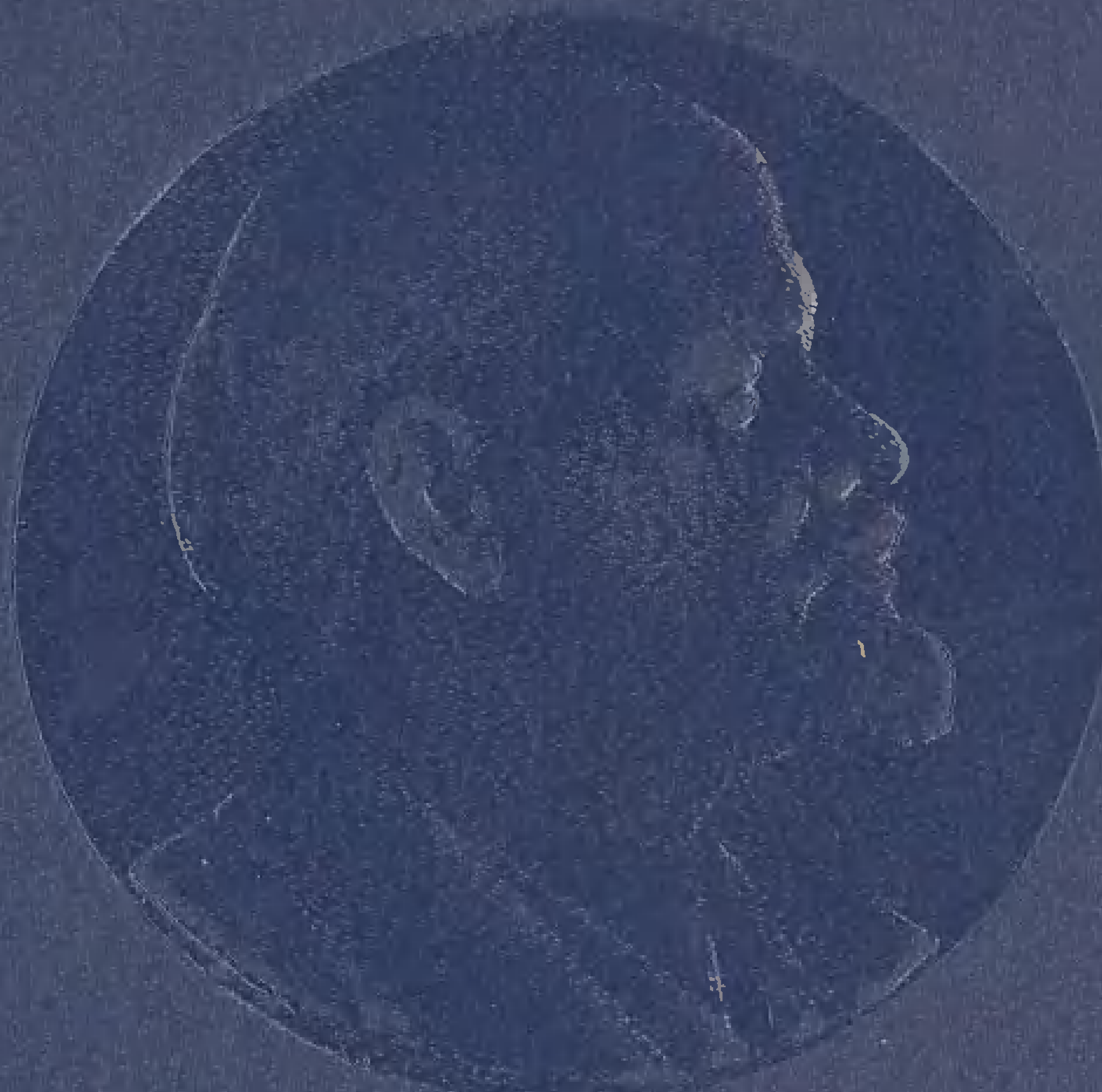

В. Ульянов (Ленин)

Προλετάριοι ὅλων τῶν χωρῶν, ἑνωθεῖτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

44

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ
44

Ἰούνης 1921 — Μάρτης 1922

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ τεσσαρακοστός τέταρτος τόμος τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιέχει τά ἔργα πού ἔγραψε τόν Ἰούνη 1921-Μάρτη 1922. Στά ἔργα αὐτά δίνεται ἡ ἀνάλυση τῆς ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς κατάστασης τῆς Σοβιετικῆς χώρας, συνοψίζονται τά πρῶτα συμπεράσματα τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Τά συμπεράσματα αὐτά δείχνουν τήν τεράστια δουλιά τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν καθοδήγηση τῆς κομματικῆς, κρατικῆς καί οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ.

Ὁ Λένιν σημείωνε ὅτι ἡ διεθνής κατάσταση διαμορφώνεται ἔτσι, πού «ἐπιβεβαιώνει βασικά τίς προβλέψεις μας, τούς ὑπολογισμούς μας» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 294). Παρ' ὅλες τίς προσπάθειες τῆς ἐσωτερικῆς καί ἐξωτερικῆς ἀντεπανάστασης, ἡ Σοβιετική ἐξουσία νίκησε. Ὁ Λένιν ὑπόδειχνε δυό κύριες αἰτίες τῆς νίκης: πρῶτο, τό Κόμμα στηριζόταν στήν ὑποστήριξη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν, πού ἤξεραν ὅτι παλεύουν γιά τήν ἐξουσία τους, γιά τή γῆ τους, γιά μιά καλύτερη ζωή γιά τόν ἑαυτό τους καί τά παιδιά τους· δεύτερο, τό διεθνές προλεταριάτο, ἐκπληρώνοντας τό διεθνιστικό του καθῆκον, ἔδοσε μεγάλη βοήθεια στήν ἐπαναστατική Ρωσία. Ἡ εἰρηνική συνύπαρξη τοῦ προλεταριακοῦ κράτους μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες ἦταν γεγονός, καί βασική φροντίδα τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης στίς διεθνεῖς σχέσεις ἔγινε ἡ διατήρηση τῆς εἰρήνης, ἡ ἀποτροπή τῆς ἐξαπόλυσης ἑνός νέου πολέμου. Στήν ἔκθεση δράσης στό ΙΧ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ὁ Λένιν δήλωσε, ὅτι «θά περιφρουρήσουμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις τήν εἰρήνη καί στό μέλλον» (σελ. 298).

Στά ἔργα πού μπῆκαν στόν τόμο θεμελιώνεται ἡ γενική γραμμή τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, ἡ πολιτική τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης καί τῆς οἰκονομικῆς ἅμιλλας τῶν δυό συστημάτων, δηλαδή ἡ μή ἀνάμιξη στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις, ὁ σεβασμός τῆς κυριαρχίας καί τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητας, ἡ ἀποκατάσταση τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτιστικῶν σχέσεων μέ ὅλες τίς χῶρες μέ βάση τό ἀμοιβαῖο ὄφελος, ἡ φιλία μέ ὅλους τούς λαούς. Ὁ Λένιν θεωροῦσε τήν πολιτική τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης σάν είδική μορφή τῆς ταξικῆς πάλης ἀνάμεσα στό σοσιαλισμό καί στόν καπιταλισμό.

Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι θά προσελκύσουμε τούς ἄλλους λαούς κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τοῦ κομμουνισμοῦ μέ τή δύναμη τοῦ παραδείγματος, ἀποδείχνοντας τά πλεονεκτήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπέναντι στόν καπιταλισμό μέ τίς πρακτικές ἐπιτεύξεις τῆς οἰκονομικῆς μας οἰκοδόμησης. Στά 1921-1922 τά καπιταλιστικά κράτη μέ μεγάλη ἀκόμη ἀπροθυμία ἀποκαθιστοῦσαν σταθερές οἰκονομικές σχέσεις μέ τή Σοβιετική Ρωσία, ἐλπίζοντας ὡστόσο στή σύντομη χρεοκοπία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν, στηριζόμενος στούς ἀντικειμενικούς παράγοντες, ἔκφρασε τή σταθερή πεποίθηση ὅτι οἱ οἰκονομικές σχέσεις θά ἀποκατασταθοῦν ἀναπόφευκτα στό μέλλον: «Ὑπάρχει μιά δύναμη ἀνώτερη ἀπό τίς ἐπιθυμίες, τή θέληση καί τήν ἀπόφαση κάθε ἐχθρικῆς κυβέρνησης ἤ τάξης, ἡ δύναμη αὐτή εἶναι οἱ παγκόσμιες κοινές οἰκονομικές σχέσεις, πού ἀναγκάζουν τίς χῶρες αὐτές νά ὁδηγοῦνται στήν ἀποκατάσταση σχέσεων μαζί μας» (σελ. 304-305).

Σέ μιά σειρά ντοκουμέντα πού εἶναι ἀφιερωμένα στήν προετοιμαζόμενη διεθνή οἰκονομική καί δημοσιονομική συνδιάσκεψη τῆς Γένουας («Σχέδιο ὁδηγιῶν στόν ἀντιπρόεδρο καί σέ ὅλα τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας στή Γένουα» κ. ἄ.), ἀντανακλᾶται ἡ τεράστια δουλιά τοῦ Λένιν γιά τήν προετοιμασία τοῦ προγράμματος δράσης, γιά τόν καθορισμό τῆς στάσης τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας στή συνδιάσκεψη αὐτή. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι καθῆκον τῆς ἀντιπροσωπείας εἶναι ἡ πάλη γιά τήν εἰρήνη καί ἡ οἰκονομική συνεργασία τῶν λαῶν, ἡ ἀποκατάσταση πρακτικῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες. Τεράστια σημασία ἔδινε ὁ Λένιν στήν ἀποκατάσταση κανονικῶν σχέσεων μέ τίς ἀστικές κυβερνήσεις. Ὁ Λένιν ἀπαιτοῦσε εὐλύγιστη στάση ἀπέναντι στά διά-

φορα στρώματα τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἔτσι, στό πρωτοδημοσιευόμενο στόν τόμο ντοκουμέντο «Σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τά καθήκοντα τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας στή Γένουα», ἔγραφε ὅτι πρέπει «νά κάνουμε τά ἀδύνατα δυνατά γιά νά δυναμώσει ἡ πασιφιστική πτέρυγα τῆς ἀστικῆς τάξης» (σελ. 407). Ὁ Λένιν χάραξε ἕνα συγκεκριμένο πρόγραμμα εἰρηνικῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας ὅλων τῶν χωρῶν. Τά ντοκουμέντα πού δημοσιεύονται σέ τοῦτο τόν τόμο χαρακτηρίζουν τή συνεπή πάλη τοῦ Λένιν, τοῦ Κόμματός μας γιά τήν εἰρήνη, πού εἶναι ἀμετάβλητη γραμμή τῆς σοβιετικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ταυτόχρονα ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπαιτοῦσε νά εἴμαστε σέ ἐπιφυλακή, νά φυλᾶμε «σάν τήν κόρη τῶν ματιῶν μας τήν ἀμυντική ἱκανότητα τῆς χώρας μας καί τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μας» (σελ. 300).

Σέ πολλά ἔργα πού γράφτηκαν τόν πρῶτο χρόνο τῆς εἰρηνικῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης καί τά ὁποῖα μπῆκαν σέ τοῦτο τόν τόμο («Θέσεις τῆς εἰσήγησης γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚ Ρωσίας», εἰσηγήσεις στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης καί στήν VII Κομματική συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου Μόσχας, τό ἄρθρο «Ἡ σημασία τοῦ χρυσοῦ τώρα καί ὕστερα ἀπό τήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ», «Σχέδιο θέσεων γιά τό ρόλο καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς», ἡ εἰσήγηση στό ΙΧ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ «Σχετικά μέ τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς Δημοκρατίας» κ. ἄ.), ὁ Β. Ι. Λένιν συνεχίζει τήν ἐπιστημονική ἐπεξεργασία τῶν προγραμματικῶν ζητημάτων τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά τό ρόλο καί τή σημασία τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, γιά τίς τάξεις καί τήν ταξική πάλη στή μεταβατική περίοδο, γιά τήν οἰκονομική πολιτική τοῦ προλεταριακοῦ κράτους. Ὁ Β. Ι. Λένιν δίδασκε ὅτι στή μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό εἶναι ἀπαραίτητη ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου πρίν ἀπόλα γιά τήν κατάπνιξη τῆς ἀντίστασης τῶν ὑπολειμμάτων τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων, καθώς ἐπίσης καί γιά τήν προσέλκυση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν στήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ταυτόχρονα ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι βασικό καθῆκον τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ ὀργανωτική, ἡ δημιουργική δράση. Μέ τήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ — τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ — τό κράτος τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας μετατρέπεται σέ παλλαϊκό κράτος, σέ ὄργανο ἔκφρασης τῶν συμφερόντων καί τῆς θέλησης ὅλου τοῦ λαοῦ.

Τό Κομμουνιστικό κόμμα, ἐφαρμόζοντας τή νέα οἰκονομική πολιτική, χάραξε τίς μορφές καί τίς μεθόδους οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ πού ἔπαιρναν ὑπόψη τους τό χαρακτήρα τῆς μεταβατικῆς οἰκονομίας, τή ζωτική ἀνάγκη ἀποκατάστασης κανονικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στή σοσιαλιστική βιομηχανία καί τή μικροεμπορευματική ἀγροτική οἰκονομία, πού ἐξασφάλιζαν τήν ἐπιτυχή οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ μέ τίς κοινές προσπάθειες τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς. Ἡ οὐσία τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἔλεγε ὁ Λένιν, εἶναι ἡ συμμαχία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, ἡ οὐσία βρίσκεται στή σύνδεση τῆς πρωτοπορίας, τοῦ προλεταριάτου, μέ τά πλατιά ἀγροτικά στρώματα. Ἡ συμμαχία αὐτή στίς εἰρηνικές συνθῆκες πρέπει νά στηρίζεται σέ σταθερή οἰκονομική βάση, στήν οἰκονομική σύνδεση τῆς μεγάλης σοσιαλιστικῆς βιομηχανίας μέ τήν ἀγροτική οἰκονομία: «Μοναδική ὑλική βάση γιά τό σοσιαλισμό μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἡ μεγάλη μηχανική βιομηχανία, πού εἶναι ἱκανή νά ἀναδιοργανώσει καί τή γεωργία» (σελ. 9).

Μέ βάση τή γενίκευση τῆς πρακτικῆς πείρας ἐπεξεργασίας καί ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς ὁ Λένιν στό ἄρθρο «Ἡ σημασία τοῦ χρυσοῦ τώρα καί ὕστερα ἀπό τήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ» θεμελίωσε τή θέση ὅτι τό ἐμπόριο εἶναι ἡ μοναδικά δυνατή οἰκονομική σύνδεση ἀνάμεσα στίς δεκάδες ἑκατομμύρια τῶν μικρογεωργῶν καί στή μεγάλη βιομηχανία. Στά γραμμένα ἀπό τόν Λένιν σχέδια ἀποφάσεων τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης χαράζονται τά πρακτικά μέτρα γιά τήν ἀποκατάσταση τοῦ σοβιετικοῦ ἐμπορίου, γιά τήν ἐξυγίανση τῶν δημόσιων οἰκονομικῶν, γιά τή σταθεροποίηση τοῦ χρηματικοῦ συστήματος κτλ.

Τό Κομμουνιστικό κόμμα ἐφάρμοζε μέ συνέπεια τή λενινιστική οἰκονομική πολιτική πού ἀπόβλεπε στήν ὁλόπλευρη ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος, στόν περιορισμό καί τήν ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων, στή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία. Στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς στό οἰκονομικό μέτωπο ἀναπτύχθηκε σκληρή πάλη ἀνάμεσα στόν σοσιαλισμό πού οἰκοδομοῦνταν καί στόν καπιταλισμό πού ἀναγεννιόταν μέ βάση τή νέα οἰκονομική πολιτική. Αὐτό, τόνιζε ὁ Λένιν, εἶναι πάλη γιά τίς τύχες τῶν σοσιαλιστικῶν κατακτήσεων, γιά τίς προοπτικές ἀνάπτυξης τῆς χώρας πάνω στό σοσιαλιστικό δρόμο, εἶναι

πάλη πάνω στήν ἀρχή «ποιός ποιόν;». Τό προλεταριακό κράτος, στηριζόμενο στίς δεσπόζουσες οἰκονομικές θέσεις (μεγάλη βιομηχανία, τράπεζες, μεταφορές κ. ἄ.), ἐπιδίωκε τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν οἰκονομική ἅμιλλα μέ τόν καπιταλισμό.

Σέ μιά σειρά ἐργασίες πού δημοσιεύονται στόν τόμο («Ἡ σημασία τοῦ χρυσοῦ τώρα καί ὕστερα ἀπό τήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ», «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου» κ. ἄ.) ὁ Λένιν κάνει κριτική στούς μενσεβίκους καί στούς ἄλλους ἀστούς καί μικροαστούς θεωρητικούς, πού χαρακτήρισαν τή νέα οἰκονομική πολιτική σάν «παράδοση τῶν θέσεων» καί «ἀναγνώριση τῆς χρεοκοπίας» τῶν μπολσεβίκων. Ὁ Λένιν κάνει κριτική ἐπίσης στούς δημαγωγικούς ἰσχυρισμούς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς λεγόμενης «ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης», ὅτι δῆθεν ἡ νέα οἰκονομική πολιτική εἶναι ὑποχώρηση ἀπό τίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ καί ὅτι ἀνοίγει τό δρόμο στήν παλινόρθωση τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὁ Λένιν ἔδινε ἰδιαίτερα σπουδαία σημασία στόν ἔλεγχο τοῦ προλεταριακοῦ κράτους πάνω στόν ἰδιωτικό καπιταλιστικό τομέα. Στόν τόμο συμπεριλήφθηκαν ντοκουμέντα πού γράφτηκαν σέ σύνδεση μέ τήν ἐπεξεργασία τοῦ ἀστικοῦ κώδικα τῆς ΣΟΣΔΡ, στά ὁποῖα ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπαιτοῦσε: *« Ἄς μήν προσπαθοῦμε νά φανοῦμε εὐχάριστοι στήν «Εὐρώπη»*, ἀλλά **νά προχωρήσουμε πιό πέρα** *στό δυνάμωμα τῆς ἀνάμιξης τοῦ κράτους στίς «σχέσεις ἰδιωτικοῦ δικαίου», στίς ὑποθέσεις τῶν πολιτῶν»* (σελ. 412). Σέ γράμμα πρός τόν ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι τῆς 20 τοῦ Φλεβάρη 1922, πού σέ τοῦτο τόν τόμο δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά ὁλόκληρο, ὁ Λένιν ὑπογράμμισε ἰδιαίτερα τήν ἀνάγκη τοῦ αὐστηροῦ καί καθημερινοῦ ἐλέγχου τῆς δράσης τῶν ἰδιωτῶν ἐπιχειρηματιῶν.

Ὁ Λένιν, ἐξετάζοντας τίς προοπτικές τῆς οἰκονομικῆς ἅμιλλας τῶν δυό συστημάτων, τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τοῦ καπιταλισμοῦ, ἔδινε ἰδιαίτερη σημασία στούς ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς σοβιετικῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Αὐτό βρῆκε τήν ἔκφρασή του στό λενινιστικό σύνθημα: «νά κερδίσεις χρόνο, σημαίνει νά κερδίσεις τό πᾶν» (σελ. 50). Ὁ σοβιετικός λαός, ἀκολουθώντας τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, πέτυχε τήν ἱστορική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ μέσα στή χώρα καί συναγωνίζεται μέ ἐπιτυχία στό οἰκονομικό μέτωπο τίς πιό ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες.

Ὁ Λένιν σέ μιά σειρά ἔργα ὑπογραμμίζει τή διεθνή σημασία τῆς σοβιετικῆς πείρας οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ δρόμος

μας εἶναι σωστός, ἔλεγε ὁ Λένιν στό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ, καί ὅτι ἀργά ἤ γρήγορα θά μποῦν στό δρόμο αὐτό καί οἱ ὑπόλοιπες χῶρες. Πρόβλεψε ὅτι ὁ δρόμος πρός τό σοσιαλισμό, πού χάραξε ἡ νέα οἰκονομική πολιτική, θά χρησιμοποιηθεῖ καί ἀπό ἄλλες χῶρες. Τό πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζουμε σήμερα, ἔλεγε ὁ Λένιν, «καί γιά τήν ὥρα τό ἀντιμετωπίζουμε προσωρινά μόνοι, φαίνεται πώς εἶναι ἕνα πρόβλημα καθαρά ρωσικό, μά στήν πραγματικότητα τό πρόβλημα αὐτό θά τό ἀντιμετωπίσουν ὅλοι οἱ σοσιαλιστές... Ἡ νέα κοινωνία πού θά βασίζεται στή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν εἶναι ἀναπόφευκτη. Ἀργά ἤ γρήγορα, εἴκοσι χρόνια νωρίτερα ἤ εἴκοσι χρόνια ἀργότερα, ἡ κοινωνία αὐτή θά ἔρθει· καί γι' αὐτή, γιά τήν κοινωνία αὐτή, κοπιάζουμε, ὅταν βοηθᾶμε νά βρεθοῦν οἱ μορφές τῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἐφαρμόζοντας τή νέα οἰκονομική πολιτική μας» (σελ. 329). Αὐτό τό δυσκολότατο πρόβλημα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, τόνιζε ὁ Λένιν, θά μπεῖ μπροστά σέ ὅλες τίς χῶρες, ἡ πείρα τῆς ἐπεξεργασίας καί τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς στή Ρωσία «θά εἶναι ὠφέλιμη γιά τίς ἐπικείμενες προλεταριακές ἐπαναστάσεις» (σελ. 42). Ἡ ζωή ἐπιβεβαίωσε ὁλοκληρωτικά τήν πρόβλεψη αὐτή.

Γιά τήν ἐπιτυχή ἐκπλήρωση τῶν σύνθετων καί δύσκολων καθηκόντων τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης ἦταν ἀπαραίτητο πρῶτ' ἀπόλα νά δυναμώσει τό Κόμμα, ἡ καθοδηγητική δύναμη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἕνας μεγάλος ἀριθμός τῶν ντοκουμέντων, πού μπῆκαν σ' αὐτό τόν τόμο («Ἡ ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος», «Γράμμα πρός τόν Π. Α. Ζαλούτσκι, τόν Α. Α. Σόλτς καί σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος καί τούς ὅρους πρόσληψης νέων μελῶν στό Κόμμα», «Παρατηρήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς XI συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος» κ. ἄ.), εἶναι ἀφιερωμένα στό δυνάμωμα τῆς ἑνότητας τοῦ Κόμματος, στήν καλυτέρευση τῆς ἐπιλογῆς νέων μελῶν τοῦ Κόμματος. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι πρέπει νά καθαρίσουμε τό Κόμμα ἀπό τά τυχαῖα, μή κομμουνιστικά, καριερίστικα στοιχεῖα, νά δυναμώσουμε τήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος πού «μέσα σέ 25 χρόνια κατάκτησε μέ τά ἔργα του τό ρόλο, τόν τίτλο καί τή δύναμη τῆς «πρωτοπορίας» τῆς μόνης ἐπαναστατικῆς τάξης» (σελ. 107).

Ὁ Λένιν ὑπογραμμίζει τόν ἐπαυξημένο ρόλο τοῦ Κόμματος στήν καθοδήγηση τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, τονίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά γίνει ἀναδιάταξη τῶν δυνάμεων τοῦ Κόμματος, στέλ-

νοντας τό καλύτερο τμῆμα του στήν οἰκονομική δουλιά, ἔτσι ὅπως τό Κόμμα ἔστειλε στά χρόνια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τίς καλύτερες δυνάμεις του στόν Κόκκινο Στρατό. Στούς κομμουνιστές, σάν Κόμμα ἐξουσίας, πέφτει ἡ κύρια εὐθύνη γιά τήν ἀποκατάσταση καί τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, «γιατί καθοδηγοῦμε καί ὀφείλουμε νά καθοδηγοῦμε τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση» (σελ. 216). Ὁ Λένιν συγκεντρώνει τήν προσοχή τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων στά ζητήματα τῆς οἰκονομίας, τῆς ἀνάπτυξης τῆς παραγωγῆς καί τοῦ ἐμπορίου, καλεῖ τούς κομμουνιστές νά μάθουν νά ὀργανώνουν τήν οἰκονομία.

Σπουδαία σημασία ἔδινε ὁ Λένιν στήν ἀνάπτυξη τῆς κριτικῆς τῶν ἐλλείψεων στή δουλιά τῶν κομματικῶν, κρατικῶν καί οἰκονομικῶν ὀργάνων: «... Ἄν δέν φοβόμαστε νά λέμε χωρίς περιστροφές τήν ἀλήθεια, ἀκόμη καί ὅταν εἶναι πικρή καί σκληρή, θά μάθουμε ἀναμφίβολα καί ἀναμφισβήτητα νά ὑπερνικᾶμε ὁποιεσδήποτε δυσκολίες» (σελ. 210).

Σέ μιά σειρά ἔργα (γράμματα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα σχετικά μέ τό νέο τρόπο ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς τοῦ ΣΛΕ, τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ, «Ποιά εἶναι τά καθήκοντα τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, πῶς πρέπει νά τά καταλαβαίνουμε καί νά τά ἐκτελοῦμε» κ. ἄ.), ὁ Λένιν ἐπεξεργάζεται τά ἐπίκαιρα ζητήματα δυναμώματος τοῦ κράτους τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, ἐνίσχυσης τοῦ οἰκονομικοῦ-ὀργανωτικοῦ ρόλου, χαράζει τούς δρόμους βελτίωσης τῆς δουλιᾶς τῶν κεντρικῶν καί τοπικῶν ὀργάνων τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, τῆς ἀνάπτυξης τῆς σοβιετικῆς δημοκρατίας, τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία, τῆς ὀργάνωσης τοῦ ἐλέγχου καί τῆς ἐπαλήθευσης τῆς ἐκτέλεσης.

Τό κύριο, τόνιζε ὁ Λένιν, εἶναι «*ἡ ἐπιλογή τῶν ἀνθρώπων*· ὁ καθορισμός τῆς *ἀτομικῆς εὐθύνης γι' αὐτό πού γίνεται· ὁ ἔλεγχος τῆς δουλιᾶς πού ἔγινε στήν πράξη*. Διαφορετικά δέν θά βγοῦμε ἀπό τή γραφειοκρατία καί τήν κωλυσιεργία πού μᾶς πνίγουν» (σελ. 369-370). Πολλή προσοχή ἔδινε ὁ Λένιν στή βελτίωση τῆς δράσης τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, ἔκανε κριτική στίς σοβαρές ἐλλείψεις στή δουλιά τοῦ Ἐπιτροπάτου αὐτοῦ πού ἐπικεφαλῆς του ἦταν τότε ὁ Ι. Β. Στάλιν. Στόν τόμο δημοσιεύονται παρατηρήσεις τοῦ Λένιν πάνω στό σχέδιο κανονισμοῦ τῆς ΠΚΕΕ γιά τή δουλιά τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Οἱ νέες συνθῆκες τῆς εἰρηνικῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης

ἀπαιτοῦσαν τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ συστήματος τῆς διεύθυνσης καί τοῦ σχεδιασμοῦ τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. «Πολλές φορές ἀκόμη θά χρειαστεῖ νά ἀποτελειώσουμε, νά ξαναφτιάξουμε, νά ἀρχίσουμε ἀπό τήν ἀρχή. Κάθε βῆμα πού θά κατορθώνουμε νά κάνουμε πρός τά μπρός, στό ἔργο τῆς ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν μας δυνάμεων καί τοῦ πολιτισμοῦ μας, πρέπει νά συνοδεύεται ἀπό τήν ὁλοκλήρωση καί τήν ἀνάπλαση τοῦ σοβιετικοῦ μας συστήματος», ἔγραφε ὁ Λένιν (σελ. 224). Ἡ ἀναδιοργάνωση ἀποσκοποῦσε στή συνεπή ἐφαρμογή τῶν ἀρχῶν τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ: στό δυνάμωμα τῆς συγκεντροποιημένης καί σχεδιασμένης καθοδήγησης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί στή διεύρυνση τῶν δημοκρατικῶν βάσεων τῆς διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς, στή συμμετοχή σ' αὐτή τῶν ἐργαζομένων. Στά ἔργα πού περιέχονται στόν τόμο («Σκέψεις σχετικά μέ τό «σχέδιο» τῆς κρατικῆς οἰκονομίας» κ. ἄ.) καθορίστηκαν οἱ δρόμοι ἀνάπτυξης καί τελειοποίησης τοῦ σχεδιασμοῦ τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Ταυτόχρονα στά λενινιστικά ντοκουμέντα χαράζονται τά μέτρα γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας τῶν τοπικῶν ὀργάνων στήν οἰκονομική οἰκοδόμηση, τῆς δραστήριας συμμετοχῆς τῶν μαζῶν στή διεύθυνση καί στό σχεδιασμό τῆς οἰκονομίας. Ὁ Λένιν ἀπαιτοῦσε νά δοθεῖ περισσότερη πρωτοβουλία καί αὐτοτέλεια στή βάση, νά σταλοῦν ἐκεῖ πιό πολλές δυνάμεις, νά δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στήν πρακτική της πείρα. Τεράστιο ρόλο σ' αὐτό, κατά τή σκέψη τοῦ Λένιν, καλοῦνταν νά παίξουν τά συνδικάτα.

Ὁ Λένιν θεωροῦσε σπουδαία πλευρά τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς τίς νέες μεθόδους διεύθυνσης τῆς οἰκονομίας, τῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς καί τῆς ἐργασίας. Στό ἄρθρο «Ἡ τέταρτη ἐπέτειος τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης» ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ ἀντικειμενική πορεία τῆς ἐξέλιξης τῆς ἐπανάστασης ἀπόδειξε τή ζωτική σημασία τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἠθικῶν καί ὑλικῶν κινήτρων. Νά οἰκοδομοῦμε τό σοσιαλισμό καί τόν κομμουνισμό «μέ τή βοήθεια τοῦ ἐνθουσιασμοῦ πού γέννησε ἡ μεγάλη ἐπανάσταση, στηριζόμενοι στό προσωπικό συμφέρον, στό προσωπικό ἐνδιαφέρον, στήν ἰδιοσυντήρηση» (σελ. 151) — ἔτσι διατύπωσε ὁ Λένιν τή σπουδαιότατη ἀρχή διεύθυνσης τῆς οἰκονομίας. Στά ἔργα πού περιέχονται σέ τοῦτο τόν τόμο διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά μέ τά μέτρα τῆς ὑλικῆς ἐνθάρυνσης τῶν οἰκονομικῶν στελεχῶν καί τῶν κολλεκτίβων τῶν ἐπιχειρήσεων γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας,

σχετικά μέ τούς τρόπους πού θά μπορέσει ή κάθε ἐπιχείρηση νά δουλεύει χωρίς ζημιές καί προσοδοφόρα, σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τοῦ ἐλέγχου τῆς δράσης τῶν ἐπιχειρήσεων, μέ βάση τό ρούβλι. •

Μιά σειρά ντοκουμέντα πού περιέχει ὁ τόμος καί πού γιά πρώτη φορά δημοσιεύονται στά Ἅπαντα, χαρακτηρίζουν τήν τεράστια καί πολύπλευρη δουλιά τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἄμεση καθοδήγηση τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Αὐτά εἶναι σχέδια ἀποφάσεων τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ. Ἡ ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρακοφόρου Ντονμπάς καί ἡ ἀναγέννηση τῶν μεταλλουργικῶν ἐργοστασίων τοῦ Νότου, τῆς ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί τῶν ἐργοστασίων ζάχαρης στήν Οὐκρανία, ἡ οἰκοδόμηση ἠλεκτροσταθμῶν καί ἡ ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν, μ' αὐτά καί μέ πολλά ἄλλα ἐπείγοντα οἰκονομικά ζητήματα ἀσχολοῦνταν καθημερινά ὁ Λένιν. Τό Κόμμα καί ὁ λαός, ξεπερνώντας τεράστιες δυσκολίες, πέτυχαν τόν πρῶτο χρόνο τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς ὁρισμένες ἐπιτυχίες στήν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας.

Στά λενινιστικά ντοκουμέντα ἀντανακλᾶται ἡ σταθερή γραμμή στόν τομέα τῆς τεχνικῆς πολιτικῆς: ἡ σοσιαλιστική λαϊκή οἰκονομία πρέπει νά στηρίζεται στήν πρωτοπόρα τεχνολογία, ἡ τεχνική πρόοδος πρέπει νά ἀποτελεῖ ἀντικείμενο μόνιμης φροντίδας τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Ὁ Λένιν καλοῦσε τούς εἰδικούς τοῦ σχεδιασμοῦ καί τά οἰκονομικά στελέχη νά παίρνουν ὑπόψη στά σχέδια τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης τίς ἐπιτεύξεις τῆς σοβιετικῆς καί τῆς ξένης ἐπιστήμης καί τεχνολογίας, νά τίς ἐφαρμόζουν στήν παραγωγή. Ὁ Λένιν, παρακολουθώντας προσεκτικά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, ἐνθάρυνε καί ὑποστήριζε κάθε μεγάλη ἐπιστημονική ἀνακάλυψη καί τεχνολογική τελειοποίηση.

Ἡ οἰκονομική οἰκοδόμηση τόν πρῶτο χρόνο τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς γινόταν σέ πολύ δύσκολες συνθῆκες τοῦ τεράστιου μεταπολεμικοῦ οἰκονομικοῦ χάους, πού ὀξύνθηκε ἀπό τή σιτοδεία καί τήν πείνα στήν περιοχή τοῦ Βόλγα καί στό Νότο τῆς Οὐκρανίας. Στήν πάλη ἐνάντια στήν πείνα εἶναι ἀφιερωμένα πολλά ντοκουμέντα πού μπῆκαν σέ τοῦτο τόν τόμο («Σημειώσεις γιά τά μέτρα πάλης ἐνάντια στήν πείνα καί γιά τό δυνάμωμα

τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς», «Ἔκκληση πρός τό διεθνές προλεταριάτο», «Ἔκκληση πρός τούς ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας» κ. ἄ.). Ὁ Λένιν μίλησε στήν ἔκθεση τῆς κυβέρνησης στό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ, γιά τή μεγάλη βοήθεια τοῦ προλεταριακοῦ κράτους στούς ἀγρότες τῶν πεινασμένων περιοχῶν.

Ὁ Λένιν βάζει πλατιά τά καθήκοντα τῆς πολιτιστικῆς ἐπανάστασης, τῆς ἀνάπτυξης τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ σέ ἀδιάρηκτη σύνδεση μέ τά καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Τό καθῆκον τῆς ἀνάπτυξης τοῦ πολιτισμοῦ ἔμπαινε σάν ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα καθήκοντα. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ ἐπιτυχία στή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση ἐξαρτᾶται σέ μεγάλο βαθμό ἀπό τό ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἐργαζομένων. Ἔλεγε ὅτι μᾶς χρειάζεται τεράστια ἀνάπτυξη τοῦ πολιτισμοῦ, δημιουργία σέ σύντομο χρονικό διάστημα εἰδικευμένων στελεχῶν σέ ὅλους τούς τομεῖς ἀπό ἐργάτες καί ἀγρότες. Ὁ Λένιν τόνιζε τό σπουδαῖο ρόλο τοῦ ράδιου καί τοῦ κινηματογράφου στήν πολιτιστική ἀνάπτυξη καί στήν πολιτική διαπαιδαγώγηση τῶν μαζῶν. Στήν «Πρόταση στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή χρηματοδότηση τοῦ ραδιοεργαστηρίου τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ» τονίζεται ἡ τεράστια σημασία τοῦ ράδιου. Οἱ λενινιστικές «Ὁδηγίες γιά τήν κινηματογραφία» περιέχουν τό πρόγραμμα ἀνάπτυξης τῆς σοβιετικῆς κινηματογραφίας γιά πολλές δεκαετίες.

Μεγάλη προσοχή ἔδινε ὁ Λένιν στήν πάλη ἐνάντια στήν ἀστική ἰδεολογία. Στό «Γράμμα πρός τόν Γκ. Μιάσνικοφ» τάχθηκε κατηγορηματικά ἐνάντια στήν ὀπορτουνιστική πρόταση νά δοθεῖ ἐλευθερία Τύπου στήν ἀστική τάξη στή Σοβιετική χώρα. Αὐτό σημαίνει, ἔγραφε ὁ Λένιν, νά βοηθᾶμε τόν ταξικό ἐχθρό, νά διευκολύνουμε τήν προπαγάνδα τῆς ἐχθρικῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας. Ὁ Λένιν ἀπαίτησε νά τιμωρηθοῦν αὐστηρά οἱ δημοσιογράφοι, πού εὐθύνονταν γιατί παρεισέφρησε στίς σοβιετικές ἐφημερίδες τό τηλεγράφημα πού διαφήμιζε τήν μπροσούρα τοῦ ἀποστάτη Πάρβους. Ἰδιαίτερα σπουδαία σημασία εἶχε τόν καιρό ἐκεῖνο ἡ πάλη ἐνάντια στήν ξένη ἐπίδραση τῶν μενσεβίκων, ἐσέρων καί ἀναρχικῶν στά συνδικάτα. Ὁ Λένιν προτείνει νά δυναμώσει ἡ πολιτικοδιαπαιδαγωγική δουλιά στίς μάζες, νά δοθεῖ «πολύ μεγαλύτερη προσοχή στήν ἰδεολογική πάλη ἐνάντια στίς μικροαστικές ἐπιδράσεις, τά ρεύματα καί τίς παρεκκλίσεις μέσα στά συνδικάτα» (σελ. 352).

Ὁ Λένιν δίδασκε ὅτι πρέπει νά συνδέουμε στενά τή διαφωτιστική-προπαγανδιστική δράση τῶν κομματικῶν, πολιτικο-διαφωτιστι-

κῶν καί συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων μέ τή ζωή τῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν, μέ τά καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, τοῦ δυναμώματος τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, τῆς σοσιαλιστικῆς σχέσης ἀπέναντι στήν ἰδιοκτησία κτλ. Τά ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς διαφώτισης, ἔλεγε ὁ Λένιν, μποροῦμε νά τά μετρήσουμε μόνο μέ τήν καλυτέρευση τῆς οἰκονομίας. Οἱ ὑποδείξεις αὐτές ἔχουν ἐπίκαιρη σημασία καί στίς σημερινές συνθῆκες.

Μεγάλη σημασία γιά τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση ἔδινε ὁ Λένιν στό σοβιετικό Τύπο. Στό «Γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»» ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ ἐφημερίδα πρέπει νά γίνει μαχητικό ὄργανο, πού θά δίνει ὄχι μόνο τακτικές καί ἀληθινές πληροφορίες γιά τήν οἰκονομία μας, ἀλλά καί πού θά ἀναλύει τίς πληροφορίες αὐτές, θά τίς ἐπεξεργάζεται ἐπιστημονικά γιά νά βγαίνουν σωστά συμπεράσματα γιά τή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας. Ἡ ἐφημερίδα πρέπει νά ἀναπτύσσει τά στελέχη τοῦ οἰκονομικοῦ μετώπου, νά προπαγανδίζει τήν ἐπιτυχή δουλιά τους καί νά θέτει στήν κρίση τῆς κοινῆς γνώμης τά στελέχη πού παραμελοῦν τή δουλιά τους, καθυστεροῦν ἤ εἶναι ἀνίκανα. Ὁ Λένιν συμβούλευε νά παραχωρεῖται στήν ἐφημερίδα περισσότερος χῶρος γιά ὑλικά ἀπό τά ἐργοστάσια, τά ὀρυχεῖα, τά μηχανοστάσια, τά σοβχόζ κτλ.

Σημαντική θέση σέ τοῦτο τόν τόμο κατέχουν τά ἔργα πού εἶναι ἀφιερωμένα στά προβλήματα τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος. Στόν τόμο ὑπάρχουν τά ὑλικά τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στήν ἀνάπτυξη τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ κινήματος. Τό 1921 ἦταν χρόνος καμπῆς στήν ἱστορία ἀνάπτυξης τῆς μεταπολεμικῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης, ὅταν ἡ ἐργατική τάξη μερικῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης (τῆς Ἰταλίας, Τσεχοσλοβακίας, Γερμανίας) ἡττήθηκε στίς μάχες μέ τή μονοπωλιακή ἀστική τάξη, ἡ ὁποία πέρασε στήν ἐπίθεση. Τήν περίοδο αὐτή παράλληλα μέ τό δεξιό κίνδυνο καί τόν κεντρισμό, πού ὑπῆρχαν στό διεθνές κομμουνιστικό κίνημα, δυνάμωσε καί ὁ «ἀριστερός» κίνδυνος, ὁ δογματισμός καί ὁ σεχταρισμός. Τά «ἀριστερά» λάθη, ἐνάντια στά ὁποῖα μίλησε ὁ Λένιν μέ δριμύτητα στήν περίοδο τοῦ ΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἔγιναν ἀκόμη πιό ἐπικίνδυνα στίς νέες συνθῆκες τοῦ 1921. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ μή σωστή ἐκτίμηση ἀπό τούς «ἀριστερούς» τῆς κατάστασης πού διαμορφώθηκε στόν κόσμο τόν καιρό τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου, ἔσπρωχνε τά Κομμουνιστικά κόμματα στό δρόμο τῆς ἀπόσπασης ἀπό τίς μάζες, στό δρόμο τοῦ

τυχοδιωκτισμοῦ. Ὁ «ἀριστερισμός», παιδική ἀρώστια τοῦ κομμουνισμοῦ, τόν καιρό αὐτό μετατράπηκε σέ σοβαρό κίνδυνο. «Ἄν τό συνέδριο δέν κάνει ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια σέ τέτια λάθη — ἔλεγε ὁ Λένιν στό ΙΙΙ συνέδριο — ἐνάντια σέ τέτιες «ἀριστερές» ἀνοησίες, τότε ὅλο τό κίνημα εἶναι καταδικασμένο στό χαμό» (σελ. 23).

Τά ντοκουμέντα πού μπῆκαν σέ τοῦτο τόν τόμο («Θέσεις γιά τήν ἔκθεση πάνω στήν τακτική τοῦ ΚΚΡ (μπ)», «Λόγος πάνω στό ἰταλικό ζήτημα» τῆς 28 τοῦ Ἰούνη, «Λόγος γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς τακτικῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς» τῆς 1 τοῦ Ἰούλη, «Ἔκθεση γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ» τῆς 5 τοῦ Ἰούλη, «Λόγοι στή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς γερμανικῆς, πολωνικῆς, τσεχοσλοβακικῆς, οὐγγρικῆς καί τῆς ἰταλικῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς» τῆς 11 τοῦ Ἰούλη καί ἄλλα) ἀντανακλοῦν τήν τεράστια δουλιά πού ἔκανε ὁ Λένιν γιά τήν προετοιμασία τῶν βασικῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου καί γιά τήν καθοδήγηση τῶν ἐργασιῶν του, γιά τήν ἰδεολογική συντριβή τῶν «ἀριστερῶν». Σ' αὐτά τά ἔργα χαράζονται οἱ βασικές ἀρχές τῆς στρατηγικῆς καί τακτικῆς τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος, ἀναπτύσσεται δημιουργικά ὁ μαρξισμός, ἡ ἐπιστήμη τῆς ἐφαρμογῆς του στίς συγκεκριμένες συνθῆκες τῆς συγκεκριμένης ἐποχῆς, τῆς συγκεκριμένης χώρας.

Στά ντοκουμέντα πού εἶναι ἀφιερωμένα στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί στό ἄρθρο «Νέοι καιροί, παλιά λάθη μέ νέα μορφή», πού συνδέεται στενά μ' αὐτά, ὁ Λένιν προσδιόρισε τόν «ἀριστερισμό» σάν «μικροαστικό ἐπαναστατισμό, τρομερό, φουσκωμένο, ἀλαζονικό στά λόγια, μά κούφιο, κομματιασμένο, σκόρπιο καί ἄμυαλο στήν πράξη» (σελ. 101). Ἡ ἐπιτυχής πάλη τοῦ Λένιν ἐνάντια στήν ἀριστερή ὀπορτουνιστική παραμόρφωση τοῦ μαρξισμοῦ ἄσκησε ἀποφασιστική ἐπίδραση σέ ὅλη τή μετέπειτα ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος. Ἡ πείρα τῆς πάλης τοῦ Λένιν ἐνάντια στόν «ἀριστερισμό» ἔχει τεράστια σημασία στίς σημερινές συνθῆκες πού ὁ ἀριστερός ὀπορτουνισμός, ὁ δογματισμός καί ὁ σεχταρισμός ἔγιναν σοβαρός κίνδυνος στό παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνημα. Τά λενινιστικά ντοκουμέντα πού συμπεριλήφθηκαν σέ τοῦτο τόν τόμο δίνουν ἀνεκτίμητο ὑλικό γιά τή μελέτη τῆς πείρας αὐτῆς.

Στά ντοκουμέντα πού μπῆκαν στόν τόμο ἀποκαλύπτεται ἡ ἀποφασιστική σημασία τῆς κατάκτησης ἀπό τά Κομμουνιστικά κόμματα τῶν μαζῶν, πού τίς ἐξαπάτησαν μέ τήν κεντριστική

φρασεολογία οἱ ἀρχηγοί τῆς II καί II$^1/_2$ Διεθνοῦς. «Τό κύριο στήριγμα τοῦ καπιταλισμοῦ στίς βιομηχανικά ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες — τόνιζε ὁ Λένιν — εἶναι ἀκριβῶς τό κομμάτι τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού εἶναι ὀργανωμένο στή II καί II$^1/_2$ Διεθνή» (σελ. 38). Ἦταν ἀπαραίτητο νά ἀποσπαστοῦν τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα ἀπό τά κεντριστικά κόμματα καί τά κεντριστικά συνδικάτα, μέ τή δουλιά στίς μάζες, μέ τήν κατάκτησή τους μέ τό μέρος τοῦ κομμουνισμοῦ, μέ τή δημιουργία ἑνιαίου μετώπου πάλης ἐνάντια στήν ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου.

Τά ντοκουμέντα πού πρωτοδημοσιεύονται σέ τοῦτο τόν τόμο: «Σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν τακτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου», «Γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ παρατηρήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς πρώτης πλατιᾶς ὁλομέλειας τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τή συμμετοχή στή συνδιάσκεψη τῶν τριῶν Διεθνῶν» κ. ἄ., γράφτηκαν ἀπό τόν Λένιν μερικούς μῆνες ὕστερα ἀπό τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ III συνεδρίου καί ἀποτελοῦν τήν πραγματοποίηση στήν πράξη τοῦ συνθήματος «στίς μάζες» πού ψήφισε τό συνέδριο. Ἡ τακτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου, πού εἶχε τεράστια σημασία σέ ὅλη τή μετέπειτα ἀνάπτυξη τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων, ἐφαρμοζόταν στή ζωή μέσω τῆς πάλης ἐνάντια στόν «ἀριστερισμό». Δέν πρέπει, τόνιζε ὁ Β. Ι. Λένιν, «νά διακινδυνεύουμε νά χαλάσουμε μιά σπουδαία πρακτική ὑπόθεση χάρη μερικῶν πού εἶναι παιδιά ἀπό πολιτική ἄποψη καί πού αὔριο θά γιατρευτοῦν ἀπό τήν παιδική τους ἀρώστια» (σελ. 405). Ἡ γραμμή τοῦ Λένιν γιά δουλιά στίς μάζες, τό πλησίασμά τους, ἡ πάλη γιά τήν κατάκτησή τους βρῆκαν ἐπίσης τήν ἀντανάκλαση καί στά γράμματα πρός τόν Ο. Β. Κούουσινεν, πού συνδέονταν μέ τήν ἐπεξεργασία τῶν θέσεων τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν ὀργανωτική οἰκοδόμηση τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων, γιά τίς μεθόδους καί τό περιεχόμενο τῆς δουλιᾶς τους.

Μέ μεγάλη προσοχή μελετοῦσε ὁ Λένιν τήν κατάσταση στά ἀδελφά Κομμουνιστικά κόμματα, ἄκουγε μέ προσοχή τή γνώμη τῶν Κομμάτων αὐτῶν τῶν χωρῶν. Τά ὑλικά πού μπῆκαν στόν τόμο, τό γράμμα «Πρός τό σύντροφο Τόμας Μπέλλ», τό «Γράμμα πρός τούς γερμανούς κομμουνιστές», τό «Γράμμα πρός τους πολωνούς κομμουνιστές», τό ἄρθρο «Σχετικά μέ τίς θέσεις τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γαλλίας γιά

τό άγροτικό ζήτημα», οί «Προτάσεις στό σχέδιο «Θέσεων γιά τό ζήτημα τῆς τακτικῆς»» πρός τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, οἱ «Σημειώσεις καί σχέδια ὁμιλιῶν στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς» καί ἄλλα — εἶναι ἀπόδειξη τοῦ μεγάλου ἐνδιαφέροντος τοῦ Λένιν γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἀγγλικοῦ, γαλλικοῦ, τσεχοσλοβακικοῦ, γερμανικοῦ, πολωνικοῦ, ἰταλικοῦ, οὐγγρικοῦ καί ἄλλων Κομμουνιστικῶν κομμάτων καί γιά τή βοήθεια σ' αὐτά.

Ὁ Λένιν, χαράζοντας τίς προοπτικές ἀνάπτυξης τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, ὑπογράμμισε ἰδιαίτερα τήν αὐξανόμενη σημασία τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῶν ἀποικιῶν, τό ὁποῖο, μέ τήν προϋπόθεση καθοδήγησής του ἀπομέρους τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου, μπορεῖ νά παίξει μεγάλο ἐπαναστατικό ρόλο.

Ὁ τόμος αὐτός περιέχει τή «Συνομιλία μέ τήν ἀντιπροσωπεία τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μογγολίας», πού περιλαμβάνει τίς ὑποδείξεις τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τούς δρόμους ἀνάπτυξης πρός τό σοσιαλισμό χωρῶν μέ προκαπιταλιστικό κοινωνικό καθεστώς, γιά τίς ἰδιομορφίες τῆς τακτικῆς τῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων στίς συνθῆκες τῶν χωρῶν αὐτῶν. Ἀπαντώντας στό ἐρώτημα τῆς μογγολικῆς ἀντιπροσωπείας, ποιό εἶναι τό κυριότερο γι' αὐτούς, ὁ Β. Ι. Λένιν εἶπε ὅτι «ὁ μοναδικά σωστός δρόμος γιά τόν κάθε ἐργαζόμενο τῆς χώρας σας εἶναι ἡ πάλη γιά τήν κρατική καί οἰκονομική ἀνεξαρτησία σέ συμμαχία μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἡ πάλη αὐτή δέν μπορεῖ νά γίνει ἀπομονωμένα...» (σελ. 232). Ὁ Λένιν ἔκφρασε τήν πεποίθηση ὅτι ἀπό τά νησάκια τοῦ νέου οἰκονομικοῦ συστήματος θά διαμορφωθεῖ «τό νέο μή καπιταλιστικό οἰκονομικό σύστημα τῆς κτηνοτροφικῆς Μογγολίας» (σελ. 233). Ἡ πρόβλεψη αὐτή τοῦ Λένιν ἐπαληθεύτηκε. Οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μογγολίας κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Κόμματός τους, μέ τή βοήθεια τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ βαδίζουν μέ πεποίθηση στό δρόμο πρός τό σοσιαλισμό.

* *
*

Στόν 44 τόμο δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά 13 ντοκουμέντα: «Πρῶτες παρατηρήσεις πάνω στίς θέσεις γιά τήν τακτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς», «Σημειώσεις καί σχέδια ὁμιλιῶν στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς», «Ἀπόφαση τοῦ

Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς τῶν ἐργατικῶν ἐράνων στήν Εὐρώπη», «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τή δαπάνη τοῦ ἀποθέματος σέ χρυσό», «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἀποστολή τοῦ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ σέ ἐπισιτιστική δουλιά», «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας βάμβακος», «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)» τῆς 8 τοῦ Νοέμβρη 1921, «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν τακτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου», «Σχέδιο ὁδηγιῶν στόν ἀντιπρόεδρο καί σέ ὅλα τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας στή Γένουα», «Γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ του ΚΚΡ (μπ) μέ παρατηρήσεις πάνω στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς πρώτης πλατιᾶς ὁλομέλειας τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τή συμμετοχή στή συνδιάσκεψη τῶν τριῶν Διεθνῶν», «Σημείωμα στόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ σχέδιο ἀπόφασης γιά διακοίνωση στήν Ἰταλία», «Ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 11 τοῦ Μάρτη 1922», «Σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τά καθήκοντα τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας στή Γένουα».

Ἐκτός ἀπ' αὐτά, γιά πρώτη φορά δημοσιεύονται ὁλοκληρωμένα 6 ἐργασίες: «Γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα μέ σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ καί σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», «Σημείωμα πρός τόν Ι. Β. Στάλιν μέ σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τό ζήτημα γιά τό σχηματισμό ὁμοσπονδίας τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας», «Λόγος στό Ι ἀγροτικό συνέδριο τοῦ κυβερνείου Μόσχας στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1921», «Σχέδιο ὁδηγιῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή σοβιετική ἀντιπροσωπεία στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας», «Γράμμα πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν σχετικά μέ τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή σοβιετική ἀντιπροσωπεία στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας», «Γιά τά καθήκοντα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Γράμμα πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι».

Γιά πρώτη φορά δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο τό «Σχέδιο θέσεων γιά τό ρόλο καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς».

Στό βασικό περιεχόμενο τοῦ τόμου ἔχουν συμπεριληφθεῖ πάνω ἀπό 90 ντοκουμέντα πού πρίν δημοσιεύονταν κυρίως στίς Λενινιστικές Συλλογές καί δέν εἶχαν μπεῖ στά Ἅπαντα τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» συμπεριλήφθηκαν 20 ντοκουμέντα: σχέδια εἰσηγήσεων καί λόγων στά συνέδρια καί στίς συνδιασκέψεις, σχέδια γιά ἄρθρα καί μπροσοῦρες, παρατηρήσεις πάνω σέ σπουδαιότατες ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν κομματικῶν καί τῶν σοβιετικῶν ὀργάνων, σχέδια θέσεων «Γιά τό ρόλο καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς», «Σημειώσεις κατά τή συζήτηση μέ τόν Α. Μ. Γκόρκι» καί ἄλλα. Τά ντοκουμέντα αὐτά, ἐκτός ἀπό τό «Σχέδιο εἰσήγησης γιά τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης», ἐπίσης δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Στό «Παράρτημα» δίνεται τό «Ἐρωτηματολόγιο γιά τήν Πανρωσική ἀπογραφή τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ (μπ)», πού συμπλήρωσε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 13 τοῦ Φλεβάρη 1922.

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

В. І. ΛЕНІН
1920

ΤΟ III ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ [1]

22 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ - 12 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1921

1

ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΚ ΡΩΣΙΑΣ

1. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΟΣΔΡ

Ἡ διεθνής θέση τῆς ΣΟΣΔΡ χαρακτηρίζεται σήμερα ἀπό μιά ὁρισμένη ἰσοροπία, πού, ἄν καί ὑπερβολικά ἀσταθής, δημιούργησε ὡστόσο μιά ἐντελῶς ἰδιόμορφη συγκυρία γιά τήν παγκόσμια πολιτική.

Ἡ ἰδιομορφία αὐτή συνίσταται στά παρακάτω: ἀπό τό ἕνα μέρος, ἡ διεθνής ἀστική τάξη εἶναι γεμάτη λυσσαλέο μίσος καί ἔχθρα πρός τή Σοβιετική Ρωσία καί ἕτοιμη κάθε στιγμή νά ριχτεῖ ἐπάνω της γιά νά τή στραγγαλίσει. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὅλες οἱ ἀπόπειρες γιά στρατιωτική ἐπέμβαση, πού στοίχισαν στήν ἀστική αὐτή τάξη ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια φράγκα, τέλειωσαν μέ πλήρη ἀποτυχία, παρόλο πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἦταν τότε πιό ἀδύνατη ἀπό σήμερα, ἐνῶ οἱ ρῶσοι τσιφλικάδες καί καπιταλιστές εἶχαν ὁλόκληρες στρατιές στό ἔδαφος τῆς ΣΟΣΔΡ. Σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες δυνάμωσε ἐξαιρετικά ἡ ἀντίθεση πρός τόν πόλεμο μέ τή Σοβιετική Ρωσία καί ἡ ἀντίθεση αὐτή τρέφει τό ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου καί ἀγκαλιάζει πολύ πλατιές μάζες τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας. Ὀξύνθηκε καί ὀξύνεται κάθε μέρα καί περισσότερο ἡ ἀντίθεση συμφερόντων ἀνάμεσα στίς διάφορες ἰμπεριαλιστικές χῶρες. Τό ἐπαναστατικό κίνημα ἀναπτύσσεται μέ ἀξιοσημείωτη δύναμη ἀνάμεσα στίς ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους τῶν καταπιεζόμενων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. Τό ἀποτέλεσμα ἀπ' ὅλες αὐτές τίς συνθῆκες εἶναι ὅτι ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός φάνηκε ἀνίκανος νά πνίξει τή Σοβιετική Ρωσία, παρόλο πού εἶναι πολύ πιό δυνατός ἀπ' αὐτή καί ἀναγκάστηκε νά τήν ἀναγνωρίσει προσωρινά, ἤ νά τή μισοαναγνωρίσει καί νά κλείσει ἐμπορικές συμφωνίες μαζί της.

Ἔχουμε ἔτσι μιάν ἰσορροπία, ἔστω καί ἐξαιρετικά ἐπισφαλή, ἐξαιρετικά ἀσταθή, ὡστόσο ὅμως μιά ἰσορροπία τέτια, πού ἐπιτρέπει στή σοσιαλιστική Δημοκρατία νά ὑπάρχει — ἀσφαλῶς ὄχι γιά πολύν καιρό — μέσα σέ καπιταλιστική περικύκλωση.

2. Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΑΞΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΚΛΙΜΑΚΑ

Μέ βάση αὐτή τήν κατάσταση πραγμάτων, ὁ συσχετισμός τῶν ταξικῶν δυνάμεων σέ διεθνή κλίμακα διαμορφώθηκε ὡς ἑξῆς:

Ἡ διεθνής ἀστική τάξη, μή ἔχοντας τή δυνατότητα νά διεξάγει ἀνοιχτό πόλεμο ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία, βρίσκεται σέ κατάσταση ἀναμονῆς, καιροφυλακτεῖ τήν κατάλληλη στιγμή πού οἱ περιστάσεις θά τῆς ἐπιτρέψουν νά ξαναρχίσει τόν πόλεμο.

Τό προλεταριάτο τῶν ἀναπτυγμένων καπιταλιστικῶν χωρῶν ἔχει πιά ἀναδείξει παντοῦ τήν πρωτοπορία του, τά Κομμουνιστικά κόμματα πού ἀναπτύσσονται, τραβώντας σταθερά γιά τήν κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας τοῦ προλεταριάτου σέ κάθε χώρα, ἐκμηδενίζοντας τήν ἐπιροή τῶν παλιῶν γραφειοκρατῶν τῶν τρέιντ-γιούνιον καί τῶν κορυφῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀμερικῆς καί τῆς Εὐρώπης, πού ἔχουν διαφθαρεῖ ἀπό τά ἰμπεριαλιστικά προνόμια.

Στίς καπιταλιστικές χῶρες ἡ μικροαστική δημοκρατία, πού τό πρωτοπόρο τμῆμα της εἶναι ἡ δεύτερη Διεθνής καί ἡ II½ Διεθνής, εἶναι στίς σημερινές στιγμές τό κύριο στήριγμα τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅσο ἐξακολουθεῖ νά ἔχει κάτω ἀπό τήν ἐπιροή της τήν πλειοψηφία, ἤ ἕνα σημαντικό μέρος ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ὑπάλληλους τῆς βιομηχανίας καί τοῦ ἐμπορίου, πού φοβοῦνται μή χάσουν, σέ περίπτωση ἐπανάστασης, τή σχετική μικροαστική ἄνεσή τους, ἡ ὁποία δημιουργήθηκε μέ τά προνόμια τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἡ οἰκονομική ὅμως κρίση πού μεγαλώνει, χειροτερεύει παντοῦ τήν κατάσταση τῶν πλατιῶν μαζῶν, καί τό περιστατικό αὐτό μαζί μέ τό ἐξόφθαλμο γεγονός ὅτι οἱ νέοι ἰμπεριαλιστικοί πόλεμοι εἶναι ἀναπόφευκτοι ὅσο διατηρεῖται ὁ καπιταλισμός, κάνει ὅλο καί πιό ἀσταθές τό στήριγμα πού ἀναφέραμε.

Οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῶν ἀποικιακῶν καί τῶν μισοαποικιακῶν χωρῶν, πού ἀποτελοῦν τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, ξύπνησαν καί παίρνουν μέρος στήν πολι-

τική ζωή ἀπό τίς ἀρχές ἀκόμη τοῦ 20οῦ αἰώνα, κυρίως μέ τίς ἐπαναστάσεις στή Ρωσία, στήν Τουρκία, στήν Περσία καί στήν Κίνα. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος τοῦ 1914-1918 καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία μετατρέπουν τελειωτικά αὐτές τίς μάζες σέ ἐνεργό παράγοντα τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς καί τοῦ ἐπαναστατικοῦ γκρεμίσματος τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἄν καί ἀκόμη ἐπιμένει νά μήν τό βλέπει αὐτό ἡ μορφωμένη μικροαστική τάξη τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς, μαζί καί οἱ ἡγέτες τῆς ΙΙ καί τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς [2]. Ἡ βρετανική Ἰνδία βρίσκεται ἐπικεφαλῆς αὐτῶν τῶν χωρῶν, κι' ἐκεῖ ἡ ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται τόσο πιό γοργά, ὅσο, ἀπό τό ἕνα μέρος, μεγαλώνει ὁ ρόλος τοῦ προλεταριάτου τῆς βιομηχανίας καί τῶν σιδηροδρόμων καί, ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὅσο πιό ἄγρια γίνεται ἡ τρομοκρατία τῶν ἄγγλων, πού καταφεύγουν ὅλο καί πιό συχνά καί σέ μαζικές δολοφονίες (Ἀμριτσάρ) [3] καί σέ δημόσια μαστιγώματα κτλ.

3. Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΑΞΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Ἡ ἐσωτερική πολιτική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καθορίζεται ἀπό τό γεγονός ὅτι ἐδῶ γιά πρώτη φορά στήν παγκόσμια ἱστορία βλέπουμε νά ὑπάρχουν στή διάρκεια σειρᾶς ἐτῶν μόνο δυό τάξεις: τό προλεταριάτο, πού τό ἔχει διαπαιδαγωγήσει ἐπί δεκαετίες μιά νεαρή, ὡστόσο ὅμως σύγχρονη μεγάλη μηχανική βιομηχανία καί ἡ μικρή ἀγροτιά, πού ἀποτελεῖ τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ.

Οἱ μεγαλογαιοκτήμονες καί οἱ καπιταλιστές τῆς Ρωσίας δέν ἐξαφανίστηκαν, ἀπαλλοτριώθηκαν ὅμως ὁλοκληρωτικά, νικήθηκαν πολιτικά πέρα γιά πέρα σάν τάξη, καί τά ὑπολείμματα τῆς τάξης αὐτῆς κρύφτηκαν ἀνάμεσα στούς δημόσιους ὑπάλληλους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τήν ταξική τους ὀργάνωση τή διατήρησαν στό ἐξωτερικό: εἶναι οἱ ἐκπατρισμένοι, πού ἀνέρχονται ἴσως σέ 1½ ὡς 2 ἑκατομμύρια ἄτομα καί πού βγάζουν πάνω ἀπό πενήντα καθημερινές ἐφημερίδες ὅλων τῶν ἀστικῶν καί «σοσιαλιστικῶν» (δηλαδή μικροαστικῶν) κομμάτων, εἶναι τά ὑπολείμματα τοῦ στρατοῦ καί οἱ πολυάριθμες σχέσεις μέ τή διεθνή ἀστική τάξη. Αὐτοί οἱ ἐκπατρισμένοι δουλεύουν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις καί μέ ὅλα τά μέσα γιά νά καταστρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία καί νά ξαναφέρουν τόν καπιταλισμό στή Ρωσία.

4. ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΚΑΙ Η ΑΓΡΟΤΙΑ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Μπροστά σ' αὐτή τήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς Ρωσίας τό κύριο καθῆκον τῆς στιγμῆς γιά τό προλεταριάτο της, σάν κυρίαρχη τάξη, εἶναι νά καθορίσει σωστά καί νά πραγματοποιήσει τά μέτρα πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν καθοδήγηση τῆς ἀγροτιᾶς, γιά μιά σταθερή συμμαχία μαζί της, γιά τήν πραγματοποίηση μιᾶς ὁλόκληρης σειρᾶς ἀπό βαθμιαῖα περάσματα στή μεγάλη κοινωνικοποιημένη ἐκμηχανισμένη γεωργία. Τό καθῆκον αὐτό εἶναι ἰδιαίτερα δύσκολο στή Ρωσία τόσο γιατί ἡ χώρα μας εἶναι καθυστερημένη, ὅσο καί γιατί τήν ἔχουν ἐρημώσει στό ἔπακρο τά ἑφτά χρόνια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ἀλλά καί χωρίς αὐτή τήν ἰδιομορφία τό καθῆκον αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό δύσκολα καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, πού θά μποῦν μπροστά σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες — μέ ἐξαίρεση ἴσως μόνο τήν Ἀγγλία. Ὡστόσο καί σχετικά μέ τήν Ἀγγλία δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς, ἄν εἶναι ἐκεῖ πάρα πολύ μικρή ἡ τάξη τῶν μικρογεωργῶν-ἐνοικιαστῶν γῆς, εἶναι ὅμως ἐξαιρετικά μεγάλο τό ποσοστό τῶν ἐργατῶν καί τῶν ὑπαλλήλων πού ζοῦν κατά μικροαστικό τρόπο, ἐπειδή ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ζοῦν σάν πραγματικοί σκλάβοι στίς ἀποικίες πού «ἀνήκουν» στήν Ἀγγλία.

Γι' αὐτό ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀνάπτυξης τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης, σάν ἑνιαίου προτσές, ἡ σημασία τῆς ἐποχῆς πού περνᾶ ἡ Ρωσία συνίσταται στό νά δοκιμάζει στήν πράξη καί νά ἐλέγχει τήν πολιτική τοῦ προλεταριάτου — πού κρατᾶ στά χέρια του τήν κρατική ἐξουσία — ἀπέναντι στή μικροαστική μάζα.

5. Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΑΣ ΣΤΗ ΣΟΣΔΡ

Ἡ βάση γιά τίς σωστές σχέσεις ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀγροτιά στή Σοβιετική Ρωσία δημιουργήθηκε τήν ἐποχή τοῦ 1917-1921, ὅταν ἡ εἰσβολή τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων, πού τούς ὑποστήριζαν καί ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου καί ὅλα τά κόμματα τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας (ἐσέροι καί μενσεβίκοι), δημιούργησε, ἑδραίωσε καί διαμόρφωσε τή στρατιωτική συμμαχία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὁ

ἐμφύλιος πόλεμος εἶναι ἡ ὀξύτερη μορφή τῆς ταξικῆς πάλης καί ὅσο ὀξύτερη εἶναι αὐτή ἡ πάλη, τόσο πιό γρήγορα καίγονται στή φωτιά της ὅλες οἱ μικροαστικές αὐταπάτες καί προλήψεις, τόσο πιό ἐξόφθαλμα δείχνει ἡ ἴδια ἡ πράξη ἀκόμη καί στά πιό καθυστερημένα στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς ὅτι μόνο ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά τή σώσει καί ὅτι οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι δέν εἶναι στήν πραγματικότητα παρά ὑπηρέτες τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

Ἄν ὅμως ἡ στρατιωτική συμμαχία τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά ἦταν — καί δέν μπορεῖ νά μήν εἶναι — ἡ πρώτη μορφή τῆς σταθερῆς συμμαχίας τους, αὐτή δέν θά μποροῦσε νά διατηρηθεῖ οὔτε μερικές ἑβδομάδες χωρίς μιά ὁρισμένη οἰκονομική συμμαχία αὐτῶν τῶν τάξεων. Ὁ ἀγρότης ἔπαιρνε ἀπό τό ἐργατικό κράτος ὅλη τή γῆ καί ἐπίσης τό ἐργατικό κράτος τόν ὑπεράσπιζε ἐνάντια στόν τσιφλικά καί τόν κουλάκο. Οἱ ἐργάτες ἔπαιρναν ἀπό τούς ἀγρότες τρόφιμα μέ τή μορφή δανείου ὥς τήν ἀνόρθωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας.

6. ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΣΤΙΣ ΣΩΣΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΑ

Ἡ συμμαχία τῶν μικροαγροτῶν καί τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά γίνει, ἀπό σοσιαλιστική ἄποψη, ἀπόλυτα κανονική καί σταθερή, μόνο ὅταν ἡ πλήρης ἀνόρθωση τῶν μεταφορῶν καί τῆς μεγάλης βιομηχανίας ἐπιτρέψουν στό προλεταριάτο νά δίνει στούς ἀγρότες, σέ ἀντάλλαγμα γιά τά τρόφιμα, ὅλα τά προϊόντα πού τούς χρειάζονται καί γιά τόν ἑαυτό τους καί γιά τή βελτίωση τοῦ νοικοκυριοῦ τους. Μέ τήν τεράστια καταστροφή τῆς χώρας αὐτό δέν μποροῦσε μέ κανέναν τρόπο νά ἐπιτευχθεῖ ἀμέσως. Γιά ἕνα κράτος, ὄχι ἀρκετά ὀργανωμένο, τό σύστημα τοῦ παρακρατήματος ἦταν τό πιό ἐφικτό μέσο γιά νά μπορέσει νά ἀντέξει σ' ἕναν ἀνήκουστα δύσκολο πόλεμο ἐνάντια στούς τσιφλικάδες. Ἡ σιτοδεία καί ἡ ἔλλειψη ζωοτροφῶν τό 1920 μεγάλωσαν ἐξαιρετικά τή φτώχια τῶν ἀγροτῶν, πού καί χωρίς αὐτά ἦταν μεγάλη, καί ἔκαναν ἀπόλυτα ἀναγκαῖο τό ἄμεσο πέρασμα στό φόρο σέ εἶδος.

Ἕνας μέτριος φόρος σέ εἶδος ἐπιφέρει ἀμέσως μεγάλη βελτίωση στήν κατάσταση τῆς ἀγροτιᾶς, τήν κάνει νά ἐνδιαφερθεῖ γιά τήν ἐπέκταση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων καί γιά τή βελτίωση τῆς γεωργίας.

Ὁ φόρος σέ εἶδος εἶναι τό πέρασμα ἀπό τήν ἐπίταξη ὅλων τῶν πλεονασμάτων τῶν σιτηρῶν τοῦ ἀγρότη στή σωστή σοσιαλιστική ἀνταλλαγή προϊόντων ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί τή γεωργία.

7. ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ ΟΡΟΥΣ Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ ΤΟΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΑ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ὁ φόρος σέ εἶδος σημαίνει ὅτι ὁ ἀγρότης εἶναι ἐλεύθερος νά διαθέτει τά πλεονάσματα πού τοῦ μένουν ὕστερα ἀπό τήν καταβολή τοῦ φόρου. Μιά πού τό κράτος δέν μπορεῖ νά προσφέρει στόν ἀγρότη προϊόντα τοῦ σοσιαλιστικοῦ ἐργοστασίου σάν ἀντάλλαγμα γιά ὅλα αὐτά τά πλεονάσματα, ἡ ἐλευθερία διάθεσης στό ἐμπόριο αὐτῶν τῶν πλεονασμάτων σημαίνει ἀναπότρεπτα καί ἐλευθερία ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὡστόσο μέσα στά πλαίσια πού ἀναφέραμε αὐτό δέν ἀποτελεῖ κανένα κίνδυνο γιά τό σοσιαλισμό, ὅσο οἱ μεταφορές καί ἡ μεγάλη βιομηχανία μένουν στά χέρια τοῦ προλεταριάτου. Ἀντίθετα ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο καί μέ τή ρύθμιση ἀπό τό προλεταριακό κράτος (δηλαδή «τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ» *μ' αὐτή* τήν ἔννοια τῆς λέξης) συμφέρει καί εἶναι ἀπαραίτητη σέ μιάν ὑπερβολικά καταστραμένη καί καθυστερημένη μικροαγροτική χώρα (βέβαια, μόνο σέ ὁρισμένο βαθμό), ἐφόσον εἶναι σέ θέση νά ἐπιταχύνει τήν *ἄμεση* ἄνοδο τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Αὐτό ἀφορᾶ ἀκόμη περισσότερο τίς ἐκχωρήσεις: τό ἐργατικό κράτος χωρίς νά κάνει καμιά ἀπεθνικοποίηση, παραχωρεῖ μέ ἐνοίκιο ὁρισμένα μεταλλεῖα, τμήματα δασῶν, πετρελαιοπηγές κτλ. στούς ξένους καπιταλιστές, γιά νά πάρει ἀπ' αὐτούς συμπληρωματικές βιομηχανικές ἐγκαταστάσεις καί μηχανές, πού θά μᾶς ἐπιτρέψουν νά ἐπιταχύνουμε τήν ἀνόρθωση τῆς σοβιετικῆς μεγάλης βιομηχανίας.

Ἡ καταβολή στούς καπιταλιστές ἑνός μέρους ἀπό τά πολύτιμα προϊόντα μας ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητα φόρο ὑποτελείας πού πληρώνει τό ἐργατικό κράτος στήν παγκόσμια ἀστική τάξη. Χωρίς νά συγκαλύπτουμε καθόλου αὐτό τό πράγμα πρέπει νά καταλάβουμε καθαρά ὅτι μᾶς συμφέρει νά πληρώνουμε αὐτό τό φόρο γιά νά ἐπιταχύνουμε τήν ἀνόρθωση τῆς μεγάλης μας βιομηχανίας καί νά βελτιώσουμε σοβαρά τήν κατάσταση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

8. ΟΙ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ἡ ἐπισιτιστική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας στά 1917-1921 ἦταν ἀναμφισβήτητα πολύ χοντροκομένη, ἀτελής, γεννοῦσε πολλές καταχρήσεις. Ἔγιναν μιά σειρά λάθη στήν ἐφαρμογή της. Ἦταν ὅμως γενικά ἡ μόνη δυνατή μέσα σ' ἐκεῖνες τίς συνθῆκες. Καί ἐκπλήρωσε τήν ἱστορική της ἀποστολή: ἔσωσε τήν προλεταριακή δικτατορία μέσα σέ μιά καταστραμένη καί καθυστερημένη χώρα. Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο ὅτι βαθμιαῖα βελτιωνόταν συνεχῶς. Τόν πρῶτο χρόνο τῆς πλήρους ἐξουσίας μας (1. VIII. 1918 — 1. VIII. 1919) τό κράτος συγκέντρωσε 110 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, τό δεύτερο 220, τόν τρίτο πάνω ἀπό 285 ἑκατομμύρια. Τώρα, ἔχοντας πιά τήν πρακτική πείρα, βάζουμε μπροστά μας τό καθῆκον νά συγκεντρώσουμε, καί ὑπολογίζουμε νά συγκεντρώσουμε, 400 ἑκατομμύρια πούτια (ὁ φόρος σέ εἶδος θά δόσει 240 ἑκατομμύρια πούτια). Μόνο ὅταν τό ἐργατικό κράτος θά ἔχει πραγματικά στά χέρια του ἀρκετό ἀπόθεμα τροφίμων, θά μπορεῖ νά στέκεται στέρεα ἀπό οἰκονομική ἄποψη στά δικά του πόδια, θά ἐξασφαλίσει ἔστω καί μιά ἀργή, μά σταθερή ἀνόρθωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας, θά δημιουργήσει ἕνα σωστό δημοσιονομικό σύστημα.

9. Η ΥΛΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Μοναδική ὑλική βάση γιά τό σοσιαλισμό μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἡ μεγάλη μηχανική βιομηχανία, πού εἶναι ἱκανή νά αναδιοργανώσει καί τή γεωργία. Δέν μποροῦμε ὅμως νά περιοριστοῦμε σ' αὐτή τή γενική θέση. Εἶναι ἀνάγκη νά τή συγκεκριμενοποιήσουμε. Μεγάλη βιομηχανία, πού ἀνταποκρίνεται στό ἐπίπεδο τῆς νεότατης τεχνικῆς καί πού εἶναι ἱκανή νά ἀναδιοργανώσει τή γεωργία, εἶναι ὁ ἐξηλεκτρισμός ὅλης τῆς χώρας. Ἔπρεπε νά κάνουμε ἐπιστημονική δουλιά γιά τήν ἐπεξεργασία σχεδίου ἑνός τέτιου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς ΣΟΣΔΡ καί τήν κάναμε. Ἡ δουλιά αὐτή τέλειωσε μέ τή συμμετοχή 200 καί πάνω ἄριστων ἐπιστημόνων, μηχανικῶν καί γεωπόνων τῆς Ρωσίας, τυπώθηκε σ' ἕναν ὀγκώδη τόμο καί ἐγκρίθηκε τελικά ἀπό τό VIII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τό Δεκέμβρη τοῦ 1920. Τώρα ἤδη ἔχει ὀργανωθεῖ ἡ σύγκληση ἑνός Πανρωσικοῦ συνε-

δρίου τῶν ἠλεκτροτεχνικῶν, πού θά συνέλθει τόν Αὔγουστο τοῦ 1921, θά ἐξετάσει λεπτομερειακά αὐτή τή δουλιά καί τότε θά ἐγκριθεῖ όριστικά ἀπό τό κράτος[4]. Οἱ ἐργασίες τῆς πρώτης σειρᾶς γιά τόν ἐξηλεκτρισμό ὑπολογίζεται νά διαρκέσουν 10 χρόνια καί θά ἀπαιτήσουν περίπου 370 ἑκατομμύρια ἐργατοημέρες.

Ἄν τό 1918 κατασκευάσαμε 8 ἠλεκτρικούς σταθμούς (μέ δυναμικότητα 4757 kw), τό 1919 ὁ ἀριθμός αὐτός ἀνέβηκε σέ 36 (μέ 1648 kw) καί στά 1920 σέ 100 (μέ 8699 kw).

Ὅσο μετριόφρονη καί ἄν εἶναι αὐτή ἡ ἀρχή γιά τήν τεράστια χώρα μας, ὡστόσο ἡ ἀρχή ἔχει γίνει, ἡ δουλιά ἄρχισε καί πάει ὅλο καί καλύτερα. Ὁ ρῶσος ἀγρότης, ὕστερα ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι ἕνα ἑκατομμύριο αἰχμάλωτοι στή Γερμανία γνώρισαν τή σύγχρονη πρωτοπόρα τεχνική, ὕστερα ἀπό τήν πείρα τοῦ τρίχρονου ἐμφυλίου πολέμου πού εἶναι σκληρή, μά ἀτσαλώνει, δέν εἶναι πιά ἐκεῖνος πού ἦταν παλιά. Κάθε μήνα βλέπει ὅλο καί πιό καθαρά, ὅλο καί πιό χειροπιαστά ὅτι μόνο ἡ ἡγεσία τοῦ προλεταριάτου εἶναι σέ θέση νά γλιτώσει τούς μικροκαλλιεργητές ἀπό τή σκλαβιά τοῦ κεφαλαίου καί νά τούς ὁδηγήσει στό σοσιαλισμό.

10. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ «ΚΑΘΑΡΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ», ΤΗΣ ΙΙ ΚΑΙ ΙΙ½ ΔΙΕΘΝΟΥΣ, ΤΩΝ ΕΣΕΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΝΣΕΒΙΚΩΝ ΣΑΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν σημαίνει τό σταμάτημα τῆς ταξικῆς πάλης, ἀλλά σημαίνει τή συνέχισή της μέ νέα μορφή καί μέ νέα μέσα. Ὅσο ἐξακολουθοῦν νά ὑπάρχουν τάξεις, ὅσο ἡ ἀστική τάξη πού ἔχει ἀνατραπεῖ σέ μιά χώρα δεκαπλασιάζει τίς ἐπιθέσεις της ἐνάντια στό σοσιαλισμό σέ διεθνή κλίμακα, ἡ δικτατορία αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη. Ἡ τάξη τῶν μικροκαλλιεργητῶν δέν μπορεῖ νά μήν παρουσιάζει στή μεταβατική περίοδο μιά σειρά ταλαντεύσεις. Οἱ δυσκολίες τῆς μεταβατικῆς κατάστασης καί ἡ ἐπίδραση τῆς ἀστικῆς τάξης προκαλοῦν ἀναπόφευκτα ἀπό καιρό σέ καιρό ταλαντεύσεις στίς διαθέσεις αὐτῆς τῆς μάζας. Στό προλεταριάτο, πού εἶναι ἐξασθενημένο καί ὥς ἕναν ὁρισμένο βαθμό ταξικά ξεπεσμένο μέ τήν καταστροφή τῆς ζωτικῆς του βάσης, δηλαδή τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης βιομηχανίας, πέφτει τό πολύ δύσκολο καί μεγάλο ἱστορικό καθῆκον νά κρατηθεῖ γερά παρόλες αὐτές τίς ταλα-

ντεύσεις καί νά ὁλοκληρώσει τό ἔργο του τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

Πολιτική ἔκφραση τῶν ταλαντεύσεων τῆς μικροαστικῆς τάξης εἶναι ἡ πολιτική τῶν μικροαστικῶν δημοκρατικῶν κομμάτων, δηλ. τῶν κομμάτων τῆς II καί II½ Διεθνοῦς, ὅπως εἶναι στή Ρωσία τά Κόμματα τῶν ἐσέρων («σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν») καί τῶν μενσεβίκων. Τά Κόμματα αὐτά, πού ἔχουν τώρα τά ἐπιτελεῖα τους καί τίς ἐφημερίδες τους στό ἐξωτερικό, πραγματοποιοῦν στήν πράξη συνασπισμό μέ ὁλόκληρη τήν ἀστική ἀντεπανάσταση καί τήν ἐξυπηρετοῦν πιστά.

Οἱ ἔξυπνοι ἡγέτες τῆς ρωσικῆς μεγαλοαστικῆς τάξης, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Μιλιουκόφ, ἀρχηγό τοῦ Κόμματος τῶν «καντέτων» («συνταγματικῶν δημοκρατῶν»), ἐκτίμησαν μέ μεγάλη σαφήνεια, ἀκρίβεια καί διαύγεια τό ρόλο αὐτό τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, δηλ. τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. Ἀπ' ἀφορμή τήν ἀνταρσία τῆς Κρονστάνδης, ὅπου εἴδαμε νά συνενώνουν τίς δυνάμεις τους οἱ μενσεβίκοι, οἱ ἐσέροι καί οἱ λευκοφρουρίτες, ὁ Μιλιουκόφ τάχθηκε ὑπέρ τοῦ συνθήματος «Σοβιέτ χωρίς τούς μπολσεβίκους» («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 64, 1921, ἀπόσπασμα ἀπό τήν ἐφημερίδα «Ποσλέντνιγε Νόβοστι» [5] πού βγαίνει στό Παρίσι). Ἀναπτύσσοντας αὐτή τή σκέψη ἔγραφε: «τιμή καί θέση» στούς ἐσέρους καί στούς μενσεβίκους, γιατί σ' αὐτούς πέφτει τό καθῆκον νά πραγματοποιήσουν τήν *πρώτη μετατόπιση* τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς μπολσεβίκους. Ὁ Μιλιουκόφ, ἀρχηγός τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης, παίρνει πολύ σωστά ὑπόψη του τά διδάγματα ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων, πού ἔδειξαν ὅτι ἡ μικροαστική δημοκρατία εἶναι ἀνίκανη νά κρατήσει τήν ἐξουσία καί ὅτι πάντα χρησιμεύει ἁπλῶς σάν προκάλυμμα γιά τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, ἁπλῶς σάν ἕνα σκαλοπάτι πρός τήν ἀπόλυτη ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση στή Ρωσία ἐπιβεβαιώνει γιά μιά ἀκόμη φορά τήν πείρα τοῦ 1789-1794 καί τοῦ 1848-1849, ἐπιβεβαιώνει τά λόγια τοῦ Φρ. Ἔνγκελς πού ἔγραφε σέ γράμμα του πρός τόν Μπέμπελ στίς 11. XII. 1884:

«... Ἡ καθαρή δημοκρατία... τή στιγμή τῆς ἐπανάστασης θά ἀποκτήσει γιά λίγον καιρό μιά προσωρινή σημασία... θά παίξει τό ρόλο τῆς τελευταίας ἄγκυρας σωτηρίας γιά ὅλη τήν ἀστική, μά ἀκόμη καί τή φεουδαρχική οἰκονομία... Ἀκριβῶς ὅπως τό 1848 ὅλη ἡ φεουδαρχική-γραφειοκρατική μάζα ὑποστήριξε ἀπό τό Μάρτη ὥς τό Σεπτέμβρη τούς φιλελεύθερους γιά νά κρατήσουν σέ ὑποταγή τίς ἐπαναστατικές μάζες... Πάντως στή διάρκεια τῆς

κρίσης καί τήν έπόμενη τῆς κρίσης, ὁ μοναδικός μας ἀντίπαλος θά εἶναι ὅλη ἡ ἀντιδραστική μάζα, πού συνενώνεται γύρω ἀπό τήν καθαρή δημοκρατία κι' αὐτό, νομίζω, σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει νά τό λησμονοῦμε» (δημοσιεύτηκε στά ρωσικά στήν ἐφημερίδα «Κομμουνιστίτσεσκι Τρούντ»[6], ἀρ. φύλ. 360 τῆς 9. VI. 1921, στό ἄρθρο τοῦ συντρόφου Β. 'Αντοράτσκι «'Ο Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς γιά τή δημοκρατία». Στά γερμανικά στό βιβλίο: Φρίντριχ Ἔνγκελς: «Πολιτική διαθήκη», Βερολίνο, 1920· τεῦχ. 12 τῆς «Διεθνοῦς Βιβλιοθήκης τῆς Νεολαίας», σελ. 19)[7].

Ν. Λένιν

Μόσχα, Κρεμλίνο, 13. VI. 1921.

Δημοσιεύτηκε τό 1921 στή Μόσχα σέ χωριστή μπροσούρα πού ἐκδόθηκε ἀπό τό Τμῆμα Τύπου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

2

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Β. ΚΟΥΟΥΣΙΝΕΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ, ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ ΤΟΥΣ» [8]

Πρός τόν σύντρ. *Κούουσινεν*

Ἐπεῖγον.

Διεύθυνση: στούς κομμουνιστές τῆς Φιλλανδίας
ἤ στήν Κομμουνιστική Διεθνή.

10/ VI.

Σύντροφε Κούουσινεν!

Μέ μεγάλη εὐχαρίστηση διάβασα τό ἄρθρο Σας (τά τρία κεφάλαια) καί τίς θέσεις.

Ἐπισυνάπτω τίς παρατηρήσεις μου σχετικά μέ τίς θέσεις.

Σᾶς συμβουλεύω: νά βρεῖτε ἀμέσως ἕνα *γερμανό* σύντροφο (πραγματικό γερμανό), ὁ ὁποῖος *πρέπει νά διορθώσει* τό γερμανικό κείμενο (τοῦ ἄρθρου καί τῶν θέσεων). Θά μποροῦσε ἴσως ὁ σύντροφος αὐτός νά διαβάσει ἐπίσης μέ ἐντολή Σας τό ἄρθρο Σας *σάν εἰσήγηση* στό III συνέδριο (γιά τούς γερμανούς ἀντιπροσώπους θά εἶναι πολύ πιό προτιμότερο νά ἀκοῦν *γερμανό)* [9].

Συμβουλή μου: τό τέλος (τῶν θέσεων) νά διαγραφεῖ.

Πολύ πιό διεξοδικά γιά τήν προπαγάνδα καί τήν πολιτική ζύμωση —

ἰδιαίτερα γιά τόν Τύπο, ἀλλά ἐπίσης καί γιά τήν προφορική προπαγάνδα.

Κατά τή γνώμη μου, πρέπει *νά ἀναλάβετε* ὁπωσδήποτε Σεῖς τήν εἰσήγηση γιά τό συνέδριο *αὐτό*. Θά γράψω σήμερα γι' αὐτό στόν Ζηνόβιεφ.

Μέ τούς καλύτερους χαιρετισμούς!

Δικός Σας *Λένιν*

Θέσεις

(Θέση 6 ἡ) § 6, 2ο ἐδάφιο, ἡ τελευταία φράση
πρέπει νά λέει:
«... ἀναπόφευκτα κληρονομεῖ τήν τάση αὐτή ὥς ἕναν ορισμένο βαθμό ἀπό... τό περιβάλλον...»
Καί ἡ ἑπόμενη φράση πρέπει νά λέει:
«... Τό Κομμουνιστικό κόμμα *πρέπει νά ὑπερνικήσει* τήν τάση αὐτή μέ τή συστηματική, ἐπίμονη ὀργανωτική δουλιά καί τίς *ἐπανειλημμένες* βελτιώσεις καί διορθώσεις...»

(Θέση 7 ἡ) § 7:
Πρέπει νά ἀναφερθεῖ συγκεκριμένα ὅτι στήν πλειοψηφία τῶν νόμιμων κομμάτων τῆς Δύσης ἀκριβῶς αὐτό εἶναι πού δέν ὑπάρχει. Δέν ὑπάρχει ἡ *καθημερινή* δουλιά *(ἡ ἐπαναστατική* δουλιά) τοῦ *κάθε* μέλους τοῦ κόμματος.
Νά τό βασικό κακό.
Αὐτό νά ἀλλάξει — νά σέ τί συνίσταται ἡ πιό μεγάλη δυσκολία.
Ἀλλά αὐτό εἶναι τό πιό σπουδαῖο.

§ 10.
Πολύ πιό ἐπισταμένα.
Περισσότερες λεπτομέρειες.
Παραδείγματα.
Ὁ ρόλος τῆς ἐφημερίδας.
Ἡ «δική μας» ἐφημερίδα σέ σύγκριση μέ τή *συνηθισμένη* καπιταλιστική ἐφημερίδα.
Δουλιά γιά τή «δική μας» ἐφημερίδα.
Παράδειγμα: οἱ ρωσικές ἐφημερίδες στά 1912-1913.
Πάλη ἐνάντια στίς ἀστικές ἐφημερίδες. Νά ξεσκεπάζονται ὅτι εἶναι πουλημένες, νά ξεσκεπάζονται οἱ ψευτιές τους κ.ο.κ.
Μοίρασμα προκηρύξεων.
Πολιτική ζύμωση στό σπίτι.
Κυριακάτικος περίπατος κ.ο.κ.
Πολύ, πολύ λεπτομερειακά.

§ 11 — ἐπίσης πολύ, πολύ λεπτομερειακά.

§ 13. Νά γίνονται ἐκθέσεις δράσης καί *συζήτηση* τῶν ἐκθέσεων δράσης στούς «πυρῆνες».

Εἰσηγήσεις γιά τίς ἐχθρικές καί *ἰδιαίτερα γιά τίς μικροαστικές* ὀργανώσεις (Labour Party *, τά Σοσιαλιστικά κόμματα κ.ο.κ.).

Πιό λεπτομερειακά γιά τίς ὑποχρεώσεις *ἀνάμεσα στίς μάζες* τοῦ ἀνοργάνωτου καί ὀργανωμένου στά κίτρινα συνδικάτα (μαζί καί στή ΙΙ καί στή ΙΙ½ Διεθνή) προλεταριάτου *καί στά μή προλεταριακά* στρώματα *τῶν ἐργαζομένων.*

§§ 26 καί 27.

Αὐτό δέν ἔχει θέση ἐδῶ.

Αὐτό δέν εἶναι «ὀργανωτικό ζήτημα».

Καλύτερα εἶναι τό θέμα αὐτό νά ξαναδουλευτεῖ σέ εἰδικό ἄρθρο γιά τό περιοδικό «Κομμουνιστική Διεθνής» [10], λογουχάρη: «Τά ὀργανωτικά ζητήματα στίς ἐπαναστατικές περιόδους» ἤ κάτι παρόμοιο.

Εἶτε: «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐπανάστασης πού ἀρχίζει καί τά ἀντίστοιχα καθήκοντά μας» (μέ βάση τή ρωσική καί φιλλανδική πείρα).

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Προβλήματα τῆς Εἰρήνης καί τοῦ Σοσιαλισμοῦ», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

---

* — Ἐργατικό κόμμα. *Ἡ Σύντ.*

3

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ [11]
28 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ

Σύντροφοι! Θά ἤθελα νά ἀπαντήσω κυρίως στόν σ. Λάτζαρι. Αὐτός εἶπε: «Νά ἀναφέρετε συγκεκριμένα γεγονότα, ὄχι λόγια». Θαυμάσια. Ἄν ὅμως παρακολουθήσουμε τήν ἐξέλιξη τῆς ρεφορμιστικῆς-ὁπορτουνιστικῆς τάσης στήν Ἰταλία, τότε αὐτό τί θά εἶναι — λόγια ἤ γεγονότα; Στίς ὁμιλίες σας καί σέ ὅλη τήν πολιτική σας ξεχνᾶτε τό πολυσήμαντο γιά τό σοσιαλιστικό κίνημα τῆς Ἰταλίας περιστατικό, ὅτι ὄχι μόνο αὐτή ἡ τάση, ἀλλά καί μιά ὁπορτουνιστική-ρεφορμιστική ὁμάδα ὑπάρχει ἤδη ἀπό πολύ καιρό. Εἶναι ἀκόμη πολύ ζωηρή στή μνήμη μου ἡ ἐποχή πού ὁ Μπέρνσταϊν ἄρχισε τήν ὁπορτουνιστική προπαγάνδα του, ἡ ὁποία κατάληξε στό σοσιαλπατριωτισμό, τήν προδοσία καί τή χρεοκοπία τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Ἀπό τότε ἀκόμη μᾶς εἶναι γνωστός ὁ Τουράτι ὄχι μόνο μέ τό ὄνομά του, ἀλλά καί ἀπό τήν προπαγάνδα του στό ἰταλικό Κόμμα καί στό ἰταλικό ἐργατικό κίνημα, πού ἦταν ἀποδιοργανωτής του στή διάρκεια 20 χρόνων, πού πέρασαν ἀπό τότε. Ἡ ἔλλειψη χρόνου μοῦ στερεῖ τή δυνατότητα νά μελετήσω ἐπισταμένα τά ὑλικά πού ἀφοροῦν τό ἰταλικό Κόμμα, θεωρῶ ὅμως πώς ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα ντοκουμέντα, πού δημοσιεύτηκε σέ μιά ἀπό τίς ἀστικές ἰταλικές ἐφημερίδες — δέν θυμᾶμαι πιά, ἄν ἦταν στή «Stampa» [12] ἤ στήν «Corriere della Sera» [13] — εἶναι ἡ ἔκθεση γιά τή συνδιάσκεψη τοῦ Τουράτι καί τῶν φίλων του στή Ρέτζιο-Ἐμίλια [14]. Ἔκανα σύγκριση τῆς ἔκθεσης μ' αὐτό πού εἶχε δημοσευτεῖ στήν «Avanti!» [15]. Δέν ἀποτελεῖ αὐτό ἀρκετή ἀπόδειξη; Ὕστερα ἀπό τό ΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς

Διεθνοῦς ἐμεῖς, σέ λογομαχία μέ τόν Σερράτι καί τούς φίλους του, τούς εἴπαμε ἀνοιχτά καί ξάστερα ποιά εἶναι κατά τή γνώμη μας ἡ κατάσταση. Τούς δηλώσαμε ὅτι τό ἰταλικό Κόμμα δέν μπορεῖ νά γίνει κομμουνιστικό, ὡσότου ἀνέχεται στίς γραμμές του ἀνθρώπους σάν τόν Τουράτι.

Τί εἶναι αὐτό — πολιτικά γεγονότα ἤ καί πάλι μόνο λόγια; Κι' ὅταν ὕστερα ἀπό τό II συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς δηλώσαμε ἀνοιχτά στό ἰταλικό προλεταριάτο: «Μήν ἑνώνεστε μέ τούς ρεφορμιστές, μέ τόν Τουράτι», καί ὅταν ὁ Σερράτι ἄρχισε νά δημοσιεύει στόν ἰταλικό Τύπο μιά σειρά ἄρθρα ἐνάντια στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί συγκάλεσε ἰδιαίτερη σύσκεψη τῶν ρεφορμιστῶν [16] — μήπως ὅλα αὐτά εἶναι λόγια; Αὐτό ἦταν κάτι περισσότερο ἀπό διάσπαση, αὐτό ἦταν ἤδη δημιουργία νέου κόμματος. Ἔπρεπε νά εἶναι κανείς τυφλός γιά νά μήν τό δεῖ. Τό παραπάνω ντοκουμέντο ἔχει ἀποφασιστική σημασία γι' αὐτό τό ζήτημα. Ὅλοι ὅσοι πῆραν μέρος στή συνδιάσκεψη τῆς Ρέτζιο-Ἐμίλια, πρέπει νά διαγραφοῦν ἀπό τό Κόμμα: εἶναι μενσεβίκοι — ὄχι ρῶσοι, μά ἰταλοί μενσεβίκοι. Ὁ Λάτζαρι εἶπε: «Γνωρίζουμε τήν ψυχολογία τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ». Ἐγώ προσωπικά δέν θά τολμοῦσα νά πῶ τό ἴδιο γιά τό ρωσικό λαό, αὐτό ὅμως δέν ἔχει σημασία. «Οἱ ἰταλοί σοσιαλιστές καταλαβαίνουν πολύ καλά τό πνεῦμα τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ», εἶπε ὁ Λάτζαρι. Πιθανό, δέν ἀντιλέγω. Τόν ἰταλικό ὅμως μενσεβικισμό — ἄν πάρουμε ὑπόψη μας τά συγκεκριμένα στοιχεῖα καί τήν ἐπίμονη ἀπροθυμία νά τόν ξεριζώσουν — αὐτοί δέν τόν γνωρίζουν. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ποῦμε: εἶναι ἀνάγκη — ὅσο θλιβερό κι' ἄν εἶναι αὐτό — νά ἐπικυρωθεῖ ἡ ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς μας. Δέν μπορεῖ νά ἀνήκει στήν Κομμουνιστική Διεθνή ἕνα κόμμα, πού ἀνέχεται στίς γραμμές του ὀπορτουνιστές καί ρεφορμιστές, σάν τόν Τουράτι.

«Γιατί νά ἀλλάξουμε τήν ὀνομασία τοῦ Κόμματος; — ρωτάει ὁ σ. Λάτζαρι. — Ἀφοῦ εἶναι πολύ ἱκανοποιητική». Ἐμεῖς ὅμως δέν μποροῦμε νά συμμεριστοῦμε μιά παρόμοια ἄποψη. Γνωρίζουμε τήν ἱστορία τῆς II Διεθνοῦς, τήν κατάρευση καί τή χρεοκοπία της. Μήπως μᾶς εἶναι ἄγνωστη ἡ ἱστορία τοῦ γερμανικοῦ Κόμματος; Καί μήπως δέν ξέρουμε ὅτι τό μεγαλύτερο δυστύχημα γιά τό ἐργατικό κίνημα τῆς Γερμανίας ἦταν ὅτι δέν πραγματοποίησε τή διάσπαση ἀκόμη πρίν ἀπό τόν πόλεμο; Αὐτό τό πλήρωσαν μέ τή ζωή τους 20 000 ἐργά-

τες πού οἱ σαϊντεμανικοί καί οἱ κεντριστές τούς παρέδοσαν στή γερμανική κυβέρνηση, μέ τήν πολεμική καί τά παράπονά τους ἐνάντια στούς γερμανούς κομμουνιστές [17].

Καί μήπως τώρα δέν βλέπουμε τήν ἴδια εἰκόνα στήν Ἰταλία; Τό ἰταλικό Κόμμα δέν ἦταν ποτέ ἀληθινά ἐπαναστατικό. Τό μεγαλύτερο δυστύχημά του εἶναι ὅτι δέν ξέκοψε ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς ρεφορμιστές ἀκόμη πρίν ἀπό τόν πόλεμο καί ὅτι οἱ τελευταῖοι ἐξακολουθοῦσαν νά παραμένουν μέσα στό Κόμμα. Ὁ σ. Λάτζαρι λέει: — «Ἀναγνωρίζουμε ἀπόλυτα τήν ἀνάγκη τῆς διάσπασης μέ τούς ρεφορμιστές· ἡ μόνη διαφωνία βρίσκεται στό ὅτι δέν θεωροῦμε ἀπαραίτητο νά τήν κάνουμε στό συνέδριο τοῦ Λιβόρνου». Τά γεγονότα ὅμως μᾶς λένε ἄλλα. Δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἐξετάζουμε τό ζήτημα τοῦ ἰταλικοῦ ρεφορμισμοῦ. Πέρυσι, συζητώντας γι' αὐτό μέ τόν Σερράτι, τόν ρωτήσαμε: «Μᾶς συγχωρεῖτε, ἀλλά γιατί ἡ διάσπαση στό ἰταλικό Κόμμα δέν μπορεῖ νά γίνει τώρα καί γιατί αὐτή πρέπει νά ἀναβληθεῖ;». Τί λοιπόν μᾶς ἀπάντησε πάνω σ' αὐτό ὁ Σερράτι; Τίποτε. Καί ὁ σ. Λάτζαρι, ἀναφερόμενος στό ἄρθρο τοῦ Φροσσάρ, πού λέει ὅτι «πρέπει κανείς νά εἶναι ἐπιδέξιος κι' ἔξυπνος», προφανῶς, βλέπει σ' αὐτό ἕνα ἐπιχείρημα πρός ὄφελός του καί ἐνάντια σέ μᾶς. Νομίζω πώς κάνει λάθος. Ἀντίθετα, αὐτό εἶναι ἕνα ὑπέροχο ἐπιχείρημα πρός ὄφελός μας καί ἐνάντια στόν σ. Λάτζαρι. Ὅταν θά ἀναγκαστεῖ νά ἐξηγήσει στούς ἰταλούς ἐργάτες τή στάση του καί τήν ἀποχώρησή του, τί θά ποῦν οἱ τελευταῖοι; Ἄν ἀναγνωρίζουν τήν τακτική μας σάν ἔξυπνη καί ἐπιδέξια σέ σύγκριση μέ τά ζίγκ-ζάγκ τῆς δῆθεν κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς — τῆς ἀριστερᾶς, πού δέν εἶναι πάντοτε ἔστω καί ἁπλῶς κομμουνιστική, μά θυμίζει πολύ συχνότερα τόν ἀναρχισμό — τί θά τούς ἀπαντήσετε;

Τί σημαίνουν ὅλα τά μυθεύματα τοῦ Σερράτι καί τοῦ Κόμματός του, ὅτι τό μόνο πού ἐπιθυμοῦν τάχα οἱ ρῶσοι εἶναι νά τούς μιμοῦνται; Ἐμεῖς ἀπαιτοῦμε ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Δέν φτάνει νά ἀποστηθίζεις τίς κομμουνιστικές ἀποφάσεις καί νά χρησιμοποιεῖς σέ κάθε περίπτωση ἐπαναστατικές ἐκφράσεις. Αὐτό εἶναι λίγο. Καί εἴμαστε ἀπό τά πρίν ἐνάντια στούς κομμουνιστές, πού ἀποστηθίζουν τούτη ἤ ἐκείνη τήν ἀπόφαση. Ὁ πρῶτος ὅρος τοῦ ἀληθινοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι νά ξεκόψει ἀπό τόν ὀπορτουνισμό. Μέ τούς κομμουνιστές πού θά συμφωνοῦν πλήρως μ' αὐτό τόν ὅρο, θά μιλᾶμε ἐντελῶς ἐλεύθερα καί

ἀνοιχτά καί θά τούς ποῦμε μέ ἀπόλυτο δικαίωμα καί θάρος: «Μήν κάνετε καμιά ἀνοησία· νά εἶστε ἔξυπνοι καί ἐπιδέξιοι». Ἔτσι ὅμως θά μιλᾶμε μόνο μ' ἐκείνους τούς κομμουνιστές, πού ξέκοψαν ἀπό τούς ὀπορτουνιστές, πράγμα πού δέν μποροῦμε ἀκόμη νά τό ποῦμε σχετικά μέ σᾶς. Καί γι' αὐτό ἐπαναλαμβάνω: ἐλπίζω ὅτι τό συνέδριο θά ἐπικυρώσει τήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ σ. Λάτζαρι εἶπε: «Βρισκόμαστε στήν προπαρασκευαστική περίοδο». Αὐτό εἶναι ἀπόλυτα σωστό. Βρίσκεστε σέ προπαρασκευαστική περίοδο. Τό πρῶτο στάδιο αὐτῆς τῆς περιόδου εἶναι ἡ ρήξη μέ τούς μενσεβίκους, σάν αὐτή πού πραγματοποιήσαμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τό 1903 μέ τούς δικούς μας μενσεβίκους. Καί ἀπό τό γεγονός ὅτι τό γερμανικό Κόμμα δέν ξέκοψε ἀπό τούς μενσεβίκους, ὑποφέρει ὅλη ἡ γερμανική ἐργατική τάξη στή διάρκεια μιᾶς μακρόχρονης καί κουραστικῆς μεταπολεμικῆς περιόδου στήν ἱστορία τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης.

Ὁ σ. Λάτζαρι λέει ὅτι τό ἰταλικό Κόμμα περνάει τήν προπαρασκευαστική περίοδο. Τό παραδέχομαι πέρα γιά πέρα. Καί τό πρῶτο στάδιο εἶναι ἡ σοβαρή, ἡ ὁριστική, ἡ ἀπερίφραστη καί ἀποφασιστική ρήξη μέ τό ρεφορμισμό. Καί τότε ἡ μάζα θά ταχθεῖ ὁλοκληρωτικά μέ τόν κομμουνισμό. Τό δεύτερο στάδιο δέν θά συνίσταται καθόλου στήν ἐπανάληψη ἐπαναστατικῶν συνθημάτων. Θά συνίσταται στήν ἀποδοχή τῶν ἔξυπνων καί ἐπιδέξιων ἀποφάσεών μας, πού θά εἶναι πάντοτε τέτιες καί πού θά ἐπαναλαβαίνουν: οἱ βασικές ἐπαναστατικές ἀρχές πρέπει νά προσαρμόζονται στίς ἰδιομορφίες τῶν διαφόρων χωρῶν.

Ἡ ἐπανάσταση στήν Ἰταλία θά ἐξελίσσεται διαφορετικά, ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία. Θά ἀρχίσει διαφορετικά. Πῶς ἀκριβῶς; Οὔτε ἐσεῖς, οὔτε ἐμεῖς τό ξέρουμε αὐτό. Οἱ ἰταλοί κομμουνιστές δέν εἶναι πάντοτε σέ ἀρκετό βαθμό κομμουνιστές. Κατά τήν κατάληψη τῶν ἐργοστασίων στήν Ἰταλία, διακρίθηκε ἐκεῖ ἔστω καί ἕνας κομμουνιστής;[18] Ὄχι, τότε στήν Ἰταλία δέν ὑπῆρχε ἀκόμη κομμουνισμός· μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά ὁρισμένο ἀναρχισμό, ὅμως σέ καμιά περίπτωση γιά μαρξιστικό κομμουνισμό. Ὁ τελευταῖος πρέπει ἀκόμη νά δημιουργηθεῖ, πρέπει ἀκόμη νά μπολιάσει τίς ἐργατικές μάζες μέ τήν πείρα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης. Καί τό πρῶτο βῆμα πάνω σ' αὐτόν τό δρόμο εἶναι ἡ ὁριστική ρήξη μέ τούς μενσεβίκους, πού ἐδῶ καί 20 χρόνια συνεργάζονταν καί δούλευαν μέ τήν ἀστική κυβέρνηση. Πολύ πιθανό ὁ Μοντιλιάνι, πού εἶχα τήν εὐκαιρία

νά τόν παρακολουθήσω γιά λίγο στίς συνδιασκέψεις τοῦ Τσίμμερβαλντ καί τοῦ Κίνταλ, νά εἶναι ἕνας ἀρκετά ἐπιδέξιος πολιτικός, γιά νά μή συμμετέχει σέ ἀστική κυβέρνηση, ἀλλά νά μένει στό κέντρο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ὅπου μπορεῖ νά φέρει πολύ μεγαλύτερο ὄφελος στήν ἀστική τάξη. Ἀλλά ὁλόκληρη πιά ἡ θεωρητική θέση, ὅλη ἡ προπαγάνδα, ὅλη ἡ ζύμωση πού κάνει ἡ ὁμάδα Τουράτι καί οἱ φίλοι του ἀποτελεῖ συνεργασία μέ τήν ἀστική τάξη. Μήπως αὐτό δέν ἔχει ἀποδειχτεῖ, μέ τίς πολυάριθμες περικοπές, πού ἀνάφερε στό λόγο του ὁ Τζενάρι; Μάλιστα, αὐτό εἶναι τό ἑνιαῖο μέτωπο, πού προετοίμασε ἤδη ὁ Τουράτι. Γι' αὐτό πρέπει νά πῶ στόν σ. Λάτζαρι: μέ λόγους σάν τό δικό σας καί σάν αὐτόν πού ἐκφώνησε ἐδῶ ὁ σ. Σερράτι, ἡ ἐπανάσταση δέν προετοιμάζεται, ἀλλά ἀποδιοργανώνεται. (Φ ω ν έ ς : «Μπράβο!». Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α .)

Στό Λιβόρνο εἴχατε σημαντική πλειοψηφία. Εἴχατε 98 000 ψήφους ἔναντι 14 000 τῶν ρεφορμιστῶν καί 58 000 τῶν κομμουνιστῶν. Σάν ἀπαρχή ἑνός καθαρά κομμουνιστικοῦ κινήματος σέ μιά χώρα, σάν τήν Ἰταλία, μέ τίς γνωστές παραδόσεις της καί χωρίς μιά ἐπαρκή προετοιμασία γιά διάσπαση, ὁ ἀριθμός πού ἀναφέραμε σημαίνει γιά τούς κομμουνιστές μεγάλη ἐπιτυχία.

Αὐτό εἶναι μεγάλη νίκη, χειροπιαστή ἀπόδειξη πού ἀπεικονίζει ἀνάγλυφα τό γεγονός ὅτι τό ἐργατικό κίνημα τῆς Ἰταλίας, θά ἀναπτύσσεται γρηγορότερα, ἀπ' ὅ,τι τό δικό μας κίνημα στή Ρωσία, γιατί ἄν ξέρετε τούς ἀριθμούς πού ἀφοροῦν τό κίνημά μας θά σᾶς εἶναι γνωστό ὅτι τό Φλεβάρη τοῦ 1917, ὕστερα ἀπό τήν πτώση τοῦ τσαρισμοῦ καί τόν καιρό τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, ἐμεῖς ἀποτελούσαμε ἀκόμη μειοψηφία σχετικά μέ τούς μενσεβίκους. Αὐτή ἦταν ἡ κατάσταση ὕστερα ἀπό 15 χρόνια σκληροῦ ἀγώνα καί διασπάσεων. Ἡ δεξιά πτέρυγα δέν εἶχε στή χώρα μας ἀνάπτυξη κι' αὐτό δέν ἦταν τόσο ἁπλό πράγμα ὅπως νομίζετε, ὅταν μιλᾶτε γιά τή Ρωσία μέ περιφρονητικό ὕφος. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι στήν Ἰταλία ἡ ἐξέλιξη θά τραβήξει ἐντελῶς διαφορετικά. Ὕστερα ἀπό 15 χρόνια πάλης ἐνάντια στούς μενσεβίκους καί ὕστερα ἀπό τήν πτώση τοῦ τσαρισμοῦ, ἀρχίζαμε νά δουλεύουμε μέ πολύ λιγότερους ὀπαδούς. Ἐσεῖς ἔχετε 58 χιλιάδες ἐργάτες μέ κομμουνιστικές διαθέσεις ἀπέναντι σέ 98 χιλιάδες ἑνωμένους κεντριστές, πού κρατοῦν μιά ἀκαθόριστη θέση. Αὐτό εἶναι μιά ἀπόδειξη, εἶναι ἕνα γεγονός πού πρέπει ἀναμφισβήτητα

νά πείσει δλους, δσους δέν θέλουν νά άγνοοῦν τό μαζικό κίνημα τῶν ἰταλῶν ἐργατῶν. Ὅλα δέν γίνονται ἀμέσως. Αὐτό δμως εἶναι ἤδη μιά ἀπόδειξη δτι μᾶς ἀκολουθοῦν οἱ ἐργατικές μάζες — ὄχι οἱ παλιοί ἡγέτες, ὄχι οἱ γραφειοκράτες, ὄχι οἱ καθηγητές, ὄχι οἱ δημοσιογράφοι — ἀλλά ἡ πραγματικά ἐκμεταλλευόμενη τάξη, ἡ πρωτοπορία τῶν ἐκμεταλλευομένων. Κι' αὐτός εἶναι ὁ δείκτης τοῦ μεγάλου λάθους πού κάνατε στό Λιβόρνο. Αὐτό εἶναι γεγονός. Διαθέτατε 98 χιλιάδες ψήφους, δμως προτιμήσατε νά πᾶτε μέ τούς 14 χιλιάδες ρεφορμιστές ἐνάντια στούς 58 χιλιάδες κομμουνιστές. Ἀκόμη κι' ἄν αὐτοί οἱ κομμουνιστές δέν ἦταν πραγματικοί κομμουνιστές, ἄν ἦταν μόνο ὀπαδοί τοῦ Μπορντίγκα — πράγμα πού δέν ἀνταποκρίνεται στήν ἀλήθεια, γιατί ὕστερα ἀπό τό II συνέδριο ὁ Μπορντίγκα δήλωσε μέ ἀπόλυτη εἰλικρίνεια δτι ἀπαρνεῖται κάθε ἀναρχισμό καί ἀντικοινοβουλευτισμό — ἔπρεπε νά πᾶτε μαζί μ' αὐτούς. Ἐσεῖς τί κάνατε; Προτιμήσατε τήν ἕνωση μέ 14 χιλιάδες ρεφορμιστές καί τή ρήξη μέ 58 χιλιάδες κομμουνιστές — κι' αὐτό εἶναι ἡ καλύτερη ἀπόδειξη δτι ἡ πολιτική τοῦ Σερράτι ἦταν δυστύχημα γιά τήν Ἰταλία. Ποτέ δέν θέλαμε νά μιμηθεῖ ὁ Σερράτι στήν Ἰταλία τή ρωσική ἐπανάσταση. Αὐτό θά ἦταν ἀνοησία. Ἔχουμε ἀρκετό μυαλό καί εὐελιξία γιά νά ἀποφύγουμε αὐτή τήν ἀνοησία. Ὁ Σερράτι δμως ἀπόδειξε δτι δέν εἶχε δίκιο μέ τήν πολιτική πού ἀκολουθοῦσε στήν Ἰταλία. Ἴσως ἔπρεπε νά κάνει ἑλιγμούς. Εἶναι ἡ ἔκφραση πού πρίν ἀπό ἕνα χρόνο ἐπαναλάβαινε ἐδῶ συχνότατα. Ἔλεγε:«Ἐμεῖς ξέρουμε νά ἑλισσόμαστε, ἐμεῖς δέν θέλουμε τή δουλική ἀπομίμηση. Αὐτό θά ἦταν ἠλιθιότητα. Θά ὑποχρεωθοῦμε νά ἑλισσόμαστε, γιά νά προκαλέσουμε τήν ἀπόσπαση ἀπό τόν ὀπορτουνισμό. Ἐσεῖς, οἱ ρῶσοι, δέν τά καταφέρνετε σ' αὐτό. Ἐμεῖς, οἱ ἰταλοί, εἴμαστε πιό ἱκανοί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή. Θά δοῦμε ἀκόμη». Καί τί εἴδαμε; Ὁ Σερράτι ἑλισσόταν ὑπέροχα. Ξέκοψε ἀπό 58 χιλιάδες κομμουνιστές. Καί τώρα οἱ σύντροφοι ἔρχονται ἐδῶ καί λένε: «Ἄν μᾶς ἀπωθήσετε, οἱ μάζες θά πελαγώσουν». Ὄχι, σύντροφοι, κάνετε λάθος. Οἱ ἐργατικές μάζες τῆς Ἰταλίας ἔχουν τώρα πελαγώσει καί θά τίς ὠφελήσει, ἄν ποῦμε σ' αὐτές: «Διαλέξτε, σύντροφοι, διαλέξτε, ἰταλοί ἐργάτες, ἀνάμεσα στήν Κομμουνιστική Διεθνή, πού ποτέ δέν θά ζητήσει νά μιμεῖστε δουλικά τούς ρώσους, καί ἀνάμεσα στούς μενσεβίκους πού τούς γνωρί-

ζουμε ἐδῶ καί 20 χρόνια καί πού ποτέ δέν θά τούς ἀνεχθοῦμε σάν γείτονες στήν πραγματικά ἐπαναστατική Κομμουνιστική Διεθνή». Νά τί θά ποῦμε στούς Ἰταλούς ἐργάτες. Καί δέν χωράει ἀμφιβολία ποιό θά εἶναι τό ἀποτέλεσμα. Οἱ ἐργατικές μάζες θά μᾶς ἀκολουθήσουν. (Θυελλώδης ἐπιδοκιμασία.)

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε τήν 1η τοῦ Ἰούλη 1921 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 141 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 141

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 4 τοῦ Ἰούλη 1921 στό «Δελτίο τοῦ Τρίτου συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς», τεῦχ. 8

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου «Τό Τρίτο Παγκόσμιο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στενογραφημένα πρακτικά». Πετρούπολη, ρωσ. ἐκδ., 1922

4

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ 1 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ

Σύντροφοι! Πρός μεγάλη μου λύπη πρέπει νά περιοριστῶ στήν αὐτοάμυνα. (Γέλια.) Λέω — πρός μεγάλη μου λύπη, γιατί ἀφοῦ ἔλαβα γνώση τοῦ λόγου τοῦ σ. Τερατσίνι καί τῶν τροποποιήσεων πού ὑπόβαλαν τρεῖς ἀντιπροσωπεῖες, θά ἤθελα πολύ νά περάσω σέ ἐπίθεση, γιατί ἐνάντια στίς ἀπόψεις πού ὑποστηρίζουν ὁ Τερατσίνι καί οἱ 3 αὐτές ἀντιπροσωπεῖες, χρειάζονται ἐδῶ πού τά λέμε ἐπιθετικές ἐνέργειες [19]. Ἄν τό συνέδριο δέν κάνει ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια σέ τέτια λάθη, ἐνάντια σέ τέτιες «ἀριστερές» ἀνοησίες, τότε ὅλο τό κίνημα εἶναι καταδικασμένο στό χαμό. Αὐτή εἶναι ἡ βαθιά μου πεποίθηση. Ἐμεῖς ὅμως εἴμαστε ὀργανωμένοι καί πειθαρχικοί μαρξιστές. Δέν μποροῦμε νά ἱκανοποιούμαστε μέ λόγους ἐνάντια σέ μεμονωμένους συντρόφους. Ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι, μπουχτίσαμε πιά ἀπό τίς ἀριστερές αὐτές φράσεις μέχρι ἀηδίας. Εἴμαστε ἄνθρωποι τῆς ὀργάνωσης. Ἐπεξεργαζόμενοι τά σχέδιά μας, πρέπει νά βαδίζουμε ἀπό ὀργανωμένο δρόμο καί νά προσπαθοῦμε νά βροῦμε τή σωστή γραμμή. Φυσικά, δέν εἶναι μυστικό γιά κανέναν πώς οἱ θέσεις μας ἀποτελοῦν ἕναν συμβιβασμό. Γιατί ὅμως καί νά μήν εἶναι ἔτσι; Ἀνάμεσα στούς κομμουνιστές, πού συγκαλοῦν τό τρίτο ἤδη συνέδριο καί ἔχουν ἐπεξεργαστεῖ συγκεκριμένες βασικές θέσεις, οἱ συμβιβασμοί μέσα σέ ὁρισμένες συνθῆκες εἶναι ἀπαραίτητοι. Οἱ θέσεις μας πού ἔχουν προταθεῖ ἀπό τή ρωσική ἀντιπροσωπεία ἔχουν μελετηθεῖ καί προετοιμαστεῖ μέ τόν πιό ἐξονυχιστικό τρόπο καί ἦταν ἀποτέλεσμα μακρόχρονης μελέτης καί συσκέψεων μέ διάφορες ἀντιπροσωπεῖες. Οἱ θέσεις ἀποβλέπουν στήν καθιέρωση τῆς βασικῆς γραμμῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί εἶναι ἀπαραίτητες ἰδιαίτερα τώρα πού ἐμεῖς ὄχι

μόνο καταδικάσαμε ἐπίσημα τούς πραγματικούς κεντριστές, ἀλλά καί τούς διαγράψαμε ἀπό τό Κόμμα. Αὐτά εἶναι τά γεγονότα. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ἀναλάβω τήν ὑπεράσπιση αὐτῶν τῶν θέσεων. Καί ὅταν τώρα παρουσιάζεται ὁ Τερατσίνι νά λέει ὅτι ἐμεῖς πρέπει νά ἐξακολουθήσουμε τήν πάλη ἐνάντια στούς κεντριστές κι' ἔπειτα μᾶς διηγεῖται πῶς ἑτοιμάζονται νά κάνουν αὐτή τήν πάλη, τότε ἐγώ ὑποστηρίζω ὅτι, ἄν αὐτές οἱ τροποποιήσεις σημαίνουν μιά ὁρισμένη κατεύθυνση, τότε χρειάζεται ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στήν κατεύθυνση αὐτή, γιατί, σέ ἀντίθετη περίπτωση, δέν θά ἔχουμε κομμουνισμό, δέν θά ἔχουμε Κομμουνιστική Διεθνή. Ἀπορῶ γιατί τό ΚΕΚΓ [20] (Κομμουνιστικό Ἐργατικό Κόμμα Γερμανίας) δέν ἔβαλε τήν ὑπογραφή του κάτω ἀπ' αὐτές τίς τροποποιήσεις. (Γέλια.) Γιά ἀκοῦστε νά δεῖτε τί ὑπερασπίζει ὁ Τερατσίνι καί τί λένε αὐτές οἱ τροποποιήσεις. Αὐτές ἀρχίζουν ὡς ἑξῆς: «Στήν 1η σελίδα, στήν 1η στήλη, στή 19η σειρά πρέπει νά διαγραφεῖ ἡ λέξη: «Πλειοψηφία...»». Πλειοψηφία! Αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνο! (Γέλια.) Ἔπειτα παρακάτω: ἀντί τίς λέξεις «βασικές θέσεις» πρέπει νά μπεῖ «σκοποί». Βασικές θέσεις καί σκοποί εἶναι δυό διαφορετικά πράγματα: ἐξάλλου στούς σκοπούς συμφωνοῦν μαζί μας καί οἱ ἀναρχικοί, γιατί καί αὐτοί εἶναι ὑπέρ τῆς κατάργησης τῆς ἐκμετάλλευσης καί τῶν ταξικῶν διακρίσεων.

Στή ζωή μου συναντήθηκα καί μίλησα ὄχι μέ πολλούς ἀναρχικούς, ὡστόσο εἶδα ἀρκετούς ἀπ' αὐτούς. Κάποτε κατόρθωνα νά συμφωνήσω μαζί τους ὡς πρός τούς σκοπούς, ἀλλά ποτέ σχετικά μέ τίς ἀρχές. Οἱ ἀρχές δέν εἶναι σκοπός, δέν εἶναι πρόγραμμα, δέν εἶναι τακτική καί δέν εἶναι θεωρία. Τακτική καί θεωρία δέν εἶναι ἀρχές. Σέ τί διαφέρουμε ἀπό τούς ἀναρχικούς ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἀρχῶν; Οἱ ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ βρίσκονται στήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί στή χρησιμοποίηση τοῦ κρατικοῦ καταναγκασμοῦ στή μεταβατική περίοδο. Αὐτές εἶναι οἱ ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ, ὅμως δέν εἶναι αὐτός ὁ σκοπός του. Καί οἱ σύντροφοι πού ὑπόβαλαν τέτια πρόταση, ἔκαναν λάθος.

Δεύτερο, ἐκεῖ ἀναφέρεται: «Πρέπει νά διαγραφεῖ ἡ λέξη «πλειοψηφία». Διαβάστε το ὁλόκληρο:

«Τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἀρχίζει τήν ἐπανεξέταση τῶν ζητημάτων τακτικῆς σέ συνθῆκες, πού ἡ ἀντικειμενική κατάσταση σέ πολλές χῶρες ἔχει ὀξυνθεῖ ἀπό ἐπαναστατική ἄποψη, καί ἔχουν ὀργανωθεῖ μιά σειρά κομμουνιστικά μαζικά κόμματα, πού ὡστόσο δέν πῆραν πουθενά

στά χέρια τους τήν οὐσιαστική καθοδήγηση τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν πραγματική ἐπαναστατική πάλη τους».

Καί νά πού θέλουν νά διαγράψουν τή λέξη «πλειοψηφία». Ἄν δέν μποροῦμε νά συμφωνήσουμε σέ τέτια ἁπλά πράγματα, τότε δέν καταλαβαίνω πῶς μποροῦμε νά δουλεύουμε μαζί καί νά ὁδηγοῦμε τό προλεταριάτο στή νίκη. Τότε δέν πρέπει νά ἀπορεῖ κανείς πού δέν μποροῦμε νά συμφωνήσουμε καί στό ζήτημα τῶν ἀρχῶν. Δεῖξτε μου ἕνα τέτιο κόμμα, πού νά ἔχει πιά κατακτήσει τήν πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ὁ Τερατσίνι οὔτε κάν σκέφτηκε νά ἀναφέρει κάποιο παράδειγμα. Μά οὔτε καί ὑπάρχει τέτιο παράδειγμα.

Λοιπόν: ἀντί «ἀρχές», νά μπεῖ ἡ λέξη «σκοποί», καί ἡ λέξη «πλειοψηφία» νά διαγραφεῖ. Εὐχαριστῶ πολύ! Σ' αὐτό δέν πρόκειται νά συμφωνήσουμε. Ἀκόμη καί τό γερμανικό κόμμα — ἕνα ἀπό τά καλύτερα — κι' αὐτό δέν ἔχει μαζί του τήν πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης. Αὐτό εἶναι γεγονός. Ἐμεῖς, πού βρισκόμαστε μπροστά στόν πιό σκληρό ἀγώνα, δέν φοβόμαστε νά ποῦμε αὐτή τήν ἀλήθεια, καί ὅμως ὑπάρχουν ἐδῶ τρεῖς ἀντιπροσωπεῖες, πού θέλουν νά ἀρχίσουν ἀπό μιάν ἀναλήθεια, γιατί ἄν τό συνέδριο διαγράψει τή λέξη «πλειοψηφία» θά δείξει μ' αὐτό ὅτι θέλει τήν ἀναλήθεια. Αὐτό εἶναι ἐντελῶς ξεκάθαρο.

Ἔπειτα ἀκολουθεῖ ἡ ἑξῆς τροποποίηση: «Στήν 4η σελίδα, στήν 1η στήλη, στή 10η σειρά, οἱ λέξεις «'Ανοιχτό γράμμα» κτλ. «πρέπει νά διαγραφοῦν»»[21]. Ἄκουσα καί σήμερα μιά ὁμιλία, στήν ὁποία διέκρινα τήν ἴδια σκέψη. Ἀλλά ἐκεῖ αὐτό ἦταν ὁλότελα φυσικό. Ἦταν ὁ λόγος τοῦ σ. Γκέμπελ, μέλους τοῦ ΚΕΚΓ, πού εἶπε: «Τό «'Ανοιχτό γράμμα» ἦταν ὁπορτουνιστική πράξη». Πρός μεγάλη μου θλίψη ἔχω ἀκούσει κι' ἄλλοτε σέ ἰδιωτικές συζητήσεις παρόμοιες ἀπόψεις πού μέ κάνουν νά ντρέπομαι βαθιά. Ὅταν ὅμως ὕστερα ἀπό τόσο μακρόχρονες συζητήσεις τό «'Ανοιχτό γράμμα» κηρύσσεται στό συνέδριο ὁπορτουνιστικό — αὐτό εἶναι ντροπή καί αἶσχος! Καί νά πού παρουσιάζεται ὁ σ. Τερατσίνι ἐξονόματος τριῶν ἀντιπροσωπειῶν καί θέλει νά διαγράψει τίς λέξεις «'Ανοιχτό γράμμα». Τότε πρός τί ἡ πάλη ἐνάντια στό ΚΕΚΓ; Τό «'Ανοιχτό γράμμα» ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα πολιτικῆς πράξης. Ἔτσι γράφουν οἱ θέσεις μας. Καί πρέπει νά τό ὑπερασπίζουμε ἀπόλυτα. Εἶναι ὑποδειγματικό, σάν πρώτη πράξη τῆς πρακτικῆς μεθόδου γιά τήν προσέλκυση τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ὅποιος δέν καταλαβαίνει ὅτι στήν Εὐρώπη — ὅπου σχεδόν ὅλοι οἱ προλετάριοι εἶναι ὀργανωμένοι — πρέπει νά κατακτήσουμε τήν πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης, αὐτός εἶναι χαμένος γιά τό κομμουνιστικό κίνημα, αὐτός δέν θά διδαχτεῖ ποτέ τίποτε, ἀφοῦ στή διάρκεια τῶν τριῶν χρόνων τῆς μεγάλης ἐπανάστασης τίποτε δέν διδάχτηκε.

Ὁ Τερατσίνι λέει πώς νικήσαμε στή Ρωσία, παρόλο πού τό Κόμμα ἦταν πολύ μικρό. Εἶναι δυσαρεστημένος γιατί εἰπώθηκαν γιά τήν Τσεχοσλοβακία αὐτά πού ἀναφέρονται στίς θέσεις. Ἐδῶ ἔχουμε 27 τροποποιήσεις καί ἄν ἀποφάσιζα νά τίς κριτικάρω, θά ἀναγκαζόμουν νά μιλήσω ὄχι λιγότερο ἀπό τρεῖς ὧρες, ὅπως κάνουν μερικοί ἄλλοι ὁμιλητές... Ἐδῶ δήλωσαν ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα Τσεχοσλοβακίας ἀριθμεῖ 300 μέ 400 χιλιάδες μέλη, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά προσελκυστεῖ ἡ πλειοψηφία, νά δημιουργηθεῖ μιά ἀκατανίκητη δύναμη καί νά συνεχιστεῖ ἡ προσέλκυση νέων ἐργατικῶν μαζῶν. Ὁ Τερατσίνι εἶναι πιά ἕτοιμος νά ἐπιτεθεῖ, λέει: ἄν στό Κόμμα ὑπάρχουν ἤδη 400 χιλιάδες ἐργάτες, τότε τί μᾶς χρειάζονται κι' ἄλλοι; Νά διαγραφοῦν! (Γέλια.) Φοβᾶται τή λέξη «μάζες» καί θέλει νά τήν ἐξοστρακίσει. Λίγα κατάλαβε ὁ σ. Τερατσίνι ἀπό τή ρωσική ἐπανάσταση.

Στή Ρωσία εἴμασταν μικρό Κόμμα, ὅμως εἴχαμε, ἐκτός ἀπό τό Κόμμα καί τήν πλειοψηφία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν ὅλης τῆς χώρας. (Φωνή: «Σωστά!».) Ἐσεῖς ἔχετε τέτιο πράγμα; Μαζί μας ἦταν σχεδόν ὁ μισός στρατός, πού ἀριθμοῦσε τότε τουλάχιστο 10 ἑκατομμύρια ἄτομα. Μήπως ἔχετε μαζί σας τήν πλειοψηφία τοῦ στρατοῦ; Δεῖξτε μου μιά τέτια χώρα! Ἄν τίς ἀπόψεις αὐτές τοῦ σ. Τερατσίνι τίς συμμερίζονται καί ἄλλες τρεῖς ἀντιπροσωπεῖες, τότε στή Διεθνή δέν εἶναι ὅλα ἐντάξει! Τότε πρέπει νά ποῦμε: «Ἄλτ! Ἀποφασιστική πάλη! Διαφορετικά ἡ Κομμουνιστική Διεθνής πάει χαμένη». (Αἴσθηση στήν αἴθουσα.)

Μέ βάση τήν πεῖρα πού ἔχω πρέπει νά πῶ ὅτι παρόλο πού παίρνω ἀμυντική στάση (γέλια), σκοπός τοῦ λόγου μου καί ἀρχή του εἶναι ἡ ὑπεράσπιση τῆς ἀπόφασης καί τῶν θέσεων πού πρότεινε ἡ ἀντιπροσωπεία μας. Φυσικά, θά ἦταν σχολαστικότητα νά πῶ ὅτι σ' αὐτές δέν ἐπιτρέπεται νά ἀλλάξει οὔτε ἕνα γράμμα. Μοῦ ἔλαχε νά διαβάσω πολλές ἀποφάσεις, καί ξέρω καλά πώς σέ κάθε ἀράδα αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων θά μποροῦσαν νά γίνουν θαυμάσιες τροπολογίες. Αὐτό ὅμως θά

ἦταν σχολαστικότητα. Κι' ἄν τώρα παρόλα αὐτά δηλώνω ὅτι ἀπό πολιτική ἄποψη δέν μπορεῖ νά ἀλλάξει οὔτε ἕνα γράμμα, εἶναι γιατί οἱ τροπολογίες ἔχουν, ὅπως βλέπω, ἐντελῶς συγκεκριμένο πολιτικό χαρακτήρα, εἶναι γιατί ὁδηγοῦν σέ δρόμο βλαβερό καί ἐπικίνδυνο γιά τήν Κομμουνιστική Διεθνή. Γι' αὐτό κι' ἐγώ, καί ὅλοι μας, καί ἡ ρωσική ἀντιπροσωπεία πρέπει νά ἐπιμένουμε νά μήν ἀλλάξει ἀπό τίς θέσεις οὔτε ἕνα γράμμα. Ἐμεῖς ὄχι μόνο καταδικάσαμε τά δεξιά μας στοιχεῖα, ἀλλά καί τά διώξαμε. Ἄν ὅμως μετατρέπουν τήν πάλη ἐνάντια στούς δεξιούς σέ σπόρ, ὅπως τό κάνει ὁ Τερατσίνι, τότε πρέπει νά ποῦμε: «Φτάνει! Διαφορετικά ὁ κίνδυνος θά γίνει πολύ σοβαρός!».

Ὁ Τερατσίνι ὑπεράσπιζε τή θεωρία τοῦ ἐπιθετικοῦ ἀγώνα [22]. Σχετικά μ' αὐτό οἱ περιβόητες τροποποιήσεις προτείνουν μιά διατύπωση, πού πιάνει δυό-τρεῖς σελίδες. Δέν ἔχουμε ἀνάγκη νά τίς διαβάσουμε. Ξέρουμε τί γράφουν. Ὁ Τερατσίνι εἶπε ἐντελῶς ξεκάθαρα περί τίνος πρόκειται. Ὑπεράσπιζε τή θεωρία τῆς ἐπίθεσης, ὑποδείχνοντας τίς «δυναμικές τάσεις» καί τό «πέρασμα ἀπό τήν παθητικότητα στήν ἐνεργητικότητα». Ἐμεῖς, στή Ρωσία, ἔχουμε πιά ἀρκετή πολιτική πείρα πάλης ἐνάντια στούς κεντριστές. Ἀκόμη πρίν ἀπό 15 χρόνια παλεύαμε ἐνάντια στούς ὀπορτουνιστές καί τούς κεντριστές μας, καθώς κι' ἐνάντια στούς μενσεβίκους, καί νικήσαμε ὄχι μόνο τούς μενσεβίκους, ἀλλά καί τούς μισοαναρχικούς.

Ἄν δέν τό κάναμε αὐτό, δέν θά εἴμασταν σέ θέση νά κρατήσουμε τήν ἐξουσία στά χέρια μας ὄχι μόνο τριάμισι χρόνια, ἀλλά οὔτε τρισήμισι ἑβδομάδες καί δέν θά μπορούσαμε νά συγκαλοῦμε ἐδῶ κομμουνιστικά συνέδρια. «Δυναμικές τάσεις», «πέρασμα ἀπό τήν παθητικότητα στήν ἐνεργητικότητα» — ὅλα αὐτά εἶναι λογοκοπία πού χρησιμοποιοῦσαν ἐνάντιά μας οἱ ἀριστεροί ἐσέροι. Τώρα αὐτοί κάθονται στίς φυλακές, ὑπερασπίζουν ἐκεῖ τούς «σκοπούς τοῦ κομμουνισμοῦ» καί σκέπτονται γιά τό «πέρασμα ἀπό τήν παθητικότητα στήν ἐνεργητικότητα». (Γέλια.) Δέν ἐπιτρέπεται νά φέρνει κανείς τέτια ἐπιχειρήματα, ὅπως αὐτό γίνεται στίς τροποποιήσεις πού προτάθηκαν, γιατί σ' αὐτές δέν ὑπάρχει οὔτε μαρξισμός, οὔτε πολιτική πείρα, οὔτε ἐπιχειρηματολογία. Μήπως στίς θέσεις μας ἀναπτύσσαμε μιά γενική θεωρία τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπίθεσης; Μήπως ὁ Ράντεκ ἤ κανένας ἄλλος ἀπό μᾶς ἔκανε παρόμοια ἀνοησία; Μιλήσαμε γιά τή θεωρία τῆς ἐπίθεσης σχετικά μέ

μιά ἐντελῶς συγκεκριμένη χώρα καί σέ μιά ἐντελῶς συγκεκριμένη περίοδο.

Ἀπό τήν πάλη μας ἐνάντια στούς μενσεβίκους μποροῦμε νά ἀναφέρουμε περιπτώσεις, πού δείχνουν ὅτι καί πρίν ἀκόμη ἀπό τήν πρώτη ἐπανάσταση ὑπῆρχαν πρόσωπα πού ἀμφέβαλλαν, ἄν ἕνα ἐπαναστατικό κόμμα πρέπει νά διεξάγει ἐπίθεση. Ἄν κάποιος σοσιαλδημοκράτης — τότε ὅλοι μας ὀνομαζόμασταν ἔτσι — παρουσίαζε τέτιες ἀμφιβολίες, τόν καταπολεμούσαμε καί λέγαμε πώς εἶναι ὀπορτουνιστής πού δέν καταλαβαίνει τίποτε ἀπό μαρξισμό καί ἀπό διαλεκτική τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος. Μά μπορεῖ τό κόμμα νά κάνει συζήτηση ἄν εἶναι γενικά ἐπιτρεπτή ἡ ἐπαναστατική ἐπίθεση; Γιά νά βρεθοῦν τέτια παραδείγματα στή χώρα μας, θά χρειαστεῖ νά γυρίσουμε πίσω καμιά δεκαπενταριά χρόνια. Ἄν ὑπάρχει τέτιος κεντριστής ἤ καμουφλαρισμένος κεντριστής, πού ἀμφισβητεῖ τή θεωρία τῆς ἐπίθεσης, πρέπει τούς ἀνθρώπους αὐτοῦ τοῦ εἴδους νά τούς διαγράφουμε ἀμέσως. Αὐτό τό ζήτημα δέν μπορεῖ νά προκαλεῖ συζητήσεις. Τό γεγονός ὅμως ὅτι σήμερα ἀκόμη, ὕστερα ἀπό τρίχρονη ὕπαρξη τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς συζητᾶμε γιά «δυναμικές τάσεις», γιά «πέρασμα ἀπό τήν παθητικότητα στήν ἐνεργητικότητα», εἶναι ντροπή καί αἶσχος.

Σ' αὐτό δέν ἔχουμε διαφωνίες μέ τόν σ. Ράντεκ, πού ἐπεξεργάστηκε ἀπό κοινοῦ μέ μᾶς αὐτές τίς θέσεις. Ἴσως δέν ἦταν ἐντελῶς σωστά νά ἀρχίσουν στή Γερμανία οἱ συζητήσεις *γιά τή θεωρία* τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπίθεσης, ἀφοῦ ἡ πραγματική ἐπίθεση δέν εἶχε προετοιμαστεῖ. Ὡστόσο ἡ ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη ἦταν μεγάλο βῆμα πρός τά μπρός, παρά τά λάθη τῶν καθοδηγητῶν της [23]. Αὐτό ὅμως δέν ἔχει σημασία. Ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργάτες πάλεψαν ἡρωικά. Ὅσο γενναῖα κι' ἄν πάλεψε τό ΚΕΚΓ ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, πρέπει νά ποῦμε τό ἴδιο πού εἶπε ὁ σ. Ράντεκ γιά τόν Γκέλτς σ' ἕνα ρωσικό ἄρθρο. Ἄν ὁποιοσδήποτε, ἔστω κι' ἀναρχικός, παλεύει ἡρωικά ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, αὐτό φυσικά εἶναι μεγάλο πράγμα, ἀλλά ὅταν ἑκατοντάδες χιλιάδες παλεύουν ἐνάντια στήν ποταπή προβοκάτσια τῶν σοσιαλπροδοτῶν καί τῆς ἀστικῆς τάξης, τότε αὐτό εἶναι ἕνα πραγματικό βῆμα πρός τά μπρός.

Εἶναι πολύ σπουδαῖο νά βλέπει κανείς κριτικά τά λάθη του. Ἐμεῖς ἀπ' αὐτό ἀρχίσαμε. Ἄν ὁποιοσδήποτε, ὕστερα ἀπό ἕναν

ἀγώνα στόν ὁποῖο πῆραν μέρος ἑκατοντάδες χιλιάδες, ἐκδηλώνεται ἐνάντια σ' αὐτό τόν ἀγώνα καί ἐνεργεῖ ἔτσι, ὅπως ὁ Λεβί, τότε πρέπει νά διαγράφεται. Κι' αὐτό ἔγινε. Πρέπει ὅμως νά βγάλουμε ἀπ' αὐτό κι' ἕνα δίδαγμα: μήπως εἴχαμε προετοιμάσει τήν ἐπίθεση; (Ράντεκ: «Ἐμεῖς δέν εἴχαμε προετοιμάσει οὔτε καί τήν ἄμυνα».) Μάλιστα γιά τήν ἐπίθεση εἶχε γίνει λόγος μόνο σέ ἄρθρα ἐφημερίδων. Ἡ θεωρία αὐτή ἀναφορικά μέ τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη στή Γερμανία τό 1921 δέν ἦταν σωστή — πρέπει νά τό ὁμολογήσουμε αὐτό· γενικά ὅμως ἡ θεωρία τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπίθεσης δέν εἶναι καθόλου ψεύτικη.

Νικήσαμε στή Ρωσία καί μάλιστα τόσο εὔκολα, γιατί εἴχαμε προετοιμάσει τήν ἐπανάστασή μας στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Αὐτός εἶναι ὁ πρῶτος ὅρος. Στή χώρα μας ὑπῆρχαν ὑπό τά ὅπλα δέκα ἑκατομμύρια ἐργάτες καί ἀγρότες καί τό σύνθημά μας ἦταν: ἄμεση εἰρήνη, μέ κάθε θυσία. Νικήσαμε γιατί οἱ πλατύτατες ἀγροτικές μάζες εἶχαν ἐπαναστατικές διαθέσεις ἐνάντια στούς μεγαλοτσιφλικάδες. Οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, οἱ ὀπαδοί τῆς ΙΙ καί ΙΙ½ Διεθνοῦς, ἦταν τό Νοέμβρη τοῦ 1917 μεγάλο ἀγροτικό κόμμα. Ἀπαιτοῦσαν ἐπαναστατικά μέσα, ἀλλά σάν πραγματικοί ἥρωες τῆς ΙΙ καί ΙΙ½ Διεθνοῦς, δέν εἶχαν ἀρκετό θάρος γιά νά δράσουν ἐπαναστατικά. Τόν Αὔγουστο καί τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917 ἐμεῖς λέγαμε: «Θεωρητικά παλεύουμε ἐνάντια στούς ἐσέρους, ὅπως καί πρῶτα, πρακτικά ὅμως εἴμαστε ἕτοιμοι νά ἀποδεχτοῦμε τό πρόγραμμά τους, γιατί μόνο ἐμεῖς μποροῦμε νά πραγματοποιήσουμε αὐτό τό πρόγραμμα». Ὅπως τό εἴπαμε, ἔτσι καί τό κάναμε. Τήν ἀγροτιά, πού τό Νοέμβρη τοῦ 1917, ὕστερα ἀπό τή νίκη μας, ἦταν διατεθειμένη ἐνάντια σέ μᾶς καί ἔστειλε στή Συντακτική Συνέλευση μιά πλειοψηφία ἀπό σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, τήν κατακτήσαμε, ἄν ὄχι μέσα σέ μερικές μέρες — ὅπως τό ὑπολόγιζα καί τό πρόβλεπα λαθεμένα — πάντως ὅμως μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες. Ἡ διαφορά δέν εἶναι μεγάλη. Δεῖξτε μου στήν Εὐρώπη μιά χώρα, ὅπου θά μπορούσατε νά προσελκύσετε μέ τό μέρος σας μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες τήν πλειοψηφία τῆς ἀγροτιᾶς. Ἴσως ἡ Ἰταλία; (Γέλια.) Ὅταν λένε ὅτι νικήσαμε στή Ρωσία παρόλο πού εἴχαμε μικρό Κόμμα, μ' αὐτό ἀποδείχνουν ἁπλῶς πώς δέν κατάλαβαν τή ρωσική ἐπανάσταση καί ὅτι δέν καταλαβαίνουν καθόλου πῶς πρέπει νά προετοιμάζεται ἡ ἐπανάσταση.

Τό πρῶτο βῆμα μας ἦταν ἡ δημιουργία πραγματικοῦ κομμουνιστικοῦ Κόμματος, γιά νά ξέρουμε μέ ποιόν μιλᾶμε καί σέ ποιόν μποροῦμε νά ἔχουμε πλήρη ἐμπιστοσύνη. Τό σύνθημα τοῦ I καί τοῦ II συνεδρίου ἦταν: «Κάτω οἱ κεντριστές!». Ἄν δέν ξεμπερδέψουμε σέ ὅλη τή γραμμή καί σέ ὅλο τόν κόσμο μέ τούς κεντριστές καί τούς μισοκεντριστές πού στή Ρωσία τούς ὀνομάζουμε μενσεβίκους τότε δέν καταλαβαίνουμε οὔτε τό ἀλφάβητο τοῦ κομμουνισμοῦ. Τό πρῶτο καθῆκον μας εἶναι ἡ δημιουργία ἑνός ἀληθινά ἐπαναστατικοῦ κόμματος καί ἡ ρήξη μέ τούς μενσεβίκους. Αὐτό ὅμως εἶναι μόνο τό προπαρασκευαστικό σχολεῖο. Συγκαλοῦμε τό III κιόλας συνέδριο, καί ὁ σ. Τερατσίνι ἐξακολουθεῖ νά ἐπαναλαβαίνει πώς τό καθῆκον τοῦ προπαρασκευαστικοῦ σχολείου εἶναι νά διώχνει, νά κυνηγάει καί νά ξεσκεπάζει τούς κεντριστές καί τούς μισοκεντριστές. Εὐχαριστῶ πολύ! Ἀρκετά πιά ἀσχοληθήκαμε μ' αὐτό. Ἔχουμε ἤδη πεῖ στό II συνέδριο ὅτι οἱ κεντριστές εἶναι ἐχθροί μας. Χρειάζεται ὅμως καί νά προχωροῦμε μπροστά. Τό δεύτερο σκαλοπάτι θά εἶναι τοῦτο: ἀφοῦ ὀργανωθοῦμε σέ Κόμμα, νά μάθουμε νά προετοιμάζουμε τήν ἐπανάσταση. Σέ πολλές χῶρες δέν μάθαμε οὔτε πῶς νά κατακτοῦμε τήν καθοδήγηση. Νικήσαμε στή Ρωσία, γιατί μαζί μας δέν ἦταν μόνο ἡ ἀναμφισβήτητη πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης (στίς ἐκλογές τοῦ 1917 ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν ἦταν μαζί μας καί ἐνάντια στούς μενσεβίκους), ἀλλά κι' ἐπειδή ὁ μισός στρατός ἀμέσως, καί τά 9/10 τῆς ἀγροτικῆς μάζας μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες μετά τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό μᾶς πέρασαν μέ τό μέρος μας· νικήσαμε γιατί ἀποδεχτήκαμε ὄχι τό δικό μας ἀγροτικό πρόγραμμα, ἀλλά τό πρόγραμμα τῶν ἐσέρων καί τό ἐφαρμόσαμε στήν πράξη. Ἡ νίκη μας αὐτή ἦταν ἀκριβῶς ὅτι πραγματοποιήσαμε τό πρόγραμμα τῶν ἐσέρων· νά γιατί ἡ νίκη αὐτή ἦταν τόσο εὔκολη. Μήπως ἐσεῖς στή Δύση μπορεῖ νά ἔχετε παρόμοιες αὐταπάτες; Εἶναι ἀστεῖο! Συγκρίνετε λοιπόν τίς συγκεκριμένες οἰκονομικές συνθῆκες, σ. Τερατσίνι καί ὅλοι ἐσεῖς πού ὑπογράψατε τήν πρόταση γιά τίς τροποποιήσεις! Παρόλο πού ἡ πλειοψηφία βρέθηκε τόσο γρήγορα μέ τό μέρος μας, οἱ δυσκολίες πού ἀνέκυψαν μπροστά μας ὕστερα ἀπό τή νίκη ἦταν πολύ μεγάλες. Ὡστόσο τά βγάλαμε πέρα, γιατί δέν ξεχνούσαμε ὄχι μόνο τούς σκοπούς μας, μά τίς ἀρχές μας, καί δέν ἀνεχόμασταν στό Κόμμα μας ἀνθρώπους πού ἀποσιωποῦσαν

τίς ἀρχές καί μιλοῦσαν γιά τούς σκοπούς, γιά «δυναμικές τάσεις» καί γιά τό «πέρασμα ἀπό τήν παθητικότητα στήν ἐνεργητικότητα». Ἴσως μᾶς κατηγορήσουν ὅτι προτιμᾶμε νά κρατᾶμε τούς τέτιου εἴδους κυρίους στίς φυλακές. Διαφορετικά ὅμως ἡ ἄσκηση τῆς δικτατορίας δέν εἶναι δυνατή. Πρέπει νά προετοιμάσουμε τή δικτατορία, κι' αὐτό θά πεῖ πάλη ἐνάντια στίς τέτιου εἴδους λογοκοπίες καί τροποποιήσεις. (Γέλια.) Παντοῦ στίς θέσεις μας γίνεται λόγος γιά μάζες. Ὅμως, σύντροφοι, πρέπει καί νά καταλαβαίνει κανείς, τί θά πεῖ μάζες. Τό ΚΕΚΓ, σύντροφοι, ἀπό τά ἀριστερά, κάνει μεγάλη κατάχρηση αὐτῆς τῆς λέξης. Ἀλλά καί ὁ σ. Τερατσίνι καί ὅλοι ὅσοι ἔβαλαν τήν ὑπογραφή τους κάτω ἀπ' αὐτές τίς τροποποιήσεις, δέν ξέρουν ἐπίσης τί πρέπει νά ἐννοεῖ κανείς μέ τή λέξη «μάζες».

Μίλησα πού μίλησα πολλή ὥρα· γι' αὐτό θά ἤθελα νά πῶ λίγες μόνο λέξεις γιά τήν ἔννοια «μάζες». Ἡ ἔννοια «μάζες» εἶναι μεταβλητή, ἀνάλογα μέ τίς ἀλλαγές τοῦ χαρακτήρα τῆς πάλης. Στήν ἀρχή τῆς πάλης ἀρκοῦσαν μερικές χιλιάδες πραγματικοί ἐπαναστάτες ἐργάτες, γιά νά μπορεῖς νά μιλᾶς γιά μάζες. Ἄν τό Κόμμα κατορθώνει νά τραβάει στήν πάλη ὄχι μόνο τά μέλη του, ἄν κατορθώνει νά ξεσηκώνει καί τούς ἐξωκομματικούς, αὐτό πιά ἀποτελεῖ τήν ἀρχή τῆς κατάκτησης τῶν μαζῶν. Στή διάρκεια τῶν ἐπαναστάσεών μας, ὑπῆρχαν περιπτώσεις, πού μερικές χιλιάδες ἐργάτες ἀντιπροσώπευαν τή μάζα. Στήν ἱστορία τοῦ κινήματός μας, στήν ἱστορία τῆς πάλης μας ἐνάντια στούς μενσεβίκους, θά βρεῖτε πολλά τέτια παραδείγματα, ὅταν σέ μιά πόλη ἀρκοῦσαν μερικές χιλιάδες ἐργάτες γιά νά κάνουν ἔκδηλο τό μαζικό χαρακτήρα τοῦ κινήματος. Ὅταν μερικές χιλιάδες ἐξωκομματικοί ἐργάτες, πού ἦταν συνήθως περιορισμένοι στά στενά καθημερινά συμφέροντά τους καί φυτοζωοῦσαν, πού δέν ἄκουσαν ποτέ τίποτε γιά πολιτική, ἀρχίζουν νά δροῦν ἐπαναστατικά, τότε ἔχετε μπροστά σας τή μάζα. Ὅταν τό κίνημα ἐπεκτείνεται καί δυναμώνει, τότε περνάει βαθμιαῖα σέ πραγματική ἐπανάσταση. Ἐμεῖς τό εἴδαμε αὐτό τό 1905 καί τό 1917, στή διάρκεια τριῶν ἐπαναστάσεων καί σεῖς ἐπίσης θά ὑποχρεωθεῖτε νά πεισθεῖτε γι' αὐτό. Ὅταν ἡ ἐπανάσταση εἶναι πιά ἀρκετά προετοιμασμένη, τότε ἡ ἔννοια τῆς «μάζας» γίνεται διαφορετική: μερικές χιλιάδες ἐργάτες δέν ἀποτελοῦν πιά μάζα. Ἡ λέξη αὐτή ἀρχίζει νά σημαίνει κάτι τό διαφορετικό. Ἡ ἔννοια τῆς μάζας

ἀλλάζει νόημα, μέ τή λέξη αὐτή ἐννοοῦν τήν πλειοψηφία, καί μάλιστα ὄχι τήν ἁπλή πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν, ἀλλά τήν πλειοψηφία ὅλων τῶν ἐκμεταλλευομένων. Ἄλλου εἴδους ἀντίληψη εἶναι ἀπαράδεκτη γιά ἕναν ἐπαναστάτη, κάθε ἄλλο νόημα τῆς λέξης αὐτῆς γίνεται ἀκατανόητο. Εἶναι δυνατό ἀκόμη κι' ἕνα μικρό κόμμα, λ.χ. τό ἀγγλικό ἤ τό ἀμερικανικό, ἀφοῦ μελετήσει καλά τήν πορεία τῆς πολιτικῆς ἀνάπτυξης καί γνωρίσει τή ζωή καί τίς συνήθειες τῶν ἐξωκομματικῶν μαζῶν, νά προκαλέσει σέ μιά εὐνοϊκή στιγμή ἐπαναστατικό κίνημα (ὁ σ. Ράντεκ ἀνάφερε, σάν καλό παράδειγμα, τήν ἀπεργία τῶν ἀνθρακωρύχων[24]). Ἄν ἕνα τέτιο Κόμμα παρουσιαστεῖ σέ μιά τέτια στιγμή μέ τά συνθήματά του καί πετύχει νά τό ἀκολουθήσουν ἑκατομμύρια ἐργάτες, τότε ἔχετε μπροστά σας ἕνα μαζικό κίνημα. Δέν ἀποκρούω ἀπόλυτα ὅτι μιά ἐπανάσταση μπορεῖ νά τήν ἀρχίσει καί νά τήν ὁδηγήσει σέ νικηφόρο τέλος κι' ἕνα πολύ μικρό Κόμμα. Πρέπει ὅμως νά ξέρει κανείς μέ τί μεθόδους θά προσελκύει τίς μάζες μέ τό μέρος του. Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητη μιά σοβαρά μελετημένη προετοιμασία τῆς ἐπανάστασης. Νά ὅμως πού παρουσιάζονται σύντροφοι καί δηλώνουν: νά παραιτηθοῦμε ἀμέσως ἀπό τήν ἀπαίτηση γιά «μεγάλες» μάζες. Εἶναι ἀνάγκη νά κηρύξουμε πόλεμο ἐνάντια σέ τέτιους συντρόφους. Χωρίς μιά σοβαρά μελετημένη προετοιμασία δέν θά νικήσετε σέ καμιά χώρα. Ἀρκεῖ ἕνα πολύ μικρό Κόμμα γιά νά ὁδηγήσει τίς μάζες. Σέ ὁρισμένες στιγμές δέν ὑπάρχει ἀνάγκη γιά μεγάλες ὀργανώσεις.

Γιά τή νίκη ὅμως χρειάζεται νά ἔχεις τή συμπάθεια τῶν μαζῶν. Δέν χρειάζεται πάντοτε ἡ ἀπόλυτη πλειοψηφία· γιά νά νικήσεις ὅμως, νά κρατήσεις τήν ἐξουσία, εἶναι ἀπαραίτητη ὄχι μόνο ἡ πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης — χρησιμοποιῶ ἐδῶ τόν ὅρο «ἐργατική τάξη» μέ τή δυτικοευρωπαϊκή ἔννοια, δηλαδή μέ τήν ἔννοια τοῦ βιομηχανικοῦ προλεταριάτου — ἀλλά καί ἡ πλειοψηφία τῶν ἐκμεταλλευομένων καί τῶν ἐργαζομένων τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Τό σκεφτήκατε αὐτό; Βρίσκουμε στήν ὁμιλία τοῦ Τερατσίνι ἔστω καί ὑπαινιγμό γιά τέτια σκέψη; Μιλάει μόνο γιά «δυναμική τάση», γιά «πέρασμα ἀπό τήν παθητικότητα στήν ἐνεργητικότητα». Θίγει ἔστω μέ μιά λέξη τό ἐπισιτιστικό ζήτημα; Στό μεταξύ οἱ ἐργάτες ζητοῦν τρόφιμα, ἄν καί μποροῦν νά ὑποφέρουν πολλά καί νά πεινοῦν, ὅπως τό εἴδαμε αὐτό ὥς ἕνα βαθμό στή Ρωσία. Γι' αὐτό πρέπει νά προσελκύσουμε μέ τό μέρος μας ὄχι μόνο τήν πλειοψηφία τῆς

ἐργατικῆς τάξης, ἀλλά καί τήν πλειοψηφία τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Τό προετοιμάσατε αὐτό; Σχεδόν πουθενά.

Λοιπόν, ἐπαναλαμβάνω: ὀφείλω νά ὑπερασπίζω ἀπόλυτα τίς θέσεις μας καί τήν ὑπεράσπιση αὐτή τή θεωρῶ γιά μένα ὑποχρεωτική. Ἐμεῖς ὄχι μόνο καταδικάσαμε τούς κεντριστές, ἀλλά καί τούς διώξαμε ἀπό τό Κόμμα. Τώρα πρέπει νά στραφοῦμε πρός τήν ἄλλη πλευρά, πού τή θεωροῦμε ἐπίσης ἐπικίνδυνη. Πρέπει νά ποῦμε στούς συντρόφους τήν ἀλήθεια μέ τόν πιό λεπτό τρόπο (καί στίς θέσεις μας αὐτό τό λέμε μέ εὐγένεια καί σεβασμό), νά τήν ποῦμε ἔτσι πού νά μή θιγεῖ κανείς: τώρα μπροστά μας βρίσκονται ἄλλα ζητήματα, πιό σοβαρά ἀπό τό κυνηγητό τῶν κεντριστῶν. Ἀρκετά ἀσχοληθήκαμε μ' αὐτό τό ζήτημα. Ἔχει πιά γίνει λιγάκι βαρετό. Ἀντί γι' αὐτό οἱ σύντροφοι θά ἔπρεπε νά μάθουν νά κάνουν πραγματικό ἐπαναστατικό ἀγώνα. Οἱ γερμανοί ἐργάτες ἔβαλαν ἤδη μπρός αὐτή τή δουλιά. Ἑκατοντάδες χιλιάδες προλετάριοι πάλεψαν ἡρωικά στή χώρα αὐτή. Καθένας πού τάσσεται ἐνάντια σ' αὐτή τήν πάλη πρέπει νά διαγράφεται ἀμέσως. Ὅμως ὕστερα ἀπ' αὐτό δέν πρέπει νά κατατριβόμαστε μέ κούφιες ρητορεῖες, ἀλλά πρέπει ἀμέσως νά ἀρχίσουμε νά διδασκόμαστε, νά διδασκόμαστε ἀπό τά λάθη πού διαπράξαμε, πῶς νά ὀργανώσουμε καλύτερα τόν ἀγώνα. Δέν πρέπει νά κρύβουμε τά λάθη μας μπροστά στόν ἐχθρό. Ὅποιος τό φοβᾶται αὐτό, δέν εἶναι ἐπαναστάτης. Ἀντίθετα, ἄν δηλώσουμε ἀνοιχτά στούς ἐργάτες: «Μάλιστα, κάναμε λάθη», αὐτό σημαίνει ὅτι στό μέλλον τά λάθη αὐτά δέν θά ἐπαναλαμβάνονται καί ὅτι θά μπορέσουμε νά κάνουμε καλύτερη ἐπιλογή τῆς στιγμῆς. Κι' ἄν στή διάρκεια τῆς πάλης βρεθεῖ μέ τό μέρος μας ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων — ὄχι μόνο ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν, ἀλλά ἡ πλειοψηφία ὅλων τῶν ἐκμεταλλευομένων καί καταπιεζομένων — τότε θά νικήσουμε πραγματικά. (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Ἰούλη 1921 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 144 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 144

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 8 τοῦ Ἰούλη 1921 στό «Δελτίο τοῦ Τρίτου συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς», τεῦχ. 11

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου «Τό Τρίτο Παγκόσμιο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στενογραφημένα πρακτικά». Πετρούπολη, ρωσ. ἔκδ., 1922

5

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΚΡ 5 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ

Σύντροφοι! Γιά νά ποῦμε τήν ἀλήθεια, δέν εἶχα τή δυνατότητα νά προετοιμαστῶ ὅπως πρέπει γι' αὐτή τήν ἔκθεση. Ἡ μετάφραση τῆς μπροσούρας μου γιά τό φόρο σέ εἶδος* καί οἱ θέσεις γιά τήν τακτική τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας ** — αὐτά εἶναι ὅλα πού μπόρεσα νά προετοιμάσω συστηματικά. Στό ὑλικό αὐτό θέλω ἁπλῶς νά προσθέσω μερικές διευκρινίσεις καί παρατηρήσεις.

Γιά νά στηρίξω τήν τακτική τοῦ Κόμματός μας πρέπει, ὅπως νομίζω, νά ἀρχίσω ἀπό τήν ἀνάλυση τῆς *διεθνοῦς κατάστασης*. Ἔχουμε ἤδη συζητήσει διεξοδικά τήν οἰκονομική κατάσταση τοῦ καπιταλισμοῦ σέ διεθνή κλίμακα, καί τό συνέδριο πῆρε ἤδη σχετικά μ' αὐτό ὁρισμένες ἀποφάσεις [25]. Στίς θέσεις μου θίγω τό ζήτημα αὐτό πολύ σύντομα καί ἀποκλειστικά ἀπό τήν πολιτική ἄποψη. Δέν θίγω τήν οἰκονομική βάση, νομίζω ὅμως ὅτι, ἐξετάζοντας τή διεθνή θέση τῆς Δημοκρατίας μας εἴμαστε ὑποχρεωμένοι ἀπό πολιτική πλευρά νά παίρνουμε ὑπόψη μας τό γεγονός ὅτι σήμερα ἐπῆλθε ἀναμφισβήτητα μιά ὁρισμένη ἰσορροπία ἀνάμεσα στίς δυνάμεις πού πολέμησαν μεταξύ τους ἀνοιχτά μέ τό ὅπλο στό χέρι γιά τήν κυριαρχία αὐτῆς ἤ τῆς ἄλλης καθοδηγητικῆς τάξης — ἰσορροπία ἀνάμεσα στήν ἀστική κοινωνία, στή διεθνή ἀστική τάξη στό σύνολό της, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί στή Σοβιετική Ρωσία, ἀπό τό ἄλλο.

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 43ος, σελ. 203-245. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 3-12. *Ἡ Σύντ.*

Βέβαια, μιά ἰσορροπία μέ περιορισμένη μόνο ἔννοια. Μόνο σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τό στρατιωτικό τομέα αὐτῆς τῆς πάλης ἰσχυρίζομαι ὅτι ἐπῆλθε μιά ὁρισμένη ἰσορροπία στή διεθνή κατάσταση. Φυσικά, εἶναι ἀπαραίτητο νά τονιστεῖ ὅτι πρόκειται μόνο γιά σχετική ἰσορροπία, γιά μιά πολύ ἀσταθή ἰσορροπία. Στά καπιταλιστικά κράτη συσσωρεύτηκε πολύ εὔφλεκτο ὑλικό, ὅπως ἀκριβῶς καί στίς χῶρες πού ὥς τώρα θεωροῦνταν μόνο σάν ἀντικείμενα καί ὄχι σάν ὑποκείμενα τῆς ἱστορίας — δηλαδή στίς ἀποικιακές καί μισοαποικιακές χῶρες. Γι' αὐτό εἶναι πολύ πιθανό ὅτι στίς χῶρες αὐτές θά ξεσπάσουν, ἀργά ἤ γρήγορα, κι' ἐντελῶς ἀναπάντεχα, ἐξεγέρσεις, μεγάλες μάχες καί ἐπαναστάσεις. Τά τελευταῖα χρόνια εἴδαμε ἕναν ἀπροκάλυπτο ἀγώνα τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στήν πρώτη προλεταριακή Δημοκρατία. Ἡ πάλη αὐτή ἦταν στό κέντρο ὅλης τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς κατάστασης καί ἀκριβῶς ἐδῶ ἔγινε τώρα ἡ ἀλλαγή. Κι' ἐφόσον ἡ ἀπόπειρα τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης νά πνίξει τή Δημοκρατία μας ἀπότυχε, ἐπῆλθε μιά ἰσορροπία — βέβαια, μιά ἰσορροπία πολύ ἀσταθής.

Φυσικά, καταλαβαίνουμε θαυμάσια ὅτι ἡ διεθνής ἀστική τάξη εἶναι σήμερα πολύ πιό ἰσχυρή ἀπό τή Δημοκρατία μας καί ὅτι μόνο ὁ ἰδιόμορφος συνδυασμός τῶν συνθηκῶν τήν ἐμποδίζει νά συνεχίσει τόν πόλεμο ἐναντίον μας. Στή διάρκεια τῶν τελευταίων ἑβδομάδων εἴχαμε ἤδη ἐπανάληψη τῆς ἀπόπειρας γιά εἰσβολή στήν Ἄπω Ἀνατολή [26], καί δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία ὅτι παρόμοιες ἀπόπειρες θά συνεχιστοῦν καί στό μέλλον. Σχετικά μ' αὐτό στό Κόμμα μας δέν ὑπάρχουν κανενός εἴδους ἀμφιβολίες. Γιά μᾶς ἔχει σημασία νά διαπιστώσουμε ὅτι ὑπάρχει ἀσταθής ἰσορροπία καί ὅτι πρέπει νά ἐκμεταλλευτοῦμε αὐτή τήν ἀνάπαυλα, παίρνοντας ὑπόψη τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς σημερινῆς κατάστασης, προσαρμόζοντας τήν τακτική μας στίς ἰδιομορφίες αὐτῆς τῆς κατάστασης καί μήν ξεχνώντας οὔτε λεπτό ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς ἔνοπλης πάλης μπορεῖ νά προκύψει ξανά ξαφνικά. Τό καθῆκον μας παραμένει ὅπως καί πρῶτα: ἡ ὀργάνωση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τό δυνάμωμά του. Καί στό ἐπισιτιστικό ζήτημα πρέπει ὅπως καί πρῶτα καί πρίν ἀπόλα νά σκεπτόμαστε τόν Κόκκινο Στρατό μας. Στή σημερινή διεθνή κατάσταση, πού πρέπει ἀκόμη νά περιμένουμε νέες ἐπιθέσεις καί νέες ἀπόπειρες εἰσβολῆς

τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης, δέν μποροῦμε νά ἀκολουθήσουμε ἄλλον δρόμο. Σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν πρακτική μας πολιτική, τό γεγονός ὅτι στή διεθνή κατάσταση ἐπῆλθε κάποια ἰσορροπία, ἔχει ὁρισμένη σημασία, ὅμως μόνο μέ τήν ἔννοια ὅτι πρέπει νά παραδεχτοῦμε πώς τό ἐπαναστατικό κίνημα εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἔχει προχωρήσει, ἀλλά ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης δέν τράβηξε τόσο εὐθεία γραμμή φέτος, ὅπως τήν περιμέναμε.

Ὅταν κάποτε ἀρχίζαμε τή διεθνή ἐπανάσταση, τό κάναμε αὐτό ὄχι ἀπό πεποίθηση ὅτι μποροῦμε νά προλάβουμε τήν ἀνάπτυξή της, ἀλλά ἐπειδή μιά σειρά λόγοι μᾶς παρότρυναν νά ἀρχίσουμε αὐτή τήν ἐπανάσταση. Νομίζαμε: εἴτε θά μᾶς βοηθήσει ἡ διεθνής ἐπανάσταση καί τότε οἱ νίκες μας θά εἶναι πέρα γιά πέρα ἐξασφαλισμένες, εἴτε θά κάνουμε τή σεμνή ἐπαναστατική δουλιά μας, ἔχοντας ἐπίγνωση ὅτι σέ περίπτωση ἥττας θά ἐξυπηρετήσουμε ὡστόσο τήν ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης καί ὅτι ἡ πείρα μας θά ὠφελήσει ἄλλες ἐπαναστάσεις. Γιά μᾶς ἦταν ξεκάθαρο πώς, χωρίς τήν ὑποστήριξη τῆς διεθνοῦς παγκόσμιας ἐπανάστασης, ἡ νίκη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης εἶναι ἀδύνατη. Ἀκόμη πρίν τήν ἐπανάσταση, καθώς καί ὕστερα ἀπ' αὐτή, νομίζαμε: εἴτε τώρα ἀμέσως, εἴτε τουλάχιστο πολύ σύντομα, θά ἀρχίσει ἡ ἐπανάσταση στίς ὑπόλοιπες χῶρες πού εἶναι ἀπό καπιταλιστική ἄποψη πιό ἀναπτυγμένες, εἴτε, σέ ἀντίθετη περίπτωση, θά χαθοῦμε. Παρόλο πού τό καταλαβαίναμε, κάναμε τό πᾶν γιά νά διατηρήσουμε κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες καί μέ ὁποιεσδήποτε θυσίες, τό σοβιετικό σύστημα, γιατί ξέραμε πώς δουλεύουμε ὄχι μόνο γιά τόν ἑαυτό μας, ἀλλά καί γιά τή διεθνή ἐπανάσταση. Αὐτό τό ξέραμε, τήν πεποίθηση αὐτή τή διατυπώσαμε ἐπανειλημμένα πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση, καθώς καί ἀμέσως ὕστερα ἀπ' αὐτή καί τόν καιρό τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ. Κι' ἐδῶ πού τά λέμε αὐτό ἦταν σωστό.

Στήν πραγματικότητα ὅμως ἡ πορεία τοῦ κινήματος δέν ἦταν τόσο εὐθύγραμμη, ὅπως τήν περιμέναμε. Σέ ἄλλες μεγάλες, καπιταλιστικά πιό ἀναπτυγμένες, χῶρες ἡ ἐπανάσταση δέν ἄρχισε ἀκόμη ὥς τώρα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἐπανάσταση — μποροῦμε νά τό διαπιστώσουμε μέ ἱκανοποίηση — ἀναπτύσσεται σέ ὅλο τόν κόσμο, καί μόνο χάρη στό περιστατικό αὐτό ἡ

διεθνής ἀστική τάξη δέν εἶναι σέ θέση νά μᾶς πνίξει, παρόλο πού ἀπό οἰκονομική καί στρατιωτική ἄποψη εἶναι ἑκατό φορές πιό ἰσχυρή ἀπό μᾶς. (Χειροκροτήματα.)

Στήν § 2 τῶν θέσεων ἐξετάζω τό πῶς δημιουργήθηκε ἡ κατάσταση αὐτή καί τί ἀνάλογο συμπέρασμα πρέπει νά βγάλουμε. Θά προσθέσω ἀκόμη ὅτι τό τελικό συμπέρασμα πού βγάζω ἀπ' αὐτή, εἶναι τό ἀκόλουθο: ἡ ἀνάπτυξη τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης πού τήν προλέγαμε προχωρεῖ. Ἡ προχωρητική ὅμως αὐτή κίνηση δέν εἶναι τόσο εὐθύγραμμη, ὅπως τήν αναμέναμε. Ἀπό πρώτη ματιά εἶναι φανερό πώς ὕστερα ἀπό τό κλείσιμο τῆς εἰρήνης, ὅσο κακή κι' ἄν ἦταν αὐτή, δέν κατορθώσαμε νά προκαλέσουμε ἐπανάσταση, παρόλο πού, ὅπως ξέρουμε, ὑπῆρχαν πολύ σημαντικά καί πολυάριθμα ἐπαναστατικά συμπτώματα — μάλιστα πολύ πιό σημαντικά καί πολύ πιό πολυάριθμα ἀπ' ὅ,τι νομίζαμε. Τώρα ἀρχίζουν νά ἐμφανίζονται μπροσοῦρες πού μᾶς ἐξιστοροῦν ὅτι τά τελευταῖα χρόνια καί μῆνες τά ἐπαναστατικά αὐτά συμπτώματα ἦταν στήν Εὐρώπη πολύ πιό σοβαρά ἀπ' ὅ,τι φανταζόμασταν. Τί πρέπει νά κάνουμε τώρα; Τώρα εἶναι ἀπαραίτητη μιά σοβαρή προετοιμασία τῆς ἐπανάστασης καί μιά βαθιά μελέτη τῆς συγκεκριμένης ἀνάπτυξής της στίς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο δίδαγμα πού πρέπει νά βγάλουμε ἀπό τή διεθνή κατάσταση. Πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε τή σύντομη αὐτή ἀνάπαυλα γιά τή Ρωσική Δημοκρατία μας, γιά νά προσαρμόσουμε τήν τακτική μας σ' αὐτή τήν πορεία τῆς ἱστορίας, πού προχωρεῖ μέ ζίγκ-ζάγκ. Ἀπό πολιτική πλευρά ἡ ἰσορροπία αὐτή ἔχει μεγάλη σπουδαιότητα, γιατί βλέπουμε καθαρά ὅτι ἀκριβῶς σέ πολλές δυτικοευρωπαϊκές χῶρες, ὅπου οἱ πλατιές μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης, καί πολύ πιθανό καί ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι ὀργανωμένες, τό κύριο στήριγμα τῆς ἀστικῆς τάξης τό ἀποτελοῦν ἀκριβῶς οἱ ἐχθρικές ὀργανώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού ἀκολουθοῦν τή II καί τή II½ Διεθνή. Σχετικά μ' αὐτό μιλῶ στήν § 2 τῶν θέσεων καί νομίζω πώς ἐδῶ πρέπει νά θίξω μόνο δυό σημεῖα πού ἔχουν ἤδη φωτιστεῖ στίς συζητήσεις μας πάνω στό ζήτημα τῆς τακτικῆς. Πρῶτο: κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας τοῦ προλεταριάτου. Ὅσο πιό ὀργανωμένο εἶναι τό προλεταριάτο σέ μιά ἀναπτυγμένη καπιταλιστικά χώρα, τόσο μεγαλύτερη σοβαρότητα ἀπαιτεῖ ἀπό

μᾶς ἡ ἱστορία στό ἔργο τῆς προετοιμασίας τῆς ἐπανάστασης καί μέ τόσο μεγαλύτερη σοβαρότητα πρέπει νά κατακτοῦμε τήν πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης. Δεύτερο: τό κύριο στήριγμα τοῦ καπιταλισμοῦ στίς βιομηχανικά ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες εἶναι ἀκριβῶς τό κομμάτι τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού εἶναι ὀργανωμένο στή ΙΙ καί ΙΙ½ Διεθνή. Ἄν ἡ ἀστική τάξη δέν στηριζόταν σ' αὐτό τό κομμάτι τῶν ἐργατῶν, σ' αὐτά τά ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα μέσα στήν ἐργατική τάξη, θά ἦταν ἐντελῶς ἀνίκανη νά κρατηθεῖ. (Χειροκροτήματα.)

Θά ἤθελα ἐπίσης νά τονίσω ἐδῶ τή σημασία τοῦ *κινήματος στίς ἀποικίες*. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή βλέπουμε σέ ὅλα τά παλιά κόμματα, σέ ὅλα τά ἀστικά καί μικροαστικά ἐργατικά κόμματα τῆς ΙΙ καί ΙΙ½ Διεθνοῦς τά ὑπολείμματα τῶν παλιῶν συναισθηματικῶν ἀντιλήψεων: ἔχουν, λέει, μεγάλη συμπάθεια πρός τούς καταπιεζόμενους ἀποικιακούς καί μισοαποικιακούς λαούς. Τό κίνημα στίς ἀποικιακές χῶρες ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νά θεωρεῖται σάν ἕνα ἀσήμαντο ἐθνικό καί ἐντελῶς εἰρηνικό κίνημα. Ἀλλά τά πράγματα δέν εἶναι ἔτσι. Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα στόν τομέα αὐτό ἔγιναν μεγάλες ἀλλαγές, καί συγκεκριμένα: ἑκατομμύρια καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια — οὐσιαστικά ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γήινης σφαίρας — ἐκδηλώνονται τώρα σάν αὐτοτελεῖς δραστήριοι ἐπαναστατικοί παράγοντες. Καί εἶναι ἐντελῶς ξεκάθαρο ὅτι στίς ἐπικείμενες ἀποφασιστικές μάχες τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, τό κίνημα τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, πού στήν ἀρχή ὁ προσανατολισμός του ἦταν ἡ ἐθνική ἀπελευθέρωση, θά στραφεῖ ἐνάντια στόν καπιταλισμό καί τόν ἰμπεριαλισμό καί θά παίξει ἴσως πολύ μεγαλύτερο ἐπαναστατικό ρόλο, ἀπ' ὅ,τι ἀναμένουμε. Ἔχει σημασία νά τονιστεῖ ὅτι γιά πρώτη φορά στή Διεθνή μας καταπιαστήκαμε μέ τήν ἐξέταση τῆς προετοιμασίας αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα. Φυσικά, στόν τεράστιο αὐτό τομέα ὑπάρχουν πολύ περισσότερες δυσκολίες, πάντως ὅμως τό κίνημα προχωρεῖ, καί οἱ μάζες τῶν ἐργαζομένων, οἱ ἀγρότες τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν, παρόλο πού σήμερα εἶναι ἀκόμη καθυστερημένοι, θά παίξουν πολύ μεγάλο ἐπαναστατικό ρόλο στίς ἑπόμενες φάσεις τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης. (Ζωηρή ἐπιδοκιμασία.)

Σχετικά μέ τήν *έσωτερική πολιτική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας μας*, πρέπει νά ἀρχίσω ἀπό τή σωστή ἐξέταση τῶν ταξικῶν σχέσεων. Τούς τελευταίους μῆνες στόν τομέα αὐτό ἔγινε ἀλλαγή, γιατί βλέπουμε ὅτι σχηματίστηκαν νέες ὀργανώσεις τῆς τάξης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, πού στρέφονται ἐναντίον μας. Τό καθῆκον τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι νά ἐξαλείψει τίς τάξεις. Στίς πρῶτες γραμμές τῆς τάξης τῶν ἐκμεταλλευτῶν βρίσκονται οἱ μεγάλοι γαιοκτήμονες καί οἱ καπιταλιστές-βιομήχανοι. Ἐδῶ τό ἔργο τῆς συντριβῆς εἶναι ἀρκετά εὔκολο καί μπορεῖ νά ὁλοκληρωθεῖ σέ μερικούς μῆνες καί κάποτε ἀκόμη καί σέ μερικές ἑβδομάδες ἤ μέρες. Στή Ρωσία ἀπαλλοτριώσαμε τούς ἐκμεταλλευτές μας, τούς μεγάλους γαιοκτήμονες, καθώς καί τούς καπιταλιστές. Στή διάρκεια τοῦ πολέμου αὐτοί δέν εἶχαν δικές τους ὀργανώσεις καί δροῦσαν μόνο σάν τσιράκια τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης. Τώρα, ἀφοῦ ἀποκρούσαμε τήν ἐπίθεση τῆς διεθνοῦς ἀντεπανάστασης, σχηματίστηκε στό ἐξωτερικό ὀργάνωση τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης καί ὅλων τῶν ρωσικῶν ἀντεπαναστατικῶν κομμάτων. Μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε τούς ρώσους φυγάδες, πού σκόρπισαν σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅτι ἀνέρχονται σέ ἑνάμισι ἤ σέ δυό ἑκατομμύρια. Σχεδόν σέ κάθε χώρα ἐκδίδουν καθημερινές ἐφημερίδες, καί ὅλα τά κόμματα, τά τσιφλικάδικα καί τά μικροαστικά, μή ἐξαιρουμένων καί τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν καί τῶν μενσεβίκων, ἔχουν πολυάριθμους δεσμούς μέ ξένα ἀστικά στοιχεῖα, δηλαδή παίρνουν ἀπ' αὐτά ἀρκετά χρήματα γιά νά ἔχουν δικό τους Τύπο. Παρατηροῦμε νά συνεργάζονται στό ἐξωτερικό ὅλα χωρίς ἐξαίρεση τά πρώην πολιτικά μας κόμματα καί βλέπουμε τόν «ἐλεύθερο» ρωσικό Τύπο τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀρχίζοντας ἀπό τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί τούς μενσεβίκους καί τελειώνοντας στούς ἀντιδραστικότατους μοναρχικούς, νά ὑπερασπίζει τή μεγάλη γαιοκτησία. Αὐτό διευκολύνει ὥς ἕνα βαθμό τό καθῆκον μας, γιατί μποροῦμε πιό εὔκολα νά κατοπτεύουμε τίς δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, τό βαθμό ὀργάνωσής του καί τά πολιτικά ρεύματα στό στρατόπεδό του. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, αὐτό δυσκολεύει βέβαια τή δουλιά μας, γιατί αὐτοί οἱ ρῶσοι ἀντεπαναστάτες ἐμιγκρέδες χρησιμοποιοῦν ὅλα τά μέσα γιά τήν προετοιμασία τῆς πάλης ἐναντίον μας. Ἡ πάλη αὐτή ἀποδείχνει ξανά ὅτι γενικά τό

ταξικό ἔνστικτο καί ἡ ταξική συνείδηση τῶν κυρίαρχων τάξεων ἐξακολουθεῖ νά βρίσκεται σέ πιό ὑψηλό ἐπίπεδο ἀπό τήν ταξική συνείδηση τῶν καταπιεζόμενων τάξεων, παρόλο πού ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἔκανε ἀπό τήν ἄποψη αὐτή περισσότερα ἀπ' ὅ,τι ὅλες οἱ προηγούμενες ἐπαναστάσεις. Στή Ρωσία δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνα χωριό, ὅπου ὁ λαός, ὅπου οἱ καταπιεζόμενοι νά μή συγκλονίστηκαν. Παρόλα αὐτά, ἄν ἐκτιμήσουμε ψύχραιμα τήν ὀργάνωση καί τήν πολιτική διαύγεια τῶν ἀπόψεων τῶν ρώσων ἀντεπαναστατῶν φυγάδων πού ζοῦν στό ἐξωτερικό, θά πεισθοῦμε ὅτι ἡ ταξική συνείδηση τῆς ἀστικῆς τάξης ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἀνώτερη ἀπό τήν ταξική συνείδηση τῶν ἐκμεταλλευομένων καί τῶν καταπιεζομένων. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί κάνουν κάθε λογῆς προσπάθειες, ἐπωφελοῦνται ἐπιδέξια ἀπό κάθε εὐκαιρία γιά νά ἐπιτεθοῦν μέ αὐτή ἤ τήν ἄλλη μορφή ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία καί νά τή διαμελίσουν. Θά ἦταν πολύ διδακτικό — καί νομίζω ὅτι οἱ σύντροφοί μας τοῦ ἐξωτερικοῦ θά τό κάνουν αὐτό — νά παρακολουθήσουν συστηματικά τίς σπουδαιότερες ἐπιδιώξεις, τίς σπουδαιότερες μεθόδους τακτικῆς, τά σπουδαιότερα ρεύματα αὐτῆς τῆς ρωσικῆς ἀντεπανάστασης. Ἡ ἀντεπανάσταση αὐτή δουλεύει κυρίως στό ἐξωτερικό, καί γιά τούς συντρόφους μας τοῦ ἐξωτερικοῦ δέν θά εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο νά παρακολουθήσουν αὐτό τό κίνημα. Σέ μερικά ζητήματα πρέπει νά διδασκόμαστε ἀπ' αὐτό τόν ἐχθρό. Οἱ ἀντεπαναστάτες αὐτοί φυγάδες εἶναι πολύ καλά ἐνημερωμένοι, θαυμάσια ὀργανωμένοι, εἶναι καλοί στρατηγοί καί νομίζω πώς μιά συστηματική σύγκριση, συστηματική μελέτη τοῦ πῶς αὐτοί ὀργανώνονται καί πῶς ἐκμεταλλεύονται αὐτή ἤ τήν ἄλλη περίπτωση, μπορεῖ νά ἀσκήσει μεγάλη ἐπίδραση πάνω στήν ἐργατική τάξη ἀπό τήν ἄποψη τῆς προπαγάνδας. Αὐτά δέν εἶναι γενική θεωρία, αὐτά εἶναι πρακτική πολιτική, κι' ἐδῶ φαίνεται τί διδάχτηκε ὁ ἐχθρός. Στά τελευταῖα χρόνια ἡ ρωσική ἀστική τάξη ἔπαθε φοβερή ἧττα. Ὑπάρχει ἕνα παλιό ρητό πού λέει πώς ἕνας ἡττημένος στρατός διδάσκεται πολλά [27]. Ὁ τσακισμένος ἀντιδραστικός στρατός διδάχτηκε πολλά, διδάχτηκε περίφημα. Μαθαίνει πολύ ἀχόρταγα καί σημείωσε πραγματικά μεγάλες ἐπιτυχίες. Ὅταν ἐμεῖς πήραμε μέ μιά ἔφοδο τήν ἐξουσία, ἡ ρωσική ἀστική τάξη ἦταν ἀνοργάνωτη καί πολιτικά καθυστερημένη. Τώρα, νομίζω, ὅτι στέκει στό ἐπίπεδο τῆς σύγ-

χρονης δυτικοευρωπαϊκῆς ἀνάπτυξης. Πρέπει νά τό ἔχουμε αὐτό ὑπόψη μας, πρέπει νά καλυτερεύουμε τίς δικές μας ὀργανώσεις καί μεθόδους καί θά τό ἐπιδιώκουμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις. Ἐμεῖς τά καταφέρνουμε σχετικά εὔκολα, καί νομίζω ὅτι κι' ἄλλες ἐπαναστάσεις θά τά βγάλουν πέρα ἐπίσης εὔκολα μέ τίς δυό αὐτές ἐκμεταλλεύτριες τάξεις.

Ἐκτός ὅμως ἀπ' αὐτή τήν τάξη τῶν ἐκμεταλλευτῶν, ὑπάρχει σχεδόν σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες — μέ ἐξαίρεση ἴσως τήν Ἀγγλία — ἡ τάξη τῶν μικροπαραγωγῶν καί τῶν μικρογεωργῶν. Σήμερα τό κύριο ζήτημα τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ πάλη ἐνάντια στίς δυό αὐτές τελευταῖες τάξεις. Γιά νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπ' αὐτές εἶναι ἀνάγκη νά χρησιμοποιοῦνται ἄλλες μέθοδοι, ἀπ' ὅ,τι στήν πάλη ἐνάντια στούς μεγάλους γαιοκτήμονες καί τούς καπιταλιστές. Τίς δυό τελευταῖες τάξεις μπορέσαμε ἀπλούστατα νά τίς ἀπαλλοτριώσουμε καί νά τίς διώξουμε — πράγμα πού τό κάναμε κιόλας. Μέ τίς τελευταῖες ὅμως καπιταλιστικές τάξεις — τούς μικροπαραγωγούς καί τούς μικροαστούς — πού ὑπάρχουν σέ ὅλες τίς χῶρες, δέν μποροῦμε νά ἐνεργήσουμε μέ τόν ἴδιο τρόπο. Στίς περισσότερες καπιταλιστικές χῶρες οἱ τάξεις αὐτές ἀντιπροσωπεύουν μιά πολύ ἰσχυρή μειοψηφία, περίπου τά 30 μέ 45% τοῦ πληθυσμοῦ. Ἄν προσθέσουμε σ' αὐτούς τό μικροαστικό στοιχεῖο τῆς ἐργατικῆς τάξης, τότε θά ἔχουμε καί περισσότερο ἀπό 50%. Αὐτούς δέν μπορεῖς νά τούς ἀπαλλοτριώσεις ἤ νά τούς διώξεις — ἐδῶ πρέπει νά παλέψεις διαφορετικά. Ἡ σημασία τῆς περιόδου πού ἀρχίζει τώρα στή Ρωσία, ἀπό διεθνή ἄποψη — ἄν δοῦμε τή διεθνή κατάσταση σάν ἕνα ἑνιαῖο προτσές — συνίσταται οὐσιαστικά στό ὅτι ἐμεῖς πρέπει νά λύσουμε πρακτικά τό ζήτημα τῶν σχέσεων τοῦ προλεταριάτου μέ τήν τελευταία καπιταλιστική τάξη στή Ρωσία. Θεωρητικά ὅλοι οἱ μαρξιστές ἔλυναν αὐτό τό ζήτημα καλά κι' εὔκολα· ἀλλά θεωρία καί πρακτική εἶναι δυό πράγματα διαφορετικά καί δέν εἶναι καθόλου τό ἴδιο νά λύνεις αὐτό τό ζήτημα πρακτικά ἤ θεωρητικά. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι κάναμε μεγάλα λάθη. Ἀπό διεθνή ἄποψη παρουσιάζει τεράστια πρόοδο τό γεγονός ὅτι προσπαθοῦμε νά καθορίσουμε τή στάση τοῦ προλεταριάτου πού κρατάει στά χέρια του τήν κρατική ἐξουσία, ἀπέναντι στήν τελευταία καπιταλιστική τάξη, ἀπέναντι στήν πιό βαθιά βάση

τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀπέναντι στή μικρή ἰδιοκτησία, ἀπέναντι στόν μικροπαραγωγό. Τώρα τό ζήτημα αὐτό μπῆκε μπροστά μας πρακτικά. Νομίζω ὅτι θά μπορέσουμε νά λύσουμε αὐτό τό ζήτημα. Πάντως ἡ πείρα μας θά εἶναι ὠφέλιμη γιά τίς ἐπικείμενες προλεταριακές ἐπαναστάσεις, κι' αὐτές θά μπορέσουν νά προετοιμαστοῦν καλύτερα ἀπό τεχνική πλευρά γιά τήν ἐπίλυση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος.

Προσπάθησα νά ἀναλύσω στίς θέσεις μου *τό ζήτημα τῶν σχέσεων τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά*. Γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία ὑπάρχει κράτος, ὅπου ἔχουμε μόνο τίς δυό αὐτές τάξεις, μόνο τό προλεταριάτο καί τήν ἀγροτιά. Ἡ τελευταία ἀποτελεῖ τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Φυσικά, εἶναι πολύ καθυστερημένη. Πῶς ἐκφράζεται πρακτικά κατά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης ἡ στάση τοῦ προλεταριάτου, πού κρατάει στά χέρια του τήν ἐξουσία, ἀπέναντι στήν ἀγροτιά; Ἡ πρώτη μορφή εἶναι ἡ συμμαχία, ἡ στενή συμμαχία. Αὐτό εἶναι ἕνα πολύ δύσκολο καθῆκον, πάντως ἐφικτό ἀπό ἄποψη οἰκονομική καί πολιτική.

Πῶς ἀντιμετωπίσαμε πρακτικά αὐτό τό ζήτημα; Κλείσαμε συμμαχία μέ τήν ἀγροτιά. Τή συμμαχία αὐτή τήν ἐννοοῦμε ἔτσι: τό προλεταριάτο ἐλευθερώνει τήν ἀγροτιά ἀπό τήν ἐκμετάλλευση τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπό τήν καθοδήγηση καί τήν ἐπιροή της καί τήν προσεταιρίζεται γιά νά νικήσουν ἀπό κοινοῦ τούς ἐκμεταλλευτές.

Οἱ μενσεβίκοι κάνουν τόν ἑξῆς συλλογισμό: ἡ ἀγροτιά ἀποτελεῖ τήν πλειοψηφία, ἐμεῖς εἴμαστε καθαροί δημοκράτες, γι' αὐτό πρέπει νά ἀποφασίζει ἡ πλειοψηφία. Ἐφόσον ὅμως ἡ ἀγροτιά δέν μπορεῖ νά εἶναι ἀνεξάρτητη, στήν πράξη αὐτό δέν σημαίνει τίποτε ἄλλο, παρά παλινόρθωση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Τό σύνθημα εἶναι τό ἴδιο: συμμαχία μέ τούς ἀγρότες. Ὅταν τό λέμε αὐτό, ἐννοοῦμε δυνάμωμα καί ἑδραίωση τοῦ προλεταριάτου. Δοκιμάσαμε νά πραγματοποιήσουμε αὐτή τή συμμαχία ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀγροτιά, καί ἡ πρώτη φάση ἦταν ἡ στρατιωτική συμμαχία. Ὁ τρίχρονος ἐμφύλιος πόλεμος δημιούργησε τεράστιες δυσκολίες, ὅμως ἀπό μιά ορισμένη ἄποψη διευκόλυνε τό καθῆκον μας. Ἴσως αὐτό νά φαίνεται παράξενο, ὅμως ἔτσι εἶναι. Ὁ πόλεμος δέν ἦταν κάτι τό καινούργιο γιά τούς ἀγρότες. Ὁ πόλεμος ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, ἐνάντια στούς μεγάλους γαιοκτήμονες, τούς ἦταν πέρα γιά πέρα κατανοητός. Οἱ τεράστιες μάζες τῶν ἀγροτῶν

ἦταν μέ τό μέρος μας. Παρά τίς τεράστιες ἀποστάσεις, παρά τό γεγονός ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν μας δέν ξέρει οὔτε νά διαβάζει, οὔτε νά γράφει, αὐτοί ἀφομοίωναν τήν προπαγάνδα μας πολύ εὔκολα. Αὐτό ἀποτελεῖ ἀπόδειξη ὅτι οἱ πλατιές μάζες — ὅπως καί στίς πιό προηγμένες χῶρες — διδάσκονται πολύ εὐκολότερα ἀπό τήν πρακτική τους πείρα, παρά ἀπό τά βιβλία. Καί σέ μᾶς ἡ ἀπόκτηση πρακτικῆς πείρας ἀπό τήν ἀγροτιά διευκολυνόταν καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ Ρωσία εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλη καί ὅτι τά διάφορα τμήματά της μποροῦσαν μέσα στό ἴδιο χρονικό διάστημα νά διέρχονται διάφορα στάδια ἐξέλιξης.

Στή Σιβηρία καί στήν Οὐκρανία ἡ ἀντεπανάσταση μποροῦσε προσωρινά νά κερδίζει νίκες, γιατί ἐκεῖ ἡ ἀστική τάξη εἶχε τήν ἀγροτιά μέ τό μέρος της, γιατί οἱ ἀγρότες ἦταν ἐνάντιά μας. Οἱ ἀγρότες δήλωναν συχνά: «Εἴμαστε μπολσεβίκοι, ἀλλά ὄχι κομμουνιστές. Εἴμαστε μέ τούς μπολσεβίκους, γιατί αὐτοί ἔδιωξαν τούς τσιφλικάδες, δέν εἴμαστε ὅμως μέ τούς κομμουνιστές, γιατί αὐτοί εἶναι ἐνάντια στό ἀτομικό νοικοκυριό». Καί γιά ἕνα διάστημα ἡ ἀντεπανάσταση μποροῦσε νά νικάει στή Σιβηρία καί στήν Οὐκρανία, γιατί ἡ ἀστική τάξη εἶχε ἐπιτυχίες στήν πάλη γιά τήν ἐπιροή ἀνάμεσα στούς ἀγρότες. Ἔφτασε ὅμως μιά πολύ σύντομη χρονική περίοδος, γιά νά ἀνοίξουν τά μάτια τῶν ἀγροτῶν. Σέ σύντομο διάστημα συσσώρευσαν πρακτική πείρα καί σέ λίγο εἶπαν: «Μάλιστα, οἱ μπολσεβίκοι εἶναι ἀρκετά δυσάρεστοι ἄνθρωποι· δέν τούς ἀγαπᾶμε, ὡστόσο εἶναι καλύτεροι ἀπό τούς λευκοφρουρίτες καί τή Συντακτική Συνέλευση». Γι' αὐτούς ἡ λέξη Συντακτική Συνέλευση εἶναι βρισιά. Ὄχι μόνο γιά τούς ἀναπτυγμένους κομμουνιστές, ἀλλά καί γιά τούς ἀγρότες. Ξέρουν ἀπό τήν πράξη τῆς ζωῆς ὅτι ἡ Συντακτική Συνέλευση καί ἡ λευκοφρουρά σημαίνουν ἕνα καί τό αὐτό. Ὅτι ὕστερα ἀπό τήν πρώτη ἔρχεται ἀναπόφευκτα ἡ δεύτερη. Καί οἱ μενσεβίκοι ἐκμεταλλεύονται τό γεγονός τῆς στρατιωτικῆς συμμαχίας μέ τήν ἀγροτιά, δέν σκέπτονται ὅμως ὅτι μόνη της ἡ συμμαχία αὐτή δέν ἀρκεῖ. Ἡ στρατιωτική συμμαχία δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει χωρίς τήν οἰκονομική συμμαχία. Ἀφοῦ δέν ζοῦμε μόνο μέ τόν ἀέρα. Ἡ συμμαχία μας μέ τήν ἀγροτιά δέν θά μποροῦσε σέ καμιά περίπτωση νά κρατήσει πολύ καιρό χωρίς τό οἰκονομικό βάθρο πού ἀποτέλεσε τή βάση τῆς νίκης μας στόν πόλεμο ἐνάντια στήν ἀστική μας τάξη: εἶναι γνωστό ὅτι ἡ ἀστική μας τάξη συνενώθηκε μέ ὅλη τή διεθνή ἀστική τάξη.

Ἡ βάση τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς συμμαχίας ἀνάμεσα σέ μᾶς καί στήν ἀγροτιά ἦταν φυσικά πολύ ἁπλή καί μάλιστα χοντροκομένη. Ὁ ἀγρότης πῆρε ἀπό μᾶς ὅλη τή γῆ καί τήν ὑποστήριξη ἐνάντια στή μεγάλη γαιοκτησία. Σέ ἀντάλλαγμα ἐμεῖς ἔπρεπε νά πάρουμε εἴδη διατροφῆς. Ἡ συμμαχία αὐτή ἦταν κάτι τό ἐντελῶς νέο καί δέν βασιζόταν στίς συνηθισμένες σχέσεις ἀνάμεσα στούς ἐμπορευματοπαραγωγούς καί στούς καταναλωτές. Οἱ ἀγρότες μας τό καταλάβαιναν αὐτό πολύ καλύτερα ἀπ' ὅ,τι οἱ ἥρωες τῆς II καί τῆς II½ Διεθνοῦς. Ἔλεγαν μέσα τους: «Αὐτοί οἱ μπολσεβίκοι εἶναι αὐστηροί ἡγέτες, ὡστόσο εἶναι δικοί μας ἄνθρωποι». Πάντως ἐμεῖς δημιουργήσαμε ἔτσι τίς βάσεις γιά μιά νέα οἰκονομική συμμαχία. Οἱ ἀγρότες ἔδιναν στόν Κόκκινο Στρατό τά προϊόντα τους καί εἶχαν τήν ὑποστήριξή του κατά τήν ὑπεράσπιση τῶν κτημάτων τους. Αὐτό τό ξεχνοῦν πάντοτε οἱ ἥρωες τῆς II Διεθνοῦς, πού ὅπως ὁ Ὄττο Μπάουερ δέν καταλαβαίνουν καθόλου τή σημερινή κατάσταση. Ἐμεῖς ὁμολογοῦμε πώς ἡ ἀρχική μορφή τῆς συμμαχίας ἦταν πολύ πρωτόγονη καί ὅτι κάναμε πολλά λάθη. Εἴμασταν ὅμως ὑποχρεωμένοι νά ἐνεργοῦμε ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα, ἔπρεπε μέ κάθε θυσία νά ὀργανώσουμε τόν ἐφοδιασμό τοῦ στρατοῦ. Στή διάρκεια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου εἴχαμε ἀποκοπεῖ ἀπό ὅλες τίς σιτοπαραγωγικές περιοχές τῆς Ρωσίας. Ἡ κατάστασή μας ἦταν φρικτή, καί εἶναι σχεδόν θαῦμα πού ὁ ρωσικός λαός καί ἡ ἐργατική τάξη μπόρεσαν νά ἀντέξουν σέ τόσα βάσανα, φτώχια καί στερήσεις, χωρίς νά ἔχουν τίποτε, ἐκτός ἀπό τόν ἀκλόνητο πόθο γιά τή νίκη. (Ζωηρή ἐπιδοκιμασία καί χειροκροτήματα.)

Ὕστερα ἀπό τή λήξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τό καθῆκον μας ἔγινε πάντως διαφορετικό. Ἄν ἡ χώρα δέν ἦταν καταστραμένη σέ τέτιο βαθμό, ὅπως αὐτό συνέβαινε ὕστερα ἀπό ἐφτά χρόνια ἀδιάκοπου πολέμου, τότε ἴσως θά ἦταν δυνατό ἕνα πιό εὔκολο πέρασμα σέ μιά νέα μορφή συμμαχίας ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀγροτιά. Ἀλλά τίς ἤδη δύσκολες συνθῆκες τῆς χώρας χειροτέρευσαν ἀκόμη περισσότερο ἡ σιτοδεία, ἡ ἔλλειψη ζωοτροφῶν κτλ. Οἱ στερήσεις τῶν ἀγροτῶν ἔγιναν γι' αὐτό τό λόγο ἀνυπόφορες. Ἔπρεπε νά δείξουμε ἀμέσως στίς πλατιές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς ὅτι εἴμαστε ἕτοιμοι, χωρίς νά ξεφύγουμε σέ καμιά περίπτωση ἀπό τόν ἐπαναστατικό δρόμο, νά ἀλλάξουμε τήν πολιτική μας ἔτσι πού οἱ ἀγρότες νά μποροῦν νά

διαλογιστοῦν: οἱ μπολσεβίκοι θέλουν ἀμέσως καί μέ κάθε θυσία νά καλυτερεύσουν τήν ἀφόρητη κατάστασή μας.

Ἔτσι ἔγινε ἡ *ἀλλαγή τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς μας:* στή θέση τῆς ἐπίταξης ἐμφανίστηκε ὁ φόρος σέ εἶδος. Αὐτό δέν τό βρήκαμε μονομιᾶς. Στόν μπολσεβίκικο Τύπο μπορεῖτε νά βρεῖτε πολλές προτάσεις, πού δημοσιεύονταν ἐπί μῆνες, ἕνα σχέδιο ὅμως πού νά ὑπόσχεται πραγματικά ἐπιτυχία δέν εἶχε βρεθεῖ. Αὐτό ὅμως δέν ἔχει σημασία. Σημασία ἔχει τό γεγονός ὅτι ἐφαρμόσαμε τήν ἀλλαγή τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς μας, ὑποτασσόμενοι ἀποκλειστικά στίς πρακτικές συνθῆκες καί στήν ἀνάγκη, πού προέκυπτε ἀπό τήν κατάσταση. Ἡ σιτοδεία, ἡ ἀνεπάρκεια ζωοτροφῶν, ἡ ἀνεπάρκεια καυσίμων — ὅλα αὐτά φυσικά, ἔχουν ἀποφασιστική ἐπίδραση στό σύνολο τῆς οἰκονομίας, μαζί καί τῆς ἀγροτικῆς. Ἄν ἡ ἀγροτιά ἀπεργήσει, δέν θά ἐφοδιαστοῦμε μέ καυσόξυλα. Κι’ ἄν δέν ἐφοδιαστοῦμε μέ καυσόξυλα, οἱ φάμπρικες θά ἀναγκαστοῦν νά σταματήσουν. Ἔτσι τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 ἡ οἰκονομική κρίση πῆρε γιγάντιες διαστάσεις, ἐξαιτίας τῆς τεράστιας σιτοδείας καί τῆς ἀνεπάρκειας ζωοτροφῶν. Ὅλα αὐτά ἦταν συνέπεια τοῦ τρίχρονου ἐμφυλίου πολέμου. Ἔπρεπε νά δείξουμε στήν ἀγροτιά ὅτι μποροῦμε καί θέλουμε νά ἀλλάξουμε γρήγορα τήν πολιτική μας, γιά νά τήν ἀνακουφίσουμε ἀμέσως ἀπό τίς ἀνάγκες της. Ἐμεῖς λέμε πάντοτε — καί στό II συνέδριο τό εἴπαμε ἐπίσης — ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἀπαιτεῖ θυσίες. Ὑπάρχουν σύντροφοι πού στήν προπαγάνδα τους φέρνουν τά ἑξῆς ἐπιχειρήματα: εἴμαστε πρόθυμοι νά κάνουμε ἐπανάσταση, ὅμως αὐτή δέν πρέπει νά εἶναι πολύ βαριά. Ἄν δέν κάνω λάθος, τή θέση αὐτή τή διατύπωσε ὁ σ. Σμέραλ στό λόγο του στό συνέδριο τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ Κόμματος [28]. Τό διάβασα αὐτό σέ δημοσίευμα τῆς «Vorwärts» τοῦ Ράιχενμπεργκ. Ὅπως φαίνεται, ἐκεῖ ὑπάρχει μιά ἐλαφρῶς ἀριστερή πτέρυγα. Ἑπομένως, ἡ πηγή αὐτή δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἐντελῶς ἀμερόληπτη. Πάντως πρέπει νά δηλώσω πώς, ἄν ὁ Σμέραλ τό εἶπε αὐτό, δέν εἶχε δίκιο. Μερικοί ὁμιλητές, πού στό παραπάνω συνέδριο πῆραν τό λόγο ὕστερα ἀπό τόν Σμέραλ, εἶπαν: «Μάλιστα, θά ἀκολουθήσουμε τόν Σμέραλ, γιατί ἔτσι θά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο». (Γέλια.) Ἄν ὅλα αὐτά ἀληθεύουν, τότε πρέπει νά δηλώσω ὅτι μιά τέτια ζύμωση δέν εἶναι οὔτε κομμουνιστική, οὔτε ἐπαναστατική. Εἶναι φυσικό

κάθε ἐπανάσταση νά προκαλεῖ τεράστιες θυσίες στήν τάξη πού κάνει ἐπανάσταση. Ἡ διαφορά τῆς ἐπανάστασης ἀπό τή συνηθισμένη πάλη εἶναι ὅτι στό κίνημα παίρνουν μέρος δέκα, ἑκατό φορές περισσότεροι ἄνθρωποι, καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή κάθε ἐπανάσταση σημαίνει θυσίες ὄχι μόνο γιά ὁρισμένα ἄτομα, ἀλλά καί γιά ὁλόκληρη τήν τάξη. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου στή Ρωσία προκάλεσε τέτιες θυσίες, τέτια φτώχια καί τέτιες στερήσεις γιά τήν κυρίαρχη τάξη — γιά τό προλεταριάτο — πού παρόμοιες δέν γνώρισε ποτέ ἡ ἱστορία. Καί εἶναι πολύ πιθανό ὅτι καί σέ κάθε ἄλλη χώρα ἡ ὑπόθεση θά τραβήξει ἀκριβῶς τόν ἴδιο δρόμο.

Γεννιέται τό ἐρώτημα: *πῶς θά κατανείμουμε αὐτές τίς στερήσεις;* Εἴμαστε κρατική ἐξουσία. Εἴμαστε ὡς ἕνα βαθμό σέ θέση νά κατανέμουμε τίς στερήσεις, φορτώνοντάς τες σέ μερικές τάξεις κι' ἔτσι νά ἀνακουφίσουμε σχετικά τήν κατάσταση ὁρισμένων στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ. Μέ βάση ποιά ἀρχή πρέπει νά ἐνεργοῦμε; Μέ βάση τήν ἀρχή τῆς δικαιοσύνης ἤ τῆς πλειοψηφίας; Ὄχι. Πρέπει νά ἐνεργοῦμε μέ πρακτικό τρόπο. Πρέπει νά κάνουμε τήν κατανομή ἔτσι, πού νά διατηρήσουμε τήν ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου. Αὐτή εἶναι ἡ μόνη ἀρχή μας. Στήν ἀρχή τῆς ἐπανάστασης ἡ ἐργατική τάξη βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ὑποφέρει ἀφάνταστη ἀνέχεια. Τώρα διαπιστώνω πώς ἡ ἐπισιτιστική πολιτική μας σημειώνει ἀπό χρόνο σέ χρόνο ὁλοένα καί μεγαλύτερες ἐπιτυχίες. Καί εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι γενικά ἡ κατάσταση καλυτέρευσε. Ὅμως δέν χωράει συζήτηση πώς στή Ρωσία οἱ ἀγρότες κέρδισαν ἀπό τήν ἐπανάσταση περισσότερα ἀπ' ὅ,τι ἡ ἐργατική τάξη. Σ' αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία. Ἀπό θεωρητική ἄποψη αὐτό, βέβαια, δείχνει ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας ἦταν ὡς ἕνα βαθμό ἀστική. Ὅταν ὁ Κάουτσκι πρόβαλλε τό ἐπιχείρημα αὐτό ἐναντίον μας, ἐμεῖς γελούσαμε. Φυσικά, χωρίς τήν ἀπαλλοτρίωση τῆς μεγάλης γαιοκτησίας, χωρίς τό διώξιμο τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων καί χωρίς τή διανομή τῆς γῆς, ἔχουμε μόνο ἀστική ἐπανάσταση καί ὄχι σοσιαλιστική. Ὡστόσο εἴμασταν τό μόνο Κόμμα πού κατόρθωσε νά ὁλοκληρώσει τήν ἀστική ἐπανάσταση καί νά διευκολύνει τήν πάλη γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί τό σοβιετικό σύστημα ἀποτελοῦν θεσμούς σοσιαλιστικοῦ κράτους. Ἐμεῖς ἔχουμε ἤδη πραγματοποιήσει αὐ-

τούς τούς θεσμούς, ὅμως τό πρόβλημα τῶν οἰκονομικῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στήν ἀγροτιά καί στό προλεταριάτο δέν ἔχει ἀκόμη λυθεῖ. Ἔχουμε ἀκόμη πολλά νά κάνουμε καί τό ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς πάλης θά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τό ἄν θά μπορέσουμε ἤ ὄχι νά λύσουμε αὐτό τό πρόβλημα. Συνεπῶς, ἡ κατανομή τῶν στερήσεων εἶναι ἀπό πρακτική πλευρά ἕνα ἀπό τά πιό δύσκολα καθήκοντα. Γενικά ἡ κατάσταση τῆς ἀγροτιᾶς καλυτέρευσε, ἐνῶ ἡ ἐργατική τάξη δεινοπάθησε πολύ, κι' αὐτό ἀκριβῶς ἐπειδή ἡ τάξη αὐτή πραγματοποιεῖ τή δικτατορία της.

Ἔχω ἤδη πεῖ πώς ἡ ἀνεπάρκεια ζωοτροφῶν καί ἡ σιτοδεία προκάλεσαν τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 μιά φοβερή φτώχια μέσα στήν ἀγροτιά, πού στή χώρα μας ἀποτελεῖ τήν πλειοψηφία. Χωρίς καλές σχέσεις μέ τίς μάζες δέν μποροῦμε νά ὑπάρξουμε. Γι' αὐτό καθῆκον μας ἦταν νά τίς βοηθήσουμε ἀμέσως. Ἡ κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη. Ὑποφέρει τρομερά. Ὡστόσο τά πιό ἀναπτυγμένα ἀπό πολιτική ἄποψη στοιχεῖα καταλαβαίνουν πώς γιά τό συμφέρον τῆς δικτατορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐμεῖς ὀφείλουμε νά καταβάλουμε τή μεγαλύτερη προσπάθεια γιά νά βοηθήσουμε τήν ἀγροτιά μέ κάθε θυσία. Ἡ πρωτοπορία τῆς ἐργατικῆς τάξης τό κατάλαβε αὐτό, ὅμως ὑπάρχουν ἀκόμη μέσα σ' αὐτή τήν πρωτοπορία ἄνθρωποι πού δέν μποροῦν νά τό χωνέψουν, πού εἶναι πάρα πολύ κουρασμένοι γιά νά τό καταλάβουν. Τό εἶδαν σάν λάθος καί ἄρχισαν νά χρησιμοποιοῦν τή λέξη ὀπορτουνισμός. Ἔλεγαν πώς οἱ μπολσεβίκοι βοηθοῦν τάχα τούς ἀγρότες. Ὁ ἀγρότης πού μᾶς ἐκμεταλλεύεται παίρνει, λέει, ὅλα ὅσα ἐπιθυμεῖ, ἐνῶ ὁ ἐργάτης πεινάει. Μά ἄραγε αὐτό εἶναι ὀπορτουνισμός; Τούς βοηθᾶμε ἐπειδή χωρίς τή συμμαχία μέ τούς ἀγρότες εἶναι ἀδύνατη ἡ πολιτική ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου, δέν εἶναι νοητή ἡ διατήρησή της. Ἀκριβῶς αὐτοί οἱ λόγοι σκοπιμότητας ἦταν γιά μᾶς ἀποφασιστικοί καί ὄχι οἱ λόγοι μιᾶς δίκαιης κατανομῆς. Βοηθᾶμε τούς ἀγρότες, γιατί αὐτό εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητο γιά νά διατηρήσουμε τήν πολιτική ἐξουσία. Ἡ ἀνώτατη ἀρχή τῆς δικτατορίας εἶναι ἡ ὑποστήριξη τῆς συμμαχίας τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά, γιά νά μπορεῖ τό προλεταριάτο νά διατηρεῖ τόν καθοδηγητικό ρόλο καί τήν κρατική ἐξουσία.

Τό μοναδικό μέσο πού βρήκαμε γι' αὐτό *ἦταν τό πέρασμα στό φόρο σέ εἶδος,* πού ἀποτέλεσε ἀναπόφευκτη συνέπεια τοῦ

ἀγώνα. Τόν ἐρχόμενο χρόνο θά ἐφαρμόσουμε γιά πρώτη φορά τό φόρο αὐτό. Ἡ ἀρχή αὐτή δέν ἔχει ἀκόμη δοκιμαστεῖ στήν πράξη. Ἀπό τή στρατιωτική συμμαχία πρέπει νά περάσουμε στήν οἰκονομική, καί θεωρητικά σάν μόνη βάση τῆς τελευταίας μπορεῖ νά εἶναι ἡ καθιέρωση τοῦ φόρου σέ εἶδος. Σ' αὐτό βρίσκεται ἡ μόνη θεωρητική δυνατότητα νά φτάσουμε σέ μιά πραγματικά σοβαρή οἰκονομική βάση τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας. Τό κοινωνικοποιημένο ἐργοστάσιο δίνει στόν ἀγρότη τά προϊόντα του καί σέ ἀντάλλαγμα ὁ ἀγρότης δίνει τά σιτηρά του. Αὐτή εἶναι ἡ μόνη δυνατή μορφή ὕπαρξης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, ἡ μόνη μορφή τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης τῆς χώρας, ὅπου ὁ μικροαγρότης ἀποτελεῖ τήν πλειοψηφία ἤ, τουλάχιστο, μιά σημαντική μειοψηφία. Ἕνα μέρος ὁ ἀγρότης θά τό δόσει μέ τή μορφή φόρου καί ἕνα ἄλλο σέ ἀντάλλαγμα μέ τά προϊόντα τοῦ σοσιαλιστικοῦ ἐργοστασίου, ἤ μέσω τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων.

Ἐδῶ ἐρχόμαστε στό πιό δύσκολο ζήτημα. Εἶναι αὐτονόητο πώς ὁ φόρος σέ εἶδος σημαίνει *ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου*. Ὕστερα ἀπό τήν καταβολή τοῦ φόρου σέ εἶδος, ὁ ἀγρότης ἔχει τό δικαίωμα νά ἀνταλλάσσει ἐλεύθερα τό πλεόνασμα τῶν σιτηρῶν του. Ἡ ἐλευθερία αὐτή ἀνταλλαγῆς σημαίνει ἐλευθερία τοῦ καπιταλισμοῦ. Τό λέμε αὐτό ἀνοιχτά καί τό ὑπογραμμίζουμε. Δέν τό κρύβουμε καθόλου. Θά πήγαιναν ἄσχημα οἱ δουλιές μας, ἄν θά σκεπτόμασταν νά τό κρύψουμε. Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου σημαίνει ἐλευθερία τοῦ καπιταλισμοῦ, ταυτόχρονα ὅμως καί μιά νέα μορφή του. Αὐτό σημαίνει πώς ὥς ἕνα βαθμό δημιουργοῦμε ξανά τόν καπιταλισμό. Τό κάνουμε αὐτό ἐντελῶς ἀνοιχτά. Αὐτό εἶναι κρατικός καπιταλισμός. Ἀλλά κρατικός καπιταλισμός σέ μιά κοινωνία, ὅπου ἡ ἐξουσία ἀνήκει στό κεφάλαιο, καί κρατικός καπιταλισμός σέ ἕνα προλεταριακό κράτος εἶναι δυό ἔννοιες διαφορετικές. Στό καπιταλιστικό κράτος κρατικός καπιταλισμός σημαίνει ὅτι τό κράτος τόν ἀναγνωρίζει καί τόν ἐλέγχει πρός ὄφελος τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἐνάντια στό προλεταριάτο. Στό προλεταριακό κράτος γίνεται τό ἴδιο πρός ὄφελος τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ σκοπό νά ἀντέξει ἐνάντια στήν ἀστική τάξη πού ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νά εἶναι ἰσχυρή καί νά τήν καταπολεμήσει. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι πρέπει νά δόσουμε ἐκχωρήσεις στήν ξένη ἀστική τάξη, στό

ξένο κεφάλαιο. Χωρίς τήν παραμικρή ἀπεθνικοποίηση δίνουμε στούς ξένους καπιταλιστές ὀρυχεῖα, δάση, πετρελαιοπηγές, γιά νά πάρουμε ἀπ' αὐτούς προϊόντα βιομηχανίας, μηχανές κτλ. κι' ἔτσι νά ἀνασυγκροτήσουμε τή δική μας βιομηχανία.

Ἐννοεῖται, πώς στό ζήτημα *τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ* δέν συμφώνησαν ἀμέσως ὅλοι. Ὅμως αὐτό μᾶς ἔδοσε τήν ἀφορμή νά διαπιστώσουμε μέ μεγάλη μας χαρά ὅτι ἡ ἀγροτιά μας ἀναπτύσσεται, ὅτι κατάλαβε πέρα γιά πέρα τήν ἱστορική σημασία τῆς πάλης πού διεξάγουμε σήμερα. Ἐντελῶς ἁπλοί ἀγρότες ἀπό τά πιό ἀπομακρυσμένα μέρη ἔρχονταν σέ μᾶς κι' ἔλεγαν: «Δηλαδή; Διώξαμε τούς δικούς μας καπιταλιστές, πού μιλᾶνε ρωσικά, καί τώρα θά ἔρθουν ἐδῶ ξένοι καπιταλιστές;». Μήπως αὐτό δέν δείχνει τήν ἀνάπτυξη τῶν ἀγροτῶν μας; Στόν ἐργάτη πού εἶναι ἀπό οἰκονομική πλευρά μορφωμένος, δέν εἶναι ἀνάγκη νά τοῦ ἐξηγοῦμε γιά ποιό λόγο εἶναι ἀπαραίτητο αὐτό. Ὁ ἑφτάχρονος πόλεμος μᾶς ρήμαξε τόσο πολύ, ὥστε χρειάζονται πολλά χρόνια γιά τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας μας. Πρέπει νά πληρώσουμε γιά τήν καθυστέρησή μας, γιά τήν ἀδυναμία μας, γι' αὐτά πού διδασκόμαστε τώρα, γι' αὐτά πού πρέπει νά διδαχτοῦμε. Ὅποιος θέλει νά μαθαίνει, πρέπει νά πληρώνει δίδακτρα. Πρέπει νά τό ἐξηγήσουμε αὐτό σέ ὅλους καί στόν καθένα χωριστά, κι' ἄν τό ἀποδείξουμε αὐτό πρακτικά, τότε τεράστιες μάζες ἀγροτῶν κι' ἐργατῶν θά συμφωνήσουν μαζί μας, γιατί μ' αὐτό τόν τρόπο θά καλυτερεύσει ἀμέσως ἡ κατάστασή τους, γιατί αὐτό θά ἐξασφαλίσει τή δυνατότητα ἀνόρθωσης τῆς βιομηχανίας μας. Τί μᾶς ἐξαναγκάζει νά τό κάνουμε αὐτό; Δέν εἴμαστε μόνο ἐμεῖς στόν κόσμο. Ὑπάρχουμε μέσα σέ ἕνα σύστημα ἀπό καπιταλιστικά κράτη...[29] Ἀπό τή μιά πλευρά οἱ ἀποικιακές χῶρες, αὐτές ὅμως δέν μποροῦν ἀκόμη νά μᾶς βοηθήσουν, καί ἀπό τήν ἄλλη οἱ καπιταλιστικές χῶρες, αὐτές ὅμως εἶναι ἐχθροί μας. Προκύπτει κάποια ἰσορροπία, ἄν καί πολύ ἀσταθής. Ὡστόσο πρέπει νά παίρνουμε ὑπόψη μας αὐτό τό γεγονός. Δέν πρέπει νά παραβλέπουμε τό γεγονός αὐτό, ἄν θέλουμε νά ὑπάρχουμε. Εἴτε ἄμεση νίκη ἐνάντια σέ ὅλη τήν ἀστική τάξη, εἴτε καταβολή φόρου ὑποτελείας.

Ὁμολογοῦμε ἐντελῶς ἀνοιχτά, δέν τό κρύβουμε ὅτι οἱ ἐκχωρήσεις μέσα στό σύστημα τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ σημαίνουν φόρο ὑποτελείας στόν καπιταλισμό. Κερδίζουμε ὅμως

χρόνο, καί νά κερδίσεις χρόνο σημαίνει νά κερδίσεις τό πᾶν, ἰδιαίτερα στήν περίοδο ἰσοροπίας, ὅταν οἱ σύντροφοί μας τοῦ ἐξωτερικοῦ προετοιμάζουν γερά τήν ἐπανάστασή τους. Καί ὅσο πιό σοβαρή θά εἶναι ἡ προετοιμασία τῆς ἐπανάστασης, τόσο πιό σίγουρη θά εἶναι ἡ νίκη της. Ὡς τότε ὅμως θά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά πληρώνουμε φόρο ὑποτελείας.

Λίγες λέξεις γιά τήν ἐπισιτιστική πολιτική μας. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι αὐτή ἦταν καί πρωτόγονη καί ἄσχημη. Μποροῦμε ὅμως νά ἀναφέρουμε κι' ἐπιτυχίες. Σχετικά μ' αὐτό πρέπει νά τονίσω ἀκόμη μιά φορά ὅτι ἡ μόνη δυνατή οἰκονομική βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι ἡ μεγάλη μηχανική βιομηχανία. Ὅποιος τό ξεχνάει αὐτό δέν εἶναι κομμουνιστής. Πρέπει νά ἐπεξεργαστοῦμε τό ζήτημα αὐτό συγκεκριμένα. Δέν μποροῦμε νά βάζουμε τά ζητήματα ἔτσι, ὅπως τό κάνουν οἱ θεωρητικοί τοῦ παλιοῦ σοσιαλισμοῦ. Πρέπει νά τά βάζουμε πρακτικά. Τί σημαίνει σύγχρονη μεγάλη βιομηχανία; Σημαίνει *ἐξηλεκτρισμό ὅλης τῆς Ρωσίας*. Ἡ Σουηδία, ἡ Γερμανία καί ἡ Ἀμερική πλησιάζουν πιά στήν πραγματοποίησή της, παρόλο πού οἱ χῶρες αὐτές εἶναι ἀκόμη ἀστικές. Ἕνας σύντροφος ἀπό τή Σουηδία μοῦ διηγόταν πώς ἐκεῖ ἕνα σημαντικό μέρος τῆς βιομηχανίας εἶναι ἐξηλεκτρισμένο, καθώς καί τά 30% τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Στή Γερμανία καί στήν Ἀμερική, πού εἶναι χῶρες περισσότερο ἀναπτυγμένες καπιταλιστικά, τό βλέπουμε αὐτό σέ ἀκόμη μεγαλύτερη κλίμακα. Μεγάλη μηχανική βιομηχανία δέν σημαίνει τίποτε ἄλλο, παρά ἐξηλεκτρισμό ὅλης τῆς χώρας. Ἔχουμε ἤδη συγκροτήσει εἰδική ἐπιτροπή ἀπό τούς καλύτερους οἰκονομολόγους μας καί τούς καλύτερους τεχνικούς μας. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι σχεδόν ὅλοι τους εἶναι διατεθειμένοι ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Ὅλοι αὐτοί οἱ εἰδικοί θά καταλήξουν στόν κομμουνισμό, ὄχι ὅμως ὅπως ἐμεῖς, ὄχι μέσω τῆς εἰκοσάχρονης παράνομης δουλιᾶς, πού στή διάρκειά της μελετούσαμε ἀδιάκοπα, ἐπαναλαβαίναμε καί ξαναμασούσαμε τό ἀλφάβητο τοῦ κομμουνισμοῦ.

Σχεδόν ὅλα τά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἦταν ὑπέρ τῆς προσφυγῆς στούς εἰδικούς. Οἱ εἰδικοί μηχανικοί θά ἔρθουν μέ τό μέρος μας, ὅταν θά τούς ἀποδείξουμε πρακτικά ὅτι ἔτσι ἀναπτύσσονται οἱ παραγωγικές δυνάμεις τῆς χώρας. Δέν ἀρκεῖ νά τούς τό ἀποδείχνουμε θεωρητικά. Πρέπει νά τούς τό ἀποδείξουμε πρακτικά. Καί θά προσελκύσουμε αὐτούς τούς ἀνθρώπους μέ τό μέρος μας, ἄν βάλουμε τό ζήτημα διαφορετικά, ὄχι στή βάση τῆς θεωρητικῆς προπαγάνδας τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἐμεῖς λέμε: ἡ μεγάλη βιομηχανία εἶναι τό μόνο μέσο γιά νά σώσουμε τήν ἀγροτιά ἀπό τή φτώχια καί τήν πείνα. Σ' αὐτό συμφωνοῦν ὅλοι. Πῶς ὅμως νά τό κάνουμε αὐτό; Ἡ ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας πάνω στήν παλιά βάση ἀπαιτεῖ πάρα πολλή δουλιά καί χρόνο. Πρέπει νά δόσουμε στή βιομηχανία πιό σύγχρονες μορφές, καί συγκεκριμένα νά περάσουμε στόν ἐξηλεκτρισμό. Αὐτός ἀπαιτεῖ πολύ λιγότερο χρόνο. Ἔχουμε ἤδη ἐκπονήσει τά σχέδια τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ. Περισσότεροι ἀπό 200 εἰδικοί — σχεδόν ὅλοι, χωρίς ἐξαίρεση, ἀντίπαλοι τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας — δούλεψαν μ' ἐνδιαφέρον πάνω σ' αὐτό, παρόλο πού δέν εἶναι κομμουνιστές. Ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη τῆς τεχνικῆς ἐπιστήμης ἦταν ὑποχρεωμένοι νά παραδεχτοῦν ὅτι αὐτός εἶναι ὁ μόνος σωστός δρόμος. Φυσικά, ἀπό τό σχέδιο ὥς τήν πραγματοποίησή του ἡ ἀπόσταση εἶναι πολύ μεγάλη. Οἱ προσεκτικοί εἰδικοί λένε ὅτι ἡ πρώτη σειρά ἐργασιῶν ἀπαιτεῖ τουλάχιστο 10 χρόνια. Ὁ καθηγητής Μπάλλοντ ὑπολόγισε ὅτι γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς Γερμανίας ἀρκοῦν τρία-τέσσερα χρόνια. Ὅμως γιά μᾶς καί δέκα χρόνια εἶναι πολύ λίγα. Στίς θέσεις μου παραθέτω συγκεκριμένα στοιχεῖα σέ ἀριθμούς γιά νά δεῖτε πόσο λίγα μπορέσαμε νά κάνουμε ὥς τώρα στόν τομέα αὐτό. Οἱ ἀριθμοί πού ἀναφέρω εἶναι τόσο χαμηλοί, ὥστε μέ τό πρῶτο προβάλλει μάλλον ἡ προπαγανδιστική, παρά ἡ ἐπιστημονική σημασία τους. Ὡστόσο πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀπό τήν προπαγάνδα. Ὁ ρῶσος ἀγρότης πού πῆρε μέρος στόν παγκόσμιο πόλεμο καί ἔζησε μερικά χρόνια στή Γερμανία, εἶδε ἐκεῖ πῶς πρέπει νά διεξάγει τό νοικοκυριό του μέ σύγχρονο τρόπο, γιά νά νικήσει τήν πείνα. Τά σχέδια αὐτά καθεαυτά, ἔχουν ὥς τώρα μικρή πρακτική σημασία, ὅμως ἡ σημασία τους ἀπό ἄποψη ζύμωσης, εἶναι πολύ μεγάλη.

Ὁ ἀγρότης βλέπει ὅτι πρέπει νά δημιουργηθεῖ κάτι τό νέο. Ὁ ἀγρότης καταλαβαίνει ὅτι πάνω σ' αὐτό πρέπει νά δουλεύει ὄχι ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του, ἀλλά ὅλο τό κράτος στό σύνολό του. Στή διάρκεια τῆς αἰχμαλωσίας του στή Γερμανία ὁ ἀγρότης εἶδε κι' ἔμαθε ποιά εἶναι ἡ πραγματική βάση τῆς ζωῆς, τῆς πολιτισμένης ζωῆς. 12 χιλιάδες κιλοβάτ εἶναι μιά πολύ μέτρια ἀρχή. Ἴσως ἕνας ξένος, πού γνωρίζει τόν ἀμερικανικό, τό γερμανικό ἤ τό σουηδικό ἐξηλεκτρισμό, νά γελάσει μ' αὐτό. Ὅμως γελάει καλά αὐτός πού γελάει τελευταῖος. Ναί, ἄς εἶναι μέτρια αὐτή ἡ ἀρχή. Ἡ ἀγροτιά

ὅμως ἀρχίζει νά καταλαβαίνει ὅτι πρέπει νά γίνουν νέα ἔργα σέ τεράστια κλίμακα καί τά ἔργα αὐτά ἀρχίζουν κιόλας. Ἔχουμε νά ὑπερνικήσουμε τεράστιες δυσκολίες. Θά προσπαθήσουμε νά ἔρθουμε σέ σχέσεις μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες. Δέν πρέπει νά λυπούμαστε ὅτι θά δόσουμε στούς καπιταλιστές μερικές ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα πετρέλαιο, μέ τόν ὅρο νά μᾶς βοηθήσουν νά ἐξηλεκτρίσουμε τή χώρα μας.

Καί τώρα, τελειώνοντας, λίγες λέξεις γιά τήν *«καθαρή δημοκρατία»*. Παραθέτω αὐτό πού ἔγραφε ὁ Ἔνγκελς στίς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1884 σέ γράμμα πρός τόν Μπέμπελ:

«Ἡ καθαρή δημοκρατία ἀποκτάει τή στιγμή τῆς ἐπανάστασης μιά σημασία σάν τό πιό τελευταῖο ἀστικό κόμμα, ὅπως εἶχε ἤδη ἐκδηλωθεῖ στή Φραγκφούρτη, στό ρόλο τῆς τελευταίας ἄγκυρας σωτηρίας ὅλης τῆς ἀστικῆς, μά ἀκόμη καί τῆς φεουδαρχικῆς οἰκονομίας... Ἔτσι ἀκριβῶς τό 1848 ὅλη ἡ φεουδαρχική-γραφειοκρατική μάζα ὑποστήριζε ἀπό τό Μάρτη ὥς τό Σεπτέμβρη τούς φιλελευθέρους, γιά νά κρατήσουν σέ ὑποταγή τίς ἐπαναστατικές μάζες... Πάντως, στή διάρκεια τῆς κρίσης καί τήν ἑπομένη τῆς κρίσης ὁ μόνος ἀντίπαλός μας θά εἶναι ὅλη ἡ *ἀντιδραστική μάζα, πού συνενώνεται γύρω ἀπό τήν καθαρή δημοκρατία,* καί νομίζω, πώς αὐτό δέν ἐπιτρέπεται νά τό ξεχνᾶμε σέ καμιά περίπτωση» [30].

Δέν μποροῦμε νά βάζουμε τά ζητήματά μας ἔτσι, ὅπως τό κάνουν αὐτό οἱ θεωρητικοί. Ὅλη ἡ ἀντίδραση στό σύνολό της, ὄχι μόνο ἡ ἀστική, ἀλλά καί ἡ φεουδαρχική, συνασπίζεται γύρω ἀπό τήν «καθαρή δημοκρατία». Οἱ γερμανοί σύντροφοι ξέρουν καλύτερα ἀπό ἄλλους τί σημαίνει «καθαρή δημοκρατία», ἐπειδή ὁ Κάουτσκι καί οἱ λοιποί ἡγέτες της II καί τῆς II $^{1}/_{2}$ Διεθνοῦς ὑπερασπίζουν αὐτή τήν «καθαρή δημοκρατία» ἐνάντια στούς κακούς μπολσεβίκους. Ἄν κρίνουμε τούς ρώσους σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί τούς μενσεβίκους ὄχι ἀπό τά λόγια τους, ἀλλά μέ βάση τά ἔργα τους, τότε θά φανεῖ πώς αὐτοί δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ἐκπρόσωποι τῆς μικροαστικῆς «καθαρῆς δημοκρατίας». Κατά τήν ἐπανάστασή μας αὐτοί ἔδειξαν μέ κλασική διαύγεια, καί τόν καιρό τῆς τελευταίας κρίσης, στίς μέρες τῆς ἐξέγερσης τῆς Κρονστάνδης, τί σημαίνει καθαρή δημοκρατία. Ὁ ἀναβρασμός μέσα στήν ἀγροτιά ἦταν πολύ δυνατός, ἀνάμεσα στούς ἐργάτες ἐπίσης ἐπικρατοῦσε δυσαρέσκεια. Ἦταν κουρασμένοι καί ἐξαντλημένοι. Γιατί ὑπάρχουν τέλος πάντων καί ὅρια γιά τίς ἀνθρώπινες δυνάμεις. Τρία χρόνια πεινοῦσαν, δέν μπορεῖ

ὅμως νά πεινάει κανείς τέσσερα καί πέντε χρόνια. Φυσικά, ἡ πείνα ἐξασκεῖ τεράστια ἐπίδραση πάνω στήν πολιτική δραστηριότητα. Τί στάση κράτησαν οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί οἱ μενσεβίκοι; Συνεχῶς ταλαντεύονταν κι' ἔτσι ἐνίσχυαν τήν ἀστική τάξη. Ἡ ὀργάνωση ὅλων τῶν ρωσικῶν κομμάτων στό ἐξωτερικό ἔδειξε πῶς ἔχουν τώρα τά πράγματα. Οἱ πιό ἔξυπνοι ἀρχηγοί τῆς ρωσικῆς μεγαλοαστικῆς τάξης σκέφτηκαν: «Δέν μποροῦμε νά νικήσουμε ἀμέσως στή Ρωσία. Γι' αὐτό τό σύνθημά μας πρέπει νά εἶναι: «Σοβιέτ χωρίς τούς μπολσεβίκους»». Ὁ ἡγέτης τῶν καντέτων, ὁ Μιλιουκόφ, ὑπεράσπιζε τή Σοβιετική ἐξουσία ἐνάντια στούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες. Αὐτό ἠχεῖ πολύ παράξενα. Αὐτή ὅμως εἶναι ἡ πρακτική διαλεκτική, πού στήν ἐπανάστασή μας τή μελετᾶμε μέ ἰδιόμορφο τρόπο: στήν πράξη τῆς πάλης μας καί τῆς πάλης τῶν ἐχθρῶν μας. Οἱ καντέτοι ὑπερασπίζουν τά «Σοβιέτ χωρίς τούς μπολσεβίκους», γιατί καταλαβαίνουν καλά τήν κατάσταση κι' ἐπειδή ἐλπίζουν νά πιάσουν μ' αὐτό τό δόλωμα μιά μερίδα τοῦ πληθυσμοῦ. Αὐτά λένε οἱ ἔξυπνοι καντέτοι. Φυσικά, δέν εἶναι ὅλοι οἱ καντέτοι ἔξυπνοι, ὅμως μιά μερίδα τους εἶναι ἔξυπνοι καί ἀποκόμισε κάποια πείρα ἀπό τή γαλλική ἐπανάσταση. Σήμερα τό σύνθημα εἶναι: ἀγώνας ἐνάντια στούς μπολσεβίκους μέ ὁποιαδήποτε μέσα, μέ κάθε θυσία. Τώρα ὅλη ἡ ἀστική τάξη βοηθάει τούς μενσεβίκους καί τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες. Σήμερα οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι ἀποτελοῦν τήν πρωτοπορία ὅλης τῆς ἀντίδρασης. Τούτη τήν ἄνοιξη εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά γνωρίσουμε τούς καρπούς τῆς ἀντεπαναστατικῆς αὐτῆς συνεργασίας [31].

Γι' αὐτό πρέπει νά ἐξακολουθήσουμε τήν ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια σ' αὐτά τά στοιχεῖα. Ἡ δικτατορία εἶναι κατάσταση ὀξυμένου πολέμου. Βρισκόμαστε σέ τέτια ἀκριβῶς κατάσταση. Αὐτή τή στιγμή δέν ἔχουμε στρατιωτική εἰσβολή. Ὡστόσο εἴμαστε ἀπομονωμένοι. Ἀπό τό ἄλλο μέρος ὅμως, δέν εἴμαστε καί ἐντελῶς ἀπομονωμένοι, γιατί ὁλόκληρη ἡ παγκόσμια ἀστική τάξη δέν εἶναι σήμερα σέ θέση νά διεξάγει ἀνοιχτά πόλεμο ἐναντίον μας, γιατί ὅλη ἡ ἐργατική τάξη —ἄν καί ἡ πλειοψηφία της δέν εἶναι ἀκόμη κομμουνιστική — ἔχει παρόλα αὐτά τόσο συνειδητοποιηθεῖ, πού δέν ἐπιτρέπει τήν ἐπέμβαση. Ἡ ἀστική τάξη ἀναγκάζεται νά παίρνει ὑπόψη της τίς διαθέσεις αὐτές τῶν μαζῶν, παρόλο πού οἱ μάζες αὐτές δέν ὡρίμασαν ἀκόμη ἐντελῶς γιά νά φτάσουν στόν κομμουνισμό. Γι' αὐτό, ἡ ἀστική τάξη δέν μπορεῖ σήμερα νά περάσει σέ ἐπίθεση ἐναντίον μας, ἄν καί αὐτό

δέν ἀποκλείεται. Ὡσότου δέν θά ἔχουμε ἕνα γενικό ὁριστικό ἀποτέλεσμα, ἡ κατάσταση τοῦ τρομεροῦ πολέμου θά συνεχίζεται. Καί λέμε: «Στόν πόλεμο ἐνεργοῦμε ὅπως στόν πόλεμο: δέν ὑποσχόμαστε καμιά ἐλευθερία καί καμιά δημοκρατία». Δηλώνουμε στούς ἀγρότες ἐντελῶς ἀνοιχτά, πώς αὐτοί πρέπει νά διαλέξουν: ἤ ἐξουσία τῶν μπολσεβίκων — καί τότε θά κάνουμε κάθε δυνατή παραχώρηση, ὥς τά ὅρια πού εἶναι δυνατό νά διατηρήσουμε τήν ἐξουσία, κι' ἔπειτα θά τούς ὁδηγήσουμε στό σοσιαλισμό — ἤ ἀστική ἐξουσία. Ὅλα τά ἄλλα εἶναι ἀπάτη, καθαρότατη δημαγωγία. Σ' αὐτή τήν ἀπάτη, σ' αὐτή τή δημαγωγία πρέπει νά κηρυχτεῖ ὁ πιό ἀμείλικτος πόλεμος. Ἡ ἄποψή μας εἶναι τούτη: γιά τήν ὥρα — μεγάλες παραχωρήσεις καί ἡ μεγαλύτερη προσοχή, κι' αὐτό ἀκριβῶς ἐπειδή ἔχουμε κάποια ἰσοροπία, ἀκριβῶς ἐπειδή εἴμαστε πιό ἀδύνατοι ἀπό τούς ἑνωμένους ἀντιπάλους μας, γιατί ἡ οἰκονομική μας βάση εἶναι πολύ ἀδύνατη κι' ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό μιά πιό ἰσχυρή οἰκονομική βάση.

Αὐτά εἶναι πού ἤθελα νά πῶ στούς συντρόφους σχετικά μέ τήν τακτική μας, σχετικά μέ τήν τακτική τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας. (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Ἰούλη 1941 στήν «Πράβντα, ἀρ. φύλ. 144

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 14 τοῦ Ἰούλη 1921 στό «Δελτίο τοῦ Τρίτου συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς», τεῦχ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου «Τό Τρίτο Παγκόσμιο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στενογραφημένα πρακτικά». Πετρούπολη, ρωσ. ἔκδ., 1922

6

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ»

1) Νά διαγραφεῖ ἡ ὀνομασία τοῦ Σμέραλ καί ὅλο τό τέλος τῆς παραγράφου·

2) Νά ἀνατεθεῖ στήν Ἐπιτροπή (ἢ στήν Executive *) νά γράψει διεξοδικά *γράμμα* πρός τό τσέχικο Κόμμα μέ πρακτική, ἀκριβή, *μέ τσιτάτα* κριτική σ' αὐτό πού *δέν εἶναι σωστό* στή θέση τοῦ Σμέραλ καί σέ τί πρέπει νά εἶναι πιό προσεκτικοί οἱ συντάκτες τῆς Reichenberger «*Vorwärts*» [32].

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 9 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Προβλήματα τῆς Εἰρήνης καί τοῦ Σοσιαλισμοῦ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή. *Ἡ Σύντ.*

7

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Β. ΚΟΥΟΥΣΙΝΕΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΚΙΟΝΕΝ *

Στούς συντρόφους Κούουσινεν καί Κιόνεν

9/VII. 1921.

Ἀγαπητοί σύντροφοι!

Μέ μεγάλη μου εὐχαρίστηση διάβασα τό σχέδιό Σας θέσεων γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα. Κατά τή γνώμη μου, ἡ ἐργασία εἶναι πολύ ἐπιτυχής. Ἐγώ θά πρότεινα μόνο δυό προσθῆκες:

1) συμβουλή μου, νά σχηματιστοῦν σέ ὅλα τά Κόμματα ἐπιτροπές ἐλέγχου ἀπό τούς καλύτερους, δοκιμασμένους, ἔμπειρους ἐργάτες·

2) γιά τούς πράκτορες, νά μπεῖ ἰδιαίτερη παράγραφος σέ σχέση μέ τό ζήτημα τῆς παράνομης δουλιᾶς. Τό περιεχόμενό της νά εἶναι περίπου τό ἑξῆς: ἡ ἀστική τάξη θά στέλνει ἀναπόφευκτα πράκτορες καί προβοκάτορες στίς παράνομες ὀργανώσεις. Ἐνάντια σ' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά γίνεται ἡ πιό ἐπιμελημένη καί ἐπίμονη πάλη, καί ἰδιαίτερα χρειάζεται νά συσταθεῖ σάν μέσο στήν πάλη αὐτή, ὁ ἐπιδέξιος συνδυασμός, ἡ σύνδεση τῆς *νόμιμης* δουλιᾶς μέ τήν παράνομη, ὁ ἔλεγχος (εἶναι κατάλληλος ἄραγε γιά τήν παράνομη δουλιά) *μέσω* τῆς μακρόχρονης *νόμιμης* δουλιᾶς [33].

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Προβλήματα τῆς Εἰρήνης καί τοῦ Σοσιαλισμοῦ», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 13-15. *Ἡ Σύντ.*

8

ΛΟΓΟΙ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ, ΠΟΛΩΝΙΚΗΣ, ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΚΗΣ, ΟΥΓΓΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ 11 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ

1

Χτές διάβασα στήν «Πράβντα» μερικές ἀνακοινώσεις, πού μέ ἔπεισαν ὅτι ἡ στιγμή τῆς ἐπίθεσης μπορεῖ νά εἶναι πιό κοντά ἀπ' ὅ,τι ἐμεῖς ὑποθέταμε στό συνέδριο, καί γιατί μᾶς ἐπιτέθηκαν ἔτσι οἱ νεαροί σύντροφοι. Ὅμως γιά τίς ἀνακοινώσεις αὐτές θά μιλήσω ἀργότερα, τώρα πιά πρέπει νά πῶ ὅτι ὅσο πλησιέστερα εἶναι ἡ γενική ἐπίθεση, τόσο πιό «ὀπορτουνιστικά» πρέπει ἐμεῖς νά δράσουμε. Τώρα ὅλοι σας θά ἐπιστρέψετε στίς χῶρες σας καί θά πεῖτε στούς ἐργάτες ὅτι ἐμεῖς γίναμε πιό συνετοί ἀπ' ὅ,τι εἴμασταν πρίν τό III συνέδριο. Ἐσεῖς δέν πρέπει νά συγχυστεῖτε, θά πεῖτε ὅτι κάναμε λάθη καί θέλουμε τώρα νά δράσουμε μέ περισσότερη περίσκεψη. Ἔτσι θά πάρουμε μέ τό μέρος μας τίς μάζες ἀπό τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τίς μάζες πού ἀντικειμενικά ὅλη ἡ πορεία τῶν πραγμάτων τίς σπρώχνει σ' ἐμᾶς, πού ὅμως αὐτές μᾶς φοβοῦνται. Μέ τό παράδειγμά μας θέλω νά σᾶς δείξω ὅτι χρειάζεται νά δροῦμε μέ μεγαλύτερη περίσκεψη.

Στίς ἀρχές τοῦ πολέμου ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, ἀκολουθήσαμε μόνο ἕνα σύνθημα — ἐμφύλιος πόλεμος καί μάλιστα ἀμείλικτος. Ἐμεῖς στιγματίζαμε σάν προδότη τόν καθένα πού δέν τασσόταν ὑπέρ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ὅμως ὅταν τό Μάρτη τοῦ 1917 ἐπιστρέψαμε στή Ρωσία, ἀλλάξαμε ἐντελῶς τή θέση μας. Ὅταν ἐπιστρέψαμε στή Ρωσία καί μιλήσαμε μέ τούς ἀγρότες καί τούς ἐργάτες, εἴδαμε ὅτι αὐτοί ὅλοι τάσσονταν ὑπέρ τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας, ὅμως, φυσικά, μέ ἐντελῶς ἄλλη ἔννοια ἀπ' ὅ,τι οἱ μενσεβίκοι, καί δέν μπορούσαμε τούς ἁπλούς αὐτούς ἐργάτες καί ἀγρότες νά τούς ἀποκα-

λοῦμε παλιανθρώπους καί προδότες. Αὐτό τό χαρακτηρίσαμε σάν «εὐσυνείδητο ἀμυνιτισμό». Θέλω γι' αὐτό νά γράψω γενικά ἕνα μεγάλο ἄρθρο καί νά δημοσιεύσω ὅλα τά ὑλικά. Στίς 7 τοῦ 'Απρίλη δημοσίευσα τίς θέσεις, ὅπου ἔλεγα —περίσκεψη καί ὑπομονή *. Ἡ ἀρχική μας θέση στίς ἀρχές τοῦ πολέμου ἦταν σωστή, τότε ἦταν σπουδαῖο νά δημιουργηθεῖ ἕνας καθορισμένος, ἀποφασιστικός πυρήνας. Ἡ ἑπόμενη θέση μας ἦταν ἐπίσης σωστή. Ξεκινοῦσε ἀπό τό ὅτι χρειαζόταν νά κατακτήσουμε τίς μάζες. Τότε ἐμεῖς τασσόμασταν ἤδη ἐνάντια στή σκέψη γιά τήν ἄμεση ἀνατροπή τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. 'Εγώ ἔγραφα: «Πρέπει νά ἀνατρέψουμε τήν κυβέρνηση, γιατί αὐτή εἶναι κυβέρνηση ὀλιγαρχική καί ὄχι λαϊκή, γιατί ἡ κυβέρνηση αὐτή δέν μπορεῖ νά μᾶς δόσει οὔτε ψωμί, οὔτε εἰρήνη. Ὅμως δέν μποροῦμε νά τήν ἀνατρέψουμε ἀμέσως, γιατί στηρίζεται στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί γιά τήν ὥρα ἔχει τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργατῶν. 'Εμεῖς δέν εἴμαστε μπλανκιστές, δέν θέλουμε νά διοικοῦμε μέ τή μειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στήν πλειοψηφία» **. Οἱ καντέτοι, πού εἶναι ραφιναρισμένοι πολιτικοί τήν ἴδια ἤδη στιγμή εἶδαν τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στήν προγενέστερη καί στή νέα θέση μας καί μᾶς ἀποκάλεσαν ὑποκριτές. Ὅμως, ἐπειδή ταυτόχρονα μᾶς ἀποκαλοῦσαν κατάσκοπους, προδότες, παλιανθρώπους καί πράκτορες τῶν γερμανῶν, γι' αὐτό ἡ πρώτη ὀνομασία δέν ἔκανε καμιά ἐντύπωση. Στίς 20 τοῦ 'Απρίλη ξέσπασε ἡ πρώτη κρίση. Ἡ διακοίνωση τοῦ Μιλιουκόφ γιά τά Δαρδανέλια ξεσκέπασε τήν κυβέρνηση σάν ἰμπεριαλιστική. 'Αμέσως ὕστερα ἀπ' αὐτό οἱ ἐξοπλισμένες μάζες τῶν στρατιωτῶν κινήθηκαν κατά τοῦ κυβερνητικοῦ κτιρίου καί ἀνάτρεψαν τόν Μιλιουκόφ. 'Επικεφαλῆς τους ἦταν κάποιος Λίντε, ἐξωκομματικός. Τό κίνημα αὐτό δέν ἦταν ὀργανωμένο ἀπό τό Κόμμα. 'Εμεῖς τότε χαρακτηρίσαμε τό κίνημα αὐτό ὡς ἑξῆς: αὐτό εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό ἔνοπλη διαδήλωση καί κάτι λιγότερο ἀπό ἔνοπλη ἐξέγερση. Στή συνδιάσκεψή μας στίς 22 τοῦ 'Απρίλη ἡ ἀριστερή κατεύθυνση ἀπαίτησε τήν ἄμεση ἀνατροπή τῆς κυβέρνησης. Ἡ ΚΕ ἀπεναντίας ἐκφράστηκε ἐνάντια στό σύνθημα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, καί δόσαμε ἐντολή σέ ὅλους τούς ἀγκιτάτορες στίς ἐπαρχίες νά διαψεύδουν τό ἄτιμο ψέμα ὅτι τάχα οἱ μπολσεβί-

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 113-118. *Ἡ Σύντ.*

** Στό ἴδιο, σελ. 147. *Ἡ Σύντ.*

κοι θέλουν τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη ἔγραφα ὅτι τό σύνθημα «κάτω ἡ Προσωρινή κυβέρνηση» εἶναι λαθεμένο, γιατί, ἄν δέν ἔχεις μέ τό μέρος σου τήν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, τό σύνθημα αὐτό θά εἶναι εἴτε κενή φράση, εἴτε τυχοδιωκτισμός *.

Ἐμεῖς δέν ντραπήκαμε μπροστά στούς ἐχθρούς μας νά ἀποκαλέσουμε τούς δικούς μας ἀριστερούς «τυχοδιῶκτες». Οἱ μενσεβίκοι ἀπ' ἀφορμή αὐτό θριαμβολογοῦσαν καί μιλοῦσαν γιά χρεοκοπία μας. Ὅμως ἐμεῖς λέγαμε ὅτι ἡ κάθε ἀπόπειρα νά εἶσαι λιγάκι, ἔστω καί στό παραμικρό, ἀριστερότερα ἀπό τήν ΚΕ εἶναι ἀνοησία καί ὅποιος παίρνει θέση ἀριστερότερα ἀπό τήν ΚΕ, αὐτός ἤδη ἔχασε τήν ἁπλή λογική σκέψη. Ἐμεῖς δέν ἐπιτρέπουμε νά μᾶς ἐκφοβίζουν μέ τό ὅτι ὁ ἀντίπαλος χαίρεται ἀπό τίς ἀποτυχίες μας.

Ἡ μοναδική στρατηγική μας τώρα εἶναι νά γίνουμε πιό δυνατοί, καί γι' αὐτό πιό ἔξυπνοι, πιό συνετοί, πιό «ὀπορτουνιστές», καί αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε στίς μάζες. Ὅμως, ἀφοῦ κατακτήσουμε τίς μάζες χάρη στή σύνεσή μας, μετά θά ἐφαρμόσουμε τήν τακτική τῆς ἐπίθεσης καί μάλιστα μέ τήν πιό ἀκριβή ἔννοια τῆς λέξης.

Τώρα σχετικά μέ τίς τρεῖς ἀνακοινώσεις:

1) Ἡ ἀπεργία τῶν ἐργατῶν τοῦ δήμου Βερολίνου. Οἱ ἐργάτες τοῦ δήμου στήν πλειοψηφία τους εἶναι ἄνθρωποι συντηρητικοί, πού ἀνήκουν στούς σοσιαλδημοκράτες τῆς πλειοψηφίας καί στό ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, καλά ἐξασφαλισμένοι, ὅμως ἐξαναγκάστηκαν νά ἀπεργήσουν [34].

2) Ἡ ἀπεργία τῶν ὑφαντουργῶν στή Λίλλη [35].

3) Τό τρίτο γεγονός εἶναι τό πιό σπουδαῖο. Στή Ρώμη ἔγινε συγκέντρωση γιά τήν ὀργάνωση τῆς πάλης ἐνάντια στούς φασίστες, ὅπου πῆραν μέρος 50 000 ἐργάτες, ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν κομμάτων: τῶν κομμουνιστῶν, τῶν σοσιαλιστῶν, ἀκόμη καί τῶν δημοκρατικῶν. Στή συγκέντρωση αὐτή ἦρθαν 5 000 παλαιοί πολεμιστές μέ στρατιωτική στολή, καί οὔτε ἕνας φασίστας δέν τόλμησε νά βγεῖ στούς δρόμους [36]. Αὐτό δείχνει ὅτι στήν Εὐρώπη ὑπάρχει εὔφλεκτο ὑλικό πιό πολύ ἀπ' ὅ,τι λογαριάζαμε. Ὁ Λάτζαρι ἐπαίνεσε τήν ἀπόφασή μας γιά τήν τακτική. Αὐτό εἶναι μεγάλη ἐπίτευξη τοῦ συνεδρίου μας. Ἀφοῦ ὁ Λάτζαρι τήν ἀναγνωρίζει, τότε χιλιάδες ἐργάτες πού ἀκολουθοῦν τόν Λάτζαρι στά σίγουρα θά ἔρθουν μαζί μας, καί οἱ ἀρχηγοί τους δέν θά μπορέσουν νά τούς κάνουν νά φοβηθοῦν ἀπό μᾶς. «Il faut

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 319. *Ἡ Σύντ.*

reculer, pour mieux sauter» (χρειάζεται νά ὑποχωρήσεις, γιά νά πηδήσεις καλύτερα). Καί αὐτό τό ἅλμα εἶναι ἀναπόφευκτο, γιατί ἀντικειμενικά ἡ κατάσταση γίνεται ἀνυπόφορη.

Λοιπόν, ἀρχίζουμε νά ἐφαρμόζουμε τή νέα μας τακτική. Δέν χρειάζεται νά νευριάζουμε, δέν μποροῦμε νά ἀργήσουμε καί τό πιθανότερο μποροῦμε νά ἀρχίσουμε πολύ νωρίς, καί ἄν ἐσεῖς ρωτᾶτε, μπορεῖ ἄραγε ἡ Ρωσία τόσο πολύ καιρό νά ἀντέξει, ἀπαντοῦμε ὅτι τώρα κάνουμε πόλεμο ἐνάντια στή μικροαστική τάξη, ἐνάντια στήν ἀγροτιά, πόλεμο οἰκονομικό, πού γιά μᾶς εἶναι κατά πολύ πιό ἐπικίνδυνος ἀπ' ὅ,τι ὁ περασμένος πόλεμος. Ὅμως, ὅπως εἶπε ὁ Κλάουζεβιτς, τό στοιχεῖο τοῦ πολέμου εἶναι ὁ κίνδυνος, κι' ἐμεῖς οὔτε μιά στιγμή δέν βρισκόμασταν ἐκτός κινδύνου. Εἶμαι βέβαιος πώς, ἄν θά δροῦμε μέ μεγαλύτερη περίσκεψη, ἄν θά κάνουμε ὑποχωρήσεις ἔγκαιρα, θά νικήσουμε ἐπίσης καί στόν πόλεμο αὐτό, καί ἄν ἀκόμη θά διαρκέσει πάνω ἀπό τρία χρόνια.

Συνοψίζω:

1) Ὅλοι μας ὁμόφωνα θά ποῦμε σέ ὅλη τήν Εὐρώπη ὅτι ἐφαρμόζουμε τή νέα τακτική καί ἔτσι θά κατακτήσουμε τίς μάζες.

2) Συντονισμός τῆς ἐπίθεσης στίς σπουδαιότερες χῶρες: στή Γερμανία, στήν Τσεχοσλοβακία, στήν Ἰταλία. Ἐδῶ χρειάζεται προετοιμασία, συνεχής συντονισμός. Ἡ Εὐρώπη ἐγκυμονεῖ τήν ἐπανάσταση, ὅμως εἶναι ἀδύνατο νά καταρτίσεις ἡμερολόγιο τῆς ἐπανάστασης. Στή Ρωσία θά ἀντέξουμε ὄχι μόνο πέντε χρόνια, ἀλλά καί περισσότερα. Μοναδικά σωστή στρατηγική εἶναι αὐτή, τήν ὁποία ἀποφασίσαμε. Εἶμαι βέβαιος πώς θά κατακτήσουμε γιά τήν ἐπανάσταση θέσεις, στίς ὁποῖες ἡ Ἀντάντ τίποτε δέν μπορεῖ νά ἀντιπαραθέσει, καί αὐτό θά εἶναι ἡ ἀρχή τῆς νίκης σέ παγκόσμια κλίμακα.

2

Ὁ Σμέραλ φάνηκε ἱκανοποιημένος ἀπό τό λόγο μου, ὡστόσο τόν ἑρμηνεύει μονόπλευρα. Στήν ἐπιτροπή ἔλεγα ὅτι ὁ Σμέραλ γιά νά βρεῖ τή σωστή γραμμή πρέπει νά κάνει τρία βήματα πρός τά ἀριστερά καί ὁ Κρέιμπιχ — ἕνα βῆμα δεξιά. Ὁ Σμέραλ, δυστυχῶς, δέν εἶπε τίποτε γιά τό ἄν θά κάνει τά βήματα αὐτά. Ἐπίσης δέν εἶπε τίποτε πῶς αὐτός ἀντιλαμβάνεται τήν κατάσταση. Σχετικά μέ τίς δυσκολίες ὁ Σμέραλ ἐπανέλαβε μόνο τά παλιά καί δέν εἶπε τίποτε τό καινούργιο. Ὁ Σμέραλ εἶπε ὅτι ἐγώ τοῦ διάλυσα τίς ἀνησυχίες.

Τήν ἄνοιξη αὐτός φοβόταν ὅτι ἡ καθοδήγηση τῶν κομμουνιστῶν θά ἀπαιτοῦσε ἀπ' αὐτόν μή ἔγκαιρη ἐκδήλωση, ὡστόσο τά γεγονότα τοῦ διάλυσαν τό φόβο αὐτό. Ὡστόσο ἐμᾶς τώρα μᾶς ἀνησυχεῖ ἄλλο, καί συγκεκριμένα: πραγματικά ἄραγε στήν Τσεχοσλοβακία ἡ ὑπόθεση θά φτάσει ἐπίσης ὥς τήν προετοιμασία ἐπίθεσης, ἤ θά περιοριστεῖ μόνο σέ κουβέντες γιά τίς δυσκολίες. Τό ἀριστερό λάθος εἶναι ἕνα ἁπλό λάθος, δέν εἶναι μεγάλο καί εὔκολα μπορεῖ νά διορθωθεῖ. Ἄν ὅμως τό λάθος ἀφορᾶ τήν ἀποφασιστικότητα νά γίνει ἡ ἐκδήλωση, τότε αὐτό δέν εἶναι ἕνα μικρό λάθος, ἀλλά προδοσία. Τά λάθη αὐτά δέν ἐπιδέχονται σύγκριση. Ἡ θεωρία ὅτι ἐμεῖς θά κάνουμε ἐπανάσταση, ὅμως μόνο ἀφοῦ ἐκδηλωθοῦν οἱ ἄλλοι, εἶναι ριζικά λαθεμένη.

3

Τήν ὑποχώρηση πού ἔγινε στό συνέδριο αὐτό, κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά τή συγκρίνουμε μέ τίς ἐνέργειές μας τό 1917 στή Ρωσία καί ἔτσι νά δείξουμε ὅτι ἡ ὑποχώρηση αὐτή πρέπει νά ἐξυπηρετήσει τήν προετοιμασία τῆς ἐπίθεσης. Οἱ ἀντίπαλοι θά ποῦν ὅτι ἐμεῖς σήμερα δέν λέμε αὐτό πού λέγαμε πρίν. Αὐτοί ἐλάχιστο ὄφελος θά βγάλουν ἀπ' αὐτό, ἐνῶ οἱ ἐργατικές μάζες θά μᾶς καταλάβουν, ἄν θά τούς ποῦμε ἀπό ποιά ἔννοια μπορεῖ νά θεωρήσουμε ἐπιτυχία τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη καί γιατί κάνουμε κριτική τῶν λαθῶν της καί λέμε ὅτι πρέπει στό ἑξῆς νά ἑτοιμαζόμαστε καλύτερα. Ἐγώ συμφωνῶ μέ τόν Τερατσίνι, ὅταν λέει ὅτι ἡ ἑρμηνεία τοῦ Σμέραλ καί τοῦ Μπουριάν δέν εἶναι σωστή. Ἄν ἐννοοῦμε τό συντονισμό ἔτσι, ὅτι πρέπει νά περιμένουμε ὥσπου νά ἐκδηλωθεῖ ἄλλη χώρα, πιό πλούσια καί μέ περισσότερο πληθυσμό, τότε αὐτό δέν εἶναι κομμουνιστική ἑρμηνεία, ἀλλά καθαρή ἀπάτη. Ὁ συντονισμός πρέπει νά συνίσταται στό ὅτι οἱ σύντροφοι τῶν ἄλλων χωρῶν νά ξέρουν ποιά γεγονότα εἶναι σημαντικά. Ἡ σπουδαιότατη ἑρμηνεία τοῦ συντονισμοῦ εἶναι αὐτή: μέ τόν καλύτερο καί γρηγορότερο τρόπο νά ἀκολουθοῦνται τά καλά παραδείγματα. Καλό εἶναι τό παράδειγμα τῶν ἐργατῶν τῆς *Ρώμης*.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958:
ὁ πρῶτος λόγος — ὁλόκληρος, ὁ δεύτερος
καί ὁ τρίτος — σύμφωνα μέ τό συντομευμένο
στενογράφημα στό περιοδικό «Βοπρόσι
Ἱστόρι τοῦ ΚΚΣΕ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά
σύμφωνα μέ τά στενογραφημένα πρακτικά
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ [37]

ΣΗΜΕΙΟ «Α»

Νά ἀνατεθεῖ στήν ἐπιτροπή τῶν πέντε νά συγκεντρώσει πληρέστατα στοιχεῖα γιά νά ὑπολογιστοῦν οἱ ἐφαρμοζόμενες στή δοσμένη περίοδο στά κεντρικά ἱδρύματα τῆς Μόσχας πραγματικές χορηγήσεις τόσο σέ εἶδος, ὅσο καί στό μέγεθος τῆς πραγματικῆς πληρωμῆς σέ χρῆμα, περιλαμβάνοντας καί ὅλες τίς κάθε εἴδους πληρωμές, χωρίς καμιά ἐξαίρεση, μαζί καί τά ἔξοδα γιά τούς ἁμαξάδες κ.ο.κ.

ΣΗΜΕΙΟ «Γ»

Ὁ συλλογικός ἐφοδιασμός τόσο τῶν ἐργατῶν, ὅσο καί τῶν ὑπαλλήλων καθιερώνεται μόνο μέ τήν τήρηση τῶν ἑξῆς κανόνων:

1) κάθε ἐπιχείρηση, ὅπου καθιερώνεται ὁ συλλογικός ἐφοδιασμός, κλείνει εἰδικό σύμφωνο μέ τήν κυβέρνηση·

2) σύμφωνα μέ τό σύμφωνο αὐτό ἡ ἐπιχείρηση (πού τήν ἐκπροσωπεῖ ἡ διεύθυνση καί τά εἰδικά ἐκλεγμένα πρόσωπα) ὑποχρεώνεται νά ἐλαττώνει σταθερά τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων καί νά ἀνεβάζει τήν παραγωγικότητά τους, καθώς καί τήν πειθαρχία τῆς δουλιᾶς ὥς τό κανονικό ὅριο. Μέ τήν ἐπιχείρηση στή βιομηχανία ἀντιστοιχεῖ τό τμῆμα ἤ τό ὑποτμῆμα κ.ο.κ. τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων·

3) ἡ μή ἐκτέλεση τοῦ συμφώνου συνεπάγεται τιμωρία μέχρι τή στέρηση κάθε εἴδους ἐφοδιασμοῦ.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1921
Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ «ΣΧΕΔΙΟ» ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τό κυριότερο λάθος όλων μας ἦταν ὅτι ὥς τώρα ὑπολογίζαμε στό καλύτερο· καί γι' αὐτό πέφταμε σέ γραφειοκρατικές οὐτοπίες. Ἀπό τά σχέδιά μας πραγματοποιήθηκε ἕνα μηδαμινό μέρος. Τά σχέδιά μας τά κορόιδευε ἡ ζωή, τά περιγελοῦσαν ὅλοι.

Αὐτό πρέπει νά ἀλλάξει ριζικά.

Νά ὑπολογίζουμε στό χειρότερο. Πείρα ὑπάρχει ἤδη μικρή, ἀλλά πρακτική.

Τρόφιμα; Ὁ Φρούμκιν λέει: τό ἰδανικό εἶναι 150 ἑκατομμύρια πούτια φόρος + 50 ἑκατομμύρια πούτια μέ τήν ἀνταλλαγή + 40 ἑκατομμύρια πούτια ἀπό τήν Οὐκρανία = 240 ἑκατομμύρια πούτια.

Πρέπει νά βασίζουμε τόν ὑπολογισμό μας σέ *200* ἑκατομμύρια πούτια **συνολικά**, τό χρόνο.

Τί νά κάνουμε μ' αὐτόν τό μηδαμινό, ἰσχνό ἀριθμό; 200 : 12 = $16\,^{2}/_{3}$.

(α) Νά πάρουμε τό μίνιμουμ γιά τό στρατό, δηλαδή νά ὑπολογίσουμε μερίδες γιά τό ἐλάχιστο ὅριο τοῦ στρατοῦ.

(β) Ἡ οἰκονομική δουλιά τοῦ στρατοῦ νά περιληφθεῖ στό σχέδιο μέ πολλή μετριοπάθεια, μέ ὑπερμετριοπάθεια.

1 κομμουνιστικό Σάββατο 60% τοῦ στρατοῦ (συμμετέχοντες).

Τό *1 ἀπό τά 3 Σάββατα* 50% συμμετέχοντες (τό 50% τοῦ στρατοῦ) κτλ.

(γ) Γιά τούς ὑπαλλήλους — ἄγρια περικοπή.

(δ) Ἐργάτες.

Νά γίνει ἀμέσως κατάλογος τῶν καλύτερων *ἐπιχειρήσεων* (ἀπαραίτητα τῶν *ἐπιχειρήσεων)* κατά κλάδους βιομηχανίας.

Νά κλειστοῦν ἀπό τό $^{1}/_{2}$ ὥς τά $^{4}/_{5}$ τῶν σημερινῶν.

Οἱ ὑπόλοιπες νά δουλέψουν σέ δυό βάρδιες. Μόνο ἐκεῖνες πού τούς φτάνουν **γιά ὅλο τό χρόνο** τά *καύσιμα* καί τό *ψωμί*, ἀκόμη καί μέ μιά ἐλάχιστη σοδειά σιτηρῶν (200 ἑκατομμύρια πούτια) καί καυσίμων (;)

Αὐτό νά γίνει *στό πρόχειρο*, σάν πρώτη προσέγγιση, ἀμέσως, ὄχι ἀργότερα ἀπό ἕνα μήνα.

Καύσιμα ὑπάρχουν.

Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν ὑπάρχει.

Τρόφιμα, νά μήν ἐμβαθύνουμε, νά μήν ἐξακριβώνουμε· *νά ληφθοῦν 200 ἑκατομμύρια πούτια.*

Βιομηχανία *κατά κλάδους* καί *κυβερνεῖα (χωρίς καμιά ἀναβολή ὡσότου «ὁλοκληρωθεῖ») νά συνταχθεῖ ταχύτατα,*

καί, **τό κυριότερο,**

νά στρώσουμε τά 70% τῶν μελῶν τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου στή δουλιά *14 ὧρες τό εἰκοσιτετράωρο* (ἄς ὑποφέρει λιγάκι ἡ ἐπιστήμη: τούς δόθηκαν καλές μερίδες τροφίμων, πρέπει νά ὑποχρεωθοῦν νά δουλέψουν).

Γιά τήν ἐκπλήρωση ἀπό τόν καθένα τῶν ἀτομικῶν ὑποχρεώσεων σχετικά μέ τή *«γενική ἐποπτεία»* (ἔτσι, νομίζω, ὀνομάζεται αὐτό στόν κανονισμό καί τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου;) **ὁρισμένων** ἐπιχειρήσεων.

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι πρέπει (καί μποροῦμε ἀκόμη καί στή χειρότερη περίπτωση: 200 ἑκατομμύρια πούτια σιτάρι τό χρόνο) νά βάλουμε σέ λειτουργία *700* μεγάλα ἱδρύματα, ἐπιχειρήσεις, μηχανοστάσια (σιδηροδρόμων), σοβχόζ κτλ., κ.ο.κ., καί νά ἐξασφαλίσουμε τή λειτουργία τους χωρίς διακοπή ἀπό τήν 1. X. 1921 ὥς τήν 1. X. 1922.

700 : 35 μέλη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου = *20.*

Ἄς ποῦμε — 30 (δέν θά κάνουν ὅλα τά μέλη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου τήν τρέχουσα δουλιά χωρίς διακοπή).

Κάνετε τόν κόπο νά παρακολουθεῖτε *τίς 30 μέ ἀμείωτη προσοχή*. Εἶστε ὑπεύθυνοι γι' αὐτό.

Κι' ἐκτός ἀπ' αὐτό, συμπληρωματικά, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ὄχι νά παρακολουθεῖτε, ἀλλά κάποτε, ἀραιά καί ποῦ, νά *ἐνημερώνεστε* μέ 30-70 ἀσήμαντες ἐπιχειρήσεις.

Νά παρακολουθεῖς μέ ἀμείωτη προσοχή σημαίνει νά *εὐθύνεσαι* μέ τό κεφάλι σου γιά τήν ὀρθολογική χρήση τῶν καυσίμων καί τῶν σιτηρῶν, γιά τό ἀνώτατο ὅριο τῆς συγκέντρωσης καί

τῶν καυσίμων καί τῶν σιτηρῶν, γιά τό ἀνώτατο ἐπίπεδο μεταφορᾶς, γιά τήν οἰκονομία στά καύσιμα (καί στή βιομηχανία καί στούς σιδηροδρόμους κτλ.), γιά τήν οἰκονομία στά τρόφιμα (νά διατρέφουμε *μόνο* τούς καλούς δουλευτές), γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας *κτλ.*

Ὅλες τίς ὑπόλοιπες — νά τίς ἐκμισθώσουμε ἤ νά τίς δόσουμε σέ ὁποιονδήποτε, ἤ νά τίς κλείσουμε, ἤ νά τίς «ἐγκαταλείψουμε», νά τίς ξεχάσουμε *ὡσότου ἐπέλθει μιά σταθερή καλυτέρευση,* πού θά μᾶς ἐπιτρέψει ἀπόλυτα νά ὑπολογίζουμε ὄχι σέ 200 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά + *X* ἑκατομμύρια πούτια καύσιμα, ἀλλά σέ *300* ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά + 150% **X** καύσιμα.

Αὐτές εἶναι οἱ σκέψεις μου σχετικά μέ τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου.

Σκεφτεῖτε. Θά κουβεντιάσουμε.

4/VII. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 29 τοῦ Μάη 1924 στήν ἐφημερίδα «Τρούντ», ἀρ. φύλ. 120

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΤΑΣΗ
ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΙΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ [38]

Προτείνω στό Πολιτικό Γραφεῖο

Βραβεῖα σέ χρυσό μέχρι 10 000 ρούβλια γιά ὑποδειγματική ὀργάνωση πάνω σέ ἐμπορική βάση ὁμάδας ἐπιχειρήσεων, τμημάτων, ἱδρυμάτων.

8. VII. 1921 *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΑΛΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΥΝΑΜΩΜΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ [39]

Ἄν ἡ περιοχή πού ἔχει σιτοδεία καί πείνα, ἁπλώνεται σέ ἔκταση μέ 25 ἑκατομμύρια πληθυσμό, τότε μήπως πρέπει μέ μιά σειρά ἐπαναστατικότατων μέτρων, νά πάρουμε *ἀπ' αὐτή* τήν περιοχή τούς νεολαίους στό στρατό μέχρι 500 περίπου χιλιάδες ἄνδρες; (καί μάλιστα μπορεῖ ὥς 1 ἑκατομμύριο;).

Σκοπός: νά βοηθηθεῖ ὁ πληθυσμός ὥς ἕναν ὁρισμένο βαθμό γιατί θά θρέψουμε ἕνα μέρος τῶν πεινασμένων, καί ἴσως, μέ ἀποστολές στά σπίτια σιτηρῶν θά βοηθήσουμε ὥς ἕναν ὁρισμένο βαθμό τούς πεινασμένους. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο. Καί δεύτερο: νά τοποθετήσουμε αὐτό τό ½ ἑκατομμύριο στήν Οὐκρανία, γιά νά βοηθήσουν οἱ νεολαῖοι στό δυνάμωμα τῆς ἐπισιτιστικῆς δουλιᾶς, ὄντας ἀπόλυτα ἐνδιαφερόμενοι γι' αὐτό, ἔχοντας ἰδιαίτερα σαφή ἐπίγνωση καί αἴσθηση ὅτι ἡ λαιμαργία τῶν πλούσιων ἀγροτῶν τῆς Οὐκρανίας δέν εἶναι δίκαιη.

Τή σοδειά στήν Οὐκρανία τήν ὑπολογίζουν περίπου (Ρακόβσκι) σέ 550-650 ἑκατομμύρια πούτια. Ἀφαιρώντας *150* ἑκατομμύρια πούτια γιά σπόρο καί *300* (15 × 20 = 300) γιά διατροφή τῶν οἰκογενειῶν καί τῶν ζώων ἔχουμε ἕνα ὑπόλοιπο (550 — 450 = *100*· 650 — 450 = *200*) κατά μέσο ὅρο περίπου *150 ἑκατομμύρια πούτια*. Ἄν τοποθετήσουμε στήν Οὐκρανία στρατό ἀπό τά πεινασμένα κυβερνεῖα, τό ὑπόλοιπο αὐτό θά μποροῦσε νά συγκεντρωθεῖ (μέ τό φόρο + τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων + εἰδικές ἐπιτάξεις ἀπό τούς πλούσιους γιά βοήθεια τῶν πεινασμένων) *ὁλόκληρο*.

Στά πεινασμένα κυβερνεῖα πρέπει ἀμέσως τώρα νά δυναμώσουν τά μέτρα γιά τή συγκέντρωση πρώτων ὑλῶν (δέρματα, ὁπλές, κέρατα, σκληρές τρίχες κτλ. κ.ο.κ.), βάζοντας συνάμα σάν κανόνα νά μή δίνεται οὔτε ἕνα πούτι βοήθεια μήτε γιά σπόρο, μήτε γιά τρόφιμα χωρίς πληρωμή μέ τοῦτο ἤ τό ἄλλο εἶδος πρώτων ὑλῶν ἤ καυσίμων πού βρίσκονται στήν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους ἤ κάτι ἄλλου παρόμοιου *.

Γιά τήν ἀναζωογόνηση τῆς δουλιᾶς τῶν οἰκονομικῶν συμβουλίων τῶν κυβερνείων, νομῶν, διαμερισμάτων τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας, τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί μερικῶν σπουδαιότατων βιομηχανικῶν κέντρων, πού βρίσκονται κοντά στίς δυό πρωτεύουσες, δέν θά μποροῦσε μήπως νά μποῦν στά οἰκονομικά αὐτά συμβούλια 2-4 ὑπεύθυνα στελέχη τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν; Οἱ ὁμάδες αὐτές, ἄς ποῦμε, ἀπό 4 ἄτομα θά μποροῦσαν νά βροῦν κοινή γλώσσα μεταξύ τους, ὄντας διαλεγμένοι εἴτε ἀπό τούς ὑπαλλήλους τοῦ ἴδιου κεντρικοῦ ἱδρύματος, εἴτε ἀπό ἀνθρώπους πού γνωρίζονται καλά μεταξύ τους, καί νά δουλεύουν συστηματικά στά οἰκονομικά αὐτά συμβούλια, ἄς ποῦμε, ὁ καθένας μιά ὥρα τήν ἡμέρα, 3-4 ὧρες τήν ἡμέρα συνολικά ὅλοι μαζί;

Τό πέρασμα, ὁλοκληρωτικά ἤ μερικά, τῶν στελεχῶν τῶν μή οἰκονομικῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων σέ οἰκονομική δουλιά θά μποροῦσε νά συνοδευόταν μέ ἕνα τέτιο μέτρο: αὐτοί πού μετατίθενται ἀναθέτουν τή δουλιά τοῦ δικοῦ τους Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου κατά τά $^3/_4$ – κατά τά $^9/_{10}$ στούς τριτεύοντες βοηθούς τους καί περιορίζονται οἱ ἴδιοι σέ μιά ἐπίβλεψή τους.

Στή Μόσχα (καί μετά καί σέ ἄλλα μέρη) νά ἐπιστρατευθοῦν *ὅλα* τά ὑπεύθυνα κομματικά στελέχη σέ *οἰκονομική* δουλιά μέ μιά τέτια μορφή:

τό κάθε ὑπεύθυνο κομματικό στέλεχος τῶν *μή* οἰκονομικῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων ἀναλαβαίνει τοπική, *πρωτοβάθμια, οἰκονομική* δουλιά, μπαίνοντας γι' αὐτό σέ μιά ὁποιαδήποτε ἐπιτροπή φάμπρικας (ἤ ἐπιτροπή σπιτιοῦ ἤ ἐπιτροπή τετραγώνου) — μπαίνοντας σέ μιά ὀργάνωση *ὄχι ἀνώτερη* ἀπ' αὐτή (γιά νά δουλεύει στή βάση) καί παίρνοντας τήν ὑποχρέωση νά διαθέτει στή δουλιά αὐτή ὄχι λιγότερο ἀπό δυό ὧρες τήν ἡμέρα. Σέ πρώτη γραμμή νά ὀργανώσει τή δουλιά τῆς διανομῆς τῶν τροφίμων, τῆς ἀνόδου τοῦ δοσμένου κλάδου τῆς οἰκονομίας καί τόν ἐφοδιασμό μέ καύσιμα.

Σπουδαῖο εἶναι ὁ ἀκριβής καθορισμός τῆς ἀποστολῆς τοῦ *κάθε* στελέχους.

---

* Στό χειρόγραφο ἡ παράγραφος αὐτή εἶναι διαγραμμένη ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

Μπορεῖ νά ὀργανώσουμε στή Μόσχα (μπορεῖ καί στήν Πετρούπολη;) ταυτόχρονα μέ τήν ἀπογραφή τῶν ὑπεύθυνων κομματικῶν στελεχῶν στή 1. VII. 1921 ἀπογραφή ὅλων τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ; Νά χρησιμοποιηθεῖ γι' αὐτό τό γραφεῖο στατιστικῆς τοῦ κυβερνείου. Νά πάρουμε ἀκριβῆ στοιχεῖα σχετικά μέ τό Κόμμα *.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 9 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό χειρόγραφο ἡ παράγραφος αὐτή εἶναι διαγραμμένη ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ [40]

Ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ χαιρετίζω τή συνέλευση τῶν πληρεξούσιων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν. Λυπᾶμαι πάρα πολύ πού δέν μπορῶ νά παραβρεθῶ προσωπικά στή συνέλευση καί νά πῶ τή γνώμη μου σχετικά μέ τά πολυπλοκότατα προβλήματα πού μπαίνουν μπροστά στό συνεταιρισμό.

Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ ἀνταλλαγή πείρας ἀπό τή δουλιά πού ἔχει ἤδη γίνει θά βοηθήσει στήν ἐπίλυσή τους σέ πνεῦμα συντονισμοῦ μέ τό σχέδιο τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης τῆς χώρας. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπικείμενης πρακτικῆς δουλιᾶς θά ἐξαρτηθεῖ σέ μεγάλο βαθμό ἀπό τό σωστό καθορισμό στήν κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων τοῦ συσχετισμοῦ ἀνάμεσα στή βιομηχανία τῶν πόλεων καί στήν ἀγροτική οἰκονομία, ἀπό τήν ἱκανότητα τοῦ συνεταιρισμοῦ νά παραμερίσει, μέ μιά συνεπή καί σταθερή πάλη, ὅλα τά ἐμπόδια γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων καί νά καταλάβει τήν πρωτοκαθεδρία στόν τομέα αὐτό, ἀπό τήν ἱκανότητα νά συγκεντρώσει τίς σκόρπιες ἐμπορευματικές ἀξίες καί νά προκαλεῖ τή δημιουργία καινούργιων. Ἡ πρακτική λύση αὐτῶν τῶν ζητημάτων εἶναι τό καλύτερο μέσο γιά νά πετύχουμε σέ τελευταία ἀνάλυση τούς σκοπούς μας —τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί πάνω στή βάση αὐτή τό δυνάμωμα καί τήν ἀνάπτυξη τῆς μεγάλης βιομηχανίας.

Τά προβλήματα αὐτά ὀξύνθηκαν ἐξαιρετικά ἀπό τή σιτοδεία πού παρουσιάστηκε σέ πολλά κυβερνεῖα. Ἡ συνέλευση θά ὑποχρεωθεῖ στίς ἐργασίες της νά δόσει ἰδιαίτερη προσοχή στή νέα

συμφορά πού ξέσπασε καί νά ἔχει ὑπόψη της τίς συνέπειές της κατά τήν ἐπίλυση ὅλων τῶν τρεχόντων ζητημάτων.

Εἶμαι βέβαιος πώς, ὅσο μικρή κι' ἄν εἶναι ἡ πείρα τῆς δουλιᾶς μέσα στίς νέες συνθῆκες, ὁ σοβιετικός συνεταιρισμός θά κατορθώσει νά συνδεθεῖ στενά μέ τή γενική δουλιά γιά τό ξεπέρασμα τῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς καί νά ἀναπτύξει στήν καταπολέμησή της τή μεγαλύτερη δραστηριότητα.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούλη 1921

Δημοσιεύτηκε στίς 17 τοῦ Ἰούλη 1921 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια» τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 155 καί στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1921 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 156

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ Ι ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ [41]

18/VII.

Σύντρ. Ρίκοφ!

Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά διαβιβάσετε στούς ἀντιπροσώπους τοῦ Διεθνοῦς συνεδρίου τῶν συνδικάτων τά παρακάτω:

Τούς εὐχαριστῶ ὁλόψυχα γιά τήν πρότασή τους πού μοῦ διαβιβάσατε νά ἔρθω στό συνέδριο. Λυπᾶμαι πολύ πού δέν μπορῶ λόγω ἀρώστιας νά τό κάνω αὐτό, γιατί μέ ἐντολή τοῦ γιατροῦ ἔπρεπε νά φύγω ἀπό τή Μόσχα μέ μηνιαία ἄδεια.

Σᾶς παρακαλῶ νά διαβιβάσετε στούς ἀντιπροσώπους τό χαιρετισμό μου καί τίς θερμές εὐχές μου γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ συνεδρίου. Εἶναι δύσκολο νά βρεῖ κανείς τίς λέξεις γιά νά ἐκφράσει ὅλη τή σπουδαιότητα τοῦ Διεθνοῦς συνεδρίου τῶν συνδικάτων. Οἱ ἰδέες τοῦ κομμουνισμοῦ κατακτοῦν ἀσταμάτητα παντοῦ, σέ ὅλες τίς χῶρες, σέ ὅλο τόν κόσμο τά μέλη τῶν συνδικάτων! Ἡ κατάκτηση δέν προχωρεῖ κανονικά, ρυθμικά, ἰσόμετρα, ὡστόσο προχωρεῖ ἀσταμάτητα, ὑπερνικώντας χιλιάδες ἐμπόδια. Τό Διεθνές συνέδριο τῶν συνδικάτων θά ἐπιταχύνει τήν κίνηση αὐτή. Ὁ κομμουνισμός θά νικήσει μέσα στά συνδικάτα. Καμιά δύναμη στόν κόσμο δέν θά συγκρατήσει τήν κατάρευση τοῦ καπιταλισμοῦ καί τή νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στήν ἀστική τάξη.

Μέ θερμό χαιρετισμό καί μέ τήν πεποίθηση στήν ἀναπόφευκτη νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Ἰούλη 1921

Δημοσιεύτηκε τό 1921 στό βιβλίο «Τό 1ο Διεθνές συνέδριο τῶν ἐπαναστατικῶν ἐπαγγελματικῶν καί παραγωγικῶν ἑνώσεων. Στενογραφημένα πρακτικά». Μόσχα, ἔκδ. τοῦ γραφείου Τύπου τοῦ συνεδρίου

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ ΜΕ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ [42]

Στόν σύντροφο Κάμενεφ

Προτείνω τίς ἑξῆς τροποποιήσεις στό πρόχειρο προσχέδιό Σας τῶν θέσεων γιά τήν ἐφαρμογή τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς:

1. — Στήν παράγραφο 1 ἡ λέξη «καταστροφική» (ἡ κατάσταση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας) νά ἀντικατασταθεῖ μέ τή λέξη «δύσκολη».

2. — Στήν ἴδια παράγραφο ἡ λέξη «καταστροφικότητα» (στήν ἑπόμενη φράση) νά ἀντικατασταθεῖ μέ τή λέξη «δύσκολη κατάσταση».

3. — Στήν παράγραφο 2, τό ὑποσημεῖο «Α», ὕστερα ἀπό τίς λέξεις «χάρη στήν τρίχρονη πολεμική κατάσταση» νά μποῦν οἱ λέξεις «καί στό ἔπακρο ρήμαγμα τῆς χώρας».

4. — Στήν ἴδια παράγραφο καί στό ὑποσημεῖο «Ε» στή λέξη «τοῦ ἐφοδιασμοῦ» νά προστεθεῖ σέ παρένθεση «τόσο μέ τρόφιμα ὅσο καί μέ ἐργατική καί εἰδική ἐνδυμασία δουλιᾶς».

5. — Στήν παράγραφο 5 στό τέλος ἀντί τῶν λέξεων «περνοῦν στό γενικό κρατικό ἐφοδιασμό πού ἰσχύει» νά μποῦν οἱ λέξεις «περνοῦν σέ ἄλλες δουλιές».

6. — Στήν παράγραφο 6 ἡ λέξη «ἤρεμα» νά ἀντικατασταθεῖ μέ τή λέξη «σωστά», στό πρῶτο ὑποσημεῖο.

7. — Στήν παράγραφο 8 μετά τίς λέξεις «ἀπαιτοῦν τά συμφέροντα» νά εἰπωθεῖ «τῆς ἀνόρθωσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας γενικά καί τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας εἰδικά».

21. VII. 21.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή τοῦ γραμματέα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)[43]

Προτείνω:

1) προσωρινά νά λυθεῖ τό ζήτημα (σήμερα κιόλας, 28/VII) ὑπέρ τοῦ Γραφείου Σιβηρίας·

2) νά τιμωρηθεῖ μέ μομφή τό Γραφεῖο Σιβηρίας γιά τήν ἔκδηλη παραβίαση τοῦ κομματικοῦ χρέους, πού ἐκφράστηκε στό ὅτι τό Γραφεῖο Σιβηρίας δέν ἔστειλε ταυτόχρονα τό κείμενο τῶν προτάσεων καί τῶν ἄλλων δυό ρευμάτων. Τό Γραφεῖο Σιβηρίας εἶχε ὑποχρέωση νά ἀπαιτήσει τυπικά καί ἔγκαιρα ἀπό τά δυό ἄλλα ρεύματα γιά τήν ΚΕ τό κείμενο τῶν προτάσεών τους·

3) νά ζητηθεῖ ἀπό τό Ὄμσκ τηλεγραφικά, ἀμέσως τώρα, σύντομη διατύπωση τῶν προτάσεων καί τῶν δυό ρευμάτων ἀπό τούς ἐκπροσώπους τους·

4) νά ἀναβληθεῖ ἡ κομματική συνδιάσκεψη ὥς τίς 15/8·

5) νά καταβληθεῖ προσπάθεια νά βρεθεῖ ἕνα μέλος τῆς ΚΕ γιά νά σταλεῖ στή συνδιάσκεψη τῆς 15/8.

28/7.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΕΚΚΛΗΣΗ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ [44]

Σέ άρκετά κυβερνεία τῆς Ρωσίας ὑπάρχει πείνα πού, ὅπως φαίνεται, εἶναι λίγο μόλις μικρότερη ἀπό τή συμφορά τοῦ 1891.

Αὐτό εἶναι βαριά συνέπεια τῆς καθυστέρησης τῆς Ρωσίας καί τοῦ ἐφτάχρονου πολέμου, πρῶτα τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ, κι' ἔπειτα τοῦ ἐμφυλίου, πού ἐπέβαλαν στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν.

Χρειάζεται βοήθεια. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν περιμένει αὐτή τή βοήθεια ἀπό τούς ἐργαζόμενους, ἀπό τούς βιομηχανικούς ἐργάτες καί ἀπό τούς μικρογεωργούς.

Οἱ μάζες καί τῶν ἐργατῶν καί τῶν μικρογεωργῶν καταπιέζονται καί οἱ ἴδιες παντοῦ ἀπό τόν καπιταλισμό καί τόν ἰμπεριαλισμό, εἴμαστε ὅμως βέβαιοι ὅτι θά ἀνταποκριθοῦν στήν ἔκκλησή μας, παρά τή δύσκολη κατάστασή τους πού προκάλεσε ἡ ἀνεργία καί ἡ αὔξηση τῆς ἀκρίβιας τῆς ζωῆς.

Ὅσοι ὑπόφεραν ὅλη τους τή ζωή τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου θά καταλάβουν τήν κατάσταση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας — θά καταλάβουν ἤ θά νιώσουν μέ τό ἔνστικτο τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου ἀνθρώπου τήν ἀνάγκη νά βοηθήσουν τή Σοβιετική Δημοκρατία, πού τῆς ἔλαχε νά ἀναλάβει πρώτη τό ἐλπιδοφόρο, ἀλλά βαρύ καθῆκον τῆς ἀνατροπῆς τοῦ καπιταλισμοῦ. Γι' αὐτό οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν ἐκδικοῦνται τή Σοβιετική Δημοκρατία. Γι' αὐτό ἑτοιμάζουν νέα σχέδια ἐκστρατείας, ἐπέμβασης καί ἀντεπαναστατικῶν συνωμοσιῶν ἐναντίον της.

Γι' αὐτό εἴμαστε βέβαιοι πώς μέ μεγαλύτερη δραστηριότητα, μέ μεγαλύτερη αὐτοθυσία θά μᾶς βοηθήσουν οἱ ἐργάτες καί οἱ μικρογεωργοί ὅλων τῶν χωρῶν, πού ζοῦν ἀπό τό μόχθο τους.

2. VIII. 1921. *Ν. Λένιν*

«Πράβντα», ἀριθ. φύλ. 172, 6 τοῦ Αὐγούστου 1921

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

ΕΚΚΛΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

Φέτος ἡ Οὐκρανία τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δνείπερου εἶχε θαυμάσια σοδειά. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῶν πεινασμένων περιοχῶν τοῦ Βόλγα, πού δοκιμάζουν τώρα μιά συμφορά, ἐλάχιστα μικρότερη ἀπό τήν τρομερή συμφορά τοῦ 1891, ἀναμένουν τή βοήθεια τῶν ἀγροτῶν τῆς Οὐκρανίας. Χρειάζεται βοήθεια γρήγορη. Χρειάζεται βοήθεια ἄφθονη. Ἄς μή μείνει οὔτε ἕνας ἀγρότης, πού νά μή μοιραστεῖ τό περίσσευμά του μέ τούς πεινασμένους ἀγρότες τοῦ Βόλγα, πού δέν ἔχουν μέ τί νά σπείρουν τά χωράφια τους.

Κάθε νομός πού ἔχει ἐξασφαλίσει τό ψωμί του, ἄς ἐκλέξει καί ἄς στείλει στίς περιοχές τοῦ Βόλγα ἔστω καί 2-3 ἀγρότες, γιά νά μεταφέρουν ἐκεῖ τά σιτηρά καί νά δοῦν μέ τά ἴδια τους τά μάτια τήν ἔκταση τῆς συμφορᾶς, τῆς φτώχιας, τῆς πείνας καί νά ἐξιστορήσουν στήν ἐπιστροφή τους στούς συγχωριανούς τους τήν ἐπείγουσα ἀνάγκη τῆς βοήθειας.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Μόσχα, Κρεμλίνο. 2. VIII. 1921.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 172, 6 τοῦ Αὐγούστου 1921

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΜΙΑΣΝΙΚΟΦ [45]

5/VIII. 1921.

σ. Μιάσνικοφ!

Μόλις σήμερα διάβασα καί τά *δυό* ἄρθρα σας. Τί λογῆς ἦταν οἱ ἐκδηλώσεις σας στήν ὀργάνωση τοῦ Πέρμ (νομίζω, τοῦ Πέρμ;) καί ποιά ἡ προστριβή σας μ' αὐτή, δέν ξέρω. Πάνω σ' αὐτό δέν μπορῶ νά μιλήσω. Τήν ὑπόθεση αὐτή θά τήν ἐξετάσει τό 'Οργανωτικό Γραφεῖο πού, ὅπως ἄκουσα, ἐξέλεξε εἰδική ἐπιτροπή.

Σκοπός μου εἶναι ἄλλος: νά ἀξιολογήσω τά γράμματά σας, σάν φιλολογικά καί πολιτικά ντοκουμέντα.

'Ενδιαφέροντα ντοκουμέντα!

Τό ἄρθρο «Φλέγοντα προβλήματα» δείχνει, κατά τή γνώμη μου, μέ ἰδιαίτερη παραστατικότητα τό βασικό λάθος σας. Καί θεωρῶ χρέος μου νά κάνω τό πᾶν, γιά νά προσπαθήσω νά σᾶς πείσω.

Στήν ἀρχή τοῦ ἄρθρου ἐφαρμόζετε σωστά τή διαλεκτική. Μάλιστα, ὅποιος δέν καταλαβαίνει τήν ἀντικατάσταση τοῦ συνθήματος «ἐμφύλιος πόλεμος» μέ τό σύνθημα «ἐσωτερική εἰρήνευση», εἶναι γελοῖος, ἄν ὄχι κάτι χειρότερο. Μάλιστα, σ' αὐτό ἔχετε δίκιο.

Μά ἀκριβῶς ἐπειδή ἔχετε δίκιο σ' αὐτό τό σημεῖο, μοῦ φαίνεται περίεργο πῶς, στά συμπεράσματά σας, ξεχνᾶτε τή διαλεκτική πού ἐσεῖς ὁ ἴδιος ἐφαρμόσατε σωστά.

«...'Ελευθερία τοῦ τύπου ἀπό τούς μοναρχικούς ὥς καί τούς ἀναρχικούς...» Πολύ καλά! 'Αλλά, μέ συγχωρεῖτε, ὅλοι οἱ μαρξιστές καί ὅλοι οἱ ἐργάτες πού σκέφτηκαν πάνω στήν τετράχρονη πείρα τῆς ἐπανάστασής μας θά ποῦν: ἄς ἐξετάσουμε, *τί λογῆς* ἐλευθερία Τύπου; γιά *ποιό σκοπό;* γιά *ποιά τάξη;*

'Εμεῖς δέν πιστεύουμε στίς «ἀπόλυτες ἀρχές». Γελᾶμε μέ τήν «καθαρή δημοκρατία».

Τό σύνθημα «ἐλευθερία τοῦ Τύπου» ἔγινε παγκόσμια μεγάλο στά τέλη τοῦ Μεσαίωνα καί ὥς τό 19ο αἰώνα. Γιατί; Γιατί ἔκφραζε τήν προοδευτική ἀστική τάξη, δηλαδή τόν ἀγώνα της ἐνάντια στούς παπάδες καί τούς βασιλιάδες, στούς φεουδάρχες καί τούς τσιφλικάδες.

Δέν ὑπάρχει καμιά χώρα στόν κόσμο, πού νά ἔκανε καί πού κάνει τόσα πολλά γιά νά λυτρώσει τίς μάζες ἀπό τήν ἐπιροή τῶν *παπάδων* καί τῶν *τσιφλικάδων*, ὅπως ἡ ΣΟΣΔΡ. *Αὐτό* τό καθῆκον τῆς «ἐλευθερίας τοῦ Τύπου» τό ἐκπληρώναμε καί τό ἐκπληρώνουμε *καλύτερα ἀπό ὅλους* στόν κόσμο.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου σέ ὅλο τόν κόσμο, ὅπου ὑπάρχουν καπιταλιστές, εἶναι ἐλευθερία *νά ἀγοράζεις* ἐφημερίδες, *νά ἀγοράζεις* συγγραφεῖς, *νά ἐξαγοράζεις* καί νά ἀγοράζεις καί νά κατασκευάζεις τήν «κοινή γνώμη» *πρός ὄφελος τῆς ἀστικῆς τάξης*.

Αὐτό εἶναι γεγονός.

Ποτέ δέν θά μπορέσει κανείς νά τό ἀναιρέσει.

Σέ μᾶς ὅμως; Μπορεῖ κανείς νά ἀρνηθεῖ τό γεγονός ὅτι ἡ ἀστική τάξη ἔχει τσακιστεῖ, *ἀλλά δέν ἔχει ἐξοντωθεῖ;* Ὅτι *λούφαξε;* Αὐτό δέν μπορεῖ νά τό ἀρνηθεῖ κανείς.

Ἐλευθερία Τύπου στή ΣΟΣΔΡ, πού εἶναι περιτριγυρισμένη ἀπό τούς ἀστούς ἐχθρούς ὅλου τοῦ κόσμου, εἶναι ἐλευθερία *πολιτικῆς ὀργάνωσης* γιά τήν ἀστική τάξη καί γιά τούς πιό πιστούς ὑπηρέτες της — τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους.

Αὐτό εἶναι ἀδιάψευστο γεγονός.

Ἡ ἀστική τάξη (σέ ὅλο τόν κόσμο) ἐξακολουθεῖ νά εἶναι πιό δυνατή ἀπό μᾶς καί μάλιστα στό πολλαπλάσιο. Νά τῆς δόσεις *ἐπιπλέον* καί ἕνα τέτιο ὅπλο, ὅπως ἡ ἐλευθερία τῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης (= ἐλευθερία τοῦ Τύπου, γιατί ὁ Τύπος εἶναι τό κέντρο καί ἡ βάση τῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης), σημαίνει νά διευκολύνεις τόν ἐχθρό στή δουλιά του, νά βοηθᾶς τόν ταξικό ἐχθρό.

Δέν θέλουμε νά αὐτοκτονήσουμε καί γι' αὐτό δέν θά τό κάνουμε αὐτό.

Βλέπουμε καθαρά τό *γεγονός:* «ἐλευθερία τοῦ Τύπου» σημαίνει *στήν πράξη* νά ἀγοράσει ἀμέσως ἡ διεθνής ἀστική τάξη ἑκατό, χίλιους καντέτους, ἐσέρους καί μενσεβίκους συγγραφεῖς καί νά ὀργανώσει τήν προπαγάνδα τους, τόν ἀγώνα τους ἐναντίον μας.

Αὐτό εἶναι γεγονός. «Αὐτοί» εἶναι πιό πλούσιοι ἀπό μᾶς καί θά ἀγοράσουν «δύναμη» δέκα φορές μεγαλύτερη ἀπ' αὐτή πού διαθέτουμε ἐμεῖς.

Ὄχι. Δέν θά τό κάνουμε αὐτό, δέν θά βοηθᾶμε τή διεθνή ἀστική τάξη.

Πῶς μπορέσατε ἀπό τή γενική ταξική ἀξιολόγηση, δηλ. ἀπό τή σκοπιά τῆς ἀξιολόγησης τῶν σχέσεων ἀνάμεσα σέ *ὅλες* τίς τάξεις νά *κατρακυλήσετε* στή συναισθηματική μικροαστική ἀξιολόγηση; Αὐτό εἶναι γιά μένα αἴνιγμα.

Στό ζήτημα: «ἐσωτερική εἰρήνευση ἤ ἐμφύλιος πόλεμος», στό ζήτημα γιά τό πῶς *ἐμεῖς* κατακτούσαμε καί θά *συνεχίσουμε* τήν «κατάκτηση» τῆς ἀγροτιᾶς (μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου), σ' αὐτά τά δυό σπουδαιότατα, τά βασικά, τά παγκόσμια (= πού ἀφοροῦν τήν *οὐσία* τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς ζωῆς) ζητήματα (στά ὁποῖα εἶναι ἀφιερωμένα *καί τά δυό* ἄρθρα σας) ἐσεῖς *μπορέσατε* νά σταθεῖτε ὄχι πάνω σέ μικροαστική, σέ συναισθηματική, ἀλλά σέ μαρξιστική ἄποψη. Μπορέσατε ἐκεῖ νά *σταθμίσετε πρακτικά,* νηφάλια τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις *ὅλων* τῶν τάξεων.

Κι' ἐδῶ ξαφνικά κατρακυλήσατε στήν ἄβυσσο τοῦ συναισθηματισμοῦ.

«... Ἔχουμε ἕνα σωρό ἀσχημίες καί καταχρήσεις: ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου θά τίς ξεσκεπάσει...»

Αὐτό εἶναι, ἀπ' ὅ,τι μπορῶ νά κρίνω ἀπό τά δυό ἄρθρα σας, ἐκεῖνο πού σᾶς ἔκανε νά λαθέψετε. 'Αφήσατε νά σᾶς *συνθλίψει* ὁρισμένος ἀριθμός λυπηρῶν καί πικρῶν *γεγονότων* καί χάσατε τήν ἱκανότητα τοῦ *νηφάλιου* ὑπολογισμοῦ τῶν δυνάμεων.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου θά βοηθήσει τή *δύναμη* τῆς παγκόσμιας ἀστικῆς τάξης. Αὐτό εἶναι γεγονός. Ἡ «ἐλευθερία τοῦ Τύπου» θά ἐξυπηρετήσει *ὄχι τό ξεκαθάρισμα τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος* στή Ρωσία ἀπό μιά σειρά ἀδυναμίες, λάθη, κακά, ἀρώστιες (ὑπάρχουν ἕνα σωρό ἀρώστιες, αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο), γιατί ἡ παγκόσμια ἀστική τάξη *δέν* τό θέλει αὐτό, ἀλλά θά γίνει ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου ὅπλο στά χέρια *αὐτῆς τῆς παγκόσμιας ἀστικῆς τάξης*. Αὐτή δέν πέθανε. Ζεῖ. Στέκει πλάι μας καί καιροφυλακτεῖ. Αὐτή *μίσθωσε* ἤδη τόν Μιλιουκόφ, στόν ὁποῖο ὁ Τσερνόφ καί ὁ Μάρτοφ ὑπηρετοῦν μέ «πίστη καί ἀφοσίωση» (ἐνμέρει ἀπό κουταμάρα, ἐνμέρει ἀπό φραξιονιστικό μίσος ἐναντίον μας, κυρίως ὅμως ἀπό τήν ἀντικειμενική λογική τῆς μικροαστικῆς-δημοκρατικῆς θέσης τους).

«'Εσεῖς γι' ἀλλοῦ τραβούσατε, κι' ἀλλοῦ βρεθήκατε».

Θέλατε νά ἀσχοληθεῖτε μέ τή *θεραπεία* τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος κι' ἀρχίσατε ἀπό *φάρμακο,* πού φέρνει σίγουρο θάνατο, φυσικά ὄχι ἀπό σᾶς, ἀλλά ἀπό τήν παγκόσμια ἀστική τάξη (+ Μιλιουκόφ + Τσερνόφ + Μάρτοφ).

Ξεχάσατε μιά λεπτομέρεια, μιά ἐντελῶς ἐλάχιστη μικρολεπτομέρεια καί συγκεκριμένα: τήν παγκόσμια ἀστική τάξη καί τήν «ἐλευθερία» της νά ἀγοράζει *γιά τόν ἑαυτό της* ἐφημερίδες, νά ἀγοράζει *κέντρα πολιτικῆς ὀργάνωσης*.

Ὄχι. Δέν θά τραβήξουμε αὐτό τό δρόμο. Ἀπό τούς *χίλιους* συνειδητούς ἐργάτες οἱ *ἐννιακόσιοι* δέν θά ἀκολουθήσουν αὐτό τό δρόμο.

Ἔχουμε πολλές ἀρώστιες. Τέτια λάθη (εἶναι λάθη *κοινά* γιά ὅλους μας, ὅλοι λαθέψαμε, καί τό*ΣΕΑ*, καί τό *ΣΛΕ* καί ἡ ΚΕ), ὅπως μέ τήν κατανομή τῶν καυσίμων καί τῶν *τροφίμων* τό φθινόπωρο καί τό χειμώνα τοῦ 1920 (τεράστια λάθη!!) ὄξυναν στό πολλαπλάσιο τίς ἀρώστιες τῆς κατάστασής μας.

Ἡ φτώχια καί τά δεινά εἶναι μεγάλα.

Ἡ πείνα τοῦ 1921 τά *μεγάλωσε* στό ἔπακρο.

Θά ξελασπώσουμε πάρα πολύ δύσκολα, ἀλλά θά ξελασπώσουμε. Κι' ἀρχίσαμε κιόλας νά ξελασπώνουμε.

Θά ξελασπώσουμε, γιατί ἡ πολιτική μας εἶναι βασικά σωστή, πού παίρνει ὑπόψη της *ὅλες* τίς ταξικές δυνάμεις σέ *παγκόσμια* κλίμακα. Θά ξελασπώσουμε γιατί δέν ὡραιοποιοῦμε τήν κατάστασή μας. Ξέρουμε ὅλες τίς δυσκολίες. Βλέπουμε *ὅλες* τίς ἀρώστιες. Τίς θεραπεύουμε συστηματικά, ἐπίμονα, χωρίς νά πέφτουμε σέ πανικό.

Ἀφήσατε νά σᾶς παρασύρει ὁ πανικός καί στόν κατήφορο αὐτό κατρακυλήσατε ὥς τό σημεῖο νά κάνετε τήν ἐντύπωση ὅτι δημιουργεῖτε καινούργιο κόμμα ἤ ὅτι αὐτοκτονεῖτε.

Δέν πρέπει νά πανικοβάλλεστε.

Ἀπόσπαση τῶν κομματικῶν πυρήνων ἀπό τό Κόμμα; Ὑπάρχει. Εἶναι κακό, συμφορά, ἀρώστια.

Μάλιστα. Εἶναι βαριά ἀρώστια.

Τή βλέπουμε.

Πρέπει νά τή θεραπεύσουμε ὄχι μέ «ἐλευθερία» *(γιά τήν ἀστική τάξη)*, ἀλλά μέ προλεταριακά καί κομματικά μέτρα.

Αὐτό πού λέτε σχετικά μέ τό ἀνέβασμα τῆς οἰκονομίας, μέ τό «αὐτοάροτρο» κλπ., σχετικά μέ τήν πάλη γιά τήν «ἐπιροή» μέσα στήν ἀγροτιά κτλ., περιέχουν *πολλά* σωστά, πολλά ὠφέλιμα πράγματα.

Γιατί νά μήν *ξεχωρίσετε* αὐτά τά πράγματα; Θά συμφωνήσουμε καί θά δουλεύουμε μονοιασμένα μέσα σέ ἕνα Κόμμα. Τό ὄφελος θά εἶναι τεράστιο, *ὄχι ὅμως ἀμέσως*, ἀλλά *πολύ* ἀργά.

Νά ζωντανεύουμε τά Σοβιέτ, νά προσελκύουμε τούς ἐξωκομματικούς, νά ἐλέγχουμε *μέ ἐξωκομματικούς* τή δουλιά τῶν

κομματικῶν — μάλιστα, αὐτό εἶναι ἀπόλυτα σωστό. Νά ποῦ ὑπάρχει πολλή δουλιά. Ἄφθονη δουλιά.

Γιατί νά μήν τό ἀναπτύξετε *αὐτό* μέ *πρακτικό* τρόπο; Σέ μπροσούρα γιά τό συνέδριο;

Γιατί νά μήν καταπιαστεῖτε μ' αὐτό;

Γιατί νά φοβηθεῖτε τή *χαμάλικη* δουλιά (τίς καταχρήσεις νά τίς *κυνηγᾶτε* μέσω τῆς ΚΕΕ [46], μέσω τοῦ κομματικοῦ Τύπου, μέσω τῆς «Πράβντα»); Ἀπό τήν ἔλλειψη πίστης στή χαμάλικη δουλιά, τήν ἀργή, τή βαριά καί δύσκολη, οἱ ἄνθρωποι πανικοβάλλονται καί ἀναζητοῦν τήν «εὔκολη» λύση: τήν «ἐλευθερία τοῦ Τύπου» *(γιά τήν ἀστική τάξη)*.

Γιατί νά ἐπιμένετε στό λάθος σας, ἕνα λάθος χειροπιαστό, στό ὄχι κομματικό, *ἀντιπρολεταριακό* σύνθημα «ἐλευθερία τοῦ Τύπου»; Γιατί νά μήν καταπιαστεῖτε μέ τή λιγότερο «λαμπερή» (λαμπερή μέ τήν ἀστική λάμψη) χαμάλικη δουλιά τοῦ πρακτικοῦ ξεκαθαρίσματος τῶν καταχρήσεων, τῆς πρακτικῆς καταπολέμησής τους, τῆς πρακτικῆς *βοήθειας* στούς ἐξωκομματικούς;

Ποῦ ὑποδείξατε στήν Κεντρική Ἐπιτροπή **τήν τάδε** κατάχρηση; Καί τό τάδε *μέσο* γιά τή διόρθωση, γιά τό ξερίζωμά της;

Οὔτε μιά φορά.

Οὔτε μιά μοναδική φορά.

Εἴδατε ἕνα σωρό συμφορές καί ἀρώστιες, σᾶς κυρίευσε ἡ ἀπόγνωση καί ριχτήκατε σέ ξένη ἀγκαλιά, στήν ἀγκαλιά τῆς ἀστικῆς τάξης («ἐλευθερία τοῦ Τύπου» *γιά τήν ἀστική τάξη)*. Ἡ δική μου συμβουλή εἶναι νά μήν ἀφήνετε νά σᾶς κυριεύει ἡ ἀπόγνωση καί ὁ πανικός.

Ἐμεῖς κι' αὐτοί πού μᾶς συμπαθοῦν, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, ἔχουμε ἀνεξάντλητες δυνάμεις. Πάρα πολλή ὑγεία.

Ἄσχημα θεραπεύουμέ τίς ἀρώστιες.

Ἄσχημα ἐφαρμόζουμε τό σύνθημα: ἀναδείχνετε ἐξωκομματικούς, ἐλέγχετε μέ ἐξωκομματικούς τή δουλιά τῶν κομματικῶν.

Μποροῦμε ὅμως νά κάνουμε σ' αὐτό τόν τομέα ἑκατό φορές περισσότερα ἀπ' ὅ,τι κάνουμε τώρα.

Καί ἐλπίζω πώς — ἀφοῦ σκεφτεῖτε νηφάλια — δέν θά ἐπιμένετε ἀπό ψευτοεγωισμό στό ὁλοφάνερο πολιτικό λάθος («ἐλευθερία τοῦ Τύπου»), ἀλλά, κυριαρχώντας στά νεῦρα σας, νικώντας τόν πανικό σας, θά καταπιαστεῖτε μέ τήν πρακτική δουλιά: νά βοηθήσετε στή *σύνδεση* μέ τούς ἐξωκομματικούς, νά βοηθήσετε στόν *ἔλεγχο* μέ ἐξωκομματικούς τῆς δουλιᾶς τῶν κομματικῶν.

Σ' αὐτό τόν τομέα ὑπάρχει ἄφθονη δουλιά. Καί σ' αὐτό τόν τομέα μποροῦμε (καί πρέπει) νά γιατρεύουμε τήν ἀρώστια, ἀργά, ὅμως νά *γιατρεύουμε* πραγματικά, καί ὄχι νά θολώνουμε τό κεφάλι μας μέ τήν «ἐλευθερία τοῦ Τύπου», μέ τόν «λαμπερό» αὐτό φωσφορισμό τοῦ βάλτου.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Λένιν

Δημοσιεύτηκε τό 1921 στό βιβλίο «Ὑλικό τῆς συζήτησης (Θέσεις τοῦ σ. Μιάσνικοφ, γράμμα τοῦ σ. Λένιν, ἀπάντηση σ' αὐτόν. Ἀπόφαση τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ καί ἀπόφαση τῶν μοτοβιλιχινιστῶν)». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ [47]

§ 1. Νά δοθεῖ περισσότερη προσοχή στήν ἐξεύρεση τρόπων κτλ.

2—4 Τό 'Οργανωτικό Γραφεῖο μέ τή συμμετοχή τοῦ σ. Ρουτζουτάκ νά ἐξετάσει ἐπειγόντως τά ζητήματα.

5— Νά γίνει ἐπεξεργασία καί νά ἐφαρμοστοῦν μέ σοβιετικό τρόπο.

6— Γιά τά μέτρα ἀνόδου τῶν μεταφορῶν καί γιά τό δυνάμωμα τῶν δεσμῶν τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ μέ τό μηχανισμό τῶν σιδηροδρομικῶν.

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΤΟΜΑΣ ΜΠΕΛΛ

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τό γράμμα Σας τῆς 7 Αὐγούστου. Λόγω ἀσθένειας καί φόρτου δουλιᾶς δέν διάβασα τούς τελευταίους μῆνες τίποτε σχετικά μέ τό ἀγγλικό κίνημα.

Ἡ πληροφορία Σας εἶναι ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσα. Ἴσως αὐτό στή Μεγάλη Βρετανία νά εἶναι ἡ *ἀπαρχή* ἑνός πραγματικοῦ μαζικοῦ προλεταριακοῦ κινήματος μέ *κομμουνιστική ἔννοια*. Φοβᾶμαι ὅτι ὥς τώρα στήν Ἀγγλία ὑπῆρχαν μόνο μερικοί ἀδύνατοι σύλλογοι προπαγάνδας τοῦ κομμουνισμοῦ (συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Ἀγγλίας [48]), δέν ὑπάρχει ὅμως ἕνα πραγματικά *μαζικό* κομμουνιστικό κίνημα.

Ἄν ἡ ὁμοσπονδία τῶν μεταλλωρύχων τῆς Νότιας Οὐαλλίας ἀποφάσισε στίς 24 τοῦ Ἰούλη μέ μιά πλειοψηφία 120 ψήφων ὑπέρ καί 63 κατά, νά προσχωρήσει στήν ΙΙΙ Διεθνή, αὐτό μπορεῖ νά ἀποτελεῖ τήν ἔναρξη μιᾶς νέας περιόδου. (Πόσοι μεταλλωρύχοι ὑπάρχουν στήν Ἀγγλία; Περισσότεροι ἀπό 500 000; Πόσοι εἶναι στή Νότια Οὐαλλία; 25 000; Πόσοι μεταλλωρύχοι ἀντιπροσωπεύονταν *πραγματικά* στό Κάρντιφ στίς 24 τοῦ Ἰούλη 1921;)

Ἄν οἱ μεταλλωρύχοι αὐτοί ἀντιπροσωπεύουν ὄχι καί τόσο πολύ ἀσήμαντη μειοψηφία, ἄν αὐτοί συναδελφώνονται μέ τούς στρατιῶτες καί ἀρχίζουν ἕναν *πραγματικό* «ταξικό πόλεμο» — πρέπει νά κάνουμε ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά τήν *ἀνάπτυξη* καί τό δυνάμωμα αὐτοῦ τοῦ κινήματος.

Τά οἰκονομικά μέτρα (σάν τίς κοινωνικές ἑστίες) εἶναι καλά, ὅμως δέν ἔχουν ἰδιαίτερη σπουδαιότητα *τώρα, πρίν* ἀπό τή νίκη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στήν Ἀγγλία. *Τώρα* τό σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ὁ *πολιτικός* ἀγώνας.

Οἱ ἄγγλοι καπιταλιστές εἶναι πονηροί, ἔξυπνοι καί δόλιοι. Αὐτοί *θά ὑποστηρίζουν* (ἄμεσα ἤ ἔμμεσα) τίς κοινωνικές ἑστίες *γιά* νά ἀποσπάσουν τήν προσοχή *ἀπό τούς πολιτικούς σκοπούς*.

Σημασία ἔχουν (ἄν δέν κάνω λάθος) τά ἀκόλουθα:

1) Νά δημιουργήσετε σ' αὐτό τό τμῆμα τῆς 'Αγγλίας ἕνα πολύ καλό, πραγματικά προλεταριακό, πραγματικά μαζικό *Κομμουνιστικό κόμμα,* δηλαδή ἕνα τέτιο Κόμμα, πού νά εἶναι *πραγματικά* ἡ **καθοδηγητική** δύναμη *ὅλου* τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος αὐτοῦ τοῦ τμήματος τῆς 'Αγγλίας (νά ἐφαρμόσετε σ' αὐτό τό τμῆμα τῆς χώρας σας τήν ἀπόφαση πού πῆρε τό ΙΙΙ συνέδριο σχετικά μέ τήν ὀργάνωση καί τή δουλιά τοῦ Κόμματος).

2) Νά ἀρχίσετε νά ἐκδίδετε καθημερινή ἐργατική ἐφημερίδα γιά τήν ἐργατική τάξη αὐτοῦ τοῦ τμήματος τῆς 'Αγγλίας.

Τή δουλιά αὐτή νά τήν ἀρχίσετε ὄχι σάν ἐμπορική ἐπιχείρηση (ὅπως γίνεται συνήθως σέ μιά ἐπιχείρηση ἐφημερίδας στίς καπιταλιστικές χῶρες), ὄχι μέ μεγάλο κεφάλαιο, ὄχι μέ τό συνηθισμένο, παραδεγμένο τρόπο, ἀλλά σάν *οἰκονομικό καί πολιτικό* ὄργανο *τ ῶ ν μ α ζ ῶ ν* στόν ἀγώνα τους.

Ἤ οἱ μεταλλουργοί αὐτῆς τῆς περιοχῆς εἶναι ἱκανοί νά πληρώνουν *μισή πέννα* τήν ἡμέρα (στήν ἀρχή, ἄν θέλετε, *μιά φορά τήν ἑβδομάδα* γιά τή *δική τους* καθημερινή (εἴτε ἑβδομαδιαία) ἐφημερίδα — ἄς εἶναι καί πολύ, πάρα πολύ μικρή — αὐτό δέν ἔχει οὐσιαστική σημασία — ἤ *στό τμῆμα αὐτό τῆς 'Αγγλίας* **δέν ἄρχισε** *ἕνα πραγματικά μαζικό κομμουνιστικό κίνημα.*

Ἄν τό Κομμουνιστικό κόμμα σ' αὐτή τήν περιοχή δέν εἶναι σέ θέση νά συγκεντρώσει μερικές λίρες στερλίνες γιά τήν καθημερινή ἔκδοση *μικρῶν φυλλαδίων,* ἀπό τά ὁποῖα θά μποροῦσε νά ἀναπτυχθεῖ μιά πραγματικά *προλεταριακή* κομμουνιστική ἐφημερίδα — ἄν τά πράγματα ἔχουν ἔτσι καί δέν πληρώνει ὁ *κάθε* μεταλλωρύχος τήν πέννα του γι' αὐτό τό φυλλάδιο, αὐτό σημαίνει ὅτι ἐκεῖ δέν ὑπάρχει *σοβαρή,* πραγματική προσχώρηση στήν ΙΙΙ Διεθνή.

Ἡ ἀγγλική κυβέρνηση θά βάλει σέ ἐνέργεια τά πιό πονηρά μέσα γιά νά πνίξει κάθε πρωτοβουλία αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Γι' αὐτό πρέπει νά εἶμαστε (στήν ἀρχή) πολύ προσεχτικοί. Στήν ἀρχή ἡ ἐφημερίδα δέν πρέπει νά εἶναι *πάρα πολύ ἐπαναστατική.* Ἄν θέλετε νά ἔχετε τρεῖς συντάκτες, τότε τουλάχιστο ὁ ἕνας τους *δέν* πρέπει νά εἶναι *κομμουνιστής.* Τουλάχιστο οἱ δυό πρέπει νά εἶναι πραγματικοί ἐργάτες. Ἄν τά 9/10 τῶν ἐργατῶν δέν θά

ἀγοράζουν τήν ἐφημερίδα καί τά $^2/_3$ $\left(\frac{120}{120+63}\right)$ δέν θά καταβάλλουν εἰδικές εἰσφορές (λ.χ. μιά πέννα τήν *ἑβδομάδα)* γιά τήν ἐφημερίδα *τους*, ἡ ἐφημερίδα αὐτή δέν θά εἶναι ἐργατική ἐφημερίδα.

Θά ἤμουν πολύ εὐτυχής, ἄν μοῦ γράφατε σχετικά μ' αὐτό τό ζήτημα δυό σειρές καί ζητῶ συγνώμη γιά τά ἄσχημα ἀγγλικά μου.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Λένιν

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Αὐγούστου 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στήν ἀγγλική γλώσσα στίς 21 τοῦ Γενάρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Workers' Weekly», ἀρ. φύλ. 205

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή ρωσική γλώσσα στίς 27 τοῦ Γενάρη 1927, στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 21

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ

Ἀγαπητοί σύντροφοι!

Σκόπευα σέ ἕνα διεξοδικό ἄρθρο νά ἐκθέσω τήν ἄποψή μου σχετικά μέ τά διδάγματα τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Δυστυχῶς, λόγω ἀσθένειας, δέν κατόρθωσα ὥς τώρα νά καταπιαστῶ μ' αὐτή τή δουλιά. Ὁ προσδιορισμός τῆς ἔναρξης τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματός σας, τοῦ «Ἑνιαίου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γερμανίας» (V. K. P. D.)[49], γιά τίς 22 τοῦ Αὐγούστου μέ ὑποχρεώνει νά βιαστῶ μ' αὐτό τό γράμμα, πού πρέπει νά τό τελειώσω μέσα σέ λίγες ὧρες, γιά νά μήν ἀργήσω νά τό στείλω στή Γερμανία.

Ὅσο μπορῶ νά κρίνω, ἡ κατάσταση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος στή Γερμανία εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη. Αὐτό εἶναι εὐνόητο.

Πρῶτο καί κύριο, ἡ διεθνής θέση τῆς Γερμανίας, ἀρχίζοντας ἀπό τά τέλη τοῦ 1918, ὄξυνε ἐξαιρετικά γρήγορα καί ἔντονα τήν ἐσωτερική ἐπαναστατική κρίση της, σπρώχνοντας τήν πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου στήν ἄμεση κατάκτηση τῆς ἐξουσίας. Τόν ἴδιο καιρό καί ἡ γερμανική καί ὅλη ἡ διεθνής ἀστική τάξη, θαυμάσια ἐξοπλισμένες καί ὀργανωμένες, διδαγμένες ἀπό τή «ρωσική πείρα», ρίχτηκαν μέ ἄσπονδο μίσος ἐνάντια στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο τῆς Γερμανίας. Ἡ ἀστική τάξη, οἱ ἥρωές της, ὁ Νόσκε καί Σία, οἱ ἄμεσοι λακέδες της, Σάιντεμαν κτλ., οἱ ἔμμεσοι καί οἱ «ραφιναρισμένοι» (καί γι' αὐτό καί ἐξαιρετικά πολύτιμοι γι' αὐτή) βοηθοί της, οἱ ἱππότες τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς», μέ τήν ποταπή ἀβουλία, τίς ταλαντεύσεις, τό δογματισμό καί τό μικροαστισμό τους, σκότωσαν καί βασάνισαν δεκάδες χιλιάδες ἀπό τούς καλύτερους ἀν-

θρώπους τῆς Γερμανίας, τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες της. Ἡ ἔνοπλη ἀστική τάξη ἔστηνε παγίδες στούς ἄοπλους ἐργάτες, τούς σκότωνε κατά μάζες, σκότωνε τούς ἀρχηγούς τους, παραφυλάγοντας συστηματικά τόν ἕναν ὕστερα ἀπό τόν ἄλλο καί ταυτόχρονα ἐκμεταλλευόταν θαυμάσια τό ἀντεπαναστατικό οὐρλιαχτό τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κύκλων καί τῶν δυό ἀποχρώσεων, καί τοῦ Σάιντεμαν καί τοῦ Κάουτσκι. Ἐνῶ οἱ γερμανοί ἐργάτες ἀποδείχτηκε ὅτι δέν διέθεταν τόν καιρό τῆς κρίσης ἕνα πραγματικά ἐπαναστατικό κόμμα, γιατί ἄργησαν νά κάνουν τή διάσπαση, κι' ἐπειδή τούς πίεζε ἡ καταραμένη παράδοση τῆς «ἑνότητας» μέ τήν πουλημένη (οἱ Σάιντεμαν, οἱ Λεγκίν, οἱ Ντάβιντ καί Σία) καί ἄβουλη (οἱ Κάουτσκι, οἱ Χίλφερντινγκ καί Σία) σπείρα τῶν λακέδων τοῦ κεφαλαίου. Μέσα στόν κάθε τίμιο καί συνειδητό ἐργάτη, πού δέχτηκε τοῖς μετρητοῖς τή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας τοῦ 1912 [50] καί ὄχι σάν μιά «ὑπεκφυγή» τῶν παλιανθρώπων τῆς «ΙΙ» καί τῆς «ΙΙ$^{1}/_{2}$» συνομοταξίας, ξυπνοῦσε μέ ἀπίστευτη ὀξύτητα τό μίσος ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό τῆς παλιᾶς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας κι' αὐτό τό μίσος — τό εὐγενέστερο καί τό ὑψηλότερο αἴσθημα τῶν καλύτερων ἀνθρώπων τῆς καταπιεζόμενης κι' ἐκμεταλλευόμενης μάζας — τύφλωνε τούς ἀνθρώπους, δέν τούς ἄφηνε νά σκέπτονται ψύχραιμα, νά ἐπεξεργάζονται μιά δική τους σωστή στρατηγική σέ ἀπάντηση τῆς θαυμάσιας στρατηγικῆς τῶν καπιταλιστῶν τῆς Ἀντάντ, πού ἦταν ἐξοπλισμένοι, ὀργανωμένοι, διδαγμένοι ἀπό τή «ρωσική πείρα» καί ὑποστηρίζονταν ἀπό τή Γαλλία, τήν Ἀγγλία καί τήν Ἀμερική. Τό μίσος αὐτό τούς ἔσπρωχνε σέ πρόωρες ἐξεγέρσεις.

Νά γιατί, ἀρχίζοντας ἀπό τά τέλη τοῦ 1918, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στή Γερμανία προχωροῦσε μέ ἐξαιρετικά δύσκολο καί βασανιστικό τρόπο. Ὡστόσο προχωροῦσε καί συνεχῶς προχωρεῖ μπροστά. Ἡ βαθμιαία μετατόπιση πρός τά ἀριστερά τῆς ἐργατικῆς μάζας, τῆς πραγματικῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων στή Γερμανία τόσο τῶν ὀργανωμένων στά παλιά, μενσεβίκικα συνδικάτα (δηλαδή τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἀστικῆς τάξης), ὅσο καί τῶν ἐντελῶς ἤ σχεδόν ἐντελῶς ἀνοργάνωτων — εἶναι γεγονός ἀδιαμφισβήτητο. Νά μή χάνει τήν ψυχραιμία καί τήν αὐτοκυριαρχία· — νά διορθώνει συστηματικά τά λάθη τοῦ παρελθόντος· — νά κατακτᾶ σταθερά τήν πλειοψηφία μέσα στίς ἐργατικές μάζες καί στά συνδικάτα κι' ἔξω ἀπ' αὐτά· — νά οἰκοδομεῖ ὑπομονετικά ἕνα γερό κι' ἔξυπνο Κομμουνιστικό κόμμα, ἱκανό νά καθοδηγεῖ

πραγματικά τίς μάζες σέ κάθε λογῆς καμπές τῶν γεγονότων· — νά ἐπεξεργάζεται μιά στρατηγική, πού νά στέκει στό ἐπίπεδο τῆς καλύτερης διεθνοῦς στρατηγικῆς τῆς πιό «φωτισμένης» (ἀπό τήν πείρα αἰώνων γενικά, ἀπό τή «ρωσική πείρα» ἰδιαίτερα) προηγμένης ἀστικῆς τάξης — αὐτό πρέπει νά κάνει καί αὐτό θά κάνει τό γερμανικό προλεταριάτο, αὐτό εἶναι πού τοῦ ἐγγυᾶται τή νίκη.

Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἡ σημερινή δύσκολη κατάσταση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γερμανίας ἐπιδεινώθηκε ἀκόμη περισσότερο μέ τήν ἀπόσπαση τῶν ὄχι καί πολύ καλῶν κομμουνιστῶν ἀπό τά ἀριστερά («Κομμουνιστικό Ἐργατικό Κόμμα Γερμανίας», K. A. P. D.) καί ἀπό τά δεξιά (Πάουλ Λεβί μέ τό περιοδικούλι του: «Ὁ Δρόμος μας» ἤ «Τό Σοβιέτ» [51]).

Τούς «ἀριστερούς», ἤ τούς «κα-α-πιστές», τούς προειδοποιήσαμε ἀρκετές φορές διεθνῶς, ἀρχίζοντας ἀπό τό II συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ὡσότου δέν διαμορφωθοῦν, τουλάχιστο στίς κυριότερες χῶρες, ἀρκετά γερά, ἔμπειρα Κομμουνιστικά κόμματα μέ κύρος, βρισκόμαστε στήν ἀνάγκη νά ἀνεχόμαστε τή συμμετοχή στά διεθνῆ συνέδριά μας μισοαναρχικῶν στοιχείων, ἀλλά αὐτό ὥς ἕνα βαθμό εἶναι καί ὠφέλιμο. Εἶναι ὠφέλιμο στό βαθμό πού τά στοιχεῖα αὐτά χρησιμεύουν σάν χειροπιαστό «ἐκφοβιστικό παράδειγμα» γιά τούς ἄπειρους κομμουνιστές καί στό βαθμό πού τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι ἀκόμη ἱκανά νά διδαχτοῦν. Σέ ὅλο τόν κόσμο ὁ ἀναρχισμός ἀποσυντίθεται — κι' αὐτό ὄχι ἀπό χθές, ἀλλά ἀπό τήν ἀρχή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου τοῦ 1914-1918 — σέ δυό ρεύματα: τό φιλοσοβιετικό καί τό ἀντισοβιετικό, τό ὑπέρ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τό ἐνάντια σ' αὐτή. Πρέπει νά ἀφήσουμε αὐτό τό προτσές τῆς ἀποσύνθεσης τοῦ ἀναρχισμοῦ νά ὡριμάσει ἐντελῶς. Στή Δυτική Εὐρώπη σχεδόν δέν ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού νά ἔζησαν κάπως μεγάλες ἐπαναστάσεις· ἐκεῖ ἡ πείρα τῶν μεγάλων ἐπαναστάσεων ἔχει σχεδόν ξεχαστεῖ ἐντελῶς· καί τό πέρασμα ἀπό τήν ἐπιθυμία νά εἶσαι ἐπαναστάτης καί τίς κουβέντες (καί ἀποφάσεις) γιά ἐπανάσταση, στήν πραγματική ἐπαναστατική δουλιά, εἶναι ἕνα πέρασμα πολύ δύσκολο, ἀργό καί βασανιστικό.

Ὡστόσο εἶναι εὐνόητο ὅτι μπορεῖ κανείς καί πρέπει νά ἀνέχεται τά μισοαναρχικά στοιχεῖα μόνο ὥς ἕνα βαθμό. Στή Γερμανία τά ἀνεχθήκαμε πάρα πολύ καιρό. Τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τούς ἔστειλε τελεσίγραφο μέ ἀκριβή

προθεσμία. Ἄν τώρα ἔφυγαν μόνοι τους ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνή, τόσο τό καλύτερο. Πρῶτο μᾶς ἀπάλλαξαν ἀπό τόν κόπο νά τούς διαγράψουμε. Δεύτερο, μπροστά σέ ὅλους τούς ταλαντευόμενους ἐργάτες, μπροστά σέ ὅλους πού εἶχαν κλίση πρός τόν ἀναρχισμό ἐξαιτίας τοῦ μίσους ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό τῆς παλιᾶς σοσιαλδημοκρατίας, τώρα φάνηκε πολύ διεξοδικά καί πολύ χειροπιαστά, ἀποδείχτηκε μέ ἀκριβῆ γεγονότα ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής ἦταν ὑπομονετική, ὅτι δέν ἔδιωχνε καθόλου ἀμέσως καί χωρίς καμιά συζήτηση τούς ἀναρχικούς, ὅτι τούς ἄκουγε μέ προσοχή καί τούς βοηθοῦσε νά διδάσκονται.

Τώρα πρέπει νά δίνουμε λιγότερη προσοχή στούς κα-α-πι-στές. Μέ τήν πολεμική μας ἐνάντιά τους ἁπλῶς τούς κάνουμε διαφήμιση. Εἶναι πολύ ἀνόητοι· δέν εἶναι σωστό νά τούς παίρνουμε στά σοβαρά· δέν ἀξίζει τόν κόπο νά θυμώνουμε μαζί τους. Ἐπιροή στίς μάζες δέν ἔχουν καί δέν θά ἀποκτήσουν, ἄν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι δέν κάνουμε λάθη. Ἄς ἀφήσουμε αὐτό τό ρευματάκι νά ξεκληριστεῖ ἀπό φυσικό θάνατο. Οἱ ἐργάτες θά καταλάβουν μόνοι τους ὅτι στερεῖται σοβαρότητας. Ἄς προπαγανδίζουμε πιό ἐπισταμένα καί ἄς ἐφαρμόζουμε στήν πράξη τίς ἀποφάσεις τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στό ὀργανωτικό καί τήν τακτική καί ἄς διαφημίζουμε λιγότερο τούς κα-α-πι-στές μέ τήν πολεμική μας ἐναντίον τους. Ἡ παιδική ἀρώστια τοῦ ἀριστερισμοῦ περνάει καί θά περάσει μέ τήν ἄνοδο τοῦ κινήματος.

Τοῦ κάκου ἐπίσης βοηθᾶμε τώρα καί τόν Πάουλ Λεβί, τοῦ κάκου τόν διαφημίζουμε μέ τήν πολεμική μας ἐναντίον του. Αὐτό ἀκριβῶς ἐπιζητεῖ, νά συζητᾶμε μαζί του. Ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πρέπει νά τόν ξεχάσουμε καί νά στρέψουμε ὅλη τήν προσοχή, ὅλες μας τίς δυνάμεις στήν εἰρηνική (χωρίς τσακώματα, χωρίς πολεμική, χωρίς νά θυμόμαστε τούς χθεσινούς καυγάδες), πρακτική, θετική δουλιά στό πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τοῦ III συνεδρίου μας. Ἐνάντια σ' αὐτή τή γενική καί ὁμόφωνη ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου ἔχω τήν πεποίθηση ὅτι ἁμαρτάνει πολύ τό ἄρθρο τοῦ σ. Κ. Ράντεκ: «Τό III Παγκόσμιο συνέδριο σχετικά μέ τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη καί ἡ παραπέρα τακτική» (στό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Ἑνιαίου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γερμανίας «Κόκκινη Σημαία» [52], φύλλα τῆς 14 καί τῆς 15 τοῦ Ἰούλη 1921). Τό ἄρθρο αὐτό, πού μοῦ τό ἔστειλε ἕνας σύντροφος ἀπό τούς κύκλους τῶν πολωνῶν κομμουνιστῶν, ἔχει αἰχμές — χωρίς καμιά ἀνάγκη καί μέ ἄμεση ζημιά γιά τή δουλιά —

όχι μόνο ἐνάντια στόν Πάουλ Λεβί (αὐτό δέν θά εἶχε καί πολλή σημασία), ἀλλά καί ἐνάντια στήν Κλάρα Τσέτκιν. Ἐνῶ ἡ Κλάρα Τσέτκιν ἔκλεισε μόνη της στή Μόσχα, τόν καιρό τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου «σύμφωνο εἰρήνης» μέ τήν ΚΕ («Τσεντράλ») τοῦ Ἑνιαίου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γερμανίας γιά συντροφική, μή φραξιονιστική δουλιά! Καί ὅλοι μας ἐπιδοκιμάσαμε αὐτό τό σύμφωνο. Ὁ σ. Κ. Ράντεκ στόν ἄτοπο πολεμικό του ζῆλο ἔφτασε ὥς τό σημεῖο νά πεῖ μιά τόσο ἀπροκάλυπτη ἀναλήθεια, ὥστε νά προσάψει στήν Τσέτκιν τή σκέψη ὅτι τάχα αὐτή «ἀναβάλλει» (verlegt) «κάθε ἐκδήλωση τοῦ Κόμματος» (jede allgemeine Aktion der Partei) «ὥς τήν ἡμέρα, πού θά ξεσηκωθοῦν οἱ μεγάλες μάζες» (auf den Tag, wo die grossen Massen aufstehen werden). Ἐννοεῖται ὅτι μέ τέτιες μεθόδους ὁ σ. Κ. Ράντεκ προσφέρει στόν Πάουλ Λεβί τέτια ὑπηρεσία, πού καλύτερη δέν θά μποροῦσε νά ἐπιθυμήσει. Ὁ Πάουλ Λεβί αὐτό ἀκριβῶς ἐπιζητεῖ, νά παρατείνονται οἱ διαμάχες χωρίς τέλος, νά τραβιέται στίς διαμάχες περισσότερος κόσμος, νά γίνονται προσπάθειες ἀπώθησης τῆς Τσέτκιν ἀπό τό Κόμμα, μέ μαχητικές παραβάσεις τοῦ «συμφώνου εἰρήνης» πού ἡ ἴδια σύναψε καί πού ἐπιδοκιμάστηκε ἀπό ὅλη τήν Κομμουνιστική Διεθνή. Ὁ σ. Κ. Ράντεκ ἔδοσε μέ τό ἄρθρο του ἕνα θαυμάσιο δειγματάκι τοῦ πῶς βοηθοῦν «ἀπό τά ἀριστερά» τόν Πάουλ Λεβί.

Ἐδῶ πρέπει νά ἐξηγήσω στούς γερμανούς συντρόφους, γιατί ὑποστήριζα τόσο πολύ καιρό τόν Πάουλ Λεβί στό ΙΙΙ συνέδριο. Πρῶτο, γιατί γνώρισα τόν Πάουλ Λεβί τό 1915 ἤ 1916 μέσω τοῦ Ράντεκ στήν Ἑλβετία. Ὁ Λεβί ἀπό τότε ἤδη ἦταν μπολσεβίκος. Κι' ἐγώ δέν μπορῶ νά μή τρέφω κάποια δυσπιστία σ' αὐτούς πού ἦρθαν στόν μπολσεβικισμό *μόνο ὕστερα* ἀπό τή νίκη του στή Ρωσία καί μιά σειρά νίκες στό διεθνή στίβο. Ἐννοεῖται ὅμως πώς ὁ λόγος αὐτός εἶναι σχετικά ὄχι σημαντικός, γιατί παρόλα αὐτά γνωρίζω πολύ λίγο τόν Πάουλ Λεβί προσωπικά. Ἀσύγκριτα πιό σπουδαῖος ἦταν ὁ δεύτερος λόγος, καί συγκεκριμένα ὅτι ὁ Λεβί σέ πολλά σημεῖα ἔχει *οὐσιαστικά δίκιο* στήν κριτική του γιά τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη 1921 στή Γερμανία (φυσικά ὄχι στό σημεῖο ὅτι τάχα ἡ ἐκδήλωση αὐτή ἦταν «πραξικόπημα»: αὐτός ὁ ἰσχυρισμός τοῦ Λεβί εἶναι ἀνοησία).

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ Λεβί ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε καί δέν μποροῦσε γιά νά ἐξασθενίσει καί νά χαλάσει τήν κριτική του, γιά

νά δυσκολέψει τόν ἑαυτό του καί τούς ἄλλους νά καταλάβουν τήν *οὐσία* τῆς ὑπόθεσης μέ ἕνα σωρό μικροζητήματα, στά ὁποῖα εἶναι ὁλοφάνερο πώς δέν ἔχει δίκιο. Ὁ Λεβί ἔντυσε τήν κριτική του μέ μιά ἀπαράδεκτη καί ἐπιζήμια μορφή. Ὁ Λεβί, πού δίδασκε στούς ἄλλους προσεκτική καί μελετημένη στρατηγική, ὁ ἴδιος ἔκανε ἀνοησίες χειρότερα ἀπό ἕνα παιδαρέλι, ριχνόταν στή μάχη τόσο πρόωρα, τόσο ἀπροετοίμαστα, τόσο ἀνόητα, τόσο ἄγρια, πού ἀσφαλῶς ἔχανε τή «μάχη» (καί γιά πολλά χρόνια χαλοῦσε ἤ δυσκόλευε τή δουλιά του), ἄν καί μποροῦσε καί ἔπρεπε νά κερδηθεῖ αὐτή ἡ «μάχη». Ὁ Λεβί ἐνήργησε σάν «διανοούμενος ἀναρχικός» (ἄν δέν κάνω λάθος, γερμανικά αὐτό ὀνομάζεται Edelanarchist), ἀντί νά ἐνεργήσει σάν ὀργανωμένο μέλος τῆς προλεταριακῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ὁ Λεβί παραβίασε τήν πειθαρχία.

Μέ αὐτά τά ἀνόητα σέ ἀπίστευτο βαθμό λάθη ὁ Λεβί δυσκόλεψε τή συγκέντρωση τῆς προσοχῆς πάνω στήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Καί ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος, δηλαδή ἡ ἐκτίμηση *καί ἡ διόρθωση* τῶν πολυάριθμων λαθῶν πού ἔκανε τό Ἑνιαῖο Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας στήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη 1921, εἶχε καί ἔχει τεράστια σημασία. Γιά τήν ἐξήγηση καί τή διόρθωση αὐτῶν τῶν λαθῶν (πού μερικοί τά ἀνέβασαν σέ μαργαριτάρια τῆς μαρξιστικῆς τακτικῆς), *ὄφειλε* στή διάρκεια τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς νά στέκει στή *δεξιά* πτέρυγα. Διαφορετικά ἡ *γραμμή* τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς θά ἦταν *λαθεμένη*.

Ὑπεράσπισα καί ἔπρεπε νά ὑπερασπίσω τόν Λεβί, γιατί ἔβλεπα μπροστά μου τέτιους ἀντιπάλους του, πού ἁπλῶς φώναζαν γιά «μενσεβικισμό» καί «κεντρισμό», μή θέλοντας νά δοῦν τά λάθη τῆς ἐκδήλωσης τοῦ Μάρτη καί τήν ἀνάγκη νά ἐξηγηθοῦν καί νά διορθωθοῦν τά λάθη αὐτά. Τέτιοι ἄνθρωποι μετάτρεπαν τόν ἐπαναστατικό μαρξισμό σέ γελοιογραφία, τήν καταπολέμηση τοῦ «κεντρισμοῦ» σέ γελοῖο ἀγώνισμα. Τέτιοι ἄνθρωποι ἀποτελοῦσαν ἀπειλή δημιουργίας τεράστιας ζημιᾶς σέ ὅλη τήν ὑπόθεση, γιατί «κανείς στόν κόσμο δέν εἶναι σέ θέση νά ἐκθέσει τούς ἐπαναστάτες μαρξιστές, ἄν οἱ ἴδιοι δέν ἐκθέσουν τόν ἑαυτό τους».

Στούς ἀνθρώπους αὐτούς ἔλεγα: ἄς παραδεχτοῦμε ὅτι ὁ Λεβί ἔγινε μενσεβίκος. Ἐπειδή λίγο τόν ξέρω προσωπικά, δέν θά ἐπιμένω, ἄν μοῦ τό ἀποδείξουν. Γιά τήν ὥρα ὅμως αὐτό δέν ἔχει

ἀποδειχτεῖ. Γιά τήν ὥρα τό μόνο πού ἀποδείχτηκε εἶναι ὅτι αὐτός *τά ἔχασε*. Νά κηρύσσουμε τόν ἄνθρωπο μενσεβίκο μόνο γι' αὐτό, εἶναι παιδιακίστικη ἀνοησία. Ἡ δημιουργία ἔμπειρων καί μέ μεγάλη ἐπιροή ἡγετῶν τοῦ Κόμματος εἶναι μακρόχρονη καί δύσκολη δουλιά. Καί χωρίς αὐτό ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἡ «ἑνότητα θέλησής» του θά μένουν λόγια. Σέ μᾶς στή Ρωσία ἡ δημιουργία τῆς ὁμάδας τῶν καθοδηγητῶν κράτησε 15 χρόνια (1903-1917), 15 χρόνια πάλης μέ τό μενσεβικισμό, 15 χρόνια διώξεων ἀπό τόν τσαρισμό, 15 χρόνια, πού ἀνάμεσά τους ἦταν τά χρόνια τῆς πρώτης ἐπανάστασης (1905), μιᾶς μεγάλης καί ἰσχυρῆς ἐπανάστασης. Καί παρόλα αὐτά εἴχαμε θλιβερές περιπτώσεις, πού ἀκόμη καί θαυμάσιοι σύντροφοι «τά ἔχαναν». Ἄν οἱ σύντροφοι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης φαντάζονται ὅτι εἶναι ἀσφαλισμένοι ἀπό παρόμοιες «θλιβερές περιπτώσεις», αὐτό εἶναι τέτια μωρία, πού δέν μπορεῖ παρά νά τήν καταπολεμοῦμε.

Ὁ Λεβί ἔπρεπε νά διαγραφεῖ γιά παράβαση τῆς πειθαρχίας. Ἡ τακτική ἔπρεπε νά καθοριστεῖ *πάνω στή βάση* τῆς πιό ἐπισταμένης ἐπεξήγησης καί διόρθωσης τῶν λαθῶν τῆς ἐκδήλωσης τοῦ Μάρτη 1921. Ἄν *ὕστερα ἀπ'* αὐτό ὁ Λεβί θελήσει νά ἐξακολουθεῖ νά κρατάει τήν παλιά στάση, τότε θά ἐπιβεβαιώσει τήν ὀρθότητα τῆς διαγραφῆς του, τότε θά ἀποδειχτεῖ μέ μεγαλύτερη δύναμη καί μέ μεγαλύτερη πειστικότητα στούς ταλαντευόμενους ἤ στούς διστακτικούς ἐργάτες, ἡ ἀπόλυτη ὀρθότητα τῶν ἀποφάσεων τοῦ III συνεδρίου σχετικά μέ τόν Πάουλ Λεβί.

Καί μέ ὅσο μεγαλύτερη προσοχή στάθμιζα στό συνέδριο τά λάθη τοῦ Λεβί, μέ τόσο μεγαλύτερη βεβαιότητα μπορῶ νά πῶ τώρα ὅτι ὁ Λεβί βιάστηκε νά ἐπαληθεύσει τίς χειρότερες εἰκασίες. Ἔχω μπροστά μου τό μικρό περιοδικούλι του «Ὁ Δρόμος μας», τεῦχος 6ο (τῆς 15/7/1921). Ἀπό τή δήλωση τῆς Σύνταξης, πού δημοσιεύεται στήν ἀρχή τοῦ περιοδικοῦ, φαίνεται ὅτι ὁ Πάουλ Λεβί γνωρίζει τίς ἀποφάσεις τοῦ III συνεδρίου. Ποιά εἶναι ἡ ἀπάντησή του σ' αὐτές; Μενσεβίκικα λογάκια γιά «μεγάλο ἀφορισμό» (grosser Bann), γιά «κανονικό δίκαιο» (kanonisches Recht) — ὅτι αὐτός θά «συζητήσει» αὐτές τίς ἀποφάσεις «ἐντελῶς ἐλεύθερα» (in vollständiger Freiheit). Καί ποιά ἐλευθερία μπορεῖ νά εἶναι πληρέστερη, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν ἰδιότητα τοῦ μέλους τοῦ Κόμματος καί τοῦ μέλους τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς! Καί στό περιοδικό του, τοῦ Λεβί, θά γράφουν, γιά νά ξέρετε, μέλη τοῦ Κόμματος ἀνώνυμα!

Στήν ἀρχή — κακοήθειες ἐνάντια στό Κόμμα, πισώπλατο χτύπημα, ὑπονόμευση τῆς δουλιᾶς τοῦ Κόμματος.

Ἔπειτα, συζήτηση πάνω στήν οὐσία τῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου. Αὐτό εἶναι ὑπέροχο.

Μ' αὐτό ὅμως ὁ Λεβί αὐτοκτονεῖ ὁριστικά.

Ὁ Πάουλ Λεβί θέλει νά παρατείνει τόν καυγά.

Θά εἶναι τό μεγαλύτερο στρατηγικό λάθος ἡ ἱκανοποίηση τῆς ἐπιθυμίας του αὐτῆς. Θά συμβούλευα τούς γερμανούς συντρόφους: νά ἀπαγορευθεῖ στίς σελίδες τοῦ καθημερινοῦ κομματικοῦ Τύπου ἡ πολεμική μέ τόν Λεβί καί τό περιοδικούλι του. Δέν πρέπει νά τόν διαφημίζετε. Δέν πρέπει νά τόν ἀφήνετε νά ἀποσπᾶ τήν προσοχή τοῦ ἀγωνιζόμενου Κόμματος ἀπό τά σοβαρά στά μή σοβαρά. Σέ περιπτώσεις ἐξαιρετικῆς ἀνάγκης ἡ πολεμική νά γίνεται στά ἐβδομαδιαῖα, μηνιαῖα περιοδικά ἤ σέ μπροσοῦρες καί κατά τό δυνατό νά μή δίνετε στούς κα-α-πιστές καί στόν Πάουλ Λεβί τήν εὐχαρίστηση πού αὐτοί νιώθουν, ὅταν τούς κατονομάζουν ὀνομαστικά, ἀλλά νά μιλᾶτε ἁπλῶς γιά «κάποιους ὄχι καί πολύ ἔξυπνους κριτικούς, πού θέλουν καλά καί σώνει νά θεωροῦν τόν ἑαυτό τους κομμουνιστές».

Μέ πληροφοροῦν ὅτι στήν τελευταία συνεδρίαση τῆς πλατιᾶς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς (Ausschuss), ἀκόμη καί ὁ ἀριστερός Φρίσλαντ ἀναγκάστηκε νά ἐπιτεθεῖ δριμύτατα ἐνάντια στόν Μάσλοφ πού ἔπαιζε τό παιχνίδι τοῦ ἀριστερισμοῦ καί πού ἤθελε νά ἀσκηθεῖ στό ἀγώνισμα τῆς «καταδίωξης τῶν κεντριστῶν». Ἡ ὄχι συνετή (γιά νά ἐκφραστοῦμε ἤπια) στάση αὐτοῦ τοῦ Μάσλοφ ἐκδηλώθηκε καί ἐδῶ στή Μόσχα. Πραγματικά, τό γερμανικό Κόμμα θά ἔπρεπε νά στείλει γιά ἕνα-δυό χρόνια στή Σοβιετική Ρωσία αὐτόν τόν Μάσλοφ καί δυό-τρεῖς ὁμοϊδεάτες καί συνεργάτες του, πού ὅπως εἶναι ὁλοφάνερο δέν θέλουν νά τηροῦν τό «σύμφωνο εἰρήνης» καί δείχνουν σ' αὐτό ὑπερβολικό ζῆλο. Θά τούς βρίσκαμε ὠφέλιμη δουλιά. Θά τούς κάναμε νά ἀλλάξουν μυαλά. Καί τό ὄφελος γιά τό διεθνές καί τό γερμανικό κίνημα θά ἦταν ὁλοφάνερο.

Οἱ γερμανοί κομμουνιστές πρέπει μέ κάθε θυσία νά βάλουν τέρμα στόν ἐνδοκομματικό καυγά, νά ἐξοστρακίσουν τά ἐριστικά στοιχεῖα καί τῶν δυό πλευρῶν, νά ξεχάσουν τόν Πάουλ Λεβί καί τούς κα-α-πιστές, νά καταπιαστοῦν μέ τήν πραγματική δουλιά.

Καί ὑπάρχει πολλή δουλιά.

Οἱ ἀποφάσεις τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν τακτική καί τήν ὀργάνωση σημαίνουν, κατά τή γνώμη μου, ἕνα μεγάλο βῆμα τοῦ κινήματος πρός τά μπρός. Πρέπει νά ἐντείνουμε ὅλες τίς δυνάμεις γιά νά πραγματοποιήσουμε τίς δυό αὐτές ἀποφάσεις. Αὐτό εἶναι δύσκολο. Ὅμως μποροῦμε καί πρέπει νά τό κάνουμε.

Στήν ἀρχή οἱ κομμουνιστές ἔπρεπε νά διακηρύξουν σέ ὅλο τόν κόσμο τίς ἀρχές τους. Αὐτό ἔγινε στό Ι συνέδριο. Αὐτό ἦταν τό πρῶτο βῆμα.

Τό δεύτερο βῆμα ἦταν ἡ ὀργανωτική συγκρότηση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί ἡ ἐπεξεργασία τῶν ὅρων εἰσδοχῆς σ' αὐτή, ὅρων πού ἀποτελοῦσαν ἔμπρακτο διαχωρισμό ἀπό τούς κεντριστές, ἀπό τούς ἄμεσους καί ἔμμεσους πράκτορες τῆς ἀστικῆς τάξης μέσα στό ἐργατικό κίνημα. Αὐτό ἔγινε στό ΙΙ συνέδριο.

Στό ΙΙΙ συνέδριο ἔπρεπε νά ἀρχίσει ἡ πρακτική, ἡ θετική δουλιά, νά καθοριστεῖ συγκεκριμένα — παίρνοντας ὑπόψη τήν πρακτική πείρα τῆς κομμουνιστικῆς πάλης πού εἶχε ἤδη ἀρχίσει — νά καθοριστεῖ *πῶς ἀκριβῶς* πρέπει νά δουλεύουμε παραπέρα, ἀπό τήν ἄποψη τῆς τακτικῆς καί τῆς ὀργάνωσης. Καί κάναμε ἀκριβῶς αὐτό τό τρίτο βῆμα. Ἔχουμε ἕναν στρατό κομμουνιστῶν σέ ὅλο τόν κόσμο. Δέν εἶναι ἀκόμη καλά ἐκπαιδευμένος, δέν εἶναι καλά ὀργανωμένος. Θά ἦταν ἡ μεγαλύτερη ζημιά γιά τήν ὑπόθεσή μας, ἄν ξεχνούσαμε αὐτή τήν ἀλήθεια, ἤ ἄν φοβόμασταν νά τήν παραδεχτοῦμε. Πρέπει τό στρατό αὐτό, μέ τρόπο πρακτικό, ἐλέγχοντας τόν ἑαυτό σου πάρα πολύ προσεκτικά καί αὐστηρά, μελετώντας τήν πείρα τοῦ ἴδιου τοῦ κινήματός σου — νά τόν ἐκπαιδεύσεις ὅπως πρέπει, νά τόν ὀργανώσεις ὅπως πρέπει, νά τόν δοκιμάσεις σέ κάθε λογῆς ἀσκήσεις, σέ ποικίλες μάχες, σέ ἐπιχειρήσεις ἐπίθεσης καί ὑποχώρησης. Χωρίς τό μακρόχρονο καί δύσκολο αὐτό σχολεῖο δέν μπορεῖ νά νικήσεις.

Τό «βασικό» στήν κατάσταση τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος τό καλοκαίρι τοῦ 1921 ἦταν τό γεγονός ὅτι μερικά ἀπό τά καλύτερα καί μέ τή μεγαλύτερη ἐπιροή τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς δέν κατάλαβαν ἐντελῶς σωστά αὐτό τό καθῆκον, *μεγαλοποίησαν λιγάκι* τήν «πάλη κατά τοῦ κεντρισμοῦ», *ξεπέρασαν λιγάκι* τά ὅρια ἐκεῖνα πού ὅταν τά ὑπερβεῖς ἡ πάλη μετατρέπεται σέ ἀγώνισμα, πού ὅταν τά ὑπερβεῖς ἀρχίζεις νά ἐκθέτεις τόν ἐπαναστατικό μαρξισμό.

Αὐτό ἦταν τό «βασικό» στό III συνέδριο.

Ἡ ὑπερβολή δέν ἦταν μεγάλη. Ὁ κίνδυνος ὅμως ἀπό τήν ὑπερβολή αὐτή ἦταν πολύ μεγάλος. Νά τόν παλέψεις ἦταν δύσκολο, γιατί σέ ὑπερβολές ἔπεφταν πραγματικά τά καλύτερα, τά πιό ἀφοσιωμένα στοιχεῖα, πού χωρίς αὐτά, ἴσως, δέν θά ὑπῆρχε καθόλου ἡ Κομμουνιστική Διεθνής. Στίς τροποποιήσεις πού ἀφοροῦσαν τήν τακτική καί πού δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Μοσκβά» [53] στά γερμανικά, στά γαλλικά καί στά ἀγγλικά μέ τίς ὑπογραφές τῆς γερμανικῆς, τῆς αὐστριακῆς καί τῆς ἰταλικῆς ἀντιπροσωπείας, ἡ ὑπερβολή αὐτή ἐκδηλώθηκε ἐντελῶς συγκεκριμένα — καί πολύ περισσότερο συγκεκριμένα, πού οἱ τροποποιήσεις αὐτές προτάθηκαν καί ἀφοροῦσαν τό τελικό πιά (ὕστερα ἀπό μιά μακρόχρονη καί ὁλόπλευρη προπαρασκευαστική δουλιά) σχέδιο ἀπόφασης. Ἡ ἀπόριψη αὐτῶν τῶν τροποποιήσεων ἀποτέλεσε *εὐθυγράμμιση* τῆς γραμμῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἦταν νίκη ἐνάντια στόν κίνδυνο τῆς ὑπερβολῆς.

Καί ἡ ὑπερβολή, ἄν δέν τή διορθώναμε, θά χαντάκωνε ἀσφαλῶς τήν Κομμουνιστική Διεθνή. Γιατί «κανείς στόν κόσμο δέν μπορεῖ νά ἐκθέσει τούς ἐπαναστάτες μαρξιστές, ἄν οἱ ἴδιοι δέν ἐκθέτουν τόν ἑαυτό τους». Κανείς στόν κόσμο δέν μπορεῖ νά ἐμποδίσει τή νίκη τῶν κομμουνιστῶν ἐνάντια στή II καί τή II½ Διεθνή (κι' αὐτό σημαίνει, στίς συνθῆκες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς τοῦ 20οῦ αἰώνα, ὕστερα ἀπό τόν πρῶτο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο — νίκη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη), *ἄν* οἱ ἴδιοι οἱ κομμουνιστές δέν τήν ἐμποδίσουν.

Καί νά ὑπερβάλεις, ἔστω καί λιγάκι, σημαίνει ἀκριβῶς νά ἐμποδίσεις τή νίκη.

Νά ὑπερβάλεις τήν πάλη ἐνάντια στόν κεντρισμό σημαίνει νά *σώσεις* τόν κεντρισμό, νά *δυναμώσεις* τή θέση του, τήν ἐπιροή του στούς ἐργάτες.

Στήν περίοδο ἀπό τό II ὥς τό III συνέδριο μάθαμε νά καταπολεμᾶμε τόν κεντρισμό νικηφόρα σέ διεθνή κλίμακα. Αὐτό ἀποδείχτηκε μέ ἔργα. Τήν πάλη αὐτή θά τή συνεχίσουμε (διαγραφή τοῦ Λεβί καί τοῦ Κόμματος τοῦ Σερράτι) ὥς τό τέλος.

Ὅμως *δέν* μάθαμε *ἀκόμη* σέ διεθνή κλίμακα νά καταπολεμᾶμε τίς λαθεμένες ὑπερβολές τῆς πάλης κατά τοῦ κεντρισμοῦ. Ὡστόσο καταλάβαμε αὐτή τήν ἔλλειψή μας, ὅπως τό ἀπόδειξε ἡ πορεία καί ἡ ἔκβαση τοῦ III συνεδρίου. Καί ἀκρι-

βῶς ἐπειδή χωνέψαμε καλά αὐτή τήν ἔλλειψή μας, *θά ἀπαλλαγοῦμε ἀπ' αὐτή.*

Καί τότε θά εἴμαστε ἀκατανίκητοι, γιατί χωρίς στήριγμα στούς κόλπους τοῦ προλεταριάτου (μέσω τῶν πρακτόρων τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς ΙΙ καί τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς) ἡ ἀστική τάξη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί τῆς 'Αμερικῆς *δέν εἶναι σέ θέση* νά κρατήσει τήν ἐξουσία.

Μιά πιό ἐπισταμένη, μιά πιό σοβαρή προετοιμασία γιά νέες, ὁλοένα καί πιό ἀποφασιστικές μάχες τόσο ἀμυντικές, ὅσο καί ἐπιθετικές — σ' αὐτό βρίσκεται τό βασικό καί τό κύριο τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου.

«... Ὁ κομμουνισμός θά γίνει στήν 'Ιταλία μαζική δύναμη, ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα 'Ιταλίας, παλεύοντας ἀδιάκοπα καί ἀκλόνητα ἐνάντια στήν ὀπορτουνιστική πολιτική τοῦ σερρατισμοῦ, ἀποδειχτεῖ ταυτόχρονα ἱκανό νά συνδεθεῖ μέ τίς μάζες τοῦ προλεταριάτου στά συνδικάτα, στίς ἀπεργίες, στίς μάχες ἐνάντια στίς ἀντεπαναστατικές ὀργανώσεις τῶν φασιστῶν, νά συγχωνεύσει τά κινήματα ὅλων τῶν ὀργανώσεων τῆς ἐργατικῆς τάξης, νά μετατρέψει τίς αὐθόρμητες ἐκδηλώσεις της σέ προσεκτικά προετοιμασμένες μάχες...»

«... Τό 'Ενιαῖο Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας θά εἶναι σέ θέση νά πραγματοποιεῖ μαζικές ἐκδηλώσεις τόσο πιό πετυχημένα, ὅσο καλύτερα θά ἀρχίσει νά προσαρμόζει στό μέλλον τά μαχητικά συνθήματά του πρός τήν πραγματική κατάσταση, νά μελετάει μέ τόν πιό ἐπισταμένο τρόπο αὐτή τήν κατάσταση, νά πραγματοποιεῖ τίς ἐκδηλώσεις μέ μεγαλύτερη ἑνότητα καί πειθαρχία...»

Αὐτά εἶναι τά πιό οὐσιαστικά σημεῖα τῆς ἀπόφασης τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου σχετικά μέ τήν τακτική.

Ἡ κατάκτηση μέ τό μέρος μας τῆς πλειοψηφίας τοῦ προλεταριάτου, αὐτό εἶναι τό «κυριότερο καθῆκον» (τίτλος τῆς § 3 στήν ἀπόφαση γιά τήν τακτική).

Φυσικά, ἐμεῖς δέν ἐννοοῦμε αὐτή τήν κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας σχηματικά, ὅπως τήν ἐννοοῦν οἱ ἱππότες τῆς μικροαστικῆς «δημοκρατίας» ἀπό τή ΙΙ½ Διεθνή. Ὅταν τόν 'Ιούλη τοῦ 1921 στή Ρώμη ὅλο τό προλεταριάτο *ἀκολούθησε* τούς κομμουνιστές ἐνάντια στούς φασίστες, καί τό ρεφορμιστικό προλεταριάτο τῶν συνδικάτων καί τό κεντριστικό τοῦ Κόμματος τοῦ Σερράτι, αὐτό ἦταν *κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας* τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τό μέρος μας.

Αὐτό ἀπεῖχε ἀκόμη πάρα πολύ ἀπό τό νά εἶναι μιά ἀποφασιστική κατάκτηση. Αὐτό ἦταν μόνο μιά μερική, μόνο μιά στιγμιαία, μιά τοπική κατάκτηση. 'Αλλά ἦταν κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας. Μιά τέτια κατάκτηση εἶναι δυνατή καί τότε, ὅταν

ἡ πλειοψηφία τοῦ προλεταριάτου τυπικά ἀκολουθεῖ τούς ἡγέτες τῆς ἀστικῆς τάξης ἤ τούς ἡγέτες πού ἐφαρμόζουν ἀστική πολιτική (ὅπως εἶναι ὅλοι οἱ ἡγέτες τῆς II καί τῆς II½ Διεθνοῦς), ἤ ὅταν ἡ πλειοψηφία τοῦ προλεταριάτου ταλαντεύεται. Ἡ τέτια κατάκτηση προχωρεῖ σταθερά παντοῦ σέ ὅλο τόν κόσμο καί μέ ὅλους τούς τρόπους. Ἄς τήν προετοιμάζουμε πιό σοβαρά καί πιό ἐπισταμένα, ἄς μή χάσουμε καμιά σοβαρή εὐκαιρία ὅταν ἡ ἀστική τάξη ἀναγκάζει τό προλεταριάτο νά ξεσηκωθεῖ γιά ἀγώνα, ἄς μάθουμε νά καθορίζουμε σωστά τίς στιγμές ὅταν οἱ *μάζες* τοῦ προλεταριάτου *δέν μποροῦν νά μήν* ξεσηκωθοῦν μαζί μας.

Τότε ἡ νίκη εἶναι ἐξασφαλισμένη, ὅσο βαριές κι' ἄν θά εἶναι ἀκόμη ὁρισμένες ἐπιμέρους ἧττες καί ὁρισμένες μεταλλαγές στή μεγάλη ἐκστρατεία μας.

Οἱ μέθοδοι τῆς τακτικῆς καί τῆς στρατηγικῆς μας ἔμειναν ἀκόμη πιό πίσω (ἄν κρίνουμε σέ διεθνή κλίμακα) ἀπό τήν ὑπέροχη στρατηγική τῆς ἀστικῆς τάξης, πού διδάχτηκε ἀπό τό παράδειγμα τῆς Ρωσίας καί δέν θά ἀφήσει νά τήν «αἰφνιδιάσουν». Δυνάμεις ὅμως ἔχουμε ἐμεῖς ἀσύγκριτα περισσότερες, τήν τακτική καί τή στρατηγική τή μαθαίνουμε καί προωθήσαμε αὐτή τήν «ἐπιστήμη» μέ τήν πείρα τῶν λαθῶν τῆς ἐκδήλωσης τοῦ Μάρτη 1921. Θά ἀφομοιώσουμε τήν «ἐπιστήμη» αὐτή πέρα γιά πέρα.

Στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν χωρῶν τά Κόμματά μας ἀπέχουν ἀκόμη πολύ, πάρα πολύ, ἀπό τό νά εἶναι τέτια, ὅπως πρέπει νά εἶναι τά πραγματικά Κομμουνιστικά κόμματα, οἱ πραγματικές πρωτοπορίες τῆς πραγματικά ἐπαναστατικῆς καί τῆς μόνης ἐπαναστατικῆς τάξης μέ τήν καθολική συμμετοχή ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος στόν ἀγώνα, στό κίνημα, στήν καθημερινή ζωή τῶν μαζῶν. Ξέρουμε ὅμως τήν ἔλλειψή μας αὐτή, τήν ξεσκεπάσαμε μέ τή μεγαλύτερη παραστατικότητα στήν ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου σχετικά μέ τή δουλιά τοῦ Κόμματος. Καί τήν ἔλλειψη αὐτή θά τήν ξεπεράσουμε.

Σύντροφοι γερμανοί κομμουνιστές! Ἐπιτρέψτε μου νά κλείσω μέ τήν εὐχή τό συνέδριο τοῦ Κόμματός σας τῆς 22 Αὐγούστου νά βάλει τέρμα μέ σταθερό χέρι καί μιά γιά πάντα στούς μικροκαυγάδες μέ αὐτούς πού ἀποσπάστηκαν πρός τά ἀριστερά καί πρός τά δεξιά. Φτάνει ἡ ἐσωκομματική πάλη! Κάτω ὅλοι ὅσοι θελήσουν νά τήν παρατείνουν ἄμεσα ἤ ἔμμεσα. Τώρα ξέρουμε τά καθήκοντά μας πολύ πιό ξεκάθαρα, πιό συγκεκριμένα, πιό χειροπιαστά ἀπ' ὅ,τι χτές· δέν φοβόμαστε νά τονίζουμε

ἀνοιχτά τά λάθη μας, γιά νά τά διορθώνουμε. Τώρα θά διαθέσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις στό Κόμμα γιά τήν καλύτερη ὀργάνωσή του, γιά τό ἀνέβασμα τῆς ποιότητας καί τοῦ περιεχομένου τῆς δουλιᾶς του, γιά τή δημιουργία πιό στενῶν δεσμῶν μέ τίς μάζες, γιά τήν ἐπεξεργασία ὁλοένα καί πιό σωστῆς καί ἀκριβοῦς τακτικῆς καί στρατηγικῆς τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

14 τοῦ Αὐγούστου 1921.

Δημοσιεύτηκε στά γερμανικά στίς 22 τοῦ Αὐγούστου 1921 στήν ἐφημερίδα «Die Rote Fahne», ἀρ. φύλ. 384

Δημοσιεύτηκε στά ρωσικά στίς 21 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 στό «Δελτίο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς», ἀρ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΝΕΟΙ ΚΑΙΡΟΙ, ΠΑΛΙΑ ΛΑΘΗ ΜΕ ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ

Κάθε ἰδιόμορφη στροφή τῆς ἱστορίας προκαλεῖ ὁρισμένες ἀλλαγές στή μορφή τῶν μικροαστικῶν ταλαντεύσεων, πού παρουσιάζονται πάντα δίπλα στό προλεταριάτο καί εἰσχωροῦν πάντα στόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο βαθμό μέσα στό προλεταριάτο.

Ὁ μικροαστικός ρεφορμισμός, δηλαδή ἡ σκεπασμένη μέ ὡραῖες δημοκρατικές καί «σοσιαλ»δημοκρατικές φράσεις καί μέ ἀνίσχυρες εὐχές δουλικότητα μπροστά στήν ἀστική τάξη, καί ὁ μικροαστικός ἐπαναστατισμός, τρομερός, φουσκωμένος, ἀλαζονικός στά λόγια, μά κούφιος, κομματιασμένος, σκόρπιος καί ἄμυαλος στήν πράξη — αὐτά εἶναι τά δυό «ρεύματα» τῶν ταλαντεύσεων αὐτῶν. Καί εἶναι ἀναπόφευκτα, ὅσο δέν ἔχουν ἐξαλειφθεῖ οἱ βαθύτερες ρίζες τοῦ καπιταλισμοῦ. Μέ τή στροφή πού σημειώθηκε σήμερα στήν οἰκονομική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἀλλάζει καί ἡ μορφή τῶν δυό αὐτῶν «ρευμάτων».

Τό βασικό ἐπιχείρημα ἐκείνων πού μενσεβικοφέρνουν εἶναι: «Οἱ μπολσεβίκοι γύρισαν πρός τά πίσω, πρός τόν καπιταλισμό, αὐτό θά εἶναι ὁ θάνατός τους. Ἡ ἐπανάσταση λοιπόν, μαζί καί ἡ ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη, εἶναι ἀστική! Ζήτω ἡ δημοκρατία! Ζήτω ὁ ρεφορμισμός!». Ὅπως κι' ἄν λέγονται αὐτά, μέ καθαρά μενσεβίκικο ἤ μέ καθαρά ἐσέρικο τρόπο, μέ τό πνεῦμα τῆς II ἤ τῆς II½ Διεθνοῦς, ἡ οὐσία εἶναι ἡ ἴδια.

Τό βασικό ἐπιχείρημα τῶν μισοαναρχικῶν, ὅπως εἶναι τό γερμανικό «Κομμουνιστικό ἐργατικό κόμμα», ἤ ἡ μερίδα ἐκείνη τῆς πρώην ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσής μας, πού ἔφυγε ἤ φεύγει ἀπό τό Κόμμα, εἶναι: «Τώρα πιά οἱ μπολσεβίκοι δέν πιστεύουν στήν ἐργατική τάξη!» Κι' ἀπό δῶ βγάζουν συνθη-

ματα πού μοιάζουν λίγο-πολύ μέ τά συνθήματα «τῆς Κρονστάνδης» τήν ἄνοιξη τοῦ 1921.

Τό καθῆκον τῶν μαρξιστῶν εἶναι νά ἀντιπαραθέσουν ὅσο τό δυνατό πιό ψύχραιμα καί ἀκριβολογημένα στίς κλάψες καί στόν πανικό τῶν φιλισταίων τοῦ ρεφορμισμοῦ καί τῶν φιλισταίων τοῦ ἐπαναστατισμοῦ μιά ἐκτίμηση ρεαλιστική τῶν ταξικῶν δυνάμεων καί τά ἀναμφισβήτητα γεγονότα.

Θυμηθεῖτε τά κυριότερα στάδια τῆς ἐπανάστασής μας. Πρῶτο στάδιο, ἄς ποῦμε καθαρά πολιτικό, ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη ὥς τίς 5 τοῦ Γενάρη, ὥς τή διάλυση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης. Μέσα σέ καμιά δεκαριά ἑβδομάδες κάναμε γιά τήν πραγματική καί πλήρη ἐξάλειψη τῶν ὑπολειμάτων τοῦ φεουδαρχισμοῦ στή Ρωσία ἑκατό φορές περισσότερα ἀπ' ὅσα ἔκαναν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι στούς ὀχτώ μῆνες (Φλεβάρης-Ὀχτώβρης τοῦ 1917) τῆς ἐξουσίας *τους*. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, μά καί ὅλοι οἱ ἥρωες τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς στό ἐξωτερικό ἦταν ἐκεῖνο τόν καιρό ἀξιοθρήνητοι συνεργοί τῆς ἀντίδρασης. Οἱ ἀναρχικοί εἴτε τά εἶχαν χαμένα καί στέκονταν στήν ἄκρη, εἴτε μᾶς βοηθοῦσαν. Ἡ ἐπανάσταση τότε ἦταν ἀστική; Καί βέβαια ἦταν, ἐφόσον τό ἔργο πού φέρναμε σέ πέρας ἦταν ἡ ὁλοκλήρωση τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης καί ἐφόσον δέν ὑπῆρχε ἀκόμη ταξική πάλη μέσα «στήν ἀγροτιά». Ταυτόχρονα ὅμως κάναμε σέ τεράστιο βαθμό πολλά καί *πέρα* ἀπό τήν ἀστική ἐπανάσταση, *γιά* τή σοσιαλιστική, τήν προλεταριακή ἐπανάσταση: (1) Ἀναπτύξαμε ὅσο ποτέ ἄλλοτε τίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης γιά τή χρησιμοποίηση *ἀπομέρους της* τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. (2) Δόσαμε ἕνα χτύπημα, αἰσθητό σέ ὅλο τόν κόσμο, στά εἴδωλα τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, στή Συντακτική Συνέλευση καί στίς ἀστικές «ἐλευθερίες», ὅπως ἡ ἐλευθερία Τύπου γιά τούς πλούσιους. (3) Δημιουργήσαμε τό σοβιετικό *τύπο* κράτους, πού εἶναι ἕνα γιγάντιο βῆμα πρός τά μπρός ὕστερα ἀπό τό 1793 καί τό 1871.

2ο στάδιο. Ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. Τό ὄργιο τῆς ἐπαναστατικῆς λογοκοπίας ἐνάντια στήν εἰρήνη — τῆς μισοπατριωτικῆς λογοκοπίας τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων, τῆς «ἀριστερῆς» μιᾶς μερίδας τῶν μπολσεβίκων. «Ἀπό τή στιγμή πού συμβιβαστήκατε μέ τόν ἰμπεριαλισμό, χαθήκατε» — διαβεβαίωνε πανικόβλητος ἤ μέ κακεντρέχεια ὁ μικροαστός. Ἀλλά οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι συμβιβάστηκαν μέ τόν ἰμπεριαλισμό, σάν συνέταιροι στήν καταλήστευση τῶν ἐργατῶν ἀπό τήν ἀστική τάξη. Ἐμεῖς «συμβιβαστήκαμε», δίνοντας στό ληστή ἕνα μέρος ἀπό τήν περιουσία μας γιά νά

σώσουμε τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν, γιά νά τοῦ καταφέρουμε ἀκόμη πιό δυνατά χτυπήματα. Μᾶς ἔφαγαν τότε τ' αὐτιά μέ τή λογοκοπία ὅτι δῆθεν «δέν πιστεύουμε στίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης», δέν ἀφήσαμε ὅμως νά μᾶς ἐξαπατήσουν μέ τή λογοκοπία.

3ο στάδιο. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τοῦ 1918-1920, ἀπό τούς τσεχοσλοβάκους καί τούς «ὀπαδούς τῆς Συντακτικῆς» ὥς τόν Βράνγκελ. Ὁ Κόκκινος Στρατός μας δέν ὑπῆρχε στήν ἀρχή τοῦ πολέμου. Ἄν συγκρίνουμε τίς ὑλικές δυνάμεις, ὁ Κόκκινος Στρατός εἶναι καί τώρα μηδαμινός ἀπέναντι σέ ὁποιονδήποτε στρατό τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ. Κι' ὡστόσο νικήσαμε στήν πάλη μέ τήν Ἀντάντ, πού εἶναι ἰσχυρή σέ παγκόσμια κλίμακα. Τή συμμαχία τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν μέ τήν καθοδήγηση τῆς προλεταριακῆς ἐξουσίας τήν ἀνεβάσαμε, σάν κοσμοϊστορική κατάκτηση, σέ πρωτοφανέρωτο ὕψος. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι ἔπαιξαν ρόλο συνεργῶν τῆς μοναρχίας καί ἀπροκάλυπτων (ὑπουργοί, ὀργανωτές, κήρυκες) καί σκεπασμένων (ἡ πιό «λεπτή» καί πιό πρόστυχη στάση τῶν Τσερνόφ καί τῶν Μάρτοφ, πού ἔνιβαν τάχα τά χέρια τους καί στήν πράξη δούλευαν μέ τήν πέννα ἐναντίον μας). Καί οἱ ἀναρχικοί στριφογύριζαν ἀνίσχυροι: ἕνα μέρος ἀπ' αὐτούς μᾶς βοηθοῦσε, ἕνα ἄλλο μέρος χαλοῦσε τή δουλιά μέ τίς φωνασκίες ἐνάντια στή στρατιωτική πειθαρχία ἤ μέ τό σκεπτικισμό του.

4ο στάδιο. Ἡ Ἀντάντ εἶναι ἀναγκασμένη νά σταματήσει (ἄραγε γιά πολύ;) τήν ἐπέμβαση καί τόν ἀποκλεισμό. Ἡ χώρα μας καταστραμένη σέ ἀφάνταστο βαθμό μόλις ἀρχίζει νά συνέρχεται καί μόλις τώρα βλέπει ὅλη τήν ἔκταση τῆς καταστροφῆς καί δοκιμάζει τίς πιό βαριές συμφορές: σταμάτημα τῆς βιομηχανίας, σιτοδεία, πείνα, ἐπιδημίες.

Ἀνεβήκαμε στό πιό ψηλό καί ταυτόχρονα καί στό πιό δύσκολο σκαλοπάτι τῆς κοσμοϊστορικῆς μας πάλης. Τούτη τή στιγμή καί σέ τούτη τήν περίοδο ὁ ἐχθρός δέν ἦταν ἐκεῖνος πού ἦταν χθές. Ὁ ἐχθρός δέν εἶναι οἱ ὀρδές τῶν λευκοφρουριτῶν κάτω ἀπό τή διοίκηση τῶν τσιφλικάδων, πού τούς ὑποστηρίζουν ὅλοι οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, ὅλη ἡ διεθνής ἀστική τάξη. Ὁ ἐχθρός εἶναι ἡ καθημερινή ρουτίνα τῆς οἰκονομίας σέ μιά χώρα μικροαγροτῶν μέ καταστραμένη τή μεγάλη βιομηχανία. Ὁ ἐχθρός εἶναι τό μικροαστικό στοιχεῖο, πού μᾶς περιβάλλει σάν τόν ἀέρα καί πού διεισδύει πολύ ἔντονα στίς γραμμές τοῦ προλεταριάτου. Καί τό προλεταριάτο ξέπεσε ταξικά, δηλ. βγῆκε ἀπό τόν ταξικό δρόμο του. Οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια εἶναι σταματημένα, τό προλεταριάτο ἐξασθενημένο, σκόρπιο, ἀδύναμο. Καί τό μικροαστικό στοιχεῖο

μέσα στό κράτος τό ὑποστηρίζει ὅλη ἡ διεθνής ἀστική τάξη, πού εἶναι ἀκόμη ἰσχυρή σέ παγκόσμια κλίμακα.

Ἔ, λοιπόν, πῶς νά μή δειλιάσει κανείς ἐδῶ; Ἰδίως τέτιοι ἥρωες σάν τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, σάν τούς ἱππότες τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς, σάν τούς ἀνήμπορους ἀναρχικούς, σάν τούς λάτρες τῆς «ἀριστερῆς» λογοκοπίας. «Οἱ μπολσεβίκοι κάνουν στροφή πρός τόν καπιταλισμό, ἔρχεται τό τέλος τῶν μπολσεβίκων, καί ἡ ἐπανάστασή τους δέν βγῆκε ἔξω ἀπό τά πλαίσια τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης». Ἀκοῦμε ἕνα σωρό τέτιες κραυγές.

Ὅμως τίς ἔχουμε πιά συνηθίσει.

Τόν κίνδυνο δέν τόν ὑποτιμοῦμε. Τόν ἀτενίζουμε κατά πρόσωπο. Λέμε στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες: ὁ κίνδυνος εἶναι μεγάλος — περισσότερη συνοχή, ἀντοχή, ψυχραιμία, πετάξτε μέ περιφρόνηση ἔξω ἀπό τίς γραμμές σας ὅσους μενσεβικοφέρνουν καί ἐσεροφέρνουν, τούς πανικόβλητους, τούς φωνακλάδες.

Ὁ κίνδυνος εἶναι μεγάλος. Ὁ ἐχθρός εἶναι πολύ πιό δυνατός ἀπό μᾶς οἰκονομικά, ὅπως χθές ἦταν πολύ πιό δυνατός ἀπό μᾶς ἀπό στρατιωτική ἄποψη. Τό ξέρουμε αὐτό καί ἡ γνώση εἶναι ἡ δύναμή μας. Ἔχουμε ἤδη κάνει πάρα πολλά καί γιά τό ξεκαθάρισμα τῆς Ρωσίας ἀπό τό φεουδαρχισμό, καί γιά τήν ἀνάπτυξη ὅλων τῶν δυνάμεων τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, καί γιά τόν παγκόσμιο ἀγώνα ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, καθώς καί γιά τό διεθνές προλεταριακό κίνημα, ἀπαλλαγμένο ἀπό τίς προστυχιές καί τίς μικρότητες τῆς ΙΙ καί τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς, ἔτσι πού οἱ πανικόβλητες κραυγές δέν ἔχουν ἐπίδραση πάνω μας. Τήν ἐπαναστατική μας δράση τήν ἔχουμε ἤδη «δικαιώσει» πέρα γιά πέρα καί μέ τό παραπάνω, δείχνοντας μέ ἔργα σέ ὅλο τόν κόσμο τί μπορεῖ νά κάνει ἡ προλεταριακή ἐπαναστατικότητα σέ ἀντίθεση μέ τή μενσεβικο-ἐσέρικη «δημοκρατία» καί τόν συγκαλυμένο μέ πομπώδεις φράσεις δειλό ρεφορμισμό.

Ὅποιος φοβᾶται τήν ἥττα πρίν ἀρχίσει ἡ μεγάλη μάχη, μπορεῖ νά ὀνομάζει τόν ἑαυτό του σοσιαλιστή μόνο καί μόνο γιά νά κοροϊδεύει τούς ἐργάτες.

Ἀκριβῶς γιατί δέν φοβόμαστε νά ἀτενίσουμε τόν κίνδυνο κατά πρόσωπο χρησιμοποιοῦμε καλύτερα τίς δυνάμεις μας γιά τόν ἀγώνα — σταθμίζουμε πιό ψύχραιμα, πιό προσεκτικά, πιό μελετημένα τίς πιθανότητες ἐπιτυχίας — κάνουμε κάθε ὑποχώρηση πού μᾶς δυναμώνει καί πού κομματιάζει τίς δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ (ὅπως τό εἶδε τώρα καί ὁ τελευταῖος βλάκας πώς ἡ

«εἰρήνη τοῦ Μπρέστ» ἦταν μιά ὑποχώρηση πού μᾶς δυνάμωσε καί κομμάτιασε τίς δυνάμεις τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ).

Οἱ μενσεβίκοι φωνάζουν ὅτι ὁ φόρος σέ εἶδος, ἡ ἐλευθερία ἐμπορίου, οἱ ἐκχωρήσεις καί ὁ κρατικός καπιταλισμός σημαίνουν χρεοκοπία τοῦ κομμουνισμοῦ. Στούς μενσεβίκους αὐτούς προσχώρησε στό ἐξωτερικό ὁ πρώην κομμουνιστής Λεβί. Αὐτόν τό Λεβί ἔπρεπε νά τόν ὑπερασπίσουμε ὥς τό σημεῖο πού τά λάθη του ἦταν δυνατό νά ἐξηγηθοῦν σάν ἀντίδραση σέ μιά σειρά λάθη τῶν «ἀριστερῶν» κομμουνιστῶν τῆς Γερμανίας, κυρίως τό Μάρτη τοῦ 1921. Αὐτόν τόν Λεβί δέν ἐπιτρέπεται νά τόν ὑπερασπίσουμε, ὅταν ἀντί νά παραδεχτεῖ πώς δέν ἔχει δίκιο, κυλάει σέ ὅλη τή γραμμή στό μενσεβικισμό.

Στούς μενσεβίκους πού φωνασκοῦν θά θυμίσουμε ἁπλῶς τό γεγονός ὅτι ἀπό τήν ἄνοιξη ἀκόμη τοῦ 1918 οἱ κομμουνιστές διακήρυξαν καί ὑπεράσπισαν τήν ἰδέα τοῦ συνασπισμοῦ, τῆς συμμαχίας μέ τόν κρατικό καπιταλισμό, ἐνάντια στό μικροαστικό στοιχεῖο. Πρίν τρία χρόνια! Τούς πρώτους μῆνες τῆς νίκης τῶν μπολσεβίκων! Κι' ἀπό τότε οἱ μπολσεβίκοι τά ἔβλεπαν ὅλα ψύχραιμα. Καί ἀπό τότε κανείς δέν μπόρεσε νά ἀναιρέσει τήν ὀρθότητα τοῦ ψύχραιμου ὑπολογισμοῦ ἀπομέρους μας τῶν δυνάμεων πού ὑπάρχουν.

Ὁ Λεβί πού κατρακύλησε στό μενσεβικισμό συμβουλεύει τούς μπολσεβίκους («προφητεύει» τή νίκη τοῦ καπιταλισμοῦ ἐναντίον τους, τό ἴδιο ὅπως καί ὅλοι οἱ μικροαστοί, οἱ δημοκράτες, οἱ σοσιαλδημοκράτες κτλ. προφήτευαν τό χαμό μας σέ περίπτωση πού θά διαλύαμε τή Συντακτική!) νά ἀπευθυνθοῦν σέ *ὅλη* τήν ἐργατική τάξη καί νά ζητήσουν τή βοήθειά της! Ἐπειδή ὥς τώρα, βλέπετε, τούς βοηθοῦσε μόνο *ἕνα μέρος της!*

Ἐδῶ ὁ Λεβί συμφωνεῖ κατά τρόπο ἀξιοπρόσεκτο μέ τούς μισοαναρχικούς καί τούς φωνακλάδες, ἐνμέρει μέ ὁρισμένους ἀπό τήν πρώην «ἐργατική ἀντιπολίτευση», πού τούς ἀρέσει νά λένε ἠχηρές φράσεις ὅτι οἱ μπολσεβίκοι τώρα «δέν πιστεύουν στίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης». Καί οἱ μενσεβίκοι καί ὅσοι ἀναρχοφέρνουν δέν εἶναι σέ θέση νά σκεφτοῦν πάνω στό πραγματικό, τό συγκεκριμένο περιεχόμενο τῆς ἔννοιας «δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης» καί τή μετατρέπουν σέ εἴδωλο. Ἀντί νά μελετήσουν καί νά ἀναλύσουν αὐτό τό περιεχόμενο ἀρχίζουν τούς μεγαλόστομους λόγους.

Οἱ κύριοι τῆς ΙΙ$^1/_2$ Διεθνοῦς, πού θέλουν νά ὀνομάζονται ἐπαναστάτες, σέ κάθε σοβαρή κατάσταση ἀποκαλύπτονται στήν πράξη ὅτι εἶναι ἀντεπαναστάτες, γιατί φοβοῦνται τή βίαιη καταστροφή τοῦ παλιοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, δέν πιστεύουν στίς δυνάμεις τῆς

ἐργατικῆς τάξης. Ὅταν τό λέγαμε αὐτό γιά τούς ἐσέρους καί Σία, δέν λέγαμε ἁπλῶς λόγια. Ὁ καθένας ξέρει ὅτι ἡ ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη προώθησε ἔμπρακτα καινούργιες δυνάμεις, μιά καινούργια τάξη, ὅτι οἱ καλύτεροι ἐκπρόσωποι τοῦ προλεταριάτου κυβερνοῦν σήμερα τή Ρωσία, ὅτι δημιούργησαν στρατό, τόν διοίκησαν, δημιούργησαν τήν τοπική διοίκηση κτλ., διευθύνουν τή βιομηχανία κτλ. Ἄν μέσα σ' αὐτή τή διοίκηση ὑπάρχουν γραφειοκρατικές διαστρεβλώσεις, δέν κρύβουμε αὐτό τό κακό, ἀλλά τό ξεσκεπάζουμε καί τό πολεμᾶμε. Ὅποιος μέσα στήν πάλη ἐνάντια στίς διαστρεβλώσεις τοῦ νέου καθεστῶτος, ξεχνάει τό περιεχόμενό του, ξεχνάει ὅτι ἡ ἐργατική τάξη δημιούργησε καί διευθύνει ἕνα κράτος σοβιετικοῦ τύπου, αὐτός δέν ξέρει ἁπλούστατα νά σκέπτεται καί πετάει λόγια στόν ἀέρα.

Οἱ «δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης» δέν εἶναι ὅμως ἀπεριόριστες. Ἄν σήμερα ἡ εἰσροή φρέσκων δυνάμεων ἀπό τήν ἐργατική τάξη εἶναι ἀσθενική, κάποτε μάλιστα καί πολύ ἀσθενική, ἄν παρόλα τά διατάγματα, τίς ἐκκλήσεις, τή ζύμωση, παρόλες τίς ἐντολές γιά «ἀνάδειξη ἐξωκομματικῶν», ἡ εἰσροή τῶν δυνάμεων ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἀσθενική, ὡστόσο νά διακηρύσσει κανείς μεγαλόστομα ὅτι «οἱ μπολσεβίκοι δυσπιστοῦν στίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης» σημαίνει ὅτι ξεπέφτει σέ μιά κούφια λογοκοπία.

Χωρίς ὁρισμένη «ἀνάπαυλα» δέν θά ἔχουμε τίς νέες αὐτές δυνάμεις, πού δέν θά ἀναπτυχθοῦν παρά μόνο σιγά-σιγά. Δέν μποροῦμε νά τίς βροῦμε *πουθενά ἀλλοῦ* παρά μόνο πάνω στή βάση τῆς ἀνορθωμένης μεγάλης βιομηχανίας (δηλαδή, γιά νά μιλήσουμε πιό ἀκριβολογημένα καί συγκεκριμένα, πάνω στή βάση τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ).

Ὕστερα ἀπό μιά πάρα πολύ μεγάλη καί πρωτοείδωτη στόν κόσμο ἔνταση τῶν δυνάμεων ἡ ἐργατική τάξη μιᾶς καταστραμένης μικροαγροτικῆς χώρας, ἡ ἐργατική τάξη, πού ἕνα μεγάλο μέρος της ξέπεσε ταξικά, χρειάζεται ὁρισμένο χρονικό διάστημα γιά νά μπορέσουν οἱ νέες δυνάμεις νά μεγαλώσουν, νά τραβηχτοῦν στό στίβο, γιά νά μπορέσουν οἱ παλιές, οἱ ἐξαντλημένες δυνάμεις νά «ἐπισκευαστοῦν». Ἡ δημιουργία τοῦ στρατιωτικοῦ καί τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, πού στάθηκε ἱκανός νά ἀντέξει νικηφόρα στίς δοκιμασίες τοῦ 1917-1921, ἦταν ἕνα μεγάλο ἔργο, πού ἀπασχόλησε, ἀπορόφησε, ἐξάντλησε τίς πραγματικές (ὄχι αὐτές πού ὑπάρχουν στούς μεγαλόστομους λόγους τῶν φωνακλάδων) «δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης». Αὐτό πρέπει νά τό καταλάβουμε καί νά παίρνουμε ὑπόψη ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἤ πιό σωστά: ἀναπόφευκτη ἡ *ἐπιβράδυνση* στήν ἀνάπτυξη τῶν *νέων* δυνάμεων τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ὅταν οἱ μενσεβίκοι φωνάζουν γιά «βοναπαρτισμό» τῶν μπολσεβίκων (λέγοντας ὅτι τάχα οἱ μπολσεβίκοι στηρίζονται στό στρατό καί στόν κρατικό μηχανισμό, ἐνάντια στή θέληση τῆς «δημοκρατίας»), ἐκφράζουν μ' αὐτό περίφημα τήν τακτική τῆς ἀστικῆς τάξης καί ὁ Μιλιουκόφ ἔχει δίκιο πού τήν ὑποστηρίζει, πού ὑποστηρίζει τά συνθήματα τῆς «Κρονστάνδης» (ἄνοιξη τοῦ 1921). Ἡ ἀστική τάξη παίρνει πολύ σωστά ὑπόψη της ὅτι τίς *πραγματικές* «δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης» τίς ἀποτελεῖ σήμερα ἡ ἰσχυρή πρωτοπορία αὐτῆς τῆς τάξης (τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ρωσίας, πού δέν κατάκτησε μονομιᾶς, ἀλλά μέσα σέ 25 χρόνια μέ τά ἔργα του τό ρόλο, τόν τίτλο καί τή δύναμη τῆς «πρωτοπορίας» τῆς μόνης ἐπαναστατικῆς τάξης), σύν τά στοιχεῖα πού πιό πολύ ἐξασθένισαν μέ τόν ξεπεσμό τους ἀπό τήν ταξική θέση, στοιχεῖα πού πέφτουν εὔκολα σέ μενσεβίκικες καί ἀναρχικές ταλαντεύσεις.

Μέ τό σύνθημα «περισσότερη ἐμπιστοσύνη στή δύναμη τῆς ἐργατικῆς τάξης» *στήν πράξη* δυναμώνουν οἱ μενσεβίκικες καί οἱ ἀναρχικές ἐπιδράσεις: ἡ Κρονστάνδη τό ἀπόδειξε καί τό ἔδειξε πολύ παραστατικά τήν ἄνοιξη τοῦ 1921. Κάθε συνειδητός ἐργάτης πρέπει νά ξεσκεπάσει καί νά διώξει ὅσους φωνάζουν γιά «δυσπιστία μας στίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης», γιατί οἱ φωνακλάδες αὐτοί στήν πράξη εἶναι βοηθοί τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων καί πρός ὄφελός τους προσπαθοῦν νά ἐξασθενίσουν τό προλεταριάτο, ἐπεκτείνοντας τήν ἐπιροή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἀναρχικῶν.

Νά ποῦ «βρίσκεται τό μυστικό», ἄν θέλουμε νά ἐμβαθύνουμε ψύχραιμα στό πραγματικό περιεχόμενο τῆς ἔννοιας «δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης»!

Ποῦ εἶναι ἡ δουλιά σας, ἀγαπητοί μου; Τί κάνατε γιά νά προωθήσετε πραγματικά τούς ἐξωκομματικούς στό κυριότερο σημερινό «μέτωπο», στό οἰκονομικό μέτωπο, στό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας; Νά τό ἐρώτημα πού πρέπει νά βάλουν οἱ συνειδητοί ἐργάτες στούς φωνακλάδες. Νά πῶς μποροῦμε καί πρέπει πάντα νά ξεσκεπάζουμε τούς φωνακλάδες, νά ἀποδείχνουμε ὅτι στήν πράξη οἱ φωνακλάδες δέν βοηθοῦν, ἀλλά ἐμποδίζουν τήν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας, δέν βοηθοῦν, ἀλλά ἐμποδίζουν τήν προλεταριακή ἐπανάσταση, δέν ὑποστηρίζουν τίς προλεταριακές, ἀλλά τίς μικροαστικές τάσεις καί ἐξυπηρετοῦν μιά ξένη τάξη.

Τό σύνθημά μας εἶναι: κάτω οἱ φωνακλάδες! κάτω οἱ ἀσυνείδητοι βοηθοί τῶν λευκοφρουριτῶν, πού ἐπαναλαμβάνουν τά λάθη τῶν δυστυχισμένων ναυτῶν τῆς Κρονστάνδης τήν ἄνοιξη τοῦ 1921! Ἐμπρός γιά μιά σοβαρή πρακτική δουλιά, πού εἶναι σέ θέση νά

παίρνει ὑπόψη τήν ἰδιομορφία τῆς τρέχουσας στιγμῆς καί τά καθήκοντά της! Δέ μᾶς χρειάζονται φράσεις, ἀλλά ἔργα.

Ὁ ψύχραιμος ὑπολογισμός αὐτῆς τῆς ἰδιομορφίας καί τῶν πραγματικῶν, ὄχι φανταστικῶν, ταξικῶν δυνάμεων μᾶς λέει:

— Ὕστερα ἀπό μιά περίοδο μέ πρωτοφανέρωτες στόν κόσμο κατακτήσεις τῆς δημιουργικῆς δουλιᾶς τοῦ προλεταριάτου στό στρατιωτικό, στό διοικητικό καί στό γενικό πολιτικό τομέα, ἦρθε ὄχι τυχαῖα, ἀλλά ἀναγκαστικά, ὄχι ἀπό ὑπαιτιότητα προσώπων ἤ κομμάτων, ἀλλά ἀπό ἀντικειμενικές αἰτίες μιά περίοδος πολύ πιό ἀργῆς ἀνάπτυξης τῶν νέων δυνάμεων. Στόν τομέα τῆς οἰκονομίας ἡ οἰκοδόμησή της θά εἶναι ἀναπόφευκτα πιό δύσκολη, πιό ἀργή, πιό βαθμιαία. Αὐτό ἀπορέει ἀπό τό χαρακτήρα τῆς δουλιᾶς σέ σύγκριση μέ τή στρατιωτική, τή διοικητική καί τή γενική πολιτική δουλιά. Αὐτό ἀπορέει ἀπό τίς ἰδιαίτερες δυσκολίες της καί ἀπό τήν πιό βαθιά, ἄν μποροῦμε νά ἐκφραστοῦμε ἔτσι, ἐδαφικότητά της.

Γι' αὐτό θά προσπαθήσουμε μέ τή μεγαλύτερη προσοχή, μέ τριπλασιασμένη προσοχή νά καθορίσουμε τά καθήκοντά μας σ' αὐτό τό νέο, ἀνώτερο στάδιο τοῦ ἀγώνα. Θά καθορίσουμε μέ περισσότερη μετριοφροσύνη αὐτά τά καθήκοντα. Θά κάνουμε περισσότερες ὑποχωρήσεις, βέβαια, μέσα στά πλαίσια τῶν ὑποχωρήσεων πού τό προλεταριάτο *μπορεῖ* νά κάνει, παραμένοντας τάξη κυρίαρχη. Ὅσο τό δυνατό ταχύτερη συγκέντρωση ἑνός μέτριου φόρου σέ εἶδος καί ὅσο τό δυνατό περισσότερη ἐλευθερία στήν ἀνάπτυξη, στό δυνάμωμα καί στήν ἀνόρθωση τοῦ νοικοκυριοῦ τοῦ ἀγρότη. Θά δόσουμε τίς ἐπιχειρήσεις πού δέν μᾶς εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖες σέ ἐνοικιαστές, μαζί καί σέ ἰδιῶτες καπιταλιστές καί σέ ἐπιχειρηματίες τοῦ ἐξωτερικοῦ πού θέλουν ἐκχωρήσεις. Μᾶς χρειάζεται ὁ συνασπισμός εἴτε ἡ συμμαχία τοῦ προλεταριακοῦ κράτους μέ τόν κρατικό καπιταλισμό ἐνάντια στό μικροαστικό στοιχεῖο. Ἡ συμμαχία αὐτή πρέπει νά πραγματοποιηθεῖ ἔξυπνα σύμφωνα μέ τόν κανόνα: «Ἑφτά φορές μέτρα καί μιά κόβε». Θά κρατήσουμε γιά μᾶς ἄμεσα ἕναν μικρότερο τομέα δουλιᾶς, μόνο ὅ,τι εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖο. Θά συγκεντρώσουμε σ' αὐτόν τό *μικρότερο* τομέα τίς ἐξασθενημένες δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης, σέ ἀντάλλαγμα ὅμως θά ἑδραιώσουμε πιό γερά τίς θέσεις μας, θά ἐλέγχουμε τόν ἑαυτό μας μέ τήν πρακτική πεῖρα ὄχι μιά καί δυό, ἀλλά πολλές φορές. Θά προχωροῦμε βῆμα πρός βῆμα, σπιθαμή πρός σπιθαμή — διαφορετικά *δέν μπορεῖ* νά τραβάει πρός τά μπρός σ' ἕναν τόσο δύσκολο δρόμο, μέσα σέ τόσο σκληρές συνθῆκες, μέ τόσους κινδύνους, ἕνας «στρατός» σάν τόν δικό μας. Ὅποιος βρίσκει τή δουλιά αὐτή «πληκτική», «χωρίς ἐνδιαφέρον», «ἀκατανόητη», ὅποιος

στραβομουτσουνιάζει ἤ πανικοβάλλεται, ἤ μεθάει ἀπό τούς μεγαλόστομους λόγους ὅτι δέν ὑπάρχει ἡ «παλιά ἄνοδος», «ὁ παλιός ἐνθουσιασμός» κτλ. — αὐτόν καλύτερα εἶναι νά τόν «ἀπαλλάξουμε ἀπό τή δουλιά» καί νά τόν στείλουμε στό ἀρχεῖο, γιά νά μή μπορεῖ νά μᾶς κάνει ζημιά, γιατί αὐτός δέν θέλει ἤ δέν μπορεῖ νά σκεφτεῖ πάνω στήν ἰδιομορφία πού παρουσιάζει τό δοσμένο σκαλοπάτι, ὁ δοσμένος σταθμός τοῦ ἀγώνα.

Μέσα σέ συνθῆκες τεράστιας καταστροφῆς τῆς χώρας καί ἐξάντλησης τῶν δυνάμεων τοῦ προλεταριάτου μέ μιά σειρά σχεδόν ὑπεράνθρωπες προσπάθειες καταπιανόμαστε μέ τό πιό δύσκολο ἔργο: νά βάλουμε τά θεμέλια γιά μιά πραγματικά σοσιαλιστική οἰκονομία, γιά τήν κανονική κρατική ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων (πιό σωστά: ἀνταλλαγή προϊόντων) ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί στή γεωργία. Ὁ ἐχθρός εἶναι ἀκόμη πολύ πιό δυνατός ἀπό μᾶς: ἡ ἀναρχική, ἡ μαυραγορίτικη, ἡ ἀτομική ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων ὑποσκάπτει σέ κάθε βῆμα τή δουλιά μας. Βλέπουμε καθαρά τίς δυσκολίες καί θά τίς ὑπερνικήσουμε συστηματικά καί ἐπίμονα. Περισσότερη πρωτοβουλία καί αὐτοτέλεια στά τοπικά ὄργανα, περισσότερες δυνάμεις ἐκεῖ, περισσότερη προσοχή στήν πρακτική τους πείρα. Ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ νά ἐπουλώσει τίς πληγές της, νά ἀναστηλώσει τήν προλεταριακή «ταξική δύναμή της», ἡ ἀγροτιά δέν μπορεῖ νά δυναμώσει τήν ἐμπιστοσύνη της πρός τήν προλεταριακή ἡγεσία *παρά μόνο* στό βαθμό πού θά ἀνορθώνεται πετυχημένα ἡ βιομηχανία καί θά ὀργανώνεται ἡ κανονική κρατική ἀνταλλαγή τῶν προϊόντων, πού συμφέρει καί στόν ἀγρότη καί στόν ἐργάτη. Στό βαθμό αὐτῶν τῶν ἐπιτυχιῶν θά ἔχουμε καί εἰσροή νέων δυνάμεων, ἴσως ὄχι τόσο γρήγορα ὅσο θά τό ἤθελε ὁ καθένας μας, ὅμως θά ἔχουμε τέτια εἰσροή.

Ἐμπρός γιά μιά δουλιά πιό ἀργή καί πιό προσεκτική, πιό σταθερή καί ἐπίμονη!

20 τοῦ Αὐγούστου 1921.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 190, 28 τοῦ Αὐγούστου 1921
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τά δοκίμια τά διορθωμένα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΤΟΥ ΟΥΝΓΚΕΡΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ [54]

Συμβουλεύω νά δοθεῖ στήν ὑπόθεση αὐτή μεγαλύτερη προσοχή, νά γίνει ἔλεγχος στή σοβαρότητα τῆς κατηγορίας καί στήν περίπτωση πού αὐτή ἀποδειχτεῖ πλήρως, πράγμα γιά τό ὁποῖο, προφανῶς, δέν πρέπει νά ἀμφιβάλλουμε, τότε νά ὀργανωθεῖ ἀνοιχτό δικαστήριο, νά διεξαχθεῖ αὐτό μέ τή μεγαλύτερη ταχύτητα καί ὁ ἔνοχος νά ἐκτελεστεῖ.

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά
στίς 26 τοῦ Αὐγούστου 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΛΕ [55]

Στόν σ. Κισελιόφ ἤ στόν ἀναπληρωτή του
μέ τήν ἰδιότητα τοῦ προέδρου τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ

27 τοῦ Αὐγούστου 1921.

Σύντρ. Κισελιόφ!

Μιά σειρά ἀπό ἀναφορές δείχνουν ὅτι ἡ καθιέρωση πληρωμῆς (γιά τίς ὑπηρεσίες κ.ἄ.) βάζει συχνά *τούς ἐργάτες* σέ ἀνυπόφορη κατάσταση.

Πρέπει νά ἐκλέξετε μιά ἐπιτροπή:

1) 2 ἀπό τό ΠΚΣΣ

2) ἀπό 1 ἐκπρόσωπο ἀπό τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν Πετρούπολης καί Μόσχας

3) 2 μέλη τοῦ ΣΛΕ

4) τόν πρόεδρο του Μικροῦ Συμβουλίου (σ. Κισελιόφ) σάν πρόεδρο.

Καθῆκον τῆς ἐπιτροπῆς:

νά ἑτοιμάσει ὁλόπλευρα τό ζήτημα (καί τά ἀνάλογα διατάγματα) γιά τήν καθιέρωση τῆς πληρωμῆς ἀνάλογα μέ τίς ἀποδοχές τῶν ἐργατῶν καί μέ τήν κατάστασή τους γενικά (ἐξαιρέσεις γιά τούς ἐργάτες κ.ο.κ. ἤ κάτι ἄλλο παρόμοιο, χρονικά διαστήματα καί ὅροι καθιέρωσης τῆς πληρωμῆς κτλ.).

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

P. S. Ὅλα τά ζητήματα αὐτά νά περάσουν *ὁπωσδήποτε* ἀπό τό Μεγάλο ΣΛΕ.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΕΚΟΝΟΜΙΤΣΕΣΚΑΓΙΑ ΖΙΖΝ» [56]

1/IX.

Ἡ μετατροπή τῆς «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» σέ ὄργανο τοῦ *ΣΕΑ* [57] δέν πρέπει νά μείνει ἕνας ἁπλός καί κενός τύπος.

Ἡ ἐφημερίδα πρέπει νά γίνει μαχητικό ὄργανο, πού νά δίνει τακτικά ὄχι μόνο ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά τήν οἰκονομία μας, πρῶτο, ἀλλά καί νά ἀναλύει (δεύτερο) αὐτά τά στοιχεῖα, νά τά ἐπεξεργάζεται ἐπιστημονικά, ὥστε νά βγαίνουν σωστά συμπεράσματα πού νά ἐξυπηρετοῦν τή διεύθυνση τῆς οἰκονομίας κτλ., καί τέλος, τρίτο, νά *κινητοποιεῖ* ὅλα τά στελέχη τοῦ οἰκονομικοῦ μετώπου πού θέλουν νά κάνουν ἕνα συστηματικό ἀπολογισμό, νά ἐνθαρύνει τήν ἐπιτυχή δουλιά τους καί νά θέτει στήν κρίση τῆς κοινῆς γνώμης τά στελέχη μιᾶς συγκεκριμένης ἐπιχείρησης, ὑπηρεσίας ἤ οἰκονομικοῦ κλάδου κτλ., πού παραμελοῦν τή δουλιά τους, καθυστεροῦν ἤ εἶναι ἀνίκανα.

Ἡ ἐφημερίδα παρέχει πλῆθος ἐξαιρετικά πολύτιμα, στατιστικά ἰδίως στοιχεῖα γιά τήν οἰκονομία μας. Ἀλλά τά στοιχεῖα αὐτά παρουσιάζουν δυό ἐλλείψεις: εἶναι συμπτωματικά ἐλλειπῆ, ἀσυστηματοποίητα καί συνεπῶς ἀνεπεξέργαστα, χωρίς καμιά ἀνάλυση.

Γιά νά γίνει πιό σαφές θά φέρω μερικά παραδείγματα.

Τό ἄρθρο «Τό λεκανοπέδιο τῆς Μόσχας τόν Ἰούλη» (ἀρ. φύλ. 188) εἶναι ἕνα ἀπό τά καλύτερα ἄρθρα, γιατί ἀναλύει τά στοιχεῖα, συγκρίνοντάς τα καί μέ τό παρελθόν καί κατά ἐπιχειρήσεις. Ἀλλά ἡ ἀνάλυση δέν εἶναι πλήρης. Δέν ἐξηγεῖται γιατί μιά ἐπιχείρηση (τά ὀρυχεῖα τοῦ Ταβάρκοβο) ἔλυσε ἕνα πρόβλημα, πού ἄλλες δέν μπόρεσαν νά λύσουν. Δέν καταλήγει σέ πρακτικό συμπέρασμα. Δέν κάνει μιά σύγκριση μέ τά ἐτήσια στοιχεῖα.

Στό φύλ. ἀρ. 190, στή 2η σελίδα, δημοσιεύονται ἕνα σωρό στατιστικές λεπτομέρειες, πολύ συνηθισμένες γιά τήν ἐφημερίδα, μά ἐντελῶς «ἀχώνευτες», παρμένες στήν τύχη, ἀκατέργαστες, χωρίς ἴχνος ἀνάλυ-

σης, χωρίς σύγκριση (μέ τό παρελθόν καί μέ ἄλλες ἐπιχειρήσεις) κτλ.

Γιά νά γίνει ἡ ἐφημερίδα ὄργανο τοῦ *ΣΕΑ* στήν πράξη καί ὄχι μόνο στά λόγια, εἶναι ἀπαραίτητες οἱ παρακάτω ἀλλαγές:

1) Νά ἐλέγχεται μέ περισσότερη αὐστηρότητα, ἄν οἱ ἀπολογιστικές καταστάσεις εἶναι πλήρεις ἤ ἄν ὑποβάλλονται τακτικά στίς ἀντίστοιχες ὑπηρεσίες, νά ἀναγράφονται οἱ ἀδιόρθωτοι στό μαῦρο πίνακα, μά ταυτόχρονα νά *ἐπιδιώκεται* (διά μέσου τοῦ ἀντίστοιχου Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου εἴτε τῆς Διεύθυνσης Ἐσωτερικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ *ΣΕΑ)* ὁ τακτικός ἀπολογισμός.

2) Ὅλα τά στατιστικά στοιχεῖα πού δημοσιεύονται, νά συστηματοποιοῦνται πολύ πιό αὐστηρά, δηλ. μέ περισσότερη φροντίδα κι' ἐπιμέλεια, νά ἐπιδιώκεται πάντοτε ἡ ἐξασφάλιση στοιχείων κατάλληλων γιά σύγκριση, νά ἀναφέρονται πάντα στοιχεῖα ἀπό τίς προηγούμενες χρονιές (μῆνες κτλ.), νά ἐπιλέγεται πάντα ὑλικό γιά ἀνάλυση, γιά νά ἐξηγοῦνται τά *αἴτια* τῆς ἀποτυχίας, νά *προβάλλονται* οἱ ἄλφα ἤ βήτα ἐπιχειρήσεις πού σημειώνουν ἐπιτυχίες ἤ τουλάχιστο προπορεύονται σέ σχέση μέ ἄλλες κτλ.

3) Νά ὀργανωθεῖ δίχτυ τοπικῶν ἀνταποκριτῶν τόσο ἀπό κομμουνιστές, *ὅσο καί ἀπό ἐξωκομματικούς,* καί νά παραχωρεῖται περισσότερος χῶρος γιά τίς τοπικές ἀνταποκρίσεις, ἀπό τά ἐργοστάσια, ἀπό τά ὀρυχεῖα, ἀπό τά σοβχόζ, ἀπό τά μηχανοστάσια καί τά συνεργεῖα τῶν σιδηροδρόμων κτλ.

4) Νά δημοσιεύονται σέ εἰδικά παραρτήματα στατιστικές καταστάσεις γιά τά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς οἰκονομίας μας. Οἱ καταστάσεις αὐτές πρέπει νά εἶναι ὁπωσδήποτε ἐπεξεργασμένες, μέ ὁλόπλευρη ἀνάλυση καί μέ πρακτικά συμπεράσματα.

Ἐφόσον δέν ὑπάρχει χαρτί, πρέπει νά κάνουμε οἰκονομία. Τό ζήτημα ἀπ' ὅ,τι φαίνεται εἶναι πραγματοποιήσιμο. Νά μειωθεῖ λ.χ. ὁ ἀριθμός τῶν ἀντίτυπων ἀπό 44 σέ 30 χιλ. (πού εἶναι ὑπεραρκετές, ἄν γίνει σωστή κατανομή, δηλ. ἄν ὑπολογιστοῦν ἀπό 2 ἀντίτυπα στίς 10 000 ἐπαρχίες, ἀπό 4 στούς 1000 νομούς, ἀπό 10 στά 100 κυβερνεῖα καί σύν 5000 πού θά μοιραστοῦν μόνο στίς βιβλιοθῆκες, τίς Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν ἐφημερίδων καί σέ μερικές ὑπηρεσίες). Ἔτσι θά περισσέψει ἀρκετό χαρτί γιά 8 παραρτήματα (ἀπό 2 σελ.) τό μήνα. Αὐτό εἶναι ἀρκετό γιά τίς μηνιαῖες στατιστικές καταστάσεις πού θά ἀφιερωθοῦν σέ πολλά σπουδαιότατα ζητήματα (καύσιμα· βιομηχανία, δυό-τρία παραρτήματα· μεταφορές· τρόφιμα· σοβχόζ κτλ.).

Τά παραρτήματα αὐτά πρέπει νά δίνουν συνοπτικά στατιστικά στοιχεῖα γιά τίς πιό σπουδαῖες πλευρές τῆς οἰκονομίας, στοιχεῖα δουλεμένα, ἀναλυμένα, μέ πρακτικά συμπεράσματα.

Σέ μιά καθημερινή έφημερίδα όλο τό στατιστικό ύλικό, πού εἶναι έξαιρετικά πλούσιο, μά τελείως ἀσύνδετο, πρέπει νά *προσαρμόζεται* στίς μηνιαῖες αὐτές καταστάσεις, νά ξεκαθαρίζεται ἀπό τίς λεπτομέρειες καί τά ἐπουσιώδη στοιχεῖα κτλ.

Ἐπειδή γιά πολλά ζητήματα οἱ πηγές τῶν στοιχείων τῆς *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»* καί τῆς *Κεντρικῆς Διεύθυνσης στατιστικῆς* εἶναι οἱ ἴδιες, τά παραρτήματα αὐτά πρέπει νά ἀντικαταστήσουν (προσωρινά) τίς ἐκδόσεις τῆς *Κεντρικῆς Διεύθυνσης στατιστικῆς*.

5) Ὅλο τό τρέχον στατιστικό ὑλικό πρέπει νά καταμεριστεῖ ἀνάμεσα (α) στούς συνεργάτες τῆς *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»* (β) στά μέλη τῆς *Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου* καί (γ) στά μέλη ἤ στούς ὑπαλλήλους τῆς *Κεντρικῆς Διεύθυνσης στατιστικῆς*, ἔτσι πού ὁ καθένας νά «διευθύνει» *έναν* κλάδο τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, ὅπου θά εἶναι *ὑ π ε ύ θ υ ν ο ς*.

(aa) γιά τήν ἔγκαιρη ἐξασφάλιση τῶν στοιχείων καί τῶν στατιστικῶν καταστάσεων, γιά τήν ἀποτελεσματική «πάλη» πρός ἐξασφάλισή τους, γιά τήν ἐξασφάλιση συμπληρωματικῶν στοιχείων κτλ.

(bb) γιά τή συγκέντρωση καί ἀνάλυση τῶν στοιχείων·

(cc) γιά τά πρακτικά συμπεράσματα.

6) Ὅσο γιά τίς ἐπιχειρήσεις πού ἐκχωρήθηκαν σέ ξένους, εἴτε *νοικιάστηκαν*, ἡ *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»* πρέπει νά τίς παρακολουθεῖ τόσο ἀπό τήν ἄποψη — *ἀκριβῶς ὅπως* καί γιά τίς ἄλλες — τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς κίνησής τους, ὅσο καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐποπτείας καί τῶν συμπερασμάτων.

Παρακαλῶ νά καλέσετε σύσκεψη, ὅπου νά πάρουν μέρος: ὁ διευθυντής τῆς *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»*, ἕνας ἀπό τήν Κεντρική Διεύθυνση στατιστικῆς, ἕνας ἀπό τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου γιά τή συζήτηση αὐτῶν τῶν ζητημάτων καί μέτρων. Παρακαλῶ νά μέ ἐνημερώσετε μέ τίς ἀποφάσεις τῆς σύσκεψης.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

P.S. Ἡ ἴδια αὐτή σύσκεψη παρακαλῶ νά ἐξετάσει καί τό ζήτημα τῆς κατάρτισης ἑνός index-number (ἀριθμητικοῦ πίνακα) γιά τόν καθορισμό τῆς γενικῆς κατάστασης τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας. Αὐτός ὁ «πίνακας» πρέπει νά δημοσιεύεται κάθε μήνα.

Γράφτηκε τήν 1 τοῦ Σεπτέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1923 στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 31

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΕΡΑΝΟΥ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ [58]

2 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1921

α) Νά άνατεθεῖ στούς ρώσους-μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς νά θέσουν στήν Κομμουνιστική Διεθνή τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης ἀκριβοῦς τρέχουσας στατιστικῆς τοῦ ἐράνου τῶν ἐργατῶν στήν Εὐρώπη γιά τούς πεινασμένους στή Ρωσία καί τῆς διαρκοῦς δημοσίευσης τῶν ἀνακοινώσεων γιά τίς εἰσφορές αὐτές.

β) Ἡ ΚΕ δίνει ἰδιαίτερη προσοχή στό δυνάμωμα τῆς πολιτικῆς ζύμωσης ἀνάμεσα στούς ἐργάτες στήν Εὐρώπη γιά τή διάθεση ἑνός μεροκάματου σάν μιά ἀπό τίς πιό ἀποτελεσματικές μορφές βοήθειας στούς πεινασμένους.

γ) Νά γίνει πρόταση στούς ρώσους-μέλη τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ὕστερα ἀπό δυό ἑβδομάδες νά ὑποβάλουν στό Πολιτικό Γραφεῖο ἔκθεση γιά τήν πορεία τῆς προπαγάνδας αὐτῆς.

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΤΟΝ ΝΟΥΛΑΝΣ

σ. Μόλοτοφ!

Ὁ Νουλάνς εἶναι θρασύς μέχρι ἀναισχυντίας. Στήν πίσω σελίδα προτείνω σχέδιο ἀπόφασης. Ἄν δέν ἔχουμε ὁμοφωνία, ἀπαιτῶ νά συνέλθει αὔριο ὅλο τό Πολιτικό Γραφεῖο. Τότε ἐγώ θά ἔρθω. Ἐδῶ εἶναι ἀδύνατο νά γίνει ὑποχώρηση.

4/IX. *Λένιν*

Προτείνω
κείμενο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου:

«Νά ἀνατεθεῖ στόν Τσιτσέριν νά γράψει σέ ἀπάντηση στόν Νουλάνς διακοίνωση μέ τίς πιό ἔντονες ἐκφράσεις τύπου προκήρυξης ἐνάντια στήν ἀστική τάξη καί στόν ἰμπεριαλισμό, ὑπογραμμίζοντας ἰδιαίτερα τόν ἀντεπαναστατικό ρόλο τοῦ ἴδιου τοῦ Νουλάνς, τονίζοντας ἰδιαίτερα τό χλευαστικό-θρασύ χαρακτήρα τῆς πρότασης νά στείλει χωρίς καμιά συμφωνία ἐπιτροπή σπιούνων μέ τό ὄνομα ἐπιτροπῆς ἐμπειρογνωμόνων, ἐμπαίζοντας ἰδιαίτερα τήν ἰδέα νά σταλοῦν στίς 4. IX. στήν ἐπιτροπή ἐρωτηματολόγια γιά τά φθινοπωρινά σπαρτά, πράγμα πού ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ἤδη τό κάναμε ἐμπρόθεσμα, ἐμπαίζοντας ἰδιαίτερα τά 7 σημεῖα καί δηλώνοντας ὅτι ἐμεῖς εἴτε θά ἔχουμε νά κάνουμε μόνο μέ τίς κυβερνήσεις à la Γερμανία, εἴτε μέ βάση προκαταρκτικές ἀκριβεῖς συμφωνίες, φυσικά, ὄχι μέ ἀνθρώπους τύπου Νουλάνς. Ἰδιαίτερα νά ὑπογραμμιστεῖ ὅτι ἐμεῖς δέν μποροῦμε οὔτε γιά ἕνα δευτερόλεπτο νά πιστέψουμε στήν ἐπιθυμία τῶν κ.κ. τύπου Νουλάνς νά μᾶς βοηθήσουν, ὅταν *μέ τέτιο τρόπο ἀντιμετωπίζουν τήν ὑπόθεση*» [59].

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Σεπτέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ [60]

Νά προστεθεῖ:

(1) ἐλάττωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τροφοδοτούμενων (αὐτῶν πού παίρνουν σιτηρά ἀπό τό κράτος) ἐπιχειρήσεων·

(2) νά μήν αὐξάνεται ἡ χορήγηση σιτηρῶν χωρίς εἰδική ἔγκριση τῆς ΚΕ.

Γράφτηκε στίς 5 ἤ στίς 6 του Σεπτέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ ΣΕ ΧΡΥΣΟ

Προτείνω στό Πολιτικό Γραφεῖο νά ἀποφασίσει:

Νά ἀνατεθεῖ στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ:

1) Νά ἀκυρώσει τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ γιά τή χορήγηση $5^1/_4$ ἑκατομμύρια γιά τίς παραγγελίες τῆς φίρμας Ἄρμστρονγκ.

2) Νά ἀνακόψει τήν ἐκτέλεση τῆς παραγγελίας 10,9 ἑκατομμυρίων γιά δεξαμενές, ἀναθέτοντας στόν Κούρσκι νά ἐλέγξει τή δαπάνη αὐτή μέσα σέ μιά ἑβδομάδα ἀπό τήν ἄποψη, ἄν ἀνταποκρίνεται σέ ὅλες τίς προηγούμενες ἀποφάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, πού ἀφοροῦν τό χρυσό ἀπόθεμα.

3) Νά ἀναθέσει στόν Κούρσκι νά κάνει τόν ἴδιο ἔλεγχο σχετικά μέ ὅλες τίς χορηγήσεις σέ χρυσό ἀπόθεμα, ἀρχίζοντας ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1921.

4) Νά προτείνει στόν Ἄλσκι νά ἐπεξεργαστεῖ σωστό τύπο ἰδιαίτερου ἀπολογισμοῦ γιά τή δαπάνη χρυσοῦ ἀποθέματος καί ἰδιαίτερου ἐλέγχου τοῦ κάθε κονδυλίου δαπάνης σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τῆς ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου (μαζί μέ τόν Μόλοτοφ).

5) Νά ἀναθέσει στόν Κούρσκι νά ἐξακριβώσει προσωπικά, σύμφωνα μέ τά ντοκουμέντα, ἄν ἄρχισε ἡ χορήγηση γιά τίς παραγγελίες τῆς Ἄρμστρονγκ, καί ἄν ἄρχισε, τότε ποιά νομική κατάσταση δημιουργεῖται μέ τήν ἀκύρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ καί τήν ἀνακοπή τῆς ἐκτέλεσης.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΩΛΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΠΟΥ ΦΥΛΑΓΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ [61]

1) Νά ἀνατεθεῖ στό Σοβιέτ Μόσχας τῶν βουλευτῶν καί στή Γενική Ἐπιτροπή πολιτικῆς μόρφωσης νά κάνουν ἀπό κοινοῦ τήν καταγραφή τῶν βιβλίων στίς ἀποθῆκες τῆς Μόσχας.

2) Στή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης νά ἐπιτραπεῖ νά πάρει ἀπό τίς ἀποθῆκες τῆς Μόσχας τά βιβλία πού χρειάζονται γιά τίς βιβλιοθῆκες, μέ τόν ὅρο ὅτι κατά τή διανομή τῶν βιβλίων αὐτῶν νά ληφθοῦν ὑπόψη ὁλοκληρωτικά τά συμφέροντα τῆς Μόσχας. Γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν συμφερόντων αὐτῶν ἡ Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης ὑποχρεώνεται νά δόσει τή δυνατότητα στήν Ἐπιτροπή πολιτικῆς μόρφωσης τοῦ κυβερνείου Μόσχας νά ἐνημερωθεῖ καί σέ προθεσμία 3 ἡμερῶν νά κάνει ἔνσταση τῆς ἀπόφασής της.

3) Ἀπό τόν ἀριθμό τῶν βιβλίων πού θά ἀρχίσουν νά πωλοῦνται ἐλεύθερα στή Μόσχα, νά ἐξαιρεθοῦν τά πορνογραφήματα καί τά βιβλία θρησκευτικοῦ περιεχομένου, δίνοντάς τα γιά χαρτί στή *Γενική Διεύθυνση κρατικῶν ἐπιχειρήσεων χαρτοποιΐας*.

4) Νά ἐπιτραπεῖ ἡ ἐλεύθερη πώληση τῶν ξένων βιβλίων.

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Σεπτέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)[62]

Νά ἀνατεθεῖ στόν σ. Μπογκντάνοφ νά πραγματοποιήσει ἀμέσως τήν ὀργάνωση τοῦ κρατικοῦ τράστ ἀπό τά ἐργοστάσια καί τά μεταλλεῖα τοῦ Ρίντερ, Ἐκιμπαστούζ καί ἀπ' ὅλα ἐκεῖνα πού συνδέονται μέ αὐτά οἰκονομικά, πάνω στίς ἀρχές τῆς μεγαλύτερης χρηματικῆς καί οἰκονομικῆς αὐτοτέλειας, τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπό τίς τοπικές ἀρχές, τῆς Σιβηρίας, Κιργιζίας, κ.ἄ. καί τῆς ἄμεσης ὑπαγωγῆς τους στό ΑΣΛΟ.

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Σεπτέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Σύντρ. Μόλοτοφ!

'Απ' δλες τίς κατευθύνσεις ἀκούω δτι δίνουν συστάσεις (γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος [63]) σέ ὁποιονδήποτε ἀπό φιλοφροσύνη.

Προτείνω νά δημοσιευτεῖ ἐγκύκλιος τῆς ΚΕ (σέ συμφωνία καί μέ τήν ὑπογραφή τῆς ΚΕΕ καί τῆς 'Επιτροπῆς ἐλέγχου):

«'Επιτρέπεται νά δίνουν συστάσεις μόνο αὐτοί πού ὄχι λιγότερο ἀπό ἕνα χρόνο παρακολουθοῦσαν προσωπικά τή δουλιά τοῦ συστηνόμενου, σέ ἐκείνη ἤ τήν ἄλλη κομματική ὀργάνωση» [64].

15/IX.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Σεπτέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1939 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

῞Οπως φαίνεται ἡ ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος πῆρε τίς διαστάσεις μιᾶς σοβαρῆς καί ἐξαιρετικά σπουδαίας δουλιᾶς.

῾Υπάρχουν μέρη, ὅπου ξεκαθαρίζουν τό Κόμμα, στηριζόμενοι κυρίως στήν πείρα καί τίς ὑποδείξεις τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν, ἀκολουθώντας τίς ὑποδείξεις τους, παίρνοντας ὑπόψη τίς γνῶμες τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐξωκομματικῆς προλεταριακῆς μάζας. Αὐτό εἶναι τό πιό πολύτιμο, τό πιό σπουδαῖο. ῎Αν πραγματικά ἔχουμε κατορθώσει νά ξεκαθαρίσουμε *μ' αὐτό τόν τρόπο* τό Κόμμα ἀπό τά πάνω ὥς τά κάτω, «χωρίς νά λογαριάζουμε πρόσωπα», ἡ ἐπανάσταση θά ἔχει κάνει μιά μεγάλη κατάκτηση.

Γιατί οἱ κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης δέν μποροῦν νά εἶναι τώρα ἐκεῖνες πού ἦταν προηγούμενα. ᾿Αλλάζουν ἀναπόφευκτα τό χαρακτήρα τους μέ τό πέρασμα ἀπό τό πολεμικό μέτωπο στό οἰκονομικό, μέ τό πέρασμα στή νέα οἰκονομική πολιτική, μέ τό γεγονός ὅτι οἱ συνθῆκες ἀπαιτοῦν νά αὐξηθεῖ κατά πρῶτο λόγο ἡ παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, νά δυναμώσει ἡ ἐργασιακή πειθαρχία. Σέ μιά τέτια περίοδο ἡ κύρια κατάκτηση τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ βελτίωση ἡ ἐσωτερική, πού δέν εἶναι ἔκδηλη, δέν χτυπάει στό μάτι, δέν φαίνεται ἀμέσως, ἡ βελτίωση τῆς ἐργασίας, τῆς ὀργάνωσής της, τῶν ἀποτελεσμάτων της· ἡ βελτίωση μέ τήν ἔννοια τῆς πάλης ἐνάντια στίς ἐπιδράσεις τοῦ μικροαστικοῦ-ἀναρχικοῦ στοιχείου, πού ἀποσυνθέτουν καί τό προλεταριάτο καί τό Κόμμα. Γιά νά πραγματοποιηθεῖ μιά τέτια βελτίωση πρέπει νά καθαρίσουμε τό Κόμμα ἀπό τά στοιχεῖα πού ἔχουν ἀποκοπεῖ ἀπό τίς μάζες (δέν μιλᾶμε βέβαια ἐδῶ γιά τά στοιχεῖα πού ντροπιάζουν τό Κόμμα στά μάτια τῆς μάζας). Φυσικά δέν θά ὑποταχθοῦμε σέ ὅλες τίς ὑποδείξεις

τῆς μάζας, γιατί καί ἡ μάζα κάποτε — καί ἰδίως σέ χρόνια ἐξαιρετικῆς κούρασης καί ὑπερκόπωσης ἀπό τίς ὑπερβολικές στερήσεις καί τά βάσανα — καί ἡ μάζα κάποτε ἐκδηλώνει διαθέσεις πού δέν εἶναι καθόλου πρωτοπόρες. Ὅταν ὅμως πρόκειται νά κρίνουμε τούς ἀνθρώπους καί νά πάρουμε μιά ἀρνητική θέση ἀπέναντι στούς «παρείσακτους», ἀπέναντι σέ ὅσους «ἐπιτροποποιήθηκαν» καί «γραφειοκρατικοποιήθηκαν» εἶναι ἐξαιρετικά πολύτιμες οἱ ὑποδείξεις τῆς ἐξωκομματικῆς προλεταριακῆς μάζας καί σέ πολλές περιπτώσεις καί οἱ ὑποδείξεις τῆς ἐξωκομματικῆς ἀγροτικῆς μάζας. Ἡ ἐργαζόμενη μάζα μέ ἐξαιρετική εὐαισθησία συλλαμβάνει τή διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στούς τίμιους καί ἀφοσιωμένους στόν κομμουνισμό καί σέ ὅσους προκαλοῦν ἀποστροφή στόν ἄνθρωπο πού κερδίζει τό ψωμί του μέ τόν ἱδρώτα τοῦ προσώπου του, στόν ἄνθρωπο πού δέν ἔχει κανένα προνόμιο, δέν ἔχει «ὑψηλούς προστάτες».

Εἶναι μεγάλη δουλιά νά ξεκαθαρίζεται τό Κόμμα, παίρνοντας ὑπόψη τίς ὑποδείξεις πού κάνουν οἱ ἐξωκομματικοί ἐργαζόμενοι. Θά μᾶς δόσει σοβαρά ἀποτελέσματα. Θά κάνει τό Κόμμα πρωτοπορία τῆς τάξης πολύ πιό δυνατή ἀπό πρίν, θά τό κάνει πρωτοπορία πιό στενά συνδεμένη μέ τήν τάξη, πιό ἱκανή νά τήν ὁδηγήσει στή νίκη μέσα ἀπό ἕνα σωρό δυσκολίες καί κινδύνους.

Σάν ειδικό καθῆκον γιά τό ξεκαθάρισμα τοῦ Κόμματος θά ἤθελα νά τονίσω ἐπίσης καί τό ξακαθάρισμά του ἀπό τούς πρώην μενσεβίκους. Κατά τή γνώμη μου, ἀπό τούς μενσεβίκους πού μπῆκαν στό Κόμμα ὕστερα ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1918, θά πρέπει νά ἀφήσουμε μέσα στό Κόμμα περίπου τό ἕνα ἑκατοστό, ὄχι περισσότερους, κι' αὐτό, ἐξετάζοντας τόν καθένα πού ἀφήνουμε τρεῖς καί τέσσερις φορές. Γιατί; Ἐπειδή οἱ μενσεβίκοι, σάν ρεῦμα, ἔδειξαν στήν περίοδο τοῦ 1918-1921 τίς δυό χαρακτηριστικές τους ἰδιότητες: πρῶτο — ὅτι ξέρουν νά προσαρμόζονται ἔντεχνα, νά «κολλᾶνε» στό ρεῦμα πού ἐπικρατεῖ ἀνάμεσα στούς ἐργάτες. Δεύτερο — ὅτι ξέρουν ἀκόμη πιό ἔντεχνα νά ὑπηρετοῦν μέ πίστη καί ἀφοσίωση τούς λευκοφρουρίτες, νά τούς ὑπηρετοῦν στήν πράξη, ἐνῶ στά λόγια τούς ἀπαρνοῦνται. Τά δυό αὐτά χαρακτηριστικά ἀπορέουν ἀπ' ὅλη τήν ἱστορία τοῦ μενσεβικισμοῦ: ἀρκεῖ νά θυμηθοῦμε τό «ἐργατικό συνέδριο» τοῦ Ἀξελρόντ, τή στάση τῶν μενσεβίκων ἀπέναντι στούς καντέτους (καί τή μοναρχία) στά λόγια καί στήν πράξη κτλ. κτλ. Οἱ μενσεβίκοι «κολλᾶνε» στό ΚΚ Ρωσίας ὄχι μόνο καί μάλιστα ὄχι τόσο ἀπό μακιαβελισμό [65] (ἄν καί σχετικά μέ τίς μεθόδους τῆς ἀστικῆς διπλωματίας οἱ μενσεβίκοι ἀπό

τό 1903 ἀκόμη ἀπόδειξαν πώς εἶναι πρώτης τάξης μαστόροι σ' αὐτό τόν τομέα), ὅσο ἀπό τήν «ἱκανότητά τους γιά προσαρμογή». Κάθε ὀπορτουνιστής διακρίνεται γιά τήν ἱκανότητά του νά προσαρμόζεται εὔκολα (ἡ κάθε ὅμως προσαρμογή δέν εἶναι καί ὀπορτουνισμός) καί οἱ μενσεβίκοι, σάν ὀπορτουνιστές, προσαρμόζονται, σάν νά λέμε, «καταρχήν» στό ρεῦμα πού ἐπικρατεῖ ἀνάμεσα στούς ἐργάτες, ἀλλάζουν χρῶμα γιά νά κρυφτοῦν, ὅπως ὁ λαγός τό χειμώνα γίνεται ἄσπρος. Αὐτή τήν ἰδιότητα τῶν μενσεβίκων πρέπει νά τήν ξέρουμε καί νά τήν παίρνουμε ὑπόψη μας. Καί νά τήν παίρνουμε ὑπόψη μας θά πεῖ νά ξεκαθαρίσουμε τό Κόμμα περίπου ἀπό τά ἐνενήντα ἐννιά στά ἑκατό ὅλων τῶν μενσεβίκων πού προσχώρησαν στό ΚΚΡ ὕστερα ἀπό τό 1918, δηλαδή τότε, πού ἡ νίκη τῶν μπολσεβίκων ἄρχισε νά γίνεται στίς ἀρχές πιθανή κι' ἔπειτα ἀναμφισβήτητη.

Πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε τό Κόμμα ἀπό τούς ἀπατεῶνες, ἀπό τούς γραφειοκράτες, ἀπό τούς μή τίμιους, ἀπό τούς ἀσταθεῖς κομμουνιστές καί ἀπό τούς μενσεβίκους πού ἔβαψαν τήν «πρόσοψη», μά ἔμειναν στήν ψυχή μενσεβίκοι.

20 τοῦ Σεπτέμβρη 1921.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 210, 21 τοῦ Σεπτέμβρη 1921
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΚΟΥΙΜΠΙΣΕΦ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ [66]

σ. Κούιμπισεφ!

Σᾶς στέλνω ἕνα σχέδιο ὑποχρέωσης πού πρέπει νά ἀναλάβουν (*σέ περίπτωση* ὑπογραφῆς τοῦ συμφώνου) ὁ Ροῦτγκερς καί *ὅλοι* οἱ ἄνθρωποί του, μέχρι καί τόν κάθε ἐργάτη.

Ἄν συμφωνεῖτε, προτείνετέ τους.

Νά βρεῖτε (γιά ὅλες τίς συνομιλίες) σίγουρο *διερμηνέα* πού νά ξέρει *στήν ἐντέλεια καί τίς δυό* γλῶσσες.

Τό σύμφωνο χρειάζεται καί πρέπει νά ἔχει ἀπόλυτη ἀκρίβεια.

Χρειάζεται ἕνας *δικός μας νομικός* (κομμουνιστής) γιά τή σύνταξή του.

Κατά τή γνώμη μου τό σύμφωνο αὐτό πρέπει νά ὀνομάσει μιά σειρά ἐργοστάσια κτλ. πού *παραχωροῦνται στή διεύθυνση*.

Ἡ τεχνική ἐμπειρογνωμοσύνη πρέπει νά ἔχει τήν ὑπογραφή τοῦ *Στιοῦνκελ* καί ἀκόμη μερικῶν *ἔγκυρων* ἐμπειρογνωμόνων.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Λένιν

Εἶναι σύμφωνοι οἱ καθοδηγητές καί οἱ ὀργανωτές τῆς ἐπιχείρησης νά ὑπογράψουν οἱ ἴδιοι καί νά πετύχουν νά ὑπογράψουν καί ὅλοι πού ἔρχονται ἀπό τήν Ἀμερική στή Ρωσία, τήν παρακάτω ὑποχρέωση;

1. Ἀναλαμβάνουμε τήν ὑποχρέωση νά πραγματοποιήσουμε αὐτό καί ἀναλαμβάνουμε *συλλογικά* τήν εὐθύνη νά *ἔρθουν* στή Ρωσία μόνο ἄνθρωποι ἱκανοί καί πρόθυμοι νά ἀντιμετωπίσουν συνειδητά μιά σειρά μεγάλες στερήσεις, πού συνδέονται ἀναπόφευκτα μέ τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας στή χώρα, ἡ ὁποία εἶναι πολύ καθυστερημένη καί ἀνήκουστα ρημαγμένη.

2. Οἱ ἐρχόμενοι στή Ρωσία ἀναλαμβάνουν τήν ὑποχρέωση νά δουλέψουν μέ τή μεγαλύτερη ἔνταση καί μέ τήν πιό ὑψηλή παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας καί πειθαρχία, πού ξεπερνοῦν τήν καπιταλιστική νόρμα, γιατί διαφορετικά ἡ Ρωσία δέν εἶναι σέ θέση νά ξεπεράσει οὔτε καί νά φτάσει τόν καπιταλισμό.

3. Ἀναλαμβάνουμε τήν ὑποχρέωση ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς περιπτώσεις διενέξεων, ὁποιουδήποτε εἴδους καί ἄν εἶναι οἱ διενέξεις αὐτές, νά τίς παραπέμπουμε γιά τήν τελική ἐπίλυση στήν ἀνώτατη Σοβιετική ἀρχή τῆς Ρωσίας καί νά ἐκτελοῦμε εὐσυνείδητα ὅλες τίς ἀποφάσεις της.

4. Ἀναλαμβάνουμε τήν ὑποχρέωση νά μήν ξεχνοῦμε τήν νευρικότητα στό ἔπακρο τῶν πεινασμένων καί βασανισμένων ρώσων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν σχετικά μέ τήν ὑπόθεσή μας καί μέ κάθε τρόπο νά τούς βοηθᾶμε γιά νά δημιουργηθοῦν φιλικές σχέσεις, γιά νά ὑπερνικηθεῖ ἡ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης καί ὁ φθόνος.

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Σεπτέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Γενάρη 1929 στήν ἐφημερίδα, «Τοργκόβο-Προμίσλενναγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΟΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ, ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΑ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΤΑ ΕΚΤΕΛΟΥΜΕ [67]

Τό καθῆκον τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης δέν σημαίνει μόνο ἤ μᾶλλον δέν σημαίνει τόσο ὅτι πρέπει νά «πιάνει» νά «ξεσκεπάζει» (αὐτό εἶναι καθῆκον τοῦ δικαστηρίου, μέ τό ὁποῖο ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση ἔχει πολλές ὁμοιότητες, χωρίς ὅμως νά εἶναι καθόλου ταυτόσημη), ὅσο ὅτι πρέπει *νά ξέρει νά διορθώνει.*

Τό κυριότερο καθῆκον τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης εἶναι νά διορθώνει ἔγκαιρα καί ἐπιδέξια.

Γιά νά μπορεῖ νά διορθώνει πρέπει, πρῶτο, *νά μελετᾶ* καί νά γνωρίσει τόν τρόπο ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς σ' αὐτή ἤ ἐκείνη τήν ὑπηρεσία, ἐπιχείρηση, τμῆμα κτλ. δεύτερο, *νά κάνει* ἔγκαιρα τίς ἀπαραίτητες πρακτικές ἀλλαγές, νά τίς ἐφαρμόσει στήν πράξη.

Στόν τρόπο ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς διαφόρων καί ἑτερογενῶν ἐπιχειρήσεων, ἱδρυμάτων, ὑπηρεσιῶν κτλ. ὑπάρχουν πολλές ὁμοιότητες καί ὁμοιότητες σέ βασικά σημεῖα. Τό καθῆκον τῆς ΕΑΕ εἶναι νά διαμορφώσει, μέ βάση τήν πείρα ἀπό τήν πρακτική τῆς ἐπιθεώρησης, μιά ὁμάδα ἀπό καθοδηγητικά, ἔμπειρα, κατατοπισμένα στελέχη, πού θά εἶναι σέ θέση νά διατυπώνουν τά ζητήματα (ὅταν τά προβλήματα μπαίνουν ἐπιδέξια, σωστά, τότε καί μόνο ὁ τρόπος *τοποθέτησής* τους προκαθορίζει ἤδη τήν ἐπιτυχία τοῦ ἐλέγχου καί δίνει τή δυνατότητα τῆς διόρθωσης) — νά δίνουν κατεύθυνση στόν ἔλεγχο καί τήν ἐπιθεώρηση — νά ἐλέγχουν ὅτι γίνεται ἡ διόρθωση κτλ.

Ἡ ὀργάνωση, λ.χ. τοῦ ἀπολογισμοῦ εἶναι ζήτημα βασικό σέ ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις καί ὑπηρεσίες, ἀκόμη καί τίς πιό ἑτερογενεῖς. Ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση πρέπει νά τήν ξέρει, νά τή μελετήσει, νά μπορεῖ μέσα στό πιό σύντομο διάστημα νά ἐλέγχει (στέλνοντας ἕναν ἄνθρωπο γιά μισή ἤ μιά ὥρα στό ἀντίστοιχο γραφεῖο), ἄν ὁ ἀπολογισμός ἔχει ὀργανωθεῖ, ἄν ἔχει ὀργανωθεῖ σωστά, τί ἐλλείψεις ὑπάρχουν στόν τρόπο ὀργάνωσής του, πῶς πρέπει νά διορθωθοῦν κτλ.

Οἱ μέθοδοι ὀργάνωσης τοῦ ἀπολογισμοῦ, οἱ μέθοδοι τιμωρίας γιά τίς ἐλλείψεις, οἱ μέθοδοι «σύλληψης» γιά ἀπάτη, οἱ μέθοδοι ἐλέγχου ἐκπλήρωσης τῶν ἐντολῶν πρέπει νά μελετηθοῦν, νά συνοψιστοῦν καί νά γενικευθοῦν στήν πράξη ἀπό τήν ΕΑΕ. Στήν ΕΑΕ πρέπει νά ὑπάρχει *κατάσταση* τῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν κυβερνείων, *πού ἔχουν ὀργανώσει* καλά τόν ἀπολογισμό: κι' ἄς εἶναι οἱ περιπτώσεις αὐτές 1 στίς 100 ἀκόμη καί 1 στίς 1000, δέν πειράζει, ἀρκεῖ νά διεξάγεται *συστηματικά,* ἀδιάκοπα ἐπίμονη καί σταθερή πάλη γιά νά διευρύνεται ὁ τομέας ἐφαρμογῆς τοῦ καλοῦ παραδείγματος. Ἡ ΕΑΕ πρέπει νά ἔχει ἕναν ἡμερολογιακό πίνακα πού νά δείχνει τήν *πορεία* αὐτῆς τῆς πάλης, τίς ἐπιτυχίες καί τίς ἧττες μας σ' αὐτή τήν πάλη.

———

Ἀπό τό διάβασμα τοῦ προκαταρκτικοῦ σχεδίου εἰσήγησης γιά τή δουλιά τῶν ὀργάνων πού ἀσχολοῦνται μέ τά ζητήματα τῶν καυσίμων καί γιά τήν ὄξυνση τῆς φθινοπωρινῆς κρίσης (τῶν καυσίμων) τό 1921 μέ κάνει νά πεισθῶ, πώς δέν μπῆκαν ὅπως πρέπει οἱ *βάσεις* τῆς δουλιᾶς στήν ΕΑΕ. Σ' αὐτό τό σχέδιο εἰσήγησης δέν ὑπάρχει *οὔτε μελέτη* τοῦ ζητήματος, *οὔτε προσπάθεια γιά διόρθωση* τῆς κατάστασης.

Γίνεται, λ.χ., σύγκριση μιᾶς περιόδου τριῶν ἑβδομάδων (τοῦ 1921) μέ ὁλόκληρο τό 1920. Ἀναφέρονται σκέτα συνολικά νούμερα. Ἡ σύγκριση δέν εἶναι σωστή, γιατί δέν πάρθηκε ὑπόψη οὔτε (1) ἡ διαφορά στήν προμήθεια τροφίμων (καί τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 καί ὅλο τό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1921 ὑπῆρχαν *εἰδικές* συνθῆκες, πού ὀφείλονται στό *πέρασμα* στή φορολογία σέ εἶδος), οὔτε (2) ἡ σιτοδεία τοῦ 1921.

Ὁ Ντανισέβσκι σημειώνει: τά κυβερνεῖα πού εἶχαν καλή σοδειά ἐκπλήρωσαν τό 1921 τό πρόγραμμα τῶν τριῶν ἑβδομάδων *πάνω ἀπό 100%,* τά κυβερνεῖα πού εἶχαν κακή σοδειά, ἄφησαν τεράστιο ἔλλειμμα στήν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων.

Στήν εἰσήγηση δέν γίνεται καμιά ἀπολύτως *μελέτη.*

Οἱ ἀδυναμίες ἀπολογισμοῦ στή Γενική Διεύθυνση ἐκμετάλλευσης δασῶν ἀναφέρονται, καθώς φαίνεται, σωστά στήν προκαταρκτική εἰσήγηση τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης. Τό παραδέχεται αὐτό κι' ὁ Ντανισέβσκι. Εἶναι γεγονός. Ὁ ἀπολογισμός δέν πάει καλά.

Μά σ' αὐτό ἀκριβῶς τό *βασικό* ζήτημα ἡ ΕΑΕ δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση νά *περιορίζεται* στήν προκαταρκτική εἰσήγηση μέ τή «θέση»: «ὁ ἀπολογισμός δέν πάει καλά, ὁ ἀπολογισμός δέν ὑπάρχει». Καί τί ἔκαναν οἱ σύντροφοι τῆς ΕΑΕ γιά νά *διορθώσουν* τήν ὀργάνωσή της; Πολλά ἐξέχοντα στελέχη τῆς ΕΑΕ πῆραν *προσωπικά* μέρος, τόν χειμώνα καί τήν ἄνοιξη τοῦ 1921, σέ *ἕνα σωρό* συσκέψεις

καί ἐπιτροπές γιά τό ζήτημα τῆς κρίσης τῶν καυσίμων. Ἀκριβῶς τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 (νομίζω τό *Μάρτη* τοῦ 1921) γίνεται ἡ *ἀντικατάσταση* τῆς καθοδήγησης στή Γενική Διεύθυνση ἐκμετάλλευσης δασῶν. Δηλαδή, τό *Μάρτη* τοῦ 1921 ἔπρεπε νά ὀργανωθεῖ στή Γενική Διεύθυνση ἐκμετάλλευσης δασῶν ὁ *ἀπολογισμός μέ νέο τρόπο.*

Τή δουλιά αὐτή ὁ Ντανισέβσκι τήν ἔκανε. Μά τήν ἔκανε κατά τρόπο *ὄχι ἱκανοποιητικό.* Ὁ ἀπολογισμός του δέν πάει καλά. Γι' αὐτό χωρίς ἀμφιβολία φταίει ὁ Ντανισέβσκι.

Μά ἡ διαπίστωση πώς φταίει ὁ διευθυντής δέν εἶναι παρά ἕνα ἐλάχιστο μέρος τῆς δουλιᾶς πού πρέπει νά γίνει.

Ἐκπλήρωσε λοιπόν τό καθῆκον της καί τό χρέος της ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση; *Κατάλαβε ἄραγε σωστά τήν ἀποστολή της;* Νά ποιό εἶναι τό κύριο ἐρώτημα. Καί στό ἐρώτημα αὐτό εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά ἀπαντήσουμε ἀρνητικά.

Ἀφοῦ ἤξερε πώς ἡ κατάσταση στά καύσιμα ἦταν κρίσιμη, ἀφοῦ ἤξερε πώς τά ξύλα εἶναι πράγμα βασικό, ἀφοῦ ἤξερε πώς ὁ ἀπολογισμός στήν παλιά Γενική Διεύθυνση ἐκμετάλλευσης δασῶν (τοῦ Λόμοφ) δέν πήγαινε καλά, ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση ἔπρεπε:

τό Μάρτη τοῦ 1921 νά κάνει *συγκεκριμένες ὑποδείξεις* γραπτά: ὀργανῶστε τήν καταγραφή *ὡς ἑξῆς*·

τόν Ἀπρίλη τοῦ 1921 νά ἐλέγξει, πῶς ἡ νέα διοίκηση (Ντανισέβσκι) *ὀργάνωσε* τόν ἀπολογισμό καί *πάλι* νά κάνει συγκεκριμένες ὑποδείξεις γραπτά: κάνετε αὐτές τίς διορθώσεις, ἀλλιῶς ἡ δουλιά δέν θά προχωρήσει·

τό Μάη τοῦ 1921 νά κάνει κι' ἄλλον ἔλεγχο

καί οὕτω καθεξῆς *κάθε μήνα,*

μέχρις ὅτου ὀργανωθεῖ ὁ ἀπολογισμός ὅπως πρέπει.

Τήν ἄνοιξη ἀκριβῶς τοῦ 1921 ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση ἔπρεπε νά ὁρίσει ἕναν ἐπιθεωρητή (καλύτερα *ἕνα* πρόσωπο, καί ὄχι «τμῆμα», ἄν καί στήν πράξη ἡ ΕΑΕ ἴσως νά ἔχει ὁλόκληρο «τμῆμα» πού διευθύνει τόν ἔλεγχο ἤ τήν ἐπιθεώρηση τῆς δασικῆς ἐκμετάλλευσης ἤ γενικά τῶν ὑποθέσεων τῶν καυσίμων) — νά παρακολουθεῖ τόν ἀπολογισμό στή Γενική Διεύθυνση ἐκμετάλλευσης δασῶν, *νά τόν μελετᾶ,* νά ὑποβάλλει κάθε μήνα ἀναφορά στό τάδε μέλος τοῦ συμβουλίου ἤ καταστάσεις (σέ τόσα κυβερνεῖα ὁ ἀπολογισμός πάει καλά· κατάλογός τους· σέ τόσα δέν γίνεται κανένας ἀπολογισμός κτλ. Τί μέτρα πάρθηκαν; Ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ; Ἀπό τήν ΠΚΕΕ; Ποιά τά ἀποτελέσματά τους;).

Ὁ Ντανισέβσκι φταίει γιά τήν κακή ὀργάνωση τοῦ ἀπολογισμοῦ.

Ἡ ΕΑΕ, δηλαδή ὁ *ὁρισμένος*, ὁ ὑπεύθυνος *ἐπιθεωρητής* ἤ ἐπόπτης κτλ. πού δέν γνωρίζω τό ὄνομά του εὐθύνεται, γιατί δέν ἐκπλήρωσε τό καθῆκον του, *ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1921 κι' ἐδῶ*.

Μπαίνει ἕνα πρόβλημα πρακτικό, συγκεκριμένο, ὄχι γραφειοκρατικό: πῶς θά *διορθωθεῖ* ὁ ἀπολογισμός στή Γενική Διεύθυνση ἐκμετάλλευσης δασῶν;

Μή βρίσκοντας ἀπάντηση σ' αὐτό τό (σοβαρότατο) ζήτημα, στήν προκαταρκτική ἐκείνη εἰσήγηση τῆς ΕΑΕ πού *ὄφειλε* νά δόσει αὐτή τήν ἀπάντηση, προσπαθῶ μόνος νά βρῶ ἀπάντηση, μά εὔκολα μπορεῖ νά πέσω ἔξω, γιατί δέν μελέτησα τό ζήτημα. Οἱ προτάσεις μου, πού εὐχαρίστως τίς μεταβάλλω, ἄν μοῦ παρουσιάσουν καλύτερες, εἶναι:

1) νά γίνει ἀπολογισμός (μιά φορά στίς 2 ἑβδομάδες) ὄχι ταχυδρομικά ὅπως τώρα, μά τηλεγραφικά·

2) νά καταρτιστεῖ γι' αὐτό ἕνα εἶδος «κώδικα»: 7-9 ἀριθμοί μέ γράμματα, ἔτσι πού σέ λίγες γραμμές νά δίνεται τό συνολικό ἀποτέλεσμα (ἑτοιμάστηκαν τόσα κυβικά μέτρα· μεταφέρθηκαν τόσα· ἔγινε παραλαβή καί διανομή τόσου ψωμιοῦ, τόσων ζωοτροφῶν κλπ.)·

3) πρέπει ἤ νά δοθεῖ μέ νόμο στόν Ντανισέβσκι τό δικαίωμα νά συλλαμβάνει αὐτούς πού δέν ὑποβάλλουν ἔγκαιρα τίς καταστάσεις,

(ἄν αὐτό εἶναι ἀδύνατο ἤ γιά ὁποιονδήποτε λόγο δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ) νά ὑποβάλλεται αἴτηση στό προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ γιά τή *σύλληψη* αὐτῶν πού δέν ὑποβάλλουν τίς καταστάσεις. Νά δοθοῦν οἱ ἀνάλογες ὁδηγίες ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ. Νά ἐλεγχθεῖ ἡ ἐκτέλεση·

4) τρόποι *ἐλέγχου ἐπιτόπου* προσωπικά, ἄμεσα, ἐκπληρώνεται ὁ ἔλεγχος; Πῶς; Τί δυσκολίες ὑπάρχουν;

Ὁ Ντανισέβσκι λέει πώς ὅρισε *περιοδεύοντες* ἐλεγκτές σέ ὅλη τή Ρωσία, πού ἤδη πέρασαν ἀπ' *ὅλα* τά κυβερνεῖα, κατέβηκαν ὥς τή βάση, ἐπιδιώκουν τή βελτίωση τῆς δουλιᾶς καί σέ πολλά κυβερνεῖα τό πέτυχαν.

Εἶναι σωστό αὐτό; Μήπως τόν Ντανισέβσκι τόν ξεγέλασαν οἱ ὑπάλληλοί του;

Πολύ πιθανό νά τόν ξεγέλασαν.

Καί ἡ ΕΑΕ; Πρέπει νά μελετήσει τό ζήτημα καί νά τό ξέρει. Στήν προκαταρκτική εἰσήγηση δέν ὑπάρχει λέξη γι' αὐτό. Πότε καθιερώθηκαν οἱ περιοδεύοντες ἐλεγκτές; Πόσοι εἶναι; Ποιό εἶναι τό ἐπίπεδό τους; Ποιό τό ἀποτέλεσμα τῆς δουλιᾶς τους; Πῶς θά διορθωθεῖ ἡ κατάσταση, ἄν δέν ἔχει ὀργανωθεῖ ἱκανοποιητικά; Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία, καί ὁ ἐλεγκτής τῆς ΕΑΕ αὐτήν ἀκριβῶς τήν οὐσία τήν παράκαμψε.

Ἐπαναλαμβάνω, τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τοῦ ἀπολογισμοῦ εἶναι ζήτημα βασικό. Ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση δέν τό μελέτησε.

Δέν ἐκπλήρωσε — καί μάλιστα ὅπως δείχνουν τά πράγματα, *δέν κατάλαβε* τό καθῆκον: νά παρακολουθεῖ τήν ὀργάνωση τοῦ ἀπολογισμοῦ, νά ἐπιδιώκει καί νά πετύχει τή βελτίωσή της.

> Μέ τήν ΠΚΕΕ, μέ τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ, μέ ὅλους τούς τρόπους ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση πρέπει νά ξέρει νά «φέρει» τό ζήτημα ὥς τά ἀνώτατα ὄργανα, κομματικά καί σοβιετικά, νά πετύχει βελτίωση στήν ὀργάνωση τοῦ ἀπολογισμοῦ.

Στάθηκα πολύ στό πιό σπουδαῖο (καί πιό ἁπλό) ζήτημα: τήν ὀργάνωση τοῦ ἀπολογισμοῦ, μά παραπέρα θά ἀκολουθήσουν τό ἴδιο ἐξίσου σοβαρά καί πιό δύκολα προβλήματα, ὅπως εἶναι λογουχάρη ἡ ὀργάνωση τῶν ἐργολαβικῶν ἐργασιῶν (ὁ ἔλεγχος ἐκτέλεσης, ἀπολογισμός κτλ.) κτλ.

Ἕνα ἐξαιρετικά σπουδαῖο ζήτημα *θίχτηκε* στήν προκαταρκτική εἰσήγηση, μά κι' αὐτό θίχτηκε ἁπλῶς, χωρίς νά μελετηθεῖ πρακτικά. Συγκεκριμένα: ὁ συντάκτης τῆς προκαταρκτικῆς εἰσήγησης γράφει: «οἱ ὑπεύθυνοι καθοδηγητές εἶναι παραφορτωμένοι μέ διάφορες δουλιές μέχρι ἐξάντλησης, τή στιγμή πού οἱ τεχνικοί μηχανισμοί τῶν κατώτερων ὀργάνων (ἀναφέρονται ἡ Γενική Διεύθυνση ἄνθρακος, ἡ Γενική Διεύθυνση ἐκμετάλλευσης δασῶν κτλ., πού ὑπάγονται στή Γενική Διεύθυνση καυσίμων) *εἶναι γεμάτοι ἀπό συνεργάτες πού δέν κάνουν τίποτε».*

Πιστεύω πώς ἡ παρατήρηση αὐτή εἶναι πολύτιμη καί ἀπόλυτα σωστή καί πώς ἀφορᾶ ὄχι μόνο τή Γενική Διεύθυνση καυσίμων, μά *καί* ὅλα ἤ τά 99% τῶν ἐπιχειρήσεων καί ὑπηρεσιῶν.

Εἶναι γενικό τό κακό.

Ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση ἔπρεπε τό Μάρτη, ὅταν ἄρχισε νά δημιουργεῖται (νέα) ὀργάνωση ἤ τό ἀργότερο τόν Ἀπρίλη, ὅταν πιά εἶχε δημιουργηθεῖ, νά κάνει συγκεκριμένη γραπτή πρόταση:

κάνετε αὐτές τίς διορθώσεις.

Αὐτό δέν ἔγινε.

Πῶς πρέπει νά διορθωθεῖ αὐτό τό κακό;

Οὔτε κατά προσέγγιση δέν τό ξέρω. Ἡ ΕΑΕ ὀφείλει νά ξέρει, γιατί ἡ δουλιά της εἶναι νά μελετᾶ αὐτά τά ζητήματα, νά κάνει σύγκριση ἀνάμεσα στίς διάφορες ὑπηρεσίες, νά ὑποβάλλει διάφορες πρακτικές προτάσεις, νά τίς ἐλέγχει στήν πράξη κτλ.

Λέγοντας «Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση» ἐννοῶ πρίν ἀπόλα τόν συντάκτη αὐτῆς τῆς προκαταρκτικῆς εἰσήγησης. Μά γιά μένα εἶναι καθαρό, πώς τό πράγμα αὐτό δέν ἀφορᾶ μόνο αὐτόν τό συντάκτη.

Πρέπει νά διαλέξουμε μερικά, ἔστω 2-3 (τόσα σίγουρα θά βρεθοῦν) ἀπολύτως εὐσυνείδητα, ἱκανά καί ἔμπειρα στελέχη τῆς

'Εργατοαγροτικῆς 'Επιθεώρησης καί νά τά βάλουμε νά ἐπεξεργαστοῦν ἕνα λογικό σχέδιο δουλιᾶς τῶν ἐλεγκτῶν, ἀρχικά τουλάχιστο γιά τή δουλιά τῆς ὀργάνωσης τοῦ ἀπολογισμοῦ. Καλύτερα νά καταπιαστοῦμε μέ λίγη δουλιά, μά νά τήν ἀποτελειώσουμε.

'Ο συντάκτης τῆς προκαταρκτικῆς εἰσήγησης ἔθιξε ἕνα σωρό θέματα, μά τά θέματα δέν τά μελέτησε, τά διάλεξε στά πεταχτά, δέν ἔχουν κανένα βάθος. Ὅλα εἶναι μιά μίμηση «κοινοβουλευτικῶν ἀγορεύσεων». 'Εκεῖνο πού μᾶς χρειάζεται δέν εἶναι αὐτό, ἀλλά *ἡ διόρθωση στήν πράξη.*

'Η ἐλλειπής μελέτη φαίνεται, λογουχάρη, ἀπό τό ζήτημα ἀρ. 52 (39): νά προβληθοῦν μόνο τά ὑποδειγματικά ὀρυχεῖα. Αὐτό ἀκριβῶς τό συμπέρασμα ἔβγαλε ἡ ἐπιτροπή τοῦ Συμβουλίου 'Εργασίας καί Ἄμυνας (Σμίλγκα καί Ράμζιν), κατά τήν ἐπίσκεψή της στό Ντονμπάς τό Σεπτέμβρη τοῦ 1921. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι τό συμπέρασμα τῆς Κρατικῆς 'Επιτροπῆς σχεδίου.

Γιατί ἐγώ νά ξέρω τή δουλιά τῆς Κρατικῆς 'Επιτροπῆς σχεδίου καί τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σμίλγκα καί ὁ *εἰδικός ἐλεγκτής*, πού ἀσχολήθηκε μέ τήν εἰσήγηση γιά τή Γενική Διεύθυνση καυσίμων, νά μή τήν ξέρει;

'Η ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς δέν εἶναι σωστή.

Σάν πρακτικό συμπέρασμα προτείνω:

1) νά χωριστεῖ τουλάχιστο τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τοῦ ἀπολογισμοῦ καί νά τελειώσει·

2) νά ἀναθέσετε τή δουλιά αὐτή σέ ὁρισμένα πρόσωπα καί νά μοῦ ἀναφέρετε τά ὀνόματά τους·

3) νά μοῦ κάνετε γνωστό τό ὄνομα τοῦ ἐλεγκτῆ πού ἔχει ἀναλάβει τό ζήτημα τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἐκμετάλλευσης δασῶν.

Λένιν

27. IX. 1921.

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1927, στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 30 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 30

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Προτείνω νά συμφωνήσουμε μέ τόν Τσιτσέριν καί νά τοῦ ἀναθέσουμε νά καταρτίσει *ἀκριβεῖς*, σύντομες, μέ τή μορφή *σχεδίου ἀπόφασης*, ὁδηγίες γιά τή Δημοκρατία τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς [68].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 7 ἤ στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Νά γίνει ἐπεξεργασία τοῦ ζητήματος γιά τή μελέτη τῆς σύνθεσης τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν κομμουνιστῶν ἀπό τήν ἄποψη τῆς καταλληλότητάς τους γιά δουλιά διάφορης ἔκτασης καί διάφορου εἴδους, ἀρχικά ἔστω γιά τήν πόλη τῆς Μόσχας καί γιά ἕνα ἀπό τά κυβερνεῖα [69].

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΟΥ VIII ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΤΩΝ [70]

Λυπᾶμαι πάρα πολύ πού δέν μπόρεσα νά χαιρετίσω αὐτοπροσώπως τό συνέδριο.

Γιά τή σημασία τοῦ βιβλίου «Τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ» καί πολύ περισσότερο γιά τόν ἴδιο τόν ἐξηλεκτρισμό μοῦ δόθηκε ἐπανειλημμένα ἡ εὐκαιρία νά ἐκφράσω τή γνώμη μου *. Ἡ μεγάλη μηχανική βιομηχανία καί ἡ χρησιμοποίησή της στή γεωργία, εἶναι ἡ μοναδική οἰκονομική βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ μοναδική βάση γιά νά στεφθεῖ μέ ἐπιτυχία ἡ πάλη γιά τήν ἀπολύτρωση τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἀπό τή σφαγή καί τόν ἀκρωτηριασμό δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων γιά νά λυθεῖ τό πρόβλημα, ποιός ληστής θά πάρει τή μεγαλύτερη μερίδα κατά τή διανομή τῆς γῆς, ὁ ἄγγλος ἤ ὁ γερμανός, ὁ ἰάπωνας ἤ ὁ ἀμερικανός κτλ.

Ἡ ἐργατοαγροτική Σοβιετική Δημοκρατία ἄρχισε μέ σύστημα καί σχέδιο τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς χώρας μας. Ὅσο κι' ἄν ἡ ἀρχή πού κάναμε εἶναι φτωχική καί πενιχρή, ὅσο κι' ἄν οἱ δυσκολίες αὐτῆς τῆς δουλιᾶς εἶναι ἀφάνταστα μεγάλες γιά μιά χώρα πού τή ρήμαξαν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές μέ τόν τετράχρονο ἰμπεριαλιστικό καί τόν τρίχρονο ἐμφύλιο πόλεμο, γιά μιά χώρα πού ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου καραδοκεῖ νά τήν τσακίσει καί νά τή μετατρέψει σέ ἀποικία της, ὅσο κι' ἄν ὁ ἐξηλεκτρισμός μας προχωρεῖ ἀργά καί βασανιστικά, ὡστόσο προχωρεῖ. Μέ τή βοήθεια τοῦ συνεδρίου σας, μέ τή βοήθεια ὅλων τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν τῆς Ρωσίας καί μερικῶν ἐξαιρετικά πρωτοπόρων ἐπιστημονικῶν δυνάμεων ἀπ' ὅλο τόν κόσμο, μέ τίς

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 157-161, 339-347, τόμ. 43ος, σελ. 288-289. *Ἡ Σύντ.*

ἡρωικές προσπάθειες τῆς πρωτοπορίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν, τό καθῆκον αὐτό θά τό ἐκπληρώσουμε, τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς χώρας μας θά τόν κάνουμε.

Χαιρετίζω τό VIII Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν καί τοῦ εὔχομαι κάθε ἐπιτυχία στίς ἐργασίες του.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Δημοσιεύτηκε στίς 11 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 στό «Δελτίο τοῦ VIII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΠΟΡΑ ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛΩΝ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ [71]

Ὁδηγίες

τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς διάθεσης ἐκτάσεων γῆς στήν Οὐκρανία γιά τή σπορά ζαχαρότευτλων ἀπό τά ἐργοστάσια καί γιά τήν ὑποταγή τῶν ἀγροτῶν πού ζοῦν στίς γειτονικές μέ τά ἐργοστάσια ζάχαρης ἐκτάσεις στήν ὑποχρεωτική ἀμειψισπορά καί σέ καθορισμένους κανόνες καλλιέργειας.

1. Νά ἐφαρμοστεῖ ὅλη αὐτή ἡ μεταρύθμιση μέ τήν πιό μεγάλη περίσκεψη, χωρίς νά γίνει οὔτε ἕνα βῆμα δίχως τόν πρακτικό ἔλεγχο: ὅτι ἡ δουλιά τῶν καλλιεργειῶν τῶν ζαχαρότευτλων γίνεται μέ τήν πλήρη ἐξασφάλιση ἑνός ὀρθολογικοῦ νοικοκυριοῦ καί μέ τό ἄμεσο ἐνδιαφέρον τοῦ ἀγρότη.

2. Νά παραχωρηθοῦν στά ἐργοστάσια 400 000 ντεσιατίνες, κάνοντας ἔλεγχο, ἄν πραγματικά εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἔκταση αὐτή γιά τήν ἐξασφάλιση τοῦ μεγάλου ἐργοστασιακοῦ νοικοκυριοῦ, πού πραγματικά εἶναι ὀργανωμένο σωστά.

Νά ἐπιφορτιστοῦν τά ἐργοστάσια μέ τήν εὐθύνη ὅτι ὅλη ἡ ἔκταση γῆς πού παραχωρεῖται σ' αὐτά, θά καλλιεργεῖται ὀρθολογικά καί θά χρησιμοποιεῖται γιά τά ἐργοστάσια.

3. Νά εἰσαχθεῖ ἡ ἀναγκαστική ἀμειψισπορά στή γῆ τῶν ἀγροτῶν καί νά ὑπαχθεῖ αὐτή στούς ὑποχρεωτικούς κανόνες καλλιέργειας μόνο στίς περιπτώσεις ἐκεῖνες πού στίς ἐκτάσεις αὐτές ἀπό παλιά σπέρνονται ζαχαρότευτλα.

4. Νά γίνει αὐστηρή ἐπίβλεψη, ὥστε οἱ σχέσεις τῶν ἐργοστασίων ζάχαρης μέ τούς ἀγρότες πού σπέρνουν ζαχαρότευτλα νά οἰκοδομοῦνται πάνω στίς ἀρχές μιᾶς πραγματικά ἐθελοντικῆς συμφωνίας, στά πλαίσια μιᾶς ὁρισμένης ὑποχρεωτικῆς ἔκτασης τῶν ἀγρῶν μέ ζαχαρότευτλα.

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ [72]

Νά ἀνατεθεῖ στό Προεδρεῖο τοῦ ΠΚΣΣ ἀπό κοινοῦ μέ τό ΑΣΛΟ, τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς καί τήν Κοινωνική Πρόνοια νά ἐπεξεργαστεῖ τό ζήτημα τῆς ἀσφάλισης τῶν ἐργατῶν σέ σύνδεση μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική.

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Σ. ΚΙΣΕΛΙΟΦ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ [73]

Στόν πρόεδρο τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ σ. *Κισελιόφ.*
Ἀντίγραφα: στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ
στόν πρόεδρο τῆς Γεν. Δ/σης ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας
στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ
στόν σ. Κολοτίλοφ, πρόεδρο τῆς οἰκονομικῆς σύσκεψης τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ.

10. X. 1921

Ἡ οἰκονομική σύσκεψη τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ παρακαλεῖ τό *ΣΕΑ* νά ἐξασφαλίσει προκαταβολικά γι' αὐτή 40 000 δελτία τροφίμων καί 4 δισεκατομμύρια τό μήνα γιά νά βάλει σέ λειτουργία 22 ὑφαντουργικές ἐπιχειρήσεις καί νά παραχθοῦν 80.₉ ἑκατομ. πήχεις χοντρόπανο + 127.₉ ἑκατομ. πήχεις ἕτοιμο ἐμπόρευμα.

Λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητας τῆς μεγάλης βιομηχανίας τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, τόσο ἀπό οἰκονομική, ὅσο καί ἀπό πολιτική ἄποψη, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐνταθοῦν στό μάξιμουμ οἱ προσπάθειες γιά νά ἱκανοποιηθεῖ ἡ παράκληση τῆς οἰκονομικῆς σύσκεψης τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, ἔστω καί σέ βάρος τῶν ἄλλων περιοχῶν.

Σᾶς παρακαλῶ νά συγκαλέσετε αὔριο ὑπό τήν προεδρεία Σας σύσκεψη μέ τή συμμετοχή τῆς Γεν. Δ/σης ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας (σέ συμφωνία μέ τό προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ) καί τοῦ ΛΕ Ἐπισιτισμοῦ, ὅπως ἐπίσης καί ἀντιπροσώπων τῆς οἰκονομικῆς σύσκεψης τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, καί σέ περίπτωση ἀνάγκης μέ τήν πρόσκληση ἀντιπροσώπου τοῦ ΛΕ Οἰκονομικῶν, γιά νά μπεῖ τό ζήτημα αὔριο 11/Χ στό μεγάλο ΣΛΕ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [74]

Ἐπεῖγον! Προτείνω εἴτε νά γίνει ψηφοφορία ἀμέσως γραπτῶς, εἴτε νά συνέλθει τό Πολιτικό Γραφεῖο γιά μισή ὥρα.

Προτείνω: νά συμφωνήσουμε γιά τόν *Μαρχλέβσκι* καί τόν *Πάικενς* (ποιός στό Ντάιρεν, ποιός στήν Τσιτά, ἄς ἀποφασίσει ὁ Τσιτσέριν).

Γιά τή συνδιάσκεψη στήν Οὐάσιγκτον ὁ Γιαροσλάβσκι δέν κάνει. Ὁ Μεστσεριακόφ κάνει *ὄχι τόσο*. Προτείνω: νά ἀνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν καί στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο νά ψάξει (σέ 24 ὧρες) νά βρεῖ *καί ἄλλους* ὑποψηφίους.

11/Χ. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΡΟΥΤΓΚΕΡΣ [75]

12. X. 1921.

σ. Μόλοτοφ!

Ἐπισυνάπτω τό ὑλικό σχετικά μέ τήν ὑπόθεση Ροῦτγκερς.

Τό *ΣΕΑ* πρέπει νά ἀποφασίσει.

Προτείνω *ἀρχικά* νά ἀποφασιστεῖ στήν ΚΕ: τό ζήτημα εἶναι πολιτικό. Τό Πολιτικό Γραφείο, *ἔχει ὑποχρέωση* νά ἐπέμβει, γιατί πρόκειται γιά δαπάνη *χρυσοῦ*.

Σᾶς παρακαλῶ νά ἀναθέσετε στό γραμματέα νά τηλεφωνήσει σέ *ὅλα* τά μέλη τοῦ ΠΓ, νά ὁρίσει ὁ καθένας *μιά ὥρα*, πού στή διάρκειά της ὥς τήν Παρασκευή μπορεῖ νά κοιτάξει ὅλο τό ὑλικό αὐτό. Πρέπει νά τό κοιτάξει ὁ καθένας γιά νά δοθεῖ λύση τήν Παρασκευή.

Ὁ γραμματέας ἄς γράψει τίς ὧρες καί ἄς τά στείλει στό κάθε μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά νά τά διαβάσει.

Τό ζήτημα εἶναι δύσκολο:

ὑπέρ: *ἄν* οἱ ἀμερικανοί ἐκπληρώσουν αὐτό πού ὑποσχέθηκαν, ἡ ὠφέλεια θά εἶναι τεράστια. Τότε δέν πρέπει νά λυπούμαστε τά *600 000* ρούβλια σέ χρυσό.

κατά: θά τό ἐκπληρώσουν ἄραγε; Ὁ *Χέιβουντ* εἶναι μισοαναρχικός. Περισσότερο συναισθηματικός παρά πρακτικός. *Ὁ Ροῦτγκερς* — μέ ποιό τρόπο νά μήν πέσει στόν ἀριστερισμό. *Ὁ Κάλβερτ* εἶναι ἀρχιπολυλογάς. Δέν ἔχουμε καθόλου πρακτικές ἐγγυήσεις. Ἄνθρωποι συνεπαρμένοι, σέ ἀτμόσφαιρα ἀνεργίας, θά μαζέψουν μιά ὁμάδα ἀνθρώπων «πού κυνηγοῦν τίς περιπέτειες» καί πού θά καταλήξουν σέ φαγωμάρες. Κι' ἐμεῖς τότε χάνουμε *ἕνα μέρος* ἀπό τίς 600 000 ρούβλια σέ χρυσό, πού δόσαμε (γιατί φυσικά ἕνα μέρος του θά τό χαλάσουν καί θά τό χάσουν) καί διακινδυνεύουμε νά χάσουμε **ἀκόμη** *ὥς 1 ἑκατ. ρούβλια σέ χρυσό*, γιατί σύμφωνα μέ τήν § 8 (τό τέλος της) ὑποχρεούμαστε

«νά ἐπιστρέψουμε τό ἰσοδύναμο τῶν δαπανῶν γιά μηχανές καί ἐργαλεῖα ἐργασίας, πού ἐξήχθηκαν ἀπό τόν κάθε μετανάστη».

Κίνδυνος ὄχι μικρός.

Ὑπέρ: Ὁ Σμιρνόφ Ι. Ν. καί ὁ Μαξίμοφ (ἀπό τά Οὐράλια) — ντόπιοι, καί αὐτοί εἶναι ὑπέρ.

Κατά: Ὁ Μάρτενς πρέπει νά ξέρει καλά τούς ἀμερικανούς, καί αὐτός εἶναι κατά.

Λένιν

Παρακαλῶ νά δόσετε ἐντολή ὅπως τήν Παρασκευή, στίς 12-4 ἡ ὥρα τήν ἡμέρα ὅλα τά μέλη τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ νά βρίσκονται σέ τηλεφωνική σύνδεση μέ τόν γραμματέα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, γιατί μπορεῖ νά κληθοῦν στήν Κεντρική Ἐπιτροπή.

P. S. Παρακαλῶ ἐπίσης τό γράμμα αὐτό νά σταλεῖ σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΕΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ Σ. ΡΟΥΤΓΚΕΡΣ

Κατά τή γνώμη μου, δέν πρέπει νά δεχτοῦμε τίς προτάσεις τοῦ Ροῦτγκερς τώρα, στή δοσμένη τους μορφή. Ὅμως θά ἤθελα νά δοκιμάσουμε ἕνα τέτιο πράγμα: νά τόν ἀναγκάσουμε νά *ἀλλάξει τήν ὁμάδα* (Ροῦτγκερς + Χέιβουντ + Κάλβερτ). Καί νά τροποποιήσει τούς οἰκονομικούς ὅρους. Ἄν ἀποφασίσουμε ἔτσι:

ἀπορίπτοντας τίς προτάσεις τοῦ σ. Ροῦτγκερς στή δοσμένη τους μορφή, δηλ. τίς προτάσεις τοῦ σ. Μπογκντάνοφ καί τῶν μελῶν τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, πού ψήφισαν μαζί του,

ἡ ΚΕ (καί σέ συνέχεια τό *ΣΕΑ*, ἀπό τή σοβιετική πλευρά) ἐκφράζει τήν ἐπίμονη ἐπιθυμία νά μή θεωρήσει ἡ ὁμάδα τοῦ σ. Ροῦτγκερς τήν ἄρνηση αὐτή σάν ὁριστική, ἀλλά νά ξαναδουλέψει τίς προτάσεις της πάνω στίς ἑξῆς ἀρχές: α) ἀλλαγή τῆς σύνθεσης τῆς ὁμάδας, τῆς βασικῆς ὁμάδας τῶν πρωτεργατῶν, μέ τήν ἔννοια τῆς συμπλήρωσής της μέ 5-8 ἐπιφανεῖς ἐκπροσώπους τοῦ ἀμερικανικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἤ τῶν ἄλλων ἐργατικῶν ὀργανώσεων· β) νά περιόριζε τίς δαπάνες τῆς κυβέρνησής μας ὥς τό ποσό τῶν 300 000 $ * maximum· γ) νά ἐλάττωνε καί νά καθόριζε μέ ἀκρίβεια τίς δαπάνες μας σέ περίπτωση ἀκύρωσης τοῦ συμφώνου [76].

Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 12 καί 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959, στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — δολλαρίων. *Ἡ Σύντ*

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Πλησιάζει ἡ τέταρτη ἐπέτειος τῆς 25 τοῦ Ὀχτώβρη (7 τοῦ Νοέμβρη).

Ὅσο περισσότερο ἀπομακρυνόμαστε ἀπό τή μεγάλη αὐτή μέρα, τόσο πιό πεντακάθαρη γίνεται ἡ σημασία τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, τόσο πιό βαθιά σκεπτόμαστε καί τήν πρακτική πείρα τῆς δουλιᾶς μας στό σύνολό της.

Σέ πολύ γενικές γραμμές — καί φυσικά κάθε ἄλλο παρά πλήρεις καί ἀκριβεῖς — θά μπορούσαμε νά ἐκθέσουμε τή σημασία καί τήν πείρα αὐτή μέ τά παρακάτω:

Τό πρῶτο καί ἄμεσο καθῆκον τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία ἦταν καθῆκον ἀστικοδημοκρατικό: νά γκρεμίσει τά ὑπολείμματα τοῦ Μεσαίωνα, νά τά σαρώσει τελειωτικά, νά καθαρίσει τή Ρωσία ἀπ' αὐτή τή βαρβαρότητα, ἀπ' αὐτό τό αἶσχος, ἀπ' αὐτή τήν τεράστια τροχοπέδη γιά κάθε πολιτισμό καί κάθε πρόοδο στή χώρα μας.

Κι' ἔχουμε τό δικαίωμα νά εἴμαστε ὑπερήφανοι πού κάναμε τό ξεκαθάρισμα αὐτό πολύ ἀποφασιστικά, πολύ γρήγορα, πιό θαραλέα, πιό πετυχημένα, πιό πλατιά καί πιό βαθιά — ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐπίδρασης πάνω στίς πλατιές λαϊκές μάζες — ἀπ' ὅ,τι ἡ μεγάλη Γαλλική ἐπανάσταση πρίν 125 καί πάνω χρόνια.

Καί οἱ ἀναρχικοί καί οἱ μικροαστοί δημοκράτες (δηλαδή οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, σάν ρῶσοι ἐκπρόσωποι αὐτοῦ τοῦ διεθνοῦς κοινωνικοῦ τύπου) ἔλεγαν καί λένε ἕναν ἀπίθανο σωρό ἀσυναρτησίες πάνω στό ζήτημα τῆς σχέσης τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης μέ τή σοσιαλιστική *(δηλαδή* τήν προλεταριακή). Τά τέσσερα αὐτά χρόνια ἐπιβεβαίωσαν πέρα γιά πέρα πώς σωστά καταλαβαίναμε τό μαρξισμό σ' αὐτό τό σημεῖο, σωστά ὑπολογίζαμε τήν πείρα τῶν προηγούμενων ἐπαναστάσεων. Φέραμε, ὅπως κανείς ἄλλος, τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση *ὥς τό τέλος*. Τραβᾶμε μέ πλήρη συνείδηση, σταθερά καί ἀκλό-

νητα *πρός τά μπρός*, πρός τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ξέροντας, πώς αὐτή δέν χωρίζεται μέ σινικά τείχη ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση, ξέροντας πώς *μόνο ὁ ἀγώνας* θά ἀποφασίσει κατά πόσο θά κατορθώσουμε (σέ τελευταία ἀνάλυση) νά προχωρήσουμε μπροστά, τί μέρος ἀπό τό ἀπέραντα μεγάλο καθῆκον μας θά ἐκπληρώσουμε, τί μέρος ἀπό τίς νίκες μας θά κατοχυρώσουμε. Ὁ χρόνος θά τό δείξει. Ἀλλά καί τώρα ἀκόμη βλέπουμε πώς ἔχει γίνει τεράστια δουλιά — γιά μιά καταστραμένη, βασανισμένη, καθυστερημένη χώρα — στό ἔργο τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας.

Ἄς τελειώσουμε ὡστόσο μέ τό ἀστικοδημοκρατικό περιεχόμενο τῆς ἐπανάστασής μας. Οἱ μαρξιστές πρέπει νά καταλαβαίνουν τί σημαίνει αὐτό. Γιά νά τό διασαφηνίσουμε, ἄς πάρουμε μερικά παραστατικά παραδείγματα.

Ἀστικοδημοκρατικό περιεχόμενο τῆς ἐπανάστασης σημαίνει τό ξεκαθάρισμα τῶν κοινωνικῶν σχέσεων (θεσμῶν, ἱδρυμάτων) τῆς χώρας ἀπό τό μεσαιωνισμό, ἀπό τή δουλοπαροικία, ἀπό τό φεουδαρχισμό.

Ποιές ἦταν οἱ κυριότερες ἐκδηλώσεις, οἱ ἐπιβιώσεις, τά ὑπολείμματα τῆς δουλοπαροικίας στή Ρωσία τό 1917; Ἡ μοναρχία, ὁ φεουδαρχικός χωρισμός σέ κοινωνικά στρώματα, ἡ γαιοκτησία καί ἡ γαιοχρησία, ἡ θέση τῆς γυναίκας, ἡ θρησκεία, ἡ καταπίεση τῶν ἐθνοτήτων. Πάρτε ὁποιονδήποτε ἀπ' αὐτούς τούς «σταύλους τοῦ Αὐγείου» — πού ὅλα τά προχωρημένα κράτη, ἄς τό ποῦμε μ' αὐτή τήν εὐκαιρία, τούς ἄφησαν σέ σημαντικό βαθμό χωρίς νά τούς καθαρίσουν καλά, ὅταν ἐδῶ καί 125, 250 καί πάνω χρόνια (τό 1649 στήν Ἀγγλία) ἔκαναν τίς ἀστικοδημοκρατικές *τους* ἐπαναστάσεις — πάρτε ὁποιονδήποτε ἀπ' αὐτούς τούς σταύλους τοῦ Αὐγείου: θά δεῖτε ὅτι ἐμεῖς τούς καθαρίσαμε πέρα γιά πέρα. Μέσα σέ καμιά *δεκαριά ἑβδομάδες*, ἀρχίζοντας ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη (7 τοῦ Νοέμβρη) 1917 ὡς τή διάλυση τῆς Συντακτικῆς (5 τοῦ Γενάρη 1918) κάναμε σ' αὐτό τόν τομέα χίλιες φορές περισσότερα ἀπ' ὅσα ἔκαναν μέσα *στούς ὀχτώ μῆνες* τῆς ἐξουσίας τους οἱ ἀστοί δημοκράτες καί φιλελεύθεροι (καντέτοι) καί οἱ μικροαστοί δημοκράτες (μενσεβίκοι καί ἐσέροι).

Αὐτοί οἱ δειλοί, οἱ φαφλατάδες, οἱ αὐτοερωτευμένοι Νάρκισσοι καί μικροί Ἀμλέτοι κράδαιναν ἕνα χαρτονένιο ξίφος — καί δέν κατάργησαν οὔτε τή μοναρχία! Ἐμεῖς πετάξαμε μακριά ὅλη τή μοναρχική βρωμιά, ἔτσι πού κανένας ἄλλος δέν τό εἶχε κάνει ποτέ. Δέν ἀφήσαμε πέτρα πάνω στήν πέτρα, τοῦβλο πάνω στό

τοῦβλο στό προαιώνιο οἰκοδόμημα τοῦ χωρισμοῦ σέ κοινωνικά στρώματα (οἱ πιό προηγμένες χῶρες, ὅπως ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία, ὥς τά σήμερα δέν ἔχουν ἀπαλλαγεῖ ἀπό τά ὑπολείμματα αὐτοῦ τοῦ χωρισμοῦ!). Ξεριζώσαμε ἐντελῶς τίς πιό βαθιές ρίζες τοῦ χωρισμοῦ σέ κοινωνικά στρώματα, δηλ. τά ὑπολείμματα τῆς φεουδαρχίας καί τῆς δουλοπαροικίας στήν ἰδιοκτησία τῆς γῆς. «Μπορεῖ νά συζητάει κανείς» (στό ἐξωτερικό ὑπάρχουν ἀρκετοί λόγιοι, καντέτοι, μενσεβίκοι καί ἐσέροι γιά νά ἀσχοληθοῦν μ' αὐτές τίς συζητήσεις) τί θά βγεῖ «σέ τελευταία ἀνάλυση» ἀπό τούς ἀγροτικούς μετασχηματισμούς τῆς μεγάλης Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης. Δέν ἔχουμε τώρα διάθεση νά χάσουμε τόν καιρό μας μέ τέτιες συζητήσεις, γιατί μέ τήν πάλη λύνουμε αὐτή τή διαφωνία καί ὅλο τό σωρό τῶν διαφωνιῶν πού ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτή. Κανείς ὅμως δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητήσει τό γεγονός ὅτι ὀχτώ μῆνες οἱ μικροαστοί δημοκράτες «συμφωνοῦσαν» μέ τούς τσιφλικάδες πού διατηροῦσαν τίς παραδόσεις τῆς δουλοπαροικίας, ἐνῶ ἐμεῖς μέσα σέ λίγες ἑβδομάδες σαρώσαμε πέρα γιά πέρα καί τούς τσιφλικάδες καί ὅλες τίς παραδόσεις τους ἀπό τό πρόσωπο τῆς ρωσικῆς γῆς.

Πάρτε τή θρησκεία ἤ τήν ἔλλειψη δικαιωμάτων τῆς γυναίκας ἤ τήν καταπίεση καί τήν ἀνισοτιμία τῶν μή ρωσικῶν ἐθνοτήτων. Αὐτά ὅλα εἶναι ζητήματα τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης. Οἱ χυδαιολόγοι τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας φλυαροῦσαν ὀχτώ μῆνες πάνω σ' αὐτό τό θέμα· δέν ὑπάρχει *καμιά* ἀπό τίς πιό προηγμένες χῶρες τοῦ κόσμου, ὅπου τά προβλήματα *αὐτά* νά ἔχουν λυθεῖ *μέ ἀστικοδημοκρατική* κατεύθυνση *ὥς τό τέλος*. Στή χώρα μας ἡ νομοθεσία τῆς ἐπανάστασης τοῦ Ὀχτώβρη τά ἔλυσε ὥς τό τέλος. Μέ τή θρησκεία παλέψαμε καί παλεύουμε στά γερά. Δόσαμε σέ *ὅλες* τίς μή ρωσικές ἐθνότητες *δικές τους* Δημοκρατίες ἤ αὐτόνομες περιοχές. Δέν ἔχουμε πιά στή Ρωσία τέτια προστυχιά, ἀτιμία καί παλιανθρωπιά, ὅπως ἡ ἔλλειψη δικαιωμάτων ἤ ἡ ἀνισοτιμία τῆς γυναίκας, ἡ ἐξοργιστική αὐτή ἐπιβίωση τῆς δουλοπαροικίας καί τοῦ μεσαιωνισμοῦ, πού τήν ξαναστηλώνει σέ ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς χῶρες τῆς γῆς ἡ ἀχόρταγη ἀστική τάξη καί ἡ ἀποβλακωμένη, φοβισμένη μικροαστική τάξη.

Ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν τό περιεχόμενο τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης. Πρίν 150 καί 250 χρόνια οἱ πρωτοπόροι ἡγέτες αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης (αὐτῶν τῶν ἐπαναστάσεων, ἄν μιλήσουμε γιά κάθε ἐθνική μορφή ἑνός κοινοῦ τύπου) εἶχαν ὑποσχεθεῖ στούς λαούς νά λυτρώσουν τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τά μεσαιωνικά

К четырехлетней годовщине
Октябрьской революции

Наступает четырехлетняя годовщина 25-го октября (7 ноября).

Чем дальше отходит от нас этот великий день, тем яснее становится значение пролетарской революции в России, тем глубже мы вдумываемся в практический опыт нашей работы, взятой в целом.

Из самых кратких — и, конечно, далеко неполных и неточных — абрисах этого значения и этого опыта можно бы изобразить следующим образом.

Непосредственной и ближайшей задачей революции в России была задача буржуазно-демократическая: свергнуть остатки средневековья, смести их до конца, очистить Россию от этого варварства, от этого позора, от этого величайшего тормоза всякой культуры и всякого прогресса в нашей стране.

И мы вправе гордиться тем, что провели эту чистку гораздо решительнее, быстрее, смелее,

Ἡ πρώτη σελίδα
τοῦ χειρογράφου τοῦ
Β. Ι. Λένιν «Ἡ τέταρτη
ἐπέτειος τῆς Ὀχτωβριανῆς
Ἐπανάστασης». —
14 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Σμίκρυνση

προνόμια, ἀπό τήν ἀνισότητα τῆς γυναίκας, ἀπό τά προνόμια πού παραχωροῦσε τό κράτος σέ τούτη ἤ σέ ἐκείνη τή θρησκεία (ἤ «θρησκευτική *ἰδέα»*, «θρησκευτικότητα» γενικά), ἀπό τήν ἀνισοτιμία τῶν ἐθνοτήτων. Ὑποσχέθηκαν καί δέν τά ἐκπλήρωσαν. Δέν μποροῦσαν νά τά ἐκπληρώσουν, γιατί τούς ἐμπόδιζε ὁ «σεβασμός» πρός τήν «ἱερή ἀτομική ἰδιοκτησία». Ἡ προλεταριακή μας ἐπανάσταση δέν εἶχε αὐτό τόν καταραμένο «σεβασμό» πρός τόν τρισκατάρατο μεσαίωνα καί τήν «ἱερή ἀτομική ἰδιοκτησία».

Γιά νά κατοχυρώσουμε ὅμως γιά τούς λαούς τῆς Ρωσίας τίς κατακτήσεις τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης, ἔπρεπε νά προχωρήσουμε παραπέρα καί προχωρήσαμε παραπέρα. Λύναμε τά προβλήματα τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης στήν πορεία, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, σάν «συμπληρωματικό προϊόν» τῆς κύριας καί πραγματικῆς, τῆς *προλεταριακῆς*-ἐπαναστατικῆς, σοσιαλιστικῆς δουλιᾶς μας. Οἱ μεταρυθμίσεις, λέγαμε πάντα, εἶναι συμπληρωματικό προϊόν τῆς ἐπαναστατικῆς ταξικῆς πάλης. Οἱ ἀστικοδημοκρατικοί μετασχηματισμοί — λέγαμε καί τό ἀποδείξαμε μέ τά ἔργα μας — εἶναι συμπληρωματικό προϊόν τῆς προλεταριακῆς, δηλαδή τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Ἄς ποῦμε μέ τήν εὐκαιρία πώς ὅλοι οἱ Κάουτσκι, οἱ Χίλφερντινγκ, οἱ Μάρτοφ, οἱ Τσερνόφ, οἱ Χίλκουιτ, οἱ Λονγκέ, οἱ Μακντόναλντ, οἱ Τουράτι καί οἱ ἄλλοι ἥρωες τοῦ «ΙΙ½» μαρξισμοῦ δέν μπόρεσαν νά καταλάβουν τήν *τέτια* σχέση ἀνάμεσα στήν ἀστικοδημοκρατική καί στήν προλεταριακή-σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ἡ πρώτη μετεξελίσσεται στή δεύτερη. Ἡ δεύτερη λύνει, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, τά προβλήματα τῆς πρώτης. Ἡ δεύτερη κατοχυρώνει τό ἔργο τῆς πρώτης. Ὁ ἀγώνας καί μόνο ὁ ἀγώνας κρίνει κατά πόσο ἡ δεύτερη κατορθώνει νά ξεπεράσει τήν πρώτη.

Τό Σοβιετικό καθεστώς εἶναι ἀκριβῶς μιά ἀπό τίς χειροπιαστές ἐπιβεβαιώσεις ἤ ἐκδηλώσεις τῆς μετεξέλιξης τῆς μιᾶς ἐπανάστασης στήν ἄλλη. Τό Σοβιετικό καθεστώς εἶναι τό ἀνώτατο ὅριο τοῦ δημοκρατισμοῦ γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες καί ταυτόχρονα σημαίνει ρήξη μέ τόν *ἀστικό* δημοκρατισμό καί ἐμφάνιση *νέου* κοσμοϊστορικοῦ *τύπου* δημοκρατίας, δηλαδή τοῦ προλεταριακοῦ δημοκρατισμοῦ ἤ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Ἄς μᾶς ρίχνουν τά σκυλιά καί τά γουρούνια τῆς ἐτοιμοθάνατης ἀστικῆς τάξης καί τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, πού σέρνεται ξοπίσω της, ἕνα σωρό κατάρες, βρισιές, κοροϊδίες γιά τίς ἀποτυχίες καί τά λάθη πού κάνουμε, οἰκοδομώντας τό Σοβιετικό

καθεστώς *μας*. Δέν ξεχνᾶμε οὔτε στιγμή ὅτι πραγματικά εἴχαμε κι' ἔχουμε πολλές ἀποτυχίες καί λάθη. Μά ἄν εἶναι ποτέ δυνατό νά ἀποφύγει κανείς τίς ἀποτυχίες καί τά λάθη σ' ἕνα ἔργο τόσο νέο γιά ὅλη τήν παγκόσμια ἱστορία, ὅπως ἡ δημιουργία ἑνός πρωτοείδωτου *τύπου* κρατικῆς ὀργάνωσης! Θά παλέψουμε σταθερά γιά νά διορθώσουμε τίς ἀποτυχίες καί τά λάθη μας, γιά νά καλυτερεύσουμε τήν ἐφαρμογή τῶν σοβιετικῶν ἀρχῶν στήν πράξη, ἐφαρμογή πού ἀπέχει πολύ, πάρα πολύ ἀπό τοῦ νά εἶναι τέλεια. Ἔχουμε ὅμως τό δικαίωμα νά εἴμαστε ὑπερήφανοι καί εἴμαστε ὑπερήφανοι, γιατί εἴχαμε τό εὐτύχημα *νά ἀρχίσουμε* τήν οἰκοδόμηση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους καί *νά ἐγκαινιάσουμε* ἔτσι μιά νέα ἐποχή στήν παγκόσμια ἱστορία, τήν ἐποχή τῆς κυριαρχίας μιᾶς *νέας* τάξης, πού καταπιέζεται σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες καί παντοῦ τραβάει γιά μιά νέα ζωή, γιά τή νίκη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, γιά τήν ἀπολύτρωση τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου καί ἀπό τούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους.

Τό ζήτημα τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων, τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου, πού κυριαρχεῖ σήμερα σέ ὅλο τόν κόσμο καί γεννᾶ *ἀναπόφευκτα* νέους ἰμπεριαλιστικούς πολέμους, πού γεννᾶ ἀναπόφευκτα ἕνα πρωτάκουστο δυνάμωμα τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης, τῆς διαρπαγῆς, τῆς καταλήστευσης, τοῦ στραγγαλισμοῦ τῶν ἀδύνατων, καθυστερημένων, μικρῶν λαῶν ἀπό μιά χούφτα «προηγμένες» δυνάμεις — τό ζήτημα αὐτό ἔγινε ἀπό τό 1914 τό ἀγκωνάρι ὅλης τῆς πολιτικῆς ὅλων τῶν χωρῶν τῆς ὑδρογείου. Εἶναι ζήτημα ζωῆς ἤ θανάτου γιά δεκάδες ἑκατομ. ἀνθρώπους. Εἶναι τό ζήτημα, ἄν στόν ἐρχόμενο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, πού ἡ ἀστική τάξη τόν προετοιμάζει μπροστά στά μάτια μας, πού βλέπουμε νά γεννιέται μπροστά στά μάτια μας μέσα ἀπό τόν καπιταλισμό, θά σκοτωθοῦν 20 ἑκατομ. ἄνθρωποι (ἀντί τά 10 ἑκατομ. πού σκοτώθηκαν στόν πόλεμο τοῦ 1914-1918 καί στούς «μικρούς» πολέμους πού τόν συμπληρώνουν καί πού δέν τέλειωσαν ὥς τά σήμερα), ἄν σ' αὐτόν τόν ἀναπόφευκτο (στήν περίπτωση πού θά διατηρηθεῖ ὁ καπιταλισμός) μελλοντικό πόλεμο θά σακατευτοῦν 60 ἑκατομ. ἄνθρωποι (ἀντί 30 ἑκατομμύρια πού σακατεύτηκαν στά 1914-1918). Καί στό ζήτημα αὐτό ἡ Ὀχτωβριανή μας ἐπανάσταση ἄνοιξε μιά καινούργια ἐποχή στήν παγκόσμια ἱστορία. Οἱ ὑπηρέτες τῆς ἀστικῆς τάξης καί οἱ λιβανιστές της — οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι, ὅλη ἡ μικροαστική δῆθεν «σοσιαλιστική» δημοκρατία ὅλου τοῦ κόσμου κορόιδευαν τό σύνθημα «μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο». Καί τό σύνθημα

αὐτό ἀποδείχτηκε πώς ἦταν ἡ μόνη *ἀλήθεια* — ἀλήθεια δυσάρεστη, ὠμή, γυμνή, σκληρή, ὅλα αὐτά εἶναι σωστά, ὅμως μιά *ἀλήθεια* μέσα στό ζοφερό σκοτάδι τῆς πιό ἐκλεπτυσμένης σωβινιστικῆς καί πασιφιστικῆς ἀπάτης. Οἱ ἀπάτες αὐτές γκρεμίζονται. Ξεσκεπάστηκε ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. Κάθε μιά μέρα πού περνάει ξεσκεπάζει ὅλο καί πιό ἀμείλικτα τή σημασία καί τίς συνέπειες τῆς εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν πού εἶναι ἀκόμη χειρότερη ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. Καί μπροστά στά ἑκατομ. καί ἑκατομ. ἀνθρώπων πού σκέπτονται γιά τίς αἰτίες τοῦ χθεσινοῦ πολέμου καί γιά τόν ἐπερχόμενο αὐριανό πόλεμο, ὀρθώνεται ὅλο καί πιό ἔκδηλα, ὅλο καί πιό ἀναπότρεπτα ἡ τρομερή ἀλήθεια: εἶναι ἀδύνατο νά γλιτώσουμε ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική εἰρήνη, πού τόν γεννᾶ ἀναπόφευκτα (ἄν εἴχαμε ἀκόμη τήν παλιά ὀρθογραφία θά ἔγραφα ἐδῶ τίς δυό λέξεις «μίρ» * καί μέ τίς δυό τους ἔννοιες), εἶναι ἀδύνατο νά γλιτώσουμε ἀπ' αὐτή τήν κόλαση *μέ ἄλλον τρόπο παρά μόνο μέ τόν μπολσεβίκικο ἀγώνα καί μέ τήν μπολσεβίκικη ἐπανάσταση.*

Ἄς βρίζουν μέ λύσσα αὐτή τήν ἐπανάσταση ἡ ἀστική τάξη καί οἱ πασιφιστές, οἱ στρατηγοί καί οἱ μικροαστοί, οἱ καπιταλιστές καί οἱ φιλισταῖοι, ὅλοι οἱ πιστοί χριστιανοί καί ὅλοι οἱ ἱππότες τῆς ΙΙ καί τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς. Κανένας χείμαρος μίσους, συκοφαντίας καί ψευτιᾶς δέν μπορεῖ νά κρύψει τό κοσμοϊστορικό γεγονός ὅτι γιά πρώτη φορά μέσα σέ ἑκατοντάδες καί χιλιάδες χρόνια οἱ δοῦλοι ἀπάντησαν στόν πόλεμο ἀνάμεσα στούς δουλοκτῆτες, διακηρύσσοντας ἀνοιχτά τό σύνθημα: ἄς μετατρέψουμε τόν πόλεμο τῶν δουλοκτητῶν μεταξύ τους γιά τό μοίρασμα τῆς λείας, σέ πόλεμο τῶν δούλων ὅλων τῶν ἐθνῶν ἐνάντια στούς δουλοκτῆτες ὅλων τῶν ἐθνῶν.

Γιά πρώτη φορά μέσα σέ ἑκατοντάδες καί χιλιάδες χρόνια τό σύνθημα αὐτό μετατράπηκε ἀπό μιά ἀόριστη καί ἀνίσχυρη ἀναμονή σ' ἕνα καθαρό καί ἀκριβολογημένο πολιτικό πρόγραμμα, σέ δραστήριο ἀγώνα τῶν ἑκατομμυρίων καταπιεζομένων κάτω ἀπό τήν ἡγεσία τοῦ προλεταριάτου, μετατράπηκε σέ πρώτη νίκη τοῦ προλεταριάτου, σέ πρώτη νίκη στό ἔργο τῆς ἐξαφάνισης τῶν πολέμων, στό ἔργο τῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν ἐνάντια στή συμμαχία τῆς ἀστικῆς τάξης τῶν διαφόρων ἐθνῶν, τῆς ἀστικῆς τάξης, πού κάνει τήν εἰρήνη καί τόν πόλεμο σέ βάρος τῶν δούλων τοῦ κεφαλαίου, σέ βάρος τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν, σέ βάρος τῶν ἀγροτῶν, σέ βάρος τῶν ἐργαζομένων.

Ἡ πρώτη αὐτή νίκη *δέν εἶναι ἀκόμη τελειωτική νίκη,* καί ἡ

* Στά ρωσικά ἡ λέξη «μίρ» ἔχει δύο ἔννοιες: εἰρήνη καί κόσμος. *Σημ. μετ.*

Ὀχτωβριανή μας ἐπανάσταση τήν πέτυχε μέ πρωτοφανέρωτες δυσκολίες καί στερήσεις, μέ πρωτάκουστα βάσανα, μέ μιά σειρά τεράστιες ἀποτυχίες καί λάθη μας. Ἄν ἦταν δυνατό ἕνας καθυστερημένος λαός νά νικήσει χωρίς ἀποτυχίες καί χωρίς λάθη τούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους, πού ἔκαναν οἱ πιό ἰσχυρές καί οἱ πιό προηγμένες χῶρες τῆς γῆς! Δέν φοβόμαστε νά ἀναγνωρίσουμε τά λάθη μας καί θά τά ἀντικρύζουμε ψύχραιμα, γιά νά μάθουμε νά τά διορθώνουμε. Τό γεγονός ὅμως παραμένει γεγονός: γιά πρώτη φορά μέσα σέ ἑκατοντάδες καί χιλιάδες χρόνια ἡ ὑπόσχεση τῶν δούλων «νά ἀπαντήσουν» στόν πόλεμο πού γίνεται ἀνάμεσα στούς δουλοκτῆτες μέ τήν ἐπανάστασή τους *ἐνάντια* σέ ὅλους καί τούς κάθε λογῆς δουλοκτῆτες, *ἐκπληρώθηκε ὥς τό τέλος* — — — καί ἐκπληρώνεται παρόλες τίς δυσκολίες.

Ἐμεῖς ἀρχίσαμε αὐτό τό ἔργο. Πότε ἀκριβῶς, σέ πόσο χρονικό διάστημα, οἱ προλετάριοι ποιανοῦ ἔθνους θά ἀποτελειώσουν τό ἔργο αὐτό δέν εἶναι τό οὐσιαστικό ζήτημα. Τό οὐσιαστικό εἶναι ὅτι ὁ πάγος ἔσπασε, ὅτι ὁ δρόμος ἄνοιξε, ὅτι ὁ δρόμος χαράχτηκε.

Συνεχίστε τήν ὑποκρισία σας, κύριοι καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, πού «ὑπερασπίζετε τήν πατρίδα» τήν ἰαπωνική ἀπό τήν ἀμερικανική, τήν ἀμερικανική ἀπό τήν ἰαπωνική, τή γαλλική ἀπό τήν ἀγγλική καί τά λοιπά! Συνεχίστε «νά ξεφεύγετε» μέ νέες «Διακηρύξεις τῆς Βασιλείας» (σύμφωνα μέ τό πρότυπο τῆς Διακήρυξης τῆς Βασιλείας τοῦ 1912) ἀπό τό ζήτημα τῶν μέσων τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους, κύριοι ἱππότες τῆς ΙΙ καί τῆς ΙΙ$^1/_2$ Διεθνοῦς, μαζί μέ ὅλους τούς πασιφιστές μικροαστούς καί τούς φιλισταίους ὅλου τοῦ κόσμου! *Ἡ πρώτη μπολσεβίκικη ἐπανάσταση* ἀπόσπασε ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική εἰρήνη *τήν πρώτη ἑκατοντάδα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων* πού ζοῦν στή γῆ. Οἱ ἐρχόμενες ἐπαναστάσεις θά ἀποσπάσουν ὅλη τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τέτιους πολέμους καί ἀπό τέτια εἰρήνη.

Τό τελευταῖο καί τό πιό σπουδαῖο καί τό πιό δύσκολο καί τό πιό ἡμιτελές ἔργο μας εἶναι: ἡ οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομίας, εἶναι νά μποῦν τά οἰκονομικά θεμέλια γιά τό νέο, τό σοσιαλιστικό οἰκοδόμημα, στή θέση τοῦ καταστραμένου φεουδαρχικοῦ καί τοῦ μισοκαταστραμένου καπιταλιστικοῦ οἰκοδομήματος. Σέ τοῦτο τό σπουδαιότατο καί δυσκολότατο ἔργο εἴχαμε τίς περισσότερες ἀποτυχίες καί τά περισσότερα λάθη. Ἄν εἶναι δυνατό νά ἀρχίσει χωρίς ἀποτυχίες καί χωρίς λάθη ἕνα τέτιο κοσμοϊστορικό ἔργο! Ἐμεῖς ὅμως τό ἀρχίσαμε, τό πραγματοποιοῦμε. Τώρα ἀκριβῶς μέ τή «νέα οἰκονομική πολιτική» μας διορθώνουμε ὁλόκληρη σειρά

ἀπό λάθη μας, μαθαίνουμε πῶς νά χτίσουμε παραπέρα τό σοσιαλιστικό οἰκοδόμημα σέ μιά μικροαγροτική χώρα χωρίς νά κάνουμε αὐτά τά λάθη.

Οἱ δυσκολίες εἶναι τεράστιες. Ἔχουμε συνηθίσει νά ἀντιμετωπίζουμε τεράστιες δυσκολίες. Κάτι ἤξεραν οἱ ἐχθροί μας πού μᾶς εἶπαν «σκληρούς σάν πέτρα» κι' ἐκπροσώπους μιᾶς «πολιτικῆς πού τσακίζει κόκαλα». Μάθαμε ὅμως ἀκόμη — τουλάχιστο: μάθαμε ὥς ἕναν ὁρισμένο βαθμό καί μιάν ἄλλη τέχνη ἀπαραίτητη γιά τήν ἐπανάσταση — τήν εὐλυγισία, τήν ἱκανότητα νά μποροῦμε νά ἀλλάζουμε γρήγορα καί ἀπότομα τήν τακτική μας, παίρνοντας ὑπόψη τίς ἀντικειμενικές συνθῆκες πού ἄλλαξαν, διαλέγοντας ἕναν ἄλλο δρόμο πρός τό σκοπό μας, ἄν ὁ παλιός δρόμος ἀποδειχτεῖ ἀκατάλληλος στή δοσμένη περίοδο, ἀποδειχτεῖ πώς δέν μποροῦμε νά τόν ἀκολουθήσουμε.

Λογαριάζαμε, συνεπαρμένοι ἀπό τό κύμα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀφοῦ ξεσηκώσαμε τό λαϊκό ἐνθουσιασμό — στήν ἀρχή τό γενικό πολιτικό καί ὕστερα τόν πολεμικό — λογαριάζαμε νά πραγματοποιήσουμε, στηριζόμενοι σ' αὐτό τόν ἐνθουσιασμό, καί τά οἰκονομικά καθήκοντα πού εἶναι ἐξίσου μεγάλα (ὅπως καί τά γενικά πολιτικά, ὅπως καί τά πολεμικά). Λογαριάζαμε — ἤ ἴσως θά εἶναι πιό σωστό νά ποῦμε: ὑποθέταμε χωρίς νά ὑπολογίζουμε ἀρκετά — πώς μποροῦμε νά ὀργανώσουμε μέ ἄμεσες προσταγές τοῦ προλεταριακοῦ κράτους τήν παραγωγή καί τήν κατανομή τῶν προϊόντων ἀπό τό κράτος μέ κομμουνιστικό τρόπο μέσα σέ μιά μικροαγροτική χώρα. Ἡ ζωή μᾶς ἔδειξε τό λάθος μας. Χρειάστηκαν μιά σειρά μεταβατικά σκαλοπάτια: κρατικός καπιταλισμός καί σοσιαλισμός, γιά *νά προετοιμάσουμε* — μέ μιά μακρόχρονη δουλιά — τό πέρασμα στόν κομμουνισμό. Ὄχι ἄμεσα μέ τόν ἐνθουσιασμό, ἀλλά μέ τή βοήθεια τοῦ ἐνθουσιασμοῦ πού γέννησε ἡ μεγάλη ἐπανάσταση, στηριζόμενοι στό προσωπικό συμφέρον, στό προσωπικό ἐνδιαφέρον, στήν ἰδιοσυντήρηση, προσπαθεῖστε νά φτιάξετε πρῶτα τίς στέρεες γεφυροῦλες, πού σέ μιά μικροαγροτική χώρα ὁδηγοῦν μέσω τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ στό σοσιαλισμό. Διαφορετικά δέν θά πλησιάσετε στόν κομμουνισμό, διαφορετικά δέν θά ὁδηγήσετε δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους στόν κομμουνισμό. Αὐτά μᾶς εἶπε ἡ ζωή. Αὐτά μᾶς εἶπε ἡ ἀντικειμενική πορεία τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης.

Κι' ἐμεῖς, πού διδαχτήκαμε λιγάκι σ' αὐτά τά τρία-τέσσερα χρόνια νά κάνουμε ἀπότομες στροφές (ὅταν ἐπιβάλλεται μιά ἀπότομη στροφή) ἀρχίσαμε νά διδασκόμαστε μέ ζῆλο, μέ προσοχή καί μέ ἐπιμονή (ἄν καί ἀκόμη ὄχι μέ ὅλο τό ζῆλο, μέ ὅλη τήν προσοχή, μέ

δλη τήν ἐπιμέλεια πού χρειάζεται), νά διδασκόμαστε τή νέα στροφή, τή «νέα οἰκονομική πολιτική». Τό προλεταριακό κράτος πρέπει νά γίνει ἕνας προσεκτικός, ἐπιμελής, ἔξυπνος «νοικοκύρης», καλός *χονδρέμπορος* — διαφορετικά δέν θά μπορέσει νά στήσει οἰκονομικά στά πόδια της αὐτή τή μικροαγροτική χώρα. Σήμερα, στίς δοσμένες συνθῆκες, δίπλα στήν καπιταλιστική Δύση (γιά τήν ὥρα ἀκόμη καπιταλιστική) δέν ὑπάρχει ἄλλο πέρασμα πρός τόν κομμουνισμό. Χονδρέμπορος, αὐτό φαίνεται σάν ἕνας οἰκονομικός τύπος πού ἀπέχει ἀπό τόν κομμουνισμό δσο ἡ γῆ ἀπό τόν οὐρανό. Αὐτό δμως εἶναι ἀκριβῶς μιά ἀπό τίς ἀντιθέσεις ἐκεῖνες πού στή ζωντανή πραγματικότητα ὁδηγοῦν ἀπό τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό, μέσω τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ στό σοσιαλισμό. Τό προσωπικό ἐνδιαφέρον ἀνεβάζει τήν παραγωγή. Ἐμᾶς μᾶς χρειάζεται νά αὐξηθεῖ ἡ παραγωγή κατά πρῶτο λόγο καί μέ κάθε θυσία. Τό χονδρεμπόριο συνενώνει οἰκονομικά ἑκατομμύρια μικρούς ἀγρότες, προκαλώντας τό ἐνδιαφέρον τους, συνδέοντάς τους, ὁδηγώντας τους στό παραπέρα σκαλοπάτι: σέ διάφορες μορφές σύνδεσης καί συνένωσης μέσα στήν ἴδια τήν παραγωγή. Ἀρχίσαμε ἤδη τήν ἀπαραίτητη ἀναδιοργάνωση τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς. Ἔχουμε κιόλας στόν τομέα αὐτό ὁρισμένες, ἀλήθεια μικρές, ἐπιμέρους, ὡστόσο ἀναμφισβήτητες ἐπιτυχίες. Στόν τομέα αὐτό τῆς νέας «ἐπιστήμης» τελειώνουμε πιά τήν προκαταρκτική τάξη. Διδασκόμενοι σταθερά κι' ἐπίμονα, ἐλέγχοντας τό κάθε βῆμα μας μέ τήν πρακτική πείρα, χωρίς νά φοβόμαστε νά τροποποιοῦμε πολλές φορές δ,τι ἀρχίσαμε, νά διορθώνουμε τά λάθη μας, μελετώντας προσεκτικά τή σημασία τους — θά περάσουμε καί στίς ἑπόμενες τάξεις. Θά περάσουμε δλο τόν «κύκλο» τῶν μαθημάτων, παρόλο πού οἱ συνθῆκες τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας καί τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς τόν ἔκαναν πολύ πιό μακρόχρονο καί πολύ πιό δύσκολο ἀπ' δ,τι θά θέλαμε. Μέ κάθε θυσία, δσο μεγάλα κι' ἄν εἶναι τά μαρτύρια τῆς μεταβατικῆς περιόδου, οἱ συμφορές, ἡ πείνα καί οἱ καταστροφές, δέν θά χάσουμε τό ἠθικό μας καί θά φέρουμε τό ἔργο μας σέ νικηφόρο πέρας.

14. Χ. 1921.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 234, 18 τοῦ Ὀχτώβρη 1921
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ Α. ΓΚ. ΣΛΙΑΠΝΙΚΟΦ ΣΕ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΟΥΛΙΑ [77]

Νά ἐπικυρωθεῖ ἡ ἀπόφαση τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου· νά τονιστεῖ γιά δεύτερη φορά ὅτι δέν εἶναι καθόλου σωστή ἡ συμπεριφορά τοῦ συντρ. Σλιάπνικοφ, πού δήλωσε στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο ὅτι δέν θά πειθαρχήσει. Νά ρωτηθεῖ ἡ Κεντρική Ἐξελεγκτική Ἐπιτροπή καί ἡ ΚΕΕ γιά πόσο χρόνο θεωροῦν δυνατό νά ἀφήσουν τόν σύντρ. Σλιάπνικοφ σέ ἐπισιτιστική δουλιά χωρίς νά ζημιώσει ἡ δουλιά τῆς Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [78]

1) Νά κληθεῖ ὁ Γκουσέινοφ καί ὁ Ἀχοῦντοφ *ἀμέσως*.

2) Νά ἀπαιτηθεῖ αὐστηρά τό ὁλοκληρωτικό σταμάτημα τῆς φραξιονιστικῆς πάλης στό Μπακού καί στό Ἀζερμπαϊτζάν.

3) Νά ἐγκριθεῖ ὅτι γιά τή φραξιονιστική πάλη θά διαγραφοῦν ἀπό τό Κόμμα.

4) Νά ἀνατεθεῖ στούς συντρόφους πού στέλνονται ἀπό τή ΣΟΣΔΡ στό Ἀζερμπαϊτζάν νά ἐλέγξουν τήν ἐκτέλεση.

5) Νά ἀνατεθεῖ στόν Στάλιν νά καταρτίσει γιά τή Δευτέρα ἕνα σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τήν ἐφαρμογή τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος στό Ἀζερμπαϊτζάν.

6) Ὅσοναφορᾶ τήν Περσία νά ἐγκριθεῖ μέ τόν πιό αὐστηρό τρόπο ἀμέσως.

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι τοῦ ΚΚΣΕ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΙΙ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ
17 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1921 [79]

Σύντροφοι! Θά ἤθελα νά ἀφιερώσω τή σημερινή εἰσήγηση ἤ, πιό σωστά, τή σημερινή συζήτηση στή νέα οἰκονομική πολιτική καί τά καθήκοντα τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης [80], ὅπως τά ἐννοῶ ἐγώ σέ συνδυασμό μ' αὐτή τήν πολιτική. Πιστεύω πώς θά ἦταν πολύ μεγάλο λάθος, ἄν οἱ εἰσηγήσεις σχετικά μέ ζητήματα πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τά πλαίσια τοῦ ἄλφα ἤ τοῦ βήτα συνεδρίου περιορίζονται σέ μιά ἁπλή ἐνημέρωση γιά τό τί γίνεται γενικά στό Κόμμα ἤ στή Σοβιετική Δημοκρατία.

ΑΠΟΤΟΜΗ ΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΚΡ

Χωρίς καθόλου νά ἀρνοῦμαι τή χρησιμότητα μιᾶς τέτιας ἐνημέρωσης καί χωρίς νά ἀρνοῦμαι τή χρησιμότητα τῶν συσκέψεων γιά τά διάφορα ζητήματα, ὡστόσο βρίσκω πώς ἡ κυριότερη ἀδυναμία στή δουλιά τῶν περισσότερων συνεδρίων μας εἶναι ἡ ἔλλειψη ἄμεσης, κατευθείαν σύνδεσης μέ τά πρακτικά καθήκοντα πού ἀντιμετωπίζουν. Καί θά ἤθελα νά μιλήσω γι' αὐτές τίς ἀδυναμίες σέ σχέση μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική καί ἀπ' ἀφορμή τή νέα οἰκονομική πολιτική.

Γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική θά μιλήσω σέ σύντομες καί γενικές γραμμές. Ἡ τεράστια πλειοψηφία ἀπό σᾶς, σύντροφοι, εἶστε κομμουνιστές, καί παρόλο πού μερικοί εἶναι πολύ νεαροί, εἶστε κομμουνιστές πού ἔκαναν μεγάλη δουλιά στά πλαίσια τῆς γενικῆς μας πολιτικῆς κατά τά πρῶτα χρόνια τῆς ἐπανάστασής μας. Καί ἀκριβῶς γιατί πραγματοποιήσατε ἕνα μεγάλο μέρος

αὐτῆς τῆς δουλιᾶς, δέν μπορεῖτε παρά νά βλέπετε τί ἀπότομη στροφή ἔκανε ἡ Σοβιετική μας ἐξουσία καί τό Κομμουνιστικό κόμμα μας, περνώντας στήν οἰκονομική ἐκείνη πολιτική πού τήν ὀνομάζουν «νέα», σέ σχέση μέ τήν προηγούμενή μας οἰκονομική πολιτική.

Στο βάθος δμως ἡ πολιτική αὐτή περιέχει περισσότερα παλιά στοιχεῖα, ἀπ' δ,τι ἡ προηγούμενη οἰκονομική μας πολιτική.

Πῶς γίνεται αὐτό; Γιατί, ἡ προηγούμενη οἰκονομική μας πολιτική, ἄν δέν μποροῦμε νά ποῦμε: ὑπολόγιζε (γενικά στίς συνθῆκες πού ἐπικρατοῦσαν τότε δέν ὑπολογίζαμε καί πολύ), τουλάχιστο ὥς ἕνα βαθμό προϋπόθετε — μποροῦμε νά ποῦμε προϋπόθετε ἀλογάριαστα — πώς ἡ παλιά οἰκονομία τῆς Ρωσίας θά περάσει ἀμέσως σέ μιά παραγωγή καί κατανομή κρατική πάνω σέ κομμουνιστικές ἀρχές.

Ἄν θυμηθοῦμε τήν προηγούμενη οἰκονομική μας φιλολογία, ἄν θυμηθοῦμε τί ἔγραφαν οἱ κομμουνιστές πρίν πάρουν στά χέρια τους τήν ἐξουσία στή Ρωσία καί ἀμέσως ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας, λογουχάρη, στίς ἀρχές τοῦ 1918, ὅταν τέλειωσε ἡ πρώτη πολιτική ἔφοδος ἐνάντια στήν παλιά Ρωσία μέ τεράστια ἐπιτυχία, ὅταν εἶχε δημιουργηθεῖ ἡ Σοβιετική Δημοκρατία, δταν ἡ Ρωσία, ἄν καί σακατεμένη, βγῆκε ὡστόσο ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί βγῆκε μέ λιγότερες ζημιές ἀπ' ὅσες θά εἶχε ἄν συνέχιζε, ἀκολουθώντας τή συμβουλή τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί τῶν μενσεβίκων μαζί μέ τούς ἐσέρους, «νά ὑπερασπίζετε τήν πατρίδα», τότε θά δοῦμε ὅτι στήν πρώτη περίοδο, πού μόλις εἴχαμε κάνει τό πρῶτο βῆμα στήν ὀργάνωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί μόλις εἴχαμε βγεῖ ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, μιλούσαμε γιά τά καθήκοντά μας στόν τομέα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης μέ πολύ πιό μεγάλη φρόνηση καί περίσκεψη ἀπ' δ,τι κάναμε στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1918 καί κατά τή διάρκεια ὁλόκληρου τοῦ 1919 καί ὁλόκληρου τοῦ 1920.

Η ΠΚΕΕ ΓΙΑ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΑΣ — ΣΤΟ 1918

Καί ἄν ἀκόμη μερικοί ἀπό σᾶς δέν ἦταν τότε δραστήρια στελέχη τοῦ Κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας θά μποροῦσαν ὡστόσο νά διαβάσουν καί ἀσφαλῶς θά διάβασαν μερικές ἀποφάσεις, σάν τήν ἀπόφαση πού πῆρε ἡ Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή στά τέλη τοῦ Ἀπρί-

λη 1918[81]. Ἡ ἀπόφαση αὐτή τόνιζε τήν ἀνάγκη νά προσεχτεῖ ἡ ἀγροτική οἰκονομία καί βασιζόταν σέ μιά εἰσήγηση, πού ὑπολόγιζε τό ρόλο τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ στήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν περίπτωση πού ἡ χώρα εἶναι ἀγροτική, σέ μιά εἰσήγηση πού τόνιζε τή σημασία τῆς προσωπικῆς, τῆς ἀτομικῆς, τῆς ἰδιωτικῆς εὐθύνης, πού τόνιζε τή σημασία τοῦ παράγοντα αὐτοῦ στό ζήτημα τῆς διοίκησης τῆς χώρας, σέ ἀντίθεση μέ τά πολιτικά καθήκοντα τῆς ὀργάνωσης τῆς ἐξουσίας καί τά στρατιωτικά καθήκοντα.

ΤΟ ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ

Στίς ἀρχές τοῦ 1918 ὑπολογίζαμε πώς θά ἔχουμε μιά ὁρισμένη περίοδο πού ἡ εἰρηνική οἰκοδόμηση θά εἶναι δυνατή. Μέ τή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ νομίσαμε πώς ὁ κίνδυνος ἀπομακρύνθηκε καί πώς μπορούσαμε νά ἀρχίσουμε τήν εἰρηνική οἰκοδόμηση. Μά γελαστήκαμε, γιατί στά 1918 μᾶς ἀπείλησε — μαζί μέ τήν ἐξέγερση τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ σώματος καί τήν ἔναρξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού κράτησε ὥς τό 1920 — ἕνας πραγματικός κίνδυνος πολέμου. Ἐνμέρει κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν προβλημάτων τοῦ πολέμου πού μᾶς πλημμύρισαν καί τῆς ἀπελπιστικῆς, θά ἔλεγε κανείς, κατάστασης πού βρισκόταν τότε ἡ Δημοκρατία κατά τή λήξη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση αὐτῶν τῶν παραγόντων καί πολλῶν ἄλλων κάναμε τό λάθος νά ἀποφασίσουμε νά περάσουμε ἀμέσως στήν κομμουνιστική παραγωγή καί κατανομή τῶν προϊόντων. Πιστέψαμε πώς οἱ ἀγρότες μέ τό σύστημα τῆς ὑποχρεωτικῆς παράδοσης τῶν πλεονασμάτων θά μᾶς ἐξασφαλίσουν τό ψωμί πού χρειαζόμαστε, καί μεῖς θά τό κατανέμουμε στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, κι' ἔτσι θά ἔχουμε κομμουνιστική παραγωγή καί κατανομή.

Δέν μπορῶ νά πῶ ὅτι εἴχαμε σχηματίσει στό μυαλό μας ἕνα τέτιο ἀκριβῶς συγκεκριμένο καί καθαρό σχέδιο, ἀλλά τέτιο περίπου ἦταν τό πνεῦμα μέ τό ὁποῖο δρούσαμε. Αὐτή, δυστυχῶς, εἶναι ἡ ἀλήθεια. Λέω: δυστυχῶς, γιατί ἡ λιγόχρονη πεῖρα μᾶς ἔπεισε πώς ἦταν λαθεμένη αὐτή ἡ ἐνέργεια πού ἐρχόταν σέ ἀντίφαση μέ αὐτά πού γράφαμε πρίν σχετικά μέ τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, ὑπολογίζοντας πώς χωρίς μιά περίοδο σοσιαλιστικοῦ ὑπολογισμοῦ

καί ἐλέγχου δέν μποροῦσε νά φτάσουμε οὔτε στήν πιό χαμηλή βαθμίδα τοῦ κομμουνισμοῦ. Στίς θεωρητικές ἐργασίες μας, ἀρχίζο·ντας ἀπό τό 1917, ὅταν τό πρόβλημα τῆς ἀνάληψης τῆς ἐξουσίας ἦταν στήν ἡμερήσια διάταξη καί οἱ μπολσεβίκοι τό παρουσίασαν σέ ὁλόκληρο τό λαό, στή φιλολογία μας ὑπογραμμιζόταν κατηγορηματικά πώς εἶναι ἀπαραίτητο τό μακρόχρονο καί περίπλοκο πέρασμα ἀπό τήν καπιταλιστική κοινωνία (καί θά ·εἶναι τόσο πιό μακρόχρονο, ὅσο λιγότερο ἡ κοινωνία αὐτή εἶναι ἀναπτυγμένη), πέρασμα διαμέσου τοῦ σοσιαλιστικοῦ ὑπολογισμοῦ καί τοῦ ἐλέγχου, ἔστω σέ μιά τουλάχιστο πρόσβαση πού ὁδηγεῖ στήν κομμουνιστική κοινωνία.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΥΠΟΧΩΡΗΣΗ

Αὐτό τό πράγμα σάν νά τό ξεχάσαμε, ὅταν μέσα στόν πυρετό τοῦ ἐμφυλίου πολέμου χρειάστηκε νά πάρουμε τά ἀπαραίτητα μέτρα στόν τομέα τῆς οἰκοδόμησης. Καί ἡ οὐσία τῆς νέας οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς σ' αὐτό ἀκριβῶς συνίσταται, ὅτι δηλαδή στό σημεῖο αὐτό πάθαμε σοβαρή ἧττα καί ἀρχίσαμε νά κάνουμε στρατηγική ὑποχώρηση: «Ἐφόσον δέν μᾶς τσάκισαν τελειωτικά, ἄς ὑποχωρήσουμε κι' ἄς ἀρχίσουμε τήν ἀναδιοργάνωση ἀπό τήν ἀρχή, μά πιό σταθερά». Καμιά ἀμφιβολία δέν μποροῦν νά ἔχουν οἱ κομμουνιστές πώς πάθαμε πάρα πολύ βαριά οἰκονομική ἧττα στό οἰκονομικό μέτωπο, μιά καί συνειδητά βάζουν ζήτημα γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική. Καί στό σημεῖο αὐτό εἶναι βέβαια ἀναπόφευκτο νά βρεθεῖ μιά μερίδα ἀνθρώπων σέ μιά κατάσταση ἀπογοήτευσης, σχεδόν πανικοῦ, καί ἐξαιτίας τῆς ὑποχώρησης νά ἀρχίσουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί νά πανικοβάλλονται. Αὐτό τό πράγμα εἶναι ἀναπόφευκτο. Ξέρουμε πώς, ὅταν ὁ Κόκκινος Στρατός ὑποχωροῦσε, ἡ νίκη του ἄρχιζε ἀπό τή στιγμή πού τό ἔβαζε στά πόδια μπροστά στόν ἐχθρό, καί κάθε φορά σέ κάθε μέτωπο μιά μερίδα ἀνθρώπων περνοῦσε αὐτή τήν περίοδο τοῦ πανικοῦ. Μά κάθε φορά — καί στό μέτωπο τοῦ Κολτσάκ καί στό μέτωπο τοῦ Ντενίκιν καί στό μέτωπο τοῦ Γιουντένιτς καί στό πολωνικό μέτωπο καί στό μέτωπο τοῦ Βράνγκελ — κάθε φορά συνέβαινε τό ἴδιο: ἀφοῦ μᾶς τίς ἔβρεχαν γιά καλά μιά καί κάποτε περισσότερες φορές, ἐμεῖς ἐπαληθεύαμε τήν παροιμία: «ἕνας δαρμένος ἀξίζει ὅσο ἀξίζουν δυό ἄδαρτοι». Ἀφοῦ τίς τρώγαμε μιά φορά, ἀρχίζαμε τήν ἐπίθεση σιγά, συστηματικά καί προσεκτικά.

Βέβαια, τά προβλήματα στό οἰκονομικό μέτωπο εἶναι πολύ πιό δύσκολα ἀπό τά προβλήματα τοῦ πολεμικοῦ μετώπου, μά ὑπάρχει μιά γενική ὁμοιότητα στά βασικά γνωρίσματα τῆς στρατηγικῆς. Στό οἰκονομικό μέτωπο, προσπαθώντας νά περάσουμε στόν κομμουνισμό, πάθαμε τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 μιά ἥττα πιό σοβαρή ἀπ' ὅλες τίς ἧττες πού μᾶς προξένησε ὁ Κολτσάκ, ὁ Ντενίκιν εἴτε ὁ Πιλσούδσκι, μιά ἥττα πολύ πιό σοβαρή, πολύ πιό οὐσιαστική κι' ἐπικίνδυνη. Ἡ ἥττα αὐτή ἐκφράστηκε μέ τό γεγονός ὅτι ἡ οἰκονομική μας πολιτική στούς ἀνώτερους κρίκους της ἦταν ξεκομένη ἀπό τούς κατώτερους καί δέν ὁδήγησε στήν ἄνοδο τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, πού τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας ἔβαζε σάν βασικό καί ἄμεσο καθῆκον.

Τό σύστημα τῆς ὑποχρεωτικῆς παράδοσης τῶν πλεονασμάτων τοῦ χωριοῦ, αὐτός ὁ ἄμεσος κομμουνιστικός τρόπος ἀντιμετώπισης τῶν προβλημάτων οἰκοδόμησης στήν πόλη, ἐμπόδιζε τήν ἄνοδο τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων καί στάθηκε ἡ βασική αἰτία τῆς βαθιᾶς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς κρίσης πού ἀντιμετωπίσαμε τήν ἄνοιξη τοῦ 1921. Νά γιατί χρειάστηκε νά γίνει αὐτό πού, ἀπό τήν ἄποψη τῆς γραμμῆς μας, τῆς πολιτικῆς μας, δέν μπορεῖ νά τό ποῦμε διαφορετικά, παρά σοβαρότατη ἥττα καί ὑποχώρηση. Ταυτόχρονα ὅμως δέν μποροῦμε νά ποῦμε πώς ἡ ὑποχώρηση αὐτή μοιάζει μέ μιά ὑποχώρηση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, μέ πλήρη τάξη σέ προκαθορισμένες θέσεις. Εἶναι ἀλήθεια πώς οἱ θέσεις ἦταν προκαθορισμένες. Αὐτό μποροῦμε νά τό ἐλέγξουμε, ἄν ἀντιπαραβάλουμε τίς ἀποφάσεις πού πῆρε τό Κόμμα μας τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Ἀπρίλη τοῦ 1918 πού ἀνάφερα πιό πάνω. Οἱ θέσεις προκαθορίστηκαν, μά ἡ ὑποχώρηση πρός αὐτές τίς θέσεις ἔγινε (καί σέ πολλά μέρη τῶν ἐπαρχιῶν γίνεται καί τώρα) μέ ἀρκετή καί μάλιστα ὑπερβολική ἀταξία.

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κι' ἐδῶ ἀκριβῶς τό καθῆκον τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης νά καταπολεμήσουν αὐτή τήν ἀταξία μπαίνει στήν πρώτη γραμμή. Τό βασικό ζήτημα, ἀπό τήν ἄποψη τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς, εἶναι νά μπορέσουμε ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό τήν κατάσταση αὐτή πού δημιουργήθηκε.

Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική σημαίνει ἀντικατάσταση τῆς ὑποχρεωτικῆς παράδοσης τῶν πλεονασμάτων μέ φόρο, σημαίνει

πέρασμα στήν ἐπαναφορά τοῦ καπιταλισμοῦ σέ σημαντικό βαθμό. Σέ ποιόν ἀκριβῶς βαθμό δέν ξέρουμε. Οἱ συμφωνίες ἐκχώρησης μέ καπιταλιστές τοῦ ἐξωτερικοῦ (εἶναι ἀλήθεια πώς ὥς τώρα συνάψαμε πολύ λίγες τέτιες συμφωνίες, κυρίως σέ σύγκριση μέ τίς προτάσεις πού κάναμε), ἡ ἐκμίσθωση σέ ἰδιῶτες καπιταλιστές ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τήν ἄμεση ἐπαναφορά τοῦ καπιταλισμοῦ κι' αὐτό συνδέεται μέ τίς βάσεις τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Γιατί ἡ κατάργηση τῆς ὑποχρεωτικῆς παράδοσης τῶν πλεονασμάτων σημαίνει γιά τούς ἀγρότες ὅτι θά μποροῦν νά πουλοῦν τά πλεονάσματα τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων τους πού δέν τά πῆρε ἡ φορολογία, γιατί ἡ φορολογία παίρνει μόνο ἕνα μικρό μέρος τῶν προϊόντων. Οἱ ἀγρότες ἀποτελοῦν τό μεγαλύτερο μέρος ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ καί ὅλης τῆς οἰκονομίας, καί γι' αὐτό τό λόγο ὁ καπιταλισμός δέν μπορεῖ, παρά νά ἀναπτύσσεται πάνω στό ἔδαφος τοῦ ἐλεύθερου ἐμπορίου.

Αὐτό εἶναι τό πιό βασικό ἀλφαβητάριο τῆς οἰκονομίας πού τό διδάσκουν στά πρῶτα μαθήματα τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, μά πού στή χώρα μας τό διδάσκει ἐπιπλέον καί ὁ κάθε μαυραγορίτης, αὐτό τό ὑποκείμενο πού μᾶς μαθαίνει πολύ καλά τήν οἰκονομία, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν οἰκονομική καί πολιτική ἐπιστήμη. Καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς στρατηγικῆς τό βασικό ζήτημα εἶναι ποιός θά ἐπωφεληθεῖ γρηγορότερα ἀπ' αὐτή τή νέα κατάσταση. Ὅλο τό ζήτημα εἶναι μέ ποιόν θά πάει ἡ ἀγροτιά — μέ τό προλεταριάτο, πού πάει νά οἰκοδομήσει τή σοσιαλιστική κοινωνία, ἤ μέ τόν καπιταλιστή πού λέει: «Ἄς γυρίσουμε πίσω, ἔτσι εἴμαστε πιό ἀσφαλισμένοι, κι' αὐτά περί σοσιαλισμοῦ εἶναι ἐπινοήσεις».

ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΝΙΚΗΣΕΙ — Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΗΣ Ἤ Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ;

Νά σέ τί συνίσταται ὅλος ὁ σημερινός πόλεμος: ποιός θά νικήσει, ποιός θά κερδίσει γρηγορότερα — ὁ καπιταλιστής πού τοῦ ἀνοίγουμε τήν πόρτα ἤ μάλλον κάμποσες πόρτες (καί πολλές ἄλλες πόρτες, πού οἱ ἴδιοι δέν τίς ξέρουμε καί πού ἀνοίγονται χωρίς ἐμᾶς καί ἐναντίον μας) ἤ ἡ προλεταριακή ἐξουσία. Ποῦ μπορεῖ νά στηριχτεῖ ἡ ἐξουσία αὐτή οἰκονομικά; Ἀπό τή μιά πλευρά, στή βελτίωση τῆς κατάστασης τοῦ πληθυσμοῦ. Κι' ἀπό τήν ἄποψη αὐτή πρέπει νά θυμηθοῦμε τούς ἀγρότες. Εἶναι ἐντελῶς ἀναμφισβήτητο καί ὁλοφάνερο πώς παρά τό μεγάλο

αὐτό κακό, ὅπως εἶναι ἡ πείνα, ἡ βελτίωση τῆς κατάστασης τοῦ πληθυσμοῦ, ἄν ἐξαιρεθεῖ αὐτό τό κακό, ἔγινε ἀκριβῶς μέ τήν ἀλλαγή τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, ἄν θά κερδίσει ὁ καπιταλισμός, θά ἀναπτύσσεται καί ἡ βιομηχανική παραγωγή, καί μαζί της θά ἀναπτύσσεται καί τό προλεταριάτο. Οἱ καπιταλιστές θά κερδίζουν ἀπό τήν πολιτική μας καί θά δημιουργοῦν βιομηχανικό προλεταριάτο, πού στή χώρα μας ἀπό τόν πόλεμο καί τήν ἀπίστευτη καταστροφή καί τήν ἐρήμωση ἀποταξικοποιήθηκε, δηλ. ξέφυγε ἀπό τήν ταξική του τροχιά κι' ἔπαψε νά ὑπάρχει σάν προλεταριάτο. Προλεταριάτο λέγεται ἡ τάξη πού ἀσχολεῖται μέ τήν παραγωγή τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν στίς ἐπιχειρήσεις τῆς μεγάλης καπιταλιστικῆς βιομηχανίας. Ἀφοῦ ἡ μεγάλη καπιταλιστική βιομηχανία ἔχει καταστραφεῖ, ἀφοῦ οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια ἔχουν σταματήσει, προλεταριάτο δέν ὑπάρχει. Τυπικά κάποτε θεωροῦνταν προλεταριάτο, μά δέν ἦταν συνδεμένο μέ οἰκονομικές ρίζες.

Ἄν ὁ καπιταλισμός ἀναβιώσει, θά πεῖ πώς ἀναβιώνει καί ἡ τάξη τοῦ προλεταριάτου πού παράγει ὑλικά ἀγαθά χρήσιμα γιά τήν κοινωνία, πού ἐργάζεται στίς φάμπρικες τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης παραγωγῆς καί δέν κάνει μαύρη ἀγορά, δέν φτιάχνει ἀναπτῆρες γιά πούλημα, δέν ἀσχολεῖται μέ ἄλλες «δουλιές» πού δέν εἶναι καί τόσο ὠφέλιμες, μά ἐξαιρετικά ἀναπόφευκτες στίς συνθῆκες τῆς ἐξάρθρωσης τῆς βιομηχανίας μας.

Ὅλο τό ζήτημα εἶναι: ποιός ποιόν θά ξεπεράσει; Ἄν προλάβουν οἱ καπιταλιστές νά ὀργανωθοῦν νωρίτερα, τότε δέν χωράει καμιά συζήτηση πώς θά κυνηγήσουν τούς κομμουνιστές. Πρέπει νά ἀντιμετωπίζουμε αὐτά τά πράγματα νηφάλια: ποιός ποιόν; Ἤ ἡ προλεταριακή ἐξουσία, στηριζόμενη στήν ἀγροτιά θά καταφέρει νά βάλει ἕνα γερό χαλινάρι στούς κύριους καπιταλιστές, ὥστε νά κατευθύνει τόν καπιταλισμό στό κρατικό κανάλι καί νά δημιουργήσει ἕναν καπιταλισμό πού νά πειθαρχεῖ στό κράτος καί νά τό ὑπηρετεῖ; Τό ἐρώτημα αὐτό πρέπει νά μπαίνει νηφάλια. Ἐδῶ κάθε ἰδεολογία, κάθε λογῆς κρίσεις γιά πολιτικές ἐλευθερίες εἶναι ἀπ' αὐτές τίς κρίσεις, πού μπορεῖ νά βρεῖ κανείς ἕνα σωρό, ἰδιαίτερα στή Ρωσία τοῦ ἐξωτερικοῦ, τή Ρωσία ἀρ. 2, ὅπου ὑπάρχουν δεκάδες καθημερινές ἐφημερίδες ὅλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ὅπου ὅλες αὐτές οἱ ἐλευθερίες ἐξυμνοῦνται σέ ὅλους τούς τόνους καί σέ

ὅλες τίς φωνές πού ὑπάρχουν στόν κόσμο. Ὅλα αὐτά εἶναι φλυαρίες, κενές φράσεις. Αὐτές οἱ κενές φράσεις δέν πρέπει νά μᾶς παρασύρουν.

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΑΚΟΜΗ ΠΙΟ ΣΚΛΗΡΟΣ

Σ' αὐτά τά τέσσερα χρόνια δόσαμε πολλές σοβαρές μάχες καί διδαχτήκαμε πώς ἄλλο πράγμα εἶναι μιά σοβαρή μάχη κι' ἄλλο οἱ φλυαρίες πού γίνονται μέ τήν εὐκαιρία μιᾶς σοβαρῆς μάχης, πού γίνονται ἰδιαίτερα ἀπό ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι εἶναι ἔξω ἀπό τό χορό. Πρέπει νά ξέρει κανείς νά ἀφαιρεῖται ἀπ' ὅλη αὐτή τήν ἰδεολογία, ἀπ' αὐτές τίς φλυαρίες καί νά βλέπει τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης. Καί ἡ οὐσία τῆς ὑπόθεσης εἶναι ὅτι ἡ πάλη εἶναι καί θά γίνει ἀκόμη πιό ἀπεγνωσμένη, ἀκόμη πιό σκληρή, ἀπ' ὅ,τι ἦταν ἡ πάλη μέ τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν. Καί τοῦτο γιατί ἡ πάλη ἐκείνη, ἡ ἔνοπλη πάλη, εἶναι κάτι τό συνηθισμένο. Οἱ πόλεμοι ὑπάρχουν ἑκατοντάδες καί χιλιάδες χρόνια, ὑπῆρχαν πάντα. Ἔχει γίνει τεράστια πρόοδος στόν τομέα τῆς τέχνης νά σκοτώνει κανείς ἀνθρώπους στόν πόλεμο.

Εἶναι ἀλήθεια πώς στά ἐπιτελεῖα σχεδόν κάθε τσιφλικᾶ ὑπῆρχαν ἐσέροι καί μενσεβίκοι πού κόβονταν γιά τά λαϊκά δίκαια, γιά τή Συντακτική Συνέλευση καί κατηγοροῦσαν τούς μπολσεβίκους πώς παραβίασαν ὅλες τίς ἐλευθερίες.

Ὡστόσο, εἶναι πιό εὔκολο νά λύσει κανείς ἕνα στρατιωτικό πρόβλημα, παρά αὐτό πού ἀντιμετωπίζουμε τώρα, τό στρατιωτικό πρόβλημα μπορεῖ νά λυθεῖ μέ μιά ἔφοδο, μέ μιά ἐπιδρομή, μέ τόν ἐνθουσιασμό, μέ τή χρησιμοποίηση καθαρά φυσικῆς δύναμης ἑνός μεγάλου ἀριθμοῦ ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, πού εἶδαν πώς ὁ τσιφλικάς τούς ἐπιτίθεται. Τώρα δέν ὑπάρχουν τσιφλικάδες πού νά δροῦν ἀνοιχτά. Ἀπό τούς διάφορους Βράνγκελ, Κολτσάκ, Ντενίκιν, ἄλλοι πῆγαν νά βροῦν τόν Νικόλαο Ρομάνοφ, ἄλλοι κρύφτηκαν σέ ἀσφαλῆ μέρη στό ἐξωτερικό. Αὐτόν τό φανερό ἐχθρό — ὅπως ἦταν πρίν ὁ τσιφλικάς καί ὁ καπιταλιστής — ὁ λαός δέν τόν βλέπει. Τέτια καθαρή εἰκόνα πώς ὁ ἐχθρός εἶναι πιά ἀνάμεσά μας καί ὅτι ὁ ἐχθρός αὐτός παραμένει ὁ ἴδιος, πώς ἡ ἐπανάσταση βρίσκεται μπροστά σέ κάποια ἄβυσσο, μπροστά στήν ὁποία βρέθηκαν ὅλες οἱ προηγούμενες ἐπαναστάσεις καί ἔκαναν πίσω, τέτια σαφή ἀντίληψη ὁ λαός δέν μπορεῖ νά ἔχει, γιατί παραδέρνει μέσα σέ βαθιά σκοτάδια καί ὑποφέρει ἀπό μεγάλη ἀγραμματοσύνη. Καί εἶναι δύσκολο νά ποῦμε πόσον καιρό θά χρειαστοῦν οἱ διάφορες ἔκτακτες ἐπιτροπές γιά νά ἐξαλείψουν μέ ἔκτακτα μέτρα αὐτή τήν ἀγραμματοσύνη [82].

Πῶς μπορεῖ νά καταλάβει ὁ λαός μας πώς ἐδῶ πιά, ἀνάμεσά μας, στή θέση τοῦ Κολτσάκ, τοῦ Βράνγκελ, τοῦ Ντενίκιν, βρίσκεται ὁ ἐχθρός πού χαντάκωσε ὅλες τίς προηγούμενες ἐπαναστάσεις; Γιατί, ἄν οἱ καπιταλιστές μᾶς νικήσουν, αὐτό θά σήμαινε ἐπιστροφή στήν παλιά κατάσταση, πράγμα πού ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τήν πείρα ὅλων τῶν προηγούμενων ἐπαναστάσεων. Τό καθῆκον τοῦ Κόμματός μας εἶναι νά γίνει σέ ὅλους συνείδηση τό γεγονός ὅτι ὁ ἐχθρός πού βρίσκεται ἀνάμεσά μας εἶναι ὁ ἀναρχικός καπιταλισμός καί ἡ ἀναρχική ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων. Πρέπει νά ἔχουμε σαφή ἀντίληψη τῆς οὐσίας τοῦ ἀγώνα καί νά φροντίσουμε ὥστε καί οἱ πιό πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν νά καταλάβουν καλά αὐτή τήν οὐσία τοῦ ἀγώνα — «ποιός ποιόν; ποιός θά νικήσει;». Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ πιό σκληρή, ἡ πιό λυσσαλέα πάλη, ὅπου τό προλεταριάτο βρίσκεται στήν ἀνάγκη νά παλεύει μέ ὅλο τόν κόσμο, γιατί ὅλος ὁ κόσμος πῆγε ἐνάντιά μας, ὑποστηρίζοντας τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν.

Ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου ὑποστηρίζει τώρα τήν ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας, παραμένοντας πολύ πιό δυνατή ἀπό μᾶς. Αὐτό κάθε ἄλλο παρά πανικό μᾶς προξενεῖ, γιατί καί στρατιωτικές δυνάμεις εἶχαν ἐπίσης περισσότερες, ὡστόσο αὐτό δέν ἦταν ἀρκετό γιά νά μᾶς τσακίσουν στόν πόλεμο, ἄν καί στόν πόλεμο, ἔχοντας ἀσύγκριτη ὑπεροχή σέ πυροβολικό ἤ ἀεροπλάνα, ἦταν πολύ πιό εὔκολο νά μᾶς τσακίσουν. Γι' αὐτό θά ἦταν ἴσως ἀρκετό, ἡ ἄλφα ἤ ἡ βήτα καπιταλιστική χώρα πού μᾶς πολεμοῦσε, νά κινητοποιήσει ἔγκαιρα ἀρκετά σώματα στρατοῦ καί νά μή λυπηθεῖ νά δανείσει μερικά ἑκατομμύρια χρυσά ρούβλια στόν Κολτσάκ.

Μά κι' αὐτό δέν βοήθησε, γιατί σιγά-σιγά κατάλαβαν οἱ μάζες τῶν ἄγγλων στρατιωτῶν πού ἦρθαν στό Ἀρχάνγκελσκ, καί οἱ μάζες τῶν ναυτῶν πού ἐξανάγκασαν τό γαλλικό στόλο νά φύγει ἀπό τήν Ὀδησσό ὅτι αὐτοί ἔχουν ἄδικο κι' ἐμεῖς ἔχουμε δίκιο. Τώρα ἐκδηλώθηκαν ἐνάντιά μας δυνάμεις πού ἐξακολουθοῦν νά εἶναι πιό ἰσχυρές ἀπό τίς δικές μας. Καί γιά νά βγοῦμε κι' ἐδῶ νικητές, πρέπει ἀπαραίτητα νά στηριχτοῦμε στήν τελευταία πηγή δυνάμεων. Καί ἡ τελευταία πηγή δυνάμεων εἶναι ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἡ συνειδητότητά τους, ἡ ὀργάνωσή τους.

Ἡ ὀργανωμένη προλεταριακή ἐξουσία — καί οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες καί μιά μικρή μερίδα πρωτοπόροι ἀγρότες θά κατανοήσουν αὐτό τό καθῆκον καί θά μπορέσουν νά ὀργανώσουν γύρω τους ἕνα λαϊκό κίνημα — καί τότε θά βγοῦμε νικητές.

Ἤ δέν θά μπορέσουμε νά ἐκπληρώσουμε αὐτό τό καθῆκον — καί τότε ὁ ἐχθρός πού ἔχει περισσότερες δυνάμεις ἀπό τήν ἄποψη τῆς τεχνικῆς, θά μᾶς συντρίψει ἀναπόφευκτα.

ΕΙΝΑΙ ΑΡΑΓΕ Η ΜΑΧΗ ΑΥΤΗ Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ;

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἕνας σκληρός πόλεμος. Τό προλεταριάτο νίκησε σέ μιά χώρα, μά παραμένει πιό ἀδύνατο σέ διεθνή κλίμακα. Πρέπει νά συνενώσει γύρω του ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, κάνοντάς τους συνείδηση τό γεγονός πώς ὁ πόλεμος δέν τέλειωσε. Ἄν στό τραγούδι λέμε ὅτι «αὐτή εἶναι ἡ τελευταία καί ἀποφασιστική μας μάχη», ἐδῶ δυστυχῶς ἔχουμε μιά μικρή ἀναλήθεια — δυστυχῶς δέν εἶναι αὐτή ἡ τελευταία καί ἀποφασιστική μας μάχη. Ἤ θά καταφέρετε νά ἑνώσετε στόν ἀγώνα αὐτό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἤ δέν θά ἔχετε ἐπιτυχία.

Ἡ ἱστορία δέν γνώρισε ποτέ ὥς τώρα ἕναν ἀγώνα παρόμοιο μ' αὐτόν πού βλέπουμε σήμερα, πόλεμο ὅμως τῶν ἀγροτῶν μέ τούς τσιφλικάδες γνώρισε πολλές φορές ἡ ἱστορία ἀπό τίς ἀρχές τοῦ δουλοκτητικοῦ συστήματος καί δῶ. Τέτιοι πόλεμοι ἔγιναν πολλές φορές, μά δέν ἔγινε ποτέ ἕνας πόλεμος κρατικῆς ἐξουσίας ἐνάντια στήν ἀστική τάξη τῆς ἴδιας τῆς χώρας της καί ἐνάντια στήν ἐνωμένη ἀστική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν.

Ἡ ἔκβαση τοῦ ἀγώνα ἐξαρτιέται ἀπό τό ἄν θά ὀργανώσουμε τή μικρή ἀγροτιά στή βάση τῆς ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν της δυνάμεων, ὑποστηρίζοντας αὐτή τήν ἀνάπτυξη μέ τήν προλεταριακή ἐξουσία, ἤ θά τήν ὑποτάξουν οἱ καπιταλιστές. Σέ δεκάδες ἐπαναστάσεις παρουσιάστηκε τό ἴδιο πρόβλημα, μά τέτιο πόλεμο δέν εἶδε ἀκόμη ὁ κόσμος. Ὁ λαός δέν μποροῦσε νά ἔχει πείρα ἀπό τέτιους πολέμους. Πρέπει νά τή δημιουργήσουμε τήν πείρα αὐτή μονάχοι μας καί γιά νά τή δημιουργήσουμε δέν μποροῦμε νά στηριχτοῦμε, παρά μόνο στή συνείδηση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Νά ποιό εἶναι τό βασικό σύνθημα καί ἡ μέγιστη δυσκολία αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος.

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΥΜΕ ΣΕ ΕΝΑ ΑΜΕΣΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΣΤΟΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟ

Δέν πρέπει νά ὑπολογίζουμε σέ ἕνα ἄμεσο πέρασμα στόν κομμουνισμό. Πρέπει νά στηρίζουμε τήν οἰκοδόμηση στό προσωπικό ἐνδιαφέρον τοῦ ἀγρότη. Μᾶς λένε: «Τό προσωπικό ἐνδιαφέρον τοῦ ἀγρότη σημαίνει ἀναβίωση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτη-

σίας». Ὄχι, ἐμεῖς ποτέ δέν καταργήσαμε την προσωπική ἰδιοκτησία στά εἴδη κατανάλωσης καί στά ἐργαλεῖα ὅσοναφορᾶ τούς ἀγρότες. Καταργήσαμε τήν ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς, μά ὁ ἀγρότης καί προηγούμενα ὀργάνωνε τό νοικοκυριό του χωρίς νά εἶναι ἡ γῆ ἀτομική του ἰδιοκτησία, ὅπως λογουχάρη σέ νοικιασμένη γῆ. Τό σύστημα αὐτό ὑπῆρχε σέ πάρα πολλές χῶρες. Ἐδῶ τίποτε τό ἀκατόρθωτο δέν ὑπάρχει ἀπό οἰκονομική ἄποψη. Ἡ δυσκολία εἶναι πῶς νά κεντρίσουμε τό προσωπικό ἐνδιαφέρον. Πρέπει ἐπίσης νά προκαλέσουμε τό ἐνδιαφέρον τοῦ κάθε εἰδικοῦ ἔτσι, πού νά ἔχει συμφέρον ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς.

Ξέραμε πῶς νά τό κάνουμε αὐτό; Ὄχι δέν ξέραμε! Πιστεύαμε πώς σέ μιά χώρα μέ ἀποταξικοποιημένο προλεταριάτο θά μπορούσαμε νά ρυθμίζουμε τήν παραγωγή καί τήν κατανομή μέ μιά ἁπλή κομμουνιστική προσταγή. Θά χρειαστεῖ νά ἀλλάξουμε πορεία, γιατί ἀλλιῶς δέν μποροῦμε νά κάνουμε τό προλεταριάτο νά κατανοήσει αὐτό τό πέρασμα. Τέτια προβλήματα ποτέ ἄλλοτε δέν ἔβαλε ἡ ἱστορία. Ἄν δοκιμάζαμε νά λύσουμε τό πρόβλημα αὐτό κατευθείαν, μέ κατά μέτωπο, ἄς ποῦμε, ἐπίθεση, θά ἀποτυχαίναμε. Τέτια λάθη γίνονται σέ κάθε πόλεμο καί δέν τά θεωροῦν λάθη. Ἄν δέν πέτυχε ἡ κατά μέτωπο ἐπίθεση, θά περάσουμε στήν τακτική τοῦ ἐλιγμοῦ, στή μέθοδο τῆς πολιορκίας καί τοῦ λαγουμιοῦ.

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Λέμε λοιπόν πώς πρέπει νά στηρίζουμε τήν ἀνασυγκρότηση κάθε μεγάλου κλάδου τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στό προσωπικό ἐνδιαφέρον. Τά ζητήματα νά συζητοῦνται ἀπό κοινοῦ, μά ἡ εὐθύνη νά εἶναι ἀτομική. Ἐξαιτίας τῆς ἀδυναμίας νά ἐφαρμόζουμε αὐτή τήν ἀρχή, σκοντάφουμε στό κάθε βῆμα μας. Ὁλόκληρη ἡ νέα οἰκονομική πολιτική ἀπαιτεῖ νά γίνεται ὁ διαχωρισμός αὐτός μέ ἀπόλυτη αὐστηρότητα, μέ ἀπόλυτη σαφήνεια. Ὅταν ὁ λαός πέρασε στίς νέες οἰκονομικές συνθῆκες, ἄρχισε ἀνυπόμονα νά συζητᾶ: τί θά βγεῖ ἀπ' αὐτό τό πράγμα καί πῶς πρέπει νά ὀργανώσει τή δουλιά του μέ καινούργιο τρόπο. Τίποτε δέν μποροῦσε νά ἀρχίσει, χωρίς νά περάσει ἀπό γενική συζήτηση, γιατί δεκάδες κι' ἑκατοντάδες χρόνια ἀπαγόρευαν στό λαό νά κάνει ὁποιεσδήποτε συζητήσεις, καί ἡ ἐπανάσταση δέν μποροῦσε

διαφορετικά νά τραβήξει μπροστά, παρά περνώντας μιά περίοδο δπου συζητοῦνται σέ παλλαϊκές συγκεντρώσεις δλα τά ζητήματα.

Αὐτό δημιουργοῦσε ἀπό πολλές ἀπόψεις σύγχυση. Αὐτή ἦταν ἡ κατάσταση, πού ἦταν ἀναπόφευκτη, πρέπει δμως νά ποῦμε δτι δέν εἶναι καθόλου ἐπικίνδυνη. Ἄν μάθουμε ἔγκαιρα νά ξεχωρίζουμε ἀπό τή μέθοδο τῶν συγκεντρώσεων, τί χρειάζεται γιά τίς συγκεντρώσεις καί τί χρειάζεται γιά τή διακυβέρνηση, τότε καί μόνο τότε θά μπορέσουμε νά κάνουμε τή Σοβιετική Δημοκρατία νά βρεθεῖ στό ὕψος πού ἀπαιτοῦν οἱ περιστάσεις. Μά δυστυχῶς δέν μάθαμε ἀκόμη νά τό κάνουμε αὐτό καί οἱ ἐργασίες τῶν περισσότερων συνεδρίων δέν ἔχουν καθόλου πρακτικό περιεχόμενο.

Ἔχουμε πληθώρα συνεδρίων, πού ξεπερνᾶμε δλα τά κράτη τοῦ κόσμου. Καμιά ἀπό τίς Λαοκρατικές Δημοκρατίες δέν ἔχει τόσα συνέδρια δσα ἐμεῖς, μά οὔτε καί μπορεῖ νά ἐπιτρέψει ἕνα τέτιο πράγμα.

Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς ἡ χώρα μας εἶναι μιά χώρα πού ἔχασε πολλά καί ἐξαθλιώθηκε σέ μεγάλο βαθμό, καί πρέπει νά τή μάθουμε νά κάνει τίς συγκεντρώσεις της ἔτσι, ὥστε νά μή συγχέει, καθώς εἶπα, αὐτό πού χρειάζεται γιά τίς συγκεντρώσεις μ' ἐκεῖνο πού χρειάζεται γιά τή διακυβέρνηση. Κάνε συγκεντρώσεις, μά κυβέρνα χωρίς τήν παραμικρή ταλάντευση, κυβέρνα σταθερότερα ἀπ' δ,τι ὁ καπιταλιστής πού κυβερνοῦσε πρίν ἀπό σένα. Διαφορετικά δέν μπορεῖς νά τόν νικήσεις. Ὀφείλεις νά θυμᾶσαι πώς ἡ διακυβέρνηση πρέπει νά εἶναι πολύ πιό αὐστηρή, πολύ πιό σταθερή ἀπό πρίν.

Στόν Κόκκινο Στρατό ὕστερα ἀπό μιά πολύμηνη περίοδο συγκεντρώσεων ἡ πειθαρχία ἦταν τέτια πού δέν ὑστεροῦσε ἀπό τήν πειθαρχία τοῦ παλιοῦ στρατοῦ. Ἐφαρμόζονταν αὐστηρά, σκληρά μέτρα, πού ἔφταναν ὥς τόν τουφεκισμό, μέτρα πού οὔτε καί τά ἤξερε ἡ προηγούμενη κυβέρνηση. Οἱ μικροαστοί ἔγραφαν καί ξεφώνιζαν: «Ὁρίστε, οἱ μπολσεβίκοι καθιέρωσαν τήν ποινή τοῦ τουφεκισμοῦ». Ὀφείλουμε νά ποῦμε: «Μάλιστα, τήν καθιερώσαμε, καί τήν καθιερώσαμε μέ πλήρη ἐπίγνωση τοῦ πράγματος».

Ὀφείλουμε νά ποῦμε πώς ἤ πρέπει νά ἐξοντωθοῦν, καί νομίζουμε πώς πρέπει νά ἐξοντωθοῦν ἐκεῖνοι πού θέλουν νά ἐξοντώσουν ἐμᾶς, καί τότε θά ἐπιζήσει ἡ Σοβιετική μας Δημοκρατία — ἤ ἀντίθετα θά ἐπιζήσουν οἱ καπιταλιστές καί θά χαθεῖ ἡ Δημοκρατία. Σέ μιά χώρα πού ἔχει ἐξαθλιωθεῖ ἤ θά ἐξοντωθοῦν ἐκεῖνοι πού δέν μποροῦν νά πειθαρχήσουν, ἤ θά ἐξοντωθεῖ ὁλόκληρη ἡ ἐργατοαγροτική Δημοκρατία. Καί στό σημεῖο αὐτό δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ζήτημα ἐκλογῆς, δπως

δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καί κανένας συναισθηματισμός. Ὁ συναισθηματισμός δέν εἶναι μικρότερο ἔγκλημα ἀπό τό φιλοτομαρισμό σέ ὥρα πολέμου. Ὅποιος παραβαίνει τό καθεστώς τῆς πειθαρχίας, μπάζει στό περιβάλλον του τόν ἐχθρό.

Νά γιατί λέω πώς ἡ νέα οἰκονομική πολιτική ἔχει σημασία ἀκόμη κι' ἀπό τήν πλευρά τῆς μελέτης. Ἐδῶ μιλᾶτε γιά τόν τρόπο πού πρέπει νά διαβάζει κανείς. Πρέπει νά φτάσετε ὥς τό σημεῖο νά πεῖτε πώς ὅποιος δέν μαθαίνει, δέν ἔχει θέση ἀνάμεσά μας. Ὅταν πιά φτάσουμε στόν κομμουνισμό,ἡ ἐκπαίδευση θά ἔχει πιό ἤπιο χαρακτήρα. Μά τονίζω πώς τώρα ἡ ἐκπαίδευση δέν μπορεῖ νά μήν εἶναι αὐστηρή — ἀλλιῶς πᾶμε χαμένοι.

ΘΑ ΜΠΟΡΕΣΟΥΜΕ ΝΑ ΕΡΓΑΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ;

Εἴχαμε λιποταξίες ἀπό τό στρατό, τό ἴδιο κι' ἀπό τό μέτωπο τῆς δουλιᾶς: πρῶτα δούλευες γιά τόν καπιταλιστή, γιά τόν ἐκμεταλλευτή, καί εἶναι εὐνόητο πώς δούλευες ἄσχημα, τώρα ὅμως δουλεύεις γιά τόν ἑαυτό σου, γιά τήν ἐργατοαγροτική ἐξουσία. Μήν ξεχνᾶς ὅτι πρέπει νά λυθεῖ τό πρόβλημα, ἄν θά μπορέσουμε νά ἐργαστοῦμε γιά τόν ἑαυτό μας, γιατί ἀλλιῶς — τό ξαναλέω — ἡ Δημοκρατία μας πάει χαμένη. Καί λέμε, ὅπως λέγαμε στό στρατό: ἤ θά ἐξοντωθοῦν ὅλοι ὅσοι ἤθελαν νά μᾶς ἐξοντώσουν, κι' ἐδῶ θά ἐφαρμόσουμε τά πιό σκληρά πειθαρχικά μέτρα, ἤ θά σώσουμε τή χώρα καί ἡ Δημοκρατία μας θά ζήσει.

Νά ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ γραμμή μας, νά γιατί (ἀνάμεσα στ' ἄλλα) μᾶς χρειάζεται ἡ νέα οἰκονομική πολιτική.

Μάθετε ὅλοι νά διευθύνετε οἰκονομικές ἐπιχειρήσεις. Δίπλα σας θά βρίσκονται οἱ καπιταλιστές, δίπλα σας θά βρίσκονται καί οἱ ξένοι καπιταλιστές πού τούς ἐκχωρήσαμε καί τούς νοικιάσαμε τίς ἐπιχειρήσεις μας. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θά βγάλουν ἀπό σᾶς κέρδη ἑκατό τά ἑκατό, θά θησαυρίσουν δίπλα σας. Ἄς θησαυρίζουν, ἐσεῖς ὅμως μάθετε ἀπ' αὐτούς νά διευθύνετε τήν οἰκονομία, γιατί μόνο τότε θά μπορέσετε νά οἰκοδομήσετε τήν κομμουνιστική Δημοκρατία. Ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀνάγκης νά διδαχτεῖτε γρήγορα, κάθε ἀμέλεια εἶναι ἔγκλημα ἀσυγχώρητο. Καί πρέπει νά μάθετε αὐτή τήν ἐπιστήμη, ἐπιστήμη δύσκολη, βαριά, κάποτε μάλιστα σκληρή, γιατί δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος.

Πρέπει νά μήν ξεχνᾶτε πώς ἡ Σοβιετική μας χώρα, πού ἔχει ἐξαθλιωθεῖ ὕστερα ἀπό τίς πολύχρονες δοκιμασίες, δέν πε-

ριβάλλεται ἀπό μιά σοσιαλιστική Γαλλία ἤ μιά σοσιαλιστική Ἀγγλία, πού θά μποροῦσαν νά μᾶς βοηθήσουν μέ τήν ὑψηλή τους τεχνική καί τήν ὑψηλή τους βιομηχανία. Ὄχι! Πρέπει νά μήν ξεχνᾶμε πώς τώρα ὅλη ἡ ὑψηλή τους τεχνική, ὅλη ἡ ὑψηλή τους βιομηχανία ἀνήκει στούς καπιταλιστές πού δροῦν ἐνάντιά μας.

Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι στήν καθημερινή μας δουλιά πρέπει εἴτε νά ἐντείνουμε στό ἔπακρο τίς δυνάμεις μας, εἴτε μᾶς περιμένει ἀναπόφευκτη καταστροφή.

Ὅλος ὁ κόσμος ἐξαιτίας τῶν σημερινῶν συνθηκῶν ἀναπτύσσεται γρηγορότερα ἀπό τό δικό μας. Ὁ καπιταλιστικός κόσμος, ἀναπτυσσόμενος, κατευθύνει ὅλες τίς δυνάμεις του ἐνάντιά μας. Νά πῶς μπαίνει τό ζήτημα! Νά γιατί στόν ἀγώνα αὐτό πρέπει νά δόσουμε ἰδιαίτερη προσοχή.

Μέ τό χαμηλό ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ πού ἔχουμε δέν μποροῦμε νά ἐξαφανίσουμε τόν καπιταλισμό μέ μιά κατά μέτωπο ἐπίθεση. Ἄν τό ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ μας ἦταν διαφορετικό, τό πρόβλημα θά μποροῦσε νά λυθεῖ πιό ἄμεσα, καί ἴσως ἄλλες χῶρες νά τό λύσουν μ' αὐτό τόν τρόπο, ὅταν θά ἔρθει ὁ καιρός νά οἰκοδομήσουν τίς κομμουνιστικές Δημοκρατίες τους. Ἐμεῖς ὅμως δέν μποροῦμε νά λύσουμε τό πρόβλημα μέ ἄμεσο τρόπο.

Τό κράτος πρέπει νά μάθει νά ἐμπορεύεται μέ τέτιο τρόπο, ὥστε ἡ βιομηχανία νά ἱκανοποιεῖ τήν ἀγροτιά, ὥστε ἡ ἀγροτιά νά ἱκανοποιεῖ μέ τό ἐμπόριο τίς ἀνάγκες της. Πρέπει νά ὀργανώσουμε τή δουλιά ἔτσι,ὥστε ὁ κάθε ἐργαζόμενος νά βάλει τά δυνατά του γιά τή στερέωση τοῦ ἐργατοαγροτικοῦ κράτους. Μόνο ἔτσι μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ ἡ μεγάλη βιομηχανία.

Αὐτό πρέπει νά γίνει συνείδηση τῶν μαζῶν καί ὄχι μόνο νά γίνει συνείδηση τῶν μαζῶν, μά καί νά τό κάνουν πράξη. Νά ἀπό ποῦ —λέω— ἀπορέουν τά καθήκοντα τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης. Ὕστερα ἀπό κάθε βαθιά πολιτική ἀλλαγή, ὁ λαός χρειάζεται πολύ καιρό γιά νά ἀφομοιώσει αὐτή τήν ἀλλαγή. Κι' ἐδῶ μπαίνει τό ἐρώτημα, ἄν κατάλαβε καλά ὁ λαός τά μαθήματα πού πῆρε. Μέ βαθιά μας λύπη πρέπει νά ποῦμε πώς ἡ ἀπάντηση στό ἐρώτημα αὐτό εἶναι ἀρνητική. Ἄν ὁ λαός καταλαβαίνει τά μαθήματα θά φτάναμε πολύ πιό γρήγορα, πολύ πιό σύντομα στή δημιουργία μιᾶς μεγάλης βιομηχανίας.

Ἀφοῦ λύθηκε τό πρόβλημα τῆς μεγαλύτερης στόν κόσμο πολιτικῆς ἀλλαγῆς, μπῆκαν μπροστά μας ἄλλα προβλήματα

— προβλήματα πολιτιστικά, πού μποροῦμε νά τά ὀνομάσουμε «μικροζητήματα». Αὐτή τήν πολιτική ἀλλαγή πρέπει νά τήν ξαναδουλέψουμε, νά τήν κάνουμε κατανοητή στίς μάζες τοῦ πληθυσμοῦ, νά τά καταφέρουμε ὥστε αὐτή ἡ πολιτική ἀλλαγή νά μή μείνει μιά ἁπλή διακήρυξη.

ΞΕΠΕΡΑΣΜΕΝΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Ὑπῆρξε καιρός πού χρειάζονταν αὐτές οἱ διακυρήξεις, οἱ δηλώσεις, τά μανιφέστα καί τά διατάγματα. Ἀπ' ὅλα αὐτά ἔχουμε τώρα ἀρκετά. Ὑπῆρξε καιρός πού τά πράγματα αὐτά ἦταν ἀπαραίτητα γιά νά δείξουμε στό λαό πῶς καί τί θέλουμε νά φτιάξουμε, τί καινούργια καί πρωτοφανῆ πράγματα θέλουμε νά φτιάξουμε. Μά ἐπιτρέπεται τάχα νά ἐξακολουθοῦμε νά λέμε στό λαό τί θέλουμε νά φτιάξουμε; Δέν ἐπιτρέπεται! Στήν περίπτωση αὐτή κι' ὁ πιό ἁπλός ἐργάτης θά ἀρχίσει νά μᾶς κοροϊδεύει. Θά πεῖ: «Τί κάθεσαι καί μᾶς λές ὅλη τήν ὥρα γι' αὐτά πού θέλεις νά φτιάξεις, δεῖξε μας καλύτερα μέ ἔργα πῶς καί τί μπορεῖς νά φτιάξεις. Ἄν δέν μπορεῖς, οἱ δρόμοι μας χωρίζουν, ἄμε στό διάβολο!». Καί θά ἔχει δίκιο.

Πέρασε ἡ ἐποχή πού ἔπρεπε νά προβάλλουμε ἀπό πολιτική σκοπιά τά μεγάλα καθήκοντα, καί ἦρθε ἡ ἐποχή πού τά καθήκοντα αὐτά πρέπει νά τά κάνουμε πράξη. Τώρα μπαίνουν μπροστά μας καθήκοντα πολιτιστικοῦ χαρακτήρα, καθήκοντα ἀφομοίωσης τῆς πολιτικῆς πείρας πού πρέπει καί μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ στή ζωή. Ἡ ἐξαφάνιση ὅλων τῶν πολιτικῶν κατακτήσεων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἤ δημιουργία γι' αὐτές οἰκονομικῆς βάσης. Αὐτή ἡ βάση δέν ὑπάρχει. Καί μ' αὐτήν ἀκριβῶς πρέπει νά καταπιαστοῦμε.

Τό πρόβλημα τῆς πολιτιστικῆς ἀνόδου εἶναι ἀπό τά πιό ἄμεσα. Καί αὐτό εἶναι καθῆκον τῆς Ἐπιτροπῆς πολιτικῆς διαφώτισης, ἄν μπορέσει νά ἐξυπηρετήσει τήν «πολιτική διαφώτιση», ὅπως λέει καί ὁ τίτλος πού διάλεξε. Δέν εἶναι δύσκολο πράγμα νά φτιάξεις ἕναν τίτλο, τί γίνεται ὅμως μέ τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς; Ἄς ἐλπίσουμε πώς ὕστερα ἀπ' αὐτό τό συνέδριο θά πάρουμε σχετικά μέ τό παραπάνω ζήτημα συγκεκριμένα στοιχεῖα. Στή χώρα μας ἡ Ἐπιτροπή γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης συστάθηκε στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1920. Σκόπιμα προτοῦ νά ἔρθω στό συνέδριο, διάβασα τό σχετικό διάταγμα. Πανρωσική ἐπιτροπή γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης... Ἐπιπλέον: Ἔκτακτη ἐπιτροπή γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης. Ἄς ἐλπίσουμε πώς, ὕστερα ἀπό τό συνέδριο αὐτό, θά πάρουμε στοι-

χεῖα πού θά δείχνουν τί ἀκριβῶς ἔγινε σ' αὐτό τόν τομέα καί σέ πόσα κυβερνεῖα καί πῶς θά ἔχουμε μιά ἀκριβή ἔκθεση. 'Αλλά καί μόνο τό γεγονός ὅτι ἀναγκαστήκαμε νά συστήσουμε 'Εκτακτη ἐπιτροπή γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης, ἀποδείχνει πώς εἴμαστε ἄνθρωποι (πῶς νά τό ποῦμε πιό μαλακά;) περίπου ἡμιάγριοι, γιατί σέ μιά χώρα πού δέν ὑπάρχουν ἡμιάγριοι ἄνθρωποι, θά ἦταν ντροπή νά δημιουργεῖται 'Εκτακτη ἐπιτροπή γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης — σέ μιά τέτια χώρα ἡ ἀγραμματοσύνη ἐξαλείφεται στά σχολεῖα. 'Εκεῖ ὑπάρχουν σχολεῖα τῆς προκοπῆς ὅπου μαθαίνει ὁ κόσμος. Τί μαθαίνει; Πρῶτα πρῶτα ἀνάγνωση καί γραφή. Μά ἄν αὐτό τό στοιχειῶδες πρόβλημα δέν λυθεῖ, εἶναι ἀστεῖο νά μιλᾶμε γιά νέα οἰκονομική πολιτική.

ΤΟ ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΟ ΘΑΥΜΑ

Τί σόι νέα πολιτική εἶναι αὐτή; Καλύτερα νά ἐφαρμόσουμε ὅπως-ὅπως τήν παλιά, ἄν βρισκόμαστε στήν ἀνάγκη νά παίρνουμε ἔκτακτα μέτρα γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης. Αὐτό εἶναι ὁλοφάνερο. Μά πιό ὁλοφάνερο εἶναι ὅτι κάναμε θαύματα καί στόν πολεμικό τομέα καί σέ ἄλλους τομεῖς. 'Ανάμεσα σ' αὐτά τά θαύματα τό πιό μεγάλο θά ἦταν, νομίζω, νά καταργήσουμε όριστικά τήν ἴδια τήν 'Επιτροπή γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης. Καί νά μή ξαναπαρουσιαστοῦν κάτι τέτια σχέδια σάν αὐτό πού ἄκουσα ἐδῶ γιά ἀποχωρισμό ἀπό τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Παιδείας. 'Αν εἶναι ἔτσι, ἄν ἐμβαθύνετε στό πρόβλημα, τότε θά συμφωνήσετε πώς πρέπει νά συσταθεῖ μιά ἔκτακτη ἐπιτροπή γιά τήν ἐξάλειψη μερικῶν κακῶν σχεδίων.

'Επιπλέον: δέν ἀρκεῖ νά ἐξαλειφθεῖ ἡ ἀγραμματοσύνη, χρειάζεται νά οἰκοδομηθεῖ καί ἡ σοβιετική οἰκονομία, καί στόν τομέα αὐτό δέν μπορεῖς νά πᾶς μακριά μόνο μέ τήν ἀνάγνωση καί τή γραφή. Ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό μιά τεράστια ἄνοδο τοῦ πολιτιστικοῦ μας ἐπιπέδου. Πρέπει νά μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά χρησιμοποιεῖ στήν πράξη τήν ἱκανότητά του γιά ἀνάγνωση καί γραφή, πρέπει νά ἔχει κάτι νά διαβάσει, πρέπει νά ἔχει στή διάθεσή του ἐφημερίδες καί προπαγανδιστικές μπροσοῦρες πού νά κατανέμονται σωστά καί νά φτάνουν ὥς τό λαό, πρέπει νά μή χάνονται στό δρόμο σέ σημεῖο πού νά μή διαβάζονται πάνω ἀπό τίς μισές καί νά χρησιμοποιοῦνται γιά διάφορες ἀνάγκες στά γραφεῖα, ἐνῶ στά χέρια τοῦ λαοῦ, ἴσως, νά μή φτάνει οὔτε καί τό ἕνα τέταρτο. Πρέπει νά μάθουμε νά χρησιμοποιοῦμε αὐτά τά πενιχρά μέσα πού διαθέτουμε.

Νά γιατί σέ σύνδεση μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική πρέπει ἀκούραστα νά προωθοῦμε τήν ἰδέα πώς ἡ πολιτική μόρφωση ἀπαιτεῖ ὁπωσδήποτε τήν ἀνύψωση τοῦ πολιτισμοῦ. Πρέπει νά πετύχουμε, ὥστε ἡ ἱκανότητα γραφῆς καί ἀνάγνωσης νά συντελέσει στήν ἀνύψωση τοῦ πολιτισμοῦ, ὥστε ὁ ἀγρότης νά ἀποκτήσει τή δυνατότητα νά χρησιμοποιήσει αὐτή τήν ἱκανότητα γραφῆς καί ἀνάγνωσης γιά τή βελτίωση τοῦ νοικοκυριοῦ του καί τοῦ κράτους του.

Οἱ σοβιετικοί νόμοι εἶναι πολύ καλοί, γιατί δίνουν σέ ὅλους τή δυνατότητα νά καταπολεμήσουν τή γραφειοκρατία καί τήν κωλυσιεργία, δυνατότητα πού κανένα καπιταλιστικό κράτος δέν δίνει στόν ἐργάτη καί στόν ἀγρότη. Μά χρησιμοποιεῖ κανείς αὐτή τή δυνατότητα; Σχεδόν κανείς! Καί ὄχι μόνο ὁ ἀγρότης, μά κι' ἕνα πολύ μεγάλο ποσοστό τῶν κομμουνιστῶν δέν ξέρει νά χρησιμοποιεῖ τούς σοβιετικούς νόμους στήν πάλη ἐνάντια στήν κωλυσιεργία, στή γραφειοκρατία, ἤ ἐνάντια σ' ἕνα καθαρά ρωσικό φαινόμενο, ὅπως εἶναι ἡ δωροδοκία. Τί ἐμποδίζει τήν πάλη ἐνάντια σ' αὐτό τό φαινόμενο; Οἱ νόμοι μας; Ἡ προπαγάνδα μας; Ἀντίθετα! Νόμους ἔχουμε ὅσους θέλετε! Γιατί λοιπόν δέν σημειώνουμε προόδους σ' αὐτή τήν πάλη; Διότι δέν εἶναι δυνατό ἡ πάλη αὐτή νά γίνεται μόνο μέ τήν προπαγάνδα, μπορεῖ ὅμως νά ὁλοκληρωθεῖ μόνο μέ τή βοήθεια τῆς ἴδιας τῆς λαϊκῆς μάζας. Στή χώρα μας οἱ κομμουνιστές, τουλάχιστο οἱ μισοί, δέν ξέρουν νά παλεύουν, ἀφήνουμε πιά ἐκείνους πού μπαίνουν ἐμπόδιο στήν πάλη. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἀπό τούς ἑκατό οἱ ἐνενήντα ἐννιά εἶστε κομμουνιστές καί ξέρετε πώς σχετικά μέ τούς κομμουνιστές πού μπαίνουν ἐμπόδιο παίρνουμε μέτρα μέ τά ὁποῖα ἀσχολεῖται ἡ ἐπιτροπή γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος, καί ὑπάρχει ἐλπίδα πώς 100 χιλιάδες περίπου μέλη θά τά ἀπομακρύνουμε ἀπό τό Κόμμα μας. Μερικοί μιλοῦν γιά 200 χιλιάδες καί οἱ τελευταῖοι αὐτοί μοῦ ἀρέσουν περισσότερο.

Ἐλπίζω πώς θά διαγράψουμε ἀπό τό Κόμμα μας 100 ὥς 200 χιλιάδες κομμουνιστές πού παρεισέφρησαν στό Κόμμα καί πού ὄχι μόνο δέν ξέρουν νά παλεύουν ἐνάντια στήν κωλυσιεργία καί στή δωροδοκία, μά ἐμποδίζουν καί τήν καταπολέμησή τους.

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ

Τό γεγονός ὅτι θά ἐκκαθαρίσουμε τό Κόμμα μας ἀπό 100-200 χιλιάδες, θά μᾶς βγεῖ σέ καλό, μά αὐτό εἶναι ἕνα μηδαμινό μέρος ἐκείνου πού πρέπει νά φτιάξουμε. Οἱ Ἐπιτροπές πολιτικῆς διαφώτι-

σης πρέπει νά προσαρμόσουν όλη τους τή δουλιά σ' αὐτό τό σκοπό. Πρέπει νά καταπολεμήσουμε τήν ἀγραμματοσύνη, ἀλλά δέν εἶναι ἀρκετή μόνο ἡ ἐκμάθηση ἀνάγνωσης καί γραφῆς· χρειάζεται καί ὁ πολιτισμός ἐκεῖνος πού μᾶς διδάσκει νά καταπολεμοῦμε τήν κωλυσιεργία καί τή δωροδοκία. Πρόκειται γιά πληγές πού μέ καμιά πολεμική νίκη καί μέ κανένα πολιτικό μετασχηματισμό δέν γιατρεύονται. Στήν οὐσία οἱ πληγές αὐτές δέν γιατρεύονται μέ πολεμικές νίκες καί πολιτικούς μετασχηματισμούς, ἀλλά μόνο μέ τό ἀνέβασμα τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου. Καί τό καθῆκον αὐτό ἀνατίθεται στίς Ἐπιτροπές πολιτικῆς διαφώτισης.

Τά μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης πρέπει νά νιώθουν τά καθήκοντά τους ὄχι σάν ὑπάλληλοι, πράγμα πού ἐπίσης παρατηρεῖται πολύ συχνά, ὅταν λογουχάρη γίνεται λόγος γιά τό ἄν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπιτροπῆς πολιτικῆς διαφώτισης ἑνός κυβερνείου μπορεῖ νά παίρνει μέρος στίς οἰκονομικές συσκέψεις τῶν κυβερνείων [83]. Μέ συγχωρεῖτε, ἀλλά πουθενά δέν χρειάζεται νά παίρνετε μέρος, πρέπει ὅμως νά ἐκτελεῖτε τά καθήκοντά σας σάν ἁπλοί πολίτες. Ἄν μπεῖτε σέ κάποια ὑπηρεσία, θά γραφειοκρατικοποιηθεῖτε, ἐνῶ ἄν θά ἀσχοληθεῖτε μέ τό λαό καί μέ τήν πολιτική του μόρφωση, θά δεῖτε ἀπό τήν πείρα ὅτι σ' ἕνα λαό ἀνεβασμένο πολιτικά δέν χωράει δωροδοκία, σέ μᾶς ὅμως τή συναντᾶς σέ κάθε βῆμα. Θά σᾶς ρωτήσουν: τί νά κάνουμε γιά νά μπεῖ τέρμα στή δωροδοκία, γιά νά μή δωροδοκεῖται ὁ τάδε τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, μάθετέ μας, πῶς νά τό πετύχουμε; Κι' ἄν τά μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης ἀπαντήσουν: «Αὐτό δέν εἶναι τῆς ἁρμοδιότητάς μας», «ἔχουμε ἐκδόσει γι' αὐτή τήν ὑπόθεση μπροσοῦρες καί προκηρύξεις», ὁ λαός θά σᾶς πεῖ: «Δέν εἶστε καλά μέλη τοῦ Κόμματος: εἶναι ἀλήθεια, πώς αὐτό δέν εἶναι τῆς ἁρμοδιότητάς σας, ὑπάρχει γι' αὐτό ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση, μά ἐσεῖς εἶστε καί μέλη τοῦ Κόμματος». Ἐσεῖς διαλέξατε τόν τίτλο τῆς Ἐπιτροπῆς πολιτικῆς διαφώτισης. Ὅταν παίρνατε τόν τίτλο αὐτό, σᾶς εἶχαν προειδοποιήσει, μήν παρακυνηγᾶτε τούς τίτλους, διαλέξτε ἕναν τίτλο ἁπλό. Ἐσεῖς ὅμως θέλατε νά πάρετε τόν τίτλο: Ἐπιτροπή πολιτικῆς διαφώτισης, μά ὁ τίτλος αὐτός κλείνει μέσα του πολλές ὑποχρεώσεις. Ἐσεῖς λοιπόν δέν πήρατε τόν τίτλο ἀνθρώπων πού μαθαίνουν στό λαό τήν ἀλφαβήτα, ἀλλά τόν τίτλο τῆς Ἐπιτροπῆς πολιτικῆς διαφώτισης. Μποροῦν νά σᾶς ποῦν: «Κάνετε πολύ καλά πού μαθαίνετε τό λαό νά γράφει, νά διαβάζει, νά κάνει οἰκονομική καμπάνια· ὅλα αὐτά εἶναι πολύ καλά, αὐτό ὅμως δέν εἶναι πολιτική διαφώτιση, γιατί πολιτική διαφώτιση σημαίνει γενική συνόψιση τῶν συμπερασμάτων».

Προπαγάνδα ἐνάντια στή βαρβαρότητα καί ἐνάντια σέ τέτιες πληγές ὅπως ἡ δωροδοκία κάνουμε, καί ἐλπίζω πώς κάνετε καί σεῖς, μά ἡ πολιτική διαφώτιση δέν ἐξαντλεῖται μ' αὐτή τήν προπαγάνδα. Πολιτική διαφώτιση σημαίνει πρακτικό ἀποτέλεσμα, σημαίνει νά μάθεις στό λαό τόν τρόπο πού θά τό πετύχει αὐτό τό πράγμα καί νά παρουσιάζεις στούς ἄλλους σχετικά παραδείγματα ὄχι σάν μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς, μά σάν ἁπλός πολίτης πού, ὄντας πολιτικά πιό ἀνεβασμένος ἀπό τούς ἄλλους, ξέρει ὄχι μόνο νά καταφέρεται ἐνάντια σέ κάθε τακτική κωλυσιεργίας — αὐτό πολύ συνηθίζεται σ' ἐμᾶς ἐδῶ — μά καί νά δείχνει πρακτικά, μέ ποιό τρόπο μπορεῖ νά ὑπερνικηθεῖ αὐτό τό κακό. Εἶναι μιά τέχνη πολύ δύσκολη, πού δέν μπορεῖ κανείς νά τήν κατακτήσει χωρίς τή γενική ἄνοδο τοῦ πολιτισμοῦ, χωρίς νά κάνει τή μάζα τῶν ἐργατῶν πιό πολιτισμένη ἀπό τή σημερινή! Σ' αὐτό ἀκριβῶς τό καθῆκον τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης θά ἤθελα νά ἐπιστήσω περισσότερο τήν προσοχή σας.

Θέλω νά συνοψίσω ὅσα εἶπα καί νά βγάλω πρακτικά συμπεράσματα γιά ὅλα τά καθήκοντα πού ἀντιμετωπίζουν οἱ 'Επιτροπές πολιτικῆς διαφώτισης τῶν κυβερνείων.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΒΑΣΙΚΟΙ ΕΧΘΡΟΙ

Κατά τή γνώμη μου, ὑπάρχουν τρεῖς βασικοί ἐχθροί πού ἔχει νά ἀντιμετωπίσει ὁ ἄνθρωπος, ἀνεξάρτητα ἀπό τόν ὑπηρεσιακό ρόλο του καί τήν ἀποστολή του, πού ἔχει νά ἀντιμετωπίσει ὁ κάθε πολιτικός διαφωτιστής, ἄν ὁ ἄνθρωπος αὐτός εἶναι κομμουνιστής καί τέτιοι εἶναι οἱ περισσότεροι. Οἱ τρεῖς βασικοί ἐχθροί πού στέκουν μπροστά του εἶναι οἱ ἑξῆς: πρῶτος ἐχθρός — ἡ κομμουνιστική ὑπεροψία, δεύτερος — ἡ ἀγραμματοσύνη καί τρίτος — ἡ δωροδοκία.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΧΘΡΟΣ — Η ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΥΠΕΡΟΨΙΑ

Κομμουνιστική ὑπεροψία ἔχει ὁ ἄνθρωπος πού φαντάζεται, ὄντας στίς γραμμές τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος ἀπ' ὅπου δέν ἔχει διαγραφεῖ ἀκόμη, πώς ὅλα τά προβλήματα μπορεῖ νά τά λύσει μέ κομμουνιστικά διατάγματα. Ὅσον καιρό εἶναι μέλος τοῦ Κόμματος πού βρίσκεται στήν ἐξουσία, ἤ ἐργάζεται σέ κάποια κρατική ὑπηρεσία, φαντάζεται πώς αὐτό τοῦ δίνει τό δικαίωμα νά μιλᾶ γιά τά ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς διαφώτισης. Κάθε ἄλλο! Πρόκειται μόνο γιά κομμουνιστική ὑπεροψία. Νά μάθουμε νά μορφώνουμε τό

λαό πολιτικά, νά τί χρειάζεται καί μεῖς αὐτό δέν τό μάθαμε ἀκόμη, δέν τό ἀντιμετωπίζουμε σωστά.

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΧΘΡΟΣ — Η ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣΥΝΗ

Σχετικά μέ τό δεύτερο ἐχθρό — τήν ἀγραμματοσύνη — μπορῶ νά πῶ ὅτι ὅσο στή χώρα μας ὑπάρχει ἕνα τέτιο φαινόμενο σάν τήν ἀγραμματοσύνη, εἶναι πάρα πολύ δύσκολο νά μιλᾶμε γιά πολιτική διαφώτιση. Αὐτό δέν εἶναι πολιτικό καθῆκον, ἀλλά ἕνας ὅρος χωρίς τόν ὁποῖο δέν μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά πολιτική. Ὁ ἀγράμματος ἄνθρωπος στέκει ἔξω ἀπό τήν πολιτική, πρῶτα πρέπει νά τοῦ μάθουμε τήν ἀλφαβήτα. Χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει πολιτική, χωρίς αὐτό ὑπάρχουν μόνο φῆμες, κουτσομπολιά, παραμύθια, προλήψεις, μά ὄχι πολιτική.

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΕΧΘΡΟΣ — Η ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ

Τέλος, ὅταν ὑπάρχει ἕνα τέτιο φαινόμενο σάν τή δωροδοκία, ὅταν εἶναι ἐνδεχόμενο ἕνα τέτιο πράγμα, δέν μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά πολιτική. Σ' αὐτές τίς συνθῆκες δέν ὑπάρχει οὔτε καί κατά προσέγγιση πολιτική, σ' αὐτές τίς συνθῆκες δέν μπορεῖ νά γίνεται πολιτική, γιατί ὅλα τά μέτρα θά εἶναι ἀνεδαφικά καί δέν θά φέρουν κανένα ἀπολύτως ἀποτέλεσμα. Ἕνας νόμος θά χειροτερέψει τήν κατάσταση, ἄν πρόκειται νά ἐφαρμόζεται πρακτικά σέ συνθῆκες πού θά εἶναι ἀνεκτή καί θά εὐνοεῖται ἡ δωροδοκία. Σέ τέτιες συνθῆκες δέν μπορεῖς νά κάνεις καμιά πολιτική, δέν ὑπάρχει ὁ βασικός ὅρος γιά νά μπορέσεις νά ἀσχοληθεῖς μέ τήν πολιτική. Γιά νά εἶμαστε σέ θέση νά προβάλλουμε μπροστά στό λαό τά πολιτικά μας καθήκοντα, γιά νά μπορέσουμε νά ποῦμε στίς λαϊκές μάζες: «νά ποιά καθήκοντα πρέπει νά ἐκπληρώσουμε» (κι' αὐτό θά ἔπρεπε νά τό κάνουμε!), πρέπει νά καταλάβουμε πώς στό σημεῖο αὐτό χρειάζεται νά ἀνυψώσουμε τό πολιτιστικό ἐπίπεδο τῶν μαζῶν. Καί πρέπει νά φτάσουμε σ' αὐτό τό ὁρισμένο πολιτιστικό ἐπίπεδο. Χωρίς αὐτό δέν μποροῦμε νά ἐκπληρώσουμε στήν πράξη τά καθήκοντά μας.

Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Τό πολιτιστικό καθῆκον δέν μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ τόσο γρήγορα, ὅσο τά πολιτικά καί πολεμικά καθήκοντα. Πρέπει νά καταλάβουμε πώς οἱ προϋποθέσεις γιά νά πᾶμε μπροστά εἶναι τώρα

διαφορετικές. Πολιτικά μπορεῖς νά νικήσεις σέ περίοδο ὄξυνσης τῆς κρίσης μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες. Στόν πόλεμο μπορεῖς νά νικήσεις μέσα σέ μερικούς μῆνες, στόν πολιτιστικό τομέα ὅμως εἶναι ἀδύνατο νά νικήσεις σ' ἕνα τέτιο χρονικό διάστημα, ἀπό τήν ἴδια τή φύση τοῦ ζητήματος χρειάζεται ἐδῶ ἕνα χρονικό διάστημα μεγαλύτερο, καί πρέπει νά προσαρμοστοῦμε σ' αὐτό τό μακρόχρονο διάστημα, κανονίζοντας ἀνάλογα τή δουλιά μας, ἐπιδεικνύοντας μεγάλο πεῖσμα, ἐπιμονή καί σύστημα. Χωρίς αὐτά τά προσόντα δέν μποροῦμε οὔτε καί νά καταπιαστοῦμε μέ τήν πολιτική διαφώτιση. Καί τά ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς διαφώτισης, μποροῦν νά μετρηθοῦν μόνο μέ τή βελτίωση τῆς οἰκονομίας. Δέν χρειάζεται μόνο νά ἐξαλείψουμε τήν ἀγραμματοσύνη, νά ἐξαλείψουμε τή δωροδοκία, πού ἔχει τίς ρίζες της στήν ἀγραμματοσύνη, μά πρέπει ἡ προπαγάνδα μας, οἱ ὁδηγίες μας, οἱ μπροσοῦρες μας νά ἀφομοιώνονται στήν πράξη ἀπό τό λαό μέ ἀποτέλεσμα τή βελτίωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Νά ποιά εἶναι τά καθήκοντα τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης σέ σύνδεση μέ τή νέα οἰκονομική μας πολιτική καί θά ἤθελα νά ἐλπίζω πώς, χάρη στό συνέδριό μας, θά σημειώσουμε στόν τομέα αὐτό μεγαλύτερη ἐπιτυχία.

«2ο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης. Δελτίο τοῦ συνεδρίου» τεῦχ. 2, 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δοκίμιο τοῦ δελτίου, διορθωμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΩΝ

Λόγω τῆς πρότασης τῶν καπιταλιστῶν τῶν οὐδέτερων χωρῶν νά τούς παραχωρήσουμε σέ ἐκχώρηση ἕνα μέρος τῶν ἐργοστασίων καί τῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας τῆς ΣΟΣΔΡ, νά ἀνατεθεῖ σέ ἐπιτροπή ἀπό τούς συντρόφους Τρότσκι, Μπογκντάνοφ καί Τσιπερόβιτς (μέ δικαίωμα τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης νά τόν ἀντικαταστήσει μέ ἄλλον σύντροφο) νά προετοιμάσει ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν κατάργηση ὅλων τῶν προηγούμενων ἐπιτροπῶν γιά τό ζήτημα αὐτό καί γιά τή δημιουργία μιᾶς ἑνιαίας καθοδηγητικῆς ἐπιτροπῆς γιά ὁλόκληρη τήν προκείμενη ὑπόθεση σέ ὅλο της τόν ὄγκο [84].

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΙΧΑΗΛΟΦ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΡΟΥΤΓΚΕΡΣ [85]

19. X.

σ. Μιχάηλοφ!

Ἐπισυνάπτω τήν ἀπάντηση τῆς ὁμάδας Ροῦτγκερς στήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ (δηλ. στήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ).

Κατά τή γνώμη μου, ἡ ἀπάντηση αὐτή ἰσοδυναμεῖ μέ τήν *παραδοχή* τῶν ὅρων μας.

Γι' αὐτό ἐπισυνάπτω σχέδιο *ἀπόφασης τῆς ΚΕ* καί παρακαλῶ νά τό *περάσετε τό γρηγορότερο* ἀπό τά μέλη τοῦ ΠΓ.

Ἐξαιρετικά ἐπεῖγον.

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Ἐπειδή ἡ ὁμάδα πρωτοβουλίας (οἱ σ.σ. Ροῦτγκερς, Χέιβουντ καί Κάλβερτ) δέχτηκε τούς ὅρους πού προτάθηκαν μέ τήν ἀπόφαση τοῦ *ΣΕΑ* τῆς 17. X., ἡ ΚΕ ἀποφασίζει καί δίνει ἐντολή στό ΣΕΑ νά ἀποφασίσει:

Τό *ΣΕΑ* ἀποφασίζει:

1) θεωρεῖ ὅτι ἡ συμφωνία μέ τήν ὁμάδα κλείστηκε·

2) προτείνει στόν σ. Μπογκντάνοφ νά ἑτοιμάσει ἀμέσως καί νά δόσει γιά ὑπογραφή στόν πρόεδρο τοῦ ΣΕΑ τά τηλεγραφήματα μέ τίς πιό ἐπείγουσες διαταγές νά ἀρχίσει ἡ συγκέντρωση καυσόξυλων, ξυλείας κτλ.·

3) ἀναθέτει στό προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ μέσα σέ δυό μέρες νά ἐκπονήσει τό ὁριστικό κείμενο τοῦ τροποποιημένου συμφώνου γιά νά ἐπικυρωθεῖ στό ΣΕΑ τήν Παρασκευή, στίς 21. X. 1921·

4) νά χορηγηθοῦν στόν σ. Ροῦτγκερς τό Σάββατο, 22. X., 5 000 $ *, μέ βάση τό σύμφωνο ἀμέσως μετά τήν ἐπικύρωσή του στό ΣΕΑ στίς 21. X.

Στή συνέχεια, χωρίς αὐτό νά γραφεῖ σάν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ, ἡ ΚΕ ἀναθέτει καί στόν σ. Μπογκντάνοφ, καί στήν ἐπιτροπή

* —δολλάρια. *Ἡ Σύντ.*

Κούιμπισεφ, καί στό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας νά κάνει τίς τροποποιήσεις στό σύμφωνο ἔτσι, πού (1) τό *ΣΕΑ* νά ἔχει τό δικαίωμα συμμετοχῆς στήν ἐκλογή συμπληρωματικῶν ὑποψηφίων στήν «Ὀργανωτική Ἐπιτροπή» *πρίν* καί *γιά* τήν όριστική ἐπικύρωση τοῦ καταλόγου αὐτοῦ· (2) *ὅλο* τό ποσό *ὅλων καί παντός εἴδους* δαπανῶν τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας νά μή ξεπερνᾶ τίς 300 000 $· (3) σέ περίπτωση ἀκύρωσης τοῦ συμφώνου ἡ Σοβιετική ἐξουσία *νά μήν ἔχει* κανενός εἴδους οἰκονομικές ὑποχρεώσεις (ἤ νά ἔχει μόνο τέτιες πού θά ἀναγνωριστοῦν νόμιμες ἀπό τό δικαστήριο τῆς ΣΟΣΔΡ εἴτε ἀπό τήν *ΚΕΕ* τῆς ΣΟΣΔΡ).

Λένιν

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΔΕΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΡΟΦΙΜΑ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ [86]

Σύμφωνος. 19/Χ Λένιν

(κι' ἄν ἀκόμη σκοπός *εἶναι τό ἐμπόριο,* καί στήν περίπτωση αὐτή *πρέπει* νά κάνουμε αὐτό τό πείραμα, γιατί μᾶς δίνουν καθαρό κέρδος στούς πεινασμένους καί τό δικαίωμα ἐλέγχου· καί τό δικαίωμα ἄρνησης γιά 3 μῆνες. Γι' αὐτό *δέν* πρέπει νά πάρουμε πληρωμή γιά τά μεταφορικά καί γιά τίς ἀποθῆκες). Νά οριστεῖ μέ τήν ἐπικύρωση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τέτιος δικός μας ἐλεγκτής στήν *Δ Α Β* γιά τήν ἐπιχείρηση αὐτή, ὁ ὁποῖος θά συνένωνε τή σιγουριά μέ τήν ἱκανότητα νά ἐλέγχει τό *π ᾶ ν*.

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΩΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ

19. X. 1921.

Ἀγαπητοί σύντροφοι!

Κρίνοντας ἀπό τά ὄχι πλήρη στοιχεῖα πού παρουσιάζονται στίς ἐφημερίδες μας γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος στήν Πολωνία, κρίνοντας (ἀκόμη περισσότερο) σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες ὁρισμένων ἐπιφανῶν πολωνῶν συντρόφων, στήν Πολωνία ὡριμάζει ἡ ἐπανάσταση.

Ὡριμάζει ἡ ἐργατική ἐπανάσταση: πλήρης χρεοκοπία τοῦ PPS * (τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων στή Ρωσία· τῆς II καί τῆς II ½ Διεθνοῦς στήν Εὐρώπη). Πέρασμα τῶν συνδικάτων τοῦ ἑνός ὕστερα ἀπό τό ἄλλο στούς κομμουνιστές. Ἄνοδος τῶν διαδηλώσεων κτλ. Ἐπικείμενη καί ἀναπόφευκτη οἰκονομική κρίση. Τεράστια χρεοκοπία τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας (καί τῆς μικροαστικῆς) στήν Πολωνία μέ τήν ἀγροτική μεταρύθμιση, χρεοκοπία πού ὡρίμασε, πού εἶναι ἀναπόφευκτη, πού σπρώχνει ὑποχρεωτικά τήν πλειοψηφία τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, ὅλο τό φτωχό τμῆμα τῆς ἀγροτιᾶς στούς κομμουνιστές.

Λόγω τῆς οἰκονομικῆς κρίσης καί τῆς ξεδιάντροπης καταλήστευσης τῆς Πολωνίας ἀπό τό κεφάλαιο τῆς Ἀντάντ (τῆς Γαλλίας καί τῶν ἄλλων χωρῶν) διαλύονται πρακτικά οἱ μεγαλοκρατικές καί οἱ ἐθνικές αὐταπάτες, διαλύονται στίς *μάζες*, στόν ἁπλό ἐργάτη, τόν ἁπλό ἀγρότη, ὁλοφάνερα, χειροπιαστά.

Ἄν ἔχουν ἔτσι τά πράγματα, τότε ἡ ἐπανάσταση (ἡ σοβιετική) στήν Πολωνία πρέπει νά νικήσει καί γρήγορα. Πρέπει, μιά πού εἶναι ἔτσι, νά μήν ἀφήσετε τήν κυβέρνηση καί τήν ἀστική τάξη νά πνίξει τήν ἐπανάσταση μέ τήν αἱματηρή κατάπνιξη μιᾶς

* — ΠΠΣ — Σοσιαλιστικό Κόμμα Πολωνίας. *Ἡ Σύντ.*

πρόωρης ἐξέγερσης. Μήν πέφτετε στήν προβοκάτσια. Νά περιμένετε νά ξεσπάσει ὁλόκληρο τό κῦμα: θά σαρώσει τό πᾶν καί θά δόσει τή νίκη στούς κομμουνιστές.

Ἄν ἡ ἀστική τάξη σκοτώσει 100-300 ἄτομα, ἀπ' αὐτό δέν θά χαθεῖ ἡ ὑπόθεση. Ἄν ὅμως ἡ ἀστική τάξη μπορέσει, ἀφοῦ προκαλέσει τό μακελειό, νά σκοτώσει 10-30 *χιλιάδες* ἐργάτες, αὐτό *μπορεῖ* νά συγκρατήσει τήν ἐπανάσταση *ἀκόμη* καί *γιά ἀρκετά χρόνια*.

Ἄν γιά τήν κυβέρνηση εἶναι σπουδαῖο νά κάνει ἐκλογές σέιμ, τότε πρέπει νά στραφοῦν οἱ προσπάθειες στό νά *κυριαρχήσει στό σέιμ* τό κῦμα τῆς ἐργατικῆς ἐπανάστασης καί τῆς δυσαρέσκειας τῶν ἀγροτῶν.

Νά μήν πέσετε στήν προβοκάτσια.

Ὁπωσδήποτε νά *ἀναπτύξετε* τήν ἐπανάσταση ὥς τήν *πλήρη* ὡρίμανση τοῦ καρποῦ της. Ἡ νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας *ἀπό τά μέσα* στήν Πολωνία ἀποτελεῖ γιγάντια *διεθνή* νίκη. Ἄν τώρα, κατά τή γνώμη μου, ἡ Σοβιετική ἐξουσία νίκησε διεθνῶς κατά 20-30%, τότε μέ τή νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας *ἀπό τά μέσα* στήν Πολωνία, ἡ *διεθνής* νίκη τῆς κομμουνιστικῆς ἐπανάστασης θά εἶναι στά 40-50%, μπορεῖ μάλιστα καί στά 51%. Γιατί ἡ Πολωνία εἶναι δίπλα στή Γερμανία, στήν Τσεχοσλοβακία, στήν Οὐγγαρία, καί ἡ σοβιετική Πολωνία θά ὑποσκάψει *ὅλο* τό καθεστώς πού οἰκοδομήθηκε πάνω στήν εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν.

Νά γιατί στούς πολωνούς κομμουνιστές πέφτει παγκόσμια εὐθύνη: κρατῆστε τό τιμόνι τοῦ καραβιοῦ σας γερά· νά μήν πέσετε σέ προβοκάτσια.

Ἀξίζει μήπως νά ἀπαντήσετε στό δαρμό τοῦ Ντόμπαλ ἀπό τόν Ντασίνσκι καί Σία; Ἄν ἀπαντήσετε, τότε μέ ξυλοδαρμό τοῦ Ντασίνσκι χωρίς πυροβολισμούς, χωρίς τραυματισμό, μόνο ἔτσι. Αὐτό ἴσως ἀξίζει, μιά πού θά δοθεῖ ἀπό τούς ἐργάτες ἕνα γερό μάθημα στόν αὐθάδη, θά ἀνεβεῖ τό φρόνημά τους, θά ὑπάρξουν θύματα (μέ φυλακή ἤ μέ ἐκτέλεση) 5-10 ἐργάτες. Ὅμως ἴσως καί αὐτό δέν ἀξίζει: θά εἶναι *ὠφελιμότερο* γιά τήν πολιτική ζύμωση ἀνάμεσα στούς *ἀγρότες* ὅτι τόν *δικό μας* Ντόμπαλ τόν χτύπησαν ἄγρια; Ἴσως αὐτό στρέψει *καλύτερα* τίς συμπάθειες τῶν *καθυστερημένων* ἀγροτῶν σ' ἐμᾶς, παρά τό σπάσιμο τῶν μούτρων τοῦ Ντασίνσκι; Πρέπει νά τά ζυγίσουμε μέ μεγαλύτερη περίσκεψη.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1962 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 112

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ)[87]

Στήν § 4:

Νά ἀνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν καί στήν Ἐπιτροπή γιά τά δημόσια οἰκονομικά, καθώς καί σέ ὅλους τούς συντρόφους πού ἔχουν σχέση μέ τά ζητήματα τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου, νά διαλέξουν στό συντομότερο διάστημα μιά ὁμάδα προσώπων μέ ἀρκετή πρακτική ὑπηρεσία καί σοβαρή πείρα στό καπιταλιστικό ἐμπόριο, γιά νά δίνουν συμβουλές σχετικά μέ τά ζητήματα τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος. Μέσα σέ 2 μέρες νά γίνει πρόταση στούς συντρόφους αὐτούς νά ἀνακοινώσουν ἐγγράφως, ἄν μποροῦν καί σέ ποιά προθεσμία νά ἐκτελέσουν τήν ἐντολή αὐτή.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΕΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΛΕΤΡΙΑ «ΦΑΟΥΛΕΡ» [88]

1. Νά ἐπιφορτιστεῖ μέ τήν εὐθύνη γιά τήν ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τοῦ *ΣΕΑ* γιά τά ἀλέτρια Φάουλερ προσωπικά ὁ διευθυντής τοῦ τμήματος μετάλλου τοῦ ΑΣΛΟ σύντροφος Μάρτενς.

2. Νά γίνει πρόταση στόν σ. Μάρτενς μέσα σέ μιά ἑβδομάδα νά ὑποβάλει στό *ΣΕΑ* γραπτή πρόταση γιά τό σχέδιο ὀργάνωσης τῶν ἐργασιῶν καί γιά τά συγκεκριμένα μέτρα γιά τήν ἐπιτυχία τους.

3. Νά διαλυθεῖ ἡ ἔκτακτη τριμελής ἐπιτροπή, ὑποχρεώνοντάς την νά παραδόσει μέσα σέ μιά ἑβδομάδα τήν ὑπηρεσία στόν σ. Μάρτενς καί νά ὑποβάλει γραπτή ἔκθεση γιά τή δουλιά της.

4. Νά ἀνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης νά ἐρευνήσει μέσα σέ μιά ἑβδομάδα τή γραφειοκρατία, τήν ἔλλειψη νοικοκυροσύνης καί τή μή σωστή στάση ἀπέναντι στήν ὑπόθεση αὐτή πού ἔδειξε τό τμῆμα μετάλλου, στή συνέχεια ἰδιαίτερα ἡ ἔκτακτη τριμελής ἐπιτροπή, ὅπως ἐπίσης καί τά ἄλλα ἱδρύματα.

Ἡ ἔκθεση νά ὑποβληθεῖ στό *ΣΕΑ*.

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΑ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΕΑ [89]

21 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1921

Νά ἀνατεθεῖ στήν ἐπιτροπή ἀπό τούς σ.σ. Γκορμπουνόφ, Σμολιανίνοφ, Ἀβανέσοφ (μέ δικαίωμα ἀντικατάστασής τους) καί τόν Κρούμιν μέ τή χρησιμοποίηση τῆς ΚΔΣ, τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου καί τῶν ἀντίστοιχων ὑπηρεσιῶν

μέσα σέ μιά ἑβδομάδα νά ὑποβάλουν στό ΣΕΑ σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ὑποβολή ἀπό δλες τίς ὑπηρεσίες μηνιαίων στατιστικῶν στοιχείων καί διαγραμμάτων γιά τό ΣΕΑ [90], ἰδιαίτερα γιά τά χαρακτηριστικά τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, γιά τή μελέτη τῶν ἀπολογισμῶν, γιά τήν ἀνάλυσή τους καί γιά τή διατύπωση πρακτικῶν συμπερασμάτων.

Ἡ σύγκληση καί ἔκθεση στό ΣΕΑ ἀνατίθεται στόν σ. Γκορμπουνόφ ἤ στόν Σμολιανίνοφ.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΗΛΩΣΗΣ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ [91]

24 τοῦ Ὀχτώβρη

σ. Τσιτσέριν! Στέλνω τίς τροποποιήσεις μου καί παρακαλῶ νά τίς ἐπιστρέψετε μαζί μέ τή γνώμη Σας.

Νο 1) Εἴχαμε ὄχι 150 ἑκατομ., ἀλλά *130*, ὑπολογίζοντας καί τή Δημοκρατία τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς.

Νο 2) Νά μήν «ὑποχωρήσουμε», ἀλλά νά κάνουμε *μιά σειρά παραχωρήσεις.*

Νο 3) **Τό κεντρικό:** πρέπει νά ποῦμε καί *μέ λεπτότητα* καί μέ ἀκρίβεια *τίς δικές μας* πρός αὐτούς ἀξιώσεις.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Λένιν

Σχέδιο δήλωσης

Ἡ συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κρατῶν, σύμφωνα μέ πληροφορίες τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, ἔβαλε ὅρο σχετικά μέ τή χορήγηση πιστώσεων στήν κυβέρνηση τῆς Ρωσίας γιά βοήθεια στούς πεινασμένους, τήν ἀναγνώριση ἀπ' αὐτήν τῶν χρεῶν τῶν προηγούμενων κυβερνήσεων τῆς Ρωσίας. Γιά τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης αὐτῆς δέν ἀνακοινώθηκε τίποτε ὥς τώρα στήν κυβέρνηση τῆς Ρωσίας. Ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας ὡστόσο, μπροστά στίς λαϊκές μάζες πού πεινοῦν, δέν ἐπιθυμεῖ νά λάβει ὑπόψη της τή λεπτότητα τῆς διπλωματικῆς ἐθιμοτυπίας καί θεωρεῖ ἀμετάκλητο χρέος της νά κάνει ἀμέσως δήλωση γιά τή στάση ἀπέναντι στίς ἀποφάσεις τῶν Βρυξελλῶν. Ὁ πρωθυπουργός τῆς Ἀγγλίας κ. Λόυντ Τζώρτζ στό λόγο του στίς 16 τοῦ Αὐγούστου στό βρετανικό κοινοβούλιο ὀνόμασε διαβολικό σχέδιο τήν πρόταση νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ πείνα στή Ρωσία γιά νά ἐξαναγκαστεῖ ἡ Ρωσία νά ἀναγνωρίσει τά χρέη τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Παρ' ὅλα αὐτά ἡ συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν, πού εἶναι πλήρως ἐνημερωμένη πώς, λόγω τῆς ἔκτασης πού πῆρε ἡ συμφορά τῆς πείνας στή Ρωσία, ἡ Σοβιετική κυβέρνηση δέν εἶναι σέ θέση μέ τίς δικές της δυνάμεις νά σώσει ἀπό τό χαμό τόν πληθυσμό πού ὑποφέρει, ἔβαλε ὅρο χορήγησης τῶν πιστώσεων στή Ρωσία, χωρίς τίς ὁποῖες δέν

εἶναι δυνατή μιά σοβαρή βοήθεια σέ ὅσους πεινοῦν, τήν ἀναγνώριση ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση τῶν παλιῶν χρεῶν.

Ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας, ἐπισύροντας τήν προσοχή τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ὅλων τῶν χωρῶν καί ὅλων τῶν πολιτῶν, πού διέπονται βαθιά ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἀγάπης πρός τόν ἄνθρωπο, στίς ἐνέργειες αὐτές τῆς συνδιάσκεψης τῶν Βρυξελλῶν, δηλώνει ταυτόχρονα ὅτι ἡ πρόταση νά ἀναγνωρίσει μέ ὁρισμένους ὅρους τά παλιά χρέη ἀνταποκρίνεται σήμερα στίς προθέσεις της. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀπό τήν ἀρχή τῆς ὕπαρξής της ἔβαλε σάν ἕναν ἀπό τούς βασικούς σκοπούς τῆς πολιτικῆς της τήν οἰκονομική συνεργασία μέ τά ἄλλα κράτη. Δήλωνε πάντα ὅτι εἶναι ἕτοιμη νά παραχωρήσει ἀρκετά κέρδη στούς ξένους καπιταλιστές, οἱ ὁποῖοι θά τή βοηθοῦσαν στήν ἀξιοποίηση τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς Ρωσίας καί στήν ἀνόρθωση τοῦ οἰκονομικοῦ της μηχανισμοῦ. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση σήμερα διαπιστώνει ὅτι στίς ἐπίσημες δηλώσεις τόσο τοῦ προέδρου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὅσο καί τῶν ὑπουργῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐκφράζεται διαρκῶς ἡ ἰδέα ὅτι καί ὕστερα ἀπό τρία χρόνια μετά τό τέλος τοῦ παγκοσμίου πολέμου παρ' ὅλα αὐτά δέν ὑπάρχει πραγματική εἰρήνη, ἡ ἀνέχεια τῶν λαϊκῶν μαζῶν ὅλο καί πιό πολύ μεγαλώνει, αὐξάνουν τά κρατικά χρέη καί μεγαλώνει τό οἰκονομικό χάος.

No 1 Εἶναι ἐντελῶς ὁλοφάνερο ὅτι δέν μπορεῖ νά γίνει σκέψη γιά τήν ἐγκαθίδρυ-
130 ση ὁλοκληρωμένης εἰρήνης χωρίς τή Ρωσία μέ τά 150 ἑκατομμύρια πληθυσμό της, ὅτι δέν μπορεῖ νά ὑπερνικηθεῖ τό οἰκονομικό χάος, ἀφήνοντας στή Ρωσία τά ἐρείπια, καί ὅτι τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στόν ὑπόλοιπο κόσμο, πού εἶναι πρωταρχικό παγκόσμιο ζήτημα, δέν μπορεῖ νά λυθεῖ χωρίς συμφωνία μέ τή Σοβιετική κυβέρνηση. Ἀπό τήν ἄποψη τῶν μακρόχρονων συμφερόντων καί τῶν μόνιμων ἀναγκῶν ὅλων τῶν κρατῶν καί ὅλων τῶν λαῶν, ἡ οἰκονομική ἀνόρθωση τῆς Ρωσίας εἶναι πρωταρχική ἀνάγκη ὄχι μόνο γι' αὐτήν, ἀλλά καί γιά ὅλα τά κράτη καί ὅλους τούς λαούς. Χωρίς τήν οἰκονομική ἀμοιβαία δραστηριότητα μέ τίς ἄλλες χῶρες, τό πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς ἀναζωογόνησης τῆς Ρωσίας γίνεται στό ἔπακρο δύσκολο, καί ἡ ἐκπλήρωσή του πρέπει νά τραβήξει γιά πάρα πολύ μακρόχρονη περίοδο.

Ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση καλύτερα ἀπό κάθε ἄλλον μπορεῖ νά ἐκπληρώσει αὐτό τό καθῆκον. Τά ἀτομικά ἰδιοτελῆ συμφέροντα τῶν ξεχωριστῶν ὁμάδων τῶν καπιταλιστῶν δέν τῆς μπαίνουν ἐμπόδιο στή δουλιά γιά τήν ἀνόρθωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Ἡ ἐργατοαγροτική ἐξουσία καθοδηγεῖται ἄμεσα ἀπό τά συμφέροντα τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν, πού εἶναι στήν οὐσία καί συμφέροντα τῆς κοινωνίας στό σύνολό της. Βάζοντας γιά σκοπό της τήν ἱκανοποίηση τῶν συμφερόντων ὅλου τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ τῆς Ρωσίας, ἡ ἐργατοαγροτική ἐξουσία, πού βγῆκε νικηφόρα ἀπό τίς ἀνήκουστες δοκιμασίες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, δίνει τή δυνατότητα στήν ἰδιωτική πρωτοβουλία καί στό κεφάλαιο νά συνεργαστεῖ μέ τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στήν ἀξιοποίηση τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς Ρωσίας. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀποκατέστησε τό ἰδιωτικό ἐμπόριο, τήν ἀτομική ἰδιοκτησία στίς μικρές ἐπιχειρήσεις, τό δικαίωμα γιά ἐκχωρήσεις καί ἐνοικίασης στίς μεγάλες.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία παραχωρεῖ στό ξένο κεφάλαιο ἕνα σημαντικό μέρος τοῦ κέρδους γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν συμφερόντων του, γιά νά τό προσελκύσει νά πάρει μέρος στήν οἰκονομική δουλιά στή Ρωσία. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, ἀκολου-

θώντας τό δρόμο αὐτό, ἐπιδιώκει τίς οἰκονομικές συμφωνίες μέ ὅλα τά κράτη, γι' αὐτό σέ τελευταία ἀνάλυση εἶναι ἀπαραίτητο τό κλείσιμο ὁριστικῆς εἰρήνης ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στά ἄλλα κράτη. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία, βάζοντας αὐτό τό καθῆκον μπροστά της συναντᾶ ἀπομέρους τῶν ἄλλων κρατῶν τήν ἀπαίτηση τῆς ἀναγνώρισης τῶν παλιῶν χρεῶν τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης.

Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση δηλώνει ὅτι σύμφωνα μέ τή βαθιά της πεποίθηση κανένας λαός δέν εἶναι ὑποχρεωμένος νά πληρώσει τήν ἀξία αὐτῶν τῶν ἁλυσίδων, πού ὁ ἴδιος ὁ λαός φοροῦσε στή διάρκεια αἰώνων. Ὅμως ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας, ξεκινώντας ἀπό τήν ἀκλόνητη ἀπόφασή της νά ἔρθει σέ πλήρη συμφωνία μέ τά ἄλλα κράτη, εἶναι ἕτοιμη νά κάνει ὑποχωρήσεις στό σπουδαιότατο αὐτό ζήτημα. Ταυτόχρονα κατανοεῖ ἐπίσης τίς ἐπιθυμίες τῶν πολυάριθμων μικρῶν μετόχων τῶν κρατικῶν δανείων τῆς Ρωσίας, ἰδιαίτερα στή Γαλλία, γιά τούς ὁποίους ἡ ἀναγνώριση ἀπό τήν κυβέρνηση τῆς Ρωσίας τῶν τσαρικῶν χρεῶν προκαλεῖ οὐσιαστικό ἐνδιαφέρον. Ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας, ξεκινώντας ἀπό τίς σκέψεις αὐτές, δηλώνει ὅτι εἶναι ἕτοιμη νά ἀναγνωρίσει γιά τόν ἑαυτό της τίς ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στά ἄλλα κράτη καί στούς πολίτες τους γιά τά κρατικά δάνεια πού σύναψε ἡ τσαρική κυβέρνηση ὥς τό 1914, ἐφόσον θά τῆς παραχωρηθοῦν εὐνοϊκοί ὅροι, πού τῆς ἐξασφαλίζουν τήν πρακτική δυνατότητα ἐκπλήρωσης τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῶν.

No 2

νά κάνουμε μιά σειρά σοβαρές παραχωρήσεις

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἀπαραίτητος ὅρος τῆς ἀναγνώρισης αὐτῆς εἶναι ἡ ταυτόχρονη ὑποχρέωση τῶν μεγάλων δυνάμεων νά βάλουν τέρμα ὁπωσδήποτε στίς κάθε εἴδους ἐνέργειες πού θέτουν σέ κίνδυνο τήν ἀσφάλεια τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν καί τό ἀπαραβίαστο τῶν συνόρων τους. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ Σοβιετική Δημοκρατία μπορεῖ νά ἀναλάβει τίς ὑποχρεώσεις αὐτές μόνο στήν περίπτωση πού οἱ μεγάλες δυνάμεις θά συνάψουν μαζί της ὁριστική γενική εἰρήνη καί ἄν ἡ κυβέρνησή της ἀναγνωριστεῖ ἀπό τά ἄλλα κράτη.

Γιά τό σκοπό αὐτό ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας προτείνει τή γρηγορότερη σύγκληση διεθνοῦς συνδιάσκεψης, ἡ ὁποία θά ἀσχολοῦνταν μέ τά καθήκοντα πού προσδιορίστηκαν πιό πάνω, θά ἐξέταζε τίς ἀμοιβαῖες ἀπαιτήσεις τῶν ἄλλων κρατῶν V καί τῆς κυβέρνησης τῆς Ρωσίας Λ καί θά ἐπεξεργαζόταν ἀνάμεσά τους τήν ὁριστική συνθήκη εἰρήνης. Μονάχα ὕστερα ἀπό τή σύγκληση τῆς συνδιάσκεψης αὐτῆς μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ ἡ γενική εἰρήνευση. Ἡ τελευταία σέ καμιά περίπτωση δέν θά ἐπιτευχθεῖ ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον, πού οἱ ἀποφάσεις της δέν θά ἀναγνωριστοῦν

No 3

ἀμοιβαῖες ἀξιώσεις τοῦ ἑνός V πρός τόν ἄλλο Λ πρός τά ἄλλα κράτη

ἀπό τή Ρωσική Δημοκρατία, ἡ ὁποία δέν προσκλήθηκε νά πάρει μέρος στή συνδιάσκεψη αὐτή.

Στήν τέταρτη ἐπέτειο τῆς ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης πού ἔρχεται ὕστερα ἀπό λίγες μέρες, θά ὑποχρεωθοῦν ὅλοι νά διαπιστώσουν ὅτι οἱ προσπάθειες τῶν πολυάριθμων ἐξωτερικῶν καί ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν μονάχα στερέωσαν στή Ρωσία τήν ἐργατοαγροτική ἐξουσία, σάν πραγματικό ὑπερασπιστή καί ἐκπρόσωπο τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς Ρωσίας καί τῆς ἀνεξαρτησίας της. Τά νέα σχέδια γιά ἐπέμβαση κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, πού γιά τήν ὕπαρξή τους μιλοῦν πολυάριθμες δηλώσεις τῶν καθοδηγητικῶν ὀργάνων τοῦ Τύπου τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ, ἀκόμη πιό πολύ θά δυναμώσουν τούς ἀδιάρηκτους δεσμούς τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς Ρωσίας μέ τήν ἐργατοαγροτική ἐξουσία πού ἐκφράζει τή θέλησή τους, ὅμως μιά ἀπόπειρα πραγματοποίησης τῶν σχεδίων αὐτῶν μπορεῖ ἀκόμη πιό πολύ νά μεγαλώσει τά βάσανα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν καί νά παρατείνει τή στιγμή τῆς ὁριστικῆς ἀνόρθωσης τῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας, ἐπιφέροντας ἔτσι χτύπημα ἐπίσης καί στά οἰκονομικά συμφέροντα ὅλων τῶν ἄλλων λαῶν.

• Ἡ πρόταση αὐτή, πού κάνει ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας, εἶναι ἡ καλύτερη ἀπόδειξη τῶν ἐπιδιώξεών της γιά εἰρήνη μέ ὅλα τά κράτη καί γιά τήν τακτοποίηση μέ αὐτά τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων πού μέ τίποτε δέν πρόκειται νά παραβιαστοῦν. Ἡ πραγματοποίηση τῆς πρότασης αὐτῆς ἐξυπηρετεῖ τά συμφέροντα ὅλων τῶν κρατῶν καί λαῶν.

Ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας ἐκφράζει τή σταθερή ἐλπίδα της ὅτι σάν ἀποτέλεσμα τῆς πρότασής της θά ἐπιτευχθεῖ στό ἄμεσο μέλλον ἡ ὁριστική διευθέτηση τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στά ἄλλα κράτη.

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται: τό σημείωμα καί οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο, τό σχέδιο δήλωσης σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΒΑΜΒΑΚΟΣ [92]

Νά ἀνατεθεῖ στόν σ. Μπογκντάνοφ μαζί μέ τόν σ. Κάμενεφ νά τροποποιήσουν καί τά δυό σχέδια μέ κατεύθυνση τήν πλήρη ἐξάλειψη τῆς γραφειοκρατίας πού ὑπάρχει καί στά δυό σχέδια καί τῆς καθιέρωσης ταχύτατης διεκπεραίωσης ὅλων τῶν ὑποθέσεων, πού ἀντιστοιχεῖ πραγματικά στίς συνθῆκες τοῦ ἐμπορίου.

Νά γίνει σύγκριση καί τῶν δυό σχεδίων προτάσεων καί νά σταλοῦν στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΙΧΑΗΛΟΦ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ [93]

28/X.

σ. Μιχάηλοφ! Παρακαλῶ νά τό στείλετε *ἐπειγόντως* σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου (ἄν τό ἐγκρίνουν, νά συμφωνήσετε μέ τόν Μπογκντάνοφ καί τόν Τσιτσέριν καί νά τό στείλετε σήμερα κιόλας).

Κρίνοντας ἐξαιρετικά σπουδαῖο νά προφτάσει ὁ Κράσιν νά πάει στήν 'Αμερική πρίν τή συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον·

— κρίνοντας *ὄχι* λιγότερο σπουδαῖο νά ἐπισύρουμε τό ἐνδιαφέρον τοῦ ἀμερικανικοῦ κεφαλαίου γιά τά πετρέλαιά μας, *προτείνω* νά ἀπαντήσετε στόν Κράσιν *σήμερα κιόλας* μέ τό παρακάτω τηλεγράφημα (κρυπτογραφημένο φυσικά):

«Εἴμαστε σύμφωνοι νά χορηγήσουμε ὥς ἑκατό χιλιάδες δολλάρια γιά νά πληρωθοῦν οἱ ἔρευνες τῆς Φαουνντέισν Κόμπανι μέ τόν ὅρο νά πάρουν μέρος στίς ἔρευνες δικά μας στελέχη καί εἰδικοί μας καί νά μᾶς δόσουν ὅλες τίς λεπτομέρειες τῶν ἐρευνῶν. Θεωροῦμε ἐξαιρετικά σπουδαῖο νά τραβήξουμε ἀμερικανικό κεφάλαιο στήν κατασκευή ἐργοστασίου ἐξαγωγῆς παραφίνης καί τοῦ πετρελαιοαγωγοῦ στό Γκρόζνι. Παρακαλοῦμε νά βάλετε μπρός τήν ὑπόθεση αὐτή μέ τήν πιό μεγάλη ταχύτητα καί ἐνεργητικότητα, γιατί τό ταξίδι σας πρίν τήν ἔναρξη τῆς συνδιάσκεψης τῆς Οὐάσιγκτον εἶναι ἰδιαίτερα σπουδαῖο».

Λένιν

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Η VII ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΜΟΣΧΑΣ [94]

29-31 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1921

Δημοσιεύτηκε στίς 3 καί 4 τοῦ Νοέμβρη 1921
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 248 καί 249

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας

1

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 29 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ

Σύντροφοι! Ἀρχίζοντας τήν εἰσήγηση γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική, ὀφείλω πρῶτ' ἀπόλα νά σημειώσω πώς τό θέμα αὐτό δέν τό ἐννοῶ ὅπως περιμένουν ἴσως πολλοί ἀπό τούς παρόντες, ἤ καλύτερα θά ἀσχοληθῶ μέ ἕνα μικρό μόνο μέρος αὐτοῦ τοῦ θέματος. Φυσικά, στό ζήτημα αὐτό τό κυριότερο ἐνδιαφέρον μπορεῖ νά συγκεντρώσει ἡ μελέτη καί ἡ ἐκτίμηση τῶν τελευταίων νόμων καί ἀποφάσεων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού ἀφοροῦν τή νέα οἰκονομική πολιτική. Τό ἐνδιαφέρον πού προκαλεῖ τό θέμα αὐτό θά ἦταν τόσο πιό δικαιολογημένο, ὅσο μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμός αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων καί ὅσο πιό ἐπιτακτική γίνεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποσαφήνισης, τῆς ταξινόμησης καί τῆς ἐκτίμησης τῶν ἀποτελεσμάτων τους, καί αὐτή ἡ ἀνάγκη, ἀπ' ὅσα μπορῶ νά κρίνω, παρακολουθώντας τίς ἐργασίες τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, γίνεται τώρα πιά πολύ, πάρα πολύ αἰσθητή. Ἐπίσης ὄχι λιγότερο δικαιολογημένη θά ἦταν καί ἡ ἐπιθυμία νά λάβει κανείς γνώση τῶν στοιχείων καί ἀριθμῶν πού ὑπάρχουν ἤδη σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Βέβαια, τά στοιχεῖα πού ἔχουν ἐπικυρωθεῖ καί ἐλεγχθεῖ εἶναι ἀκόμη πολύ λίγα, ὡστόσο ὅμως ὑπάρχουν. Καί εἶναι ἀναμφισβήτητο πώς γιά νά ἐνημερωθεῖ κανείς πάνω στή νέα οἰκονομική πολιτική εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη νά μελετήσει αὐτά τά στοιχεῖα καί νά δοκιμάσει νά τά συγκεφαλαιώσει. Μά δέν μπορῶ νά ἀσχοληθῶ, οὔτε μέ τό ἕνα οὔτε μέ τό ἄλλο θέμα, καί εἶμαι βέβαιος πώς, ἄν σᾶς ἐνδιαφέρουν, θά βρεῖτε εἰσηγητές γι' αὐτά τά θέματα. Ἐμένα ὅμως μέ ἐνδιαφέρει ἕνα ἄλλο θέμα, καί συγκεκριμένα τό ζήτημα τῆς τακτικῆς ἤ, ἄν μποροῦμε νά ἐκφραστοῦμε ἔτσι, τῆς ἐπαναστατικῆς στρατηγικῆς πού ἐφαρμόζουμε σέ συν-

δυασμό μέ τή στροφή τῆς πολιτικῆς μας, καί τῆς ἐκτίμησης τῶν δρων πού δείχνουν, ἀπό τή μιά μεριά, κατά πόσο ἡ πολιτική αὐτή ἀντιστοιχεῖ στόν τρόπο πού κατανοοῦμε γενικά τά καθήκοντά μας, καί ἀπό τήν ἄλλη, κατά πόσο οἱ σημερινές κομματικές γνώσεις καί ἡ κομματική συνείδηση προσαρμόστηκαν στήν ἀναγκαιότητα τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Σ' αὐτό ἀκριβῶς τό εἰδικό ζήτημα θά ἤθελα νά ἀφιερώσω ἀποκλειστικά αὐτή τή συζήτηση.

Πρῶτα ἀπόλα μέ ἐνδιαφέρει τό ζήτημα: μέ ποιά ἔννοια, ἐκτιμώντας τή νέα οἰκονομική μας πολιτική, μποροῦμε νά λέμε πώς ἡ προηγούμενη οἰκονομική μας πολιτική ἦταν λαθεμένη, εἶναι τάχα σωστό νά τή χαρακτηρίζουμε σάν λάθος, καί τέλος, ἄν εἶναι σωστό, μέ ποιά ἔννοια μπορεῖ νά θεωρηθεῖ χρήσιμη καί ἀναγκαία μιά τέτια ἐκτίμηση;

Νομίζω πώς τό ζήτημα αὐτό ἔχει σημασία γιά νά ἐκτιμήσουμε κατά πόσο σήμερα μέσα στό Κόμμα συμφωνᾶμε πάνω στά πιό θεμελιακά προβλήματα τῆς σημερινῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς.

Πρέπει τάχα τή στιγμή αὐτή νά κατευθύνεται ἡ προσοχή τοῦ Κόμματος ἀποκλειστικά καί μόνο σέ ὁρισμένα συγκεκριμένα προβλήματα αὐτῆς τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἤ ἡ προσοχή αὐτή πρέπει, τουλάχιστο ἀπό καιρό σέ καιρό, νά συγκεντρώνεται στήν ἐκτίμηση τῶν γενικῶν συνθηκῶν αὐτῆς τῆς πολιτικῆς καί στό γεγονός, ἄν ἡ κομματική συνείδηση, τό κομματικό ἐνδιαφέρον καί ἡ κομματική προσοχή ἀνταποκρίνεται σ' αὐτές τίς γενικές συνθῆκες; Νομίζω πώς σήμερα βρισκόμαστε σέ τέτια ἀκριβῶς κατάσταση, πού ἡ νέα οἰκονομική μας πολιτική δέν εἶναι ἀρκετά ξεκάθαρη γιά τούς πλατιούς κύκλους τοῦ Κόμματος, καί πώς χωρίς μιά σαφή ἀντίληψη τοῦ λαθεμένου χαρακτήρα τῆς προηγούμενης οἰκονομικῆς πολιτικῆς δέν θά μπορούσαμε νά κάνουμε καλά τή δουλιά μας γιά τή δημιουργία τῶν βάσεων τῆς νέας οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς καί γιά τόν ὁριστικό καθορισμό τῆς κατεύθυνσής της.

Γιά νά διευκρινίσω τή σκέψη μου καί νά ἀπαντήσω στό ἐρώτημα, μέ ποιά ἔννοια μπορεῖ καί πρέπει, κατά τή γνώμη μου, νά μιλᾶμε γιά τό λαθεμένο χαρακτήρα τῆς προηγούμενης οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς, ἐπιτρέψτε μου νά πάρω γιά σύγκριση ἕνα ἀπό τά ἐπεισόδια τοῦ ρωσοϊαπωνικοῦ πολέμου, πού πιστεύω πώς θά μᾶς βοηθήσει νά κατανοήσουμε ἀκριβέστερα

τό συσχετισμό τῶν διαφόρων πολιτικῶν συστημάτων καί μεθόδων πού χρησιμοποιήθηκαν σέ μιά τέτια ἐπανάσταση, σάν κι' αὐτή πού γίνεται στή χώρα μας. Τό παράδειγμα πού ἔχω ὑπόψη μου εἶναι ἡ κατάληψη τοῦ Πόρτ-'Αρθούρ ἀπό τόν ἰάπωνα στρατηγό Νόγκι. Τό βασικό πού μ' ἐνδιαφέρει ἀπ' αὐτό τό παράδειγμα εἶναι ὅτι ἡ κατάληψη τοῦ Πόρτ-'Αρθούρ πέρασε δυό ἐντελῶς διαφορετικά στάδια. Τό πρῶτο στάδιο ἀποτελεῖται ἀπό λυσσαλέες ἐφόδους πού ἀπότυχαν ὅλες καί στοίχισαν στόν περίφημο ἰάπωνα στρατηλάτη ἐξαιρετικά μεγάλες ἀπώλειες. Τό δεύτερο στάδιο ἄρχισε ἀπό τότε πού ἀναγκάστηκε νά περάσει σέ μιά ἐξαιρετικά βαριά, ἐξαιρετικά δύσκολη καί ἀργή πολιορκία τοῦ φρουρίου μέ ὅλους τούς κανόνες τῆς τέχνης, ὁπότε, ὕστερα ἀπό ἀρκετό διάστημα, τό πρόβλημα τῆς κατάληψης τοῦ φρουρίου εἶχε λυθεῖ ἀκριβῶς μ' αὐτό τόν τρόπο. Ἄν προσέξουμε τά γεγονότα αὐτά, φυσικό εἶναι νά μᾶς γεννηθεῖ τό ἐρώτημα: μέ ποιά ἔννοια μπορεῖ νά θεωρηθεῖ λάθος ὁ πρῶτος τρόπος ἐνέργειας τοῦ ἰάπωνα στρατηγοῦ ἐνάντια στό φρούριο τοῦ Πόρτ-'Αρθούρ; Ἦταν λάθος οἱ κατά μέτωπο ἐπιθέσεις ἐνάντια στό φρούριο; Καί ἄν ἦταν λάθος, τότε μέσα σέ ποιές συνθῆκες ἔπρεπε νά μιλᾶ γιά τό λάθος αὐτό ὁ ἰαπωνικός στρατός, ὥστε νά ἐκπληρώσει σωστά τήν ἀποστολή του καί ὥς ποιό βαθμό ἔπρεπε νά τό θεωρήσει λάθος;

Βέβαια ἀπό τήν πρώτη ματιά ἡ ἀπάντηση στό ἐρώτημα αὐτό φαίνεται πάρα πολύ ἁπλή. 'Αφοῦ μιά σειρά κατά μέτωπο ἐπιθέσεις ἐνάντια στό Πόρτ-'Αρθούρ δέν ἔφεραν κανένα ἀποτέλεσμα — καί αὐτό εἶναι γεγονός — ἀφοῦ οἱ ἀπώλειες, πού εἶχαν κατά τίς ἐφόδους αὐτές οἱ ἐπιτεθέμενοι, ἦταν ἀφάνταστα μεγάλες — κι' αὐτό ἐπίσης εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο — γίνεται ἤδη ὁλοφάνερο πώς δέν χρειάζεται καμιά ἀπόδειξη ὅτι ἦταν λάθος ἡ τακτική τῆς ἄμεσης καί κατά μέτωπο ἐφόδου. 'Από τήν ἄλλη ὅμως πλευρά, δέν εἶναι δύσκολο νά δοῦμε πώς κατά τή λύση ἑνός τέτιου προβλήματος, πού εἶχε πάρα πολλούς ἀγνώστους, εἶναι δύσκολο νά καθορίσει κανείς, ἄν δέν ἔχει τήν ἀνάλογη πρακτική πείρα, μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια ἤ ἔστω κατά προσέγγιση, ποιά μέθοδος μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ ἐνάντια στό ἐχθρικό φρούριο. Αὐτό ἦταν ἀδύνατο νά καθοριστεῖ, χωρίς νά δοκιμαστεῖ πρακτικά ποιά εἶναι ἡ ἰσχύς τοῦ φρουρίου — ποιά ἡ ἰσχύς τῶν ὀχυρῶν του, σέ ποιά κατάσταση βρίσκεται ἡ φρουρά

του κτλ. Χωρίς νά γίνουν όλα αυτά τό πρόβλημα τῆς ἐφαρμογῆς μιᾶς σωστῆς μεθόδου γιά τήν κατάληψη τοῦ φρουρίου ἦταν ἀδύνατο νά λυθεῖ ἀκόμη καί γιά ἕναν ἀπό τούς καλύτερους στρατηλάτες, ἀνάμεσα στούς ὁποίους συγκαταλέγεται ἀναμφισβήτητα καί ὁ στρατηγός Νόγκι. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, ὁ σκοπός καί οἱ προϋποθέσεις τῆς αἴσιας ἔκβασης ὅλου τοῦ πολέμου ἀπαιτοῦσαν νά δοθοῦν στό πρόβλημα αὐτό οἱ πιό γρήγορες δυνατές λύσεις. Ταυτόχρονα ὑπῆρχε πολύ μεγάλη πιθανότητα ὅτι ἀκόμη καί οἱ πολύ μεγάλες ἀπώλειες, ἄν ἦταν ἀπαραίτητες γιά τήν κατάληψη τοῦ φρουρίου μέ ἔφοδο, θά ἀποζημιώνονταν μέ τό παραπάνω. Μέ τίς θυσίες αὐτές θά ἀποδεσμευόταν ὁ ἰαπωνικός στρατός γιά νά διεξάγει ἐπιχειρήσεις σέ ἄλλα θέατρα τοῦ πολέμου καί θά ὁλοκληρωνόταν ἔτσι μιά ἀπό τίς πιό οὐσιαστικές ἀποστολές, προτοῦ ὁ ἐχθρός, δηλαδή ὁ ρωσικός στρατός, προλάβαινε νά μεταφέρει στό μακρινό θέατρο τοῦ πολέμου μεγάλες δυνάμεις, νά τίς προετοιμάσει καλύτερα καί νά φτάσει ἴσως στό σημεῖο νά εἶναι πολλές φορές πιό δυνατός ἀπό τόν ἰαπωνικό στρατό.

Ἄν παρακολουθήσουμε τήν ἐξέλιξη τῆς πολεμικῆς ἐπιχείρησης στό σύνολό της, καί τίς συνθῆκες μέσα στίς ὁποῖες δροῦσε ὁ ἰαπωνικός στρατός, θά καταλήξουμε στό συμπέρασμα ὅτι οἱ ἔφοδοι αὐτοί ἐνάντια στό Πόρτ-Ἀρθούρ ἔδειχναν ὄχι μόνο τό μεγάλο ἡρωισμό ἑνός στρατοῦ, πού στάθηκε ἱκανός νά ὑποστεῖ τεράστιες θυσίες, μά ἦταν καί τό μόνο πού μποροῦσε νά γίνει στίς τοτινές συνθῆκες — δηλ. στήν ἀρχή τῶν ἐπιχειρήσεων — πού ἦταν ἀναγκαῖο καί ὠφέλιμο, γιατί χωρίς ἕναν ἔλεγχο τῶν δυνάμεών του στήν ἐκτέλεση τοῦ πρακτικοῦ καθήκοντος κατάληψης τοῦ φρουρίου, χωρίς μιά δοκιμή τῆς δύναμης ἀντίστασης, δέν ὑπῆρχε βάση γιά νά ἀναλάβει ἕναν πιό μακρόχρονο καί πιό δύσκολο ἀγώνα, πού ἐξαιτίας τῆς μεγάλης διάρκειάς του ἔκρυβε ἤδη μέσα του ἕνα σωρό κινδύνους διαφορετικοῦ χαρακτήρα. Ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐπιχείρησης στό σύνολό της, δέν μποροῦμε νά μήν ἐξετάσουμε καί τό πρῶτο μέρος της, πού ἀποτελοῦνταν ἀπό ἐφόδους καί ἐπιθέσεις, σάν ἕνα μέρος ἀπαραίτητο, σάν ἕνα μέρος ὠφέλιμο, γιατί, τό ξαναλέω, χωρίς μιά τέτια πείρα, ὁ ἰαπωνικός στρατός δέν μποροῦσε νά ἔχει ἐπαρκή γνώση τῶν συγκεκριμένων συνθηκῶν τοῦ ἀγώνα. Ποιά ἦταν ἡ κατάσταση αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ, ὅταν τέλειωνε τήν περίοδο τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στό ἐχθρικό φρούριο μέ τή μέθοδο τῶν ἐφόδων; Ἔχουμε θυσίες χιλιάδες καί χιλιάδες, θά θυσιάσουμε χιλιάδες ἀκόμη, μά

τό φρούριο μέ τή μέθοδο αὐτή δέν πέφτει — αὐτή ἦταν ἡ κατάσταση, ὅταν ἕνα μέρος ἤ ἡ πλειοψηφία ἄρχιζε νά καταλήγει στό συμπέρασμα πώς πρέπει νά σταματήσει ἡ τακτική τῆς ἐφόδου καί νά ἀρχίσει ἡ πολιορκία. Ἀφοῦ ἀποδείχτηκε πώς ἡ τακτική αὐτή ἦταν λάθος, πρέπει νά μπεῖ τέρμα στό λάθος αὐτό, καί καθετί πού εἶναι συνδεμένο μ' αὐτό τό λάθος πρέπει νά θεωρηθεῖ ἐμπόδιο τῆς δράσης, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ ἀλλαγή: πρέπει νά σταματήσουμε τήν ἔφοδο καί νά περάσουμε στήν πολιορκία, σέ ἄλλη διάταξη τῶν στρατευμάτων, στήν ἀνακατανομή τῶν ὑλικῶν στοιχείων καί πολύ περισσότερο στήν ἀλλαγή τῶν μεθόδων καί ἐνεργειῶν. Αὐτό πού ὑπῆρχε προηγούμενα πρέπει ἀποφασιστικά, καθαρά καί ξάστερα νά θεωρηθεῖ λαθεμένο, ὥστε νά μήν ἔχουμε ἐμπόδια στήν ἀνάπτυξη τῆς καινούργιας στρατηγικῆς καί τακτικῆς, στήν ἐξέλιξη τῶν ἐπιχειρήσεων, πού τώρα θά ἔπρεπε νά πάρουν ἐντελῶς διαφορετικό δρόμο καί πού, ὅπως ξέρουμε, τέλειωσαν μέ πλήρη ἐπιτυχία, ἄν καί σέ διάστημα ἀσύγκριτα πιό μακρόχρονο ἀπ' ὅ,τι εἶχε ὑπολογιστεῖ.

Νομίζω πώς τό παράδειγμα αὐτό εἶναι χρήσιμο γιά νά καταλάβουμε σέ ποιά κατάσταση βρέθηκε ἡ ἐπανάστασή μας, λύνοντας τά σοσιαλιστικά της προβλήματα στόν τομέα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή διακρίνονται πολύ καθαρά δυό περίοδοι. Ἀπό τή μιά μεριά, ἡ περίοδος πού διαρκεῖ περίπου ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1918 μέχρι τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 κι' ἀπό τήν ἄλλη, ἡ περίοδος αὐτή πού βρισκόμαστε ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ 1921.

Ἄν θυμηθεῖτε τίς δηλώσεις, ἐπίσημες καί ἀνεπίσημες, πού ἔκανε τό Κόμμα μας ἀπό τό τέλος τοῦ 1917 ὥς τίς ἀρχές τοῦ 1918, θά δεῖτε, πώς ἀπό τότε ἀκόμη καταλαβαίναμε πώς ἡ ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασης, ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἀγώνα μπορεῖ νά πάρει τόσο ἕναν δρόμο σχετικά σύντομο, ὅσο καί ἕναν δρόμο πολύ μακρύ καί δύσκολο. Μά ὅταν ἐκτιμούσαμε τήν πιθανή ἐξέλιξη, ξεκινούσαμε κυρίως, καί δέν θυμᾶμαι νά ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις, ἀπό προϋποθέσεις πού πάντα ἴσως δέν διατυπώνονταν ἀνοιχτά, μά πού ὑπονοοῦνταν πάντα σιωπηρά — ἀπό τίς προϋποθέσεις τοῦ ἄμεσου περάσματος στή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση. Ξαναδιάβασα σκόπιμα ὅσα γράφτηκαν λογουχάρη τό Μάρτη καί τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918 γιά τά καθήκοντα τῆς ἐπανάστασής μας στόν τομέα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, καί πείστηκα πώς πραγματικά ξεκινούσαμε ἀπό τέτιες προϋποθέσεις.

Ἦταν ἀκριβῶς ἡ περίοδος πού εἶχε πιά πραγματοποιηθεῖ ἕνα τέτιο οὐσιαστικό, καί ἀπό πολιτική ἄποψη προκαταρκτικό ἀναγκαστικά, καθῆκον, ὅπως τό καθῆκον τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας, τῆς δημιουργίας σοβιετικοῦ κρατικοῦ συστήματος στή θέση τοῦ προηγούμενου ἀστικοκοινοβουλευτικοῦ, καί στή συνέχεια τό καθῆκον τῆς ἐξόδου ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, μάλιστα μιά καί ἡ ἔξοδος πού ὅπως εἶναι γνωστό ἦταν συνυφασμένη μέ ἐξαιρετικά βαριές θυσίες, μέ τή σύναψη τῆς ἀπίστευτα ταπεινωτικῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, πού ἔβαζε σχεδόν ἀπραγματοποίητους ὅρους. Μετά τή σύναψη αὐτῆς τῆς εἰρήνης ἡ περίοδος ἀπό τό Μάρτη ὥς τό καλοκαίρι τοῦ 1918 ἦταν μιά περίοδος, ὅπου τά προβλήματα τοῦ πολέμου φαίνονταν λυμένα. Τά γεγονότα ἔδειξαν ἀργότερα πώς τά πράγματα δέν ἦταν ἔτσι, πώς τό Μάρτη τοῦ 1918, μετά τή λύση τοῦ προβλήματος τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, πλησιάζαμε ἁπλῶς στήν ἔναρξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1918 σέ συνδυασμό μέ τήν ἐξέγερση τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ σώματος, ἄρχισε νά πλησιάζει ὅλο καί περισσότερο. Τότε, τό Μάρτη ἤ τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918, μιλώντας γιά τά καθήκοντά μας, ἀντιπαραθέταμε ἤδη στίς μεθόδους τοῦ βαθμιαίου περάσματος τέτιες μορφές δράσης, ὅπως εἶναι ἡ μέθοδος πάλης πού ἀπόβλεπε κυρίως στήν ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν, σέ ἐκεῖνο πού χαρακτήριζε κυρίως τούς πρώτους μῆνες τῆς ἐπανάστασης, δηλαδή τό τέλος τοῦ 1917 καί τίς ἀρχές τοῦ 1918. Καί τότε ἀκόμη βρισκόμασταν στήν ἀνάγκη νά λέμε πώς ἡ δουλιά μας στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης τοῦ ὑπολογισμοῦ καί τοῦ ἐλέγχου ἔμεινε πολύ πίσω σέ σχέση μέ τή δουλιά καί τή δράση στόν τομέα τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῶν ἀπαλλοτριωτῶν. Αὐτό σήμαινε πώς ἀπαλλοτριώσαμε πολύ περισσότερα ἀπ' ὅ,τι μπορούσαμε νά ὑπολογίσουμε, νά ἐλέγξουμε, νά διευθύνουμε κτλ., κι' ἔτσι ἔμπαινε ζήτημα μετάβασης ἀπό τό πρόβλημα τῆς ἀπαλλοτρίωσης, τῆς κατάλυσης τῆς ἐξουσίας τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί ἀπαλλοτριωτῶν, στό πρόβλημα τῆς ὀργάνωσης τοῦ ὑπολογισμοῦ καί τοῦ ἐλέγχου, στά πεζά, ἄς ποῦμε, οἰκονομικά καθήκοντα τῆς ἄμεσης οἰκοδόμησης. Καί τότε σέ μιά σειρά σημεῖα ἀναγκαστήκαμε νά κάνουμε πίσω. Ἔτσι, λογουχάρη, τό Μάρτη καί τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918 μπῆκε ζήτημα νά ἀμείβονται οἱ εἰδικοί σύμφωνα μέ κάτι μισθολόγια πού ἀντιστοιχοῦσαν ὄχι στίς σοσιαλιστικές, ἀλλά στίς ἀστικές σχέσεις, δηλαδή μέ μισθολόγια πού δέν καθορίζονταν ἀνάλογα μέ τίς δυσκολίες ἤ τίς βαριές συνθῆκες δουλιᾶς,

ἀλλά ἀνάλογα μέ τίς ἀστικές συνήθειες καί μέ τίς συνθῆκες τῆς ἀστικῆς κοινωνίας. Μιά τέτια ἐξαιρετικά μεγάλη, μέ τά ἀστικά μέτρα μεγάλη, ἀμοιβή τῶν εἰδικῶν δέν ὑπῆρχε ἀρχικά στό σχέδιο τῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας καί δέν ἀνταποκρινόταν μάλιστα σέ μιά σειρά διατάγματα πού ἐκδόθηκαν στά τέλη τοῦ 1917. Ἀλλά στίς ἀρχές τοῦ 1918 ὑπῆρχαν συγκεκριμένες ὁδηγίες τοῦ Κόμματός μας ὅτι στό ζήτημα αὐτό ἔπρεπε νά κάνουμε ἕνα βῆμα πίσω καί νά δεχτοῦμε ἕναν ὁρισμένο «συμβιβασμό» (χρησιμοποιῶ τή λέξη πού ἦταν τότε σέ χρήση). Μέ ἀπόφαση πού πῆρε ἡ ΠΚΕΕ στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1918 θεωρήθηκε ἀναγκαῖο νά γίνει αὐτή ἡ ἀλλαγή στό γενικό σύστημα μισθοδοσίας [95].

Τήν οἰκοδομητική, οἰκονομική δουλιά μας, πού τήν προωθήσαμε τότε στήν πρώτη θέση, τή βλέπαμε ἀπό μιά σκοπιά. Τότε τραβούσαμε γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό χωρίς προκαταρκτική περίοδο πού νά προσαρμόζει τήν παλιά οἰκονομία στή σοσιαλιστική οἰκονομία. Πιστεύαμε πώς, μιά καί δημιουργήσαμε κρατική παραγωγή καί κρατική κατανομή τῶν προϊόντων, περάσαμε κιόλας κατευθείαν μέ τόν τρόπο αὐτό σέ διαφορετικό, σχετικά μέ τό προηγούμενο, οἰκονομικό σύστημα παραγωγῆς καί κατανομῆς. Πιστεύαμε πώς καί τά δυό συστήματα —τό σύστημα τῆς κρατικῆς παραγωγῆς καί κατανομῆς καί τό σύστημα παραγωγῆς καί κατανομῆς μέ βάση τό ἰδιωτικό ἐμπόριο— θά συγκρουστοῦν μεταξύ τους μέσα σέ τέτιες συνθῆκες, πού θά μᾶς ἐπιτρέψουν νά ὀργανώσουμε τήν κρατική παραγωγή καί κατανομή, ἀποσπώντας την βῆμα πρός βῆμα ἀπό τό ἐχθρικό σύστημα. Λέγαμε πώς τό καθῆκον μας τώρα δέν εἶναι πιά τόσο ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν, ὅσο ὁ ὑπολογισμός, ὁ ἔλεγχος, ἡ αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, τό ἀνέβασμα τῆς πειθαρχίας. Τό λέγαμε αὐτό καί τό Μάρτη-Ἀπρίλη τοῦ 1918, μά δέν βάζαμε καθόλου τό ζήτημα: σέ ποιό συσχετισμό θά βρεθεῖ ἡ οἰκονομία μας μέ τήν ἀγορά, μέ τό ἐμπόριο. Ὅταν ἀπ' ἀφορμή τήν πολεμική ἐνάντια σέ μιά μερίδα συντρόφων, πού εἶχαν ταχθεῖ ἐνάντια στή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, τήν ἄνοιξη τοῦ 1918, βάλαμε, λογουχάρη, τό ζήτημα τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, δέν τό βάλαμε μέ τήν ἔννοια πώς θά πᾶμε πρός τά πίσω, πρός τόν κρατικό καπιταλισμό, μά μέ τήν ἔννοια πώς ἡ θέση μας θά ἦταν πιό εὐνοϊκή καί θά λύναμε πιό γρήγορα τά σοσιαλιστικά μας

προβλήματα, ἄν στή Ρωσία εἴχαμε κρατικό καπιταλισμό, σάν κυρίαρχο οἰκονομικό σύστημα. Θά ἤθελα νά ἐπιστήσω εἰδικά τήν προσοχή σας σ' αὐτό τό γεγονός, γιατί τό θεωρῶ ἀπαραίτητο γιά νά καταλάβουμε ποιά ἦταν ἡ οὐσία τῆς ἀλλαγῆς τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς καί πῶς πρέπει νά ἐκτιμήσουμε αὐτή τήν ἀλλαγή.

Θά σᾶς φέρω ἕνα παράδειγμα πού μποροῦσε νά δείξει πιό συγκεκριμένα, πιό ἀνάγλυφα μέσα σέ ποιές συνθῆκες γινόταν ἡ πάλη μας. Πρίν ἀπό λίγο καιρό ἔτυχε νά δῶ στή Μόσχα ἕνα φύλλο τῆς ἰδιωτικῆς ἔκδοσης «Λιστόκ Ὀμπγιαβλένιι»[96]. Ὕστερα ἀπό τήν τρίχρονη προηγούμενη οἰκονομική μας πολιτική αὐτό τό «Λιστόκ Ὀμπγιαβλένιι» μοῦ ἔκανε τήν ἐντύπωση ἑνός πράγματος ἐντελῶς ἀσυνήθιστου, ἐντελῶς νέου, παράξενου. Ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη τῶν γενικῶν μεθόδων τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς τίποτε τό παράξενο ἐδῶ δέν ὑπάρχει. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε, ἄν πάρουμε αὐτό τό μικρό, μά ἀρκετά χαρακτηριστικό παράδειγμα, πῶς πήγαινε ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἀγώνα, ποιοί ἦταν οἱ στόχοι καί μέθοδοί του στήν ἐπανάστασή μας γενικά. Ἕνα ἀπό τά πρῶτα διατάγματα στά τέλη τοῦ 1917 ἦταν τό διάταγμα γιά τήν κρατική μονοπώληση τῶν ἀνακοινώσεων. Τί σήμαινε αὐτό τό διάταγμα; Σήμαινε πώς τό προλεταριάτο πού κατάκτησε τήν κρατική ἐξουσία βλέπει τό πέρασμα σέ νέες κοινωνικο-οἰκονομικές σχέσεις ὅσο τό δυνατό πιό βαθμιαῖο —ὄχι μέ κατάργηση τοῦ ἰδιωτικοῦ Τύπου, μά μέ ὑποταγή του σέ μιά ὁρισμένη κρατική καθοδήγηση, μέ μπάσιμό του στό κανάλι τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ. Τό διάταγμα πού ὅριζε τήν κρατική μονοπώληση τῶν ἀνακοινώσεων, εἶχε σάν προϋπόθεση ὅτι παραμένουν σάν γενικό φαινόμενο οἱ ἐφημερίδες τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρηματιῶν, πώς παραμένει ἡ οἰκονομική πολιτική πού κάνει ἀπαραίτητες τίς ἰδιωτικές ἀνακοινώσεις, παραμένει καί ὁ θεσμός τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας — παραμένουν μιά ὁλόκληρη σειρά ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις, πού χρειάζονται διαφημίσεις, ἀνακοινώσεις. Τέτιο ἦταν καί μόνο σάν τέτιο μποροῦσε νά εἶναι καί τό διάταγμα γιά τή μονοπώληση τῶν ἰδιωτικῶν ἀνακοινώσεων. Κάτι παρόμοιο ὑπάρχει καί στά διατάγματα πού ἀφοροῦν τίς τραπεζικές ὑποθέσεις, ἀλλά γιά νά μήν περιπλέξω τό παράδειγμα δέν θά μιλήσω γι' αὐτές.

Ποιά ὅμως ἦταν ἡ τύχη τοῦ διατάγματος γιά τή μονοπώληση τῶν ἰδιωτικῶν ἀνακοινώσεων, πού ἐκδόθηκε τίς πρῶτες ἑβδομάδες τῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας; Ἡ τύχη του ἦταν νά σαρωθεῖ γρήγορα καί νά βγεῖ ἀπό τή μέση. Ἀναπολώντας τώρα τήν ἐξέλιξη τοῦ ἀγώνα καί τίς συνθῆκες μέσα στίς ὁποῖες διεξαγόταν ὁ ἀγώνας αὐτός ἀπό τότε μέχρι σήμερα, γελοῦμε τώρα μέ τόν ἑαυτό μας, ἀναλογιζόμενοι πόσο ἀφελεῖς εἴμασταν γιά νά μποροῦμε νά μιλᾶμε στά τέλη τοῦ 1917, γιά τήν καθιέρωση κρατικῆς μονοπώλησης τῶν ἰδιωτικῶν ἀνακοινώσεων. Τί λογῆς ἰδιωτικές ἀνακοινώσεις μποροῦσαν νά ὑπάρχουν σέ μιά περίοδο ἀπεγνωσμένου ἀγώνα! Ὁ ἐχθρός, δηλαδή ὁ καπιταλιστικός κόσμος, ἀπάντησε στό διάταγμα αὐτό τῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας, συνεχίζοντας τόν ἀγώνα ὥς τό τέλος καί ἐντείνοντάς τον στό ἔπακρο. Τό διάταγμα εἶχε σάν προϋπόθεση πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἔχει στεργιώσει σέ τέτιο βαθμό πού κανένα ἄλλο σύστημα οἰκονομίας δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει, πού ἡ ἀνάγκη ὑποταγῆς σ' αὐτή εἶναι τόσο ὁλοφάνερη γιά ὅλη τή μάζα τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρηματιῶν καί τῶν διάφορων ἰδιοκτητῶν, ὥστε θά δεχτοῦν τόν ἀγώνα πάνω στή βάση πού τόν βάλαμε ἐμεῖς, σάν κρατική ἐξουσία. Γιά σᾶς, λέγαμε, μένουν οἱ ἰδιωτικές ἐκδόσεις, μένει ἡ ἰδιωτική πρωτοβουλία, μένει ἡ ἀναγκαία γιά τήν ἐξυπηρέτηση αὐτῶν τῶν ἐπιχειρήσεων ἐλευθερία ἀνακοινώσεων, καθορίζεται μονάχα κρατική φορολογία σέ βάρος τους, καθορίζεται μονάχα ἡ συγκεντροποίησή τους στά χέρια τοῦ κράτους, μά αὐτό καθεαυτό τό σύστημα τῶν ἰδιωτικῶν ἀνακοινώσεων, ὄχι μόνο δέν καταργεῖται, ἀλλά ἀντίθετα, σᾶς παρέχεται ἕνα ὁρισμένο ὄφελος, πού συνδέεται πάντα μέ τήν ὀρθή συγκεντροποίηση τοῦ τομέα τῶν πληροφοριῶν. Στήν πράξη ὅμως βρεθήκαμε στήν ἀνάγκη νά δόσουμε τή μάχη σέ ἕνα ἐντελῶς ἄλλο πεδίο. Ὁ ἐχθρός, δηλαδή ἡ τάξη τῶν καπιταλιστῶν, ἀπάντησε στό διάταγμα αὐτό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας μέ τήν πλήρη ἄρνηση ὁλόκληρης τῆς κρατικῆς αὐτῆς ἐξουσίας. Γιά καμιά ἀνακοίνωση δέν μποροῦσε πιά νά γίνεται λόγος, γιατί ὅλα τά ἀστικά-καπιταλιστικά στοιχεῖα πού ἀπόμειναν μέσα στό καθεστώς μας ἔστρεφαν τότε ἤδη ὅλες τίς δυνάμεις τους στόν ἀγώνα ἐνάντια στά ἴδια τά θεμέλια τῆς ἐξουσίας. Ἐμεῖς, πού προτείναμε στούς καπιταλιστές: «Πειθαρχεῖστε στούς κανονισμούς τοῦ κράτους, πειθαρχεῖστε στήν κρατική ἐξουσία, καί ἀντί τῆς ὁλοκλη-

ρωτικῆς κατάργησης τῶν ὅρων πού ἀνταποκρίνονταν στά παλιά συμφέροντα, στίς παλιές συνήθειες καί ἀντιλήψεις τοῦ πληθυσμοῦ, θά ἔχετε μιά βαθμιαία ἀλλαγή ὅλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων μέσω τῆς κρατικῆς διακυβέρνησης» — ἐμεῖς ἀντιμετωπίσαμε τό ζήτημα τῆς ἴδιας τῆς ὕπαρξής μας. Ἡ τακτική πού ἐφάρμοσε ἡ τάξη τῶν καπιταλιστῶν ἀπόβλεπε νά μᾶς σπρώξει σ' ἕναν ἀγώνα, ἀπεγνωσμένο καί ἀμείλικτο, πού μᾶς ἀνάγκασε νά προβοῦμε σέ μιά ἀσύγκριτα πιό ριζική ἀλλαγή τῶν παλιῶν σχέσεων ἀπ' ὅ,τι προϋποθέταμε.

Ἀπό τό διάταγμα τῆς μονοπώλησης τῶν ἰδιωτικῶν ἀνακοινώσεων δέν βγῆκε τίποτε — ἔμεινε ἄγραφο χαρτί, καί ἡ ζωή, δηλαδή ἡ ἀντίσταση τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν, ἀνάγκασε τήν κρατική μας ἐξουσία νά μεταφέρει τόν ἀγώνα σέ ἐντελῶς ἄλλο ἐπίπεδο, ὄχι σέ τέτια τιποτένια καί μέχρι γελοιότητας μικροζητήματα, μέ τά ὁποῖα εἴχαμε τήν ἀφέλεια νά ἀσχολούμαστε στά τέλη τοῦ 1917, μά στό ζήτημα: θά ὑπάρξουμε ἤ δέν θά ὑπάρξουμε — στό ζήτημα νά τσακίσουμε τό σαμποτάζ ὅλης τῆς ὑπαλληλικῆς τάξης, νά ἀποκρούσουμε τό στρατό τῶν λευκοφρουριτῶν, πού εἶχε τήν ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς τάξης ὅλου τοῦ κόσμου.

Αὐτό τό ἐπιμέρους ἐπεισόδιο μέ τό διάταγμα τῶν ἀνακοινώσεων μᾶς παρέχει, μοῦ φαίνεται, χρήσιμα διδάγματα σχετικά μέ τό βασικό ζήτημα, ἄν ἦταν ἤ ὄχι λαθεμένη ἡ παλιά τακτική. Βέβαια, ἐκτιμώντας τώρα τά γεγονότα στό φόντο τῆς κατοπινῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης, δέν μποροῦμε νά μή δοῦμε πώς τό διάταγμά μας ἐκεῖνο ἦταν ἀφελές καί ἀπό μιά ὁρισμένη ἄποψη λαθεμένο, συνάμα ὅμως εἶχε καί κάτι τό σωστό ἀπό τήν ἄποψη ὅτι ἡ κρατική ἐξουσία — τό προλεταριάτο — δοκίμασε νά πραγματοποιήσει τό πέρασμα στίς νέες κοινωνικές σχέσεις μέ τήν πιό μεγάλη, ἄς ποῦμε, προσαρμογή στίς ὑφιστάμενες τότε σχέσεις, ἕνα πέρασμα ὅσο τό δυνατό βαθμιαῖο καί χωρίς ἀπότομες ἀλλαγές. Μά ὁ ἐχθρός, δηλαδή ἡ ἀστική τάξη, ἔθεσε σ' ἐφαρμογή ὅλα τά μέσα, γιά νά μᾶς σπρώξει σ' ἕναν ἀπεγνωσμένο ἀγώνα ὀξύτατης μορφῆς. Στρατηγικά, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἐχθροῦ, ἦταν ἄραγε σωστό αὐτό; Φυσικά, ἦταν σωστό, γιατί πῶς θά μποροῦσε ἡ ἀστική τάξη νά ὑποταχθεῖ ξαφνικά στήν πρωτοφανέρωτη, στήν ἐντελῶς νέα προλεταριακή ἐξουσία, ἄν δέν δοκίμαζε σ' αὐτό τόν τομέα τίς δυνάμεις της μέ μιά ἄμεση σύγκρουση; «Μᾶς συγχωρεῖτε, ἀξιότιμοι κύριοι — μᾶς ἀπαντοῦσε ἡ ἀστική τάξη — ἀλλά

δέν πρόκειται καθόλου νά κουβεντιάσουμε μαζί σας γιά τίς ἀνακοινώσεις, μά γιά τό ἄν θά μπορέσουμε νά βροῦμε ἕναν ἄλλο Βράνγκελ, Κολτσάκ, Ντενίκιν καί γιά τό ἄν θά τούς βοηθήσει ἡ διεθνής ἀστική τάξη γιά νά λύσει ἕνα πρόβλημα ἐντελῶς διαφορετικό ἀπό τό ἄν θά ἔχετε ἤ δέν θά ἔχετε Κρατική τράπεζα». Γιά τό ζήτημα αὐτό, γιά τήν Κρατική τράπεζα, κατά τά τέλη τοῦ 1917 γράφτηκαν, ὅπως καί γιά τίς ἀνακοινώσεις, ὑπεραρκετές ἐργασίες πού οἱ περισσότερες ἀποδείχτηκαν μόνο μουντζουρωμένα χαρτιά.

Ἡ ἀστική τάξη μᾶς ἀπάντησε τότε μέ μιά στρατηγική σωστή ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων της: «Πρῶτα ἄς παλέψουμε γιά τό βασικό ζήτημα: εἶστε ἄραγε γενικά κρατική ἐξουσία, ἤ μόνο νομίζετε πώς εἶστε, καί αὐτό τό ζήτημα δέν πρόκειται νά λυθεῖ βέβαια μέ τά διατάγματα, μά μέ τόν πόλεμο, μέ τή βία, καί τόν πόλεμο αὐτό θά τόν κάνουμε ἴσως ὄχι μόνο ἐμεῖς, οἱ καπιταλιστές πού διώχτηκαν ἀπό τή Ρωσία, μά ὅλοι ὅσοι ἐνδιαφέρονται γιά τό καπιταλιστικό σύστημα. Καί ἄν ἀποδειχτεῖ πώς ὁ ὑπόλοιπος κόσμος ἐνδιαφέρεται ἀρκετά, τότε ἐμᾶς, τούς ρώσους καπιταλιστές, θά μᾶς ὑποστηρίξει ἡ διεθνής ἀστική τάξη». Ἐνεργώντας μ' αὐτό τόν τρόπο, ἡ ἀστική τάξη ἐνεργοῦσε, ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὑπεράσπισης τῶν συμφερόντων της, σωστά. Ἔχοντας ἔστω καί τήν παραμικρή ἐλπίδα γιά τή λύση τοῦ ριζικοῦ προβλήματος μέ τό πιό δραστικό μέσο —τόν πόλεμο— δέν μποροῦσε, μά καί δέν ὄφειλε νά δεχτεῖ τίς μερικές ἐκεῖνες παραχωρήσεις, πού τίς ἔκανε ἡ Σοβιετική ἐξουσία ὑπέρ ἑνός πιό βαθμιαίου περάσματος στή νέα τάξη πραγμάτων. «Δέν θέλουμε οὔτε πέρασμα, οὔτε τέτιο καινούργιο σύστημα!» — νά πῶς ἀπαντοῦσε ἡ ἀστική τάξη.

Νά γιατί τά γεγονότα πῆραν τήν ἐξέλιξη πού παρατηροῦμε τώρα. Ἀπό τή μιά πλευρά, ἡ νίκη τοῦ προλεταριακοῦ κράτους μέ τό δίχως προηγούμενο ἀγωνιστικό μεγαλεῖο, πού χαρακτήριζε ὅλη τήν περίοδο τοῦ 1917 καί 1918, σέ συνθῆκες πρωτοφανοῦς λαϊκοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἀπό τήν ἄλλη, ἡ ἀπόπειρα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού ἀπόβλεπε ἀρχικά σέ μιά σειρά βαθμιαῖες ἀλλαγές, σέ ἕνα πιό συνετό πέρασμα στό νέο σύστημα, πράγμα πού ἐκφράστηκε ἀνάμεσα στ' ἄλλα στό παραδειγματάκι πού ἀνάφερα. Ἀντί γι' αὐτό, πῆρε σάν ἀπάντηση ἀπό τό ἐχθρικό στρατόπεδο ὅτι εἶναι

ἀποφασισμένοι νά κατέβουν σέ ἀμείλικτο ἀγώνα γιά νά ξεκαθαριστεῖ, ἄν ἡ Σοβιετική ἐξουσία μπορεῖ νά διατηρηθεῖ σάν κράτος στό σύστημα τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν σχέσεων. Τό ζήτημα αὐτό μποροῦσε νά λυθεῖ μόνο μέ πόλεμο, πού μέ τή σειρά του ἦταν ἐξαιρετικά σκληρός, ὅπως εἶναι ἕνας ἐμφύλιος πόλεμος. Ὅσο δυσκολότερος γινόταν ὁ ἀγώνας, τόσο λιγότερα περιθώρια ἔμεναν γιά ἕνα συνετό πέρασμα. Σ' αὐτή τή λογική τοῦ ἀγώνα ἡ ἀστική τάξη, εἶπα, ἐνεργοῦσε ἀπό τήν ἄποψή της σωστά. Καί τί μπορούσαμε νά ποῦμε ἐμεῖς; «Μή μᾶς φοβίζετε, κύριοι καπιταλιστές. Θά σᾶς τσακίσουμε καί σ' αὐτό τόν τομέα, κι' αὐτό θά εἶναι ἕνα πρόσθετο τσάκισμα, ὕστερα ἀπό τήν ἧττα σας στό πολιτικό πεδίο, μαζί μέ τή Συντακτική σας Συνέλευση». Ἀλλιῶς δέν μπορούσαμε νά ἐνεργήσουμε. Κάθε ἄλλος τρόπος ἐνέργειας θά σήμαινε ἀπό τήν πλευρά μας πλήρη παράδοση θέσεων.

Θυμηθεῖτε τίς συνθῆκες διεξαγωγῆς τοῦ ἀγώνα μας, καί θά καταλάβετε τί ἦταν αὐτή ἡ φαινομενικά λαθεμένη καί τυχαία ἀλλαγή, γιατί, στηριζόμενοι στό γενικό ἐνθουσιασμό καί στήν ἐξασφαλισμένη πολιτική κυριαρχία, καταφέραμε νά διαλύσουμε εὔκολα τή Συντακτική Συνέλευση, καί γιατί παράλληλα εἴμασταν ἀναγκασμένοι νά δοκιμάσουμε μιά σειρά μέτρα γιά ἕνα βαθμιαῖο, συνετό πέρασμα σέ οἰκονομικές μεταρυθμίσεις, γιατί, τέλος, ἡ λογική τοῦ ἀγώνα καί ἡ ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης μᾶς ἀνάγκασαν νά καταφύγουμε στά πιό σκληρά, στά πιό ἀπεγνωσμένα, στά πιό ἔσχατα μέσα διεξαγωγῆς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού ἐπί τρία χρόνια ρήμαζε τή Ρωσία.

Τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 ἔγινε φανερό πώς ἀποτύχαμε στήν προσπάθειά μας νά περάσουμε «μέ ἔφοδο», δηλ. μέ τόν πιό σύντομο, γρήγορο καί ἄμεσο τρόπο, στίς σοσιαλιστικές βάσεις παραγωγῆς καί κατανομῆς. Ἡ πολιτική κατάσταση τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 μᾶς ἔδειξε πώς πρέπει ἀναπόφευκτα σέ μιά σειρά οἰκονομικά ζητήματα νά ὑποχωρήσουμε στίς θέσεις τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, νά περάσουμε ἀπό τήν «ἔφοδο» στήν «πολιορκία».

Ἄν τό πέρασμα αὐτό προκαλεῖ σέ ὁρισμένους παράπονα, κλάματα, ἀπογοήτευση, ἀγανάκτηση, πρέπει νά ποῦμε: δέν εἶναι τόσο ἐπικίνδυνη ἡ ἧττα, ὅσο ὁ φόβος νά ἀναγνωρίσουμε τήν ἧττα μας, ὁ φόβος νά βγάλουμε ἀπ' αὐτή ὅλα τά συμπεράσματα. Ὁ ἔνοπλος ἀγώνας εἶναι πολύ πιό ἁπλός ἀπό τόν ἀγώνα τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στόν καπιταλισμό· νικήσαμε τόν Κολτσάκ

καί Σία γιατί δέν φοβόμασταν νά ἀναγνωρίζουμε τίς ἧττες μας, δέν φοβόμασταν νά βγάζουμε ἀπ' αὐτές διδάγματα, νά ξαναφτιάχνουμε πολλές φορές ὅ,τι ἦταν μισοφτιαγμένο ἤ κακοφτιαγμένο.

Ἔτσι ἀκριβῶς πρέπει νά ἐνεργοῦμε στόν τομέα τοῦ πολύ πιό σύνθετου καί δύσκολου ἀγώνα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας ἐνάντια στήν καπιταλιστική. Νά μή φοβόμαστε νά ἀναγνωρίζουμε τήν ἧττα. Νά διδασκόμαστε ἀπό τίς ἧττες μας. Νά ξαναφτιάχνουμε μέ περισσότερη ἐπιμέλεια, προσοχή καί σύστημα καθετί πού φτιάχτηκε ἄσχημα. Ἄν δεχόμαστε τήν ἄποψη πώς ἡ αναγνώριση τῆς ἧττας, ὅπως ἡ παράδοση θέσεων, προκαλεῖ ἀπογοήτευση καί χαλάρωση τῆς δραστηριότητας κατά τή διεξαγωγή τοῦ ἀγώνα, τότε ἔπρεπε νά ὁμολογήσουμε πώς τέτιοι ἐπαναστάτες δέν ἀξίζουν οὔτε μιά πεντάρα.

Κι' ἐγώ πιστεύω πώς κανένας δέν θά μπορέσει νά τό πεῖ αὐτό γιά τούς μπολσεβίκους, πού τούς ἀτσάλωσε ἡ τρίχρονη πείρα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἄν ἐξαιρέσει κανείς μερικές μεμονωμένες περιπτώσεις. Ἡ δύναμή μας βρισκόταν καί βρίσκεται στό νά ἀναμετροῦμε μέ ἀπόλυτη ψυχραιμία τίς πιό βαριές ἧττες, διδασκόμενοι ἀπό τήν πείρα τους ποιές ἀλλαγές πρέπει νά ἐπιφέρουμε στή δράση μας. Καί γι' αὐτό πρέπει νά μιλᾶμε ἀνοιχτά. Αὐτό εἶναι ἐνδιαφέρον καί σπουδαῖο ὄχι μόνο ἀπό τήν ἄποψη τῆς θεωρητικῆς ἀλήθειας, μά καί ἀπό τήν πρακτική πλευρά. Δέν μποροῦμε νά μάθουμε νά λύνουμε τά ζητήματά μας μέ νέες μεθόδους σήμερα, ἄν ἡ χθεσινή πείρα δέν μᾶς ἄνοιξε τά μάτια σχετικά μέ τό λαθεμένο χαρακτήρα τῶν παλιῶν μεθόδων.

Ὕστερα ἀπό τό πείραμα τῆς ἄμεσης σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης σέ συνθῆκες ἀπίστευτα δύσκολες, σέ συνθῆκες ἑνός ἐμφυλίου πολέμου, σέ συνθῆκες πού ἡ ἀστική τάξη μᾶς ἀνάγκαζε νά χρησιμοποιοῦμε μορφές σκληροῦ ἀγώνα — τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 ἄρχισε νά ξεκαθαρίζει ἡ κατάσταση καί τό καθῆκον τοῦ περάσματος στή νέα οἰκονομική πολιτική εἶναι ἀκριβῶς τοῦτο δῶ: ὄχι ἄμεση σοσιαλιστική οἰκοδόμηση, μά ὑποχώρηση σέ πάρα πολλούς τομεῖς τῆς οἰκονομίας πρός τόν κρατικό καπιταλισμό, ὄχι μετωπική ἐπίθεση, ἀλλά ἕνα καθῆκον βαρύτατο, δύσκολο καί δυσάρεστο, τό καθῆκον τῆς μακρόχρονης πολιορκίας, συνδεμένης μέ πάρα πολλές ὑποχωρήσεις. Νά τί χρειάζεται γιά νά καταπιαστοῦμε μέ τή λύση τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, δηλ. μέ τήν ἐξασφάλιση τοῦ περάσματος τῆς οἰκονομίας στίς βάσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Δέν μπορῶ σήμερα νά ἀναφέρω ἀριθμούς, συμπεράσματα ἤ γεγονότα πού θά ἔδειχναν τί μᾶς ἔδοσε ἡ πολιτική αὐτή τῆς ἐπιστροφῆς στόν κρατικό καπιταλισμό. Θά φέρω μόνο ἕνα μικρό παράδειγμα. Ξέρετε πώς ἕνα ἀπό τά κύρια κέντρα τῆς οἰκονομίας μας εἶναι ἡ ἀνθρακοφόρα περιοχή τοῦ Ντονιέτς. Ξέρετε πώς ἔχουμε ἐκεῖ πολύ μεγάλες πρώην καπιταλιστικές ἐπιχειρήσεις, πού βρίσκονται στό ἐπίπεδο τῶν καπιταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ξέρετε ἐπίσης πώς τό καθῆκον μας ἐκεῖ ἦταν νά ἀνορθώσουμε πρῶτα τίς μεγάλες βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις: μ' ἕνα μικρό ἀριθμό ἐργατῶν μποροῦμε εὐκολότερα νά ἀρχίσουμε τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας τοῦ Ντονιέτς. Μά τί βλέπουμε τώρα ἐκεῖ, ὕστερα ἀπό τήν ἐαρινή στροφή στήν πολιτική; Βλέπουμε τό ἀντίθετο — τήν ἐξαιρετικά ἀντίθετη ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς στά μικρά ἀγροτικά ἀνθρακωρυχεῖα, πού ἄρχισαν νά ἐνοικιάζονται. Βλέπουμε τήν ἀνάπτυξη τῶν σχέσεων τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ. Τά ἀγροτικά ἀνθρακωρυχεῖα δουλεύουν καλά, δίνοντας στό κράτος γιά ἐνοίκιο γύρω στά 30% τοῦ κάρβουνου πού παράγουν. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς στό Ντονμπάς δείχνει μιά γενική σημαντική βελτίωση, σέ σύγκριση μέ τήν καταστροφική κατάσταση πού ὑπῆρχε τό καλοκαίρι αὐτοῦ τοῦ χρόνου, καί στή βελτίωση αὐτή σοβαρό ρόλο παίζει ἡ βελτίωση τῆς παραγωγῆς στά μικρά ἀνθρακωρυχεῖα, ἡ ἐκμετάλλευσή τους μέ βάση τίς ἀρχές τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ. Δέν μπορῶ νά καταπιαστῶ ἐδῶ μέ τήν ἀνάλυση ὅλων τῶν σχετικῶν στοιχείων, ὡστόσο μπορεῖτε νά δεῖτε ἀνάγλυφα σ' αὐτό τό παράδειγμα ὁρισμένα πρακτικά ἀποτελέσματα τῆς ἀλλαγῆς τῆς πολιτικῆς. Τήν ἀναζωογόνηση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς — καί αὐτό μᾶς χρειάζεται ὁπωσδήποτε — τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας, πράγμα πού ἐπίσης μᾶς χρειάζεται ὁπωσδήποτε, ὅλα αὐτά ἀρχίσαμε νά τά ἀποκτᾶμε μέ τή μερική ἐπιστροφή στό σύστημα τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ. Ἀπό τήν ἐπιδεξιότητά μας, ἀπό τό πόσο σωστά θά χρησιμοποιήσουμε αὐτή τήν πολιτική στό μέλλον, θά ἐξαρτηθεῖ καί τό πόσο καλά θά εἶναι τά ἀποτελέσματα στό μέλλον.

Ἐπανέρχομαι τώρα στήν ἀνάπτυξη τῆς βασικῆς μου σκέψης. Αὐτό τό πέρασμα στή νέα οἰκονομική πολιτική, πού ἔγινε τήν ἄνοιξη, αὐτή ἡ ὑποχώρησή μας πρός τή διαδικασία, στούς

τρόπους, στίς μεθόδους δράσης τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, εἶναι ἄραγε ἀρκετή, ὥστε νά σταματήσουμε τήν ὑποχώρηση καί νά ἀρχίσουμε νά προετοιμαζόμαστε γιά τήν ἐπίθεση; Ὄχι, δέν εἶναι ἀκόμη ἀρκετή. Καί νά γιατί. Ἄν ἐπανέλθουμε στή σύγκριση πού ἀνάφερα στήν ἀρχή (τήν ἔφοδο καί τήν πολιορκία στόν πόλεμο), τότε ἐμεῖς ἀκόμη δέν ὁλοκληρώσαμε τήν καινούργια ἀναδιάταξη τῶν στρατευμάτων, τήν ἀνακατανομή τῶν ὑλικῶν στοιχείων κτλ. — μέ λίγα λόγια, δέν τελειώσαμε τήν προετοιμασία τῶν νέων ἐπιχειρήσεων, πού τώρα, σύμφωνα μέ τή νέα στρατηγική καί τακτική, πρέπει νά γίνει διαφορετικά. Ἀφοῦ τώρα βρισκόμαστε στό πέρασμα στόν κρατικό καπιταλισμό, μπαίνει τό ἐρώτημα: πρέπει ἄραγε νά ἐπιδιώκουμε, ὥστε οἱ μέθοδοι δράσης πού ἀντιστοιχοῦσαν στήν προηγούμενη οἰκονομική πολιτική νά μή μᾶς ἐμποδίζουν σήμερα; Εἶναι αὐτονόητο — καί ἡ πείρα μᾶς τό ἔδειξε — πώς πρέπει νά τό ἐπιδιώκουμε. Τήν ἄνοιξη λέγαμε πώς δέν πρόκειται νά φοβηθοῦμε τήν ἐπιστροφή στόν κρατικό καπιταλισμό καί τονίζαμε πώς τά καθήκοντά μας συνίστανται στήν ὀργάνωση τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐμπορευμάτων. Μιά ὁλόκληρη σειρά διατάγματα καί ἀποφάσεις, ἕνας τεράστιος ἀριθμός ἄρθρων, ὅλη ἡ προπαγάνδα, ὅλη ἡ νομοθεσία ὑποβοηθοῦσαν ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 τήν αὔξηση τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων. Ποιό εἶναι τό περιεχόμενο αὐτοῦ τοῦ ὅρου; Τί λογῆς, ἄν μποροῦμε νά ἐκφραστοῦμε ἔτσι, εἶναι τό σχέδιο οἰκοδόμησης πού προϋποθέτει αὐτός ὁ ὅρος; Ὑπολογιζόταν ἡ ἀνταλλαγή τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων μέ γεωργικά προϊόντα νά γίνει σέ ὅλο τό κράτος λίγο-πολύ μέ σοσιαλιστικό τρόπο καί μ' αὐτή τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων νά ἀνορθωθεῖ ἡ μεγάλη βιομηχανία, πού εἶναι ἡ μοναδική βάση τῆς σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης. Μά τί ἀποδείχτηκε; Ἀποδείχτηκε — τώρα τό ξέρετε ὅλοι σας θαυμάσια ἀπό τήν πρακτική, μά φαίνεται καί ἀπό ὅλο τόν Τύπο μας — πώς ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων ἀπότυχε: ἀπότυχε μέ τήν ἔννοια ὅτι κατάληξε σέ ἀγοραπωλησία. Καί τώρα εἶμαστε ἀναγκασμένοι νά τό ὁμολογήσουμε, ἄν δέν θέλουμε νά κρυφτοῦμε πίσω ἀπό τό δάχτυλό μας, ἄν δέν θέλουμε νά μιμηθοῦμε τούς ἀνθρώπους πού δέν βλέπουν τήν ἥττα τους, ἄν δέν φοβόμαστε νά ἀντικρύσουμε κατάματα τόν κίνδυνο. Πρέπει νά καταλάβουμε καλά πώς ἡ ὑποχώρηση ἀποδείχτηκε ἀνεπαρκής, πώς εἶναι ἀνάγκη νά κάνουμε συμπληρωματική ὑποχώρηση, ἀκόμη μιά ὑποχώρηση πρός τά πίσω, ὅταν ἀπό τόν κρατικό

καπιταλισμό περνᾶμε στήν κρατική ρύθμιση τῆς ἀγοραπωλησίας καί τῆς χρηματικῆς κυκλοφορίας. Μέ τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων δέν βγάλαμε τίποτε, ἡ ἰδιωτική ἀγορά ἀποδείχτηκε δυνατότερη ἀπό μᾶς, καί ἀντί γιά ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων εἴχαμε μιά συνηθισμένη ἀγοραπωλησία, ἐμπόριο.

Κάνετε τόν κόπο νά προσαρμοστεῖτε σ' αὐτή, ἀλλιῶς τό στοιχεῖο τῆς ἀγοραπωλησίας καί τῆς χρηματικῆς κυκλοφορίας θά σᾶς πάρει σβάρνα!

Νά γιατί βρισκόμαστε στή θέση τῶν ἀνθρώπων πού ἀκόμη εἶναι ἀναγκασμένοι νά ὑποχωροῦν, γιά νά περάσουν ἀργότερα τελικά στήν ἐπίθεση. Νά γιατί αὐτή τή στιγμή πρέπει νά γίνει *κοινή* συνείδηση ὅλων μας ὅτι οἱ προηγούμενες μέθοδοι τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς εἶναι λαθεμένες. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τό ξέρουμε αὐτό, ὥστε νά βλέπουμε καθαρά ποιά εἶναι τώρα ἡ οὐσία τοῦ προβλήματος, σέ τί ἔγκειται ἡ ἰδιομορφία τοῦ περάσματος πού ἀντιμετωπίζουμε. Τά ἐξωτερικά προβλήματα πού ἔχουμε νά ἀντιμετωπίσουμε αὐτή τή στιγμή δέν εἶναι ἐπείγοντα. Δέν εἶναι ἐπείγοντα καί τά στρατιωτικά προβλήματα. Τώρα ἀντιμετωπίζουμε κυρίως τά οἰκονομικά προβλήματα καί δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς τό προσεχές πέρασμα δέν μπορεῖ νά εἶναι ἄμεσο πέρασμα στή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση.

Τρία χρόνια τώρα δέν μπορέσαμε ἀκόμη νά διευθετήσουμε τό ζήτημά μας (τό οἰκονομικό). Μέ τό βαθμό τῆς καταστροφῆς, τῆς φτώχιας καί τῆς πολιτιστικῆς καθυστέρησης πού ὑπῆρχε στή χώρα μας στάθηκε ἀδύνατο νά λύσουμε αὐτό τό πρόβλημα σέ ἕνα τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Μά γενικά ἡ ἔφοδος δέν στάθηκε ἄκαρπη καί ἀνώφελη.

Βρεθήκαμε τώρα σέ τέτιες συνθῆκες, πού εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ὀπισθοχωρήσουμε ἀκόμη λίγο, ὄχι μόνο πρός τόν κρατικό καπιταλισμό, μά καί στό ζήτημα τῆς ρύθμισης τοῦ ἐμπορίου καί τῆς χρηματικῆς κυκλοφορίας ἀπομέρους τοῦ κράτους. Μόνο μέ ἕναν τέτιο δρόμο πιό μακρύ ἀπ' ὅ,τι ὑπολογίζαμε μποροῦμε νά ἀνορθώσουμε τήν οἰκονομική ζωή: καθιέρωση ἑνός ὀρθοῦ συστήματος οἰκονομικῶν σχέσεων, ἀνόρθωση τοῦ μικροῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ, ἀνόρθωση καί ἀνάπτυξη μέ τίς δικές μας δυνάμεις τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Χωρίς αὐτά δέν θά βγοῦμε ἀπό τήν κρίση. Ἄλλη διέξοδο δέν ἔχουμε. Καί στό μεταξύ, ἡ ἐπίγνωση τῆς ἀνάγκης αὐτῆς τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς στόν κύκλο μας δέν εἶναι ἀκόμη ὅσο πρέπει καθαρή. Ὅταν π.χ., λέμε: ἀντιμετωπίζουμε τό καθῆκον νά γίνει

τό κράτος ἔμπορος χοντρικοῦ ἐμπορίου, ἤ νά μάθει νά κάνει χοντρικό ἐμπόριο, δηλαδή ἕνα καθῆκον ἐμπορικό — αὐτό φαίνεται ἐξαιρετικά παράδοξο καί σέ μερικούς μάλιστα ἐξαιρετικά φοβερό. «Ἄν, λέει, οἱ κομμουνιστές φτάνουν στό σημεῖο νά λένε πώς τώρα μπαίνουν στήν ἡμερήσια διάταξη καθήκοντα ἐμπορικά, συνηθισμένα, ἁπλούστατα, χυδαιότατα, ἀθλιότατα ἐμπορικά καθήκοντα, τότε λοιπόν τί μένει ἀπό τόν κομμουνισμό; Στήν περίπτωση αὐτή δέν θά ἔπρεπε τάχα νά ἀπογοητευθεῖ κανείς οριστικά καί νά πεῖ: πάει πιά, ὅλα χάθηκαν!». Νομίζω πώς, ἄν κοιτάξουμε γύρω μας, μποροῦμε νά διακρίνουμε ἕνα τέτιο πνεῦμα, καί τό πνεῦμα αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνο, γιατί ἄν ἔπαιρνε πλατιά διάδοση, θά ἔκλεινε σέ πολλούς τά μάτια, θά δυσκόλευε τή νηφάλια κατανόηση τῶν ἄμεσων καθηκόντων μας. Ἄν κρύβαμε ἀπό τόν ἑαυτό μας, ἀπό τήν ἐργατική τάξη, ἀπό τή μάζα τό γεγονός ὅτι στόν οἰκονομικό τομέα καί τήν ἄνοιξη τοῦ 1921, μά καί τώρα τό φθινόπωρο μέ χειμώνα τοῦ 1921-1922 συνεχίζουμε ἀκόμη τήν ὑποχώρηση, θά σήμαινε πώς καταδικάζουμε τόν ἑαυτό μας σέ πλήρη ἀσυνειδησία, θά σήμαινε πώς δέν ἔχουμε τόν ἀνδρισμό νά ἀντικρύσουμε κατάματα τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε. Μέσα σέ τέτιες συνθῆκες θά ἦταν ἀδύνατο νά δουλέψουμε καί νά παλέψουμε.

Ἄν ἕνας στρατός πού πείστηκε πώς δέν μπορεῖ νά καταλάβει τό φρούριο μέ ἔφοδο ἔλεγε πώς δέν δέχεται νά ἀπαγκιστρωθεῖ ἀπό τίς παλιές θέσεις, πώς δέν θέλει νά καταλάβει νέες θέσεις, δέν θέλει νά περάσει σέ νέες μεθόδους λύσης τοῦ προβλήματος — γιά ἕναν τέτιο στρατό θά ἔλεγαν: ὅποιος ἔμαθε νά ἐπιτίθεται καί δέν ἔμαθε κάτω ἀπό ὁρισμένες δύσκολες συνθῆκες, προσαρμοζόμενος στίς συνθῆκες αὐτές, νά ὑποχωρεῖ, αὐτός δέν πρόκειται νά τερματίσει νικηφόρα τόν πόλεμο. Στήν παγκόσμια ἱστορία δέν ὑπῆρξαν πόλεμοι πού νά ἄρχισαν καί νά τέλειωσαν μέ μιά πέρα γιά πέρα νικηφόρα ἐπίθεση, ἤ κι' ἄν ὑπῆρξαν ἀποτελοῦν ἐξαίρεση. Κι' αὐτό ὅσον ἀφορᾶ τούς συνηθισμένους πολέμους. Μά σ' ἕναν πόλεμο πού κρίνεται ἡ τύχη ὁλόκληρης τάξης, πού ἀποφασίζεται τό πρόβλημα: σοσιαλισμός ἤ καπιταλισμός — ὑπάρχει ἄραγε λογική βάση, νά ὑποθέτουμε πώς ἕνας λαός, πού γιά πρώτη φορά ἀναλαβαίνει νά λύσει αὐτό τό πρόβλημα, μπορεῖ νά βρεῖ ἀμέσως τή μοναδική σωστή, ἀλάνθαστη μέθοδο; Ποῦ μπορεῖ νά στηρίξουμε μιά τέτια προϋπόθεση; Πουθενά! Ἡ πείρα διδάσκει

τό ἀντίθετο. Ἀπ' ὅσα προβλήματα ἀντιμετωπίσαμε δέν ὑπῆρξε οὔτε ἕνα πού νά μή μᾶς ἀνάγκασε νά καταπιαστοῦμε ἀκόμη μιά φορά μέ τή λύση του. Ὕστερα ἀπό μιά ἀποτυχία, καταπιανόμασταν ξανά μέ τή δουλιά, τά ξαναφτιάχναμε ὅλα ἀπό τήν ἀρχή, προσπαθούσαμε νά καταλάβουμε μέ ποιό τρόπο μποροῦμε νά βροῦμε τή λύση τοῦ προβλήματος, ἄν ὄχι τήν οριστική ὀρθή λύση, τουλάχιστο μιά λύση ἱκανοποιητική — ἔτσι δουλεύαμε, κι' ἔτσι πρέπει νά δουλεύουμε καί στό μέλλον. Ἄν μέ τήν προοπτική αὐτή πού ξανοίγεται μπροστά μας δέν εἴχαμε ὁμοφωνία στίς γραμμές μας, τό γεγονός αὐτό θά ἀποτελοῦσε τό πιό θλιβερό σημάδι ὅτι ἕνα ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνο πνεῦμα ἀπογοήτευσης ἐπικράτησε στό Κόμμα. Καί ἀντίθετα, ἄν δέν φοβόμαστε νά λέμε χωρίς περιστροφές τήν ἀλήθεια, ἀκόμη κι' ὅταν εἶναι πικρή καί σκληρή, θά μάθουμε ἀναμφίβολα καί ἀναμφισβήτητα νά ὑπερνικᾶμε ὁποιεσδήποτε δυσκολίες.

Πρέπει νά σταθοῦμε πάνω στή βάση τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων πού ὑπάρχουν σήμερα. Μᾶς τρομάζει ἄραγε αὐτό τό καθῆκον; Ἤ μήπως θά ποῦμε πώς τό καθῆκον αὐτό δέν εἶναι κομμουνιστικό; Κάτι τέτιο θά σήμαινε πώς δέν καταλαβαίνουμε τήν ἐπαναστατική πάλη, δέν καταλαβαίνουμε τό χαρακτήρα αὐτῆς τῆς σφοδρότατης πάλης, πού συνδέεται μέ τίς πιό ἀπροσδόκητες ἀλλαγές, τίς ὁποῖες σέ καμιά περίπτωση δέν μποροῦμε νά τίς ἀποφύγουμε.

Θά κάνω τώρα ἕναν σύντομο ἀπολογισμό.

Θά θίξω ἕνα ζήτημα πού ἀπασχολεῖ πολλούς. Ἄν τώρα, τό φθινόπωρο καί τό χειμώνα τοῦ 1921, κάνουμε ἀκόμη μιά ὑποχώρηση, τότε πότε θά τελειώσουν αὐτές οἱ ὑποχωρήσεις; Τό ἐρώτημα αὐτό πού μπαίνει ἀνοιχτά ἤ ὄχι ἐντελῶς ἀνοιχτά συμβαίνει νά τό ἀκοῦμε ἀρκετά συχνά. Μά τό ἐρώτημα αὐτό μοῦ θυμίζει ἕνα παρόμοιο ἐρώτημα τῆς ἐποχῆς τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Ὅταν ὑπογράψαμε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ μᾶς ἔβαλαν τό ἐρώτημα: «Κάνατε αὐτές κι' αὐτές τίς παραχωρήσεις στό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, πότε ἐπιτέλους θά μπεῖ τέρμα στίς παραχωρήσεις καί ποιά εἶναι ἡ ἐγγύηση πώς οἱ παραχωρήσεις αὐτές θά τελειώσουν; Κι' ἔπειτα, προβαίνοντας σ' αὐτές τίς παραχωρήσεις, δέν κάνετε ἄραγε τήν κατάσταση πιό ἐπικίνδυνη;». Φυσικά, κάνουμε τήν κατάστασή μας πιό ἐπικίνδυνη, μά δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε τούς βασικούς νόμους κάθε πολέμου. Τό στοιχεῖο τοῦ πολέμου εἶναι ὁ κίνδυνος. Στόν πόλεμο δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνα λεπτό πού νά μή σέ περιβάλλει ὁ κίνδυνος. Καί τί σημαίνει δικτατορία τοῦ προλεταριάτου;

Σημαίνει πόλεμο, καί πόλεμο πολύ πιό σκληρό, πιό μακρόχρονο καί πεισματώδη, ἀπό κάθε ἄλλο πόλεμο πού ἔγινε ποτέ. Ἐδῶ ὁ κίνδυνος μᾶς ἀπειλεῖ σέ κάθε μας βῆμα.

Ἡ κατάσταση πού δημιούργησε ἡ νέα οἰκονομική πολιτική μας: ἀνάπτυξη μικρῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκμίσθωση κρατικῶν ἐπιχειρήσεων κτλ., ὅλα αὐτά σημαίνουν ἀνάπτυξη τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων, καί ὅποιος δέν τό βλέπει αὐτό σημαίνει πώς ἔχασε ἐντελῶς τό μυαλό του. Εἶναι αὐτονόητο πώς ἡ ἐνίσχυση τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων ἀποτελεῖ αὐτή καθεαυτή ἐνίσχυση τοῦ κινδύνου. Καί μπορεῖτε ἄραγε νά μοῦ ἀναφέρετε ὁποιονδήποτε ἔστω δρόμο πρός τήν ἐπανάσταση, ὁποιαδήποτε στάδια καί μεθόδους τῆς ἐπανάστασης πού νά μήν κρύβουν κινδύνους; Ἡ ἐξαφάνιση τοῦ κινδύνου θά σήμαινε τέλος τοῦ πολέμου καί τέλος τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, μά αὐτό βέβαια κανείς μας αὐτή τή στιγμή δέν τό σκέπτεται. Κάθε βῆμα σ' αὐτή τή νέα οἰκονομική πολιτική σημαίνει μιά ὁλόκληρη σειρά κινδύνους. Ὅταν τήν ἄνοιξη λέγαμε πώς ἀντικαθιστοῦμε τό σύστημα τῆς ὑποχρεωτικῆς παράδοσης πλεονασμάτων μέ τό φόρο σέ εἶδος, πώς καθιερώνουμε μέ νόμο νά πουλιοῦνται ἐλεύθερα τά πλεονάσματα πού μένουν ἀπό τό φόρο σέ εἶδος, δίναμε ἔτσι ἐλευθερία στήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἄν δέν εἴχαμε συναίσθηση τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, θά σήμαινε πώς χάσαμε ἐντελῶς τήν ἱκανότητα κατανόησης τῶν βασικῶν οἰκονομικῶν σχέσεων καί πώς ἀφαιροῦμε ἀπό τόν ἑαυτό μας τή δυνατότητα νά προσανατολίζεται καί νά ἐνεργεῖ σωστά. Βέβαια, ἄλλαξαν οἱ μέθοδοι πάλης — ἄλλαξαν καί οἱ συνθῆκες τοῦ κινδύνου. Ὅταν ἀποφασιζόταν τό ζήτημα τῆς ἐξουσίας τῶν Σοβιέτ, τῆς διάλυσης τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, ὁ κίνδυνος μᾶς ἀπειλοῦσε ἀπό τήν πλευρά τῆς πολιτικῆς. Ὁ κίνδυνος ἐκεῖνος ἀποδείχτηκε μηδαμινός. Ὅταν ὅμως ἦρθε ἡ ἐποχή τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού τόν ὑποστήριζαν οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου, παρουσιάστηκε ὁ πολεμικός κίνδυνος, κι' αὐτός ἦταν πιό φοβερός. Καί ὅταν ἀλλάξαμε τήν οἰκονομική πολιτική μας, ὁ κίνδυνος ἔγινε ἀκόμη μεγαλύτερος, γιατί ἡ οἰκονομία πού ἀποτελεῖται ἀπό ἕνα σωρό καθημερινά οἰκονομικά μικροζητήματα, τά ὁποῖα κατά κανόνα ὁ ἄνθρωπος τά συνηθίζει καί δέν τά προσέχει, ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς ἰδιαίτερη προσοχή καί ἔνταση καί μᾶς ἐπιβάλλει μέ ἰδιαίτερη σαφήνεια τήν ἀνάγκη νά μάθουμε νά ἐνεργοῦμε σωστά γιά τήν ἀπομάκρυνση αὐτοῦ τοῦ κινδύνου. Ἡ ἀναβίωση τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἀστικῆς τάξης, ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἀστικῶν

σχέσεων στόν τομέα τοῦ ἐμπορίου κτλ., αὐτός ἀκριβῶς εἶναι ὁ κίνδυνος πού χαρακτηρίζει τή σημερινή μας ἀνοικοδόμηση, τή σημερινή βαθμιαία προσέγγισή μας πρός τή λύση ἑνός προβλήματος πολύ πιό δύσκολου ἀπό τά προηγούμενα. Σ' αὐτό τό σημεῖο δέν πρέπει νά ὑπάρχει καί ἡ παραμικρή ἀσάφεια.

Πρέπει νά καταλάβουμε πώς οἱ σημερινές συγκεκριμένες συνθῆκες ἀπαιτοῦν κρατική ρύθμιση τοῦ ἐμπορίου καί τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος καί πώς σ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν τομέα πρέπει νά δείξουμε τί ἀξίζουμε. Οἱ ἀντιθέσεις στήν οἰκονομική πραγματικότητα εἶναι περισσότερες ἀπ' ὅ,τι ἦταν πρίν ἀπό τή νέα οἰκονομική πολιτική: μόνο στήν οἰκονομική κατάσταση μερικῶν στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ, ἑνός μικροῦ τμήματος, ἔγιναν κάτι ἐπιμέρους, μικρές βελτιώσεις· στά ἄλλα στρώματα, στήν πλειοψηφία ἐπικρατεῖ πλήρης δυσαναλογία ἀνάμεσα στίς οἰκονομικές δυνατότητες καί στίς στοιχειώδεις ἀνάγκες. Οἱ ἀντιθέσεις αὐξήθηκαν. Καί εἶναι εὐνόητο ὅτι, ὅσο βρισκόμαστε στήν περίοδο αὐτῆς τῆς ἀπότομης στροφῆς, εἶναι ἀδύνατο νά βγοῦμε ἀμέσως ἀπό τίς ἀντιθέσεις αὐτές.

Κλείνοντας, θά ἤθελα νά ὑπογραμμίσω τά τρία βασικά θέματα τῆς εἰσήγησής μου. Πρῶτο — τό γενικό ζήτημα: μέ ποιά ἔννοια πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι ἦταν λαθεμένη ἡ οἰκονομική πολιτική τοῦ Κόμματός μας στήν περίοδο πού προηγήθηκε ἀπό τή νέα οἰκονομική πολιτική; Φέρνοντας ἕνα πολεμικό παράδειγμα, προσπάθησα νά ἐξηγήσω τήν ἀνάγκη τοῦ περάσματος ἀπό τήν ἔφοδο στήν πολιορκία, τό ἀναπόφευκτο τῆς ἐφόδου ἀρχικά καί τήν ἀνάγκη κατανόησης τῆς σημασίας τῶν νέων μεθόδων πάλης ὕστερα ἀπό τήν ἀποτυχία τῆς ἐφόδου.

Παρακάτω. Τό πρῶτο δίδαγμα καί τό πρῶτο στάδιο πού διαμορφώθηκε τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ σέ νέο δρόμο. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ὑπάρχουν μερικές ἐπιτυχίες, ὑπάρχουν ὅμως καί πρωτοφανεῖς ἀντιθέσεις. Αὐτό τόν τομέα ἀκόμη δέν τόν κατακτήσαμε.

Καί τρίτο, ὕστερα ἀπό τήν ὑποχώρηση ἐκείνη πού εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά κάνουμε τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 ἀπό τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση στόν κρατικό καπιταλισμό, βλέπουμε πώς μπῆκε στήν ἡμερήσια διάταξη ἡ ρύθμιση τοῦ ἐμπορίου καί τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος. Ὅσο κι' ἄν ὁ τομέας τοῦ ἐμπορίου μᾶς φαίνεται μακριά ἀπό τόν κομμουνισμό, ὡστόσο αὐτός ἀκριβῶς ὁ τομέας βάζει μπροστά μας ἕνα ἰδιόμορφο πρόβλημα. Μόνο λύνοντας αὐτό τό πρόβλημα θά μπορέσουμε νά καταπιαστοῦμε

μέ τήν ἱκανοποίηση τῶν ἀπόλυτα ἄμεσων οἰκονομικῶν ἀναγκῶν, καί μόνο ἔτσι μποροῦμε νά ἐξασφαλίσουμε τή δυνατότητα ἀνόρθωσης τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ἀκολουθώντας ἕναν πιό μακρύ, μά πιό σίγουρο δρόμο, πού εἶναι καί ὁ μοναδικός πού μποροῦμε νά ἀκολουθήσουμε σήμερα.

Αὐτό εἶναι τό βασικό πού πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Κατά τή λύση τῶν προβλημάτων τῆς πολιτικῆς αὐτῆς πρέπει νά βλέπουμε καθαρά τίς βασικές γραμμές ἀνάπτυξης, ὥστε νά μποροῦμε νά προσανατολιζόμαστε μέσα σ' αὐτό τό φαινομενικό χάος πού παρατηροῦμε τώρα στίς οἰκονομικές σχέσεις, ὅταν πλάι στό γκρέμισμα τοῦ παλιοῦ βλέπουμε τά ἀδύνατα ἀκόμη φυντάνια τοῦ καινούργιου, βλέπουμε συχνά καί μερικές μεθόδους τῆς δουλιᾶς μας πού δέν ἀνταποκρίνονται στίς καινούργιες συνθῆκες. Θέτοντας μπροστά μας τό καθῆκον τῆς ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων καί τῆς ἀνόρθωσης τῆς μεγάλης βιομηχανίας, σάν μοναδικῆς βάσης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, ὀφείλουμε νά δουλέψουμε μέ τέτιο τρόπο, ὥστε νά καταπιαστοῦμε ὅπως πρέπει μέ τό καθῆκον αὐτό καί νά τό ἐκπληρώσουμε μέ κάθε θυσία.

2

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ 29 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ

Σύντροφοι! Πρίν ἀπαντήσω στίς παρατηρήσεις τῶν σημειωμάτων πού πῆρα, θά ἤθελα νά πῶ μερικά λόγια, ἀπαντώντας στούς συντρόφους πού διατύπωσαν ἐδῶ μερικές ἀπόψεις. Μοῦ φαίνεται πώς πρέπει νά σημειώσω μιά παρανόηση στό λόγο τοῦ σ. Λάριν. Ἡ ἐγώ δέν ἤμουν ἀκριβής στήν ἔκφρασή μου, ἤ αὐτός δέν μέ κατάλαβε σωστά, γιά νά συνδέσει τό ζήτημα τῆς ρύθμισης, γιά τήν ὁποία μίλησα ἐγώ, μέ τό ζήτημα τῆς ρύθμισης τῆς βιομηχανίας. Αὐτό τό πράγμα εἶναι φανερό λάθος. Ἐγώ μίλησα γιά τή ρύθμιση τοῦ ἐμπορίου καί τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος, παραβάλλοντάς το μέ τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων. Καί νά τί πρέπει ἀκόμη νά ποῦμε: ἄν θέλουμε νά ἀντιμετωπίσουμε τήν πολιτική μας, τίς ἀποφάσεις μας, τήν προπαγάνδα καί τή ζύμωσή μας μέ τέτιο τρόπο, ὥστε νά βελτιώσουμε αὐτή τήν προπαγάνδα, τή ζύμωση καί τά διατάγματά μας, τότε δέν πρέπει νά περιφρονοῦμε τά ἀποτελέσματα τῆς ἄμεσης πείρας. Εἶναι ἀλήθεια πώς τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 μιλούσαμε γιά ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων; Καί βέβαια εἶναι ἀλήθεια, ὅλοι σας τό ξέρετε. Εἶναι ἀλήθεια πώς ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων σάν σύστημα ἀποδείχτηκε ἀνεδαφική, καί ἀντί τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων μᾶς ὁδήγησε στή χρηματική κυκλοφορία, στήν ἀγοραπωλησία μέ χρῆμα; Καί αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο, τό δείχνουν τά γεγονότα. Αὐτό ἀποτελεῖ ἀπάντηση καί στούς σ.σ. Στοῦκοφ καί Σόριν, πού μίλησαν γιά ἐπινόηση λαθῶν. Ὁρίστε λοιπόν ἕνα χειροπιαστό γεγονός ὄχι ἑνός ἐπινοημένου, ἀλλά ἑνός ἀναμφισβήτητου λάθους.

Ἡ πείρα τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς τῆς τελευταίας περιόδου, πού ἀρχίζει ἀπό τήν ἄνοιξη, ἔδειξε πώς τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 κανένας δέν εἶχε ἀντίρηση γιά τή νέα οἰκονομική

πολιτική, καί δλο τό Κόμμα στά συνέδρια, στίς συνδιασκέψεις καί στόν Τύπο τή δέχτηκε τελείως δμόφωνα. Οἱ παλιές διαφωνίες δέν βρῆκαν καί τήν ἐλάχιστη ἀντανάκλαση σ' αὐτή τήν δμόφωνη ἀπόφαση πού βασιζόταν στό γεγονός δτι μέ τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων θά εἴμαστε σέ θέση νά πραγματοποιήσουμε ἕνα πιό ἄμεσο πέρασμα στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση. Τώρα βλέπουμε καθαρά πώς ἐδῶ χρειάζεται καί ἄλλος ἐλιγμός — διαμέσου τοῦ ἐμπορίου.

Οἱ σ.σ. Στοῦκοφ καί Σόριν ἄρχισαν τά κλαυθμηρίσματα, ἐπειδή μιλᾶμε ἐδῶ γιά λάθη, καί δέν θά ἦταν, λέει, καλύτερο νά μήν καθόμαστε καί ἐπινοοῦμε λάθη; Βέβαια, ἄν ἐπινοούσαμε λάθη, θά ἦταν ἀπό τήν πλευρά μας πολύ ἄσχημο. Μά ἄν μέ τά πρακτικά ζητήματα ξοφλούσαμε μέ τόν τρόπο τοῦ σ. Γκόνικμαν, δέν θά ἦταν καθόλου σωστό. Ὁ σ. Γκόνικμαν ἔβγαλε σχεδόν δλόκληρο λόγο μέ θέμα: «ἕνα ἱστορικό φαινόμενο δέν μποροῦσε νά πάρει ἄλλη τροπή, ἀπ' αὐτή πού πῆρε». Αὐτό τό πράγμα δέν ἐπιδέχεται καμιά ἀντίρηση, καί δλοι βέβαια τό ξέρουμε ἀπό τήν ἀλφαβήτα τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀπό τήν ἀλφαβήτα τοῦ ἱστορικοῦ ὑλισμοῦ, ἀπό τήν ἀλφαβήτα τοῦ μαρξισμοῦ. Νά ἕνας συλλογισμός μέ αὐτή τή μέθοδο. Ὁ λόγος τοῦ σ. Σεμκόφ μέ θέμα: εἶναι ἄραγε αὐτό ἱστορικό φαινόμενο ἤ ὄχι; Ἐγώ ὑποστηρίζω πώς εἶναι κι' αὐτό ἕνα ἱστορικό φαινόμενο. Καί τό γεγονός ἀκριβῶς δτι τό ἱστορικό αὐτό φαινόμενο δέν μποροῦσε νά πάρει ἄλλη τροπή ἀπ' αὐτή πού πῆρε, ἀποδείχνει πώς ἐδῶ δέν πρόκειται οὔτε γιά ἐπινόηση λαθῶν, οὔτε γιά ἐσφαλμένη ἐπιδίωξη ἤ ἀδικαιολόγητη ἀνοχή, ὥστε τά μέλη τοῦ Κόμματος νά δδηγηθοῦν στήν ἀπογοήτευση, στή σύγχυση καί στήν ἀποθάρυνση. Οἱ σ.σ. Στοῦκοφ καί Σόριν πολύ φοβοῦνταν πώς αὐτή ἡ ἀναγνώριση τοῦ λάθους, ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς, γενικά ἤ μερικά, ἄμεσα εἴτε ἔμμεσα, δπως καί νά εἶναι ἦταν ἐπιβλαβής, γιατί σκορποῦσε τήν ἀπογοήτευση καί προκαλοῦσε τήν ἀποθάρυνση. Μέ τά παραδείγματα πού ἔφερα ἤθελα ἀκριβῶς νά δείξω πώς ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος εἶναι τούτη: ἔχει ἄραγε τώρα πρακτική σημασία ἡ ἀναγνώριση τοῦ λάθους, χρειάζεται τάχα νά ἀλλάξουμε τώρα κάτι, ὕστερα ἀπ' αὐτό πού ἔγινε ἀναπόφευκτα; Προηγήθηκε ἡ ἔφοδος, καί μόνο ὕστερα ἀπ' αὐτή περάσαμε στήν πολιορκία, αὐτό εἶναι πασίγνωστο· τώρα δμως τήν πραγματοποίηση τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς τήν ἐμποδίζει ἡ ἐσφαλμένη χρησιμοποίηση μεθόδων, πού σέ ἄλλες συνθῆκες θά ἦταν ἴσως θαυμάσιες, μά τώρα εἶναι ἐπιζήμιες. Τό θέμα αὐτό

τό παρέκαμψαν έντελώς όλοι σχεδόν οί σύντροφοι πού μίλησαν, ένώ όλη ή ούσία βρίσκεται άκριβώς σ' αύτό καί μόνο σ' αύτό. Ό καλύτερός μου σύμμαχος έδώ ήταν άκριβώς ό σ. Σεμκόφ, γιατί τό λάθος αύτό τό παρουσίασε πολύ καθαρά. Άν δέν ήταν ό σ. Σεμκόφ, ή άν δέν μιλοῦσε σήμερα, θά μποροῦσε πραγματικά νά δημιουργηθεῖ ή έντύπωση: τά λάθη αύτά μήπως είναι έπινόηση τοῦ Λένιν; Άλλά ό σ. Σεμκόφ εἶπε καθαρά καί ξάστερα: «Τί μιλᾶτε γιά κρατικό έμπόριο! Στίς φυλακές δέν μᾶς μάθαιναν νά έμπορευόμαστε». Εἶναι σωστό, σύντροφε Σεμκόφ, πώς στίς φυλακές δέν μᾶς μάθαιναν νά έμπορευόμαστε! Μά μήπως μᾶς μάθαινε κανείς στίς φυλακές νά πολεμᾶμε; Ή μήπως μᾶς μάθαιναν στίς φυλακές νά κυβερνᾶμε τό κράτος; Καί τό νά τακτοποιοῦμε τίς διαφορές άνάμεσα στά Λαϊκά Έπιτροπάτα, νά συντονίζουμε τή δράση τους — αύτή τήν έξαιρετικά δυσάρεστη δουλιά, ποῦ καί πότε μᾶς τήν ἔμαθαν; Πουθενά δέν μᾶς τήν ἔμαθαν. Καί στήν καλύτερη περίπτωση, στίς φυλακές δέν μᾶς μάθαιναν, άλλά έμεῖς μαθαίναμε τό μαρξισμό, τήν ίστορία τοῦ έπαναστατικοῦ κινήματος κτλ. Άπό τήν ἄποψη αύτή πάρα πολλοί σύντροφοι δέν ἔχασαν ἄσκοπα τόν καιρό τους στίς φυλακές. Όταν μᾶς λέει κανείς: «Στίς φυλακές δέν μᾶς μάθαιναν νά έμπορευόμαστε» δείχνει μέ τά λόγια αύτά άκριβώς ότι ἔχει έσφαλμένη άντίληψη γιά τά πρακτικά καθήκοντα τοῦ σημερινοῦ άγώνα μας καί τῆς δράσης τοῦ Κόμματός μας. Καί τό λάθος αύτό είναι άπαράλλακτο σάν τό λάθος νά χρησιμοποιήσεις στήν περίοδο τῆς «πολιορκίας» μεθόδους πού είναι κατάλληλες μόνο γιά «ἔφοδο». Ό σ. Σεμκόφ άποκάλυψε τό λάθος πού ύπάρχει στίς γραμμές τοῦ Κόμματος. Τό λάθος αύτό πρέπει νά τό δοῦμε καί νά τό διορθώσουμε.

Άν μπορούσαμε νά στηριχτοῦμε στόν πολεμικό καί πολιτικό ένθουσιασμό, πού ήταν μιά άναμφισβήτητη καί γιγάντια ίστορική δύναμη καί ἔπαιξε μεγάλο ρόλο, πού γιά πολλά χρόνια θά ἔχει τόν άντίκτυπό του καί στό διεθνές έργατικό κίνημα — ἄν ό ένθουσιασμός αύτός, έφόσον θά ύπάρχει ἕνας ώρισμένος βαθμός πολιτισμοῦ καί έφόσον τά έργοστάσιά μας δέν θά εἶναι άρκετά καταστραμένα, μᾶς βοηθοῦσε νά περάσουμε ἄμεσα στή σοσιαλιστική οίκοδόμηση, τότε δέν θά άσχολούμασταν μέ μιά τόσο ἄχαρη δουλιά, όπως εἶναι οί έμπορικοί λογαριασμοί καί ή τέχνη τοῦ έμπορίου. Ή δουλιά αύτή θά ήταν τότε περιττή. Μά τώρα εἶναι άπαραίτητη. Γιατί; Γιατί καθοδηγοῦμε καί όφείλουμε νά καθοδηγοῦμε τήν οίκονομική οίκοδόμηση. Ή οίκονομική

οἰκοδόμηση μᾶς ὁδήγησε σέ μιά τέτια κατάσταση, πού χρειάζεται νά καταφεύγουμε ὄχι μόνο σέ παρόμοιες ἄχαρες δουλιές, ὅπως ἡ ἐκμίσθωση, μά καί σέ μιά τέτια ἄχαρη ἀπασχόληση, ὅπως εἶναι τό ἐμπόριο. Θά περίμενε κανείς πώς αὐτή ἡ δυσάρεστη κατάσταση θά ἔφερνε καί ἀπογοήτευση καί κατάπτωση τοῦ ἠθικοῦ. Μά στό σημεῖο αὐτό ποιός φταίει; Δέν φταίει μήπως ὅποιος παρουσιάζει μιά τέτια ἀπογοήτευση, τέτια κατάπτωση τοῦ ἠθικοῦ; Ἄν ἐξαιτίας ὅλων γενικά τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν συνθηκῶν, διεθνῶν καί ρωσικῶν, ἡ οἰκονομική μας πραγματικότητα εἶναι τέτια, ὥστε νά κυριαρχήσει ἡ κυκλοφορία τοῦ χρήματος καί ὄχι ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων· ἄν πρέπει νά κατευθύνουμε τίς προσπάθειές μας, ὥστε νά ρυθμίσουμε τό σημερινό ἐμπόριο, τή σημερινή κακή κυκλοφορία τοῦ χρήματος, μποροῦμε μήπως ἐμεῖς οἱ κομμουνιστές νά ποῦμε πώς αὐτό δέν εἶναι δική μας δουλιά; Κάτι τέτιο θά ἦταν ἀπογοήτευση τῆς χειρότερης μορφῆς, θά σήμαινε πώς βρισκόμαστε σέ κατάσταση πλήρους ἀπογοήτευσης καί θά παρέλυε κάθε δουλιά μας.

Οἱ συνθῆκες κάτω ἀπό τίς ὁποῖες δουλεύουμε δέν δημιουργοῦνται μόνο ἀπό μᾶς: ἐξαρτῶνται καί ἀπό τήν οἰκονομική πάλη καί ἀπό τίς σχέσεις μας μέ τίς ἄλλες χῶρες. Τά πράγματα πῆραν τέτια τροπή, ὥστε νά βάλουμε φέτος τήν ἄνοιξη τό ζήτημα τῆς ἐκμίσθωσης καί τώρα νά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά βάλουμε τό ζήτημα καί τοῦ ἐμπορίου καί τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος. Νά ἀποκρούουμε αὐτό τό πράγμα γιά τό λόγο ὅτι «στίς φυλακές δέν μᾶς μάθαιναν νά ἐμπορευόμαστε», σημαίνει πώς ἔχουμε κυριευτεῖ ἀπό μιά ἀπαράδεκτη ἀπογοήτευση, σημαίνει πώς δέν ἐκπληρώνουμε τά καθήκοντά μας στόν οἰκονομικό τομέα. Θά ἦταν πολύ πιό εὐχάριστο, ἄν μπορούσαμε νά κατακτήσουμε τό καπιταλιστικό ἐμπόριο μέ ἔφοδο καί κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους (διατήρηση τῶν ἐργοστασίων, ἀναπτυγμένη οἰκονομία καί ὑψηλό πολιτιστικό ἐπίπεδο), ἡ ἀπόπειρα γιά μιά «ἔφοδο», δηλαδή γιά μιά ἄμεση καθιέρωση τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων, δέν εἶναι καθόλου λάθος. Μά τώρα τό λάθος μας εἶναι ἀκριβῶς ὅτι δέν θέλουμε νά καταλάβουμε ὅτι εἶναι ἀνάγκη καί ἀναπόφευκτο νά ἀκολουθήσουμε μιά διαφορετική τακτική. Αὐτό δέν εἶναι λάθος ἐπινοημένο, τό λάθος αὐτό δέν εἶναι ἱστορικῆς φύσης, εἶναι ἕνα μάθημα γιά νά καταλάβουμε σωστά τί μπορεῖ καί τί χρειάζεται νά γίνει τώρα. Μπορεῖ ἄραγε τό Κόμμα νά ἐκπληρώσει μέ ἐπιτυχία τό καθῆκον του, ἄν τό ἀντιμετωπίζει μέ τό συλλογισμό: «Στίς φυλακές δέν μᾶς μάθαιναν νά ἐμπορευόμαστε», δέν μᾶς χρειάζονται

οἱ ἐμπορικοί λογαριασμοί; Πολλά πράγματα πού δέν μᾶς τά μάθαιναν στίς φυλακές, ἀναγκαστήκαμε νά τά μάθουμε ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση, τά μάθαμε καί τά μάθαμε μάλιστα πολύ καλά.

Νομίζω πώς εἶναι ὑποχρέωσή μας νά μάθουμε νά καταλαβαίνουμε τίς ἐμπορικές σχέσεις καί τό ἐμπόριο κι' ἐμεῖς θά ἀρχίσουμε νά μαθαίνουμε καί θά καταφέρουμε νά μάθουμε καλά, ὅταν ἀρχίσουμε νά μιλᾶμε χωρίς ὑπεκφυγές γιά τό καθῆκον αὐτό. Ἀναγκαστήκαμε νά ὑποχωρήσουμε τόσο πολύ, πού τό ζήτημα τοῦ ἐμπορίου ἔγινε πρακτικό ζήτημα τοῦ Κόμματος, ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. Ποιό πράγμα ὑπαγορεύει τό πέρασμα στίς ἐμπορικές βάσεις; Τό περιβάλλον, οἱ σημερινές συνθῆκες. Τό πέρασμα αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο γιά τή γρήγορη ἀνόρθωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας, τή γρήγορη σύνδεσή της μέ τή γεωργία, γιά νά ἔχουμε μιά κανονική ἀνταλλαγή προϊόντων. Σέ μιά χώρα μέ πιό ἀναπτυγμένη βιομηχανία, ὅλα αὐτά θά γίνουν πολύ ταχύτερα, ἐνῶ σέ μᾶς αὐτά τραβοῦν ἀπό ἕνα δρόμο πιό μακρύ, μέ ζίγκ-ζάγκ, μά στό κάτω-κάτω αὐτό πού θέλουμε θά γίνει. Μά τώρα πρέπει νά καθοδηγούμαστε ἀπό τά καθήκοντα πού βάζει ἡ σημερινή καί ἡ αὐριανή μέρα μπροστά μας, μπροστά στό Κόμμα μας, πού ὀφείλει νά καθοδηγεῖ ὅλη τήν κρατική οἰκονομία. Τώρα πιά δέν μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, γιατί ὁ τομέας αὐτός σάν πεδίο πάλης μᾶς ξέφυγε ἀπό τά χέρια. Αὐτό εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο, ὅσο κι' ἄν μᾶς εἶναι δυσάρεστο. Πρέπει λοιπόν νά ποῦμε πώς δέν ἔχουμε τίποτε πιά νά κάνουμε; Κάθε ἄλλο. Πρέπει νά μαθαίνουμε. Πρέπει νά μάθουμε νά ρυθμίζουμε σάν κράτος τίς ἐμπορικές σχέσεις — ἕνα καθῆκον δύσκολο, μά κάθε ἄλλο παρά ἀκατόρθωτο. Καί τό πρόβλημα αὐτό θά τό λύσουμε, γιατί λύσαμε προβλήματα πού γιά μᾶς δέν ἦταν λιγότερο καινούργια, ἀναγκαῖα καί δύσκολα. Τό συνεταιριστικό ἐμπόριο εἶναι ἕνα πρόβλημα δύσκολο, μά κάθε ἄλλο παρά ἀκατόρθωτο, πρέπει μόνο νά τό καταλάβουμε καλά καί νά δουλέψουμε σοβαρά. Αὐτή ἀκριβῶς εἶναι καί ἡ οὐσία τῆς νέας πολιτικῆς μας. Τώρα ἕνας ἀριθμός ἐπιχειρήσεων ἄρχισαν νά λειτουργοῦν σάν ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις, ἡ ἐργασία στίς ἐπιχειρήσεις αὐτές ἀμείβεται σύμφωνα μέ τίς τιμές τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς, οἱ λογαριασμοί τους γίνονται μέ βάση τό χρυσό. Μά ὁ ἀριθμός τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν μονάδων εἶναι μηδαμινός, στίς περισσότερες ἐπικρατεῖ χάος, ἀπόλυτη δυσαναλογία ἀνάμεσα στό μισθό ἐργασίας καί στίς συνθῆκες διαβίωσης. Ἕνα μέρος τῶν ἐπιχειρήσεων δέν ἐφοδιάζεται πιά ἀπό τό κράτος, κι' ἕνα μέρος

ἐφοδιάζεται ἀνεπαρκῶς. Ποιά εἶναι ἡ διέξοδος; Ἡ διέξοδος εἶναι μόνο μιά: νά μαθαίνουμε, νά προσαρμοζόμαστε, νά κατορθώνουμε νά λύνουμε τά προβλήματα αὐτά ἔτσι, ὅπως πρέπει νά λυθοῦν, δηλαδή ἀνάλογα μέ τίς συγκεκριμένες συνθῆκες.

Νά ἡ ἀπάντησή μου στούς συντρόφους πού διατύπωσαν τή γνώμη τους σχετικά μέ τή σημερινή συζήτηση, καί τώρα θά ἀπαντήσω σύντομα σέ μερικά ἀπό τά σημειώματα πού πῆρα.

Ἕνα ἀπ' αὐτά λέει: «Φέρνετε σάν παράδειγμα τό Πόρτ-'Αρθούρ, μά δέν νομίζετε πώς Πόρτ-'Αρθούρ μποροῦμε νά εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, κυκλωμένοι ἀπό τή διεθνή ἀστική τάξη;».

Ναί, σύντροφοι, εἶπα ἤδη ὅτι τό στοιχεῖο τοῦ πολέμου εἶναι ὁ κίνδυνος, πώς δέν μπορεῖς νά ἀρχίσεις τόν πόλεμο χωρίς νά λογαριάζεις πώς μπορεῖς καί νά ἡττηθεῖς. Ἄν ἡττηθοῦμε, θά βρεθοῦμε βέβαια στή θλιβερή θέση τοῦ Πόρτ-'Αρθούρ. Σέ ὅλη τήν ὁμιλία μου εἶχα ὑπόψη μου τό Πόρτ-'Αρθούρ τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ πού πολιορκεῖται καί πολιορκεῖται ὄχι μόνο ἀπό τό στρατό μας. Μέσα σέ κάθε καπιταλιστική χώρα ὅλο καί πιό πολύ μεγαλώνει ἡ στρατιά πού πολιορκεῖ αὐτό τό Πόρτ-'Αρθούρ τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ.

Σέ ἕνα ἄλλο σημείωμα ὑπάρχει τό ἐρώτημα: «Καί ποιά θά εἶναι ἡ τακτική μας τήν ἑπομένη τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης, ἄν ξεσπάσει ὕστερα ἀπό ἕνα ἤ δυό χρόνια;». Ἄν ἦταν δυνατό νά ἀπαντήσουμε σέ τέτια ἐρωτήματα, θά ἦταν πολύ εὔκολο νά κάνουμε ἐπαναστάσεις, καί θά εἴχαμε κάνει ἕνα σωρό ἀπό δαῦτες. Σέ τέτια ἐρωτήματα δέν εἶναι δυνατό νά ἀπαντήσουμε, γιατί δέν μποροῦμε νά ποῦμε τί θά γίνει ὄχι μόνο ὕστερα ἀπό ἕνα ἤ δυό χρόνια, ἀλλά ἀκόμη καί ὕστερα ἀπό μισό χρόνο. Ἡ ὑποβολή παρόμοιων ἐρωτήσεων δέν παρέχει κανένα ὄφελος, ὅπως καί ἡ προσπάθεια νά λυθεῖ τό πρόβλημα ποιά ἀπό τίς ἀντιμαχόμενες πλευρές θά βρεθεῖ στή θλιβερή θέση πού βρέθηκε τό φρούριο τοῦ Πόρτ-'Αρθούρ. Ἕνα μονάχα ξέρουμε, πώς σέ τελευταία ἀνάλυση τό φρούριο τοῦ διεθνοῦς Πόρτ-'Αρθούρ θά καταληφθεῖ ἀναπόφευκτα, γιατί σέ ὅλες τίς χῶρες αὐξάνουν οἱ δυνάμεις πού θά τό τσακίσουν. Σέ μᾶς τό βασικό πρόβλημα εἶναι τό ἑξῆς: τί θά κάνουμε ὥστε μέσα στίς ἐξαιρετικά δύσκολες συνθῆκες, ὅπου βρισκόμαστε τώρα, νά μπορέσουμε νά διατηρήσουμε τή δυνατότητα ἀνόρθωσης τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Δέν πρέπει νά ἀποφεύγουμε τόν ἐμπορικό ὑπολογισμό καί πρέπει νά καταλάβουμε πώς μόνο πάνω σ' αὐτή τή βάση μποροῦμε νά δημιουργήσουμε ὑποφερτές συνθῆκες πού νά ἱκανοποιοῦν τούς ἐργάτες τόσο ἀπό

τήν ἄποψη τοῦ μεροκάματου, ὅσο καί ἀπό τήν ἄποψη τῶν ὡρῶν ἐργασίας κτλ. Μόνο πάνω σ' αὐτή τή βάση τοῦ ἐμπορικοῦ ὑπολογισμοῦ μποροῦμε νά ὀργανώσουμε τήν οἰκονομία. 'Εμπόδιο γι' αὐτό εἶναι οἱ προλήψεις καί τό γεγονός ὅτι θυμόμαστε αὐτό πού ὑπῆρχε χθές. Ἄν δέν πάρουμε ὑπόψη μας αὐτό το πράγμα, δέν θά μπορέσουμε νά καταπιαστοῦμε ὅπως πρέπει μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική.

Ὑποβάλλονται καί τέτια ἐρωτήματα: «Ποῦ βρίσκονται τά ὅρια τῆς ὑποχώρησης;». Μερικά σημειώματα ὑποβάλλουν ἕνα ἐρώτημα μέ τό ἴδιο νόημα: μέχρι πότε θά ὑποχωροῦμε; Ἔχω προβλέψει ἕνα τέτιο ἐρώτημα κι' ἔχω πεῖ σχετικά μ' αὐτό μερικά λόγια στήν πρώτη ὁμιλία μου. Τό ἐρώτημα αὐτό ἐκφράζει μιά ὁρισμένη τάση ἀπογοήτευσης καί κατάπτωσης καί δέν στηρίζεται ἀπολύτως πουθενά. Μοιάζει μέ τά ἐρωτήματα πού ἀκούγαμε τόν καιρό τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Τό ἐρώτημα αὐτό δέν μπῆκε σωστά, γιατί μόνο ἡ παραπέρα ἐφαρμογή τῆς στροφῆς πού κάνουμε θά μᾶς δόσει στοιχεῖα γιά νά ἀπαντήσουμε σ' αὐτό τό ἐρώτημα. Θά ὑποχωροῦμε ὥσπου νά μάθουμε, ὥσπου νά προετοιμαστοῦμε γιά νά περάσουμε σέ μιά σταθερή ἐπίθεση. Ἄλλο τίποτε δέν μποροῦμε νά ἀπαντήσουμε. Ἡ ὑποχώρηση δέν εἶναι καθόλου εὐχάριστη, μά ὅταν σέ δέρνουν δέν ρωτοῦν ἄν σοῦ ἀρέσει ἤ δέν σοῦ ἀρέσει, τά στρατεύματα ὑποχωροῦν, καί κανείς δέν ἀπορεῖ γι' αὐτό. 'Από τίς συζητήσεις γύρω στό πρόβλημα ὥς πότε θά συνεχίζουμε νά ὑποχωροῦμε, τίποτε τό καλό δέν πρόκειται νά βγεῖ. Γιατί λοιπόν νά ἐπινοοῦμε προκαταβολικά γιά τόν ἑαυτό μας καταστάσεις, ἀπό τίς ὁποῖες δέν ὑπάρχει διέξοδος; 'Αντί γι' αὐτό πρέπει νά καταπιαστοῦμε μέ τή συγκεκριμένη δουλιά. Πρέπει νά ἐξετάσουμε μέ προσοχή τίς συγκεκριμένες συνθῆκες, τήν κατάσταση, πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε ἀπό ποῦ μποροῦμε νά πιαστοῦμε, ἀπό τό ποταμάκι, ἀπό τό βουνό, ἀπό τό βάλτο, ἀπ' αὐτόν ἤ τόν ἄλλο σταθμό, γιατί μόνο ὅταν κατορθώσουμε νά πιαστοῦμε ἀπό κάπου, θά μπορέσουμε νά περάσουμε στήν ἐπίθεση. Καί δέν πρέπει νά ἀφήνουμε νά μᾶς παρασύρει ἡ ἀπογοήτευση, δέν πρέπει νά παρακάμπτουμε τό πρόβλημα μέ προπαγανδιστικές διακηρύξεις, πού εἶναι ἐξαιρετικά πολύτιμες ὅταν γίνονται στήν ὥρα τους, μά πού στή συγκεκριμένη περίπτωση μόνο ζημιά μποροῦν νά κάνουν.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Ὁ καλύτερος τρόπος γιά νά γιορτάσουμε τήν ἐπέτειο τῆς μεγάλης ἐπανάστασης εἶναι νά συγκεντρώσουμε τήν προσοχή μας στά προβλήματά της πού δέν λύθηκαν ἀκόμη. Ἕνας παρόμοιος γιορτασμός τῆς ἐπανάστασης ἔχει ἰδιαίτερα τή θέση του καί εἶναι ἀπαραίτητος στίς περιπτώσεις πού ὑπάρχουν βασικά προβλήματα, τά ὁποῖα δέν ἔλυσε ἀκόμη ἡ ἐπανάσταση καί πού γιά νά λυθοῦν χρειάζεται νά ἀφομοιωθεῖ κάτι τό καινούργιο (καινούργιο ἀπό τήν ἄποψη αὐτοῦ πού παρουσίασε ὥς τά τώρα ἡ ἐπανάσταση).

Στή σημερινή στιγμή τό καινούργιο γιά τήν ἐπανάστασή μας εἶναι ἡ ἀνάγκη νά καταφύγουμε στή «μεταρυθμιστική» μέθοδο, στή μέθοδο τῆς βαθμιαίας δράσης, τῶν προσεκτικῶν ἑλιγμῶν γιά νά λύσουμε τά βασικά προβλήματα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας μας. Ἡ «καινοτομία» αὐτή προκαλεῖ μιά σειρά ἐρωτήματα, ἀπορίες, ἀμφιβολίες τόσο θεωρητικές, ὅσο καί πρακτικές.

Θεωρητικό ἐρώτημα: πῶς νά ἐξηγήσουμε τό πέρασμα, ὕστερα ἀπό μιά σειρά ἀπό τίς πιό ἐπαναστατικές ἐνέργειες, σέ ἐξαιρετικά «μεταρυθμιστικές» ἐνέργειες στό ἴδιο τό πεδίο δράσης καί μέσα στή γενική νικηφόρα πορεία ὅλης τῆς ἐπανάστασης στό σύνολό της; Μήπως πρόκειται ἐδῶ γιά «παράδοση θέσεων», γιά «ὁμολογία χρεοκοπίας», ἤ κάτι παρόμοιο; Φυσικά οἱ ἐχθροί μας, ἀρχίζοντας ἀπό τούς ἀντιδραστικούς μισοφεουδαρχικοῦ τύπου καί καταλήγοντας στούς μενσεβίκους ἤ στούς ἄλλους ἱππότες τῆς ΙΙ ½ Διεθνοῦς, λένε πώς γι' αὐτό πρόκειται. Ξεφωνίζουν μέ δηλώσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους σέ κάθε εὐκαιρία ἤ καί χωρίς καμιά εὐκαιρία, ἀκριβῶς γιατί εἶναι ἐχθροί. Ἡ συγκινητική ἑνότητα ὅλων τῶν κομμάτων — ἀπό τούς φεουδάρχες ὥς τούς μενσεβίκους — πάνω στό ζήτημα αὐτό ἀποδείχνει ἀκόμη μιά φορά πώς ὅλα αὐτά τά κόμματα εἶναι «μιά ἀντιδρα-

στική μάζα» ἐνάντια στήν προλεταριακή ἐπανάσταση (ὅπως τό πρόβλεψε, ἄς τό ποῦμε σέ παρένθεση, ὁ Ἔνγκελς στά γράμματά του πρός τόν Μπέμπελ τό 1875 καί τό 1884)[97].

Ὑπάρχει ὅμως κάποια... «ἀπορία» καί ἀνάμεσα στούς φίλους μας.

Ἄς ἀνορθώσουμε τή μεγάλη βιομηχανία κι' ἄς ὀργανώσουμε τήν ἄμεση ἀνταλλαγή τῶν προϊόντων της μέ τά προϊόντα τῆς μικροαγροτικῆς γεωργίας, βοηθώντας τήν κοινωνικοποίησή της. Γιά νά ἀνορθώσουμε τή μεγάλη βιομηχανία, ἄς δανειστοῦμε ἀπό τούς ἀγρότες ὁρισμένη ποσότητα τρόφιμα καί πρῶτες ὕλες μέ τό παρακράτημα. Νά ποιό σχέδιο (ἤ μέθοδο, σύστημα) ἐφαρμόζαμε πάνω ἀπό τρία χρόνια, ὥς τήν ἄνοιξη τοῦ 1921. Αὐτός ἦταν ἐπαναστατικός τρόπος ἀντιμετώπισης τοῦ ζητήματος, μέ τήν ἔννοια ὅτι σπάζαμε ἄμεσα καί πέρα γιά πέρα τό παλιό γιά νά τό ἀντικαταστήσουμε μέ ἕνα νέο κοινωνικοοικονομικό σύστημα.

Ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 ἀντικαθιστοῦμε αὐτό τόν τρόπο, σχέδιο, μέθοδο, σύστημα δράσης (ἀκόμη δέν τό «ἀντικαταστήσαμε», βρισκόμαστε ἁπλῶς στήν πορεία τῆς «ἀντικατάστασής» του κι' αὐτό δέν τό ἔχουμε συνειδητοποιήσει πέρα γιά πέρα) μέ ἕνα τελείως διαφορετικό σύστημα, μεταρυθμιστικοῦ τύπου: νά μή *τσακίσουμε* τό παλιό κοινωνικοοικονομικό σύστημα, τό ἐμπόριο, τό μικρό νοικοκυριό, τίς μικροεπιχειρήσεις, τόν καπιταλισμό, ἀλλά νά *ἀναζωογονήσουμε* τό ἐμπόριο, τίς μικρές ἐπιχειρήσεις, τόν καπιταλισμό, προσπαθώντας νά τά κατακτήσουμε προσεκτικά καί βαθμιαῖα, ἤ νά τά ὑποβάλλουμε σέ ρύθμιση ἀπό τό κράτος *μόνο στό βαθμό* πού θά ἀναζωογονοῦνται.

Αὐτός εἶναι ἕνας ἐντελῶς διαφορετικός τρόπος ἀντιμετώπισης τοῦ ζητήματος.

Σέ σύγκριση μέ τόν προηγούμενο, τόν ἐπαναστατικό, τοῦτος ἐδῶ εἶναι μεταρυθμιστικός (ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἕνας μετασχηματισμός πού σπάει τό παλιό στό πιό βασικό, στή ρίζα του, καί δέν τό μεταπλάθει προσεκτικά, ἀργά, βαθμιαῖα, προσπαθώντας νά σπάσει ὅσο τό δυνατό λιγότερα).

Γεννιέται τό ἐρώτημα: ἀφοῦ δοκιμάσατε τίς ἐπαναστατικές μεθόδους, παραδεχτήκατε πώς ἀπότυχαν καί περάσατε στίς μεταρυθμιστικές, δέν ἀποτελεῖ αὐτό μήπως ἀπόδειξη ὅτι ἀναγνωρίζετε γενικά τήν ἐπανάσταση σάν λάθος; Δέν ἀποτελεῖ μήπως αὐτό ἀπόδειξη ὅτι δέν ἔπρεπε γενικά νά ἀρχίσετε ἀπό τήν ἐπανάσταση, ἀλλά ἀπό τίς μεταρυθμίσεις καί νά περιοριστεῖτε στίς μεταρυθμίσεις;

Τέτιο συμπέρασμα βγάζουν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ὅμοιοί τους. Τό συμπέρασμα ὅμως αὐτό εἶναι ἤ σόφισμα καί ἁπλή ἀγυρτεία ἀνθρώπων

ξεσκολισμένων στήν πολιτική, ἤ παιδιαρίσματα ἀνθρώπων πού «δέν ἔχουν περάσει» πραγματική δοκιμασία. Γιά ἕναν πραγματικό ἐπαναστάτη ὁ πιό μεγάλος κίνδυνος — ἴσως μάλιστα καί ὁ μοναδικός κίνδυνος — εἶναι νά ὑπερβάλλει τήν ἐπαναστατικότητα, νά ξεχνᾶ τά ὅρια καί τούς ὅρους γιά μιά κατάλληλη καί ἐπιτυχημένη ἐφαρμογή τῶν ἐπαναστατικῶν μεθόδων. Πραγματικοί ἐπαναστάτες τίς περισσότερες φορές ἔσπασαν τά μοῦτρα τους σ' αὐτό τό σημεῖο, ὅταν ἄρχιζαν νά γράφουν τήν «ἐπανάσταση» μέ κεφαλαῖο γράμμα, νά ἐξαίρουν τήν «ἐπανάσταση» σάν κάτι τό σχεδόν θεϊκό, νά χάνουν τά μυαλά τους, νά χάνουν τήν ἱκανότητα νά σκέπτονται, νά ζυγιάζουν, νά ἐλέγχουν μέ τόν πιό ψύχραιμο καί νηφάλιο τρόπο σέ ποιά στιγμή, μέσα σέ ποιές συνθῆκες, σέ ποιόν τομέα δράσης πρέπει νά ξέρουν νά ἐνεργοῦν ἐπαναστατικά καί σέ ποιά στιγμή, μέσα σέ ποιές συνθῆκες, σέ ποιόν τομέα δράσης πρέπει νά ξέρουν νά περνοῦν στή μεταρυθμιστική δράση. Πραγματικοί ἐπαναστάτες θά χαθοῦν (ὄχι μέ τήν ἔννοια μιᾶς ἐξωτερικῆς ἧττας, ἀλλά τῆς ἐσωτερικῆς χρεοκοπίας τῆς ὑπόθεσής τους) μόνο στήν περίπτωση πού θά χάσουν τή νηφαλιότητά τους καί θά τούς περάσει ἀπό τό μυαλό, ὅτι τάχα «ἡ μεγάλη, ἡ νικηφόρα, ἡ παγκόσμια» ἐπανάσταση μπορεῖ καί πρέπει ὑποχρεωτικά νά λύσει μέ ἐπαναστατικό τρόπο τά κάθε λογῆς προβλήματα μέσα σέ ὁποιεσδήποτε συνθῆκες καί σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς δράσης — καί στήν περίπτωση αὐτή θά χαθοῦν ἀσφαλῶς.

Ὅποιου τοῦ «περάσει ἀπό τό μυαλό» ἕνα τέτιο πράγμα πάει χαμένος, γιατί θά ἔχει σκεφτεῖ μιά ἀνοησία σ' ἕνα βασικό ζήτημα, καί σ' ἕνα μανιασμένο πόλεμο (ἡ ἐπανάσταση εἶναι ὁ πιό μανιασμένος ἀπ' ὅλους τούς πολέμους) ἡ τιμωρία γιά τήν ἀνοησία εἶναι ἡ ἧττα.

Ἀπό ποῦ βγαίνει ὅτι «ἡ μεγάλη, ἡ νικηφόρα, ἡ παγκόσμια» ἐπανάσταση μπορεῖ καί πρέπει νά ἐφαρμόζει μόνο ἐπαναστατικές μεθόδους; Δέν βγαίνει ἀπό πουθενά. Καί εἶναι ἁπλούστατα καί ἀπόλυτα λαθεμένο. Τό λάθος αὐτοῦ τοῦ ἰσχυρισμοῦ φαίνεται μόνο του, ἄν στηριχτοῦμε σέ καθαρά θεωρητικές θέσεις, ἄν δέν ἀπομακρυνθοῦμε ἀπό τό ἔδαφος τοῦ μαρξισμοῦ. Τό λάθος αὐτοῦ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό τήν πείρα τῆς ἐπανάστασής μας. Θεωρητικά: τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης γίνονται γκάφες, ὅπως καί σέ κάθε ἄλλη ἐποχή, ἔλεγε ὁ Ἔνγκελς[98], κι' ἔλεγε τήν ἀλήθεια. Πρέπει νά προσπαθοῦμε νά κάνουμε λιγότερες καί νά διορθώνουμε πιό γρήγορα αὐτές πού κάναμε, ὑπολογίζοντας ὅσο τό δυνατό πιό ψύχραιμα, ποιά προβλήματα καί σέ ποιά στιγμή

μπορεῖ νά λυθοῦν καί ποιά δέν μπορεῖ νά λυθοῦν μέ ἐπαναστατικές μεθόδους. Ἡ δική μας ἡ πείρα δείχνει ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ ἦταν ἕνα παράδειγμα δράσης πού δέν ἦταν καθόλου ἐπαναστατική, ἀλλά δράση μεταρυθμιστική, ἤ καί ἀκόμη χειρότερη ἀπό μεταρυθμιστική, γιατί ἦταν μιά ἐνέργεια πρός τά πίσω, ἐνῶ οἱ μεταρυθμιστικές ἐνέργειες κατά γενικό κανόνα τραβοῦν ἀργά, προσεκτικά, βαθμιαῖα πρός τά μπρός καί δέν πᾶνε πρός τά πίσω. Ἡ ὀρθότητα τῆς τακτικῆς μας τόν καιρό τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ ἀποδείχτηκε σήμερα τόσο καλά, εἶναι τόσο ξεκάθαρη καί ἀναγνωρισμένη ἀπ' ὅλους, πού δέν ἀξίζει νά χάνουμε τά λόγια μας σ' αὐτό τό θέμα.

Πέρα γιά πέρα ὁλοκληρωμένο εἶναι μόνο τό ἀστικοδημοκρατικό ἔργο τῆς ἐπανάστασής μας. Κι' ἔχουμε ἀπόλυτα τό δικαίωμα νά εἴμαστε περήφανοι γι' αὐτό. Ἡ προλεταριακή ἤ ἡ σοσιαλιστική της δουλιά ἀνάγεται στά ἑξῆς τρία σημεῖα: 1) ἐπαναστατική ἔξοδος ἀπό τόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο· ξεσκέπασμα καί *τορπίλλισμα* τῆς σφαγῆς πού ὀργάνωσαν οἱ δυό παγκόσμιες ὁμάδες τῶν καπιταλιστῶν ληστῶν· αὐτό ἀπό τήν πλευρά μας τό ὁλοκληρώσαμε πέρα γιά πέρα· θά μποροῦσε νά τό ὁλοκληρώσει ἀπ' ὅλες τίς πλευρές μόνο ἡ ἐπανάσταση σέ μιά σειρά προηγμένες χῶρες. 2) Δημιουργία τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος, πού εἶναι ἡ μορφή τῆς πραγματοποίησης τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Συντελέστηκε ἡ παγκόσμια στροφή. Τέλειωσε ἡ ἐποχή τοῦ ἀστικοδημοκρατικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Ἄρχισε ἕνα καινούργιο κεφάλαιο τῆς παγκόσμιας ἱστορίας: ἡ ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Μόνο μιά σειρά χῶρες θά τελειοποιήσουν καί θά ὁλοκληρώσουν τό σοβιετικό καθεστώς καί ὅλες τίς μορφές τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Στόν τομέα αὐτό ἔχουμε ἀκόμη νά κάνουμε πολλά. Θά ἦταν ἀσυγχώρητο νά μή τό δοῦμε αὐτό. Πολλές φορές ἀκόμη θά χρειαστεῖ νά ἀποτελειώσουμε, νά ξαναφτιάξουμε, νά ἀρχίσουμε ἀπό τήν ἀρχή. Κάθε βῆμα πού θά κατορθώνουμε νά κάνουμε πρός τά μπρός, στό ἔργο τῆς ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν μας δυνάμεων καί τοῦ πολιτισμοῦ μας, πρέπει νά συνοδεύεται ἀπό τήν ὁλοκλήρωση καί τήν ἀνάπλαση τοῦ σοβιετικοῦ μας συστήματος. Στεκόμαστε ὅμως πολύ χαμηλά ἀπό οἰκονομική καί πολιτιστική ἄποψη. Ἔχουμε πολλά νά ἀναπλάσουμε καί θά ἦταν τό ἄκρον ἄωτον τῆς ἀνοησίας (ἄν ὄχι κάτι χειρότερο ἀπό ἀνοησία) νά «τά χάνουμε» ἀπ' αὐτό τό γεγονός. 3) Οἰκοδόμηση τῶν βάσεων τῆς οἰκονομίας τοῦ σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος. Στόν τομέα αὐτό δέν ἔχει ἀκόμη ὁλοκληρωθεῖ τό κυριότερο, τό πιό βασικό. Αὐτό ὅμως

εἶναι τό πιό ἀληθινό μας ἔργο, τό πιό ἀληθινό καί ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί ἀπό πρακτική ἄποψη καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς ΣΟΣΔΡ σήμερα καί ἀπό διεθνή ἄποψη.

Μιά καί τό κυριότερο στή βάση του δέν ἔχει ὁλοκληρωθεῖ, σ' αὐτό πρέπει νά στρέψουμε ὅλη τήν προσοχή μας. Καί ἡ δυσκολία ἐδῶ βρίσκεται στή μορφή τοῦ περάσματος.

«Δέν ἀρκεῖ νά εἶσαι ἐπαναστάτης καί ὀπαδός τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἤ κομμουνιστής γενικά», ἔγραφα στό ἄρθρο «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» τόν 'Απρίλη τοῦ 1918. «Πρέπει νά ξέρεις νά βρίσκεις σέ κάθε συγκεκριμένη στιγμή τόν ἰδιαίτερο ἐκεῖνο κρίκο τῆς ἀλυσίδας, ἀπ' ὅπου πρέπει νά πιαστεῖς μέ ὅλες σου τίς δυνάμεις γιά νά κρατᾶς ὅλη τήν ἀλυσίδα καί νά προετοιμάσεις σταθερά τό πέρασμα στόν κατοπινό κρίκο. Καί ἡ διάταξη τῶν κρίκων, ἡ μορφή τους, τό ἀλύσωμά τους, ἡ διαφορά τοῦ ἑνός ἀπό τόν ἄλλο στήν ἱστορική ἀλυσίδα τῶν γεγονότων δέν εἶναι πράγματα τόσο ἁπλά καί τόσο χοντροκομένα, ὅπως στή συνηθισμένη ἀλυσίδα πού φτιάχνει ἕνας σιδεράς» *.

Στή δοσμένη στιγμή, στόν τομέα δράσης πού ἐξετάζουμε, τέτιος κρίκος εἶναι τό ζωντάνεμα τοῦ ἐσωτερικοῦ *ἐμπορίου* μέ τή σωστή ρύθμισή του (κατεύθυνσή του) ἀπό τό κράτος. Τό ἐμπόριο — νά ὁ «κρίκος» στήν ἱστορική ἀλυσίδα τῶν γεγονότων, στίς μεταβατικές μορφές τῆς σοσιαλιστικῆς μας οἰκοδόμησης τοῦ 1921-1922, *«ἀπ' ὅπου πρέπει νά πιαστοῦμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις»*, ἐμεῖς, ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία, ἐμεῖς, τό ἡγετικό Κομμουνιστικό κόμμα. Ἄν *τώρα* «πιαστοῦμε» ἀρκετά γερά ἀπ' αὐτό τόν κρίκο, θά γίνουμε ἀσφαλῶς στό πιό κοντινό μέλλον κύριοι *ὅλης* τῆς ἀλυσίδας. Διαφορετικά δέν θά γίνουμε κύριοι ὅλης τῆς ἀλυσίδας, δέν θά δημιουργήσουμε τό θεμέλιο γιά τίς σοσιαλιστικές κοινωνικοοικονομικές σχέσεις.

Αὐτό φαίνεται παράξενο. Κομμουνισμός καί ἐμπόριο;! Εἶναι κάτι πιά τό πολύ ἀκατάληπτο, παράλογο, ἄσχετο. Ἄν ὅμως τό σκεφτοῦμε ἀπό *οἰκονομική* ἄποψη, τό ἕνα δέν ἀπέχει ἀπό τό ἄλλο περισσότερο ἀπ' ὅσο ἀπέχει ὁ κομμουνισμός ἀπό τή μικρή ἀγροτική, τήν πατριαρχική γεωργία.

Ὅταν θά νικήσουμε σέ παγκόσμια κλίμακα, θά φτιάξουμε νομίζω ἀπό χρυσό δημόσια ἀποχωρητήρια στούς δρόμους ορισμένων ἀπό τίς μεγαλύτερες πόλεις τοῦ κόσμου. Αὐτό θά ἦταν

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 205-206. *Ἡ Σύντ.*

ἡ πιό «δίκαιη» καί ἡ πιό παραστατική-διδακτική χρησιμοποίηση τοῦ χρυσοῦ γιά τίς γενιές πού δέν ξέχασαν ὅτι γιά τό χρυσάφι σκοτώθηκαν δέκα ἑκατομμύρια ἄνθρωποι καί σακατεύτηκαν τριάντα ἑκατομμύρια στό «μεγάλο ἀπελευθερωτικό» πόλεμο τοῦ 1914-1918, στόν πόλεμο γιά νά λυθεῖ τό μεγάλο ζήτημα, ποιά εἰρήνη εἶναι ἡ χειρότερη, τοῦ Μπέρστ ἤ τῶν Βερσαλλιῶν, καί πώς γιά τό ἴδιο αὐτό χρυσάφι ἑτοιμάζονται ἀσφαλῶς νά ἐξοντώσουν εἴκοσι ἑκατομμύρια ἀνθρώπους καί νά σακατέψουν ἑξήντα ἑκατομμύρια στόν πόλεμο πού θά ξεσπάσει γύρω στό 1925 ἤ γύρω στό 1928, ἴσως ἀνάμεσα στήν Ἰαπωνία καί τήν Ἀμερική, ἴσως ἀνάμεσα στήν Ἀγγλία καί τήν Ἀμερική, ἤ κάτι τέτιο.

Ὅσο ὅμως «δίκαιη», ὅσο ὠφέλιμη, ὅσο ἀνθρωπιστική κι' ἄν θά ἦταν ἡ παραπάνω χρησιμοποίηση τοῦ χρυσοῦ, ὡστόσο θά προσθέσουμε: γιά νά φτάσουμε σ' αὐτό τό σημεῖο πρέπει ἀκόμη νά δουλέψουμε καμιά δεκαριά ἤ εἰκοσαριά χρόνια μέ τήν ἴδια ἔνταση καί τήν ἴδια ἐπιτυχία ὅπως δουλέψαμε στά 1917-1921, ὅμως σέ πολύ πιό πλατύ πεδίο. Γιά τήν ὥρα ὅμως πρέπει νά προσέχουμε τό χρυσό τῆς ΣΟΣΔΡ, νά τόν πουλᾶμε ὅσο το δυνατό ἀκριβότερα, νά ἀγοράζουμε μ' αὐτόν ὅσο τό δυνατό φθηνότερα τά ἐμπορεύματα. Ὅταν ζεῖς μέ λύκους, πρέπει νά οὐρλιάζεις σάν λύκος. Ὅσο γιά τό ὅτι πρέπει νά ἐξοντωθοῦν ὅλοι οἱ λύκοι, ὅπως ταιριάζει νά γίνει σέ μιά λογική ἀνθρώπινη κοινωνία, ἄς ἀρκεστοῦμε στή σοφή ρωσική παροιμία: «νά μήν παινεύεσαι ὅταν πᾶς στόν πόλεμο, νά παινεύεσαι ὅταν γυρνᾶς ἀπό τόν πόλεμο»...

Τό ἐμπόριο εἶναι ἡ μόνη δυνατή οἰκονομική σύνδεση ἀνάμεσα στίς δεκάδες ἑκατομμύρια μικρογεωργούς καί τή μεγάλη βιομηχανία, *ἐάν... ἐάν* δίπλα σ' αὐτούς τούς γεωργούς δέν ὑπάρχει μιά ὑπέροχη μεγάλη ἐκμηχανισμένη βιομηχανία μέ ἕνα δίχτυ ἀπό ἠλεκτρικούς ἀγωγούς, μιά βιομηχανία ἱκανή καί ὡς πρός τήν τεχνική της δύναμη καί ὡς πρός τά ὀργανωτικά της «ἐποικοδομήματα» καί τά φαινόμενα πού τή συνοδεύουν, νά ἐφοδιάζει τούς μικρογεωργούς μέ τά καλύτερα προϊόντα σέ μεγαλύτερη ποσότητα, πιό γρήγορα καί πιό φθηνά ἀπό πρίν. Σέ παγκόσμια κλίμακα αὐτό τό «ἐάν» *ἔχει ἤδη πραγματοποιηθεῖ,* αὐτός ὁ ὅρος ὑπάρχει πιά, ὅμως μιά χωριστή χώρα, καί μάλιστα μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες καπιταλιστικές χῶρες, πού δοκίμασε μονομιᾶς καί ἄμεσα νά πραγματοποιήσει, νά κάνει

πράξη, νά όργανώσει πρακτικά τή *νέα* σύνδεση τῆς βιομηχανίας μέ τή γεωργία, δέν μπόρεσε νά ἐκτελέσει αὐτό τό καθῆκον μέ «ἐπίθεση κατά μέτωπο» καί τώρα πρέπει νά τό ἐκτελέσει μέ μιά σειρά ἀργές, βαθμιαῖες, προσεκτικές «πολιορκητικές» ἐνέργειες.

Ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία μπορεῖ νά πάρει στά χέρια της τό ἐμπόριο, νά τοῦ δόσει κατεύθυνση, νά τό τοποθετήσει μέσα σέ ὁρισμένα πλαίσια. Ἕνα μικρό, πολύ μικρό παράδειγμα: στό λεκανοπέδιο τοῦ Ντονιέτς ἄρχισε ἕνα μικρό, πολύ μικρό ἀκόμη, ὅμως ἀναμφισβήτητο οἰκονομικό ξαναζωντάνεμα, ἐνμέρει χάρη στό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας στά μεγάλα κρατικά ἀνθρακωρυχεῖα, καί ἐνμέρει γιατί δόθηκαν μέ ἐνοίκιο ὁρισμένα μικρά ἀνθρακωρυχεῖα σέ ἀγρότες. Ἔτσι, ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία παίρνει μιά μικρή ποσότητα (πολύ ἐλάχιστη ἀπό τήν ἄποψη τῶν προηγμένων χωρῶν, ὡστόσο ὅμως σημαντική μέσα στή φτώχια μας) συμπληρωματικοῦ κάρβουνου στό κόστος, ἄς ποῦμε, 100% καί τό πουλάει σέ ὁρισμένους κρατικούς ὀργανισμούς μέ 120% καί στούς ἰδιῶτες μέ 140%. (Θά σημειώσω, μέσα σέ παρένθεση ὅτι παίρνω αὐτούς τούς ἀριθμούς τελείως αὐθαίρετα, πρῶτο, γιατί δέν ξέρω τούς σωστούς ἀριθμούς καί, δεύτερο, γιατί κι' ἄν ἀκόμη τούς ἤξερα δέν θά τούς δημοσίευα τώρα). Αὐτό μοιάζει, ἔστω καί σέ πολύ μέτριες διαστάσεις, σάν *νά ἀρχίζουμε* νά γινόμαστε κύριοι τῶν *ἀνταλλαγῶν* ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί στή γεωργία, νά γινόμαστε κύριοι τοῦ χοντρικοῦ ἐμπορίου, νά λύνουμε τό πρόβλημα: νά ἀγκιστρωθοῦμε ἀπό τή μικρή, καθυστερημένη βιομηχανία πού ὑπάρχει, ἤ ἀπό τή μεγάλη πού εἶναι ὅμως ἐξασθενισμένη, καταστραμένη, νά ἀναζωογονήσουμε τό ἐμπόριο πάνω στή *δοσμένη* οἰκονομική βάση, νά κάνουμε νά νιώσει ὁ μεσαῖος ἀγρότης τῆς σειρᾶς (κι' αὐτός εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῆς μάζας, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς μάζας, ὁ φορέας τοῦ αὐθόρμητου) τό οἰκονομικό ζωντάνεμα καί νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπ' αὐτό γιά νά κάνουμε μιά δουλιά πιό συστηματική καί ἐπίμονη, πιό πλατιά καί πιό πετυχημένη γιά τήν ἀνόρθωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας.

Δέν πρέπει νά ἀφήνουμε νά κυριαρχήσει πάνω μας ὁ «συναισθηματικός σοσιαλισμός» ἤ οἱ παλιές ρωσικές μισοαρχοντικές, μισομουζίκικες, πατριαρχικές διαθέσεις, πού τίς χαρακτηρίζει μιά ἀσυναίσθητη περιφρόνηση πρός τό ἐμπόριο. Ἐπιτρέπεται νά χρησιμοποιοῦμε καί *πρέπει* νά ξέρουμε νά χρησιμοποιοῦμε ὅλες καί τίς κάθε λογῆς οἰκονομικές-μεταβατικές μορ-

φές, μιά καί εἶναι ἀνάγκη νά γίνει αὐτό γιά νά δυναμώσει ἡ σύνδεση ἀνάμεσα στήν ἀγροτιά καί στό προλεταριάτο, γιά νά ἀναζωογονηθεῖ ἀμέσως ἡ λαϊκή οἰκονομία μέσα στήν καταστραμένη καί βασανισμένη χώρα, γιά νά ἀνορθωθεῖ ἡ βιομηχανία, γιά νά διευκολυνθοῦν τά ἑπόμενα, πιό πλατιά καί πιό ριζικά μέτρα, ὅπως ὁ ἐξηλεκτρισμός.

Ἡ σχέση ἀνάμεσα στίς μεταρυθμίσεις καί τήν ἐπανάσταση καθορίστηκε μέ ἀκρίβεια καί σωστά μονάχα ἀπό τό μαρξισμό, ὡστόσο ὁ Μάρξ μποροῦσε νά δεῖ αὐτή τή σχέση μονάχα ἀπό μιά πλευρά, δηλαδή: μέσα στίς συνθῆκες πού προηγήθηκαν ἀπό τήν πρώτη, κάπως σταθερή, κάπως μακρόχρονη νίκη τοῦ προλεταριάτου ἔστω καί σέ μιά χώρα. Κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθῆκες ἡ βάση τῆς σωστῆς σχέσης ἦταν ὅτι οἱ μεταρυθμίσεις εἶναι δευτερεῦον προϊόν τῆς ἐπαναστατικῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου. Γιά ὅλο τόν καπιταλιστικό κόσμο ἡ σχέση αὐτή ἀποτελεῖ τό θεμέλιο τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς τοῦ προλεταριάτου, εἶναι ἡ ἀλφαβήτα πού τή διαστρεβλώνουν καί τή θολώνουν οἱ πουλημένοι ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς καί οἱ μισοσχολαστικοί καί μισοϋποκριτές ἱππότες τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς. Ὕστερα ἀπό τή νίκη τοῦ προλεταριάτου, ἔστω καί σέ μιά χώρα, παρουσιάζεται κάτι τό καινούργιο στή σχέση ἀνάμεσα στίς μεταρυθμίσεις καί τήν ἐπανάσταση. Ἀπό ἄποψη ἀρχῶν τά πράγματα παραμένουν ὅπως ἦταν καί πρίν, παρουσιάζεται ὅμως μιά ἀλλαγή στή μορφή, πού ὁ Μάρξ προσωπικά δέν μποροῦσε νά τήν προβλέψει, μά μπορεῖ νά κατανοηθεῖ μονάχα πάνω στό ἔδαφος τῆς φιλοσοφίας καί τῆς πολιτικῆς τοῦ μαρξισμοῦ. Γιατί μπορέσαμε νά ἐφαρμόσουμε σωστά τήν ὑποχώρηση τοῦ Μπρέστ; Ἐπειδή εἴχαμε προχωρήσει τόσο πολύ μπροστά, ὥστε εἴχαμε ἔδαφος νά ὑποχωρήσουμε. Μέσα *σέ λίγες ἑβδομάδες*, ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 ὥς τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, χτίσαμε τό Σοβιετικό κράτος, βγήκαμε μέ ἐπαναστατικό τρόπο ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὁλοκληρώσαμε τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση — ὅλα αὐτά μέ τέτια ἰλιγγιώδη ταχύτητα πού *ἀκόμη καί* ἡ τεράστια ὑποχωρητική κίνηση (εἰρήνη τοῦ Μπρέστ) μᾶς ἄφησε ἀρκετές θέσεις γιά νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό τήν «ἀνάπαυλα» καί νά τραβήξουμε νικηφόρα πρός τά μπρός, ἐνάντια στόν Κολτσάκ, τόν Ντενίκιν, τόν Γιουντένιτς, τόν Πιλσούδσκι, τόν Βράνγκελ.

Πρίν ἀπό τή νίκη τοῦ προλεταριάτου οἱ μεταρυθμίσεις εἶναι δευτερεῦον προϊόν τῆς ἐπαναστατικῆς ταξικῆς πάλης. Ὕστερα ἀπό τή νίκη οἱ μεταρυθμίσεις (ἐξακολουθώντας νά εἶναι σέ διεθνή κλίμακα τό ἴδιο «δευτερεῦον προϊόν») ἀποτελοῦν γιά τή χώρα,

όπου κερδήθηκε ή νίκη, έκτός άπ' αυτό καί μιά άπαραίτητη καί νόμιμη άνάπαυλα στίς περιπτώσεις πού, ύστερα άπό μιά ύπερένταση τών δυνάμεων στόν άνώτατο βαθμό, είναι ολοφάνερο ότι οί δυνάμεις δέν έπαρκοΰν γιά τήν έπαναστατική πραγματοποίηση τούτου ή έκείνου τοΰ περάσματος. Ή νίκη έξασφαλίζει ένα τέτιο «άπόθεμα δυνάμεων» πού μάς έπιτρέπει νά κρατηθοΰμε άκόμη καί σέ περίπτωση άναγκαστικής ύποχώρησης, νά κρατηθοΰμε καί μέ τήν ύλική καί μέ τήν ήθική έννοια. Νά κρατηθοΰμε μέ τήν ύλική έννοια σημαίνει νά διατηρήσουμε άρκετή ύπεροχή δυνάμεων, έτσι πού ό έχθρός νά μή μπορεΐ νά μάς τσακίσει τελειωτικά. Νά κρατηθοΰμε μέ τήν ήθική έννοια σημαίνει νά μήν άφήσουμε νά πέσει τό ήθικό μας, νά μήν άποδιοργανωθοΰμε, νά έξακολουθοΰμε νά έκτιμοΰμε ψύχραιμα τήν κατάσταση, νά διατηρήσουμε τή ζωντάνια καί τή σταθερότητα τοΰ πνεύματος, νά ύποχωρήσουμε έστω καί πολύ πίσω, άλλά μέ μέτρο, νά ύποχωρήσουμε έτσι, ώστε νά σταματήσουμε τήν ύποχώρηση τήν ώρα πού χρειάζεται καί νά περάσουμε ξανά στήν έπίθεση.

Ύποχωρήσαμε πρός τόν κρατικό καπιταλισμό. Ύποχωρήσαμε όμως μέ μέτρο. Τώρα ύποχωροΰμε πρός τή ρύθμιση τοΰ έμπορίου άπό τό κράτος. Θά ύποχωρήσουμε όμως μέ μέτρο. Ύπάρχουν κιόλας τά σημάδια πού δείχνουν ότι άρχίζει νά διαφαίνεται τό τέλος αύτής τής ύποχώρησης, άρχίζει νά διαφαίνεται ή δυνατότητα νά σταματήσουμε αύτή τήν ύποχώρηση σέ όχι πολύ μακρινό μέλλον. Όσο πιό συνειδητά, όσο πιό ομόφωνα, μέ όσο τό δυνατό λιγότερες προλήψεις έκτελέσουμε αύτή τήν άναγκαία ύποχώρηση, τόσο πιό γρήγορα θά μπορέσουμε νά τή σταματήσουμε, τόσο πιό σταθερή, πιό γρήγορη καί πιό πλατιά θά είναι έπειτα ή νικηφόρα κίνησή μας πρός τά μπρός.

5 τοΰ Νοέμβρη 1921.

«Πράβντα», άριθ. φύλ. 251, 6-7 τοΰ Νοέμβρη 1921
Ύπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τής έφημερίδας «Πράβντα»

ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΔΟΣΗΣ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 1922[99]

1

1) Νά δοθεῖ ἐντολή στή Δημοσιονομική ἐπιτροπή τήν Τρίτη, 15. XI., νά ὑποβάλει ὑπολογισμό σέ χρυσά ρούβλια, συνενώνοντας ὅλα καί τά κάθε εἴδους ἔσοδα, μαζί καί τό φόρο σέ εἶδος, τά καύσιμα κτλ., κ.ο.κ.,

— νά ὑποβάλει ὑπολογισμό σέ χρυσά ρούβλια, πῶς κατανέμονται οἱ δαπάνες τοῦ προϋπολογισμοῦ κατά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα (σέ ἀπόλυτους ἀριθμούς) σέ σύγκριση μέ τούς ἀντίστοιχους προπολεμικούς ἀριθμούς (κατά μέσο ὅρο γιά 5 ἤ γιά 10 χρόνια) καί μέ τούς κατά προσέγγιση ἀριθμούς τοῦ 1919 καί τοῦ 1920.

2) Νά ὑποβληθοῦν δυό παραλλαγές: 240 καί 300 ἑκατομμύρια ρούβλια σέ χρυσό τό ποσό τῆς ἔκδοσης χαρτονομίσματος.

3) Νά γίνει σύγκριση τῆς κατανομῆς τῶν ποσοστῶν τοῦ γενικοῦ προϋπολογισμοῦ (καί τοῦ ὑλικοῦ καί τοῦ χρηματικοῦ) μέ τήν κατανομή τῶν σιτηρεσίων σύμφωνα μέ τό ἐπισιτιστικό σχέδιο τοῦ *ΣΕΑ*.

4) Νά ἀρχίσει τώρα ἀμέσως ἡ κατάρτιση τοῦ προϋπολογισμοῦ μέ βάση τό παραπάνω σχέδιο (μέ τήν παραλλαγή 240 ἑκατομμύρια ρούβλια σέ χρυσό ἀπό τήν ἔκδοση).

5) Καθῆκον στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου; Στήν Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς; ἤ στή διευρυμένη ἐπιτροπή;

6) Προθεσμία — 20.XII.

7) Δέν γίνεται ἄραγε νά δημοσιευτοῦν μιά σειρά *αἰτιολογικά* τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τά δημόσια οἰκονομικά;

ἰδιαίτερα ὁ ὑπολογισμός (σέ ἐμπορεύματα) τοῦ προπολεμικοῦ ρουβλιοῦ,

κ τ λ.

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

2

1) Νά δοθεῖ ἐντολή στή Δημοσιονομική ἐπιτροπή καί στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου νά ἀποπερατώσει τόν ὑπολογισμό τῶν ἐσόδων καί ἐξόδων μέ βάση τίς γενικές ἀρχές πού καθόρισε τώρα ἡ Δημοσιονομική ἐπιτροπή, καθώς καί τίς συγκρίσεις πού ἀνάθεσε τό ΣΛΕ μέ τήν ἀπόφαση τῆς 5 τοῦ Νοέμβρη.

2) Νά ὑποβληθοῦν οἱ ὑπολογισμοί αὐτοί μέ τή μορφή συνοπτικῶν σημειωμάτων, θεωρώντας τα σάν προκαταρκτικά στοιχεῖα γιά τήν τεκμηρίωση τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1922 [100].

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΓΓΟΛΙΑΣ

5 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1921 [101]

1η ἐρώτηση τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Μογγολίας: «Πῶς Ἐσεῖς, σύντρ. Λένιν, κρίνετε τή δημιουργία στή χώρα μας τοῦ Λαϊκοεπαναστατικοῦ κόμματος καί τί εἶναι τό κύριο γιά μᾶς;».

Ὁ σύντρ. Λένιν ἐξήγησε στήν ἀντιπροσωπεία μας τή διεθνή θέση τῆς χώρας μας καί τόνισε ὅτι λόγω τῆς γεωγραφικῆς θέσης τῆς ΛΔΜ τά ἰμπεριαλιστικά κράτη σέ περίπτωση πολέμου θά ἐπιδιώξουν νά καταλάβουν τή χώρα μας καί νά τή μετατρέψουν σέ προγεφύρωμα τῶν πολεμικῶν τους ἐνεργειῶν ἐνάντια σέ ἄλλη χώρα. Γι' αὐτό, εἶπε ὁ σύντρ. Λένιν, ὁ μοναδικά σωστός δρόμος γιά τόν κάθε ἐργαζόμενο τῆς χώρας σας εἶναι ἡ πάλη γιά τήν κρατική καί οἰκονομική ἀνεξαρτησία σέ συμμαχία μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἡ πάλη αὐτή δέν μπορεῖ νά γίνει ἀπομονωμένα, γι' αὐτό ἡ δημιουργία τοῦ Κόμματος τῶν μογγόλων κτηνοτρόφων εἶναι ὅρος τῆς ἐπιτυχίας τῆς πάλης τους.

Δεύτερη ἐρώτηση τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Μογγολίας: «Θά εἶναι ἄραγε ἡ ἐθνικοαπελευθερωτική πάλη νικηφόρα;».

Ἀπάντηση τοῦ σύντρ. Λένιν:

«Ἐγώ προσωπικά συμμετέχω στό ἐπαναστατικό κίνημα 30 χρόνια καί ἀπό προσωπική μου πείρα ξέρω πόσο εἶναι δύσκολο σέ ὁποιονδήποτε λαό νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τούς ἐξωτερικούς καί ἐσωτερικούς ὑποδουλωτές του. Ὅμως, παρόλο πού ἡ Μογγολία εἶναι χώρα κτηνοτροφική, καί ἡ βασική μάζα τοῦ πληθυσμοῦ της εἶναι νομάδες-ποιμένες, εἶχε μεγάλες ἐπιτυχίες στήν ἐπανάστασή της, καί τό βασικό εἶναι ὅτι ἐξασφάλισε τίς ἐπιτυχίες αὐτές μέ τή

δημιουργία τοῦ Λαϊκοεπαναστατικοῦ της κόμματος, πού τό καθῆκον του εἶναι νά γίνει μαζικό καί νά μή γεμίσει μέ ξένα στοιχεῖα».

Τρίτη ἐρώτηση τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Μογγολίας: «Δέν πρέπει ἄραγε τό Λαϊκοεπαναστατικό κόμμα νά μετατραπεῖ σέ κομμουνιστικό;».

Ἀπάντηση τοῦ σύντρ. Λένιν:

«Ἐγώ δέν τό συνιστῶ αὐτό, γιατί δέν μπορεῖ ἕνα κόμμα νά «μετατραπεῖ» σέ ἄλλο». Ἀφοῦ ἐξήγησε τήν οὐσία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος σάν Κόμματος τοῦ προλεταριάτου, ὁ σύντρ. Λένιν εἶπε: «Πρέπει πολύ ἀκόμη νά δουλέψουν οἱ ἐπαναστάτες στήν κρατική, οἰκονομική καί πολιτιστική οἰκοδόμησή τους, ὥσπου ἀπό τά ποιμενικά στοιχεῖα θά δημιουργηθεῖ ἡ προλεταριακή μάζα, πού στή συνέχεια θά βοηθήσει στή «μετατροπή» τοῦ Λαϊκοεπαναστατικοῦ κόμματος σέ Κομμουνιστικό. Ἡ ἁπλή ἀλλαγή τοῦ τίτλου εἶναι ἐπιβλαβής καί ἐπικίνδυνη».

Ὁ σύντρ. Λένιν ἀνάπτυξε πλατιά στήν ἀντιπροσωπεία μας τήν ἰδέα τῆς δυνατότητας καί τῆς ἀνάγκης τῆς μή καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς ΛΔΜ, καί μάλιστα ὁ κύριος ὅρος πού ἐξασφαλίζει τό πέρασμα στόν μή καπιταλιστικό δρόμο ἀνάπτυξης εἶναι τό δυνάμωμα τῆς δουλιᾶς τοῦ Λαϊκοεπαναστατικοῦ κόμματος καί τῆς κυβέρνησης, ὥστε σάν ἀποτέλεσμα τῆς δουλιᾶς αὐτῆς καί τοῦ δυναμώματος τῆς ἐπιροῆς τοῦ Κόμματος καί τῆς ἐξουσίας νά ἀναπτυχθοῦν οἱ συνεταιρισμοί, νά ριζώσουν οἱ νέες μορφές διεύθυνσης τῆς οἰκονομίας καί τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ, ὥστε νά συσπειρωθοῦν γύρω ἀπό τό Κόμμα καί τήν κυβέρνηση οἱ κτηνοτρόφοι γιά τήν οἰκονομική καί πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Μόνο ἀπό τίς νησίδες τοῦ νέου οἰκονομικοῦ τύπου πού δημιουργήθηκε μέ τήν ἐπιροή τοῦ Κόμματος καί τῆς κυβέρνησης, θά διαμορφωθεῖ τό νέο μή καπιταλιστικό οἰκονομικό σύστημα τῆς κτηνοτροφικῆς Μογγολίας.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934
στό βιβλίο «Τό δέκατο συνέδριο τοῦ Λαϊκοεπαναστατικοῦ κόμματος τῆς Μογγολίας
(28 τοῦ Σεπτέμβρη-5 τοῦ Ὀχτώβρη 1934)».
Οὐλάν-Μπάτορ, ἐκδ. «Ἡ Σύγχρονη Μογγολία»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΦΑΜΠΡΙΚΑΣ ΠΡΟΧΟΡΟΒΣΚΑΓΙΑ ΜΑΝΙΦΑΚΤΟΥΡΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ 6 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1921 [102]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Ὅλοι σηκώνονται ὄρθιοι. Παρατεταμένα χειροκροτήματα.) Ἀνασκοπώντας τά τέσσερα τελευταῖα χρόνια, βλέπουμε πώς κανένα προλεταριάτο στόν κόσμο, ἐκτός ἀπό τό ρωσικό, δέν σημείωσε πλήρη νίκη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Κι' ἄν ἐμεῖς τά καταφέραμε, αὐτό ὀφείλεται μόνο στό ὅτι οἱ ἀγρότες καί οἱ ἐργάτες ἤξεραν πώς παλεύουν γιά τή γῆ τους καί γιά τήν ἐξουσία τους. Ὁ πόλεμος μέ τόν Ντενίκιν, μέ τόν Βράνγκελ καί τόν Κολτσάκ ἦταν ὁ πρῶτος στήν ἱστορία, πού οἱ ἐργαζόμενοι πάλεψαν μέ ἐπιτυχία ἐνάντια στούς καταπιεστές τους. Δεύτερη αἰτία τῆς νίκης μας εἶναι ὅτι ἡ Ἀντάντ δέν μπόρεσε νά ρίξει ἐνάντια στή Ρωσία ἀρκετά ἔμπιστα στρατεύματα, γιατί οἱ στρατιῶτες τῆς Γαλλίας καί οἱ ναῦτες τῆς Ἀγγλίας δέν ἤθελαν νά πᾶνε νά ὑποδουλώσουν τά ἀδέρφια τους.

Μέσα στά τέσσερα χρόνια πραγματοποιήθηκε ἕνα πρωτοφανές θαῦμα: μιά χώρα πεινασμένη, ἀδύνατη, μισοκαταστραμένη νίκησε τούς ἐχθρούς της — τίς ἰσχυρές καπιταλιστικές χῶρες.

Κατακτήσαμε μιά πρωτοφανή, σταθερή διεθνή θέση πού κανείς δέν εἶχε προβλέψει. Τώρα ὑπολείπεται ἕνα ἀκόμη τεράστιο καθῆκον — ἡ ὀργάνωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Ὅλα ὅσα πετύχαμε δείχνουν ὅτι στηριζόμαστε στήν πιό θαυματουργή δύναμη πού ὑπάρχει στόν κόσμο — στή δύναμη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Αὐτό μᾶς παρέχει τή βεβαιότητα πώς τήν ἑπόμενη ἐπέτειο θά τήν ὑποδεχτοῦμε μέ τή σημαία τῆς νίκης στό μέτωπο τῆς δουλιᾶς.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 252
καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 251,
9 τοῦ Νοέμβρη 1921

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΕΡΓΑΤΡΙΩΝ, ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΤΗΣ ΑΧΤΙΔΑΣ ΧΑΜΟΒΝΙΚΙ, ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ 7 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1921

(Ἡ ὀρχήστρα παίζει τή «Διεθνή». Ὅλοι χειροκροτοῦν.) Σύντροφοι, δέν μπορῶ νά ἀφηγηθῶ ἀναμνήσεις πού θά ἦταν γιά σᾶς τό ἴδιο διδακτικές καί ἐνδιαφέρουσες, ὅπως οἱ ἀναμνήσεις τῶν συντρόφων πού πῆραν μέρος στά ἐπαναστατικά γεγονότα τῆς Μόσχας καί ὀργάνωσαν προσωπικά τόν ἄλφα ἤ τό βήτα ἀγώνα. Δέν ἤμουν τότε στή Μόσχα, καί σκέπτομαι νά περιοριστῶ σ' ἕναν σύντομο χαιρετισμό.

Ἕνας ἀπό τούς προηγούμενους συντρόφους τέλειωσε τήν ὁμιλία του, καλώντας τους ἐργάτες νά δουλέψουν οἱ ἴδιοι ἐντατικά μέσα στά συνδικάτα καί στά σοβιετικά ὄργανα, καταβάλλοντας ὅλες τίς δυνάμεις τους· κι' ἐγώ θά ἤθελα νά ὑποστηρίξω αὐτή τήν ἔκκληση.

Σύντροφοι, αὐτά τά τέσσερα χρόνια κάναμε ἕναν πρωτοφανή ἀγώνα. Κι' ἄν πρίν ἀπό τέσσερα χρόνια μᾶς ἔλεγαν ὅτι ὁ ἐργάτης τοῦ ἐξωτερικοῦ δέν βρίσκεται τόσο κοντά στήν παγκόσμια ἐπανάσταση, πώς θά βρεθοῦμε στήν ἀνάγκη νά διεξάγουμε ἐπί τρία χρόνια ἕναν σκληρό ἐμφύλιο πόλεμο, τότε κανένας μας δέν θά πίστευε ὅτι θά τά βγάλουμε πέρα σ' ἕναν τέτιο πόλεμο. Μά παρά τό γεγονός ὅτι μᾶς ἐπιτέθηκαν ἀπ' ὅλες τίς μεριές, ἀντέξαμε σ' αὐτή τήν ἔφοδο, καί ἄν τό πετύχαμε, τό πετύχαμε ὄχι γιατί ἔγινε κάποιο θαῦμα (γιατί οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν μυαλό δέν πιστεύουν σέ θαύματα), ἀλλά γιατί τά στρατεύματα πού στέλνονταν ἐνάντιά μας δέν ἤθελαν νά μᾶς πολεμήσουν. Κι' ἄν δέν ἔφευγαν οἱ ἄγγλοι ἀπό τό Ἀρχάνγκελσκ καί οἱ γάλλοι ναῦτες ἀπό τήν Ὀδησσό, κι' ἄν ὁ ἐργάτης τοῦ ἐξωτερικοῦ πού τόν ἔντυσαν στρατιώτη καί τόν ἔστειλαν ἐνάντιά μας δέν κατάληγε νά συμπαθεῖ τή Σοβιετική ἐξουσία, δέν

θά εἴμασταν ἀκόμη καί σήμερα ἐξασφαλισμένοι ἀπό τό ἐνδεχόμενο μιᾶς ἐπίθεσης ἐνάντιά μας. Αὐτό ὅμως δέν μᾶς τρομάζει, γιατί ξέρουμε πώς σέ κάθε χώρα ἔχουμε πολλούς συμμάχους. Καί ὁ σύντροφος πού σᾶς εἶπε ἐδῶ ὅτι πρέπει νά δουλεύετε συσπειρωμένοι εἶχε δίκιο, καί τόν ὑποστηρίζω πέρα γιά πέρα, γιατί ξέρετε πώς ἡ πείνα μᾶς πλάκωσε στήν πιό δύσκολη στιγμή, καί οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου θέλουν νά ἐκμεταλλευτοῦν τήν εὐκαιρία γιά νά μᾶς ὑποδουλώσουν. Μά ὑπάρχουν οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν πού μᾶς ἐξασφαλίζουν τή δυνατότητα νά τούς ἀντιπαλέψουμε.

Πάρτε, λογουχάρη, τή βοήθεια σέ σπόρο πού δίνουμε στούς ἀγρότες. Ξέρετε ὅτι ἡ ὑποχρεωτική παράδοση τῶν πλεονασμάτων ἀντικαταστάθηκε μέ τό φόρο σέ εἶδος, κι' ἔτσι μπορεῖτε τώρα νά παρακολουθεῖτε πόσο καλά γίνεται ἡ συγκέντρωση τοῦ φόρου σέ εἶδος καί ἡ ἐπιστροφή τοῦ δανεικοῦ σπόρου.

Αὐτές τίς μέρες χρειάστηκε νά συζητήσουμε τό ζήτημα τῆς παροχῆς βοήθειας στούς ἀγρότες τῶν περιοχῶν πού προσβλήθηκαν ἀπό τό λιμό, γιά νά μπορέσουν νά κάνουν τήν ἀνοιξιάτικη σπορά καί εἴδαμε πώς ὁ σπόρος πού ἔχει στή διάθεσή του τό κράτος δέν ἐπαρκεῖ γιά νά σπαρθεῖ ἔστω καί ἡ ἐπιφάνεια πού σπάρθηκε τό 1921. Γιά τό σκοπό αὐτό τό κράτος χρειάζεται νά ἔχει τριάντα ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, ἐνῶ ἀπό τό φόρο σέ εἶδος θά πάρουμε μόνο 15 ἑκατομμύρια πούτια, τά ὑπόλοιπα 15 ἑκατομμύρια πούτια πρέπει νά τά ἀγοράσουμε ἀπό τό ἐξωτερικό. Τελευταῖα βλέπουμε ὅτι ἡ ἀστική τάξη τῆς Ἀγγλίας ξεσηκώνει καμπάνια γιά τήν ἀκύρωση τοῦ ἐμπορικοῦ συμφώνου μέ τή Σοβιετική Ρωσία, ἀλλά οἱ ἐργάτες τῆς Ἀγγλίας εἶναι ἐνάντια σ' αὐτό τό μέτρο. Ξέρουμε πώς τώρα συνάπτονται σύμφωνα μέ ἄλλες χῶρες, καί ὅσο κι' ἄν εἶναι δύσκολο νά ἀγοράσουμε 15 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, θά τά καταφέρουμε.

Σ' ὅλα τά κράτη τοῦ ἐξωτερικοῦ παρατηροῦμε βιομηχανικές κρίσεις καί τεράστια ἀνεργία. Ἡ Γερμανία, τσακισμένη ἀπό τήν ξετσίπωτη συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν, ἀπομακρύνθηκε γιά ἕνα μεγάλο διάστημα ἀπό τή διεθνή κονίστρα. Εἶναι τόσο ἐξουθενωμένη ἀπό τή συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν, ὥστε νά μήν μπορεῖ νά ἀναπτύξει τό ἐμπόριό της. Οἱ συμμαχικές χῶρες ἔκλεισαν τή συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν, μιά συνθήκη πρωτάκουστη, παρόλα αὐτά κι' αὐτές οἱ ἴδιες ἀργοπεθαίνουν.

Ἡ δική μας οἰκονομική κατάσταση βελτιώνεται ἀπό μέρα σέ μέρα.

Ἡ παράκλησή μου εἶναι νά ἀπαντήσετε στήν ἔκκληση τοῦ συντρόφου πού μίλησε πρίν ἀπό μένα, δυναμώνοντας τούς ρυθμούς τῆς δουλιᾶς μέσα στή χώρα μας. Πρέπει νά καταλάβουμε καλά πόσο ἀναγκαία εἶναι αὐτή ἡ δουλιά, γιατί δουλεύουμε γιά τή βελτίωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, καί γι' αὐτό χρειάζεται νά ἀναπτύξουμε ἀσύγκριτα μεγαλύτερη δραστηριότητα ἀπ' ὅ,τι πρωτύτερα, καί πιστεύουμε πώς αὐτό θά τό κατορθώσουμε. (Χειροκροτήματα. Ἡ ὀρχήστρα παίζει τή «Διεθνή».)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 33ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ «ΕΛΕΚΤΡΟΣΙΛΑ» Νο 3 (ΠΡΩΗΝ «ΝΤΙΝΑΜΟ»), ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ 7 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1921 [103]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέ χτυπητά παραδείγματα ὁ σύντρ. Λένιν δείχνει πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀποκτᾶ κάθε μέρα ὅλο καί μεγαλύτερη σημασία στή συνείδηση τῶν ἐργαζομένων, γιατί τούς πείθει ὅτι ἀπό τήν ἴδια τή φύση της εἶναι ἐξουσία τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων.

«Ὁ ὁπλισμένος ἄνθρωπος πού ἄλλοτε ἐνέπνεε τόν τρόμο στίς ἐργαζόμενες μάζες — τονίζει ὁ σ. Λένιν — σήμερα, σάν ἀντιπρόσωπος τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, δέν προξενεῖ πιά τό φόβο καί εἶναι ὁ ὑπερασπιστής τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν». (Θύελλα χειροκροτημάτων κάλυψε τό τέλος του λόγου τοῦ σ. Λένιν.)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 254 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 253, 11 τοῦ Νοέμβρη 1921

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Νά θεωρηθεῖ ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς I Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης γιά τήν πολιτιστική-διαφωτιστική δουλιά τῶν συνδικάτων δέν ἀντιστοιχεῖ στήν ἀπόφαση τοῦ X συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ γιά τή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης στίς ἀμοιβαῖες της σχέσεις μέ τό ΠΚΣΣ (§ 2) [104].

Νά ἐπικυρωθεῖ γενικά ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης κυβερνείων [105], νά ἀνατεθεῖ στή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης σέ συμφωνία μέ τό ΠΚΣΣ νά καταρτίσει μέσα σ' ἕνα μήνα διεξοδικές πρακτικές ὁδηγίες μέ τόν πιό συγκεκριμένο καθορισμό τῶν μορφῶν τῆς «συνένωσης» τῆς δουλιᾶς καί τῶν δυό ἱδρυμάτων καί τῶν μορφῶν «χρησιμοποίησης» ἀπό τά συνδικάτα καί τά ὄργανά τους τοῦ «μηχανισμοῦ καί τῶν δυνάμεων» τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης·

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΙΧΑΗΛΟΦ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)[106]

σ. *Μιχάηλοφ!* Προτείνω νά σταλεῖ διαδοχικά στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Ἡ προσωπική μου γνώμη: *νά ἀπορριφθεῖ* ὁλόκληρο τό σχέδιο τοῦ Β. Μιλιούτιν, σάν ἐντελῶς ἀκατάλληλο, καθόλου τεκμηριωμένο.

Προτείνω: *νά ἀποριφθεῖ.*

9/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΙΧΑΗΛΟΦ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΟΥΛΙΑ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ [107]

9/ΧΙ.

σ. Μιχάηλοφ!

Παρακαλῶ νά τό στείλετε διαδοχικά στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί νά μοῦ ἐπιστραφεῖ.

Προτείνω ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο ὑποδείχνει στήν ΚΕ τοῦ ΚΚ Οὐκρανίας ὅτι ἡ ὁλοκληρωτική συγκομιδή τῶν εἰδῶν διατροφῆς στήν Οὐκρανία, δηλ. 100%, ἔχει γιά τή ΣΟΣΔΡ ἀπόλυτη ζωτική σημασία. Ὅπως ἐπίσης καί ἡ μεταφορά σέ μᾶς 57 ἑκατομμυρίων πουτιῶν. Δίνει ἐντολή: νά γίνει ἐπεξεργασία ἀμέσως μιᾶς σειρᾶς ἀπό τά πιό δραστήρια μέτρα γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καί νά μᾶς γνωστοποιήσετε ὅλες τίς ἀποφάσεις.

Σχετικά μέ τήν πορεία τῆς συγκομιδῆς καί τῆς μεταφορᾶς στή ΣΟΣΔΡ εἰδῶν διατροφῆς νά μᾶς στέλνετε τηλεφωνικά σύντομα συνοπτικά στοιχεῖα 2 φορές τό μήνα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΟΦΑΝΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ [108]

Νά τεθεῖ στό *Πολιτικό Γραφεῖο*.

Μάλλον νά συμφωνήσουμε, ἄν *θά πάρουμε* φάρμακα χωρίς ἀπαράδεκτους ὅρους.

12/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΜΟΙΒΑΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ-ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ [109]

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

1

σ. Μόλοτοφ! Πῶς ἔχει ἡ ὑπόθεση αὐτή;

οἱ §§ *4 καί 5*, κατά τή γνώμη μου, *ἐπιβλαβεῖς*.

Ἐπιστρέψτε τό μου, παρακαλῶ, διατυπώνοντας τή γνώμη σας μέ δυό λόγια.

14/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Νοέμβρη 1921

2

19. IX. 1921.

σ. Μόλοτοφ!

Παραπέμπω τό ζήτημα αὐτό στό Πολιτικό Γραφεῖο.

Γενικά δέν εἶναι σωστό τέτια ζητήματα νά λύνονται στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο: τό ζήτημα αὐτό εἶναι **καθαρά** πολιτικό, ὁλοκληρωτικά πολιτικό ζήτημα.

Καί πρέπει αὐτό νά λυθεῖ διαφορετικά.

Παρακαλῶ νά παραγγείλετε στή γραμματέα σέ μιά σελίδα τήν *παλιά* καί τή *νέα* σύνταξη.

(1) Πρέπει κατά τή γνώμη μου, νά ἀκυρωθεῖ ἡ § 4.

(2) — πρέπει νά ἀνεβεῖ ἡ *δικαστική* εὐθύνη τῶν κομμουνιστῶν.

(3) οἱ «κρίσεις» τῆς κομματικῆς ἐπιτροπῆς νά ἐπιτραποῦν *μόνο* μέ τήν ἀποστολή τους στό κέντρο *καί μέ τόν ἔλεγχο τῆς ΚΕΕ*.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ «ΠΟΙΝΕΣ ΓΙΑ ΨΕΥΔΕΙΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ» [110]

Προτείνω νά συμπληρωθεῖ μέ μέτρο αὔξησης τῆς ποινῆς

α) ὄχι λιγότερο ἀπό τόσα χρόνια

β) γιά *γραπτή* ὁλοφάνερα ψευδή κατάθεση ἤ ἀπάντηση (εἴτε ἀπόκλιση ἀπό τήν ἐρώτηση σέ ὁρισμένες συνθῆκες), κατά τό πρότυπο, Meineid* στή Γερμανία, ὅμως χωρίς Eid**.

Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 14 καί 24 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — ψευδορκία. *Ἡ Σύντ.*

** — ὅρκος. *Ἡ Σύντ.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ «ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ»

Πρέπει νά προστεθοῦν εἴτε μιά σειρά §§ γιά τόν ἔλεγχο *(τόν ὁλόπλευρο)* σχετικά μέ τή δωρεάν πώληση,

εἴτε νά γίνει ὑποχρεωτικός μέ εἰδικές ὁδηγίες (μιά § γι' αὐτές) [111].

15/XI.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑ «ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΔΥΟ ΠΑΛΙΑ ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΠΙΟ ΠΑΛΙΟΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ)» [112]

Τήν ἄνοιξη τοῦ 1919 μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νά κάνω μιά ὁμιλία στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης. Ἡ ὁμιλία, ὅπως συνηθίζεται, στενογραφήθηκε. Καί ὅπως συνηθίζεται στενογραφήθηκε πολύ ἄσχημα — ἴσως στενογραφήθηκε ὄχι καί τόσο ἄσχημα, μά ἐγώ μιλοῦσα, ὅπως συνηθίζεται, ἄσχημα. Καί ἡ ὁμιλία κακοστενογραφημένη, ἤ κακοδιατυπωμένη, ὅπως συνηθίζεται, δημοσιεύτηκε.

Ξέροντας πολύ καλά καί νιώθοντας πολύ καλά τί σημαίνουν ὅλα αὐτά τά «ἄσχημα» καί ὅλα αὐτά τά «ὅπως συνηθίζεται», ἔστειλα ἀμέσως τότε στούς συντρόφους τῆς Πετρούπολης τόν παρακάτω «ἐπίλογο» στήν ὁμιλία μου (πού τυπώθηκε, ἄν δέν μέ ἀπατᾶ ἡ μνήμη, μέ τόν τίτλο: «Ἐπιτυχίες καί δυσκολίες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» *):

«ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀφοῦ κουράστηκα πολύ νά διορθώσω τίς σημειώσεις τοῦ λόγου μου, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά κάνω ἐπίμονη παράκληση σέ ὅλους τούς συντρόφους πού θέλουν νά κρατοῦν σημειώσεις τῶν λόγων μου γιά τόν Τύπο.

Ἡ παράκληση εἶναι τούτη: νά μή στηρίζονται ποτέ οὔτε σέ στενογραφημένες, οὔτε σέ ὁποιεσδήποτε ἄλλες σημειώσεις ἀπό τίς ὁμιλίες μου, νά μήν ἐπιδιώκουν ποτέ νά γράφουν τίς ὁμιλίες μου, νά μή δημοσιεύουν ποτέ στενογραφήματα τῶν ὁμιλιῶν μου.

Ἀντί νά δημοσιεύσουν τούς λόγους μου, ἄν χρειάζεται κάτι τέτιο, ἄς δημοσιεύουν μιά περίληψή τους. Ἔχω δεῖ στίς ἐφημερίδες τέτιες περιλήψεις ἀπό τίς ὁμιλίες μου πού ἦταν ἱκανοποιητικές

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 39-73. *Ἡ Σύντ.*

Ὅμως δέν εἶδα οὔτε μιά φορά μιά κάπως ἱκανοποιητική ἐγγραφή ἑνός λόγου μου. Ἀπό ποῦ προέρχεται αὐτό, δέν θά τό κρίνω — ἴσως γιατί μιλῶ πολύ γρήγορα, ἴσως γιατί ἡ φράση δέν εἶναι στρωτή, ἴσως γιά κάποια ἄλλη αἰτία. Πάντως τό γεγονός παραμένει γεγονός. Οὔτε μιά φορά δέν εἶδα νά ἀποδίδεται ἱκανοποιητικά μιά ὁμιλία μου οὔτε στενογραφημένα, οὔτε διαφορετικά.

Καλύτερα μιά καλή δημοσιογραφική περίληψη τῆς ὁμιλίας, παρά μιά κακή ἐγγραφή της. Γι' αὐτό ἀκριβῶς παρακαλῶ: νά μή δημοσιεύεται ποτέ κανένα στενογράφημα τῶν λόγων μου. 17. IV. 1919. *Ν. Λένιν*».

Τόν ἐπίλογο αὐτό τόν ἔστειλα στήν Πετρούπολη μέ τήν ἑξῆς σημείωση: «Παρακαλῶ πολύ τούς συντρόφους τῆς Πετρούπολης νά δημοσιεύσουν τό παρακάτω σάν *πρόλογο* εἴτε σάν *ἐπίλογο* στό λόγο μου, ἔστω καί μέ τά πιό ψιλά στοιχεῖα. 17. IV. *Λένιν*».

Ὁ ἀναγνώστης βλέπει μέ πόση προσοχή, μέ ἕναν τόνο σχεδόν ἱκετευτικό, παρακαλοῦσα τούς συντρόφους τῆς Πετρούπολης «ἔστω καί μέ τά πιό ψιλά στοιχεῖα» νά τυπώσουν αὐτές τίς λίγες γραμμές. Ὅπως συνηθίζεται, οἱ σύντροφοι τῆς Πετρούπολης — μέ ἐπικεφαλῆς τόν σ. Ζηνόβιεφ — ... πῶς νά τό πῶ πιό λεπτά;.. μοῦ τήν «ἔφεραν». Ὅπως συνηθίζεται,οἱ σύντροφοι τῆς Πετρούπολης ἀγαποῦν πάρα πολύ νά κάνουν μέ κάθε τρόπο ἐπίδειξη τῆς αὐτοτέλειας καί τῆς ἀνεξαρτησίας τους — φτάνοντας ἀκόμη καί στό σημεῖο νά μήν ἐκπληρώσουν τήν παράκληση τοῦ συγγραφέα, πού εἶναι ὑποχρεωτική γιά ὅλους τούς ἄλλους ἀνθρώπους, συντρόφους καί πολίτες, σέ ὅλες τίς χῶρες καί σέ ὅλες τίς Δημοκρατίες, ἀκόμη καί στίς σοβιετικές (ἐκτός ἀπό τήν ἀνεξάρτητη Πετρούπολη). Ὅταν εἶδα πώς οἱ σύντροφοι τῆς Πετρούπολης δέν ἐκπλήρωσαν τήν παράκλησή μου, ἔκανα πικρά παράπονα στόν σ. Ζηνόβιεφ, ὁ τελευταῖος ὅπως συνηθίζεται μοῦ ἀπάντησε: «Ὅ,τι ἔγινε ἔγινε, τώρα δέν μπορεῖ πιά νά διορθωθεῖ, κι' ἔπειτα πῶς μπορούσαμε νά δημοσιεύσουμε τόν ἐπίλογο, μέ τόν ὁποῖο *δυσφημεῖτε* τήν μπροσούρα σας». Ἔτσι δίπλα στήν... «ἀνεξαρτησία» προστέθηκε καί ἡ πονηριά, καί τελικά μοῦ τήν ἔσκασαν.

Πρίν ἀπό λίγο καιρό ἐπαναλήφθηκε ἡ ἱστορία μέ τούς κακοεκφωνημένους ἤ (μπορεῖ ὅμως «καί») μέ τούς κακοαποδομένους λόγους μου: γινόταν λόγος γιά τίς ὁμιλίες μου στό II Πανρωσικό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης καί στήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου Μόσχας *.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 155-175, 193-213. *Ἡ Σύντ.*

Ἔχοντας πιά πικρή πείρα, ἀποφάσισα αὐτή τή φορά νά ἐνεργήσω κατά τρόπο λιγότερο «ἱκετευτικό». Ψάχνω στό ἀρχεῖο μου, βρίσκω τόν παλιό μου πρόλογο τῆς 17. IV. 1919, καί τόν δημοσιεύω σάν πρόλογο σέ δυό ἄρθρα μου. Τίς δυό ἐκεῖνες ὁμιλίες μου δέν τίς ἀναδημοσιεύω γιά τούς παραπάνω λόγους.

Ἄς θριαμβεύσει ἡ ἀλήθεια —κάλιο ἀργά, παρά ποτέ. Καί θά θριαμβεύσει ἀπό πολλές πλευρές: καί ἀπό τήν πλευρά ὅτι οἱ σύντροφοι τῆς Πετρούπολης θά τιμωρηθοῦν, ἔστω καί λιγότερο ἀπ' ὅ,τι φταῖνε, γιά τήν ὑπερβολική τους «ἀνεξαρτησία» καί πονηριά, καί ἀπό τήν πλευρά ὅτι οἱ ἀναγνῶστες θά ξέρουν ἐπιτέλους, ὅσο παίρνει πιό συγκεκριμένα, πιό καθαρά καί πιό ἁπλά, πόσο ἄχρηστα εἶναι τά στενογραφήματα τῶν λόγων μου· καί ἀπό τήν πλευρά ὅτι, ὅσοι ἐνδιαφέρονται νά μάθουν τίς ἀπόψεις μου πάνω σέ ἕνα ἀπό τά σημερινά κεφαλαιώδη ζητήματα στόν τομέα τῆς «νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς» μας θά ἔχουν στά χέρια τους ἕνα πιστότατο κείμενο, πού θά δείχνει τί πραγματικά ἤθελα νά πῶ, τί πραγματικά εἶπα.

16. XI. 1921. *Ν. Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930-1931 στή 2-3 ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXVII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό τυπογραφικό δοκίμιο, διορθωμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

ΒΙΒΛΙΟ ΓΡΑΜΜΕΝΟ ΜΕ ΤΑΛΕΝΤΟ

Πρόκειται γιά τό βιβλίο: «Δώδεκα μαχαίρια στήν πλάτη τῆς ἐπανάστασης». Παρίσι, 1921, τοῦ 'Αρκάντι 'Αβέρτσενκο, ἑνός λευκοφρουρίτη πού ἡ μανία του ἔχει σχεδόν ἀγγίξει τά ὅρια τῆς τρέλας. 'Αξίζει νά παρακολουθήσει κανείς, πῶς ἕνα ἄγριο μίσος ἔδοσε μερικές ἐξαιρετικά δυνατές καί μερικές ἐξαιρετικά ἀδύνατες σελίδες αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, πού εἶναι γραμμένο μέ πολύ ταλέντο. Ὅταν ὁ συγγραφέας ἀφιερώνει τά διηγήματά του σέ θέματα πού τοῦ εἶναι ἄγνωστα, ἀποτυχαίνει ἀπό καλλιτεχνική ἄποψη. Λογουχάρη, τό διήγημα πού παρουσιάζει τόν Λένιν καί τόν Τρότσκι στήν οἰκογενειακή τους ζωή. Τό διήγημα αὐτό ἔχει πολύ μίσος, μόνο πού δέν ταιριάζει, ἀγαπητέ πολίτη 'Αβέρτσενκο! Σᾶς βεβαιώνω πώς ὁ Λένιν καί ὁ Τρότσκι ἔχουν πολλές ἀδυναμίες σέ ὅλες τους τίς ἐκδηλώσεις, ἄρα καί στήν οἰκογενειακή τους ζωή. Μόνο πού γιά νά τίς περιγράψεις μέ ταλέντο, πρέπει νά τίς ξέρεις. Καί σεῖς δέν τίς ξέρετε.

Ταυτόχρονα ὅμως ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ βιβλίου εἶναι ἀφιερωμένο σέ θέματα, πού ὁ 'Αρκάντι 'Αβέρτσενκο τά ξέρει θαυμάσια, τά ἔζησε, τά μελέτησε, τά ἔνιωσε. Καί μ' ἕνα καταπληκτικό ταλέντο περιγράφονται οἱ ἐντυπώσεις καί οἱ ψυχικές καταστάσεις τοῦ ἐκπροσώπου τῆς παλιᾶς Ρωσίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν βιομηχάνων, τῆς Ρωσίας τῶν χορτάτων καί παραχορτάτων πλουσίων. Ἔτσι, ἀκριβῶς ἔτσι, πρέπει νά φαίνεται ἡ ἐπανάσταση στούς ἐκπροσώπους τῶν κυρίαρχων τάξεων. Τό ἄγριο μίσος κάνει κάποτε τά διηγήματα τοῦ 'Αβέρτσενκο — καί στό μεγαλύτερο μέρος — σέ ἀπίστευτο βαθμό ἐκφραστικά. Ὑπάρχουν πραγματικά μερικά κομμάτια ὑπέροχα, ὅπως εἶναι λογουχάρη «Ἡ ποδοπατημένη χλόη», ὅπου δίνεται ἡ ψυχολογία τῶν παιδιῶν πού ἔζησαν καί ζοῦν στόν ἐμφύλιο πόλεμο.

Μά ὥς τό πραγματικό πάθος ὁ συγγραφέας ἀνυψώνεται μόνο ὅταν μιλᾶ γιά τό φαγητό. Πῶς ἔτρωγαν οἱ πλούσιοι στήν παλιά Ρωσία, πῶς προγευμάτιζαν στό Πετρογκράντ — ἤ μάλλον ὄχι στό Πετρογκράντ, παρά στό Πετερμπούργκ — μέ 14 ρούβλια καί 50 καπίκια ἤ μέ 50 ρούβλια κτλ. Ὁ συγγραφέας τά περιγράφει ὅλα αὐτά κυριολεκτικά ἡδονιζόμενος: ὅλα αὐτά τά ξέρει, τά ἔζησε καί τά παράζησε, ἐδῶ πιά ἀποκλείεται νά πέσει ἔξω. Σ' αὐτή τήν περιοχή δείχνει μιά γνώση τῶν πραγμάτων καί μιά εἰλικρίνεια ἀσυνήθιστη.

Στό τελευταῖο διήγημα: «Κομμάτια ἀπό τά συντρίμια» περιγράφονται ἕνας γερουσιαστής στή Σεβαστούπολη τῆς Κριμαίας, «πού ἦταν παραλής, χουβαρντάς, μέ μεγάλα μέσα» καί «τώρα ξεφορτώνει καί ταξινομεῖ μέ τό μεροκάματο βλήματα στήν ἀποθήκη πυροβολικοῦ», καί κάποιος πρώην διευθυντής «ἑνός γιγάντιου μεταλλουργικοῦ ἐργοστασίου, πού θεωροῦνταν τό καλύτερο στή συνοικία Βίμποργκ. Τώρα εἶναι ὑπάλληλος σέ ἕνα κατάστημα εἰδῶν εὐκαιρίας, καί τελευταῖα ἀπόκτησε μάλιστα καί κάποια πείρα νά ἐκτιμᾶ τίς μεταχειρισμένες γυναικεῖες ρόμπες καί τίς χνουδωτές παιδικές ἀρκοῦδες, πού φέρνουν γιά πούλημα».

Καί τά δυό γεροντάκια θυμοῦνται τά παλιά, τό ἡλιοβασίλεμα στήν Πετρούπολη, τούς δρόμους, τά θέατρα, καί φυσικά τά φαγητά στό «Μεντβέντ», στή «Βιένα» καί στό «Μάλι Γιαροσλάβετς» κτλ. Καί οἱ ἀναμνήσεις διακόπτονται ἀπό ἀναφωνητά: «Τί τούς κάναμε; Ποιόν πειράζαμε;»... «Τί κακό τούς ἔκαναν ὅλα αὐτά;»... «Γιατί τήν ἔκαναν ἔτσι τή Ρωσία;»...

Ὁ Ἀρκάντι Ἀβέρτσενκο δέν πρόκειται νά καταλάβει τό γιατί. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τό καταλαβαίνουν, φαίνεται, χωρίς δυσκολία καί ἐξηγήσεις δέν χρειάζονται.

Μερικά διηγήματα, κατά τή γνώμη μου, χρειάζεται νά ἀναδημοσιευτοῦν. Τά ταλέντα πρέπει νά τά ἐνθαρύνουμε.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 263, 22 τοῦ Νοέμβρη 1921
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΛΕ

23. XI. 1921.

Στόν Λ. Μπ. Κάμενεφ
Ἀντίγραφο στόν σ. Χιντσούκ

Χθές τό ΣΛΕ παρέπεμψε στήν ἐπιτροπή Σας τό ζήτημα τῆς σύμβασης μέ τόν Στάινμπεργκ [113]. Σήμερα στήν «Ἰζβέστιγια» ὁ Γκόρσκι κάνει τόν ὑπολογισμό ὅτι ὁ Στάινμπεργκ σέ 100 000 κιλά ζαχαρίνης θά κερδίσει 194 *δισεκατομμύρια* σοβιετικά ρούβλια (αὐτός θά ξοδέψει 600 000 ρούβλια τό κιλό, δηλαδή γιά ὅλα τά 100 000 κιλά θά ξοδέψει 60 000 ἑκατομμύρια = *60 δισεκατομμύρια*· τό % κέρδους θά εἶναι 194 : 60 = 323%).

Ἄν ὁ ὑπολογισμός τοῦ Γκόρσκι εἶναι σωστός, τότε τό κέρδος εἶναι τεράστιο. Μοῦ φαίνεται, ἡ ΣΟΣΔΡ ἔχει ἕνα μερίδιο ἀπό τό ὑπερκέρδος, θεωρώντας ὅτι ὑπερκέρδος εἶναι τό κέρδος πάνω ἀπό 250%;

Δέν μπορεῖ μήπως

(1) νά κάνουμε παζάρια γιά νά ἔχουμε ἰδιαίτερο μερίδιο ἀπό τό ὑπερκέρδος, θεωρώντας ὑπερκέρδος 100 ἤ 200%;

(2) νά ἐξασφαλίσουμε γιά μᾶς ἰδιαίτερα τή δυνατότητα νά *μάθουμε* τούς ἀνθρώπους μας (ἰδιαίτερα στήν ΚΕΚΣ) τούς τρόπους καί τήν ὀργάνωση τοῦ ἐμπορίου;

(3) νά ἐξασφαλίσουμε γιά μᾶς ἰδιαίτερα τή δυνατότητα νωρίτερα νά ἀκυρώνουμε τή σύμβαση, *ὅταν* ἐμεῖς, οἱ βλάκες, θά πάρουμε μαθήματα ἀπό τούς ἔξυπνους ἀνθρώπους.

Κατά τή γνώμη μου, τή σύμβαση παρόλα αὐτά, ἀφοῦ κάνουμε παζάρια ἑκατό φορές καί ἔλεγχο ἑκατό φορές, *πρέπει* νά τή συνάψουμε, γιατί γιά τήν ἐκμάθηση οἱ βλάκες *πρέπει* νά πληρώνουν ἀκριβά.

Παρακαλῶ τίς γνῶμες σας.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Γιά ψηφοφορία (διαδοχικά)

26. XI. 1921.

σ. Μόλοτοφ! Δέν θά μποροῦσε μήπως νά γίνει προσπάθεια νά λυθοῦν τηλεφωνικά στό Πολιτικό Γραφεῖο 2 ζητήματα:

1) Νά διοριστεῖ ὁ Σοκόλνικοφ μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν καί μέλος τῆς Δημοσιονομικῆς ἐπιτροπῆς *μέ τόν ὅρο* ὅτι παραμένει *πρόεδρος τοῦ Γραφείου Τουρκεστάν* καί εἶναι ὑποχρεωμένος *νά πηγαίνει* στό Τουρκεστάν ὅταν χρειάζεται ὥς τήν ὁλοκληρωτική διευθέτηση ἐκεῖ. (Ἄν γι' αὐτό δέν ὑπάρχει πλειοψηφία, τότε εἶμαι ἀναγκασμένος νά παραπέμψω τό ζήτημα γιά συζήτηση σέ ὁλόκληρο τό Πολιτικό Γραφεῖο).

2) Σήμερα ἀπορίψαμε βιαστικά τήν πρότασή μου [114], κι' ἐγώ συμφώνησα νά τήν ἀποσύρω. Ὅμως τώρα βλέπω ὅτι βιαστήκαμε καί τήν ξανακάνω:

Νά ὑποχρεωθοῦν 1) ὁ Πιατακόφ· 2) ὁ Ρουχιμόβιτς· 3) ὁ Μπογκντάνοφ (ἤ ὁ ἀναπληρωτής του Σμίλγκα) νά ὑποβάλουν μέσα σέ δυό βδομάδες στό Πολιτικό Γραφεῖο σχέδιο (ἤ καταστατικό ἤ θέσεις) γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στά οἰκονομικά συμβούλια τῶν κυβερνείων καί στίς μεγάλες ἐπιχειρήσεις πού βρίσκονται στό δοσμένο κυβερνεῖο καί ὑποτάσσονται ἄμεσα στό κέντρο στή Μόσχα.

[Δέν θά τό καταρτίσουμε αὐτό ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Τό ζήτημα *ἀφορᾶ ὅλους*. Θά χρειαστεῖ νά ζητηθεῖ ἡ γνώμη *ὅλων* τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων. Εἶναι ἀνάγκη νά γίνει ἡ ἐπεξεργασία τό γρηγορότερο. Νά γίνει ἀρχή ἀπό τό Οἰκονομικό συμβούλιο τοῦ κυβερνείου Ντονμπάς.]

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

28/XI.

σ. Τσιουρούπα! Σέ μένα ὡρίμασε τό σχέδιο:

Συμπληρωματικά μέ τό ἀξίωμα τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ προέδρου τοῦ ΣΕΑ Ρίκοφ (μέ τό δικαίωμα θετικῆς ψήφου στό ΣΛΕ) καθιερώνεται μέ ἴδια δικαιώματα τό ἀξίωμα τοῦ δεύτερου ἀναπληρωτῆ τοῦ προέδρου τοῦ ΣΕΑ. Διορίζεται, ἀπαλλασσόμενος ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, ὁ Τσιουρούπα.

Τά δικαιώματα τῶν ἀναπληρωτῶν αὐτῶν: θετική ψῆφος στό ΣΛΕ καί στό *ΣΕΑ*· ἁρμοδιότητες προέδρου κατά τήν ἀπουσία τοῦ προέδρου. *Ὅλα* τά δικαιώματα τοῦ προέδρου τοῦ ΣΛΕ ἀναφορικά μέ τή συμμετοχή σέ ὅλα τά συμβούλια καί στά ἱδρύματα καί (μαζί μέ τά δικαιώματα αὐτά) τό δικαίωμα νά δίνουν ἐντολές, μέ τήν ὑποχρεωτική ἄμεση ἐκτέλεσή τους, ὁσοναφορᾶ τήν πρακτική δουλιά στά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα καί στά μέλη τῶν συμβουλίων τους κτλ. (σέ γνώση τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων τῶν ἀντίστοιχων ὑπηρεσιῶν) *σχετικά μέ τά ζητήματα τοῦ συντονισμοῦ καί τῆς κατεύθυνσης* τῆς δουλιᾶς τῶν οἰκονομικῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων.

Ἔτσι ἐγώ φαντάζομαι τήν ἐπίσημη ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ [115].

Τό καθῆκον συνίσταται στή συνένωση στήν πράξη, στήν προώθηση καί στή βελτίωση *τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς* στό **ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ,** ἰδιαίτερα *σέ σύνδεση καί διαμέσου τῆς Κρατικῆς τράπεζας* (ἐμπόριο) καί *τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου.*

Νά γνωριστοῦν *προσωπικά* μέ τίς ἰδιομορφίες καί τή δουλιά ὅλων τῶν οἰκονομικῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων καί *ὅλων τῶν μελῶν* τῶν συμβουλίων τους καί ἑνός ἀριθμοῦ (10-100) ἀπό τά πιό μεγάλα στελέχη τοπικά καί περιοχῆς στόν τομέα αὐτό.

Νά παίρνουν μέρος *προσωπικά* στίς *βασικές* συνεδριάσεις τῶν συμβουλίων τῶν ἀντίστοιχων Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων, τῆς Κρατικῆς

Ἐπιτροπῆς σχεδίου, τῆς Κρατικῆς τράπεζας, τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν *κ.ο.κ.* καί νά ἐλέγχουν *προσωπικά* τά *σπουδαιότερα* ἤ τά ἰδιαίτερα φλέγοντα καθήκοντα πού θά ἐπιλέγει ὁ ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ ΣΕΑ.

Γιά πόσον καιρό θά ὑπάρχουν τά παραπάνω ἀξιώματα αὐτό «θά τό δοῦμε»: μπορεῖ γιά 3-4 χρόνια, μπορεῖ γιά 30 χρόνια.

Ἕνας ἀπό τούς σκοπούς: νά καταρτίσουμε ἕναν τύπο ἀνώτερης εἰδίκευσης ἐπιθεωρητῶν-ὀργανωτῶν γιά τόν ἔλεγχο καί τήν *ὀργάνωση* ὅλης τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς σέ ὅλα τά οἰκονομικά ἱδρύματα καί τοῦ κέντρου καί τῶν ἐπαρχιῶν.

Οἱ ἀναπληρωτές κάνουν τή δουλιά τους *μέσω τοῦ μηχανισμοῦ* τῶν σημερινῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων, ἔχοντας μόνο τή *διεύθυνση ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ* σάν *δικό της* ὄργανο (4-5 διευθυντές ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ, ἀπό 1-2 βοηθούς, ἀπό 1-2 γραμματεῖς ὁ κάθε βοηθός).

Ὁ διευθυντής τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ, οἱ βοηθοί του καί οἱ γραμματεῖς σχηματίζουν τόν ἑνιαῖο καί *μοναδικό* μηχανισμό ὅλου τοῦ *ΣΕΑ* στό σύνολό του καί τῶν δυό ἀντιπροέδρων τοῦ *ΣΕΑ*.

Νά μοῦ ἀπαντήσετε ὄχι ἀργότερα ἀπό τήν **ΤΕΤΑΡΤΗ**. *Αὐτό νά τό ἐπιστρέψετε.*

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς *Λένιν*

Στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, γιά τό *προκαταρκτικό* αὐτό σχέδιο πῆρα τή συγκατάθεση τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα καί παρακαλῶ ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου νά τό διαβάσουν. Θέλω νά τό θέσω αὔριο, 1. XII., στό Πολιτικό Γραφεῖο.

30. XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 28 και 30 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΩΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΚΑΥΚΑΣΙΑΣ [116]

28/XI.

Σύντρ. Στάλιν! Συμφωνῶ βασικά μαζί Σας. Ὅμως νομίζω ὅτι πρέπει νά διατυπωθεῖ λίγο διαφορετικά.

1) Νά ἀναγνωριστεῖ ὅτι ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας εἶναι ἀπόλυτα σωστή ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί πώς πρέπει ἀναμφισβήτητα νά σχηματιστεῖ, μά ἡ ἄμεση πρακτική πραγματοποίησή της πρέπει νά θεωρηθεῖ πρόωρη, χρειάζεται δηλ. ὁρισμένο χρονικό διάστημα γιά συζήτηση, προπαγάνδα καί γιά νά ἀρχίσει νά πραγματοποιεῖται ἀπό τά κάτω μέσω τῶν Σοβιέτ·

2) νά προταθεῖ στίς Κεντρικές ἐπιτροπές τῆς Γεωργίας, Ἀρμενίας καί Ἀζερμπαϊτζάν (μέσω τοῦ Γραφείου τοῦ Καυκάσου) νά βάλουν τό ζήτημα τῆς Ὁμοσπονδίας γιά μιά πιό πλατιά συζήτηση μέσα στό Κόμμα καί στίς *ἐργατικές καί ἀγροτικές μάζες*, νά κάνουν ἔντονη προπαγάνδα **ὑπέρ** τῆς Ὁμοσπονδίας καί νά *πετύχουν τήν ἔγκρισή της*, ἀπό τά συνέδρια τῶν Σοβιέτ κάθε Δημοκρατίας· σέ περίπτωση μεγάλης ἀντιπολίτευσης νά εἰδοποιηθεῖ συγκεκριμένα καί ἔγκαιρα τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1923 στό βιβλίο «Τό XII συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας (μπολσεβίκων) 17-25 τοῦ Ἀπρίλη 1923. Δελτία». Μόσχα, ἐκδ. τοῦ ΡΤΠ τῆς ΠΚΕΕ

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ Ι ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΜΟΣΧΑΣ 29 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1921 [117]

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου πρίν ἀπόλα νά χαιρετίσω τό συνέδριό σας ἀπομέρους τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Λυπᾶμαι πολύ πού δέν ἔχω τή δυνατότητα νά κάνω στό συνέδριό σας διεξοδική εἰσήγηση, ὅπως θά ἔπρεπε, καί νά παραβρεθῶ στό συνέδριο γιά νά ἀκούσω ἐδῶ τίς ἐκθέσεις καί, ἰδιαίτερα, νά ἀκούσω τούς λόγους ἐκείνους πού θά ἐκφωνήσουν ἐδῶ οἱ τοπικοί ἐκπρόσωποι, οἱ ὁποῖοι ἄμεσα διευθύνουν τήν οἰκονομία καί ἔχουν τή δυνατότητα νά κάνουν οὐσιαστικές πρακτικές ὑποδείξεις. Γι' αὐτό πρέπει νά περιοριστῶ, παράλληλα μέ τό γενικό χαιρετισμό, νά τονίσω μόνο σύντομα τήν τεράστια σπουδαιότητα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου σας.

Ὅλοι σας ξέρετε, σύντροφοι, ὅτι τό βασικό ζήτημα πού προβάλλει ἀπ' ὅλη τήν κατάσταση ἀνάμεσα στά πρωταρχικά ζητήματα τόσο τῆς ἐσωτερικῆς, ὅσο καί τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Δημοκρατίας μας εἶναι τό ζήτημα τῆς ἀνόδου τῆς οἰκονομίας γενικά καί πρίν ἀπόλα τῆς ἀνόδου τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ὅλα τά σημάδια δείχνουν πώς τώρα στή μάζα τῆς ἀγροτιᾶς, ὕστερα ἀπό τά σκληρά χρόνια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πού περάσαμε, καί ὕστερα ἀπό τό νικηφόρο ἐμφύλιο πόλεμο, πραγματοποιοῦνται βαθύτατες ἀλλαγές. Τό γεγονός ὅτι τώρα δέν μποροῦμε νά χειριζόμαστε τήν οἰκονομία μέ τόν παλιό τρόπο, ἔγινε πιά συνείδηση στίς ἀγροτικές μάζες. Μπροστά μας μπαίνει τώρα τό βασικό καθῆκον: αὐτό πού ἔγινε ὥς τώρα ἀπό ὀλιγάριθμους ἀγρότες, ὅλες ἐκεῖνες οἱ γνώσεις, πού

μέ τή βοήθεια τῆς ἀδύνατης γεωπονίας μας ἔχουν διαδοθεῖ λειψά στίς ἀγροτικές μάζες, νά γίνουν πραγματικά κτῆμα τῶν δεκάδων ἑκατομμυρίων. Ὑπάρχουν πάρα πολλά σημάδια πού δείχνουν ὅτι ἡ ἐπιδίωξη γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς οἰκονομίας, γιά τήν ἄνοδο τοῦ τεχνικοῦ ἐπιπέδου τῆς γεωργίας πῆρε τέτιο βάθος, τέτια ἔκταση, φαίνεται τόσο ἔντονα στήν ἀγροτιά, ὅσο ποτέ, καί κύριο καθῆκον μας εἶναι νά πετύχουμε, ὥστε τέτια συνέδρια, σάν τό δικό σας, νά γίνονται πιό συχνά καί τά ἀποτελέσματά τους νά ἐκδηλώνονται πρακτικά στό πιό ἄμεσο μέλλον.

Ἡ πιό μεγάλη συμφορά πού μᾶς ἔπληξε φέτος εἶναι ἡ πείνα σέ μιά ὁλόκληρη σειρά κυβερνεῖα, ἡ ξηρασία πού, ὅπως φαίνεται, μπορεῖ νά μᾶς ἀπειλήσει, ἄν ὄχι τοῦ χρόνου, στά προσεχῆ χρόνια. Γι' αὐτό τό λόγο τό βασικό καθῆκον ὄχι μόνο τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἀλλά καί ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, εἶναι νά πετύχουμε μέ κάθε θυσία τήν πιό σοβαρή βελτίωση καί ἄνοδο τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας πού πρέπει νά ἐξασφαλιστεῖ πρακτικά δίχως καμιά καθυστέρηση. Μποροῦμε νά τό κάνουμε αὐτό στήν περίπτωση πού στήν ἴδια τή μάζα τῶν ἀγροτῶν, πού διαχειρίζονται, διευθύνουν τήν ἀγροτική οἰκονομία, θά γίνει συνείδηση ἡ ἀνάγκη γιά τήν ἄνοδο τῆς οἰκονομίας. Ἄν οἱ βελτιώσεις αὐτές, πού ἔχουν ἀρχίσει σέ πολύ πλατιά κλίμακα, ἀγκαλιάσουν ὅλα χωρίς ἐξαίρεση τά κυβερνεῖα, μόνο τότε θά μπορέσουμε νά ξεπεράσουμε, νά νικήσουμε τήν πείνα καί νά πετύχουμε μιά βελτίωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ἡ δουλιά ἑνός μικροῦ ἀριθμοῦ γεωπόνων, ἀσήμαντου σέ σύγκριση μέ ὅλη τήν ἀγροτιά, δέν μπορεῖ νά ἔχει ἀπόδοση χωρίς τή σύνδεση μέ τά πρακτικά καθήκοντα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Τέτια συνέδρια, σάν τό δικό σας, πρέπει νά γίνουν σέ ὅλα τά κυβερνεῖα καί νά ἀσκήσουν τήν ἐπίδρασή τους στίς ἀγροτικές μάζες. Θά ἔλεγα μάλιστα πώς αὐτό τώρα ἀποτελεῖ τήν πιό βασική πολιτική ἀνάγκη, γιατί ὅλα τά πολιτικά ζητήματα, ἐφόσον ἡ διεθνής μας θέση βελτιώθηκε, στρέφονται σέ ἕνα στόχο — νά ἀνεβεῖ μέ κάθε θυσία ἡ παραγωγικότητα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ἡ ἄνοδος αὐτῆς τῆς παραγωγικότητας πρέπει νά συνεπιφέρει ὁπωσδήποτε καί τή βελτίωση τῆς βιομηχανίας καί τή βελτίωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ὅλα τά ἀπαραίτητα ἀντικείμενα

τόσο γιά τήν ἀτομική κατανάλωση, ὅσο καί μέ ἐργαλεῖα τῆς παραγωγῆς, μέ μηχανές, πού χωρίς αὐτά δέν εἶναι δυνατό νά εἶναι ἐξασφαλισμένη ἡ ζωή τῶν μαζῶν τῆς ἐργατιᾶς καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Σύντροφοι, ἐδῶ ἀκούσατε τήν ἔκθεση τοῦ σύντρ. Ὀσίνσκι γιά τή γενική οἰκονομική πολιτική καί, ὅπως μοῦ εἶπαν, τήν ἔκθεση τοῦ σύντρ. Μέσιατσεφ γιά τά ζητήματα τῆς γεωρύθμισης. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι γιά μᾶς εἶναι πολυτιμότατες ἐκεῖνες οἱ πρακτικές προτάσεις πού θά κάνουν αὐτοί πού ἄμεσα χειρίζονται τά νοικοκυριά, πού θά κάνουν οἱ ἀντιπρόσωποι ἀπό τά ἀγροτικά νοικοκυριά. Γιά μᾶς εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖες καί πολύτιμες οἱ ἐμπειρίες πού φέρατε μαζί σας καί πού θά εἶναι προσιτές στήν πιό πλατιά μάζα. Ὡστόσο τό κυβερνεῖο Μόσχας κατέχει σχεδόν ἐξαιρετική θέση, γιατί ἐδῶ γιά τήν ἀγροτιά τῆς Μόσχας εἶναι δυνατή καί διευκολυμένη ἡ ἀνταλλαγή πείρας μέ τούς ἐκπροσώπους τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας καί τούς γεωπόνους, καί αὐτό πού θά ἐπεξεργαστεῖ τό συνέδριο, καί αὐτό πού θά δόσει, θά ἔχει ἀξία, ἡ ὁποία θά ξεπερνᾶ πολύ τά ὅρια τοῦ κυβερνείου Μόσχας. Ὁ πιό ἀπειλητικός κίνδυνος θά ἐμφανιστεῖ στήν περίπτωση πού θά ὑπάρχει λιγότερη σύνδεση μέ τή γεωπονική βοήθεια, καί γι' αὐτό οἱ γεωργοί τῆς περιοχῆς Μόσχας, ἡ ἀγροτιά της, πρέπει καί τίς ἐμπειρίες τους καί αὐτό πού θά πετύχουν στή βελτίωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας νά τά θεωρήσουν σάν πρῶτα βήματα στήν κατεύθυνση αὐτή καί νά τά κάνουν γνωστά σέ ὅλη τήν ἀγροτιά. Νά ἀκριβῶς σ' αὐτό θά ἤθελα νά στρέψω τήν προσοχή σας: οἱ ἐμπειρίες αὐτές καί τά συμπεράσματα πού θά καταλήξετε, νά βοηθήσουν ὄχι μόνο ἐσᾶς νά κάνετε τά παραπέρα βήματα στήν οἰκονομία σας, ἀλλά νά μεταδόσετε τίς ἐμπειρίες σας καί τίς συμβουλές σας στήν ἀγροτιά τῶν πιό ἀπομακρυσμένων κυβερνείων.

Ὅλα τά ζητήματα πού ἐδῶ μπῆκαν: τά ζητήματα γιά τά κομμάτια γῆς, μέ δυό λόγια, ὅλα τά ζητήματα πού συνδέονται μέ τή γεωρύθμιση, ἔχουν πολύ γενικότερη σημασία καί τό νά μάθουμε τή δική σας τή γνώμη γιά τό ζήτημα αὐτό, εἰδικά γιά μᾶς, τούς ἐκπροσώπους τοῦ κέντρου, εἶναι τό πιό οὐσιαστικό. Νομίζουμε ὅτι ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ζητημάτων αὐτῶν πρέπει νά στηρίζεται στήν πρακτική πείρα. Τό πιό κύριο καί τό πιό

βασικό εἶναι νά ἀφυπνιστεῖ μέσα στήν ἀγροτική μας μάζα ἡ συνείδηση τῆς ἀνάγκης νά βελτιωθεῖ τό ἀγροτικό νοικοκυριό καί τά πρακτικά ἐκεῖνα βήματα πού ἔγιναν νά τά συζητήσετε οἱ ἴδιοι ὁλόπλευρα. Τό καθετί πού θά εἰπωθεῖ ἐδῶ ἀπό σᾶς θά τό προσέξουμε, καί στήν ἐφαρμογή τῶν πρακτικῶν μέτρων θά παίρνεται ὑπόψη ἡ δική σας πείρα. Ταυτόχρονα ἐπαναλαμβάνω θά γίνει γνωστή ἡ πείρα σας αὐτή στά πιό ἀπόμακρα ἀπό τό κέντρο κυβερνεῖα. Νά τί μᾶς εἶναι ἰδιαίτερα σπουδαῖο στίς δουλιές σας.

Τελειώνοντας καί χαιρετίζοντας καί πάλι ἀπομέρους τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, σᾶς εὔχομαι κάθε ἐπιτυχία στό ἔργο σας. (Χειροκροτήματα.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1921 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 270

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά ὁλόκληρο σύμφωνα μέ τό στενογράφημα, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ [118]

Προτείνω τήν ἑξῆς τροποποίηση:

στήν § ΙΙ. (1) ἡ ἀρχή νά τροποποιηθεῖ ὡς ἑξῆς: *«Ἡ ἐπιτροπή γιά τά μισθολόγια,* πού δημιουργήθηκε μέ τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 10. XI. (Κάμενεφ, Σμίντ, Πρεομπραζένσκι), νά διατηρηθεῖ, ἀναθέτοντας σ' αὐτή τόν ἔλεγχο πάνω στήν ἐπιτροπή γιά τά κονδύλια τοῦ μισθοῦ ἐργασίας... (καί παρακάτω, ὅπως στό κείμενο)... χωρίς τήν ἔγκριση τῆς *ἐπιτροπῆς γιά τά μισθολόγια* αὔξηση τῶν μισθῶν δέν ἐπιτρέπεται».

29/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΕ [119]

1ο: νά περιοριστοῦν οἱ ἁρμοδιότητες

2ο: νά περιοριστεῖ περισσότερο τό δικαίωμα σύλληψης

3ο: προθεσμία $<$ 1 μήνα

4ο: νά ἐνισχυθοῦν τά δικαστήρια ἤ μόνο στά δικαστήρια.

5ο: ἡ ὀνομασία

6ο: διά μέσου τῆς *ΠΚΕΕ* νά καθιερωθοῦν $>$ σοβαροί μετριασμοί.

Γράφτηκε τήν 1η τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ [120]

α) Νά ἐγκριθεῖ ἡ γραμμή πού ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Ζηνόβιεφ, τόν Ράντεκ καί τόν Μπουχάριν σχετικά μέ μιά σειρά προτάσεις ἀπό τά Κομμουνιστικά κόμματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά κοινή δράση μέ τούς ἐργάτες τῆς II Διεθνοῦς. Νά τούς ἀνατεθεῖ μέσα σέ 2 μέρες νά ἐκθέσουν μέ ἀκρίβεια τή γραμμή σέ σχέδιο ἀπόφασης, τό ὁποῖο νά σταλεῖ στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

β) Νά ἀνατεθεῖ στόν σ. Μπουχάριν νά γράψει καί νά παρουσιάσει στό Πολιτικό Γραφεῖο ἕνα ἄρθρο γιά τά συμπεράσματα τῆς πείρας τοῦ ΚΚΡ ἀπό τήν πάλη τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια στούς μενσεβίκους καί ἀπό τούς συνασπισμούς ἀνάμεσά τους.

Γράφτηκε τήν 1η τοῦ Δεκέμβρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΚΡ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ι. ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

σ. Μπουχάριν!

Σχετικά μέ τό θέμα πού Σᾶς ἀνάθεσε σήμερα ἡ ΚΕ, Σᾶς στέλνω τίς σημειώσεις μου. Σκέφτηκα γιά τό θέμα αὐτό καί σχεδίασα:

(α) ἀπαρίθμηση τῶν *ἀντικειμένων* συζήτησης, διαφωνίας καί διάσπασης.

(β) ἀλλαγή τῶν περιόδων διάσπασης καί τῶν περιόδων ἑνότητας.

(γ) ἀλλαγή τῶν περιόδων τῆς πλειοψηφίας τῶν μενσεβίκων καί τῶν μπολσεβίκων (μήπως μπορεῖ νά δοθεῖ σέ διάγραμμα;)

Γράψτε τή γνώμη Σας.

Λένιν

1. XII.

Δέν παίρνετε αὐτά *σάν βάση* γιά τό ἄρθρο Σας; Ἤ κάτι παρόμοιο;

———

ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΗ (ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ) *ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΔΙΑΦΩΝΙΑΣ*

1903. X. Τό ὀργανωτικό ζήτημα: § 1 τοῦ Καταστατικοῦ.
1904. «Ἡ καμπάνια γιά τά ζέμστβο».
1905. V.Ἡ στάση ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση, στόν ἀπεργιακό ἀγώνα, στήν ἔνοπλη ἐξέγερση.
1905. VIII.Μποϋκοτάζ τῆς Κρατικῆς δούμας ἤ συμμετοχή;
1905. X.
1905. XII. Ἡ ἐξέγερση.

1906. I—III. Μποϋκοτάζ τῆς Κρατικῆς δούμας ἤ συμμετοχή;
1906. IV—V. Ἡ στάση ἀπέναντι στήν Κρατική δούμα της 1ης περιόδου.
1906. VII. Ἡ στάση ἀπέναντι στήν ἔνοπλη ἐξέγερση.
» IX. » » » στόν παρτιζάνικο ἀγώνα.
1907. I—II. Οἱ ἐκλογές γιά τή II Δούμα: ἀριστερός συνασπισμός ἤ μέ τούς καντέτους;
1907. IV. Ἡ II Κρατική δούμα.
1909-10. Ὁ λικβινταρισμός.
1911. Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ.
Ἑνότητα ἤ διάσπαση;
1912. Ἡ διάσπαση. (Ὁ λικβινταρισμός.)
1913. «Ἡ ἀπεργιακή μανία» κτλ.
1913. Ἡ στάση ἀπέναντι στήν III Κρατική δούμα *.
1914. Ἡ στάση ἀπέναντι στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.
1917. II—III. Ἡ στάση ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη.
1917. V. Ἡ κυβέρνηση συνασπισμοῦ.
1917. VII. Τό 1ο συνέδριο τῶν Σοβιέτ **.
1917. IX. Τό κίνημα τοῦ Κορνίλοφ καί ἡ Δημοκρατική σύσκεψη.
1917. X.
ἡ Σοβιετική ἐξουσία
ἡ τρομοκρατία
ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ
οἱ συνωμοσίες καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος.
1918. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Ἡ στάση τῶν μενσεβίκων.
1919. » » » » » » »
1920.
1921.

Ἡ πάλη τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια στούς μενσεβίκους:

(ἀλλαγή στόν ἀριθμητικό συσχετισμό)

1903. *Συνέδριο* $\frac{20}{24}$ 44 ψῆφοι (ἕνα Κόμμα).

---

* Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τήν IV Κρατική δούμα. *Ἡ Σύντ.*

** Τό I Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ἔγινε στίς 3-24 τοῦ Ἰούνη (16 τοῦ Ἰούνη-7 τοῦ Ἰούλη) 1917. *Ἡ Σύντ.*

1905. Δυό συνέδρια. *Za* (Zirka = κατά προσέγγιση) (δυό Κόμματα).

1906. Τό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης. Ἀκριβῶς (ἀριθμός ψήφων) *ἕνα* κόμμα.

1907. Τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου. Ἀκριβῶς (ἀριθμός ψήφων) *ἕνα κόμμα.*

(Οἱ ὁμάδες στίς Κρατικές δοῦμες).

1911—12. Οἱ *ἔρανοι τῶν ἐργατῶν* (ἀπό τή συλλογή γιά τό λικβινταρισμό) [121] (ἕνα καί δυό Κόμματα).

1917. VI. Τό πρῶτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

1917. XI. { 1 1/2 (;) ἑκατομμύριο. / 9 ἑκατομμύρια. } *Ἐκλογές γιά Συντακτική Συνέλευση.*

$$\frac{1\frac{1}{2}\text{ ἑκατομμύριο}}{9\text{ ἑκατομμύρια}}$$

Γράφτηκε τήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 7-8

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

2/XII.

Στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου

Ἀφοῦ διάβασα τώρα ὁλόκληρη τήν πλατφόρμα «Ἐμεῖς εἴμαστε κολλεκτιβιστές» (βπεριοντοφικοί, μπογκντανοφικοί, προλετκουλτοφικοί κτλ.) [122], καταλήγω όριστικά στό συμπέρασμα ὅτι εἶναι ὁπωσδήποτε ὠφέλιμο γιά μᾶς καί ἀπαραίτητο νά τή *δημοσιεύσουμε* σέ μιά μπροσουρίτσα σέ 2-3 χιλιάδες ἀντίτυπα μέ μιά πολύ *ἐμπεριστατωμένη* κριτική, μέ τήν προσθήκη ἑνός ἄρθρου γιά τίς πολιτικές ἐνέργειες τοῦ Μπογκντάνοφ τό 1917 κτλ.

Προτείνω νά γράψει τήν μπροσουρίτσα αὐτή ἕνας *ἀριθμός συγγραφέων* μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Μπουχάριν, ἀναθέτοντάς του νά τή μοιράσει σέ διάφορους συγγραφεῖς καί σέ δυό ἑβδομάδες νά πάρει τά χειρόγραφά τους καί *νά τά παρουσιάσει στοιχειοθετημένα στό Πολιτικό Γραφεῖο*. (Αὐτό χρειάζεται καί στό *ἐξωτερικό.)*

1) Οἱ ἐγκύκλιοι τῆς ΚΕ γιά τίς Προλετκούλτ.
2) «Ἐμεῖς εἴμαστε κολλεκτιβιστές».
3) Τό ἄρθρο τοῦ Μπουχάριν ἀπό τήν *«Πράβντα»*.
4) **Ἀκόμη ἕνας ἀριθμός ἄρθρων**, στά ὁποῖα νά ἐξετάζεται ἡ πλατφόρμα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ [123]

α) Νά παρθεῖ σάν βάση τό σχέδιο τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου καί νά τῆς ἀνατεθεῖ σέ μιά ἑβδομάδα νά ὑποβάλει τό σχέδιο ξαναδουλεμένο, ἀφοῦ διορθώσει τίς §§ 2 καί 3, ὅπως καί τά συμπεράσματα τῆς δουλιᾶς πού προβλέπεται στήν § 5.

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ «ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ» [124]

Στούς σ.σ. Ἐνουκίτζε, Καρπίνσκι, Τζερζίνσκι, Ζαλούτσκι, Μιχάηλοφ, Μόλοτοφ

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Ἡ πείρα ἀπό τήν αἴθουσα ἀκροάσεων τοῦ ΣΛΕ, ὅπου γίνονται δεκτά διάφορα παράπονα καί αἰτήσεις, δείχνει ὅτι σέ ἰδιαίτερα σοβαρές καί ἐπείγουσες περιπτώσεις εἶναι ὠφέλιμη ἡ χρησιμοποίηση τῆς «ζωντανῆς σύνδεσης», δηλ. νά ἀπευθύνεται κανείς *προσωπικά* σέ ὁρισμένους κομματικούς συντρόφους πού ἔχουν κατά τόπους ἀρκετά ἔγκυρες θέσεις. Μ' αὐτό πετυχαίνεται ἡ ἐλάττωση τῆς ἀργοπορίας πού εἶναι ἀναπόφευκτη μέ τό συνήθη ὑπηρεσιακό δρόμο, καί γενικά ἡ ἀπαιτούμενη ἐπενέργεια μεγαλώνει.

Παράδειγμα μπορεῖ νά χρησιμεύσει ἡ ὑπόθεση τῶν τρομοκρατικῶν ἐνεργειῶν τῆς «φωλιᾶς» τῶν κουλάκων, πού παρεισέφρησαν στή Σοβιετική ἐξουσία καί στό Κόμμα, στό (νέο) νομό τοῦ Ἐλάν τοῦ κυβερνείου Σαράτοφ. Μέσα σέ *10 μέρες* ἔγινε δυνατό νά παρθεῖ ἀπό τόν ἐρωτηθέντα μέ παρόμοιο «συντροφικό» τρόπο πληρεξούσιο ἀντιπρόσωπο τῆς Πανρωσικῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς στήν περιοχή τοῦ Βόλγα ἀπαντητικό τηλεγράφημα γιά τό ὅτι «πάρθηκαν ὅλα τά μέτρα γιά τήν ἐξακρίβωση τῶν ἐνόχων». Τέτια ἀποτελέσματα ἔχουμε καί σέ ἄλλες περιπτώσεις.

Νά ἐφαρμόσουμε ὅμως πλατιά τή μέθοδο αὐτή μποροῦμε μόνο ἄν ξέρουμε καλά τήν πραγματική σύνθεση τῶν ὑπεύθυνων τοπικῶν στελεχῶν. Γι' αὐτό παρακαλῶ νά καταρτίσετε ἐπειγόντως καί νά στείλετε στή διεύθυνση τῆς *αἴθουσας ἀκροάσεων τοῦ ΣΛΕ*, Βοζντβιζένκα, 4, τούς ἀνάλογους καταλόγους τῶν ἰδιαίτερα κατάλληλων, κατά τή γνώμη Σας, γιά παρόμοια «πίεση» σίγουρων συντρόφων μέ καλή ὑπηρεσία, ἀπό τά μέλη τῶν ΕΕ τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς κυβερνείου κτλ., 1-2 ἀπό κάθε κυβερνεῖο.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

P. S. Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἀπόλυτη ἐγγύηση γιά τήν εὐσυνειδησία τῶν τέτιων συντρόφων, συγκεκριμένα: κατά τό δυνατό πιό λεπτομερειακά γιά τήν προϋπηρεσία, κομματική καί σοβιετική, καί *προσωπική* ἐγγύηση γιά τήν ἀπόλυτη τιμιότητα, ἀπομέρους *μερικῶν* παλιῶν μελῶν τοῦ Κόμματος.

3/XII. — 21. *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο
ἀντίγραφο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν
Β. Ι. Λένιν

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΛΑΪΚΑ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΣΤΟ ΑΣΛΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

5 τοῦ Δεκέμβρη 1921

ΛΕ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου — στόν σ. Λεζάβα
ΛΕ Οἰκονομικῶν — στόν σ. Ἄλσκι
ΑΣΛΟ — στόν σ. Μπογκντάνοφ
ΛΕ Παιδείας — στόν σ. Λίτκενς
στόν σ. Βοεβόντιν

Στή Μόσχα ἦρθε ὁ πληρεξούσιος τῆς ἰταλικῆς κινηματογραφικῆς φίρμας Τσίτο-Τσινέμα, κομμουνιστής σ. Καρότι, μέ τόν ὁποῖο ἡ ἀντιπροσωπεία μας στήν Ἰταλία ἔκανε προκαταρκτικές διαπραγματεύσεις σχετικά μέ τήν ἐκχώρηση γιά γύρισμα καί ἀγορά κινηματογραφικῶν ταινιῶν στή Ρωσία καί τήν ἐκμετάλλευση αὐτῶν τῶν ταινιῶν στήν Ἰταλία.

Βάση γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ τόν σ. Καρότι μπορεῖ νά χρησιμεύσει τό σχέδιο σύμβασης πού ἔχει αὐτός, τό ὁποῖο ἀφήνει μεγάλα περιθώρια γιά νά γίνουν σ' αὐτό οἱ ἀναγκαῖες τροποποιήσεις.

Σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στήν Ἰταλία, ἡ φίρμα Τσίτο-Τσινέμα εἶναι σοβαρή ἰταλική κινηματογραφική ἐπιχείρηση πού χρηματοδοτεῖται ἀπό τήν Ἰταλική τράπεζα προεξόφλησης συναλλαγματικῶν καί γιά τήν ὁποία πρέπει νά ὑπάρχουν στοιχεῖα στή Διεύθυνση Οἰκονομικῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου.

Θεωρῶ τήν ὑπόθεση αὐτή ἐξαιρετικά σπουδαία *καί ἐπείγουσα*.

Δίνω ἐντολή νά ὀργανωθεῖ ἀμέσως σύσκεψη γιά νά ἐξετάσει τήν πρόταση τοῦ σ. Καρότι, νά γνωριστεῖ μέ ὅλη τήν ὑπόθεση καί

νά ἐπεξεργαστεῖ τήν ἀνάλογη ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας.

Ἡ σύγκληση τῆς σύσκεψης καί ἡ εἰσήγηση στό ΣΕΑ γιά τήν Τετάρτη 7 τοῦ Δεκέμβρη ἀνατίθεται στόν σ. Βοεβόντιν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [125]

Ἀνατίθεται στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ νά διατηρήσει στή διεύθυνση τῶν μύλων μιά βασική ὁμάδα εἰδικῶν (σύμφωνα μέ ὑπόδειξη τοῦ ΑΣΛΟ) καί νά ἐκπληρώσει, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ ΑΣΛΟ, τό πρόγραμμα ἐπισκευῆς τῶν μεγάλων μύλων.

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΜΕΤΩΠΟ

Σύντρ. Ζηνόβιεφ!

Διάβασα τό προσχέδιο θέσεων καί δέν ἔχω ἀντίρηση.

Νά συμπληρωθεῖ καί νά τροποποιηθεῖ μερικά ἡ παράγραφος γιά τήν ἱστορία τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Δέν εἶναι σωστό ὅτι ἡ διάσπαση ἔγινε μόνο τό 1910. Πρέπει νά εἰπωθεῖ ὅτι τίς ἐπίσημες διασπάσεις μέ τούς μενσεβίκους, πού ἔγιναν τήν ἄνοιξη τοῦ 1905 καί τό Γενάρη τοῦ 1912, τίς διαδέχονταν οἱ μισοενώσεις καί ἑνώσεις τό 1906 καί τό 1907, καί μετά στή δεκαετία 1910-1920 ὄχι μόνο λόγω τῶν περιπετειῶν τῆς πάλης, ἀλλά καί κάτω ἀπό τήν πίεση τῆς βάσης πού ἀπαιτοῦσε νά κάνει τό δοκιμαστικό ἔλεγχο μέ τή δική της πείρα [126].

Νομίζω ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνει λόγος γι' αὐτό μέ περισσότερη ἀκρίβεια καί πιό συγκεκριμένα σέ μιά σελίδα.

6/XII. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Σχετικά μέ *τίς θέσεις γιά τό ἀγροτικό ζήτημα,* πού δημοσιεύτηκαν μέ τήν ὑπογραφή «ΚΕ (Le comité directeur) τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γαλλίας» στό φύλλο ἀρ. 95 τῆς «Ἀγροτικῆς Φωνῆς» («La Voix Paysanne») τῆς 19. ΧΙ. 1921, μπορῶ νά πῶ τά ἑξῆς:

Νομίζω πώς εἶναι ἐντελῶς σωστές, σύμφωνες μέ τίς ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί πολύ καλά διατυπωμένες οἱ βασικές σκέψεις αὐτῶν τῶν θέσεων, δηλαδή: (1) ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἐπανάστασης γιά τήν ἀποφυγή τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων· (2) ἡ χρεοκοπία τῆς ἰδεολογίας τῶν πασιφιστῶν καί τοῦ οὐιλσωνισμοῦ· (3) ἡ ἀνάγκη νά καταρτιστεῖ γιά τό ἀγροτικό ζήτημα «ἕνα πρόγραμμα μεταβατικῶν μέτρων» (un programme transitoire) πρός τόν κομμουνισμό, προσαρμοσμένο στό *ἐθελοντικό* πέρασμα τῶν ἀγροτῶν στήν κοινωνικοποίηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας πού ταυτόχρονα θά ἐξασφαλίζει μιά *ἄμεση* βελτίωση τῆς κατάστασης τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν καί τῶν μικροαγροτῶν· (4) ἡ ἄμεση *δήμευση,* δηλαδή ἀπαλλοτρίωση χωρίς ἀποζημίωση (sans indemnité) τόσο τῶν ἀκαλλιέργητων ἐκτάσεων (les terres arables en friche), ὅσο καί τῶν καλλιεργούμενων ἀπό ἀποίκους, ἐνοικιαστές ἤ μισθωτούς ἐργάτες (les terres mises en valeur par les colons, fermiers ou salariés)· (5) ἡ μεταβίβαση αὐτῶν τῶν γαιῶν στό σύνολο τῶν ἐργατῶν, πού τώρα τίς καλλιεργοῦν, ὥστε οἱ ἐργάτες αὐτοί νά συγκροτήσουν «παραγωγικούς συνεταιρισμούς» (coopératives de production), σύμφωνα μέ τίς ἀποφάσεις τῆς νέας ἀγροτικῆς νομοθεσίας· (6) ἡ

ἀπόλυτη ἐξασφάλιση γιά «τούς μικροϊδιοκτῆτες πού καλλιεργοῦν μόνοι τά χωράφια τους» (les petits propriétaires exploitant eux-mêmes) τοῦ δικαιώματος μόνιμης χρήσης τῆς γῆς τους (καί τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος)· (7) ἡ ἀνάγκη νά ἐξασφαλιστεῖ «τό ἀδιάκοπο προτσές καί ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς» στήν ἀγροτική οἰκονομία («continuité et augmentation de la production»)· (8) ἡ ἀνάγκη νά παρθοῦν μιά σειρά μέτρα, πού συστηματικά νά «διαπαιδαγωγοῦν τήν ἀγροτιά στό κομμουνιστικό πνεῦμα» («éducation communiste de la classe paysanne»).

Ὄντας ἀπόλυτα σύμφωνος μέ τίς βασικές αὐτές ἰδέες τῶν θέσεων, μπορῶ μόνο νά κάνω τίς ἑξῆς ἐπιμέρους παρατηρήσεις γι' αὐτές τίς θέσεις γενικά:

1) Τό πρῶτο μέρος τῶν θέσεων εἶναι ἀφιερωμένο στό ζήτημα: «πόλεμος ἤ ἐπανάσταση». Μεταξύ τῶν ἄλλων, στό μέρος αὐτό τονίζεται καί πολύ σωστά πώς «τά τελευταῖα γεγονότα ἔθαψαν τήν ἰδεολογία τοῦ πασιφισμοῦ καί του οὐιλσωνισμοῦ («les événements des dernières années ont tué l' idéologie pacifiste et wilsonienne»).

Γιά νά συντριβοῦν όριστικά οἱ πασιφιστικές αὐτές αὐταπάτες, θά ἔπρεπε, κατά τή γνώμη μου, νά γίνεται λόγος ὄχι μόνο γιά τόν πόλεμο γενικά, μά καί γιά τόν ἰμπεριαλιστικό εἰδικά χαρακτήρα τόσο τοῦ πολέμου τοῦ 1914-1918, ὅσο καί τοῦ πολέμου πού προετοιμάζεται τώρα ἀνάμεσα στήν Ἀμερική καί στήν Ἰαπωνία, μέ πιθανή συμμετοχή τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας.

Δέν χωράει ἀμφιβολία πώς μόνο ἡ ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά βάλει τέρμα καί ὁπωσδήποτε θά βάλει τέρμα σέ κάθε πόλεμο γενικά. Μά θά ἦταν πασιφιστική ἀπάτη νά νομίζει κανείς πώς ἡ νικηφόρα ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου σέ μιά χώρα, λογουχάρη στή Γαλλία, θά ἐξαλείψει ἀμέσως καί δίχως ἄλλο κάθε πόλεμο.

Ἡ πείρα τῆς Ρωσίας διάλυσε πανηγυρικά αὐτή τήν αὐταπάτη. Ἡ πείρα αὐτή ἔδειξε πώς μόνο μέ τήν ἐπανάσταση ἦταν δυνατό νά ξεμπλέξουμε ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ὅτι οἱ ρῶσοι ἐργάτες καί ἀγρότες κέρδισαν ἀφάνταστα ἀπό τήν ἐπανάστασή τους, *παρά τόν ἐμφύλιο πόλεμο* πού τούς ἐπέβαλαν οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν. Ὅσο ἐγκληματικοί καί καταστροφικοί εἶναι οἱ ἀντιδραστικοί πόλεμοι καί εἰδικά οἱ ἰμπεριαλιστικοί πόλεμοι (ὅπως εἶναι, καί ἀπό τήν πλευρά τῆς Γαλλίας, ὁ πόλεμος τοῦ 1914-1918: πολύ ἀνάγλυφα τό ἔδειξε αὐτό ἡ

συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν), τόσο νόμιμοι καί δίκαιοι εἶναι οἱ ἐπαναστατικοί πόλεμοι, δηλαδή οἱ πόλεμοι πού γίνονται γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν καταπιεζόμενων τάξεων ἐνάντια στούς καπιταλιστές, ἐνάντια στούς καταπιεστές γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν καταπιεζόμενων λαῶν ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές μιᾶς χούφτας χωρῶν, οἱ πόλεμοι γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἀπό τούς ξένους ἐπιδρομεῖς. Ὅσο πιό καθαρά θά τό νιώθει αὐτό ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῆς Γαλλίας, τόσο λιγότερο πιθανές καί λιγότερο μακρόχρονες θά εἶναι οἱ ἀναπόφευκτες ἀπόπειρες τῶν γάλλων, τῶν ἄγγλων καί τῶν ἄλλων καπιταλιστῶν νά πνίξουν μέ τόν πόλεμο τήν ἐπανάσταση τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῆς Γαλλίας. Σήμερα στήν Εὐρώπη, ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἐνάντια *σέ ὅλες* τίς καπιταλιστικές χῶρες πού ὑποστήριζαν τόν Ντενίκιν, τόν Κολτσάκ, τόν Βράνγκελ, τόν Γιουντένιτς καί τόν Πιλσούδσκι — σήμερα στήν Εὐρώπη, ὅπου μέ τή συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν ἔχουν πνίξει τή Γερμανία κατά ἕναν τρόπο ἀπίστευτο καί ξετσίπωτο, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τῶν γάλλων καπιταλιστῶν ἐνάντια στή νικηφόρα σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Γαλλία δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι ἐξαιρετικά σύντομος καί χίλιες φορές πιό εὔκολος γιά τούς γάλλους ἐργάτες καί ἀγρότες, ἀπ' ὅ,τι ἦταν γιά τούς ρώσους. Μά πρέπει ὁπωσδήποτε νά ξεχωρίζουμε καθαρά τούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους, πολέμους γιά τή διανομή τῆς καπιταλιστικῆς λείας, πολέμους γιά τό πνίξιμο τῶν μικρῶν καί ἀδύνατων ἐθνῶν — ἀπό τούς ἐπαναστατικούς πολέμους, τούς πολέμους γιά τήν ὑπεράσπιση ἀπό τούς ἀντεπαναστάτες καπιταλιστές, γιά τήν ἀποτίναξη τοῦ ζυγοῦ.

Ξεκινώντας ἀπό τίς ἀντιλήψεις αὐτές, θά θεωροῦσα πιό σωστό, ἀντί νά λέγονται αὐτά πού λέγονται στίς θέσεις σχετικά μέ τό ζήτημα: «πόλεμος ἤ ἐπανάσταση», νά εἰπωθοῦν περίπου τά ἑξῆς:

Τά γεγονότα τῶν τελευταίων χρόνων ξεσκέπασαν ὅλη τήν ψευτιά, ὅλη τήν ἀπάτη τῆς ἰδεολογίας τοῦ πασιφισμοῦ καί τοῦ οὐιλσωνισμοῦ. Πρέπει νά ξεσκεπαστεῖ ὁριστικά αὐτό τό ψέμα. Ὁ πόλεμος τοῦ 1914-1918 ἦταν ἰμπεριαλιστικός, ληστρικός, ἀντιδραστικός ὄχι μόνο ἀπό τήν πλευρά τῆς Γερμανίας, μά κι' ἀπό τήν πλευρά τῆς Γαλλίας. Αὐτό τό ἔδειξε πολύ ἀνάγλυφα ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν, πού ἦταν ἀκόμη πιό βάρβαρη καί πιό αἰσχρή ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ. Ὁ νέος πόλεμος πού ἑτοιμάζεται μεταξύ Ἀμερικῆς καί Ἰαπωνίας (ἤ Ἀγγλίας) καί πού εἶναι ἀναπόφευκτος μέσα στίς συνθῆκες τοῦ

καπιταλισμοῦ, θά συμπαρασύρει ἀναπόφευκτα καί τήν καπιταλιστική Γαλλία, γιατί ἔχει μπλέξει σέ ὅλα τά ἰμπεριαλιστικά ἐγκλήματα, σέ ὅλες τίς θηριωδίες καί αἰσχρότητες τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐποχῆς μας. Ἤ ἕνας νέος πόλεμος καί μιά σειρά πόλεμοι γιά τήν «ὑπεράσπιση» τοῦ γαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἤ σοσιαλιστική ἐπανάσταση — ἄλλος δρόμος δέν ὑπάρχει γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Γαλλίας. Καί δέν τούς τρομάζουν τά ὅσα λένε οἱ ἀντεπαναστάτες καπιταλιστές γιά τά βάρη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού οἱ ἴδιοι ἐπέβαλαν στή Σοβιετική Ρωσία. Οἱ ἐργάτες καί ἀγρότες τῆς Γαλλίας ἤξεραν νά κάνουν ἕνα νόμιμο, δίκαιο, ἐπαναστατικό πόλεμο ἐνάντια στούς φεουδάρχες τους, ὅταν ἐκεῖνοι προσπαθοῦσαν νά πνίξουν τή μεγάλη Γαλλική ἐπανάσταση τοῦ 18ου αἰώνα. Οἱ γάλλοι ἐργάτες καί ἀγρότες θά μπορέσουν νά κάνουν ἕναν τέτιο ἀκριβῶς νόμιμο, δίκαιο καί ἐπαναστατικό πόλεμο ἐνάντια στούς γάλλους καπιταλιστές, ὅταν αὐτοί θά μεταβληθοῦν σέ ἐμιγκρέδες, ὀργανωτές μιᾶς ἐπιδρομῆς ἐνάντια στή σοσιαλιστική γαλλική Δημοκρατία. Γιά τούς γάλλους ἐργάτες καί ἀγρότες θά εἶναι πολύ πιό εὔκολο νά τσακίσουν τούς ἐκμεταλλευτές τους, γιατί *ὅλη* ἡ Εὐρώπη, σπαραγμένη, ταλαιπωρημένη, βαλκανοποιημένη καθώς εἶναι ἀπό τήν αἰσχρή συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν, θά σταθεῖ ἄμεσα καί ἔμμεσα στό πλευρό τους.

2. Νομίζω πώς δέν εἶναι σωστή στό ἑπόμενο μέρος τῶν θέσεων ἡ διατύπωση: «Ἡ ἐπικείμενη ἐπανάσταση στή Γαλλία (cette révolution que nous devons faire)... θά εἶναι ὥς ἕνα βαθμό πρόωρη ἐπανάσταση» (sera en quelque sorte une révolution avant terme,) ὅπως καί ἡ ἑπόμενη διατύπωση:

«Ἡ συγκεντροποίηση τῆς ἰδιοκτησίας, πού διακήρυξαν οἱ θεωρητικοί τοῦ μαρξισμοῦ, δέν πραγματοποιήθηκε κανονικά στήν ἀγροτική οἰκονομία» (La concentration de la propriété annoncée par les théoriciens du marxisme ne s' est pas produite avec régularité dans l' agriculture).

Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Καί αὐτές δέν εἶναι ἀπόψεις τοῦ Μάρξ, οὔτε ἀπόψεις τοῦ μαρξισμοῦ, ἀλλά ἀπόψεις τῶν «θεωρητικῶν» ἐκείνων τοῦ *ψευτο*-«μαρξισμοῦ», πού ὁδήγησαν τή ΙΙ Διεθνή ὥς τήν ἐπονείδιστη χρεοκοπία τοῦ 1914. Εἶναι ἀπόψεις τῶν ψευτομαρξιστῶν ἐκείνων, πού ἀπό τό 1914 πέρασαν μέ τό μέρος τῆς «δικῆς τους» ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης, καί πού τόσο ὅμορφα τούς κορόιδεψε κάποτε, πολύ παλιά, ὁ

Ζύλ Γκέντ, όταν έγραφε ενάντια στόν Μιλλεράν πώς σέ ένα μελλοντικό πόλεμο γιά τή διανομή τής καπιταλιστικής λείας οἱ Μιλλεράν τοῦ μέλλοντος θά ὑποστηρίξουν τούς «δικούς τους» καπιταλιστές.

Ὁ Μάρξ δέν ἔβλεπε ἀπλοϊκά καί εὐθύγραμμα τίς μορφές τοῦ προτσές συγκεντροποίησης στή γεωργία. Ἀπόδειξη, ὁ τρίτος τόμος τοῦ «Κεφαλαίου». Ἀπόδειξη, τό ἄρθρο τοῦ Ἔνγκελς κατά τήν τελευταία δεκαετία τοῦ περασμένου αἰώνα ἐνάντια στό τότε γαλλικό ἀγροτικό πρόγραμμα [127]. Ὁ Μάρξ δέν θεωροῦσε τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου «ὥριμη», ἐφόσον δέν θά εἶχε ἀπαλλοτριωθεῖ καί ὁ τελευταῖος ἀγρότης. Ἄς ἀφήσουμε αὐτή τήν ἑρμηνεία τῶν ἀπόψεων τοῦ Μάρξ στούς Χάιντμαν, Ρενοντέλ, Βαντερβέλντε, Ζύντεκουμ καί στούς κύριους Τουράτι καί Σερράτι.

Ἐγώ θά συμβούλευα νά ἐξοστρακιστοῦν αὐτές οἱ λαθεμένες καί ἀχρείαστες διατυπώσεις πού δυσφημοῦν τούς γάλλους κομμουνιστές. Δέν χρειάζονται αὐτές γιά νά ἀποδειχτεῖ ἡ πρακτικά καί θεωρητικά σπουδαία καί σωστή βασική σκέψη τους, πώς ἡ ἄμεση ἐφαρμογή (l' application immédiate) τοῦ *ὁλοκληρωμένου* κομμουνισμοῦ στίς συνθῆκες τοῦ *μικροῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ* (καί ὄχι μόνο στή Γαλλία, μά καί σέ ὅλες τίς χῶρες, ὅπου ὑπάρχει μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό) θά ἦταν *μεγάλο* λάθος.

Ἀντί γι' αὐτές τίς λαθεμένες διατυπώσεις, καλύτερο θά ἦταν νά ἐξηγηθεῖ λεπτομερέστερα, γιατί δέν εἶναι σταθερός ὁ πλουτισμός τῶν γάλλων ἀγροτῶν στόν καιρό τοῦ πολέμου· γιατί χάνουν τήν ἀξία τους τά λεφτουδάκια πού κέρδισαν οἱ ἀγρότες αὐτοί τόν καιρό τοῦ πολέμου, γιατί δυναμώνει ἡ καταπίεση τῶν μεγάλων τραπεζῶν καί ἐνάντια στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες τῆς Γαλλίας· πῶς ἐκφράζεται αὐτό τό δυνάμωμα κτλ. κτλ.

3. Στίς θέσεις ἀναφέρεται στή συνέχεια πώς, σύμφωνα μέ τήν προπολεμική στατιστική, στή Γαλλία ὑπῆρχαν 5 700 000 ἀγροτικά νοικοκυριά (exploitations rurales), ἀπ' αὐτά τά 4 850 000 ἦταν μικρά (μέχρι 10 ἐκτάρια) καί 850 000 πάνω ἀπό 10 ἐκτάρια. Οἱ ἀριθμοί αὐτοί δείχνουν —λένε οἱ θέσεις— πόσο ἀνισόμετρα εἶναι μοιρασμένη ἡ γῆ στή Γαλλία. «Μά αὐτοί οἱ ἀριθμοί δέν δίνουν — λέγεται στίς θέσεις — καμιά συγκεκριμένη εἰκόνα («mais ils (ces chiffres) ne fournissent aucune précision»...) τῆς σχέσης πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν ἔκταση τῶν γαιῶν, οἱ ὁποῖες καλλιεργοῦνται ἀπό τούς ἰδιοκτῆ-

τες τους, καί τῶν γαιῶν πού ἀποτελοῦν πηγή καπιταλιστικοῦ κέρδους» («...sur le rapport qui existe entre l' étendue des terres travaillées par leurs propriétaires et des terres source de profit capitaliste»).

Πρῶτο, *καί* ἐκεῖνες οἱ γαῖες πού καλλιεργοῦνται ἀπό τούς ἰδιοκτῆτες τους εἶναι στή Γαλλία (ὅπως καί σέ κάθε ἄλλη καπιταλιστική χώρα) «πηγή καπιταλιστικοῦ κέρδους». Θά ἦταν θεωρητικά πιό σωστό καί πρακτικά πιό ὠφέλιμο νά γίνει λόγος στίς θέσεις τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γαλλίας, γιά τίς μορφές αὐτοῦ τοῦ κέρδους, παρά γιά τό ὅτι ἡ συγκεντροποίηση τῆς ἰδιοκτησίας δέν ἔγινε τάχα «σωστά» («avec régularité») στήν ἀγροτική οἰκονομία.

Δεύτερο. Εἶναι σωστό πώς ἡ γαλλική γεωργική στατιστική εἶναι τῆς κακιᾶς ὥρας, χειρότερη καί ἀπό τή γερμανική, καί ἀπό τήν ἀμερικανική, καί ἀπό τήν ἑλβετική, καί ἀπό τή δανική, καί πώς ἡ στατιστική αὐτή δέν δίνει *ἀκριβῆ* στοιχεῖα σχετικά μέ τήν *ἔκταση* τῶν γαιῶν, ὅπου ὑπάρχει καπιταλιστικό νοικοκυριό. Εἶναι ἐπίσης σωστό κι' αὐτό πού τονίζουν στή συνέχεια οἱ θέσεις, ὅτι δηλαδή οἱ μισθωτοί ἐργάτες καλλιεργοῦν κάποτε καί φάρμες κάτω ἀπό 10 ἐκτάρια, καί οἱ ἰδιοκτῆτες-ἀγρότες καλλιεργοῦν κάποτε καί «φάρμες μέ 20 ἤ 30 ἐκτάρια καί πλέον» («des fermes de 20, 30 hectares et au-dessus»).

Μά καί ἀπό τή γαλλική ἀγροτική στατιστική μπορεῖ κανείς νά σχηματίσει μιά, ἄν ὄχι ἐντελῶς ἀκριβή, τουλάχιστο μιά *κατά προσέγγιση* ἀντίληψη σχετικά μέ τήν ἔκταση τῶν γαιῶν πού βρίσκονται κάτω ἀπό καπιταλιστική ἐκμετάλλευση. Δέν ἔχω στή διάθεσή μου οὔτε τό βιβλίο τοῦ Κομπέρ-Μορέλ, οὔτε ἄλλες πηγές, μά θυμᾶμαι πώς ἡ γαλλική στατιστική δίνει στοιχεῖα σχετικά μέ τά νοικοκυριά πού ἔχουν 40 καί πλέον ἐκτάρια. Θά ἦταν πολύ ὠφέλιμο νά δίνονταν αὐτά τά στοιχεῖα, ὥστε νά δοῦν πιό παραστατικά οἱ γάλλοι μικροαγρότες πόσες ἐκτάσεις ἅρπαξαν (ἀπό τούς ἐργάτες κι' ἀπό τούς ἴδιους) οἱ γάλλοι καπιταλιστές καί τσιφλικάδες. Μπορεῖ (καί κατά τή γνώμη μου πρέπει) στίς θέσεις γιά τό ἀγροτικό ζήτημα νά φανεῖ πιό ἀνάγλυφο, μέ ἀριθμούς τῆς ἴδιας τῆς γαλλικῆς ἀγροτικῆς στατιστικῆς (καί μέ ἀριθμούς πού ἔδινε ὁ Κομπέρ-Μορέλ τότε ἀκόμη πού ἦταν σοσιαλιστής καί ὄχι ὑπερασπιστής τῶν καπιταλιστῶν, τοῦ ληστρικοῦ τους πολέμου τοῦ 1914-1918 καί τῆς ληστρικῆς τους συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν), τί σημαντικά

ὀφέλη θά ἀποκόμιζε ἀμέσως, δίχως καμιά καθυστέρηση ἀπό τήν προλεταριακή ἐπανάσταση ἡ τεράστια πλειονότητα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γαλλίας.

4. Ἡ τελευταία μου παρατήρηση ἀναφέρεται στά κεφάλαια τῶν θέσεων, πού μιλοῦν γιά τήν ἀνάγκη αὔξησης τῆς παραγωγῆς ἀγροτικῶν προϊόντων, γιά τή σημασία πού ἔχουν οἱ σύγχρονες μηχανές (des machines modernes) καί κυρίως οἱ ἁλωνιστικές μηχανές (les batteuses), τά τρακτέρ (les charrues à tracteur) κτλ. Ὅλα αὐτά πού τονίζουν οἱ θέσεις εἶναι ἐντελῶς σωστά καί πρακτικά ἀναγκαῖα. Νομίζω μόνο πώς δέν πρέπει νά περιορίζεται κανείς σ' αὐτό πού εἶναι ἐντελῶς συνηθισμένο γιά τήν καπιταλιστική τεχνική, μά νά προχωρήσει κανείς καί ἕνα βῆμα πιό πέρα. Θά ἔπρεπε νά είπωθοῦν μερικά λόγια γιά τό ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ὁ σχεδιασμένος καί πλήρης ἐξηλεκτρισμός ὅλης τῆς Γαλλίας, ὅτι εἶναι ὁπωσδήποτε ἀδύνατο νά γίνει αὐτή ἡ δουλιά *σέ ὄφελος τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν* χωρίς τήν ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τῆς ἀστικῆς τάξης, χωρίς τήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο. Στή γαλλική φιλολογία ὑπάρχουν ὄχι λίγα στοιχεῖα γιά τή σημασία πού ἔχει ὁ ἐξηλεκτρισμός γιά τή Γαλλία. Ξέρω μόνο πώς ἕνα μικρό μέρος αὐτῶν τῶν στοιχείων περιλαμβανόταν σ' ἕνα ἔργο πού γράφτηκε κατ' ἐντολή τῆς κυβέρνησής μας γιά τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας, καί πώς μετά τόν πόλεμο ἡ τεχνική προετοιμασία στό ζήτημα τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ προχώρησε πολύ στή Γαλλία.

Πολύ μεγάλη σημασία, κατά τή γνώμη μου, ἔχει καί ἀπό θεωρητική καί ἀπό πρακτική-προπαγανδιστική ἄποψη νά τονιστεῖ στίς θέσεις (καί πρέπει γενικά νά γίνεται περισσότερος λόγος γι' αὐτό στήν κομμουνιστική φιλολογία), ὅτι ἡ σύγχρονη πρωτοπόρα τεχνική ἀπαιτεῖ ἐπιτακτικά τόν *ἐξηλεκτρισμό ὅλης τῆς χώρας καί σειρᾶς γειτονικῶν χωρῶν* — σύμφωνα μέ *ἕνα κοινό* σχέδιο· ὅτι μιά τέτια δουλιά εἶναι σήμερα ἐντελῶς πραγματοποιήσιμη· πώς ἀπ' αὐτή θά ὠφελοῦνταν περισσότερο ἀπ' ὅλους ἡ ἀγροτική οἰκονομία καί ἰδιαίτερα ἡ ἀγροτιά· ὅτι ἐφόσον διατηρεῖται ὁ καπιταλισμός καί ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς, ὁ ἐξηλεκτρισμός ὁλόκληρης τῆς χώρας καί σειρᾶς χωρῶν, πρῶτο, δέν μπορεῖ νά γίνει γρήγορα καί σχεδιασμένα· δεύτερο, *δέν μπορεῖ* νά γίνει *πρός ὄφελος* τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Στόν καπιταλισμό ὁ ἐξηλεκτρισμός ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα στό δυνάμωμα τῆς *καταπίεσης* καί τῶν

ἐργατῶν καί *τῶν ἀγροτῶν* ἀπομέρους *τῶν μεγάλων τραπεζῶν*. Πρίν ἀκόμη ἀπό τόν πόλεμο, ὄχι πιά κανένας «στενός μαρξιστής», μά ὁ ἴδιος ὁ Λιζίς (Lysis), πού τώρα ξεσκονίζει πατριωτικότατα τούς καπιταλιστές, ἀπόδειξε πώς ἡ Γαλλία εἶναι στήν οὐσία *μιά χρηματιστική ὀλιγαρχία*.

Ἡ Γαλλία ἔχει θαυμάσιες δυνατότητες ἐξηλεκτρισμοῦ. Μέ τή νίκη τοῦ προλεταριάτου στή Γαλλία, ἀπό τόν ἐξηλεκτρισμό πού θά γίνει σχεδιασμένα, καί χωρίς νά ὑπολογίζεται ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων καί τῶν καπιταλιστῶν, θά ὠφεληθεῖ τεράστια ἰδιαίτερα ἡ *μικροαγροτιά*. Μέ τή διατήρηση τῆς ἐξουσίας τῶν καπιταλιστῶν, ὁ ἐξηλεκτρισμός εἶναι ἀναπόφευκτο νά μή γίνει σχεδιασμένα καί γρήγορα, καί στό βαθμό πού θά γίνει γενικά, θά εἶναι ἕνας νέος ζυγός γιά τούς ἀγρότες, μιά καινούργια σκλαβιά γιά τούς ἀγρότες, πού τούς καταληστεύει ἡ «χρηματιστική ὀλιγαρχία».

Αὐτές εἶναι οἱ λιγοστές παρατηρήσεις πού μπορῶ νά κάνω σχετικά μέ τίς γαλλικές θέσεις γιά τό ἀγροτικό ζήτημα, οἱ ὁποῖες στό σύνολό τους εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ἀπόλυτα σωστές.

11. XII. 1921. *Ν. Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1922 στό περιοδικό «Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής», τεῦχ. 20
Ὑπογραφή: Ἕνας ρῶσος κομμουνιστής

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ [128]

Ἀγαπητοί σύντροφοι!

Χαιρετίζω ὁλόψυχα τήν προσεχή ἔκδοσή σας. Λυπᾶμαι πολύ πού γιά λόγους ὑγείας δέν μπορῶ νά δόσω ἄρθρο δικό μου. Ἐλπίζω πώς ἡ προσέλκυση τῶν καλύτερων ἐκπροσώπων τῶν ἐργαζομένων τῆς Ἀνατολῆς θά προχωρήσει χάρη στήν ἐφημερίδα σας πιό γρήγορα καί πλατιά. Ἀπό τήν προσέλκυση στήν πολιτική ζωή τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐξαρτᾶται τώρα σέ μεγάλο βαθμό ἡ τύχη ὅλου τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ.

Τίς καλύτερες εὐχές, Σᾶς χαιρετῶ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ τῆς ΣΟΣΔΡ *Λένιν*

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1957 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 112

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή τοῦ γραμματέα

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Α. ΖΑΛΟΥΤΣΚΙ, Α. Α. ΣΟΛΤΣ ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ ΝΕΩΝ ΜΕΛΩΝ ΣΤΟ ΚΟΜΜΑ [129]

Στόν Ζαλούτσκι, Σόλτς καί σέ ὅλα τά μέλη τοῦ ΠΓ

Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐκκαθάρισης τῶν γραμμῶν τοῦ Κόμματος μοῦ φαίνεται πώς τά στοιχεῖα πού δημοσιεύτηκαν ἀποδείχνουν πέρα γιά πέρα, ὅτι ἡ ἐκκαθάριση στό σύνολό της εἶχε τεράστια ἐπιτυχία, παρά τό γεγονός ὅτι πολλές ἀτομικές περιπτώσεις ἀντιμετωπίστηκαν λαθεμένα. Μοῦ φαίνεται πώς πρέπει νά τονίσουμε καί τό ἕνα καί τό ἄλλο σάν συμπέρασμα τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης. Κατά τή γνώμη μου, προθεσμία γιά νέα ἐκκαθάριση δέν πρέπει νά ὁριστεῖ γιά νά μή δεσμεύσουμε μέ κανέναν τρόπο τόν ἑαυτό μας.

Καλό θά ἦταν νά καθοριστοῦν μέ ἀπόφαση τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης πιό αὐστηροί ὅροι πρόσληψης νέων μελῶν στό Κόμμα: τό στάδιο δοκιμασίας πρέπει νά εἶναι γιά τούς ἐργάτες ἕνας χρόνος καί ἕξι μῆνες (ἐργάτης θεωρεῖται ὅποιος δούλεψε στή ζωή του στή μεγάλη βιομηχανία σάν ἁπλός μισθωτός ἐργάτης τουλάχιστο 10 χρόνια καί τώρα δουλεύει τό λιγότερο 2-3 χρόνια), γιά ὅλους τούς ἄλλους 3 χρόνια.

Σέ ἐξαιρετικές περιπτώσεις ὁ χρόνος δοκιμασίας μπορεῖ νά περιοριστεῖ στό μισό, ὅταν ἡ ἀφοσίωση στό Κόμμα καί ἡ ἐμμονή στίς κομμουνιστικές ἀρχές εἶναι ἀπόλυτα ἀποδειγμένες, καί ὅταν αὐτό τό ἐπιβεβαιώνουν τά $^4/_5$ ὅλων τῶν μελῶν τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης πού ἐξετάζει τό ζήτημα.

Νά καθοριστοῦν τά ἴδια χρονικά ὅρια γιά τήν πρόσληψη σάν δόκιμων μελῶν αὐτῶν πού διαγράφηκαν ἀπό τό Κόμμα στήν ἐκκαθάριση αὐτή, ἄν ἡ διαγραφή τους δέν εἶναι προσωρινή καί δέν ἔχουν διαγραφεῖ γιά ἐπονείδιστες πράξεις.

Σᾶς παρακαλῶ νά θέσετε τό σημείωμά μου αὐτό ὑπόψη τῶν πιό στενῶν συνεργατῶν, κι' ἄν δέν σᾶς εἶναι δύσκολο, νά μοῦ στείλετε μέσω τῆς Φότιεβα τή γνώμη σας μέ λίγα λόγια, ἔστω καί μέ τόν ἑξῆς τρόπο: νά ὑπογραμμίσετε σέ τοῦτο τό γράμμα αὐτά μέ τά ὁποῖα συμφωνᾶτε καί αὐτά μέ τά ὁποῖα δέν συμφωνᾶτε.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά
στίς 19 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή
τοῦ γραμματέα

Российская Коммунистическая Партия (большевиков). 176

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ЛИЧНАЯ АНКЕТА

ДЛЯ ДЕЛЕГАТОВ ....ой ВСЕРОССИЙСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ Р. К. П. (большевиков).

1. Фамилия, имя, отчество Ульянов (Ленин) Владимир Ильич
2. С каким голосом (решающим или <u>совещат.</u>) участвует
3. Делегатский билет № 1
4. Какой организацией делегирован Ц.К. Р.К.П.
5. На каких Всероссийских партконференциях и с'ездах участвовал с решающим голосом: на всех кроме 1898 и лета 1917 с'ездах, на вероятно почти на всех конференциях.
6. Год рождения: 1870 год.
7. Национальность Великорус
8. Образование (нисш., средн., <u>высшее</u>)
9. а) Основная профессия и специальность до 1917 г. литератор

   б) Сколько лет работал по этой профессии: с 1894 до 1917 г. = 23 лет.
10. а) Основной источник средств к существованию до 1914 г. литерат. заработок и содержание от партии

    б) в 1914—1917 г.г. тоже

    в) в 1917—1921 г.г. тоже до 25.X.1917. После 25/X содержание от сов. правительства
11. Какую советскую работу исполняете в настоящее время предс. СНК и С.Т.О.
12. Какое участие принимаете в настоящее время:

    а) в кооперации } не принимаю фактически участия

    б) в профработе }
13. Какую партийную работу исполняете в настоящее время чл. Ц.К. Р.К.П.
14. Когда вступили в Р. К. П.: в 1895 году.
15. Состояли ли раньше в других партиях, когда, каких Нет
16. Подвергались ли репрессиям за революционную деятельность (когда) арест и высылка в 1887 г.; арест и ссылка в Вост. Сиб. 1895 (XII) — 1900

Сколько времени провели:

1) в тюрьме по неск. дней в 1887 и 1900; 14 мес. 1895—1897.

2) на каторге не был

3) в ссылке три года (Енис. губ., Минус. у.)

4) в эмиграции 1900—1905 и 1908—1917

Подпись В. Ульянов (Ленин).

14 числа декабря 1921 г.

'Ατομικό δελτίο ἀντιπροσώπων στήν XI Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού συμπλήρωσε ὁ Β. Ι. Λένιν. — Δεκέμβρης τοῦ 1921

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ XI ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ [130]

Σχετικά μέ τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Ζαλούτσκι γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος θά ἤθελα νά κάνω δυό παρατηρήσεις:

1) Στό 3ο τμῆμα στήν § α ὁ Ζαλούτσκι προτείνει προσωρινά, γιά 6 μῆνες, νά σταματήσει ἡ πρόσληψη νέων μελῶν στό Κόμμα. Νομίζω πώς αὐτό δέν εἶναι σωστό. Θά πρότεινα ἀπομέρους μου νά μή σταματήσει ἡ πρόσληψη μελῶν, ἀλλά νά μποῦν περισσότερο αὐστηροί ὅροι, συγκεκριμένα: νά αὐξηθεῖ τό χρονικό ὅριο δοκιμασίας. Ἄν βρίσκουν πολύ τόν ἐνάμιση χρόνο γιά τούς πραγματικούς ἐργάτες, τότε μπορεῖ νά συντομευτεῖ καί γενικά νά ἐπιτραπεῖ ἡ μείωση τοῦ ὁρίου αὐτοῦ ὥς τά 3/4 τοῦ χρόνου ἤ ἀκόμη ὥς ἕνα ἑξάμηνο, ὅπως προτείνει ὁ Τρότσκι. Ὅμως, κατά τή γνώμη μου, εἶναι ἀπαραίτητο σέ τέτιες μικρές προθεσμίες νά ἀπαιτηθεῖ ἡ σημαντική πλειοψηφία στίς ἐπιτροπές πού παίρνουν τήν ἀπόφαση γιά τήν πρόσληψη, λογουχάρη νά ἀπαιτεῖται πλειοψηφία ὄχι μικρότερη ἀπό τά 4/5 γιά νά ἐλαττωθεῖ ἡ προθεσμία τῆς πρόσληψης, ταυτόχρονα ἡ πλειοψηφία αὐτή τῶν 4/5 νά μήν ἀπαιτεῖται μόνο ἀπό ἕνα κομματικό σῶμα (τοῦ πυρήνα βάσης πού κάνει τήν πρόσληψη), ἀλλά ἀπό ἀρκετά σώματα γιά τόν ἀμοιβαῖο ἔλεγχο (λογουχάρη, ἐκτός ἀπό τόν πυρήνα βάσης, ἀκόμη καί ἀπό τήν Κομματική ἐπιτροπή κυβερνείου κτλ.). Δέν θά ἔφερνα καμιά ἀντίρηση γιά τή διευκόλυνση τῆς πρόσληψης στό Κόμμα πραγματικῶν ἐργατῶν, ὅμως, ἄν δέν μποῦν ἐξαιρετικά αὐστηροί ὅροι πού καθορίζουν ποιός μπορεῖ νά θεωρεῖται ἐργάτης τῆς μεγάλης βιομηχανίας, τότε ἀπό τήν τρύπα αὐτή θά περάσει ἀμέσως καί πάλι πολλή σαβούρα. Σχετικά μέ τούς ἄνδρες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ χρειάζονται, κατά τή γνώμη μου, πιό αὐστηροί ὅροι,

γιατί, πρῶτο, στήν πλειοψηφία τους δέν εἶναι ἐργάτες, ἀλλά ἀγρότες καί, δεύτερο, αὐτοί εἶναι ἄνθρωποι πολύ νεαροί, πού πρέπει νά δοκιμαστοῦν ἀκόμη στήν πράξη.

2) Στό 4ο τμῆμα § α ὁ Ζαλούτσκι προτείνει νά ἐπανεξετασ·οῦν τά πλάνα δουλιᾶς πού χαράχτηκαν γιά τή δουλιά μέσα στήν Κομσομόλ. Μοῦ φαίνεται πώς στήν παράγραφο αὐτή εἶναι ἀπαραίτητο νά μποῦν πιό αὐστηροί ὅροι καί νά ἐλέγχονται αὐστηρά τά μέλη τῆς Κομσομόλ πού μπαίνουν στό Κόμμα, πρῶτο, ἄν πραγματικά ἀσχολήθηκαν μέ τή μελέτη στά σοβαρά καί τί ἀφομοίωσαν, καί, δεύτερο, ἄν ἐπί πολύ καιρό ἔκαναν σοβαρές πρακτικές δουλιές (στόν τομέα τῆς οἰκονομίας, τοῦ πολιτισμοῦ κτλ.).

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 22 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ IX ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ [131]

Παρακαλῶ νά συζητηθεῖ τό ζήτημα γιά τό ἄν πρέπει νά παρθεῖ εἰδική ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ἐνάντια στήν πολιτική τυχοδιωκτισμοῦ τῆς Πολωνίας, Φιλλανδίας καί Ρουμανίας (γιά τήν Ἰαπωνία καλύτερα νά σιωπήσουμε γιά μιά σειρά λόγους). Στήν ἀπόφαση νά ἐξηγεῖται ἀναλυτικά πώς καμιά κυβέρνηση τῆς Ρωσίας (ἐκτός ἀπό τή Σοβιετική) δέν ἀναγνώρισε καί δέν μποροῦσε νά ἀναγνωρίσει τόν ἐγκληματικό χαρακτήρα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς τόσο τοῦ τσαρισμοῦ, ὅσο καί τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, πού εἶχε τήν ὑποστήριξη τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, ἀπέναντι στίς ἀκρινές περιοχές τῆς πρώην Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας. Στήν ἀπόφαση νά ἀναφέρεται λεπτομερειακά σέ ποιό βαθμό ἀποδείξαμε ἔμπρακτα ὅτι ἐκτιμᾶμε καί τήν αὐτοδιάθεση τῶν ἐθνοτήτων καί τίς εἰρηνικές σχέσεις μέ τά κράτη πού προηγούμενα ἀποτελοῦσαν μέρος τῆς Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας. Νά ἀναφέρεται λεπτομερειακά ὅτι στηριζόμαστε ἀπόλυτα στά φιλειρηνικά αἰσθήματα ὄχι μόνο τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ὅλων τῶν παραπάνω χωρῶν, μά καί ἑνός πολύ μεγάλου μέρους τῶν λογικά σκεπτόμενων ἐκπροσώπων τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν κυβερνήσεων. Ὅσοναφορᾶ τά τυχοδιωκτικά στοιχεῖα νά καταλήγει μέ τήν αὐστηρότατη προειδοποίηση πώς, ἄν δέν ἀφήσουν τούς τυχοδιωκτισμούς καί ἐξακολουθήσουν νά ὀργανώνουν συμμορίες, σάν τίς πρώην συμμορίες τοῦ Σάβινκοφ, ἄν ἐξακολουθοῦν νά ἐμποδίζουν τήν εἰρηνική μας δουλιά, θά τούς κηρύξουμε παλλαϊκό πόλεμο, καί ὅποιος συμμετέχει στούς τυχοδιωκτισμούς καί στό συμμοριτισμό θά τσακιστεῖ ὁριστικά.

Νά άνατεθεῖ στόν Τρότσκι καί στόν Τσιτσέριν νά κάνουν τό σχέδιο ἀπόφασης.

Μιά ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου μέ τέτιο περιεχόμενο θά ἦταν καλή, γιατί θά μπορούσαμε νά τήν κυκλοφορήσουμε μαζικά σέ ὅλες τίς γλῶσσες.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 22 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 33ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΤΟ IX ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

23-28 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1921 [132]

1

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΛΕ
23 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

(Θυελλώδεις ἐπευφημίες. Φωνές: «Ζήτω!», «Ζήτω ὁ ἀρχηγός μας σύντροφος Λένιν!», «Ζήτω ὁ ἀρχηγός τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου σύντροφος Λένιν!». Παρατεταμένα χειροκροτήματα.) Σύντροφοι! Πρόκειται νά κάνω εἰσήγηση γιά τήν ἐσωτερική καί τήν ἐξωτερική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας. Πρώτη φορά συμβαίνει νά κάνω τέτια εἰσήγηση μέσα σέ συνθῆκες πού ἐπί ἕνα ὁλόκληρο χρόνο δέν εἴχαμε καμιά τουλάχιστο μεγάλη ἐπιδρομή ἐνάντια στή Σοβιετική μας ἐξουσία ἀπό τήν πλευρά τῶν ρώσων καί τῶν ξένων καπιταλιστῶν. Εἶναι ὁ πρῶτος χρόνος πού εἴχαμε, ἔστω καί σέ περιορισμένο βαθμό, μιά σχετική ἀνάπαυλα ἀπό τίς ἐπιδρομές καί καταφέραμε νά συγκεντρώσουμε κάπως τίς δυνάμεις μας σ' ἕνα καθῆκον, τό ὁποῖο γιά μᾶς εἶναι βασικό καί κύριο: νά ἀνορθώσουμε τήν οἰκονομία μας, πού καταστράφηκε ἀπό τούς πολέμους, νά ἐπουλώσουμε τίς πληγές πού ἄνοιξαν στή Ρωσία οἱ κυρίαρχες ἐκμεταλλεύτριες τάξεις καί νά βάλουμε τά θεμέλια τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης.

Πρῶτα ἀπόλα, θίγοντας τό ζήτημα τῆς διεθνοῦς θέσης τῆς Δημοκρατίας μας, ὀφείλω νά τονίσω κάτι, γιά τό ὁποῖο μοῦ δόθηκε ἤδη ἡ εὐκαιρία νά μιλήσω, καί συγκεκριμένα: ὅτι στίς διεθνεῖς σχέσεις ἔχει δημιουργηθεῖ μιά ὁρισμένη ἰσορροπία, ἔστω καί πολύ ἀσταθής. Τήν ἰσορροπία αὐτή τή βλέπουμε τώρα ὅλοι μας. Ὅσοι ἀπό μᾶς ἔζησαν τήν ἐπανάσταση ἀπό τήν ἀρχή της, γνώρισαν καί παρακολούθησαν ἀπό κοντά τίς πρωτάκουστες

δυσκολίες πού συναντήσαμε, γιά νά διασπάσουμε τά μέτωπα τῶν ἰμπεριαλιστῶν, μένουν τώρα κατάπληκτοι μέ τή στροφή πού πῆραν τά πράγματα. Κανένας ἴσως δέν περίμενε καί δέν μποροῦσε νά περιμένει ὅτι τά πράγματα θά ἔπαιρναν τήν τροπή πού πῆραν.

Ἐμεῖς φανταζόμασταν (καί δέν εἶναι ἴσως περιττό νά τό θυμηθοῦμε τώρα, γιατί θά μᾶς χρειαστεῖ καί γιά τά πρακτικά μας συμπεράσματα στά βασικά οἰκονομικά ζητήματα) πώς ἡ μελλοντική ἐξέλιξη θά ἔπαιρνε μιά μορφή πιό ἁπλή, κι' ἕνα δρόμο πιό ὁμαλό ἀπ' αὐτόν πού πῆρε. Λέγαμε στόν ἑαυτό μας, λέγαμε στήν ἐργατική τάξη, λέγαμε σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους τόσο τῆς Ρωσίας, ὅσο καί τῶν ἄλλων χωρῶν: δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος ἀπό τό καταραμένο καί ἐγκληματικό ἰμπεριαλιστικό μακελειό ἐκτός ἀπό τήν ἐπαναστατική διέξοδο, καί, τερματίζοντας τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο μέ τήν ἐπανάσταση, ἀνοίγουμε γιά ὅλους τούς λαούς τή μόνη δυνατή διέξοδο ἀπ' αὐτό τό ἐγκληματικότατο μακελειό. Νομίζαμε τότε — καί δέν μποροῦμε νά σκεφτοῦμε διαφορετικά — πώς ὁ δρόμος αὐτός εἶναι καθαρός, ἴσιος καί ὁ πιό εὔκολος. Ἀποδείχτηκε πώς σ' αὐτό τόν ἴσιο δρόμο, πού ἦταν ὁ μόνος πού μᾶς ἀπάλλαξε πραγματικά ἀπό τούς ἰμπεριαλιστικούς δεσμούς, ἀπό τά ἰμπεριαλιστικά ἐγκλήματα, ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὁ ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νά ἀπειλεῖ ὅλο τόν ἄλλο κόσμο — ἀποδείχτηκε, πώς σ' αὐτό τό δρόμο δέν μπόρεσαν νά μποῦν οἱ ἄλλοι λαοί, τουλάχιστο τόσο γρήγορα, ὅσο ὑπολογίζαμε. Καί ὅταν βλέπουμε παρόλα αὐτά, αὐτό πού ἔγινε σήμερα, ὅταν βλέπουμε τή μοναδική σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία νά ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει κυκλωμένη ἀπό ἕνα σωρό ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις, πού τήν ἐχθρεύονται θανάσιμα, ἀναρωτιόμαστε: πῶς ἔγινε αὐτό;

Μποροῦμε χωρίς καμιά ὑπερβολή νά ἀπαντήσουμε: ἔγινε γιατί εἴχαμε βασικά σωστή ἀντίληψη τῶν γεγονότων, γιατί ἐκτιμήσαμε βασικά σωστά τό ἰμπεριαλιστικό μακελειό καί τήν κατάσταση ἀσυνεννοησίας πού δημιουργήθηκε ἀνάμεσα στά ἰμπεριαλιστικά κράτη. Μόνο γι' αὐτό τό λόγο δημιουργήθηκε αὐτή ἡ περίεργη κατάσταση, μιά τέτια ἀσταθής, μιά τέτια ἀκατανόητη καί ὅμως ἀναμφισβήτητη ὥς ἕνα βαθμό ἰσορροπία πού βλέπουμε τώρα καί πού συνίσταται στό ὅτι, ἄν καί μᾶς ἔχουν κυκλώσει ἀπ' ὅλες τίς μεριές διάφορα κράτη, ἀσύγκριτα πιό

ἰσχυρά ἀπό μᾶς ἀπό οἰκονομική καί στρατιωτική ἄποψη, κράτη ἀπροκάλυπτα καί θανάσιμα ἐχθρικά, ὡστόσο βλέπουμε πώς δέν πέτυχαν τό σκοπό, γιά τόν ὁποῖο ἐπί τρία χρόνια ξόδευαν τόσα μέσα καί δυνάμεις — νά πνίξουν ἄμεσα καί γρήγορα τή Σοβιετική Ρωσία. Ὅταν ἀναρωτιόμαστε, πῶς ἔγινε αὐτό τό πράγμα, πῶς κατάφερε ἕνα κράτος, πού ἦταν χωρίς ἀμφιβολία ἀπό τά πιό καθυστερημένα καί τά πιό ἀδύνατα κράτη, πού τό ἐχθρεύονται ἀπροκάλυπτα τά πιό ἰσχυρά κράτη τοῦ κόσμου, νά ἀντιμετωπίσει μέ ἐπιτυχία τήν ἐπίθεση πού δέχτηκε — ὅταν μελετᾶμε αὐτό τό ζήτημα, βλέπουμε καθαρά ποῦ βρίσκεται ἡ ἐξήγηση: ἀποδείχτηκε πώς εἴχαμε δίκιο στό πιό βασικό. Ἀποδείχτηκε πώς εἴχαμε δίκιο στίς προβλέψεις μας καί στούς ὑπολογισμούς μας. Ἀποδείχτηκε πώς, ἄν καί δέν εἴχαμε ἐκείνη τή γρήγορη, ἀνοιχτή, ἄμεση ὑποστήριξη πού περιμέναμε ἀπό τίς ἐργαζόμενες μάζες ὅλου τοῦ κόσμου, καί ὑποστήριξη πάνω στήν ὁποία στηρίζαμε ὅλη τήν πολιτική μας, ὡστόσο εἴχαμε μιά ὑποστήριξη ἄλλου εἴδους, μιά ὑποστήριξη ὄχι ἄμεση, ὄχι γρήγορη, μά τόση, ὥστε αὐτή ἀκριβῶς ἡ ὑποστήριξη, αὐτή ἀκριβῶς ἡ συμπάθεια τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν — καί τῶν ἐργατικῶν καί τῶν ἀγροτικῶν, τῶν γεωργικῶν μαζῶν — σέ ὅλο τόν κόσμο, ἀκόμη καί στά πιό ἐχθρικά πρός ἐμᾶς κράτη, αὐτή ἀκριβῶς ἡ ὑποστήριξη κι' αὐτή ἡ συμπάθεια ἦταν ἡ τελευταία, ἡ πιό ἀποφασιστική πηγή, ἡ ἀποφασιστική αἰτία πού χρεοκόπησαν ὅλες οἱ ἐπιδρομές ἐναντίον μας, ἡ αἰτία πού ἡ συμμαχία τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν χωρῶν πού ἐμεῖς διακηρύξαμε ἐνισχύθηκε, καί στά πλαίσια τῆς Δημοκρατίας μας πραγματοποιήθηκε, ἔτσι πού ἄσκησε τήν ἐπίδρασή της σέ ὅλες τίς χῶρες. Ὅσο σαθρό κι' ἄν εἶναι αὐτό τό στήριγμα, ἐφόσον ὑπάρχει ὁ καπιταλισμός στίς ἄλλες χῶρες (αὐτό πρέπει φυσικά νά τό δοῦμε καθαρά καί νά τό ὁμολογήσουμε ἀπερίφραστα), ὅσο σαθρό κι' ἄν εἶναι ὅλο αὐτό τό στήριγμα, πρέπει νά ποῦμε πώς σ' αὐτό μποροῦμε τώρα πιά νά στηριχτοῦμε. Αὐτή ἡ συμπάθεια καί ἡ ὑποστήριξη εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα, ἡ ἐπιδρομή πού ἀντιμετωπίσαμε ἐπί τρία χρόνια, πού μᾶς προξένησε ἀφάνταστες καταστροφές καί βάσανα, ἡ ἐπιδρομή αὐτή νά εἶναι ἄς μήν πῶ ἀδύνατη — σ' αὐτό τό σημεῖο πρέπει νά εἴμαστε πολύ προσεκτικοί καί ἐπιφυλακτικοί — νά εἶναι ὡστόσο ἐξαιρετικά δύσκολη γιά τούς ἐχθρούς μας. Κι' ἔτσι σέ

τελευταία ἀνάλυση ἐξηγεῖται αὐτή ἡ περίεργη, ἡ ἀνεξήγητη ἀπό πρώτη ματιά κατάσταση πού βλέπουμε τώρα.

Ἄν ἀναμετρήσουμε ἐντελῶς ἀντικειμενικά τή συμπάθεια πρός τόν μπολσεβικισμό καί τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἄν ἐξετάσουμε τή διεθνή κατάσταση ἁπλῶς ἀπό τήν ἄποψη μόνο τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἄν εἶναι δίκαιη ἤ ὄχι ἡ ὑπόθεση πού ὑπερασπίζουν οἱ δυνάμεις αὐτές, ἄν εἶναι ὑπέρ τῆς ἐκμεταλλεύτριας τάξης εἴτε ὑπέρ τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν — αὐτό δέν πρόκειται νά τό ἐξετάσουμε, μά θά προσπαθήσουμε νά ἐξακριβώσουμε πῶς εἶναι καταμερισμένες οἱ δυνάμεις αὐτές σέ διεθνή κλίμακα — θά δοῦμε ὅτι ὁ καταμερισμός τῶν δυνάμεων αὐτῶν εἶναι τέτιος πού ἐπιβεβαιώνει βασικά τίς προβλέψεις μας, τούς ὑπολογισμούς μας, ὅτι ὁ καπιταλισμός ἀποσυντίθεται, καί ὕστερα ἀπό τόν πόλεμο, πού τερματίστηκε πρῶτα μέ τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ καί στή συνέχεια μέ τή συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν — δέν ξέρω ποιά ἀπό τίς δυό εἶναι χειρότερη — ὅσο περνάει ὁ καιρός, τόσο φουντώνει τό μίσος καί ἡ ἀπέχθεια ἐνάντια στόν πόλεμο ἀκόμη καί σ' ἐκεῖνες τίς χῶρες πού βγῆκαν νικήτριες. Καί ὅσο περισσότερο ἀπομακρυνόμαστε ἀπό τόν πόλεμο, τόσο πιό καθαρό γίνεται ὄχι μόνο γιά τούς ἐργαζόμενους, ἀλλά σ' ἕνα πολύ μεγάλο βαθμό καί γιά τήν ἀστική τάξη τῶν χωρῶν πού νίκησαν, ὅτι ὁ καπιταλισμός ἀποσυντίθεται, πώς ἡ οἰκονομική κρίση σέ ὅλο τόν κόσμο δημιούργησε μιάν ἀνυπόφορη κατάσταση, ὅτι διέξοδος δέν ὑπάρχει, παρόλες τίς νίκες πού σημείωσε. Νά γιατί, ἐνῶ εἴμαστε ἀσύγκριτα πιό ἀδύνατοι ἀπ' ὅλα τά ἄλλα κράτη καί οἰκονομικά, καί πολιτικά, καί στρατιωτικά, εἴμαστε ταυτόχρονα πιό δυνατοί γιατί ξέρουμε καί ἐκτιμᾶμε σωστά τί βγαίνει καί τί πρόκειται νά βγεῖ ἀπ' αὐτή τήν ἰμπεριαλιστική ἀναμπουμπούλα, ἀπ' αὐτό τό ματωμένο κουβάρι καί ἀπό τίς ἀντιθέσεις (πάρτε μόνο τίς ἀντιθέσεις σχετικά μέ τό συνάλλαγμα, γιά τίς ἄλλες δέν θά μιλήσω), στίς ὁποῖες οἱ χῶρες αὐτές ἦταν μπλεγμένες καί μπλέκονται ὅλο καί πιό πολύ, χωρίς νά βλέπουν καμιά διέξοδο.

Καί τώρα βλέπουμε πῶς μεταβάλλεται ἡ γνώμη τῶν ἐκπροσώπων τῆς πιό μετριοπαθοῦς μερίδας τῆς ἀστικῆς τάξης, πού εἶναι ἀναμφισβήτητα καί κατηγορηματικά μακριά ἀπό κάθε σκέψη γιά σοσιαλισμό γενικά — ἀφήνω πιά «αὐτό τόν ἀπαίσιο μπολσεβικισμό» — ὅταν μεταβάλλουν γνώμη ἀκόμη καί ἄνθρωποι σάν τόν περίφημο δημοσιολόγο Κέινς πού τό βιβλίο του μεταφράστηκε σέ ὅλες τίς γλῶσσες, ὁ ὁποῖος πῆρε ὁ ἴδιος

μέρος στίς διαπραγματεύσεις τῶν Βερσαλλιῶν, πού ἔδοσε ὅλες τίς δυνάμεις του γιά νά βοηθήσει τίς κυβερνήσεις του — ἀκόμη κι' αὐτός βρέθηκε ἀργότερα στήν ἀνάγκη νά ἐγκαταλείψει, νά ἀπαρνηθεῖ αὐτό τό δρόμο, ἐξακολουθώντας νά καταριέται τό σοσιαλισμό. Τό ξαναλέω πώς ὁ Κέινς δέν μιλᾶ, ὅτι δέν θέλει ἀκόμη καί νά σκέπτεται γιά τόν μπολσεβικισμό — ὁ ἄνθρωπος αὐτός λέει στόν καπιταλιστικό κόσμο: «Αὐτό πού κάνετε σᾶς ὁδηγεῖ σέ ἀδιέξοδο» καί μάλιστα τούς προτείνει ἕνα εἶδος κατάργησης ὅλων τῶν χρεῶν.

Πολύ καλά, κύριοι! Καιρός πιά νά ἀκολουθήσετε τό παράδειγμά μας.

Μόλις αὐτές τίς μέρες διαβάσαμε στίς ἐφημερίδες μιά σύντομη εἴδηση ὅτι τάχα ὁ Λόυντ Τζώρτζ, ἕνας ἀπό τούς πολύπειρους, ἐξαιρετικά ἐπιτήδειους καί ἱκανούς ἡγέτες μιᾶς καπιταλιστικῆς κυβέρνησης, ἔφτασε στό σημεῖο νά προτείνει ἕνα μέτρο παρόμοιο, καί πώς ἡ Ἀμερική σκοπεύει τάχα νά τοῦ πεῖ: μᾶς συγχωρεῖτε, ἀλλά ἐμεῖς τό μερίδιό μας θέλουμε νά τό πάρουμε ὁλόκληρο. Τότε λέμε: δέν πᾶνε καί τόσο καλά τά πράγματα γιά τά προηγμένα καί ἰσχυρότατα αὐτά κράτη, πού τόσα χρόνια ὕστερα ἀπό τόν πόλεμο συζητᾶνε ἕνα τέτιο ἁπλό μέτρο. Γιά μᾶς αὐτό ἦταν τό μόνο εὔκολο — ἔχουμε ξεπεράσει δυσκολίες καί δυσκολίες! (Χειροκροτήματα.) Βλέποντας νά μεγαλώνει γύρω ἀπό ἕνα τέτιο ζήτημα ἡ ἀσυνεννοησία, λέμε, χωρίς καθόλου νά ξεχνᾶμε τόν κίνδυνο πού μᾶς κυκλώνει, ὅσο κι' ἄν εἴμαστε ἀδύνατοι οἰκονομικά καί στρατιωτικά σέ σύγκριση μέ ὁποιοδήποτε ἀπό τά κράτη αὐτά, πού ὅλα μαζί ἐκφράζουν ἀπροκάλυπτα κάθε στιγμή τό μίσος τους ἐναντίον μας, πώς αὐτή τήν προπαγάνδα δέν τή φοβόμαστε. Καί ὅταν ἐκφράζουμε κάπως διαφορετικές ἀπόψεις σχετικά μέ τή νομιμότητα τῆς ὕπαρξης τσιφλικάδων καί καπιταλιστῶν αὐτό δέν τούς ἀρέσει, καί οἱ ἀπόψεις αὐτές ἀνακηρύσσονται ἐγκληματική προπαγάνδα. Αὐτό μέ κανέναν τρόπο δέν μπορῶ νά τό καταλάβω, γιατί παρόμοια προπαγάνδα διεξάγεται νόμιμα σέ ὅλα τά κράτη, πού δέν συμφωνοῦν μέ τίς οἰκονομικές μας ἀπόψεις καί ἀντιλήψεις. Μά ἡ προπαγάνδα πώς ὁ μπολσεβικισμός εἶναι κάτι τό τερατῶδες, τό ἐγκληματικό, κάτι πού σφετερίζεται τήν ἐξουσία — δέν ὑπάρχει τέτια λέξη πού νά ἐκφράζει ὅλη αὐτή τήν τερατολογία — ἡ προπαγάνδα αὐτή διεξάγεται ἀπροκάλυπτα σέ ὅλες αὐτές τίς χῶρες. Πρίν λίγο καιρό ἔτυχε νά δῶ τόν Χρίστενσεν πού εἶχε ὑποβάλει ὑποψηφιότητα γιά τό ἀξίωμα τοῦ προέδρου τῶν Ἑνω-

μένων Πολιτειών απομέρους τοῦ ἐκεῖ 'Εργατοαγροτικοῦ κόμματος. Μήν παρασύρεστε, σύντροφοι, ἀπό τήν ὀνομασία αὐτή. Τό κόμμα αὐτό δέν ἔχει καμιά ὁμοιότητα μ' αὐτό πού λέγεται σέ μᾶς στή Ρωσία 'Εργατοαγροτικό κόμμα. 'Εκεῖ τό κόμμα αὐτό εἶναι ἕνα κόμμα καθαρά ἀστικό, ἀνοιχτά καί καθαρά ἐχθρικό σέ κάθε σοσιαλισμό, ἀναγνωρισμένο ἀπ' ὅλα τά ἀστικά κόμματα σάν ἕνα κόμμα καθώς πρέπει. Αὐτός λοιπόν ὁ δανός στήν καταγωγή καί τώρα ἀμερικανός, πού στίς προεδρικές ἐκλογές ἔχει πάρει περίπου ἕνα ἑκατομμύριο ψήφους (πού ὡστόσο εἶναι κάτι γιά τίς 'Ενωμένες Πολιτεῖες) μοῦ διηγόταν πώς, ὅταν στή Δανία ἐπιχείρησε νά πεῖ σ' ἕναν κόσμο πού ἦταν «ντυμένος ὅπως ἐγώ» — ἔτσι εἶπε, καί ἦταν καλά ντυμένος, ντυμένος σάν ἀστός — πώς οἱ μπολσεβίκοι δέν εἶναι ἐγκληματίες, «παραλίγο» εἶπε, «νά μέ σκότωναν». Τοῦ εἶπαν πώς οἱ μπολσεβίκοι εἶναι τέρατα, σφετεριστές τῆς ἐξουσίας, πῶς μπόρεσε νά περάσει ἀπό τό μυαλό του ἡ σκέψη νά μιλήσει σέ ἕνα κοινό καθώς πρέπει γι' αὐτούς τούς ἀνθρώπους; Νά ποιά εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα προπαγάνδας πού μᾶς περιβάλλει.

Καί παρόλα αὐτά βλέπουμε πώς δημιουργήθηκε μιά ὁρισμένη ἰσορροπία. Πρόκειται γιά μιά ἀντικειμενική, ἀνεξάρτητη ἀπό τίς δικές μας νίκες πολιτική κατάσταση πού δείχνει ὅτι ἐμεῖς εἴδαμε τό βάθος τῶν ἀντιθέσεων, οἱ ὁποῖες συνδέονται μέ τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί πώς μετρᾶμε σωστότερα ἀπό κάθε ἄλλη φορά, ἀπό ὅ,τι τά ἄλλα κράτη, πού παρόλες τίς νίκες τους, παρόλη τή δύναμή τους, δέν βρῆκαν ἀκόμη διέξοδο καί δέν μποροῦν νά βροῦν. Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τῆς διεθνοῦς κατάστασης, ἡ ὁποία ἐξηγεῖ τό φαινόμενο πού βλέπουμε τώρα. Ἔχουμε μπροστά μας μιά ὁρισμένη ἰσορροπία ἐντελῶς ἀσταθή, μά ὡστόσο ἀναμφίβολη καί ἀναμφισβήτητη. Ἄν θά κρατήσει πολύ δέν τό ξέρω καί νομίζω πώς δέν μπορεῖ κανείς νά τό ξέρει. Καί γι' αὐτό χρειάζεται ἀπό τήν πλευρά μας πολύ μεγάλη προσοχή. Καί ἡ πρώτη ὑποθήκη τῆς πολιτικῆς μας, τό πρῶτο δίδαγμα πού βγαίνει ἀπό τήν κυβερνητική δράση μας ἑνός χρόνου, τό δίδαγμα πού πρέπει νά τό ἀφομοιώσουν ὅλοι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, εἶναι νά βρισκόμαστε σέ ἐπιφυλακή, νά θυμόμαστε πώς εἴμαστε κυκλωμένοι ἀπό ἀνθρώπους, τάξεις, κυβερνήσεις πού ἀνοιχτά ἐκφράζουν τό πιό μεγάλο μίσος τους ἐνάντιά μας. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς ὁ κίνδυνος μιᾶς νέας ἐπιδρομῆς κρέμεται διαρκῶς πάνω ἀπό τό κεφάλι μας. Θά κάνουμε ὅ,τι περνᾶ

ἀπό τό χέρι μας γιά νά προλάβουμε αὐτό τό κακό. Σηκώσαμε στήν πλάτη μας τόσο βάρος ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, πού ζήτημα εἶναι ἄν σήκωσε ἄλλος λαός. Καί ὕστερα ἀπ' αὐτό σηκώσαμε τό βάρος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού μᾶς ἐπέβαλαν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κυρίαρχων τάξεων, οἱ ὁποῖοι ὑπεράσπιζαν τή Ρωσία τῶν φυγάδων — τή Ρωσία τῶν τσιφλικάδων, τή Ρωσία τῶν καπιταλιστῶν. Ξέρουμε πολύ καλά, ξέρουμε τί πρωτοφανεῖς συμφορές φέρνει μαζί του ὁ πόλεμος γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Γι' αὐτό πρέπει ὅσο τό δυνατό πιό προσεκτικά καί μετρημένα νά ἀντιμετωπίζουμε αὐτό τό ζήτημα. Εἴμαστε διατεθειμένοι νά κάνουμε τίς πιό μεγάλες ὑποχωρήσεις καί θυσίες, κι' αὐτό μόνο καί μόνο γιά νά διατηρηθεῖ ἡ εἰρήνη πού τήν ἐξαγοράσαμε τόσο ἀκριβά. Εἴμαστε διατεθειμένοι νά κάνουμε τίς πιό μεγάλες ὑποχωρήσεις καί θυσίες, μά ὄχι ὁποιεσδήποτε καί ὄχι ἐπ' ἄπειρον — ἄς τό καταλάβουν αὐτό καλά οἱ λίγοι, εὐτυχῶς, ἐκπρόσωποι τῶν στρατοκρατικῶν κομμάτων καί τῶν ἐπιθετικῶν κλικῶν τῆς Φιλλανδίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Ρουμανίας πού θέλουν νά παίξουν μ' αὐτό. (Χειροκροτήματα.)

Ὅποιος σκέπτεται κάπως λογικά καί ψύχραιμα σάν πολιτικός θά πεῖ πώς δέν ὑπῆρξε καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει στή Ρωσία κυβέρνηση, ἐκτός ἀπό τή Σοβιετική, πού νά ἔκανε τέτιες ὑποχωρήσεις καί τέτιες θυσίες τόσο ἀπέναντι στίς ἐθνότητες πού βρίσκονταν μέσα στό κράτος μας, ὅσο καί ἀπέναντι σέ ἐκεῖνες πού εἶχαν προσχωρήσει στή Ρωσική αὐτοκρατορία. Δέν ὑπῆρξε καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἄλλη κυβέρνηση πού νά κατανοεῖ τόσο καθαρά, ὅπως ἐμεῖς, καί τόσο σταράτα νά λέει καί νά διακηρύσσει δημόσια πώς ἡ στάση τῆς παλιᾶς Ρωσίας, τῆς τσαρικῆς Ρωσίας, τῆς Ρωσίας τῶν στρατοκρατικῶν κομμάτων, πώς ἡ στάση της ἀπέναντι στίς ἐθνότητες πού κατοικοῦσαν τή Ρωσία ἦταν ἐγκληματική, ὅτι ἡ στάση αὐτή εἶναι ἀπαράδεκτη, ὅτι πολύ δικαιολογημένα προκαλοῦσε τήν ἔντονη διαμαρτυρία καί ἀγανάκτηση τῶν καταπιεζόμενων ἐθνοτήτων. Δέν ὑπῆρξε καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἄλλη κυβέρνηση πού νά παραδέχεται ἔτσι ἀνοιχτά αὐτή τήν κατάσταση, πού νά διεξάγει αὐτή τήν προπαγάνδα, μιά προπαγάνδα ἀντισωβινισμοῦ, προπαγάνδα ἀναγνώρισης τῆς ἐγκληματικότητας τῆς παλιᾶς Ρωσίας, τῆς Ρωσίας τοῦ τσαρισμοῦ καί τῆς Ρωσίας τοῦ Κέρενσκι, κυβέρνηση πού νά διεξάγει προπαγάν-

δα ἐνάντια στή βίαιη προσάρτηση ἄλλων ἐθνοτήτων στή Ρωσία. Δέν πρόκειται γιά λόγια, πρόκειται γιά ἕνα πολιτικό γεγονός καθαρό στόν καθένα καί ἐντελῶς ἀναμφισβήτητο. Ἐφόσον οἱ ἐθνότητες αὐτές δέν ἐπιδίδονται σέ μηχανοραφίες ἐναντίον μας, μέ τίς ὁποῖες γίνονται ὄργανα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί ὁδηγοῦνται στήν ὑποδούλωση, ἐφόσον δέν γίνονται γέφυρα γιά νά μᾶς πνίξουν, ἐμεῖς δέν θά περιοριστοῦμε στούς τύπους. Δέν θά ξεχάσουμε πώς εἴμαστε ἐπαναστάτες. (Χειροκροτήματα.) Μά ὑπάρχουν στοιχεῖα πού δείχνουν κατά τρόπο ἀδιάψευστο καί ἀδιαφιλονίκητο πώς τώρα στή Ρωσία, πού νίκησε τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, ἀκόμη καί ἡ πιό μικρή κι' ἐντελῶς ἄοπλη ἐθνότητα ὅσο κι' ἄν ἦταν ἀδύνατη μπορεῖ καί πρέπει νά εἶναι ἀπόλυτα ἥσυχη, γιατί ἀπό τήν πλευρά μας ὑπάρχουν μόνο εἰρηνικές διαθέσεις ἀπέναντί της, ὅτι ἡ προπαγάνδα μας σχετικά μέ τόν ἐγκληματικό χαρακτήρα τῆς παλιᾶς πολιτικῆς τῶν παλιῶν κυβερνήσεων δέν ἀδυνατίζει καί πώς παραμένει σταθερή ἡ ἐπιθυμία μας νά ἔχουμε μέ κάθε τρόπο, κάνοντας τεράστιες ὑποχωρήσεις καί θυσίες, εἰρηνικές σχέσεις μέ ὅλες τίς ἐθνότητες πού ἀνῆκαν παλιά στή Ρωσική αὐτοκρατορία καί δέν θέλησαν νά μείνουν μαζί μας. Αὐτό τό ἀποδείξαμε. Καί θά τό ἀποδείξουμε καί στό μέλλον ὅσο φοβερές κι' ἄν εἶναι οἱ κατάρες πού μᾶς πετοῦν ἀπ' ὅλες τίς μεριές. Νομίζουμε πώς τό ἀποδείξαμε αὐτό περίφημα, καί δηλώνουμε μπροστά στή συγκέντρωση τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ὅλης τῆς Ρωσίας, μπροστά στά ἑκατομμύρια ὅλης τῆς ἐργατικῆς καί ἀγροτικῆς μάζας τῆς Ρωσίας ὅτι θά περιφρουρήσουμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις τήν εἰρήνη καί στό μέλλον, ὅτι δέν θά διστάσουμε νά κάνουμε μεγάλες ὑποχωρήσεις καί θυσίες γιά νά ὑπερασπίσουμε αὐτή τήν εἰρήνη.

Μά ὑπάρχει καί κάποιο ὅριο, πού δέν μποροῦμε νά τό ὑπερβοῦμε. Δέν θά ἐπιτρέψουμε σέ κανέναν νά κάνει τά σύμφωνα εἰρήνης κλωτσοσκούφι, δέν θά ἐπιτρέψουμε σέ κανέναν νά διαταράσσει τήν εἰρηνική μας δουλιά. Δέν θά τό ἐπιτρέψουμε σέ καμιά περίπτωση καί θά ξεσηκωθοῦμε σάν ἕνας ἄνθρωπος γιά νά ὑπερασπίσουμε τήν ὕπαρξή μας. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, αὐτό πού εἶπα τώρα εἶναι ἐντελῶς καθαρό καί κατανοητό γιά σᾶς, καί δέν μπορούσατε βέβαια νά περιμένετε κάτι ἄλλο ἀπό ὁποιονδήποτε κι' ἄν σᾶς ἔκανε εἰσήγηση γιά τήν πολιτική μας. Ξέρατε πώς αὐτή καί μόνο αὐτή εἶναι ἡ πολιτική μας. Δυστυχῶς ὅμως ὑπάρχουν τώρα στή γῆ δυό

κόσμοι: ὁ παλιός — ὁ καπιταλισμός, πού ἔχει μπλεχτεῖ ἄσχημα, πού δέν πρόκειται νά ὑποχωρήσει ποτέ, καί ὁ καινούργιος κόσμος πού ἀναπτύσσεται, πού εἶναι ἀκόμη πολύ ἀδύνατος, μά πού θά ἀναπτυχθεῖ γιατί εἶναι ἀκατανίκητος. Αὐτός ὁ παλιός κόσμος ἔχει τή δική του παλιά διπλωματία, πού δέν μπορεῖ νά πιστέψει πώς μπορεῖ νά μιλᾶμε καθαρά καί ξάστερα. Ἡ παλιά διπλωματία σκέπτεται: ἐδῶ ἴσα-ἴσα κάποιο λάκκο πρέπει νά ἔχει ἡ φάβα. (Χειροκροτήματα καί γέλια.) Ὅταν ὁ ἐκπρόσωπος αὐτοῦ τοῦ πανίσχυρου οἰκονομικά καί στρατιωτικά παλιοῦ κόσμου μᾶς ἔστειλε — αὐτό ἔγινε πρίν ἀπό πολύ καιρό — ἕναν ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῆς ἀμερικανικῆς κυβέρνησης, τόν Μπούλλιτ, μέ τήν πρόταση νά κλείσουμε εἰρήνη μέ τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, μιά εἰρήνη πού δέν μᾶς συνέφερε διόλου, καί ὅταν τοῦ εἴπαμε πώς ἐμεῖς τόσο πολύ ἐκτιμᾶμε τό αἷμα τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν πού τόσον καιρό χυνόταν στή Ρωσία, ὅτι, ἄν καί ἡ εἰρήνη γιά μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἀσύμφορη, ὡστόσο εἴμαστε ἕτοιμοι νά τήν κλείσουμε, γιατί πιστεύουμε πώς ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν θά ἀποσυντεθοῦν ἐσωτερικά. Ὅταν τό εἴπαμε αὐτό ἀνοιχτά, καί τό εἴπαμε χωρίς νά χρησιμοποιήσουμε πολύ τόν ἐπιτηδευμένο διπλωματικό τόνο, αὐτοί ἔβγαλαν τό συμπέρασμα πώς πρέπει ὁπωσδήποτε νά εἴμαστε ἀπατεῶνες. Καί μόλις ὁ Μπούλλιτ, πού κάθησε στό ἴδιο τραπέζι μαζί μας καί ἔκανε μιά καλόπιστη συζήτηση, πῆγε στήν πατρίδα του τοῦ τράβηξαν τ' αὐτιά, τόν ἀνάγκασαν νά παραιτηθεῖ — καί ἀπορῶ πῶς δέν τόν ἔριξαν ἀκόμη στό κάτεργο, κατηγορώντας τον σύμφωνα μέ τή γνωστή ἰμπεριαλιστική συνήθεια ὅτι συμπαθεῖ κρυφά τούς μπολσεβίκους. (Γέλια. Χειροκροτήματα.) Καί τό ἀποτέλεσμα ἦταν πώς ἐμεῖς, πού προτείναμε τότε μιά εἰρήνη δυσμενέστερη γιά μᾶς, πετύχαμε μιά εἰρήνη μέ ὅρους εὐνοϊκότερους. Αὐτό εἶναι ἕνα μικρό μάθημα. Ξέρω πώς ἐμεῖς δέν πρόκειται νά μάθουμε τήν παλιά διπλωματία, ὅπως ἐπίσης δέν πρόκειται νά μεταβάλουμε τόν ἑαυτό μας, ὅμως μερικά διπλωματικά μαθήματα πού στό διάστημα αὐτό δόσαμε ἐμεῖς καί πῆραν ὁρισμένα ἄλλα κράτη, δέν μποροῦσαν νά μήν ἀφήσουν τά ἴχνη τους καί σίγουρα θά ἀποτυπώθηκαν στή μνήμη μερικῶν. (Γέλια.) Καί γι' αὐτό ἡ σταράτη δήλωσή μας πώς οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Ρωσίας ἐκτιμοῦν πάνω ἀπόλα τά ἀγαθά τῆς εἰρήνης, μά μόνο ὥς ἕνα σημεῖο μποροῦν νά ἀνεχθοῦν τήν ὑποχώρηση ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη, ἔγινε δεκτή μέ τό πνεῦμα ὅτι αὐτοί οὔτε ἕνα

δευτερόλεπτο, οὔτε ἕνα λεπτό δέν ξέχασαν τά βάρη πού σήκωσαν οἱ ἴδιοι στόν ἰμπεριαλιστικό καί τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Ἡ προειδοποίησή μας αὐτή, πού εἶμαι βέβαιος ὅτι θά τήν ἐπικυρώσει καί θά τή διαδηλώσει ὁλόκληρο τό συνέδριό μας, ὁλόκληρη ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν ὅλης τῆς Ρωσίας — ἡ προειδοποίηση αὐτή εἶμαι βέβαιος ὅτι, ὅπως κι' ἄν τή δοῦν, ὁποιαδήποτε διπλωματική πονηριά σύμφωνα μέ τήν παλιά διπλωματική συνήθεια κι' ἄν ὑποπτευθοῦν σ' αὐτή, θά ἀφήσει ἀναμφισβήτητα τά ἴχνη της καί ὁπωσδήποτε θά παίξει κάποιο ρόλο.

Αὐτά εἶναι, σύντροφοι, ὅσα θεωρῶ ἀναγκαῖα νά τονίσω σχετικά μέ τή διεθνή θέση μας. Δημιουργήθηκε σέ ἕναν ορισμένο βαθμό μιά ἀσταθής ἰσορροπία. Ἀπό ὑλική ἄποψη στόν οἰκονομικό καί στρατιωτικό τομέα εἴμαστε ἀφάνταστα ἀδύνατοι, μά ἠθικά — ἐννοώντας φυσικά τήν ἔννοια αὐτή ὄχι ἀπό τήν ἄποψη μιᾶς ἀφηρημένης ἠθικῆς, ἀλλά σάν ἕνα συσχετισμό πραγματικῶν δυνάμεων ὅλων τῶν τάξεων σέ ὅλα τά κράτη — εἴμαστε πιό δυνατοί ἀπ' ὅλους. Αὐτό δοκιμάστηκε στήν πράξη, αὐτό ἀποδείχνεται ὄχι μέ λόγια, ἀλλά μέ ἔργα, αὐτό ἀποδείχτηκε ἤδη μιά φορά καί ἴσως, ἄν ἡ ἱστορία πάρει μιά ὁρισμένη στροφή, θά ἀποδειχτεῖ ὄχι μόνο μιά φορά. Νά γιατί λέμε στόν ἑαυτό μας: τώρα πού καταπιαστήκαμε μέ τήν εἰρηνική οἰκοδόμησή μας, θά βάλουμε ὅλα τά δυνατά μας γιά νά τή συνεχίσουμε χωρίς διακοπή. Ταυτόχρονα, σύντροφοι, πρέπει νά ἐπαγρυπνεῖτε, νά φυλᾶτε σάν τήν κόρη τῶν ματιῶν σας τήν ἀμυντική ἱκανότητα τῆς χώρας μας καί τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μας, καί νά μήν ξεχνᾶτε πώς οὔτε μιά στιγμή δέν ἔχουμε δικαίωμα νά κάνουμε ὑποχωρήσεις σέ βάρος τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν μας, καθώς καί τῶν κατακτήσεών τους. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, ὕστερα ἀπό τή σύντομη αὐτή ἔκθεση τῶν πιό βασικῶν γνωρισμάτων τῆς κατάστασής μας ἀπό διεθνή ἄποψη, θά περάσω στόν τρόπο πού ἀρχίζουν νά διαμορφώνονται οἱ οἰκονομικές σχέσεις στή χώρα μας καί στή Δυτική Εὐρώπη, στά καπιταλιστικά κράτη. Ἡ μεγάλη δυσκολία ἐδῶ ἦταν ὅτι χωρίς ὁρισμένες σχέσεις ἀνάμεσα στή χώρα μας καί στά καπιταλιστικά κράτη εἶναι ἀδύνατο νά ἀποκτήσουμε σταθερές οἰκονομικές σχέσεις. Τά γεγονότα δείχνουν πολύ καθαρά ὅτι ἡ δημιουργία παρόμοιων σχέσεων εἶναι ἀδύνατη καί γιά τά κράτη αὐτά. Μά ἐμεῖς τώρα δέν εἴμαστε τόσο ἀλτρουιστές, καί περισσότερο μᾶς ἀπασχολεῖ ἡ σκέψη γιά τό πῶς θά ἐξακολου-

θήσουμε νά ὑπάρχουμε, τή στιγμή πού τά ἄλλα κράτη διάκεινται ἐχθρικά ἀπέναντί μας.

Μά εἶναι δυνατό ἄραγε, γενικά, κάτι τέτιο: νά ὑπάρχει μιά σοσιαλιστική Δημοκρατία σέ συνθῆκες καπιταλιστικῆς περικύκλωσης; Αὐτό φαινόταν ἀδύνατο καί πολιτικά καί στρατιωτικά. Μά ἀποδείχτηκε πώς πολιτικά καί στρατιωτικά εἶναι δυνατό, αὐτό πιά εἶναι γεγονός. Καί ἀπό ἐμπορική πλευρά;Καί ἀπό τήν πλευρά τῶν οἰκονομικῶν ἀνταλλαγῶν; Καί ἡ σύνδεση, ἡ βοήθεια, ἡ ἀμοιβαία ἐξυπηρέτηση ἀνάμεσα στήν καθυστερημένη καί καταστραμένη γεωργική Ρωσία καί στήν πλούσια καί προηγμένη βιομηχανικά ὁμάδα τῶν καπιταλιστικῶν κρατῶν — εἶναι δυνατή; Μήπως δέν μᾶς εἶχαν ἀπειλήσει ὅτι θά μᾶς περιζώσουν μέ ἀγκαθωτό σύρμα καί πώς γι' αὐτό κανενός εἴδους οἰκονομικές σχέσεις δέν πρόκειται νά ὑπάρξουν; «'Αφοῦ δέν φοβήθηκαν τόν πόλεμο, θά τούς γονατίσουμε μέ τόν ἀποκλεισμό».

Σύντροφοι, τά τέσσερα αὐτά χρόνια ἔχουμε ἀκούσει τόσες ἀπειλές καί τόσο φοβερές ἀπειλές, ὥστε καμιά ἀπ' αὐτές νά μή μᾶς τρομάζει πιά. Ὅσο γιά τόν ἀποκλεισμό ἡ πείρα ἔδειξε πώς εἶναι ἄγνωστο γιά ποιόν ἔχει βαθύτερες συνέπειες: γιά ἐκείνους πού ὑφίστανται τόν ἀποκλεισμό, ἤ γιά ἐκείνους πού τόν κάνουν. Ἡ πείρα ἔδειξε ἀναμφισβήτητα πώς τόν πρῶτο αὐτό χρόνο, γιά τόν ὁποῖο μπορῶ νά σᾶς κάνω ἀπολογισμό, χρόνο μιᾶς ἔστω καί σχετικῆς, ἔστω καί στοιχειώδους ἀνάπαυλας ἀπό μιά κυριολεκτικά θηριώδη βία, δέν μᾶς ἀναγνώριζαν, ἀπόκρουαν τίς προτάσεις μας, διακήρυσσαν πώς οἱ σχέσεις μαζί μας εἶναι ἀνύπαρκτες (μά ἄς θεωροῦνται ἀπό τό ἀστικό δικαστήριο ἀνύπαρκτες), παρόλα αὐτά ὅμως αὐτές ὑπάρχουν. Νομίζω πώς ἔχω τό δικαίωμα νά σᾶς ἀναφέρω, χωρίς τήν παραμικρή ὑπερβολή, πώς αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά βασικά ἀποτελέσματα τῆς ἀπολογιστικῆς περιόδου τοῦ 1921.

Δέν ξέρω ἄν σᾶς δόθηκε σήμερα ἤ θά σᾶς δοθεῖ ἀργότερα ἡ ἔκθεση δράσης τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Εξωτερικῶν στό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Κατά τή γνώμη μου ἡ ἔκθεση αὐτή ἔχει τήν ἀδυναμία ὅτι εἶναι ἀρκετά ὀγκώδης καί δύσκολα τή διαβάζει κανείς ὥς τό τέλος. Ἴσως ὅμως αὐτό νά εἶναι προσωπική μου ἀδυναμία, καί δέν ἀμφιβάλλω πώς οἱ περισσότεροι ἀπό σᾶς, καθώς καί ὅποιος ἐνδιαφέρεται γιά τήν πολιτική, θά διαβάσει αὐτή τήν ἔκθεση, ἔστω καί ὄχι ἀμέσως. Κι' ἄν ἀκόμη δέν τή διαβάσετε ὁλόκληρη, ἀλλά τῆς ρίξετε μόνο μιά ματιά καί τή φυλλομετρήσετε, θά δεῖτε πώς ἡ Ρωσία περιβάλλεται, ἄν μποροῦμε νά ἐκφραστοῦμε ἔτσι, ἀπό

ὁλόκληρη σειρά ἀρκετά κανονικές, σταθερές ἐμπορικές σχέσεις, ἀντιπροσωπεῖες, συμφωνίες κτλ. Εἶναι ἀλήθεια πώς νομικά δέν εἴμαστε ἀναγνωρισμένοι. Αὐτό ἔχει τή σημασία του, γιατί ὁ κίνδυνος νά διαταραχθεῖ ἡ ἀσταθής ἰσορροπία, ὁ κίνδυνος νά γίνουν νέες ἀπόπειρες ἐπέμβασης, δυνάμωσε, πράγμα γιά τό ὁποῖο σᾶς μίλησα προηγούμενα, μά τό γεγονός παραμένει ὡστόσο γεγονός.

Τό 1921, τόν πρῶτο χρόνο ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν μέ τό ἐξωτερικό, σημειώσαμε πολύ μεγάλη πρόοδο. Αὐτό συνδέεται ἐνμέρει μέ τό πρόβλημα τῶν μεταφορῶν πού εἶναι ἴσως ἡ κύρια, ἡ μιά ἀπό τίς κυριότερες βάσεις ὁλόκληρης τῆς οἰκονομίας μας. Αὐτό συνδέεται μέ τίς εἰσαγωγές καί τίς ἐξαγωγές μας. Ἐπιτρέψτε μου νά ἀναφέρω σχετικά μ' αὐτό μερικούς πολύ συνοπτικούς ἀριθμούς. Ὅλες οἱ ἀφάνταστες δυσκολίες μας, ὅλο τό βάρος, ὅλη ἡ οὐσία τῶν δυσκολιῶν μας βρίσκεται στά καύσιμα καί στά τρόφιμα, ὅλο τό βάρος βρίσκεται στήν ἀγροτική οἰκονομία, στήν πείνα καί τίς συμφορές πού μᾶς πλάκωσαν. Ξέρουμε πολύ καλά πώς ὅλα αὐτά εἶναι συνδεμένα μέ τό πρόβλημα τῶν μεταφορῶν. Αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε καί πρέπει ὅλοι οἱ σύντροφοι τῶν τοπικῶν ὀργάνων νά ξέρουν καί νά τό λένε καί νά τό τονίζουν σέ ὅλους τούς συντρόφους τῶν ἐπαρχιῶν, πώς πρέπει νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά ὑπερνικήσουμε τήν κρίση στά τρόφιμα καί στά καύσιμα. Ἀπ' αὐτές τίς αἰτίες ἐξακολουθοῦν νά πάσχουν οἱ μεταφορές μας — τό ὑλικό μέσο σύνδεσης μέ τό ἐξωτερικό.

Οἱ βελτιώσεις πού ἔγιναν αὐτό τό χρόνο στίς μεταφορές ἀπό ὀργανωτική ἄποψη εἶναι ἀναμφισβήτητες. Τό 1921 μεταφέραμε μέ τά ποταμόπλοια πολύ περισσότερο φορτίο ἀπ' ὅ,τι τό 1920. Ἡ μέση διαδρομή στά 1921 ἦταν 1000 πούτια κατά βέρστι, ἐνῶ στά 1920 ἦταν 800 πούτια κατά βέρστι. Ἡ ὀργανωτική πρόοδος εἶναι ἀναμφισβήτητη. Πρέπει νά ποῦμε πώς γιά πρώτη φορά ἀρχίζουμε νά παίρνουμε βοήθεια ἀπό τό ἐξωτερικό: παραγγείλαμε κάμποσες χιλιάδες ἀτμομηχανές καί πήραμε ἤδη 13 σουηδικές καί 37 γερμανικές. Εἶναι μιά πολύ μικρή, ὡστόσο εἶναι μιά ἀρχή. Ἔχουμε ἐπίσης παραγγείλει ἀρκετές ἑκατοντάδες βαγόνια-δεξαμενές καί τά 500 τά πήραμε μέσα στά 1921. Ὅλα αὐτά τά πληρώνουμε πολύ ἀκριβά, πάρα πολύ ἀκριβά, ὡστόσο αὐτό σημαίνει πώς ἡ μεγάλη βιομηχανία τῶν προηγμένων χωρῶν μᾶς βοηθᾶ, σημαίνει πώς ἡ μεγάλη βιομηχανία τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν μᾶς βοηθᾶ νά ἀνορθώσουμε τήν οἰκονομία

μας, παρά τό γεγονός ότι αυτές οί χώρες διευθύνονται από καπιταλιστές πού μᾶς μισοῦν ἀπό τά βάθη τῆς ψυχῆς τους. Ὅλες αὐτές καθοδηγοῦνται ἀπό κυβερνήσεις πού ἐξακολουθοῦν νά δημοσιεύουν ἀδιάκοπα στόν Τύπο τους ἄρθρα πού ἐξηγοῦν πῶς ἔχει τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ντεγιοῦρε, κι' ἐξετάζουν ἄν ἡ μπολσεβίκικη κυβέρνηση εἶναι νόμιμη ἤ παράνομη. Καί ὕστερα ἀπό πολλές ἔρευνες ἀποδεικνύεται πώς εἶναι μέν νόμιμη, δέν μπορεῖ ὅμως νά ἀναγνωριστεῖ. Τήν πικρή αὐτή ἀλήθεια πώς ἀκόμη δέν μᾶς ἀναγνωρίζουν, δέν ἔχω τό δικαίωμα νά τήν κρύψω, μά πρέπει νά σᾶς πῶ πώς παρόλα αὐτά οἱ ἐμπορικές μας σχέσεις ἀναπτύσσονται.

Ὅλες αὐτές οἱ καπιταλιστικές χῶρες βρίσκονται τώρα σέ μιά κατάσταση πού, ἀπό τή μιά μεριά, μᾶς γδέρνουν, γιατί τούς ἀκριβοπληρώνουμε, κι' ἀπό τήν ἄλλη, βοηθοῦν τήν οἰκονομία μας. Πῶς ἔγινε αὐτό; Τί τούς κάνει νά ἐνεργοῦν παρά τή θέλησή τους, ἐνάντια σ' αὐτό πού κάθε μέρα κοπανάει ὁ Τύπος, — καί ὁ Τύπος αὐτός δέν μοιάζει καθόλου μέ τόν δικό μας ὡς πρός τήν κυκλοφορία, ὡς πρός τή σφοδρότητα καί τό μίσος μέ τό ὁποῖο καταφέρονται ἐναντίον μας. Μᾶς θεωροῦν ἐγκληματίες, μά παρόλα αὐτά μᾶς βοηθοῦν. Πάει νά πεῖ ὅτι οἰκονομικά συνδέονται μαζί μας. Ἑπομένως, ὅπως σᾶς εἶπα ἤδη, οἱ ὑπολογισμοί μας σέ μεγάλη κλίμακα ἀποδείχνονται πιό σωστοί ἀπό τούς δικούς τους. Καί ὄχι γιατί δέν ἔχουν ἀνθρώπους πού νά ξέρουν νά κάνουν σωστούς ὑπολογισμούς — ἀντίθετα ἔχουν περισσότερους ἀπό μᾶς — μά γιατί εἶναι ἀδύνατο νά κάνει κανείς σωστούς ὑπολογισμούς, ὅταν ἔχει πάρει τό δρόμο τῆς καταστροφῆς. Νά γιατί ἤθελα συμπληρωματικά νά σᾶς ἀναφέρω μερικούς ἀριθμούς πού δείχνουν τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου μας. Θά πάρω τά πιό ἁπλά νούμερα πού εὔκολα μπορεῖ κανείς νά τά συγκρατήσει. Ἄν παρακολουθήσουμε τίς εἰσαγωγές μας στά τρία χρόνια — 1918, 1919 καί 1920 — θά δοῦμε ὅτι ἀνέρχονται σέ 17 καί πάνω ἑκατομμύρια πούτια, ἐνῶ τό 1921 ἦταν 50 ἑκατομμύρια πούτια, δηλ. τρεῖς φορές παραπάνω καί ἀπό τά τρία προηγούμενα χρόνια μαζί. Οἱ ἐξαγωγές μας στά πρῶτα τρία χρόνια ἦταν συνολικά δυόμισι ἑκατομ. πούτια, καί σ' ἕνα μόνο χρόνο, τό 1921, 11 ½ ἑκατομμύρια πούτια. Ὁ ἀριθμός αὐτός εἶναι μηδαμινός, τιποτένιος, γελοῖος, καί γιά κάθε ἄνθρωπο πού ξέρει τά πράγματα ὁ ἀριθμός αὐτός φωνάζει ἀμέσως: φτώχια. Νά τί δείχνουν οἱ ἀριθμοί αὐτοί. Μά παρόλα αὐτά εἶναι μιά ἀρχή. Καί μεῖς πού ἔχουμε ὑποστεῖ

μιά ἀπόπειρα ἄμεσου στραγγαλισμοῦ, πού χρόνια ὁλόκληρα ἀκούγαμε νά μᾶς ἀπειλοῦν πώς ὅσον καιρό θά εἴμαστε τέτιοι πού εἴμαστε θά ἐμποδίζεται μέ ὅλα τά μέσα ἡ ἀποκατάσταση σχέσεων μαζί μας — βλέπουμε παρόλα αὐτά, πώς κάποιος φάνηκε δυνατότερος ἀπ' ὅ,τι οἱ ἀπειλές αὐτές. Βλέπουμε παρόλα αὐτά πώς αὐτοί ἐκτίμησαν ἐσφαλμένα τήν οἰκονομική ἐξέλιξη, ἐνῶ ἐμεῖς τήν ἐκτιμήσαμε σωστά. Ἡ ἀρχή ἔγινε. Τώρα ὀφείλουμε νά συγκεντρώσουμε ὅλη τήν προσοχή μας, ὅλες τίς προσπάθειές μας, ὅλη τή φροντίδα μας γιά νά μή σταματήσει ἡ ἐξέλιξη αὐτή, γιά νά τραβήξει μπροστά.

Θά σᾶς παρουσιάσω ἀκόμη μιά μικρή εἰκόνα γιά νά δείξω τήν πρόοδο πού σημειώσαμε τό 1921. Στό πρῶτο τρίμηνο τοῦ 1921 οἱ εἰσαγωγές κυμαίνονταν γύρω στά 3 ἑκατομμύρια πούτια, στό δεύτερο τρίμηνο γύρω στά 8 ἑκατομμύρια καί στό τρίτο γύρω στά 24 ἑκατομ. πούτια. Παρόλες τίς δυσκολίες προχωροῦμε. Τά νούμερα αὐτά εἶναι τελείως μικρά, μά σιγά-σιγά μεγαλώνουν. Καί βλέπουμε πώς μεγαλώνουν μέσα στό 1921, πού ἦταν ἕνας χρόνος μέ πρωτοφανεῖς δυσκολίες. Ξέρετε πόσο μᾶς στοίχισε ἕνα τέτιο κακό, ὅπως ἡ πείνα, τί πρωτάκουστες καταστροφές ἐξακολουθεῖ νά προξενεῖ σέ ὁλόκληρη τήν ἀγροτική οἰκονομία, στή βιομηχανία καί σέ ὅλη τή ζωή μας. Παρόλα αὐτά, παρά τό γεγονός πώς εἴμασταν μιά χώρα πολύ καταστραμένη ἀπό τόν πόλεμο, μιά χώρα πού ἔπαθε τόσο κολοσσιαῖες καταστροφές τόσο ἐξαιτίας ὅλων τῶν πολέμων, ὅσο καί ἐξαιτίας τῆς κυριαρχίας τῶν τσάρων καί τῶν καπιταλιστῶν, παρόλα αὐτά βρισκόμαστε τώρα σ' ἕνα δρόμο πού ξανοίγει δυνατότητες βελτίωσης τῆς κατάστασής μας, παρά τήν ἀσίγαστη ἔχθρα πού ὑπάρχει ἐνάντιά μας. Νά ποιός εἶναι ὁ βασικός παράγοντας. Νά γιατί ὅταν ἐδῶ καί λίγο καιρό διαβάσαμε γιά τή συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον [133], ὅταν ἀκούσαμε τήν εἴδηση πώς τά ἐχθρικά κράτη θά ἀναγκαστοῦν νά καλέσουν τό καλοκαίρι δεύτερη συνδιάσκεψη, προσκαλώντας καί τή Γερμανία καί τή Ρωσία, γιά νά συζητηθοῦν οἱ ὅροι μιᾶς πραγματικῆς συνθήκης εἰρήνης, εἴπαμε: οἱ ὅροι οἱ δικοί μας εἶναι καθαροί καί ξάστεροι, τούς ἔχουμε διατυπώσει, τούς ἔχουμε δημοσιεύσει [134]. Πόση ἐχθρότητα θά συναντήσουμε; Γι' αὐτό δέν ὑπάρχουν αὐταπάτες. Μά ξέρουμε πώς ἡ οἰκονομική κατάσταση τῶν χωρῶν πού μᾶς ἐπιβάλλουν τόν ἀποκλεισμό εἶναι τρωτή. Ὑπάρχει μιά δύναμη ἀνώτερη ἀπό τίς ἐπιθυμίες, τή θέληση καί τήν ἀπόφαση κάθε ἐχθρικῆς κυβέρνησης ἤ τά-

ξης, ἡ δύναμη αὐτή εἶναι οἱ παγκόσμιες κοινές οἰκονομικές σχέσεις, πού ἀναγκάζουν τίς χῶρες αὐτές νά ὁδηγοῦνται στήν ἀποκατάσταση σχέσεων μαζί μας. Ὅσο περισσότερο προχωρήσουν στήν κατεύθυνση αὐτή τόσο πλατύτερα καί γρηγορότερα θά διαγράφεται αὐτό πού στή σημερινή εἰσήγηση γιά τό 1921 σᾶς δείχνω μόνο μέ τέτιους ἀσήμαντους ἀριθμούς.

Πρέπει τώρα νά περάσω στήν ἐσωτερική οἰκονομική μας κατάσταση. Κι' ἐδῶ τό βασικό πρόβλημα πού πρέπει νά ἐξετάσω εἶναι πρῶτ' ἀπόλα τό πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς. Ὁ κύριος στόχος τῆς δουλιᾶς μας τό 1921, τό χρόνο πού ἀφορᾶ ἡ λογοδοσία, ἦταν νά περάσουμε στή νέα αὐτή οἰκονομική πολιτική, νά κάνουμε τά πρῶτα βήματα πρός τήν κατεύθυνση αὐτή, νά μάθουμε νά κάνουμε αὐτά τά πρῶτα βήματα, νά προσαρμόσουμε σχετικά τή νομοθεσία μας, τό διοικητικό μηχανισμό μας. Ἀπό τόν Τύπο σᾶς εἶναι γνωστά ἕνα σωρό στοιχεῖα καί εἰδήσεις, πού δείχνουν τήν πορεία τῆς δουλιᾶς ἀπό τήν ἄποψη αὐτή. Δέν θά ἔχετε βέβαια τήν ἀπαίτηση νά σᾶς ἀναφέρω συμπληρωματικά στοιχεῖα, ἤ νά σᾶς ἀνακοινώσω διάφορους ἀριθμούς. Πρέπει μόνο νά καθορίσουμε τό βασικό παράγοντα πού προπάντων μᾶς συνέδεε, νά καθορίσουμε ποιό εἶναι τό βασικότερο, τό οὐσιαστικότερο καί τό κυριότερο ζήτημα ὁλόκληρης τῆς ἐπανάστασής μας καί ὅλων τῶν μελλοντικῶν σοσιαλιστικῶν ἐπαναστάσεων (ἄν τίς πάρουμε γενικά, σέ παγκόσμια κλίμακα).

Τό κυριότερο, τό πιό οὐσιαστικό πρόβλημα εἶναι ἡ σχέση τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, ἡ συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, ἡ ἱκανότητα τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν πού πέρασαν τό πολύχρονο, δύσκολο, μά καί εὐγενικό σχολεῖο τῆς μεγάλης φάμπρικας, ἡ ἱκανότητά τους νά τοποθετήσουν τά ζητήματα ἔτσι, ὥστε νά πάρουν μέ τό μέρος τους τή μάζα τῶν ἀγροτῶν πού τούς ἔχει συνθλίψει ὁ καπιταλισμός, τούς ἔχουν συνθλίψει οἱ τσιφλικάδες, τούς ἔχει συνθλίψει τό παλιό πανάθλιο, μίζερο νοικοκυριό τους, νά τούς ἀποδείξουν πώς μόνο σέ συμμαχία μέ τούς ἐργάτες, ὁποιεσδήποτε δυσκολίες κι' ἄν ἀντιμετωπίσουν σ' αὐτό τό δρόμο — καί οἱ δυσκολίες εἶναι πολλές, νά κλείσουμε τά μάτια μας μπροστά τους δέν μποροῦμε — μόνο σ' αὐτή τή συμμαχία βρίσκεται ἡ ἀπολύτρωση τῆς ἀγροτιᾶς ἀπό τή μακραίωνη καταπίεση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Μόνο στή στερέωση τῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν βρίσκεται ἡ ἀπαλλαγή ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό

τέτιες συμφορές, σάν τήν πρόσφατη ἰμπεριαλιστική ἀνθρωποσφαγή, ἀπό τίς ἄγριες ἀντιθέσεις πού παρατηροῦμε σήμερα στόν καπιταλιστικό κόσμο, ὅπου ἕνας μικρός ἀριθμός, μιά μικρή χούφτα πάμπλουτα κράτη ἀσφυκτιοῦν στά πλούτη τους, ἐνῶ ὁ τεράστιος πληθυσμός τῆς γήινης σφαίρας δυστυχεῖ, χωρίς νά μπορεῖ νά γευτεῖ τούς καρπούς τοῦ πολιτισμοῦ καί τά πλούσια ἀγαθά πού ὑπάρχουν, μά πού μένουν ἀχρησιμοποίητα λόγω τῆς ἀνεπάρκειας τῶν ἀνταλλαγῶν.

Ἡ ἀνεργία εἶναι τό μεγαλύτερο κακό τῶν προηγμένων χωρῶν. Δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος ἀπ' αὐτή τήν κατάσταση, ἐκτός ἀπό τή σταθερή συμμαχία τῆς ἀγροτιᾶς καί τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού πέρασε ἀπό τό δύσκολο, μά μοναδικά ἀξιόλογο καί σημαντικό σχολεῖο τῆς φάμπρικας, τῆς ἐργοστασιακῆς ἐκμετάλλευσης, τῆς ἐργοστασιακῆς συσπείρωσης, ἄλλη διέξοδος δέν ὑπάρχει. Τή συμμαχία αὐτή, πολιτική καί στρατιωτική, τή δοκιμάσαμε στά πιό δύσκολα χρόνια τῆς Δημοκρατίας μας. Τό 1921 ἡ συμμαχία αὐτή παίρνει γιά πρώτη φορά τή μορφή μιᾶς οἰκονομικῆς συμμαχίας. Πολύ, πάρα πολύ ἄσχημα ἔχουμε γιά τήν ὥρα ὀργανώσει τή δουλιά ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη. Πρέπει ἀνοιχτά νά τό ποῦμε. Πρέπει νά δοῦμε αὐτή τήν ἀδυναμία, καί ὄχι νά τή σκεπάζουμε, πρέπει νά στρέψουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις στό ξεπέρασμά της καί νά καταλάβουμε πώς ἐδῶ βρίσκεται ἡ βάση τῆς νέας οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς. Γιά νά μποῦν σέ σωστή βάση οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί στήν ἀγροτιά μπορεῖ νά φανταστοῦμε μόνο δυό δρόμους. Ἄν ἡ μεγάλη βιομηχανία βρίσκεται σέ ἀνθηρή κατάσταση, ἄν μπορεῖ νά ἐφοδιάσει ἀμέσως τούς μικροαγρότες μέ ἀρκετά προϊόντα ἤ μέ περισσότερα προϊόντα ἀπό πρωτύτερα, ἀποκαθιστώντας ἔτσι μιά σωστή ἀναλογία ἀνάμεσα στά πλεονάσματα τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων πού προέρχονται ἀπό τούς ἀγρότες καί στά βιομηχανικά εἴδη, τότε ἡ ἀγροτιά θά εἶναι ἐντελῶς ἱκανοποιημένη, τότε ἡ ἀγροτιά, στήν πλειοψηφία της ἡ ἐξωκομματική ἀγροτιά, θά ὁδηγηθεῖ ἀπό τά ἴδια τά πράγματα στό συμπέρασμα πώς τό νέο καθεστώς εἶναι καλύτερο ἀπό τό καπιταλιστικό. Ὅταν γίνεται λόγος γιά μιά ἀνθηρή μεγάλη βιομηχανία, κατάλληλη νά ἱκανοποιήσει ἀμέσως μέ ὅλα τά ἀναγκαῖα προϊόντα τήν ἀγροτιά, σημαίνει πώς ἡ προϋπόθεση αὐτή ὑπάρχει. Ἄν πάρουμε τό ζήτημα σέ παγκόσμια κλίμακα, βλέπουμε πώς τέτια ἀνθηρή,

μεγάλη βιομηχανία, ἱκανή νά ἐφοδιάσει τόν κόσμο μέ ὅλα τά προϊόντα ὑπάρχει στή γῆ, μόνο πού δέν ξέρουν νά τή χρησιμοποιοῦν παρά γιά νά φτιάχνουν πυροβόλα, βλήματα καί ἄλλα ὅπλα, πού μέ τόση μεγάλη ἐπιτυχία χρησιμοποιήθηκαν στά 1914-1918. Τότε ἡ βιομηχανία δούλευε γιά τόν πόλεμο καί ἐφοδίαζε τήν ἀνθρωπότητα μέ τά προϊόντα της τόσο καλά, ὥστε νά ἔχουμε τουλάχιστο 10 ἑκατομμύρια νεκρούς καί 20 ἑκατομμύρια ἀνάπηρους. Αὐτό τό εἴδαμε μέ τά μάτια μας, καί ὡστόσο ὁ πόλεμος στόν 20ό αἰώνα διαφέρει ἀπό τούς προηγούμενους πολέμους.

Ἀπό τό περιβάλλον τῶν ἀνθρώπων πού εἶναι οἱ πιό βαμένοι ἐχθροί τοῦ σοσιαλισμοῦ καί ἐντελῶς ξένοι πρός κάθε σοσιαλισμό, πού εἶναι ἄσπονδοι ἐχθροί καί τῆς παραμικρῆς σοσιαλιστικῆς ἰδέας, ὕστερα ἀπό τόν πόλεμο αὐτό, ἀκόμη καί στίς χῶρες πού βγῆκαν ἀπ' αὐτόν κερδισμένες, ἀκούστηκαν οἱ περισσότερες φωνές πού λένε καθαρά καί ξάστερα πώς, κι' ἄν ἀκόμη δέν ὑπῆρχαν στόν κόσμο οἱ ἀπαίσιοι μπολσεβίκοι, εἶναι ζήτημα ἄν μποροῦσε νά ἐπιτραπεῖ ἕνας τέτιος πόλεμος. Αὐτό τό λένε οἱ ἐκπρόσωποι τῶν πιό πλούσιων χωρῶν. Νά ἡ δουλιά πού ἔκανε αὐτή ἡ πλούσια καί προηγμένη μεγάλη βιομηχανία. Δούλευε γιά τό σακάτεμα τῶν ἀνθρώπων καί δέν τῆς ἔμενε καιρός γιά νά ἐφοδιάζει τούς ἀγρότες μέ τά προϊόντα της. Ὡστόσο μποροῦμε νά ποῦμε πώς σέ παγκόσμια κλίμακα ὑπάρχει μιά τέτια βιομηχανία. Στή γῆ ὑπάρχουν χῶρες μέ τέτια προηγμένη μεγάλη βιομηχανία, πού μπορεῖ νά ἐφοδιάσει ἀμέσως ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια καθυστερημένους ἀγρότες. Τό παίρνουμε αὐτό σάν βάση τῶν ὑπολογισμῶν μας. Ἐσεῖς ξέρετε καλύτερα ἀπό κάθε ἄλλον, γιατί τό βλέπετε καθημερινά, τί μᾶς ἔμεινε ἀπό τή μεγάλη μας βιομηχανία πού κι' ἔτσι ἦταν ἀδύνατη. Στό Ντονμπάς, λογουχάρη, σ' αὐτή τήν κύρια βάση τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ἔγιναν τόσες καταστροφές κατά τόν ἐμφύλιο πόλεμο καί παρέλασαν ἀπό κεῖ τόσες ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις (πόσες ἀλήθεια ἀπό δαῦτες εἶδε ἡ Οὐκρανία!) — κι' αὐτό τό πράγμα εἶχε σάν συνέπεια νά μείνουν ἀπό τή μεγάλη μας βιομηχανία μόνο κάτι τιποτένια ὑπολείμματα. Ἄν σ' αὐτό προσθέσουμε καί μιά θεομηνία, σάν τή σιτοδεία τοῦ 1921, τότε θά γίνει εὐνόητο γιατί δέν πέτυχε ἡ προσπάθειά μας νά ἐφοδιαστεῖ ἡ ἀγροτιά μέ προϊόντα τῆς μεγάλης βιομηχανίας πού πέρασε στά χέρια τοῦ κράτους. Ἀφοῦ ἡ ἀπόπειρα αὐτή δέν πέτυχε, δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἄλλος οἰκονο-

μικός δεσμός ἀνάμεσα στήν ἀγροτιά καί στούς ἐργάτες, δηλ. ἀνάμεσα στή γεωργία καί στή βιομηχανία, ἀπό τήν ἀνταλλαγή, ἀπό τό ἐμπόριο. Νά ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία. Ἀντικατάσταση τῆς ὑποχρεωτικῆς παράδοσης τῶν πλεονασμάτων μέ τό φόρο σέ εἶδος — νά ποιά εἶναι ἡ οὐσία τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς: τό πράγμα εἶναι πολύ ἁπλό. Ἄν δέν ὑπάρχει ἀνθηρή μεγάλη βιομηχανία, ἱκανή νά ὀργανωθεῖ ἔτσι, ὥστε νά ἱκανοποιεῖ ἀμέσως μέ τά προϊόντα της τήν ἀγροτιά, δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καμιά ἄλλη διέξοδος γιά τή βαθμιαία ἀνάπτυξη τῆς ἰσχυρῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἐκτός ἀπό τό δρόμο τοῦ ἐμπορίου καί τή βαθμιαία ἄνοδο τῆς γεωργίας καί τῆς βιομηχανίας ἀπό τό σημερινό τους ἐπίπεδο, μέ τήν καθοδήγηση καί τόν ἔλεγχο τοῦ ἐργατικοῦ κράτους: ἄλλος δρόμος δέν ὑπάρχει. Ἡ ἀπόλυτη ἀνάγκη μᾶς ὁδήγησε στό δρόμο αὐτό. Αὐτή καί μόνο αὐτή εἶναι ἡ βάση καί ἡ οὐσία τῆς νέας οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς.

Τήν ἐποχή πού ἡ κύρια προσοχή καί οἱ κύριες δυνάμεις μας εἶχαν στραφεῖ στά πολιτικά καί στά στρατιωτικά προβλήματα δέν μπορούσαμε νά κάνουμε διαφορετικά, παρά νά τραβήξουμε μπροστά ὁλοταχῶς μαζί μέ τήν ἐμπροσθοφυλακή, ξέροντας πώς ἡ ἐμπροσθοφυλακή αὐτή θά βρεῖ ὑποστήριξη. Στόν τομέα τῶν μεγάλων μετασχηματισμῶν, πού ἦταν πολιτικῆς φύσης, στόν τομέα τοῦ μεγαλειώδους ἔργου πού ἐπιτελέσαμε μέσα σέ τρία χρόνια, κάνοντας πόλεμο ἐνάντια στά κράτη πού κυριαρχοῦσαν πάνω στόν κόσμο, εἴχαμε ἐξασφαλισμένη τή συμμαχία τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν μέ τόν ἁπλό πολιτικό καί στρατιωτικό ἐνθουσιασμό, γιατί ὁ κάθε ἀγρότης ἤξερε, ἔνιωθε καί καταλάβαινε ὅτι ἀπέναντί του στέκει ὁ αἰώνιος ἐχθρός — ὁ τσιφλικάς, πού ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς τόν βοηθοῦν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἄλλων κομμάτων. Καί γι' αὐτό ἡ συμμαχία αὐτή ἦταν τόσο σταθερή καί ἀκατανίκητη.

Στόν οἰκονομικό τομέα ἡ συμμαχία πρέπει νά χτιστεῖ πάνω σέ ἄλλες ἀρχές. Ἐδῶ χρειάζεται ἀλλαγή τῆς οὐσίας καί τῆς μορφῆς τῆς συμμαχίας. Ἄν ἕνα μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, τῶν συνδικάτων ἤ ἁπλῶς ἕνας ἀπό τούς συμπαθοῦντες τή Σοβιετική ἐξουσία ἔχει παραβλέψει τήν ἀναγκαία αὐτή ἀλλαγή τῆς οὐσίας καί τῆς μορφῆς τῆς συμμαχίας, τόσο τό χειρότερο γι' αὐτόν. Τέτιες παραβλέψεις στήν ἐπανάσταση εἶναι ἀπαράδεκτες. Ἡ ἀνάγκη νά ἀλλάξει ἡ μορφή τῆς συμμαχίας προῆλθε ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ συμμαχία ἡ πολιτική καί ἡ συμμαχία ἡ στρατιωτική δέν μποροῦσε νά συνεχιστεῖ τόσο

ἁπλά καί στόν οἰκονομικό τομέα, τή στιγμή πού δέν ὑπάρχει ἀκόμη στή χώρα μας μεγάλη βιομηχανία, τή στιγμή πού καταστράφηκε σ' ἕναν πόλεμο πού δέν ξανάγινε σέ κανένα κράτος. Ἐξάλλου ἡ βιομηχανία μέχρι σήμερα δέν μπόρεσε νά ὀρθοποδήσει ἀκόμη καί σέ κράτη ἀπείρως πιό πλούσια ἀπό τό δικό μας, σέ κράτη πού κέρδισαν καί δέν ἔχασαν ἀπό τόν πόλεμο. Ἡ ἀλλαγή τῆς μορφῆς καί τῆς οὐσίας τῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἔγινε ἀπαραίτητη. Τήν ἐποχή τῆς πολιτικῆς καί στρατιωτικῆς συμμαχίας τραβήξαμε πολύ πιό μπροστά, ἀπ' ὅ,τι μᾶς ἐπέτρεπε ἡ ἄμεση οἰκονομική συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Ἔπρεπε νά τό κάνουμε γιά νά νικήσουμε τόν ἐχθρό, καί εἴχαμε τό δικαίωμα νά τό κάνουμε. Κι' αὐτό τό καταφέραμε καλά, γιατί νικήσαμε τούς ἐχθρούς μας στό πεδίο ἐκεῖνο πού ὑπῆρχε τότε — στό πολιτικό καί πολεμικό πεδίο, μά στό οἰκονομικό πεδίο πάθαμε μιά σειρά ἧττες. Καί δέν ὑπάρχει λόγος νά φοβόμαστε νά τό ἀναγνωρίσουμε, μά ἀντίθετα: μόνο τότε θά μάθουμε νά νικᾶμε, ὅταν δέν φοβόμαστε νά ἀναγνωρίζουμε τίς ἧττες καί τίς ἀδυναμίες μας, ὅταν ἀντικρύζουμε κατάματα τήν ἀλήθεια, ἀκόμη καί τήν πιό πικρή. Γιά τίς ἐπιτυχίες πού σημειώσαμε στόν πρῶτο τομέα, στόν πολιτικό καί τό στρατιωτικό τομέα, ἔχουμε τό δικαίωμα νά εἴμαστε περήφανοι. Οἱ ἐπιτυχίες αὐτές μπῆκαν στήν ἱστορία σάν μιά παγκόσμια κατάκτηση πού θά ἀσκήσει καί στό μέλλον τήν ἐπίδρασή της σέ ὅλους τούς τομεῖς. Μά στόν οἰκονομικό τομέα, τό χρόνο πού ἀφορᾶ ἡ λογοδοσία μου, τώρα μόλις μπήκαμε στό δρόμο τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς, καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή κάνουμε ἕνα βῆμα μπροστά. Ταυτόχρονα στόν τομέα αὐτό μόλις ἀρχίζουμε νά μαθαίνουμε, καί κάνουμε ἀσύγκριτα περισσότερα λάθη, κοιτάζοντας πρός τά πίσω, παρασυρμένοι ἀπό τήν πείρα τοῦ παρελθόντος, πού ἦταν θαυμάσια, βαρυσήμαντη, μεγαλειώδης, πού εἶχε παγκόσμια σημασία, μά πού δέν μποροῦσε νά λύσει τό οἰκονομικό πρόβλημα τό ὁποῖο ἀντιμετωπίζουμε τώρα, στίς συνθῆκες μιᾶς χώρας μέ καταστραμένη τή μεγάλη βιομηχανία της, σέ συνθῆκες πού ἀπαιτοῦν ἀπό μᾶς νά μάθουμε πρῶτ' ἀπόλα νά ἀποκαταστήσουμε τόν οἰκονομικό δεσμό πού εἶναι τώρα ἀναπόφευκτος καί ἀναγκαῖος. Ὁ δεσμός αὐτός εἶναι τό ἐμπόριο. Αὐτός ὁ δεσμός εἶναι γιά τούς κομμουνιστές μιά πολύ δυσάρεστη ἀποκάλυψη. Πολύ πιθανό ἡ ἀποκάλυψη αὐτή νά εἶναι ἐξαιρετικά δυσάρεστη, ἤ μάλλον δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πώς εἶναι δυσάρεστη, μά ἄν κάνουμε τή δουλιά μας

ἀνάλογα μέ τό τί μᾶς ἀρέσει καί τί δέν μᾶς ἀρέσει, θά κατρακυλήσουμε στό ἐπίπεδο τῶν «ψευτο»-σοσιαλιστῶν, ἀπό τούς ὁποίους εἴδαμε ἀρκετούς τήν ἐποχή τῆς προσωρινῆς κυβέρνησης τοῦ Κέρενσκι. Ζήτημα εἶναι ἄν οἱ «σοσιαλιστές» αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἔχουν ἀκόμη κάποιο κύρος μέσα στή Δημοκρατία μας. Καί ἡ δύναμή μας βρισκόταν πάντα στήν ἱκανότητά μας νά ἐκτιμοῦμε τίς ἀντικειμενικές συνθῆκες καί νά μή τίς φοβόμαστε, ὅσο κι' ἄν δέν μᾶς ἄρεσαν.

Ἐφόσον ὑπάρχει μεγάλη βιομηχανία σέ παγκόσμια κλίμακα, μπορεῖ ὁπωσδήποτε νά πραγματοποιηθεῖ τό ἄμεσο πέρασμα στό σοσιαλισμό καί κανείς δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητήσει αὐτό τό γεγονός, ὅπως δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητήσει καί τό ὅτι ἡ μεγάλη αὐτή βιομηχανία ἤ ἀσφυκτιᾶ καί δημιουργεῖ τήν ἀνεργία στίς πιό ἀνθηρές καί πλούσιες νικήτριες χῶρες, ἤ δέν κάνει τίποτε ἄλλο παρά νά κατασκευάζει βλήματα γιά τήν ἐξόντωση τῶν ἀνθρώπων. Κι' ἄν ἔγινε ἡ ἐπανάσταση σέ συνθῆκες τέτιας καθυστέρησης, ὥστε δέν ἔχουμε τώρα τήν ἀπαιτούμενη βιομηχανική ἀνάπτυξη, τί πρέπει νά κάνουμε: νά τά διπλώσουμε; Νά χάσουμε τό ἠθικό μας; Ὄχι. Θά ριχτοῦμε στή σκληρή δουλιά, γιατί ὁ δρόμος πού ἀκολουθοῦμε εἶναι σωστός. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς ὁ δρόμος τῆς συμμαχίας τῶν λαϊκῶν μαζῶν εἶναι ὁ μοναδικός δρόμος, ὅπου ἡ ἐργασία τοῦ ἀγρότη καί ἡ ἐργασία τοῦ ἐργάτη θά εἶναι ἐργασία γιά τόν ἑαυτό τους καί ὄχι ἐργασία γιά τόν ἐκμεταλλευτή. Καί γιά νά γίνει αὐτό στίς συνθῆκες πού βρισκόμαστε, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ οἰκονομική σύνδεση μέσω τῆς οἰκονομίας μας, πού εἶναι ἄλλωστε καί ἡ μόνη οἰκονομική σύνδεση πού μποροῦμε νά κάνουμε.

Νά ἡ αἰτία τῆς ὑποχώρησής μας, νά γιατί ἀναγκαστήκαμε νά ὑποχωρήσουμε πρός τόν κρατικό καπιταλισμό, νά ὑποχωρήσουμε πρός τίς ἐκχωρήσεις, νά ὑποχωρήσουμε πρός τό ἐμπόριο. Χωρίς αὐτό δέν θά μπορέσουμε νά ἀποκαταστήσουμε τήν ἀπαιτούμενη σύνδεση μέ τήν ἀγροτιά μέ τήν καταστροφή πού ἔχουμε πάθει. Χωρίς αὐτό ὑπάρχει κίνδυνος νά προχωρήσει τό πρωτοπόρο τμῆμα τῆς ἐπανάστασης τόσο μπροστά, ὥστε νά ξεκοπεῖ ἀπό τήν ἀγροτική μάζα. Νά διακοπεῖ ἡ στενή ἐπαφή ἀνάμεσα σ' αὐτό καί στήν ἀγροτική μάζα, κι' αὐτό θά ἦταν θάνατος γιά τήν ἐπανάσταση. Πρέπει νά δοῦμε τήν κατάσταση αὐτή πολύ νηφάλια, γιατί ἀπ' αὐτό κατά πρῶτο λόγο καί περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο, ἀπορέει αὐτό πού λέμε νέα οἰκονομική πολιτική. Νά γιατί εἴπαμε ὁμόφωνα πώς τήν πολιτική αὐτή θά τήν ἐφαρμόσουμε

στά σοβαρά καί γιά πολύ καιρό, μά φυσικά, δπως σωστά ἤδη ἔγινε ἡ παρατήρηση, ὄχι γιά πάντα. Τήν πολιτική αὐτή τήν προκάλεσε ἡ φτώχια μας καί οἱ καταστροφές πού πάθαμε, καθώς καί ἡ τεράστια πτώση τῆς μεγάλης βιομηχανίας μας.

Ἐπιτρέψτε μου νά ἀναφέρω τώρα μερικούς πολύ συνοπτικούς ἀριθμούς γιά νά δείξω πώς, δσες δυσκολίες κι' ἄν συναντήσαμε, δσο πολλά λάθη κι' ἄν κάναμε (καί κάναμε πάρα πολλά) — ὡστόσο ἡ δουλιά προχωρεῖ. Σύντροφοι, γενικά στοιχεῖα γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου δέν ἔχω, σκοπεύω νά ἀναφέρω μόνο μερικά στοιχεῖα σχετικά μέ τίς ἀνταλλαγές τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν, στοιχεῖα τριῶν μηνῶν. Τό Σεπτέμβρη οἱ ἀνταλλαγές τῆς ΚΕΚΣ ἀνέρχονταν σέ 1 ἑκατομ. χρυσά ρούβλια, τόν Ὀχτώβρη σέ 3 ἑκατομ. καί τό Νοέμβρη σέ 6 ἑκατομ. Ἀλλά καί πάλι οἱ ἀριθμοί αὐτοί, σάν ἀπόλυτοι ἀριθμοί, εἶναι φτωχοί, μικροί. Αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε καθαρά καί ξάστερα, γιατί θά εἶναι πιό ἐπιζήμιο νά ἔχουμε αὐταπάτες σ' αὐτό τό ζήτημα. Οἱ ἀριθμοί αὐτοί εἶναι φτωχοί, μά μέσα στήν καταστροφή πού μᾶς περιβάλλει, οἱ ἀριθμοί αὐτοί δείχνουν χωρίς ἀμφιβολία πώς κίνηση πρός τά μπρός ὑπάρχει καί δτι μποροῦμε νά πιαστοῦμε ἀπ' αὐτή τήν οἰκονομική βάση. Ὅσο πολλά κι' ἄν εἶναι τά λάθη πού κάνουμε — καί τά συνδικάτα καί τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ὁ διοικητικός μηχανισμός — ἀποκτοῦμε ὡστόσο τήν πεποίθηση πώς ἀπό τά λάθη αὐτά μποροῦμε νά ἀπαλλαγοῦμε, καί σιγά-σιγά ἀπαλλασσόμαστε, δτι ἀκολουθοῦμε ἕναν δρόμο πού ὁπωσδήποτε θά ἀποκαταστήσει τίς σχέσεις ἀνάμεσα στή γεωργία καί στή βιομηχανία. Ὀφείλουμε καί μποροῦμε νά πετύχουμε τήν ἄνοδο τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, ἔστω καί πάνω στή βάση τοῦ μικροῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ καί γιά τήν ὥρα στή βάση τῆς μικρῆς βιομηχανίας, μιά καί εἶναι τόσο δύσκολη ἡ ἀνόρθωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Πρέπει νά σημειώσουμε ἐπιτυχίες, κι' ἀρχίζουμε νά σημειώνουμε, μά δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς ἐδῶ οἱ ρυθμοί εἶναι διαφορετικοί καί διαφορετικές οἱ συνθῆκες δουλιᾶς, δτι ἐδῶ εἶναι δυσκολότερο νά φτάσουμε στή νίκη. Ἐδῶ δέν μποροῦμε νά πετύχουμε τόσο γρήγορα τούς σκοπούς μας, δπως στόν πολιτικό καί τό στρατιωτικό τομέα. Δέν μποροῦμε νά προχωρᾶμε μέ ἐξορμήσεις καί ἅλματα, καί οἱ διορίες ἐδῶ εἶναι διαφορετικές — μετριοῦνται μέ δεκάδες χρόνια. Νά μέσα σέ ποιά χρονικά ὅρια πρέπει νά σημειώνουμε τίς ἐπιτυχίες μας στόν οἰκονομικό πόλεμο καί σέ στιγμές πού δέν βλέπουμε τή βοήθεια, μά τήν ἐχθρότητα τῶν γειτόνων μας.

Καί ὁ δρόμος μας εἶναι σωστός, γιατί εἶναι δρόμος πού ἀργά ἤ γρήγορα θά ἀκολουθήσουν ἀναπόφευκτα καί οἱ ἄλλες χῶρες. Σ' αὐτόν τό σωστό δρόμο ἀρχίσαμε νά προχωρᾶμε. Μόνο πρέπει νά μετρᾶμε μέ πολλή προσοχή τό κάθε μας βῆμα καί τό πιό μικρό, νά παίρνουμε ὑπόψη μας ὅλα τά λάθη μας καί τά πιό μικρά, γιά νά πετύχουμε τό σκοπό μας σ' αὐτόν τό δρόμο.

Θά ἔπρεπε τώρα, σύντροφοι, νά πῶ λίγα λόγια γιά τή βασική μας ἀσχολία — τήν ἀγροτική οἰκονομία, μά νομίζω πώς γιά τό ζήτημα αὐτό θά ἀκούσετε ἄλλη εἰσήγηση πολύ πιό ἐμπεριστατωμένη καί ὁλοκληρωμένη ἀπ' αὐτή πού θά μποροῦσα νά κάνω ἐγώ, καθώς καί γιά τό πρόβλημα τῆς πείνας, γιά τό ὁποῖο θά μιλήσει ὁ σύντροφος Καλίνιν.

Ξέρετε πολύ καλά, σύντροφοι, πόσο μεγάλη συμφορά ἦταν γιά μᾶς ἡ πείνα τοῦ 1921. Ἦταν ἀναπόφευκτο οἱ συμφορές τῆς παλιᾶς Ρωσίας νά βροῦν καί μᾶς, γιατί ἡ μόνη διέξοδος ἀπ' αὐτή τήν κατάσταση εἶναι ἡ ἀνασυγκρότηση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, ὄχι ὅμως πάνω στήν παλιά πενιχρή καί στενή βάση, μά πάνω σέ μιά νέα βάση, στή βάση τῆς μεγάλης βιομηχανίας καί τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ. Μόνο ἔτσι μποροῦμε νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν ἀθλιότητα πού μᾶς δέρνει, ἀπό τούς ἀδιάκοπους λιμούς, μά γιά τή δουλιά αὐτή, ὅπως φαίνεται μέ τήν πρώτη ματιά, τά χρονικά ὅρια πού ἀπαιτοῦνταν γιά τίς πολιτικές καί στρατιωτικές νίκες μας, δέν ἐπαρκοῦν. Παρόλο πού εἴμαστε κυκλωμένοι ἀπό ἐχθρικά κράτη, καταφέραμε νά σπάσουμε αὐτό τόν κλοιό: πήραμε κάποια βοήθεια, ὅσο πενιχρή κι' ἄν ἦταν αὐτή. Συνολικά ἡ βοήθεια αὐτή ἔφτασε στά $2^1/_2$ ἑκατομμύρια πούτια. Αὐτή εἶναι ὅλη ἡ βοήθεια πού πήραμε ἀπό τό ἐξωτερικό, ἡ βοήθεια πού εὐδόκησαν τά ξένα κράτη νά δόσουν στήν πεινασμένη Ρωσία. Κατορθώσαμε νά συγκεντρώσουμε μέ ἔρανο κάπου 600 χιλιάδες χρυσά ρούβλια. Αὐτό τό ποσό εἶναι πολύ ἀσήμαντο καί δείχνει μέ τί ἰδιοτέλεια ἀντιμετώπισε τήν πείνα μας ἡ ἀστική τάξη τῆς Εὐρώπης. Ὅλοι σας θά διαβάσατε ἴσως πώς στίς ἀρχές, ὅταν ἄρχισαν νά κυκλοφοροῦν οἱ εἰδήσεις γιά τήν πείνα, διάφοροι ἔγκυροι κυβερνητικοί παράγοντες ἔκαναν πομπώδεις καί πανηγυρικές δηλώσεις, ὅτι θά ἦταν πολύ σατανικό νά ἐπωφεληθεῖ κανείς ἀπό τήν πείνα γιά νά ἀνακινήσει τό ζήτημα τῶν παλιῶν χρεῶν. Δέν ξέρω, ἄν ὁ διάβολος εἶναι πιό φοβερός, ἤ ὁ σύγχρονος ἰμπεριαλισμός. Ξέρω πώς στήν πράξη, παρά τό λιμό, τά πράγματα ἔφτασαν

στό σημεῖο νά δοκιμάσουν νά εἰσπράξουν τά παλιά χρέη μέ ἐξαιρετικά βαρεῖς ὅρους. Δέν ἀρνούμαστε νά πληρώσουμε καί δηλώνουμε ἐπίσημα πώς εἶμαστε ἕτοιμοι νά συζητήσουμε πρακτικά τό ζήτημα. Μά ποτέ καί σέ καμιά περίπτωση δέν θά ἐπιτρέψουμε νά μᾶς περάσουν μέ τήν εὐκαιρία αὐτή τή θηλιά στό λαιμό χωρίς τούς ἀπαραίτητους ὑπολογισμούς, χωρίς νά παρθοῦν ὑπόψη οἱ ἀξιώσεις καί τῶν δυό μερῶν, χωρίς νά συζητηθεῖ τό ζήτημα πρακτικά — ὅλοι τό καταλαβαίνετε αὐτό, καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή δέν μπορεῖ νά ὑπάρχουν ἀμφιβολίες.

Πρέπει νά σᾶς πῶ ὅτι τίς τελευταῖες μέρες εἴχαμε παρόλα αὐτά μιά ἐπιτυχία πολύ σημαντική στό ζήτημα τῆς καταπολέμησης τῆς πείνας. Διαβάσατε ἴσως στίς ἐφημερίδες πώς στήν Ἀμερική μαζεύτηκαν 20 ἑκατομμύρια δολλάρια γιά τήν ἐνίσχυση τῶν πεινασμένων τῆς Ρωσίας, πιθανό μέ τούς ὅρους πού παρέχει τή βοήθειά της ἡ ΑΡΑ — Διεύθυνση ἀμερικανικῆς βοήθειας στούς πεινασμένους. Αὐτές τίς μέρες πήραμε τηλεγράφημα ἀπό τόν Κράσιν πώς ἡ ἀμερικανική κυβέρνηση προτείνει νά ἀναλάβει ἐπίσημα τήν ὑποχρέωση νά μᾶς παραδόσει μέσα σέ τρεῖς μῆνες τρόφιμα καί σπόρους ἔναντι αὐτῶν τῶν 20 ἑκ. δολλαρίων, ἄν συμφωνήσουμε νά διαθέσουμε καί μεῖς γιά τόν ἴδιο σκοπό 10 ἑκ. δολλάρια (20 ἑκ. χρυσά ρούβλια). Ἐμεῖς δόσαμε ἀμέσως τή συγκατάθεσή μας καί αὐτό μεταδόθηκε τηλεγραφικά. Καί, ὅπως φαίνεται, μποροῦμε νά ποῦμε πώς μέσα στούς τρεῖς προσεχεῖς μῆνες θά ἔχουμε τρόφιμα καί σπόρους γιά τούς πεινασμένους ἀξίας 30 ἑκ.δολλαρίων, δηλ. 60 ἑκατ. χρυσῶν ρουβλιῶν. Αὐτά φυσικά εἶναι λίγα, καί σέ καμιά περίπτωση δέν μποροῦν νά καλύψουν τίς ἀνάγκες πού δημιουργεῖ ἡ τρομερή συμφορά πού μᾶς βρῆκε. Τό καταλαβαίνετε ὅλοι σας θαυμάσια. Μά πάντως εἶναι μιά βοήθεια πού ἀναμφισβήτητα θά συμβάλει στό μετριασμό τῆς φοβερῆς ἀνέχειας καί τῆς φοβερῆς πείνας. Κι' ἄν τό φθινόπωρο εἴχαμε ἤδη μιά ὁρισμένη ἐπιτυχία σχετικά μέ τόν ἐφοδιασμό μέ σπόρο τῶν περιοχῶν πού ἔπληξε ὁ λιμός καί τήν αὔξηση τῆς σπορᾶς γενικά, τήν ἄνοιξη ἐλπίζουμε νά σημειώσουμε ἀκόμη μεγαλύτερη ἐπιτυχία.

Τό φθινόπωρο στά κυβερνεῖα πού ἔπληξε ὁ λιμός σπάρθηκαν τά 75% περίπου τῶν γαιῶν πού εἶναι γιά πρώιμες καλλιέργειες, στά κυβερνεῖα πού εἴχαμε μερική σιτοδεία τά 102%, στά σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα τά 123%, στά κυβερνεῖα μέ

ἀνεπαρκή παραγωγή τά 126%. Αὐτό ὁπωσδήποτε δείχνει πώς, ὅσο ἀφάνταστα σκληρές κι' ἄν ἦταν οἱ συνθῆκες, δόσαμε κάποια βοήθεια στήν ἀγροτιά γιά τήν ἐπέκταση τῆς σπορᾶς καί τήν καταπολέμηση τῆς πείνας. Μέ τίς συνθῆκες πού δημιουργήθηκαν ἔχουμε λόγους νά περιμένουμε τώρα χωρίς καμιά ὑπερβολή καί χωρίς νά φοβόμαστε μήπως πέσουμε ἔξω, πώς ὅσοναφορᾶ τήν προμήθεια σπόρου γιά τίς ἀνοιξιάτικες καλλιέργειες θά δόσουμε οὐσιαστική βοήθεια στούς ἀγρότες. Τό ξαναλέω ὅτι ἡ βοήθεια αὐτή δέν μπορεῖ σέ καμιά περίπτωση νά εἶναι πλήρης. Σέ καμιά περίπτωση δέν μποροῦμε νά καλύψουμε ὅλες τίς ἀνάγκες. Αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε ἀνοιχτά. Καί πρέπει ἀκόμη περισσότερο νά ἐντείνουμε τίς δυνάμεις μας γιά νά ἐπεκτείνουμε αὐτή τή βοήθεια.

Σέ συνδυασμό μ' αὐτό ὀφείλω νά θέσω ὑπόψη σας τούς συνολικούς ἀριθμούς πού ἀφοροῦν τή δουλιά μας στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Ὁ φόρος σέ εἶδος γενικά ἀνακούφισε ὅλη τή μάζα τῶν ἀγροτῶν, ὁλόκληρη τήν ἀγροτιά. Ἀποδείξεις γι' αὐτό δέν χρειάζονται. Σημασία δέν ἔχει πόσο σιτάρι πάρθηκε ἀπό τόν ἀγρότη, μά πώς ὁ ἀγρότης ἔνιωσε περισσότερη σιγουριά μέ τό φόρο σέ εἶδος καί αὐξήθηκε τό ὑλικό ἐνδιαφέρον του γιά τό νοικοκυριό. Μέ τήν αὔξηση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων ὁ φόρος σέ εἶδος ἄνοιξε μπροστά στό φιλόπονο ἀγρότη πιό πλατιά προοπτική. Οἱ συνολικές εἰσπράξεις ἀπό τό φόρο σέ εἶδος στήν περίοδο πού ἀναφέρεται ἡ λογοδοσία εἶναι γενικά τέτιες, πού μᾶς ὑποχρεώνουν νά ποῦμε: πρέπει νά ἐντείνουμε ὅλες τίς προσπάθειές μας γιά νά μήν ἀποτύχουμε.

Νά τά γενικά, τά πιό συνοπτικά ἀποτελέσματα πού μπορῶ νά σᾶς ἀνακοινώσω σύμφωνα μέ τά τελευταῖα στοιχεῖα πού μᾶς ἔδοσε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Χρειαζόμαστε τό λιγότερο 230 ἑκατ. πούτια. Ἀπ' αὐτά 12 ἑκ. πούτια γιά τούς πεινασμένους, 37 ἑκ. γιά σπόρο καί 15 ἑκ. ἐφεδρικό ἀπόθεμα, ἐνῶ οἱ δυνατότητές μας εἶναι: 109 ἑκ. ἀπό τό φόρο σέ εἶδος, 15 ἑκ. ἀπό τά ἀλεστικά τῶν ἀλευρόμυλων, 12 1/2 ἑκ. ἀπό τίς ἐξοφλήσεις τῶν δανείων σέ σπόρο, 13 1/2 ἑκ. ἀπό τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, 27 ἑκ. ἀπό τήν Οὐκρανία καί 38 ἑκ. πούτια ἀπό τό ἐξωτερικό (38 ἑκ. δηλαδή, ἄν ὑπολογίσουμε ὅτι θά πάρουμε 30 ἑκατ. ἀπό τή συναλλαγή πού μόλις σᾶς ἀνάφερα καί ἄν ἀγοράσουμε ἐκτός ἀπ' αὐτό, 8 ἑκατ. πούτια). Σύνολο — 215 ἑκατ. πούτια. Ἔτσι ἔχουμε παρόλα αὐτά ἔλλειμμα καί οὔτε ἕνα πούτι ἀπόθεμα. Δέν ξέρουμε ἄν θά μπορέσουμε νά ἀγοράσουμε κι' ἄλλες ποσότητες ἀπό τό ἐξωτερικό. Τό

πλάνο μας στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ ἔχει καταρτιστεῖ μέ τέτιο τρόπο, ὥστε τό πιό μικρό βάρος νά πέσει στήν ἀγροτιά πού ὑπόφερε ἀπό τήν πείνα. Καταβάλλαμε ὅλες τίς προσπάθειές μας πολύν καιρό στά κεντρικά σοβιετικά ἱδρύματα γιά νά πραγματοποιηθεῖ στόν ἀνώτατο βαθμό τό ἐπισιτιστικό πλάνο. Ἄν ὑπολογίζαμε τό 1920 πώς τό κράτος ἔπρεπε νά συντηρήσει 38 ἑκατ. ἄτομα, τώρα τόν ἀριθμό αὐτό τόν περιορίσαμε σέ 8 ἑκατ. Νά τί ἁπλοποίηση κάναμε στήν ἀναλογία αὐτή. Μά ἀπό δῶ ἕνα μόνο συμπέρασμα μπορεῖ νά βγεῖ: ὁ φόρος σέ εἶδος πρέπει νά εἰσπραχθεῖ 100%, δηλαδή ὁλόκληρος, μέ κάθε θυσία. Δέν ξεχνᾶμε καθόλου πώς αὐτό σημαίνει γιά τήν ἀγροτιά πού τόσα πολλά ὑπόφερε τεράστιο βάρος. Ξέρω πολύ καλά πώς οἱ σύντροφοι τῶν τοπικῶν ὀργάνων πού σήκωσαν στήν πλάτη τους ὅλο τό βάρος τῆς ἐπισιτιστικῆς δουλιᾶς καταλαβαίνουν καλύτερα ἀπό μένα τί σημαίνει αὐτό τό καθῆκον: νά εἰσπραχθεῖ 100% ὁπωσδήποτε τώρα ὁ φόρος σέ εἶδος. Μά ὀφείλω ἐξονόματος τῆς κυβέρνησης νά σᾶς πῶ σάν συμπέρασμα τοῦ ἀπολογισμοῦ δράσης μας στά 1921: τό καθῆκον αὐτό, σύντροφοι, πρέπει νά ἐκπληρωθεῖ, ἡ δυσκολία αὐτή πρέπει νά ἀντιμετωπιστεῖ, καί αὐτό τό βάρος πρέπει ὁπωσδήποτε νά τό σηκώσουμε. Ἀλλιῶς δέν ἐξασφαλίζουμε τό πιό βασικό, τό πιό στοιχειῶδες γιά τίς μεταφορές μας καί τή βιομηχανία μας, δέν ἐξασφαλίζουμε τόν πιό ἐλάχιστο καί ἀπόλυτα ἀναγκαῖο προϋπολογισμό, χωρίς τόν ὁποῖο δέν μποροῦμε νά ὑπάρξουμε σ' αὐτή τήν κατάσταση πού βρισκόμαστε, κυκλωμένοι ἀπό ἐχθρούς καί μέ μιά ἰσοροπία στό διεθνές πεδίο ἐξαιρετικά ἀσταθή.

Ἄν δέν καταβάλλουμε τεράστιες προσπάθειες, δέν πρόκειται καί δέν μποροῦμε νά βγοῦμε ἀπό τήν κατάσταση πού βρισκόμαστε ἐμεῖς οἱ ταλαιπωρημένοι ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό καί ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο, οἱ κυνηγημένοι ἀπό τίς κυρίαρχες τάξεις ὅλων τῶν χωρῶν. Καί γι' αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε ἀπερίφραστα, χωρίς νά φοβόμαστε τήν πικρή ἀλήθεια καί νά τό διακηρύξουμε ἀπομέρους τοῦ συνεδρίου σέ ὅλα τά στελέχη τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων: «Σύντροφοι, ὅλη ἡ ὕπαρξη τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, ὁλόκληρο τό σχέδιό μας — ἕνα σχέδιο πολύ μετριοπαθές — γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν καί τῆς βιομηχανίας ἔχει σάν προϋπόθεση ὅτι θά μπορέσουμε νά ἐκπληρώσουμε τό γενικό ἐπισιτιστικό πρόγραμμα. Γι' αὐτό εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη νά πραγματοποιήσουμε τό φόρο σέ εἶδος 100%».

Μιλώντας γιά τό πλάνο, θά σᾶς περιγράψω ποιά εἶναι ἡ κατάσταση ἀπό πρακτική πλευρά στό ζήτημα τοῦ κρατικοῦ μας πλάνου. Θά ἀρχίσω ἀπό τά καύσιμα πού εἶναι τό ψωμί τῆς βιομηχανίας, ἡ βάση ὅλης τῆς βιομηχανικῆς μας δραστηριότητας. Θά πήρατε ἴσως σήμερα, ἤ θά πάρετε τίς μέρες αὐτές τό ὑλικό γιά τή δουλιά τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου. Θά πάρετε τά πρακτικά τοῦ συνεδρίου τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν, πού ἔδοσε ἕνα πολύ ἀξιόλογο καί πολύ πλούσιο ὑλικό, καί τόν ἔλεγχο ἀπό τήν πλευρά τῶν καλύτερων τεχνικῶν καί ἐπιστημονικῶν δυνάμεων τῆς Ρωσίας ἑνός σχεδίου πού εἶναι τό μόνο ἐλεγμένο ἀπό ἐπιστημονική ἄποψη σχέδιο, ἕνα σχέδιο πολύ συνοπτικό καί βραχυπρόθεσμο γιά τήν ἀνόρθωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας μας, πού γιά τήν ἐκπλήρωσή του ἀπαιτοῦνται 10-15 χρόνια. Εἶπα καί πρωτύτερα καί δέν θά κουραστῶ νά τό ξαναπῶ πώς οἱ προθεσμίες πού πρέπει τώρα νά βάζουμε στήν πρακτική μας δουλιά δέν εἶναι σάν κι' αὐτές πού εἴχαμε στόν τομέα τῆς πολιτικῆς καί στρατιωτικῆς δουλιᾶς. Ὑπάρχουν πάρα πολλοί ἀπό τά καθοδηγητικά στελέχη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῶν συνδικάτων πού τό χώνεψαν καλά αὐτό τό πράγμα, μά πρέπει νά τό χωνέψουν ὅλοι. Στό μεταξύ στήν μπροσούρα τοῦ σ. Κρζιζανόβσκι, πού θά σᾶς δοθεῖ αὔριο —ἔκθεση δράσης τῆς Ἐπιτροπῆς Κρατικοῦ σχεδίου — θά δεῖτε πῶς ἔχει μπεῖ ἀπό τήν ἄποψη τῆς συλλογικῆς σκέψης τῶν μηχανικῶν καί τῶν γεωπόνων τό πρόβλημα τοῦ Κρατικοῦ μας σχεδίου γενικά. Θά δεῖτε μέ τί τρόπο ἀντιμετωπίζουν τό ζήτημα οἱ μηχανικοί καί οἱ γεωπόνοι — ὄχι ἀπό τή συνηθισμένη γιά μᾶς γενική πολιτική ἤ γενική οἰκονομική ἄποψη, μά ἀπό τήν ἄποψη τῆς συλλογικῆς πείρας — ὑπολογίζοντας ἀνάμεσα στ' ἄλλα ὥς ποιό σημεῖο μποροῦμε νά ὑποχωρήσουμε. Στήν μπροσούρα αὐτή θά βρεῖτε ἀπάντηση σ' αὐτό τό ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη τῶν μηχανικῶν καί τῶν γεωπόνων, καί τό πιό σπουδαῖο εἶναι ὅτι θά βρεῖτε σ' αὐτή — σάν ἀποτέλεσμα τῆς δουλιᾶς πού ἔγινε, μέσα στό χρόνο πού ἀναφέρεται ἡ λογοδοσία, ἀπό τήν ὑπηρεσία μας τοῦ γενικοῦ κρατικοῦ σχεδιασμοῦ — μιά ἀνάλυση τοῦ τρόπου πού βάζει ἡ ὑπηρεσία αὐτή τό ζήτημα τῶν μεταφορῶν καί τῆς βιομηχανίας. Καταλαβαίνετε πώς δέν μπορῶ νά σᾶς ἐκθέσω ἐδῶ ὅλο τό περιεχόμενο αὐτῆς τῆς ἐργασίας.

Θά ἤθελα μόνο νά πῶ πολύ λίγα λόγια γιά τό πῶς πάει τό σχέδιο τῶν καυσίμων, γιατί στόν τομέα αὐτό στίς ἀρχές τοῦ 1921, τοῦ χρόνου πού ἀφορᾶ ἡ λογοδοσία, εἴχαμε τήν πιό φοβερή ἀποτυχία. Ἐδῶ ἀκριβῶς, ἔχοντας ὑπόψη τή βελτίωση τῆς κατά-

στασης πού σημειώθηκε στά τέλη τοῦ 1920, κάναμε ἕνα τεράστιο λάθος στούς ὑπολογισμούς μας καί ὁδηγήσαμε τίς μεταφορές σέ μιά φοβερή κρίση τήν ἄνοιξη τοῦ 1921, κρίση πού ἐπῆλθε ὄχι μόνο ἀπό ἔλλειψη ὑλικῶν μέσων, μά κι' ἀπό τό ὅτι δέν ὑπολογίσαμε σωστά τούς ρυθμούς ἀνάπτυξης. Ἀπό τότε ἤδη ἐκδηλώθηκε τό λάθος: ὅτι τήν πείρα πού ἀποκτήσαμε ἀπό τήν πολιτική καί πολεμική περίοδο τή μεταφέραμε στά οἰκονομικά καθήκοντα — λάθος σημαντικότατο, θεμελιακό λάθος πού τό ἐπαναλαμβάνουμε μέχρι σήμερα, σύντροφοι, σέ κάθε μας βῆμα. Τώρα κάνουμε πολλά λάθη, καί πρέπει νά ποῦμε πώς, ἄν δέν ἀναγνωρίσουμε αὐτά τά λάθη κι' ἄν δέν καταφέρουμε νά διορθώσουμε μέ κάθε θυσία τά λάθη αὐτά, δέν πρόκειται νά ἔχουμε σταθερή οἰκονομική βελτίωση. Ὕστερα ἀπό τό μάθημα πού πήραμε, χειριζόμαστε πιά μέ μεγαλύτερη προσοχή τό σχέδιο καυσίμων γιά τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1921, θεωρώντας ἀπαράδεκτη καί τήν παραμικρή ὑπερβολή καί καταπολεμώντας την μέ κάθε τρόπο. Τά στοιχεῖα πού μοῦ ἔδοσε πρός τό τέλος τοῦ Δεκέμβρη ὁ σ. Σμίλγκα, ὁ καθοδηγητής ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν μας συγκέντρωσης καυσίμων, παρόλο πού δέν εἶναι πλήρη, δείχνουν πώς ἔχουμε ἔλλειμμα, μά ἕνα ἔλλειμμα ἀσήμαντο, καί μάλιστα ἕνα ἔλλειμμα πού δείχνει βελτίωση τῆς ἐσωτερικῆς διάρθρωσης τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν καυσίμων — αὐτό πού οἱ τεχνικοί λένε ὀρυκτοποίηση — μιά μεγάλη δηλ. ἐπιτυχία στόν ἐφοδιασμό τῆς Ρωσίας μέ ὀρυκτά καύσιμα, μόνο λοιπόν στά ὀρυκτά καύσιμα μπορεῖ νά στηριχτεῖ γερά ἡ ὀργάνωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας πού μπορεῖ νά ἀποτελέσει τό βάθρο τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

Νά πῶς εἶχε καταρτιστεῖ τό σχέδιο τῶν καυσίμων γιά τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1921. Ἄν μετατρέψουμε 2 700 000 κυβικά σάζεν * καυσόξυλα σέ συμβατική καύσιμη ὕλη τῶν 7 000 θερμίδων, ὅπως κάνουμε πάντα καί ὅπως γίνεται καί στή σελ. 40 τῆς μπροσούρας τοῦ Κρζιζανόβσκι, πού θά σᾶς δοθεῖ, ὑπολογίζουμε νά πάρουμε 297 ἑκατομμύρια πούτια. Τώρα οἱ ἀριθμοί δείχνουν πώς πήραμε γύρω στά 234 ἑκατομμύρια πούτια. Ὑπάρχει λοιπόν ἕνα τεράστιο ἔλλειμμα, στό ὁποῖο ὀφείλω νά ἐπιστήσω τήν προσοχή σας. Στό χρόνο αὐτό τοῦ ἀπολογισμοῦ, προσέξαμε ἰδιαίτερα τή δουλιά τῶν ὑπηρεσιῶν καυσίμων σχετικά μέ τήν προμήθεια καυσόξυλων. Μά αὐτή ἀκριβῶς ἡ

* — ρωσική μονάδα μήκους = 2,134 μέτρα. *Σημ. μετ.*

δουλιά συνδέεται στενότατα μέ τήν κατάσταση τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ. Ἀκριβῶς ἐδῶ πέφτει ὅλο τό βάρος στόν ἀγρότη καί στό ἄλογό του. Ἐδῶ ἡ ἔλλειψη καυσίμων, ἡ ἔλλειψη νομῆς κτλ. ἀσκοῦν μεγάλη ἐπίδραση στή δουλιά. Νά γιατί ἔχουμε ἔλλειψη. Νά γιατί τώρα πού βρισκόμαστε στήν ἀρχή τῆς χειμερινῆς καμπάνιας γιά τά καύσιμα εἶμαι πάλι ὑποχρεωμένος νά πῶ: σύντροφοι, ρίξτε στίς περιοχές σας τό σύνθημα τῆς ὑπερέντασης τῶν δυνάμεων σ' αὐτό τόν τομέα. Στόν προϋπολογισμό μας τῶν καυσίμων ὑπολογίσαμε μόνο ὅ,τι εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖο γιά τήν ἄνοδο τῆς βιομηχανίας, μά κι' αὐτό σέ ποσότητες μίνιμουμ, κι' αὐτό τό μίνιμουμ πρέπει ὁπωσδήποτε νά τό πραγματοποιήσουμε, ὅσο δύσκολες κι' ἄν εἶναι οἱ συνθῆκες.

Παρακάτω ὑπολογίζαμε νά ἐξασφαλίσουμε 143 ἑκατ. πούτια κάρβουνο, πήραμε 184 ἑκατ. πούτια — ἐδῶ ἔχουμε ἐπιτυχία, πρόοδο τῆς ὀρυκτοποίησης τῶν καυσίμων μας, πρόοδο τοῦ Ντονμπάς καί τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων, ὅπου μιά σειρά σύντροφοι ἐργάστηκαν μέ μεγάλη αὐτοθυσία καί σημείωσαν πρακτικά ἀποτελέσματα στή βελτίωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Θά σᾶς ἀναφέρω μερικούς ἀριθμούς σχετικά μέ τό Ντονμπάς πού εἶναι ἡ βάση, τό μεγάλο κέντρο ὅλης τῆς βιομηχανίας μας. Ὑπολογίζαμε νά συγκεντρώσουμε 80 ἑκατομ. πούτια πετρέλαιο, πού ἄν μετατραποῦν σέ συμβατική καύσιμη ὕλη μᾶς δίνουν 120 ἑκατομμύρια. Τύρφη ὑπολογίζαμε νά ἔχουμε 40 ἑκατ. (19 ἑκατ. συμβατική καύσιμη ὕλη) καί πήραμε 50. Συνολικά ὑπολογίζαμε νά πάρουμε 579 ἑκατ. πούτια, καί, ὅπως φαίνεται δέν θά καταφέρουμε νά πάρουμε πάνω ἀπό 562 ἑκατ. Γενικά στά καύσιμα ἔχουμε ἔλλειμμα. Εἶναι ἀλήθεια πώς τό ἔλλειμμα αὐτό δέν εἶναι καί τόσο μεγάλο, ἴσως νά εἶναι 3-4%, ὡστόσο ὅμως εἶναι ἔλλειμμα. Πάντως, πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε πώς ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν ἄμεσο κίνδυνο γιά τή μεγάλη βιομηχανία, γιατί ὅλο καί κάτι θά μείνει ἀνεκπλήρωτο ἀπό τό ἐλάχιστο ἐκεῖνο ὅριο πού ἔχει καθοριστεῖ. Νομίζω πώς μέ τό παράδειγμα αὐτό σᾶς ἔδειξα, πρῶτο, πώς οἱ ὑπηρεσίες μας σχεδιασμοῦ δέν δούλεψαν μάταια καί πώς ἄρχισε νά πλησιάζει ἡ στιγμή πού τά σχέδιά μας θά ἐκπληρώνονται· ταυτόχρονα τό παράδειγμα αὐτό δείχνει πώς μόλις ἀρχίζουμε νά συνερχόμαστε, ὅτι ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τά βάρη, οἱ δυσκολίες τῆς οἰκονομικῆς μας κατάστασης εἶναι ἀκόμη ἐξαιρετικά μεγάλες καί γι' αὐτό τό κεντρικό αἴτημα, τό κεντρικό μαχητικό

σάλπισμα, τό κεντρικό σύνθημα, μέ τό όποῖο πρέπει νά συνεχίσει καί νά τελειώσει τίς ἐργασίες του τό συνέδριό μας, μέ τό ὁποῖο πρέπει οἱ ἀντιπρόσωποι νά πᾶνε στίς περιοχές τους εἶναι: χρειάζεται νά ἐντείνουμε ἀκόμη περισσότερο τίς δυνάμεις μας, ὅσο κι' ἄν δυσκολευτοῦμε σ' αὐτό, τόσο στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, ὅσο καί στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Δέν ὑπάρχει ἄλλη σωτηρία γιά τή Δημοκρατία, γιά τή διατήρηση, τή διαφύλαξη, τή στερέωση τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἀπό τήν ἐντατικοποίηση τῆς δουλιᾶς πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Τό ὅτι εἴχαμε ἀρκετές ἐπιτυχίες ἀποδείχτηκε ἰδιαίτερα π. χ. στό Ντονμπάς, ὅπου δούλεψαν μέ πολύ μεγάλη ἀφοσίωση καί πολύ μεγάλη ἐπιτυχία μερικοί σύντροφοι, ὅπως ὁ σ. Πιατακόφ στόν τομέα τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ὁ σ. Ρουχιμόβιτς στόν τομέα τῆς μικρῆς βιομηχανίας, πού πρῶτος κατάφερε νά ὀργανώσει τή μικρή βιομηχανία ἔτσι, πού νά δόσει κάτι. Στή μεγάλη βιομηχανία ἡ παραγωγικότητα τοῦ μιναδόρου ἔφτασε τήν προπολεμική, πράγμα πού δέν τό εἴχαμε προηγούμενα. Ὁλόκληρη ἡ παραγωγή τοῦ Ντονμπάς τό 1920 ἔφτανε τά 272 ἑκατ. πούτια. Ἔφτανε λοιπόν στά 272 ἑκατομ., μά τό 1921 φτάνει τά 350 ἑκατομ. πούτια. Ὁ ἀριθμός αὐτός εἶναι πολύ μικρός σέ σύγκριση μέ τόν ἀριθμό πού ἀντιπροσωπεύει τό ἀνώτερο ὅριο τῆς προπολεμικῆς παραγωγῆς — 1 δισεκατομμύριο 700 ἑκατ. πούτια. Ὡστόσο εἶναι κάτι. Αὐτό δείχνει πώς γίνεται σοβαρό βῆμα πρός τά μπρός. Εἶναι ἕνα βῆμα πρός τά μπρός στό ἔργο τῆς ἀνόρθωσης τῆς μεγάλης βιομηχανίας, καί δέν μποροῦμε νά λογαριάζουμε θυσίες, ὅταν πρόκειται γιά τήν ἀνόρθωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας.

Ἀκόμη δυό λόγια γιά τή μεταλλουργία. Ἡ κατάστασή μας στόν τομέα αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη. Ἡ παραγωγή μας ἰσοῦται σχεδόν μέ τό 6% τῆς προπολεμικῆς. Νά πόσες καταστροφές καί πόση ἐξαθλίωση ἔφεραν στή Ρωσία ὁ ἰμπεριαλιστικός καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος! Μά φυσικά, σιγά-σιγά συνερχόμαστε. Στή χώρα μας δημιουργοῦνται τέτια κέντρα, ὅπως τό Γιουγκοστάλ [135], ὅπου μέ τήν ἴδια ἐπίσης ἀφοσίωση δουλεύει ὁ σύντροφος Μεζλάουκ. Ὅσο δύσκολη κι' ἄν εἶναι ἡ κατάστασή μας βλέπουμε ἐδῶ μιά ἐπιτυχία τεράστια. Στό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1921 εἴχαμε μηνιαία παραγωγή χυτοσίδηρου 70 χιλ. πούτια, τόν Ὀχτώβρη — 130 χιλ., τό Νοέμβρη — 270 χιλ., δηλ. σχεδόν 4 φορές παραπάνω. Βλέπουμε λοιπόν πώς δέν ὑπάρχει

λόγος νά μᾶς πιάσει ὁ πανικός. Δέν κρύβουμε καθόλου ἀπό τόν ἑαυτό μας πώς οἱ ἀριθμοί πού ἀνάφερα φανερώνουν ἕνα ἐπίπεδο φτωχό, ἄθλιο, ὡστόσο ὅμως μέ τούς ἀριθμούς αὐτούς μποροῦμε νά ἀποδείξουμε πώς, ὅσο κι' ἄν τό 1921 ἦταν δύσκολο, ὅσο μεγάλα κι' ἄν ἦταν τά βάρη πού ἔπεσαν στήν ἐργατική καί τήν ἀγροτική τάξη, ἔχουμε ὡστόσο ἄνοδο, βρισκόμαστε σέ σωστό δρόμο καί, ὅταν ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις, μποροῦμε νά ἐλπίζουμε πώς ἡ ἄνοδος θά εἶναι ἀκόμη πιό μεγάλη.

Θά ἤθελα νά σᾶς ἀνακοινώσω ἀκόμη μερικά στοιχεῖα γιά τίς ἐπιτυχίες τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ. Δυστυχῶς μεγάλες ἐπιτυχίες ἀκόμη δέν ἔχουμε. Νόμιζα πώς θά μποροῦσα νά συγχαρῶ τό IX συνέδριο μέ τήν εὐκαιρία τῶν ἐγκαινίων τοῦ δεύτερου μεγάλου ἠλεκτρικοῦ κέντρου πού χτίστηκε ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία: πρῶτο — ἡ Σατούρκα, καί δεύτερο — νέο κέντρο — ὁ σταθμός τοῦ Κασίρ, πού ὑπολογίζαμε νά τόν ἐγκαινιάσουμε ἀκριβῶς τό Δεκέμβρη [136]. Ὁ σταθμός αὐτός θά ἔδινε καί μπορεῖ νά δόσει 6 000 κιλοβάτ κατά τό πρῶτο του στάδιο, πού μαζί μέ τά 18 000 κιλοβάτ πού ἔχουμε στή Μόσχα, θά ἦταν μιά οὐσιαστική βοήθεια. Ἀλλά μιά σειρά ἐμπόδια δέν μᾶς ἐπέτρεψαν νά ἐγκαινιάσουμε τό σταθμό αὐτό τό Δεκέμβρη τοῦ 1921. Θά ἀρχίσει νά λειτουργεῖ πολύ σύντομα, τό ἀργότερο μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες. Γενικά θά προσέξατε ἴσως τήν ἀπολογιστική ἔκθεση πού δημοσιεύτηκε τίς μέρες αὐτές στό περιοδικό «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» μέ τήν ὑπογραφή τοῦ μηχανικοῦ Λεβί, ὁ ὁποῖος εἶναι ἕνας ἀπό τούς πιό μεγάλους εἰδικούς πού πῆραν μέρος στό VIII Πανρωσικό συνέδριο ἠλεκτροτεχνιτῶν καί γενικά ἕνας ἀπό τά πιό σημαίνοντα στελέχη μας. Ἀπό τήν ἔκθεση αὐτή θά σᾶς ἀναφέρω μόνο τούς παρακάτω συνοπτικούς ἀριθμούς: στή διάρκεια τοῦ 1918 καί 1919 μπῆκαν σέ λειτουργία στή χώρα μας 51 ἠλεκτροσταθμοί μέ δυναμικό 3 ½ χιλιάδες κιλοβάτ. Στή διάρκεια τοῦ 1920 καί 1921 μπῆκαν σέ λειτουργία 221 σταθμοί μέ δυναμικό 12 χιλ. κιλοβάτ. Οἱ ἀριθμοί αὐτοί σέ σύγκριση μέ παρόμοιους ἀριθμούς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης θά φανοῦν φυσικά ἐξαιρετικά μικροί καί φτωχοί. Μά δείχνουν πῶς μπορεῖ νά προχωρεῖ ἡ δουλιά ἀκόμη κι' ὅταν ὑπάρχουν δυσκολίες πού δέν γνώρισε καμιά ἄλλη χώρα. Ἀρκετά σπουδαῖο ρόλο ἔπαιξε ἡ ἐξάπλωση τῶν μικρῶν σταθμῶν στό χωριό. Πρέπει νά ποῦμε ἀνοιχτά πώς πολύ συχνά ἐδῶ ἔχουμε διασπορά. Μά κι' ἀπ' αὐτή τή διασπορά ὑπάρχει κάποιο ὄφελος. Ἀπό τούς μικρούς αὐτούς σταθμούς δημιουργήθηκαν στό χωριό κέντρα τῆς σύγχρονης

μεγάλης βιομηχανίας. Τά κέντρα αὐτά εἶναι ἐλάχιστα, ὡστόσο ὅμως δείχνουν στούς ἀγρότες πώς ἡ Ρωσία δέν θά σταματήσει στή χειρωνακτική δουλιά, δέν θά παραμείνει μέ τό πρωτόγονο ξύλινο ἀλέτρι της, μά θά τραβήξει μπροστά σέ ἄλλους καιρούς. Καί τίς μάζες τῶν ἀγροτῶν τίς κατακτᾶ σιγά-σιγά ἡ ἰδέα πώς μποροῦμε καί πρέπει νά ὀργανώσουμε τή Ρωσία πάνω σέ ἄλλη βάση. Τά χρονικά ὅρια ἐδῶ, ὅπως εἶπα, μετριοῦνται μέ δεκάδες χρόνια, μά ἡ δουλιά ἄρχισε πιά, ὁ βαθμός συνειδητότητας μέσα στήν ἀγροτική μάζα αὐξάνει, κι' αὐτό γίνεται ἐνμέρει χάρη ἀκριβῶς στό γεγονός ὅτι στή χώρα μας οἱ μικροί σταθμοί πληθαίνουν πιό γρήγορα ἀπ' ὅ,τι οἱ μεγάλοι. Μά ἄν στά 1921 ἀργήσαμε νά ἐγκαινιάσουμε ἕνα μεγάλο ἠλεκτροσταθμό, στίς ἀρχές τοῦ 1922 οἱ σταθμοί αὐτοί θά γίνουν δυό: τοῦ Κασίρ κοντά στή Μόσχα καί τοῦ Οὔτκιν Ζάβοντ κοντά στήν Πετρούπολη [137]. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή βρισκόμαστε, πάντως, σ' ἕνα δρόμο πού μᾶς ἐξασφαλίζει τήν κίνηση πρός τά μπρός, ἐφόσον θά ἐξακολουθοῦμε νά ἐκπληρώνουμε τά καθήκοντά μας, ἐντείνοντας ὅπως πρίν τίς δυνάμεις μας.

Δυό λόγια γιά μιά ἀκόμη ἐπιτυχία — τήν ἐπιτυχία πού σημειώσαμε στήν ἐξόρυξη τύρφης. Ἡ ἐξόρυξη τύρφης ἔφτασε τό 1920 στή χώρα μας στά 93 ἑκ. πούτια, τό 1921 τά 139 ἑκ. πούτια. Εἶναι ἴσως ὁ μοναδικός τομέας, ὅπου ξεπεράσαμε κατά πολύ τό προπολεμικό ἐπίπεδο. Τά ἀποθέματα τύρφης στή χώρα μας εἶναι τόσο πλούσια, ὅσο σέ καμιά ἄλλη χώρα τοῦ κόσμου. Στό σημεῖο ὅμως αὐτό εἴχαμε τεράστιες δυσκολίες, μερικές ὑπάρχουν καί σήμερα, γιατί ἡ δουλιά αὐτή πού εἶναι γενικά βαριά, ἦταν ἰδιαίτερα στή Ρωσία φοβερά βαριά. Ἡ ἐφεύρεση ἑνός ὑδραυλικοῦ τρόπου γιά τήν ἐξόρυξη τῆς τύρφης, μέ τόν ὁποῖο εἶχαν ἀσχοληθεῖ στή Γενική Διεύθυνση τύρφης οἱ σ.σ. Ράντσενκο, Μένσικοφ καί Μορόζοφ, κάνει πιό ἐλαφριά αὐτή τή δουλιά. Πρός τήν κατεύθυνση αὐτή σημειώσαμε τεράστια πρόοδο. Τό 1921 δούλευαν ὅλο κι' ὅλο 2 τυρφοαντλίες — μηχανήματα γιά τήν ὑδραυλική ἐξόρυξη τῆς τύρφης, πού ἀπαλλάσσουν τούς ἐργάτες ἀπό τήν ἐξαιρετικά βαριά δουλιά, ἡ ὁποία ἀπαιτοῦνταν μέχρι τώρα γιά τήν ἐξόρυξη τῆς τύρφης. Τώρα ἔχουν παραγγελθεῖ στή Γερμανία κι' ἔχουν ἐξασφαλιστεῖ γιά τό 1922 εἴκοσι μηχανήματα. Ἄρχισε ἡ συνεργασία μας μέ μιά προηγμένη εὐρωπαϊκή χώρα. Καί μπροστά μας ξανοίγεται ἡ δυνατότητα ἀνάπτυξης αὐτῆς τῆς συνεργασίας πού μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἀπαραίτητη. Στή Ρωσία ὑπάρχουν ἀπέραντες βαλτώδεις ἐκτάσεις καί τεράστια ἀποθέματα τύρφης, πού δέν τά ἔχει καμιά ἄλλη χώρα. Καί

σήμερα παρουσιάζεται ἡ δυνατότητα νά μετατραπεῖ αὐτή ἡ ἀφάνταστα βαριά ἐργασία, πού μποροῦσαν καί μποροῦν νά τήν κάνουν ἐλάχιστοι μόνο ἐργάτες, σέ μιά ἐργασία πιό κανονική. Ἡ πρακτική συνεργασία μ' ἕνα σύγχρονο προηγμένο κράτος —τή Γερμανία— πραγματοποιήθηκε, γιατί ἐκεῖ στά ἐργοστάσια φτιάχνουν ἤδη μηχανήματα πού διευκολύνουν αὐτή τήν ἐργασία, μηχανήματα πού σίγουρα θά ἀρχίσουν νά δουλεύουν τό 1922. Τό γεγονός αὐτό πρέπει νά τό προσέξουμε. Σ' αὐτό τόν τομέα μποροῦμε νά κάνουμε πολλά, πάρα πολλά, ἄν ὅλοι ξέρουμε καί διαδίδουμε τήν ἰδέα πώς μέ τήν ἔνταση τῶν προσπαθειῶν μας καί μέ τήν ἐκμηχάνιση τῆς ἐργασίας ἡ Ρωσία ἔχει περισσότερες δυνατότητες ἀπό ὁποιοδήποτε ἄλλο κράτος νά βγεῖ ἀπό τήν οἰκονομική κρίση.

Στόν τομέα τώρα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς μας θέλω νά ὑπογραμμίσω ἀκόμη μιά πλευρά τοῦ ζητήματος. Κατά τήν ἐκτίμηση τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς μας δέν ἀρκεῖ νά στρέφουμε τήν προσοχή μας σ' αὐτό πού μπορεῖ νά παρουσιάζει ἰδιαίτερη σπουδαιότητα. Βέβαια, ἡ οὐσία τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς εἶναι ἡ συμμαχία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, ἡ στενή σύνδεση τοῦ προλεταριάτου μέ τίς πλατιές ἀγροτικές μάζες. Ἡ ἄνοδος τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων —πού πρέπει νά γίνει μέ κάθε θυσία, τό ταχύτερο, ἀμέσως — ἄρχισε χάρη στή νέα οἰκονομική πολιτική. Ὑπάρχει ἀκόμη μιά πλευρά τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς: ἡ μάθηση. Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική δημιουργεῖ τίς κατάλληλες συνθῆκες γιά νά ἀρχίσουμε νά διδασκόμαστε ὅπως πρέπει τή διεύθυνση τῆς οἰκονομίας, καί πρός τήν κατεύθυνση αὐτή δουλέψαμε μέχρι σήμερα πολύ ἄσχημα. Φυσικά ἕνας κομμουνιστής καθοδηγητής, ἕνας συνδικαλιστής καθοδηγητής τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν δύσκολα μπορεῖ νά καταλάβει πώς τό ἐμπόριο εἶναι τώρα ἡ λυδία λίθος τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς, ἡ μόνη δυνατή συμμαχία τῆς πρωτοπορίας τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά, ὁ μοναδικός δεσμός γιά νά ἀρχίσουμε σ' ἕνα κοινό μέτωπο τήν οἰκονομική ἄνοδο. Ἄν πάρουμε ἕναν ὁποιονδήποτε ἔμπορο πού ἐμπορεύεται κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ κράτους καί τοῦ δικαστηρίου (τό δικαστήριο τό δικό μας εἶναι προλεταριακό, καί εἶναι σέ θέση νά ἐπιβλέπει κάθε ἰδιώτη ἐπιχειρηματία, ὥστε νά ψηφίζονται γι' αὐτούς νόμοι διαφορετικοί ἀπό ἐκείνους πού ψηφίζονται στά ἀστικά κράτη· πρίν ἀπό λίγο καιρό στή Μόσχα εἴχαμε μιά τέτια περίπτωση [138], καί ξέρετε καλά ὅλοι

πώς τίς περιπτώσεις αὐτές θά τίς πολλαπλασιάσουμε, τιμωρώντας αὐστηρά τίς ἀπόπειρες παραβίασης τῶν νόμων μας ἀπό τούς κύριους ἰδιῶτες ἐπιχειρηματίες), θά δοῦμε πώς παρόλα αὐτά ὁ ἔμπορος αὐτός, ὁ ἰδιώτης αὐτός ἐπιχειρηματίας, ἐφόσον ἐξασφαλίσει ἕνα κέρδος 100% θά μπορεῖ νά κάνει μιά δουλιά, νά ἐξοικονομήσει λογουχάρη πρῶτες ὕλες γιά τή βιομηχανία, πού δέν θά μπορέσει νά τήν κάνει ποτέ ὁποιοσδήποτε κομμουνιστής καί συνδικαλιστής. Κι' ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ σημασία τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Διδαχτεῖτε. Ἡ ἐκπαίδευση αὐτή εἶναι πολύ σοβαρή, ὅλοι μας πρέπει νά τήν περάσουμε. Ἡ ἐκπαίδευση αὐτή εἶναι ἐξαιρετικά σκληρή. Δέν μοιάζει μέ τίς σχολικές παραδόσεις καί μέ τίς διάφορες ἐξετάσεις πού γίνονται στά σχολεῖα. Εἶναι ἕνα πρόβλημα μιᾶς δύσκολης καί σκληρῆς οἰκονομικῆς πάλης πού μπαίνει σέ συνθῆκες ἐξαθλίωσης, σέ συνθῆκες ἀπίστευτων δυσκολιῶν, δυσχερειῶν, σιτοδείας, πείνας, κρύου, μά εἶναι μιά πραγματική ἐκπαίδευση πού πρέπει νά τήν περάσουμε. Κάθε προσπάθεια νά τήν ἀποφύγουμε, κάθε προσπάθεια νά κλείσουμε τά μάτια, μέ τή δικαιολογία πώς αὐτό τάχα δέν εἶναι δουλιά δική μας, θά εἶναι ἡ πιό ἐγκληματική καί ἡ πιό ἐπικίνδυνη κομμουνιστική καί συνδικαλιστική ἀλαζονεία. Καί τήν ἁμαρτία αὐτή, σύντροφοι, τήν ἔχουμε ὅλοι μας πού κυβερνᾶμε τή Σοβιετική Ρωσία, καί πρέπει νά τό ὁμολογήσουμε μέ ἀπόλυτη εἰλικρίνεια γιά νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπ' αὐτή τήν ἀδυναμία.

Καταπιανόμαστε μέ τό πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, ἔχοντας σάν βάση τή χθεσινή μας πείρα, κι' ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται τό μεγάλο μας λάθος. Θά σᾶς ἀναφέρω στό σημεῖο αὐτό μιά γαλλική παροιμία πού λέει πώς συνήθως οἱ ἀδυναμίες τῶν ἀνθρώπων συνδέονται μέ τίς ἀρετές τους. Οἱ ἀδυναμίες τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατά κάποιο τρόπο μιά προέκταση τῶν ἀρετῶν του. Ἄν ὅμως οἱ ἀρετές φτάσουν στήν ὑπερβολή, ἄν δέν ἐκδηλώνονται τότε πού πρέπει καί ἐκεῖ πού πρέπει, τότε γίνονται ἀδυναμίες. Αὐτό τό πράγμα ἴσως θά τό παρατήρησε σχεδόν ὁ καθένας σας καί στήν ἀτομική του ζωή καί γενικότερα, καί τώρα τό βλέπουμε σέ ὅλη τήν ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασής μας, τοῦ Κόμματος καί τῶν συνδικάτων μας πού εἶναι τό βασικότερο στήριγμα τοῦ Κόμματός μας! Βλέπουμε αὐτή τήν ἀδυναμία, πού παρουσιάστηκε σάν κάποια ἐπέκταση τῶν ἀρετῶν μας, σέ ὅλο τό μηχανισμό πού κυβερνᾶ τή Σοβιετική Ρωσία. Ἡ μεγαλύτερή μας ἀρετή ἦταν ὅτι στόν πολιτικό

καί στρατιωτικό τομέα κάναμε ἕνα κοσμοϊστορικό βῆμα, πού πέρασε στήν παγκόσμια ἱστορία σάν ἀπαρχή μιᾶς νέας ἐποχῆς. Ὅσες δυσκολίες κι' ἄν χρειαστεῖ νά ὑποφέρουμε ἀκόμη, αὐτό κανείς δέν μπορεῖ νά μᾶς τό πάρει πίσω. Βγήκαμε ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί γλιτώσαμε ἀπό τά δεινά μας μόνο χάρη στήν προλεταριακή ἐπανάσταση, μόνο χάρη στό γεγονός ὅτι τό σοβιετικό καθεστώς ἀντικατέστησε τό παλιό καθεστώς. Αὐτό δέν μποροῦν νά μᾶς τό ἀφαιρέσουν, εἶναι μιά ἀρετή ἀδιαμφισβήτητη, ἀμετάκλητη καί ἀναφαίρετη, πού δέν μπορεῖ νά μᾶς ἀφαιρεθεῖ μέ καμιά προσπάθεια καί πίεση τῶν ἐχθρῶν μας, μά πού ἄν ἐξακολουθοῦμε νά τήν ἐκδηλώνουμε ἐκεῖ πού δέν πρέπει γίνεται ἡ πιό ἐπικίνδυνη ἀδυναμία.

Τά πολιτικά καί στρατιωτικά προβλήματα κατορθώναμε καί τά λύναμε, διεγείροντας τόν ἐνθουσιασμό ἀνάλογα μέ τό βαθμό συνείδησης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Ὅλοι εἶχαν καταλάβει πώς ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος τούς πνίγει. Δέν χρειαζόταν νά ἀνέβουν σέ μιά πιό ὑψηλή βαθμίδα συνειδητότητας, σέ ὑψηλότερο ὀργανωτικό ἐπίπεδο γιά νά τό κατανοήσουν. Ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ ὁρμή καί ὁ ἡρωισμός πού ἔμενε καί θά μείνει γιά πάντα μιά μνημειώδης ἀπόδειξη γιά τό τί φτιάχνει ἡ ἐπανάσταση καί τί μποροῦσε νά φτιάξει, βοήθησαν νά λύσουμε αὐτά τά προβλήματα. Νά πῶς σημειώσαμε τήν πολιτική καί στρατιωτική ἐπιτυχία, κι' αὐτή ἡ ἀρετή γίνεται τώρα ἡ πιό ἐπικίνδυνη ἀδυναμία. Κοιτάζουμε πρός τά πίσω καί νομίζουμε πώς μέ τόν ἴδιο τρόπο μποροῦμε νά λύσουμε καί τά οἰκονομικά προβλήματα. Μά ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι τό λάθος: τή στιγμή πού ἡ κατάσταση ἄλλαξε κι' εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά λύσουμε ἄλλου εἴδους προβλήματα, δέν ἐπιτρέπεται νά κοιτάζουμε πρός τά πίσω καί νά δοκιμάζουμε νά λύσουμε τά προβλήματα αὐτά μέ τή χθεσινή μέθοδο. Μή δοκιμάζετε — δέν πρόκειται νά τά λύσετε! Κι' αὐτό τό λάθος πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε. Τά κομμουνιστικά καί συνδικαλιστικά στελέχη, πού τίς περισσότερες φορές εἴτε σάν σοβιετικά στελέχη, εἴτε σάν χθεσινοί μαχητές, παραμερίζουν καί ἀποφεύγουν τή δουλιά στόν οἰκονομικό τομέα, μιά δουλιά δύσκολη, ἐπίμοχθη, πολύχρονη, πού ἀπαιτεῖ ἀντοχή, σκληρές δοκιμασίες, μακρόχρονη προσπάθεια, ἐπιμέλεια καί ἐπιμονή, καί προσπαθοῦν νά δικαιολογηθοῦν, ἐπικαλούμενοι τίς μεγάλες ὑπηρεσίες τους στό παρελθόν, μοῦ θυμίζουν τίς χῆνες τοῦ μύθου πού καμάρωναν ὅτι «ἔσωσαν τή Ρώμη» καί πού ὁ ἀγρότης τούς ἀπάντησε, ἀρπά-

ζοντας τή βέργα. «Πεῖτε καλύτερα τί κάνετε ἐσεῖς καί ὄχι τί ἔφτιαχναν μιά φορά οἱ πρόγονοί σας». Κανείς δέν μπορεῖ νά μᾶς ἀρνηθεῖ, ὅτι στά 1917 — 1918 — 1919 — 1920 ἐκπληρώσαμε τά πολιτικά καί στρατιωτικά καθήκοντά μας μέ τόν ἴδιο ἡρωισμό καί τήν ἴδια ἐπιτυχία μέ τήν ὁποία ἐγκαινιάσαμε μιά νέα ἐποχή στήν παγκόσμια ἱστορία. Αὐτό μᾶς ἀνήκει, καί κανείς οὔτε στό Κόμμα, οὔτε στά συνδικάτα δέν ἀποπειράθηκε νά μᾶς τό ἀφαιρέσει — μά τό καθῆκον πού στέκεται σήμερα μπροστά στά σοβιετικά στελέχη καί στά στελέχη τῶν συνδικάτων εἶναι διαφορετικό.

Τώρα εἶστε περικυκλωμένοι ἀπό τά καπιταλιστικά κράτη, πού δέν σᾶς βοηθοῦν, μά σᾶς ἐμποδίζουν, δουλεύετε σέ συνθῆκες ἐξαθλίωσης, καταστροφῆς, πείνας καί δυστυχίας. Ἤ θά μάθετε νά δουλεύετε μέ ἄλλους ρυθμούς, παίρνοντας ὑπόψη πώς ἡ δουλιά θά κρατήσει ὄχι λίγους μῆνες, ἀλλά ὁλόκληρες δεκαετίες, βαδίζοντας χέρι-χέρι μέ τή μάζα πού ὑπόφερε τά πάνδεινα καί δέν μπορεῖ νά δουλεύει κάθε μέρα μέ ἡρωικούς ἐπαναστατικούς ρυθμούς — ἤ θά μάθετε νά δουλεύετε, ἤ δικαιολογημένα θά σᾶς παρομοιάσουν μέ τίς χῆνες τοῦ μύθου. Δέν εἶναι κακό γιά ἕνα ὁποιοδήποτε συνδικαλιστικό καί πολιτικό στέλεχος νά λέει γενικά τή φράση πώς, νά, ἐμεῖς, τά συνδικάτα, ἐμεῖς, τό Κομμουνιστικό κόμμα, κυβερνᾶμε — αὐτό εἶναι καλό. Στόν πολιτικό καί στρατιωτικό τομέα διευθύναμε θαυμάσια, μά στόν οἰκονομικό τομέα διευθύνουμε πολύ ἄσχημα. Αὐτό πρέπει νά τό καταλάβουμε καί νά κάνουμε καλύτερα τή δουλιά μας. Σέ ὁποιοδήποτε συνδικάτο πού βάζει γενικά τό ζήτημα, ἄν τά συνδικάτα πρέπει ἤ ὄχι νά συμμετέχουν στήν παραγωγή θά πῶ: ἀφῆστε τίς φλυαρίες (χειροκροτήματα), καλύτερα ἀπαντεῖστε μου πρακτικά σ' ἕνα ἐρώτημα καί πεῖτε μου (ἄν κατέχετε κάποιο ὑπεύθυνο πόστο, ἀπαντεῖστε μου σάν ἄνθρωπος μέ κύρος, στέλεχος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος ἤ τῶν συνδικάτων): ποῦ ὀργανώσατε καλά τήν παραγωγή, πόσα χρόνια τήν ὀργανώνατε, πόσα ἄτομα ἔχετε στή διάθεσή σας — χίλια ἤ δέκα χιλιάδες — δόστε μου ἕναν κατάλογο τῶν ἀνθρώπων πού τοποθετήσατε σέ μιά οἰκονομική δουλιά, πού τή βγάλατε πέρα καί μή καταπιάνεστε μέ 20 δουλιές καί μετά νά τίς ἀφήνετε ὅλες στή μέση, γιατί δέν σᾶς παίρνει ὁ χρόνος. Στή χώρα μας, σύμφωνα μέ τά σοβιετικά μας ἤθη, δέν συνηθίζουμε νά βγάζουμε πέρα μιά οἰκονομική δουλιά, νά μποροῦμε νά ποῦμε ὕστερα ἀπό ἀρκετά χρόνια πώς τά καταφέραμε, νά μή φοβόμαστε νά παίρνουμε μαθήματα ἀκόμη καί ἀπό τόν ἔμπορο πού βγάζει κέρδος 100% κι' ἀκόμη παραπάνω. Ὅμως

συνηθίσαμε νά συντάσσουμε μιά θαυμάσια ἀπόφαση σχετικά μέ τίς πρῶτες ὕλες, νά λέμε πώς, νά, ἐμεῖς εἴμαστε οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, τῶν συνδικάτων, τοῦ προλεταριάτου. Μέ συγχωρεῖτε, παρακαλῶ. Ἀλλά τί θά πεῖ προλεταριάτο; Εἶναι ἡ τάξη πού ἀπασχολεῖται στή μεγάλη βιομηχανία. Καί ποῦ εἶναι ἡ μεγάλη βιομηχανία; Τί λογῆς προλεταριάτο εἶναι αὐτό; Ποῦ εἶναι ἡ βιομηχανία σας; Γιατί δέν δουλεύει; Ἐπειδή δέν ἔχει πρῶτες ὕλες. Μά δέν μπορέσατε νά προμηθευτεῖτε; Ὄχι. Γράψτε λοιπόν μιά ἀπόφαση γιά τήν προμήθειά τους καί σταυρῶστε τά χέρια, καί τότε θά σᾶς ποῦν πώς κάνατε μιά ἀνοησία καί πώς ἑπομένως δέν διαφέρετε ἀπό τή χήνα πού οἱ πρόγονοί της ἔσωσαν τή Ρώμη.

Ἡ ἱστορία μᾶς ἀνάθεσε σήμερα τό καθῆκον νά ὁλοκληρώσουμε τή μεγάλη πολιτική ἐπανάσταση μέ μιά ἀργή, βαριά, δύσκολη οἰκονομική δουλιά, πού τά χρονικά της ὅρια εἶναι πολύ μεγάλα. Στήν ἱστορία οἱ μεγάλες πολιτικές ἐπαναστάσεις ἀπαιτοῦσαν πάντα ἕνα δρόμο μακρύ γιά νά ἑδραιωθοῦν. Ὅλες οἱ μεγάλες πολιτικές ἐπαναστάσεις γίνονταν μέ τόν ἐνθουσιασμό τῆς πρωτοπορίας πού αὐθόρμητα, μισοσυνειδητά τήν ἀκολουθοῦσε ἡ μάζα. Ἀλλιῶς δέν μποροῦσε νά ὑπάρξει ἐξέλιξη στήν κοινωνία πού καταπιεζόταν ἀπό τούς βασιλιάδες, τούς τσιφλικάδες, τούς καπιταλιστές. Κι' αὐτό τό μέρος τῆς δουλιᾶς, δηλαδή ἡ πολιτική ἐπανάσταση ἔγινε ἀπό μᾶς κατά τέτιο τρόπο, πού ἡ κοσμοϊστορική σημασία αὐτοῦ τοῦ ἔργου εἶναι ἀναμφισβήτητη. Ὅμως ὕστερα, πίσω ἀπό τή μεγάλη πολιτική ἐπανάσταση ἔρχεται ἄλλο καθῆκον πού πρέπει νά κατανοηθεῖ: ἡ ἐπανάσταση αὐτή πρέπει νά ἀφομοιωθεῖ, νά πραγματοποιηθεῖ χωρίς τή δικαιολογία ὅτι τό σοβιετικό σύστημα εἶναι ἄσχημο καί πρέπει νά ἀναδιοργανωθεῖ. Ἔχουμε πάρα πολλούς πού θέλουν τίς κάθε λογῆς ἀναδιοργανώσεις καί ὅλες αὐτές οἱ ἀναδιοργανώσεις ἀποτελοῦν μιά μάστιγα πού μεγαλύτερη δέν γνώρισα ποτέ στή ζωή μου. Ξέρω πολύ καλά πώς ὑπάρχουν ἀδυναμίες στό μηχανισμό ὀργάνωσης τῶν μαζῶν, καί σέ κάθε δέκα ἀδυναμίες πού θά μοῦ ὑποδείξει ὁποιοσδήποτε ἀπό σᾶς μπορῶ ἀμέσως νά ἀναφέρω ἐπιπρόσθετα ἄλλες ἑκατό. Μά ἐδῶ δέν πρόκειται νά βελτιωθεῖ ὁ μηχανισμός αὐτός μέ μιά γρήγορη ἀναδιοργάνωση, ἐκεῖνο πού ἐνδιαφέρει εἶναι ὅτι αὐτός ὁ πολιτικός μετασχηματισμός πρέπει νά ἀφομοιωθεῖ γιά νά ἀποκτήσουμε ἕνα ἄλλο πολιτισμένο οἰκονομικό ἐπίπεδο. Νά ποιά εἶναι ἡ οὐσία. Δέν χρειάζεται νά ἀναδιοργανώνουμε, ἀλλά ἀν-

τίθετα νά βοηθήσουμε νά διορθωθοῦν οἱ πολυάριθμες ἀδυναμίες πού ὑπάρχουν στό σοβιετικό καθεστώς καί σέ ὅλο τό διοικητικό μηχανισμό, γιά νά βοηθήσουμε δεκάδες καί ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Πρέπει ὅλη ἡ ἀγροτική μάζα νά μᾶς βοηθήσει νά ἀφομοιώσουμε τή μεγαλειώδη πολιτική κατάκτηση πού εἴχαμε. Πρέπει νά εἴμαστε νηφάλιοι καί νά πάρουμε ὑπόψη μας πώς αὐτή ἡ κατάκτηση πραγματοποιήθηκε, μά ἀκόμη δέν μπῆκε μέσα στή σάρκα καί στό αἷμα τῆς καθημερινῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καί στίς συνθῆκες ὕπαρξης τῶν μαζῶν. Γι' αὐτό χρειάζεται νά δουλέψουμε ὁλόκληρες δεκαετίες καί νά καταβάλουμε τεράστιες προσπάθειες. Ἡ δουλιά αὐτή δέν μπορεῖ νά γίνει μέ τούς ρυθμούς, μέ τήν ταχύτητα καί μέ τούς ὅρους πού γινόταν ἡ πολεμική δουλιά.

Πρίν τελειώσω, ἐπιτρέψτε μου νά ἐπεκτείνω αὐτό τό δίδαγμα — ὅτι οἱ ἀδυναμίες εἶναι κάποτε ἐπέκταση τῶν ἀρετῶν μας — σέ μιά ἀπό τίς ὑπηρεσίες καί συγκεκριμένα στήν ΠΕΕ. Σύντροφοι! Ξέρετε βέβαια ὅλοι τί ἄγριο μίσος προκαλεῖ αὐτή ἡ ὑπηρεσία στούς ρώσους φυγάδες καί στούς πολυάριθμους ἐκπροσώπους τῶν κυρίαρχων τάξεων τῶν ἰμπεριαλιστικῶν χωρῶν, ὅπου ζοῦν αὐτοί οἱ ρῶσοι φυγάδες. Καί γιατί ὄχι; Ἡ ὑπηρεσία αὐτή ἦταν τό κοφτερό σπαθί μας ἐνάντια στίς ἀναρίθμητες συνωμοσίες, τίς ἀναρίθμητες ἀπόπειρες πού ὀργάνωναν ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία ἄνθρωποι ἀσύγκριτα πιό δυνατοί ἀπό μᾶς. Στά χέρια τους, στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν καί τσιφλικάδων, ἔμειναν ὅλοι οἱ διεθνεῖς δεσμοί, αὐτοί εἶχαν ὅλη τή διεθνή ὑποστήριξη, τήν ὑποστήριξη κρατῶν ἀσύγκριτα πιό ἰσχυρῶν ἀπό τό δικό μας. Ἀπό τήν ἱστορία αὐτῶν τῶν συνωμοσιῶν ξέρετε πῶς ἐνεργοῦσαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί. Ξέρετε ὅτι δέν μπορούσαμε νά ἀπαντήσουμε ἀλλιῶς, παρά μέ ἀντίποινα ἀμείλικτα, κεραυνοβόλα, ἄμεσα, πού εἶχαν τήν ἐπιδοκιμασία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Αὐτή ἦταν μιά ἀρετή τῆς Πανρωσικῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς. Αὐτό θά τό τονίζουμε πάντα, ὅταν θά ἀκοῦμε ἄμεσα εἴτε ἔμμεσα, ὅπως ἀκοῦμε συχνά ἀπό τό ἐξωτερικό, τίς κραυγές τῶν ρώσων ἐκείνων ἐκπροσώπων πού ξέρουν νά χρησιμοποιοῦν σέ ὅλες τίς γλῶσσες τή λέξη «Τσεκά» καί νά τή θεωροῦν ὑπόδειγμα, τυπική μορφή τῆς ρωσικῆς βαρβαρότητας.

Κύριοι καπιταλιστές, ρῶσοι καί ξένοι! Ξέρουμε πώς ποτέ δέν πρόκειται νά συμπαθήσετε αὐτή τήν ὑπηρεσία. Καί εἶναι εὔλογο! Ἡ ὑπηρεσία αὐτή ἤξερε, ὅπως κανείς ἄλλος, νά

ξεσκεπάζει τίς σκευωρίες σας καί τίς ραδιουργίες σας, σέ μιά περίοδο πού δοκιμάζατε νά μᾶς πνίξετε, πού όργανώνατε ἐπιδρομές ἐναντίον μας ἀπ' ὅλες τίς μεριές, πού σκαρώνατε συνωμοσίες στό ἐσωτερικό καί δέν σταματούσατε μπροστά σέ κανένα ἔγκλημα, γιά νά τορπιλίσετε τήν εἰρηνική μας ἐργασία. Ἡ ἀπάντησή μας σέ ὅλα αὐτά δέν μποροῦσε παρά νά εἶναι ἡ δημιουργία μιᾶς ὑπηρεσίας πού θά μποροῦσε νά παρακολουθεῖ τό κάθε βῆμα τῶν συνωμοτῶν καί θά χρησιμοποιοῦσε ὄχι τή μέθοδο τῆς πειθοῦς, ἀλλά τή μέθοδο τῆς ἄμεσης τιμωρίας. Χωρίς μιά τέτια ὑπηρεσία ἡ ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει, ὅσο θά ὑπάρχουν στόν κόσμο ἐκμεταλλευτές πού δέν ἔχουν καμιά ὄρεξη νά προσφέρουν μέ τό δίσκο τά δικαιώματα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες. Αὐτό τό ξέρουμε πολύ καλά, μά ξέρουμε ταυτόχρονα πώς οἱ ἀρετές τοῦ ἀνθρώπου μποροῦν νά γίνουν ἀδυναμίες, καί ξέρουμε πώς ἡ κατάσταση πού δημιουργήθηκε στή χώρα μας ἀπαιτεῖ ἐπιτακτικά νά περιορίσουμε τήν ὑπηρεσία αὐτή σέ μιά σφαίρα καθαρά πολιτική, νά συγκεντρώσουμε τή δραστηριότητά της στά καθήκοντα πού τήν ἐκπλήρωσή τους ὑποβοηθοῦν ἡ κατάσταση καί οἱ συνθῆκες πού ὑπάρχουν. Ἐφόσον οἱ ἀπόπειρες τῆς ἀντεπανάστασης θά ἐξακολουθοῦν νά εἶναι τέτιες πού ἦταν ὥς τώρα — καί δέν ἔχουμε ἀποδείξεις ὅτι στό σημεῖο αὐτό ἡ ψυχολογία τῶν ἀντιπάλων μας ἄλλαξε, δέν ἔχουμε λόγους νά πιστέψουμε κάτι τέτιο — θά εἴμαστε πάντα σέ θέση νά ἀπαντοῦμε μέ τέτιον τρόπο, ὥστε νά καταλάβουν ὅτι δέν παίζουμε. Τό σοβιετικό κράτος ἐπιτρέπει νά ἔρχονται στό ἔδαφός του ξένοι ἀντιπρόσωποι μέ τό πρόσχημα τῆς βοήθειας, οἱ ἀντιπρόσωποι ὅμως αὐτοί βοηθοῦν στήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τέτια παραδείγματα ἔχουμε. Τό κράτος μας δέν θά φτάσει σέ μιά τέτια κατάσταση, χάρη στό γεγονός ὅτι θά ἐκτιμοῦμε πάντα καί θά χρησιμοποιοῦμε μιά τέτια ὑπηρεσία σάν τήν ΠΕΕ. Μποροῦμε νά τό ἐγγυηθοῦμε αὐτό σέ ὅλους. Μά παράλληλα τονίζουμε κατηγορηματικά πώς πρέπει νά ἀναδιοργανώσουμε τήν ΠΕΕ, νά καθορίσουμε τίς λειτουργίες της, τίς ἁρμοδιότητές της καί νά περιορίσουμε τή δουλιά της στά πολιτικά ζητήματα. Μπροστά μας στέκει τό καθῆκον νά ἀναπτύξουμε τίς συναλλαγές ἀνάμεσα στούς πολίτες — αὐτό εἶναι ἀπαίτηση τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς — κι' αὐτό ἀπαιτεῖ μιά πιό μεγάλη ἐπαναστατική νομιμότητα. Εἶναι αὐτονόητο πώς, ὅταν δεχόμασταν πολεμικές ἐπιθέσεις, ὅταν τή σοβιετική ἐξουσία τήν ἔπιαναν ἀπό τό λαιμό, ἄν βάζαμε τό καθῆκον αὐτό πρῶτο, θά εἴμασταν σχολαστικοί, θά παίζαμε μέ τήν ἐπανάσταση, ἐπανάσταση ὅμως δέν θά πραγματο-

ποιούσαμε. Ὅσο προχωροῦμε σέ συνθῆκες πού δημιουργοῦνται ἀπό μιά στερεωμένη καί ἑδραιωμένη ἐξουσία, ὅσο προχωρεῖ ἡ ἀνάπτυξη τῶν συναλλαγῶν ἀνάμεσα στούς πολίτες, τόσο πιό ἐπιτακτική εἶναι ἡ ἀνάγκη νά προβάλουμε σταθερά τό σύνθημα τῆς ἐφαρμογῆς μιᾶς μεγάλης ἐπαναστατικῆς νομιμότητας, καί τόσο στενεύουν τά πλαίσια δράσης τῆς ὑπηρεσίας πού ἀπαντᾶ μέ ἀντιχτύπημα σέ κάθε χτύπημα τῶν συνωμοτῶν. Σ' αὐτό τό συμπέρασμα κατάληξε ἡ κυβέρνηση τό χρόνο πού ἐξετάζει ἡ εἰσήγηση, μέ βάση τήν πείρα της, τίς παρατηρήσεις της καί τίς μελέτες της.

Κλείνοντας, εἶμαι ὑποχρεωμένος, σύντροφοι, νά πῶ ὅτι τό πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζουμε αὐτό τό χρόνο καί πού τόσο ἄσχημα τό ἀντιμετωπίσαμε ὥς τώρα — ἡ ἕνωση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν σέ μιά στέρεη οἰκονομική συμμαχία, ἀκόμη καί στίς συνθῆκες τῆς πιό μεγάλης ἐξαθλίωσης καί καταστροφῆς — τό τοποθετήσαμε τώρα σωστά, χαράξαμε σωστή γραμμή, καί καμιά ἀμφιβολία σχετικά μ' αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει. Καί τό πρόβλημα αὐτό δέν εἶναι μόνο ρωσικό, ἀλλά καί παγκόσμιο. (Θυελλώδη, παρατεταμένα χειροκροτήματα.)

Τό πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζουμε σήμερα, καί γιά τήν ὥρα τό ἀντιμετωπίζουμε προσωρινά μόνοι, φαίνεται πώς εἶναι ἕνα πρόβλημα καθαρά ρωσικό, μά στήν πραγματικότητα τό πρόβλημα αὐτό θά τό ἀντιμετωπίσουν ὅλοι οἱ σοσιαλιστές. Ὁ καπιταλισμός πεθαίνει· πεθαίνοντας, μπορεῖ ἀκόμη νά προξενήσει ἀπίθανες συμφορές σέ δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, μά καμιά δύναμη δέν μπορεῖ νά τόν συγκρατήσει ἀπό τόν κατήφορο πού πῆρε. Ἡ νέα κοινωνία πού θά βασίζεται στή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν εἶναι ἀναπόφευκτη. Ἀργά ἤ γρήγορα, εἴκοσι χρόνια νωρίτερα ἤ εἴκοσι χρόνια ἀργότερα, ἡ κοινωνία αὐτή θά ἔρθει· καί γι' αὐτή, γιά τήν κοινωνία αὐτή κοπιάζουμε, ὅταν βοηθᾶμε νά βρεθοῦν οἱ μορφές τῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἐφαρμόζοντας τή νέα οἰκονομική πολιτική μας. Τό πρόβλημα αὐτό θά τό λύσουμε καί θά δημιουργήσουμε μιά τόσο ἰσχυρή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, πού καμιά δύναμη στόν κόσμο νά μήν μπορεῖ νά τή διασπάσει. (Θυελλώδη καί παρατεταμένα χειροκροτήματα.)

Δημοσιεύτηκε στίς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1921 στό δελτίο «Τό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Στενογραφημένα πρακτικά», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου: «Τό Ἔνατο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν, κόκκινων στρατιωτῶν καί κοζάκων βουλευτῶν. Στενογραφημένα πρακτικά». Μόσχα, ἐκδ. τῆς ΠΚΕΕ, 1922, ἀφοῦ παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα

2

ΟΜΙΛΙΕΣ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 26 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ [139]

1

Σύντροφοι! Ἀφοῦ ἀποφασίσαμε νά συνεχίσουμε τή συνομιλία μας — νομίζω πώς γι' αὐτό δέν ὑπάρχουν ἀμφιβολίες — θέλω νά πῶ μόνο ὅτι τώρα ἡ ὥρα κοντεύει ὀχτώ καί μισή, μποροῦμε ὥς τίς ἐννιάμισι καί ἀργότερα νά ἀσχοληθοῦμε ἐδῶ. Χρειάζεται νά διαλέξουμε ἐκεῖνο τό ζήτημα πού μᾶς ἐνδιαφέρει πιό πολύ. Ἄν ἐδῶ ἕνας σύντροφος ὑπόδειξε ὅτι αὐτό εἶναι τό ζήτημα τῆς γῆς, τότε ἐγώ ὀφείλω νά πῶ: ἄς μοιράσουμε τό χρόνο γιά τά ζητήματα πού ἔχουν τή μεγαλύτερη σημασία γιά μᾶς. Ἡ δουλιά μου ἐδῶ εἶναι, ὅπως ἐγώ τήν καταλαβαίνω, πιό πολύ νά ἀκούω καί νά κρατῶ σημειώσεις. Αὐτά πού ἤθελα νά σᾶς πῶ, σᾶς τά εἶπα στό συνέδριο. Προσπαθῶ νά γράφω ἀπό ποιό κυβερνεῖο, ἀπό ποιό νομό, γιά ποιό ζήτημα ὑπάρχουν πολλά παράπονα. Νομίζω ὅτι πρέπει νά μοιράσουμε τό χρόνο ἔτσι πού, τελειώνοντας τό ζήτημα τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας στίς μεταφορές μέ κάρα, νά ὑπολογίσουμε ποιά ἀκόμη ζητήματα φαίνονται τά πιό οὐσιαστικά, γιά νά προλάβουν ἐπίσης νά ποῦν τή γνώμη τους ἀπό τά διάφορα κυβερνεῖα. Δική μου δουλιά ἐδῶ εἶναι νά κρατῶ σημειώσεις ὅσο μπορῶ πιό λεπτομερειακές, γιά νά μάθω τί εἶπαν ἐδῶ οἱ ἐξωκομματικοί. Νά ἀπαντήσω σέ ὁρισμένες ἐρωτήσεις πού θά ὑποβληθοῦν ἐδῶ, θά μοῦ εἶναι ὁπωσδήποτε πολύ δύσκολο, γιατί ἐδῶ τώρα, αὐτή τή στιγμή, δέν θά μπορέσω νά δόσω ἀπάντηση ἀμέσως, ἐπειδή δέν ἔχω στοιχεῖα. Νά γιατί προτείνω νά διαλέξουμε ἐκεῖνα τά ζητήματα πού θεωροῦνται τά πιό σπουδαῖα καί γι' αὐτά νά ποῦν τή γνώμη τους ἀπό τίς ἐπαρχίες, ὅπως τό ἔκαναν καί γιά τήν ὑποχρεωτική ἐργασία στίς μεταφορές μέ κάρα, κι' ἐγώ θά καταγράφω τήν κάθε δήλωση πού γίνεται ἀπό τίς ἐπαρχίες.

2

Σύντροφοι, μοῦ εἶναι πολύ δύσκολο νά πῶ λίγα λόγια γιά τό ζήτημα αὐτό, γιατί ὅλες τίς ἐρωτήσεις πού μπῆκαν ἐδῶ τίς γράφω, καί μάλιστα γράφω ἀπό ποιό κυβερνεῖο, ποιές ὑποδείξεις ἔγιναν, ὅμως, χωρίς ἀκριβῆ στοιχεῖα τοῦ ἀντίστοιχου ἱδρύματος, δέν μπορῶ νά ἀπαντήσω στίς ἐρωτήσεις αὐτές. Στόν σύντροφο πού μόλις μίλησε ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργασίας ἦταν εὔκολη ἡ ἀπάντηση, γιατί ἔχει μπροστά του τό νόμο πού ἐκδόθηκε καί τήν ἐπεξήγηση μέ ποιόν τρόπο μέσω τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου αὐτοῦ θά ἐπιτευχθεῖ μιά ἀνακούφιση. Σέ ὁρισμένες ἐρωτήσεις πού ἐδῶ μπῆκαν χωρίς στοιχεῖα τοῦ ἀντίστοιχου Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου, δέν μπορῶ νά δόσω καμιά συγκεκριμένη ἀπάντηση.

Πήραμε ἐδῶ ἀκόμη μιά σειρά ἀπό σημειώματα. Ἕνα σημείωμα εἶναι τοῦ οὐκρανοῦ συντρόφου ἀπό τό Κίεβο, πού ρωτᾶ: γιατί ἐγώ δέν πῆγα οὔτε μιά φορά στήν Οὐκρανία; Νά πάω στήν Οὐκρανία εἶναι μακριά. Μοῦ εἶναι δύσκολο νά ἐπιχειρήσω τέτιο ταξίδι.

Ἕνας σύντροφος ρωτάει ποιός θά πληρώσει γιά τά ἄλογα πού χάθηκαν στήν ἐκτέλεση ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας. Τήν ἐρώτηση αὐτή τήν ἔγραψα. Ὁ σύντροφος ἔδοσε ἤδη γενική ἀπάντηση στήν ἐρώτηση.

Στή συνέχεια δόθηκαν δυό σημειώματα γιά τό ζήτημα τοῦ φόρου σέ εἶδος καί σχετικά μέ τό ὅτι ὁ φτωχός ἀγρότης δέν μπορεῖ νά ἀγοράσει ὑφάσματα. Εἶναι γνωστό ὅτι τώρα στήν ἀγροτιά σέ ὅλα τά κυβερνεῖα πέφτουν πάρα πολλές τέτιες δυσκολίες. Χωρίς στοιχεῖα τῆς ἀντίστοιχης ὑπηρεσίας καί στήν ἐρώτηση αὐτή δέν μπορῶ τώρα νά ἀπαντήσω.

Θά μπορέσουμε ἄραγε ἐμεῖς νά βοηθήσουμε καί πόσο νά βοηθήσουμε; Ἐπαναλαμβάνω ὅτι τώρα ἐγώ δέν μπορῶ νά δόσω ἀπάντηση. Μοῦ φαίνεται ὅτι τό πιό σπουδαῖο πού εἰπώθηκε ἐδῶ γιά τό ζήτημα τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας στίς μεταφορές μέ τά κάρα — στό βαθμό πού βιαστικά κοίταξα τά σημειώματα (καί κράτησα σύντομες σημειώσεις γιά ὅ,τι εἶπε ὁ κάθε σύντροφος πού μίλησε ἐδῶ) — τό κυριότερο κατά τή γνώμη μου πού βγαίνει ἐδῶ εἶναι οἱ ὑπερβασίες καί οἱ λαθεμένες ἐνέργειες τῶν Ζελεσκόμι [140]. Οἱ πιό πολλές ὑποδείξεις ἔγιναν γιά τό ὅτι οἱ δουλιές πού ὁρίστηκαν ἀπό τίς ἐπιτροπές αὐτές εἶναι βαριές, ὅτι βασανίζουν τούς ἀνθρώπους, ὅτι γίνεται πάρα πολλές φορές ὄχι

σωστή κατανομή καί καθορισμός τῶν ἐργασιῶν, ἰδιαίτερα σέ τέτιο καιρό, ὅταν οἱ δουλιές αὐτές στά ἀγροτικά νοικοκυριά εἶναι ἐντελῶς ἐπιζήμιες. Ὅλες τίς ὑποδείξεις αὐτές τίς ἔγραψα καί σημείωσα καί τό γεγονός πώς, ὅταν ἔγινε ἡ τελευταία κινητοποίηση γιά τρεῖς ἑβδομάδες, τότε ὅλους τούς συντρόφους τούς ἔστειλαν ἀπό τό κέντρο στίς ἐπαρχίες. Ἐγώ παρακάλεσα νά συγκεντρωθοῦν ἐξακριβωμένα στοιχεῖα γιά ὅλες τίς λαθεμένες ἐνέργειες πού ἀναφέρονται στή δουλιά τῶν καυσίμων καί σχετικά μέ τίς ὑπερβασίες, ὅπως καί μιά σειρά ἐκθέσεις. Γράμματα γι' αὐτό ἄρχισα ἤδη νά παίρνω, ὅμως τελευταῖα, λόγω τῆς ἀρώστιας, πού μέ ἀνάγκασε καί στό συνέδριο νά περιοριστῶ μόνο σέ μιά γενική ἔκθεση, ὀφείλω νά σᾶς πῶ ὅτι δέν μπόρεσα ὁ ἴδιος νά ἐξετάσω τίς ἀπαντήσεις αὐτές. Αὐτό θά ἀνατεθεῖ σέ ἄλλον σύντροφο πού προσωρινά μέ ἀντικαθιστᾶ, ὅμως ὅλα τά στοιχεῖα αὐτά πού συγκεντρώθηκαν στήν περίοδο τῆς τελευταίας κινητοποίησης τῶν τριῶν ἑβδομάδων, θά τά μαζέψουμε ὁπωσδήποτε. Θεωρῶ ἀναμφίβολα σωστές γενικά τίς ὑποδείξεις γιά τίς λαθεμένες ἐνέργειες καί τίς ὑπερβασίες τῶν ἐπιτροπῶν σιδηροδρομικῶν συγκέντρωσης ξυλείας. Μιά ἀπό τίς βασικές αἰτίες τῆς ἀπόφασης γιά νά ἐφαρμοστεῖ ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία στίς μεταφορές μέ τά κάρα, γιά τήν ὁποία ὁ σύντροφος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας ἔκανε εἰσήγηση, βρίσκεται ἀκριβῶς στό ὅτι, χωρίς τό σωστό καθορισμό τοῦ χρόνου ἐργασίας (γίνεται τέτια ἀπόπειρα: στό νόμο καθορίζεται μέσω τῆς ἑξαήμερης δουλιᾶς), χωρίς ἕναν τέτιο σωστό καθορισμό στό νόμο, εἶναι ἀναπόφευκτες οἱ ὑπερβασίες τῶν ἐπιτροπῶν συγκέντρωσης ξυλείας τῶν κυβερνείων καί τῶν ἐπιτροπῶν σιδηροδρομικῶν συγκέντρωσης ξυλείας, καί ἡ καταπολέμησή τους εἶναι πολύ δύσκολη. Καί ὅταν στό νόμο θά εἶναι μέ ἀκρίβεια καθορισμένο, ὅπως τώρα ἔχει καθοριστεῖ, πόσες ἡμέρες ἐργασίας ἀπαιτοῦνται, ὅταν θά εἶναι γνωστή ἡ κανονική κατάσταση πού ὁρίζει πόση καί ποιά δουλιά χρειάζεται νά γίνει σ' αὐτό τόν ἀριθμό τῶν ἡμερῶν, ἡ πάλη ἐνάντια στίς ὑπερβασίες θά γίνει πολύ πιό εὔκολη. Φυσικά στά κυβερνεῖα καί στούς νομούς εἶναι δύσκολο πράγμα ἡ πάλη ἐνάντια στίς ἐπιτροπές συγκέντρωσης ξυλείας τῶν κυβερνείων καί τῶν ἐπιτροπῶν σιδηροδρομικῶν συγκέντρωσης ξυλείας, ἰδιαίτερα ὅταν στά ἱδρύματα αὐτά, ὅπως ἀνάφερε γι' αὐτό ἕνας σύντροφος, τρύπωσαν πολλοί ἀπό τούς παλιούς ὑπαλλήλους, ἀπό τούς παλιούς τσιφλικάδες, ἀπό τούς παλιούς ἐργολάβους ξυλείας. Χρειάζεται νά δείχνουμε πιό μεγάλη αὐστηρότητα κατά τόπους, γι' αὐτό καί εἶναι ἀνάγκη νά ἔχουμε στήν ΚΕΕ περισσότερους συντρόφους ἀπό ἐξωκομματικούς ἀγρότες πρός τούς

ὁποίους, σέ περίπτωση πού οἱ καταγγελίες δέν φτάνουν στόν προορισμό τους, θά μποροῦσε κανείς νά ἀπευθυνθεῖ, καί οἱ ἴδιοι αὐτοί ἐδῶ, στή συνεδρίαση τῆς ΚΕΕ, μποροῦν νά βάλουν τό ζήτημα αὐτό καί νά ἀπαιτήσουν νά γίνει ἔρευνα γιά τίς ὄχι σωστές ἐνέργειες. Τά μέτρα αὐτά θά παρθοῦν ὁπωσδήποτε στό συνέδριο αὐτό. Ὁ ἀριθμός τῶν ἐξωκομματικῶν ἀγροτῶν, μελῶν τῆς ΚΕΕ, ὅπως μοῦ ἀνακοινώνουν ὅλοι οἱ σύντροφοι πού παίρνουν μέρος στό συνέδριο, ἀναμφίβολα θά μεγαλώσει. Μέσω αὐτῶν νά παρακολουθοῦμε ὥστε νά γίνεται ὅσο τό δυνατό πιό πετυχημένη ἡ πάλη ἐνάντια στίς ὑπερβασίες τῶν ἐπιτροπῶν σιδηροδρομικῶν συγκέντρωσης ξυλείας, καί ὅσο πιό πολλοί ἐξωκομματικοί ἀγρότες θά εἶναι μέλη τῆς ΚΕΕ θά γίνεται εὐκολότερη ἡ πάλη. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ὅλες τίς ὑποδείξεις πού γίνονται ἐδῶ τίς γράφω καί θά γράψω γιά τήν κάθε μιά ἀπ' αὐτές στό ἁρμόδιο Λαϊκό Ἐπιτροπάτο, ἤ στό Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας γιά νά μπορέσουν νά παρθοῦν μέτρα. Νά δόσω ὅμως ἀπάντηση σχετικά μέ τήν κάθε ἰδιαίτερη ἐρώτηση χωρίς στοιχεῖα τοῦ ἁρμόδιου Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου, φυσικά, δέν μπορῶ τώρα.

3

Θά παρακαλοῦσα δυό λεπτά ἀπό τόν σ. Καλίνιν γιά νά μή γίνει ὁποιαδήποτε παρανόηση τῶν λόγων του. Εἶμαι βέβαιος πώς δέν ἤθελε νά μοῦ ἀποδόσει τή σκέψη αὐτή, πώς ἐγώ κάποτε πρότεινα νά καοῦν τά προσευχητάρια. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἐγώ ποτέ δέν πρότεινα τέτιο πράγμα καί δέν μποροῦσα νά τό προτείνω. Ξέρετε ὅτι, σύμφωνα μέ τό Σύνταγμά μας, σύμφωνα μέ τό βασικό νόμο τῆς Δημοκρατίας μας, εἶναι ἀπόλυτα ἐξασφαλισμένη στόν καθένα ἡ πνευματική ἐλευθερία ὁσοναφορᾶ τή θρησκεία.

Δυό λόγια ἀκόμη γιά τόν σύντροφο πού ἀναφέρθηκε στήν πολύ δύσκολη κατάσταση ἑνός ἀριθμοῦ νομῶν τοῦ κυβερνείου Βιάτκα. Οἱ νομοί αὐτοί συμπεριλαμβάνονται στήν περιοχή πού πεινᾶ. Τώρα ἡ βασική ἐλπίδα μας θά εἶναι ἡ συμφωνία πού μᾶς προτείνει ἡ ἀμερικανική κυβέρνηση. Θά κλείσουμε τή συμφωνία αὐτή μέσα σ' αὐτές τίς ἡμέρες. Μέ τή συμφωνία αὐτή ἡ ἀμερικανική κυβέρνηση προτείνει 20 ἑκατομμύρια δολλάρια. Ἐμεῖς θά δόσουμε 10 ἑκατομμύρια, συνολικά θά εἶναι 30 ἑκατομμύρια δολλάρια, πού σημαίνει 60 ἑκατομμύρια χρυσά ρούβλια. Αὐτό τό ποσό εἶναι σημαντικό. Τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀνοιξιάτικων καλλιεργειῶν θά σπαρθεῖ, ἄν δέν μπορέσουμε ὁλόκληρο. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, στέλνουμε στόν Καναδά. Νομίζουμε πώς θά μπορέσου-

με ἀπό τό χρυσό ἀπόθεμα νά δαπανήσουμε ἀκόμη ἕνα συμπληρωματικό μέρος γιά νά προμηθευτοῦμε λίγο περισσότερο σπόρο. Τό πιό βασικό ζήτημα τώρα εἶναι βέβαια ἡ πείνα, ἡ ἀσιτία. Εἶναι ἀνάγκη νά κάνουμε τήν ἀνοιξιάτικη σπορά ὅσο μποροῦμε πιό ὁλοκληρωμένα. Γι' αὐτό καί θά καταβληθοῦν ὅλες οἱ προσπάθειες. (Χειροκροτήματα.)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

3

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΟΥ ΨΗΦΙΣΕ ΤΟ IX ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ ΓΙΑ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ 28 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ [141]

Τό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ἀφοῦ ἄκουσε τίς εἰσηγήσεις καί τίς ἐκθέσεις τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων γιά τήν οἰκονομική δράση κατά τό χρόνο αὐτό, δίνει σάν συμπλήρωση καί γενίκευση τῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ σχετικά μέ ὁρισμένα ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς, τίς ἀκόλουθες ὁδηγίες, πού πρέπει νά ἐκπληρωθοῦν ἀνυπέρθετα ἀπόλα τά σοβιετικά ἱδρύματα τοῦ κέντρου καί τῶν περιοχῶν:

1. Τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀποφασίζει καί δίνει ἐντολή ὅλα τά οἰκονομικά ὄργανα νά θεωρήσουν κύριο καί ἐπιτακτικό καθῆκον τους: νά σημειώσουν μέ κάθε τρόπο, στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα, σταθερά πρακτικά ἀποτελέσματα σχετικά μέ τόν ἐφοδιασμό τῆς ἀγροτιᾶς μέ περισσότερα ἐμπορεύματα, ἀναγκαῖα γιά τήν ἄνοδο τῆς γεωργίας καί τή βελτίωση τῆς ζωῆς τῆς ἐργαζόμενης μάζας τῶν ἀγροτῶν.

2. Αὐτόν τό βασικό σκοπό πρέπει νά τόν ἔχουν πάντα ὑπόψη τους ὅλα τά ὄργανα πού καθοδηγοῦν τή βιομηχανία, χωρίς ἐννοεῖται νά παραμελήσουν καθόλου τό καθῆκον τῆς κάλυψης 100% τῶν ἀναγκῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, πράγμα πού πρέπει νά καταλάβει τήν πρώτη θέση γιά νά μπορεῖ νά διατηρήσει τήν ἀμυντική ἱκανότητά της ἡ Σοβιετική Δημοκρατία.

3. Τό σκοπό αὐτό πρέπει νά ἐξυπηρετεῖ καί ἡ βελτίωση τῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν μέ τήν ἔννοια πώς σέ ὅλες τίς ἐργατικές ὀργανώσεις (καί πρῶτα-πρῶτα στά συνδικάτα) ἀνατίθεται ἡ ὑποχρέωση νά φροντίζουν νά ὀργανώσουν μέ τέτιο τρόπο τή βιομηχανία, ὥστε νά εἶναι σέ θέση νά ἱκανοποιεῖ γρήγορα καί ἀπόλυτα τίς ἀνάγκες τῆς ἀγροτιᾶς, ἔχοντας ὑπόψη πώς ἀπό τό βαθμό τῆς ἐπιτυχίας πού θά ἔχουμε πρός τήν κατεύθυνση αὐτή

πρέπει νά ἐξαρτᾶται ἄμεσα καί ἡ αὔξηση τοῦ μισθοῦ ἐργασίας, καθώς καί ἡ βελτίωση τῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν τῆς βιομηχανίας.

4. Τόν ἴδιο σκοπό πρέπει νά ἐξυπηρετεῖ καί ἡ δράση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν, στό ὁποῖο τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀναθέτει τό καθῆκον νά πραγματοποιήσει τό ταχύτερο, ὑπερεντείνοντας τίς δυνάμεις του, τόν περιορισμό καί στή συνέχεια τό σταμάτημα τῆς ἔκδοσης χαρτονομίσματος καί τήν ἀποκατάσταση κανονικῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος μέ βάση τό συνάλλαγμα σέ χρυσό. Ἡ ἀντικατάσταση τῆς ἔκδοσης χαρτονομίσματος μέ φόρους πρέπει νά γίνεται ἀπαρέγκλιτα, χωρίς τήν παραμικρή καθυστέρηση.

5. Τό σκοπό αὐτό πρέπει ἐπίσης νά βάλουν σέ πρώτη μοίρα καί ὅλα τά ὄργανα καί ὑπηρεσίες πού διαχειρίζονται τό ἐσωτερικό καί ἐξωτερικό ἐμπόριο, δηλ. ἡ Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν, τό ΛΕ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου κτλ. Μόνο ἔχοντας σάν βάση τά πρακτικά ἀποτελέσματα στόν τομέα τῶν συναλλαγῶν ἀνάμεσα στή γεωργία καί στή βιομηχανία, τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ θά ἐκτιμᾶ, καί ὑποχρεώνει καί τά καθοδηγητικά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας νά ἐκτιμοῦν, τίς ἐπιτυχίες τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν. Τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ συνιστᾶ ἰδιαίτερα τήν πλατύτερη χρησιμοποίηση τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων γιά τή συγκέντρωση πρώτων ὑλῶν, τή μεταφορά τους καί τήν παντοειδή ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου, ἔχοντας πάντα ὑπόψη πώς ὁ ρόλος τῶν κρατικῶν ὀργάνων εἶναι νά ἐλέγχουν καί νά κατευθύνουν, καταπολεμώντας ἀμείλικτα κάθε κωλυσιεργία καί γραφειοκρατία πού παρεμποδίζουν τή γρήγορη διεκπεραίωση τῶν ὑποθέσεων.

6. Ἀπ' ὅλα τά ὄργανα καί τίς ὑπηρεσίες πού κάνουν οἰκονομική δουλιά, τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀπαιτεῖ ἀσύγκριτα μεγαλύτερη ἀπό πρίν προσοχή καί δραστηριότητα στό ζήτημα τῆς προσέλκυσης στόν τομέα αὐτό τῆς κρατικῆς δουλιᾶς ὅλων τῶν ὁπωσδήποτε ἀξιόλογων δυνάμεων πού βρίσκονται στίς γραμμές τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

Τό συνέδριο διαπιστώνει πώς στό σημεῖο αὐτό μείναμε πίσω· — πώς δέν ἐπιδεικνύουμε ὅσο πρέπει συστηματική προσπάθεια καί ἐπιμονή πρός αὐτή τήν κατεύθυνση — πώς ἡ διεύρυνση τοῦ κύκλου τῶν οἰκονομικῶν καί κρατικῶν στελεχῶν πρός αὐτή τήν κατεύθυνση εἶναι ἀναμφισβήτητα καί ἐπιτακτικά ἀναγκαία· — πώς κάθε ἐπιτυχία στή δουλιά γιά τήν ἄνοδο τῆς οἰκονομίας πρέπει, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, νά ἀνταμείβεται πιό τακτικά τόσο μέ τό παράσημο τῆς ἐργασιακῆς σημαίας, ὅσο καί μέ χρηματικά βραβεῖα.

Τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἐφιστᾶ τήν προσοχή ὅλων τῶν οἰκονομικῶν ὀργάνων καί τῶν κάθε λογῆς ταξικῶν, ὄχι καθαρά κρατικῶν

ὀργανώσεων, ὅτι εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη νά ἐργαστοῦμε ἀκόμη πιό ἐπίμονα γιά νά προσελκύσουμε στήν οἰκονομική οἰκοδόμηση εἰδικούς, καί τέτιοι πρέπει νά θεωρηθοῦν τόσο οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς, ὅσο καί οἱ ἄνθρωποι πού μέ τήν πρακτική δουλιά τους ἀπόκτησαν πείρα καί γνώσεις στό ἐμπόριο, στήν ὀργάνωση μεγάλων ἐπιχειρήσεων, στόν ἔλεγχο τῶν οἰκονομικῶν συναλλαγῶν κτλ. Τά ὄργανα τῆς ΣΟΣΔΡ, κεντρικά καί περιφερειακά, πρέπει νά φροντίζουν διαρκῶς γιά τή βελτίωση τῆς κατάστασης τῶν εἰδικῶν καί γιά τήν ἐκπαίδευση ὑπό τήν καθοδήγησή τους ἑνός μεγάλου ἀριθμοῦ ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

7. Τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀπαιτεῖ ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης νά ἀναπτύξει ἀσύγκριτα μεγαλύτερη δραστηριότητα πρός δυό κατευθύνσεις, ὥστε:

πρῶτο, τά λαϊκά δικαστήρια τῆς Δημοκρατίας νά παρακολουθοῦν αὐστηρά τή δράση τῶν ἰδιωτῶν ἐμπόρων καί ἐπιχειρηματιῶν, χωρίς νά περιορίσουν καθόλου τή δράση τους, παράλληλα ὅμως πρέπει νά ἐπιβάλουν αὐστηρότατες κυρώσεις γιά τήν παραμικρή προσπάθεια ἀπομάκρυνσης ἀπό τήν ἀπαρέγκλιτη τήρηση τῶν νόμων τῆς Δημοκρατίας καί νά διαπαιδαγωγοῦν τίς πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἔτσι, ὥστε νά πάρουν μέρος μόνοι τους γρήγορα κι' ἔμπρακτα στό ἔργο τῆς ἐπίβλεψης γιά τήν τήρηση τῆς νομιμότητας·

δεύτερο, τά λαϊκά δικαστήρια νά δόσουν περισσότερη προσοχή στή δικαστική δίωξη τῆς γραφειοκρατίας, τῆς κωλυσιεργίας, τῆς ἀκαταστασίας στή διαχείριση τῶν οἰκονομικῶν. Οἱ δίκες γιά τέτιες ὑποθέσεις εἶναι ἀναγκαῖες καί γιά νά ἀναπτύσσεται τό πνεῦμα τῆς εὐθύνης γιά τό κακό πού μᾶς εἶναι τόσο δύσκολο νά τό καταπολεμήσουμε στίς συνθῆκες πού βρισκόμαστε, καί γιά νά συγκεντρώνεται ἡ προσοχή τῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν στό σπουδαιότατο αὐτό πρόβλημα, καί γιά νά ἐκπληρώνεται ὁ πρακτικός σκοπός: περισσότερες οἰκονομικές ἐπιτυχίες.

Τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ θεωρεῖ πώς τό καθῆκον τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας στή νέα περίοδο εἶναι νά δημιουργεῖ εἰδικευμένα στελέχη ἀπό ἐργάτες καί ἀγρότες στό σύντομο χρονικό διάστημα σέ ὅλους τούς τομεῖς καί προτείνει νά δυναμώσει ἀκόμη περισσότερο ἡ σύνδεση τῆς σχολικῆς καί ἐξωσχολικῆς μορφωτικῆς δουλιᾶς μέ τά ἐπίκαιρα οἰκονομικά προβλήματα τόσο τῆς Δημοκρατίας ὁλόκληρης, ὅσο καί τῆς κάθε περιοχῆς καί τοῦ κάθε τόπου χωριστά. Εἰδικά, τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ διαπιστώνει πώς δέν εἶναι καθόλου ἱκανοποιητική ἡ δουλιά πού ἔγινε γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν ἀποφάσεων τοῦ VIII συνεδρίου τῶν Σοβιέτ σχετικά μέ τήν προπαγάνδα τοῦ σχεδίου

ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας καί ἀπαιτεῖ νά ὀργανώνονται συστηματικά σέ κάθε ἠλεκτροσταθμό, μέ τήν κινητοποίηση ὅλων τῶν κατάλληλων δυνάμεων συζητήσεις, διαλέξεις, πρακτικά μαθήματα, γιά νά κατατοπίζονται οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες σχετικά μέ τόν ἠλεκτρισμό, τή σημασία του καί μέ τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ. Στούς νομούς πού δέν ὑπάρχει ἀκόμη κανένας ἠλεκτροσταθμός, πρέπει νά δημιουργοῦνται μέ ὅσο τό δυνατό γρηγορότερους ρυθμούς ἔστω καί μικροί ἠλεκτροσταθμοί πού πρέπει νά γίνουν τοπικά κέντρα τῆς δουλιᾶς αὐτῆς γιά τήν προπαγάνδα, τή διαφώτιση καί τήν ἐνθάρυνση κάθε πρωτοβουλίας σ' αὐτό τόν τομέα.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Δημοσιεύτηκε στίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1921 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 295

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

(Στόν σ. Τσιτσέριν, ἀντίγραφο στόν σ. Ράντεκ καί σέ ὅλα τά μέλη τοῦ ΠΓ)

Τό τηλεγράφημα πού ἀναφέρεται στό Βρετανικό Ἐργατικό κόμμα δείχνει τήν ὑπερβολική ἀφέλεια τοῦ Κράσιν. Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά παρθοῦν τώρα δυό λογιῶν μέτρα: 1) νά δημοσιευτοῦν μιά σειρά ἄρθρα στόν Τύπο μέ διάφορες ὑπογραφές πού νά γελοιοποιοῦν τίς ἀπόψεις τῆς λεγόμενης εὐρωπαϊκῆς δημοκρατίας πάνω στό ζήτημα τῆς Γεωργίας· 2) νά ἀνατεθεῖ σέ κάποιον δημοσιογράφο μέ πολύ τσουχτερή πέννα νά συντάξει ἕνα σχέδιο διακοίνωσης τοῦ Τσιτσέριν σέ ὕφος ἁβρότατο, σάν ἀπάντηση στό Ἀγγλικό Ἐργατικό κόμμα. Στή διακοίνωση αὐτή πρέπει νά ἐξηγεῖται μέ τόν πιό ἐπίμονο τρόπο πώς ἡ πρόταση γιά τήν ἀποχώρηση τῶν στρατευμάτων μας ἀπό τή Γεωργία καί τή διενέργεια ἐκεῖ δημοψηφίσματος θά ἦταν ἐντελῶς λογική καί θά θεωροῦνταν πώς προέρχεται ἀπό ἀνθρώπους πού δέν τρελάθηκαν καί πού δέν ἐξαγοράστηκαν ἀπό τήν Ἀντάντ, ἄν ἡ πρόταση αὐτή ἐπεκτεινόταν σέ ὅλους τούς λαούς τῆς γήινης σφαίρας. Ἀνάμεσα στά ἄλλα, γιά νά κάνουμε τούς καθοδηγητές τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος νά σκεφτοῦν τί σημαίνουν οἱ σύγχρονες ἰμπεριαλιστικές σχέσεις στή διεθνή πολιτική, προτείνουμε στό Κόμμα αὐτό νά ἐξετάσει εὐνοϊκά: πρῶτο, τήν ἀποχώρηση τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων ἀπό τήν Ἰρλανδία καί τή διενέργεια ἐκεῖ δημοψηφίσματος· δεύτερο, τό ἴδιο σχετικά μέ τήν Ἰνδία· τρίτο, τό ἴδιο σχετικά μέ τά ιαπωνικά στρατεύματα στήν Κορέα· τέταρτο, τό ἴδιο σχετικά μέ ὅλες τίς χῶρες, ὅπου βρίσκονται στρατεύματα κάποιου μεγάλου ἰμπεριαλιστικοῦ κράτους. Στή διακοίνωση νά διατυπώνεται μ' ἕναν ὑπερβολικά εὐγενικό τόνο ἡ σκέψη πώς οἱ ἄνθρωποι πού θά θελήσουν νά μελετήσουν τίς

προτάσεις μας αὐτές καί τό σύστημα τῶν ἰμπεριαλιστικῶν σχέσεων στή διεθνή πολιτική, θά μπορέσουν νά καταλάβουν πόσο «ἐνδιαφέρουσες» εἶναι οἱ προτάσεις πού κάνουμε στό Ἀγγλικό Ἐργατικό κόμμα. Γενικά τό σχέδιο διακοίνωσης πρέπει νά εἶναι μιά λεπτότατη καί πολύ κατανοητή (νά τό καταλαβαίνουν καί παιδιά 10 χρονῶν) εἰρωνεία σέ βάρος τῶν ἀνόητων ἡγετῶν τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος.

Προτείνω στό Πολιτικό Γραφεῖο νά συζητήσει, ἄν πρέπει νά σταλεῖ ἀντίγραφο αὐτοῦ τοῦ γράμματος στόν Κράσιν. Προσωπικά εἶμαι ὑπέρ.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 27 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1930 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 21

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΡΟΛΟ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΣΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ [142]

Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ στίς 28. XII. 1921 ἐξέτασε τό ζήτημα σχετικά μέ τό ρόλο καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων σέ σύνδεση μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική. Ἄκουσε τίς ἐκθέσεις τῶν σ.σ. Ρουτζουτάκ, Ἀντρέγεφ, Σλιάπνικοφ (ἡ προγραμματισμένη ἔκθεση τοῦ σ. Λουτοβίνοφ δέν ἔγινε, γιά τό μοναδικό λόγο ὅτι δέν ἦταν δυνατό νά κληθεῖ ἔγκαιρα ὁ εἰσηγητής). Ὕστερα ἀπό τήν ἀνταλλαγή γνωμῶν ἀποφασίστηκε νά δοθοῦν τά πρωταρχικά προσχέδια τῶν σ.σ. Ρουτζουτάκ καί Ἀντρέγεφ στήν ἐπιτροπή ἀπό τούς δυό αὐτούς συντρόφους, προσθέτοντας καί τόν σ. Λένιν, καί στήν ἐπιτροπή ἀνατέθηκε νά ἐπεξεργαστεῖ τό σχέδιο θέσεων πού πρέπει νά ὑποβληθεῖ γιά ἔγκριση στό Πολιτικό Γραφεῖο.

(Σ' αὐτό θά προστεθοῦν μερικές σειρές *μετά* τήν ἔγκριση τοῦ σχεδίου ἀπό τήν ἐπιτροπή καί ὕστερα ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο.)

ΣΧΕΔΙΟ

1. Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική φέρνει μιά σειρά οὐσιαστικές ἀλλαγές στή θέση τοῦ προλεταριάτου συνεπῶς καί τῶν συνδικάτων. Οἱ ἀλλαγές αὐτές ὀφείλονται στό γεγονός ὅτι τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἐφαρμόζουν τώρα, σέ ὅλη τήν πολιτική τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, εἰδικές μεθόδους γι' αὐτό τό πέρασμα, ἐνεργοῦν ἀπό πολλές ἀπόψεις μέ διαφορετικούς τρόπους ἀπ' ὅ,τι προηγούμενα, κατα-

κτοῦν μιά σειρά θέσεις, ἄς ποῦμε, «μέ νέα ὑπερφαλλάγγιση», κάνουν ὑποχώρηση, γιά νά ξαναπεράσουν σέ ἐπίθεση ἐνάντια στόν καπιταλισμό, καλύτερα ἑτοιμασμένοι. Συγκεκριμένα τώρα ἐπιτρέπεται καί ἀναπτύσσεται τό ἐλεύθερο ἐμπόριο καί ὁ καπιταλισμός, πού ρυθμίζονται ὅμως ἀπό τό κράτος, ἐνῶ, ἀπό τό ἄλλο μέρος, οἱ κρατικές ἐπιχειρήσεις περνοῦν στή λεγόμενη ἀρχή τῆς οἰκονομικῆς ἰδιοσυντήρησης, δηλ. στήν οὐσία σέ σημαντικό βαθμό σέ ἐμπορικές καί καπιταλιστικές ἀρχές.

2. Ο ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Τό προλεταριακό κράτος, χωρίς νά ἀλλάξει τήν οὐσία του, μπορεῖ νά ἐπιτρέψει τήν ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ μόνο ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό καί μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι τό ἐλεύθερο ἐμπόριο καί ὁ ἰδιωτικός καπιταλισμός θά ὑπόκεινται σέ ρύθμιση (ἐπίβλεψη, ἔλεγχο, καθορισμό τῶν μορφῶν, τῆς τάξης πραγμάτων κτλ.) ἀπό τό κράτος. Ἡ ἐπιτυχία μιᾶς τέτιας ρύθμισης δέν ἐξαρτᾶται μόνο ἀπό τήν κρατική ἐξουσία, ἀλλά ἀκόμη περισσότερο ἀπό τό βαθμό ὡριμότητας τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν γενικά κι' ἔπειτα ἀπό τό ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ κτλ. Ἀκόμη ὅμως κι' ὅταν σημειώνει πλήρη ἐπιτυχία αὐτή ἡ ρύθμιση, ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στά ταξικά συμφέροντα τῆς ἐργασίας καί τοῦ κεφαλαίου παραμένει ὁπωσδήποτε. Γι' αὐτό, ἀπό δῶ καί μπρός, ἕνα ἀπό τά κυριότερα καθήκοντα τῶν συνδικάτων εἶναι νά ὑπερασπίζουν ὁλόπλευρα καί μέ ὅλα τά μέσα τά ταξικά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου στήν πάλη του ἐνάντια στό κεφάλαιο. Τό καθῆκον αὐτό πρέπει νά μπεῖ ἀνοιχτά στήν πρώτη γραμμή, καί ὁ μηχανισμός τῶν συνδικάτων πρέπει νά ἀνασυγκροτηθεῖ ἀνάλογα, νά τροποποιηθεῖ ἤ καί νά συμπληρωθεῖ, χρειάζεται νά σχηματιστοῦν, ἤ πιό σωστά, νά σχηματίζονται ἀπεργιακά ταμεῖα κτλ.

3. ΟΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΕΡΝΟΥΝ ΣΤΗ ΛΕΓΟΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΔΙΟΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Τό πέρασμα τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων στή λεγόμενη οἰκονομική ἰδιοσυντήρηση συνδέεται ἀναπόφευκτα καί ἀναπόσπαστα μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική, καί ὁ τύπος αὐτός τῶν ἐπιχειρή-

σεων θά γίνει ἀναπότρεπτα στό πιό ἄμεσο μέλλον ὁ ἐπικρατέστερος, ἄν ὄχι ὁ μοναδικός. Στήν πραγματικότητα αὐτό σημαίνει ὅτι μέσα στίς συνθῆκες πού ἐπιτρέπεται καί ἀναπτύσσεται ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου, οἱ κρατικές ἐπιχειρήσεις τοποθετοῦνται σέ μεγάλο βαθμό πάνω σέ ἐμπορική, καπιταλιστική βάση. Τό γεγονός αὐτό — σέ συνδυασμό μέ τήν ἐπιτακτικότατη ἀνάγκη νά ἀνεβάσουμε τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας καί νά πετύχουμε ὥστε κάθε κρατική ἐπιχείρηση νά δουλεύει χωρίς ζημιές καί μέ κέρδη, σέ συνδυασμό μέ τό ἀναπόφευκτο συμφέρον τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἐπιχειρήσεων καί τόν ὑπερβολικό ὑπηρεσιακό τους ζῆλο — γεννᾶ ἀναπότρεπτα ὁρισμένη ἀντίθεση συμφερόντων στά ζητήματα πού ἀφοροῦν τούς ὅρους ἐργασίας στήν ἐπιχείρηση ἀνάμεσα στή μάζα τῶν ἐργατῶν καί τούς διευθυντές πού διευθύνουν τίς κρατικές ἐπιχειρήσεις ἤ τίς ὑπηρεσίες ὅπου ἀνήκουν οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτές. Γι' αὐτό ὁσοναφορᾶ τίς κρατικές ἐπιχειρήσεις, τά συνδικάτα ἔχουν ἀπαραίτητα τήν ὑποχρέωση νά ὑπερασπίζουν τά ταξικά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ἀπό τούς ἐργοδότες τους.

4. Η ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΙΚΗ ΠΑΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ Σ' ΕΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΠΟΥ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΣΤΗ ΓΗ, ΣΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΚΤΛ. ΚΑΙ ΟΠΟΥ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΤΑΞΙΚΗ ΠΑΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ Σ' ΕΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΣΤΗ ΓΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Σ' ΕΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΟΠΟΥ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Ὅσο ὑπάρχουν τάξεις εἶναι ἀναπόφευκτη καί ἡ ταξική πάλη. Στή μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ ὕπαρξη τῶν τάξεων, καί τό πρόγραμμα τοῦ ΚΚΡ λέει πάρα πολύ συγκεκριμένα ὅτι κάνουμε ἁπλῶς τά πρῶτα βήματα στό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Γι' αὐτό καί τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία, καθώς καί τά συνδικάτα πρέπει νά ἀναγνωρίσουν ἀνοιχτά ὅτι ἡ ταξική πάλη ὑπάρχει καί εἶναι ἀναπόφευκτη ὅσο καιρό δέν θά ἔχει ἀποπερατωθεῖ ἔστω καί στίς κύριες γραμμές ὁ ἐξηλεκτρισμός τῆς βιομηχανίας καί τῆς γεωργίας, ὅσο καιρό δέν θά ἔχουν κοπεῖ μ' αὐτό τόν τρόπο ὅλες οἱ ρίζες τοῦ μικροῦ-νοικοκυριοῦ καί τῆς κυριαρχίας τῆς ἀγορᾶς. Ἀπό δῶ βγαίνει πώς στή δοσμένη στιγμή δέν μποροῦμε μέ

κανένα τρόπο νά άρνηθοῦμε τόν άπεργιακό άγώνα, δέν μποροῦμε άπό θέση άρχῆς νά έπιτρέψουμε νόμο γιά τήν άντικατάσταση τῶν άπεργιῶν μέ τήν ύποχρεωτική κρατική μεσολάβηση.

Άπό τό ἄλλο μέρος, εἶναι όλοφάνερο ὅτι στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ τελικός σκοπός τοῦ άπεργιακοῦ άγώνα εἶναι ἡ διάλυση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, ἡ άνατροπή τῆς δοσμένης ταξικῆς κρατικῆς έξουσίας. Σ' ἕνα προλεταριακό ὅμως κράτος μεταβατικοῦ τύπου σάν τό δικό μας ὁ τελικός σκοπός κάθε άπεργιακῆς ένέργειας τῆς έργατικῆς τάξης μπορεῖ νά εἶναι μόνο τό δυνάμωμα τοῦ προλεταριακοῦ κράτους καί τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς κρατικῆς έξουσίας μέ τήν πάλη ένάντια στίς γραφειοκρατικές διαστρεβλώσεις αύτοῦ τοῦ κράτους, ένάντια στά λάθη καί τίς άδυναμίες του, ένάντια στίς ταξικές όρέξεις τῶν καπιταλιστῶν, πού ξεφεύγουν άπό τόν ἔλεγχό του κτλ. Γι' αύτό οὔτε τό ΚΚ, οὔτε ἡ Σοβιετική έξουσία, οὔτε τά συνδικάτα δέν μποροῦν νά ξεχνοῦν μέ κανένα τρόπο καί δέν πρέπει νά κρύβουν άπό τούς έργάτες καί τίς έργαζόμενες μάζες τό ὅτι ἡ χρησιμοποίηση τοῦ άπεργιακοῦ άγώνα σ' ἕνα κράτος ὅπου ἡ κρατική έξουσία άνήκει στό προλεταριάτο μπορεῖ νά έξηγηθεῖ καί νά δικαιολογηθεῖ άποκλειστικά καί μόνο μέ τίς γραφειοκρατικές διαστρεβλώσεις τοῦ προλεταριακοῦ κράτους καί μέ τά κάθε λογῆς ύπολείμματα τοῦ καπιταλιστικοῦ παλιοῦ καιροῦ στίς ύπηρεσίες του, άπό τό ἕνα μέρος, καί μέ τήν πολιτική άνωριμότητα καί τήν πολιτιστική καθυστέρηση τῶν έργαζόμενων μαζῶν, άπό τό ἄλλο. Γιατί έφόσον τά δικαστήρια καί ὅλα τά λαϊκά κρατικά ὅργανα δημιουργοῦνται σέ ταξική βάση, άπό τούς ἴδιους τούς έργαζόμενους, μέ έξαίρεση άπό τόν άριθμό τῶν έκλογέων τῆς άστικῆς τάξης, τότε ὁ κανονικός τρόπος έπίλυσης τῶν διαφορῶν άνάμεσα στήν έργασία καί στό κεφάλαιο, άνάμεσα στούς μισθωτούς καί στούς έργοδότες, πρέπει νά εἶναι ἡ ἄμεση προσφυγή τῶν έργαζομένων ὅλο καί πιό συχνά στά κρατικά ὅργανα.

5. ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Ἡ ύποχρεωτική έγγραφή ὅλων τῶν έργατῶν γενικά στά συνδικάτα άποδείχτηκε πώς δέν άνταποκρίνεται οὔτε στόν πραγματικό βαθμό πού ἔφτασε ἡ κοινωνικοποίηση τῆς βιομηχανίας, οὔτε στό βαθμό άνάπτυξης τῶν μαζῶν. Ὁ ύποχρεωτικός τρόπος έγγραφῆς έπέφερε έκτός άπ' αύτό σέ σημαντικό βαθμό γραφειοκρατική διαστρέβλωση καί στά συνδικάτα. Εἶναι άνάγκη μέ ὅλη τήν άποφασιστικότητα νά έπανέλθουμε γιά ἕνα χρονικό διάστημα

ἀρκετά μεγάλης διάρκειας στήν ἐθελοντική ἐγγραφή μελῶν στά συνδικάτα. Ἀπό τά μέλη τῶν συνδικάτων δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση νά ζητᾶμε νά ἔχουν ὁρισμένες πολιτικές πεποιθήσεις. Μ' αὐτή τήν ἔννοια, καθώς καί στό ζήτημα τῆς θρησκείας, τά συνδικάτα πρέπει νά εἶναι ἀκομμάτιστα. Στό προλεταριακό κράτος ἀπό τά μέλη τῶν συνδικάτων πρέπει νά ζητᾶμε ἁπλῶς νά καταλαβαίνουν τή συντροφική πειθαρχία καί τήν ἀνάγκη τῆς συνένωσης τῶν ἐργατικῶν δυνάμεων γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων καί τή νομιμοφροσύνη πρός τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, δηλ. τή Σοβιετική ἐξουσία. Τό προλεταριακό κράτος πρέπει νά ἐνθαρύνει τή συνδικαλιστική ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν τόσο ἀπό νομική, ὅσο καί ἀπό ὑλική ἄποψη. Τά συνδικάτα ὅμως δέν πρέπει νά ἔχουν κανένα δικαίωμα χωρίς ὑποχρεώσεις.

6. ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΚΑΙ Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ὕστερα ἀπό τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας τό κυριότερο καί πιό βασικό ἐνδιαφέρον τοῦ προλεταριάτου στρέφεται βασικά στό νά αὐξήσει τήν ποσότητα τῶν προϊόντων καί νά ἀνεβάσει σέ τεράστιες διαστάσεις τίς παραγωγικές δυνάμεις τῆς κοινωνίας. Τό καθῆκον αὐτό πού διατυπώθηκε μέ σαφήνεια στό πρόγραμμα τοῦ ΚΚΡ μπαίνει μέ ἐξαιρετική ὀξύτητα στή χώρα μας τώρα μέ τή μεταπολεμική καταστροφή, τήν πείνα καί τήν ἐρήμωση. Γι' αὐτό τό λόγο ἡ πιό γοργή καί ὅσο τό δυνατό πιό σταθερή ἐπιτυχία στήν ἀνόρθωση τῆς μεγάλης βιομηχανίας εἶναι ἕνας ὅρος, χωρίς τόν ὁποῖο δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ καμιά ἐπιτυχία στήν ὑπόθεση τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἡ ἐπιτυχία ὅμως αὐτή μέ τή σειρά της, στίς σημερινές συνθῆκες τῆς Ρωσίας, ἀπαιτεῖ ὁπωσδήποτε συγκέντρωση τῆς ἀπόλυτης ἐξουσίας στά χέρια τῶν διευθύνσεων τῶν ἐργοστασίων. Οἱ διευθύνσεις αὐτές, πού κατά γενικό κανόνα συγκροτοῦνται σύμφωνα μέ τήν ἀρχή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης, πρέπει νά διαχειρίζονται μέ αὐτοτέλεια καί τό μέγεθος τοῦ μισθοῦ ἐργασίας καί τήν κατανομή τῶν χρηματικῶν μέσων, τῶν σιτηρεσίων, τῶν ρούχων τῆς δουλιᾶς καί κάθε εἴδους ἐφοδιασμοῦ, ἔχοντας στόν ἀνώτατο βαθμό ἐλευθερία ἐλιγμῶν, ἐπαληθεύοντας αὐστηρότατα τίς πραγματικές ἐπιτυχίες τῆς αὔξησης τῆς παραγωγῆς καί τῆς ἔλλειψης ζημιῶν, καθώς καί τῆς ἀποδοτικότητάς της, κάνοντας αὐστηρότατη ἐπιλογή τῶν πιό προικισμένων καί ἱκανῶν διαχειριστῶν κτλ.

Κάτω ἀπ' αὐτούς τούς ὅρους, κάθε ἄμεση ἀνάμιξη τῶν συνδικάτων στή διεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων πρέπει νά θεωρεῖται ἀπόλυτα ἐπιζήμια καί ἀπαράδεκτη.

Θά ἦταν ὅμως τελείως ἐσφαλμένο νά ἑρμηνευτεῖ ἡ ἀναμφισβήτητη αὐτή ἀλήθεια μέ τήν ἔννοια ὅτι δέν ἐπιτρέπεται ἡ συμμετοχή τῶν συνδικάτων στή σοσιαλιστική ὀργάνωση τῆς βιομηχανίας καί στή διεύθυνση τῆς κρατικῆς βιομηχανίας. Ἡ συμμετοχή αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη μέ αὐστηρά καθορισμένες μορφές καί συγκεκριμένα μέ τίς παρακάτω.

7. Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τό προλεταριάτο ἀποτελεῖ τήν ταξική βάση τοῦ κράτους πού πραγματοποιεῖ τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Τό προλεταριάτο μπορεῖ νά ἐκπληρώσει μέ ἐπιτυχία αὐτό τό καθῆκον, σέ μιά χώρα μέ τεράστια ἀριθμητική ὑπεροχή τῆς μικρῆς ἀγροτιᾶς, μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι ἡ συμμαχία μέ τή συντριπτική πλειοψηφία τῆς ἀγροτιᾶς θά πραγματοποιεῖται μέ ἐξαιρετική ἱκανότητα, προσοχή καί βαθμιαῖα. Τά συνδικάτα πρέπει νά εἶναι ὁ πιό ἄμεσος καί ὁ πιό ἀπαραίτητος συνεργάτης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, πού τήν καθοδηγεῖ σέ ὅλη τήν πολιτική καί οἰκονομική δουλιά της ἡ συνειδητή πρωτοπορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, τό Κομμουνιστικό κόμμα. Τά συνδικάτα πού γενικά εἶναι σχολειό τοῦ κομμουνισμοῦ πρέπει νά ἀποτελέσουν ἰδιαίτερα ἕνα σχολειό γιά τή διεύθυνση τῆς σοσιαλιστικῆς βιομηχανίας (κι' ἔπειτα σιγά-σιγά καί τῆς γεωργίας) γιά ὅλη τή μάζα τῶν ἐργατῶν κι' ἔπειτα γιά ὅλους τούς ἐργαζόμενους.

Ξεκινώντας ἀπ' αὐτές τίς θέσεις ἀρχῶν, πρέπει νά καθορίσουμε τίς παρακάτω βασικές μορφές συμμετοχῆς τῶν συνδικάτων στά οἰκονομικά καί κρατικά ὄργανα τοῦ προλεταριακοῦ κράτους:

(1) Τά συνδικάτα παίρνουν μέρος στή συγκρότηση ὅλων τῶν οἰκονομικῶν καί κρατικῶν ὀργάνων, πού ἔχουν σχέση μέ τήν οἰκονομία καί προτείνουν τούς ὑποψηφίους τους, δίνοντας τή συμβουλευτική τους ψῆφο· τά συνδικάτα συμμετέχουν καί σ' αὐτά τά ὄργανα, ὅμως ὄχι ἄμεσα, ἀλλά μέσω τῶν μελῶν πού αὐτά πρότειναν καί ἐγκρίθηκαν ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία στά ἀνώτερα κρατικά ἱδρύματα, στά οἰκονομικά συμβούλια, στίς διευθύνσεις

τῶν ἐργοστασίων (ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἐπιτρεπτή ἡ τέτια συλλογικότητα), τῶν διοικητικῶν στελεχῶν, τῶν βοηθῶν τους κτλ.

(2) Ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα καθήκοντα τῶν συνδικάτων εἶναι νά ἀναδείξουν καί νά προετοιμάσουν διοικητικά στελέχη ἀπό τούς ἐργάτες καί τίς ἐργαζόμενες μάζες γενικά. Ἄν σήμερα ἔχουμε στή χώρα μας δεκάδες τέτια διοικητικά στελέχη στή βιομηχανία πού ἀνταποκρίνονται πέρα γιά πέρα στή δουλιά τους καί ἑκατοντάδες πού λίγο-πολύ ἀνταποκρίνονται θά μᾶς χρειαστοῦν πολύ γρήγορα ἑκατοντάδες σάν τούς πρώτους καί χιλιάδες σάν τούς δεύτερους. Τά συνδικάτα πρέπει μέ ἐπιμέλεια καί ἐπιμονή πολύ μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι ὥς τά σήμερα νά μελετήσουν συστηματικά ὅλους τούς ἐργάτες καί ἀγρότες πού εἶναι ἱκανοί γιά μιά τέτια δουλιά καί νά ἐλέγξουν ἐπισταμένα, ὁλόπλευρα καί πρακτικά τίς ἐπιτυχίες πού ἔχουν στήν ἐκμάθηση τῆς τέχνης νά διοικοῦν.

(3) Ὄχι μικρότερη σημασία ἔχει ἡ συμμετοχή τῶν συνδικάτων σέ ὅλα τά ὄργανα σχεδιασμοῦ τοῦ προλεταριακοῦ κράτους. Παίρνοντας μέρος σέ ὅλη τήν πολιτιστική καί διαφωτιστική δουλιά, καθώς καί στήν παραγωγική προπαγάνδα, τά συνδικάτα πρέπει, παράλληλα μέ τή δράση τους αὐτή, νά προσελκύουν ὅλο καί πιό πλατιά τήν ἐργατική τάξη καί τίς ἐργαζόμενες μάζες στήν οἰκοδόμηση τῆς κρατικῆς οἰκονομίας, νά τούς κάνουν γνωστό ὅλο τόν κύκλο τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ὅλο τόν κύκλο τῆς βιομηχανικῆς δουλιᾶς, ἀρχίζοντας ἀπό τήν προμήθεια τῶν πρώτων ὑλῶν καί τελειώνοντας μέ τή διάθεση τῶν προϊόντων, καί δίνοντάς τους ὅλο καί πιό συγκεκριμένη εἰκόνα τόσο γιά τό ἑνιαῖο κρατικό σχέδιο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας, ὅσο καί γιά τό πρακτικό ἐνδιαφέρον πού δείχνει ὁ ἐργάτης καί ὁ ἀγρότης γιά τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ σχεδίου.

(4) Ἡ ἐπεξεργασία μισθολογίων καί νορμῶν ἐφοδιασμοῦ κτλ. ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά ἀπαραίτητα συστατικά μέρη τῆς δουλιᾶς τῶν συνδικάτων στό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῆς συμμετοχῆς τους στή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας. Εἰδικά τά πειθαρχικά δικαστήρια πρέπει νά ἀνεβάζουν σταθερά τήν πειθαρχία τῆς ἐργασίας καί τίς πολιτιστικές μορφές τῆς πάλης γιά τήν πειθαρχία καί γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας, χωρίς νά ἀνακατεύονται καθόλου στή λειτουργία τῶν λαϊκῶν δικαστηρίων γενικά καί στή λειτουργία τῆς διεύθυνσης.

Τόν κατάλογο αὐτό τῶν κυριότερων καθηκόντων τῶν συνδικάτων στό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας πρέπει βέβαια νά τόν ἐπεξεργαστοῦν λεπτομερειακά τά ἀντίστοιχα ὄργανα τῶν συνδικάτων καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό πιό οὐσιαστικό εἶναι νά περάσουν τά συνδικάτα συνειδητά καί ἀποφασιστικά ἀπό τήν ἄμεση, ἀπροετοίμαστη, ἀναρμόδια, ἀνεύθυνη ἀνάμιξη στή διεύθυνση, πού προξένησε ὄχι λίγη ζημιά, στήν ἐπίμονη, δραστήρια καί ὑπολογισμένη γιά πολλά χρόνια δουλιά *τῆς πρακτικῆς ἐκμάθησης* τῶν ἐργατῶν καί ὅλων τῶν ἐργαζομένων *νά διευθύνουν* τή λαϊκή οἰκονομία ὁλόκληρης τῆς χώρας.

8. Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΜΑΖΑ ΣΑΝ ΒΑΣΙΚΟΣ ΟΡΟΣ ΚΑΘΕ ΔΟΥΛΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ

Ἡ σύνδεση μέ τή μάζα, δηλαδή μέ τήν τεράστια πλειοψηφία, τῶν ἐργατῶν (κι' ἔπειτα μέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους) ἀποτελεῖ τόν πιό σπουδαῖο, τόν πιό βασικό ὅρο γιά τήν ἐπιτυχία ὁποιασδήποτε δράσης τῶν συνδικάτων. Ἀπό τά κάτω ὥς τήν κορυφή τῆς ὀργάνωσης τῶν συνδικάτων καί τοῦ μηχανισμοῦ τους πρέπει νά δημιουργηθεῖ καί νά ἐλεγχθεῖ πρακτικά, μέ τήν πείρα πολλῶν χρόνων, ἕνα ὁλόκληρο σύστημα ἀπό ὑπεύθυνους συντρόφους, ὁπωσδήποτε ὄχι μόνο ἀπό κομμουνιστές, πού νά ζοῦν μέσα στά κατάβαθα τῆς ἐργατικῆς ζωῆς, νά τήν ξέρουν σέ ὅλο της τό βάθος καί τό πλάτος, νά μποροῦν σέ ὁποιοδήποτε ζήτημα καί σέ ὁποιαδήποτε στιγμή νά διαπιστώνουν ἀλάνθαστα τίς διαθέσεις τῆς μάζας, τίς πραγματικές της ἀνάγκες, τούς πόθους καί τίς σκέψεις της, νά μποροῦν νά καθορίζουν χωρίς ἴχνος ἀπατηλῆς ἐξιδανίκευσης τό βαθμό τῆς συνειδητότητάς της καί τή δύναμη ἐπίδρασης ἐπάνω της τούτων ἤ ἐκείνων τῶν προλήψεων καί ἐπιβιώσεων τοῦ παλιοῦ καιροῦ, νά μποροῦν νά κατακτοῦν τήν ἀμέριστη ἐμπιστοσύνη τῆς μάζας μέ τή συντροφική συμπεριφορά τους ἀπέναντί της καί μέ τή φροντισμένη ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν της. Ἕνας ἀπό τούς πιό μεγάλους καί τρομερούς κινδύνους γιά ἕνα ἀριθμητικά ὄχι μεγάλο κόμμα, πού μέ τήν ἰδιότητα τῆς πρωτοπορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καθοδηγεῖ μιά τεράστια χώρα, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖ (γιά τήν ὥρα ἀκόμη χωρίς ἄμεση ὑποστήριξη ἀπό τίς πιό προηγμένες χῶρες) τό πέρασμα στό σοσιαλισμό, εἶναι ὁ κίνδυνος νά ἀποσπαστεῖ ἀπό τίς μάζες, ὁ κίνδυνος νά τρέξει ἡ πρωτοπορία πάρα πολύ μπροστά, χωρίς «νά εὐθυγραμμίζει τό μέτωπο», χωρίς νά διατηρεῖ σταθερή σύνδεση μέ ὅλη τή στρατιά τῆς ἐργασίας, δηλ. μέ τήν

τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατικῶν καί τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν. Ὅπως τό καλύτερο ἐργοστάσιο πού ἔχει ἕναν περίφημο κινητήρα καί πρώτης τάξης μηχανές θά βρεθεῖ ἀκινητοποιημένο, ἄν χαλάσει ὁ μηχανισμός μεταβίβασης ἀπό τόν κινητήρα στίς μηχανές, ἔτσι εἶναι ἀναπόφευκτο νά καταστραφεῖ καί ἡ σοσιαλιστική μας οἰκοδόμηση, ἄν δέν εἶναι κανονικά φτιαγμένος, ἤ δέν λειτουργεῖ κανονικά ὁ μηχανισμός μεταβίβασης ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα στίς μάζες, δηλαδή τά συνδικάτα. Δέν ἀρκεῖ νά ἐξηγοῦμε, νά θυμίζουμε, νά ἐπιβεβαιώνουμε αὐτή τήν ἀλήθεια· πρέπει νά κατοχυρωθεῖ ὀργανωτικά σέ ὅλο τό σύστημα συγκρότησης τῶν συνδικάτων καί στήν καθημερινή δουλιά τους.

9. ΟΙ ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Ἀπό ὅσα εἴπαμε παραπάνω πηγάζουν ἀρκετές ἀντιφάσεις ἀνάμεσα στά διάφορα καθήκοντα τῶν συνδικάτων. Ἀπό τό ἕνα μέρος, ἡ κυριότερη μέθοδος δράσης τους εἶναι ἡ πειθώ, ἡ διαπαιδαγώγηση. Ἀπό τό ἄλλο, δέν μποροῦν νά ἀρνηθοῦν, σάν συμμέτοχοι στήν κρατική ἐξουσία, ὅτι συμμετέχουν στόν ἐξαναγκασμό. Ἀπό τό ἕνα μέρος, τό βασικό τους καθῆκον εἶναι νά ὑπερασπίζουν τά συμφέροντα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μέ τήν πιό ἄμεση καί τήν πιό ἀκριβή σημασία τῆς λέξης, ἀπό τό ἄλλο, σάν συμμέτοχοι στήν κρατική ἐξουσία καί σάν οἰκοδόμοι ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στό σύνολό της, δέν μποροῦν νά παραιτηθοῦν ἀπό τήν πίεση. Ἀπό τό ἕνα μέρος, πρέπει νά δουλεύουν μέ στρατιωτικό τρόπο, γιατί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ὁ πιό σκληρός, ὁ πιό πεισματάρικος, ὁ πιό φοβερός πόλεμος τῶν τάξεων· ἀπό τό ἄλλο, ἀκριβῶς στά συνδικάτα μποροῦν νά ἐφαρμοστοῦν λιγότερο ἀπό παντοῦ ἀλλοῦ οἱ εἰδικές στρατιωτικές μέθοδοι δουλιᾶς. Ἀπό τό ἕνα μέρος, πρέπει νά ξέρουν νά προσαρμόζονται στή μάζα, στό δοσμένο ἐπίπεδό της· ἀπό τό ἄλλο, δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση νά ἀνέχονται τίς προλήψεις καί τήν καθυστέρηση τῆς μάζας, ἀλλά νά τήν ἀνεβάζουν συνεχῶς σέ ὅλο καί πιό ὑψηλό ἐπίπεδο. Καί τά λοιπά καί οὕτω καθεξῆς.

Οἱ ἀντιφάσεις αὐτές δέν εἶναι τυχαῖες καί δέν ἐξαλείφονται μέσα σέ μερικές δεκαετίες. Γιατί, πρῶτο, αὐτές οἱ ἀντιφάσεις ὑπάρχουν σέ κάθε σχολειό. Καί τά συνδικάτα εἶναι σχολειό τοῦ κομμουνισμοῦ. Δέν μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε πώς νωρίτερα ἀπό μερικές δεκαετίες ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων θά φτάσει

τήν πιό ὑψηλή ἀνάπτυξη, πού θά ἀποτινάξει ὅλα τά ἴχνη καί τίς ἀναμνήσεις γιά τό «σχολειό» τῶν ἐνηλίκων. Δεύτερο, ὅσο θά ὑπάρχουν τά ὑπολείμματα τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς μικρῆς παραγωγῆς, θά ὑπάρχουν ἀναγκαστικά καί ἀντιφάσεις σέ ὅλο τό κοινωνικό σύστημα ἀνάμεσα σ' αὐτά τά ὑπολείμματα καί στά φύτρα τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Τά πρακτικά συμπεράσματα πού βγαίνουν ἀπό δῶ εἶναι δυό εἰδῶν. Τό πρῶτο συμπέρασμα: γιά νά δουλεύουν μέ ἐπιτυχία τά συνδικάτα δέν ἀρκεῖ νά καταλαβαίνουν σωστά τά καθήκοντά τους, δέν ἀρκεῖ νά εἶναι σωστά συγκροτημένα· χρειάζεται κι' ἕνας ἰδιαίτερος τρόπος χειρισμοῦ, ἡ ἱκανότητα νά πλησιάζουν τή μάζα μέ ἰδιαίτερο τρόπο σέ κάθε διαφορετική συγκεκριμένη περίπτωση γιά νά πετυχαίνουν, μέ τίς λιγότερες προστριβές, νά ἀνεβάζουν αὐτή τή μάζα ἕνα σκαλοπάτι πιό ψηλά ἀπό πολιτιστική, οἰκονομική καί πολιτική ἄποψη.

Τό δεύτερο συμπέρασμα: οἱ ἀντιφάσεις πού ἀναφέραμε θά γεννοῦν ἀναγκαστικά συγκρούσεις, διαφωνίες, προστριβές, κτλ. Χρειάζεται ἕνα ἀνώτατο ὄργανο μέ ἀρκετό κύρος γιά νά τίς ἐξομαλύνει ἀμέσως. Τέτιο ἀνώτατο ὄργανο εἶναι τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ἡ διεθνής ἕνωση τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων ὅλων τῶν χωρῶν, ἡ Κομμουνιστική Διεθνής.

10. ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ

Οἱ βασικές θέσεις πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα ἐκτέθηκαν στό πρόγραμμα τοῦ ΚΚΡ. Θά μείνουν ὅμως στό χαρτί, ἄν δέν προσέξουμε ἐπανειλημμένα τά γεγονότα πού μᾶς δείχνουν σέ ποιό βαθμό ἐφαρμόζονται στή ζωή. Τέτια γεγονότα τόν τελευταῖο καιρό εἶναι: πρῶτο, οἱ περιπτώσεις δολοφονίας μηχανικῶν ἀπό ἐργάτες στά κοινωνικοποιημένα ὀρυχεῖα, ὄχι μόνο στά Οὐράλια, ἀλλά καί στήν κοιλάδα τοῦ Ντονμπάς· δεύτερο, ἡ αὐτοκτονία τοῦ Β. Β. Ὀλντενμπόργκερ*, ἀρχιμηχανικοῦ τοῦ ὑδραγωγείου τῆς Μόσχας.

Ἡ εὐθύνη γιά τέτια φαινόμενα βαρύνει σέ ἀσύγκριτα μεγαλύτερο βαθμό τό Κομμουνιστικό κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία στό σύνολό της, παρά τά συνδικάτα. Τώρα ὅμως δέν πρόκειται νά καθορίσουμε τό μέτρο τῆς πολιτικῆς εὐθύνης, ἀλλά νά βγάλουμε ὁρισμένα πολιτικά συμπεράσματα. Ἄν ὅλοι οἱ

* Νά ἡ ἀνακοίνωση σχετικά μ' αὐτό στήν «Πράβντα» τῆς 3. Ι. 1922: ((νά ἀναφερθεῖ τό πλῆρες κείμενο τῆς ἀνακοίνωσης ἀπό τά «Χρονικά», στή σελ. 4)) [143].

καθοδηγητικοί μας ὀργανισμοί, δηλ. καί τό ΚΚ καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί τά συνδικάτα, δέν κατορθώσουν νά διαφυλάξουν σάν τά μάτια τους τόν κάθε ειδικό πού δουλεύει εὐσυνείδητα, πού ξέρει τή δουλιά του καί τήν ἀγαπᾶ, ἔστω καί ἄν ἰδεολογικά εἶναι ὁλότελα ξένος πρός τόν κομμουνισμό, τότε δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει γιά ὁποιαδήποτε σοβαρή ἐπιτυχία στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Δέν θά μπορέσουμε νά τό πετύχουμε σύντομα, μά πρέπει μέ κάθε θυσία νά τό πετύχουμε, ὥστε οἱ εἰδικοί σάν ἰδιαίτερο κοινωνικό στρῶμα, πού θά παραμένει ἰδιαίτερο στρῶμα ὡσότου φτάσουμε στήν ἀνώτερη βαθμίδα ἀνάπτυξης τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας, νά ζοῦν καλύτερα στό σοσιαλισμό, παρά στόν καπιταλισμό καί ἀπό ὑλική καί ἀπό νομική ἄποψη καί ἀπό τήν πλευρά τῆς συντροφικῆς συνεργασίας μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες καί ἀπό ἄποψη ἰδανικῶν, δηλ. ἀπό τήν ἄποψη τοῦ νά εἶναι ἱκανοποιημένοι ἀπό τή δουλιά τους καί νά ἔχουν ἐπίγνωση τῆς κοινωνικῆς τους χρησιμότητας, μιά πού καί οἱ ἴδιοι εἶναι χειραφετημένοι ἀπό τά ἰδιοτελῆ συμφέροντα τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν. Κανένας δέν θά συμφωνήσει καί δέν θά παραδεχτεῖ ὅτι εἶναι κάπως ὑποφερτά ὀργανωμένη μιά ὑπηρεσία πού δέν κάνει συστηματική δουλιά μέ πρακτικά ἀποτελέσματα γιά νά ἐξασφαλίσει ὁλόπλευρα τούς εἰδικούς, γιά νά ἐνθαρύνει τούς καλύτερους ἀπ' αὐτούς, γιά νά ὑπερασπίσει καί περιφρουρήσει τά συμφέροντά τους κτλ. Τά συνδικάτα πρέπει νά κάνουν ὅλες αὐτές τίς δουλιές (ἤ νά παίρνουν συστηματικά μέρος στήν ἀντίστοιχη δουλιά ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν), ὄχι ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῆς δοσμένης ὑπηρεσίας, ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῆς ἐργασίας καί τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στό σύνολό τους. Σχετικά μέ τούς εἰδικούς στά συνδικάτα πέφτει ἕνα πολύ βαρύ καί δύσκολο ἔργο: νά ἀναπτύξουν μιά καθημερινή δουλιά μέσα στίς πιό πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων, ὥστε νά δημιουργηθοῦν σωστές σχέσεις ἀνάμεσα σ' αὐτές καί τούς εἰδικούς. Καί μόνο μιά τέτια δουλιά εἶναι σέ θέση νά μᾶς δόσει πράγματι σοβαρά πρακτικά ἀποτελέσματα.

11. ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

Τά συνδικάτα τότε μόνο εἶναι πραγματική δύναμη, ὅταν συνενώνουν πολύ πλατιά στρώματα ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν. Ἀπό δῶ βγαίνει ἀναπόφευκτα, ἰδιαίτερα σέ μιά χώρα μέ τεράστια

ἀριθμητική ὑπεροχή τῆς ἀγροτιᾶς, τό γεγονός ὅτι ἀκριβῶς μέσα στά συνδικάτα παρουσιάζουν σχεδόν πάντα μιά σχετική ἀνθεκτικότητα ὅλες οἱ πολιτικές ἐπιδράσεις πού εἶναι ἐποικοδόμημα στά ὑπολείμματα τοῦ καπιταλισμοῦ καί πάνω στή μικρή παραγωγή. Εἶναι οἱ μικροαστικές ἐπιδράσεις, δηλαδή, ἀπό τό ἕνα μέρος, οἱ ἐσερομενσεβίκικες (ρωσική παραλλαγή τῶν κομμάτων τῆς ΙΙ καί τῆς ΙΙ 1/2 Διεθνοῦς), ἀπό τό ἄλλο, οἱ ἀναρχικές. Μόνο μέσα σ' αὐτά τά ρεύματα ἔχει μείνει ἕνας κάπως σημαντικός ἀριθμός ἀπό πρόσωπα πού ὑπερασπίζουν τόν καπιταλισμό ὄχι ἀπό ἰδιοτελεῖς ταξικούς λόγους, ἀλλά ἀπό ἰδεολογική πεποίθηση, ἐπειδή ἐξακολουθοῦν νά πιστεύουν στήν αταξική σημασία τῆς «δημοκρατίας», τῆς «ἰσότητας» καί τῆς «ἐλευθερίας» γενικά.

Ἀκριβῶς μέ τήν ειδική αὐτή οἰκονομική αἰτία πού ἀναφέραμε καί ὄχι μέ τό ρόλο ὁρισμένων ὁμάδων κι' ἀκόμη λιγότερο ὁρισμένων προσώπων, πρέπει νά ἐξηγηθοῦν οἱ ἐπιβιώσεις (κάποτε καί τό ξαναζωντάνεμα) παρόμοιων μικροαστικῶν ἰδεῶν μέσα στά συνδικάτα. Γι' αὐτό καί τό Κομμουνιστικό κόμμα καί οἱ σοβιετικοί ὀργανισμοί πού κάνουν πολιτιστική-διαφωτιστική δουλιά, καί ὅλοι οἱ κομμουνιστές μέσα στά συνδικάτα πρέπει νά δόσουν πολύ μεγαλύτερη προσοχή στήν ἰδεολογική πάλη ἐνάντια στίς μικροαστικές ἐπιδράσεις, τά ρεύματα καί τίς παρεκκλίσεις μέσα στά συνδικάτα, πολύ περισσότερο πού ἡ νέα οἰκονομική πολιτική δέν μπορεῖ παρά νά προκαλέσει ὁρισμένο δυνάμωμα τοῦ καπιταλισμοῦ. Καί γι' αὐτό εἶναι ἐπιτακτική ἀνάγκη νά ὑπάρχει κάποιο ἀντίβαρο σ' αὐτό τό πράγμα, ἕνα ἀντίβαρο μέ τή μορφή τῆς ἔντασης τῆς πάλης ἐνάντια στίς μικροαστικές ἐπιδράσεις πάνω στήν ἐργατική τάξη.

Τέλος

Θά τό συζητήσουμε μαζί μέ τίς θέσεις.

Νά διαβιβαστεῖ αὐτό στόν σ. Μόλοτοφ, **χωρίς νά ἀντιγραφεῖ.**

Μέ αὐτό τελειώνουν οἱ θέσεις πού ὑπόκεινται σέ δημοσίευση, δηλ. τό σχέδιό τους πού θά ὑποβληθεῖ στήν ἐπιτροπή καί στή συνέχεια στό Πολιτικό Γραφεῖο.

Μέ ἰδιαίτερη ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου προτείνω νά ψηφιστεῖ ἡ ἀπόφαση ἀπό τό σχέδιο τοῦ σ. Ρουτζουτάκ μέ τέτια διατύπωση:

Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀναθέτει στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο νά δημιουργήσει δίπλα στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ εἰδική ἐπιτροπή γιά τόν ἔλεγχο καί τήν ἀνανέωση τῶν καθοδηγητικῶν κορυφῶν (καί κατά τό δυνατό καί ὅλων τῶν κομματικῶν στελεχῶν) τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀπό τήν ἄποψη τοῦ δυναμώματος τῆς πάλης ἐνάντια στίς μικροαστικές, ἐσερομενσεβίκικες καί ἀναρχικές ἐπιδράσεις καί παρεκκλίσεις. Ἡ ἐπιτροπή αὐτή πρέπει ὥς τό τακτικό, XI, συνέδριο τοῦ ΚΚΡ νά τελειώσει (τουλάχιστο στό μεγαλύτερο μέρος) τή δουλιά της καί νά παρουσιάσει στό συνέδριο τοῦ Κόμματος ἔκθεση γιά τή δουλιά της [144].

Δέν ὑπόκειται σέ δημοσίευση

4. I. 1922. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1921 — 4 τοῦ Γενάρη 1922

Δημοσιεύτηκε μέ μερικές ἀλλαγές στίς 17 τοῦ Γενάρη 1922 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 12

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΜΕ ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ γιά τό **Πολιτικό Γραφεῖο**

Λόγω τῆς πλήρους ἀνεπάρκειας (ἤ παρασιώπησης) τοῦ σημειώματος στήν «Πράβντα» τῆς 3. Ι. 1922 γιά τήν αὐτοκτονία τοῦ *Ὀλντενμπόργκερ* καί τῆς ἔρευνας τῆς ὑπόθεσης αὐτῆς

προτείνω στό Πολιτικό Γραφεῖο νά ἀποφασίσει:

1) ἀνατίθεται στό Σοβιέτ Μόσχας νά ζητήσει ἀπό τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ τήν παραπομπή στό *δικαστήριο* ὅλων τῶν προσώπων πού ἀναφέρονται στό πόρισμα τῆς ἐπιτροπῆς·

2) ἀνατίθεται στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ νά ἀποδεχτεῖ ἀμέσως τήν αἴτηση αὐτή καί

3) — νά δημοσιευτεῖ αὐτό σέ *ὅλο* τό Σοβιετικό Τύπο·

4) νά ἀνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης νά διαχειριστεῖ τήν ὑπόθεση αὐτή μέ ἰδιαίτερη φροντίδα, ἐπιδεξιότητα καί ἐπιβλητικότητα (μέ τήν προσωπική ὑπευθυνότητα τοῦ σ. Κούρσκι καί τοῦ διοριζόμενου δημόσιου κατήγορου)·

5) νά ἀνατεθεῖ στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο νά συγκροτήσει ἰδιαίτερο κομματικό δικαστήριο. Νά παραπεμφθεῖ στό δικαστήριο αὐτό ὅλος *ὁ κομμουνιστικός πυρήνας* τοῦ ὑδραγωγείου. (Ἕνας ἀριθμός νά διαγραφεῖ ἀπό τό Κόμμα γιά πάντα ἤ γιά ὁρισμένο χρόνο, ἕνας ἀριθμός νά τιμωρηθεῖ μέ βαριά μομφή, ἀνάλογα μέ τό βαθμό ἐνοχῆς.) Τό δικαστήριο νά γίνει ἐπιβλητικά, δημόσια.

+ 6) Ἐντολή στήν «Ἰζβέστιγια» καί στήν «Πράβντα»: νά φωτιστεῖ ἡ ἐξοργιστική αὐτή ὑπόθεση μέ μιά σειρά δριμύτατα ἄρθρα.

4. Ι. 1922.

Λένιν

Ἀκόμη ἕνα σχέδιο ἀπόφασης:

Γιά κάθε περίπτωση δολοφονίας μηχανικῶν (καί εἰδικῶν) σέ σοβιετικές ἐπιχειρήσεις νά ὑποβάλλονται ἐκθέσεις στό Πολιτικό Γραφεῖο μέ τά ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν ((ΑΣΛΟ, ΠΚΣΣ κτλ., μέσω τοῦ *ΣΕΑ*)) [145].

P. S. Ἡ ὑπόθεση εἶναι ἐξοργιστική: πρέπει νά σημάνουμε συναγερμό.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ [146]

Σχέδιο

Τό Πολιτικό Γραφεῖο κάνει γνωστό σέ ὅλες τίς οἰκονομικές ὀργανώσεις πώς τώρα, ὕστερα ἀπό τήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ Δεκέμβρη 1921 [147] καί τό ΙΧ συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ἡ νέα οἰκονομική πολιτική ἔχει καθιερωθεῖ ἀρκετά σταθερά καί καθαρά.

Γι' αὐτό πρέπει νά καταβάλουμε κάθε προσπάθεια, ὥστε νά τή δοκιμάσουμε στήν πράξη ὅσο τό δυνατό πιό πλατιά καί πιό γρήγορα. Ὅλες οἱ γενικές συζητήσεις, ἡ θεωρητικολογία καί ἡ λογομαχία πάνω στό θέμα τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς πρέπει νά μεταφερθοῦν ἐνμέρει στίς λέσχες συζητήσεων καί ἐνμέρει στόν Τύπο. Ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας καί ἀπ' ὅλα τά οἰκονομικά ὄργανα νά ἐξοστρακιστεῖ ἀμείλικτα κάθε τέτια ἐκδήλωση. Νά ἐλαττώσουμε στό ἐλαχιστότατο δυνατό όριο τίς διάφορες ἐπιτροπές, ἀντικαθιστώντας τή δουλιά τῶν ἐπιτροπῶν καί ἀπαιτώντας γραπτές τροποποιήσεις ἤ ἀντισχέδια ἀπ' ὅλες τίς ἐνδιαφερόμενες ὑπηρεσίες σέ σύντομες προθεσμίες (1-2 μέρες). Νά κάνουμε τήν Ἀνώτατη οἰκονομική ἐπιτροπή ὄργανο ἀποκλειστικῆς κωδικοποίησης καί ἕνωσης τῶν οἰκονομικῶν κυβερνητικῶν πράξεων, ἐξοστρακίζοντας κάθε «συζήτηση στίς ἐπιτροπές» ἄν εἶναι δυνατό πέρα γιά πέρα. Ἡ Ἀνώτατη οἰκονομική ἐπιτροπή πρέπει νά ἐπιταχύνει καί ὄχι νά ἐπιβραδύνει τή γενική πορεία τῆς δουλιᾶς.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀπαιτεῖ ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν νά συγκεντρώσει ὅλες τίς προσπάθειές του γιά τήν ταχύτερη αὔξηση τῶν φορολογικῶν κατηγοριῶν καί τήν αὔξηση τῶν εἰσπράξεων ἀπό τούς φόρους, καθώς καί γιά τίς πρακτικές καί συγκεκριμένες τροποποιήσεις τοῦ γενικοῦ προϋπολογισμοῦ. Ὅλες οἱ συζητήσεις σχετικά μέ τή νομισματική πολιτική, τήν ἀντικατάσταση τοῦ φόρου σέ εἶδος μέ φόρους σέ χρῆμα κτλ.

πρέπει νά μεταφερθοῦν ἐνμέρει στίς λέσχες συζητήσεων καί ἐνμέρει στόν Τύπο.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀπαιτεῖ κατηγορηματικά ἀπ' ὅλους τούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους μεγάλη ταχύτητα, δραστηριότητα, ἐξάλειψη τῆς γραφειοκρατίας καί τῆς κωλυσιεργίας στήν πρακτική δοκιμή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀπαιτεῖ ἀπαραίτητα νά ἀμείβονται μέ βραβεῖα ὅσο τό δυνατό περισσότερα στελέχη πού κατέχουν ὑπεύθυνα πόστα γιά τήν ταχύτητα πού ἐπέδειξαν καί τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς καί τοῦ ἐμπορίου τόσο τοῦ ἐσωτερικοῦ, ὅσο καί τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἡ ἀπαίτηση αὐτή ἀφορᾶ κατά πρῶτο λόγο τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί στή συνέχεια τήν Κρατική τράπεζα (ἰδιαίτερα τό ἐμπορικό της τμῆμα), τήν Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν καί τό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας.

Ἀφοῦ τό σχέδιο ἐγκριθεῖ ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο νά ἀνακοινωθεῖ μέ ἀπόδειξη παραλαβῆς σέ ὅλα τά μέλη τῶν συμβουλίων ὅλων τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων καί σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Προεδρείου τῆς Κεντρικῆς Πανρωσικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 9 καί 12 τοῦ Γενάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο καί τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΙΖΝΙ-ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ [148]

(Σχετικά μέ τήν αἴτηση τοῦ Ντοβγκαλέβσκι γιά τή χορήγηση στό ραδιοεργαστήριο τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ 50 000 ρουβλιῶν σέ χρυσό.)

Τήν ὑποστηρίζω καί παρακαλῶ τόν σ. Μόλοτοφ νά τή βάλει γιά ψηφοφορία στό Πολιτικό Γραφεῖο. Παρακαλῶ τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου νά λάβουν ὑπόψη τους τήν ἐξαιρετική σπουδαιότητα τοῦ ραδιοεργαστηρίου τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ, τίς τεράστιες ὑπηρεσίες πού ἤδη πρόσφερε καί τό τεράστιο ὄφελος πού μπορεῖ νά μᾶς δόσει στό ἄμεσο μέλλον τόσο στό στρατιωτικό τομέα, ὅσο καί στόν τομέα τῆς προπαγάνδας.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 12 τοῦ Γενάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΝΤΑΓΚΕΣΤΑΝ [149]

Δέχομαι μέ εὐγνωμοσύνη τό δῶρο — ἀποτέλεσμα τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τοῦ Νταγκεστάν.

Σᾶς εὔχομαι καλές ἐπιτυχίες στό δύσκολο ἔργο τῆς οἰκονομικῆς ἀναγέννησης τοῦ Νταγκεστάν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ τῆς ΣΟΣΔΡ *Λένιν*

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 12 τοῦ Γενάρη 1922

Δημοσιεύτηκε στίς 14 τοῦ Γενάρη 1922 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 10

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ [150]

Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας πρέπει νά ὀργανώσει τήν ἐπίβλεψη ὅλων τῶν προβολῶν καί νά συστηματοποιήσει τή δουλιά αὐτή. Ὅλες οἱ ταινίες πού προβάλλονται στή ΣΟΣΔΡ πρέπει νά εἶναι καταγραμμένες καί ἀριθμημένες στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας. Γιά τό κάθε πρόγραμμα προβολῆς ταινιῶν πρέπει νά καθοριστεῖ ὁρισμένη ἀναλογία:

α) ψυχαγωγικές ταινίες, ταινίες εἰδικά γιά ρεκλάμα καί γιά ἔσοδα (βέβαια, χωρίς χυδαιότητα καί ἀντεπανάσταση) καί

β) μέ τόν τίτλο «Ἀπό τή ζωή τῶν λαῶν ὅλων τῶν χωρῶν», ταινίες εἰδικά προπαγανδιστικοῦ περιεχομένου, ὅπως: ἡ ἀποικιακή πολιτική τῆς Ἀγγλίας στήν Ἰνδία, οἱ ἐργασίες τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, οἱ πεινασμένοι τοῦ Βερολίνου κτλ. κτλ. Χρειάζεται νά δείχνουμε ὄχι μόνο κινηματογραφικές ταινίες, ἀλλά καί ἐνδιαφέρουσες γιά τήν προπαγάνδα φωτογραφίες μέ τίς ἀνάλογες ἐπισημειώσεις. Νά πετύχουμε ὥστε οἱ κινηματογράφοι πού εἶναι σέ χέρια ἰδιωτῶν, νά δίνουν ἀρκετά ἔσοδα στό κράτος μέ τή μορφή ἐκμίσθωσης, νά δοθεῖ τό δικαίωμα στούς ἐπιχειρηματίες νά αὐξήσουν τόν ἀριθμό τῶν προβολῶν καί νά βάζουν νέες, ὅμως μέ διαρκή λογοκρισία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας καί μέ τόν ὅρο τῆς τήρησης τῶν ἀναλογιῶν ἀνάμεσα στίς ψυχαγωγικές ταινίες καί στίς ταινίες προπαγανδιστικοῦ χαρακτήρα μέ τόν τίτλο «Ἀπό τή ζωή τῶν λαῶν ὅλων τῶν χωρῶν», ἔτσι πού οἱ βιομήχανοι νά ἐνδιαφέρονται γιά τή δημιουργία καί τήν παραγωγή νέων ταινιῶν. Στά πλαίσια αὐτά πρέπει νά τούς δοθεῖ ἀπεριόριστη πρωτοβουλία. Οἱ ταινίες προπαγανδιστικοῦ καί διαπαιδαγωγητικοῦ χαρακτήρα πρέπει νά δίνονται γιά ἔλεγχο σέ παλιούς μαρξιστές καί

λογοτέχνες γιά νά μήν ἐπαναλαμβάνονται τά λυπηρά συμβάντα πού ἐπανειλημμένα ἔγιναν μέ ἀποτέλεσμα ἡ προπαγάνδα νά πετυχαίνει ἀντίθετους σκοπούς. Νά δοθεῖ ἰδιαίτερη προσοχή στήν ὀργάνωση κινηματογράφων στά χωριά καί στήν Ἀνατολή, ὅπου αὐτοί εἶναι καινούργιο πράγμα καί ὅπου γι' αὐτό ἡ προπαγάνδα μας θά εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιτυχής.

Ὑπαγορεύτηκε στίς 17 τοῦ Γενάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Κινονεντέλια», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ Ν. Π. Γκορμπουνόφ (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟΝ ΣΤΑΪΝΜΠΕΡΓΚ

1

17. I. 1922.

στόν σ. Μόλοτοφ γιά τό Πολιτικό Γραφεῖο

Ἐπισυνάπτω τά στοιχεῖα τοῦ Λεζάβα γιά τήν ἐκχώρηση στόν Στάινμπεργκ.

Παρακαλῶ νά μπεῖ τό ζήτημα αὐτό στό *Πολιτικό Γραφεῖο* τήν Πέμπτη, ἔτσι πού τήν Παρασκευή *τό ΣΛΕ* νά περάσει μέ τό σοβιετικό δρόμο τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ [151].

Νά ὁριστοῦν γιά τό ΠΓ 2 εἰσηγητές γιά τό ζήτημα αὐτό: ὁ Α. Ντ. Τσιουρούπα κι' ἕνας ἐκπρόσωπος τῆς πλειοψηφίας τοῦ ΣΛΕ.

Ἡ ὑπόθεση εἶναι σπουδαία καί φοβοῦμαι πολύ μήπως ἡ πλειοψηφία τοῦ ΣΛΕ (ἐνάντια στόν Τσιουρούπα) κάνει τό λάθος καί πάλι στό πνεῦμα τῆς «κομμουνιστικῆς ἀλαζονείας»: φοβοῦνται νά δόσουν ἔσοδα στόν ἔμπορο πού εἶναι ἱκανός νά ἐμπορεύεται καί *φροντίζουν* μέ ζῆλο γιά ἕνα πράγμα, γιά πλειοψηφία τῶν κομμουνιστῶν, πού οἱ περισσότεροι δέν τά καταφέρνουν τελείως στή δουλιά τους.

Ἐπισύρω τήν προσοχή στήν § 5: *τρεῖς κομμουνιστές* (ἀμαθεῖς στό ἐμπόριο; ἐγώ ξέρω μόνο δυό κομμουνιστές πού ἔδειξαν ἐπιδεξιότητα στό ἐμπόριο: τόν *Μπελόφ* (Μεγάλο ἐμπορικό κατάστημα) καί τόν *Σεργκ. Μάλισεφ)* θά *διδάσκουν τό ἐμπόριο* σέ δυό ἐμπόρους.

Φοβοῦμαι ὅτι ἡ «πλειοψηφία» αὐτή θά μοιάζει τούς μάμους τοῦ Στσεντρίν.

Μπορεῖ ἴσως νά τροποποιηθεῖ ἡ § 5 ἔτσι: νά δοθεῖ τό δικαίωμα στόν Στάινμπεργκ, σάν πρόεδρο νά τά λύνει ὅλα *προσωπικά αὐτός,* ἐνῶ στήν πλειοψηφία τῆς διεύθυνσης νά δοθεῖ μόνο τό δικαίωμα νά τά *ξέρει ὅλα* καί νά κάνει ἔνσταση σέ μᾶς γιά τίς πράξεις τοῦ Στάινμπεργκ, *χωρίς νά τίς σταματᾶ* (δηλ. τυπικά ἡ πλειοψηφία τῶν τριῶν κατά τῶν δυό θά διατηρήσει τό δικαίωμα νά ἀκυρώσει τίς ἀποφάσεις τοῦ Στάινμπεργκ, ὅμως ἐμεῖς *θ ά* τοῦ *π ο ῦ μ ε* ὅτι χωρίς *ἰδιαίτερη* ἀπόφαση τοῦ *ΣΕΑ* δέν θά τίς ἀκυρώνουμε).

Καί τήν τριάδα τῶν κομμουνιστῶν θά τήν ἐπιφορτίσουμε μέ ἰδιαίτερη ἀπόφαση τῆς ΚΕ μέ τήν ὑποχρέωση νά μάθουν καί νά ἀπομάθουν σέ τρία χρόνια, διαφορετικά θά τούς διώξουμε ντροπιασμένους.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

2

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ (γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου)

τόν σ. Τσιουρούπα καί τόν σ. Λεζάβα μέ τήν παράκληση νά ποῦν τή γνώμη τους

Σήμερα συνεδριάζει ἡ ὁλομέλεια τοῦ ΣΕΑ. Ἴσως θά μποροῦσε, γιά νά μήν ἀναβάλλεται ἡ ὑπόθεση, νά ψηφιστεῖ τηλεφωνικά ἡ ἑξῆς πρόταση σχετικά μέ τήν ἐκχώρηση στόν Στάινμπεργκ (ἡ ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου εἶναι ὑποχρεωτική γιά τό ΣΕΑ): «Νά ψηφιστεῖ ἡ πρόταση τῆς ἐπιτροπῆς Λεζάβα μέ τήν ἑξῆς προσθήκη: ὁ Στάινμπεργκ σάν ἐκπρόσωπος τῆς διεύθυνσης νά δρᾶ μονοπρόσωπα, καί οἱ ἀποφάσεις τῆς πλειοψηφίας τῆς διεύθυνσης (3 ἐκπρόσωποι τῆς διεύθυνσης, 1 — ὁ Στάινμπεργκ, 1 — καπιταλιστής), χωρίς νά ἀνακόπτουν τήν ἐκτέλεση τῆς διαταγῆς τοῦ Στάινμπεργκ, μποροῦν μόνο νά παραπέμπονται στό ΣΕΑ» [152].

Ἡ προσθήκη αὐτή πρέπει νά ψηφιστεῖ στό ΣΕΑ, ὅμως δέν πρέπει νά μπεῖ στό καταστατικό τῆς διεύθυνσης. Τότε ἐμεῖς, κάνοντας γνωστή τήν ἀπόφαση αὐτή στόν Στάινμπεργκ, ἀπό τό ἕνα μέρος, θά δημιουργήσουμε τή δυνατότητα νά κάνει τή δουλιά πραγματικά μέ ἐμπορικό τρόπο σ' ἕναν ἄνθρωπο πού ξέρει τό ἐμπόριο ὄχι ἀπό τίς κομμουνιστικές μπροσοῦρες καί, ἀπό τό ἄλλο μέρος, σέ περίπτωση ὁποιουδήποτε ἐγκλήματος τοῦ Στάινμπεργκ, ἐξασφαλίζουμε σέ μᾶς τή δυνατότητα νά ἀκυρώσουμε τήν ἀπόφασή του μέσω τοῦ ΣΕΑ χωρίς ὁποιεσδήποτε τροποποιήσεις τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἑταιρίας. Νομίζω πώς μιά τέτια ἐγγύηση εἶναι ἀπόλυτα ἐπαρκής.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 23 τοῦ Γενάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ ΤΟΥ ΣΛΕ, ΤΟΥ ΣΕΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΣΛΕ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ [153]

1

24. I. 1922.

σ. Τσιουρούπα!

Ἀπ' ἀφορμή τή χθεσινή μας τηλεφωνική συνδιάλεξη καί τήν ὑπόσχεσή Σας νά τηρεῖτε αὐστηρά τίς ὑποδείξεις τοῦ γιατροῦ, εἶναι ἀπαραίτητο σέ μᾶς νά μιλήσουμε διεξοδικά γιά ὅλο τό σύστημα τῆς δουλιᾶς καί νά τό καλομελετήσουμε.

Ἡ πιό βασική ἀδυναμία τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ εἶναι ἡ ἀνυπαρξία τοῦ ἐλέγχου ἐκτέλεσης. *Μᾶς ἀπορροφᾶ* ὁ ἀποκρουστικός βάλτος τῆς γραφειοκρατίας μέ τό γράψιμο χαρτιῶν, τίς συζητήσεις γιά τά διατάγματα, τό γράψιμο διαταγμάτων, καί στόν ὠκεανό αὐτῶν τῶν χαρτιῶν πνίγεται ἡ ζωντανή δουλιά.

Οἱ ἔξυπνοι σαμποταριστές ἐσκεμμένα μᾶς τραβοῦν σ' αὐτό τό βάλτο τῶν χαρτιῶν. Οἱ περισσότεροι Λαϊκοί ἐπίτροποι καί οἱ λοιποί ἀξιωματοῦχοι «πέφτουν στήν παγίδα» χωρίς νά τό καταλαβαίνουν.

Πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ γιά Σᾶς ἕνα αὐστηρό σύστημα θεραπείας γιά νά ξεκόψετε *ὁπωσδήποτε* ἀπό τό πελάγωμα καί τήν ἀνακατωσούρα, ἀπό τίς ἐπιτροπές, ἀπό τίς συζητήσεις καί τό γράψιμο χαρτιῶν, νά ξεκόψετε, *νά καλομελετήσετε* τό σύστημα τῆς δουλιᾶς καί *νά τήν ἀναδιοργανώσετε ριζικά.*

Τό κέντρο βάρος τῆς δουλιᾶς Σας πρέπει νά εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀναδιοργάνωση αὐτή τῆς ἀποκρουστικά γραφειοκρατικῆς δουλιᾶς, ἡ πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία καί τήν κωλυσιεργία, *ὁ ἔλεγχος τῆς ἐκτέλεσης.*

Ὁ ἔλεγχος τῆς ἐκτέλεσης, ὁ ἔλεγχος τοῦ τί βγαίνει στήν πράξη, νά ποιό εἶναι τό βασικό καί τό κύριο καθῆκον Σας. Νά δημιουργήσετε γι' αὐτό ἕνα μικρό(4-6 ἄτομα) μηχανισμό ἀπό ὑπερδοκιμασμένους καί ἐλεγμένους βοηθούς (διευθυντής ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων, βοηθοί του, γραμματέας κτλ.).

Γι' αὐτό, κατά τή γνώμη μου, χρειάζεται:

1) Νά ἀπαλλάξουμε ἀπό ὁρισμένες δουλιές τό *ΣΛΕ* καί τό *ΣΕΑ*, ἀναθέτοντας ὅλα τά μικροζητήματα στό Μικρό ΣΛΕ καί στίς συνεδριάσεις τοῦ *ΣΕΑ* γιά τήν ἐξέταση τρεχόντων ζητημάτων.

Αὐτό ἄρχισε. Ὅμως αὐτό μέ τά δικά μας καταραμένα, ὀμπλομοφικά ἤθη «ξεχαρβαλώνεται» μέσα σέ δυό ἑβδομάδες, ἄν δέν γίνεται παρακολούθηση, ἐπίσπευση, ἔλεγχος καί ἄν δέν παρθοῦν αὐστηρά μέτρα.

Ὁ διευθυντής ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων πρέπει νά μάθει (ὅπως καί ἡ γραμματεία τοῦ *ΣΛΕ* καί τοῦ *ΣΕΑ)* νά παρακολουθεῖ αὐστηρά, ὥστε τά μικροζητήματα νά μή μπαίνουν στό ΣΛΕ καί στό ΣΕΑ καί ὅπως ὅλα γενικά τά ζητήματα νά περνοῦν καταρχήν ἀπό τό κόσκινο τρεῖς φορές (ἐπερώτηση στά ἀντίστοιχα Λαϊκά Ἐπιτροπάτα· ἐπείγουσα ἀπάντησή τους· τό ἴδιο στό τμῆμα κωδικοποίησης κτλ. κ.ο.κ.).

Πρέπει μαζί μέ τόν Γκορμπουνόφ * νά ἐκπονήσετε γραπτό *κανονισμό* γιά τήν ὑποβολή καί τή διεκπεραίωση τῶν ὑποθέσεων καί νά ἐλέγχετε **Ἐσεῖς προσωπικά** *τουλάχιστο* μιά φορά τό μήνα, ἄν τηρεῖται αὐτός ὁ κανονισμός, ἄν πετυχαίνει τό σκοπό του, δηλ. τήν ἐλάττωση τῆς γραφειοκρατίας καί τῆς κωλυσιεργίας, τήν καλύτερη μελέτη τῶν ζητημάτων, τήν περισσότερη ὑπευθυνότητα τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων, *τήν ἀντικατάσταση τῶν βιαστικά ξεφουρνισμένων διαταγμάτων μέ τό συνετό, μακρόχρονο, πρακτικό ἔλεγχο τῆς ἐκτέλεσης καί τόν ἔλεγχο τῆς πείρας*, μέ τήν ἐπιβολή τῆς προσωπικῆς εὐθύνης (ὑπάρχει οὐσιαστικά πλήρης ἀνευθυνότητα στίς κορυφές, στά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα, στά τμήματά τους, καί οἱ σαμποταριστές τό ἐκμεταλλεύονται αὐτό θαυμάσια· ἀποτέλεσμα: ἔχουμε τόν ὀμπλομοφισμό πού καταστρέφει τήν ὑπόθεση).

Ξέρω ὅτι αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο. Ὅμως ἐπειδή ἀκριβῶς εἶναι δύσκολο, πρέπει Ἐσεῖς νά ἐπιδοθεῖτε *ὁλοκληρωτικά* σ' αὐτό.

Γι' αὐτό

2) Ἐλάχιστες συνεδριάσεις. Ὅριο 1 φορά τήν ἑβδομάδα τό ΣΛΕ + 1 φορά τό ΣΕΑ ἀπό δυό ὧρες.

3) Ἀνώτατη οἰκονομική ἐπιτροπή. Νά διαλυθοῦν τό γρηγορότερο *ὅλες* οἱ ὑποεπιτροπές της, νά ἀντικατασταθοῦν καί σέ ἀντιστάθμισμα νά ἀπαιτηθεῖ ἀπό τούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους τά σχέδια νά τά γράφουν δικά τους *ὑπεύθυνα* πρόσωπα, νά τά ἐγκρίνει ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος, στήν *πιό σύντομη* προθεσμία σέ συμφωνία μέ τούς ἄλλους «ἐνδιαφερόμενους» Λαϊκούς ἐπιτρόπους καί στή συνέχεια νά τά κατευθύνει στό ΣΕΑ ἤ στό ΣΛΕ.

---

* + ἕνας γιά τήν κωδικοποίηση + 1 ἀπό τό Μικρό ΣΛΕ.

Ἡ Ἀνώτατη οἰκονομική ἐπιτροπή νά ἀσχολεῖται *μονάχα* μέ τό συντονισμό *(κωδικοποίηση)* καί τόν πιό σύντομο ἔλεγχο *(γιά νά μπεῖ ἡ σφραγίδα)* ἡ Δική σας σύν τοῦ Κάμενεφ.

Μόνο γι' αὐτό.

Ὄχι γιά κουβέντες.

Ὄχι γιά συζήτηση.

4) Ἐσεῖς δέν πρέπει νά εἶστε μέλος καμιᾶς ἐπιτροπῆς, κατηγορηματικά καμιᾶς, ἐκτός ἀπό τήν Ἀνώτατη οἰκονομική ἐπιτροπή.

5) Νά παλεύετε ἐνάντια στήν ἀσχήμια τῆς ἀφθονίας τῶν ἐπιτροπῶν, ἀντικαθιστώντας τες μέ τήν τυπική ἀπαίτηση *γραπτῆς γνώμης* στίς πιό σύντομες προθεσμίες.

6) Ἐσεῖς ὀφείλετε μέ τόν τρόπο αὐτό νά ἀπαλλαγεῖτε ἀπό τό πελάγωμα καί τήν ἀνακατωσούρα, πού *μᾶς χαντακώνουν ὅλους μας*, νά ἐξασφαλίσετε στόν ἑαυτό σας τή δυνατότητα νά σκέπτεστε ἤρεμα τή δουλιά *στό σύνολό της* —

——— καί, τό κύριο, νά συγκεντρώσετε τήν προσοχή σας στόν ἔλεγχο τῆς ἐκτέλεσης, στήν πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία καί στήν κωλυσιεργία.

Σᾶς παρακαλῶ νά σκεφτεῖτε ὅλο τό ζήτημα αὐτό καί νά μοῦ γράψετε.

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 16 τοῦ Γενάρη 1927 στήν «Κράσναγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 14

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

2

15 τοῦ Φλεβάρη 1922

σ. Τσιουρούπα!

Νομίζω πώς Ἐσεῖς ἔχετε δίκιο.

Πρέπει νά πάρετε τή συγκατάθεση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί νά ἀρχίσει «ἡ ἐλάττωση» [154]:

Περίπου ||
1) σύνθεση: *πέντε* ἄτομα πού Ἐσεῖς ὑποδείξατε σύν *2* μή ὑπηρεσιακοί (Μπελόφ + ;) = 7.
2) οἱ ἐπιχορηγήσεις πού προβλέπονται ἀπό τόν κρατικό προϋπολογισμό, ἀρχικά στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν καί στήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση·

στό Μικρό ΣΛΕ μονάχα γιά ἔνσταση· τά ὑπόλοιπα ὅπως τά ἔχετε Ἐσεῖς.

Νά ἐκθέσετε, ἀφοῦ καλοσκεφτεῖτε ἀκόμη μιά φορά, γραπτά *τίς βάσεις* αὐτῆς *τῆς ἐλάττωσης* τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ, νά πάρετε τή γνώμη τοῦ προέδρου τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ, νά περάσετε *τίς βάσεις* αὐτές ἀπό τό ΠΓ καί τότε νά τίς ἐπεξεργαστεῖτε γρήγορα σέ νέο κανονισμό.

Μπορεῖ νά περιοριστοῦν ἀκόμη οἱ ἐπιτροπές; Νά δυναμώσει ὁ ρόλος τοῦ πραγματικοῦ ἐλέγχου; Νά ὑπαχθεῖ *ὅλη* ἡ δουλιά πιό ἄμεσα στούς ἀναπληρωτές τοῦ προέδρου τοῦ ΣΕΑ;

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

3

20. II.

σ. Τσιουρούπα!

Καί πάλι γιά τό θέμα τῆς δουλιᾶς μέ νέο τρόπο.

Θά προσπαθήσω νά διατυπώσω τό πρόγραμμά της ἔτσι:

(1) νά καλυτερεύσει ἡ δουλιά τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ στό δεκαπλάσιο μέ τήν ἔννοια ὅτι οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι νά μήν τολμοῦν νά βάλουν σ' αὐτά μικροζητήματα, ἀλλά νά τά λύνουν οἱ ἴδιοι καί *νά εὐθύνονται* γι' αὐτά οἱ ἴδιοι·

(2) τό μηχανισμό τοῦ διευθυντῆ ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ (τώρα ἀδρανεῖ κατά τά $^3/_4$) νά τόν κάνετε ὑπεύθυνο γι' αὐτό·

(3) τό ἴδιο γιά τό Μικρό ΣΛΕ σύν *σημαντική* του ἐλάττωση·

(4) ἕνα μέρος τῶν μελῶν τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ καί τοῦ μηχανισμοῦ του, ὅπως καί τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ διευθυντῆ ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ, νά τό θέσετε Ἐσεῖς κάτω ἀπό τήν προσωπική σας διοίκηση γιά *τόν ἔλεγχο τῆς ἐκτέλεσης στήν πράξη* (δίνετε ἐντολή σέ κάποιον: πήγαινε, ἐξέτασε, διάβασε, κάνε ἔλεγχο, ἐσύ θά φέρεις τήν εὐθύνη γιά κάθε ἀδιαφορία).

(5) Ἐσεῖς (καί ὁ Ρίκοφ) νά διαθέσετε *π ρ ί ν ἀ π ό λ α* μιά εἶτε, ἄν ἡ ὑγεία τό ἐπιτρέπει, δυό ὧρες τό εἰκοσιτετράωρο γιά τόν προσωπικό ἔλεγχο τῆς δουλιᾶς: νά καλεῖτε στό γραφεῖο σας (ἤ νά πηγαίνετε) ὄχι τούς ἀξιωματούχους, ἀλλά τά μέλη τῶν συμβουλίων **καί πιό κάτω,** στελέχη μέ πρακτικό πνεῦμα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου X, Y, Z, — καί νά ἐλέγχετε τή δουλιά, νά βαθαίνετε ὥς τήν οὐσία, νά διδάσκετε μέ αὐστηρότητα, νά τούς μαθαίνετε, νά τούς τιμωρεῖτε αὐστηρά. Νά μελετᾶτε τούς ἀνθρώπους, νά ψάχνετε γιά νά βρεῖτε *ἱκανά* στελέχη. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ οὐσία τώρα· ὅλες οἱ διαταγές καί οἱ ἀποφάσεις χωρίς αὐτό εἶναι παλιόχαρτα.

᾿Απαντεῖστε μου. Θά σκεφτοῦμε, θά συμβουλευτοῦμε τά μέλη τῆς ΚΕ καί τό γρηγορότερο *θά κατοχυρώσουμε* ἕνα τέτιο (εἴτε ἄλλο) πρόγραμμα.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Ὅμως ὁ Μπριουχάνοφ δέν εἶναι ὁ κατάλληλος. Πρέπει νά βρεθεῖ ἄλλος. Μπορεῖ γιά τήν ὥρα νά δημιουργηθεῖ ἐκεῖ μιά «τριάδα» πιό γερή.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

4

σ. Τσιουρούπα! Στέλνω τήν προσθήκη μου. Συμβουλεύω *νά πάρεις* ὥς τήν Πέμπτη τίς **σύντομες** γνῶμες *ὅλων* τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων καί *ὅλων* τῶν μελῶν τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ.

Δικός σας *Λένιν*

Μέ ἰδιαίτερη συμπληρωματική ἀπόφαση νά τονιστεῖ:

Κεντρικό καθῆκον τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ πρέπει νά εἶναι ἡ αὐστηρή ἐπίβλεψη τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτροπάτων: 1) νά τηροῦν τούς νόμους· 2) νά μήν ἀποφεύγουν τήν εὐθύνη, παραπέμποντας χωρίς λόγο τά πολυάριθμα ἐπιπρόσθετα ζητήματα γιά λύση στό Μικρό ΣΛΕ, ἀλλά νά τά λύνουν τά ἴδια, μέ δική τους εὐθύνη ἤ σέ συμφωνία μέ δυό καί περισσότερα Λαϊκά ᾿Επιτροπάτα μέ τόν καθιερωμένο τρόπο· 3) ἔλεγχος τῆς νομιμότητας, τῆς σκοπιμότητας καί τῆς ταχύτητας ἐκτέλεσης ὁρισμένων ἐντολῶν καί πράξεων τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτροπάτων· πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία καί στήν κωλυσιεργία, μέσω ἑνός τέτιου ἐλέγχου καί τῆς σταθερῆς μείωσης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπαλλήλων [155].

Γράφτηκε στίς 20-21 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

5

Σύντρ. Τσιουρούπα! Φαίνεται ὅτι παραμένει ἡ ριζική διαφωνία μας [156]. Τό κεντρικό, κατά τή γνώμη μου, εἶναι νά μετατοπιστεῖ τό κέντρο τοῦ βάρους ἀπό τό γράψιμο διαταγμάτων καί διαταγῶν (ἐδῶ

κάνουμε ἀνοησίες μέχρι βλακείας) στήν *ἐπιλογή τῶν ἀνθρώπων* καί στόν *ἔλεγχο τῆς ἐκτέλεσης*. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ οὐσία.

Εἶναι ἀκατάλληλο τό Μικρό ΣΛΕ γι' αὐτό; Πιθανό. Τότε χρειάζεται *Ἐσεῖς καί ὁ Ρίκοφ* τά 9/10 τοῦ χρόνου νά τά ἀφιερώνετε σ' αὐτό (ἀπό τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση καί τόν διευθυντή ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων **εἶναι ἀστεῖο** νά περιμένουμε περισσότερα ἀπό τήν ἐκτέλεση *τῶν ἁπλῶν* ἐντολῶν). Ὅλοι μας βουλιάξαμε στό βρωμερό βάλτο τῆς γραφειοκρατίας τῶν «ὑπηρεσιῶν». Χρειάζεται μεγάλο κύρος, μυαλό, χέρια γιά τήν καθημερινή πάλη ἐνάντια σ' αὐτό. Οἱ ὑπηρεσίες εἶναι γιά πέταμα· τά διατάγματα εἶναι γιά πέταμα. Νά ψάξετε νά βρεῖτε τούς ἀνθρώπους, νά ἐλέγχετε τή δουλιά, σ' αὐτό ἔγκειται τό πᾶν. Ἄν Ἐσεῖς + ὁ Ρίκοφ καταπιαστεῖτε μ' αὐτό στά 9/10 καί ἄν τόν διευθυντή ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων (καί κάποτε καί μέλη τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ) θά τούς κάνετε βοηθούς σας, τότε ἴσως κάτι γίνει.

Στεῖλτε μου καί πάλι τό σχέδιο γιά τό Μικρό ΣΛΕ.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

6

Πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα

Σχέδιο ὁδηγιῶν σχετικά μέ τή δουλιά τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ ΣΛΕ, καθώς ἐπίσης καί τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ

Ἡ κύρια ἀδυναμία τῶν ἱδρυμάτων πού ἀναφέρθηκαν εἶναι τό φόρτωμά τους μέ μικροζητήματα. Γι' αὐτό πνίγονται στή γραφειοκρατία ἀντί νά τήν καταπολεμήσουν.

Αἰτίες τοῦ κακοῦ αὐτοῦ: 1) Ἡ ἀδυναμία τοῦ διευθυντῆ ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων. 2) Ἡ ἀνικανότητα τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων νά ξεβαλτώσουν ἀπό τά μικροζητήματα καί τίς γραφειοκρατικές λεπτομέρειες. 3) Ἡ ἐπιθυμία τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων (καί πολύ περισσότερο: τῶν γραφειοκρατῶν τῆς ὑπηρεσίας πού τούς ὠθοῦν) νά ρίξουν τήν εὐθύνη στό ΣΛΕ. 4) — Ἡ τελευταία καί κύρια αἰτία εἶναι ἡ ἀνυπαρξία στά ὑπεύθυνα στελέχη τῆς ἐπίγνωσης τοῦ ὅτι στήν πρώτη γραμμή μπῆκε τώρα ἡ πάλη ἐνάντια στόν ὠκεανό τῶν χαρτιῶν, ἡ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης σ' αὐτόν καί στίς ἀδιάκοπες «ἀναδιοργανώσεις», ὅτι τό πρώτιστο καθῆκον τῆς στιγμῆς δέν εἶναι τά διατάγματα, δέν εἶναι οἱ ἀναδιοργανώσεις, ἀλλά *ἡ ἐπιλογή τῶν ἀνθρώπων*· ὁ καθορισμός *τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης*

γι' αὐτό πού γίνεται· ὁ ἔλεγχος τῆς δουλιᾶς πού ἔγινε στήν πράξη. Διαφορετικά δέν θά βγοῦμε ἀπό τή γραφειοκρατία καί τήν κωλυσιεργία πού μᾶς πνίγουν.

Τό Μικρό ΣΛΕ, τό ΣΕΑ καί τό ΣΛΕ πρέπει μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τίς μικροδουλιές, μαθαίνοντας τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα νά λύνουν μόνα τους τά μικροζητήματα καί νά εὐθύνονται γι' αὐτά αὐστηρότερα.

Ὁ μηχανισμός τοῦ διευθυντῆ ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ κεντρικό του καθῆκον πρέπει νά βάλει τήν ἐφαρμογή στήν πράξη τοῦ ἑξῆς: νά περιορίσει τόν ἀριθμό τῶν ὑποθέσεων στό Μικρό ΣΛΕ, τό ΣΕΑ καί τό ΣΛΕ, νά πετύχει ὥστε οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι (ξεχωριστά καί μαζί) νά ἀποφασίζουν πιό πολύ οἱ ἴδιοι καί νά εὐθύνονται γι' αὐτό· νά μετατοπιστεῖ τό κέντρο βάρους στόν ἔλεγχο τῆς ἐκτέλεσης στήν πράξη.

Γιά τούς ἴδιους σκοπούς οἱ ἀντιπρόεδροι τοῦ ΣΛΕ σ.σ. Ρίκοφ καί Τσιουρούπα πρέπει μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τά μικροζητήματα καί τίς ἐπιτροπές· νά παλεύουν ἐνάντια στό τράβηγμά (τῶν ἀναπληρωτῶν) τους σέ ὑποθέσεις πού ἡ λύση τους ὑπάγεται στά Λαϊκά ἐπιτροπάτα· νά ἀφιερώνουν 2-3 ὧρες τήν ἡμέρα, σάν μίνιμουμ, γιά τήν προσωπική γνωριμία μέ τά ὑπεύθυνα στελέχη (ὄχι μέ ἀξιωματούχους) τῶν σπουδαιότατων Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων (καί κατόπιν καί ὅλων) γιά τόν ἔλεγχο καί τήν ἐπιλογή τῶν ἀνθρώπων· νά χρησιμοποιοῦν τό μηχανισμό τοῦ διευθυντῆ ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ καί ἕνα ἀριθμό ἀπό τά μέλη τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ, καθώς καί τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, γιά τόν ἔλεγχο τῆς πραγματικῆς δουλιᾶς καί τῶν ἐπιτυχιῶν της· μέ μιά λέξη, νά γίνουν πρακτικοί ὀργανωτές τῆς κρατικῆς δουλιᾶς πού τέτιοι πρίν ἀπ' ὅλα μᾶς λείπουν.

Ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στά διατάγματα, στά ἱδρύματα, στίς «ἀναδιοργανώσεις» καί στούς ἀξιωματούχους, ἰδιαίτερα ἀπό τούς κομμουνιστές· πάλη ἐνάντια στό βοῦρκο τῆς γραφειοκρατίας καί τῆς κωλυσιεργίας μέ τόν ἔλεγχο τῶν ἀνθρώπων καί μέ τόν ἔλεγχο τῆς πραγματικῆς δουλιᾶς· ἀλύπητη ἐκδίωξη τῶν ὑπεράριθμων ὑπαλλήλων, ἐλάττωση τοῦ προσωπικοῦ, καθαίρεση τῶν κομμουνιστῶν πού δέν μαθαίνουν στά σοβαρά τό ἔργο τῆς διεύθυνσης, αὐτή πρέπει νά εἶναι ἡ γραμμή τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων καί τοῦ ΣΛΕ, τοῦ προέδρου του καί τῶν ἀναπληρωτῶν του.

27. II. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Φλεβάρη 1922
Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν!

1. Παρακαλῶ νά στείλετε, ἄν εἶναι δυνατό, τό ἐπίσημο κείμενο τῶν προτάσεων τοῦ Μπονόμι στή γλώσσα ἐκείνη, στήν ὁποία Ἐσεῖς τό λάβατε (γιά μένα εἶναι σπουδαῖο τό κείμενο τῶν παραγράφων τῶν ὅρων πού διατυπώθηκαν ἀπ' αὐτούς)[157].

2. Μήπως ἔχει δημοσιευτεῖ σέ καμιά ἔγκυρη ἐφημερίδα τῆς Ἀντάντ τό κείμενο τῆς 1 παραγράφου τῶν ὅρων αὐτῶν, πού ἀρχικά δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες μας, καί συγκεκριμένα: μέ τίς λέξεις «σύστημα ἰδιοκτησίας» καί ὄχι ἁπλῶς «σύστημα», ὅπως εἶναι, κατά τά φαινόμενα, στό ἐπίσημο κείμενο πού ἔστειλε ὁ Μπονόμι[158].

Ἄν εἶναι δυνατό, θά παρακαλοῦσα νά ἀναθέσετε στό τμῆμα ἐξωτερικοῦ τοῦ Ρωσικοῦ Τηλεγραφικοῦ Πρακτορείου νά ἐλέγξει, ἄν ὑπῆρχαν σέ ὁποιαδήποτε ἐφημερίδα τοῦ ἐξωτερικοῦ οἱ λέξεις «σύστημα ἰδιοκτησίας» καί ἄν ναί, τότε δέν θά μπορούσατε νά μοῦ στείλετε τό φύλλο αὐτό;

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά
στίς 26 τοῦ Γενάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή τοῦ
γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ Μ. Ι. ΚΑΛΙΝΙΝ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ [159]

Στόν Μόλοτοφ γιά δλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου

Παρακαλῶ νά μπεῖ γιά ψηφοφορία στό Πολιτικό Γραφεῖο ἡ ἑξῆς πρόταση: νά σταλεῖ ·ἀμέσως ὁ σ. Καλίνιν νά περιοδεύσει στά πιό σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα τῆς Οὐκρανίας γιά ἔρανο βοήθειας στούς πεινασμένους. Νά ἐφοδιαστεῖ ἡ ἀποστολή του μέ ἐξαιρετική περίσκεψη γιά μιά πετυχημένη πολιτική ζύμωση γιά εἰσφορές, μέ φωτογραφίες, κινηματογραφικές ταινίες, μέ παρουσίαση μαρτύρων πού ὑπόφεραν στίς περιοχές πείνας κτλ. Ἡ εὐθύνη γιά τήν πρακτική ἀποτελεσματική ὀργάνωση δλης τῆς ἀποστολῆς νά ἀνατεθεῖ προσωπικά

1. στόν Καλίνιν ἀπό τήν πολιτική πλευρά

2. σέ ἕναν σύντροφο ἔμπειρο πού νά τόν διορίσει καί νά τόν ἐπικυρώσει εἰδικά τό Πολιτικό Γραφεῖο καί πού θά μποροῦσε νά χειριστεῖ καί νά ὀργανώσει πραγματικά τήν ὑπόθεση αὐτή δπως πρέπει.

Νά ὑποχρεωθεῖ ὁ Καλίνιν νά ἀναχωρήσει μαζί μέ δλη τήν ἀποστολή ὄχι ἀργότερα ἀπό 3 μέρες.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 27 τοῦ Γενάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Πρός τόν σύντροφο Μόλοτοφ
γιά ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου

Νομίζω ὅτι ὁ «Ἐξωκομματικός» στό σημερινό φύλλο τῆς «Πράβντα» ἐκθέτει ἕνα ἐντελῶς σωστό καί ἐπίκαιρο σχέδιο [160].

Προτείνω νά δημιουργηθεῖ ἐπιτροπή γιά τήν ἄμεση ἐπεξεργασία του καί τή γρηγορότερη ἐφαρμογή περίπου στήν ἑξῆς σύνθεση: Μόλοτοφ (μέ δικαίωμα ἀντικατάστασής του μέ ὁποιονδήποτε ἄλλον πού θά ὁρίσει ἡ Γραμματεία τῆς ΚΕ ἤ τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο), στή συνέχεια Γιακοβένκο, Τεοντορόβιτς καί ὁ ἴδιος ὁ «Ἐξωκομματικός».

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά
στίς 27 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή
τοῦ γραμματέα

ΣΧΕΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟ ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΣΤΗ ΓΕΝΟΥΑ [161]

1. II. 1922.

Στόν σ. Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου

Προτείνω νά ἐπικυρωθοῦν οἱ ἑξῆς ὁδηγίες στόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου καί σέ ὅλα τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας γιά τή Γένουα:

1. Ὅλα τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας πρέπει νά προετοιμαστοῦν γενικά γιά ὅλα τά πολιτικά καί οἰκονομικά ζητήματα πού ὑπάρχουν καί μποροῦν νά μποῦν στή συνδιάσκεψη. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, τό κάθε μέλος τῆς ἀντιπροσωπείας πρέπει νά προετοιμαστεῖ εἰδικά, πολύ διεξοδικά, ὁλόπλευρα γιά ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα διπλωματικά καί ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα οἰκονομικά ζητήματα.

Ὁ Τσιτσέριν καί ὁ Λιτβίνοφ ἐπιφορτίζονται νά μοιράσουν τά ζητήματα αὐτά ἀνάμεσα σέ ὅλα τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας (ἐξαιρώντας τούς ἀρώστους, σάν τόν Ρουτζουτάκ κτλ.).

2. Τό κάθε μέλος τῆς ἀντιπροσωπείας γιά τή σύσκεψη τῆς 22. II. (μαζί μέ τό ΠΓ τῆς ΚΕ) πρέπει νά προετοιμάσει μιά συντομότατη (2-3 σελίδες maximum· σέ τηλεγραφικό στύλ) περίληψη τοῦ προγράμματός τους ἀπόψεων καί πολιτικῆς πάνω σέ ὅλα τά σπουδαιότερα ζητήματα τόσο τά διπλωματικά, ὅσο καί τά οἰκονομικά.

3. Μέ εὐθύνη τοῦ Τσιτσέριν καί τοῦ Λιτβίνοφ πρέπει ἔγκαιρα νά συγκεντρωθοῦν καί νά μοιραστοῦν στά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας ὅλη ἡ ἀντίστοιχη φιλολογία σέ διάφορες γλῶσσες, ὅπως ἐπίσης καί μιά συστηματοποιημένη συλλογή ντοκουμέντων στή ρωσική γλώσσα.

4. Λόγω τῆς ἰδιαίτερης σπουδαιότητας καί τῆς ἰδιαίτερης δυσκολίας τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων, ὁ Τσιτσέριν καί ὁ Λιτβίνοφ, σέ συμφωνία μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν, μέ τήν Κρατική Ἐπιτροπή Σχεδίου, μέ τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα, πρέπει νά καταρτίσουν ἕναν κατάλογο οἰκονομικῶν ἐμπειρογνωμόνων καί

τό σχέδιο κατανομῆς τῆς δουλιᾶς ἀνάμεσά τους. Προθεσμία — 1 ἑβδομάδα.

5. Ὅλα τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας πρέπει νά *ξέρουν στήν ἐντέλεια* τό βιβλίο τοῦ Κέινς («Οἱ οἰκονομικές συνέπειες τῆς εἰρήνης») καί τά παρόμοια ἀστικά καί ἀστικοπασιφιστικά βιβλία καί *ἕνα μέρος τῶν βιβλίων* (Λάνσινγκ γιά τόν «ἰμπεριαλιστικό» χαρακτήρα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης τοῦ 1918 κτλ.). Χρειάζεται νά προετοιμαστοῦν ὡς ἑξῆς: στούς λόγους καί στίς δηλώσεις νά ἀναπτύσσουν σύντομα *τήν κομμουνιστική* ἄποψη, κάνοντας τήν ἔκθεση αὐτή ἔτσι, πού ἐγώ τάχα, ἄν καί εἶμαι κομμουνιστής, ἄν καί ἔχω τέτιες κομμουνιστικές ἀπόψεις, ὅμως ἐπιθυμῶ γιά τό παρόν ἀκροατήριο νά παραθέσω ἀποσπάσματα ἀπό ἔργα μή κομμουνιστῶν καί νά βάλω τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης νά ἀκυρωθοῦν ὅλα τά χρέη κτλ. ἀπό τήν ἀστική ἄποψη (βλ. 6 καί 7).

6. Τό σύνολο τῶν λόγων καί τῶν δηλώσεων τῶν ἀντιπροσώπων μας στή συνδιάσκεψη πρέπει ἀπό τά πρίν νά ὑπολογιστεῖ ἔτσι, πού ὁποιαδήποτε πορεία καί ἔκβαση καί ἄν πάρει ἡ συνδιάσκεψη (ἀκόμη μάλιστα καί σέ περίπτωση χρεοκοπίας της στό συντομότερο διάστημα, πού βέβαια ἐμεῖς θά προσπαθήσουμε αὐτό νά τό ἐμποδίσουμε) νά ἔχουμε σάν ἀποτέλεσμα σύντομη, ἀλλά σαφή ἔκθεση τοῦ συνόλου τῶν κομμουνιστικῶν ἀντιλήψεων (πάνω στά ζητήματα τῶν διεθνῶν σχέσεων καί τῆς οἰκονομίας) καί διεξοδική ἔκθεση τῶν ἀστικῶν καί ἀστικοπασιφιστικῶν ἀντιλήψεων γιά τίς ἀνειρήνευτες ἀντιθέσεις τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κόσμου (καί τοῦ κόσμου καί τῆς εἰρήνης).

7. Εἶναι πολύ πιθανό, μάλιστα ἀναμφίβολο, ὅτι ὅλοι οἱ ἀστοί ἀντιπρόσωποι τῆς συνδιάσκεψης θά συνάψουν ἀμέσως σιωπηλό, ὅμως σταθερό συνασπισμό γιά ἐπίθεση ἐνάντιά μας καί γιά τή Γεωργία καί γιά ὅλες τίς συνηθισμένες κατηγορίες τῆς μικροαστικῆς καί τῆς μεγαλοαστικῆς διπλωματίας καί δημοκρατίας. Ἐμεῖς πρέπει ἀπό τά πρίν νά προετοιμαστοῦμε γι' αὐτό καί ὁπωσδήποτε νά περάσουμε πρῶτοι σέ ἐπίθεση (παράλληλα μέ τό βασικό μας καθῆκον νά χωρίσουμε ἀνάμεσά τους τίς διάφορες χῶρες, νά τίς κάνουμε νά μαλώνουν μεταξύ τους). Τό πέρασμά μας πρῶτοι στήν ἐπίθεση πρέπει νά γίνει κατά προτίμηση καλυμμένα, μέ τή μορφή λογουχάρη «ὑπαινιγμῶν» (εἴτε ἀποσπασμάτων ἀπό ἀνάλογα ἀστικά ἔργα) γιά τά πιό φλέγοντα καί ἐπονείδιστα σημεῖα τῶν ἰμπεριαλιστικῶν σχέσεων (Κορέα· Ἀμριτσάρ· τό δημόσιο μαστίγωμα τῶν ἐπαναστατῶν στήν Ἰνδία· ὁ λόγος τοῦ Λόυντ Τζώρτζ κατά τοῦ Μπριάν στίς Κάννες γιά τούς «δολοφόνους» κτλ. κ.ο.κ.).

8. Λόγω τῆς ἀποδειγμένης ἐπιδίωξης ἐπανειλημμένα τῶν εἰδικῶν μας γενικά καί ἰδιαίτερα τῶν ἐπηρεασμένων ἀπό τούς μενσεβίκους *νά μᾶς ἐξαπατοῦν (καί νά μᾶς ἐξαπατοῦν πολύ συχνά μέ ἐπιτυχία), μετατρέποντας τά ταξίδια στό ἐξωτερικό σέ ἀνάπαυση καί σέ μέσο δυναμώματος τῶν σχέσεων μέ τούς λευκοφρουρίτες, ἡ ΚΕ προτείνει νά περιοριστοῦμε στόν ἀπόλυτα ἐλάχιστο ἀριθμό ἀπό τούς πιό σίγουρους ἐμπειρογνώμονες, ἔτσι πού γιά τόν καθένα τους νά ὑπάρχει γραπτή ἐγγύηση καί ἀπό τόν ἁρμόδιο Λαϊκό ἐπίτροπο καί ἀπό ὁρισμένους κομμουνιστές. Ὁ ἀριθμός τους νά μήν περάσει σέ καμιά περίπτωση τούς 45. Ὁ κατάλογος τῶν ἐμπειρογνωμόνων καί ἡ ὅλη σύνθεσή τους νά ὑποβληθεῖ ὕστερα ἀπό 1$^1/_2$ ἑβδομάδα γιά ἐπικύρωση στήν ΚΕ. Εὐθύνονται προσωπικά γιά τήν § αὐτή οἱ σ.σ. Λιτβίνοφ, Ἰόφφε καί Τσιτσέριν. Ἐπίσης αὐτοί εὐθύνονται γιά τήν ἐπιλογή τοῦ διευθυντῆ τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων, πού δέν θά ἐπιτρέπει τή νυχτερινή δουλιά καί παρόμοιες ἀσχήμιες.

Στό σχέδιο θέσεων *ὁδηγιῶν* στήν ἀντιπροσωπεία τῆς Γένουα προτείνω τήν ἑξῆς προσθήκη:

9. Τήν § 1 τῶν ὅρων τῆς συνδιάσκεψης τῶν Καννῶν οἱ ἀντιπρόσωποι πρέπει νά τήν παραθέτουν στούς λόγους καί στίς δηλώσεις ἰδιαίτερα συχνά, καί μάλιστα, πρῶτο, ἡ παράγραφος αὐτή νά παρατεθεῖ ἀποκλειστικά μέ τή διατύπωση τῆς «Petit Parisien», δηλ. μέ τίς λέξεις: «σύστημα ἰδιοκτησίας», καί ὄχι ἁπλῶς: «σύστημα»· δεύτερο, νά ἑρμηνεύουν τίς λέξεις αὐτές καί τήν § αὐτή μέ τόν πιό ἐκλαϊκευτικό τρόπο, καί ἀκριβῶς ἔτσι πώς τάχα στήν παράγραφο αὐτή ἐνυπάρχει ἡ ἀναγνώριση τοῦ ἀναπόφευκτου τῆς ἀντικατάστασης τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος ἰδιοκτησίας μέ τό κομμουνιστικό σύστημα ἰδιοκτησίας καί τάχα μοναδικό ζήτημα διένεξης «ἀνάμεσά μας» παραμένει τώρα τό ζήτημα τῆς προθεσμίας τῆς ἀλλαγῆς, δηλ. ἄν θά γίνει μέ τή ρωσική μέθοδο τοῦ 1917-1920, ἤ μέ τή μέθοδο τοῦ Λόυντ Τζώρτζ τῆς «κουτσουρεμένης ἐπανάστασης» τύπου ἰρλανδικῆς τοῦ 1921 ἤ αἰγυπτιακῆς τοῦ 1922 [162].

Λένιν

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ι. ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

Στούς συντρόφους Μπουχάριν καί Ζηνόβιεφ

Πρέπει ἀπό τά πρίν νά σκεφτοῦμε ποιός ἀκριβῶς ἀπό τούς πιό δυνατούς ἀνθρώπους θά ἐκπροσωπήσει τήν Κομμουνιστική Διεθνή στή συνδιάσκεψη μέ τή ΙΙ καί τή ΙΙ$^{1}/_{2}$ Διεθνή [163]. Πρέπει ἐπίσης προκαταβολικά νά σκεφτοῦμε τά βασικά ζητήματα τακτικῆς καί στρατηγικῆς στή σύσκεψη αὐτή.

Τόν κατάλογο τῶν ζητημάτων πού ὑπόκεινται σέ συζήτηση στή σύσκεψη πρέπει νά τόν καλοσκεφτοῦμε ἀπό τά πρίν καί νά τόν καταρτίσουμε σέ συμφωνία φυσικά μέ τήν κάθε Διεθνή πού παίρνει μέρος στή σύσκεψη. Ἀπό τήν πλευρά μας πρέπει νά βάλουμε στόν κατάλογο αὐτό μόνο τά ζητήματα πού ἀφοροῦν ἄμεσα τήν πρακτική κοινή δράση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν στόν τομέα πού θεωρεῖται ἀδιαφιλονίκητος στίς ἐπίσημες δηλώσεις τοῦ Τύπου τοῦ καθένα ἀπό τά τρία δρῶντα μέρη. Πρέπει διεξοδικά νά αἰτιολογήσουμε γιατί πρός τό συμφέρον τοῦ ἑνιαίου μετώπου περιοριζόμαστε σέ τέτια ζητήματα. Στήν περίπτωση πού οἱ κύριοι τῆς κίτρινης Διεθνοῦς θά προβάλουν τά διαφιλονικούμενα ζητήματα τῆς πολιτικῆς, λογουχάρη τή στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους, γιά τή Γεωργία κτλ. ὀφείλουμε νά τηρήσουμε τέτια τακτική: 1) νά δηλώσουμε ὅτι ὁ κατάλογος τῶν ζητημάτων μπορεῖ νά καταρτιστεῖ μόνο σύμφωνα μέ τήν ὁμόφωνη ἀπόφαση καί τῶν τριῶν μερῶν πού συμμετέχουν· 2) νά δηλώσουμε ὅτι ἐμεῖς καταρτίσαμε τό δικό μας κατάλογο ζητημάτων, καθοδηγούμενοι ἀποκλειστικά καί μόνο ἀπό τήν ἑνότητα δράσης τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, πού ἡ ἑνότητα αὐτή θά μποροῦσε νά ἐπιτευχθεῖ ἀμέσως καί ἄν ἀκόμη ὑπῆρχαν ριζικές πολιτικές διαφωνίες· 3) νά δηλώσουμε ὅτι εἴμαστε ἀπόλυτα σύμφωνοι νά μποῦν τά

ζητήματα τῆς στάσης ἀπέναντι στούς μενσεβίκους, τῆς Γεωργίας καί ὁποιαδήποτε ἄλλα ζητήματα προτείνουν ἡ II καί ἡ II½ Διεθνής, ὅμως μέ τόν ὑποχρεωτικό ὅρο νά συμφωνήσουν νά μποῦν τά ἑξῆς ζητήματα: 1) γιά τήν προδοτική στάση τῆς II καί τῆς II½ Διεθνοῦς ἀπέναντι στή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας, 2) γιά τή συμμετοχή αὐτῶν τῶν ἴδιων τῶν κομμάτων στή δολοφονία τῆς Λούξεμπουργκ, τοῦ Λῆμπκνεχτ καί τῶν ἄλλων κομμουνιστῶν τῆς Γερμανίας μέσω ἐκείνων τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων πού ὑποστηρίζουν τά κόμματα αὐτά, 3) γιά τήν παρόμοια στάση τῶν κομμάτων αὐτῶν ἀπέναντι στή δολοφονία τῶν ἐπαναστατῶν στίς ἀποικίες ἀπό τά ἀστικά κόμματα πού ὑποστηρίζουν ἡ II καί ἡ II½ Διεθνής κτλ. κ.ο.κ. Τόν κατάλογο αὐτῶν καί ἄλλων παρόμοιων ζητημάτων πρέπει νά τόν προετοιμάσουμε ἀπό τά πρίν, ὅπως ἐπίσης νά προετοιμάσουμε ἀπό τά πρίν τίς θέσεις καί τούς εἰσηγητές γιά μερικά ἀπό τά σπουδαιότερα παρόμοια ζητήματα.

Πρέπει νά βροῦμε ἀφορμή νά δηλώσουμε ἐπίσημα ὅτι θεωροῦμε τή II καί τή II½ Διεθνή σάν ἀσυνεπῆ καί ταλαντευόμενα μέλη στό συνασπισμό μέ τήν ἀντεπαναστατική παγκόσμια ἀστική τάξη καί ὅτι ἐμεῖς πηγαίνουμε στή σύσκεψη γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἕνα ἑνιαῖο μέτωπο σέ μιά ἐνδεχόμενη πρακτική ἑνότητα ἄμεσης δράσης τῶν μαζῶν καί γιά τό ξεσκέπασμα τῆς ὅλης λαθεμένης πολιτικῆς στάσης τῆς II καί τῆς II½ Διεθνοῦς, ἔτσι ἀκριβῶς, ὅπως οἱ Διεθνεῖς αὐτές (II καί II½) πηγαίνουν στή σύσκεψη μέ μᾶς γιά τήν πρακτική ἑνότητα τῆς ἄμεσης δράσης τῶν μαζῶν καί γιά πολιτικό ξεσκέπασμα τῶν δικῶν μας λαθεμένων θέσεων.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά τήν
1η τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή
τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Πρός τούς σ.σ. Μπουχάριν, Ζηνόβιεφ καί Μόλοτοφ
(γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου)

Ἀπ' ἀφορμή τή χθεσινή εἴδηση ἀπό τό Ἀννόβερο ὅτι ἡ Διεθνής Ἕνωση τῶν ἐργατῶν μετάλλου βάζει στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στόν πόλεμο καί ψήφισε ἀπόφαση νά ἀπαντήσει στόν πόλεμο μέ ἀπεργία [164], προτείνω τά ἑξῆς:

1. Νά δημοσιευτοῦν μιά σειρά ἄρθρα στήν «Πράβντα» καί στήν «Ἰζβέστιγια», στά ὁποῖα νά γίνεται ὑπόμνηση τῆς τύχης τῆς Διακήρυξης τῆς Βασιλείας καί λεπτομερής ἐξήγηση ὅλης τῆς παιδικῆς ἀνοησίας ἤ ὅλης τῆς προδοσίας τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού ἐπαναλαμβάνονται ἀπό τούς ἐργάτες μετάλλου.

2. Στήν πιό κοντινή εὐρεία συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς νά μπεῖ τό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στόν πόλεμο καί νά ψηφιστοῦν διεξοδικές ἀποφάσεις μέ ἐπεξηγήσεις ὅτι μόνο ἕνα προετοιμασμένο ἀπό τά πρίν καί δοκιμασμένο ἐπαναστατικό κόμμα μέ καλό παράνομο μηχανισμό μπορεῖ νά διεξάγει μέ ἐπιτυχία πάλη ἐνάντια στόν πόλεμο, καί μάλιστα ὅτι μέσο πάλης δέν εἶναι ἡ ἀπεργία ἐνάντια στόν πόλεμο, ἀλλά ἡ δημιουργία ἐπαναστατικῶν πυρήνων στούς ἐμπόλεμους στρατούς, ἡ προετοιμασία τους γιά τή διεξαγωγή τῆς ἐπανάστασης.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 4 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Γενάρη 1929 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΓΕΝΟΥΑΣ

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ (γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου)

Ἐφιστῶ τήν προσοχή στό ἄρθρο «Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Γένουας» τοῦ Γ. Κλιούτσνικοφ στό τεῦχ. 13 τοῦ περιοδικοῦ «Σμένα Βέχ» [165]· προτείνω:

1. Νά συζητηθεῖ μαζί μέ τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας μας τό ζήτημα χρησιμοποίησης τοῦ Κλιούτσνικοφ σάν ἐμπειρογνώμονα.

2. Νά ὑποχρεωθεῖ ὅλη ἡ ἀντιπροσωπεία νά φροντίσει νά μποῦν μερικά ἄρθρα στόν Τύπο μας γιά τό ἴδιο θέμα, γιά τό ὁποῖο γράφτηκε τό ἄρθρο τοῦ Κλιούτσνικοφ, μόνο πιό διεξοδικά καί πιό λεπτομερειακά, πού νά φωτίζουν τό ζήτημα πιό ὁλοκληρωμένα καί πιό ὁλόπλευρα.

3. Νά ὑποχρεωθεῖ ὁ καθένας πού θέλει νά πάει σάν ἐμπειρογνώμονας ἀπό τή Ρωσία ἤ πού προορίζεται γιά τή θέση αὐτή, νά ἑτοιμάσει σέ 10-ήμερη προθεσμία ἕνα ἄρθρο μέ διεξοδικό φώτισμα τοῦ ζητήματος τῆς στάσης τῆς Ρωσίας ἀπέναντι στό ἐξωτερικό, πάνω στήν εἰδικότητα πού διάλεξε αὐτός. Τά ἄρθρα (ἤ μέρη τοῦ ἄρθρου), στά ὁποῖα δέν ὑπάρχει τίποτε τό συνωμοτικό, πρέπει νά δημοσιευτοῦν ἀμέσως στόν Τύπο μας.

4. Νά ἐπιφορτιστεῖ ὁ Τσιτσέριν καί ὁ Λιτβίνοφ μέ τήν εὐθύνη νά ἀνακοινώσουν στό Πολιτικό Γραφεῖο, ὕστερα ἀπό μιά ἑβδομάδα τήν κατανομή τῶν θεμάτων τῶν ἄρθρων καί τά ὀνόματα τῶν ἀρθρογράφων γιά τά σημεῖα 1 καί 2.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 4 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ ΤΟΥ ΠΑΡΒΟΥΣ [166]

1

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ
(γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου)

Προτείνω νά διεξαχθεῖ ἀνάκριση γιά τό ποιός καταχώρησε τίς μέρες αὐτές στίς ἐφημερίδες τό τηλεγράφημα μέ τή σύντομη ἔκθεση τῶν γραπτῶν τοῦ Πάρβους.

Μετά τήν ἐξακρίβωση τοῦ ὑπαιτίου, προτείνω νά τιμωρηθεῖ μέ βαριά μομφή ὁ προϊστάμενος τοῦ τμήματος αὐτοῦ τοῦ Ρωσικοῦ Τηλεγραφικοῦ Πρακτορείου, ὁ δημοσιογράφος πού ἄμεσα εὐθύνεται νά διωχτεῖ ἀπό τήν ὑπηρεσία, γιατί μόνο ἕνας εὐτελής βλάκας ἤ ἕνας λευκοφρουρίτης μποροῦσε νά μεταβάλει τίς ἐφημερίδες μας σέ μέσο ρεκλάμας γιά ἕναν τέτιο παλιάνθρωπο, σάν τόν Πάρβους.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 4 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

2

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) 11 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1922

Νά κριθεῖ ἡ δημοσίευση ἑνός τέτιου τηλεγραφήματος ἀνάρμοστη, γιατί τό τηλεγράφημα αὐτό θεωρεῖται σάν ρεκλάμα τοῦ Πάρβους, καί νά ὑποχρεωθοῦν οἱ Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν κομματικῶν καί σοβιετικῶν ἐφημερίδων νά μή δημοσιεύουν στό ἑξῆς παρόμοια τηλεγραφήματα.

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΣΧΕΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΓΕΝΟΥΑΣ [167]

Προτείνω σχέδιο ὁδηγιῶν τῆς ΚΕ:

Ἡ ΚΕ, μήν ἐπικυρώνοντας τόν κατάλογο τῶν ἐμπειρογνωμόνων, προτείνει στούς ὑποψήφιους πού εἶναι στόν κατάλογο αὐτό μέσα σέ μιά ἑβδομάδα νά ὑποβάλουν περίληψη *τοῦ προγράμματος* καί *τῆς τακτικῆς* (πάνω στά ζητήματα τῆς ἁρμοδιότητας τοῦ κάθε ἐμπειρογνώμονα) *ὅλης* τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας. Ὅλοι οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι ὑποχρεώνονται νά δόσουν σέ 2 μέρες *γραπτές* γνῶμες καί ἐγγυήσεις γιά τούς ὑποψήφιούς τους ἐμπειρογνώμονες. Ἄν οἱ ἐμπειρογνώμονες ντροπιαστοῦν στήν Εὐρώπη, θά δόσουν λόγο καί αὐτοί καί οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι.

Ἀναπτύσσοντας καί συμπληρώνοντας τίς ὁδηγίες σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας *προτείνω τά ἑξῆς:*

1. Ἡ ΚΕ, χωρίς νά καθορίζει ἀπό τά πρίν τή μορφή καί τό χρόνο τῆς ἀνάλογης ὁμιλίας τῆς ἀντιπροσωπείας μας, θεωρεῖ ἀπόλυτη ὑποχρέωσή της νά ἀναπτύξει ἕνα ὁλοκληρωμένο, ἀνεξάρτητο, ἀκέραιο πρόγραμμα πάνω σέ ὅλα τά ζωτικά ζητήματα.

2. Τό πρόγραμμα αὐτό πρέπει νά εἶναι ἀστικο-πασιφιστικό, μέ τήν ἔγκαιρη σαφή ἐπιφύλαξη ἀπομέρους τῆς ἀντιπροσωπείας μας, ὅτι ἐμεῖς δέν προβάλλουμε ἐδῶ ἕνα κομμουνιστικό πρόγραμμα πού ἀνταποκρίνεται μοναδικά στίς ἰδέες μας (σύντομα: ἕνα τέτιο περίπου), γιατί ἐπιθυμοῦμε νά στρέψουμε τήν προσοχή τῶν ὑπόλοιπων ἀντιπροσωπειῶν, πού κρατοῦν διαφορετική ἀπό ἄποψη ἀρχῶν στάση, σέ μιά σειρά ἡμίμετρα καί μέτρα ρεφορμιστικοῦ χαρακτήρα, τά ὁποῖα ἤδη προτάθηκαν τμηματικά στήν Ἀγγλία καί στίς ἄλλες καπιταλιστικές χῶρες ἀπό ἀνθρώπους πού διέπονται ἀπό ἀστικές ἰδέες. Μέσα σέ

ὁρισμένες συνθῆκες τό πρόγραμμα αὐτό τῶν ἡμίμετρων θά μποροῦσε παρόλα αὐτά νά φέρει ἀνακούφιση στή σημερινή δύσκολη κατάσταση (ἐξασφαλισμένη διέξοδος ἀπ' αὐτή τήν κατάσταση εἶναι δυνατή μόνο μέ τήν ὁριστική κατάλυση ὅλων τῶν βάσεων τῆς καπιταλιστικῆς ἰδιοκτησίας).

3. Ἕνας περίπου κατάλογος τῶν βασικῶν σημείων τοῦ προγράμματος αὐτοῦ:

(1) ἀκύρωση ὅλων τῶν χρεῶν·

(2) ἐφαρμογή τῆς «ἰρλανδικῆς» λύσης σέ ὅλες τίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες καί ἔθνη·

(3) ριζική ἀναθεώρηση τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν·

(4) χορήγηση μέ εὐνοϊκούς ὅρους δανείων στίς χῶρες ἐκεῖνες πού πιό πολύ ἀφανίστηκαν ἀπό τόν πόλεμο, καί πού εἶναι μάλιστα οἱ πιό ἀδύνατες μέ τήν ἔννοια τῆς δυνατότητας νά ἀνορθωθοῦν μόνες τους καί εἶναι οἱ πιό σπουδαῖες γιά τήν παγκόσμια οἰκονομία, σάν ἐνδεχόμενοι προμηθευτές τεράστιας ποσότητας εἰδῶν ἐπισιτισμοῦ καί πρώτων ὑλῶν·

(5) καθιέρωση ἑνιαίας διεθνοῦς χρυσῆς μονάδας γιά τά νομισματικά συστήματα μιᾶς σειρᾶς χωρῶν καί ἐφαρμογή μέτρων γιά τήν καθιέρωση τῆς μονάδας αὐτῆς·

(6) συμφωνία μιᾶς σειρᾶς χωρῶν γιά τά μέτρα καταπολέμησης τοῦ πληθωρισμοῦ καί τῆς ὑποτίμησης τῶν νομισμάτων (νά ὑποδειχτοῦν ὁρισμένα ἀπό τά μέτρα αὐτά)·

(7) συμφωνία μιᾶς σειρᾶς χωρῶν γιά τά μέτρα πάλης ἐνάντια στήν κρίση τῶν καυσίμων καί γιά τά μέτρα τῆς πιό ὀρθολογιστικῆς καί οἰκονομικῆς χρησιμοποίησης ἐνεργειακῶν πηγῶν πάνω στή βάση ἑνιαίου σχεδιασμένου ἐξηλεκτρισμοῦ·

(8) τό ἴδιο ἐπίσης σχετικά μέ τά πιό ζωτικά μέτρα ἀναδιοργάνωσης καί βελτίωσης τῶν διεθνῶν μέσων συγκοινωνίας ἀπό τήν ἄποψη τῆς δυνατότητας μεταφορᾶς πρώτων ὑλῶν καί εἰδῶν ἐπισιτισμοῦ.

Κτλ.

4. Ἕνα πρόγραμμα τέτιου εἴδους πρέπει νά ἀναπτυχθεῖ σέ ἀγορεύσεις καί ἄν αὐτό δέν εἶναι δυνατό νά τυπωθεῖ σέ 3-4 εὐρωπαϊκές γλῶσσες καί νά διανεμηθεῖ στούς ἀντιπροσώπους καί στόν Τύπο (ἔστω καί σέ περιληπτική μορφή). (Ὁπωσδήποτε νά δημοσιευτεῖ.)

5. Γιά ἐμπειρογνώμονες πρέπει νά ἐπιτρέψουμε μόνο σέ ἀνθρώπους πού εἶναι ἱκανοί νά ἀναπτύξουν, νά στηρίξουν, νά ὑπερασπίσουν (σ' αὐτό ἤ σ' ἐκεῖνο τό σημεῖο) ἕνα τέτιο πρόγραμμα καί πού ἔχουν *δείξει τήν ἱκανότητα αὐτή*. Οἱ ἐμπειρογνώμονες πρέπει νά δημοσιεύσουν *γιά τήν Εὐρώπη* τά προγράμματα καί τά σχέδιά τους *ἐνυπόγραφα*. (('Ηχώ ἑνός τέτιου προγράμματος θά εἶναι τά ἄρθρα στόν Τύπο τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς: θά λένε ἡ προσπάθεια αὐτή «νά πείσουν» δέν εἶναι ἐπιζήμια, ὅμως εἶναι σχεδόν ἀνώφελη, γιατί *χρειάζεται ἐπανάσταση·* — καί στόν Τύπο τῆς ΙΙ καί τῆς ΙΙ½ Διεθνοῦς: θά δοῦμε τί θά ποῦν αὐτοί.))

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 24 τοῦ 'Απρίλη 1962 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 114

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΓΕΝΟΥΑΣ

7/II.

σ. Τσιτσέριν!

Ὅλες οἱ πολυάριθμες εἰκασίες Σας, κατά τή γνώμη μου, εἶναι ριζικά λαθεμένες καί προκλήθηκαν, μποροῦμε νά ποῦμε, ἀπό ἕνα ζῆλο πολεμικῆς [168].

Στίς ὁδηγίες δέν λέγεται ὅτι ἐμεῖς δέν θά πᾶμε σέ καμιά μορφή *κάλυψης* μέ τίς δικές μας ἀνταξιώσεις ὁποιωνδήποτε ἀξιώσεων τοῦ ἀντιπάλου.

Ὁ πρόεδρος τῆς ἀντιπροσωπείας (καί στήν προκειμένη περίπτωση καί ὁ ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου) ἔχει πολυάριθμα δικαιώματα πού τοῦ δίνουν σχεδόν ἀπόλυτη ἐξουσία.

Τό γράμμα Σας (καί ἀκόμη πιό πολύ τό γράμμα τοῦ Κράσιν) δείχνει, ἔδειχνε σωστότερα, πανικό. Αὐτό εἶναι τό πιό ἐπικίνδυνο. Καθόλου δέν μᾶς τρομάζει ἡ ρήξη: αὔριο θά ἔχουμε ἀκόμη καλύτερη συνδιάσκεψη. Τώρα δέν μποροῦν νά μᾶς ἐκφοβίσουν μέ τήν ἀπομόνωση καί μέ τόν ἀποκλεισμό, ὅπως ἐπίσης καί μέ τήν ἐπέμβαση.

Προτείνουμε εὐρεία ἡμερήσια διάταξη, κάνουμε ὑπαινιγμό γιά τό πρόγραμμα γενικῶν μέτρων, πού ἀποτελεῖ προσωρινή μόνο διέξοδο.

Τά ἀπορίπτουν;

Ὅπως ἐπιθυμοῦν! (ἐμεῖς δημοσιεύουμε τό εὐρύ πρόγραμμά μας eventuell * ἐξονόματος ἑνός ὁποιουδήποτε μέλους τῆς ἀντιπροσωπείας, πού μπορεῖ μάλιστα νά παραιτηθεῖ (μέ τή συγκατάθεση βέβαια τῆς ΚΕ).

Δέν θέλετε εὐρύ, νά ἕνα πιό περιορισμένο: Wir nehmen auch Abschlagszahlung! **

* — σέ περίπτωση· ἴσως. *Ἡ Σύντ.*

** — ἐμεῖς ἀναλαμβάνουμε ἐπίσης πληρωμές μέ δόσεις! *Ἡ Σύντ.*

Θά πᾶμε καί στό ἀκόμη πιό περιορισμένο, ὅμως σέ καμιά περίπτωση δέν θά πᾶμε σέ ἀσύμφορο γιά μᾶς. Δέν θά ὑποταχθοῦμε σέ τελεσίγραφα. Ἂν ἐπιθυμεῖτε μόνο «νά κάνετε ἐμπόριο», ἀρχίστε, ὅμως γουρούνι στό σακί δέν θά ἀγοράσουμε καί, χωρίς νά λογαριάσουμε τίς «ἀξιώσεις» *ὥς τό τελευταῖο καπίκι*, δέν θά ἔρθουμε σέ συναλλαγή.

Αὐτό ἦταν ὅλο.

Χρειάζεται νά προετοιμάσουμε καί νά στήσουμε ὅλα τά κανόνια μας, ὅσο γιά τό ποιά κανόνια θά εἶναι γιά ἐπίδειξη, ἀπό ποιά θά ἀνοίξουμε πυρά καί πότε, πάντοτε προλαβαίνουμε νά ἀποφασίσουμε.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς
Λένιν

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στό βιβλίο: Β. Ι. Λένιν. Βιογραφία, 1960

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά ὁλόκληρο σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

σ. Μόλοτοφ!

Παρακαλῶ νά μποῦν τηλεφωνικά σέ ψηφοφορία οἱ δυό προτάσεις στό Πολιτικό Γραφεῖο:

1) Νά μή δημοσιευτεῖ ἡ ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τόν ἀριθμό τοῦ ἑνιαίου φόρου στά σιτηρά ἕως ὅτου παρθεῖ νέα ἀπόφαση μετά τήν ὑποβολή ἀπό τήν Κρατική Ἐπιτροπή Σχεδίου τῶν τελικῶν ὑπολογισμῶν.

(Ὁ Κρζιζανόβσκι χθές μοῦ κλαιγόταν μέ πίκρα ὅτι ἔχουν πολλή δουλιά γιά τόν ὑπολογισμό αὐτό καί τάχα τοῦ τή σταμάτησαν, χωρίς μάλιστα νά τόν ἀκούσουν. Παρακαλῶ νά τοῦ δόσετε προθεσμία 3-4 μέρες καί νά μή δημοσιευτεῖ ὥς τότε.)

2) Νά κλειστεῖ ἡ ἐφημερίδα *«Κοοπερατίβνογε Ντιέλο»* [169]. Γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ὑλικῶν νά συνεννοηθεῖτε μέ τήν «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν».

Λένιν

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ [170]

Σύντροφε Σέργκο!

Εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη νά ψηφιστεῖ ἀπό τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς Γεωργίας μιά ἀπόφαση σχετικά μέ τήν ὑποχρεωτική ἐνίσχυση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ *τῆς Γεωργίας* καί νά ἐφαρμοστεῖ ἡ ἀπόφαση αὐτή *στήν πράξη*.

Στή χειρότερη περίπτωση, ἄν οἱ ἀγρότες εἶναι κατά, πρέπει νά ψηφιστεῖ ἡ ἀπόφαση ἔστω καί στήν πιό γενική μορφή: νά ἀναγνωριστεῖ ἡ ἀνάγκη «νά δυναμώσει ὁπωσδήποτε ὁ Κόκκινος Στρατός τῆς Γεωργίας, νά γίνει ἔκκληση σέ ὅλα τά ὄργανα τῆς ἐξουσίας καί σέ ὅλες τίς ἐργαζόμενες μάζες νά δουλέψουν πρός αὐτή τήν κατεύθυνση» κτλ.

Μά *στήν πράξη* πρέπει ὁ Κόκκινος Στρατός τῆς Γεωργίας νά ἀναπτυχθεῖ καί νά δυναμώσει μέ κάθε θυσία καί *δίχως καθυστέρηση*. Νά γίνει ἀρχή ἔστω καί μέ 1 ταξιαρχία, ἅς εἶναι καί λιγότερο. Πρέπει νά ἔχετε 2-3 χιλιάδες κόκκινους δόκιμους, ἀπ' αὐτούς οἱ χίλιοι πεντακόσιοι πρέπει νά εἶναι κομμουνιστές, πού νά μπορέσουν (ὄντας στελέχη) νά πλαισιώσουν τό στρατό, *ὅταν χρειαστεῖ*. Αὐτό εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖο.

Ὁ Στάλιν θά προσθέσει ἴσως περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά μέ τά στρατιωτικά τεχνικά μέσα ἐκπλήρωσης αὐτοῦ τοῦ σχεδίου [171].

Περιορίζομαι στήν πολιτική πλευρά τοῦ ζητήματος: ἡ μή ἐκπλήρωση τοῦ σχεδίου σημαίνει *χωρίς καμιά συζήτηση* διαγραφή ἀπό τό Κόμμα. Ἐδῶ ἀστεῖα δέν χωρᾶνε. Ἀπό πολιτική

ἄποψη τό ζήτημα αὐτό εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖο καί θά δόσετε λόγο στό Κόμμα γι' αὐτό καί Σεῖς προσωπικά καί ὅλη ἡ ΚΕ τῆς Γεωργίας.

Περιμένω ἀπάντηση.

Δικός σας *Λένιν*

13/ΙΙ.

Τό γράμμα αὐτό ἀπευθύνεται καί στόν σύντροφο Σέργκο, καί σέ ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ τῆς Γεωργίας.

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο: Μ. Ντ. Ὀραχελασβίλι. «Ὁ Λένιν καί ἡ ΣΟΣΔΥ (Ὑλικά)». Τιφλίδα, ἔκδ. «Ὁ Σοβιετικός Καύκασος»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, πού τό συμπλήρωσε καί τό ὑπόγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν

ΕΠΙΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Ν. Λ. ΜΕΣΤΣΕΡΙΑΚΟΦ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ)

...Τώρα γιά τήν έφημερίδα «Κοοπερατίβνογε Ντιέλο».

;; Ἡ διοίκηση τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν, πού ἀποτελεῖται μόνο ἀπό κομμουνιστές, λέει ὅτι ἡ ἐφημερίδα εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά μπορέσουν οἱ συνεταιρισμοί νά κάνουν τή νέα καί δύσκολη ὀργανωτική δουλιά καί νά ἐκπληρώσουν τά ἐμπορικά καθήκοντα πού ἀνατέθηκαν σ' αὐτούς.

2) Ἡ Σύνταξη τῆς ἐφημερίδας ἀποτελεῖται μόνο ἀπό κομμουνιστές: ἐγώ, ὁ Σαραμπιάνοφ, ὁ Σβετσόφ, ὁ Κουτοῦζοφ-Ἰλίμσκι κτλ.

;; 3) Στή Ρωσία ἔρχεται ἀντιπροσωπεία τῶν συνεταιριστῶν τῆς Δύσης. Τό κλείσιμο τῆς ἐφημερίδας θά τό ἐκμεταλλευτοῦν οἱ παλιοί συνεταιριστές καί θά δυσκολέψει τή δουλιά τῶν συνεταιρισμῶν.

χά—χά!! 4) Τό κλείσιμο τῆς ἐφημερίδας θά τό ἐκμεταλλευτοῦν στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

5) Ὡς τώρα στήν ἐφημερίδα δέν ὑπῆρξε τίποτε τό ἀντίθετο στή Σοβιετική ἐξουσία ἤ στόν κομμουνισμό...

11 τοῦ Φλεβάρη 1922.

Ν. Μεστσεριακόφ

στόν σ. Μόλοτοφ γιά τό Πολιτικό Γραφεῖο:

προτείνω λόγω τοῦ ὅτι τά ἐπιχειρήματα τοῦ σ. Μεστσεριακόφ εἶναι ἐξόφθαλμα ἀβάσιμα:

1) νά δοθεῖ ἐντολή στή διοίκηση τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν νά ἀντικατασταθεῖ ἡ καθημερινή ἐφημερίδα «Κοοπερατίβνογε Ντιέλο» *μέ ἑβδομαδιαία*·

2) οἱ δυνάμεις καί τά μέσα πού ἔτσι μένουν διαθέσιμα νά χρησιμοποιηθοῦν ἐξολοκλήρου γιά τή βελτίωση τῆς δράσης τοῦ

κέντρου γιά τόν ἔλεγχο καί τή βοήθεια στήν ἀνάπτυξη κανονικοῦ ἐμπορίου ἀπό τούς συνεταιρισμούς στίς ἐπαρχίες·

3) ἔκθεση γιά τήν ἐκτέλεση τῆς § 2 νά δίνεται στό Πολιτικό Γραφεῖο κάθε μήνα·

4) νά δυναμώσει ἡ συνεργασία μέ τήν «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» [172].

14/II. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

14. II. 1922.

σ. Μόλοτοφ!

Συμπληρώνοντας τό ἐρωτηματολόγιο ἤ τό φυλλάδιο τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς μελῶν τοῦ ΚΚΡ [173], κατάληξα στήν ἀκράδαντη πεποίθηση ὅτι ἡ δουλιά τῆς στατιστικῆς στήν ΚΕ (καί, πιθανῶς, καί ὅλη ἡ δουλιά τοῦ τμήματος προσωπικοῦ) δέν εἶναι καθόλου καλά ὀργανωμένη.

Εἴτε κάποιος βλάκας διευθύνει τή στατιστική σέ Σᾶς, εἴτε κάπου στά «τμήματα» αὐτά (μιά πού ἔτσι ὀνομάζονται τά ἱδρύματα αὐτά τῆς ΚΕ) σέ σπουδαῖες θέσεις κάθονται βλάκες καί σχολαστικοί, καί Σεῖς, ὅπως φαίνεται, δέν ἔχετε καιρό νά τά κοιτάξετε.

1. Πρέπει νά διώξετε τόν διευθυντή τοῦ τμήματος στατιστικῆς.

2. Πρέπει νά ξεκαθαρίσετε *σοβαρά* τό τμῆμα αὐτό καί τό τμῆμα προσωπικοῦ.

Διαφορετικά ἐμεῖς οἱ ἴδιοι («παλεύοντας ἐνάντια στή γραφειοκρατία»...) γεννοβολοῦμε κάτω ἀπό τή μύτη μας τήν πιό ἐπαίσχυντη καί τήν πιό ἠλίθια γραφειοκρατία.

Ἡ ΚΕ ἔχει τεράστια ἐξουσία. Δυνατότητες γιγάντιες. Κατανέμουμε 200-400 χιλιάδες κομματικά στελέχη, καί μέσω αὐτῶν χιλιάδες καί χιλιάδες ἐξωκομματικούς.

Καί ἡ γιγάντια αὐτή κομμουνιστική ὑπόθεση ἔχει ἐντελῶς στραπατσαριστεῖ ἀπό τήν κουτή γραφειοκρατία!

Ὅλες οἱ ἀπογραφές νά τελειώσουν σέ ἕνα μήνα.

Ἡ ἐπεξεργασία τους νά ἁπλοποιηθεῖ στό ἐλάχιστο ἔτσι πού νά τερματιστεῖ ἐπίσης μέσα στό μήνα.

Μετά νά διωχτοῦν τά $^9/_{10}$ τοῦ τμήματος στατιστικῆς καί τοῦ τμήματος προσωπικοῦ τῆς ΚΕ καί νά ἀρχίσει ἡ ἐκ νέου ὀργάνωσή τους.

Πρέπει *νά ἀπαλλαγεῖτε* ἀπό τά μικροζητήματα (νά τά φορτώσετε στούς βοηθούς καί στούς βοηθούς τῶν βοηθῶν) καί νά ἀσχοληθεῖτε ὁλοκληρωτικά μέ τό ἔργο *τοῦ πολιτικοῦ γραμματέα* καί *τοῦ διευθυντῆ τῆς κ α τ ε ύ θ υ ν σ η ς* τῆς δουλιᾶς γιά τήν ὀργάνωση, γιά τήν καταγραφή κτλ.

Ἔγινε ἡ ἀπογραφή «τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν»; Τό ἀποτέλεσμα, ὅπως φαίνεται, ἦταν ἐπίσης μηδέν· χειρότερα, φαίνεται πώς τό ἀποτέλεσμα ἦταν μεῖον.

Γράψτε μου μέ δυό λόγια ἤ τηλεφωνεῖστε, καί θά μιλήσουμε πιό λεπτομερειακά γι' αὐτό.

Χρειάζονται δελτάρια γιά μερικές **ἑκατοντάδες** (στήν ἀρχή) τῶν μεγαλύτερων στελεχῶν τοῦ Κόμματος μέ τό χωρισμό σέ προπαγανδιστές, διοικητικά στελέχη, διαφωτιστές, καθηγητές κτλ. καί μέ *γνῶμες* γιά τή δουλιά τους (ὑπηρεσία — τά 5, ἄς ποῦμε, τελευταῖα ἀξιώματα) ἀπομέρους *ὁρισμένων* (4-6) προσώπων. Ἐμεῖς ὅμως καταπιαστήκαμε μέ τίς χιλιάδες καί τίς ἑκατοντάδες χιλιάδες, ἀσχολούμενοι μέ τιποτένια πράγματα τῆς γραφειοκρατίας καί *δ έ ν μ α θ α ί ν ο υ μ ε* νά κατανέμουμε τούς ἀνθρώπους.

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

15. II. 1922.

σ. Τσιτσέριν!

Στό τηλεγράφημα ἀπό τόν Κράσιν τῆς 13. II (ἀρ. εἰσερχ. 1466/c) ἀναφέρεται (Λόυντ Τζώρτζ): «Ἂν ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀρνηθεῖ νά ἀναγνωρίσει τίς ἀποφάσεις τῶν Καννῶν, τότε αὐτό *ἀπειλεῖ* μέ ματαίωση ὅλης τῆς συνδιάσκεψης *καί πάντως* θά διευκολύνει τήν ἀποχώρηση τοῦ Πουανκαρέ»...

Διατύπωση, στήν ὁποία πιό πολύ φαίνεται «ἡ ἀπειλή», παρά ἡ ἀκρίβεια!

Ὅμως ὅλος ὁ ἀγγλικός Τύπος, κρίνοντας ἀπό τίς ἐφημερίδες μας, πολλές φορές δήλωνε ὅτι γιά τήν πρόσκληση στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας *δέν ἀπαιτεῖται* καί *δέν ἀπαιτοῦνταν ἡ προκαταρκτική* παραδοχή τῶν ὅρων τῶν Καννῶν καί ὅτι ἡ ἀντίθετη γνώμη τῶν γάλλων δέν εἶναι σωστή.

Χρειάζεται νά συγκεντρωθοῦν ὅλα τά ὑλικά γιά νά διαπιστωθοῦν ἀδιαφιλονίκητα τά γεγονότα *μέ ἀκρίβεια* καί *σύμφωνα μέ τούς τύπους*.

Μοῦ φαίνονται ἀδιαφιλονίκητα τρία γεγονότα:

(1) ὅταν μᾶς προσκάλεσαν, *δέν* ἀπαίτησαν ἀπό μᾶς μιά ἀκριβή, σαφή, τυπική δήλωση ὅτι ἐμεῖς *παραδεχόμαστε* τούς ὅρους τῶν Καννῶν.

(2) *δέν* κάναμε τή δήλωση αὐτή στήν ἀπάντηση. Καί *δέν* μᾶς *ἀνακοίνωσαν* ὅτι ἡ ἀπάντησή μας *δέν εἶναι πλήρης*·

(3) *ὅλος* ὁ ἀγγλικός ἀστικός Τύπος, διαφωνώντας μέ τούς γάλλους, *ἀναγνώρισε* ὅτι δέν εἶναι ὑποχρεωτική ἡ προκαταβολική ἀναγνώριση τῶν ὅρων τῶν Καννῶν.

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΤΡΑΣΤ ΒΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΣΑΤΙΛΟΒΟ [174]

Πρός τόν σύντροφο Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ ΠΓ,
ἀντίγραφο στόν σ. Ὀσίνσκι

Ὁ σύντροφος Ὀσίνσκι μοῦ γράφει ὅτι τό Πολιτικό Γραφεῖο καταργεῖ κάθε εἴδους πιστώσεις πού χορηγήθηκαν συμπληρωματικά στόν ἀρχικό προϋπολογισμό, ἀκυρώθηκε μαζί καί ἡ πίστωση στό τράστ βρώμης τοῦ Σατίλοβο. Ἐγώ ἐνδιαφέρθηκα ἀρκετά γιά τήν ὑπόθεση αὐτή καί πρέπει νά πῶ ὅτι, σύμφωνα μέ τά δικά μου στοιχεῖα, ἡ ὑπόθεση αὐτή εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαία, καί ὁπωσδήποτε πρέπει νά τύχει ὑποστήριξης σάν ἐξαίρεση. Δυστυχῶς ὁ Ὀσίνσκι δέν παραθέτει ἀριθμούς, γιά τούς ὁποίους γίνεται λόγος. Παρακαλῶ νά ἀπαιτήσετε ἀπό τόν Ὀσίνσκι, τόν Σοκόλνικοφ καί τόν Τσιουρούπα μιά σύντομη, σέ λίγες γραμμές, πληροφορία σχετικά μέ τήν ὑπόθεση αὐτή γιά αὔριο τό πρωί καί νά ἐξεταστεῖ τό ζήτημα γιά δεύτερη φορά αὔριο στό Πολιτικό Γραφεῖο, καλώντας καί τόν Ὀσίνσκι, ἄν τά στοιχεῖα πού ὑποβλήθηκαν ἀπό τούς σ.σ. Τσιουρούπα καί Σοκόλνικοφ δέν ἐξαντλοῦν ἐξολοκλήρου τό ζήτημα.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 17 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΛΕ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ [175]

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Ι. ΚΟΥΡΣΚΙ

Ἀντίγραφα: 1) Στόν Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ ΠΓ
2) στόν Α. Ντ. Τσιουρούπα
3) στόν Ρίκοφ (ὅταν ἔρθει)
4) στόν σ. Ἐνουκίτζε γιά τά μέλη τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ.

Μέ ἰδιαίτερη παράκληση: νά μήν πολλαπλασιαστεῖ, μόνο νά κοινοποιηθεῖ μέ ἀπόδειξη ὅτι ἔλαβαν γνώση, νά μή διαδοθεῖ, νά μή διαφύγει κουβέντα στούς ἐχθρούς.

20/II. 1922.

σ. Κούρσκι!

Ἡ δράση τοῦ ΛΕ Δικαιοσύνης, φαίνεται πώς δέν ἔχει ἀκόμη προσαρμοστεῖ καθόλου στή νέα οἰκονομική πολιτική.

Πρωτύτερα μαχητικά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἦταν κυρίως τό ΛΕ Στρατιωτικῶν καί ἡ ΠΕΕ. Τώρα *ἰδιαίτερα* μαχητικός ρόλος πέφτει στό ΛΕΔ· δυστυχῶς, δέν φαίνεται νά ὑπάρχει κατανόηση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἀπομέρους τῶν καθοδηγητῶν καί τῶν βασικῶν παραγόντων τοῦ ΛΕ Δικαιοσύνης.

Τό δυνάμωμα τῶν διωγμῶν ἐνάντια στούς πολιτικούς ἐχθρούς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί στούς πράκτορες τῆς ἀστικῆς τάξης (*ἰδιαίτερα* ἐνάντια στούς μενσεβίκους καί ἐσέρους)· ἡ ἐφαρμογή τῶν διωγμῶν αὐτῶν ἀπό τά ἐπαναστατικά καί λαϊκά δικαστήρια μέ τόν πιό γοργό κι' *ἐπαναστατικά-σκόπιμο* τρόπο· ἡ ὑποχρεωτική ὀργάνωση σειρᾶς *ὑποδειγματικῶν* (γιά ταχύτητα καί δραστικότητα τῶν διώξεων· γιά *ἐξήγηση* τῆς σημασίας τους στίς λαϊκές μάζες μέσω τοῦ δικαστηρίου καί μέσω τοῦ Τύπου) δικῶν στή Μόσχα, στήν Πετρούπολη καί στό Χάρκοβο καί σέ μερικά ἄλλα βασικά κέντρα· ἡ ἐπενέργεια στούς λαϊκούς δικαστές καί στά μέλη τῶν ἐπαναστατικῶν δικαστηρίων μέσω τοῦ Κόμματος, μέ τήν ἔννοια τῆς βελτίωσης τῆς δράσης τῶν

δικαστηρίων καί τῆς ἔντασης τῶν διωγμῶν· ὅλα αὐτά πρέπει νά γίνονται συστηματικά, ἐπίμονα, σταθερά, μέ ὑποχρεωτικό ἀπολογισμό (συντομότατο, σέ τηλεγραφικό στύλ, ὅμως μέ κρατικό πνεῦμα καί ἐπιμέλεια, μέ ὑποχρεωτική στατιστική τοῦ πῶς τιμωρεῖ καί πῶς μαθαίνει νά τιμωρεῖ τό ΛΕΔ ἐκείνη τήν «κομμουνιστική» σαβούρα πού ἐπικρατεῖ σέ μᾶς, ἡ ὁποία μπορεῖ νά φλυαρεῖ καί νά κάνει τόν σπουδαῖο, ἀλλά δέν εἶναι ἱκανή νά δουλεύει).

Δέν εἶναι λιγότερο σπουδαῖος ὁ μαχητικός ρόλος τοῦ ΛΕΔ στόν τομέα τῆς *ΝΕΠ* καί ἀκόμη πιό ἐξοργιστική εἶναι ἡ ἀδυναμία καί ἡ νωθρότητα τοῦ ΛΕΔ στόν τομέα αὐτό. Δέν φαίνεται νά ὑπάρχει ἡ κατανόηση ὅτι ἐμεῖς ἀναγνωρίσαμε καί θά ἀναγνωρίζουμε μόνο τόν *κρατικό* καπιταλισμό, ἐνῶ κράτος εἴμαστε ἐμεῖς, ἐμεῖς οἱ συνειδητοί ἐργάτες, ἐμεῖς οἱ κομμουνιστές. Γι' αὐτό πρέπει νά κριθοῦν ἐντελῶς ἀκατάλληλοι ἐκεῖνοι οἱ κομμουνιστές πού δέν κατάλαβαν τό καθῆκον τους νά περιορίσουν, νά δαμάσουν, νά ἐλέγξουν, νά πιάσουν στόν τόπο τοῦ ἐγκλήματος, νά τιμωρήσουν παραδειγματικά *κάθε καπιταλισμό πού βγαίνει ἀπό τά πλαίσια τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, ὅπως* **ἐμεῖς** *καταλαβαίνουμε τήν ἔννοια καί τά καθήκοντα τοῦ κράτους.*

Ἀκριβῶς στό ΛΕΔ, ἀκριβῶς στά λαϊκά δικαστήρια ἐδῶ πέφτει τό ἰδιαίτερα μαχητικό καί τό ἰδιαίτερα ὑπεύθυνο καθῆκον. Δέν φαίνεται νά τό καταλαβαίνουν αὐτό. Στίς ἐφημερίδες γίνεται θόρυβος ἀπ' ἀφορμή τίς ὑπερβασίες στή *ΝΕΠ*. Οἱ ὑπερβασίες αὐτές εἶναι πάμπολλες.

Ποῦ εἶναι ὅμως ὁ θόρυβος ἀπ' ἀφορμή *τίς ὑποδειγματικές δίκες* ἐνάντια στούς παλιανθρώπους πού κάνουν τίς ὑπερβασίες στή νέα οἰκονομική πολιτική; Τέτιος θόρυβος δέν γίνεται, γιατί δέν γίνονται τέτιες δίκες. Τό ΛΕΔ «ξέχασε» ὅτι αὐτό εἶναι δικό του ἔργο — δηλ. τό νά μή μπορέσει νά δραστηριοποιήσει, νά ξετινάξει, νά ἀναστατώσει τά λαϊκά δικαστήρια καί νά τά μάθει *νά τιμωροῦν ἀνελέητα, μέχρι τουφεκισμό, καί γρήγορα* γιά τίς ὑπερβασίες στή νέα οἰκονομική πολιτική, αὐτό εἶναι χρέος τοῦ ΛΕΔ. Γι' αὐτό *τό Ἐπιτροπάτο αὐτό* φέρει εὐθύνη. Οὔτε ἴχνος ζωντανῆς δουλιᾶς ἀπομέρους τοῦ ΛΕΔ στόν τομέα αὐτό δέν φαίνεται, γιατί δέν ὑπάρχει.

Ἡ διαπαιδαγωγική σημασία τῶν δικαστηρίων εἶναι τεράστια. Ποῦ εἶναι ἡ φροντίδα μας γι' αὐτό; Ποῦ εἶναι ἡ καταγραφή τῶν πραγματικῶν ἀποτελεσμάτων; Αὐτό, δέν ὑπάρχει, ὅμως αὐτό εἶναι ἡ ἀλφαβήτα τοῦ ἔργου τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ ἴδια στοιχειώδης λογική ἀπαιτεῖ: τριπλή τιμωρία τῶν κομμουνιστῶν σέ σύγκριση μέ τήν τιμωρία τῶν ἐξωκομματικῶν. Καί ἡ ἴδια ἐπίσης ἀδράνεια ἐδῶ τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης.

Στόν καιρό τοῦ τσάρου ἔδιωχναν τούς εἰσαγγελεῖς καί τούς προήγαγαν ἀνάλογα μέ τό ποσοστό τῶν ὑποθέσεων πού αὐτοί κέρδιζαν. Ἐμεῖς πήραμε ἀπό τήν τσαρική Ρωσία τό πιό ἄσχημο, τή γραφειοκρατία καί τόν ὀμπλομοφισμό, ἀπό τά ὁποῖα κυριολεκτικά πνιγόμαστε, ἐνῶ *τό καλό* δέν μπορέσαμε νά τό πάρουμε. Τό κάθε μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ ΛΕΔ, τόν κάθε παράγοντα τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς θά ἔπρεπε νά τόν ἐκτιμήσουμε σύμφωνα μέ τό φύλλο ποιότητας, ὕστερα ἀπό μιά βεβαίωση μέ τά ἑξῆς στοιχεῖα: πόσους κομμουνιστές ἔστειλες στή φυλακή μέ τιμωρία κατά τρεῖς φορές αὐστηρότερη ἀπ' ὅ,τι τούς ἐξωκομματικούς γιά τά ἴδια παραπτώματα; Πόσους γραφειοκράτες ἔστειλες ἐσύ στή φυλακή γιά γραφειοκρατία καί κωλυσιεργία; Πόσους ἔμπορους γιά ὑπερβασίες στή ΝΕΠ καταδίκασες σέ ἐκτέλεση ἤ σέ ἄλλη σημαντική (ὅπως συμβαίνει συνήθως στή Μόσχα, κάτω ἀπό τή μύτη τοῦ ΛΕΔ) ποινή; Δέν μπορεῖς νά ἀπαντήσεις στό ζήτημα αὐτό; Σημαίνει ὅτι ἐσύ εἶσαι τεμπελχανάς, πού πρέπει νά σέ διώξουν ἀπό τό Κόμμα γιά «κομμουνιστική φλυαρία» καί γιά «κομμουνιστική ἀλαζονεία».

Γίνεται προετοιμασία τῆς νέας ἀστικῆς νομοθεσίας. Τό ΛΕΔ «πάει ὅπου τό τραβάει τό ρεῦμα»· ἐγώ τό βλέπω αὐτό. Ὅμως τό Ἐπιτροπάτο ὑποχρεώνεται νά παλέψει *ἐνάντια* στό ρεῦμα. Νά μή μιμηθοῦμε (σωστότερα, νά μήν ἐπιτρέψουμε νά μᾶς γελάσουν οἱ χοντροκέφαλοι καί ἀστοί παλιοί νομικοί πού μιμοῦνται) τό παλιό, ἀστικό νόημα γιά τό ἀστικό δίκαιο, ἀλλά νά δημιουργήσουμε καινούργιο. Νά μή κάνουμε τό ἴδιο πού κάνει τό ΛΕ Ἐξωτερικῶν, τό ὁποῖο «ἀπό ὑπηρεσιακή ὑποχρέωση» ἀκολουθεῖ γραμμή «προσαρμογῆς στήν Εὐρώπη», ἀλλά *νά παλέψουμε* ἐνάντια στή γραμμή αὐτή, νά ἐπεξεργαστοῦμε *καινούργιο* ἀστικό δίκαιο, νέα στάση ἀπέναντι στά «ἰδιωτικά» σύμφωνα κτλ. Δέν ἀναγνωρίζουμε τίποτε τό «ἰδιωτικό», γιά μᾶς τό *πᾶν* στόν τομέα τῆς οἰκονομίας εἶναι *δημόσιο ἀπό νομική ἄποψη* καί ὄχι ἰδιωτικό. Ἐπιτρέπουμε *μόνο* τόν κρατικό καπιταλισμό, καί κράτος, ὅπως εἰπώθηκε πιό πάνω, εἴμαστε ἐμεῖς. Ἀπό δῶ βγαίνει ὅτι πρέπει νά διευρύνουμε τήν ἐφαρμογή τῆς κρατικῆς παρέμβασης στίς «ἰδιωτικές ἀπό νομική ἄποψη» νομικές σχέσεις· νά διευρύνουμε τό δικαίωμα τοῦ κράτους νά ἀκυρώνει τά «ἰδιωτικά» σύμφωνα. Στίς «ἀστικές νομικές σχέσεις» νά ἐφαρμόσουμε τή *δική μας ἐπαναστατική νομική συνείδηση* καί ὄχι τόν corpus juris romani *, νά δείξουμε συστηματικά, ἐπίμονα, σταθερά σέ μιά σειρά ὑποδειγματικές δίκες *πῶς* πρέπει νά γίνεται αὐτό μέ μυαλό καί δραστήρια· μέσω τοῦ Κόμματος νά δείξουμε ὅτι εἶναι ἀκατάλληλα καί νά διώξουμε ἐκεῖνα τά μέλη τῶν ἐπαναστατικῶν καί λαϊκῶν δικαστηρίων, τά ὁποῖα δέν τό μαθαίνουν αὐτό καί δέν θέλουν νά τό καταλάβουν.

---

* — κώδικας νόμων τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου. *Ἡ Σύντ.*

Μπροστά στή Γένουα (καί μπροστά σέ δλο τόν κόσμο) τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης θά ντροπιαστεῖ δλοκληρωτικά, ἄν δέν συνέλθει ἀμέσως καί δέν καταπιαστεῖ μέ δλη του τήν ἐνεργητικότητα γιά νά περάσει σέ μαχητική δουλιά, σέ νέο δρόμο.

Σᾶς προτείνω

1) νά διαβάσουν τό γράμμα μου δλα τά μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης·

2) ἐπίσης νά διαβαστεῖ σέ συγκέντρωση 100-200 ἀποκλειστικά κομμουνιστῶν, πού δουλεύουν πρακτικά στόν τομέα τοῦ ἀστικοῦ, τοῦ ποινικοῦ καί τοῦ δημοσίου δικαίου·

3) νά ἀπαγορευτεῖ μέ ἄμεση κομματική εὐθύνη, νά γίνουν φλυαρίες γι' αὐτό (γιά τό γράμμα αὐτό), γιατί εἶναι βλακεία νά δείχνουμε τή στρατηγική μας στούς ἐχθρούς·

4) νά πετύχουμε, ὥστε ἀρκετοί κομμουνιστές, δικαστικά στελέχη καί τοῦ ΛΕΔ, πού εἶναι ἐξολοκλήρου σύμφωνοι μέ τό πνεῦμα τοῦ γράμματος αὐτοῦ νά δημοσιεύσουν μιά σειρά ἄρθρα στόν Τύπο καί νά κάνουν δημόσιες διαλέξεις πάνω στά θέματα αὐτά·

5) νά κατανεμηθεῖ σέ δλα τά μέλη τοῦ συμβουλίου (καί κατά τό δυνατό ἐπίσης καί στούς ἄλλους ἐπιφανεῖς κομμουνιστές πού δουλεύουν στίς ὑπηρεσίες τοῦ ΛΕΔ) *ἡ εὐθύνη:*

(α) γιά τά τμήματα τῆς νέας *ἀστικῆς* νομοθεσίας (*εἰδικά καί τό πιό* σπουδαῖο)

(β) ἐπίσης τοῦ ποινικοῦ δικαίου

(γ) ἐπίσης τοῦ δημοσίου καί τοῦ πολιτικοῦ δικαίου } λιγότερο ἐπίκαιρα

(δ) γιά τήν ὀργάνωση καί τή διεξαγωγή στά κέντρα πού ἀναφέρθηκαν πιό πάνω ὑποδειγματικῶν, συνταρακτικῶν, *διαπαιδαγωγητικῶν* δικῶν

(ε) γιά τόν πρακτικό, καί ὄχι στά χαρτιά ἔλεγχο τῶν λαϊκῶν καί τῶν ἐπαναστατικῶν δικαστηρίων, γιά νά μπορέσουν στήν πράξη τά δικαστήρια αὐτά *νά ἐντείνουν τή δίωξη* καί ἐνάντια στούς πολιτικούς ἐχθρούς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας (τό ΛΕΔ θά εἶναι ὁ *πρῶτος ὑπαίτιος*, ἄν ἡ δίωξη αὐτή δέν ἐνταθεῖ) καί ἐνάντια *στίς ὑπερβασίες στή ΝΕΠ*.

Ἐμπορεύσου, κέρδιζε, ἐμεῖς θά σοῦ τό ἐπιτρέψουμε αὐτό, ὅμως στό *τριπλάσιο* θά σοῦ ἐπιβάλουμε τήν ὑποχρέωση νά εἶσαι τίμιος, νά δίνεις ἀληθινούς καί τακτικούς ἀπολογισμούς, νά λαβαίνεις ὑπόψη σου ὄχι μόνο τό γράμμα, ἀλλά καί τό *πνεῦμα* τῆς δικῆς μας, τῆς κομμουνιστικῆς νομοθεσίας, νά μήν ἐπιτραπεῖ *οὔτε ἴχνος* ὑποχώρη-

σης ἀπό τούς νόμους μας, νά ποιά νά εἶναι ἡ βασική ἐντολή τοῦ ΛΕΔ σέ σχέση μέ τή *ΝΕΠ*. Ἄν τό ΛΕΔ δέν τά καταφέρει νά πετύχει ὁ καπιταλισμός σέ μᾶς νά εἶναι «διαπαιδαγωγημένος», νά εἶναι «εὐπρεπής», ἄν τό ΛΕΔ δέν θά ἀποδείξει μέ μιά σειρά ὑποδειγματικές δίκες ὅτι *μπορεῖ* νά συλλαμβάνει γιά τήν παραβίαση τοῦ κανόνα αὐτοῦ καί νά *τιμωρεῖ* ὄχι μέ πρόστιμο 100-200 ἑκατομμυρίων, πού εἶναι βλακωδῶς ἐπαίσχυντο καί «κομμουνιστικά κουτό», ἀλλά *μέ τουφεκισμό*, τότε τό ΛΕΔ εἶναι ἐντελῶς ἀκατάλληλο, καί ὁπότε ἐγώ θά θεωρήσω χρέος μου νά πετύχω μέσω τῆς ΚΕ τήν ὁλοκληρωτική ἀντικατάσταση τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης.

Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ ἀνακοινώσετε τό συντομότερο τήν κατανομή τῆς δουλιᾶς πού ἀνάφερα ἀνάμεσα σέ ὅλα τά μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ ΛΕΔ γιά νά μπορέσω νά δῶ μέ μεγάλη ἀκρίβεια ποιός ἀκριβῶς (ἐκτός ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο πού εὐθύνεται γιά *ὅλα)* εὐθύνεται γιά τά τάδε τμήματα τοῦ *ἀστικοῦ* δικαίου (καί στή συνέχεια τοῦ ποινικοῦ κτλ.) καί γιά τή διεξαγωγή ὑποδειγματικῶν δικῶν (κάθε μέλος τοῦ συμβουλίου ὀφείλει νά δείξει *τήν ἱκανότητά του* στήν ὀργάνωση καί τή διεξαγωγή *ἀρκετῶν* ὑποδειγματικῶν δικῶν), καί γιά πρακτικό ἔλεγχο τῶν ἐπαναστατικῶν καί λαϊκῶν δικαστηρίων καί τῶν ἀνακριτῶν κτλ. τοῦ τάδε κυβερνείου ἤ τοῦ τάδε τομέα τῆς Μόσχας.

Ὄχι καταμερισμός τῶν «τμημάτων» καί ὄχι γραφειοκρατικό ἀποκοίμισμα στό ζήτημα αὐτό, ἀλλά τήν προσωπική εὐθύνη τοῦ κάθε *κομμουνιστῆ* πού ἀνήκει στό συμβούλιο γιά τήν τάδε ζωντανή ἐπαναστατική δουλιά, νά τί ὑποχρεώνεται ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος νά πετύχει καί νά δείξει ὅτι αὐτός εἶναι ἱκανός νά τό πετύχει αὐτό.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

P. S. Δέν πρέπει νά γίνει οὔτε ἡ παραμικρή ὑπόμνηση στόν Τύπο γιά τό γράμμα μου. Ὅποιος θέλει, ἄς ἀρθρογραφήσει μέ τή δική του ὑπογραφή, χωρίς νά ἀναφέρεται σέ μένα, καί μέ πιό πολλά συγκεκριμένα στοιχεῖα!

Πρωτοδημοσιεύτηκε ἐνμέρει τό 1924 στό βιβλίο «Τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν παραγόντων τῆς σοβιετικῆς δικαιοσύνης. Στενογραφημένα πρακτικά». Μόσχα, Νομικό ἐκδοτικό τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης τῆς ΣΟΣΔΡ

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά ὁλόκληρο, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ ΤΗΣ ΣΟΣΔΡ

Πρός τόν σύντροφο Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ ΠΓ

Ἐφιστῶ τήν προσοχή στό ὅτι χθές στό ΣΛΕ σακάτεψαν ἐντελῶς, ὅπως μοῦ ἀνακοινώνει ὁ σ. Γκορμπουνόφ, τόν ἀστικό κώδικα. Ὅπως ἀποδείχτηκε δέν πάρθηκαν ὑπόψη ἀκριβῶς οἱ προειδοποιήσεις πού ἔκανα στό γράμμα πρός τόν Κούρσκι *. Νά δοθεῖ ἐντολή στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ νά ἐξετάσει τήν ὑπόθεση αὐτή στό πνεῦμα τῶν ὑποδείξεων πού ἔκανα στό γράμμα πρός τόν Κούρσκι. Σέ καμιά περίπτωση νά μήν ἐπικυρωθεῖ χωρίς νά μπεῖ γιά δεύτερη φορά στό ΠΓ μέ δική μου προκαταρκτική γνώμη. Νά δημιουργηθεῖ ἀμέσως μιά ἐπιτροπή ἀπό τρεῖς νομικούς, γιά τούς ὁποίους μπορεῖ νά ἐγγυηθεῖτε ὅτι καταλαβαίνουν σωστά τήν ὑπόθεση, καί μποροῦν νά διατυπώσουν τίς ἀναγκαῖες τροπολογίες καί προσθῆκες, καί νά δοθεῖ ἐντολή στήν ἐπιτροπή αὐτή σέ μιά μικρή προθεσμία νά ὑποβάλει στό ΠΓ τό σχέδιο τροποποιήσεων καί συμπληρώσεων. Νά θεωρηθεῖ κύριο καθῆκον τῆς ἐπιτροπῆς: νά ἐξασφαλιστοῦν ἐξολοκλήρου τά συμφέροντα τοῦ προλεταριακοῦ κράτους ἀπό τήν ἄποψη τῆς δυνατότητας νά ἐλέγχει (ἐπανειλημμένος ἔλεγχος) ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις καί νά ἀκυρώνει ὅλα τά σύμφωνα καί τίς ἰδιωτικές συναλλαγές, πού ἔρχονται σέ ἀντίθεση τόσο μέ τό γράμμα τοῦ νόμου, ὅσο καί μέ τά συμφέροντα τῆς ἐργαζόμενης ἐργατικῆς καί ἀγροτικῆς μάζας. Ὄχι δουλική ἀπομίμηση τοῦ ἀστικοῦ δικαίου τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά μιά σειρά περιορισμούς του στό πνεῦμα τῶν νόμων μας, χωρίς στρίμωγμα τῆς οἰκονομικῆς ἤ τῆς ἐμπορικῆς δουλιᾶς.

22. II. 22. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1937 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 396-400. *Ἡ Σύντ.*

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ

Διάβασα στά τελευταῖα πρακτικά ὅτι τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀπόριψε τήν αἴτηση τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου σχετικά μέ τή χορήγηση χρημάτων γιά τήν ἀποστολή στό ἐξωτερικό τοῦ καθηγητῆ Ραμζίν. Θεωρῶ ἀπόλυτα ἀναγκαῖο νά κάνω πρόταση γιά ἀναθεώρηση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς καί γιά τήν ἔγκριση τῆς αἴτησης τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου. Ὁ Ραμζίν εἶναι ὁ καλύτερος εἰδικός στή Ρωσία γιά τά καύσιμα. Γιά τή δουλιά του ἐγώ ξέρω λεπτομερειακά, ἐκτός ἀπό τή φιλολογία, ἀπό τίς εἰσηγήσεις τοῦ Κρζιζανόβσκι καί τοῦ Σμίλγκα. Ὁ τελευταῖος, ἐδῶ πού τά λέμε, μοῦ ἀνακοίνωσε ὑπό ἐχεμύθεια ὅτι στόν καιρό τοῦ κοινοῦ ταξιδιοῦ τους στό Μπακού, ὁ Ραμζίν μετέδιδε στόν Σμίλγκα τή σαμποταριστική ἐκδήλωση μιᾶς σειρᾶς ἐπιφανῶν εἰδικῶν. Ὅλα τά στοιχεῖα αὐτά στό σύνολό τους δέν μοῦ ἀφήνουν τήν παραμικρότερη ἀμφιβολία ὅτι στό πρόσωπο τοῦ Ραμζίν ἔχουμε, πρῶτο, τόν πιό ἐπιφανή ἐπιστήμονα σέ μιά τέτια εἰδικότητα (στή θερμοτεχνική), στήν ὁποία δέν ἔχουμε, μετά τόν Κίρς, ἀνθρώπους τῆς εἰδικότητας αὐτῆς καί ἡ ὁποία ἔχει τεράστια σημασία γιά ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία καί δεύτερο, ἔχουμε ἕναν ἄνθρωπο πού δουλεύει μέ ἀπόλυτη εὐσυνειδησία γιά τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἡ ἀρώστια του εἶναι πολύ βαριά, καί νά λυπούμαστε τά χρήματα γιά τή γρήγορη καί ὁλοκληρωτική θεραπεία του θά ἦταν, κατά τή γνώμη μου, ὄχι μόνο λάθος, ἀλλά καί ἔγκλημα.

Προτείνω τό Πολιτικό Γραφεῖο νά ψηφίσει τήν ἑξῆς ἀπόφαση: νά ἱκανοποιηθεῖ ἐξολοκλήρου ἡ αἴτηση τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου, σχετικά μέ τή χορήγηση χρημάτων γιά τήν ἀποστολή στό ἐξωτερικό τοῦ καθηγητῆ Ραμζίν τόσο γιά θεραπεία, ὅσο καί γιά τίς

διαπραγματεύσεις πού ἀφοροῦν τίς πετρελαιοπηγές καί νά δοθεῖ ἐντολή στόν Κρεστίνσκι, ἀμέσως μόλις παρθεῖ ἡ γνωμάτευση ἀπό τούς γιατρούς τοῦ Βερολίνου, νά μᾶς πληροφορήσει, ἄν ἐπαρκεῖ τό ποσό αὐτό γιά τήν πλήρη θεραπεία [176].

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΜΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΛΑΤΙΑΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ [177]

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ
(γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου)

Προτείνω νά γίνουν οἱ ἑξῆς τροποποιήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης πού μοῦ ἔστειλε ὁ Ζηνόβιεφ, γιά τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή σχεδιαζόμενη συνδιάσκεψη ὅλων τῶν ἐργατικῶν κομμάτων τοῦ κόσμου. Μετά τίς λέξεις: «ἑνότητα δράσης τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, πού μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ ἀμέσως παρά τίς ριζικές πολιτικές διαφωνίες», νά σβηστοῦν οἱ ἑπόμενες φράσεις μέχρι καί τίς λέξεις: «ὅτι οἱ ἐργατικές μάζες ἀπαιτοῦν ἑνότητα δράσης». Νά ἀλλάξει ἡ φράση πού ἀρχίζει μέ τίς τελευταῖες αὐτές λέξεις, ἔτσι: «οἱ συνειδητοί ἐργάτες, κατανοώντας θαυμάσια τίς πολιτικές αὐτές διαφωνίες, ὡστόσο μαζί μέ τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν θέλουν καί ἀπαιτοῦν ἑνότητα δράσης σχετικά μέ τά πιό ἐπείγοντα καί ἄμεσα γιά τά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν πρακτικά ζητήματα. Γι' αὐτό δέν μπορεῖ τώρα νά ἀμφιβάλλει οὔτε ἕνας εὐσυνείδητος ἄνθρωπος» κτλ.

Ἡ δεύτερη τροποποίηση πού προτείνω συνίσταται στό ὅτι ἡ φράση πού ἀρχίζει μέ τίς λέξεις: «ἀφήνοντας κατά μέρος ὅλα τά διαφιλονικούμενα ζητήματα καί ξεχωρίζοντας τά ἀδιαφιλονίκητα» νά τροποποιηθεῖ καί νά συμπληρωθεῖ ὡς ἑξῆς: «καί ἀναβάλλοντας γιά ὁρισμένο χρόνο τά πιό διαφιλονικούμενα καί ξεχωρίζοντας τά λιγότερο διαφιλονικούμενα, οἱ δυό πλευρές, ἤ, σωστότερα καί οἱ τρεῖς διεθνεῖς ἑνώσεις πού συμμετέχουν στή συνδιάσκεψη, ἐννοεῖται θά ὑπολογίζουν σέ τελευταία ἀνάλυση στή νίκη τῶν ἰδεῶν τους».

Ἡ πιό κύρια τροποποίηση πού ἐγώ προτείνω συνίσταται στό νά διαγραφεῖ ἡ παράγραφος πού ἀποκαλεῖ τούς ἀρχηγούς τῆς II καί

τῆς ΙΙ $^{1}/_{2}$ Διεθνοῦς συνεργούς τῆς παγκόσμιας ἀστικῆς τάξης. Αὐτό εἶναι τό ἴδιο σάν νά χρησιμοποιεῖται ἡ λέξη «χῆνος». Εἶναι ἀπόλυτα παράλογο νά διακινδυνεύσουμε τή ματαίωση μιᾶς πρακτικῆς ὑπόθεσης μέ τεράστια σπουδαιότητα, γιά νά προξενήσουμε εὐχαρίστηση στόν ἑαυτό μας, βρίζοντας ἀκόμη μιά φορά τούς παλιανθρώπους, πού τούς βρίζουμε καί θά τούς βρίζουμε σέ ἄλλο μέρος 1000 φορές. Ἄν στή συνεδρίαση τῆς πλατιᾶς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπάρχουν ἀκόμη ἄνθρωποι πού δέν κατάλαβαν ὅτι ἡ τακτική τῆς ἑνότητας τοῦ μετώπου θά μᾶς βοηθήσει νά ἀνατρέψουμε τούς ἀρχηγούς τῆς ΙΙ καί τῆς ΙΙ$^{1}/_{2}$ Διεθνοῦς, τότε γιά τούς ἀνθρώπους αὐτούς χρειάζεται νά τούς γίνει ἕνας συμπληρωματικός ἀριθμός ἐκλαϊκευτικῶν διαλέξεων καί συζητήσεων. Ἴσως θά χρειαστεῖ νά γραφτεῖ γι' αὐτούς μιά μπροσούρα ἰδιαίτερα ἐκλαϊκευτική καί νά ἐκδοθεῖ, λογουχάρη, στή γαλλική γλώσσα, ἄν οἱ γάλλοι δέν ἀφομοίωσαν ἀκόμη τή μαρξιστική τακτική. Τελειώνοντας, καλύτερα εἶναι νά μήν ψηφιστεῖ ἡ ἀπόφαση αὐτή ὁμόφωνα, ἀλλά μέ πλειοψηφία (ἐκείνους πού ψήφισαν κατά ὕστερα θά τούς μάθουμε μέ εἰδικό, ἐμπεριστατωμένο καί ἐκλαϊκευτικό τρόπο νά σκέπτονται λογικά), παρά νά διακινδυνεύουμε νά χαλάσουμε μιά σπουδαία πρακτική ὑπόθεση χάρη μερικῶν πού εἶναι παιδιά ἀπό πολιτική ἄποψη καί πού αὔριο θά γιατρευτοῦν ἀπό τήν παιδική τους ἀρώστια.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1922

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τήν ἔγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΣΤΗ ΓΕΝΟΥΑ [178]

Μόνο διαδοχικά στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου
Σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ

1. Ἡ ΚΕ κρίνει σωστή τήν ἐκτίμηση ἐκείνη τῆς κατάστασης καί τῶν καθηκόντων (τῆς ἀντιπροσωπείας μας στή Γένουα), ὅπως αὐτή δόθηκε στίς θέσεις τοῦ σ. Λιτβίνοφ.

2. Ἡ ΚΕ ἐγκρίνει νά ἔχει ὁ ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου σ. Τσιτσέριν ὅλα τά δικαιώματα τοῦ προέδρου τῆς ἀντιπροσωπείας.

3. Σέ περίπτωση ἀρώστιας ἤ ἀναχώρησης τοῦ σ. Τσιτσέριν τά δικαιώματά του παραχωροῦνται μέ τή σειρά σέ μιά ἀπό τίς δυό τριάδες: α) Λιτβίνοφ, Κράσιν, Ρακόβσκι· β) Λιτβίνοφ, Ἰόφφε, Βορόβσκι.

4. Ἡ ἀντιπροσωπεία μας πρέπει νά προσπαθήσει νά παρακάμψει τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισης τῶν ὅρων τῶν Καννῶν. Ἄν αὐτό δέν τό πετύχει καί ἄν μᾶς προβάλουν ἄμεσο τελεσίγραφο, τότε νά γίνει προσπάθεια νά προωθήσουμε τή διατύπωση τοῦ Κράσιν: «Ὅλες οἱ χῶρες ἀναγνωρίζουν τά κρατικά τους χρέη καί ὑποχρεώνονται νά ἐπανορθώσουν τίς φθορές καί τίς ζημιές πού προκλήθηκαν ἀπό τή δράση τῶν κυβερνήσεών τους».

Ἄν καί αὐτό δέν μπορέσουμε νά τό πετύχουμε, νά ἔρθουμε σέ ρήξη, δηλώνοντας ταυτόχρονα ξεκάθαρα ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε πρόθυμοι νά ἀναγνωρίσουμε τά ἰδιωτικά χρέη, ὅμως, μή θέλοντας νά παίζουμε τό κρυφτό, ὑποδείχνουμε ὅτι τά θεωροῦμε ἐξοφλημένα, ὅπως καί ὅλο τό ποσό τῶν ὑποχρεώσεών μας γενικά, μέ τίς ἀνταξιώσεις μας. Δέν ἐπιτρέπουμε ὑπερδιαιτητή ἀνάμεσα σέ μᾶς καί σέ ὅλες τίς ἀστικές χῶρες, γιατί ἡ φιλονικία γίνεται ἀνάμεσα στά δυό συστήματα ἰδιοκτησίας.

Ἄν χρειαστεῖ νά διακόψουμε, πρέπει νά προβάλουμε πεντακάθαρα τή βασική καί μοναδική αἰτία τῆς διακοπῆς: ἡ ἀπληστία τῆς

χούφτας τῶν ἰδιωτῶν καπιταλιστῶν, τοῦ Οὔρκαρτ καί ἄλλων ὁμοιών του, τούς ὁποίους ὑπηρετοῦν οἱ κυβερνήσεις.

Τή μεγαλύτερη παραχώρηση πού μποροῦμε ἀκόμη νά κάνουμε σ' αὐτούς τούς καπιταλιστές εἶναι νά τούς προτείνουμε ὅτι προτιμοῦνται στήν παραχώρηση ἐκχωρήσεων, (δηλ. ἄν τίς πρώην ἰδιοκτησίες τους, ἐξολοκλήρου ἤ τμηματικά, τίς δίνουμε γιά ἐκχώρηση στόν Χ μέ τούς τάδε ὅρους, τότε ἐμεῖς ὑποχρεωνόμαστε μέ τούς ἴδιους αὐτούς ὅρους, νά τή δόσουμε στόν πρώην ἰδιοκτήτη).

5. Ἐπειδή εἶναι ἐνδεχόμενο οἱ ἀστοί νά προσπαθήσουν νά μή μᾶς ἐπιτρέψουν νά ἀναπτύξουμε τό δικό μας πρόγραμμα, γι' αὐτό νά κατευθύνουμε ὅλες τίς προσπάθειες, ὥστε στήν πρώτη ἤδη ὁμιλία, ἄν δέν μπορέσουμε νά ἀναπτύξουμε τό πρόγραμμα αὐτό, τότε νά τό ἐκθέσουμε ἤ νά τό ἀναφέρουμε, ἤ ἔστω νά τό χαράξουμε (καί ἀμέσως νά τό δημοσιεύσουμε πιό λεπτομερειακά).

6. Τό πρόγραμμά μας εἶναι, χωρίς νά κρύβουμε τίς κομμουνιστικές μας ἰδέες, νά περιοριστοῦμε στήν πιό γενική καί σύντομη ἀναφορά τους (λογουχάρη, σέ μιά ἐξαρτημένη πρόταση) μέ μιά ἀνοιχτή δήλωση ὅτι ἐμεῖς θεωροῦμε ἀνάρμοστο νά διακηρύξουμε ἐδῶ τίς ἰδέες μας, γιατί ἤρθαμε γιά ἐμπορική συμφωνία καί γιά νά γίνει προσπάθεια συμφωνίας μέ τό πασιφιστικό τμῆμα τοῦ ἄλλου (τοῦ ἀστικοῦ) στρατοπέδου.

Πασιφιστικό τμῆμα τοῦ στρατοπέδου ἐκείνου (ἤ μέ μιά ἄλλη, εἰδικά διαλεγμένη εὐγενική ἔκφραση) ἐμεῖς πρέπει νά θεωροῦμε καί νά ἀποκαλοῦμε τή μικροαστική, πασιφιστική καί μισοπασιφιστική δημοκρατία, τύπου ΙΙ Διεθνοῦς καί ΙΙ½, στή συνέχεια τύπου Κέινς κ.ο.κ.

Ἕνα ἀπό τά βασικά, ἄν ὄχι τό κύριο πολιτικό μας καθῆκον στή Γένουα, εἶναι νά ξεχωρίσουμε τήν πτέρυγα αὐτή τοῦ ἀστικοῦ στρατοπέδου ἀπό τό ὅλο στρατόπεδό τους, νά προσπαθήσουμε νά κολακεύσουμε τήν πτέρυγα αὐτή, νά δηλώσουμε ὅτι εἶναι ἐπιτρεπτή ἀπό τήν ἄποψή μας καί ἐπιθυμητή μιά συμφωνία μέ τήν πτέρυγα αὐτή ὄχι μόνο ἐμπορική, ἀλλά καί πολιτική (σάν μιά ἀπό τίς λίγες πιθανότητες εἰρηνικῆς ἐξέλιξης τοῦ καπιταλισμοῦ στό νέο σύστημα, πράγμα στό ὁποῖο ἐμεῖς, σάν κομμουνιστές, δέν πιστεύουμε καί πολύ, ὅμως εἴμαστε σύμφωνοι νά βοηθήσουμε νά γίνει δοκιμή καί τό θεωροῦμε χρέος μας σάν ἀντιπρόσωποι ἑνός κράτους πού βρίσκεται μπροστά στήν ἐχθρική πρός αὐτό πλειοψηφία τῶν ἄλλων).

Νά κάνουμε τά ἀδύνατα δυνατά γιά νά δυναμώσει ἡ πασιφιστική πτέρυγα τῆς ἀστικῆς τάξης καί νά μεγαλώσουμε, ἔστω καί λιγάκι, τίς πιθανότητες νίκης της στίς ἐκλογές. Αὐτό εἶναι τό

πρῶτο· καί δεύτερο, εἶναι νά χωρίσουμε τίς ἀστικές χῶρες, πού εἶναι στή Γένουα ἑνωμένες ἐνάντιά μας, αὐτό εἶναι τό διπλό πολιτικό καθῆκον μας στή Γένουα. Μέ κανέναν τρόπο νά μή γίνει ἀνάπτυξη τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν.

7. Νά προσπαθήσουμε μέ κάθε τρόπο νά ἀναπτύξουμε ὅσο τό δυνατό πιό διεξοδικά, καί νά τό ποῦμε πιό πλατιά (ἄν δέν μπορέσουμε στούς λόγους, τότε στόν Τύπο) τό σχέδιο ἀνόρθωσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας καί τῆς Εὐρώπης, νά τό ἀναπτύξουμε στό πνεῦμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου καί πάνω στή βάση τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν.

8. Ἄν τό ἀστικό στρατόπεδο στή Γένουα μᾶς προτάξει τελεσίγραφο: νά μήν ἀναφερθοῦμε στά ζητήματα τοῦ πασιφισμοῦ, ἀλλά νά μιλήσουμε μόνο γιά στενά ἐμπορικά θέματα, τότε ἐμεῖς πρέπει νά ἐκφράσουμε τή λύπη μας, ὅμως νά ὑποταχθοῦμε στό τελεσίγραφο αὐτό, ἀφοῦ ποῦμε ὅτι ἐμεῖς ἔχουμε δυό σκοπούς στή συνδιάσκεψη αὐτή: σκοπό πασιφιστικό καί σκοπό ἐμπορικό. Θά παραμείνει ὁ ἕνας.

9. Τή λεπτομερειακή ἐπεξεργασία τοῦ πῶς νά γίνει ἡ ἀνάπτυξη τοῦ πασιφιστικοῦ προγράμματος, ἡ ΚΕ τήν ἀναθέτει στήν ἀντιπροσωπεία, περιοριζόμενη σέ μιά γενική ὁδηγία: νά προσπαθήσουμε νά τό ἀναπτύξουμε ὅσο τό δυνατό πιό πλατιά γιά νά περιμένουμε πιό βαθιά διάσπαση ἀνάμεσα στό πασιφιστικό στρατόπεδο τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης καί στό στρατόπεδο τῆς γενικῆς ἀστικῆς τάξης, τῆς ἐπιθετικῆς ἀστικῆς τάξης, τῆς ἀντιδραστικῆς ἀστικῆς τάξης.

10. Στό ζήτημα τοῦ ἐμπορίου καί τῶν ἐκχωρήσεων (μαζί καί στό ζήτημα τῶν δανείων) σάν βασική ἐγγύηση νά προβληθοῦν τά δάση στό Βορά καί ἄλλα παρόμοια. Δέν πρόκειται νά δεχτοῦμε τή μείωση τῶν δικαιωμάτων τοῦ κράτους μας. Χωρίς ἰδιαίτερη τηλεγραφική συγκατάθεση τῆς ΚΕ νά μή συναφθοῦν σύμφωνα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Φλεβάρη 1922

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου

Κατά τή γνώμη μου, τό ζήτημα γιά τή Γένουα εἶναι καθαρό, ὕστερα ἀπό τά σημειώματα τοῦ Τσιτσέριν, τοῦ Ἰόφφε, τοῦ Κράσιν καί τοῦ Λιτβίνοφ.

Προτείνω σχέδιο ἀπόφασης.

Σχέδιο: ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου προσπαθοῦν νά καταλήξουν σέ συμφωνία *γραπτή*. Ἄν δέν γίνει αὐτό δυνατό, ὅλοι συγκεντρώνονται καί 1 ὥρα συνεδριάζουν *μόνοι τους* (καί χωρίς τό γραμματέα).

Κατόπιν 1 ἤ 2 ὧρες μέ τήν ἀντιπροσωπεία καί τέλος.

24. II. *Λένιν*

Προτείνω νά παρθεῖ ἡ ἀπόφαση: τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀναθέτει στόν σ. Τσιτσέριν νά στείλει διακοίνωση στήν Ἰταλία, αὐθεντικότατη, ὑπερευγενική, ὅμως μ' ἕνα **σωρό** μπηχτές, ὅτι δέν εἴμαστε ἐμεῖς ἐκεῖνοι πού παραβιάζουμε ἕναν ἀπό τούς πρώτους «ὅρους» τή σύγκληση στίς 8. III, ὅτι ἐμεῖς προτείνουμε 1) νά ἐπικυρωθεῖ ἡ 8. III· καί ἄν (2) ἡ πλειοψηφία εἶναι κατά, ἐμεῖς διαμαρτυρόμαστε καί προτείνουμε τήν 15. III. [179]

Λένιν

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Φλεβάρη 1922

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΚΑΙ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

1

Πρός τούς συντρ. Στάλιν καί Κάμενεφ

Παρακαλῶ νά γράψετε μέ δυό γραμμές στό ἴδιο αὐτό σημείωμα:

1. Εἶστε σύμφωνοι μέ τόν Τσιτσέριν νά πληρώσουμε ἀμέσως στούς τούρκους τό ποσό πού ὑποσχεθήκαμε; [180]

2. Διάβασα τήν πρόταση τοῦ Τσιτσέριν σχετικά μέ τό προεδρεῖο τῆς ἀντιπροσωπείας στή Γένουα. Τήν ἀμφισβητῶ κατηγορηματικά καί ἐπιμένω στήν προηγούμενη πρότασή μου [181].

Σᾶς παρακαλῶ στό ἴδιο αὐτό σημείωμα νά μοῦ γράψετε μέ δυό γραμμές τή γνώμη σας καί γιά τά δυό ζητήματα γιά νά τά διαβιβάσω μέσω τῆς γραμματέα.

Λένιν

2

Πρός τούς συντρ. Στάλιν καί Κάμενεφ

Σήμερα διάβασα στίς ἐφημερίδες τή δήλωση τῆς Ἰταλίας γιά τήν ἀναβολή τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας.

Ὑποστηρίζω μέ ἰδιαίτερη ἐπιμονή τήν πρότασή μου πού ἔστειλα χθές: νά δοθεῖ ἐντολή στόν Τσιτσέριν νά στείλει ὅσο μπορεῖ τό γρηγορότερο ὑπερτσουχτερή διακοίνωση μέ τήν πρόταση νά ὁριστεῖ ἀκριβής προθεσμία ἡ 15 τοῦ Μάρτη *. Τό σχέδιο διακοίνωσης νά τό δείξετε πρίν τήν ἀποστολή του στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Περιμένω ἀπάντηση μέσω τῆς γραμματέα.

Λένιν

Ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά στίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τοῦ γραμματέα (δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο)

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 409. *Ἡ Σύντ.*

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Ι. ΚΟΥΡΣΚΙ ΜΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

28/II. 1922.

σ. Κούρσκι!

Ἀπ' ἀφορμή τό γράμμα Σας τῆς 23/II. (ἀρ. 255) μέ τό ὁποῖο ἀπαντούσατε στό δικό μου *.

Θά προσπαθήσω νά συναντηθοῦμε, μά δέν σᾶς τό ὑπόσχομαι, γιατί ἡ ὑγεία μου δέν πάει καλά.

Ἐλπίζω πώς *μετά* τή συγκέντρωση τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν, σέ συνδυασμό μέ τό γράμμα μου, θά μοῦ γράψετε σχετικά μέ τό πρακτικό ἀποτέλεσμά της. Ἰδιαίτερη σημασία ἔχει νά καθιερωθεῖ ἕνας ἀποτελεσματικός ἔλεγχος: Τί γίνεται *σ τ ή ν π ρ ά ξ η ;* ; Ποιά τά συγκεκριμένα ἀποτελέσματα; Ποιές οἱ ἐπιτυχίες τῶν λαϊκῶν δικαστηρίων και τῶν ἐπαναστατικῶν δικαστηρίων; Πῶς θά μποροῦσε νά σταθμιστοῦν καί νά ἐλεγχθοῦν ὅλα αὐτά;

Πόσες δίκες ἔγιναν γιά κατάχρηση στή *ΝΕΠ;*

Πόσες καταδικαστικές ἀποφάσεις πάρθηκαν καί τί ποινές ἐπιβλήθηκαν (συνολικά, καί ὄχι σέ μεμονωμένες περιπτώσεις);

κτλ.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς *Λένιν*

Ἰδιαίτερα ἐπεῖγον καί ἐνδιαφέρον:

P. S. Σχετικά *μέ τόν ἀστικό κώδικα:* δέν εἶμαι σέ θέση νά ἐμβαθύνω στή διατύπωση τῶν διαφόρων ἄρθρων: Ἡ ὑγεία μου δέν τό ἐπιτρέπει.

Ὑποχρεώνομαι νά περιοριστῶ στά ἑξῆς σημεῖα:

1) Ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Δικαιοσύνης ὀφείλει νά παρακολουθήσει καί νά ἐλέγξει *π ρ ο σ ω π ι κ ά ,* ποιός συγκεκριμένα εἶναι ὑπεύθυνος γιά κάθε σπουδαῖο τμῆμα τοῦ ἀστικοῦ κώδικα.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 396-400. *Ἡ Σύντ.*

2) Νά χρησιμοποιηθεῖ ὁπωσδήποτε ὅ,τι ὑπάρχει στή φιλολογία καί τήν πείρα τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν *γιά τήν ὑπεράσπιση* τῶν ἐργαζομένων.

3) Νά μήν περιοριστοῦμε σ' αὐτό (κι' αὐτό εἶναι τό σπουδαιότερο). Δέν πρέπει νά ἀκολουθοῦμε στά τυφλά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν. *Ἄς μήν προσπαθοῦμε νά φανοῦμε εὐχάριστοι στήν «Εὐρώπη»*, ἀλλά **νά προχωρήσουμε πιό πέρα** στό *δυνάμωμα τῆς ἀνάμιξης τοῦ κράτους στίς «σχέσεις ἰδιωτικοῦ δικαίου», στίς ὑποθέσεις τῶν πολιτῶν*. Πῶς ἀκριβῶς πρέπει νά γίνει αὐτό, δέν μπορῶ νά πῶ, γιατί δέν εἶμαι σέ θέση οὔτε νά μελετήσω τό πρόβλημα, οὔτε νά ἐμβαθύνω σ' ἕναν ὁποιονδήποτε κώδικα. Μά γιά μένα εἶναι καθαρό ὅτι αὐτό πρέπει νά γίνει. Μοῦ εἶναι ἐπίσης πέρα γιά πέρα καθαρό ὅτι σ' αὐτό τόν τομέα ὑπάρχει ὁ κίνδυνος *νά μήν κάνουμε ἀρκετά* (καί ὄχι ὁ κίνδυνος νά κάνουμε «πάρα πολλά»). Ἀκριβῶς τώρα, πρίν ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας, πρέπει ἀκριβῶς νά μήν κάνουμε καμιά παραφωνία, νά μή λιποψυχήσουμε, νά μήν ἀφήσουμε νά μᾶς ξεφύγει ἀπό τά χέρια καί ἡ παραμικρή δυνατότητα γιά νά *ἐπεκτείνουμε* τήν ἀνάμιξη τοῦ κράτους στίς σχέσεις «τῶν πολιτῶν».

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΡΓΑΤΟΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ [182]

Σχέδιο

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ἡ ΠΚΕΕ ἀποφασίζει:

1)

Νά ἀναθέσει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης τόν ἔλεγχο καί τήν ἐπίβλεψη τῆς δράσης ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν κοινωνικῶν καί ἰδιωτικῶν ὀργανώσεων, ἱδρυμάτων καί ἐπιχειρήσεων σχετικά μέ τήν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων πού ἀνέλαβαν ἀπό τά κρατικά ὄργανα.

2)

Γιά τήν ἐκτέλεση αὐτοῦ παραχωρεῖται στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης τό δικαίωμα:

1) Νά κάνει τόν ἑπόμενο ἔλεγχο ὅλων τῶν χρηματικῶν καί ὑλικῶν μέσων

3)

πού χορηγεῖ τό κράτος στίς πιό πάνω ὀργανώσεις, ἐπιχειρήσεις καί ἱδρύματα γιά τή χρηματοδότησή τους, τήν ἐπιχορήγηση καί τήν πίστωση, ἤ πού παραχωροῦνται μέ βάση τά σύμφωνα τά ὁποῖα κλείνουν αὐτά μέ τό κράτος καί νά ἐλέγχουν ὅλες τίς ἐνέργειες πού ἀπορέουν ἀπό τίς ὑποχρεώσεις αὐτές...

στόν σ. Στάλιν

Δέν εἶναι καλό.

1) Ὄχι νά «ἀναθέσει», ἀλλά *νά ἐξηγήσει* τούς ἰσχύοντες νόμους καί τή μή πληρότητά τους ἀπό τήν τάδε ἄποψη.

2) Ὄχι μόνο ἀπό τήν ἄποψη αὐτή. Καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς νομιμότητας. Καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς συγκέντρωσης τῶν ὑλικῶν γιά νέους νόμους. Καί ἀπό πολλές ἄλλες ἀπόψεις.

3) Ὄχι μόνο «αὐτῶν πού χορηγεῖ τό κράτος».

Ἐξαιρετικά ἐπεῖγον!! Πρέπει ἀκόμη μιά φορά νά τροποποιηθεῖ. Νά τό σκεφτοῦμε τρεῖς φορές ἐμπεριστατωμένα. Νά ἐπεξεργαστεῖ πολύ λεπτομερειακά. Νά διατυπωθεῖ ἔτσι πού δλο νά ἔχει τή μορφή ὄχι νέου διατάγματος, ἀλλά ἐπεξήγησης καί σύνοψης *τῶν παλιῶν*. Ἀπόφαση νά πάρει τό *ΣΛΕ* καί, ὕστερα ἀπό ἔνσταση κάποιου, *νά ἐπικυρωθεῖ ἀπό τήν ΠΚΕΕ*.

Ἐπεῖγον! **Ἐπεῖγον!!**

Παρακαλῶ μετά τήν τροποποίησή του νά μοῦ στείλετε ***καί*** **αὐτό** καί τό νέο σχέδιο.

Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 28 τοῦ Φλεβάρη καί 16 τοῦ Μάρτη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΟΥ

Η ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΕ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ, Η ΖΗΜΙΑ ΠΟΥ ΦΕΡΝΕΙ Η ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΣΗ, Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, Η ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΜΕΝΣΕΒΙΚΟΥΣ Κ Τ Λ. [183]

I

ΣΑΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ἄς φανταστοῦμε ἕναν ἄνθρωπο πού ἐπιχειρεῖ νά ἀνεβεῖ σέ ἕνα πολύ ψηλό, ἀπότομο καί ἀνεξερεύνητο ἀκόμη βουνό. Ἄς ὑποθέσουμε πώς κατόρθωσε, ὑπερνικώντας ἀφάνταστες δυσκολίες καί κινδύνους, νά ἀνεβεῖ πολύ πιό ψηλά ἀπό ἄλλους προηγούμενους, μά ὡστόσο δέν μπόρεσε νά φτάσει στήν κορυφή. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός βρέθηκε στό σημεῖο νά τοῦ εἶναι ὄχι μόνο δύσκολο κι' ἐπικίνδυνο, μά ἐντελῶς ἀδύνατο νά τραβήξει μπροστά, στήν κατεύθυνση καί στό δρόμο πού διάλεξε. Ἀναγκάστηκε νά γυρίσει πίσω, νά κατεβεῖ, νά ἀναζητήσει ἄλλους δρόμους, ἔστω καί πιό μακρινούς, πού ὡστόσο νά παρέχουν τήν ἐλπίδα πώς μπορεῖ νά φτάσει ὥς τήν κορυφή. Ἡ κάθοδος ἀπό τό πρωτοφανές στόν κόσμο αὐτό ὕψος πού βρέθηκε ὁ ὑποτιθέμενος ὀρειβάτης μας, παρουσιάζει ἴσως περισσότερες δυσκολίες καί κινδύνους ἀπ' ὅ,τι ἡ ἀνάβαση: πιό εὔκολα μπορεῖ νά παραπατήσει· δέν εἶναι τόσο εὔκολο νά προσέξει τό μέρος πού θά βάλει τό πόδι του· λείπει ἡ ἰδιαίτερη ἐκείνη εὐδιαθεσία πού δημιουργοῦσε τό ἀνέβασμα εὐθεία πρός τά πάνω, κατευθείαν στό σκοπό κτλ. Βρίσκεται στήν ἀνάγκη νά δένεται μέ σχοινί, νά χάνει ὁλόκληρες ὧρες, γιά νά φτιάχνει μέ τόν κασμά σκαλιά εἴτε μέρη κατάλληλα γιά νά δένει γερά τό σχοινί, ὑποχρεώνεται νά κινεῖται σιγά-σιγά σάν τή χελώνα καί μάλιστα νά κινεῖται πρός τά πίσω, πρός τά κάτω, μακριά ἀπό τό στόχο του, χωρίς ὡστόσο νά μπορεῖ ἀκόμη νά δεῖ, ἄν τελειώνει αὐτή ἡ τρομερά ἐπικίνδυνη καί βασανιστική κάθοδος, ἄν ὑπάρχει κανένας κάπως ἀσφαλής πλάγιος δρόμος,

ἀπ' ὅπου θά μποροῦσε ξανά, πιό θαραλέα, πιό γρήγορα, πιό ἄμεσα νά τραβήξει πρός τά μπρός, πρός τά πάνω, πρός τήν κορυφή.

Εἶναι, νομίζω, πολύ φυσικό νά ὑποθέσουμε πώς ὁ ἄνθρωπος πού βρέθηκε σέ μιά τέτια κατάσταση — παρά τό γεγονός ὅτι ἀνέβηκε σέ τόσο πρωτοφανῆ ὕψη — νά περνάει ὁρισμένες στιγμές ἀπογοήτευσης. Καί ἴσως οἱ στιγμές αὐτές θά ἦταν περισσότερες, συχνότερες, σκληρότερες, ἄν ἔφταναν στ' αὐτιά του μερικές φωνές ἀπό κάτω, ἀπό ἐκείνους πού βρίσκονται μακριά, ἔξω ἀπό κάθε κίνδυνο καί παρακολουθοῦν μέ τά κιάλια αὐτή τή φοβερά ἐπικίνδυνη κάθοδο, πού δέν μπορεῖ κάν νά ὀνομαστεῖ (σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση τῶν «σμενοβεχοβιστῶν» *) «κάθοδος μέ φρένα», γιατί τό φρένο προϋποθέτει ἕνα ὄχημα κατασκευασμένο σύμφωνα μέ ἀκριβέστατους ὑπολογισμούς, ἕνα ὄχημα δοκιμασμένο, ἕναν δρόμο ἕτοιμο ἀπό πρίν καί μηχανήματα ἤδη δοκιμασμένα. Ἐνῶ ἐδῶ δέν ὑπάρχει οὔτε ὄχημα, οὔτε δρόμος, γενικά τίποτε, κυριολεκτικά τίποτε πού νά ἔχει προηγούμενα δοκιμαστεῖ.

Καί ἀπό κάτω ἀκούγονται φωνές χαιρέκακες. Μερικοί δείχνουν ἀνοιχτά τή χαιρεκακία τους, σκούζουν καί φωνάζουν: τώρα θά πέσει, καλά νά πάθει, ἄσε τίς τρέλες! Ἄλλοι προσπαθοῦν νά κρύψουν τή χαιρεκακία τους, ἐφαρμόζοντας κυρίως τήν τακτική τοῦ Ἰούντουσκα Γκολοβλιόφ· λυποῦνται, σηκώνουν τά μάτια στόν οὐρανό. Δυστυχῶς οἱ φόβοι μας ἐπαληθεύονται! Μήπως ἐμεῖς πού φάγαμε τά νιάτα μας γιά νά φτιάξουμε ἕνα μελετημένο σχέδιο ἀνάβασης σ' αὐτό τό βουνό, δέν ζητήσαμε νά ἀναβληθεῖ αὐτή ἡ ἀνάβαση, ὥσπου νά τελειώσουν μέ τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου μας; Κι' ἄν τόσο φανατικά ταχθήκαμε ἐνάντια στό δρόμο αὐτό, πού τώρα τόν ἐγκαταλείπει ἀκόμη κι' ἐκεῖνος ὁ τρελός (κοιτάξτε, κοιτάξτε, γύρισε πίσω, κατεβαίνει, χάνει ὧρες ὁλόκληρες γιά νά μπορέσει νά κάνει ἕνα βῆμα! ἐνῶ ἐμᾶς μᾶς ἔβριζε μέ τά πιό αἰσχρά λόγια, ὅταν ἐπιμέναμε καί λέγαμε ὅτι χρειάζεται προσοχή καί φρόνηση!) — ἄν τόσο αὐστηρά καταδικάζαμε τόν τρελό αὐτό καί προειδοποιούσαμε ὅλους νά προσέχουν νά μή τόν ἀκολουθήσουν καί νά μή τόν βοηθήσουν, τό κάναμε ἀποκλειστικά καί μόνο γιατί εἴμασταν προσηλωμένοι στό μέγα σχέδιο τῆς ἀνάβασης στό βουνό αὐτό, γιατί δέν θέλαμε γενικά νά δυσφημήσουμε αὐτό τό μέγα σχέδιο!

Εὐτυχῶς πού ὁ ὑποτιθέμενος ὀρειβάτης μας δέν μπορεῖ, στήν κατάσταση πού παρουσιάζει τό παράδειγμά μας, νά ἀκούσει αὐτές

* — ὀπαδῶν τοῦ περιοδικοῦ «Σμένα Βέχ». *Σημ. μετ.*

τίς φωνές τῶν «ἀληθινῶν φίλων» τῆς ἰδέας τῆς ἀνάβασης, γιατί ἴσως θά τοῦ ἔφερναν ἀναγούλα. Καί ἡ ἀναγούλα καθώς λένε δέν βοηθάει νά διατηρεῖ κανείς τό μυαλό του ξάστερο καί τά πόδια του σταθερά, ἰδιαίτερα ὅταν βρίσκεται σέ πολύ μεγάλα ὕψη.

II

ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

Τό παράδειγμα δέν ἀποτελεῖ ἀπόδειξη. Κάθε παρομοίωση ἔχει τά τρωτά της. Οἱ ἀλήθειες αὐτές εἶναι ἀναμφισβήτητες καί πασίγνωστες, μά δέν εἶναι ἄσχημο νά τίς θυμίσουμε, γιά νά παρουσιάσουμε πιό παραστατικά τά ὅρια τῆς χρησιμότητας πού μπορεῖ νά ἔχει κάθε σύγκριση γενικά.

Τό ρωσικό προλεταριάτο ἀνέβηκε μέ τήν ἐπανάστασή του σέ τεράστια ὕψη, ὄχι μόνο σέ σύγκριση μέ τό 1789 καί τό 1793, μά καί σέ σύγκριση μέ τό 1871. Πρέπει ὅσο τό δυνατό πιό νηφάλια, πιό καθαρά, πιό συγκεκριμένα νά δοῦμε τί ἀκριβῶς «ὁλοκληρώσαμε» καί τί δέν ὁλοκληρώσαμε: τότε τό μυαλό θά εἶναι ξεκάθαρο, θά λείψουν καί οἱ ἀναγοῦλες καί οἱ αὐταπάτες καί οἱ ἀπογοητεύσεις.

«Ὁλοκληρώσαμε» τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τόσο «καλά», ὅσο ποτέ ἀκόμη στόν κόσμο. Αὐτό εἶναι μιά μεγαλειώδης κατάκτηση πού καμιά δύναμη δέν μπορεῖ νά μᾶς τήν ἀφαιρέσει.

Ὁλοκληρώσαμε τήν ἔξοδο ἀπό τόν ἀντιδραστικότατο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο μέ ἐπαναστατικό τρόπο. Κι᾽αὐτή ἐπίσης εἶναι μιά κατάκτηση πού καμιά δύναμη στόν κόσμο δέν μπορεῖ νά τήν πάρει πίσω — μιά κατάκτηση πού γίνεται πιό πολύτιμη ἀπό τό ὅτι οἱ ἀντιδραστικές ἰμπεριαλιστικές ἀνθρωποσφαγές εἶναι ἀναπόφευκτες στό ἄμεσο μέλλον, ἄν διατηρηθεῖ ὁ καπιταλισμός. Καί οἱ ἄνθρωποι τοῦ 20οῦ αἰώνα δέν εἶναι τόσο εὔκολο νά ἱκανοποιηθοῦν γιά δεύτερη φορά ἀπό τίς «Διακηρύξεις τῆς Βασιλείας», μέ τίς ὁποῖες τό 1912 καί τό 1914-1918 ἐξαπάτησαν καί τόν ἑαυτό τους καί τούς ἐργάτες οἱ ἀποστάτες, οἱ ἥρωες τῆς II καί τῆς II½ Διεθνοῦς.

Δημιουργήσαμε τό σοβιετικό τύπο κράτους, ἐγκαινιάσαμε ἔτσι μιά νέα κοσμοϊστορική ἐποχή, τήν ἐποχή τῆς πολιτικῆς κυριαρχίας τοῦ προλεταριάτου, πού διαδέχτηκε τήν ἐποχή τῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης. Κι' αὐτό δέν μποροῦν νά τό πάρουν πίσω, ἄν καί εἶναι γεγονός πώς μόνο μέ τήν πρακτική πείρα τῆς ἐργατικῆς τάξης μερικῶν χωρῶν θά μπορέσουμε νά «ὁλοκληρώσουμε» τό σοβιετικό τύπο κράτους.

Μά δέν ὁλοκληρώσαμε οὔτε τό θεμέλιο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας. Αὐτό μποροῦν ἀκόμη νά μᾶς τό ἀφαιρέσουν οἱ ἐχθρικές δυνάμεις τοῦ καπιταλισμοῦ πού πεθαίνει. Αὐτό πρέπει νά τό καταλάβουμε καλά καί νά τό ποῦμε ἀνοιχτά, γιατί δέν ὑπάρχει τίποτε πιό ἐπικίνδυνο ἀπό τήν αὐταπάτη (καί τόν ἴλιγγο, ἰδιαίτερα στά μεγάλα ὕψη). Δέν εἶναι καθόλου «φοβερό» νά ὁμολογεῖ κανείς τήν πικρή ἀλήθεια, δέν ὑπάρχει τίποτε στήν περίπτωση αὐτή πού νά δικαιολογεῖ τήν παραμικρή ἀπογοήτευση, γιατί πάντα διακηρύσσαμε καί ἐπαναλαμβάναμε τή στοιχειώδη ἀλήθεια τοῦ μαρξισμοῦ, ὅτι γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ χρειάζονται οἱ συντονισμένες προσπάθειες τῶν ἐργατῶν μερικῶν προηγμένων χωρῶν. Κι' ἐμεῖς, πού γιά τήν ὥρα εἴμαστε ἀκόμη μονάχοι, καί σέ μιά καθυστερημένη χώρα, σέ μιά χώρα πιό καταστραμένη ἀπό τίς ἄλλες, φτιάξαμε σέ ἀπίστευτο βαθμό πολλά. Ἐκτός ἀπ' αὐτό: διατηρήσαμε τή «στρατιά» τῶν ἐπαναστατικῶν προλεταριακῶν δυνάμεων, διατηρήσαμε τήν «ἱκανότητα ἑλιγμῶν» της, διατηρήσαμε τό μυαλό μας καθαρό, πράγμα, πού μᾶς ἐπιτρέπει νά ὑπολογίζουμε ἤρεμα, ποῦ, πότε καί πόσο πρέπει νά ὑποχωρήσουμε (γιά νά κάνουμε ἕνα ἅλμα πιό μεγάλο)· — ποῦ, πότε καί πῶς συγκεκριμένα πρέπει νά καταπιαστοῦμε μέ τήν ὁλοκλήρωση αὐτοῦ πού ἀφήσαμε στή μέση. Χωρίς ἀμφιβολία θά θεωροῦνταν γιά πάντα χαμένοι οἱ κομμουνιστές ἐκεῖνοι πού φαντάζονταν πώς ἦταν δυνατό χωρίς λάθη, χωρίς ὑποχωρήσεις, χωρίς ἐπανειλημμένες ἀλλαγές στίς δουλιές πού ἀφήσαμε μισοτελειωμένες ἤ σ' ἐκεῖνες πού δέν τίς κάναμε καλά, νά φέρουμε σέ πέρας ἕνα κοσμοϊστορικό «ἐγχείρημα», ὅπως εἶναι ἡ ὁλοκλήρωση τῶν θεμελίων τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας (ἰδιαίτερα σέ μιά χώρα πού κυριαρχεῖ τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό). Δέν χάθηκαν (καί πιθανότατα δέν θά χαθοῦν) οἱ κομμουνιστές ἐκεῖνοι πού δέν παρασύρονταν οὔτε ἀπό αὐταπάτες, οὔτε ἀπό ἀπογοητεύσεις καί διατηροῦν τή δύναμη καί τήν εὐλυγισία τοῦ ὀργανισμοῦ γιά νά ξαναρχίσουν «πάλι ἀπό τήν ἀρχή» τήν πορεία γιά τήν ἐκπλήρωση μιᾶς δυσκολότατης ἀποστολῆς.

Κι' ἐμεῖς εἴμαστε πολύ πιό ἀδικαιολόγητοι νά πέφτουμε ἔστω καί στήν παραμικρή ἀπογοήτευση, ἔχουμε πολύ πιό λίγους λόγους γι' αὐτό, γιατί παρόλες μας τίς καταστροφές, παρόλη τή φτώχια, τήν καθυστέρηση καί τήν πείνα πού ἔχουμε *ἀρχίσαμε κάπως νά προχωροῦμε* στόν τομέα *τῆς οἰκονομίας* πού προετοιμάζει τό σοσιαλισμό, τή στιγμή πού δίπλα μας, σέ ὅλο τόν κόσμο, ὑπάρχουν χῶρες πιό προηγμένες, χιλιάδες φορές πιό πλούσιες καί πιό ἰσχυρές στρατιωτικά ἀπό μᾶς, πού *ἐξακολουθοῦν νά πᾶνε πίσω* στόν τομέα τῆς καπιταλιστικῆς *«τους»* οἰκονομίας πού τήν ἐκθειάζουν, πού τήν ξέρουν καλά καί τήν ἔχουν δοκιμάσει ἑκατοντάδες τώρα χρόνια.

III

ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΗΣ ΑΛΕΠΟΥΣ· ΓΙΑ ΤΟΝ ΛΕΒΙ· ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΕΡΡΑΤΙ

Λένε πώς ὁ πιό σίγουρος τρόπος στό κυνήγι τῆς ἀλεποῦς εἶναι ὁ ἑξῆς: ἀφοῦ ἀνακαλύψουν τό γιατάκι τῆς ἀλεποῦς τό ζώνουν ἀπό ἀρκετή ἀπόσταση μ' ἕνα σχοινί μέ κόκκινες σημαιοῦλες, πού ἀπέχει πολύ λίγο ἀπό τό χιόνι· ἡ ἀλεπού, ἐπειδή φοβᾶται αὐτό τό καθαρά τεχνητό, «ἀνθρώπινο» κατασκεύασμα, βγαίνει τότε μόνο καί μόνο ἐκεῖ πού αὐτός ὁ «φράχτης» μέ τίς σημαιοῦλες ἀφήνει κάποιο ἄνοιγμα· μά ἐκεῖ καί τήν περιμένει ὁ κυνηγός. Θά νόμιζε κανείς πώς γιά τό ἀγρίμι αὐτό πού ὅλοι τό κυνηγοῦν, ἡ ἐπιφυλακτικότητα εἶναι ἡ πιό θετική ἰδιότητα. Μά καί στήν περίπτωση αὐτή ἡ «προέκταση τοῦ προτερήματος» καταντᾶ ἐλάττωμα. Τήν ἀλεπού τήν πιάνουν ἀκριβῶς ἀπό τήν ὑπερβολική της ἐπιφυλακτικότητα.

Ὀφείλω νά ἐξομολογηθῶ γιά ἕνα λάθος πού ἔκανα στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐπίσης ἀπό ὑπερβολική ἐπιφυλακτικότητα. Στό συνέδριο αὐτό στεκόμουν στήν ἄκρα δεξιά πτέρυγα. Ἤμουνα βέβαιος πώς ἡ θέση αὐτή ἦταν ἡ μοναδικά σωστή, γιατί μιά ἀρκετά πολυμελής (καί μέ «κύρος») ὁμάδα ἀντιπροσώπων, μέ ἐπικεφαλῆς πολλούς γερμανούς, οὔγγρους καί ἰταλούς συντρόφους, ἔπαιρνε μιά θέση ἄκρως «ἀριστερή», λαθεμένη ἀριστερή θέση καί πολύ συχνά, ἀντί νά μελετήσει ἤρεμα μιά κατάσταση πού δέν ἦταν καί τόσο εὐνοϊκή γιά γρήγορη καί ἄμεση ἐπαναστατική δράση, ἀνέμιζε τίς κόκκινες σημαιοῦλες. Ἀπό ἐπιφυλακτικότητα, ἀπό τή φροντίδα νά μή δόσει αὐτή ἡ ἀναμφισβήτητα ἐσφαλμένη ἀριστερίστικη παρέκκλιση μιά λαθεμένη κατεύθυνση σέ ὅλη τήν τακτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ὑπεράσπισα μέ κάθε τρόπο τόν Λεβί, διατυπώνοντας τή σκέψη πώς ἔχασε τήν ψυχραιμία του (δέν ἀρνήθηκα πώς πραγματικά εἶχε χάσει τήν ψυχραιμία του) ἀπό ὑπερβολικό ἴσως φόβο μπροστά στά λάθη τῶν ἀριστερῶν καί πώς ὑπῆρξαν καί ἄλλες περιπτώσεις πού κομμουνιστές πού εἶχαν χάσει τήν ψυχραιμία τους τήν «ξαναβρῆκαν». Παραδεχόμενος ἀκόμη μπροστά στήν πίεση τῶν «ἀριστερῶν» πώς ὁ Λεβί εἶναι μενσεβίκος, τόνισα ὅτι ἀκόμη καί μιά τέτια ἐκδοχή δέν λύνει τό ζήτημα. Π.χ. ὅλη ἡ ἱστορία τῆς 15χρονης πάλης τῶν μενσεβίκων καί τῶν μπολσεβίκων στή Ρωσία (1903-1917) ἀποδείχνει, ὅπως τό ἀποδείχνουν καί οἱ τρεῖς ρωσικές ἐπαναστάσεις, ὅτι γενικά οἱ μενσεβίκοι δέν εἶχαν καθόλου δίκιο καί πώς στήν πράξη ἦταν πράκτορες τῆς ἀστικῆς τάξης στούς κόλπους τοῦ ἐργατικοῦ

κινήματος. Αὐτό εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο. Μά αὐτό τό ἀναμφισβήτητο γεγονός δέν ἐξαλείφει τό ἄλλο γεγονός, πώς σέ *ὁρισμένες* περιπτώσεις οἱ μενσεβίκοι εἶχαν δίκιο, ὅταν λογουχάρη διαφωνοῦσαν μέ τούς μπολσεβίκους στό ζήτημα τοῦ μποϋκοταρίσματος τῆς Δούμας τοῦ Στολίπιν τό 1907.

Ἀπό τότε πού ἔγινε τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πέρασαν ἤδη 8 μῆνες. Ὅπως φαίνεται, ἡ διαφωνία μας ἐκείνη μέ τούς «ἀριστερούς» πάλιωσε πιά, τήν ἔλυσε ἡ ἴδια ἡ ζωή. Ἀποδείχτηκε πώς δέν εἶχα δίκιο σχετικά μέ τόν Λεβί, γιατί ὁ ἴδιος τό ἀπόδειξε θαυμάσια πώς πῆρε τό δρόμο τῶν μενσεβίκων ὄχι τυχαῖα, ὄχι προσωρινά, ὄχι μόνο γιατί «παρατράβηξε τό σχοινί» μπροστά στό ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνο λάθος τῶν «ἀριστερῶν», μά τόν πῆρε γιά πολύ καιρό, γιά καλά, μέ ὅλο του τό εἶναι. Μετά τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἀντί νά παραδεχτεῖ τίμια ὅτι πρέπει νά ξανακάνει αἴτηση νά μπεῖ στό Κόμμα, ὅπως θά ἔκανε ἕνας ἄνθρωπος πού τά μπέρδεψε προσωρινά, ἐκνευρισμένος ἀπό μερικά λάθη τῶν ἀριστερῶν, ὁ Λεβί ἄρχισε μ' ἕναν μικροπρεπή τρόπο νά δυσφημεῖ τό Κόμμα καί νά τοῦ βάζει ὕπουλα τρικλοποδιές, δηλ. νά ἐξυπηρετεῖ στήν πράξη τούς πράκτορες τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τίς γραμμές τῆς II καί τῆς II½ Διεθνοῦς. Ἐννοεῖται, πώς εἶχαν πέρα γιά πέρα δίκιο οἱ γερμανοί κομμουνιστές, πού ἔδοσαν μιά καλή ἀπάντηση σέ ὅλα αὐτά, διαγράφοντας πρίν λίγο καιρό ἀπό τό Κόμμα τους μερικούς ἀκόμη κυρίους, πού κρυφά ὑποστήριζαν τόν Πάουλ Λεβί σ' αὐτή τήν εὐγενική του ἀπασχόληση.

Ἡ ἐξέλιξη τοῦ γερμανικοῦ καί τοῦ ἰταλικοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος ὕστερα ἀπό τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἀποδείχνει πώς τά κόμματα αὐτά πῆραν ὑπόψη τους τό λάθος τῶν ἀριστερῶν καί τό διορθώνουν λίγο-λίγο, σιγά-σιγά, μά σταθερά· οἱ ἀποφάσεις τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐφαρμόζονται μέ συνέπεια. Ὁ μετασχηματισμός ἑνός εὐρωπαϊκοῦ κόμματος κοινοβουλευτικοῦ, κόμματος παλιοῦ τύπου, πού στήν οὐσία εἶναι ρεφορμιστικό, πασαλειμένο μόνο μέ λίγη ἐπαναστατική μπογιά, ὁ μετασχηματισμός ἑνός τέτιου κόμματος σέ κόμμα νέου *τύπου,* σέ ἕνα κόμμα πραγματικά ἐπαναστατικό, πραγματικά κομμουνιστικό, εἶναι πολύ δύσκολο πράγμα. Τό παράδειγμα τῆς Γαλλίας δείχνει αὐτή τή δυσκολία ἴσως πιό χτυπητά ἀπό κάθε ἄλλο. Ἡ ἀλλαγή τοῦ *τύπου* τῆς κομματικῆς δουλιᾶς στήν καθημερινή ζωή, ἡ ἀλλαγή τῆς ρουτίνας, ἡ προσπάθεια νά γίνει τό κόμμα πρωτοπορία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, νά μήν ἀπομακρύνεται ἀπό τίς μάζες, μά ὅλο καί πιό πολύ νά

πλησιάζει σ' αὐτές, ἀνεβάζοντας τήν ἐπαναστατική τους συνείδηση καί τήν ἐπαναστατική τους πάλη, εἶναι ἡ πιό δύσκολη, μά καί ἡ πιό σημαντική δουλιά. Ἄν οἱ κομμουνιστές τῆς Εὐρώπης δέν χρησιμοποιοῦν γι' αὐτή τή ριζική, τήν ἐσωτερική τους βαθιά ἀλλαγή ὅλης τῆς ὀργάνωσης καί ὅλης τῆς δουλιᾶς τῶν κομμάτων τους τό χρονικό διάστημα (τό πολύ σύντομο ἴσως) πού μεσολαβεῖ ἀνάμεσα στίς περιόδους τῆς ἐξαιρετικῆς ὄξυνσης τῶν ἐπαναστατικῶν συγκρούσεων, πού πέρασαν πολλές καπιταλιστικές χῶρες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς τό 1921 καί στίς ἀρχές τοῦ 1922, θά κάνουν ἕνα πολύ μεγάλο ἔγκλημα. Εὐτυχῶς, δέν ὑπάρχει λόγος νά φοβόμαστε κάτι τέτιο. Ἔχει ἤδη ἀρχίσει καί προχωρεῖ ἀθόρυβα, χωρίς ἐπιδείξεις, χωρίς φωνές καί βιασύνες, μιά μελετημένη δουλιά γιά τή δημιουργία στήν Εὐρώπη καί στήν Ἀμερική πραγματικῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων, πραγματικῶν ἐπαναστατικῶν πρωτοποριῶν τοῦ προλεταριάτου.

Τά πολιτικά διδάγματα πού βγαίνουν ἀκόμη καί ἀπό τήν παρακολούθηση μιᾶς τόσο συνηθισμένης δουλιᾶς, ὅπως τό κυνήγι τῆς ἀλεποῦς, ἀποδείχνεται πώς δέν εἶναι ἀνώφελα: ἀπό τή μιά μεριά, ἡ ὑπερβολική ἐπιφυλακτικότητα ὁδηγεῖ σέ λάθη. Ἀπό τήν ἄλλη, δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς, ἄν ἀντικαταστήσουμε τή νηφάλια ἐξέταση τῆς κατάστασης μέ τίς «ψυχικές διαθέσεις» ἤ τό ἀνέμισμα τῆς κόκκινης σημαίας, μπορεῖ νά κάνουμε ἀνεπανόρθωτα λάθη. Μέ τέτιες συνθῆκες μπορεῖ νά καταστραφεῖ κανείς, τή στιγμή πού παρόλες τίς μεγάλες δυσκολίες ἡ καταστροφή δέν εἶναι καθόλου, μά καθόλου ὑποχρεωτική.

Ὁ Πάουλ Λεβί ἐπιδιώκει προπαντός τώρα νά κερδίσει τήν ἐκτίμηση τῆς ἀστικῆς τάξης — καί *ἐπομένως* τῆς ΙΙ καί ΙΙ$^{1}/_{2}$ Διεθνοῦς πού εἶναι οἱ πράκτορές της — ἐπανεκδίδοντας ἐκεῖνα ἀκριβῶς τά ἔργα τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ πού εἶναι λαθεμένα. Θά ἀπαντήσουμε σ' αὐτό μέ δυό σειρές ἀπό ἕναν καλό ρωσικό μύθο: οἱ ἀετοί μπορεῖ καμιά φορά νά πετάξουν καί χαμηλότερα ἀπό τίς κότες, μά οἱ κότες ποτέ δέν μποροῦν νά πετάξουν στά ὕψη πού πετᾶν οἱ ἀετοί. Ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ ἔπεσε ἔξω στό ζήτημα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Πολωνίας· ἔπεσε ἔξω τό 1903 στήν ἐκτίμηση τοῦ μενσεβικισμοῦ· ἔπεσε ἔξω στή θεωρία τῆς συσσώρευσης τοῦ κεφαλαίου· ἔπεσε ἔξω ὅταν τόν Ἰούλη τοῦ 1914, μαζί μέ τούς Πλεχάνοφ, Βαντερβέλντε, Κάουτσκι κ.ἄ. ὑπεράσπιζε τήν ἕνωση τῶν μπολσεβίκων μέ τούς μενσεβίκους· ἔπεσε ἔξω σ' αὐτά πού ἔγραψε στή φυλακή τό 1918 (ἡ ἴδια μάλιστα, ὅταν βγῆκε ἀπό τή φυλακή στά τέλη τοῦ 1918 καί στίς ἀρχές τοῦ 1919, διόρθωσε ἕνα

μεγάλο μέρος τῶν λαθῶν της). Μά παρά τά λάθη της αὐτά, ἦταν καί παραμένει ἕνας ἀετός· καί ὄχι μόνο ἡ μνήμη της θά εἶναι πάντα ἱερή γιά τούς κομμουνιστές ὅλου τοῦ κόσμου, μά καί ἡ βιογραφία της καί *ἡ πλήρης* συλλογή τῶν ἔργων της (τά ὁποῖα πολύ τά καθυστεροῦν οἱ γερμανοί κομμουνιστές καί πού ὥς ἕνα σημεῖο δικαιολογοῦνται ἀπό τόν ἀφάνταστο ἀριθμό τῶν θυμάτων πού ἔχουν καί ἀπό τό σκληρό ἀγώνα πού κάνουν) θά εἶναι ἕνα διδακτικότατο μάθημα, πού θά διαπαιδαγωγεῖ πολλές γενιές κομμουνιστῶν σέ ὅλο τόν κόσμο. «Ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία, ὕστερα ἀπό τίς 4 τοῦ Αὐγούστου 1914, εἶναι ἕνα πτῶμα πού βρωμᾶ — μ' αὐτό τό ἀπόφθεγμα τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ θά συνδεθεῖ τό ὄνομά της στήν ἱστορία τοῦ παγκόσμιου ἐργατικοῦ κινήματος. Καί στό σκουπιδαριό τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἀνάμεσα σέ σωρούς κοπριᾶς, οἱ κότες σάν τόν Πάουλ Λεβί, τόν Σάιντεμαν, τόν Κάουτσκι καί ὅλη αὐτή τήν παρέα, θά ἐκδηλώσουν φυσικά τό μεγάλο θαυμασμό τους στά λάθη τῆς μεγάλης κομμουνίστριας. Ὁ καθένας κάνει ὅ,τι μπορεῖ.

Ὅσο γιά τόν Σερράτι, αὐτόν μπορεῖ νά τόν συγκρίνουμε μ' ἕνα κλούβιο αὐγό πού σπάει μέ πάταγο καί μ' ἕνα πολύ... πικάντικο ἄρωμα. Ἡ λήψη μιᾶς ἀπόφασης ἀπό τό συνέδριό «του», ὅτι εἶναι πρόθυμος νά πειθαρχήσει στήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἡ ἀποστολή μετά στό συνέδριο αὐτό τοῦ γέρου Λάτζαρι καί στό τέλος ἡ ἐξαπάτηση τῶν ἐργατῶν μέ τρόπο πρόστυχο μεταπωλητῆ ἀλόγων — εἶναι πιά ἕνα μαργαριτάρι. Οἱ ἰταλοί κομμουνιστές, φτιάχνοντας ἕνα πραγματικό κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου στήν Ἰταλία, θά ἔχουν τώρα νά δείχνουν στίς ἐργατικές μάζες ἕναν ἀνάγλυφο τύπο πολιτικοῦ ἀπατεώνα καί μενσεβίκου. Τό *ἀρνητικό* καί ὠφέλιμο ἀποτέλεσμα αὐτοῦ τοῦ τύπου θά φανεῖ ὄχι ἀμέσως, ὄχι χωρίς πολυάριθμα, ἐπανειλημμένα καί συγκεκριμένα μαθήματα, μά θά φανεῖ ὁπωσδήποτε. Ἄν δέν ξεκοποῦν ἀπό τίς μάζες, ἄν δέν χάσουν τήν ὑπομονή τους, δουλεύοντας σκληρά γιά νά ξεσκεπάσουν ἔμπρακτα μπροστά στούς ἁπλούς ἐργάτες ὅλες τίς ἀπάτες τοῦ Σερράτι, ἄν δέν ὑποχωρήσουν πρός μιά ἐξαιρετικά εὔκολη καί ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνη λύση: ὅταν ὁ Σερράτι λέει: «α», αὐτοί νά λένε «πλήν *α*», ἄν διαπαιδαγωγοῦν μέ συνέπεια τίς μάζες στό πνεῦμα τῆς ἐπαναστατικῆς κοσμοθεωρίας καί τῆς ἐπαναστατικῆς δράσης, ἄν ἐκμεταλλεύονται στήν πράξη καί μέ πρακτικό τρόπο τά θαυμάσια (μά καί ἀκριβοπληρωμένα) συγκεκριμένα διδάγματα τοῦ φασισμοῦ, ἡ νίκη τοῦ ἰταλικοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι ἐξασφαλισμένη.

Ὁ Λεβί καί ὁ Σερράτι εἶναι χαρακτηριστικοί τύποι ὄχι αὐτοί καθεαυτοί, μά σάν σύγχρονοι ἀντιπροσωπευτικοί τύποι τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς πτέρυγας τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, τοῦ στρατοπέδου «τους», τοῦ στρατοπέδου τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ, ἐνάντια στό δικό μας στρατόπεδο. Τό στρατόπεδό «τους» χαιρεκακεῖ, ἀγαλλιᾶ ἤ χύνει κροκοδείλια δάκρυα ὁλόκληρο, χωρίς ἐξαίρεση, ἀπό τόν Γκόμπερς ὥς τόν Σερράτι, γιά τήν ὑποχώρησή μας, γιά τόν «κατήφορό» μας, γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική μας. Ἄς χαιρεκακοῦν. Ἄς συνεχίζουν τίς ἀκροβατικές τους ἐπιδείξεις. Ὁ καθένας κάνει ὅ,τι μπορεῖ. Μά ἐμᾶς δέν πρόκειται νά μᾶς παρασύρουν οὔτε οἱ αὐταπάτες, οὔτε ἡ ἀπογοήτευση. Ἄν δέν φοβόμαστε νά ἀναγνωρίζουμε τά λάθη μας, ἄν δέν φοβόμαστε τό διπλό κόπο νά τά διορθώνουμε ἐπανειλημμένα, θά βγοῦμε ψηλά στήν κορυφή. Ἡ ὑπόθεση τοῦ διεθνοῦς συνασπισμοῦ ἀπό τόν Γκόμπερς ὥς τόν Σερράτι εἶναι ὑπόθεση χαμένη.

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1924 στό περιοδικό «Κομμουνιστική Διεθνής», τεῦχ. 2

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 16 τοῦ Ἀπρίλη 1924 στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 87 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 88

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ «ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΟΥ»

Σελίδα 10 τώρα: 1) ἔχουν ἀπόλυτο δίκιο, διαγράφοντας τούς ὀπαδούς τοῦ Λεβί. 2) οἱ ἀριστεροί στή Γερμανία καί στήν Ἰταλία, παίρνοντας ὑπόψη τά λάθη τους στό III συνέδριο, ἀναπτύχθηκαν θαυμάσια. 3) ΣΣ * = τά μαθήματα τῆς ἀλεποῦς. 4) Λεβί καί Ρ. Λούξεμπουργκ. 5) Σερράτι = μόνο ἀλεπού, μικρό ἀγρίμι. 6) II καί II$^1/_2$.

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Φλεβάρη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — Summa summarum — γενικό συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΗΣ ΠΚΕΕ

1/ΙΙΙ. 1922.

σ. Τσιουρούπα!

Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ ἀστικοῦ κώδικα, ἀφοῦ γνωρίστηκα μέ τίς *κύριες* θέσεις του, θεωρῶ πιό συνετό καί σωστό: νά περιοριστοῦμε τώρα σέ μιά ἐπίσημη δήλωση καί τόν ἴδιο τόν κώδικα νά τόν ἐπεξεργαστοῦμε πιό λεπτομερειακά.

Σᾶς παρακαλῶ νά προσπαθήσετε νά ἐγκριθεῖ αὐτό ἀπό τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ καί τό Πολιτικό Γραφεῖο [184].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΜΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΛΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ ΠΓ

3 τοῦ Μάρτη 1922.

Οἱ θέσεις τοῦ Σοκόλνικοφ («Οἱ βασικές θέσεις τοῦ προγράμματος τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν»), κατά τή γνώμη μου δέν εἶναι ἄσχημες, ὅμως ἔχουν θεωρητικολογία.

Ἕνα σημεῖο (ἀρχή τῆς § 12) τό διευκρινίζω ἰδιαίτερα καί θά Σᾶς γράψω γι' αὐτό ἰδιαίτερα.

Γιά τά ὑπόλοιπα προτείνω: νά δοθοῦν στήν Κρατική Ἐπιτροπή Σχεδίου, στόν Πρεομπραζένσκι καί στόν Κρασνοστσέκοφ γιά νά ποῦν τή γνώμη τους. Ὕστερα ἀπ' αὐτό νά δημοσιευτοῦν μέ περικοπές (νά ἀφαιρεθεῖ *γιά τήν ὥρα* ἡ ἀντικατάσταση τοῦ φόρου σέ εἶδος μέ φόρο σέ χρῆμα κτλ.).

Καί τώρα στήν οὐσία. Κατά τή γνώμη μου, ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος βρίσκεται σέ δυό πράγματα:

1) πῶς νά βρεθοῦν ἔξυπνοι καί πάρα πολύ αὐστηροί ἄνθρωποι πού *νά μήν ἀφήσουν σέ χλωρό κλαρί* ὅλα τά ΛΕ (σύν τά Σοβιέτ Μόσχας καί Πετρούπολης): ἐλαττῶστε τό προσωπικό στήν πράξη καί ἀλύπητα·

2) πῶς νά μάθουμε νά ἐμπορευόμαστε καί νά μή πνίγονται στά χαρτιά οἱ δικές μας γραφειοκρατικές ὀργανώσεις τοῦ *«ἐμπορίου»* (συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ ΛΕ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, τῆς Διεύθυνσης ἐμπορίου Μόσχας, Πετρούπολης κτλ. κ.ο.κ.).

Ἴσως εἶναι σκόπιμο νά ἀνατεθεῖ στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ νά ψηφίσει τήν ἀπόφαση:

Ὅλα τά ΛΕ σύν τά Σοβιέτ Μόσχας καί Πετρούπολης, ὑποχρεοῦνται σέ προθεσμία μιᾶς ἑβδομάδας νά ὑποβάλουν σχέδιο ἀπόφασης, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο οἱ ὑπάλληλοι (ὅλοι, ὅσοι ἔχουν σχέση μέ τήν οἰκονομία) θά παίρνουν συμπληρωματική ἀμοιβή ἀπό τίς εἰσπράξεις καί ἀπό τό κέρδος, μέ αὐστηρή τιμωρία γιά τό ἔλλειμμα, τή χαλαρότητα, τήν ἀμέλεια, μέ τήν ὑποχρέωση νά

ἀπαντοῦν σέ 3-6 ὧρες στά ἐρωτήματα γιά τό ἐμπόριο κάτω ἀπό τήν ἀπειλή φυλάκισης ὄχι λιγότερο ἀπό 5 χρόνια.

Γιά τό καλύτερο σχέδιο ἀπόφασης καθιερώνεται βραβεῖο 100 000 ρουβλιῶν σέ χρυσό, πού πληρώνεται ὕστερα ἀπό μιά χρονιάτικη δοκιμή τῶν *ἐπιτυχιῶν* τῆς ἀπόφασης αὐτῆς, καί μάλιστα ἀνάλογα μέ *τό ποσοστό τῆς ἐπιτυχίας* (100% ἐπιτυχία = 100% τοῦ βραβείου, 1% ἐπιτυχία = 1% τοῦ βραβείου).

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ [185]

3. III. 1922.

σ. Κάμενεφ!

Σκέφτηκα ἀρκετά σχετικά μέ τή συζήτησή μας (μέ Σᾶς, τόν Στάλιν καί τόν Ζηνόφιεφ) γιά τό ἐξωτερικό ἐμπόριο καί τή γραμμή τοῦ Κράσιν καί τοῦ Σοκόλνικοφ.

Τό συμπέρασμά μου εἶναι ὅτι ὁ Κράσιν ἔχει ἀσφαλῶς δίκιο. Δέν πρέπει νά ὑποχωρήσουμε τώρα πιό πέρα ἀπό τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, πράγμα πού τό πρότεινε καί τό προτείνει ὁ Λεβάζα στίς θέσεις του. Διαφορετικά οἱ ξένοι θά ἀγοράσουν καί θά ἐξάγουν καθετί τό πολύτιμο.

Ὁ Σοκόλνικοφ κάνει κι' ἐδῶ καί σέ ὅλη τή δουλιά του τεράστιο λάθος, πού θά μᾶς καταστρέψει στά σίγουρα, ἄν ἡ ΚΕ ἔγκαιρα δέν διορθώσει τή γραμμή του καί δέν πετύχει τήν πραγματική ἐφαρμογή τῆς διορθωμένης γραμμῆς. Τό λάθος αὐτό εἶναι ὁ ἀφηρημένος χαρακτήρας, τόν ἀπορόφησε τό σχῆμα (αὐτή τήν ἁμαρτία τήν εἶχε ὁ Σοκόλνικοφ σάν δημοσιογράφος μέ ταλέντο καί πολιτικός μέ πάθος). Παράδειγμα: ὁ Σοκόλνικοφ προτείνει σχέδιο διατάγματος γιά τήν εἰσαγωγή στή Ρωσία εἰδῶν ἐπισιτισμοῦ ἀπό τό ἐξωτερικό. Καί ἀνάμεσα στ' ἄλλα στό διάταγμα λέει: καί οἱ «ἐγγυήσεις» ἰδιαίτερα (δηλ. οἱ ἐγγυήσεις τοῦ ὅτι τά πολύτιμα πράγματα πού ἐξάγονται ἀπό τή Ρωσία, γιά ἀνταλλαγή δῆθεν μέ εἴδη ἐπισιτισμοῦ, θά χρησιμοποιηθοῦν πραγματικά καί ἐξολοκλήρου γιά εἴδη ἐπισιτισμοῦ).

Μά αὐτά εἶναι πέρα γιά πέρα παιδιαρίσματα!

Ὅλη ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος βρίσκεται στίς ἐγγυήσεις, ἐνῶ ὁ Σοκόλνικοφ αὐτήν ἀκριβῶς τήν οὐσία τήν «ἀφήνει στό περιθώριο», ξεφεύγοντας μέ φρασεολογία ἤ μέ καλές εὐχές.

Ποιές μπορεῖ νά εἶναι οἱ πραγματικές ἐγγυήσεις;

Ἡ ἐνεχυρίαση;

Σκεφτεῖτε τί σημαίνει αὐτό:

1) ἐγώ θέλω νά ἀγοράσω στό ἐξωτερικό εἴδη ἐπισιτισμοῦ γιά 100 000 ρούβλια σέ χρυσό. Θά καταθέσω *τό ποσό αὐτό* στήν Κρατική τράπεζα σάν ἐνέχυρο;

Τότε ὅλη ἡ γραφειοκρατία (ἄν δέν θά «μάθουμε» τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί Σία νά ἀποτινάξουν τή γραφειοκρατία) ἡ προηγούμενη παραμένει.

Παρακάτω. Ποῦ εἶναι «οἱ ἐγγυήσεις» ὅτι, μεταβιβάζοντας στό ἐξωτερικό 100 000 ρούβλια σέ χρυσό, ἐγώ δέν θά μεταβιβάσω ἀπ' αὐτά 20 000 ρούβλια σέ χρυσό εἰκονικά; Ὁ ἔλεγχος τῶν τιμῶν; Ἀπό ποιόν; Πῶς; Γραφειοκρατική οὐτοπία!

Τό σχέδιο τοῦ Σοκόλνικοφ ἀπόδειξε ὅτι ὁ ἀγαπητός μας, ὁ προικισμένος μέ ταλέντο καί πολυτιμότατος σ. Σοκόλνικοφ στήν πρακτική τοῦ ἐμπορίου δέν καταλαβαίνει τίποτε. Καί αὐτός θά μᾶς χαντακώσει, ἄν τοῦ δόσουμε τή δυνατότητα.

Εἶναι τό μεγαλύτερο λάθος νά νομίζουμε ὅτι ἡ *ΝΕΠ* ἔβαλε τέρμα στήν τρομοκρατία. Θά ξαναγυρίσουμε στήν τρομοκρατία καί στήν τρομοκρατία τήν οἰκονομική.

Οἱ ξένοι ἤδη τώρα μέ δωροδοκίες ἐξαγοράζουν τούς γραφειοκράτες ἀξιωματούχους μας καί «ἐξάγουν τά ὑπολείμματα τῆς Ρωσίας». Καί θά τά ἐξάγουν.

Τό μονοπώλιο εἶναι μιά εὐγενική προειδοποίηση: ἀγαπητοί μου, θά ἔρθει στιγμή πού ἐγώ γι' αὐτό θά σᾶς κρεμάσω.

Οἱ ξένοι, ξέροντας ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέν ἀστειεύονται, τό παίρνουν αὐτό στά σοβαρά.

Γι' αὐτό

1) σέ καμιά περίπτωση νά μήν ὑπονομευθεῖ τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου·

2) νά ψηφιστοῦν αὔριο κιόλας οἱ θέσεις τοῦ Λεζάβα·

3) νά δημοσιευτεῖ ἀμέσως (χάσαμε πάρα πολύ χρόνο) ἐξονόματος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ μιά ἀμετάκλητη, ψυχρή, σκληρή δήλωση ὅτι ἐμεῖς δέν ὑποχωροῦμε ἄλλο στήν οἰκονομία καί ὅτι αὐτοί πού ἐπιχειροῦν νά μᾶς ἐξαπατήσουν (ἤ νά παρακάμψουν τό μονοπώλιο κτλ.) θά ὑποστοῦν τήν τρομοκρατία· νά μή χρησιμοποιηθεῖ ἡ λέξη αὐτή, ὅμως «μέ λεπτότητα καί μέ εὐγένεια νά γίνει ὑπόμνηση» γι' αὐτό.

Ἄν δέν γίνει αὐτό μέσω τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ, μπορεῖ νά γίνει διαφορετικά (τό γράμμα μου; αὐτό θά εἶναι χειρότερα!), ὅμως *εἶναι ἀνάγκη* αὐτό νά γίνει καί μάλιστα γρήγορα. Ὕστερα, αὐτό εἶναι παράδειγμα γιά Σᾶς.

Τό οἰκονομικό ὄργανο τοῦ κυβερνείου Μόσχας προτείνει

μέ τά σοβιετικά ρούβλια νά άγοραστοῦν κονσέρβες (ἤ γενικά τρόφιμα). Δυό ἑβδομάδες μιλᾶνε μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου. Αὐτό εἶναι κατά.

Ἡ συναλλαγή ναυάγησε.

Συμπέρασμα;

Νά δοθεῖ τό δικαίωμα στό οἰκονομικό ὄργανο τοῦ κυβερνείου; Αὐτό σημαίνει «νά ἐπαναλάβουμε» τό ἄσχημο Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου μέ ὑπηρεσιοῦλες τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, τίς ὁποῖες κατά 90% θά *τίς ἐξαγοράσουν* οἱ καπιταλιστές.

Ἕνα ἄλλο συμπέρασμα: φτάνει τό παιχνίδι μέ τά διατάγματα (ἦταν ἀναγκαία *ἡ περίοδος προπαγάνδας μέ τά διατάγματα*· αὐτό ἦταν ἀναγκαῖο γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης. *Αὐτό πέρασε).*

Οὔτε ἴχνος ἐμπιστοσύνης, οὔτε στά διατάγματα, οὔτε στά ἱδρύματα. Μονάχα νά γίνεται ἔλεγχος στήν πρακτική καί *νά δίνεται αὐστηρό μάθημα* γιά γραφειοκρατία. Μ' αὐτό ὅμως πρέπει νά ἀσχοληθοῦν μόνο ἔξυπνοι ἄνθρωποι. Καί γιά τά ὑπόλοιπα νά μποῦν στή φυλακή... *οἱ ὑπόλοιποι.*

Θά πρότεινα: νά ἀνατεθεῖ στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ ἀμέσως τώρα νά ψηφίσει τήν ἑξῆς ἀπόφαση:

Λόγω τοῦ αἴσχους τῆς γραφειοκρατίας σχετικά μέ τή συναλλαγή (τήν τάδε) γιά τήν ἀγορά τροφίμων μέ σοβιετικά ρούβλια νά δοθεῖ διαταγή στήν Κρατική Πολιτική διεύθυνση *(χρειάζεται νά τούς φοβερίσουμε!)* νά ἀναζητήσει τά ἔνοχα γιά τή γραφειοκρατία πρόσωπα καί νά φυλακίσουν γιά 6 ὧρες αὐτούς πού δουλεύουν στό οἰκονομικό ὄργανο τοῦ κυβερνείου Μόσχας καί γιά 36 ὧρες αὐτούς πού δουλεύουν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου (βέβαια, ἐκτός ἀπό τά μέλη τῆς ΠΚΕΕ: γιατί σέ μᾶς ἰσχύει σχεδόν ἡ βουλευτική ἀσυλία).

Ὕστερα ἀπ' αὐτό, νά δοθεῖ ἐντολή στόν Τύπο νά εἰρωνευτεῖ κι' αὐτούς καί τούς ἄλλους καί *νά τούς διασύρει.* Γιατί τό αἶσχος ἐδῶ βρίσκεται στό ὅτι οἱ μοσχοβίτες (στή Μόσχα!) δέν μπόρεσαν νά παλέψουν ἐνάντια στή γραφειοκρατία. Γι' αὐτό πρέπει νά πέσει ξύλο.

«Δέν μπόρεσαν» νά δόσουν τηλεφωνογράφημα:

> «συμφέρουσα ἐπείγουσα συναλλαγή. Ἀπαιτοῦμε ἀπό τό ΛΕ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου ἀπάντηση ὕστερα ἀπό 3 ὧρες.
> Ἀντίγραφο στόν Μόλοτοφ γιά τήν ΚΕ, στόν Τσιουρούπα καί στόν Ἐνουκίτζε γιά τό ΣΛΕ καί τήν ΠΚΕΕ».

Δέν δόθηκε ἀπάντηση ὕστερα ἀπό 3 ὧρες; Τίς ἴδιες 4 σειρές τηλεφωνική καταγγελία.

Καί οἱ ἠλίθιοι δυό ἑβδομάδες πηγαινοέρχονται καί λένε κουβέντες. Γι' αὐτό πρέπει *νά σαπίσουν στή φυλακή*, καί ὄχι νά γίνονται ἐξαιρέσεις. Τούς μοσχοβίτες γιά βλακεία νά κλειστοῦν 6 ὧρες στήν κοριοφωλιά. Αὐτούς πού δουλεύουν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου γιά βλακεία σύν «γιά εὐθύνη τοῦ κέντρου» νά κλειστοῦν γιά 36 ὧρες στήν κοριοφωλιά.

Ἔτσι καί μόνο ἔτσι χρειάζεται νά τούς *διδάξουμε*. Διαφορετικά τά σοβιετικά στελέχη καί τά τοπικά καί τά κεντρικά δέν θά διδαχτοῦν. Δέν μποροῦμε νά κάνουμε ἐλεύθερο ἐμπόριο: αὐτό εἶναι καταστροφή τῆς Ρωσίας.

Νά καθιερώσουμε συμπληρωματική ἀμοιβή ἀπό τίς εἰσπράξεις καί ἀπό τό κέρδος γιά τούς ὑπαλλήλους μας μποροῦμε καί θά μάθουμε: ἀπό τή συναλλαγή τόσα ποσοστά (μέρος τοῦ ποσοστοῦ) σ' ἐσένα, ἐνῶ γιά τή μή πραγματοποίηση τῆς συναλλαγῆς — φυλακή.

Καί νά ἀντικαταστήσουμε τούς ἀνθρώπους στό ΛΕ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου. Τό ἴδιο καί μέ τά κρατικά μας τράστ, ὅπου «ἐπικεφαλῆς» εἶναι τά ἀγαθούλικα μέλη τῆς ΠΚΕΕ καί οἱ «διάσημοι» κομμουνιστές, πού τούς σέρνουν ἀπό τή μύτη οἱ ἐπιχειρηματίες.

Διαταγή στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν: εἴτε ἐσύ μέσω τῆς Κρατικῆς τράπεζας θά μπορέσεις νά διώξεις τούς ἀγαθούληδες αὐτούς κομμουνιστές ἀπό τά κρατικά τράστ (δέν χορηγῶ πίστωση· παραπέμπω στό δικαστήριο γιά καθυστέρηση τῆς πληρωμῆς, γιά μή πρακτικότητα κ.ἄ.), εἴτε ὅλο τό δικό σου Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν καί ἡ Κρατική τράπεζα εἶναι ἄχρηστα, εἶναι μονάχα μιά φλυαρία καί χαρτοβασίλειο.

Ἔτσι χρειάζεται νά ἀναδιοργανωθεῖ ἡ δουλιά καί τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ (ἐγώ ἤδη ἔγραψα στόν Τσιουρούπα καί ἐπεξεργάστηκα τό σχέδιο ἀντίστοιχων ὁδηγιῶν *) *καί τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου*· διαφορετικά ἡ καταστροφή εἶναι ἀναπόφευκτη.

Παρακαλῶ πολύ νά δοθεῖ αὐτό σάν ἀπόρρητο στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί στόν Μόλοτοφ γιά νά τό διαβάσουν καί νά μοῦ ἐπιστραφεῖ μέ ἐπισημείωση τοῦ καθένα τους ἔστω καί μέ δυό λέξεις.

Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 369-370. *Ἡ Σύντ.*

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ)

3 τοῦ Μάρτη 1922.

Πρός τόν σ. Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ ΠΓ

Ἀντίγραφα: στούς σ.σ. Πιατακόφ καί Σοκόλνικοφ

Σᾶς στέλνω τά πρακτικά τῆς σύσκεψης γιά τό ζήτημα τῆς χρηματοδότησης τῆς βιομηχανίας, πού συνῆλθε μέ ἐντολή τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ προέδρου τοῦ ΣΛΕ σ. Τσιουρούπα στίς 3 τοῦ Μάρτη.

Σᾶς παρακαλῶ νά τό στείλετε σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί νά βάλετε ἐπειγόντως στό Πολιτικό Γραφεῖο τό ζήτημα τῆς χρηματοδότησης τῆς βιομηχανίας.

Νά ὁριστοῦν εἰσηγητές οἱ σύντροφοι Πιατακόφ καί Σοκόλνικοφ [186].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [187]

Πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου

Ὁ Σοκόλνικοφ πυροβολεῖ δίπλα ἀπό τό στόχο. Οἱ ἐγγυήσεις γιά τό ὅτι δέν *θά ἐξάγουν* καθετί τό πολύτιμο;

Δέν ὑπάρχουν.

Τώρα κλέβουν· εἶναι σωστό· ἐμπρός *νά μάθουμε νά πιάνουμε* γιά κλεψιά καί ὄχι νά τή διευκολύνουμε στούς πλούσιους ξένους.

5/III. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Μάρτη 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΙΙΙ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

1

ΠΡΩΤΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ [188]

1) Κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν

2) ἀπευθείας γιά τό «Offener Brief» *

3) νά προωθηθεῖ ἰδιαίτερα ἡ κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας στά συνδικάτα (ἐνάντια στούς ἀριστερούς)

4) ἡ πάλη *τῶν ἐργατῶν γῆς* [ὄχι δίπλα στούς μικροαγρότες, ὅπως ὑπάρχει στόν Ράντεκ, ἀλλά μπροστά]

5) ἀπάντηση στήν πρόκληση;

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 10 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — «Ἀνοιχτό γράμμα». *Ἡ Σύντ.*

2

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΤΟ III ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

1

1) Tatsachen? Veröffentlichung?

2) «links»? **Nein.** { Ungarische Emigranten?
«linke»
«große Verdienste» }

3) Argumente?
Methode der Agitation? }

4) Kreibich?

5) 3 links
+ 1 rechts }}

6) militärische

7) Ernährungspolitik

8) Antrag von *Zinoview*.

2

1) Legal Party
«Anticapitalistic Party»?
«Society of friends of soviet System»?

α) only constitutional methods
β) what difference with communist?

2

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΤΟ ΙΙΙ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

1

1) Γεγονότα; Δημοσίευση;

2) «ἀπό τ' ἀριστερά»; Ὄχι. { Οὖγγροι ἐμιγκρέδες; «ἀριστεροί» «μεγάλες ὑπηρεσίες» }

3) Ἐπιχειρήματα; Μέθοδος ζύμωσης; }

4) Κρέιμπιχ;

5) 3 ἀριστερά + 1 δεξιά }}

6) μιλιταριστική

7) ἐπισιτιστική πολιτική

8) ἡ πρόταση τοῦ *Ζηνόβιεφ*.

2

1) Νόμιμο κόμμα
«Ἀντικαπιταλιστικό κόμμα»;
«Ἕνωση φίλων τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος»;

α) μόνο συνταγματικές μέθοδοι
β) ποιά ἡ διαφορά ἀπό
τούς κομμουνιστές;

2) $^{4}/_{5}$ majority for accepting new members

exploited, mass, rank and file

3) «Stagiaires»

R o l a n d - H o l s t

«die Russen stehen *l i n k s*» (?)

in Blut und Fleisch	?

3

1) Das Buch von Smeral.
2) Haltung Smerals gegenüber der ungarischen Revolution.
3) IX. 1920. Rede Smerals auf dem Kongress.

XII. 1920 τό κίνημα τό σταματήσαμε *συνειδητά*.

Δουλεύαμε (στήν Πράγα) σέ ὑπόγειο.

---

6. III. 1921 Gegenkampf

---

15. V. 1921 συνέδριο

58 ausgeschlossenen Zentristen nach dem Parteitage.

4

Τό KAPD γιά τή διάλεξή μου

Τό Κόμμα δέν μπορεῖ νά μείνει χωρίς τήν ἐπίδραση σ' αὐτό τῆς οἰκονομικῆς βάσης
καί στό ἐσωτερικό
καί στό ἐξωτερικό

Τό σχέδιο τοῦ λόγου μου

Was ist ihr Vorschlag? keine Konzessionen? kein Handel? kein Bestehen auf der vorsichtigeren Vorbereitung?

2) Πλειοψηφία 4/5 γιά τήν πρόσληψη νέων μελῶν

ἐκμεταλλευόμενοι, μάζα καί ἁπλά μέλη

3) «Οἱ δόκιμοι»

Ρόλαντ - Χόλστ

«οἱ ρῶσοι στέκονται ἀπό *τ' ἀριστερά*» (;)

σέ ἐνσάρκωση ;

3

1) Τό βιβλίο τοῦ Σμέραλ.

2) Ἡ τοποθέτηση τοῦ Σμέραλ ἀπέναντι στήν οὐγγρική ἐπανάσταση.

3) IX. 1920. Λόγος τοῦ Σμέραλ στό συνέδριο.
XII. 1920 τό κίνημα τό σταματήσαμε *συνειδητά*.
Δουλεύαμε (στήν Πράγα) σέ ὑπόγειο.

---

6. III. 1921 Ἀντιπάλη

---

15. V. 1921 συνέδριο

58 διαγραμμένοι κεντριστές μετά τό συνέδριο.

4

Τό ΚΕΚΓ γιά τή διάλεξή μου

Τό Κόμμα δέν μπορεῖ νά μείνει χωρίς τήν ἐπίδραση σ' αὐτό τῆς οἰκονομικῆς βάσης
καί στό ἐσωτερικό
καί στό ἐξωτερικό

Τό σχέδιο τοῦ λόγου μου

Τί προτείνετε; καμιά ἐκχώρηση; κανένα ἐμπόριο; νά μήν ἐπιμένουμε γιά μιά πιό προσεκτική προετοιμασία;

Stärkung des Kapitalismus in West-Europa (durch Konzessionen)
Kontrekarrieren dies durch die Politik des Kongresses (jetzigen) unmöglich.

Unsere Opportunisten sagen werden: keine Streiks *um der* Russischen Revolution *willen*.

Von den Interessen der russischen *Staatspolitik* hängt das internationale Politik zu viel...

ANTWORT AN DEN GENOSSEN:

1) *17* Milliarden Rubel gold
6 Milliarden Konzessionen : 10 = 600 MILLIONEN
2) Staatsinteresse spielt zu viel Rolle?

...«*gründlichere* Vorbereitung, *vorsichtigere* Vorbereitung der Revoluzion»...

«der reine Begriff» des Staatskapitalismus

III: was schlagen sie vor? *

I. das Eine und das Andere

νά ἐμπορεύεσαι καί νά κάνεις ἐπανάσταση

II. «links»?

wir stehen 1907

IV. gründlichere und vorsichtigere Vorbereitung als?
deutsche es gemacht haben
italiener es meinen
tschecho-slovaken { 3 links Schritt 1 rechts }

* Στό χειρόγραφο ἡ φράση αὐτή ἔχει διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

Ἐνίσχυση τοῦ καπιταλισμοῦ στή Δυτική Εὐρώπη (χάρη στίς ἐκχωρήσεις)

Νά καταπολεμηθεῖ αὐτό μέσω τῆς πολιτικῆς (τῆς σημερινῆς) τοῦ συνεδρίου εἶναι πράγμα ἀδύνατο.

Οἱ ὀπορτουνιστές μας θά ποῦν: καμιά ἀπεργία *γιά* τή ρωσική ἐπανάσταση.

Ἡ διεθνής πολιτική ἐξαρτᾶται πάρα πολύ ἀπό τά συμφέροντα τῆς ρωσικῆς *κρατικῆς* πολιτικῆς...

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ:

1) *17* δισεκατομμύρια χρυσά ρούβλια
6 δισεκατομμύρια ἐκχωρήσεις: 10 = 600 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ
2) Τό κρατικό συμφέρον παίζει πολύ μεγάλο ρόλο;

...«*πιό καλή* προετοιμασία, πιό *προσεκτική* προετοιμασία τῆς ἐπανάστασης»...

«καθαρή ἔννοια» τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ

III: τί προτείνετε; *

I. τό ἕνα καί τό ἄλλο

νά ἐμπορεύεσαι καί νά κάνεις ἐπανάσταση

II. «ἀπό τ' ἀριστερά»;
στεκόμαστε | 1907 |

IV. πιό καλή καί πιό προσεκτική προετοιμασία μέ τί;
ἔκαναν οἱ γερμανοί
ὑπολογίζουν οἱ ἰταλοί

τσεχοσλοβάκοι { 3 ἀριστερά / 1 δεξιά } βῆμα

* Στό χειρόγραφο ἡ φράση αὐτή ἔχει διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

5

1-te Stufe: Los von den Zentristischen Führern *und* Elementen.
2-te Stufe: *Lernen* die Anwendung der marxistischen Taktik.
3-te Stufe: Siege.
Nicht pedantisch, nicht straff gedacht

Was ist «Masse»?
(α) Einige Tausend
(β) Die Mehrheit...

Es gibt einzelne Fälle, wo die Menschewisten Recht haben ?

Auch die Mehrheit *noch nicht* genügend.

«Vorsichtige, zogernde» Taktik ein Vorwurf?

Nicht so, vie in Russland...

Gewinnen die Mehrheit —

6

Σχετικά μέ τό λόγο τοῦ Λάτζαρι

La conference des reformistes (Turati & Co) à Reggio-Emilia — — — X. (octobre) 1920

Le congrès de Livorne 15. I. (janvier) 1921

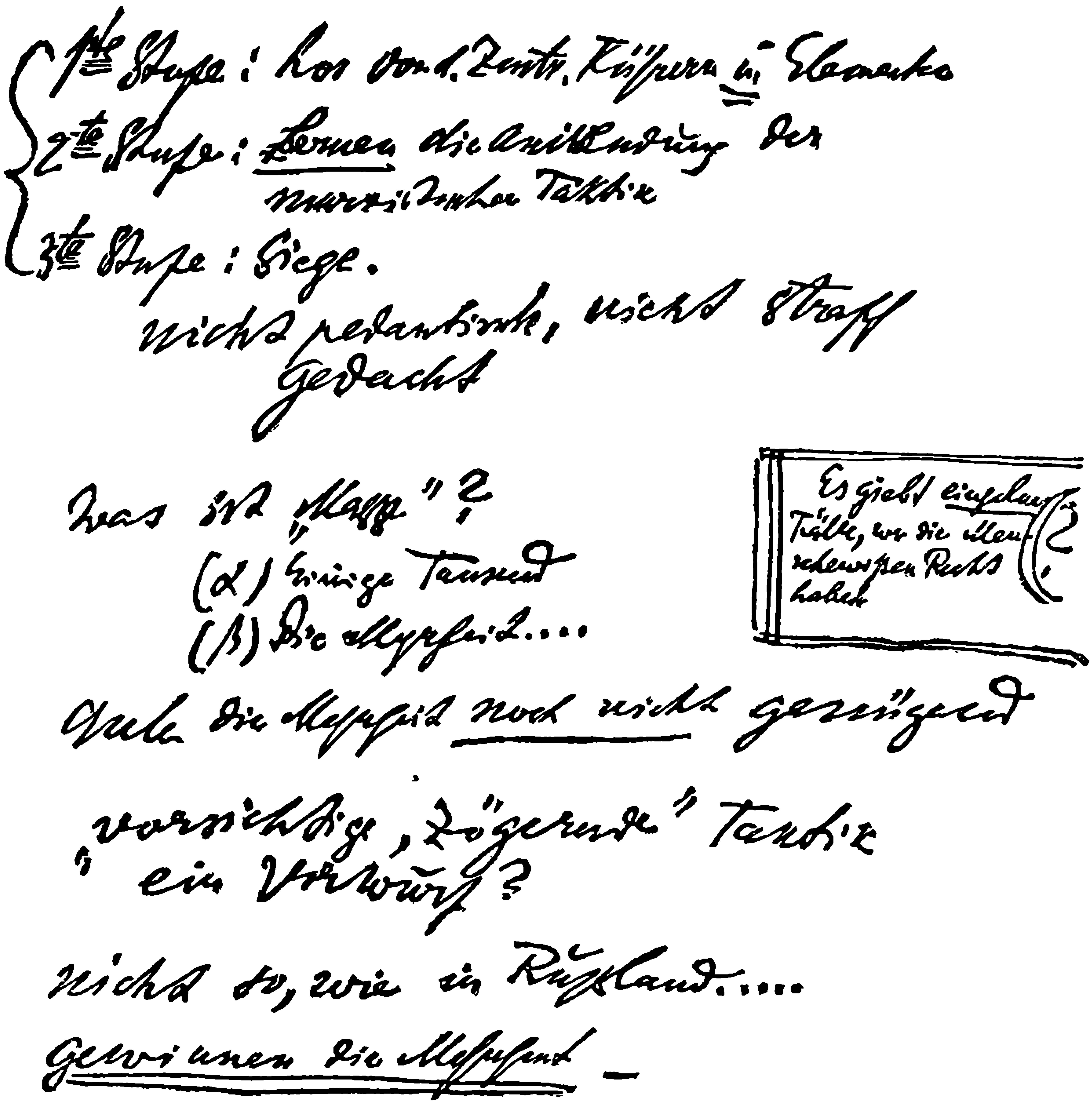
тыс.

13%	14	reformistes	18 mill.
	98	unitaires	120 mill.
	58	communistes	58 mill.*

14
58
72

ὄχι κατάλληλη στιγμή γιά διάσπαση στό Λιβόρνο

* Στό χειρόγραφο οἱ ἀριθμοί τῆς δεξιᾶς στήλης ἔχουν διαγραφεῖ ἀπό τόν B. I. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

1te Stufe: los von d. Zentr. [illegible] u. [illegible]
2te Stufe: Lernen die Anwendung der marxistischen Taktik
3te Stufe: Siege.
nicht pedantisch, nicht starr gedacht
Was ist „Masse"?
(α) einige Tausend
(β) die Mehrheit....
Es giebt einzelne Fälle, wo die Menschewiken Recht haben
Wenn die Mehrheit noch nicht genügend
„vorsichtige, „zögernde" Taktik" ein Vorwurf?
nicht so, wie in Rußland....
Gewinnen die Mehrheit –

Ἡ πέμπτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σημειώσεις καί σχέδια ὁμιλιῶν στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς». — 22 τοῦ Ἰούνη – 12 τοῦ Ἰούλη 1921

Σμίκρυνση

5

1η βαθμίδα:	Νά ξεκόψουμε ἀπό τούς ἡγέτες *καί* ἀπό τά στοιχεῖα τοῦ κέντρου.
2η βαθμίδα:	*Νά μάθουμε* νά ἐφαρμόζουμε τή μαρξιστική τακτική.
3η βαθμίδα:	Νίκες.

Χωρίς σχολαστικότητα, εὐλύγιστα

Τί σημαίνει «μάζα»;
(α) Μερικές χιλιάδες
(β) Πλειοψηφία...

Ὑπάρχουν ὁρισμένες περιπτώσεις πού οἱ μενσεβίκοι ἔχουν δίκιο ;

Καί ἡ πλειοψηφία *ἀκόμη δέν* φτάνει.

«Προσεκτική, ἀργή» τακτική εἶναι μομφή;

Ὄχι ἔτσι, ὅπως στή Ρωσία...

Νά κατακτηθεῖ ἡ πλειοψηφία —

6

Σχετικά μέ τό λόγο τοῦ Λάτζαρι

Ἡ συνδιάσκεψη τῶν ρεφορμιστῶν (Τουράτι καί Σία στή Ρέτζιο-Ἐμίλια — — —	Χ. (Ὀχτώβρης) 1920
Τό συνέδριο στό Λιβόρνο	15. Ι. (Γενάρης) 1921

	χιλ.		
13%	14	ρεφορμιστές	18 χιλιάδες
	98	ἑνωτικοί	120 χιλιάδες
	58	κομμουνιστές	58 χιλιάδες *

14 58 72	ὄχι κατάλληλη στιγμή γιά διάσπαση στό Λιβόρνο

* Στό χειρόγραφο οἱ ἀριθμοί τῆς δεξιᾶς στήλης ἔχουν διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

«nos proletaires ne comprendront pas»... il (Lazzari) est content de nos theses de tactique. || NB

nous serons toujours, nous russes, «souples et sages» (φράση τοῦ Φροσσάρ ἀπό ἄρθρο).

7

Der Klassenkampf
(Halle) vom 16. III.
17
18
19

Aufrufe der Unterbezirksleitung
Mansfeld
und *Halle*

Die beiden *warnen* die Arbeiter: «Genossen, lassen Sie sich nicht provozieren», jedenfalls dem Sinne nach.

Ob in der «Rote Fahne» wiederholt, nicht bekannt. (von *Koenen* mitgeteilt.)

8

1. 05

Ράντεκ:

Τρότσκι

Μάρτοφ (*παραθέτει περικοπές!!*)

Ἀποσύνθεση τῆς II 1/2 καί ἡ III

σειρά τοῦ ὁμιλητῆ

«*ἡ ἔννοια* τῆς μακρόχρονης πάλης διαφορετική» (;)

Ἀπόφαση τῆς II 1/2 Διεθνοῦς

bis 1. 30 «Einleitende Bemerkungen». |||

Ἀγγλία ||
Ἰταλία ||
Τσεχία ||
Γερμανία ||

«οἱ προλετάριοί μας δέν θά καταλάβουν... αὐτός (ὁ Λάτζαρι) εἶναι ἱκανοποιημένος μέ τίς θέσεις μας γιά τήν τακτική.	NB	ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι, θά εἶμαστε πάντα «εὐλύγιστοι καί ἔξυπνοι» (φράση τοῦ Φροσσάρ ἀπό ἄρθρο).

7

Ἡ ταξική πάλη
(Χάλλη) ἀπό τίς 16. III.
17
18
19

Ἔκκληση τῆς ὑπαχτιδικῆς καθοδήγησης
στό *Μάνσφελντ*
καί στή *Χάλλη*

Καί οἱ δυό ἐφιστοῦν τήν προσοχή τῶν ἐργατῶν: «Σύντροφοι, μή παρασύρεστε σέ προκλήσεις», πάντως σύμφωνοι μέ τό νόημα.

Ἄν ἐπαναλαμβάνεται ἄραγε στή «Rote Fahne», δέν εἶναι γνωστό.

(Ἀνακοινώθηκε ἀπό *τόν Κιόνεν.)*

8

1. 05

Ράντεκ:

Τρότσκι

Μάρτοφ *(παραθέτει περικοπές!!)*

Ἀποσύνθεση τῆς II ½ καί ἡ III

σειρά τοῦ ὁμιλητῆ

«ἡ ἔννοια τῆς μακρόχρονης πάλης διαφορετική» (;)

Ἀπόφαση τῆς II ½ Διεθνοῦς

ὥς 1. 30 «Εἰσηγητικές παρατηρήσεις». |||

Ἀγγλία ||
Ἰταλία ||
Τσεχία ||
Γερμανία ||

Δίδαγμα: passive Politik, ½ Zentristisch — ἡγέτες τοῦ *ἰταλικοῦ* καί τοῦ *τσεχοσλοβακικοῦ* κινήματος.

«*Ἀντίθετο* παράδειγμα, *ἀντίθετα* λάθη: ἡ ἐνέργεια τοῦ Μάρτοφ».

Ἱστορία Vereinigte Kommunistische
Partei Deutschlands
φόβος πραξικοπημάτων
Kapp-Putsch = *ἀδράνεια*
KPD.

Ὄχι μόνο νά προπαγανδίζεις, πρέπει νά δρᾶς, νά καθοδηγεῖς...

Παραθέτει περικοπές; βιβλίο; θέσεις; ὅροι

{{ ἡ ἀριστερά unbeholfen
ἡ δεξιά (ὑπάλληλοι) «φόβος δραστηριοποίησης»

{{ Τό ἰταλικό ζήτημα καί ἡ *ἀπόσχιση τῶν δεξιῶν*

οἱ ἀριστεροί ἔμειναν μόνοι τους — καί εἶναι τό *grundlegender Fehler* τους.

Hauptfehler εἶναι τό αἰφνίδιο πέρασμα ἀπό τή «συνηθισμένη» ζύμωση στήν ἀπροετοίμαστη ἐπίθεση.

Οἱ δεξιοί δέν ἔχουν καθόλου δίκιο,
οἱ ἀριστεροί τό λάθος τους (ἐπιθέσεις) τό μετάτρεψαν σέ θεωρία...

9

NB

Ρόβιο (Πετρούπολη). Νά ἐξασφαλιστοῦν παιχνίδια (7 χρόνια)

Reichenberg: ...verhindern den Aufbau der kapitalistischen Wirtschaft (!?)
...«die Schwüle durchbrochen»
Offensive und muss sein...
(unsere Pflicht war auch am 20. VIII. 1920 *Offensive* zu beginnen).

Δίδαγμα: παθητική πολιτική, μισοκεντριστική — ἡγέτες τοῦ *ἰταλικοῦ* καί τοῦ *τσεχοσλοβακικοῦ* κινήματος.

«*Ἀντίθετο* παράδειγμα, *ἀντίθετα* λάθη: ἡ ἐνέργεια τοῦ Μάρτοφ:

Ἱστορία τοῦ Ἑνοποιημένου Κομμουνιστικοῦ
κόμματος τῆς Γερμανίας
φόβος πραξικοπημάτων
πραξικόπημα τοῦ Κάππ = *ἀδράνεια*
ΚΚΓ.

Ὄχι μόνο νά προπαγανδίζεις,
πρέπει νά δρᾶς, νά καθοδηγεῖς...

Παραθέτει περικοπές;
βιβλίο; θέσεις;
ὅροι

ἡ ἀριστερά εἶναι ἀνίσχυρη
ἡ δεξιά (ὑπάλληλοι) «φόβος δραστηριοποίησης»

Τό ἰταλικό ζήτημα καί ἡ *απόσχιση τῶν δεξιῶν*

οἱ ἀριστεροί ἔμειναν μόνοι τους — καί εἶναι τό *βασικό* τους *λάθος*.

Βασικό λάθος εἶναι τό αἰφνίδιο πέρασμα ἀπό τή «συνηθισμένη» ζύμωση στήν ἀπροετοίμαστη ἐπίθεση.

Οἱ δεξιοί δέν ἔχουν καθόλου δίκιο,

οἱ ἀριστεροί τό λάθος τους (ἐπιθέσεις) τό μετάτρεψαν σέ θεωρία...

9

NB

Ρόβιο (Πετρούπολη). Νά ἐξασφαλιστοῦν παιχνίδια (7 χρόνια)

Ράιχενμπεργκ: ...νά ἐμποδιστεῖ ἡ ἀνασυγκρότηση τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας (!;)
...«Στήν ἀτμόσφαιρα ὑπάρχει ὕφεση»
Ἐπίθεση καί πρέπει νά γίνει...
(ὑποχρέωσή μας ἦταν ἐπίσης νά ἀρχίσουμε τήν *ἐπίθεση* στίς 20. VIII. **1920**).

Der Offene Brief — **opportunistisch** (!!)

Absterben der Arbeitermasse **deshalb!** «Sturz der Ordnung»!!!

((Bela Kun)) **NB**

Ὁ Μπέλα Κούν γιά τό *«Ἀνοιχτό γράμμα»*

Vorbereitung der Partei zu Revolution

für Grundsätze

Mehrheit (Terracini?)

Στήν *Τσεχοσλοβακία* «400 000» νά προσελκυστοῦν οἱ *μάζες;*

S. 7 τῶν γερμανικῶν θέσεων

στή Ρωσία *νίκησαν*, διαθέτοντας μικρό *Κόμμα*...

((Terracini))

((ἐπίθεση...))

θεωρία { «δυναμική τάση» }

(«πέρασμα ἀπό τήν παθητικότητα στή δραστηριότητα»...)

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Ἰούνη – 12 τοῦ Ἰούλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Τό 'Ανοιχτό γράμμα — ὀπορτουνιστικό (!!)
Γι' αὐτό καταδίκη τῶν ἐργατικῶν μαζῶν στή φτώχια καί στό θάνατο! «'Ανατροπή τοῦ καθεστῶτος»!!!

((Bela Kun)) **NB**

'Ο Μπέλα Κούν γιά τό *«'Ανοιχτό γράμμα»*

Προετοιμασία τοῦ Κόμματος γιά τήν ἐπανάσταση
σάν βάση
πλειοψηφία (Τερατσίνι;)

Στήν *Τσεχοσλοβακία*
«400 000»
νά προσελκυστοῦν οἱ *μάζες;*

S. 7 τῶν γερμανικῶν θέσεων

στή Ρωσία *νίκησαν*, διαθέτοντας μικρό *Κόμμα*...
((Τερατσίνι))

((ἐπίθεση...))

θεωρία {«δυναμική τάση»}

(«πέρασμα ἀπό τήν παθητικότητα στή δραστηριότητα»...)

3

ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ *

Σχέδιο λόγου:

1) «Ψάξτε νά βρεῖτε γεγονότα, ὄχι λόγια»...
μέ φθόνο (invidia? envie **)

2) {α) ἡ ἱστορία μέ τούς μπερνσταϊνιστές 1899-1900}

β) ἡ συνδιάσκεψη στή Ρέτζιο-Ἐμίλια; (X. 1920);

[fraction parti] ***

3) τό Κόμμα ἦταν καλό;
— — — [ὄχι καλύτερο ἀπό τή γερμανική σοσιαλδημοκρατία...]

4) τό ζήτημα μόνο γιά τή στιγμή; [alors?] ****

5) «souples et sages» [Frossard] *****

οἱ ἀποφάσεις μας (σχέδιο) γιά τήν τακτική εἶναι καλές: ἐνάντια στίς «ἀναρχικές παρεκκλίσεις»

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 16-22. *Ἡ Σύντ.*
** — φθόνος. *Ἡ Σύντ.*
*** — ὁμάδα, κόμμα. *Ἡ Σύντ.*
**** — τότε; *Ἡ Σύντ.*
***** — **«ἐπιδέξιοι καί ἔξυπνοι», Φροσσάρ.** *Ἡ Σύντ.*

Lazzari: «periode prepara-toire»... *

6) στό Λιβόρνο ἡ πλειοψηφία ἦταν ἐνάντια καί στούς ρεφορμιστές καί ἐνάντια στούς κομμουνιστές

7) envie — θέλει νά «μιμηθεῖ», **ὄχι δουλικά**

8) νά καταλάβουν τίς *ἰδιομορφίες* τοῦ ἰταλικοῦ κινήματος, νά εἶναι *souples et sages*, αὐτά θά τά μάθουν οἱ κομμουνιστές **

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — Λάτζαρι: «προετοιμαστική περίοδος». *Ἡ Σύντ.*

** Τά σημεῖα 7 καί 8 στό χειρόγραφο ἔχουν διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

4

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΓΙΑ ΤΟ III ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ [189]

Σχετικά μέ τό ἄρθρο γιά τό III συνέδριο

α) ἀναμονή (γιά μιά χώρα;). *Ὄχι γιά τήν Τσεχία;*
β) προετοιμασία *Generalangriffs* * (ἰσχυρότερα)
; || ὅτι ὁ Λένιν θά μᾶς *βοηθήσει* (Σμέραλ)

Νά ὑποχωρεῖς εἶναι *βαρύ*, ὅμως μόνο νά ὑποχωρεῖς!!
διάλυσα ἄραγε τούς *φόβους* τοῦ σ. Σμέραλ;

(1) 3 βήματα πρός τά δεξιά γιά τόν *Σμέραλ*
1 βῆμα πρός τ' ἀριστερά γιά τόν *Κρέιμπιχ* [190]
(2) «νά βοηθήσεις»;
(3) «φόβοι»
(4) λάθη ἀπό τ' ἀριστερά
προδοσία ἀπό τά δεξιά.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 11 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

* — γενική ἐπίθεση. *Ἡ Σύντ.*

5

ΣΧΕΔΙΑ ΛΟΓΩΝ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ, ΠΟΛΩΝΙΚΗΣ, ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΚΗΣ, ΟΥΓΓΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΟΥ III ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΔ *

1

Σχέδιο λόγου

1. Ἡ οἰκονομική θεμελίωση τῆς «μέσης Εὐρώπης».
«Βαλκανοποίηση τῆς Εὐρώπης».

\+ Στρατιωτικές σκέψεις γιά τό συντονισμό τῶν ἐπαναστάσεων σέ μερικά μεσευρωπαϊκά κράτη.
(Etwa ** : Γερμανία + Τσεχοσλοβακία + Ἰταλία)
Ἡ δυσκολία τοῦ συντονισμοῦ καί οἱ διαστάσεις τοῦ «προσανατολισμοῦ».

2. > σοβαρή προετοιμασία = ἡ **οὐσία** τοῦ III συνεδρίου τῆς *Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς*.
Κομμουνιστικά κόμματα ὑπάρχουν. Σήμερα ὅμως ἀκόμη ὄχι. Νά μή γίνουν «ἀριστερές βλακεῖες». Προσεκτικότερη προετοιμασία.
Λάθη τοῦ III. 1921 στή *Γερμανία*.

3. Ὅσο πιό «ὀπορτουνιστικά» σήμερα, τόσο πιό σίγουρα αὔριο (*πάλι* ἤ *ἀκόμη* >) θά συγκεντρώσουμε τίς μάζες.

4. Γιατί αὐτό ἔτσι; { III. 1921 στή Γερμανία
Τσεχοσλοβακία
Ἰταλία }

5. Σύγκριση μέ τή Ρωσία
4. IV. 1917
21. IV. 1917
Ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά τήν 21. IV. 1917.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 57-61. *Ἡ Σύντ.*

** —Λογουχάρη. *Ἡ Σύντ.*

6. Νά μή φοβηθοῦμε νά ποῦμε ὅτι γυρίσαμε ἀπό τή Μόσχα *ἄλλοι* ἄνθρωποι, πιό προσεκτικοί, πιό συνετοί, πιό ὀπορτουνιστές, «πιό δεξιοί».
Αὐτό = ἡ μοναδικά σωστή στρατηγική.
7. Τό κίνημα στή Ρώμη
(7. VII.)
οἱ ἀπεργίες τῶν ὑπαλλήλων στό Βερολίνο
ἡ ἀπεργία τῶν ὑφαντουργῶν στή Λίλλη. **Drei Tatsachen** *
8. Il faut reculer pour mieux sauter **.
9. Ἴσως, *αὔριο*. Ἴσως, σέ *2-3* μῆνες.
Ἴσως σέ 2-3 *χρόνια*.
10. «Ἀριστερές βλακεῖες» καί *προδοσία* αὔριο.
11. Νά μή νευριάζουμε, νά μή φοβόμαστε ὅτι θά «ἀργήσουμε».
Ὁ φόβος αὐτός εἶναι ἀνόητος καί ἐπιζήμιος...
NB: λεπτή παρατήρηση τοῦ *Μπέλα Κούν*.
Μπορεῖ νά «φρενάρεις» σέ βάρος τῆς «πράξης» στήν ἄλφα ἤ στή βήτα στιγμή, *ὅμως πρέπει νά εἶσαι ἀδιάλλακτος* στήν **ἐπαναστατική** προπαγάνδα.
12. Νά βοηθηθεῖ ἡ ΣΟΣΔΡ;;
Das Element des Krieges ist die Gefahr ***
πολιτικός / πολεμικός / οἰκονομικός } κίνδυνος *σέ μᾶς*
Σέ τί μποροῦν νά μᾶς «βοηθήσουν»;
13. Συμπέρασμα:
(1) (α) Ὁμόφωνα ὅλοι: *σάν ἀπό τήν ἀρχή*, μέ νέο τρόπο
(2) (β) *πιό προσεκτικοί ἀπέναντι στίς μάζες*
(3) (γ) πιό σοβαρή προετοιμασία
(4) (δ) συντονισμός μερικῶν κρατῶν τῆς μέσης Εὐρώπης
Etwa *3: Γερμανία + Τσεχοσλοβακία + Ἰταλία*
(ε) νά συνειδητοποιήσουμε καί νά μή φοβηθοῦμε νά ἀναγνωρίσουμε τά ἀριστερά Fehler ****, ὥστε *αὔριο* νά μήν ἐπιτραπεῖ ἡ *προδοσία* καί ὥστε αὔριο νά *νικήσουμε σίγουρα!!*

* — **Τρία γεγονότα.** Οἱ λέξεις αὐτές στό χειρόγραφο ἔχουν διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

** — Πρέπει νά ὑποχωρήσεις γιά νά μπορέσεις νά πηδήσεις καλύτερα. *Ἡ Σύντ.*

*** —Τό στοιχεῖο τοῦ πολέμου εἶναι ὁ κίνδυνος. *Ἡ Σύντ.*

**** — λάθη. *Ἡ Σύντ.*

2

Σχέδιο λόγου:

1) Όσο «πιό όπορτουνιστικά», τόσο γρηγορότερα θά συγκεντρώσετε *καί πάλι* (resp. *, *ακόμη περισσότερο)* γύρω σας τίς μάζες.

2) Γιατί αυτό; (III. 1921 στή *Γερμανία, Τσεχοσλοβακία, Ιταλία).*

3) Σύγκριση μέ τή Ρωσία 4. IV. 1917 καί 21. IV. 1917.
'Απόφαση τῆς ΚΕ τῆς 21. IV. 1917.

4) Νά μή φοβηθοῦμε νά ποῦμε ὅτι *ὅλοι ἐμεῖς* γυρίσαμε ἀπό τή Μόσχα (μετά τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς) πιό προσεκτικοί, πιό ἔξυπνοι, πιό συνετοί, «πιό δεξιοί». *Αὐτό στρατηγικά εἶναι σωστό.*

5) Όσο πιό δεξιά τώρα, τόσο πιό σίγουρα αὔριο: il faut reculer, pour mieux sauter. «Ueber Nacht» möglich, aber auch 2—3 Jahre möglich **. Νά μή νευριάζουμε!

5 bis ***) Ὁ συντονισμός *μερικῶν* κρατῶν τῆς «μέσης Εὐρώπης» εἶναι ἀπαραίτητος.
Οἰκονομικές ἀντιλήψεις καί «βάσεις» τῆς «μέσης Εὐρώπης»
Βαλκανοποίηση τῆς Εὐρώπης.

Γερμανία + Τσεχοσλοβακία + Ἰταλία. Etwa

5 ter ****) Τό μικρό λάθος τῆς «ἀριστερῆς βλακείας» καί ἡ μεγάλη *προδοσία.*

6) Νά βοηθηθεῖ ἡ ΣΟΣΔΡ;;

ΣΣ ***** 7) Ὁμόφωνα ὅλοι. *Σάν ἀπό τήν ἀρχή* νά πλησιάσουμε τούς ἐργάτες. Πιό προσεκτικά. Τόσο ἰσχυρότερη θά εἶναι ἡ ἐπίθεση. Νά γίνει συντονισμός. *Πιό σοβαρή προετοιμασία* — πιό σίγουρη ἡ νίκη.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 11 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* —respective — ἀντίστοιχα. *Ἡ Σύντ.*

** —Ἴσως «αὔριο», ὅμως κι' ἴσως ἀκόμη σέ 2-3 χρόνια. *Ἡ Σύντ.*

*** — *γιά δεύτερη φορά. Ἡ Σύντ.*

**** — γιά τρίτη φορά. *Ἡ Σύντ.*

***** — Summa summarum — γενικό συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*

6

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ, ΠΟΛΩΝΙΚΗΣ, ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΚΗΣ, ΟΥΓΓΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΟΥ ΙΙΙ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΔ

1) στρατηγική ὑποχώρηση — τώρα (σέ διεθνή κλίμακα)
   ὅτι στή Ρωσία IV. 1917.
2) Ἀναγνώριση;
   ὁ δικός μας IV. 1917
   (λίγο γελοιογραφικό;) ...«καλή
   (ὁ Ράντεκ, νομίζω, *δέν ἔχει δίκιο*) ἑρμηνεία»...
3) Συντονισμός
   — (α) μέ τήν ἔννοια τῆς ἀναμονῆς; ὄχι
   — + (β) » » » » «στατιστικῆς»; Μέ ὁρισμένη ἔννοια
   ν α ί
   + (γ) μέ ποιά: *πιό καλύτερη καί πιό γενική* καί *π ι ό γ ρ ή γ ο ρ η* μίμηση τῶν **καλῶν παραδειγμάτων:** *π ε ρ ί π ο υ* σύμφωνα μέ τό παράδειγμα τῆς Ρώμης.

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΑΠΟΤΑΞΙΚΟΠΟΙΗΣΗ» [191]

1) Τόμσκι.

2) Σλιάπνικοφ.
Γκόλτσμαν.

3) Κοσιόρ,
'Αντρέγεφ.

4) Πανιούσκιν.

5) Τό γράμμα τοῦ «θεμελιωτῆ»...

6) «'Αδιαφόρησε γιά τά πάντα». Δέν πιστεύω κανέναν.

7) Προλεταριάτο ἤ μικροαστική διανόηση;

8) { «Σύστημα» προστατευτισμοῦ
προσανατολισμός στούς κακούς εἰδικούς
κτλ.

9) Δεσμοί τῆς πρώην «ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης» μέ τούς μενσεβίκους (Ντάν) καί τούς ἐσέρους (Πετρούπολη· ἀναφορές τοῦ Ζηνόβιεφ στήν ΚΕ 31. V. 1921).

10) Τό σύστημα «1 κόμματος» καί ἡ πάλη μέσω τῆς ἀποσύνθεσής του.

11) 'Ο Μπούλκιν, σάν παράδειγμα.

12) Τό «πολιτικό χρηματιστήριο» τῆς Μόσχας.

Γράφτηκε τόν 'Ιούνη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

(1921)

Ἡ Μόσχα μπορεῖ νά πάρει:

	χωρίς τήν Οὐκρανία	Οὐκρανία	Σύνολο
Φόρος	170-180	30-40 (γιά τήν ἴδια 60)	200-220
Ἀλεστικά	20-25	17-20	37-45
Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων	10-20	10-20	20-40
		Συνολικά	257-305

Οἱ ἀντιρήσεις σας, σ. Μπριουχάνοφ;

Σύνολο, minimum (μετά τίς *μειώσεις* καί τοῦ Μπριουχάνοφ καί τοῦ Ρακόβσκι) = 257 ἑκατομ. Βγάζουμε ἀκόμη 10% γιά κάθε σιγουριά: 257 — 26 = **231** ἑκατομ. πούτια.

Καί ἔτσι θά τά βολέψουμε

231 : 12 = 19 τό μήνα

	χωρίς τήν Οὐκρανία	Οὐκρανία
Φόρος	180	40 (+ 60 γιά τήν ἴδια)
	180	
Ἀλεστικά	25	17
	25	
Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων	10(;)	10(;)
	10	
	215 +	67 = 282
	215 +	67 = 282

Γράφτηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΙΟΥΓΚΟΣΤΑΛ * [192]

Ἀριθμός τῶν ἐργατῶν στά 3 αὐτά ἐργοστάσια (καί ἐξορυκτικά καί μεταλλουργικά) minimum (τό καλοκαίρι) 21 000 (περίπου).

1. Χ. περίπου *30 000* |||
Κομμουνιστές περίπου *500* |||

Μισθός ἐργασίας τώρα τό **μήνα** :	216 000	
+	200 000	κάρβουνο
+	200 000	ὑπερωρίες
τό μήνα (12 ἄτ.) =	616 000	ρούβλια

Ἀνθρακωρύχοι = ἀπό 900 000 ὥς 1½ ἑκατομ.
εἰδικοί (maximum) = 2½ — 3 ἑκατομ.
+ κλέβουν ἤ φιλοδωρήματα ὥς 10 ἑκατομ.

1 ρούβλ. χρυσό = 40 000
75 ρούβλ. χρυσά = 3 ἑκατομ. ρούβλια σοβιετικά

Νά δοθεῖ στόν εἰδικό στήν 1. I. 1922:
maximum *4 0* ἑκατομ.
= 1000 ρούβλ. χρυσά τό μήνα.

«Ἐμπορικός διευθυντής» =
στή *γενική διεύθυνση* τῶν 3 ἐργοστασίων
(Γιουγκοστάλ)

* — Γιουγκοστάλ — Ἕνωση τράστ ἐξορυκτικῆς καί μεταλλουργικῆς βιομηχανίας τοῦ Νότου (Οὐκρανίας). *Σημ. μετ.*

= βοηθός τοῦ διευθυντῆ...
(μεγάλος ἔμπορος)
((στή θέση ἀνώτερου,
τοῦ πιό ἀνώτερου εἰδικοῦ))
Ἡ ρευστοποίηση στήν ἀγορά = τό κύριο καθῆκον του.

Γράφτηκε άργότερα ἀπό τίς 11 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΣΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ» *

Σχέδιο τοῦ ἄρθρου:

Δέν ὑπάρχουν ἀμετακίνητα ὅρια
ἀνάμεσα στήν ἀστική καί στήν προλεταριακή ἐπανάσταση...

ἀστική	5. θρησκεία 4. δυναστεία 1. *φεουδάρχες* 3. οἰκογένεια 2. *γῆ*
προλεταριακή	Σοβ. ἐξουσία «δυνάμεις» τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἀγροτῶν χρησιμοποίηση τοῦ μηχανισμοῦ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἐμφύλιος πόλεμος (διδάγματα, «μαθήματα») Κομμουνιστική Διεθνής...

Das Element des Krieges ist die Gefahr» **.

Ὁ κρατικός καπιταλισμός θά ἑνώσει τή μικροαστική τάξη (σ' αὐτή *μόνο* ἡ ἕνωση δέν φτάνει) καί θά παραπετάξει τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

... «Ὁ στρατός θά ἑνώσει»;..

Τό θεμέλιο (μόνο) τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας οἰκοδομοῦμε.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 144-152. *Ἡ Σύντ.*

** — «Τό στοιχεῖο τοῦ πολέμου εἶναι ὁ κίνδυνος». *Ἡ Σύντ.*

ΣΧΕΔΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΙΙ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ *

Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική καί τά καθήκοντα τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης

1. Ὄχι ἀπευθείας κατά κομμουνιστικό τρόπο, ἀλλά «μέ παράκαμψη καί μέ πλησίασμα».
2. Ἧττα καί ὑποχώρηση — — γιά νέα ἐπίθεση.
3. Ποιός γρηγορότερα θά τά καταφέρει νά ἐπωφεληθεῖ, οἱ καπιταλιστές ἤ ἐμεῖς;
4. Τό «προσωπικό ἐνδιαφέρον»... Ἀγρότες, ἐργάτες, εἰδικοί, σωρεία ἀνοησιῶν ἀπέναντί τους.
5. *Νά διδαχτοῦμε* ἀπό τούς μισθωτές καί τούς καπιταλιστές.
   Σοβαρή, *σκληρή* ἐπιστήμη.
6. *Ἄνοδος τῆς παραγωγῆς* ὁπωσδήποτε.

Εἶστε ἔξω ἀπό ἱδρύματα; Καί καλύτερα πού εἶστε ἔξω.

7. *Μόρφωση*. Ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης, καί ὄχι στά σύννεφα καί κατάργηση τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξάλειψης τῆς ἀγραμματοσύνης. 19. VII. 1920.
8. *Ἄνοδος τοῦ πολιτισμοῦ*
   (ὕστερα ἀπό κάθε μεγάλη πολιτική ἐπανάσταση ἐπί ἀρκετό καιρό γιά «χώνευση», γιά «ἀφομοίωση», γιά μάθηση νά χρησιμοποιηθεῖ, νά ὁλοκληρωθεῖ τό ἀκατέργαστο, χοντροκομένο πρωταρχικό οἰκοδόμημα).

* — Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 155-175. *Ἡ Σύντ.*

9. Ἄνοδος τῆς νομιμότητας... νά μάθουμε νά ἀγωνιζόμαστε *πολιτισμένα* ὑπέρ τῆς νομιμότητας, χωρίς καθόλου νά ξεχνᾶμε τά ὅρια τῆς νομιμότητας στήν ἐπανάσταση. Τό κακό δέν βρίσκεται *τώρα* σ' αὐτό, ἀλλά στή *σωρεία* τῶν ἀνομιῶν.

10. *Ἡ δωροδοκία* εἰδικά. Ποιός καί τί ἔκανε γιά τήν πάλη κατά τῆς δωροδοκίας.

1 0 bis *. Γραφειοκρατία καί κωλυσιεργία.

11. Παραγωγική προπαγάνδα, προβολή τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς οἰκονομίας, *κατανοητῶν* ἀμέσως στόν ἀγρότη, ἱκανότητα νά προβάλλεις, νά προπαγανδίζεις, νά **παρακολουθεῖς** τίς ἐπιτυχίες.

12. *Πρακτικές ἐπιτυχίες τῆς οἰκοδόμησης* τῆς οἰκονομίας — — — σ' αὐτό βρίσκεται ἡ οὐσία. Ὅλα ἐπαληθεύονται μ' αὐτό.

Τέσσερις ἐντολές:

13. ΣΣ **

Τρεῖς ἐχθροί: κομμουνιστική *ὑπεροψία* — νά ὁ ἐχθρός	(1) Μήν κάνεις τόν ἔξυπνο μέ κατεργαριές, μήν κάνεις τόν σπουδαῖο μέ τόν κομμουνισμό, μήν κρύβεις κάτω ἀπό μεγάλα λόγια τήν ἀμέλεια, τήν τεμπελιά, τόν ὀμπλομοφισμό, τήν καθυστέρηση·
ἀγραμματοσύνη	(2) ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης·
δωροδοκία	(3) πάλεψε ἐνάντια στή δωροδοκία·
ΣΣ ΣΣ	(4) ἔλεγχε ὅλη τή δουλιά σου, *τίς πρακτικές* ἐπιτυχίες τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, ἔτσι πού τά λόγια νά μή μείνουν λόγια.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Μολοντάγια Γκβάρντιγια», τεῦχ. 2-3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — γιά δεύτερη φορά. *Ἡ Σύντ.*

** — Summa summarum — γενικό συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Τζέρομ Ντέβις καθηγητής τῆς Βαλτιμόρης	(Γκόρκι) 29 000 τυπογραφικά φύλλα Ἐπιστημονικές ἐργασίες τόν καιρό τοῦ πολέμου: 1 ἑκατομ. $ *

1) Γκρούμ-Γκρζιμάιλο εἰδικός τῶν καυσίμων
2) Καύσιμα ἀποσύνθεση μέ τό νερό
3) Βερνάντσκι σύσταση τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς
4) Μαγνητικές ἀνωμαλίες
τοῦ Κούρσκ + τῆς Κριμαίας.

Ἡ σύνταξη σέ μᾶς:
(γιά τήν οἰκονομία) Ὀσάντσι
(φυσικές ἐπιστῆμες) Πινκέβιτς
(μαθηματικά) Στεκλόφ
(ἀστρονομία) Ἰβανόφ
(ἀνατομία) Τόνκοφ
Χειρουργική;

Π ι ν κ έ β ι τ ς, νά τόν δεχτῶ (ὥς τό Σάββατο ἐδῶ, στή Μόσχα).
Ν ά β ρ ε θ ε ῖ μ έ σ ω τ ο ῦ Γ κ ό ρ κ ι [193].

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — δολλάρια. *Ἡ Σύντ.*

ΑΤΛΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΕΑ

(Κατά γενικό κανόνα τά διαγράμματα αὐτά πρέπει νά εἶναι μηνιαῖα. Ἐξαιρέσεις σέ ὁρισμένες περιπτώσεις καθορίζονται ἰδιαίτερα.)

1. τρόφιμα
2. ἐσωτερικό ἐμπόριο
   Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν
3. ἰδιωτικό ἐμπόριο
4. βιομηχανία
5. κάρβουνο
6. πετρέλαιο
7. καυσόξυλα
8. σχιστόλιθος

9—14. βασικοί κλάδοι βιομηχανίας 6—12

9—20. ἐσοδεία
6—12. εἰδῶν ἤ βασικῶν δημητριακῶν
4—6. 2-3 φορές τό χρόνο
4—6. εἴδη, συμπεράσματα

Μεταφορές

1 μῆκος σιδηροδρομικῶν γραμμῶν
1 ἀριθμός ἀτμομηχανῶν
1 » βαγονιῶν
1 ἐπιβατοβέρστια
1 πουτιοβέρστια
1 ὑδάτινες μεταφορές· ἀριθμοί πλοίων
1 » » πουτιοβερστιῶν
1 αὐτοκινητιστικές μεταφορές

1 ἀριθμός αὐτοκινήτων
1 » πουτιοβερστιῶν

20 — 38

ἐξαγωγικό ἐμπόριο
6 — 12
σοβχόζ
6 — 12
κολχόζ
6 — 12
τράπεζες
4 — 8
χρηματική κυκλοφορία
4 — 8
ὑποχρεωτική ἐργασία
6 — 12
συνδικάτα
4 — 8
ἀριθμός μελῶν κτλ.
δημόσια ἐκπαίδευση

20 — 40

56 — 104

Ταχυδρομεῖα—τηλέγραφος καί τηλέφωνα
6 — 12
Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς
6 — 12
Κοινωνικές ἀσφαλίσεις
6 — 12
Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν
6 — 12
Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση
4 — 8
Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης
6 — 12
Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐθνικοτήτων
6 — 12
Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν
4 — 8

συνέδρια τῶν Σοβιέτ
ἄλλα συνέδρια

40—88 { 9—20
20—38
40—88
56—104

Σ = 125—250

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ VII ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΜΟΣΧΑΣ *

Θέμα τῆς συζήτησής μου: *ὄχι* ἡ νέα οἰκονομική πολιτική, *ἀλλά* ἡ ἐκτίμηση τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς καί στρατηγικῆς μας, πού ἐκφράστηκε στή στροφή πρός τή νέα οἰκονομική πολιτική.

Ἦταν λάθος ἡ οἰκονομική μας πολιτική ὥς τό πέρασμα στή «νέα»; Ναί ἤ ὄχι; Ἄν ναί, σέ τί καί γιατί; Καί στή συνέχεια: ἔχει ἄραγε πρακτική σημασία τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισης τοῦ λάθους;

Παράδειγμα: Ὁ Νόγκι στά πρόθυρα τοῦ Πόρτ-Ἀρθούρ.
Ἡ ἔφοδος καί ἡ πολιορκία.
Μέ ποιά ἔννοια ἡ ἔφοδος ἦταν λάθος; (Μήπως ἀποκλείει ἡ ἔννοια αὐτή τόν ἡρωισμό τῶν ἐκπορθητῶν; *τή χρησιμότητα τῆς ἐφόδου;* Ὄχι, ὑπάρχουν λάθη χρήσιμα, ἄν διδάσκεσαι ἀπ' αὐτά, ἄν αὐτά ἀτσαλώνουν.)
Πότε καί κάτω ἀπό ποιές συνθῆκες ἦταν χρήσιμο (καί μάλιστα: ἀπαραίτητο) νά μιλάει κανείς γιά τό λάθος τῆς ἐφόδου;

11. III. 1918
καί 29. IV. 1918 — Μερικά τσιτάτα.

Ἕνα μικρό παράδειγμα: οἱ ἀνακοινώσεις τῶν ἐφημερίδων.

Ἐμεῖς ξέραμε, βλέπαμε, μιλούσαμε: χρειάζεται «νά μάθουμε» ἀπό τόν «γερμανό» ὀργανωτικότητα, πειθαρχία, ἄνοδο τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 193-213. *Ἡ Σύντ.*

Τί δέν ξέραμε; Τήν κοινωνικοοικονομική *βάση* τῆς δουλιᾶς αὐτῆς; *Σ τ ή βάση* τῆς ἀγορᾶς, τοῦ ἐμπορίου ἤ *ἐνάντια* σ' αὐτή τή βάση;

Ἄνοιξη τοῦ 1921: πίσω πρός τόν κρατικό καπιταλισμό.

Καί — — — — «ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων».

Ἄν πάρει κανείς τήν ἐκμίσθωση σάν παράδειγμα «κρατικοῦ καπιταλισμοῦ» — ὑπάρχει ἐπιτυχία ἀναμφισβήτητη. (Ἀλλά, φυσικά, καί σωρεία ἰδιαίτερων λαθῶν παράπλευρα καί ἀσχημιῶν).

Παράδειγμα: τά μικρά ὀρυχεῖα στό Ντονμπάς (30% στό κράτος).

Ὅμως ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων προϋπόθετε (ἔστω *σιωπηρά* προϋπόθετε, ὅμως παρόλα αὐτά προϋπόθετε) ἕνα κάποιο ἄμεσο πέρασμα *χωρίς* τό ἐμπόριο, ἕνα βῆμα πρός τή σοσιαλιστική ἀνταλλαγή προϊόντων.

Ἀποδείχτηκε: ἡ ζωή *ἀνέτρεψε* τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί στή θέση της ἔβαλε τήν *ἀγοραπωλησία.*

Τί σημαίνει αὐτό ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς καί στρατηγικῆς στόν πόλεμο γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ;

Ἕνα ἀκόμη βῆμα πίσω, ἀκόμη μιά ὑποχώρηση.

Καί πού δέν ἔχει τελειώσει ἀκόμη. Καί μάλιστα δέν ἔχει (ἀπό ὅλους) ἀρκετά συνειδητοποιηθεῖ.

Νά ἡ χρησιμότητα καί ἡ *ἀνάγκη* τῆς ἀναγνώρισης τοῦ «λάθους»! Νά ἡ χρησιμότητα καί ἡ ἀνάγκη τῶν λόγων γιά τό κράτος σάν χονδρέμπορο, τῶν προφυλάξεων ἀπό τήν «κομμουνιστική» ὑπεροψία.

Πόσο ἀκόμη καιρό θά ὑποχωροῦμε;

Αὐτό εἶναι ἄγνωστο. Δέν μποροῦμε νά τό ξέρουμε.

Δέν εἶναι ἄραγε ἐπικίνδυνη αὐτή ἡ ὑποχώρηση; Δέν δυναμώνει τόν ἐχθρό;

«Das Element des Krieges ist die Gefahr» *. Ναί, κίνδυνος. Ναί, δυναμώνει. Ὅμως κάθε ἄλλη στρατηγική ὄχι μόνο θά δυναμώσει τόν ἐχθρό, ἀλλά *θά τοῦ δόσει τή νίκη.*

Νά μή φοβόμαστε τίς συχνές διορθώσεις καί τήν ἀναγνώριση τῶν λαθῶν μας: **«ἀποθάρυνση»; «παράδοση θέσεων»;**

Ὑ π ε ρ ο ψ ί α !

* —«Τό στοιχεῖο τοῦ πολέμου εἶναι ὁ κίνδυνος». *Ἡ Σύντ.*

ἀφομοίωση (πολιτιστική καί οἰκονομική) τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν μεγάλων πολιτικῶν καί στρατιωτικῶν ἐπαναστάσεων.

Συμμετοχή τῶν συνδικάτων στήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς καί στή διεύθυνση;

Ναί ἤ ὄχι;

Ναί!

Κατά τόν παλιό τρόπο;

Ὄχι.

Ἀρχιτεχνίτης καί ἀστοιχείωτος στό χειρισμό τῶν ἐργαλείων...

Τέσσερα συμπεράσματα στό τέλος.

Τρία θέματα:

(νά ὑποδειχτοῦν στήν ἀρχή καί νά ἐπαναληφθοῦν στό τέλος)

α) Ἡ ἔννοια τοῦ «λάθους» κατά τήν ἀλλαγή τῆς τακτικῆς (ἔφοδος καί πολιορκία· ἐπίθεση καί ὑποχώρηση).

β) Ἀπό τήν ἄμεση σοσιαλιστική οἰκοδόμηση στόν κρατικό καπιταλισμό.

γ) Ἀπό τόν κρατικό καπιταλισμό στήν κρατική ρύθμιση τοῦ ἐμπορίου καί τῆς χρηματικῆς κυκλοφορίας.

ε ; || δ) Μιά σειρά συμπεράσματα πρός τήν ἴδια κατεύθυνση: τή δεύτερη φορά νά ξαναφτιάξουμε πιό ἔξυπνα, πιό προσεκτικά, πιό βαθμιαῖα ὅ,τι ἔκαναν ἄσχημα τήν πρώτη φορά, π.χ. στό ἔργο τῆς συμμετοχῆς τῶν συνδικάτων στήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς καί στή διεύθυνση. Χωρίς κομμουνιστική ὑπεροψία!

δ ; || ε) Ὕστερα ἀπό μεγάλες πολιτικές καί στρατιωτικές ἐπαναστάσεις χρειάζεται μιά μακρόχρονη ἀφομοίωσή τους μέ τήν ἔννοια τήν πολιτιστική καί τήν οἰκονομική. Nous y sommes *.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 29 τοῦ Ὀχτώβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἐμεῖς πρός αὐτό πλησιάσαμε. *Ἡ Σύντ.*

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ» [194]

Σχέδιο τοῦ ἀρθριδίου «Ἡ ἐμπορική ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς»

Εἶναι ἄραγε κατάλληλο αὐτό σάν σύνθημα;

«Ἐμπόριο»; = καπιταλισμός.

(α) «Κρατικός καπιταλισμός». Τά θετικά του.

(β) Ἡ πολεμική κατάσταση ἀπέκλειε τό «ἐμπόριο».

(γ) Τό πέρασμα στόν «κομμουνισμό» πολύ συχνά (καί ἀπό στρατιωτικούς λόγους· καί λόγω τῆς ἀπόλυτης σχεδόν φτώχιας· καί ἐξαιτίας λάθους, ἐξαιτίας πολλῶν λαθῶν) ἔγινε χωρίς τά ἐνδιάμεσα στάδια τοῦ σοσιαλισμοῦ (κομμουνισμός *vs* * τό σοσιαλισμό).

(δ) «Ὑπολογισμός καί ἔλεγχος»;

(ε) *Πρέπει νά καλύπτονται οἱ δαπάνες.*

< c + v + m
m — συσσώρευση
— συντήρηση τοῦ κράτους > { Allgemein Theoretisches ** }

«Πόλεμος» = δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

διάφορες μορφές	(α) Πολιτική τῆς 25. X. 1917 — 5. I. 1918
	(β) Weltpolitik. Brester Frieden ***.
	(γ) Ἐμφύλιος πόλεμος.
	(δ) Πόλεμος κατά τῆς «οἰκονομικῆς κρίσης» *δηλ.* κατά τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου; κατά τῆς μεταπολεμικῆς διάλυσης; κατά τῆς ἀποσύνθεσης; κατά τῆς ἀνικανότητας;

* — versus — σέ σύγκριση μέ· σέ σχέση πρός. *Ἡ Σύντ.*

** — Γενικές θεωρητικές ἀντιλήψεις. *Ἡ Σύντ.*

*** — Παγκόσμια πολιτική. Εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. *Ἡ Σύντ.*

Ὅροι τῆς νίκης στόν πόλεμο: ἡ μέγιστη ὑπερένταση.

Ἐμπορική ὀργάνωση =

= μέγιστη ὑπερένταση
= μείωση στό ἐλάχιστο τῶν ἐπιχειρήσεων, συγκέντρωσή τους
= ἔλεγχος τῶν ἀποτελεσμάτων
= «ἱκανότητα καλῆς οἰκονομικῆς διαχείρισης».

Εἴτε - εἴτε:

aut * 100 000 + 500 000
16 τσ. $^1/_4$ φ. στόν ἀγρότη; [195]

aut μέγιστη ὑπερένταση, μείωση, «πίεση» (;)
Ἡ τεμπελιά ἔγινε βαρετή, ἡ τσαπατσουλιά, ἡ μικροαισχροκέρδεια, ἡ κλεψιά, ἡ διαφθορά.

{ Γιατί ὄχι «ἱκανότητα καλῆς οἰκονομικῆς διαχείρισης»; — ἐλευθερία ἐμπορίου
— κρατικός καπιταλισμός
— νομισματικό σύστημα. }

Γράφτηκε τόν Ὀχτώβρη ἤ τό Νοέμβρη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

** — **εἴτε.** *Ἡ Σύντ.*

ΔΥΟ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ ΠΡΟΣΧΕΔΙΑ ΑΡΘΡΟΥ Ἤ ΛΟΓΟΥ [196]

1

1) Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική καί ἡ ἐκμάθηση (ὀργάνωση τῆς οἰκονομίας) στά σοβαρά·

2) — — *«μάθηση»* «μέ τή μαγκούρα»· *μέ τή σιδερένια* πειθαρχία· «στά σοβαρά»

σύγκρ. μέ τόν πόλεμο.
σύγκρ. μέ τίς 29. IV. 1918

3) «ὑποχωρήσαμε» — οἱ τσακισμένοι στρατοί διδάσκονται

4) ὁ καπιταλιστής καί ὁ ἔμπορος θά ἑνώσουν τή μικροαστική τάξη;

«Das Element des Krieges ist die Gefahr» *.

2

Ἡ κατάκτηση *τῆς δυνατότητας* «μεταρυθμιστικοῦ» περάσματος — ἤ, ἀλλιῶς, τῆς δυνατότητας νά μποῦμε στό δρόμο τοῦ προκαταρκτικοῦ πλησιάσματος, στίς γεφυροῦλες, στά σκαλοπατάκια πού ὁδηγοῦν στό σκοπό.

(Ἡ κατά μέτωπο ἐπίθεση θά μποροῦσε νά δόσει ὁλοκληρωτική ἐπιτυχία, θά μποροῦσε καί μερική = κατάκτηση ἐξασφαλισμένης δυνατότητας πλησιάσματος καί περάσματος, «μεταρυθμίσεων», ὑποταγῆς τῆς ἀστικῆς τάξης κτλ.)

«Χονδρέμπορος», «κρατικός καπιταλισμός».

---

* — «Τό στοιχεῖο τοῦ πολέμου εἶναι ὁ κίνδυνος». *Ἡ Σύντ.*

Ἐξυπηρέτηση τῆς ἀγροτικῆς *ἀγορᾶς*, τῆς ἀγροτικῆς *κατανάλωσης*· νά βροῦμε τόν καταναλωτή· νά τόν ἱκανοποιήσουμε· νά λογαριαστοῦμε· νά ἔχουμε κέρδος· ἐμπορικός ὑπολογισμός. ΣΣ * = ***«ἐκμάθηση»*** στά σοβαρά, δηλ. μέ τήν πείρα τῆς ζωῆς, μέ τά ἀποτελέσματα.

«Ἡ κατά μέτωπο ἐπίθεση» εἶναι λάθος ἤ δοκιμή τοῦ ἐδάφους καί ἐκκαθάρισή του; Καί τό ἕνα καί τό ἄλλο, ἐξετάζοντας ἱστορικά.

Ἐξετάζοντας ὅμως τό ζήτημα σήμερα, ὅταν ἀπό τή μέθοδο αὐτή περνᾶμε σέ ἄλλη, ἔχει σοβαρή σημασία νά ὑπογραμμίσουμε τό ρόλο της, τά λάθη.

Πολιτική ἐπανάσταση καί πολιτιστική (οἰκονομική) ἀφομοίωσή της.

Γράφτηκε τόν Ὀχτώβρη - Δεκέμβρη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — Summa summarum — γενικό συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΣΛΟ «ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ» [197]

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ

ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1) Τά πρῶτα ἀποτελέσματα τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς στή βάση τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς μᾶς δίνουν τή δυνατότητα νά ξεχωρίσουμε καθαρά μιά σειρά βασικά ζητήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ λαϊκή οἰκονομία τῆς Ρωσίας καί τά ὁποῖα ζητοῦν τήν ἄμεση λύση τους.

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

2) Ὁ καθορισμός σωστῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στίς βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις, στίς ἑνώσεις καί στά οἰκονομικά ὄργανα, ἀπό τό ἕνα μέρος, μέ τά ὄργανα τοῦ προϋπολογισμοῦ καί ἐφοδιασμοῦ, ἀπό τό ἄλλο, ἀποτελεῖ τό κύριο ζήτημα τῆς ἐπιτυχίας ἤ τῆς ἀποτυχίας τῆς κρατικῆς βιομηχανίας. Τό κράτος, ὄντας ὁλοκληρωτικός ἰδιοκτήτης τῶν ἐπιχειρήσεων καί ὅλης τῆς παραγωγῆς, πρέπει νά στηρίζεται στίς ἐπιχειρήσεις καί στίς ἑνώσεις πού εἶναι ἐξουσιοδοτημένες στόν τομέα τῆς παραγωγῆς μέσα στά ὅρια τῶν ἐγκριμένων προγραμμάτων καί πού ἔχουν σημαντικά δικαιώματα στό ἔργο τῆς ρευστοποίησης τῆς παραγωγῆς τους, ἀνάλογα μέ τό μέγεθος τοῦ κρατικοῦ ἐφοδιασμοῦ. Τό ἄκαμπτο φορμαλιστικό προϋπολογιστικό σύστημα σέ περίοδο γρήγορης μεταβολῆς τῶν μορφῶν θά ἦταν σημαντικό ἐμπόδιο στό ἔργο τῆς ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας καί θά ὁδηγοῦσε ἁπλῶς στήν ἐντελῶς ἀνεπιθύμητη αὐθαιρεσία τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων πάνω στή βιομηχανία. Καί ἡ διέξοδος βρίσκεται στήν ἐνθάρρυνση καί στήν ἀνάπτυξη τῆς πρωτοβουλίας καί τῆς αὐτοτέλειας τῶν καθοδηγητῶν τῆς κρατικῆς βιομηχανίας.

Ὑπάρχει ἤδη ἀπόφαση (μοῦ φαίνεται τοῦ V. 1921;) γιά τό ἀνέβασμα τῆς αὐτοτέλειας τῶν *«μεγάλων ἐπιχειρήσεων»;* [198] Αὐτό μέ μεγαλύτερη ἀκρίβεια. Πρέπει νά συγκεκριμενοποιηθεῖ, παίρνοντας ὑπόψη τήν *πρακτική πείρα.* Καί τό παρακάτω κείμενο § 2 πολύ γενικό. Κενόλογο.

Καί ἡ § 3 πολύ γενική καί κενόλογη. Νά προστεθεῖ: Ἰδιαίτερα τό ζήτημα τῆς πούλησης ἀπό τούς ἐκμισθωτές τῆς κρατικῆς περιουσίας.
NB
στίς § § *5* καί *6* ἰδιαίτερα.

3) Βασικά καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά στήν κρατική βιομηχανία εἶναι ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς καί ἡ μείωση τοῦ κόστους της. Τά καθήκοντα αὐτά μποροῦν νά πραγματοποιηθοῦν μόνο μέ τόν ὅρο τῆς αὐστηρῆς οἰκονομικῆς διαχείρισης τῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦ ἀκριβοῦς ὑπολογισμοῦ ὅλων τῶν στοιχείων τῆς παραγωγῆς καί τῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης (ἀλύπητη μείωση τῶν παραφουσκωμένων μηχανισμῶν, καλύτερη πληρωμή τοῦ μέρους πού παραμένει, ἀπόριψη τῶν γραφειοκρατικῶν μεθόδων δουλιᾶς κτλ.).

Ο ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

4) Ἡ πείρα ἔδειξε ὅτι μόνο ὅταν ὑπάρχουν ἀποθέματα τροφίμων στίς ἐπιχειρήσεις μπορεῖ νά γίνει τό πέρασμα στίς νέες μορφές οἰκονομικῆς διαχείρισης. Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐπιδιώκεται ἡ δημιουργία ὄχι μόνο δίμηνων ἀποθεμάτων τροφίμων, ἀλλά νά ἐξασφαλίζονται οἱ βασικοί κλάδοι τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας μέχρι τή νέα ἐσοδεία. Τό ἴδιο καί γιά τή χρηματοδότηση τῆς βιομηχανίας. Ἡ ἐπιχείρηση πρέπει νά ξέρει τί ποσό χρημάτων διαθέτει κάθε μήνα, ἔτσι πού νά παίρνει ἔγκαιρα μέτρα ἐνάντια στίς καθυστερήσεις καί στίς διακοπές τῆς δουλιᾶς.

5) Ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ κρατικοῦ ἐφοδιασμοῦ καί ἡ ὕπαρξη τῆς ἀγορᾶς ἀναγκάζουν τήν ἐπιχείρηση νά περάσει στό σύστημα τοῦ συνδυασμένου ἐφοδιασμοῦ ἀπό τίς κρατικές πηγές καί ἀπό προϊόντα πού ἀποκτοῦνται στήν ἀγορά. Ἡ σχέση ἀνάμεσα στίς δυό αὐτές μορφές ἐφοδιασμοῦ ὑπάρχει ἐξαιτίας τῆς σπουδαιότητας τοῦ κλάδου τῆς βιομηχανίας στό γενικό σύστημα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί λόγω τῆς ὕπαρξης τῶν κρατικῶν πηγῶν. Εἶναι ἀπαραίτητο νά μείνουν σέ πλήρη κρατικό ἐφοδιασμό οἱ κλάδοι ἐκεῖνοι τῆς βιομηχανίας, πού γιά τήν παραγωγή τους ἐνδιαφέρεται ἐξαιρετικά τό κράτος (ὀρυκτά καύσιμα, πολεμική βιομηχανία κτλ.). Ταυτόχρονα οἱ ἐπιχειρήσεις καί τά συμβούλια Λαϊκῆς Οἰκονομίας πρέπει νά δημιουργήσουν δικούς τους μηχανισμούς χονδρικοῦ ἐμπορίου, παίρνοντας ὑπόψη τήν ἀκριβή ἔννοια τοῦ νόμου γιά τό φόρο σέ εἶδος (βαθμιαία μείωσή του).

σέ ὁρισμένο συσχετισμό μέ τήν Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν;

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

6) Λόγω τῆς ἀναζωογόνησης τῆς βιομηχανίας καί τοῦ περάσματός της στίς ἀρχές τῆς οἰκονομικῆς ἰδιοσυντήρησης ἀλλάζει οὐσιαστικά τό πρόβλημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τοῦ κέντρου μέ τά τοπικά ὄργανα καί τῶν ἐπιχειρήσεων μέ τά ὄργανα πού καθοδηγοῦν τήν οἰκονομία. Μόνο ἡ νέα οἰκονομική πολιτική δημιούργησε τή σταθερή βάση γιά τήν ἐξάλειψη τοῦ συστήματος τῶν γενικῶν διευθύνσεων (φορτική κρατική κηδεμονία καί ὑπερβολική κάθετη καθοδήγηση). Στή δικαιοδοσία τοῦ κέντρου παραμένει τό σχέδιο, τό παραγωγικό πρόγραμμα, ὁ κρατικός ἐφοδιασμός καί ἡ χρηματοδότηση, ἡ ρύθμιση καί ὁ ἔλεγχος. Ἡ διεύθυνση μέ ὅλες τίς δικαιοδοσίες της περνᾶ στά τοπικά ὄργανα. Ἀνάλογες σχέσεις δημιουργοῦνται ἀνάμεσα στά συμβούλια Λαϊκῆς Οἰκονομίας κυβερνείων καί στίς ἐπιχειρήσεις πού ὑπάρχουν στήν περιοχή τοῦ κυβερνείου. Οἱ ἐπιχειρήσεις, πού ὑπάγονται ἄμεσα στό κέντρο ἤ στό Γραφεῖο Βιομηχανίας, τή δουλιά τους τήν κάνουν σέ συμφωνία μέ τό ἀντίστοιχο Οἰκονομικό συμβούλιο τοῦ κυβερνείου.

ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

7) Ἐκτός ἀπό τά καθήκοντα τῆς συμμετοχῆς στή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας μαζί μέ τά οἰκονομικά ὄργανα, τῆς συζήτησης τῶν παραγωγικῶν προγραμμάτων, τῆς πλαισίωσης τῶν οἰκονομικῶν ἱδρυμάτων, τῶν ζητημάτων μισθολογίων κτλ., ἡ ζωή βάζει μπροστά στά συνδικάτα μιά σειρά καινούργια καθήκοντα. Μέ τήν ὕπαρξη τῆς ἀνταλλαγῆς, ἡ διαδικασία τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων ἀποκτᾶ τεράστια σημασία. Ἀπό τό ἄν καί κατά πόσο θά μπορέσει τό κράτος νά πάρει στά χέρια του τό ἐμπόριο, ἤ θά ἀναγκαστεῖ νά τό παραδόσει στό ἰδιωτικό κεφάλαιο, ἐξαρτᾶται σέ σημαντικό βαθμό ἡ εὐημερία τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Γι' αὐτό πρέπει νά δυναμώσει ἡ σύνδεση τῶν συνδικάτων μέ τό συνεταιρισμό. Ὁ ἐργάτης πρέπει νά μάθει νά ἐμπορεύεται πρός ὄφελός του καί πρός ὄφελος τοῦ κράτους. Ἕνα ἄλλο σοβαρό νέο καθῆκον πού βάζει ἡ ζωή μπροστά στά συνδικάτα εἶναι ἡ ὀργανωμένη συμμετοχή τῆς ἐργατικῆς τάξης στόν τομέα τῶν δημόσιων οἰκονομικῶν. Ἡ ἐπιβολή φόρων, ἡ καθιέρωση κρατικῶν μονοπωλίων δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά γίνονται χωρίς τή συμμετοχή τῶν συνδικάτων.

8) Ὁ κίνδυνος τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου ἀπαιτεῖ ἐπιτακτικά τά συνδικάτα καί τά οἰκονομικά ὄργανα σέ ἑνιαῖο μέτωπο νά μποῦν στήν πάλη καί νά σταματήσουν τήν παραπέρα ὑποχώρηση. Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά δυναμώσει ὁλόπλευρα ἡ δουλιά στίς μάζες μέ βάση συγκεκριμένα, κατανοητά γιά τόν κάθε ἐργάτη ζητήματα.

Τά «παλιά» αὐτά καθήκοντα πρέπει νά ἀναλυθοῦν. *Μορφές* συμμετοχῆς. Συμβουλευτική ψῆφος. Κατάλογοι ὑποψηφίων. Καλύτερος ἔλεγχός τους.
Νά μάθουμε νά διευθύνουμε κτλ.
Οἱ ἐργατικοί συνεταιρισμοί πρέπει κτλ.

Μορφές συμμετοχῆς: συμβουλευτική ψῆφος. Ἔλεγχος. Ὑποψήφιοι.

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

9) Γιά τήν πάλη ἐνάντια στό αὐξανόμενο κύμα τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου καί γιά τό μονοπωλιακό πέρασμα στά χέρια τοῦ καταναλωτικοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν συναλλαγῶν τοῦ λιανικοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας, πρέπει νά ἀπομακρυνθοῦν ὅλα τά στοιχεῖα πού ἐμποδίζουν μέσα στό συνεταιρισμό οἰκονομικά τήν ἐκδήλωση τῆς ὅσο τό δυνατό πιό μεγάλης πρωτοβουλίας καί τή δημιουργία τῶν ἀπαραίτητων γιά τίς ἐμπορικές πράξεις κυκλοφοριακῶν μέσων μέ τή μορφή μετοχικῶν καί ἄλλων ειδικῶν εἰσφορῶν καί τά ὁποῖα ἀπαγορεύουν στό συνεταιρισμό νά χρησιμοποιήσει τό ἐμπορικό κέρδος σέ βάρος τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τήν πούληση σ' αὐτή ἀπό τούς συνεταιρισμούς πρώτου βαθμοῦ ἀντικειμένων πολυτελείας (ἀπόφαση τῆς διοίκησης τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν πού ἀπαγόρευε στούς συνεταιρισμούς πρώτου βαθμοῦ νά πουλοῦν ἐμπορεύματα σέ μή μέλη τους), γιά τό σκοπό αὐτό:

§ β.

τί συμβαίνει;;

α) Πρέπει νά καταργηθεῖ ἡ ὑποχρεωτική ὀργάνωση σέ συνεταιρισμούς, γιατί ἔχασε τή βάση της, λόγω τῆς ἄρνησης τοῦ κράτους νά ἐφοδιάζει *ὅλο τόν πληθυσμό* μέ τό σύστημα τῆς κατανομῆς καί γιατί αὐξάνει τεχνητά τήν ἀντιπροσώπευση τῶν οὐσιαστικά μή συνεταιρισμένων ἀγροτῶν στά ὄργανα τοῦ συνεταιρισμοῦ, γιατί αὐτό ἀποτελεῖ στοιχεῖο πού ἐμποδίζει τή δημιουργία συνειδητά συνεταιρισμένου πληθυσμοῦ καί στελεχῶν, γιατί ἀποτελεῖ τήν κύρια αἰτία τῆς δυσπιστίας πρός τό μηχανισμό τοῦ καταναλωτικοῦ συνεταιρισμοῦ καί τῆς μή καταβολῆς τῶν μετοχικῶν εἰσφορῶν καί νά ἀφήσουμε σάν ἀρχή σέ κάθε καθορισμένη περιοχή νά μπορεῖ νά ὑπάρχει μόνο ἕνας καταναλωτικός συνεταιρισμός, σάν μέτρο πού ἀποτελεῖ ἐγγύηση γιά νά μήν ὀργανωθοῦν κερδοσκοπικοί καταναλωτικοί συνεταιρισμοί καί πού διευκολύνει τή δυνατότητα τῆς καθοδήγησης, τῆς ἐποπτείας καί τοῦ ἐλέγχου.

Εἶναι ζήτημα ἄν αὐτό εἶναι σωστό ||(;;)||

β) Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀκυρωθοῦν ὅλες οἱ ἀποφάσεις τῶν κρατικῶν καί συνεταιριστικῶν ὀργάνων, πού κατά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο βαθμό περιορίζουν τά δικαιώματα τοῦ συνεταιρισμοῦ (ὅλων τῶν βαθμῶν) στόν τομέα τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν σέ σύγκριση μέ τούς ἰδιῶτες.

ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

10) Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, πρέπει νά μετατραπεῖ ἀποκλειστικά σέ ὄργανο πού ρυθμίζει τό ἐξωτερικό ἐμπόριο τῆς ΣΟΣΔΡ στό ἐξωτερικό, πού ἐλέγχει τίς εἰσαγωγές καί τίς ἐξαγω-

γές καί πού καθορίζει καί πραγματοποιεῖ τήν τελωνειακή πολιτική τῆς Δημοκρατίας. Στίς κρατικές Γενικές Διευθύνσεις καί στά κέντρα, στήν Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν καί τούς συνεταιρισμούς τῶν κυβερνείων, σέ συμφωνία μέ τήν Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν, πρέπει νά δοθεῖ ἐλεύθερη ἔξοδος στήν ἐξωτερική ἀγορά. Γιά τήν ἑνιαία δράση τῶν Γενικῶν Διευθύνσεων καί τῶν τράστ στήν ἐξωτερική ἀγορά μπορεῖ νά ὀργανωθοῦν ἑταιρίες τῶν παραπάνω ὀργανώσεων, θεμελιωμένες πάνω στήν ἀρχή τῶν μετοχικῶν ἑταιριῶν πού λειτουργοῦν σέ βάση ἐμπορική.

Τό Λ Ε Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου εἶναι κατηγορηματικά κατά. Ὑπάρχει *νέα* ἀπόφαση τῆς ΚΕΚΣ τῆς 27 ἤ 28. XI [199]. Νά παρθεῖ ὑπόψη.

ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

11) Ἡ ἀποκατάσταση τῆς χρηματικῆς μας κυκλοφορίας μπαίνει στό κέντρο τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων. Ὅταν ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος πέφτει καταστρεπτικά, δέν μπορεῖ νά μιλάει κανείς γιά ὀρθολογιστική διεξαγωγή τῆς οἰκονομίας, γιά τήν ἀποδοτικότητά της, γιά τακτικό προϋπολογισμό. Τά συμφέροντα τῆς βιομηχανίας ἀπαιτοῦν ἐπιτακτικά γρήγορες καί ἀποφασιστικές ἐνέργειες στόν τομέα αὐτό. Μόνο ἡ ὑποτίμηση εἶναι ἱκανή νά ἀνακουφίσει τή χρηματική μας κυκλοφορία καί γι' αὐτό ἡ προετοιμασία τοῦ μέτρου αὐτοῦ πρέπει νά ἀρχίσει ἀμέσως.

12) Γιά τήν ἀνάπτυξη καί ρύθμιση τῶν πιστωτικῶν πράξεων πρέπει νά ἀνοίξουν συνεταιριστικές καί ἰδιωτικές τράπεζες. Τό καθῆκον τῆς Κρατικῆς τράπεζας τότε θά συνοψίζεται στό ρόλο τράπεζας τῶν τραπεζῶν, πράγμα πού ἀντιστοιχεῖ ὁλοκληρωτικά στή σημερινή κατάσταση. Ἡ καθυστέρηση τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέτρων αὐτῶν ὁδηγεῖ στίς τερατώδεις μορφές τῆς κερδοσκοπικῆς πίστωσης, πού εἶναι θανάσιμες γιά τή λαϊκή οἰκονομία.

Μήπως χρειάζεται νά προστεθεῖ

αα) γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία.
Περισσότερη ὑποστήριξη τῆς οἰκονομικῆς πρωτοβουλίας τῶν ἀγροτῶν.

ββ) Περισσότερη προσοχή στή βοήθεια πρός τή φτωχολογιά γιά νά ὀργανωθεῖ εἴτε μέ τή μιά, εἴτε μέ τήν ἄλλη μορφή ἑνώσεων «παράπλευρων μέ τά συνδικάτα», εἴτε μέ τή μορφή συνεταιρισμῶν ἰδιαίτερου εἴδους κτλ.

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ [200]

Οἱ ἐνστάσεις κατά τῶν ἀποφάσεων τῆς 'Επιτροπῆς χρησιμοποίησης στό *ΣΕΑ* ἦταν σπάνιες: ἴσως, λιγότερο ἀπό 1%.

'Η Κρατική 'Επιτροπή Σχεδίου θέλει τή *διάλυση* τῆς 'Επιτροπῆς χρησιμοποίησης (πράγμα πού ὑποστηρίζουν τά ἐνδιαφερόμενα Λαϊκά 'Επιτροπάτα, τρέφοντας τήν ἐλπίδα ὅτι θά εἶναι ἀνεξέλεγκτα) καί ὄχι τό πέρασμά της ὁλοκληρωτικά στήν Κρατική 'Επιτροπή Σχεδίου. Ἄν θά περνοῦσε ὁλοκληρωτικά στήν Κρατική 'Επιτροπή Σχεδίου, ἀπό τίς ἀντιρήσεις θά ἔμενε μόνο ἡ § 2 σύν: πρέπει *μέρος* τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Οἰκονομικῶν (κατανομή τῶν χαρτονομισμάτων κτλ.) νά μεταβιβαστεῖ στήν Κρατική 'Επιτροπή Σχεδίου.

(Τώρα ὁ μηχανισμός τῆς 'Επιτροπῆς χρησιμοποίησης ἀποτελεῖται ἀπό 500 περίπου ἄτομα. 'Εγκριμένος ἀριθμός προσωπικοῦ, 800. Μέ τό πέρασμα στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Οἰκονομικῶν δέν θά ἀλλάξει.) (Τό προσωπικό ἔχει καταρτιστεῖ ἔτσι πού εἶναι ἀδύνατη ἡ μείωσή του.)

('Η Δημοσιονομική 'Επιτροπή στό σύνολό της ἔδοσε θετικό πόρισμα, δηλ. ὑπέρ τοῦ σχεδίου αὐτοῦ.)

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΙ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΟ ΔΥΝΑΜΩΜΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ [201]

Μέρος III § α)

Ὄχι νά κλείνουν,

ἀλλά *νά γίνονται πιό αὐστηρά*

εἴτε 1 ½ καί 3 χρόνια

εἴτε 4/5 = 80% **μιᾶς σειρᾶς συμβουλίων** μέ ¾ καί 1 ½ χρόνο.

Μέρος IV, *α)*

Νά δυναμώσει ἡ ἀπαίτηση

(1) τῆς μάθησης

(2) νά ἔχουν ὁρισμένο χρονικό διάστημα πρακτικῆς ἐξάσκησης σέ μιά σειρά πρακτικές δουλιές καί ἀπασχολήσεις κοινωφελοῦς καί παραγωγικοῦ (καί πολύπλευρου πολιτικοῦ καί κοινωνικοῦ) χαρακτήρα.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 19 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ IX ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ *

Ἀπολογισμός τῆς κυβέρνησης

α 1. Θέμα: ἡ ἐξωτερική καί ἐσωτερική κατάσταση τῆς ΣΟΣΔΡ, τά ἀποτελέσματα τοῦ ἀπολογιστικοῦ χρόνου καί τά καθήκοντα γιά τόν ἑπόμενο χρόνο.

NB:

β + Ὁ πρῶτος ἀπολογισμός *χωρίς εἰσβολή, χωρίς πόλεμο.*

2. Ἡ διεθνής κατάσταση: ἀσταθής, ὅμως μιά κάποια ἰσορροπία (οἱ θέσεις μου γιά τό III συνέδριο τῆς *Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς* **).

γ

3. Τό ἀπίθανο ἔγινε γεγονός: ἡ σοσιαλιστική Δημοκρατία σέ καπιταλιστική περικύκλωση.

Ὁ δρόμος τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης πιό μακρύς, μέ ζίγκ-ζάγκ, ὅμως *δρόμος σίγουρος*, ἀλλιῶς δέν θά ὑπῆρχε αὐτό πού ὑπάρχει (σοσιαλιστική Δημοκρατία σέ καπιταλιστική περικύκλωση).

4. Στοιχεῖα τῆς ἰσορροπίας αὐτῆς:

I α) ἀντέξαμε ἐνάντια σέ ὅλους

II 5. β) ἡ δύναμη τῆς συσπείρωσής μας μέ τούς ἐργάτες καί τούς *ἐργαζόμενους ὅλων* τῶν χωρῶν ἀποδείχτηκε μεγαλύτερη, πιό στέρεη, πιό ἰσχυρή ἀπό τή συσπείρωση, *τή σύμπλεξη* τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν μεταξύ τους.

III 6. γ) *Ἐπακόλουθα τοῦ πολέμου: ἡ ἀποσύνθεση τοῦ καπιταλισμοῦ ὅλο καί βαθαίνει, ὅλο καί ἀναπτύσσεται* καί ἐσωτερικά (οἰκο-

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 291-329. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 3-12. *Ἡ Σύντ.*

νομική κρίση, *νόμισμα)* καί «ἐξωτερικά», μπορεῖ νά πεῖ κανείς, δηλ. ἡ πίεση τῶν καταπιεζόμενων ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό λαῶν, πού εἶναι τά $^{5}/_{7}$ περίπου ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς: *1000* ἑκατομμύρια τῶν ἀποικιῶν καί τῶν μισοαποικιῶν· ὡς $^{1}/_{4}$ *δισεκατομμυρίων* τῶν ἡττημένων καί στραγγαλισμένων ἀπό τή συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν *πάνω ἀπ' αὐτό.*

ΣΣ* = εἴμαστε πιό ἀδύνατοι ἀπ' ὅλους (ὑλικά· στρατιωτικά· τώρα) καί *εἴμαστε ἀπ' ὅλους δυνατότεροι.* Πῶς; Γιατί; Διότι ἡ παγκόσμια οἰκονομική καί πολιτική ἐξέλιξη ἐξαιτίας τοῦ πολέμου καί μετά τόν πόλεμο βαδίζει *ὅπως ἐμεῖς προβλέψαμε.*

7. Ὁ ἄμεσος κίνδυνος παραβίασης τῆς ἰσορροπίας:
α) *Πολωνία* } στρατιωτικά κόμματα } γ) **Φιλλανδία**
β) *Ρουμανία* }

Ἑν. Πολιτεῖες	100	**Συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον**	(συμμαχία τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων)
Ἀγγλία	40		
Γαλλία	40		
Ἰαπωνία	60		
	240	περ. < $^{1}/_{4}$ *δισ.* = $^{1}/_{7}$ τοῦ πληθ. τῆς γῆς.	

8. Σειρά ἐμπορικῶν συμφώνων
ἤ ἀναπτυσσόμενες ἐμπορικές σχέσεις:
μέ τήν Ἀγγλία
τή Σουηδία
τή Γερμανία
τή Νορβηγία
κ.ἄ.

Εἰσαγωγή νέων ἀτμομηχανῶν
ἀπό τό ἐξωτερικό στή Ρωσία τό 1921;

Σχετικά μέ τίς μεταφορές:

Ἀτμομηχανές παραγγέλθηκαν στό ἐξωτερικό 1000 σουηδικές + 700 γερμανικές.
Παραλήφθηκαν τό 1921 *13 σουηδικές + 37 γερμανικές.*

* — Summa summarum — γενικό συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*

Δεξαμενές παραγγέλθηκαν 500 καναδικές + 1000 άγγλικές.
Βρίσκονται στό δρόμο πρός τό Νοβοροσίσκ καί παραλήφθηκαν 196 + 304 = *500*

'Ανταλλακτικά κτλ. παραγγέλθηκαν ἀξίας 15½ ἑκατομ. χρυσῶν ρουβλιῶν.

Παραλήφθηκαν τά *60%*, ἀξίας 9 ἑκατομ. ρουβλ.

Μεταφορές:

στίς μεταφορές: ἔλλειψη *καυσίμων* καί *τροφίμων*.

'Η ὀργάνωση βελτιώνεται:
1920 — *833* χιλ. πουτιοβέρστια τό 24ωρο γιά
1921 — *1014* 1 ἀτμομηχανή.
1920 : 567 ἑκατ. πούτια μεταφέρθηκαν μέ τά ποτάμια μέσα μεταφορᾶς.
1921 : 606

9. Οἱ ἐμπορικές σχέσεις καί οἱ *ἐπικοινωνίες μέ τό ἐξωτερικό* = ἄνοδος τῆς μεγάλης βιομηχανίας μας. Πέρασμα στήν *ἐσωτερική* κατάσταση.

Τό ἐξωτερικό ἐμπόριο τῆς Ρωσίας:

	εἰσαγωγές ἑκατ. πούτια	ἐξαγωγές ἑκατ. πούτια
Εἰσαγωγές γιά 3 χρόνια (1918, 1919, 1920) =	17.3	2.5
γιά 1 χρόνο 1921 (11 μῆνες) =	50.0	11.6
1ο τρίμηνο 1921...	2.9	0.5
2ο » »	8.4	2.1
3ο » »	24.2	2.9

10. 'Εσωτερική κατάσταση. Πέρασμα στήν **ὀνομαζόμενη** «νέα οἰκονομική πολιτική».

11. Μπορεῖ νά πεῖ κανείς, τρέξαμε μπροστά, ἡ πρωτοπορία δημιουργοῦσε τήν ἀπειλή νά ἀποσπαστοῦμε ἀπό τίς μάζες. 'Η ἀνασυγκρότηση τῆς μεγάλης βιομηχανίας καθυστέρησε.

12. Ἐφόσον ὑπάρχει μάζα τῶν μικροαγροτῶν, τότε τό πέρασμα μιᾶς τέτιας χώρας στό σοσιαλισμό ἀπαιτεῖ

εἴτε τήν πιό γρήγορη ἀνασυγκρότηση τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ἤ μιά τέτια ἀνθηρή κατάστασή της, πού νά ἱκανοποιεῖ τίς ἀνάγκες τῶν ἀγροτῶν σέ τρόφιμα,

εἴτε *ἕνωση, σύνδεση, οἰκονομική* συμμαχία τοῦ προλεταριακοῦ κράτους μέ τή μικροαγροτική μάζα μέσω τοῦ *ἐμπορίου.*

13. Τήν πρώτη δυνατότητα δοκιμάσαμε νά τήν πραγματοποιήσουμε, ὅμως δέν μπορέσαμε. Θά ἦταν λάθος νά τό ἀρνηθοῦμε αὐτό, νά τό σκεπάσουμε, νά φοβηθοῦμε νά τό παραδεχτοῦμε.

Εἴμασταν ὑποχρεωμένοι, ἐξαιτίας τοῦ πολέμου καί τῆς φτώχιας, νά δοκιμάσουμε τό δρόμο τόν πιό > ἐπαναστατικό, μέ ἐλάχιστο ἐμπόριο, μέ παρακράτημα, τῆς πιό > κρατικῆς διανομῆς: ἀλλιῶς δέν θά τά βγάζαμε πέρα μέ τόν πόλεμο καί δέν θά «ματαιώναμε» τό μποϋκοτάρισμα καί τίς «προβοκάτσιες» τῆς ἀστικῆς τάξης. Τώρα ὅλα *αὐτά* τά ματαιώσαμε, *τούς ἀναγκάσαμε νά ὑποταχθοῦν*, μποροῦμε καί πρέπει νά πραγματοποιήσουμε > **βαθμιαῖο πέρασμα.**

14. Ἐμεῖς βαδίσαμε χωρίς νά ἔχουμε ἀρκετή ὑποστήριξη ἀπό τούς ἀγρότες *οἰκονομικά*· στή σταθερότητα τῆς στρατιωτικῆς καί πολιτικῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν *δέν ἀντιστοιχοῦσε* ἡ ἀνεπαρκής σταθερότητα τῆς οἰκονομικῆς τους συμμαχίας.

Τώρα κάνουμε **στρατηγική ὑποχώρηση,** πού θά μᾶς δόσει πιό πλατύ μέτωπο ἐπίθεσης στό ἄμεσο μέλλον, πού θά δόσει σταθερότατη οἰκονομική σύνδεση μέ τά ἑκατομμύρια τῶν μικροαγροτῶν, μέ τή μάζα τῆς ἀγροτιᾶς, πού θά κάνει *τή συμμαχία μας, τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν*, **τή βάση ὅλης τῆς σοβιετικῆς ἐπανάστασής μας,** ὅλης τῆς σοβιετικῆς μας δημοκρατίας, *ἀκατανίκητη.*

15. Ὑποχωροῦμε (δέν θά φοβηθοῦμε νά τό παραδεχτοῦμε· δέν εἶναι φοβερή ἡ ὑποχώρηση, φοβερές εἶναι οἱ ψευδαισθήσεις καί οἱ αὐταπάτες, ὀλέθριος εἶναι ὁ φόβος τῆς ἀλήθειας)

— — — πρός τί;

πρός τόν κρατικό καπιταλισμό (ἐκχωρήσεις)
πρός τό συνεταιριστικό καπιταλισμό
πρός τόν ἰδιωτικοοικονομικό καπιταλισμό.

{ **NB** καί πρός τό ἐμπόριο }

16. Οὐσία τοῦ καθήκοντος αὐτῆς τῆς ὑποχώρησης: ἡ *σύνδεση* μέ τήν ἀγροτική οἰκονομία, *ἡ ἱκανοποίηση* τῶν ἐπειγουσῶν οἰκονομικῶν της ἀναγκῶν, *ἡ δημιουργία σταθερῆς οἰκονομικῆς συμμαχίας, ἡ ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων* κατά πρῶτο λόγο, **ἡ ἀνασυγκρότηση τῆς μεγάλης βιομηχανίας.**

Ἐμπόριο, συναλλαγές (μέ τόν ἔλεγχο τοῦ κράτους) τῆς βιομηχανίας καί τῆς γεωργίας.

17. Ἡ Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν καί οἱ συναλλαγές της στούς τρεῖς τελευταίους μῆνες.

ΚΕΚΣ. Ἀνάπτυξη τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου:

	συναλλαγές τῆς ΚΕΚΣ	ἑκατ. χρυσά ρούβλια	% (δλων) σέ σχέση μέ τίς συναλλαγές	συγκέντρωση σιτοζωοτροφῶν ἑκατ. πούτια
1921	IX. — 36 δισ. ρούβλ.	1		VIII.—$0._5$
	X. — 116 » »	3	$23^1/_4$%	IX.—$2._3$
	XI. — 227 » »	6	13%	X.—$1._5$
			12%	XI.—$2._7$
			10 μέρες	XII.—$1._1$

18. *Ἡ πείνα καί ἡ καταπολέμησή της.* Σχετικά ἐπιτυχής ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντος ἐφοδιασμοῦ μέ σπόρους γιά τήν ἀνοιξιάτικη σπορά τοῦ 1921.

ΑΡΑ, βοήθεια τῶν ἐργατῶν **τοῦ ἐξωτερικοῦ.**

|||| Λεπτομερεῖς ἐκθέσεις *τοῦ Καλίνιν, τοῦ Κάμενεφ, τοῦ Ὀσίνσκι.*

Παραλήφθηκαν $2._6$ ἑκατομ. πούτια, περίπου 630 χιλ. χρυσά ρούβλια.

Καλίνιν.

NB 18 *bis* * **Βελτίωση τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας τῶν ἀγροτῶν.**

* — *γιά δεύτερη φορά: Ἡ Σύντ.*

Ἐκλεκτοί σπόροι στά ἱδρυμένα ἀπό τό κράτος φυτώρια

1921 — 60 000 πούτια
γιά τό 1922 — 300 000

Δόθηκε σπόρος σέ 15 λιμοκτονοῦντα κυβερνεῖα................. 12 ἑκατομ. πούτια
Σπάρθηκαν (σ' **αὐτά;**)................. $3._6$ ἑκατομ. ντεσιατίνες
= 75% τῆς πρώιμης σπορᾶς τοῦ 1920.

Περιοχή πού δεινοπάθησε μερικά.........	102%	
πού παράγει.........	123 »	τῆς ἔκτασης τῆς
πού καταναλώνει.........	126 »	πρώιμης σπορᾶς

18. **ter*** Ἀποτελέσματα τοῦ φόρου σέ εἶδος. *Defizit*. Στό ἐξωτερικό ἀγοράζουμε καί παρόλα αὐτά **Defizit**.

Νά βάλουμε ὅλα μας τά δυνατά, νά ἐπιταχύνουμε τούς ρυθμούς μέ κάθε τρόπο...

---

19. Ἀδύνατα, μικρά γνωρίσματα, μά παρόλα αὐτά γνωρίσματα ἀναζωογόνησης:

Καύσιμα:

	ἑκατ. πούτια	Σύνολο	Ντονμπάς σέ 1 ἀνθρακωρύχο
Ντονμπάς	1920 — $272._6$	466 1 1/2 χρόνο	1921 — 1 631 πούτια
	1921 — $350._0$	536 XI.	1921 — *3 4 0 0* »

			παραλαβή στό Βόλγα
Πετρέλ.	233 ἑκατ. πούτια	1920	103
	255 ἑκατ. πούτια	1921	$166._9$

Τύρφη 1920 : 93 ἑκατ. πούτια
1921 : 139 » »

Καυσόξυλα

---

* — **γιά τρίτη φορά.** *Ἡ Σύντ.*

Γενική Διεύθυνση ύδροτύρφης: 1921 — 2½ τυρφοαντλίες—1.1 έκατομ.

Ράντσενκο α) 1922 — 20 τυρφοαντλίες πούτια τύρφης ὡς 10 ἑκατ. πούτια
Μορόζοφ (10 παραγγέλθηκαν στή Γερμανία)
Μένσικοφ β) ἔχει γίνει ἐφεύρεση ἀπό τή Γεν. Διεύθυνση ὑδροτύρφης:
Κλασσόν, Κιρπίτσνικοφ } βρέθηκε τρόπος τεχνικῆς *ἀποξήρανσης* τῆς *τύρφης* σέ διάρκεια μερικῶν ὡρῶν.

Παραγγέλθηκαν ἤδη στή *Γερμανία* οἱ ἐγκαταστάσεις ἐργοστασίου, πού θά κάνουν τήν ἀποξήρανση τῆς τύρφης καί τήν κατασκευή *σκόνης τύρφης*, «καυσίμου τοῦ ἴδιου ὑψηλοῦ ποσοστοῦ ὠφέλιμης ἐνέργειας, ὅπως καί τό καλύτερο καύσιμο, τό πετρέλαιο».

---

20. *Μεταλλουργία ; Γιουγκοστάλ.*

χυτοσίδηρος Γιουγκοστάλ:

	ἑκατομ. πούτια		χιλ. πούτια
μέχρι τόν πόλεμο...	257	—**χυτοσίδηρος** κατά μέσο δρο τό μήνα γιά τό 1ο ἑξάμ. τοῦ 1921......	69.7
1920....................	6.2	X.........	131.9
1921....................	7.4	XI.......	270.8

Ἐπιχειρήσεις Ροῦτγκερς;
Ἐργοστάσιο Ναντέζντιν (δυό φορές;;)
+ κάρβουνο στή Σιβηρία

Οὐράλια (βοήθεια τοῦ Χάμμερ καί ἡ ἐκχώρησή του); {σιτηρά 1 ἑκατ. πούτια ἀπό αὐτά 0,9 ἑκατ. πούτια γιά τά Οὐράλια}

---

21. *Ὑφαντουργική βιομηχανία;* * Βαμβακερά νήματα.............1920 : 825 *χιλ. πούτια*
1921 : 1080 (= 6.1 % τοῦ προπολεμικοῦ)

---

* Τό σημεῖο αὐτό στό χειρόγραφο ἔχει διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

22. *Γενική διεύθυνση ἀγροτ. οἰκονομίας;*

	1919		1922	
ἀριθ. βιομηχ. σοβχόζ...	233		1080	
γῆ πού διαθέτουν.........	44	χιλ. ντεσ.	202	χιλ. ντεσ.
ὀργωμ. χωράφια τους	5	χιλ. ντεσ.	130	χιλ. ντεσ.
% ἀκαλλιέργητης γῆς	74%		21%	

26 φορές

23. *Ἐξηλεκτρισμός.* Ἀπολογισμός γιά τό VIII συνέδριο τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν, μπροσούρα τοῦ Κρζιζανόβσκι[202] ἤ ἐπικείμενη γιά τήν ἄνοιξη τοῦ 1922 ἀποπεράτωση τῶν *ἠλεκτροσταθμῶν Κασίρα* καί *Οὔτκιν Ζαβόντ.*

Δημοσιεύτηκε στήν *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»*[203]

	ἠλεκτροσταθμοί		χιλ. kw
1918 καί 1919......	51	σταθμοί	$3._6$
1920 καί 1921......	221	»	$12._3$

	ἠλεκτροσταθμοί		χιλ. kw
1920:	136	—	$9._5$
1921:	85	—	$2._8$

24. Ἀκόμη μιά σπουδαιότατη πλευρά τῆς «νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς»: ἡ *ἐκμάθηση* τῆς οἰκονομικῆς διαχείρισης — «ἡ οἰκονομική ἰδιοσυντήρηση» — οἱ πιό σωστές ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν διευθύνσεων τῶν ἐργοστασίων καί τῶν συνδικάτων.

Τά συνδικάτα μπορεῖ καί πρέπει νά μάθουν: νά διδάσκονται ὄχι μόνο νά ἁρπάζουν ἀμέσως μέ τή χούφτα, ἀλλά καί νά κοιτάζουν προσεκτικά, νά ἐξετάζουν καλά, νά ζυγίζουν καί νά καλοσκέπτονται τά ἀποτελέσματα.

ἔμπορος
καί
||| ὑπεροψία
συνδικάτα
καί
Κομμουνιστικό
κόμμα

Ἐμεῖς ἀρχίσαμε νά διδασκόμαστε στά σοβαρά, ἐμεῖς ὅλοι, τό Κόμμα, τά κρατικά ὄργανα, τά συνδικάτα, χωρίς

πολλή φασαρία, όμως πιό προσεκτικά, μέ περισσότερη περίσκεψη, πιό σοβαρά νά μάθουμε νά οργανώνουμε τήν οικονομία, νά διευθύνουμε τίς οικονομικές επιχειρήσεις, νά ανασυγκροτοῦμε καί νά καθοδηγοῦμε τή μεγάλη βιομηχανία, νά αποκαθιστοῦμε σωστές σχέσεις τοῦ προλεταριακοῦ κράτους μέ τήν αγροτιά. } on a le défaut de ses qualités *

25. Μετά τήν πολιτική επανάσταση αὐτό πρέπει γιά πολύ καιρό (καί όσο πιό πολύ καιρό, τόσο περισσότεροι μικροπαραγωγοί, τόσο > αγράμματοι) *νά αφομοιώνεται.*

Πολιτιστική καί οικονομική δουλιά.

«Μικροϋποθέσεις»; Ναί, σ' αὐτές *τώρα* βρίσκεται τό κύριο.

Πέρασμα από τή μεγαλύτερη στόν κόσμο *πολιτική* ανάπτυξη { αποπεράτωση τῆς αστικοδημοκρατικῆς επανάστασης / ἔξοδος από τόν ιμπεριαλιστικό πόλεμο / Σοβιετική εξουσία }

× στή μεγαλύτερη στόν κόσμο *οικονομική* επίτευξη. { Δίψα μάθησης / μάθηση καί στό σχολεῖο καί ἔξω απ' αὐτό / καί εκμάθηση τῆς οικονομικῆς ανάπτυξης.

×Ἐδῶ δεκάδες χρόνια.

{ Ἡ αὔξηση τῆς δίψας τῆς μάθησης εκφράζεται χονδρικά καί όχι μέ ακρίβεια.

	1920	1921
βιβλιοθῆκες τοῦ χωριοῦ......	34 χιλ.	37 (+ 10%)
μαθητές επαγγελματικῶν τεχνικῶν σχολῶν....................	47 χιλ.	95 χιλ. (+ 100%)
εργατ. πανεπ. (σπουδαστές).	17 χιλ.	41 χιλ. (+ 143%)

Ν Β ΠΕΕ:

25 bis Ἄνοδος τῆς νομιμότητας τῆς ΠΕΕ καί μεταρύθμισή της

* — Τά ελαττώματα τοῦ ανθρώπου εἶναι σάν μιά κάποια συνέχιση τῶν προτερημάτων του. *Ἡ Σύντ.*

26. Συμπέρασμα. *Ἐκεῖ.*
Καθήκοντα ἑβδομάδων, μηνῶν

Τό καθῆκον μας = παγκόσμιο καθῆκον: μεγάλη βιομηχανία (μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ) καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια καθυστερημένων μικροαγροτῶν.

Κι' ἐμεῖς αὐτό τό *καθῆκον θά τό πραγματοποιήσουμε:* τελική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στόν κόσμο.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΑ ΘΕΣΕΩΝ «ΓΙΑ ΤΟ ΡΟΛΟ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΣΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ» *

1

1. Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική, ἡ ὁποία σημαίνει μιά νέα ἐποχή (καί νέα στροφή) ἀνάπτυξης στή δράση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού πραγματοποιεῖ τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, ἀπαιτεῖ καί μιά νέα ἀντιμετώπιση τοῦ ρόλου καί τῶν καθηκόντων τῶν συνδικάτων καί τόν ὑπολογισμό ἀπό τήν ἄποψη αὐτή μιᾶς σειρᾶς νέων καταστάσεων.

(1) ἐμφάνιση καί ἐπιτρεπτό δράσης τοῦ καπιταλισμοῦ
(2) κρατικές ἐπιχειρήσεις σέ νέες βάσεις
(3) ὅλο τό πέρασμα μέ ἄλλο ρυθμό, μέσω ἄλλων δρόμων, «μέ νέα παράκαμψη».

2. 2. Ἰδιωτικές οἰκονομικές, καπιταλιστικές ἐπιχειρήσεις. Ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης.

5. 3. Ὑπεράσπιση κυρίως ὄχι μέ ἀπεργία (χωρίς καθόλου νά παραιτηθοῦμε γενικά ἀπ' αὐτή), ἀλλά μέ προσφυγή στά ὄργανα τοῦ ἐργατικοῦ κράτους.

3. 4. Τό *«ἀζημίωτο»* καί τό «ἐπικερδές» τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων.
Ἐπίσης ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης.

4. 5. Ριζική διαφορά τῆς ταξικῆς πάλης (πού ὑπάρχει καί θά ὑπάρχει, ὅσο θά ὑπάρχουν τάξεις) στό κράτος πού τήν

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 341 - 353. *Ἡ Σύντ.*

πολιτική ἐξουσία τήν κατέχει ἡ ἀστική τάξη καί στό κράτος πού τήν πολιτική ἐξουσία τήν κατέχει ἡ ἐργατική τάξη (οἱ ἀπεργίες καί ὁ ρόλος τους).

6. Ἡ στάση ἀπέναντι στό ζήτημα τῆς διεύθυνσης τῶν ἐπιχειρήσεων. Μονοπρόσωπη διεύθυνση καί μή ἐπέμβαση. {{ ἀπόλυτη ἐξουσία }}

ad 6* Ἡ ἐπιτυχία ἀπαιτεῖ ἀπόλυτη ἐξουσία.

Μέσω τῆς διεύθυνσης τοῦ ἐργοστασίου — καί ἐργατικές φόρμες καί κάθε εἴδους ἐφοδιασμός καί χαρτονόμισμα καί καθορισμός τοῦ μεγέθους πληρωμῶν.

Τύπος — ἡ μονοπρόσωπη διεύθυνση.
Μή ἐπέμβαση.

7. Νά μάθουμε νά διευθύνουμε.

Αὐτό εἶναι ἡ οὐσία:

(α) Συμμετοχή στά ὄργανα. + παραγωγική προπαγάνδα
(β) Συμβουλευτική ψῆφος.
(γ) Πλήρης κατατόπιση καί συζήτηση. + σχεδιασμένη δουλιά
(δ) Ἀνάδειξη ὑποψηφίων, καταγραφή, ἐκτίμηση, μετακίνησή τους. + ἀπό τή συγκέντρωση πρώτων ὑλῶν πρός τήν κατανάλωση
+ (ε) Ἐκμάθηση ἀπό τήν παρατήρηση καί τήν ἐκτίμηση τῆς δουλιᾶς τῶν *ἰδιωτῶν ἐπιχειρηματιῶν*. (NB)
+ *πειθαρχικά δικαστήρια.*

* — σχετικά μέ τό σημεῖο 6. *Ἡ Σύντ.*

ad 7 κατανομή τοῦ ἐφοδιασμοῦ ἐπεξεργασία (συμμετοχή στήν ἐπεξεργασία) νορμῶν συζήτηση τῆς χορήγησης γιά ἐκμίσθωση.	+ Ὄχι διακηρύξεις + ὄχι «ὑψηλή πολιτική»

ad 7: Ὁ ρόλος τῶν συνδικάτων στά οἰκονομικά καί κρατικά ὄργανα τοῦ προλεταριακοῦ κράτους.

1 { (1) Συμμετοχή στή *συγκρότηση* τῶν οἰκονομικῶν καί τῶν *κρατικῶν* ὀργάνων.
(2) καί στά ὄργανα αὐτά (συζήτηση τῶν ὑποψηφίων, συμβουλευτική ψῆφος) (μέλη συμβουλίων, βοηθοί τῶν εἰδικῶν καί v. v. *) }

2. (3) Δημιουργία διευθυντῶν ἀπό τούς ἐργάτες
{ δεκάδες καλῶν καί ἑκατοντάδων ὑποφερτῶν
ἑκατοντάδες ὑπέροχων καί χιλιάδες ὑποφερτῶν. }

(4) Συστηματική καταγραφή καί τήρηση τῶν καταλόγων τῶν ὑποψηφίων.

3. (5) Ἰδιαίτερα — συμμετοχή στά ὄργανα σχεδιασμοῦ.

(6) Συμμετοχή στή συζήτηση ἀπό τά κρατικά ὄργανα ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς βιομηχανίας καί τῶν ζητημάτων τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας.

4. (7) Παραγωγική προπαγάνδα.

5. (8) Συστηματική γνωριμία μέ ὅλο τόν κύκλο τῆς βιομηχανικῆς δουλιᾶς, ἀπό τή συγκέντρωση τῶν πρώτων ὑλῶν ὥς τή ρευστοποίηση τοῦ προϊόντος.

6. (9) Ἰδιαίτερα:

ἐπεξεργασία τιμολογίων καί νορμῶν ἐφοδιασμοῦ

πειθαρχικά δικαστήρια μέ τόν ὅρο τοῦ πραγματικοῦ διαχωρισμοῦ ἀπό τόν τομέα τῆς διεύθυνσης, ἀπό τό ρόλο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας...

---

* — vice versa — ἀντίστροφα. *Ἡ Σύντ.*

ad 6 (10) τά πειθαρχικά δικαστήρια δέν ἐκφυλίζονται σέ γενικά δικαστήρια.

7. (α) τό προλεταριάτο = τό ταξικό στήριγμα τοῦ κράτους πού περνᾶ ἀπό τόν *καπιταλισμό* στό *σοσιαλισμό*.

(β) τά συνδικάτα = συνεργάτης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, πού καθοδηγεῖται ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα, σέ *ὅλη* τήν οἰκονομική της δουλιά.

(γ) σχολεῖο κομμουνισμοῦ καί εἰδικά *σχολεῖο διεύθυνσης*.

ΣΣ * Νά μάθουμε νά διευθύνουμε. Τό κέντρο βάρους ὄχι ἡ γενική, ἡ ὑψηλή πολιτική (γιά τό ζήτημα αὐτό ὑπάρχει τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία), ἀλλά ἡ πρακτική, ἡ οὐσιαστική δουλιά, πού *διδάσκει* τίς μάζες νά διευθύνουν.

8. Ἀναπόφευκτη ἕνωση 2 ἀντιφατικῶν λειτουργιῶν:

ad 14; { πειθοῦς καί ἐξαναγκασμοῦ / ὑπεράσπισης καί πίεσης }

{ καί κατά στρατιωτικό τρόπο / καί ὄχι κατά στρατιωτικό τρόπο }

Ἀντίφαση τῆς ζωντανῆς πραγματικότητας: σ' αὐτό βρίσκεται ὅλη ἡ οὐσία.

8. 9. *Σύνδεση μέ τίς μάζες*

Νά ζοῦμε *μέσα* στίς μάζες.
Νά ξέρουμε τίς *διαθέσεις* τους.
Νά ξέρουμε τά *πάντα*.
Νά καταλαβαίνουμε τίς μάζες.
Νά ξέρουμε νά τίς πλησιάζουμε.
Νά κατακτήσουμε τήν **ἀπόλυτη** ἐμπιστοσύνη τους.
Νά μήν ἀποσπῶνται οἱ καθοδηγητές ἀπό τήν καθοδηγούμενη μάζα, ἡ πρωτοπορία ἀπ' ὅλη τή στρατιά ἐργασίας.

ad 8; 10. Ἱκανότητα νά συνδυάζουμε τήν πειθώ καί τόν ἐξαναγκασμό.

* — Summa summarum — γενικό συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*

ad 14;

5 *bis;* 11. Πέρασμα στήν *ἐθελοντική* συμμετοχή στά συνδικάτα.
Δικαιώματα καί ὑποχρεώσεις
Σχολεῖο κομμουνισμοῦ:
μεταβατική βαθμίδα ἀνάμεσα στήν πλήρη καθυστέρηση καί στό Κόμμα.

12. Ἡ στάση ἀπέναντι στούς εἰδικούς.
Νά ἀποφεύγονται οἱ δυό ἀκρότητες.
Δολοφονία καί αὐτοκτονία *(τοῦ Ὀλντενμπόργκερ;).*
Παράδειγμα. Αἶσχος.

ad 14; 13. Νά μήν κολακεύουμε τίς μάζες, νά μήν ἀποσπώμαστε ἀπό τίς μάζες.

14. Συνένωση — λύση τῶν διαφορῶν — ἐπίλυση τῶν ἀντιθέσεων:
{Κομμουνιστικό κόμμα + Κομ. Διεθνής}

15 Ἀνανέωση τῆς καθοδηγητικῆς κορυφῆς, μετάθεση τῶν ἀκατάλληλων σέ ἄλλους τομεῖς.

9: (1) Πειθώ καί ἐξαναγκασμός...
(2) ὑπεράσπιση καί πίεση...
(3) ὑπολογισμός τῶν προλήψεων καί τῆς καθυστέρησης — νά μήν ἱκανοποιοῦμε τίς ἰδιοτροπίες καί νά μήν κολακεύουμε, ἀλλά νά ἀνυψώνουμε...
(4) καί κατά στρατιωτικό τρόπο — καί ὄχι κατά στρατιωτικό τρόπο...
αα) οἱ ἀντιθέσεις κάθε *σχολείου* (σχολεῖο τοῦ κομμουνισμοῦ)
ββ) — » — τῆς μεταβατικῆς ἐποχῆς.
Δυό πρακτικά συμπεράσματα: (1) τάκτ (2) Κομμουνιστική Διεθνής.

10: *Συνδικάτα καί εἰδικοί.*
(1) Δολοφονία τῶν μηχανικῶν στά Οὐράλια καί στό Ντονμπάς.
(2) Αὐτοκτονία τοῦ Ὀλντενμπόργκερ.
(3) Ἡ εὐθύνη βαρύνει περισσότερο τό Κομμουνιστικό κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία, παρά τά συνδικάτα.

(4) Τό ζήτημα δέν βρίσκεται στήν εὐθύνη.
Ἡ πιό βαριά δουλιά, ἡ πιό συνηθισμένη στά συνδικάτα.

(5) Σάν κόρη ὀφθαλμοῦ, ἀλλιῶς 0.

11: Ἐξαιρετικός ὁ ρόλος τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας *(σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί μενσεβίκοι καί ἀναρχικοί)* — τελευταῖοι *θεωρητικοί* ὑπερασπιστές τοῦ καπιταλισμοῦ μέσα στό συνδικαλιστικό κίνημα.

Κύριο πεδίο πάλης ἐνάντιά τους, ἡ *ἐξάλειψή* τους.

2

1. Νέα οἰκονομική πολιτική καί συνδικάτα.
2. Κρατικός καπιταλισμός καί συνδικάτα.
3. Οἰκονομική ἰδιοσυντήρηση τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων καί συνδικάτα.

4 + ; { 4. Ριζική διαφορά τῆς ταξικῆς πάλης σέ κράτος μέ καπιταλιστική κρατική ἐξουσία καί σέ κράτος μέ προλεταριακή κρατική ἐξουσία.
5. Τρόπος ὑπεράσπισης τῶν ταξικῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου. } **4.**

5. Πέρασμα στήν ἐθελοντική συμμετοχή στά συνδικάτα.
6. Ἡ σχέση τῶν συνδικάτων μέ τή διεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων.
7. Ὁ ρόλος τῶν συνδικάτων στήν οἰκονομική δράση τοῦ προλεταριακοῦ κράτους.
8. Ἡ σύνδεση μέ τή μάζα τοῦ προλεταριάτου, σάν κύριο καθῆκον καί βάση τῶν συνδικάτων «σχολεῖο τοῦ κομμουνισμοῦ».

9. Οἱ ἀντιφατικές πλευρές τῶν καθηκόντων τῶν συνδικάτων στή μεταβατική ἐποχή ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

(8 + 10 + 13)

9. *Ἀντιφάσεις σ' αὐτή τήν ἴδια τήν κατάσταση τῶν συνδικάτων στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.*

ad 9. 10. Τρόποι ἐπίλυσης τῶν ἀντιφάσεων αὐτῶν.

10. 11. Συνδικάτα καί «εἰδικοί».

11. 12. Τό καθῆκον τῆς ἀνανέωσης τῶν καθοδηγητικῶν στελεχῶν τῶν συνδικάτων.

Γράφτηκε στίς 28-30 τοῦ Δεκέμβρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 6

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΟΥ» *

1

Σχέδιο ἄρθρου [204]

α «'Αλπινιστής»... στά 'Ιμαλάια.
β Λεβί καί Σερράτι + 2 καί 2¹/₂.
γ Χωρίς μεταφορικές ἔννοιες.
δ «Κομμουνιστική ἔπαρση».
| Παραχρησιμοποίησε διοικητικές μεθόδους.
| 'Αποσπάσματα ἀπό τόν Τοντόρσκι, σελ. 61-62. [205]

'Απόφαση γιά τά συνδικάτα.
'Εποχή προπαγάνδας μέ διατάγματα

ε Τό «'Ενιαῖο μέτωπο» τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ προλεταριάτου καί οἱ ἐκλογές στήν 'Αγγλία.
'Η στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους.
6. Σάν Σ ** ἡ *κομμουνιστική* ἄποψη
σύντομα
καί ἡ ἀστική τάξη καί ἡ ἀστική πρωτοβουλία
λεπτομερειακά.
7. 'Επαίσχυντα γεγονότα (Κορέα) καί φλέγοντα ζητήματα, λόγω τῆς ἐνδεχόμενης καί πιθανῆς «ἐπίθεσής» τους γιά τό ζήτημα τῆς Γεωργίας, καί σοβαρά ἀπό ἄποψη ἀρχῶν.
8 ***.

Γράφτηκε τό Γενάρη τοῦ 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 415-423. *'Η Σύντ.*
** — Σάν συμπέρασμα. *'Η Σύντ.*
*** "Ολο τό σχέδιο στό χειρόγραφο ἔχει διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *'Η Σύντ.*

2

Ι καί ΙΙ. 1922.

Σχέδιο καί άρχή τοῦ άρθριδίου: «Σημειώσεις δημοσιολόγου»:

§ I: Γιά τήν ἀνάβαση στά ψηλά βουνά *. «Σάν **εἶδος παραδείγματος**» *(1-4)* [206].

§ II: **«Χωρίς μεταφορικές ἔννοιες»** *(4-8)*. Κάθε σύγκριση κουτσαίνει **.

Πάνω ἀπ' ὅλες τίς προηγούμενες ἐπαναστάσεις. Κτῆμα ἐς ἀεί ***

α)) ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση («διαζύγιο καί ὁ φεουδάρχης Π. Α. Σορόκιν»). «Ἐκονομίστ», τεῦχ. 1 ****

β)) ἔξοδος ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο *****.

γ)) Σοβιετικό κράτος.

Νά μπεῖ ἐπικεφαλίδα:

Γιά τή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας, γιά τήν ἀποχώρηση τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ ἀπό τή Γεωργία, γιά τή νομιμοποίηση τῶν μενσεβίκων, γιά τό κυνήγι τῆς ἀλεποῦς κτλ.

§

«καθαροί δημοκράτες — μά οἱ ἴδιοι φεουδάρχες» (διαλεκτική κι' αὐτή).

§

«ἡ ἰδανική τριάδα»: Μάρτοφ, Τσερνόφ καί ἀναρχικοί. «Ἰδανική» γιά τούς καπιταλιστές: ἰδεωδῶς-καθαρή — κουτή — σχολαστική — τιποτένια — δογματική — βολική — μέ ἐπιροή (ἰδεώδης γιά τό μπάσιμο στήν ἐργατική τάξη τῶν ἰδεῶν τῆς ἀστικῆς τάξης) — ἀνίσχυρη, — φλύαρη etc.

|| *N B:*

Πότε μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι *μπῆκαν* τά θεμέλια τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας; Ὅταν θά ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀνταλλαγή

---

* Ἡ φράση αὐτή στό χειρόγραφο ἔχει διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

** Στό χειρόγραφο αὐτή καί ἡ ἑπόμενη παράγραφος ἔχουν διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

*** Ἡ φράση αὐτή εἶναι γραμμένη ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στά ἑλληνικά. *Σημ. μετ.*

**** Βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἐκδ., τόμ. 33ος, σελ. 208-210. *Ἡ Σύντ.*

***** Στό χειρόγραφο αὐτό καί τό ἑπόμενο σημεῖο ἔχουν διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

προϊόντων μέ τήν ἀγροτιά. Ὅταν *οἰκονομικά* ἱκανοποιηθεῖ ὁ ἀγρότης!! || NB

Ὑποχώρηση
Πρός *τό ἐμπόριο:* Quid est économiquement parlant? * *Σύνδεση.*

Πρός τόν κρατικό καπιταλισμό.
(σύγκρ. IV. 1918)

(IX.) (X.) (XI.) (XII.)
NB: **Κεντρ. Ἑν. Καταν. Συνεταιρισμῶν** *1—3—6—16* ** = «προετοίμαστική οἰκονομία γιά τό σοσιαλισμό»...
NB: ἑκατοντάδες ἑκατομ. χρυσά ρούβλια *κέρδος*
Ἀκόμη καί ἡ «ἰδεώδης τριάδα» (Μάρτοφ + Τσερνόφ + Γκλντμ [207]) δέν θά καταστρέψει.

Τά δικαστήριά μας καί ὁ «κρατικός (NB) καπιταλισμός».
Ὄχι 150 ἑκατομ. ρούβλ.,
ἀλλά φυλακή
\+ καί ἀπέλαση στό ἐξωτερικό.

§ *γιά τήν ἔννοια τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ* διαλεκτική χρήση τῆς ἔννοιας αὐτῆς.

III: Λεβί καί Σερράτι: οἱ πιό ἀριστεροί ἀπό αὐτούς, πού βρίσκονται «στήν ἄλλη πλευρά τοῦ χαρακώματος».

§ IV:
τώρα:
κατάσταση τοῦ Κόμματος:
I. N. Σμιρνόφ
Λέσχη συζητήσεων
Ποσσέ
ποιητής
ἐσωτερικά,
καί ἐξωτερικά: Λεβί καί Σερράτι.

IV: Κομμουνιστική ὑπεροψία ἤ κομμουνιστική ἔπαρση.
Ἡ ρωσική γλώσσα προοδεύει πρός τήν πλευρά τῆς ἀγγλικῆς.
Νέπ, — Κομ, — συνδ, — σοβ, — ἐργ. κοοπ, etc.
Διαχειριστής (ἔξυπνος, τίμιος, ἔμπειρος etc.)
vs *** κομμουνιστική ὑπεροψία

* — Τί σημαίνει, λέγοντας οἰκονομικά; *Ἡ Σύντ.*
** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 488. *Ἡ Σύντ.*
*** — versus — σέ σύγκριση μέ· σέ σχέση μέ. *Ἡ Σύντ.*

(σύγκρ. IV. 1918).

§ *μέ τίνος χέρια θά δημιουργηθεῖ ὁ κομμουνισμός;*

'Απόσπασμα ἀπό τόν Τοντόρσκι, σελ. 61-62.

|| Ἑκατό ἀστοί vs 100 κομμουνιστές. ||

«... Αὐτός, πού παραχρησιμοποίησε διοικητικές μεθόδους...» (σέ μᾶς οἱ περισσότεροι δέν *χρησιμοποιοῦν ἀρκετά* τίς διοικητικές μεθόδους)

Ἡ ἀπόφαση γιά τά συνδικάτα, τό «πνεῦμα» της καί ἡ στάση ἀπέναντι σ' αὐτήν τῆς «κομμουνιστικῆς ἔπαρσης».

Ἡ ἐποχή τῆς προπαγάνδας μέ διατάγματα καί ἡ ἄλλη ἐποχή.

Ἡ πολιτιστική δουλιά, τό *«πολιτιστικό ρεῦμα» καί οἱ μικροϋποθέσεις*... περίοδος 1880 1890 τοῦ XIX αἰώνα;

...στά κόμματα ἤ στά ρεύματα τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας...

V: Ἡ στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους (+ στούς ἐσέρους καί *στούς ἀναρχικούς)* καί τό ἑνιαῖο μέτωπο.

§ 1. Μπονόμι καί 'Ιρλανδία + Γεωργία.

Τό δικό μας σχέδιο νόμου, ὅμως σέ σᾶς κ.κ.σοσιαλδημοκράτες τῆς Γερμανίας; *καί διάφορα ἀστικά κόμματα;* {Ὄχι < 5 χρόνια στό ἐξωτερικό τουφεκισμός}

Τά δυό παγκόσμια μέτωπα καί ἡ «μέση ὁδός», *«οἱ μισομπολσεβίκοι»*, σύγκρ. τόν *ἰνδό*-τολστοϊστή.

Οἱ ἐκλογές στήν 'Αγγλία

||||| ἀμείλικτη πάλη... καί ... *συνασπισμός!!*

Etwa *:

|| (α) Γιά τό ἐπιζήμιο τῆς ἀποθάρρυνσης καί γιά τό ὄφελος τοῦ ἐμπορίου.
(β) Γιά τά θεμέλια τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας.
(γ) Τό παράδειγμα τοῦ Βεσιεγκόνσκ.
(δ) Γιά τήν «ἰδανική τριάδα».
(ε) Οἱ καθαροί δημοκράτες — οἱ ἴδιοι εἶναι φεουδάρχες.
(ζ) Γιά τή Γεωργία καί τή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

* — **Περίπου.** *Ἡ Σύντ.*

(η) Γιά τήν ἔννοια τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ.
(θ) Γιά τό ἑνιαῖο μέτωπο. Οἱ ἐκλογές στήν Ἀγγλία.
(ι) Ἐποχή τῆς προπαγάνδας μέ διατάγματα.
(κ) Ὁ ὀμπλομοφισμός.
(λ) Τό πολιτιστικό ρεῦμα καί οἱ μικροϋποθέσεις.
(μ) «Κομμουνιστική ὑπεροψία καί κομμουνιστική ἔπαρση». Διαχειριστής.
(ν) Τά δυό μέτωπα καί ἡ μέση ὁδός· ὁ Ἰνδός - τολστοϊστής.
(ξ) Πολιτική καί διοικητικές μέθοδοι.
(ο) Γιά τή στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους. Ἡ νομιμοποίησή τους.

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στά 1930-1931 στή 2-3 ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXVII

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΛΕ

δέν κάνει στά ρωσικά νά είπωθεῖ

δέν κάνει ἔτσι νά εἰπωθεῖ, *τῆς διεκπεραίωσης τῶν ὑποθέσεων*

ἤ *πού ἀφορᾶ τή διεκπεραίωση τῶν ὑποθέσεων* — αὐτό *εἶναι καλύτερο.*

. . . . . .

10. Ὅλες οἱ κατηγορηματικές ἀποφάσεις τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, δηλ. αὐτές πού ἐπιλύνουν ζητήματα οὐσίας, ἐκτός ἀπ' αὐτές πού ὑποδείχνονται στό ἄρθρο 5, μεταβιβάζονται στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Καί ὅλες οἱ ειδικές ἀποφάσεις ἐπουσιώδους χαρακτήρα, ὅπως: διάφορες ἔρευνες, συγκέντρωση ἀπαραίτητων στοιχείων, μεταβίβαση τῶν ὑποθέσεων κατά ὑπηρεσίες, κάθε εἶδους ἀπαντήσεις σέ ἐπερωτήσεις τῶν ὑπηρεσιῶν, πού ἀπευθύνονται στό Μικρό ΣΛΕ, καθώς ἐπίσης οἱ ὑποθέσεις τῆς διεύθυνσης καί τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων τοῦ ΣΛΕ ἐπιλύνονται ἀπό τό Μικρό Συμβούλιο ἐξονόματός του δριστικά καί δέν μεταβιβάζονται στό Μεγάλο Συμβούλιο.

\+ Συστήνω νά μπεῖ: ὑποχρεωτική πρόσκληση ἀντιπροσώπου τοῦ Σοβιέτ βουλευτῶν Μόσχας γιά ὅλα τά ζητήματα πού τό ἀφοροῦν.

\+ ὑποχρεωτική πρόσκληση *ὅλων* τῶν ἐνδιαφερόμενων Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων.

Γράφτηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1922

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

13 τοῦ Φλεβάρη 1922.

ΚΕ τοῦ ΚΚΡ ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ῞Εντυπο «Α» ἀρ. 38	ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) 1922	*Προλετάριοι ὅλων τῶν χωρῶν ἑνωθεῖτε!*

1. Ἕδρα τοῦ πυρήνα: πόλη / χωριό — Μόσχα — νομός / ἐπαρχία

Ἀχτίδα Ζαμοσκβορέτσιγια — κυβερν. / περιοχή — Τμῆμα Κρεμλίνου ἀρ. 1.

2. Ὀνομασία ἐπιχείρησης (ἱδρύματος, στρατ. τμήματος) στό ὁποῖο εἶναι ὀργανωμένος ὁ πυρήνας Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἀριθ. κομματ. βιβλιαρίου 224.332.
3. Ὀνομασία τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης, πού χορήγησε τό βιβλιάριο Ἀχτίδα Ζαμ.
4. Ἐπώνυμο. Οὐλιάνοφ (Λένιν). 5. Ὄνομα καί πατρώνυμο Βλαντίμιρ Ἰλίτς.
6. Φύλο Α. 7. Ἡλικία: γεννήθηκε τό 1870· ἀριθμός συμπληρωμένων χρόνων: 52 χρόνια.
8. Γλώσσα πού μιλᾶτε ρωσική 9. Ποιές γλῶσσες ἐκτός ἀπ' αὐτή, μιλᾶτε ἐλεύθερα: Ἐλεύθερα καμιά.
10. α) Ἔχετε ὁποιεσδήποτε θρησκευτικές ἀντιλήψεις (πεποιθήσεις); (ναί, ὄχι) ποιές συγκεκριμένα: Ὄχι.

    β) Ἄν δέν πιστεύετε, ἀπό ποιά ἡλικία: ἀπό 16 χρονῶν.

11. Ἀριθμός μελῶν οἰκογενείας πού μένουν μαζί μέ τόν ἐρωτούμενο (χωρίς τόν ἴδιο): συντηρούμενοι: δυό
ὑπηρεσία: δυό

12. Μόρφωση: α) ἐγγράμματος (ναί, ὄχι): Ναί. β) ἄν σπουδάσατε ἤ σπουδάζετε ἀναφέρετέ το: —

Πίνακας I. Μόρφωση

Τύπος ἐκπαιδευτικοῦ ἱδρύματος (διτάξιο τῶν Ζέμστβο· τετρατάξιο πόλης· ἐπαγγελ. τεχν. σχολή· νυχτερινές σχολές αὐτοκινήτων· ἀεροπορικές σχολές· γυμνάσιο· πανεπιστήμιο· κομματ. σχολή). Ἡ ἐξωσχολική μόρφωση σημειώνεται μέ τίς λέξεις «αὐτοδίδακτος», «οἰκιακή»	Πόσα χρόνια σπουδάσατε	Τελειώσατε σχολεῖο (ναί, ὄχι, ἔφυγα ἀπό τήν τάδε τάξη, σπουδάζω)
13	14	15
α. Τελείωσα κλασσικό γυμνάσιο τό 1887 β. καί ἔδοσα πανεπιστημιακές πτυχιακές ἐξετάσεις γ. στή νομική σχολή σάν ἐξωτερικός τό 1881	8 χρόνια (στό γυμνάσιο)	Τελείωσα γυμνάσιο. Τίς πανεπιστημιακές πτυχιακές ἐξετάσεις ἔδοσα σάν ἐξωτερικός.

16. Ἄν ἔχετε ἐπιθυμία νά σπουδάσετε, σέ τί ἀκριβῶς (γράμματα, ἐπιστῆμες, τέχνες, ἐπαγγέλματα, ποιά συγκεκριμένα):

Πίνακας II. Κοινωνική καί ἐθνική προέλευση

Σχέση πρός τόν ἐρωτούμενο	Βασικό ἐπάγγελμα ἤ ἀπασχόληση, θέση, βαθμός	Θέση στό ἐπάγγελμα (ἰδιοκτήτης μέ μισθωτούς ἐργάτες· ἰδιοκτήτης-ἄτομο· μισθωτός ἐργάτης· πρόσωπο «ἐλεύθερου ἐπαγγέλματος»· ἰδιοκτήτης σπιτιῶν· νοικοκυρά)	Ἐθνικότητα
17	18	19	20
1. Παπούς (ἀπό τήν πλευρά τοῦ πατέρα)...............	δέν ξέρω		
2. Πατέρας..........	διευθυντής δημοτικῶν σχολείων		
3. Μητέρα...........	—		

21. Ἀπό ποιά ἡλικία ζεῖτε μέ τήν ἐργασία σας: ἀπό **27** χρονῶν (**περίπου**)· σάν μισθωτός ἤ στό νοικοκυριό σας (ὑπογραμμίστε): **φιλόλογος.**

22. α) **Κύριο ἐπάγγελμα καί εἰδικότητα ὥς τό 1917. Φιλόλογος.**
β) Πόσα χρόνια δουλέψατε σ' αὐτό τό ἐπάγγελμα: **περίπου 20 (1897-1917).**

23. Βασική πηγή πόρων ζωῆς ὥς τό 1914: **φιλολογική δουλιά καί μισθός ἀπό τό Κόμμα.**
στά 1914-1917. **Τό ἴδιο.**

Πίνακας ΙΙΙ. Ἐργατικός καί ὑπαλληλικός χρόνος ὑπηρεσίας ἀπό τό 1917 μέχρι τό τωρινό ἐρωτηματολόγιο

Περίοδος δουλιᾶς	Τόπος δουλιᾶς: Ὀνομασία ἐπιχειρήσεων (ἱδρυμάτων, στρατιωτικοῦ τμήματος) ὅπου δούλεψε ὄχι λιγότερο ἀπό τρεῖς μῆνες καί πού δουλεύει σήμερα	Τόπος δουλιᾶς: Πόλη ἤ κυβερνεῖο	Εἶδος ἀπασχόλησης	Σάν μισθωτός Μέ ἐκλογές, μέ διορισμό	Διάρκεια δουλιᾶς: Ἀπό πότε μέχρι πότε: Μήνας χρόνος	Ἀπό πότε μέχρι πότε: Μ. χρ.	Σύνολο δουλιᾶς: Μῆνες	Σύνολο δουλιᾶς: Χρόνια
24	25	26	27	28	29	30	31	32
Α. Ἀπό τό 1917 ὥς τόν καιρό πού ἀνέλαβα τή σημερινή θέση	α...	...	...	...	...	...	...	...
	β...	...	...	...	...	...	...	...
	γ...	...	...	...	...	...	...	...
	δ...	...	...	...	...	...	...	...
	ε...	...	...	...	...	...	...	...
Β. Τή στιγμή τοῦ ἐρωτηματολογίου:	α. ἀπό **Χ. 1917 πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ**	**Μόσχα**		**Μέ διορισμό**	**ἀπό τίς 25. Χ 1917**		**4**	**3**
	β...	...	...	...	...	...	...	...

33. Τελευταῖες μηνιαῖες ἀποδοχές: (χρηματικές): **τιμολογική κατηγορία 17,** βασικός μισθός .... ρούβλ., ὅλες οἱ ἀποδοχές: **4 700 000**[208].

Πίνακας IV. Κομματική ἡλικία

Ὀνομασία τοῦ Κόμ. ἤ τῆς ὁμάδας	Θέση στήν ὀργάνωση («ἐπαγ/τίας», μέλος κομματικῆς ἐπιτροπῆς, γραμ. κομματικῆς ἐπιτροπῆς, ὀργανωτής διαφ/στής, προπ/νδιστής, μέλος ἐργ. μαχητ. ὁμάδας, τεχνικός, ἁπλό μέλος)	Τόπος δουλιᾶς (πόλη, κυβερνεῖο)	Χρόνος παραμονῆς στό Κόμμα		
			Μπῆκε στό κόμμα (χρόνος, μήνας)	Βγῆκε (χρόνος μήνας)	Διάρκεια παραμονῆς στό Κόμμα (σέ χρόνια καί μῆνες)
34	35	36	37	38	39
KKP(μπ)	ἐπαγγελματίας, μέλος τῆς ΚΕ	Μόσχα	1895 (οὐσιαστικά)	—	περίπου 27 χρόνια

Πίνακας V. Ἐπαναστατική ἡλικία

Συμμετοχή	Ἀριθμός περιπτώσεων
40	41
1. Σέ ἀπεργίες οἰκονομικές	—
2. » » πολιτικές	—
Σύνολο	
3. Σέ πολιτικές διαδηλώσεις	—
4. Σέ φοιτητικά κινήματα	(1887)
5. Σέ παράνομους κύκλους	πολλούς
6. Σέ παράνομες συγκεντρώσεις ἤ διαδηλώσεις	πολλές
7. Σέ πρωτομαγιάτικες συγκεντρώσεις	
8. Σέ ἔνοπλες ἐξεγέρσεις καί παρτιζάνικες ἐνέργειες	—
9. Σέ κομματικές συνδιασκέψεις	Σχεδόν σέ ὅλα
10. Σέ κομματικά συνέδρια	

42. Χρόνια φυλακῆς: α) ἔκανε σέ φυλακή: 1 χρόνο καί 2 μῆνες· σέ διοικητική ἐξορία: 3 χρόνια — μῆνες, σέ ἐκτόπιση — χρόνια — μῆνες· πολιτικός πρόσφυγας = Περίπου 10 χρόνια .... μῆνες· ἀριθμός πραγματοποιημένων ἀποδράσεων: —

43. α) Τί ἐφημερίδες καί περιοδικά διαβάσατε τό 1921 (ὀνομάστε τα): διάφορα.

β) Κανονικά, συμπτωματικά, ποτέ: **ὄχι κανονικά.**

γ) Ἂν δέν διαβάσατε ποτέ, γιατί (δέν ὑπάρχουν ἐφημερίδες, δέν ὑπάρχει χρόνος, δέν ὑπάρχει ἐνδιαφέρον) —

δ) Ἂν διαβάζετε, ποῦ διαβάζετε (στό σπίτι, στήν ὑπηρεσία, στή βιβλιοθήκη, στό ἀναγνωστήριο, στίς βιτρίνες ἐφημερίδων): **στό σπίτι.**

44. α) Ἀπό πότε εἶστε μέλος τοῦ συνδικάτου: ἀπό τό 19........

β) Παίρνετε σήμερα μέρος στή δουλιά τῶν συνδικάτων (ναί, ὄχι) **ὄχι.**

γ) Ἂν παίρνετε μέρος, σέ τί συγκεκριμένα: —

Πίνακας VI. Ὑπηρεσία στό στρατό σάν στρατιωτικό στέλεχος καί σάν πολιτικός ἐπίτροπος

Σέ ποιό στρατό	Εἶδος ὅπλου καί εἰδικότητα (πεζικό, ἱππικό, πυροβολικό, σκαπανέων, μηχανικό)	Ἀνώτερη στρατιωτική ὀνομασία καί βαθμός (ὁπλίτης, διοικητής λόχου)	Διάρκεια ὑπηρεσίας: Ἀπό πότε μέχρι πότε — Μήνας Χρόνος	Διάρκεια ὑπηρεσίας: Ἀπό πότε μέχρι πότε — Μήνας Χρόνος	Σύνολο ὑπηρεσίας: Μήνας	Σύνολο ὑπηρεσίας: Χρόνος	Ἀριθμός περιπτώσεων — Συμμετοχή: Σέ ἀνταλλαγή πυρῶν κτλ.	Ἀριθμός περιπτώσεων — Συμμετοχή: Σέ μάχες σῶμα πρός σῶμα	Ἀριθμός περιπτώσεων — Τραύματα: Ἀπό πυροβόλο ὅπλο	Ἀριθμός περιπτώσεων — Τραύματα: Ἀπό ἀγχέμαχο	Πόσα στρατιωτικά μετάλλια πῆρε
45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
1. Στόν τσαρικό στρατό											
2. Στό Λευκό στρατό											
3. Στόν πράσινο στρατό	Ὄχι										
4. Στόν Κόκκινο στρατό											

57. Ἂν εἴσαστε σέ στρατιωτική ὑπηρεσία, περάσατε τή Γενική στρατιωτική ἐκπαίδευση (ναί, ὄχι) **Ὄχι.**

58. Πότε ἀποστρατευτήκατε — μήνας 19 — —

59. α) Ἂν εἶστε κάτοικος πόλης, ἤ ἐργάτης διατηρεῖτε ὁποιεσδήποτε σχέσεις μέ τό χωριό (ναί, ὄχι) — —

β) Ποιές συγκεκριμένα (ἔχω δικό μου ἤ μαζί μέ ἄλλα πρόσωπα νοικοκυριό ἀγροτικό, κηπευτικό, μελισσοκομικό κτλ.) —

γ) Σέ τί ἐκφράζεται ἡ συμμετοχή σας στό νοικοκυριό αὐτό (σέ προσωπική ἐργασία, σέ χρηματική ὑποστήριξη). — —

Παρατηρήσεις:

Πόλη *Μόσχα*... 13 τοῦ Φλεβάρη 1922

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο (πανομοιότυπο τῆς πρώτης σελίδας) τό 1924 στό περιοδικό «Ὀγκονιόκ», τεῦχ. 7

Γιά πρώτη φορά δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο (πανομοιότυπο) τό 1926 στό βιβλίο: Ι. Γκ. Λαζιάν ««Ὁ προσωπικός φάκελλος» τοῦ μέλους τοῦ ΚΚΡ (μπ) Β.Ι. Οὐλιάνοφ (Λένιν)». Μόσχα — Λένινγκραντ, ἐκδ. τῆς ἐφημερίδας «Μοσκόβσκι Ραμπότσι»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό συμπληρωμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἐρωτηματολόγιο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ *

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

«ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ, ΤΙΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ ΤΟΥΣ», ΠΟΥ ΨΗΦΙΣΕ ΤΟ III ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε δυό φορές (στίς 10 τοῦ Ἰούνη καί στίς 9 τοῦ Ἰούλη 1921) τό σχέδιο τῶν «Θέσεων» καί ἔστειλε τίς παρατηρήσεις του στούς συντάκτες τους Ο. Β. Κούουσινεν καί Β. Κιόνεν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 13-15, 56). Οἱ «Θέσεις» συζητήθηκαν στήν Ἐπιτροπή καί μέ μικρές ἀλλαγές ψηφίστηκαν ἀπό τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στίς 12 τοῦ Ἰούλη.

«ΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ», ΠΟΥ ΨΗΦΙΣΕ ΤΟ III ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τό σχέδιο τῶν «Θέσεων» καί ἔστειλε τίς παρατηρήσεις του στήν Ἐπιτροπή τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν τακτική ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 10 τοῦ Ἰούλη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 435). Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔγιναν δεκτές ἀπό τήν Ἐπιτροπή καί ἀπό τό συνέδριο.

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΜΕΤΩΠΟ, ΠΟΥ ΨΗΦΙΣΕ Η ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΟ ΔΕΚΕΜΒΡΗ ΤΟΥ 1921

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τίς θέσεις γιά τό ἑνιαῖο μέτωπο καί ἔκανε παρατηρήσεις σ' αὐτές στίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 273). Οἱ Θέσεις διορθώθηκαν σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις του.

---

* Ἐφόσον στόν κατάλογο τῶν ἐργασιῶν τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού μέχρι σήμερα δέν βρέθηκαν, συμπεριλαμβάνονται μόνο τά γράμματα, ὁ κατάλογος θά παρατίθεται στούς ἀντίστοιχους τόμους ἀλληλογραφίας.

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΤΗ ΣΧΕΔΙΑΖΟΜΕΝΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τό σχέδιο ἀπόφασης καί στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1921 ἔστειλε στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τίς προτάσεις του, γιά νά γίνουν οἱ ἀλλαγές στό σχέδιο (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 404-405). Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν πάρθηκαν ὑπόψη στήν ἀπόφαση πού ψήφισε στίς 4 τοῦ Μάρτη ἡ πρώτη πλατιά Ὁλομέλεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΤΗΣ XI ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

Οἱ Θέσεις πού ἐπεξεργάστηκε ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τό ἑνιαῖο μέτωπο, στίς ὁποῖες ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε τίς παρατηρήσεις του (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 273), διορθώθηκαν σύμφωνα μέ τίς παρατηρήσεις αὐτές καί ψηφίστηκαν στήν XI συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος. Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν μπῆκαν στήν παράγραφο 19 τῆς ἀπόφασης.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΣΕ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΡΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τό σχέδιο τῆς ἀπόφασης αὐτῆς καί ἔκανε τίς παρατηρήσεις του στίς 22 τοῦ Δεκέμβρη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 285-286). Ἡ ἀπόφαση διορθώθηκε στό πνεῦμα τῶν ὑποδείξεων τοῦ Β. Ι. Λένιν.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Τό ζήτημα γιά τήν κατάσταση τῶν μεταφορῶν ἐξετάστηκε ἀπό τήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1921. Ἡ Ὁλομέλεια ἐνέκρινε τά συμπεράσματα τοῦ Φ.Ε. Τζερζίνσκι γιά τήν κατάσταση τῶν μεταφορῶν μέ τίς ἀλλαγές πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 84).

ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε στίς 5 ἤ 6 τοῦ Σεπτέμβρη 1921 τήν προσθήκη στήν ἀπόφαση αὐτή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 117). Ἡ ἀπόφαση πού προκλήθηκε ἀπό τίς μεγάλες δυσκολίες στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ ψηφίστηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 6 τοῦ Σεπτέμβρη μέ τίς προσθῆκες τοῦ Β. Ι. Λένιν.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥΣ

Ἡ προσθήκη πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 μπῆκε στήν ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 134).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ Σ. ΡΟΥΤΓΚΕΡΣ

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τίς προτάσεις πού ἀποτέλεσαν τή βάση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἡ ὁποία ψηφίστηκε στίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 143). Οἱ διορθώσεις πού ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν ἀπόφαση φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ἡ διόρθωση πού ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1921 στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού εἶχε προτείνει νά καταργηθεῖ ἡ Ἐπιτροπή μισθολογίου, ψηφίστηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τήν 1η τοῦ Δεκέμβρη (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 260).

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) «ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΜΟΙΒΑΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ-ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ»

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐξέθεσε τίς παρατηρήσεις του γιά τίς ἐλλείψεις πού ὑπῆρχαν στήν ἐγκύκλιο τῆς ΚΕ τῆς 16 τοῦ Ἰούνη 1921 σχετικά μέ τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στά κομματικά καί στά δικαστικά-ἀνακριτικά ἱδρύματα στά δυό σημειώματα πού ἔστειλε στόν Β. Μ. Μόλοτοφ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 243).

Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν πάρθηκαν ὑπόψη ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ, πού εἶχε σχηματιστεῖ στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1921. Ἡ νέα ἐγκύκλιος πού εἶχε δημοσιευτεῖ στίς ἀρχές τοῦ Γενάρη 1922 ὑπογράμμιζε τήν ἀνάγκη νά δυναμώσει ὁπωσδήποτε ἡ ποινική εὐθύνη τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος.

«ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ»

Ἡ ἐπεξεργασία τῆς «Ἐντολῆς τοῦ ΣΛΕ γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἀρχῶν τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς» ἔγινε τόν Ἰούλη τοῦ 1921 μέ τήν ἄμεση καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 101-116 Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 276-278). Οἱ διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν στίς «Θέσεις γιά τήν πραγματοποίηση τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς», πού δημοσιεύονται σέ τοῦτο τόν τόμο (σελ. 73), μπῆκαν στήν «Ἐντολή» πού ψήφισε ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί ἐπικυρώθηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 9 τοῦ Αὐγούστου.

«ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ», ΠΟΥ ΨΗΦΙΣΕ ΤΟ IX ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

Γιά τή θεώρηση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς ὁ Β. Ι. Λένιν γράφει στό σημείωμά του πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ τῆς 25 τοῦ Δεκέμβρη 1921: «Τήν εἶδα, ἔκανα *μικρές* διορθώσεις (μέ κόκκινο μελάνι)» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 300). Ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε ἀπό τό συνέδριο στίς 26 τοῦ Δεκέμβρη. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τό σχέδιο τῆς ἀπόφασης μέ τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΗΣ ΣΟΣΔΡ

Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ ἀστικοῦ κώδικα τῆς ΣΟΣΔΡ ἔγινε μέ τήν ἄμεση καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού ἔκανε μιά σειρά παρατηρήσεις ἀρχῶν, παρατηρήσεις θεμελιακοῦ χαρακτήρα καί πέτυχε νά βροῦν τήν ἔκφρασή τους στόν κώδικα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 396-400, 401). Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε ἐκτίμηση τοῦ ἀστικοῦ κώδικα τῆς ΣΟΣΔΡ στήν IV σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς IX περιόδου στίς 31 τοῦ Ὀχτώβρη 1922 (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 355-356).

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ (ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΟΣΔΡ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ, ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ, ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ, ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΑ)

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τό σχέδιο τῆς διακοίνωσης καί στό γράμμα του πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν στίς 24 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 ἔκανε τίς παρατηρήσεις του σ' αὐτό (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 185-188). Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν πάρθηκαν ὑπόψη κατά τήν τελική σύνταξη τῆς διακοίνωσης.

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΟ ΑΣΛΟ. *5 τοῦ Ἰούλη 1921.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ. *8 τοῦ Ἰούλη 1921.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΛΥΤΕΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ. *15 τοῦ Σεπτέμβρη 1921.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΑ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΑΣΛΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΑ ΣΟΒΧΟΖ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΜΟΣΧΑΣ. *30 τοῦ Σεπτέμβρη 1921.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ Σ. ΡΟΥΤΓΚΕΡΣ. *17 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ. *21 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ Π.Α. ΜΕΣΙΑΤΣΕΦ ΣΑΝ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΑΠΟΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΤΟ ΣΛΕ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΕΑ. *1 τοῦ Νοέμβρη 1921.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΑ ΓΙΑ ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΟΥΝ ΟΛΕΣ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΣΕΑ. *2 τοῦ Νοέμβρη 1921.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΗ ΕΜΠΡΟΘΕΣΜΗΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΛΑΪΚΑ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΤΟΥΣ ΥΛΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ. *4 τοῦ Νοέμβρη 1921.*

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΣΕΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ. *22 τοῦ Νοέμβρη 1921.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ «ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΙΝΕΣ ΓΙΑ ΨΕΥΔΕΙΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ». *24 τοῦ Νοέμβρη 1921.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ «ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ». *28 τοῦ Νοέμβρη 1921.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΩΝ ΟΥΡΑΛΙΩΝ ΜΕ ΣΙΤΗΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ. *2 τοῦ Δεκέμβρη 1921.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά σχέδια καί τά πρωτότυπα τῶν παραπάνω ἀποφάσεων μέ τίς συμπληρώσεις, τίς παρατηρήσεις καί τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἕνα μεγάλο μέρος τῶν διορθώσεων στίς ἀποφάσεις αὐτές ἔχει δημοσιευτεῖ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 62, 141-142, 143, 243, 244, 245· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 199, 331· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 284-287· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 331, 342-343, 363).

ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ «Σ' ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΚΑΝΟΥΝ ΚΡΙΤΙΚΗ»

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τήν πρώτη παραλλαγή τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ στίς 2 τοῦ Ἰούλη 1921. Τίς παρατηρήσεις του τίς ἐξέθεσε σέ γράμμα του πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι τῆς 2 τοῦ Ἰούλη (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 269-270).

«ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟΥ»

Τίς θέσεις τίς εἶχαν ἐπεξεργαστεῖ τά μέλη τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ Α. Σ. Κισελιόφ, Α.Α. Μπελόφ καί Γ. Κ. Γκίντιν. Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τίς θέσεις στίς 4 τοῦ Σεπτέμβρη καί ἔκανε μιά σειρά διορθώσεις καί συμπληρώσεις (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 258-260).

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΣΛΟ «ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τίς θέσεις τοῦ ΑΣΛΟ καί ἔκανε παρατηρήσεις σ' αὐτές στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 477-481). Οἱ θέσεις, ὅπως φαίνεται ἀπό τό συνοδευτικό γράμμα τοῦ συντάκτη τους Ι. Τ. Σμίλγκα, προορίζονταν να συζητηθοῦν ἀπό στελέχη τοῦ ΑΣΛΟ, τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου, τοῦ ΠΚΣΣ καί τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΛΕ

Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου κανονισμοῦ γιά τό Μικρό ΣΛΕ ἄρχισε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού διατυπώθηκε σέ γράμμα του τῆς 15 τοῦ Φλεβάρη 1922 πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 366-367). Στήν πορεία τῆς δουλιᾶς ὁ Λένιν ἐπέφερε ριζικές ἀλλαγές στό σχέδιο τοῦ κανονισμοῦ γιά τό Μικρό ΣΛΕ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 367-370).

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ (ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ)

Ὁ Β. Ι. Λένιν διάβασε τίς θέσεις καί ἔκανε μιά σειρά παρατηρήσεις σ' αὐτές στίς 3 τοῦ Μάρτη 1922 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 425-426).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΛΕ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ. *28 τοῦ Ἰούνη 1921.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ. *Ἀνάμεσα στίς 19 καί 21 τοῦ Σεπτέμβρη 1921.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ν. ΣΜΙΡΝΟΦ. *24 τοῦ Σεπτέμβρη 1921.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΑ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΑΚΡΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ, ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΩΝ, ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΞΥΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥΣ ΓΡΑΜΜΩΝ. *27 τοῦ Σεπτέμβρη 1921.*

ΕΠΕΡΩΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ ΤΗΣ ΣΠΟΡΑΣ. *4 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ. *13 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ. *20 ἤ 21 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ. *22 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΣΤΑΡΚΟΦ. *31 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά πρωτότυπα καί τά ἀντίγραφα τῶν παραπάνω τηλεγραφημάτων μέ τίς ἐπισημειώσεις, τίς προσθῆκες καί τίς συμπληρώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἕνα μεγάλο μέρος τῶν ὑλικῶν αὐτῶν ἔχει δημοσιευτεῖ. (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 273· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 94-95, 99-100, 103, 104, 114, 174).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] *Τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς* ἔγινε στή Μόσχα στίς 22 τοῦ Ἰούνη-12 τοῦ Ἰούλη 1921. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος 605 ἀντιπρόσωποι (291 μέ θετική καί 314 μέ συμβουλευτική ψῆφο) ἀπό 103 ὀργανώσεις 52 χωρῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦταν ἀντιπρόσωποι ἀπό 48 Κομμουνιστικά κόμματα, 8 σοσιαλιστικά, 28 ἑνώσεις νεολαίας, 4 συνδικαλιστικές ὀργανώσεις, 2 ἀντιπολιτευόμενα Κομμουνιστικά κόμματα (Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα Γερμανίας καί Ἐργατικό Κομμουνιστικό κόμμα Ἰσπανίας) καί ἀπό 13 ἄλλες ὀργανώσεις. Τό Κομμουνιστικό κόμμα Ρωσίας (μπολσεβίκων) ἀντιπροσωπεύτηκε στό συνέδριο μέ 72 ἀντιπροσώπους: ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν.

Τό συνέδριο συζήτησε τά ζητήματα: ἡ παγκόσμια οἰκονομική κρίση καί τά νέα καθήκοντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· ἔκθεση δράσης τῆς ΕΕΚΔ· τό Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα Γερμανίας· τό ἰταλικό ζήτημα· ἡ τακτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· ἡ στάση τοῦ Ἐρυθροῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου τῶν συνδικάτων πρός τήν Κομμουνιστική Διεθνή· ἡ πάλη ἐνάντια στή Διεθνή τοῦ Ἄμστερνταμ· ἡ τακτική τοῦ ΚΚΡ (μπ)· ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί τό κίνημα τῆς Κομμουνιστικῆς Νεολαίας· τό γυναικεῖο κίνημα· τό Ἑνοποιημένο Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας καί ἄλλα.

Ὅλη τή δουλιά γιά τήν προετοιμασία καί τή διεξαγωγή τοῦ συνεδρίου τήν καθοδηγοῦσε ὁ Β. Ι. Λένιν, πού ἐκλέχτηκε ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου, μέ τήν ἄμεση συμμετοχή του ἔγινε ἡ ἐπεξεργασία ὅλων τῶν βασικῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου. Ὁ Λένιν ἔκανε εἰσήγηση στό συνέδριο γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἐκφώνησε λόγο γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς τακτικῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, λόγο γιά τό ἰταλικό ζήτημα, μίλησε στίς ἐπιτροπές τοῦ συνεδρίου, στίς πλατιές συνεδριάσεις τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, στίς συσκέψεις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ συνεδρίου. Στίς παραμονές τοῦ συνεδρίου καί στή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν του ὁ Λένιν συναντήθηκε μέ τούς ἀντιπροσώπους, συζήτησε γιά τήν κατάσταση στά Κομμουνιστικά κόμματα.

Τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στή διαμόρφωση καί στήν ἀνάπτυξη τῶν νεαρῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων. Ἡ κύρια προσοχή τοῦ συνεδρίου συγκεντρώθηκε στήν ἐπεξεργασία τῆς τακτικῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί στήν ὀργάνωσή της σέ σχέση μέ τίς νέες συνθῆκες ἀνάπτυξης τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ

κινήματος. Παράλληλα μέ τήν πάλη ἐνάντια στόν κεντριστικό κίνδυνο ὁ Λένιν ἀναγκάστηκε νά δόσει πολλή προσοχή στήν πάλη ἐνάντια στόν «ἀριστερό» δογματισμό, ἐνάντια στήν ψευτοεπαναστατική φρασεολογία καί τό σεχταρισμό. Στό συνέδριο, σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπίμονης πάλης πού διεξήγαγε ὁ Λένιν ἐνάντια στόν «ἀριστερό» κίνδυνο, νίκησε ὁ ἐπαναστατικός μαρξισμός.

Τό III συνέδριο μπῆκε στήν ἱστορία τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ κινήματος σάν συνέδριο πού δημιούργησε τίς βάσεις τῆς τακτικῆς τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων, ἔβαλε τό καθῆκον τῆς κατάκτησης τῶν μαζῶν μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου, τῆς δημιουργίας τῆς ἑνότητας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἐφαρμογῆς στήν πράξη τῆς τακτικῆς τοῦ ἑνιαίου μετώπου. Τό κύριο στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου, σύμφωνα μέ τόν ὁρισμό τοῦ Λένιν, ἦταν «μιά πιό ἐπισταμένη, μιά πιό σοβαρή προετοιμασία γιά νέες, ὁλοένα καί πιό ἀποφασιστικές μάχες τόσο ἀμυντικές, ὅσο καί ἐπιθετικές...» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 98). — *1.*

2 *Ἡ Δυόμιση Διεθνής* (ἐπίσημη ὀνομασία — «Διεθνής Ἕνωση τῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων») — διεθνής ὀργάνωση τῶν κεντριστικῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων καί ὁμάδων, πού κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ἐπαναστατικῶν μαζῶν βγῆκαν ἀπό τή II Διεθνή· διαμορφώθηκε στή συνδιάσκεψη τῆς Βιέννης τό Φλεβάρη τοῦ 1921. Οἱ ἡγέτες τῆς II $^1/_2$ Διεθνοῦς, κάνοντας κριτική στά λόγια στή II Διεθνή, στήν πράξη πάνω σέ ὅλα τά σπουδαιότερα ζητήματα τοῦ προλεταριακοῦ κινήματος ἐφάρμοζαν ὀπορτουνιστική, διασπαστική πολιτική μέσα στήν ἐργατική τάξη καί προσπαθοῦσαν νά χρησιμοποιήσουν τήν Ἕνωση αὐτή σάν ἀντίδραση στήν αὐξανόμενη ἐπιρροή τῶν κομμουνιστῶν στίς ἐργατικές μάζες. «Οἱ κύριοι τῆς II $^1/_2$ Διεθνοῦς — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν — πού θέλουν νά ὀνομάζονται ἐπαναστάτες, σέ κάθε σοβαρή κρίση ἀποκαλύπτονται στήν πράξη ὅτι εἶναι ἀντεπαναστάτες, γιατί φοβοῦνται τή βίαιη καταστροφή τοῦ παλιοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, δέν πιστεύουν στίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 105-106).

Τό Μάη τοῦ 1923 οἱ II καί II$^1/_2$ Διεθνεῖς ἑνώθηκαν στή λεγόμενη Σοσιαλιστική Ἐργατική Διεθνή. — *5*

3 Στίς 13 τοῦ Ἀπρίλη 1919 στήν πόλη Ἀμριτσάρ, σπουδαῖο βιομηχανικό κέντρο τοῦ Πεντζάμπ, τά ἀγγλικά στρατεύματα πυροβόλησαν τή διαδήλωση πολλῶν χιλιάδων ἐργαζομένων, πού διαμαρτυρήθηκαν κατά τῆς τρομοκρατίας τῶν ἀποικιστῶν. Σκοτώθηκαν σχεδόν χίλιοι καί τραυματίστηκαν περίπου δυό χιλιάδες ἄτομα. Σέ ἀπάντηση τῆς σφαγῆς τοῦ Ἀμριτσάρ στό Πεντζάμπ ξέσπασε λαϊκή ἐξέγερση, οἱ ταραχές ἀγκάλιασαν καί ἄλλες περιοχές τῆς Ἰνδίας. Ἡ ἐξέγερση στό Πεντζάμπ καταστάλθηκε μέ ἀγριότητα ἀπό τούς ἄγγλους ἀποικιστές. — *5*

4 Γιά τό Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν βλ. τή σημείωση 70. — *10.*

5 «*Ποσλέντνιγε Νόβοστι*» («Τελευταῖα Νέα») — καθημερινή ἐφημερίδα τῶν λευκοφρουριτῶν πολιτικῶν φυγάδων, ὄργανο τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ ἀστικοῦ Κόμματος τῶν καντέτων· ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1920 ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1940. Διευθυντής τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Π. Ν. Μιλιουκόφ. — *11.*

[6] *«Κομμουνιστίτσεσκι Τρούντ»* («Κομμουνιστική Ἐργασία») — καθημερινή ἐφημερίδα· ὄργανο τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ(μπ) καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Ἄρχισε νά βγαίνει στίς 18 τοῦ Μάρτη 1920· ἀπό τίς 7 τοῦ Φλεβάρη 1922 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Ραμπότσαγια Μοσκβά» («Ἐργατική Μόσχα»), ἀπό τήν 1η τοῦ Μάρτη 1939 μέ τόν τίτλο «Μοσκόβσκι Μπολσεβίκ» («Μπολσεβίκος τῆς Μόσχας»), ἀπό τίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1950 βγαίνει μέ τόν τίτλο «Μοσκόβσκαγια Πράβντα» («Πράβντα τῆς Μόσχας»). — *12.*

[7] Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 385-386. — *12.*

[8] *Τό Σχέδιο «Θέσεων γιά τήν ὀργανωτική συγκρότηση τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων, γιά τίς μεθόδους καί τό περιεχόμενο τῆς δουλιᾶς τους»* γιά τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τό ἐπεξεργάστηκε ὁ Ο.Β. Κούουσινεν. Στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921 ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν ἕνα μέρος τοῦ ἄρθρου τό ὁποῖο ἔγραφε γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα καί τίς θέσεις πού ἀποτελοῦσαν τά βασικά σημεῖα τοῦ ἄρθρου. Μέ βάση τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν ὁ Κούουσινεν ξαναδούλεψε τίς θέσεις καί (χωρίς τίς παραγράφους 25-29 πού ἀφοροῦσαν τόν κομματικό Τύπο) στίς 17 τοῦ Ἰούνη τίς ἔστειλε καί πάλι στόν Λένιν· στίς 21 τοῦ Ἰούνη ἔστειλε τό μέρος τῶν θέσεων πού ἔλειπε (παράγραφοι — 25-29). Ὅπως φαίνεται, ὁ Β. Ι. Λένιν ξαναδιάβασε αὐτή τήν παραλλαγή τῶν θέσεων. Στίς 27 τοῦ Ἰούνη ὁ Ο.Β. Κούουσινεν ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν τήν τρίτη παραλλαγή τῶν θέσεων γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα μετά τό ξαναδούλεμά τους μέ βάση τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν. Στήν τελική διατύπωση τῶν θέσεων πῆρε μέρος ἐπίσης ὁ γερμανός κομμουνιστής Β. Κιόνεν. Στίς 9 τοῦ Ἰούλη ὁ Β. Ι. Λένιν ἐνέκρινε τίς θέσεις καί ἔκανε τίς τελευταῖες του παρατηρήσεις καί συμπληρώσεις σ' αὐτές (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 56). Ὕστερα ἀπό τή συζήτηση στήν ἐπιτροπή, οἱ θέσεις ψηφίστηκαν στίς 12 τοῦ Ἰούλη μέ μερικές ἀλλαγές ἀπό τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (βλ. «Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀποφάσεις, θέσεις καί ἐκκλήσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΕΕΚΔ. 1919-1932». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1933, σελ. 201-225). — *13.*

[9] Τήν εἰσήγηση γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στίς 10 τοῦ Ἰούλη 1921, τήν ἔκανε ὁ γερμανός κομμουνιστής Β. Κιόνεν. — *13.*

[10] *«Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ»* («Κομμουνιστική Διεθνής») — περιοδικό, ὄργανο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· ἔβγαινε στή ρωσική, γερμανική, γαλλική, ἀγγλική, ἱσπανική καί κινεζική γλῶσσα. Τό 1ο τεῦχος βγῆκε τήν 1η τοῦ Μάη 1919. Στό περιοδικό δημοσιεύονταν θεωρητικά ἄρθρα καί ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, δημοσιεύτηκαν σ' αὐτό μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Λένιν («Ἡ Τρίτη Διεθνής καί ἡ θέση της στήν ἱστορία», «Γιά τά καθήκοντα τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς (ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ γιά τήν ΙΙΙ Διεθνή)», «Χαιρετίζουμε τούς ἰταλούς, γάλλους καί γερμανούς κομμουνιστές», «Οἱ ἐκλογές γιά τή Συντακτική

συνέλευση καί ή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου» κ.ἄ.). Τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ ἀποτελοῦσαν ἀντιπρόσωποι δλων τῶν κομμάτων, πού ἀνῆκαν στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Τό περιοδικό φώτιζε τά βασικά ζητήματα τῆς μαρξιστικο-λενινιστικῆς θεωρίας σέ σύνδεση μέ τά προβλήματα τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος, τήν πείρα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Σοβιετική Ἕνωση, ἔκανε πάλη ἐνάντια στά διάφορα ἀντιλενινιστικά ρεύματα. Ἡ ἔκδοση σταμάτησε τόν Ἰούνη τοῦ 1943 ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφανση τοῦ προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τῆς 15 τοῦ Μάη 1943 γιά τή διάλυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *15.*

11 *Τό ἰταλικό ζήτημα* μπῆκε γιά συζήτηση στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς λόγω τῆς διαμαρτυρίας τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος κατά τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τή διαγραφή του ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνή καί τήν ἀναγνώριση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Ἰταλίας σάν μοναδικοῦ τμήματος τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στήν Ἰταλία.

Τό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα προσχώρησε στήν Κομμουνιστική Διεθνή τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1919. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ΙΣΚ πῆραν μέρος στίς ἐργασίες τοῦ II συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, παράλληλα στό συνέδριο ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΙΣΚ Ντ. Μ. Σερράτι ὑποστήριζε λαθεμένες θέσεις πάνω σέ μιά σειρά ζητήματα. Μετά τό συνέδριο ὁ Σερράτι τάχθηκε ἐνάντια στή διακοπή τῶν σχέσεων μέ τούς ρεφορμιστές· ἡ κεντριστική καθοδήγηση τοῦ Κόμματος μέ τήν ἀναποφασιστικότητά της, τίς ταλαντεύσεις καί τή συμβιβαστική της στάση ἀπέναντι στούς ρεφορμιστές ἀποδιοργάνωνε καί ἀποπροσανατόλιζε τήν ἀγωνιζόμενη ἐργατική τάξη.

Στό συνέδριο τοῦ ΙΣΚ στό Λιβόρνο, πού ἔγινε στίς 15-21 τοῦ Γενάρη 1921, ἡ ἀπόφαση τῶν ἀριστερῶν πού ἀπαιτοῦσε τήν ἀναντίρητη ἀποδοχή τῶν 21 δρων προσχώρησης στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί τή διαγραφή ἀπό τό Κόμμα τῶν ρεφορμιστῶν, δέν πῆρε τήν πλειοψηφία. Στίς 21 τοῦ Γενάρη, ὕστερα ἀπό τήν ψηφοφορία, οἱ ἀριστεροί δήλωσαν δτι ἀποχωροῦν ἀπό τό Σοσιαλιστικό κόμμα. Τήν ἴδια μέρα, ἀφοῦ συγκεντρώθηκαν σέ ἄλλη αἴθουσα, πραγματοποίησαν τό ἱδρυτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Ἰταλίας καί ψήφισαν ἀπόφαση γιά τήν ἀναντίρητη ἀποδοχή τῶν 21 δρων προσχώρησης στήν Κομμουνιστική Διεθνή.

Ἡ διάσπαση στό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα ἀπόκτησε διεθνή σημασία, ἐπειδή μερικοί ἀντιπρόσωποι τῶν δεξιῶν ρευμάτων στά Κομμουνιστικά κόμματα (Π. Λεβί στό «Ἑνοποιημένο Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας, Ι. Στράσσερ στό Κομμουνιστικό κόμμα Αὐστρίας κ.ἄ.) τάχθηκαν ὑπέρ τῆς κεντριστικῆς πολιτικῆς τοῦ Σερράτι, κατά τῆς διάσπασης στό ΙΣΚ καί, συνεπῶς, ἐνάντια στήν ἴδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Ἰταλίας.

Τό ΙΣΚ, ἀφοῦ διαμαρτυρήθηκε κατά τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τή διαγραφή του, ἔστειλε στό III συνέδριο ἀντιπροσωπεία ἀπό τούς Κ. Λάτζαρι, Φ. Μάφφι καί Ε. Ριμπόλντι.

Τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στίς 29 τοῦ Ἰούνη 1921 πῆρε τήν παρακάτω ἀπόφαση γιά τό ΙΣΚ: «ὡσότου τό Ἰταλικό

Σοσιαλιστικό κόμμα δέν διαγράψει ἀπό τίς γραμμές του αὐτούς πού πῆραν μέρος στή συνδιάσκεψη τῶν ρεφορμιστῶν στή Ρέτζιο Ἐμίλια καί αὐτούς πού τούς ὑποστηρίζουν, τό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα δέν μπορεῖ νά ἀνήκει στήν Κομμουνιστική Διεθνή.

Σέ περίπτωση ἐκπλήρωσης αὐτῆς τῆς προκαταρκτικῆς τελεσιγραφικῆς ἀπαίτησης τό III Παγκόσμιο συνέδριο θά ἀναθέσει στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή νά κάνει τά ἀπαραίτητα βήματα γιά τή συνένωση τοῦ καθαρισμένου ἀπό τά ρεφορμιστικά καί κεντριστικά στοιχεῖα Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα Ἰταλίας καί τή μετατροπή τους σέ ἕνα ἑνιαῖο τμῆμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς («Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀποφάσεις, θέσεις καί ἐκκλήσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΕΕΚΔ. 1919-1932», Μόσχα, ρωσ. ἔκδ. 1933, σελ. 164). Ἡ ἀπόφαση αὐτή τοῦ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς δέν ἐφαρμόστηκε.

Τήν ἄνοιξη τοῦ 1923 μέσα στό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα σχηματίστηκε ἀριστερή ὁμάδα, οἱ «τριτοδιεθνιστές» (Ντ. Μ. Σερράτι, Φ. Μάφφι κ.ἄ.), πού τάχθηκε ὑπέρ τῆς συγχώνευσης μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα Ἰταλίας. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1924 οἱ «τριτοδιεθνιστές» ἐνσωματώθηκαν στό Κομμουνιστικό κόμμα Ἰταλίας. — *16.*

12 *«Le Stampa»* («Ὁ Τύπος») — ἰταλική ἀστική ἐφημερίδα· βγαίνει στό Τουρίνο ἀπό τό 1867. — *16.*

13 *«Corriere della Sera»* («Ἑσπερινός Ταχυδρόμος») — ἰταλική ἀστική ἐφημερίδα μέ ἐπιροή· βγαίνει στό Μιλάνο ἀπό τό 1876. — *16.*

14 Πρόκειται γιά τή συνδιάσκεψη τῆς ρεφορμιστικῆς πτέρυγας τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, τῆς λεγόμενης ὁμάδας «σοσιαλιστικῆς συγκέντρωσης», πού συνῆλθε στίς 10-11 τοῦ Ὀχτώβρη 1920 στήν πόλη Ρέτζιο Ἐμίλια. Ἡ συνδιάσκεψη ἀπόριψε τήν ἀναντίρρητη ἀποδοχή τῶν 21 ὅρων προσχώρησης στήν Κομμουνιστική Διεθνή, ψήφισε ἀπόφαση πού ἀρνεῖται τήν ἐπαναστατική κατάληψη τῆς ἐξουσίας, τήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Λεπτομερή ἐκτίμηση τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς συνδιάσκεψης στή Ρέτζιο Ἐμίλια βλ. στήν ἐργασία «Γιά τήν πάλη μέσα στό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 41ος, σελ. 409-428).

Ἡ ἀναφερόμενη ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἔκθεση γιά τή συνδιάσκεψη στή Ρέτζιο Ἐμίλια δημοσιεύτηκε στά φύλλα, ἀρ. 244 καί 245 τῆς ἐφημερίδας Corriere della Sera» τῆς 11 καί 12 τοῦ Ὀχτώβρη 1920, καθώς ἐπίσης καί στήν ἐφημερίδα «Avanti!», ἀρ. φύλ. 245 τῆς 13 τοῦ Ὀχτώβρη 1920. — *16.*

15 *«Avanti!»* («Ἐμπρός!») — καθημερινή ἐφημερίδα, κεντρικό ὄργανο τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος· ἱδρύθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1896 στή Ρώμη. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ἡ ἐφημερίδα κρατοῦσε ἀσυνεπή διεθνιστική στάση, μή κόβοντας τούς δεσμούς της μέ τούς ρεφορμιστές. Τό 1926 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή φασιστική κυβέρνηση τοῦ Μουσολίνι, συνέχισε ὅμως νά ἐκδίδεται στό ἐξωτερικό· ἀπό τό 1943 ἐκδίδεται ξανά στήν Ἰταλία. — *16.*

16 Ὅπως φαίνεται ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συνδιάσκεψη τῆς «ἑνωτικῆς» ὁμάδας (Ντ. Μ. Σερράτι, Α. Μπαρατόνο κ.ἄ.), πού συνῆλθε στή Φλωρεντία στίς 20-21 τοῦ Νοέμβρη 1920. Ἡ συνδιάσκεψη τάχθηκε ἐνάντια στή διακοπή τῶν σχέσεων μέ τούς ρεφορμιστές καί, μέ τόν ὅρο αὐτό, ὑπέρ τῆς ἀποδοχῆς τῶν 21 ὅρων πρόσληψης στήν Κομμουνιστική Διεθνή. — *17.*

17 Τό Γενάρη τοῦ 1919 ἡ γερμανική κυβέρνηση Ἔμπερτ—Σάιντεμαν προκάλεσε τούς γερμανούς ἐργάτες τοῦ Βερολίνου νά κάνουν ἐκδηλώσεις, ἀπολύοντας τό διοικητή τῆς ἀστυνομίας Βερολίνου, ἀριστερό ἀνεξάρτητο Ἄιχγκορν, πού ἦταν πολύ δημοφιλής ἀνάμεσα στούς ἐργάτες. Ἡ διαδήλωση διαμαρτυρίας τῶν ἐργατῶν, πού ἔγινε τήν ἑπόμενη μέρα μετά τήν ἀπόλυση τοῦ Ἄιχγκορν, στίς 4 τοῦ Γενάρη, μετεξελίχθηκε σέ γενική ἀπεργία καί ἔνοπλη ἐξέγερση μέ σύνθημα τήν ἀνατροπή τῆς κυβέρνησης Ἔμπερτ—Σάιντεμαν. Ἐπικεφαλῆς τῆς ἐξέγερσης μπῆκε ἡ ἐπαναστατική ἐπιτροπή δράσης, στήν ὁποία ἦταν ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνεξαρτήτων καί οἱ Κ. Λῆμπνεχτ καί Β. Πίκ ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας. Ἄν καί τό Κομμουνιστικό κόμμα θεωροῦσε τήν ἐξέγερση πρόωρη, ἀποφάσισε νά ὑποστηρίξει μέ ὅλα τά μέσα τήν ἐπαναστατική ἐκδήλωση τῶν μαζῶν. Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν γεγονότων στό Βερολίνο ἄρχισε ἐπαναστατική πάλη τοῦ προλεταριάτου στήν περιοχή τοῦ Ρήνου, στό Ρούρ, στή Βρέμη καί ἄλλα μέρη.

Ἡ ΚΕ τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας, τρομαγμένη ἀπό τήν ὁρμή τοῦ κινήματος, ἄρχισε διαπραγματεύσεις μέ τήν κυβέρνηση, πού τίς ἐκμεταλλεύτηκε γιά νά προετοιμάσει ἀντεπαναστατική ἐπίθεση κατά τῶν ἐργατῶν. Στίς 11 τοῦ Γενάρη ἡ κυβέρνηση ἔριξε κατά τῶν ἐργατῶν ἀντεπαναστατικές δυνάμεις μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Νόσκε, πού ἔπνιξαν στό αἷμα τήν ἐξέγερση τῶν ἐργατῶν. Στό ἀποκορύφωμα τῆς λευκῆς τρομοκρατίας, στίς 15 τοῦ Γενάρη 1919, πιάστηκαν καί ἐκτελέστηκαν οἱ ἀρχηγοί τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης Κ. Λῆμπνεχτ καί Ρ. Λούξεμπουργκ. Στή συνέχεια πνίγηκαν ἄγρια οἱ ἐκδηλώσεις τῶν ἐργατῶν καί σέ ἄλλα μέρη τῆς χώρας. —*18.*

18 Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1920, κατά τή διένεξη πού δημιουργήθηκε ἀνάμεσα στό συνδικάτο τῶν ἐργατῶν τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας καί στό Σύνδεσμο βιομηχάνων Ἰταλίας, οἱ ἐργάτες μετάλλου μέ πρωτοβουλία τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης κατέλαβαν τίς ἐπιχειρήσεις. Τό κίνημα πού ἄρχισε στό Τουρίνο καί στό Μιλάνο ἐπεκτάθηκε σέ ὅλο τό Πεδεμόντιο, ἀγκάλιασε μετά τή Βόρεια Ἰταλία καί τελικά ὅλη τή χώρα. Μετά ἀπό τίς μεταλλουργικές καί τίς μηχανουργικές ἐπιχειρήσεις τό κίνημα ἐπεκτάθηκε καί στούς ἄλλους κλάδους τῆς βιομηχανίας. Οἱ ἀγρότες τῆς Σικελίας καί ἄλλων περιοχῶν ἄρχισαν νά καταλαμβάνουν τή γῆ. Τό κίνημα πῆρε μεγάλη ἔκταση καί ἔγινε φανερό ὅτι αὐτό μπορεῖ νά ἀναπτυχθεῖ καί παραπέρα, μέχρι καί τήν ἀνατροπή τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος. Ὡστόσο οἱ ρεφορμιστές καθοδηγητές τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τῶν συνδικάτων φοβήθηκαν τόν πολιτικό χαρακτήρα τοῦ κινήματος καί πῆραν τήν ἀπόφαση ὅτι τό κίνημα δέν πρέπει νά εὐρυνθεῖ καί νά φτάσει σέ ἐπαναστατικό ἐπίπεδο, ὅτι πρέπει νά περιοριστεῖ στά συνδικαλιστικά πλαίσια· συνάμα ἀποφασίστηκε νά ἀρχίσουν οἱ διαπραγματεύσεις μέ τούς βιομήχανους.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή κατάφερε μεγάλο χτύπημα στό ἐργατικό κίνημα τῆς Ἰταλίας καί ἔδειξε τήν πλήρη ἀναντιστοιχία ἀνάμεσα στήν πραγματική δύναμη τῶν μαζῶν καί στήν ἀνικανότητα τῶν καθοδηγητῶν νά εἶναι ἀρχηγοί τους.

Μετά τήν ἀποτυχία τοῦ κινήματος γιά τήν κατάληψη τῶν ἐπιχειρήσεων ὁ φασισμός, ἐκμεταλλευόμενος τή σύγχυση στήν ἐργατική τάξη, ἄρχισε τήν ἔνοπλη ἐπίθεσή του στήν Ἰταλία. — *19.*

19 Πρόκειται γιά τίς τροποποιήσεις πού ἔκαναν ἡ γερμανική, αὐστριακή καί ἰταλική ἀντιπροσωπεῖες στό σχέδιο τῶν θέσεων γιά τήν τακτική, πού ὑπόβαλε ἡ ρωσική ἀντιπροσωπεία στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Οἱ τροποποιήσεις αὐτές δημοσιεύτηκαν σέ γερμανική γλώσσα στήν ἐφημερίδα «Moskau» — ὄργανο τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *23.*

20 *Τό ΓΚΕΚ* ἤ ΚΕΚΓ — Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα Γερμανίας — ἱδρύθηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1920 ἀπό τούς «ἀριστερούς» κομμουνιστές, πού διαγράφηκαν ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας στό συνέδριο τῆς Χαϊδελβέργης τό 1919. Τό Νοέμβρη τοῦ 1920, γιά νά διευκολυνθεῖ ἡ συνένωση ὅλων τῶν κομμουνιστικῶν δυνάμεων τῆς Γερμανίας καί νά διευκολυνθοῦν τά καλύτερα προλεταριακά στοιχεῖα τοῦ ΚΕΚΓ, τό Κόμμα αὐτό ἔγινε προσωρινά δεκτό στήν Κομμουνιστική Διεθνή σάν συμπαθόν μέλος. Ὡστόσο σάν μοναδικό ἐξουσιοδοτημένο τμῆμα ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή θεωροῦσε τό Ἑνοποιημένο Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας. Κατά τήν πρόσληψη στήν Κομμουνιστική Διεθνή στούς ἀντιπροσώπους τοῦ ΚΕΚΓ μπῆκε ὁ ὅρος — νά συγχωνευτεῖ μέ τό Ἑνοποιημένο Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας καί νά τό ὑποστηρίζει σέ ὅλες τίς ἐνέργειές του. Ἡ καθοδήγηση τοῦ ΚΕΚΓ δέν ἐφάρμοσε τίς ὑποδείξεις τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἀγωνιζόμενο γιά τούς ἐργάτες πού ἀκολουθοῦσαν ἀκόμη τό ΚΕΚΓ, ἀποφάσισε νά δόσει σ' αὐτό 2-3 μηνῶν προθεσμία πού στή διάρκειά της ἔπρεπε νά συγκαλέσει συνέδριο καί νά ἀποφασίσει γιά τό ζήτημα τῆς συνένωσης. Ἐάν ὅμως τό συνέδριο αὐτό ἀπορίψει τή συνένωση τῶν γερμανῶν κομμουνιστῶν, ἀναφερόταν στήν ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου, τό ΚΕΚΓ θά θεωρηθεῖ διαγραμένο ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνή. Ἐξονόματος τοῦ III συνεδρίου ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἀπευθύνθηκε μέ ἔκκληση «πρός τά μέλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Γερμανίας», στήν ὁποία ἀνάφερε τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου, ὑπόδειχνε ὅτι εἶναι ἀνάγκη τό ΚΕΚΓ νά ἀπαρνηθεῖ τό σεχταρισμό καί νά ἑνωθεῖ μέ τό ΕΚΚΓ. Ἡ καθοδήγηση τοῦ ΚΕΚΓ δέν ἐκπλήρωσε τήν ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου, συνέχιζε τή διασπαστική της δουλιά καί ἡ ΕΕΚΔ ἀναγκάστηκε νά κόψει μ' αὐτό σχέσεις. Τό ΚΕΚΓ βρέθηκε ἔξω ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνή. Ἀργότερα τό ΚΕΚΓ ἐκφυλίστηκε σέ μιά μηδαμινή ὁμάδα, χωρίς νά ἔχει κανένα στήριγμα στήν ἐργατική τάξη, σέ σεχταριστική ὁμάδα ἐχθρική πρός τήν ἐργατική τάξη τῆς Γερμανίας. — *24.*

21 Πρόκειται γιά τό «Ἀνοιχτό γράμμα» («Offener Brief») τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑνοποιημένου Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας πρός τό Σοσιαλιστικό κόμμα Γερμανίας, τό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα Γερμανίας, τό Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα Γερμανίας, καί πρός ὅλες τίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις, πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Die Rote Fahne» («Κόκκινη σημαία»), στίς 8 τοῦ Γενάρη 1921.

Στό γράμμα αὐτό τό ΕΚΚΓ καλοῦσε ὅλους τούς ἐργάτες, τίς συνδικαλιστικές καί σοσιαλιστικές ὀργανώσεις σέ κοινή πάλη κατά τῆς ἀντίδρασης πού δυνάμωνε καί τῆς ἐπίθεσης τοῦ κεφαλαίου ἐνάντια στά ζωτικά δικαιώματα τῶν ἐργαζομένων. Τό πρόγραμμα τῶν κοινῶν ἐνεργειῶν πού πρόβαλλαν οἱ κομμουνιστές πρόβλεπε τήν πάλη γιά τήν αὔξηση τῆς σύνταξης τῶν ἀναπήρων πολέμου, τήν ἐξάλειψη τῆς ἀνεργίας, τήν ἐξυγίανση τῆς δημοσιονομικῆς κατάστασης τῆς χώρας σέ βάρος τῶν μονοπωλίων, τόν ἔλεγχο τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν πάνω σέ ὅλα τά ὑπάρχοντα τρόφιμα, πρῶτες ὕλες, καύσιμα. Πρόβλεπε ἐπίσης νά μποῦν σέ κίνηση οἱ σταματημένες ἐπιχειρήσεις, τόν ἔλεγχο τῆς σπορᾶς, τή συγκέντρωση καί πώληση τῶν προϊόντων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν μαζί μέ τίς ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν γῆς, τόν ἄμεσο ἀφοπλισμό καί διάλυση ὅλων τῶν ἀστικῶν στρατιωτικοποιημένων ὀργανώσεων, τή δημιουργία ἐργατικῆς αὐτοάμυνας, τήν ἀμνηστεία σέ ὅλους τούς πολιτικούς κρατούμενους, τήν ἄμεση ἀποκατάσταση τῶν ἐμπορικῶν καί διπλωματικῶν σχέσεων μέ τή Σοβιετική Ρωσία. Ὁ Λένιν ἔδοσε μεγάλη ἐκτίμηση στό «Ἀνοιχτό γράμμα» (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 221).

Ἡ δεξιά καθοδήγηση τῶν ὀργανώσεων, πρός τίς ὁποῖες ἀπευθύνθηκε τό «Ἀνοιχτό γράμμα», ἀπόριψε τήν πρόταση γιά κοινές ἐνέργειες μέ τούς κομμουνιστές, παρόλο πού οἱ ἐργάτες ἦταν ὑπέρ τοῦ ἑνιαίου μετώπου τοῦ προλεταριάτου. — *25.*

22 Ἡ οὐσία *τῆς θεωρίας τῆς ἐπιθετικῆς πάλης* ἤ «τῆς θεωρίας τῆς ἐπίθεσης», πού διακηρύχτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 στό Ἑνωτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας καί τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας, συνίσταται στό ὅτι τό Κόμμα πρέπει νά ἐφαρμόζει τακτική ἐπίθεσης, χωρίς νά παίρνεται ὑπόψη ἄν ὑπάρχουν γιά τήν ἐπαναστατική ἐκδήλωση οἱ ἀπαραίτητες ἀντικειμενικές προϋποθέσεις, ἄν ὑποστηρίζουν τό Κομμουνιστικό κόμμα οἱ μάζες τῶν ἐργαζομένων. Ἡ «θεωρία τῆς ἐπίθεσης» εἶχε ὀπαδούς ἐπίσης ἀνάμεσα στούς «ἀριστερούς» τῆς Οὐγγαρίας, Τσεχοσλοβακίας, Ἰταλίας, Αὐστρίας, Γαλλίας· αὐτή στάθηκε στή βάση καί ἦταν μιά ἀπό τίς αἰτίες τῆς ἥττας τῆς ἐκδήλωσης τοῦ προλεταριάτου τῆς Γερμανίας τό Μάρτη τοῦ 1921. Μετά τήν ἥττα τῆς ἐξέγερσης τοῦ Μάρτη, οἱ «ἀριστεροί» προσπάθησαν νά δικαιώσουν τά λάθη τῆς ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ. Στίς θέσεις γιά τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη, πού ψήφισε ἡ ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ στίς 8 τοῦ Ἀπρίλη 1921, ἀναφερόταν ὅτι τό ΕΚΚΓ πρέπει πάντα «νά ἀκολουθεῖ τή γραμμή τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπίθεσης», πού ἀποτελοῦσε τή βάση τῆς ἐκδήλωσης τοῦ Μάρτη, ὅτι οἱ ἐπιθετικές ἐνέργειες «καί ἄν ἀκόμη ἀποτυγχάνουν ἀποτελοῦν προϋπόθεση τῆς μελλοντικῆς νίκης καί εἶναι τό μοναδικό δυνατό μέσο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος γιά τήν κατάκτηση τῶν μαζῶν...». Στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, οἱ ὀπαδοί τῆς «θεωρίας τῆς ἐπίθεσης», ἐπιδίωκαν ὅπως ἡ θεωρία αὐτή ἀποτελέσει τή βάση τῶν ἀποφάσεων γιά τήν τακτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ὁ Λένιν στίς ὁμιλίες του στό συνέδριο ἔδειξε ὅτι ἡ «θεωρία» αὐτή εἶναι λαθεμένη καί τυχοδιωκτική. Τό συνέδριο ἐνέκρινε τίς προτάσεις τοῦ Λένιν γιά τήν ὑπομονητική προετοιμασία καί κατάκτηση μέ τό μέρος τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐργατικῆς τάξης. — *27.*

[23] Πρόκειται γιά τήν ἔνοπλη ἐκδήλωση τοῦ προλεταριάτου τῆς Γερμανίας τό Μάρτη τοῦ 1921.

Ἡ γερμανική ἀστική τάξη, τρομαγμένη ἀπό τήν αὔξηση τῆς ἐπιροῆς τῶν κομμουνιστῶν στίς μάζες, ἀποφάσισε νά προβοκάρει τήν ἐπαναστατική πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου σέ μιά πρόωρη καί ἀπροετοίμαστη ἔνοπλη ἐκδήλωση, νά συντρίψει τίς ἐπαναστατικές ὀργανώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στίς 16 τοῦ Μάρτη, μέ τό πρόσχημα τῆς πάλης κατά τῶν ἐγκληματικῶν στοιχείων πού προκαλοῦν δῆθεν τίς ἀπεργίες, ὁ γενικός διοικητής τῆς πρωσικῆς ἀστυνομίας σοσιαλδημοκράτης Γκέρζινγκ ἐξέδοσε διαταγή γιά τήν εἴσοδο στίς ἐπιχειρήσεις τῆς Μέσης Γερμανίας τμημάτων τῆς ἀστυνομίας. Οἱ προβοκατόρικες ἐνέργειες τῶν ἀρχῶν προκάλεσαν θύελλα ἀγανάκτησης τῶν ἐργατῶν, ἄρχισαν οἱ συγκρούσεις μέ τήν ἀστυνομία.

Ἡ ἀριστερή πλειοψηφία τῆς ΚΕ τοῦ Ἑνοποιημένου Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας, ξεκινώντας ἀπό τή λεγόμενη «θεωρία τῆς ἐπίθεσης», ἔσπρωχνε τούς ἐργάτες στό δρόμο μιᾶς πρόωρης ἐξέγερσης. Στίς 17 τοῦ Μάρτη ἡ ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ πῆρε ἀπόφαση πού τόνιζε ὅτι τό «προλεταριάτο εἶναι ὑποχρεωμένο νά δεχτεῖ τή μάχη» καί κάλεσε τό προλεταριάτο τῆς Γερμανίας σέ γενική ἀπεργία γιά νά βοηθήσει τούς ἐργάτες τῆς Μέσης Γερμανίας. Ὡστόσο ἡ πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης δέν ἦταν προετοιμασμένη γιά τήν ἐκδήλωση καί δέν πῆρε μέρος στίς μάχες. Μόνο στή Μέση Γερμανία ἡ ἐκδήλωση πῆρε χαρακτήρα ἔνοπλης πάλης. Στή διάρκεια τῆς ἐκδήλωσης τοῦ Μάρτη τό νεαρό Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας ἔκανε μιά σειρά λάθη.

Παρά τήν ἡρωική πάλη τῶν ἐργατῶν, ἡ ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη καταστάλθηκε· καταφέρθηκε βαρύ χτύπημα στό Κομμουνιστικό κόμμα καί στήν ἐργατική τάξη. Μιά ἀπό τίς σπουδαιότερες αἰτίες τῆς ἀποτυχίας τῆς ἐξέγερσης ἦταν ἡ προδοτική πολιτική τῆς διάσπασης καί τοῦ κατακερματισμοῦ τῶν δυνάμεων πού ἐφάρμοσαν οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ ἡγέτες τῶν ρεφορμιστικῶν συνδικάτων. Μεγάλη ζημιά στήν ἐξέγερση καί στό Κομμουνιστικό κόμμα ἔκανε ὁ Π. Λεβί.

Οἱ μάχες τοῦ Μάρτη ἀποτέλεσαν μεγάλο ὁρόσημο στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Γερμανίας.

Στίς ἐργασίες τοῦ III συνεδρίου ἡ συζήτηση γιά τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη κατέλαβε μεγάλο μέρος. Ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου, ἀφοῦ ἔδειξε μιά σειρά λάθη πού ἔκαναν οἱ κομμουνιστές σ' αὐτή τή μεγάλη μάχη, διαπίστωσε ὅτι «θεωρεῖ τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη ἕνα βῆμα πρός τά μπρός. Ἡ ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη ἦταν ἡρωική πάλη ἑκατοντάδων χιλιάδων προλετάριων κατά τῆς ἀστικῆς τάξης. Καί τό Ἑνοποιημένο Κομμουνιστικό κόμμα, ἀναλαβαίνοντας τήν καθοδήγηση τῆς ὑπεράσπισης τῶν ἐργατῶν τῆς Μέσης Γερμανίας, ἀπόδειξε ὅτι εἶναι κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου τῆς Γερμανίας» («Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀποφάσεις, θέσεις καί ἐκκλήσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΕΕΚΔ. 1919-1932». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1933, σελ. 194). — *28.*

[24] Πρόκειται γιά τήν ἀπεργία τῶν ἄγγλων ἀνθρακωρύχων τόν Ἀπρίλη-Ἰούνη τοῦ 1921. Στίς 24 τοῦ Μάρτη ἡ ἀγγλική κυβέρνηση ψήφισε ἀπόφαση γιά τό σταμάτημα τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου στά ὀρυχεῖα, πού καθιερώθηκε στά χρόνια τοῦ πολέμου. Ὕστερα ἀπό μιά ἑβδομάδα, στίς 31 τοῦ Μάρτη, οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν ὀρυχείων, ἀπειλώντας μέ λοκάουτ, ἐπέδοσαν στούς ἐργάτες τελεσίγραφο πού περιόριζε τό μισθό ἐργασίας κατά 30% καί σέ ὁρισμένες περιοχές

κατά 50%. Τήν 1η τοῦ 'Απρίλη οἱ μεταλλωρύχοι σταμάτησαν τή δουλιά. Στήν ἀπεργία πῆραν μέρος πάνω ἀπό ἕνα ἑκατομμύριο ἄτομα. Τήν πρώτη ἀκόμη μέρα τῆς ἀπεργίας στή χώρα κηρύχθηκε ὁ στρατιωτικός νόμος καί στίς ἀνθρακοφόρες περιοχές στάλθηκαν στρατεύματα.

Οἱ ἐργάτες τῶν βασικῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας καί τῶν μεταφορῶν ἀποφάσισαν νά πραγματοποιήσουν στίς 15 τοῦ 'Απρίλη ἀπεργία ἀλληλεγγύης. Ὡστόσο οἱ ρεφορμιστές ἡγέτες τῶν συνδικάτων ἀνέβαλαν τήν ἀπεργία. Τήν ἡμέρα πού οἱ ἀντιδραστικοί συνδικαλιστές ἡγέτες ματαίωσαν τήν ἀπεργία ἡ ἀγγλική ἐργατική τάξη τήν ὀνόμασε «μαύρη Παρασκευή». Οἱ ἐργάτες-μεταλλωρύχοι συνέχισαν τήν πάλη ἐπί ἐννέα ἀκόμη ἑβδομάδες, ὅμως στά τέλη τοῦ 'Ιούνη ἀναγκάστηκαν νά συνθηκολογήσουν. — *32.*

[25] Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. «Ἡ παγκόσμια κατάσταση καί τά καθήκοντά μας» (βλ. «Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. 'Αποφάσεις, θέσεις καί ἐκκλήσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΕΕΚΔ. 1919-1932». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1933, σελ. 165-180). — *34.*

[26] Στίς 26 τοῦ Μάη 1921 στό Βλαδιβοστόκ οἱ λευκοφρουρίτες μέ τήν ὑποστήριξη τῶν ἰαπώνων ἐπεμβασιῶν ἀνάτρεψαν τή διοίκηση τῆς περιοχῆς Πριμόριε τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς καί ἔβαλαν στήν ἐξουσία ἀντιπροσώπους τῆς μεγάλης ἀστικῆς τάξης μέ ἐπικεφαλῆς τούς ἐργοστασιάρχες ἀδέλφια Μερκούλοφ. Στό Πριμόριε ἐγκαθιδρύθηκε καθεστώς ἀστικῆς δικτατορίας καί τρομοκρατίας· τό Νότιο τμῆμα τοῦ Πριμόριε ἔγινε προγεφύρωμα γιά τή συνέχιση τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐπέμβασης στήν Ἄπω 'Ανατολή.

Ὁ λαϊκός-ἐπαναστατικός στρατός τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς κάτω ἀπό τή διοίκηση τοῦ Β. Κ. Μπλιοῦχερ καί στή συνέχεια τοῦ Ι. Π. Οὐμπορέβιτς σύντριψε τούς λευκοφρουρίτες (στίς 14 τοῦ Φλεβάρη 1922 ἀπελευθερώθηκε τό Χαμπάροβσκ, στίς 25 τοῦ 'Οχτώβρη τό Βλαδιβοστόκ). Ἡ 'Ιαπωνία ἀναγκάστηκε νά ἀποσύρει τά στρατεύματά της ἀπό τήν Ἄπω 'Ανατολή. Στίς 14 τοῦ Νοέμβρη 1922 ἡ Λαϊκή Συνέλευση τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς ψήφισε ἀπόφαση γιά τή δημιουργία ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς, μεταβίβασε σ' αὐτή τήν ἀπόλυτη ἐξουσία καί τῆς ἀνάθεσε νά πραγματοποιήσει τή συνένωση τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς μέ τή Σοβιετική Ρωσία. Στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1922 τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ μέ διάταγμα ἀνακοίνωσε ὅτι ἡ Δημοκρατία τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς εἶναι ἀναπόσπαστο τμῆμα τῆς ΣΟΣΔΡ. — *35.*

[27] Βλ. Φ. Ἔνγκελς. «Μπορεῖ ἄραγε ἡ Εὐρώπη νά ἀφοπλιστεῖ;» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 413). — *40.*

[28] *Τσεχοσλοβακικό κομματικό συνέδριο* — συνέδριο τοῦ Τσεχοσλοβακικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος (ἀριστεροῦ), πού ἀποτέλεσε τό Ἱδρυτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Τσεχοσλοβακίας. Τό συνέδριο ἔγινε στήν Πράγα στίς 14-16 τοῦ Μάη 1921. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 569 ἀντιπρόσωποι, πού ἀντιπροσώπευαν πάνω ἀπό 350 χιλιάδες μέλη τοῦ Κόμματος. Μέσα σέ θυελλώδη καί παρατεταμένα χειροκροτήματα τῶν ἀντιπροσώπων τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν προσχώρηση στήν III Διεθνή. Βασικός εἰσηγητής στό συνέδριο ἦταν ὁ Μπ. Σμέραλ.

Ὁ Λένιν μελέτησε ἐπισταμένα τά ὑλικά τοῦ Ἱδρυτικοῦ συνεδρίου τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Τσεχοσλοβακίας (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 288, 289, 311).

«Vorwärts» («Ἐμπρός») — ἐφημερίδα· ἄρχισε νά ἐκδίδεται τό Μάη τοῦ 1911 στήν Ράιχενμπεργκ σάν ὄργανο τῆς ἀριστερῆς κατεύθυνσης τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Αὐστρίας. Ἀπό τό 1921 ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Τσεχοσλοβακίας (γερμανικό τμῆμα).

[29] Παρακάτω στό στενογράφημα (ὁ Β. Ι. Λένιν μιλοῦσε στά γερμανικά) ἀκολουθεῖ: «als Glied der Weltwirtschaft»· στή γαλλική μετάφραση τοῦ στενογραφήματος: «comme membre de l' économie mondiale»· στήν ἀγγλική: «as a member of the world' s economy» («σάν μέλος τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας»). Στό κείμενο τῆς εἰσήγησης πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» στίς 9 τοῦ Ἰούλη 1921, οἱ παρατειθέμενες λέξεις λείπουν. Στόν τόμο τό μέρος αὐτό ἀποδόθηκε σύμφωνα μέ τήν «Πράβντα». — *49.*

[30] Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ. 1953, σελ. 385-386 — *52.*

[31] Πρόκειται γιά τήν ἀντεπαναστατική ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης τό Μάρτη τοῦ 1921. — *53.*

[32] Ἡ εἰσήγηση τοῦ Μπ. Σμέραλ στό Ἱδρυτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Τσεχοσλοβακίας δημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρη στήν ἐφημερίδα «Vorwärts», γύρω ἀπό τήν ὁποία ἦταν συγκεντρωμένοι οἱ «ἀριστεροί» τῆς Τσεχοσλοβακίας μέ ἐπικεφαλῆς τόν Κ. Κρέιμπιχ.

Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔγιναν δεκτές ἀπό τήν ἐπιτροπή γιά τήν τακτική. Τό μέρος τῶν θέσεων γιά τήν τακτική πού ἀφοροῦσε τό ΚΚΤσ. διατυπώθηκε σύμφωνα μέ τήν πρότασή του. — *55.*

[33] Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν πάρθηκαν ὑπόψη ἀπό τόν Ο. Β. Κούουσινεν καί τόν Β. Κιόνεν (βλ. «Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀποφάσεις, θέσεις καί ἐκκλήσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΕΕΚΔ. 1919-1932». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ. 1933, σελ. 221 καί 223-224). — *56.*

[34] Στίς ἀρχές τοῦ Ἰούλη 1921 οἱ ἐργάτες καί ὑπάλληλοι τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ δήμου Βερολίνου κήρυξαν ἀπεργία, ἀπαιτώντας νά ἀνεβεῖ ὁ μισθός ἐργασίας τους. Ὑπέρ τῆς ἀπεργίας τάχθηκε ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν (περίπου 80 χιλιάδες). Ὡστόσο οἱ ρεφορμιστές πέτυχαν νά ματαιώσουν τήν ἀπεργία: ἀποτέλεσμα τῶν διαπραγματεύσεων ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων μέ τή Δημαρχία τοῦ Βερολίνου, τήν ὁποία διοικοῦσαν οἱ σοσιαλδημοκράτες, ἦταν νά αὐξηθεῖ λίγο ὁ μισθός ἐργασίας τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων. — *59.*

[35] Στίς πρῶτες μέρες τοῦ Ἰούλη 1921 οἱ ἐργάτες τῶν ὑφαντουργείων τῆς Λίλλης (Γαλλία) κήρυξαν ἀπεργία, ἐπειδή οἱ ἐργοστασιάρχες ἐλάττωσαν τό

μισθό ἐργασίας. Ἡ ἀπεργία ἀγκάλιασε τούς νομούς Βορᾶ καί Βόζ (Βοσγίων). Ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ἔφθασε τίς 60 χιλιάδες. Τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Σεπτέμβρη κηρύχθηκε γενική ἀπεργία τῶν ἐργατῶν τῆς Βόρειας περιοχῆς τῆς Γαλλίας· σ' αὐτούς προσχώρησαν προσωρινά οἱ ἐργάτες ἄλλων περιοχῶν. Ἡ κυβέρνηση ἔστειλε στρατεύματα στή Βόρεια περιοχή καί ταυτόχρονα ἔκανε τό μεσολαβητή ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί στούς ἐργοστασιάρχες. Παρά τή σταθερότητα τῶν ἐργατῶν πού πάλεψαν δυό μῆνες συνέχεια, ἡ ἀπεργία ἡττήθηκε λόγω τῆς ρεφορμιστικῆς τακτικῆς τῶν καθοδηγητῶν τῶν συνδικάτων καί τῶν δυσμενῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν. — *59.*

36 Λεπτομερεῖς πληροφορίες γιά τό μαζικό συλλαλητήριο τῆς Ρώμης, πού ἔγινε στίς 8 τοῦ Ἰούλη 1921, δημοσιεύτηκαν στίς 10 τοῦ Ἰούλη 1921 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 149. — *59.*

37 *Τό Σχέδιο ἀπόφασης γιά τή συλλογική πληρωμή τῆς ἐργασίας τῶν ὑπαλλήλων τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων* συζητήθηκε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 14, 21, 24, 28 τοῦ Ἰούνη καί στίς 8 τοῦ Ἰούλη 1921. Ἡ οὐσία τοῦ συστήματος τοῦ συλλογικοῦ ἐφοδιασμοῦ ἦταν ἡ κατάργηση τοῦ ἀτομικοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ βάση τά δελτία, τούς καταλόγους καί τήν πριμοδότηση σέ εἶδος. Ὅλος ὁ ἐφοδιασμός τῶν ἐργατῶν καί τῶν μελῶν τῶν οἰκογενειῶν τους γινόταν ἀποκλειστικά μέ τή μορφή τοῦ μισθοῦ ἐργασίας, ἐνῶ τό συνολικό ποσό του καθοριζόταν γιά τήν καθεμιά ἐπιχείρηση, δηλ. συλλογικά γιά ὅλους τούς ἐργάτες καί ὑπαλλήλους της. Στίς 18 τοῦ Ἰούνη τό ΣΕΑ ὑπόγραψε τήν ἀπόφαση «Γιά τό συλλογικό ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων μερικῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων». Στίς 24 τοῦ Ἰούνη τό ΣΛΕ ψήφισε ἀπόφαση γιά τό πέρασμα στή συλλογική πληρωμή τοῦ μισθοῦ ἐργασίας τῶν ὑπαλλήλων τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη ἀπό τήν 1η τοῦ Ἰούλη, καί στίς ἄλλες περιοχές τῆς Δημοκρατίας ὄχι νωρίτερα ἀπό τήν 1η τοῦ Σεπτέμβρη καί δημιούργησε ἐπιτροπή πού εἶχε καθῆκον «νά ἀποτελειώσει τό σχέδιο αὐτό γιά νά καθοριστεῖ μέ ἀκρίβεια, ἔστω καί μέ βάση λίγα κατά προσέγγιση στοιχεῖα, πόσοι θά εἶναι οἱ σοβιετικοί ὑπάλληλοι μετά τήν ἐλάττωσή τους καί ποιά θά εἶναι ἡ πληρωμή τους σέ χρῆμα καί σέ εἶδος. Ὅριο ἐλάττωσης πού ἔπρεπε νά ἐπιτευχθεῖ ὑπολογιζόταν τό ἐλάχιστο δυό καί ἄν ἦταν δυνατό τρεῖς φορές. Σάν κατευθυντήρια γραμμή της ἡ ἐπιτροπή πρέπει νά ἔχει τήν ἐπίτευξη μιᾶς τέτιας κατάστασης, πού θά ἐξασφάλιζε ἱκανοποιητική παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας στά σοβιετικά ἱδρύματα». Στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1921 τό ΣΛΕ ψήφισε, πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ καί Λ. Ι. Γκίνζμπουργκ, ἀπόφαση γιά τή συλλογική πληρωμή τῆς ἐργασίας τῶν ὑπαλλήλων τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων μέ τίς τροποποιήσεις στό σημεῖο «Α», πού προτάθηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, καί στό σημεῖο «Γ», πάλι μέ δική του διατύπωση. Τό τελικό κείμενο τῆς ἀπόφασης ψηφίστηκε ἀπό τό ΣΛΕ στίς 8 τοῦ Ἰούνη 1921. — *62*

38 Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν πριμοδότηση τῶν ἐπιχειρήσεων γράφτηκε σέ σύνδεση μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ), πού ψηφίστηκε στίς 7 τοῦ Ἰούλη 1921 πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Α. Σ. Κισελιόφ «Γιά τήν ἐπιτάχυνση τοῦ περάσματος τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν ἱδρυμάτων σέ ὀργάνωση τῆς οἰκονομίας χωρίς ἔλλειμμα». Ἡ ἀπόφαση

τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ἔλεγε: «Ἀνατίθεται στά σοβιετικά ἱδρύματα νά πάρουν πιό δραστήρια μέτρα γιά τό πέρασμα τόσο ὁρισμένων ἐπιχειρήσεων, ὅσο καί τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων στήν ὀργάνωση τῆς οἰκονομίας χωρίς ἔλλειμμα». — *66.*

[39] Λόγω τῆς πείνας πού ἀγκάλιασε τό 1921 τήν περιοχή τοῦ Βόλγα καί τό Νότο τῆς Οὐκρανίας, τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 9 τοῦ Ἰούλη 1921 ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ἀνάγκη νά περάσουν ὅσο μπορεῖ περισσότεροι κομμουνιστές σέ ἐπισιτιστική δουλιά. Τίς *«Σημειώσεις γιά τά μέτρα καταπολέμησης τῆς πείνας καί γιά τό δυνάμωμα τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς»* τίς ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν προφανῶς σέ σχέση μέ τήν προετοιμασία τοῦ ζητήματος αὐτοῦ γιά τή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου. — *67.*

[40] *Τό συνέδριο τῶν πληρεξουσίων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν* (3η Πανρωσική συνέλευση τῶν πληρεξουσίων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν) ἔγινε στή Μόσχα στίς 16-23 τοῦ Ἰούλη 1921. Στή δουλιά τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος 384 ἀντιπρόσωποι (250 μέ θετική καί 134 μέ συμβουλευτική ψῆφο) ἀπό διάφορες περιοχές τῆς Ρωσίας. Τό συνέδριο συζήτησε τίς εἰσηγήσεις καί ψήφισε ἀποφάσεις γιά τή δράση τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν καί γιά τίς προοπτικές τῶν καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν, γιά τό ἐμπόριο καί τή δράση στόν τομέα ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν, γιά τόν ἐργατικό συνεταιρισμό, γιά τήν κατάσταση καί τίς προοπτικές τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας καί τό ρόλο τοῦ συνεταιρισμοῦ στό ἐξωτερικό ἐμπόριο, γιά τή βοήθεια τοῦ συνεταιρισμοῦ στίς περιοχές πού ὑπόφεραν ἀπό σιτοδεία καί ἄλλα. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκλέχτηκε ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου. Τό χαιρετιστήριό του διαβάστηκε στίς 16 τοῦ Ἰούλη στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τοῦ συνεδρίου. — *70.*

[41] *Τό Ι Διεθνές συνέδριο τῶν ἐπαναστατικῶν ἐπαγγελματικῶν καί παραγωγικῶν ἐνώσεων* ἔγινε στή Μόσχα στίς 3-19 τοῦ Ἰούλη 1921. Στό συνέδριο παραβρέθηκαν 380 ἀντιπρόσωποι ἀπό 41 χῶρες τῆς Εὐρώπης, Ἀμερικῆς καί Ἀσίας (τῆς Ρωσίας, Ἀγγλίας, Ἰταλίας, Ἰσπανίας, Γαλλίας, Βουλγαρίας, Γιουγκοσλαβίας, Γερμανίας, Τσεχοσλοβακίας, Αὐστρίας, Πολωνίας, Φιλλανδίας, Κορέας, Κίνας, Νότιας Ἀφρικῆς καί ἄλλων). Ἡ ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου: 1) Εἰσήγηση τοῦ Προσωρινοῦ Διεθνοῦς συμβουλίου τῶν συνδικάτων, πού δημιουργήθηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1920· 2) Ἡ παγκόσμια οἰκονομική κρίση, τά καθήκοντα καί ἡ τακτική τῶν συνδικάτων· 3) Τά συνδικάτα, τά κόμματα, ἡ Κόκκινη Διεθνής τῶν συνδικάτων καί ἡ Κομμουνιστική Διεθνής· 4) Τά συνδικάτα, οἱ ἐργοστασιακές ἐπιτροπές καί οἱ ἐργοστασιακοί ἀντιπρόσωποι· 5) Τά συνδικάτα καί ὁ ἐργατικός ἔλεγχος πάνω στήν παραγωγή· 6) Ἀνεργία· 7) Διεθνεῖς ἐπαγγελματικές παραγωγικές ἑνώσεις· 8) Ὀργανωτικό ζήτημα· 9) Οἱ γυναῖκες στήν παραγωγή καί στά συνδικάτα. Αὐτό ἦταν τό ἱδρυτικό συνέδριο τῆς Κόκκινης Διεθνοῦς τῶν συνδικάτων, πού ὑπῆρχε μέχρι τά τέλη τοῦ 1937 καί ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν ἱστορία τοῦ διεθνοῦς συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Τό συνέδριο ψήφισε

τό καταστατικό τῆς Κόκκινης Διεθνοῦς τῶν συνδικάτων καί ἀποφάσεις πάνω σέ ἄλλα ζητήματα. Γιά τήν ἄσκηση μόνιμης καθοδήγησης τῆς δράσης τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων τό συνέδριο δημιούργησε Κεντρικό Συμβούλιο τῆς Συνδικαλιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ συνδικαλιστική Διεθνής πάλευε γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἑνότητας τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος πάνω στή βάση τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν διεκδικήσεων τῆς ἐργατικῆς τάξης, κατά τῆς ἐπίθεσης τοῦ κεφαλαίου καί τοῦ φασισμοῦ, ἐνάντια στόν κίνδυνο ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, γιά τήν προσέγγιση μέ τήν ἐργατική τάξη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Τό χαιρετιστήριο τοῦ Λένιν ἦταν ἀπάντηση στήν πρόσκληση μιᾶς σειρᾶς ἀντιπροσωπειῶν, μέ τήν παράκληση νά πάρει μέρος στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου καί διαβάστηκε στίς 19 τοῦ Ἰούλη στή δέκατη ἕβδομη συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου. — *72.*

42 Ἡ X Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος, συνοψίζοντας τά πρῶτα συμπεράσματα ἐφαρμογῆς τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἔβαλε στά κομματικά ὄργανα τό καθῆκον τῆς πιό δραστήριας ἀναδιοργάνωσης ὅλης τῆς δουλιᾶς πάνω στίς νέες ἀρχές.

Στίς 6 τοῦ Ἰούλη 1921 τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ ψήφισε ἀπόφαση, στήν ὁποία χαράζονταν τά μέτρα γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς καθοδήγησης τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Στίς 10 τοῦ Ἰούλη ὁ Β. Ι. Λένιν μελέτησε κι' ἔκανε διορθώσεις στήν ἀπόφαση αὐτή (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 102-106) καί τήν ἔστειλε σέ μιά σειρά συντρόφους (στόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι, Ν. Π. Μπριουχάνοφ, Α. Μ. Λεζάβα κ.ἄ.) γιά νά τή συζητήσουν, κάνοντας συνάμα σ' αὐτή τήν παρακάτω συμπλήρωση: «Τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ παρακαλεῖ τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) νά ἐξετάσει καί νά ἐγκρίνει τήν ἀπόφαση αὐτή στό συντομότερο χρονικό διάστημα») (στό ἴδιο, σελ. 106). Στίς 11 τοῦ Ἰούλη τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ ἐνέκρινε τό σχέδιο αὐτό μέ τίς τροποποιήσεις τοῦ Λένιν.

Στίς 12 τοῦ Ἰούλη 1921 οἱ θέσεις τοῦ ΑΣΛΟ ἐξετάζονταν στό ΣΛΕ καί στίς 16 τοῦ Ἰούλη στό Πολιτικό Γραφεῖο (βλ. τήν ἀλληλογραφία τοῦ Β. Ι. Λένιν πάνω στό ζήτημα αὐτό στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 106-107 καί τόμ. XXXVI, σελ. 276-278). Γιά τίς ἐπισημειώσεις στό κείμενο τῆς ἀπόφασης τοῦ ΑΣΛΟ τῆς 11 τοῦ Ἰούλη καί τίς σημειώσεις τοῦ Λένιν γιά τήν πορεία τῶν συζητήσεων στό Πολιτικό Γραφεῖο βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 107-111.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο ψήφισε τίς θέσεις σάν βάση καί ἔβγαλε ἐπιτροπή γιά νά τίς ἐπιμεληθεῖ. Ἡ ἐπιτροπή παρουσίασε νέα παραλλαγή θέσεων, στήν ὁποία ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε αὐτές τίς τροποποιήσεις. Τό κείμενο τῶν θέσεων τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΚΕ γιά τήν ἐφαρμογή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 112-116. Τό σχέδιο θέσεων τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) συζητήθηκε στίς 23 τοῦ Ἰούλη στή συνεδρίαση τῶν κομμουνιστικῶν ὁμάδων ὅλων τῶν Κεντρικῶν ἐπιτροπῶν τῶν συνδικάτων, τοῦ προεδρείου τοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων πόλης Μόσχας καί ἀντιπροσώπων τῶν συνδικάτων τῆς Πετρούπολης. Ἡ συνεδρίαση ψήφισε τίς θέσεις σάν βάση καί ἔβγαλε ἐπιτροπή, ἡ ὁποία μαζί μέ τήν ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος συνέταξε τίς θέσεις. Στίς 9 τοῦ Αὐγούστου οἱ θέσεις ψηφίστηκαν ἀπό τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τήν ἴδια μέρα ἐγκρίθηκαν στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ σάν «Ἐντολή τοῦ

ΣΛΕ γιά τήν ἐφαρμογή τῶν ἀρχῶν τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς» (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 176 τῆς 11 τοῦ Αὐγούστου 1921).

Οἱ τροποποιήσεις αὐτές τοῦ Β. Ι. Λένιν συμπεριλήφθηκαν ἐπίσης στό κείμενο τῆς «Ἐντολῆς τοῦ ΣΛΕ». — *73.*

43 *Ἡ πρόταση στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)* γράφτηκε σέ σχέση μέ τίς θέσεις τοῦ Γραφείου Σιβηρίας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σιβηρίας «Γιά τίς μορφές ὀργάνωσης τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων καί τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων τῆς Σιβηρίας». Στίς θέσεις ἀποδεικνυόταν μέ ἐπιχειρήματα ἡ ἀνάγκη ὕπαρξης στή Σιβηρία σοβιετικοῦ κέντρου περιοχῆς μέ τά ἀντίστοιχα οἰκονομικά καί στρατιωτικά τμήματα, ἀντιπροσωπείας τῆς ΠΕΕ, καθώς ἐπίσης καί κομματικοῦ κέντρου περιοχῆς. Τά δυό αὐτά κέντρα, κατά τή γνώμη τοῦ Γραφείου Σιβηρίας καί τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς Σιβηρίας ἔπρεπε νά συγκροτοῦνται μέ βάση τήν ἀρχή τοῦ διορισμοῦ.

Στό σημείωμα πού ἐπισυναπτόταν στίς θέσεις, ἀναφερόταν ὅτι τό ζήτημα αὐτό θά συζητηθεῖ στήν ἐπικείμενη IV κομματική συνδιάσκεψη περιοχῆς Σιβηρίας, ὅπου ἀναμένεται νά μιλήσουν ἀντιπρόσωποι τῶν δυό ρευμάτων: τοῦ ἑνός, πού δέν θεωρεῖ ἀναγκαία τήν ὕπαρξη τῶν κέντρων περιοχῆς Σιβηρίας, καί τοῦ ἄλλου, πού ἀναγνωρίζει τήν ἀνάγκη δημιουργίας τους μέ βάση τήν ἀρχή τῆς αἱρετότητας. Στίς 29 τοῦ Ἰούλη 1921 τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐνέκρινε βασικά τίς θέσεις τοῦ Γραφείου Σιβηρίας.

Στό χειρόγραφο τά σημεῖα 4 καί 5 σβήστηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. — *74.*

44 Ἡ ἔκκληση τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τό διεθνές προλεταριάτο, λόγω τῆς πείνας πού ἀγκάλιασε περίπου 33 ἑκατομ. ἄτομα τῆς περιοχῆς Βόλγα καί τοῦ Νότου τῆς Οὐκρανίας, βρῆκε πλατιά ἀπήχηση ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί στίς ἐργαζόμενες μάζες ὅλων τῶν χωρῶν. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1921 μέ πρωτοβουλία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς συγκροτήθηκε «Προσωρινή ἐπιτροπή ἐξωτερικοῦ βοήθειας στή Ρωσία». Τά ἐπαναστατικά συνδικάτα στή Γαλλία κάλεσαν τούς ἐργάτες νά δόσουν στό ταμεῖο βοήθειας στούς πεινασμένους τῆς Ρωσίας ἕνα μεροκάματο: μεγάλο ρόλο στήν ὀργάνωση τῆς βοήθειας ἔπαιξαν οἱ Ἀνρύ Μπαρμπίς καί Ἀνατόλ Φράνς, πού κατάθεσαν στό ταμεῖο βοήθειας στούς πεινασμένους ὅλο τό ποσό τοῦ βραβείου Νόμπελ πού πῆραν τό 1921. Συνολικά συγκεντρώθηκαν στή Γαλλία 1 ἑκατομ. φράγκα. Καμπάνια ἐράνου ἔγινε ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ἄλλων χωρῶν. Στήν Τσεχοσλοβακία συγκεντρώθηκαν 7,5 ἑκατομ. κορῶνες καί 2 ἑκατομ. κορῶνες σέ τρόφιμα· τό Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας συγκέντρωσε 1300 χιλ. μάρκα σέ χρήματα καί 1 ἑκατ. μάρκα σέ τρόφιμα, οἱ ὁλλανδοί κομμουνιστές 100 χιλ. φλωρίνια, οἱ ἰταλοί περίπου 1 ἑκατομ. λίρες, οἱ νορβηγοί — 100 χιλ. νορβηγικές κορῶνες, οἱ αὐστριακοί 3 ἑκατομ. αὐστριακές κορῶνες, οἱ ἰσπανοί 50 χιλ. μάρκα, οἱ πολωνοί 9 ἑκατομ. πολωνικά μάρκα, στή Δανία συγκεντρώθηκαν 500 χιλ. μάρκα κτλ. Στήν περίοδο ἀπό τήν ἔναρξη τῆς καμπάνιας ὥς τίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1921 οἱ κομμουνιστικές ὀργανώσεις ἀγόρασαν 312 χιλ. πούτια τρόφιμα καί συγκέντρωσαν σέ χρῆμα 1 ἑκατομ. χρυσά ρούβλια. Οἱ ὀργανώσεις πού

ἀνῆκαν στή Διεθνή τοῦ Ἄμστερνταμ ἀγόρασαν 85 625 πούτια τρόφιμα καί συγκέντρωσαν 485 χιλ. χρυσά ρούβλια. — *75.*

[45] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό γράμμα αὐτό σέ σχέση μέ τήν ἀναφορά τοῦ Γκ. Ι. Μιάσνικοφ πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), μέ τό ἄρθρο του «Φλέγοντα ζητήματα», καθώς ἐπίσης καί μέ τίς ὁμιλίες του στίς ὀργανώσεις τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς Πετρούπολης καί τῆς πόλης Πέρμ. Ὁ Μιάσνικοφ ὀργάνωσε στήν ἀχτίδα Μοτοβιλίχα τοῦ κυβερνείου Πέρμ ἀντικομματική ὁμάδα, ἡ ὁποία καταπολεμοῦσε τήν πολιτική τοῦ Κόμματος. Τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἀφοῦ συζήτησε στίς 29 τοῦ Ἰούλη 1921 τίς ἐκδηλώσεις τοῦ Μιάσνικοφ στήν ὀργάνωση τοῦ Πέρμ, τό ἄρθρο του καί τήν ἀναφορά του, τά θεώρησε ἀντικομματικά καί συγκρότησε ἐπιτροπή (Ν. Ι. Μπουχάριν, Π.Α. Ζαλούτσκι, Α.Α. Σόλτς), στήν ὁποία ἀνατέθηκε νά ἐξετάσει τή δράση τοῦ Μιάσνικοφ. Στίς 22 τοῦ Αὐγούστου τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) διαπίστωσε ὅτι οἱ θέσεις τοῦ Μιάσνικοφ, πού ἐκτίθενται στά ἄρθρα του, εἶναι ἀσυμβίβαστες μέ τά συμφέροντα τοῦ Κόμματος, τόν ὑποχρέωσε νά μήν ἐκθέσει τίς θέσεις του στίς ἐπίσημες κομματικές συνελεύσεις, τόν ἀνακάλεσε ἀπό τήν ὀργάνωση τοῦ Πέρμ καί τόν ἄφησε στή διάθεση τῆς ΚΕ. Ὁ Μιάσνικοφ δέν πειθάρχησε στήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ καί, γυρίζοντας στή Μοτοβιλίχα, συνέχισε τήν ἀντικομματική του δράση. Συνάμα ὁ Μιάσνικοφ προσπάθησε νά ὀργανώσει ἀντικομματική ὁμάδα στήν Πετρούπολη. Ἡ Ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἐξέτασε τή δράση τοῦ Μιάσνικοφ, πρότεινε νά διαγραφεῖ ἀπό τό Κόμμα γιά ἐπανειλημμένες παραβιάσεις τῆς κομματικῆς πειθαρχίας, γιατί ὀργάνωσε, παρά τήν ἀπόφαση τοῦ Χ κομματικοῦ συνεδρίου γιά τήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος, εἰδική ὁμάδα γιά πάλη κατά τοῦ Κόμματος. Στίς 20 τοῦ Φλεβάρη 1922 ἡ ἀπόφαση γιά διαγραφή τοῦ Μιάσνικοφ ἀπό τό Κόμμα ἐγκρίθηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Βλ. ἐπίσης τή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 299 καί 308. — *78.*

[46] *ΚΕΕ* (Κεντρική Ἐπιτροπή Ἐλέγχου) — ἀνώτατο ὄργανο κομματικοῦ ἐλέγχου. Ἡ ἀπόφαση γιά τή δημιουργία της ψηφίστηκε στήν IX Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἔγινε στίς 22-25 τοῦ Σεπτέμβρη 1920. Στήν ἀπόφαση «Γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς κομματικῆς οἰκοδόμησης», πού ψήφισε ἡ συνδιάσκεψη, δίπλα στά ἄλλα πρακτικά μέτρα γιά τό δυνάμωμα τῆς ἐσωκομματικῆς δημοκρατίας, τό δυνάμωμα τῆς ἑνότητας τοῦ Κόμματος καί τῆς πειθαρχίας, θεωρήθηκε ἀναγκαία ἡ δημιουργία Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου, ἐκλεγόμενης ἀπό τό συνέδριο τοῦ Κόμματος, καί ἐπιτροπῶν τοῦ Κόμματος δίπλα στίς Ἐπιτροπές κυβερνείων τοῦ Κόμματος. Στήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης συμπεριλήφθηκε μέ ἀσήμαντες ἀλλαγές, ἡ πρόταση τοῦ Λένιν γιά τή σύνδεση τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ. τόμ. 41ος, σελ. 294). Οἱ Ἐπιτροπές Ἐλέγχου ἔπρεπε νά ἀποτελοῦνται ἀπό τούς πιό ἀμερόληπτους κομμουνιστές πού χαίρουν τῆς γενικῆς ἐμπιστοσύνης. Ὁ Λένιν σκεφτόταν νά κάνει τήν Ἐπιτροπή Ἐλέγχου «πραγματικό ὄργανο κομματικῆς καί προλεταριακῆς συνείδησης»· σάν εἰδικό καθῆκον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου ὁ Λένιν σύστησε τήν προσεκτική στάση ἀπέναντι στούς συντρόφους, πού τίς ὑποθέσεις τους ἐξέταζε ἡ Ἐπιτροπή Ἐλέγχου (στό ἴδιο, σελ. 394). Γιά πρώτη φορά ἡ ΚΕΕ ἐκλέχτηκε στό Χ συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἔγινε στίς 8-16 τοῦ Μάρτη 1921.

Μέ πρόταση τοῦ Λένιν, πού διατυπώθηκε ἀπό τόν ἴδιο στά ἄρθρα, τά ὁποῖα ἔγραφε πρός τό XII συνέδριο τοῦ Κόμματος (17-25 τοῦ Ἀπρίλη 1923) «Πῶς νά ἀναδιοργανώσουμε τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση» καί «Κάλιο λιγότερα καί καλύτερα», τό XII συνέδριο δημιούργησε κοινό ὄργανο κομματικοῦ καί κρατικοῦ ἐλέγχου, τήν ΚΕΕ-ΕΑΕ· στίς ἐργασίες τῆς ΚΕΕ-ΕΑΕ καί τῶν τοπικῶν ὀργάνων ἔπαιρναν μέρος πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων. — *82.*

47 Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ), ἀφοῦ ἐξέτασε στίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1921 τό ζήτημα γιά τήν κατάσταση στίς μεταφορές ἐπικύρωσε τά συμπεράσματα τοῦ Φ. Ε. Τζερζίνσκι μέ τίς ἀλλαγές πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν.

Στό σημεῖο 1 τῶν συμπερασμάτων ἀναφερόταν, πώς εἶναι ἀνάγκη ὅλα τά κομματικά καί σοβιετικά ὄργανα νά ψάξουν νά βροῦν τρόπους γιά τήν ἀνόρθωση τῶν μεταφορῶν καί τήν παροχή βοήθειας σ' αὐτές.

Στά σημεῖα 2-4 τῶν συμπερασμάτων γινόταν λόγος γιά τό δυνάμωμα τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν μέ ὑπεύθυνα στελέχη, γιά τήν ἔκδοση ἐγκυκλίου πρός ὅλες τίς Ἐπιτροπές κυβερνείων τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν κατάσταση στίς μεταφορές καί τή δημιουργία στό Ὀργανωτικό τμῆμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὑποτμήματος μεταφορῶν γιά τήν καθοδήγηση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς στίς μεταφορές.

Τό πέμπτο σημεῖο τῶν συμπερασμάτων πρόβλεπε τό πέρασμα στό ΛΕΣ τῶν ἐπιχειρήσεων πού ἦταν ἀπαραίτητες γιά τίς ἀνάγκες τῶν μεταφορῶν. — *84.*

48 *Τό Κομμουνιστικό κόμμα Ἀγγλίας* δημιουργήθηκε στό Ἱδρυτικό συνέδριο, πού ἔγινε στίς 31 Ἰούλη -1η Αὐγούστου τοῦ 1920 ἀπό τήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Βρετανικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος Σκωτίας, τούς ἰρλανδούς σοσιαλιστές, τήν ὁμάδα τῆς Κομμουνιστικῆς ἑνότητας τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος, ἀπό τό Κομμουνιστικό συμβούλιο τῆς Νότιας Οὐαλλίας, καθώς ἐπίσης καί ἀπό μιά σειρά μικρές σοσιαλιστικές ὁμάδες. Τό Γενάρη τοῦ 1921 στό Ἑνωτικό συνέδριο στό Λίντς στό Κόμμα μπῆκε τό Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα, πού ἀποτελοῦνταν βασικά ἀπ' αὐτούς πού πῆραν μέρος στό κίνημα τῶν ὑπεύθυνων τῶν ἐργατῶν στή Σκωτία (μέ ἐπικεφαλῆς τόν Οὐ. Γκάλλαχερ) καί ἡ Ἐργατική Σοσιαλιστική ὁμοσπονδία. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 στό Κομμουνιστικό κόμμα Ἀγγλίας μπῆκε ἡ ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Ἀνεξάρτητου Ἐργατικοῦ κόμματος μέ ἐπικεφαλῆς τόν Π. Ντάτ, καί ἔτσι ὁλοκληρώθηκε ἡ δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Ἀγγλίας. — *85.*

49 *Τό V.K.P.D.* (Vereinigte Kommunistische Partei Deutschlands) — Ἑνοποιημένο Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας — ἱδρύθηκε στό ἑνωτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας καί τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας, πού συνῆλθε στό Βερολίνο στίς 4-7 τοῦ Δεκέμβρη 1920. Ἡ συνένωση ἔγινε ὕστερα ἀπό τή διάσπαση τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας στό συνέδριο τῆς Χάλλης (Ὀχτώβρης τοῦ 1920), ὅπου ἡ πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων ἀπαίτησε τήν ἄμεση προσχώρηση στήν III Διεθνή καί τήν

πλήρη ἀναγνώριση τῶν 21 ὅρων προσχώρησης στήν Κομμουνιστική Διεθνή, πού ἐπεξεργάστηκε τό II συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ δεξιά πτέρυγα τοῦ συνεδρίου ἐγκατέλειψε τό συνέδριο καί ἵδρυσε ξεχωριστό κόμμα, πού μέ τήν παλιά ὀνομασία ὑπῆρξε ὥς τό Σεπτέμβρη τοῦ 1922, ὁπότε συγχωνεύτηκε μέ τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα.

Ἡ συγχώνευση τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα ἀποτέλεσε μεγάλο ὁρόσημο στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή Γερμανία. Σάν ἀποτέλεσμα τῆς συγχώνευσης τό ΚΚΓ ἔγινε τό πιό μεγάλο μετά τό ΚΚΡ(μπ) τμῆμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Μαζί μέ τήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ ΑΣΔΚΓ στό ΚΚΓ μπῆκε ὁ πιό δημοφιλής ἀρχηγός τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου Ε. Ταίλμαν, πού κατάφερε νά περάσουν μαζικά οἱ ἀριστεροί ἀνεξάρτητοι στίς γραμμές τοῦ ΚΚΓ.

Τό συνέδριο τοῦ ΕΚΚΓ, στό ὁποῖο στάλθηκε τό γράμμα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν (II συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας) ἔγινε στήν Ἰένα ἀπό τίς 22 ὥς τίς 26 Αὐγούστου τοῦ 1921. Τό συνέδριο συζήτησε τίς εἰσηγήσεις: γιά τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τοῦ Κόμματος, γιά τή δράση τῶν συνδικάτων, γιά τήν κατάσταση στή Σοβιετική Ρωσία καί τά μέτρα γιά βοήθειά της κ.ἄ. Ἕνας ἀπό τούς προέδρους τοῦ συνεδρίου ἦταν ὁ Β. Πίκ. Στήν ἀπόφαση πού ψηφίστηκε ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων τό συνέδριο ἐνέκρινε τίς ἀποφάσεις τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί παραδέχτηκε σάν σωστή τήν κριτική τῶν λαθῶν πού ἔκανε ἡ ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ στή διάρκεια τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Μάρτη 1921, πού περιέχονταν στίς θέσεις τοῦ III συνεδρίου. Τό Κόμμα πῆρε ξανά τήν παλιά ὀνομασία: Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας. — *88.*

50 *Διακήρυξη τῆς Βασιλείας τοῦ 1912* — διακήρυξη σχετικά μέ τόν πόλεμο, ἡ ὁποία ψηφίστηκε ἀπό τό Ἔκτακτο διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Βασιλείας, πού ἔγινε στίς 24-25 τοῦ Νοέμβρη 1912. Ἡ Διακήρυξη προειδοποιοῦσε τούς λαούς γιά τόν κίνδυνο τοῦ ἐπερχόμενου παγκοσμίου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἀποκάλυπτε τούς ληστρικούς σκοπούς αὐτοῦ τοῦ πολέμου καί καλοῦσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν σέ ἀποφασιστική πάλη γιά τήν εἰρήνη, ἀντιπαρατάσσοντας «στόν καπιταλιστικό ἰμπεριαλισμό τήν ἰσχύ τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τοῦ προλεταριάτου». Στή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας συμπεριλήφθηκε τό σημεῖο ἐκεῖνο ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης (1907) πού διατυπώθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, ὅτι σέ περίπτωση ἔκρηξης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου οἱ σοσιαλιστές πρέπει νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τήν οἰκονομική καί πολιτική κρίση πού προκαλεῖται ἀπό τόν πόλεμο, γιά τήν ἐπίσπευση τῆς κατάρευσης τῆς καπιταλιστικῆς ταξικῆς κυριαρχίας, γιά τόν ἀγώνα ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. — *89.*

51 *«Σοβιέτ»* («Sowjet») — μηνιαῖο περιοδικό· ἔβγαινε στό Βερολίνο μέ τή διεύθυνση τοῦ Π. Λεβί ἀπό τό 1919 ὥς τίς 15 τοῦ Ἰούνη 1921 μέ τή συμμετοχή τῆς Γκ. Ρόλαντ-Χόλστ, τοῦ Π. Φρέλιχ, τοῦ Α. Μάσλοφ, τοῦ Κ. Γκέιερ κ.ἄ. Ἀπό τήν 1η τοῦ Ἰούλη 1921, μετά τή διαγραφή τοῦ Π. Λεβί ἀπό τό ΕΚΚΓ, τό περιοδικό, ἀλλάζοντας κατεύθυνση, ἄρχισε νά βγαίνει μέ νέο τίτλο: «Unser Weg» («Ὁ δρόμος μας»). Ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ σταμάτησε στά τέλη τοῦ 1922. — *90.*

52 *«Ἡ Κόκκινη Σημαία»* («Die Rote Fahne») — ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν Κ. Λῆμπκνεχτ καί τήν Ρ. Λούξεμπουργκ σάν κεντρικό ὄργανο τῆς «Ἕνωσης Σπάρτακου», ἀργότερα κεντρικό ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918, ἐπανειλημμένα διώχτηκε καί ἀπαγορεύτηκε ἀπομέρους τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν.

Ἡ «Die Rote Fahne» ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν πάλη γιά τή μετατροπή τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας σέ μαζικό προλεταριακό ἐπαναστατικό κόμμα καί στό ξεκαθάρισμά του ἀπό τά ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα. Ἡ ἐφημερίδα πάλευε δραστήρια κατά τῆς στρατιωτικοποίησης τῆς χώρας, τασσόταν ὑπέρ τῆς ἑνότητας δράσης τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν πάλη κατά τοῦ φασισμοῦ. Στήν ἐφημερίδα συνεργαζόταν δραστήρια ὁ πρόεδρος τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας Ε. Ταίλμαν. Μετά τήν ἐγκαθίδρυση στή Γερμανία τῆς φασιστικῆς δικτατορίας ἡ ἐφημερίδα ἀπαγορεύτηκε, συνέχιζε ὅμως νά βγαίνει παράνομα. Τό 1935 ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας μεταφέρθηκε στήν Πράγα (Τσεχοσλοβακία)· ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1936 μέχρι τήν ἄνοιξη τοῦ 1939 ἔβγαινε στίς Βρυξέλλες (Βέλγιο). — *91.*

53 *«Μόσχα»* («Moskau», «Moskow», «Moscou») — ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· ἔβγαινε στή Μόσχα σέ τρεῖς γλῶσσες: στά γερμανικά (ἀρ. φύλλων 1-50), στά γαλλικά (ἀρ. φύλλων 1-44) καί στά ἀγγλικά (ἀρ. φύλλων 1-41). — *97.*

54 Ἡ πρόταση στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν παραπομπή στό δικαστήριο τοῦ βαρώνου Οὔνγκερν γράφτηκε σέ σχέση μέ τό τηλεγράφημα τοῦ προέδρου τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Σιβηρίας Ι. Ν. Σμιρνόφ τῆς 26 τοῦ Αὐγούστου πρός τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων Β. Ι. Λένιν, στό ὁποῖο ἀναφερόταν: «Ὁ βαρῶνος Οὔνγκερν στίς 22 τοῦ Αὐγούστου κυκλώθηκε ἀπό τήν ἐμπροσθοφυλακή μας καί μαζί μέ ὅλο τό ἐπιτελεῖο πιάστηκε αἰχμάλωτος. Συνοδευόμενος ἀπό ἰσχυρή ἔνοπλη φρουρά, ὁ Οὔνγκερν στέλνεται στό Νοβονικολάγιεβσκ (τώρα Νοβοσιμπίρσκ. *Ἡ Σύντ.),* ὅπου σχεδιάζουμε νά τόν παραπέμψουμε στό δικαστήριο τοῦ Τμήματος τοῦ Ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς ΠΚΕΕ στή Σιβηρία μέ τήν κατηγορία τῆς προδοσίας. Τό δικαστήριο θά ἔχει μεγάλη πολιτική σημασία. Παρακαλῶ νά πεῖτε τή γνώμη σας» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ του ΚΚΣΕ).

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 29 τοῦ Αὐγούστου 1921.

Ἡ δίκη τοῦ βαρώνου Οὔνγκερν ἔγινε στίς 15 τοῦ Σεπτέμβρη· δημόσιος κατήγορος ἦταν ὁ Ε. Μ. Γιαροσλάβσκι. Τήν ὑπεράσπιση ἀνάλαβε ὁ πρώην δικηγόρος Μπογκολιούμποφ. Στό δικαστήριο ἀποκαλύφτηκαν μιά σειρά κακουργήματα πού διέπραξε ὁ Οὔνγκερν καί τά τσιράκια του: καταλαμβάνοντας τήν Οὐργκά (σήμερα Οὐλάν-Μπάτορ), διέταξε νά τουφεκιστοῦν ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν καί τῆς Δημαρχίας· μέ διαταγή του λήστευαν καί σκότωναν τούς φιλήσυχους κατοίκους καί ἔκαψαν τήν πόλη. Στό δικαστήριο ἐξακριβώθηκε ἡ σύνδεση τοῦ βαρώνου Οὔνγκερν μέ τούς κινέζους στρατοκράτες (Τζάν-Τζό Λίν) καί τούς ἰάπωνες ἐπεμβασίες. Καταρτίζοντας σχέδια παλινόρθωσης

τῆς μοναρχίας μέ ἐπικεφαλῆς τόν Μιχαήλ Ρομάνοφ, ὁ Οὔνγκερν, ὅπως φαίνεται ἀπό τά ὑλικά τοῦ δικαστηρίου, ὑπολόγιζε νά πάρει βοήθεια ἀπό τούς Ἰάπωνες, πού ὑποσχέθηκαν νά καταλάβουν τήν Τσιτά, ὅμως πιάστηκε μετά τήν εἰσβολή στό ἔδαφος τῆς Σοβιετικῆς Σιβηρίας.

Ὁ βαρῶνος Οὔνγκερν καταδικάστηκε σέ τουφεκισμό. — *110.*

55 *Τό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων* δημιουργήθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1917 γιά νά ἀπαλλάξει τήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ ΣΛΕ ἀπό τά μικροζητήματα· λειτουργοῦσε μέ δικαιώματα ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΛΕ. Ὅλα τά ζητήματα πού λύνονταν ὁμόφωνα ἀπό τό Μικρό ΣΛΕ ὑπογράφονταν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν καί ἀποκτοῦσαν ἰσχύ ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· ὅταν ὑπῆρχε διαφωνία τό ζήτημα μεταφερόταν στό ΣΛΕ.

Ἡ καθιέρωση πληρωμῆς γιά τίς προσφερόμενες ὑπηρεσίες ἄρχισε τόν Ἰούλη τοῦ 1921. Σέ ἀντίθεση ἀπό τήν πρακτική πού καθιερώθηκε στά χρόνια τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ γιά δωρεάν οἰκονομική ἐξυπηρέτηση (μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης καί τῶν μεταφορῶν στίς πόλεις, κατοικία, ταχυδρομική ἐξυπηρέτηση, ἐφημερίδα κτλ.) στίς 9 τοῦ Ἰούλη καθιερώθηκε ἡ πληρωμή γιά τή μεταφορά μέ τούς σιδηροδρόμους καί μέ πλοῖα, στίς 18 τοῦ Ἰούλη καθιερώθηκε ἡ πληρωμή γιά τήν ταχυδρομική ἐξυπηρέτηση, στίς 5 τοῦ Αὐγούστου ἡ πληρωμή τῶν ἐμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν τροφίμων, στίς 25 τοῦ Αὐγούστου καθιερώθηκε ἡ πληρωμή γιά τά κοινόχρηστα.

Στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1921 τό ΣΛΕ πῆρε μιά σειρά μέτρα γιά τή βελτίωση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν: καθιερώθηκαν νέες ἀρχές πληρωμῆς ἀνάλογα μέ τήν ποσότητα καί τήν ποιότητα τῆς δουλιᾶς, πραγματοποιήθηκε τό πέρασμα τῆς πληρωμῆς τῆς δουλιᾶς μέ χρῆμα ἀντί μέ εἶδος, καθιερώθηκε ἡ ἐγγυημένη πληρωμή τῆς δουλιᾶς (σέ ἐμπορικά ρούβλια) κτλ. Σάν ἀποτέλεσμα ἤδη ἀπό τά τέλη τοῦ 1921 ἀνέβηκε ὥς ἕνα βαθμό ὁ πραγματικός μισθός ἐργασίας τῶν ἐργατῶν. — *111.*

56 *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»* («Οἰκονομική Ζωή») — καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1918 ὥς τό Νοέμβρη τοῦ 1937· στήν ἀρχή ἦταν ὄργανο τοῦ ΑΣΛΟ καί τῶν ἄλλων Οἰκονομικῶν Ἐπιτροπάτων, ἀπό τόν Ἰούλη τοῦ 1921 ἦταν ὄργανο τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου, τῆς Κρατικῆς τράπεζας καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν.

Τό 1928, σέ σύνδεση μέ τή δεκαετία τῆς ἐφημερίδας, ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σημείωνε ὅτι ἡ «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» κατάφερε νά γίνει καθοδηγητική οἰκονομική ἐφημερίδα, πού ὑπερασπίζει σταθερά τίς θέσεις ἀρχῶν τοῦ λενινισμοῦ καί ἡ ὁποία φωτίζει ὁλόπλευρα τήν πρακτική τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. Ἀπό τίς 16 τοῦ Νοέμβρη 1937 ἡ «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» μετατράπηκε σέ «Φινάνσοβαγια Γκαζέτα», ἡ ἔκδοση τῆς ὁποίας σταμάτησε τόν Ἰούνη τοῦ 1941. — *112.*

57 *ΣΕΑ* — Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας· ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 — μόνιμη ἐπιτροπή τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· ὑπῆρχε μέχρι τό 1937. Τό ΣΕΑ ἀναδιοργανώθηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1920 μέ βάση τό

Συμβούλιο Ἐργατικῆς καί Ἀγροτικῆς Ἄμυνας, τό ὁποῖο δημιουργήθηκε μέ ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ τῆς 30 τοῦ Νοέμβρη 1918 μέ σκοπό τήν ἐπιστράτευση τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων γιά τήν ἄμυνα τῆς χώρας. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας καί τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν. — *112.*

[58] Ἡ ἀπόφαση, πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν, ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 2 τοῦ Σεπτέμβρη. Τήν ἑπόμενη μέρα, στίς 3 τοῦ Σεπτέμβρη, ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπευθύνθηκε μέ γράμμα στό γραμματέα τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, στό ὁποῖο ἔγραφε: «Γιά μᾶς ἔχει μεγάλη σημασία νά ἔχουμε ἀκριβῆ καί τακτικά στοιχεῖα γιά τήν πορεία τοῦ ἐράνου τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ γιά τούς λιμοκτονοῦντες τῆς Ρωσίας... Νομίζω ὅτι πρέπει νά τοποθετήσουμε ὑπεύθυνους σέ κάθε χώρα ἤ σέ ὁμάδα χωρῶν, γιά νά παρακολουθοῦν τόν ἐργατικό Τύπο τῶν διαφόρων κομμάτων καί νά ἀντιγράφουν ἀκριβεῖς ἀριθμούς, περιοριζόμενοι, ἐννοεῖται, μόνο: 1) στά ἀποτελέσματα τῶν ἐράνων· 2) στήν ἀκριβή ὑπόδειξη τοῦ συναλλάγματος στό ὁποῖο ἔγιναν οἱ ἔρανοι· 3) ὑπόδειξη τοῦ χρονικοῦ διαστήματος στό ὁποῖο ἔγινε ἔρανος· 4) στόν τίτλο τῶν ἐφημερίδων, ἀπό τίς ὁποῖες πάρθηκαν οἱ πληροφορίες, καί στά κόμματα ἤ στίς ὀργανώσεις πού ἔκαναν τούς ἐράνους.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ξεχωρίζονται ἰδιαίτερα οἱ ἀποφάσεις κομμάτων ἤ συνδικάτων πού ἔδοσαν στόν ἔρανο τό μισθό ἐργασίας μιᾶς ἡμέρας.

Θά σᾶς παρακαλοῦσα πολύ νά μοῦ ἀπαντήσετε τί ἔκανε ἀκριβῶς ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή καί πότε μπορῶ νά ἐλπίζω ὅτι θά πάρω τίς πρῶτες συνοπτικές πληροφορίες». (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 422-423). Γιά τό πῶς συζήτησαν στό σοβιετικό Τύπο τά ἀποτελέσματα τῆς συγκέντρωσης χρημάτων τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου γιά τούς λιμοκτονοῦντες βλ. ἐπίσης τή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 160. — *115.*

[59] Μέ πρόσχημα τήν παροχή βοήθειας στούς λιμοκτονοῦντες τῆς Ρωσίας οἱ ἰμπεριαλιστές δημιούργησαν «διεθνή ἐπιτροπή» μέ ἐπικεφαλῆς τόν Νουλάνς, πρώην γάλλο πρεσβευτή στή Ρωσία, πού ἦταν ἕνας ἀπό τούς βασικούς ὀργανωτές τῶν ἀντεπαναστατικῶν συνωμοσιῶν καί τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική χώρα. Στήν ἐπιτροπή ἦταν πρώην γάλλοι, ἄγγλοι, βέλγοι διπλωμάτες καί ἀλλοδαποί μεγαλοϊδιοκτῆτες τῶν ἐπιχειρήσεων πού ἐθνικοποιήθηκαν στή Ρωσία. Στίς 4 τοῦ Σεπτέμβρη ἡ ἐπιτροπή Νουλάνς ἔστειλε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν τηλεγράφημα μέ τό ὁποῖο ἀπαιτοῦσε νά ἐπιτραπεῖ σέ 30 ἐμπειρογνώμονες νά ἔρθουν στή Ρωσία γιά νά ἐξετάσουν ἐπί τόπου μέ βάση ἕνα ειδικό πρόγραμμα πού πρόβλεπε τή συγκέντρωση πληροφοριῶν κατασκοπευτικοῦ χαρακτήρα.

Στίς 6 τοῦ Σεπτέμβρη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐνέκρινε μέ ὁρισμένες τροποποιήσεις τό σχέδιο διακοίνωσης πρός τόν Νουλάνς, πού καταρτίστηκε σύμφωνα μέ τίς προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. Στήν ἀπαντητική διακοίνωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν, πού δημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» τονιζόταν ὅτι ἡ «ἐπιτροπή τοῦ κυρίου Νουλάνς ἀντικατέστησε τή βοήθεια στούς λιμοκτονοῦντες μέ τή συγκέντρωση πληροφοριῶν γιά τήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας... συνάμα αὐτό πρέπει νά γίνεται μέ τήν

καθοδήγηση ἐκείνων πού ἤδη ἔχουν ἀσχοληθεῖ μέ τή μελέτη αὐτή, μέ ἀπροκάλυπτο σκοπό τήν ὀργάνωση ἐξεγέρσεων καί τή διευκόλυνση τῆς προώθησης τῶν ξένων στρατευμάτων στό ἔδαφος τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας» («Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ». Τόμ. 4ος, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ. 1960, σελ. 309-310). Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀρνήθηκε κατηγορηματικά νά ἐπιτρέψει στήν ἐπιτροπή Νουλάνς τήν εἴσοδο στή Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ. — *116.*

60 Λόγω τῶν ἐπισιτιστικῶν δυσκολιῶν, τῆς σιτοδείας τοῦ 1921 καί τῆς ἀνάγκης νά δοθεῖ βοήθεια στούς λιμοκτονοῦντες τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ψήφισε στίς 6 τοῦ Σεπτέμβρη 1921 ἀπόφαση πού ἀφοροῦσε τίς ὁδηγίες στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Οἱ ὁδηγίες πρόβλεπαν τή μείωση ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1921 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων πού τούς ἐφοδίαζε τό κράτος καί τή δημιουργία ἀποθεμάτων σιτηρῶν. — *117.*

61 Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ψήφισε στίς 13 τοῦ Σεπτέμβρη 1921 τό σχέδιο τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔσβησε τήν παράγραφο 4 καί στήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου δέν μπῆκε.

Τό ζήτημα τῆς πώλησης τῶν βιβλίων ἐξετάστηκε ξανά στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου στίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀφοῦ ἐπικύρωσε τήν ἀπόφαση τῆς 13 τοῦ Σεπτέμβρη χάραζε συγκεκριμένα πρακτικά μέτρα γιά τήν ἐφαρμογή της. Ἰδιαίτερη προσοχή δόθηκε στήν πάλη κατά τῆς διείσδυσης στό ἐμπόριο βιβλίων διαφόρων εἰδῶν ἀντισοβιετικῆς φιλολογίας. — *119.*

62 Τό σχέδιο ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 14 τοῦ Σεπτέμβρη 1921. — *120.*

63 Ἡ ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος γινόταν μέ βάση τήν ἀπόφαση τοῦ Χ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ(μπ) «Γιά τά ζητήματα τῆς κομματικῆς οἰκοδόμησης», στήν ὁποία ἀναφερόταν: «Δημιουργεῖται ἀπόλυτη ἀνάγκη νά στραφεῖ ἀποφασιστικά ὁ μοχλός τῆς κομματικῆς πολιτικῆς πρός τήν πλευρά τῆς στρατολόγησης ἐργατῶν καί τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος ἀπό τά μή κομμουνιστικά στοιχεῖα» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ. 1954, σελ. 520). Πρίν τήν ἐκκαθάριση ἔγινε μακρόχρονη καί προσεκτική προετοιμασία.

Στίς 21 τοῦ Ἰούνη 1921 ἡ ΚΕ καί ἡ ΚΕΕ ψήφισαν «Ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα γιά τόν ἔλεγχο, τήν ἐπανεξέταση καί τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος» (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 146 τῆς 30 τοῦ Ἰούνη 1921) στήν ὁποία καθορίστηκε ἡ προθεσμία πραγματοποίησης τῆς ἐκκαθάρισης (ἀπό τήν 1η τοῦ Αὐγούστου ὥς τήν 1η τοῦ Ὀχτώβρη 1921), καθοριζόταν σάν ὑποχρεωτικός ὅρος τῆς ἐκκαθάρισης νά ρωτηθοῦν οἱ ἐργαζόμενοι τόσο οἱ κομμουνιστές, ὅσο καί οἱ ἐξωκομματικοί γιά τά ἐλεγχόμενα μέλη τοῦ Κόμματος, καθοριζόταν ὁ τρόπος συγκρότησης τῶν τοπικῶν Ἐξελεγκτικῶν ἐπιτροπῶν. Στή διάρκεια τῆς ἐκκαθάρισης ἡ πρόσληψη στό Κόμμα σταμά-

τησε, μέ ἐξαίρεση τούς ἐργάτες καί ἀγρότες πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία. Στίς 7 τοῦ Ἰούλη τό Πολιτικό Γραφεῖο συγκρότησε Κεντρική Ἐπιτροπή γιά τόν ἔλεγχο ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος (Τσεντροπροβερκόμ), στίς τοπικές ὀργανώσεις δημιουργήθηκαν τοπικές Ἐπιτροπές ἐλέγχου.

Ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος ἀπευθύνθηκε μέ γράμμα «Πρός ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις. Σχετικά μέ τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος» (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 163 τῆς 27 τοῦ Ἰούλη 1921), στό ὁποῖο ἐξέθεσε τά καθήκοντα καί τίς μεθόδους τῆς ἐκκαθάρισης. Ἡ ΚΕ συνιστοῦσε νά καθοδηγοῦνται ἀπό τίς παρακάτω ὁδηγίες: ἀπέναντι στούς ἐργάτες νά εἴμαστε πιό συγκαταβατικοί σχετικά μέ τήν παρουσίαση ἐγγράφων, χαρακτηρισμῶν κτλ. Σχετικά μέ τούς ἀγρότες νά γίνεται αὐστηρή διάκριση τῶν κουλακικο-ἰδιοκτητικῶν στοιχείων ἀπό τούς τίμιους ἐργαζόμενους ἀγρότες. Πιό αὐστηρά νά ἐλέγχουμε αὐτούς πού «ἐπιτροποποιήθηκαν», αὐτούς πού κατέχουν ὑπεύθυνες θέσεις, οἱ ὁποῖοι συνδέονται μέ ὁποιαδήποτε προνόμια. Σέ εἰδικό ἔλεγχο νά ὑποβληθοῦν οἱ πρώην ὑπάλληλοι πού προέρχονται ἀπό τήν ἀστική διανόηση. Σέ πιό προσεκτικό ἔλεγχο καί ἐκκαθάριση νά ὑποβληθοῦν αὐτοί πού προέρχονται ἀπό ἄλλα κόμματα, ἰδιαίτερα ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους.

Ἡ ἔναρξη τῆς ἐκκαθάρισης ἀναβλήθηκε γιά τίς 15 τοῦ Αὐγούστου, ἡ ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος συνεχίστηκε μέχρι τό XI συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Πρῶτα συμπεράσματα ἀπό τήν ἐκκαθάριση ἔβγαλε ἡ XI Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ) (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 283-284, 285-286)· τό XI συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἔβγαλε τά τελικά συμπεράσματα τῆς ἐκκαθάρισης. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐκκαθάρισης ἦταν νά διαγραφοῦν ἀπό τό Κόμμα 159 355 ἄτομα (24,1%) (ἐδῶ δέν συμπεριλαμβάνονται τά στοιχεῖα ἀπό τά κυβερνεῖα Μπριάνσκ καί Ἀστραχάν καί ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα τοῦ Τουρκεστάν). Ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού διαγράφηκαν καί βγῆκαν ἀπό τό Κόμμα ἦταν: ἐργάτες 20,4%, ἀγρότες 44,8%, ὑπάλληλοι καί ἄνθρωποι τῶν ἐλεύθερων ἐπαγγελμάτων 23,8%, λοιποί 11,0%. Ἡ ἐκκαθάριση βελτίωσε τήν κοινωνική σύνθεση τοῦ Κόμματος, δυνάμωσε τήν πειθαρχία, ἀνέβασε τό κύρος τοῦ Κόμματος ἀνάμεσα στίς ἐξωκομματικές ἐργατοαγροτικές μάζες, ἀπάλλαξε τό Κόμμα ἀπό τά στοιχεῖα πού ὑπόσκαπταν τό κύρος του. Ἡ ἰδεολογική καί ὀργανωτική συσπείρωση τοῦ Κόμματος δυνάμωσε. — *121.*

64 Ἡ ὑπόδειξη αὐτή τοῦ Β. Ι. Λένιν βρῆκε τήν ἀντανάκλασή της στίς ἀποφάσεις τῆς ΚΕ. Στήν «Ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ» τοῦ Σεπτέμβρη 1921 τονίζεται ὅτι ἡ ΚΕ ψήφισε δυό ἀποφάσεις, πού ἀφοροῦν τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο δίνονται συστάσεις τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ στή διάρκεια τοῦ ἐλέγχου. Στήν πρώτη ἀναφερόταν: «Ἔχουν δικαίωμα νά δίνουν συστάσεις μόνο οἱ σύντροφοι πού γνωρίζουν αὐτόν πού συσταίνουν τουλάχιστον ἕνα χρόνο, δουλεύοντας μαζί του ἤ παρακολουθώντας τή δουλιά του σ' αὐτή ἤ ἐκείνη τήν κομματική ὀργάνωση». Ἡ δεύτερη ἀπόφαση μιλοῦσε γιά τήν εὐθύνη πού φέρουν αὐτοί πού δίνουν συστάσεις γιά τά πρόσωπα πού συσταίνουν («Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἀρ. φύλ. 35 τῆς 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921). — *121.*

65 *Μακιαβελλισμός* — πολιτική πού οἱ ὀπαδοί της δέν διστάζουν μπροστά σέ κανένα μέσο στόν ἀγώνα γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ τους, καταπατοῦν

κάθε ἠθική καί τιμιότητα. Ὁ ὅρος προέρχεται ἀπό τό ὄνομα τοῦ ἰταλοῦ πολιτικοῦ παράγοντα στά τέλη τοῦ 15ου — ἀρχές τοῦ 16ου αἰώνα Μακιαβέλλι, πού συμβούλευε τούς κυβερνῆτες τῆς Ἰταλίας νά μή περιφρονοῦν κανένα μέσο (μέχρι καί τή δολιότητα, τήν ἀπάτη, τήν προδοσία, τή δολοφονία) γιά τήν ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν πού βάζουν. — *123*.

66 Τό 1921 μερικές ὁμάδες ἀμερικανῶν ἐργατῶν, πού ἦταν ἑνωμένοι γύρω ἀπό τό «Σύνδεσμο τεχνικῆς βοήθειας στή Σοβιετική Ρωσία», ἔκφρασαν τήν ἐπιθυμία νά ἔρθουν στή Σοβιετική Ρωσία καί νά πάρουν μέρος στήν οἰκονομική οἰκοδόμηση. Ἕνα σημαντικό μέρος τῶν ἐργατῶν αὐτῶν τό ἀποτελοῦσαν ρῶσοι μετανάστες, πού ἔφυγαν στήν Ἀμερική πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση. Τό ζήτημα τῆς δυνατότητας ἐρχομοῦ ἀμερικανῶν ἐργατῶν στή Σοβιετική Ρωσία τό ἔβαλε στή Σοβιετική κυβέρνηση ὁ Λ. Κ. Μάρτενς (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 200). Τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ἀφοῦ συζήτησε στίς 22 τοῦ Ἰούνη 1921 τό ζήτημα αὐτό, θεώρησε ἐπιθυμητή «τήν ἀνάπτυξη μερικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἤ ὁμάδων ἐπιχειρήσεων, ἐκμισθώνοντάς τες σέ ὁμάδες ἀμερικανῶν ἐργατῶν καί βιομηχανικά ἀναπτυγμένων ἀγροτῶν μέ βάση συμφωνίες πού τούς ἐξασφαλίζουν ἕνα ὁρισμένο βαθμό οἰκονομικῆς αὐτονομίας» (στό ἴδιο, σελ. 202). Τό ΣΕΑ θεώρησε ἐπίσης ἀναγκαῖο νά ρυθμίζει τή βιομηχανική μετανάστευση στή Ρωσία ἐργατῶν ἀπό τίς χῶρες τοῦ ἐξωτερικοῦ. Στίς 11 τοῦ Αὐγούστου 1921 στάλθηκε τηλεγράφημα στό «Σύνδεσμο τεχνικῆς βοήθειας στή Σοβιετική Ρωσία», ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν, στό ὁποῖο τονιζόταν ὅτι «εἶναι ἀνάγκη νά πάρουν ὑπόψη τους τίς δυσκολίες πού ὑπάρχουν στή Ρωσία, τίς ὁποῖες πρέπει νά ξεπεράσουν, δυσκολίες ἐπισιτιστικές καί ἄλλες. Οἱ ἄνθρωποι πού πηγαίνουν στή Ρωσία πρέπει νά εἶναι γι' αὐτό προετοιμασμένοι... Καλύτερα θά εἶναι νά σταλοῦν στήν ἀρχή ἀντιπρόσωποι, γιά νά δοῦν σέ μᾶς ἐπιτόπου τά μέρη ὅπου θά ἐγκατασταθοῦν, τίς δασικές ἐκτάσεις, τά ὀρυχεῖα, τίς φάμπρικες κτλ. πού θά νοικιάσουν».

Τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1921 μιά ὁμάδα ἀμερικανῶν ἐργατῶν μέ ἐπικεφαλῆς τόν ὀλλανδό μηχανικό κομμουνιστή Σ. Ροῦτγκερς, τόν ἐπιφανή παράγοντα τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος Β. Ντ. Χέιβουντ καί τόν ἀμερικανό ἐργάτη Γκ. Σ. Κάλβερτ, ἔκαναν διαπραγματεύσεις μέ τή Σοβιετική κυβέρνηση γιά τήν παράδοση στήν ὁμάδα αὐτή γιά ἐκμετάλλευση ἑνός τμήματος τοῦ ἀνθρακοφόρου λεκανοπεδίου τοῦ Κουζνιέτσκ στή Σιβηρία καί γιά τήν ὀργάνωση ἐκεῖ βιομηχανικῆς παροικίας.

Στίς 19 τοῦ Σεπτέμβρη ὁ Λένιν δέχτηκε ἀντιπροσώπους τῆς ἀμερικανικῆς ἐργατικῆς παροικίας καί συζήτησε μαζί τους. Διαφυλάχτηκαν οἱ σημειώσεις τῆς συζήτησης αὐτῆς πού ἔγραψε ὁ Λένιν (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 39). Τό «Σχέδιο ὑποχρέωσης» τό ἔγραψε ὁ Λένιν σέ σχέση μέ τή συζήτηση αὐτή. Γιά τό κλείσιμο συμφωνίας μέ τήν ὀργανωτική ὁμάδα τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν (ὁμάδα Ροῦτγκερς) βλ. τή σημείωση 75. — *125*.

67 Τό γράμμα *«Τά καθήκοντα τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, πῶς πρέπει νά τά καταλαβαίνουμε καί νά τά ἐκτελοῦμε»* τό ἔγραψε γιά τόν Ι. Β. Στάλιν (πού ἦταν τότε ἐπικεφαλῆς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης) ὅταν πῆρε τήν προκαταρκτική ἔκθεση τοῦ διευθυντῆ τοῦ

τμήματος καυσίμων τῆς τεχνικο-βιομηχανικῆς διεύθυνσης τῆς ΕΑΕ Λόνινοφ γιά τήν κατάσταση τῶν καυσίμων καί τή δουλιά στούς ὀργανισμούς καυσίμων.

Στίς 27 τοῦ Σεπτέμβρη 1921 ὁ Ι. Β. Στάλιν ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν σημείωμα, μέ τό ὁποῖο στήν οὐσία ἀπόριψε ὅλες τίς παρατηρήσεις γιά τίς σοβαρές ἐλλείψεις στή δουλιά τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης. Καί μόνο στό ὑστερόγραφο ἔγραψε ὁ Στάλιν ὅτι ὁ συντάκτης τῆς ἔκθεσης ὑποσχέθηκε νά ἐπισυνάψει στή βασική του ἔκθεση τό «σχέδιο συγκεκριμένων μέτρων βελτίωσης τοῦ μηχανισμοῦ τῶν ὑπηρεσιῶν καυσίμων» (βλ. τή σημείωση 7 τοῦ τόμου 33 τῆς 4ης ἔκδοσης τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, σελ. 464).

Οἱ ἰδέες γιά τά καθήκοντα τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, πού προβλήθηκαν στό γράμμα τοῦ Λένιν, ἀναπτύχθηκαν σέ μιά σειρά ντοκουμέντα, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν ἄρθρων «Πῶς νά ἀναδιοργανώσουμε τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση» καί «Κάλιο λιγότερα καί καλύτερα» (βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 440-444, 445-460). — *127.*

68 Ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ Γκ. Β. Τσιτσέριν στό γράμμα πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 7 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 ἀνακοίνωσε ὅτι ἡ κυβέρνηση τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς (ΔΑΑ) ζητάει τή γνώμη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τά παρακάτω ζητήματα: 1) ἄν θά ἦταν ἐπιθυμητή ἡ ἀναγνώριση τῆς ΔΑΑ ἀπό τήν Ἰαπωνία καί τήν Ἀμερική χωρίς τήν ταυτόχρονη ἀναγνώριση ἀπομέρους τους τῆς ΣΟΣΔΡ· 2) ἄν θά γίνουν δεκτές οἱ προτάσεις τῶν ξένων γιά τή χορήγηση στή ΔΑΑ κρατικῶν δανείων· 3) ἄν εἶναι ἡ ΔΑΑ αὐτοτελής καί ἀνεξάρτητη ἀπό τή ΣΟΣΔΡ τυπικά ἤ ἐπίσης καί οὐσιαστικά. Κατά τή γνώμη τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν στά ἐρωτήματα αὐτά πρέπει νά δοθεῖ ἡ ἑξῆς ἀπάντηση: 1) ἡ ἀναγνώριση τῆς ΔΑΑ εἶναι ἐπιθυμητή, ὅμως χωρίς νά κατοχυρώνεται ἡ διάρθρωση τῆς ΔΑΑ στό σύμφωνο· 2) τά ἐξωτερικά δάνεια εἶναι ὠφέλιμα μέ τόν ὅρο τῆς διατήρησης τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῆς ΔΑΑ· 3) νά θεωρηθεῖ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ΔΑΑ ἀπό τή ΣΟΣΔΡ μόνο τυπικά.

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.

Τό σχέδιο ὁδηγιῶν στή ΔΑΑ πού πρότεινε ὁ Τσιτσέριν ἐγκρίθηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. — *133.*

69 Ἡ πρόταση αὐτή τοῦ Β. Ι. Λένιν μπῆκε στήν ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1921, πού πάρθηκε μέ βάση τήν εἰσήγηση τοῦ Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τήν καταγραφή τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν καί τόν τρόπο τῆς κατανομῆς τους. — *134.*

70 *Τό VIII Πανρωσικό ἠλεκτροτεχνικό συνέδριο* ἔγινε στή Μόσχα στίς 1-9 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. Τό συνέδριο συγκλήθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν, σέ ἐκτέλεση ἀπόφασης τοῦ VIII συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, καί μέ είδική ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 8 τοῦ Φλεβάρη 1921 «μέ σκοπό τήν ὁλόπλευρη

συζήτηση τῶν τεχνικο-οἰκονομικῶν ζητημάτων πού συνδέονται μέ τήν πραγματοποίηση τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας, καθώς ἐπίσης τήν προσέλκυση τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν γιά δραστήρια συμμετοχή στό ἔργο τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας». Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος 893 ἀντιπρόσωποι ἀπό 102 πόλεις τῆς Ρωσίας καί 475 προσκεκλημένοι· ἀνάμεσά τους ἦταν οἱ μεγαλύτεροι ἐπιστήμονες τῆς χώρας, στελέχη τῆς παραγωγῆς καί εἰδικοί, πολυάριθμοι ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν τῶν ἠλεκτροτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ὁ Λένιν ἐκλέχτηκε ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου. Στήν ἀνακοίνωση πού ἔγινε δεκτή μέ χειροκροτήματα ἀναφερόταν: «Λόγω τῶν ἀνεκτίμητων ὑπηρεσιῶν πού πρόσφερε ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων Β. Ι. Λένιν-Οὐλιάνοφ καί λόγω τῆς ἰδιαίτερα θερμῆς ὑποστήριξης πού εἶχε ἡ Κρατική Ἐπιτροπή ἐξηλεκτρισμοῦ καί ὅλες οἱ δουλιές τῆς ἠλεκτροτεχνικῆς, προτείνουμε νά ἐκλεγεῖ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου ὁ σεβαστός αὐτός μεγάλος ἀγωνιστής τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Τό συνέδριο στίς συνεδριάσεις τῆς ὁλομέλειας καί στίς συνεδριάσεις τῶν ἐπιτροπῶν ἄκουσε πολλές εἰσηγήσεις, μαζί καί τίς εἰσηγήσεις τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι γιά τή δουλιά τῆς ΓΚΟΕΛΡΟ· τοῦ Α. Φ. Ἰόφφε — γιά τή σύσταση τῆς ὕλης· τοῦ Μ. Β. Σουλέικιν γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ραδιοτηλεγραφίας καί τῆς ραδιοτηλεφωνίας· τοῦ Λ. Κ. Ραμζίν — γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς Ρωσίας μέ καύσιμα· τοῦ Γκ. Ο. Γκράφτιο — γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῶν μεταφορῶν καί ἄλλα. Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση πάνω στό γενικό σχέδιο τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς ΣΟΣΔΡ· γιά τόν ἐξηλεκτρισμό διαφόρων περιοχῶν τῆς χώρας (τοῦ Νότου, τῆς Βόρειο-Δυτικῆς περιοχῆς, τῆς Σιβηρίας, τῶν Οὐραλίων, τοῦ Τουρκεστάν, τῆς Νοτιο-Ἀνατολικῆς περιοχῆς)· γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ χωριοῦ μέ ἠλεκτρική ἐνέργεια· γιά τά καθήκοντα τῆς μεταλλοβιομηχανίας τῆς Ρωσίας, γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς πετρελαιοβιομηχανίας σέ σύνδεση μέ τόν ἐξηλεκτρισμό της· γιά τήν προπαγάνδιση τῶν ἠλεκτροτεχνικῶν γνώσεων καί ἄλλα. Οἱ συστάσεις τοῦ ἠλεκτροτεχνικοῦ συνεδρίου πάρθηκαν ὑπόψη κατά τή συγκεκριμενοποίηση τοῦ σχεδίου τῆς ΓΚΟΕΛΡΟ καί στήν πορεία τῆς πρακτικῆς του ἐφαρμογῆς.

Τό χαιρετιστήριο τοῦ Β. Ι. Λένιν στό συνέδριο διαβάστηκε στήν πρωϊνή συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου στίς 9 τοῦ Ὀχτώβρη. Στό ντοκουμέντο ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι: «Ἄν τό ἐγκρίνετε, ἐπιστρέψτε το, θά τό δόσω νά τό ἀντιγράψουν καί θά τό στείλω (σέ ποιόν; σέ Σᾶς;). Ταλαντεύομαι, πρέπει νά γίνει αὐτό; Δέν θά εἶναι αὐτό μιά *περίσσια* «πανηγυρική ἐκδήλωση»; Ἔχει *π ρ α κ τ ι κ ό* ὄφελος;» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 13). — *135.*

71 Τό σχέδιο ὁδηγιῶν πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 μέ βάση τήν εἰσήγηση τῶν Χ. Γκ. Ρακόβσκι, Β. Γκ. Τσουμπάρ καί Γκ. Ι. Πετρόβσκι. «Ἔτσι — ἀναφέρεται στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ γιά τόν Ὀχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1921 — πάνω στό ζήτημα αὐτό δόθηκε γενική κατεύθυνση στό πνεῦμα τῆς ἀντιμετώπισης τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀγροτῶν μέ μεγάλη περίσκεψη καί προσεκτικότητα καί τῆς προσέλκυσής τους νά συνδράμουν τό κράτος» («Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἀρ. φύλ. 36, 15 τοῦ Δεκέμβρη 1921). — *137.*

72 Αὐτό τό σχέδιο ἀπόφασης ψηφίστηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ

ΚΚΡ (μπ) στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. Στίς 15 τοῦ Νοέμβρη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐνέκρινε τό διάταγμα «γιά τήν κοινωνική ἀσφάλιση τῶν προσώπων πού δουλεύουν μισθωτοί» (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 263, 23 τοῦ Νοέμβρη 1921). Στό ντοκουμέντο ὑπάρχει ἡ σημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «στό ΣΛΕ». — *138.*

73 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό γράμμα πρός τόν Α. Σ. Κισελιόφ μαζί μέ τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ, ἐπειδή πῆρε στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 τήν ἀναφορά τοῦ προέδρου τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, τό ζήτημα τῆς χορήγησης 40 χιλιάδων σιτηρεσίων καί 4 δισεκατομμυρίων ρουβλιῶν τό μήνα γιά τούς ὑφαντουργούς τοῦ Ἰβάνοβο-Βοσνεσένσκ μπῆκε στίς 11 τοῦ Ὀχτώβρη καί λύθηκε θετικά (μέ όρο τήν ἐκπλήρωση τοῦ διατυπωμένου παραγωγικοῦ προγράμματος). — *139.*

74 Τό ντοκουμέντο αὐτό γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 10 τοῦ Ὀχτώβρη 1921, στό ὁποῖο περιεχόταν ἡ παράκληση νά ἐπισπευθεῖ ὁ διορισμός ἀντιπροσώπων γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ τήν Κίνα σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς Ἀνατολικο-Κινεζικῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καί ἐκφραζόταν ὁ φόβος ὅτι ἡ καθυστέρηση τοῦ διορισμοῦ ἀντιπροσώπου γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ τήν Κίνα μπορεῖ νά δόσει ἀφορμή στήν ἐπικείμενη συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον (βλ. τή σημείωση 133) νά διεθνοποιήσει τή σιδηροδρομική γραμμή. Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν πρότεινε νά σταλεῖ ἀντιπρόσωπος στίς διαπραγματεύσεις αὐτές ὁ Γ. Γ. Μαρχλέβσκι. Ὁ Τσιτσέριν πληροφοροῦσε ἐπίσης ὅτι ἡ Ἰαπωνία συμφώνησε νά συμμετάσχει ἀντιπρόσωπος τῆς ΣΟΣΔΡ στή συζήτηση ὁρισμένων ζητημάτων τῆς συνδιάσκεψης τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς καί τῆς Ἰαπωνίας στό Ντάιρεν (ἡ συνδιάσκεψη ἔγινε ἀπό τίς 26 τοῦ Αὐγούστου 1921 ὥς τίς 16 τοῦ Ἀπρίλη 1922) καί πρότεινε νά σταλεῖ στή συνδιάσκεψη αὐτή ὁ Α. Κ. Πάικες. Ὁ Τσιτσέριν πρότεινε ἀντιπροσώπους τῆς ΔΑΑ στή συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον τόν Ε. Μ. Γιαροσλάβσκι καί τόν Ν. Λ. Μεστσεριακόφ.

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε τήν ἴδια κιόλας μέρα στό Πολιτικό Γραφεῖο.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 13 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 ἐνέκρινε τόν Α. Α. Γιαζίκοφ ἀντιπρόσωπο τῆς ΔΑΑ στή συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον. — *140.*

75 Αὐτό τό σχέδιο ἀπόφασης γράφτηκε σέ σχέση μέ τήν προετοιμασία γιά τή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τοῦ ζητήματος συμφωνίας μέ τήν ὁμάδα τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν καί μηχανικῶν, πού ἦρθε στή Ρωσία μέ ἐπικεφαλῆς τόν Σ. Ροῦτγκερς (βλ. τή σημείωση 66).

Τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ἀφοῦ συζήτησε στίς 23 τοῦ Σεπτέμβρη 1921 τήν πρόταση τῆς ὁμάδας τοῦ Ροῦτγκερς νά τῆς παραχωρηθεῖ γιά ἐκμετάλλευση τό ἐργοστάσιο τῆς πόλης Ναντέζντισκ καί μιά σειρά ἐπιχειρήσεων τοῦ ἀνθρακοφόρου λεκανοπεδίου τοῦ Κουζνιέτσκ, θεώρησε ἐπιθυμητή τήν ἀνάγκη συμφωνίας καί ἀνάθεσε σέ ἐπιτροπή ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ ΑΣΛΟ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας καί τοῦ Λαϊκοῦ

Ἐπιτροπάτου Γεωργίας νά ἐπεξεργαστοῦν τούς τελικούς ὅρους τῆς συμφωνίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε μέρος στίς διαπραγματεύσεις μέ τήν ὁμάδα Ροῦτγκερς, ὑπόβαλλε μιά σειρά προτάσεις γιά τούς ὅρους τῆς συμφωνίας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 177 καί τή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 331, 349). Ἡ συμφωνία μέ τήν ὀργανωτική ἐπιτροπή τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν (ὁμάδα Ροῦτγκερς), πού ὑπογράφηκε στίς 20 τοῦ Ὀχτώβρη, ἐπικυρώθηκε στίς 21 τοῦ Ὀχτώβρη ἀπό τό ΣΕΑ καί στίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Τό Νοέμβρη ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἔκλεισε συμφωνία μέ τήν ὁμάδα αὐτή.

Σύμφωνα μέ τή συμφωνία οἱ ἀμερικανοί ἐργάτες ἔπρεπε νά φέρουν μαζί τους μιά ὁρισμένη ποσότητα ἐργαλείων παραγωγῆς, ὑλικῶν καί τροφίμων, ἐνῶ ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ψήφισε ἕνα κονδύλι, ἀνερχόμενο στίς 300 χιλ. δολλάρια, γιά τήν ἀγορά μηχανῶν καί ἐργαλείων ἀπό τό ἐξωτερικό. Μέ βάση τή συμφωνία αὐτή σέ ἕνα τμῆμα τῆς περιοχῆς τοῦ ἀνθρακοφόρου λεκανοπεδίου τοῦ Κουζνιέτσκ, δημιουργήθηκε ἡ «Αὐτόνομη βιομηχανική παροικία «Κουζμπάς»», πού ὑπαγόταν ἄμεσα στό ΣΕΑ. Βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 125-126, 143. — *141.*

76 Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀποτέλεσαν τή βάση τῆς ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 πάνω στό ζήτημα τῶν προτάσεων τοῦ Σ. Ροῦτγκερς καί τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 «Γιά τούς ὅρους συμφωνίας μέ τήν ὁμάδα Ροῦτγκερς». — *143.*

77 Τό σχέδιο ἀπόφασης, πού ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἀποστολή τοῦ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ σέ ἐπισιτιστική δουλιά, ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. Τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 27 τοῦ Ὀχτώβρη, ἀφοῦ ἄκουσε τό πόρισμα τῆς ΚΕΕ καί τῆς Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀποστολή τοῦ Σλιάπνικοφ σέ ἐπισιτιστική δουλιά, ἀποφάσισε: «Καθορίζει τό χρονικό διάστημα τῆς ἐπισιτιστικῆς δουλιᾶς τοῦ σ. Σλιάπνικοφ σέ δυό μῆνες ἀπό τήν ἡμέρα τῆς ἀναχώρησής του» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ἡ *Κεντρική Ἐξελεγκτική ἐπιτροπή* (Τσεντροπροβερκόμ) συγκροτήθηκε ἀπό 5 ἄτομα στήν περίοδο τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος γιά τήν καθοδήγηση τῶν ἐργασιῶν τῶν τοπικῶν Ἐξελεγκτικῶν ἐπιτροπῶν (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 146, 30 τοῦ Ἰούνη 1921). Ἡ κομματική ἡλικία γιά τά μέλη τῆς Τσεντροπροβερκόμ καθοριζόταν ὄχι λιγότερο ἀπό 7 χρόνια. Ἡ ἐπιτροπή ἐγκρίθηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 7 τοῦ Ἰούλη 1921 μέ τήν παρακάτω σύνθεση: Π. Α. Ζαλούτσκι, Α. Γκ. Σλιάπνικοφ, Μ. Ι. Τσέλισσεφ, Α. Α. Σόλτς καί Μ. Φ. Σκιριάτοφ. Σάν ἀναπληρωματικά μέλη ἐγκρίθηκαν οἱ Β. Μ. Μόλοτοφ, Ε. Α. Πρεομπραζένσκι καί Ν. Ι. Λέμπεντεφ. Ἀργότερα στή σύνθεση τῆς Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς συμπεριλήφθηκαν (σάν ἀναπληρωματικά μέλη) οἱ Σ. Π. Μεντβέντιεφ καί Ν. Κ. Ἀντίποφ. Ἡ Κεντρική Ἐξελεγκτική ἐπιτροπή ἔκανε δυό φορές ἔκθεση (στήν XI συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος καί στό XI συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ)), γιά τά ἀποτελέσματα τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος. — *153.*

[78] Ἐπειδή παρουσιάστηκαν ὁρισμένες διαφωνίες στήν ἐφαρμογή τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς ἀνάμεσα στά στελέχη τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης Μπακοῦ, ἀπό τή μιά μεριά, καί τά στελέχη τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, ἀπό τήν ἄλλη, ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἔδοσε ὁδηγίες στά κομματικά στελέχη τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί τοῦ Μπακοῦ νά δόσουν πάρα πολλή προσοχή στίς ἰδιομορφίες τοῦ τρόπου ζωῆς καί τῶν ἀντιλήψεων τοῦ μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ, πρότεινε σέ ὅλα τά στελέχη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Ἀζερμπαϊτζάν, καθώς καί τῆς Γεωργίας καί Ἀρμενίας νά πάρουν ὑπόψη τους αὐτό σέ ὅλη τους τή δράση, νά ἐπιδιώκουν τήν κοινή φιλική δουλιά, μήν ἐπιτρέποντας τό σχηματισμό κανενός εἴδους παρατάξεων μέσα στήν κομματική ὀργάνωση. Οἱ προτάσεις τοῦ Λένιν μπῆκαν στήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ψηφίστηκε στίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1921.

Τό ἀναφερόμενο πιό κάτω σχέδιο ὁδηγιῶν, γιά τήν ἐφαρμογή τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος στό Ἀζερμπαϊτζάν, συντάχθηκε ἀπό τόν Ι. Β. Στάλιν καί ἐγκρίθηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη.

Ἡ παράγραφος 6 ἀφορᾶ τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1921, πού δέν ἐπιτρέπει παραβίαση ἀπομέρους τῶν στελεχῶν τοῦ Μπακοῦ τῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης ἀπέναντι στήν Περσία (Ἰράν). — *154.*

[79] *Τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης* συνῆλθε στίς 17-22 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 στή Μόσχα. Στό συνέδριο παραβρέθηκαν 307 ἀντιπρόσωποι, ἀπό τούς ὁποίους οἱ 193 μέ θετική ψῆφο καί 114 μέ συμβουλευτική. Ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους ἦταν 281 κομμουνιστές καί 26 ἐξωκομματικοί.

Τήν ἔναρξη τοῦ συνεδρίου κήρυξε ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκλέχτηκε ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου. Τό συνέδριο χαιρέτισαν οἱ Α. Β. Λουνατσάρσκι (ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας) καί ὁ Ὀζερέβσκι (ἀπό τήν Κεντρική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης τῆς Οὐκρανίας).

Κύριο καθῆκον τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ ἔγκριση τοῦ σχεδίου δουλιᾶς γιά τό 1922, ἡ ἐπεξεργασία μορφῶν καί μεθόδων τῆς μαζικῆς διαφωτιστικῆς δουλιᾶς στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Τό συνέδριο ἄκουσε τίς εἰσηγήσεις καί πῆρε ἀποφάσεις πάνω στά παρακάτω ζητήματα: 1) πάνω στίς εἰσηγήσεις τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης· 2) Γιά τή δουλιά στόν τομέα τῆς ζύμωσης· 3) Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς προπαγάνδας στίς νέες συνθῆκες· 4) Ἡ πολιτική διαφωτιστική δουλιά στόν Κόκκινο Στρατό· 5) Ζητήματα χρηματοδότησης καί ἐφοδιασμοῦ στή νέα οἰκονομική κατάσταση· 6) Γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης καί ἄλλα.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, πού ἔγινε δεκτός μέ θερμά χειροκροτήματα τῶν ἀντιπροσώπων, μίλησε στή βραδυνή συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου, στίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη. — *155.*

[80] *Πολιτπροσβέτ* — Ἐπιτροπές πολιτικῆς διαφώτισης, σύμφωνα μέ τό διάταγμα τῆς 23 τοῦ Φλεβάρη 1920 στά τοπικά (τῶν ἐπαρχιῶν, νομῶν καί κυβερνείων) τμήματα λαϊκῆς μόρφωσης. Ἡ δουλιά τῶν τοπικῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης κατευθυνόταν ἀπό τήν Κεντρική Διεύθυνση πολιτικῆς

διαφώτισης (Γλαβπολιτπροσβέτ), τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. — *155.*

81 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, πού ψηφίστηκε στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1918 μέ βάση τήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 241-276). Μέ βάση τήν εἰσήγηση ψηφίστηκε μέ συντριπτική πλειοψηφία, ἡ παρακάτω ἀπόφαση: «Ἡ ΚΕΕ, ἀφοῦ ἄκουσε τήν εἰσήγηση τοῦ σ. Λένιν γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἐγκρίνει πλήρως τίς βασικές θέσεις πού χαράχτηκαν στήν εἰσήγηση αὐτή. Ἡ ΚΕΕ ἀναθέτει στό Προεδρεῖο νά συντάξει μαζί μέ τόν εἰσηγητή τίς βασικές θέσεις τῆς εἰσήγησης μέ τή μορφή σύντομων θέσεων καί νά τίς δημοσιεύσει σάν βασικό καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» («Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 86, 30 τοῦ Ἀπρίλη 1918). Ἐκπληρώνοντας τήν ἀπόφαση αὐτή ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τίς «Ἕξι θέσεις γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», πού δημοσιεύτηκαν τό 1918 στήν μπροσούρα «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 277-280). — *157.*

82 Πρόκειται γιά τήν *Πανρωσική ἔκτακτη ἐπιτροπή ἐξάλειψης τῆς ἀγραμματοσύνης*, πού σχηματίστηκε μέ τό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1920. «Μέ σκοπό τήν πραγματοποίηση τοῦ διατάγματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 26 τοῦ Δεκέμβρη 1919 — ἀναφερόταν στό ντοκουμέντο — νά σχηματιστεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας Πανρωσική ἔκτακτη ἐπιτροπή ἐξάλειψης τῆς ἀγραμματοσύνης, ἀποτελούμενη ἀπό 5 ἄτομα, πού θά προτείνει τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας καί θά ἐγκρίνει τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Δίπλα στήν ΠΕΕ γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης συγκροτήθηκε μόνιμο συμβούλιο ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν δυό διευθύνσεων (τῆς διεύθυνσης γιά τή δουλιά στό χωριό καί γιά τή δουλιά ἀνάμεσα στίς γυναῖκες) τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), τῆς ΚΕ τῆς Κομσομόλ, τοῦ ΠΚΣΣ, τῆς Πολιτικῆς Διεύθυνσης τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἐπαναστατικοῦ συμβουλίου καί τῆς Γενικῆς στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης.

Ὅπως ἀνακοίνωσε στήν ἔκθεσή της ἡ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς Λ. Ρ. Μενζίνσκαγια, ὥς τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης (Ὀχτώβρης τοῦ 1921) ἔμαθαν γράμματα 4800 χιλιάδες ἄτομα. Στόν Κόκκινο Στρατό ὁ ἀριθμός τῶν ἀγραμμάτων μειώθηκε μέχρι τό 5% (στόν τσαρικό στρατό τό ποσοστό τῆς ἀγραμματοσύνης ἔφθανε μέχρι τά 65%), ἐνῶ στό στόλο ἡ ἀγραμματοσύνη ἐξαλείφθηκε ὁλοκληρωτικά. Στή χώρα ὑπῆρχαν 88 534 κέντρα γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης, 427 διάφορα φροντιστήρια κυβερνείων καί 21 370 νομῶν. Λόγω τῆς πείνας καί τῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς, καθώς ἐπίσης καί λόγω τῆς μεταβίβασης τῆς χρηματοδότησης στούς τοπικούς προϋπολογισμούς ὁ ἀριθμός τῶν σχολείων γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης ἐλαττώθηκε, ὅμως ἀρχίζοντας ἀπό τό 1923, μετά τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου τοῦ Λένιν «Σελίδες ἡμερολογίου», στή δουλιά γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης ἔγινε ἀποφασιστική στροφή. — *162.*

83 *Γκουμπεκόσο* — οἰκονομικά συμβούλια τῶν κυβερνείων, τοπικά ὄργανα τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, πού δημιουργήθηκαν μέ βάση τήν

ἀπόφαση τοῦ VIII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ (Δεκέμβρης τοῦ 1920) «Γιά τά τοπικά ὄργανα οἰκονομικῆς διεύθυνσης». Τά οἰκονομικά συμβούλια τῶν κυβερνείων ὀργανώθηκαν δίπλα στίς Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές τῶν Σοβιέτ κυβερνείων μέ σκοπό τό συντονισμό τῆς δράσης τῶν τοπικῶν ὀργάνων τῶν οἰκονομικῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων: τοῦ ΑΣΛΟ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν· ἀποτελοῦνταν ἀπό τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας τοῦ κυβερνείου, τόν ἐπίτροπο ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου, τούς διευθυντές τῶν τμημάτων ἐργασίας, οἰκονομικῶν, τοῦ τμήματος γεωργίας, τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου καί τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων τοῦ κυβερνείου. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Οἰκονομικοῦ συμβουλίου τῶν κυβερνείων ἦταν ὁ πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου. — *172.*

84 Τό ζήτημα αὐτό συζητήθηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. Τό σχέδιο ἀπόφασης, πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν, ψηφίστηκε. — *176.*

85 Τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 20 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. Οἱ προτάσεις τοῦ Λένιν μπῆκαν στή συμφωνία πού ὑπογράφηκε μέ τήν ὁμάδα τοῦ Ρουτγκερς. Γιά τίς διαπραγματεύσεις βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 125-126, 141-143. — *177.*

86 *A R A (Amerikan Relief Administration)* — διεύθυνση τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας, δημιουργήθηκε τό 1919 μέ σκοπό τήν παροχή βοήθειας στόν πληθυσμό πού ὑπόφερε, σάν ἀποτέλεσμα τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Πρόεδρος τῆς ΑΡΑ ἦταν ὁ Ε. Χοῦβερ, μεγαλοκαπιταλιστής, πού ἦταν στενά συνδεδεμένος μέ τό ρωσικό κεφάλαιο μέχρι τό 1917. Μερικοί συνεργάτες τῆς ΑΡΑ ἀσχολοῦνταν εἰλικρινά καί εὐσυνείδητα μέ φιλανθρωπική δράση. Ὡστόσο ἡ ΑΡΑ στό σύνολο ἦταν μέσο ἐπέκτασης τῆς ἐπιροῆς τοῦ ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί κατανάλωσης τῶν ἐμπορευμάτων πού ἔμεναν ἀπούλητα.

Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, ἀποδεχόμενη τή βοήθεια τῆς ΑΡΑ λόγω τῆς πείνας τοῦ 1921 στήν περιοχή τοῦ Βόλγα καί στό Νότο τῆς Οὐκρανίας, ἀπόκρουσε τίς ἀπόπειρές της νά ἀναμιχθεῖ στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῆς Δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ καί καθιέρωσε ἔλεγχο τῆς δράσης τῆς ΑΡΑ. Ὅπως ἀπόδειξαν τά γεγονότα πού ἐπακολούθησαν, ὁ μηχανισμός τῆς ΑΡΑ πού ἀποτελοῦνταν κυρίως ἀπό ἀξιωματικούς τοῦ ἀμερικανικοῦ στρατοῦ ἀσχολοῦνταν μέ κατασκοπεία καί ὑποστήριζε τά ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα. Τόν Ἰούνη τοῦ 1923 ἔπαυσε ἡ δράση τῆς ΑΡΑ στήν ΕΣΣΔ.

Στίς 18 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 στάλθηκε στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά ψηφοφορία σχέδιο συμφωνίας μέ τήν ΑΡΑ γιά τήν ὀργάνωση ἀποστολῆς δεμάτων μέ τρόφιμα στή Ρωσία. Στό συνοδευτικό γράμμα ὑπάρχουν οἱ ὑπογραφές τῶν μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί ἡ πρόταση τοῦ Ι. Β. Στάλιν σχετικά μέ τήν εἴσπραξη πληρωμῆς γιά τή μεταφορά τῶν δεμάτων ἀπό τά σύνορα μέχρι τίς ἀποθῆκες

κατανομῆς καί γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ἀποθηκῶν, ἐπειδή κατά τή γνώμη του, πρόκειται γιά ἐμπόριο καί ὄχι γιά φιλανθρωπία. Ἡ παρατήρηση τοῦ Β. Ι. Λένιν σέ παρένθεση προκλήθηκε ἀπό τήν πρόταση αὐτή. Τό σχέδιο συμφωνίας μέ τήν ΑΡΑ ἐγκρίθηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. — *179.*

87 Αὐτό τό σχέδιο ἀπόφασης τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν σέ σχέση μέ τή συζήτηση στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 20 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 τῆς παράκλησης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν νά συμπεριληφθοῦν ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν στό ΣΕΑ, στά οἰκονομικά συμβούλια τῶν περιοχῶν καί κυβερνείων μέ θετική ψῆφο. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀπόριψε τήν παράκληση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν καί ψήφισε τήν πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἡ τελευταία φράση στό χειρόγραφο σβήστηκε καί στήν ἀπόφαση δέν μπῆκε.

Ἡ *Δημοσιονομική ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων* δημιουργήθηκε μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀμέσως μετά τό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν ζητημάτων τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς λόγω τοῦ περάσματος στή νέα οἰκονομική πολιτική. — *182.*

88 Τό ζήτημα τῆς παραγωγῆς αὐτοκινούμενων ἀρότρων συστήματος Φάουλερ ἐξετάστηκε ἐπανειλημμένα στό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας. Τό Συμβούλιο τῆς διεύθυνσης μετάλλου τοῦ ΑΣΛΟ, στό ὁποῖο ἀνατέθηκε τό Μάη τοῦ 1920 ἡ ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς τέτιων ἀρότρων, κατάρτισε παραγωγικό σχέδιο χωρίς νά πάρει ὑπόψη του προκαταρκτικά τά ὑπάρχοντα ἀποθέματα μετάλλου καί καυσίμων. Ὡστόσο ἡ ἔκτακτη τριάδα μέ ἐπικεφαλῆς τόν μηχανικό Μ. Ι. Οὔνξοφ, πού συγκροτήθηκε γιά τό συντονισμό παραγωγῆς τῶν ἀρότρων, περιορίστηκε στό γράψιμο ἐκθέσεων, στήν ἀλληλογραφία μέ τίς ὑπηρεσίες, δέν ἐνημέρωσε τό ΣΕΑ καί τό ΣΛΕ γιά τήν πραγματική κατάσταση στήν παραγωγή τῶν ἀρότρων. Ἡ ὑπόθεση τῆς γραφειοκρατίας παραπέμφθηκε γιά ἐξέταση στό στρατοδικεῖο τῆς Μόσχας, τό ὁποῖο στίς ἀρχές τοῦ Γενάρη 1922 ἀναγνώρισε σάν ἀποδειγμένες τίς κατηγορίες πού ἀποδόθηκαν σέ μιά σειρά στελέχη τοῦ ΑΣΛΟ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας, πού δέν ἀντιμετώπισαν ἀρκετά σοβαρά τίς ὑποχρεώσεις πού τούς ἀνατέθηκαν. Παίρνοντας ὅμως ὑπόψη τίς ὑπηρεσίες τῶν συντρόφων αὐτῶν στήν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας, τό στρατοδικεῖο ἀποφάσισε νά μήν τούς ἐπιβληθεῖ τιμωρία. Μέ πρόταση τοῦ δικαστηρίου τό ΣΕΑ τιμώρησε μέ παρατήρηση τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ καί τή διεύθυνση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας γιατί δέν καταπιάστηκαν στά σοβαρά μέ τήν παραγωγή τῶν ἀρότρων συστήματος Φάουλερ. Βλ. ἐπίσης τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Π.Α. Μπογκντάνοφ τῆς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1921 (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 513-515). — *183.*

89 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπανειλημμένα τόνιζε τή μεγάλη σημασία τῆς λογοδοσίας ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν τοπικῶν οἰκονομικῶν ὀργάνων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς (Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 264-265, 266-291).

Μέ σκοπό τή βελτίωση τοῦ συστήματος λογοδοσίας, ὁ Β. Ι. Λένιν, στίς 21 τοῦ 'Οχτώβρη 1921, βάζει γιά συζήτηση στό Συμβούλιο 'Εργασίας καί "Αμυνας τό ζήτημα: ἀπολογισμός καί διαγράμματα γιά τό ΣΕΑ. Κάνει εἰσηγήσεις πάνω σ' αὐτό. Πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν ψηφίστηκε ἡ ἀπόφαση πού δημοσιεύεται. Γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου ἀπόφασης δημιουργήθηκε ἐπιτροπή μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ.

'Η συζήτηση τοῦ σχεδίου ἀπόφασης ἔγινε στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τοῦ ΣΕΑ στίς 2 τοῦ Νοέμβρη. 'Η τελική σύνταξη τοῦ σχεδίου ἀνατέθηκε στόν Π. Ι. Ποπόφ, τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι καί τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ, οἱ ὁποῖοι, ὕστερα ἀπό συμφωνία μέ τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Δικαιοσύνης, τό παρουσίασαν στόν Λένιν γιά ὑπογραφή. 'Η ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ δημοσιεύτηκε στίς 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921 στήν ἐφημερίδα «'Εκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 270. — *184.*

90 Τά διαγράμματα γιά τό ΣΕΑ ἄρχισαν νά συντάσσονται σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ· χρονιάτικα — γιά τό 1919 καί 1920 καί μηνιαῖα γιά τό 1921 καί 1922, σέ δυό ἀντίτυπα: γιά τό ΣΕΑ καί γιά τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

'Ο Β. Ι. Λένιν παρακολουθοῦσε προσεκτικά τήν πορεία τῆς δουλιᾶς αὐτῆς. Στόν «"Ατλαντα διαγραμμάτων γιά τό ΣΕΑ», ὑπόδειχνε τούς βασικούς κλάδους τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, γιά τούς ὁποίους ἦταν ἀπαραίτητο νά συντάσσονται διαγράμματα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 467-469). 'Αφοῦ εἶδε τό διάγραμμα φόρτωσης κάρβουνου τοῦ Ντονιέτς, ὁ Β. Ι. Λένιν πρότεινε νά παρθεῖ σάν ὑπόδειγμα (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδοση, τόμ. 54ος, σελ. 8).

Τό Γενάρη τοῦ 1922 ὁ Λένιν ἐξέτασε ἕνα μέρος τῶν διαγραμμάτων πού ἔφτασαν στό ΣΕΑ καί συμφώνησε σέ γενικές γραμμές μέ τόν τύπο τους, ὅμως πρότεινε νά γίνουν μερικές συμπληρώσεις, μέ σκοπό τή μεγαλύτερη παραστατικότητά τους (βλ. στό ἴδιο, σελ. 124). — *184.*

91 Τό ζήτημα τῆς ἐξόφλησης τῶν παλιῶν χρεῶν τῆς Ρωσίας ἀνακινήθηκε ἀπό τή συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν, πού ἔγινε στίς 6-8 τοῦ 'Οχτώβρη 1921, καί στήν ὁποία ἔπαιρναν μέρος ἀντιπρόσωποι 19 χωρῶν συμπεριλαμβανομένων τοῦ Βελγίου, 'Αγγλίας, Γαλλίας, Γερμανίας, 'Ιταλίας, 'Ισπανίας, Σουηδίας, Δανίας, 'Ολλανδίας, Ρουμανίας, Κίνας κ.ἄ., καθώς ἐπίσης καί ἀντιπρόσωποι τοῦ Διεθνοῦς 'Ερυθροῦ Σταυροῦ καί τῆς ΑΡΑ (Διεύθυνης τῆς 'Αμερικανικῆς Βοήθειας).

'Η συνδιάσκεψη σύστησε στίς κυβερνήσεις νά δόσουν δάνεια στή Σοβιετική Ρωσία γιά τήν πάλη ἐνάντια στή πείνα μόνο μέ τόν ὅρο τῆς ἀναγνώρισης ἀπομέρους της τῶν χρεῶν τῶν παλιῶν κυβερνήσεων καί ἐφόσον ἐπιτραπεῖ σέ ἐπιτροπή νά ἐλέγχει τή διανομή τῶν προϊόντων. Συνάμα στήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τονιζόταν ὅτι «καμιά οἰκονομική ἀπόφαση πού ἐξαρτᾶται ἀπό τίς ἐνέργειες τῶν κυβερνήσεων δέν θά εἶναι δυνατή, ὡσότου δέν ἀποκατασταθοῦν στή Ρωσία ὁμαλές συνθῆκες οἰκονομικῆς ζωῆς», ἐννοώντας μ' αὐτό τήν ἀναγέννηση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Σκοπός τῶν ὀργανωτῶν τῆς συνδιάσκεψης τῶν Βρυξελλῶν ἦταν νά ἐξαναγκάσουν τή Σοβιετική κυβέρνηση νά συνθηκολογήσει. 'Ο Β. Ι. Λένιν στήν ἔκκληση «Πρός τούς συντρόφους ἐργάτες, ψαράδες τῆς 'Αράλης λίμνης» τῆς 7 τοῦ 'Οχτώβρη 1921 ἔγραφε ὅτι δέν πρέπει νά ὑπολογίζουμε στή βοήθεια τῶν πλούσιων καπιταλιστῶν. «Οἱ καπιταλιστές πού κυβερνοῦν

σήμερα τά ἰσχυρότερα κράτη στόν κόσμο ὅπως ἡ 'Αγγλία, ἡ 'Αμερική, ἡ Γαλλία», εἶναι σύμφωνοι νά βοηθήσουν τούς ἀγρότες μας πού πεινοῦν μόνο «μέ τέτιους ὅρους, πού σημαίνουν παράδοση στά χέρια τους ὅλης τῆς ἐξουσίας πάνω στήν ἐργατοαγροτική Δημοκρατία μας» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 425).

Στίς 27 τοῦ 'Οχτώβρη τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισης τῶν χρεῶν τῶν παλιῶν κυβερνήσεων συζητήθηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἀποφάσισε «νά πάρει σάν βάση τό κείμενο πού πρότεινε ὁ σ. Τσιτσέριν, μέ τίς τροποποιήσεις τοῦ σύντρ. Λένιν καί νά ἀναθέσει στόν σ. Τσιτσέριν νά τό δημοσιεύσει μέ τήν ὑπογραφή του» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). 'Η δήλωση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά ἀναγνώριση τῶν χρεῶν μέ τίς τροποποιήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν στάλθηκε στίς 28 τοῦ 'Οχτώβρη στίς κυβερνήσεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας, Γαλλίας, 'Ιταλίας, 'Ιαπωνίας καί ΕΠΑ (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 243 τῆς 29 τοῦ 'Οχτώβρη 1921). Τό κείμενο τῆς ἐπίσημης δήλωσης ἔχει ὁρισμένες διαφορές συντακτικοῦ χαρακτήρα ἀπό τό σχέδιο πού δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο. — *185.*

[92] Στίς 27 τοῦ 'Οχτώβρη 1921 στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου συζητήθηκε τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας βαμβακιοῦ (εἰσηγητές οἱ Π.Α. Μπογκντάνοφ, Ν. Ι. Λέμπεντεφ, Γκ. Ν. Μελνιτσάνσκι, Ι. Ι. Κουτούζοφ). Τό Πολιτικό Γραφεῖο ψήφισε σχέδιο ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν. Μετά τήν τελική του ἐπεξεργασία τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας βάμβακος ἐγκρίθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς 3 τοῦ Νοέμβρη. — *189.*

[93] Σέ τηλεγράφημα ἀπό τό Λονδίνο στίς 19 τοῦ 'Οχτώβρη 1921 ὁ Λ. Μπ. Κράσιν πληροφοροῦσε, ὅτι ἄρχισε διαπραγματεύσεις μέ τήν ἀμερικανική οἰκοδομική ἑταιρία «Φαουνντέισν Κόμπανι», πού ἐξυπηρετοῦσε τίς μεγαλύτερες φίρμες πετρελαίου. 'Αντιπρόσωπος τῆς ἑταιρίας αὐτῆς δήλωσε ὅτι ἡ ἑταιρία εἶναι διατεθειμένη νά κατασκευάσει ἐργοστάσιο διαχώρισης παραφίνης καί τόν πετρελαιοαγωγό Γκρόζνι — Μαύρη θάλασσα μέ τόν ὅρο νά ἐπιτραπεῖ σέ μηχανικούς τῆς ἑταιρίας νά κάνουν τίς ἔρευνες. 'Ο Κράσιν πρότεινε νά διαθέσουν γι' αὐτό τά ἀπαραίτητα μέσα. Τό σχέδιο αὐτό τηλεγραφήματος στόν Λ. Μπ. Κράσιν ἐγκρίθηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 18 τοῦ 'Οχτώβρη — Βλ. ἐπίσης τή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 357-358. — *190.*

[94] *'Η VII κομματική συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου Μόσχας* συνῆλθε στίς 29-31 τοῦ 'Οχτώβρη 1921. Στή συνδιάσκεψη παραβρέθηκαν 637 ἀντιπρόσωποι, ἀπό τούς ὁποίους 353 μέ θετική καί 284 μέ συμβουλευτική ψῆφο.

'Η ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης: 1) Διεθνής καί ἐσωτερική κατάσταση· 2) Ἔκθεση τοῦ Οἰκονομικοῦ συμβουλίου τοῦ κυβερνείου· 3) 'Απολογισμός δουλιᾶς τῆς 'Επιτροπῆς πόλης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ)· 4) Ἔκθεση τῆς 'Εξελεγκτικῆς 'Επιτροπῆς· 5) Ἔκθεση τῆς 'Επιτροπῆς 'Ελέγχου. 'Η συνδιάσκεψη ἄκουσε ἐπίσης ἔκθεση γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος στή Μόσχα καί στό κυβερνεῖο Μόσχας καί ἄλλα ζητήματα.

'Η εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική ἔγινε στήν

ἀρχή τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης, στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς 29 τοῦ Ὀχτώβρη. Στήν ἀπόφαση πού ψηφίστηκε μέ βάση τήν εἰσήγηση ἀναφερόταν: «Ἡ συνδιάσκεψη, θεωρώντας ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία πάρα πολύ ἔγκαιρα πέρασε στή νέα οἰκονομική πολιτική καί ὅτι ἡ ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἐπιβεβαιώθηκε ὁλοκληρωτικά τόσο ἀπό τήν πορεία συγκέντρωσης τοῦ φόρου σέ εἶδος, ὅσο καί ἀπό τήν ἀναζωογόνηση τῆς οἰκονομίας πού ἄρχισε νά παρουσιάζεται, ἐγκρίνει ὁλοκληρωτικά τή νέα οἰκονομική πολιτική» («Ἀπολογισμός τῆς Ἕβδομης συνδιάσκεψης τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τοῦ κυβερνείου Μόσχας τοῦ ΚΚΡ. 29-31 τοῦ Ὀχτώβρη 1921». Μόσχα, 1921, σελ. 35). — *191.*

95 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς «Ἕξι θέσεις γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», πού ψήφισε ἡ ΠΚΕΕ σάν ἀπόφαση. Στήν τέταρτη θέση ἀναφερόταν ὅτι «σέ ὁρισμένες περιπτώσεις ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀναγκάστηκε νά κάνει ἕνα βῆμα πίσω, ἤ νά ἔρθει σέ συμβιβασμό μέ τίς ἀστικές τάσεις. Ἕνα τέτιο βῆμα πρός τά πίσω καί μιά τέτια ὑποχώρηση ἀπό τίς ἀρχές τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ ἦταν λ.χ. ἡ πληρωμή μεγάλων μισθῶν σέ πολλούς ἀστούς εἰδικούς» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 278-279). — *199.*

96 *«Λιστόκ Ὀμπγιαβλένι»* («Μοσκόβσκι Λιστόκ Ὀμπγιαβλένι») («Δελτίο Ἀνακοινώσεων») — ἔκδοση ὁμάδας ἰδιωτῶν ἐπιχειρηματιῶν· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1921 ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1922. — *200.*

97 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. Γράμματα πρός τόν Α. Μπέμπελ τῆς 18-28 τοῦ Μάρτη 1875 καί τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1884 (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 293 καί 385-386). — *222.*

98 Φ. Ἔνγκελς. «Ἡ φιλολογία τῆς ἐμιγκράτσιας» (Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς, Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 516). — *223.*

99 Τό σχέδιο τοῦ δημοσιονομικοῦ προγράμματος καί τοῦ προγράμματος ἔκδοσης χαρτονομίσματος γιά τό 1922 συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 5 τοῦ Νοέμβρη 1921. Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀποτέλεσαν τή βάση τῆς ἀπόφασης πού ψήφισε τό ΣΛΕ πάνω στό ζήτημα αὐτό. Οἱ παράγραφοι 2, 4, 5 καί 6 στό χειρόγραφο σβήστηκαν καί στήν ἀπόφαση δέν μπῆκαν. — *230.*

100 Τό σχέδιο πού ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν μπῆκε στό κείμενο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, πού ψηφίστηκε πάνω στό ζήτημα αὐτό στίς 18 τοῦ Νοέμβρη 1921. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐνέκρινε «συμβατικά τό ποσόν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐξόδων, ὅπως εἶναι κατανεμημένα κατά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα, πού παρουσίασε ἡ Δημοσιονομική ἐπιτροπή». Πρότεινε στά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα «νά ἐπισπεύσουν τή δουλιά γιά τήν κατάρτιση προϋπολογισμῶν ἔτσι, ὥστε νά τελειώσουν ὁπωσδήποτε ὥς τήν 1η τοῦ Δεκέμβρη». Στή Δημοσιονομική ἐπιτροπή καί στήν Κρατική Ἐπιτροπή Σχεδίου ἀνατέθηκε «νά τελειώσει ὁριστικά μέσα σέ μιά βδομάδα

ὁ ὑπολογισμός τῶν ἐσόδων τόσο σέ χρῆμα, ὅσο καί σέ ὑλικά» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *231.*

101 *Ἡ συζήτηση τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τήν ἀντιπροσωπεία τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μογγολίας* ἔγινε στό Κρεμλίνο στίς 5 τοῦ Νοέμβρη 1921. Ἡ ἀντιπροσωπεία ἦρθε στή Μόσχα στίς 2 τοῦ Νοέμβρη. Στήν ἀντιπροσωπεία ἦταν οἱ: Ντανζάν, πρόεδρος τῆς ἀντιπροσωπείας, ὑπουργός Οἰκονομικῶν καί πρόεδρος τῆς ΚΕ τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπαναστατικοῦ κόμματος Μογγολίας· Σουχέ-Μπάτορ ἀρχιστράτηγος τοῦ Λαϊκοῦ-ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ καί ὑπουργός Στρατιωτικῶν· Μπ. Τσερεντόρζ, ὑφυπουργός Ἐξωτερικῶν· Τζόν-Βάν-Σιρνίν-Νταντίν, ἐκπρόσωπος τῶν θρησκευτικῶν κύκλων, ἀνεπίσημο μέλος τῆς ἀντιπροσωπείας· Μπατουχάν, σύμβουλος καί ὑπεύθυνος διερμηνέας. Ἡ ἐγγραφή τῆς συζήτησης πρωτοδημοσιεύτηκε στά πρακτικά τοῦ IX συνεδρίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπαναστατικοῦ κόμματος Μογγολίας, πού ἔγινε στίς 28 τοῦ Σεπτέμβρη-5 τοῦ Ὀχτώβρη 1934. Ἡ δημοσίευσή της ἑτοιμάστηκε μέ βάση τίς ἀναμνήσεις τοῦ Μπ. Σουμιάτσκι καί τοῦ Μπ. Τσερεντόρζ. Στίς ἀναμνήσεις του ὁ Τσερεντόρζ ἔγραφε: «Ὁ Λένιν πολλή ὥρα συνομιλοῦσε μέ τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας. Ἄκουγε μέ προσοχή τίς ἀφηγήσεις μας, ἔδειξε ζωηρό ἐνδιαφέρον γιά τά πιό διαφορετικά ζητήματα τῆς ζωῆς τῆς Λαϊκῆς Μογγολίας, ἔδινε χρήσιμες συμβουλές. Ἰδιαίτερα ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπέστησε τήν προσοχή μας στό γεγονός ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἀνεβεῖ τό μορφωτικό καί πολιτιστικό ἐπίπεδο τοῦ μογγολικοῦ λαοῦ, ὑπογραμμίζοντας ταυτόχρονα ὅτι χρειάζεται νά ἀναπτύξουμε μέ κάθε τρόπο τή δική μας οἰκονομία γιά τήν ἱκανοποίηση ὅλων τῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ» (Ἀναμνήσεις γιά τόν Βλαντίμιρ Ἰλίτς Λένιν, τόμ. 5ος, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1969, σελ. 439-440).

Στίς 3 τοῦ Νοέμβρη ὁ Λένιν ἔστειλε σημείωμα στόν πρόεδρο τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ μέ τήν παράκληση νά ἐξετάσει τή συμφωνία μέ τή Λαϊκή Δημοκρατία τῆς Μογγολίας. Τό Μικρό ΣΛΕ, ἀφοῦ ἐξέτασε τή συμφωνία, τήν ἐνέκρινε (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 289-290).

Στίς 5 τοῦ Νοέμβρη 1921 ὑπογράφηκε συμφωνία ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους τῆς ΣΟΣΔΡ καί τῆς ΛΔΜ, μέ βάση τήν ὁποία καί οἱ δυό πλευρές ἀναλαβαίνουν τήν ὑποχρέωση νά μήν ἐπιτρέψουν τήν παραμονή καί τή συγκρότηση στό ἔδαφός τους ὁμάδων ἐχθρικῶν πρός τήν ἄλλη πλευρά, ἔκλεισαν συμφωνία γιά τόν τρόπο διορισμοῦ διπλωματικῶν καί προξενικῶν ἀντιπροσώπων, τῆς διαρύθμισης τῶν κρατικῶν συνόρων· καθορίστηκαν οἱ βασικές θέσεις τῆς τελωνειακῆς πολιτικῆς. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση παρέδοσε στήν κυβέρνηση τῆς ΛΔΜ τίς τηλεγραφικές ἐγκαταστάσεις στή Μογγολία πού ἀνῆκαν στή ΣΟΣΔΡ. — *232.*

102 Ἡ συγκέντρωση τῶν δυό χιλιάδων ἐργατῶν τοῦ ὑφαντουργείου Πρόχοροφ (τώρα «Τριοχγκόρναγια μανιφακτούρα» Φ.Ε. Τζερζίνσκι), ἀφιερωμένη στό γιορτασμό τῆς τέταρτης ἐπετείου τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ὀργανώθηκε σάν βραδιά ἀναμνήσεων. Τή συγκέντρωση ἄνοιξε ἡ Α. Μ. Κολλοντάι, μίλησαν οἱ ἐργάτες τῆς ἐπιχείρησης αὐτῆς καί ἄλλων ἐπιχειρήσεων.

Ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε σάν βουλευτής τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, ἐκλεγμένος ἀπό τούς ἐργάτες τοῦ ὑφαντουργείου Πρόχοροφ. — *234.*

103 Στίς 4 τοῦ Νοέμβρη 1921 οἱ ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου «Ἐλεκτροσίλα» Νο 3 (πρώην «Ντινάμο») (τώρα «Ντινάμο» Σ. Μ. Κύροφ) ἔστειλαν τό παρακάτω χαιρετιστήριο στόν Β. Ι. Λένιν: «Μέ τήν εὐκαιρία τῆς τέταρτης ἐπετείου τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης ἡ γενική συνέλευση τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων τοῦ ἐργοστασίου «Ἐλεκτροσίλα» Νο 3... δέν μπορεῖ νά μή θυμηθεῖ αὐτόν πού μέ τήν ἀκλόνητη πίστη στίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης τήν ὁδήγησε στήν ἔφοδο κατά τῶν καπιταλιστικῶν φρουρίων.

Σοῦ στέλνουμε, ἀγαπητέ μας Βλαντίμιρ Ἰλίτς, τόν προλεταριακό μας χαιρετισμό καί δηλώνουμε ὅτι κατά τήν πολιορκία τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου θά εἴμαστε ἀπό τούς πρώτους πού θά ὀχυρώσουμε τό μέρος τῆς πολιορκίας μέ τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς χώρας.

Ζήτω ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς!

Ζήτω ἡ 4η ἐπέτειος τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης!» («Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 250 τῆς 6 τοῦ Νοέμβρη 1921). Στίς ἀνταποκρίσεις τῶν ἐφημερίδων «Πράβντα» καί «Ἰζβέστιγια» σημειώνεται ὁ ἐξαιρετικός ἐνθουσιασμός, μέ τόν ὁποῖο ἄκουσαν τό λόγο τοῦ Β. Ι. Λένιν οἱ ἐργάτες καί οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ἐργοστασίου. — *238.*

104 *Ἡ Ι Πανρωσική συνδιάσκεψη γιά τήν πολιτιστική-διαφωτιστική δουλιά τῶν συνδικάτων* ἔγινε στή Μόσχα στίς 26 τοῦ Σεπτέμβρη-1 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. Παραβρέθηκαν 173 ἀντιπρόσωποι (122 μέ θετική καί 51 μέ συμβουλευτική ψῆφο). Ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους ἦταν 119 κομμουνιστές, 51 ἐξωκομματικοί, 1 μενσεβίκος, 1 ἐσέρος, 1 διακομματικός σοσιαλιστής.

Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης ἦταν 13 ζητήματα, μεταξύ τῶν ὁποίων: ἀπολογισμός τοῦ πολιτιστικοῦ τμήματος τοῦ ΠΚΣΣ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας καί τῶν Γενικῶν διευθύνσεών του, τῆς Προλετκούλτ· εἰσηγήσεις τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων (Ντονμπάς, Πετρούπολη, Μπακού)· ἡ νέα οἰκονομική πολιτική καί ἡ διαφώτιση· ἡ πολιτικο-διαφωτιστική δουλιά τῶν συνδικάτων, ἡ πολιτιστική δουλιά ἀνάμεσα στή νεολαία κ.ἄ.

Ἡ συνδιάσκεψη χάραξε τούς δρόμους καλυτέρευσης τῆς πολιτικο-διαφωτιστικῆς δουλιᾶς τῶν συνδικάτων, τίς νέες μορφές καί μεθόδους σέ σύνδεση μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική (ἡ πολιτιστική δουλιά στίς ἰδιωτικές καί ἐκμισθωμένες ἐπιχειρήσεις κτλ.).

Ἡ συνδιάσκεψη πῆρε ὄχι σωστή θέση πάνω στό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων μέ τή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης. Ἡ ἀπόφασή της («Ὁ ρόλος καί τά καθήκοντα τῆς πολιτιστικῆς δουλιᾶς τῶν συνδικάτων») εἶναι διαποτισμένη μέ τή σκέψη ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἀπαλλαγεῖ ἡ πολιτιστική δουλιά τῶν συνδικάτων ἀπό τήν ἐπιροή τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης. «Ἡ πολιτιστική δουλιά τῶν συνδικάτων — ἀναφέρεται στήν ἀπόφαση αὐτή — εἶναι ὀργανικό τμῆμα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος στό σύνολό του καί ἡ καθοδήγησή του πραγματοποιεῖται μέ τή συνηθισμένη συνδικαλιστική διαδικασία ἀπό τά ἀντίστοιχα συνδικαλιστικά ὄργανα... Πρέπει νά ἀποριφθοῦν κατηγορηματικά οἱ προσπάθειες γιά ἀντικατάσταση τῆς ἀντιπροσώπευσης μέ τούς λεγόμενους εἰδικούς τῶν ἀντίστοιχων κλάδων δουλιᾶς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας» («Δελτίο τῆς 1ης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης γιά τήν πολιτιστική-διαφωτιστική δουλιά τῶν συνδικάτων», ἀρ. φύλ. 5,5 τοῦ Ὀχτώβρη 1921).

Ἡ γραμμή αὐτή ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Χ συνε-

δρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Γιά τή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης καί τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος στόν τομέα τῆς ζύμωσης καί προπαγάνδας» (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος I, 1954, σελ. 550).

Τό Πολιτικό Γραφεῖο συζήτησε δυό φορές τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στά τμήματα πολιτισμοῦ τῶν συνδικάτων καί τά τμήματα πολιτικῆς διαφώτισης. Στίς 27 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο, ἀφοῦ ἐξέτασε τό ζήτημα πού ἔβαλε ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, ἀποφάσισε: «Νά γίνει πρόταση στό ΠΚΣΣ νά τελειώσει μέσα σέ τέσσερις μέρες τήν ἐπεξεργασία τῶν θέσεων καί τήν ἀποστολή τους, γιά νά λυθεῖ τό ζήτημα ὁριστικά στό Πολιτικό Γραφεῖο τήν ἐρχόμενη Πέμπτη (3. XI. ἑ. ἔ.)» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στίς 8 τοῦ Νοέμβρη τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀποφάσισε νά ψηφίσει σάν βάση τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν. — *239.*

105 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση τοῦ II Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης «Στίς εἰσηγήσεις τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης», πού καθόριζε τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στίς Ἐπιτροπές πολιτικῆς διαφώτισης καί στά Τμήματα πολιτισμοῦ τῶν συνδικάτων στό κέντρο καί στίς ἐπαρχίες. «Τά συνδικάτα — ἀναφέρεται στήν ἀπόφαση αὐτή — μπερδεύονται μέ τήν ἐντελῶς λαθεμένη ἄποψη ὅτι ἡ διαφωτιστική δουλιά σέ ὅλες τίς μορφές πρέπει νά εἶναι ἔργο τῶν συνδικάτων, ὅτι τά συνδικάτα μποροῦν νά κάνουν τή δουλιά τῆς διαφώτισης καλύτερα ἀπ' ὅ,τι τά ὄργανα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας.

Μιά τέτια ἄποψη εἶναι λαθεμένη καί ξεκινάει ἀπό τήν ὄχι σωστή κατανόηση τῶν καθηκόντων τῶν συνδικάτων. Ὑποστηρίζοντας τήν ἄποψη αὐτή, ἀναγκαστικά βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι ὅλες οἱ λειτουργίες τοῦ κράτους, ἡ δουλιά ὅλων τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων πρέπει νά μεταβιβαστεῖ στά συνδικάτα» («Τό 2ο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης. Δελτίο τοῦ συνεδρίου», ἀρ. φύλ. 7 τῆς 24 τοῦ Ὀχτώβρη 1921).

Ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης χάραξε συγκεκριμένα μέτρα γιά τή συνένωση τῆς ἰδεολογικῆς-πολιτικῆς καί τῆς πολιτιστικῆς-διαφωτιστικῆς δουλιᾶς τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης καί τοῦ Τμήματος πολιτισμοῦ τοῦ ΠΚΣΣ: ὁ διευθυντής τοῦ Τμήματος πολιτισμοῦ (ἤ ἕνα μέλος τοῦ συμβουλίου) εἶναι μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης, ἐνῶ ὁ πρόεδρος τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης εἶναι μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ πολιτιστικοῦ Τμήματος τοῦ ΠΚΣΣ· ἡ Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης καταρτίζει ἀπό κοινοῦ μέ τό Τμῆμα πολιτισμοῦ τοῦ ΠΚΣΣ τό σχέδιο τῆς πολιτικο-διαπαιδαγωγικῆς δουλιᾶς ἀνάμεσα στούς ἐργάτες — μέλη τῶν συνδικάτων· γιά τήν καλύτερη ἀξιοποίηση τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων γιά νά ἀποφευχθεῖ ὁ παραλληλισμός στή δουλιά, καθιερώνοντας ἑνιαῖο δίχτυ τῶν πολιτικο-διαφωτιστικῶν ἱδρυμάτων γιά τήν ἐξυπηρέτηση τῶν ἐργατῶν πού ἦταν ὀργανωμένοι στά συνδικάτα· οἱ ἐπιτροπές πολιτισμοῦ στή δουλιά τους πρέπει νά ὑποτάσσονται στίς ὁδηγίες τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης καί νά εὐθύνονται ὄχι μόνο ἀπέναντι στό Τμῆμα πολιτισμοῦ τοῦ ΠΚΣΣ, ἀλλά καί ἀπέναντι στίς ἀντίστοιχες Ἐπιτροπές πολιτικῆς διαφώτισης.

Μέ βάση τήν πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού ψήφισε τό Πολιτικό Γραφεῖο, καταρτίστηκε μιά διάταξη γιά τή συνένωση τῆς πολιτικο-διαφωτιστικῆς δουλιᾶς τοῦ Τμήματος πολιτισμοῦ τοῦ ΠΚΣΣ καί τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης. — *239*.

106 Τό ντοκουμέντο αὐτό εἶναι γραμμένο πάνω στό γράμμα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), μέ τό ὁποῖο ἔκανε γνωστό ὅτι στήν οἰκονομική συνδιάσκεψη τῆς Βαλτικῆς (ἔγινε στή Ρίγα στίς 28-31 τοῦ Ὀχτώβρη 1921) μπῆκε τό ζήτημα γιά τήν ἀποεθνικοποίηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ὁ πρόεδρος τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ΣΟΣΔΡ στή συνδιάσκεψη Β. Π. Μιλιούτιν ὑπόβαλε σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό ἀναφορά, ἡ ὁποία στάλθηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο. Τό σχέδιο τοῦ Μιλιούτιν κατέληγε στήν ἀποεθνικοποίηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Στίς 10 τοῦ Νοέμβρη τό Πολιτικό Γραφεῖο μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀπόριψε τήν πρόταση τοῦ Μιλιούτιν. Ἀργότερα, ἀπό τά τέλη τοῦ 1921 καί στή διάρκεια ὅλου τοῦ 1922, στούς καθοδηγητικούς κύκλους τοῦ Κόμματος διεξάγεται συζήτηση πάνω στό ζήτημα τῆς μονοπώλησης τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 427-430 καί Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 338-341 καί 417-420). — *240*.

107 Τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐπισιτιστική δουλιά στήν Οὐκρανία, πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν, ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1921. — *241*.

108 Στό γράμμα του πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὁ Γκ. Β. Τσιτσέριν, ἀνακοινώνοντας ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου ζητοῦν τή γνώμη του σχετικά μέ τήν πρόταση τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν νά δοθοῦν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς φάρμακα καί ἄλλα μέσα καταπολέμησης τῶν ἐπιδημιῶν, παρακάλεσε τό Πολιτικό Γραφεῖο νά λύσει τό ζήτημα κατ' ἀρχή: ἄν ἐπιτρέπεται σέ σοβιετικά ὄργανα νά ἔρθουν σέ ἐπαφή μέ ὁποιαδήποτε ἐπιτροπή τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, πού δέν εἶναι μέλος της ἡ ΣΟΣΔΡ. Τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 17 τοῦ Νοέμβρη 1921 ἔδοσε ἐντολή στόν Τσιτσέριν νά δεχτεῖ τήν πρόταση τῆς ἐπιδημιολογικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἀφοῦ ἐπεξεργαστεῖ μιά τέτια μορφή δήλωσης, πού θά ἀπόκλειε τήν ἑρμηνεία γιά ἀναγνώριση ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν σάν ἁρμόδιας διεθνοῦς ὀργάνωσης. — *242*.

109 Τό πρῶτο σημείωμα γράφτηκε σέ σχέση μέ τή διαμαρτυρία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης κατά τῆς ἐγκυκλίου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 16 τοῦ Ἰούνη 1921 γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν κομματικῶν καί τῶν δικαστικῶν-ἀνακριτικῶν ἱδρυμάτων, πού καθιέρωνε τή δικαστική ἀσυλία τῶν κομμουνιστῶν χωρίς τήν ἔγκριση τῶν τοπικῶν κομματικῶν ἐπιτροπῶν.

Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης παρακάλεσε νά παραλειφθοῦν ἀπό τήν ἐγκύκλιο τῆς ΚΕ οἱ §§ 4 καί 5.

Ἡ § 4 ὑποχρέωνε τίς δικαστικές ἀρχές νά ἀπολύουν μέ ἐγγύηση τούς ἐναγόμενους στό δικαστήριο κομμουνιστές μέ τήν προσωπική ἐγγύηση τῶν

προσώπων πού ἐξουσιοδοτήθηκαν ἀπό τίς κομματικές ἐπιτροπές. Ἡ § 5 ὑποχρέωνε τήν κομματική ἐπιτροπή ἀφοῦ γνωριστεῖ μέ τήν ὑπόθεση νά ἐκφέρει τή γνώμη της μέσα σέ τρεῖς μέρες, ἔτσι, ὥστε ἡ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς νά εἶναι κομματική γραμμή γιά τό δικαστήριο καί νά προκαθορίζει τή δικαστική ἀπόφαση.

Σάν ἀπάντηση στό πρῶτο του σημείωμα ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε τήν ἀπόφαση τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τῆς 11 τοῦ Νοέμβρη 1921 γιά τήν ἔγκριση τῆς ἐγκυκλίου καί τό γράμμα τοῦ Β. Μ. Μόλοτοφ, στό ὁποῖο ἀναφερόταν ὅτι ἡ ἐγκύκλιος τροποποιήθηκε καί τό ζήτημα μπορεῖ νά θεωρηθεῖ τελειωμένο.

Ἐπειδή ὅμως οἱ τροποποιήσεις αὐτές δέν ἔθιξαν τήν κύρια ἔλλειψη τῆς ἐγκυκλίου, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό δεύτερο σημείωμα.

Τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν διοικητικῶν-δικαστικῶν ὀργάνων μέ τίς κομματικές ἐπιτροπές συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου στίς 24 τοῦ Νοέμβρη, στήν ὁποία παραβρέθηκε ὁ Β. Ι. Λένιν. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀνάθεσε στόν Ντ. Ι. Κούρσκι νά ἐπανεξετάσει μέσα σέ μιά ἑβδομάδα ὅλη τήν ἐγκύκλιο στό σύνολό της, ἀποβλέποντας στό ἀνέβασμα τῆς εὐθύνης τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος σέ περίπτωση παραπομπῆς στό δικαστήριο γιά γενικές ποινικές ὑποθέσεις καί στήν «ἐξάλειψη κάθε δυνατότητας χρησιμοποίησης τῆς θέσης τοῦ κυρίαρχου Κόμματος γιά τήν ἐξασθένιση τῆς εὐθύνης» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο ψήφισε σάν βάση τήν πρόταση τοῦ Ντ. Ι. Κούρσκι καί συγκρότησε ἐπιτροπή γιά τή σύνταξη τῆς ἐγκυκλίου. Στίς ἀρχές τοῦ Γενάρη 1922 ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) δημοσίευσε τήν ἐγκύκλιο «Γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν κομματικῶν ἐπιτροπῶν μέ τίς δικαστικές-ἀνακριτικές ἐπιτροπές», πού ἀκύρωνε τήν ἐγκύκλιο τῆς 16 τοῦ Ἰούνη. Στή νέα ἐγκύκλιο τονιζόταν ἡ ἀναμφίβολη ἀνάγκη νά δυναμώσει ἡ εὐθύνη τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος σέ περίπτωση πού διαπράξουν παραπτώματα, τά ὁποῖα ὑπάγονται στά πολιτικά δικαστήρια ἤ στό ἐπαναστατικό δικαστήριο (βλ. «Ὁδηγός κομματικοῦ στελέχους», ἔκδοση II, ρωσ. ἔκδ., 1922, σελ. 177). — *243.*

110 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε σέ σύνδεση μέ τήν ἐπεξεργασία τοῦ διατάγματος τοῦ ΣΛΕ «Ποινές γιά ψευδεῖς καταγγελίες». Τό διάταγμα ὑπογράφηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στίς 24 τοῦ Νοέμβρη καί δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», τῆς 1ης τοῦ Δεκέμβρη 1921. Οἱ συμπληρώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν μπῆκαν στό κείμενο τοῦ διατάγματος αὐτοῦ (βλ. «Συλλογή νομοθετικῶν διαταγμάτων καί ἀποφάσεων τῆς Ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης», 1921, ἀρ. φύλ. 77, σελ. 787). — *244.*

111 Τό διάταγμα «Σχετικά μέ τήν καθιέρωση πληρωμῆς γιά τίς ἐφημερίδες» ἐγκρίθηκε στό ΣΛΕ στίς 28 τοῦ Νοέμβρη 1921. Σύμφωνα μέ τό διάταγμα, ἡ πληρωμή γιά τίς ἐφημερίδες ἔπρεπε νά εἰσπράττεται τόσο ἀπό χωριστά ἄτομα, κοινωνικά ἱδρύματα καί ὀργανώσεις, ὅσο καί ἀπό τά κρατικά ἱδρύματα καί ἐπιχειρήσεις χωρίς ἐξαίρεση. Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀποτέλεσε τή βάση τῆς παραγράφου 8 τοῦ διατάγματος πού ὑποχρέωνε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας μέσα σέ δυό ἑβδομάδες νά ἐπεξεργαστεῖ καί νά δημοσιεύσει ὁδηγίες γιά τόν ἔλεγχο τῆς κανονικῆς διανομῆς τῶν ἐφημερίδων στό δίχτυ τῶν ἱδρυμάτων διαφώτισης καί τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐργαζό-

μενων μαζῶν μέ ἐφημερίδες (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 275 τῆς 7 τοῦ Δεκέμβρη 1921). — *245.*

112 Ὁ πρόλογος αὐτός, πού προοριζόταν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γιά τήν μπροσούρα του «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς (Δυό παλιά ἄρθρα καί ἕνας πιό παλιός ἐπίλογος)», δέν δημοσιεύτηκε. Τό 1921 ἐκδόθηκε χωρίς τόν πρόλογο αὐτό ἡ μπροσούρα «Ν. Λένιν. Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Δυό παλιά ἄρθρα» (Παράρτημα τῶν φύλλων ἀρ. 22-23 τοῦ «Βέστνικ Ἀγκιτάτσιι Προπαγκάντι»). Στήν μπροσούρα μπῆκαν τά ἄρθρα «Ἡ τέταρτη ἐπέτειος τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης» καί «Ἡ σημασία τοῦ χρυσοῦ τώρα καί ὕστερα ἀπό τήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ». Ὁ Λένιν διόρθωσε τό τυπογραφικό δοκίμιο τοῦ προλόγου αὐτοῦ. Στό ντοκουμέντο ὑπάρχει ἡ ἐπισημείωσή του: «Παρακαλῶ νά τό διορθώσετε καί νά μοῦ στείλετε *ἀκόμη μιά φορά* τό δοκίμιο. 16/XI Λένιν». — *246.*

113 Στίς 21 τοῦ Νοέμβρη 1921 τό ΑΣΛΟ ἔδοσε γιά ἔγκριση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τό «Σύμφωνο ἐκχώρησης γιά τή συγκέντρωση καί τό ἐμπόριο τῶν ἀκατέργαστων δερμάτων μέ τόν Π. Μπ. Στάινμπεργκ». Ὕστερα ἀπό ἐπανειλημμένες συζητήσεις τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 10 τοῦ Γενάρη 1922 ἀπόριψε τήν ἐκχώρηση καί ἀνάθεσε σέ εἰδικά διορισμένη ἐπιτροπή νά ἐπεξεργαστεῖ κανονισμό γιά τήν ὀργάνωση, πάνω σέ μετοχική βάση, τῆς συγκέντρωσης στό ἐσωτερικό τῆς χώρας τῶν ἀκατέργαστων δερμάτων. Στήν ἐπιτροπή ἐπίσης δόθηκε ἐντολή νά βρεῖ τόν τρόπο νά προσελκύσει τόν Στάινμπεργκ στή συγκέντρωση τῶν ἀκατέργαστων δερμάτων. Βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 362-363. — *251.*

114 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη τήν πρότασή του σχετικά μέ τή συζήτηση στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τοῦ ζητήματος τῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στά στελέχη τοῦ Ντονμπάς.

Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν πάνω στό πρῶτο καί δεύτερο ζήτημα ἔγιναν δεκτές ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 27 τοῦ Νοέμβρη 1921. — *252.*

115 Τό μέρος αὐτό τοῦ γράμματος ἀποτέλεσε τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, πού ψηφίστηκε τήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921, πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἀναφερόταν: «Νά ἀπαλλαγεῖ ὁ σ. Τσιουρούπα ἀπό τό ἀξίωμα τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ καί νά τοποθετηθεῖ στό ἀξίωμα τοῦ δεύτερου ἀντιπροέδρου τοῦ ΣΕΑ, μέ θετική ψῆφο στό ΣΕΑ καί στό ΣΛΕ καί νά ἐγκριθεῖ στό ἀξίωμα αὐτό ἀπό τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Μ' αὐτή τή διατύπωση ψηφίστηκε στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη καί ἡ ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ γιά τό διορισμό τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα σάν δεύτερου ἀντιπροέδρου τοῦ ΣΕΑ (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 272 τῆς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1921). — *253.*

116 Ἡ ἵδρυση τῆς Ὁμοσπονδίας τῆς Ὑπερκαυκασίας ὑπαγορεύτηκε ἀπό τίς

ἀνάγκες τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης καί τό καθῆκον τοῦ δυναμώματος τῆς φιλίας τῶν λαῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀκόμη στούς πρώτους μῆνες τοῦ 1921 τόνιζε τήν ἀνάγκη τοῦ οἰκονομικοῦ συντονισμοῦ ἀνάμεσα στίς Δημοκρατίες τῆς Ὑπερκαυκασίας καί τῆς δημιουργίας οἰκονομικοῦ ὀργάνου περιοχῆς γιά δλη τήν Ὑπερκαυκασία. Στό γράμμα «Πρός τούς συντρόφους κομμουνιστές τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, τῆς Γεωργίας, τῆς Ἀρμενίας καί τῆς Ὀρεινῆς Δημοκρατίας» ὑπογράμμιζε τή σπουδαιότητα ἀποκατάστασης στενῆς συμμαχίας τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 198-200).

Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1921 οἱ Κεντρικές Ἐπιτροπές τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας ἐνέκριναν ἕνα σχέδιο συνένωσης δλων τῶν σιδηροδρόμων τῆς Ὑπερκαυκασίας, καί τόν Ἰούνη ὑπογράφηκε συμφωνία γιά τή δημιουργία ἑνοποιημένου Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου. Τόν Αὔγουστο τό Γραφεῖο Καυκάσου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ψήφισε ἀπόφαση γιά τή δημιουργία οἰκονομικοῦ Γραφείου Καυκάσου. Στίς 2 τοῦ Νοέμβρη 1921 στήν ὁλομέλεια τοῦ Γραφείου Καυκάσου ψηφίστηκε ἀπόφαση γιά τό σχηματισμό ὁμοσπονδίας.

Τά μέτρα τοῦ Γραφείου Καυκάσου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἀπόβλεπαν στή συνένωση τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας, συνάντησαν ἀντίσταση ἀπό μιά μερίδα καθοδηγητικῶν στελεχῶν τῆς Γεωργίας (Μπ. Μντιβάνι κ.ἄ.) καθώς ἐπίσης καί τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν. Ἀναγνωρίζοντας στά λόγια τήν ἀνάγκη τῆς ὁμοσπονδίας, στήν πράξη ἔβαζαν τροχοπέδη στό ἔργο τῆς συνένωσης τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας. Ὁρισμένα λάθη στό ζήτημα αὐτό ἔκανε καί τό Γραφεῖο Καυκάσου, ἐπισπεύδοντας πάρα πολύ τό σχηματισμό τῆς ὁμοσπονδίας — ἡ ἀπόφαση γιά τήν ὁμοσπονδοποίηση τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας πάρθηκε χωρίς τήν προκαταρκτική συζήτηση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ στίς ΚΕ τῶν ἐθνικῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων, χωρίς νά γίνει ἡ ἀναγκαία προκαταρκτική δουλιά ἀνάμεσα στίς μάζες. Ὅπως φαίνεται, τό ζήτημα αὐτό δέν πάρθηκε ἀρκετά ὑπόψη καί στίς προτάσεις τοῦ Ι. Β. Στάλιν (τό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο δέν διαθέτει τό κείμενο τοῦ γράμματος τοῦ Ι. Β. Στάλιν), δπως ἀποδεικνύεται ἀπό τό περιεχόμενο τῆς σημείωσης καί τό σχέδιο τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Ὁ Στάλιν, δταν πῆρε τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Λένιν, τοῦ ἔγραφε: «Σύντρ. Λένιν! Δέν ἔχω ἀντίρηση στήν πρότασή Σας, ἄν συμφωνήσετε νά δεχτεῖτε τήν παρακάτω τροποποίηση. Ἀ ν τ ί τῶν λέξεων: «πού ἀπαιτεῖ συζήτηση μερικῶν ἑβδομάδων» (σημεῖο 1) νά εἰπωθεῖ: *«πού ἀπαιτεῖ ὁρισμένο χρονικό διάστημα* γιά συζήτηση» κτλ. σύμφωνα μέ τή δική σας ἀπόφαση». Στό γράμμα αὐτό ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση: «Δέχομαι τήν τροποποίηση αὐτή τοῦ σ. Στάλιν. 28. XI. 21. Λένιν» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1921 τό σχέδιο τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τήν τροποποίηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν ψηφίστηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ). — *255.*

117 *Τό Ι ἀγροτικό συνέδριο τοῦ κυβερνείου Μόσχας* συνῆλθε στή Μόσχα (στήν αἴθουσα μέ τίς κολῶνες τοῦ Μεγάρου τῶν συνδικάτων) στίς 28-30 τοῦ Νοέμβρη 1921. Στό συνέδριο πῆραν μέρος πάνω ἀπό 300 ἀντιπρόσωποι — ἀγρότες καί στελέχη τῶν γεωργικῶν ὀργάνων.

Τό συνέδριο ἄκουσε τίς εἰσηγήσεις τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας Ν. Ὀσίνσκι (Β. Β. Ὀμπολένσκι) γιά τήν ἐφαρμογή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τοῦ Π.Α. Μέσιατσεφ γιά τίς μορφές τῆς γεωρύθμισης σέ σύνδεση μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική. Οἱ εἰσηγήσεις προκάλεσαν ζωηρές συζητήσεις.

Ὁ λόγος τοῦ Β. Ι. Λένιν στό συνέδριο δημοσιευόταν ὥς τώρα στά Ἅπαντά του σύμφωνα μέ τή σύντομη δημοσιογραφική περίληψη, πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 270 τῆς 30 τοῦ Νοέμβρη 1921. Στήν ἔκδοση αὐτή ὁ λόγος τοῦ Λένιν δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα. — *256.*

118 Ἡ τροπολογία αὐτή ἔχει σχέση μέ τό σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς πού δημιουργήθηκε μέ βάση τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 26 τοῦ Νοέμβρη 1921 καί στήν ὁποία ἀνατέθηκε νά ἐξετάσει τήν πρόταση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τίς νόρμες τῶν σιτηρεσίων, καθώς ἐπίσης γιά νά διασαφηνίσει τό ζήτημα, ἄν εἶναι ἀνάγκη νά δημιουργηθεῖ ἐπιτροπή γιά τόν καθορισμό τῶν κονδυλίων τοῦ μισθοῦ ἐργασίας. Ἡ ἐπιτροπή πρότεινε νά διαλυθεῖ ἡ ἐπιτροπή τιμολογίων καί νά ἱδρυθεῖ στή θέση της Κεντρική ἐπιτροπή κονδυλίου μισθοδοσίας δίπλα στό ΣΕΑ. Τήν 1η τοῦ Δεκέμβρη τό σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς μέ τήν τροπολογία τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Στό χειρόγραφο ὑπάρχει γραφικό λάθος: ἡ ἐπιτροπή τιμολογίων δημιουργήθηκε μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 1 τοῦ Νοέμβρη 1921. — *260.*

119 *Ἡ ΠΕΕ* — Πανρωσική Ἔκτακτη Ἐπιτροπή (ΒΕΤΣΕΚΑ) γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, στά σαμποτάζ καί στήν αἰσχροκέρδεια δημιουργήθηκε στίς 7(20) τοῦ Δεκέμβρη 1917 μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Ἡ ΠΕΕ, ὄντας ἕνα ἀπό τά πιό βασικά ὄργανα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στήν περίοδο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης, ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στόν ἀγώνα κατά τῆς ὑπονομευτικῆς δράσης τῆς ἀντεπανάστασης καί στήν ὑπεράσπιση τῆς Κρατικῆς ἀσφάλειας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

Λόγῳ τοῦ περάσματος τῆς χώρας στήν εἰρηνική οἰκονομική οἰκοδόμηση, ὁ Β. Ι. Λένιν τήν 1η τοῦ Δεκέμβρη 1921 πρότεινε νά ἀναδιοργανωθεῖ ἡ ΠΕΕ, περιορίζοντας τίς ἁρμοδιότητές της. Τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ψηφίστηκε τήν 1η τοῦ Δεκέμβρη 1921. Στήν ἐπιτροπή πού ἀποτελοῦνταν ἀπό τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ, Ντ. Ι. Κούρσκι, καί Φ. Ε. Τζερζίνσκι, ἀνατέθηκε νά συζητήσουν τό ζήτημα αὐτό μέσα σέ πέντε μέρες, παίρνοντας ὑπόψη: «α) νά περιορίσουν τίς ἁρμοδιότητες τῆς ΠΕΕ· β) νά περιορίσουν τό δικαίωμα σύλληψης· γ) νά καθοριστεῖ χρονικό διάστημα ἑνός μηνός γιά τή γενική ἐξέταση τῶν ὑποθέσεων· δ) νά δυναμώσουν τά δικαστήρια· ε) νά συζητηθεῖ τό ζήτημα τῆς ἀλλαγῆς τῆς ὀνομασίας· στ) νά ἑτοιμαστεῖ καί νά μπεῖ γιά ἔγκριση στήν ΠΚΕΕ ἡ γενική διάταξη γιά ἀλλαγή μέ πνεῦμα μεγαλύτερης ἐπιείκειας» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στήν ἀπόφαση τῆς ΧΙ Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ Κόμματος τονιζόταν: «Οἱ νέες μορφές σχέσεων, πού δημιουργήθηκαν στό προτσές τῆς ἐπανάστασης καί στή βάση τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς πού ἐφαρμόζει ἡ ἐξουσία,

πρέπει νά βροῦν τήν ἔκφρασή τους στό νόμο καί στήν ὑπεράσπισή τους δικαστικά... Τά δικαστικά ἱδρύματα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας πρέπει νά ἀνέβουν στό ἀντίστοιχο ὕψος. Οἱ ἁρμοδιότητες καί ὁ κύκλος δράσης τῆς ΠΕΕ καί τῶν ὀργάνων της πρέπει ἀντίστοιχα νά περιοριστοῦν καί ἡ ἴδια νά ἀναδιοργανωθεῖ» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 593). Οἱ λενινιστικές ἰδέες βρῆκαν τήν ἀντανάκλασή τους καί στήν «Ἀπόφαση γιά τήν ΠΕΕ», πού ψηφίστηκε στίς 27 τοῦ Δεκέμβρη 1921 στό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Τό συνέδριο ἀνάθεσε στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ «νά ἐπανεξετάσει τή διάταξη γιά τήν ΠΕΕ καί τά ὄργανά της μέ κατεύθυνση τήν ἀναδιοργάνωσή τους, τόν περιορισμό τῶν ἁρμοδιοτήτων τους καί τό δυνάμωμα τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπαναστατικῆς νομοθεσίας» («Τό ἔνατο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Στενογραφημένα πρακτικά», 1922, σελ. 300). Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἀφοῦ ἐξέτασε στίς 23 τοῦ Γενάρη 1922 τό ζήτημα τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς ΠΕΕ, καθόρισε τά βασικά καθήκοντα καί τίς λειτουργίες τῆς Κρατικῆς Πολιτικῆς διεύθυνσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐσωτερικῶν. Στίς 6 τοῦ Φλεβάρη τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς ΠΕΕ (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 30 τῆς 8 Φλεβάρη 1922).

Τό τρίτο σημεῖο τοῦ προσχεδίου ἀφορᾶ τήν προθεσμία ἐξέτασης τῶν ὑποθέσεων. — *261.*

120 Τό σχέδιο ἀπόφασης γράφτηκε σέ σχέση μέ τή συζήτηση στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921 τοῦ ζητήματος τῆς τακτικῆς τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου. Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκαν. Ἀποτέλεσαν τή βάση τῶν θέσεων πού ἐπεξεργάστηκε ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς «Γιά τό ἑνιαῖο ἐργατικό μέτωπο καί τή στάση ἀπέναντι στούς ἐργάτες πού ἀνήκουν στή ΙΙ, στή ΙΙ 1/2 Διεθνή καί στή Διεθνή τοῦ Ἄμστερνταμ, καθώς ἐπίσης καί ἀπέναντι στούς ἐργάτες πού ὑποστηρίζουν τίς ἀναρχοσυνδικαλιστικές ὀργανώσεις», (οἱ θέσεις δημοσιεύτηκαν στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 20 τοῦ 1921). Ἡ XI Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ(μπ) (19-21 τοῦ Δεκέμβρη 1921) ἐπικρότησε τίς θέσεις αὐτές. Οἱ θέσεις συζητήθηκαν καί ἐγκρίθηκαν ἀπό τήν πρώτη πλατιά ὁλομέλεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (21 τοῦ Φλεβάρη-4 τοῦ Μάρτη 1922) καί στό IV συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Σέ σχέση μέ τήν ἀνάθεση στόν Ν. Ι. Μπουχάριν νά γράψει ἄρθρο γιά τά συμπεράσματα τῆς πείρας τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τίς «Σημειώσεις γιά τήν ἱστορία τοῦ ΚΚΡ (μπ)» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 263-265). — *262.*

121 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συλλογή «Μαρξισμός καί λικβινταρισμός» πού ἐκδόθηκε τό 1914, ὅπου παραθέτονται στοιχεῖα γιά τούς ἐργατικούς ἐράνους πού ἔγιναν μέ διάφορους σκοπούς ἀπό τούς ἐργάτες — ὀπαδούς τῶν μπολσεβίκων καί ὀπαδούς τῶν μενσεβίκων (βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 227-235).

Οἱ ἀριθμοί 1 1/2 καί 9 ἑκατομ. πού δίνονται στό τέλος τῶν «Σημειώσεων» σημαίνουν τό συσχετισμό τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων πού πῆραν οἱ μενσεβίκοι καί μπολσεβίκοι στίς ἐκλογές γιά τή Συντακτική συνέλευση τό

Νοέμβρη τοῦ 1917. Πιό λεπτομερειακά ὁ Β. Ι. Λένιν μιλάει γι' αὐτό στό ἄρθρο «Οἱ ἐκλογές γιά τή Συντακτική συνέλευση καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 40ός, σελ. 1-24). — *265.*

122 *Ἡ πλατφόρμα «Ἐμεῖς εἴμαστε κολλεκτιβιστές»* — εἶναι ἀνώνυμο ντοκουμέντο, πού ἐκφράζει τίς ἀπόψεις μερικῶν ἐκπροσώπων τῆς διανόησης. Ἐκδόθηκε γιά τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῆς Προλετκούλτ, πού συνῆλθε στή Μόσχα τό Νοέμβρη τοῦ 1921. Στήν πλατφόρμα ἀμφισβητοῦνταν ὁ σοσιαλιστικός χαρακτήρας τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης, οἱ συντάκτες τῆς πλατφόρμας τάσσονταν ἐνάντια στήν πολιτική τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, στόν τομέα τῆς φιλοσοφίας ὑπεράσπιζαν μαχιστικές, μπογκντανοφικές «θεωρίες», στά ζητήματα τῆς πολιτικῆς οἱ «κολλεκτιβιστές» ἦταν ἀλληλέγγυοι μέ τίς ἀπόψεις τῆς ὁπορτουνιστικῆς «ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης». Ἡ κομμουνιστική ὁμάδα τοῦ ΙΙ συνεδρίου τῆς Προλετκούλτ καταδίκασε τήν πλατφόρμα τῶν «κολλεκτιβιστῶν» καί διαχώρισε τή θέση της ἀπ' αὐτούς.

Ἡ Προλετκούλτ (πολιτιστική-διαφωτιστική ὀργάνωση) δημιουργήθηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917, σάν ἀνεξάρτητη αὐτοτελής ἐργατική ὀργάνωση. Ἡ Προλετκούλτ, πού ἡ καθοδήγησή της συγκεντρωνόταν στά χέρια τοῦ Α. Μπογκντάνοφ καί τῶν ὀπαδῶν του, συνέχιζε καί ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση νά προασπίζει τήν «ἀνεξαρτησία» της, ἀντιπαραθέτοντας ἔτσι τόν ἑαυτό της στό Κομμουνιστικό κόμμα καί στό προλεταριακό κράτος μέ ἐπακόλουθο νά διεισδύσουν καί νά ἀρχίσουν νά ἀσκοῦν ἀποφασιστική ἐπίδραση στή στάση τῆς Προλετκούλτ οἱ ἀστοί διανοούμενοι. Οἱ ὀπαδοί τῆς Προλετκούλτ οὐσιαστικά ἀρνοῦνταν τή σημασία τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιᾶς τοῦ παρελθόντος, ἐπιδίωκαν νά ἀπομονωθοῦν ἀπό τά καθήκοντα τῆς μαζικῆς πολιτιστικῆς-διαφωτιστικῆς δουλιᾶς καί σέ ἀπόσπαση ἀπό τή ζωή, «μέ ἐργαστηριακό τρόπο» νά δημιουργήσουν ἕναν ἰδιαίτερο «προλεταριακό πολιτισμό». Ἀναγνωρίζοντας στά λόγια τό μαρξισμό, ὁ κύριος ἰδεολόγος τῆς Προλετκούλτ Α. Μπογκντάνοφ (Α. Α. Μαλινόβσκι) προπαγάνδιζε στήν οὐσία τήν ὑποκειμενιστική-ἰδεαλιστική, μαχιστική φιλοσοφία. Ἡ Προλετκούλτ δέν ἦταν ὁμοιογενής ὀργάνωση. Ἐκτός ἀπό τούς ἀστούς διανοούμενους πού πρωτοστατοῦσαν σέ πολλές ὀργανώσεις τῆς Προλετκούλτ, ἀνῆκε ἐπίσης σ' αὐτές καί ἡ ἐργατική νεολαία, πού ἐπιδίωκε εἰλικρινά νά βοηθήσει στήν πολιτιστική οἰκοδόμηση. Ὁ Β. Ι. Λένιν σέ πολλές ἐργασίες του ἔκανε αὐστηρή κριτική στίς λαθεμένες θέσεις τῆς Προλετκούλτ. Οἱ ὀργανώσεις τῆς Προλετκούλτ πῆραν τήν πιό μεγάλη ἀνάπτυξή τους τό 1919. Στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1920-1930 ἄρχισε ἡ παρακμή τους. Τό 1932 ἡ Προλετκούλτ ἔπαψε νά ὑπάρχει.

Ἡ πρόταση τοῦ Λένιν γιά ἔκδοση μπροσούρας πού θά ξεσκεπάζει τήν πλατφόρμα τῶν «κολλεκτιβιστῶν», ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1921. Οἱ ἀναφερόμενες στό κείμενο «Ἐγκύκλιοι τῆς ΚΕ», εἶναι τό γράμμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Γιά τόν προλεταριακό πολιτισμό» (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 270, τῆς 1ης τοῦ Δεκέμβρη 1920) καί ἡ ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τόν προλεταριακό πολιτισμό τῆς 22 τοῦ Νοέμβρη 1921, πού δημοσιεύτηκαν στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 36 τοῦ 1921. — *266.*

123 Πρόκειται γιά τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ σχετικά μέ τή διάλυση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΕΑ γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ὑλικῶν μέσων, πού ἑτοίμασε ἡ Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου.

Στίς §§ 2 καί 3 τοῦ σχεδίου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου τονιζόταν ὅτι ἡ ἑτοιμασία τῶν σχεδίων κατανομῆς τῶν προϊόντων παραγωγῆς τῶν κρατικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καί τῆς κατανομῆς τῶν ἐπισιτιστικῶν ἀποθεμάτων ἀνατίθεται ἀντίστοιχα στίς ἐπιτροπές σχεδίου τοῦ ΑΣΛΟ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, ἐνῶ στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου ἀνατίθεται ἡ συνόψιση τῶν παραπάνω σχεδίων σέ ἕνα γενικό σχέδιο κατανομῆς τῶν ὑλικῶν μέσων καί τῆς ὑποβολῆς του στό ΣΕΑ. Στήν § 5 προβλέπονταν οἱ προθεσμίες καί ὁ τρόπος τῆς διάλυσης τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ὑλικῶν μέσων.

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1921. Τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τήν Ἐπιτροπή γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ὑλικῶν μέσων, πού ξαναδουλεύτηκε ἀπό τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου, ἐγκρίθηκε ἀπό τό ΣΕΑ στίς 16 τοῦ Δεκέμβρη. — *267.*

124 Στό ἡμερολόγιο «Ἐγγραφή ἀπό τούς γραμματεῖς τοῦ περιεχομένου τῶν ἐντολῶν τοῦ Β. Ι. Λένιν» μέ ἡμερομηνία 5 τοῦ Δεκέμβρη 1921 ὑπάρχει ἡ παρακάτω ἐγγραφή: «Πρός τούς Ἐνουκίτζε, Καρπίνσκι, Τζερζίνσκι, Ζαλούτσκι, Μιχάηλοφ, Μόλοτοφ (μέσω τοῦ Ντιβιλκόβσκι).

«Παρακαλῶ, νά ὑποδείξετε κατάλληλα πρόσωπα γιά τήν ἐφαρμογή «ζωντανῆς σύνδεσης» σέ περίπτωση πού θά χρειαστεῖ πιό σοβαρή, πιό προσεκτική ἔρευνα»».

Στό ἴδιο ντοκουμέντο μέ ἡμερομηνία 4 τοῦ Γενάρη 1922 ἀναφέρεται: «Ἡ ὑπόθεση βρίσκεται στόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ. Ἡ δουλιά προχωρεῖ, ἄνθρωποι διαλέγονται» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *268.*

125 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό σχέδιο σέ σύνδεση μέ τήν ἐξέταση στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1921, τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ΑΣΛΟ σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ γιά τή μεταβίβαση τῶν ἀλευρομύλων ἀπό τή δικαιοδοσία τοῦ ΑΣΛΟ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἐπικύρωσε τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ καί πρότεινε στό Μικρό ΣΛΕ νά ψηφίσει συμπληρωματική ἀπόφαση, πού ὑπέβαλε ὁ Β. Ι. Λένιν. — *272.*

126 Ἡ ἀντίστοιχη, 19η παράγραφος τῆς ΕΕΚΔ γιά τό ζήτημα τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου, διορθώθηκε σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 585). Βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 262 καί 263-265. — *273.*

127 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Φ. Ἔνγκελς «Τό ἀγροτικό ζήτημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία», πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Die Neue Zeit», Bd. I, τεῦχ. 10, 1894-1895 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 501-525) — *278.*

128 *Τό Συμβούλιο προπαγάνδας καί δράσης τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς* ἐκλέχτηκε στό Πρῶτο συνέδριο τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς πού συνῆλθε στό Μπακού τό Σεπτέμβρη τοῦ 1920. Τό Συμβούλιο ἔβαζε σάν καθῆκον του τήν ὑποστήριξη καί τή συνένωση τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. — *282.*

129 Τό *«Γράμμα πρός τούς Π. Α. Ζαλούτσκι, Α. Α. Σόλτς καί πρός ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τήν ἐκκαθάριση τῶν γραμμῶν τοῦ Κόμματος καί τούς ὅρους πρόσληψης νέων μελῶν στό Κόμμα»* τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν σέ σύνδεση μέ τήν ἐπεξεργασία τῆς ἀπόφασης πάνω στό ζήτημα αὐτό γιά τήν XI Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στή συνδιάσκεψη ὁ Β. Ι. Λένιν δέν μπόρεσε νά παραβρεθεῖ λόγω τῆς ἀρώστιας του. Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά πιό αὐστηρούς ὅρους πρόσληψης νέων μελῶν στό Κόμμα μπῆκαν στήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Κόμματος (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 597.) — *283.*

130 *Ἡ XI συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ)* ἔγινε στίς 19-22 τοῦ Δεκέμβρη 1921. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος 125 ἀντιπρόσωποι μέ θετική καί 116 μέ συμβουλευτική ψῆφο. Ἡ συνδιάσκεψη ἐξέτασε καί ψήφισε ἀποφάσεις πάνω στά παρακάτω ζητήματα: 1) τά ἄμεσα καθήκοντα τοῦ Κόμματος σέ σύνδεση μέ τήν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας· 2) ἡ βιομηχανία· 3) ἡ ἀγροτική οἰκονομία· 4) οἱ συνεταιρισμοί· 5) τά προκαταρκτικά συμπεράσματα τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος· 6) ζητήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ συνδιάσκεψη σημείωσε, ὅτι τό Κόμμα ἔγκαιρα πέρασε πέρα γιά πέρα στή νέα οἰκονομική πολιτική καί διαπίστωσε τήν ἀναζωογόνηση πού ἄρχισε στήν οἰκονομική ζωή τῆς χώρας.

Ἡ συνδιάσκεψη, ἀφοῦ συζήτησε τά συμπεράσματα τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος, ψήφισε τήν ἀπόφαση «Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ δυναμώματος τοῦ Κόμματος σέ σύνδεση μέ τήν πείρα τοῦ ἐλέγχου τῆς σύνθεσης τῶν μελῶν του», ἡ ὁποία πῆρε τήν τελική της μορφή στίς συσκέψεις τῶν Ἐπιτροπῶν περιοχῆς, τῶν Γραφείων περιοχῆς καί τῶν Ἐπιτροπῶν κυβερνείων τοῦ ΚΚΡ, ἐγκρίθηκε ἀπό τήν ΚΕ καί τό XI συνέδριο τοῦ Κόμματος. Ἡ συνδιάσκεψη τάχθηκε μέ τίς θέσεις τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τό ἑνιαῖο ἐργατικό μέτωπο.

Οἱ παρατηρήσεις πάνω στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς XI συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος πάρθηκαν ὑπόψη ἀπό τήν ἐπιτροπή ἐπεξεργασίας τῆς ἀπόφασης (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 597-598). — *285.*

131 Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ψήφιση ειδικῆς ἀπόφασης ἀπό τό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού νά στρέφεται ἐνάντια στήν τυχοδιωκτική πολιτική τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων τῆς Πολωνίας, Φιλλανδίας καί Ρουμανίας, ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 22 τοῦ Δεκέμβρη 1921. — *287.*

[132] *Τό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ* συνῆλθε στίς 23-28 τοῦ Δεκέμβρη 1921 στή Μόσχα. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 1993 ἀντιπρόσωποι ἀπό τούς ὁποίους 1631 μέ θετική καί 362 μέ συμβουλευτική ψῆφο. Ἀπό τούς ἀντιπροσώπους 1850 ἦταν κομμουνιστές (1522 μέ θετική καί 328 μέ συμβουλευτική ψῆφο), ἐξωκομματικοί 139 (109 μέ θετική καί 30 μέ συμβουλευτική ψῆφο) καί ἀπό ἕνας ἀντιπρόσωπος μέ συμβουλευτική ψῆφο ἀπό τούς ἐσέρους, τούς ἀναρχικούς-οὐνιβερσαλίστες, τό Ἑβραϊκό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό κόμμα Πουλέι-Τσιόν καί ἀπό τίς μολοκανικές * κοινότητες.

Τό συνέδριο συζήτησε τίς εἰσηγήσεις καί ψήφισε τίς παρακάτω ἀποφάσεις: 1) Ἀπόφαση πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ γιά τήν ἐξωτερική καί ἐσωτερική πολιτική τῆς Δημοκρατίας· 2) Διακήρυξη γιά τή διεθνή θέση τῆς ΣΟΣΔΡ· 3) Ἀπόφαση γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τοῦ Στόλου· 4) Ἀπόφαση γιά βοήθεια στούς λιμοκτονοῦντες· 5) Ἔκκληση γιά τή συγκέντρωση τοῦ φόρου σέ εἶδος· 6) Ὁδηγίες γιά τά προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς· 7) Ἀπόφαση σχετικά μέ τά προκαταρκτικά συμπεράσματα τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς καί τή βιομηχανία τῆς Δημοκρατίας· 8) Ἀπόφαση γιά τά μέτρα δυναμώματος καί ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας· 9) Ἀπόφαση γιά τούς ἀγροτικούς συνεταιρισμούς· 10) Ἀπόφαση γιά τά δημοσιονομικά καί τόν προϋπολογισμό· 11) Ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ γιά τόν ἐξηλεκτρισμό πού ἐνέκρινε τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ· 12) Ἀπόφαση γιά τήν οἰκοδόμηση τῶν Σοβιέτ· 13) Ἀπόφαση γιά τήν ΠΕΕ.

Τό IX συνέδριο συνόψισε τά πρῶτα συμπεράσματα τῆς δουλιᾶς στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἐνέκρινε πλήρως τή δράση τῆς ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης στόν τομέα τῆς ἐσωτερικῆς καί ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Στή «Διακήρυξη γιά τή διεθνή θέση τῆς ΣΟΣΔΡ» τό συνέδριο ἀπευθύνθηκε πρός τίς κυβερνήσεις τῶν γειτονικῶν καί ὅλων τῶν ἄλλων κρατῶν μέ τήν πρόταση νά θέσουν στή βάση τῆς ἐξωτερικῆς τους πολιτικῆς τήν ἀρχή τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης, «τῆς εἰρηνικῆς καί φιλικῆς συμβίωσης μέ τίς σοσιαλιστικές Δημοκρατίες» («Τό ἔνατο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Στενογραφημένα πρακτικά», Μόσχα, 1922, σελ. 271).

Τό συνέδριο ἔστρεψε τήν κύρια προσοχή του στήν ταχύτερη ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, πού εἶναι ἀπαραίτητος ὅρος γιά τήν ἄνοδο ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς χώρας. Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τή δημιουργία δίπλα στήν ΠΚΕΕ Ἐπιτροπῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ἰδιαίτερες ἁρμοδιότητες καί στίς ἐπαρχίες δίπλα στίς Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές, Ἐπιτροπῶν ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῶν κυβερνείων καί νομῶν γιά τή διεξαγωγή τῆς καμπάνιας τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τό 1922. Τό συνέδριο ἔδωσε πολλή προσοχή στήν πάλη κατά τῆς πείνας, καλώντας τούς ἐργάτες καί ἀγρότες νά ἐντείνουν ὅλες τους τίς δυνάμεις γιά νά βοηθήσουν τούς λιμοκτονοῦντες τῆς περιοχῆς Βόλγα, ἰδιαίτερα τά παιδιά. Τό συνέδριο ἔκφρασε «τίς θερμές εὐχαριστίες στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν, πού ἔδωσαν βοήθεια στά λιμοκτονοῦντα κυβερνεῖα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας» (στό ἴδιο, σελ. 275).

Στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τονιζόταν ὅτι ἡ ἀνασυγκρότηση καί ἀνάπτυξη τῆς μεγάλης βιομηχανίας, «παράλληλα μέ τήν ἀνασυγκρότηση τῆς

* — ὁπαδοί θρησκευτικῆς αἵρεσης. *Σημ. μετ.*

ἀγροτικῆς οἰκονομίας, εἶναι βασικό καθῆκον τῆς Δημοκρατίας» (στό ἴδιο, σελ. 281).

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐργάστηκε πολύ γιά τήν προετοιμασία τοῦ IX συνεδρίου τῶν Σοβιέτ καί καθοδηγοῦσε τίς ἐργασίες του: ἔκανε ἔκθεση γιά τή δουλιά τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ, τρεῖς φορές μίλησε στή σύσκεψη τῶν ἐξωκομματικῶν ἀντιπροσώπων. Ἑτοιμάζοντας τήν ἔκθεση ζήτησε τή γνώμη ἕντεκα Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων καί ὑπηρεσιῶν (τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν, τό ΛΕ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, τό ΛΕ Γεωργίας, τό ΛΕ Συγκοινωνιῶν, τό ΛΕ Παιδείας, τό ΛΕ Ἐπισιτισμοῦ, τό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας, τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου, τή Γενική Διεύθυνση καυσίμων, τή Διεύθυνση ὑδροτύρφης) μέ τήν παράκληση νά δόσουν «τά πιό σύντομα στοιχεῖα (2-3 ἀριθμούς) καί μέ τόση ἀκρίβεια (ἤ ὑποδείχνοντας τό βαθμό προσέγγισης τῆς ἀκρίβειας), πού νά *ἀξίζει* νά συμπεριλάβω στό λόγο μου στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 277).

Ὁ Λένιν ἔγραψε τίς «Ὁδηγίες γιά τά προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς» πού ψηφίστηκαν ἀπό τό συνέδριο (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 335-338), καθώς ἐπίσης καί μιά σειρά ντοκουμέντα, τά ὁποῖα ἀποτέλεσαν τή βάση τῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου. Τό «Γράμμα πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τοῦ IX Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά τή διεθνή κατάσταση» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 287-288) ἀποτέλεσε τή βάση τῆς «Διακήρυξης γιά τή διεθνή θέση τῆς ΣΟΣΔΡ». Τό «Προσχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ΠΕΕ» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 261) ἀποτέλεσε τή βάση τῆς «Ἀπόφασης γιά τήν ΠΕΕ». Ὁ Β. Ι. Λένιν κοίταξε καί ἔκανε τροπολογίες στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 300).

Τό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἐξέλεξε νέα ΠΚΕΕ: 386 τακτικά καί 127 ἀναπληρωματικά μέλη. — *289.*

133 *Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον* — συνδιάσκεψη γιά τόν περιορισμό τῶν ναυτικῶν ἐξοπλισμῶν καί γιά τά ζητήματα τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ καί τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς, συγκλήθηκε μέ πρωτοβουλία τῶν ΕΠΑ καί ἔγινε στήν Οὐάσιγκτον ἀπό τίς 12 τοῦ Νοέμβρη 1921 ὥς τίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1922. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος οἱ ΕΠΑ, ἡ Ἀγγλία, Ἰαπωνία, Γαλλία, Ἰταλία, Κίνα, τό Βέλγιο, Πορτογαλία καί Ὁλλανδία. Ἡ Σοβιετική Ρωσία δέν προσκλήθηκε στή συνδιάσκεψη, δέν προσκλήθηκε καί ἡ Δημοκρατία τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς πού ὑπῆρχε τότε. Στή συνδιάσκεψη, χωρίς τή συμμετοχή τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, συζητήθηκαν μιά σειρά ζητήματα πού ἀφοροῦσαν ἄμεσα τή Σοβιετική Ρωσία. Σέ σχέση μ' αὐτό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν δυό φορές — στίς 19 τοῦ Ἰούλη καί στίς 2 τοῦ Νοέμβρη 1921 — ἔστειλε διαμαρτυρίες στίς ἀντίστοιχες κυβερνήσεις, στίς ὁποῖες δήλωνε ὅτι δέν θά ἀναγνωρίζει καμιά ἀπόφαση πού ψήφισε ἡ συνδιάσκεψη χωρίς τή συμμετοχή σ' αὐτή μιᾶς ἀπό τίς κυριότερες ἐνδιαφερόμενες πλευρές. Στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1921 τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν διαμαρτυρήθηκε γιατί ἡ συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον συζήτησε τό ζήτημα τῆς Κινεζο-Ἀνατολικῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, πού ἀφοροῦσε ἀποκλειστικά τή Ρωσία καί τήν Κίνα.

Οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τῆς Οὐάσιγκτον ἦταν συμπλήρωση

τοῦ συμφώνου τῶν Βερσαλλιῶν. Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ΕΠΑ καί τῆς Ἀγγλίας ἡ Ἰαπωνία ὑποχρεώθηκε νά ἀποχωρήσει ἀπό μιά σειρά θέσεις πού εἶχε καταλάβει στήν Κίνα, ἐνῶ ταυτόχρονα δυνάμωσε τήν κυριαρχία της στή Νότια Μαντζουρία. — *304.*

134 Προφανῶς ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή «Διακήρυξη σχετικά μέ τήν ἀναγνώριση τῶν χρεῶν» τῆς 28 τοῦ Ὀχτώβρη 1921, πού δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 243 τῆς 29 τοῦ Ὀχτώβρη. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, καθοδηγούμενη ἀπό τήν ἀρχή τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης τῶν κρατῶν μέ διαφορετικά κοινωνικο-οικονομικά συστήματα, δήλωσε ὅτι εἶναι ἕτοιμη νά ἀρχίσει διαπραγματεύσεις γιά τίς ἀμοιβαῖες ἀπαιτήσεις, γιά τήν ἀναγνώριση τῶν προπολεμικῶν χρεῶν μέ τόν ὅρο τῆς σύναψης εἰρήνης μέ τή Ρωσία, τῆς ἀναγνώρισής της ἀπό τίς ἄλλες χῶρες καί τοῦ τερματισμοῦ ὁποιασδήποτε ἐνέργειας πού ἀπειλεῖ τήν ἀσφάλεια τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν καί τῆς φιλικῆς Δημοκρατίας τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ὑπενθύμιζε ὅτι ἕνας ἀπό τούς βασικούς σκοπούς τῆς πολιτικῆς της ἦταν πάντα ἡ ἀποκατάσταση οἰκονομικῆς συνεργασίας μέ τά ἄλλα κράτη (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 185-188). — *304.*

135 *Γιούγκοσταλ* — ἐξωρυκτικό μεταλλουργικό τράστ. Ἱδρύθηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1921. Στό τράστ ἀνῆκαν τά ἐργοστάσια τῶν πόλεων Πετρόβσκ, Μακέγιεβκα καί Γιούζοβκα μαζί μέ ὅλα τά ὀρυχεῖα πού ἔχουν σχέση μ' αὐτά καί μιά σειρά μεγάλες μεταλλουργικές ἐπιχειρήσεις τῆς Οὐκρανίας, τοῦ Βόρειου Καύκασου καί τῆς Κριμαίας. Τό τράστ ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στήν ἀνόρθωση τῆς σιδηροβιομηχανίας τῆς χώρας· ὑπῆρξε ὥς τό 1929. — *319.*

136 Τά ἐγκαίνια τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ Κρατικοῦ ἐπαρχιακοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Σατούρα, πού ἡ κατασκευή του ἄρχισε τό 1918, ἔγιναν στίς 25 τοῦ Ἰούλη 1920 (ἡ ἰσχύς τῆς πρώτης σειρᾶς ἦταν 5000 κιλοβάτ). Ἡ ἀνέγερση τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τελείωσε ὁλοκληρωτικά τό 1925· στόν ἠλεκτροσταθμό δόθηκε τό ὄνομα τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Ἡ κατασκευή τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα ἄρχισε τό Φλεβάρη τοῦ 1919 καί σύμφωνα μέ τό σχέδιο ὑπολόγιζαν νά τελειώσει στά τέλη τοῦ 1921, πρίν τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ IX Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ. Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στήν ἀνέγερση τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα πού ἐπρόκειτο νά δόσει ἠλεκτρενέργεια στίς μεγαλύτερες φάμπρικες καί ἐργοστάσια τῆς Μόσχας καί ἦταν ἕνα ἀπό τά πρῶτα ἔργα τῆς πραγματοποίησης τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας. Μέ τεράστια προσοχή παρακολουθοῦσε τήν πορεία τῆς οἰκοδόμησης, ἔπαιρνε ἄμεσα μέρος στή λύση ὅλων τῶν ζητημάτων, ἔλεγχε πῶς ἐφοδιάζεται τό ἔργο μέ τά ἀπαιτούμενα ὑλικά, ἐργατική δύναμη, καύσιμα καί ἐγκαταστάσεις (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 211-215· τόμ. XXIII, σελ. 14-29).

Τό πρῶτο τμῆμα τοῦ Κρατικοῦ ἀχτιδικοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα (12 000 κιλοβάτ) ἄρχισε τή λειτουργία του στίς 4 τοῦ Ἰούνη 1922. — *320.*

137 *Οὔτκινα Ζάβοντ κοντά στήν Πετρούπολη,* ἠλεκτροσταθμός «Κόκκινος

Ὀχτώβρης»· τό πρῶτο τμῆμα του ἰσχύος 10 000 κιλοβάτ ἄρχισε νά λειτουργεῖ στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1922. — *321.*

[138] Πρόκειται γιά τή δίκη πού ἔγινε στή Μόσχα στίς 15-18 τοῦ Δεκέμβρη 1921 «τῶν 35 ἰδιωκτητῶν ἐπιχειρηματιῶν τεϊοποτείων-ἑστιατορίων, ἀρτοποιείων, ὑποδηματοποιείων κ.ἄ. Αὐτοί κατηγοροῦνταν γιά παραβίαση τοῦ Κώδικα ἐργατικῆς νομοθεσίας, γιά ἐκμετάλλευση ἀνηλίκων, ἐφήβων καί γυναικῶν, γιά τήν παράταση τῆς ἐργάσιμης μέρας κτλ. Κατήγοροι ἦταν οἱ ἐργάτες τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, μέλη τοῦ Κόμματος καί ἐξωκομματικοί. Τό δικαστήριο καταδίκασε πάνω ἀπό δέκα ἐπιχειρηματίες σέ μεγάλα πρόστιμα ἤ καταναγκαστικά ἔργα χωρίς φυλάκιση. — *322.*

[139] *Ἡ σύσκεψη τῶν ἐξωκομματικῶν ἀντιπροσώπων,* πού ἔγινε τό βράδυ τῆς 26 τοῦ Δεκέμβρη 1921, ἐξέτασε δυό ζητήματα: τήν ὑποχρεωτική ἐργασία στίς μεταφορές μέ κάρα (εἰσηγητής ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας Λέμπεργκ) καί τό ζήτημα τῆς γῆς. Διηύθυνε τή σύσκεψη ὁ Μ. Ι. Καλίνιν.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε τούς δύο πρώτους λόγους του κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας στίς μεταφορές μέ τά κάρα, μάλιστα ἡ δεύτερη ὁμιλία του ἦταν συνδεμένη μέ τήν παράκληση ἑνός ἀντιπροσώπου τοῦ συνεδρίου νά πεῖ μερικά λόγια ὁ Β. Ι. Λένιν «σχετικά μέ τήν ἐξυπηρέτηση τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων».

Τόν τρίτο λόγο του τόν ἐκφώνησε ὁ Β. Ι. Λένιν, ὅταν συζητοῦνταν τό ζήτημα τῆς γῆς, μετά τήν ὁμιλία τοῦ Μ. Ι. Καλίνιν, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι στήν ΚΕΕ ἀντί 5 θά ἐκλεγοῦν 20 ἐξωκομματικοί ἀγρότες καί παρακάτω συνέχισε: «Νά, οἱ σύντροφοι λένε ὅτι ἐμεῖς ἐκλέγουμε μέ βάση τά γένια. Μέ συγχωρεῖτε, σύντροφοι, ὅμως τά γένια γιά τόν ἀγρότη ἔχουν σπουδαία σημασία. Μέ τό γεννάτο ἀγρότη συνδέεται ὁ τρόπος τῆς ζωῆς του, ἡ σκέψη του, καί καλύτερο παράδειγμα μπορεῖ νά ἀποτελέσει τό γεγονός ὅτι δίπλα μου κάθεται ὁ ἀγρότης Πετρούσκιν, καί ὁ σύντροφος Λένιν θά πεῖ: «Θά πάρω καί θά κάψω ὅλα τά προσευχητάρια». Μά ἐγώ θά ἤθελα νά ξέρω τή γνώμη ἑνός ἐξωκομματικοῦ καί θά ρωτήσω τόν Πετρούσκιν τί θά ποῦν οἱ ἀγρότες, ἄν ἐγώ κάψω τά προσευχητάρια. Θά πεῖ: στό διάβολο, ἄς τά κάψουν. Αὐτός εἶναι νεαρός, ἄν ὅμως ρωτήσω ἕνα γενάτο, θά ἀπαντήσει ὅτι πρέπει νά περιμένουμε. Γιά μᾶς αὐτό ἔχει μεγάλη σημασία» («Ἱστορικό Ἀρχεῖο», τεῦχ. 2, 1962, σελ. 76).

Ἡ ἀρχή τῆς ὁμιλίας τοῦ Β. Ι. Λένιν εἶναι ἀπάντηση στό λόγο αὐτό τοῦ Μ. Ι. Καλίνιν. Στή σύσκεψη ὁ Λένιν κράτησε σύντομες σημειώσεις τῶν λόγων (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 292-294, 297-298). — *330.*

[140] *Ζελεσκόμι* — Ἐπιτροπές σιδηροδρομικῶν συγκέντρωσης ξυλείας· καθοδηγοῦσαν τόν ἐφοδιασμό καί τή μεταφορά ξυλείας στούς σιδηροδρομικούς σταθμούς γιά τίς ἀνάγκες τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν σιδηροδρόμων. — *331.*

[141] Στήν πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ ντοκουμέντου, στό πάνω μέρος, ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «Στήν Φότιεβα ἤ στήν

ἐφημερεύουσα γραμματέα. Παρακαλῶ νά ἀντιγραφεῖ σέ 7 ἀντίτυπα καί νά σταλεῖ: 1) στόν Μόλοτοφ, (2-6) σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί 7) στόν Καλίνιν σάν σχέδιο ἀπόφασης τοῦ 9ου συνεδρίου. Παρακαλῶ ἐπίσης τόν Μόλοτοφ νά ζητήσει τή γνώμη τῶν ἀντίστοιχων Λαϊκῶν ἐπιτρόπων. 25/XII».

Στίς 26 τοῦ Δεκέμβρη 1921 οἱ «Ὁδηγίες γιά τά ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς» ἐγκρίθηκαν ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). — *335.*

142 Τό *«Σχέδιο θέσεων γιά τό ρόλο καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς»* ὁ Β. Ι. Λένιν ἄρχισε νά τό γράφει ἀμέσως μετά τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 28 τοῦ Δεκέμβρη 1921, ἔχοντας ὑπόψη του νά τό βάλει γιά ἔγκριση στό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 31 τοῦ Δεκέμβρη. Στό τηλεφωνογράφημα πού ἔστειλε πρός τούς Γ. Ε. Ρουτζουτάκ, Α. Α. Ἀντρέγεφ καί Β. Μ. Μόλοτοφ στίς 30 τοῦ Δεκέμβρη, ὁ Β. Ι. Λένιν τούς πληροφορεῖ ὅτι «ἔκανα ἕνα λεπτομερειακό σχέδιο 12 θέσεων, ὅμως ἀπ' αὐτές ἔγραψα τώρα μόνο τίς 4 γιατί δουλεύω πολύ ἀργά». Ἐπειδή ἡ δουλιά ἦταν σύνθετη ὁ Λένιν παρακάλεσε «νά ἀναβληθεῖ ἡ ὑποβολή τοῦ ζητήματος στό Πολιτικό Γραφεῖο γιά μερικές μέρες, γιατί νομίζω ὅτι δέν χρειάζεται ἰδαίτερα νά βιαστοῦμε καί θά εἶναι προτιμότερο νά συζητήσουμε τό ζήτημα πιό συστηματικά. Μόλις τελειώσω τό πρῶτο σχέδιο ὕστερα ἀπό 3-4 μέρες, ἴσως ὅμως καί νωρίτερα, θά τό στείλω στά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς καί θά κανονίσουμε μ' αὐτούς ἄν θά χρειαστεῖ νά συναντηθοῦμε» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 391-392).

Τό «Σχέδιο θέσεων γιά τό ρόλο καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς» συζητήθηκε ἀπό τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς (Α. Α. Ἀντρέγεφ καί Γ. Ε. Ρουτζουτάκ) καί ἀπό τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου· κατά τή συζήτηση ἔγιναν στό σχέδιο ἀλλαγές καί προσθῆκες. Στίς 12 τοῦ Γενάρη 1922 τό σχέδιο θέσεων ἐξετάστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πού ἀποφάσισε: «Τό σχέδιο θέσεων πού πρότεινε ὁ σύντρ. Λένιν νά ψηφιστεῖ σάν βάση... Νά δοθοῦν οἱ θέσεις μέ ὅλες τίς τροποποιήσεις στή συντακτική ἐπιτροπή, ἀποτελούμενη ἀπό τούς σ.σ. Λένιν, Ζηνόβιεφ, Ἀντρέγεφ καί Μπουχάριν γιά τελική ἔγκριση καί δημοσίευση ἐξονόματος τῆς ΚΕ, τονίζοντας ὅτι τίς θέσεις τίς ὑποστηρίζει καί τό Γραφεῖο τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Τό τελικό κείμενο τῶν θέσεων δημοσιεύτηκε στίς 17 τοῦ Γενάρη 1922 στήν «Πράβντα» σάν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἀποτέλεσε τό σχέδιο θέσεων τῆς ΚΕ γιά τά συνδικάτα στό XI συνέδριο τοῦ Κόμματος. Τό XI συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) ψήφισε σάν βάση τίς θέσεις πού πρότεινε ἡ ΚΕ· κατά τή συζήτηση στήν ἐπιτροπή ἔγιναν μερικές ἀλλαγές (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 603-612).

Σέ διάκριση ἀπό τίς προηγούμενες ἐκδόσεις σέ τοῦτο τόν τόμο δημοσιεύεται τό λενινιστικό σχέδιο θέσεων καί ὄχι ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ψηφίστηκε μέ βάση τό σχέδιο τοῦ Λένιν. — *341.*

143 Στήν «Πράβντα» τῆς 3 τοῦ Γενάρη 1922 στή στήλη «Χρονικά» δημοσιεύ-

τηκε σχόλιο «Σχετικά μέ τήν αὐτοκτονία τοῦ μηχανικοῦ Ὀλντενμπόργκερ» στό ὁποῖο ἀναφερόταν: «Τό Σοβιέτ Μόσχας σέ συμφωνία μέ τήν Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ συγκρότησε ειδική ἐπιτροπή ἐξέτασης τῶν αἰτιῶν τῆς αὐτοκτονίας τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ τοῦ ὑδραγωγείου τῆς Μόσχας Β. Β. Ὀλντενμπόργκερ. Ἡ ἐπιτροπή κατέληξε στό συμπέρασμα ὅτι ὁ μακαρίτης ἦταν ὄχι μόνο τεχνίτης ὑψηλῆς ειδίκευσης, ἀλλά καί πολύ ἀφοσιωμένος στή δουλιά του. Αἰτία τῆς αὐτοκτονίας ἦταν οἱ δύσκολες συνθῆκες πού ἔμπαιναν ἐμπόδιο στήν καθημερινή δουλιά τοῦ Ὀλντενμπόργκερ. Ἕνα μέρος τῶν μελῶν τῆς ἔκτακτης τριάδας γιά τό ὑδραγωγεῖο, ἀντί νά βοηθήσει στή βελτίωση τῆς κατάστασης τοῦ ὑδραγωγείου στή Μόσχα, δυσκόλευε ἐξαιρετικά καί ἔκανε πιό πολύπλοκη τήν τρέχουσα δουλιά του: ὁ ἐπιθεωρητής τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου τῆς ΕΑΕ, μηχανικός Σεμιόνοφ, πού ἦταν μέλος τῆς τριάδας αὐτῆς, φερόταν βάναυσα, σχολαστικά καί γραφειοκρατικά πρός τόν Ὀλντενμπόργκερ, ὁ ἐπιθεωρητής τοῦ ἴδιου Ἐπιτροπάτου Μακάροφ-Ζεμλιάνσκι, πρώην γραφιάς στό ὑδραγωγεῖο, κατάτρεχε ἀδιάκοπα τόν Ὀλντενμπόργκερ καί οἱ ἐργάτες τοῦ ὑδραγωγείου Ἀλεξέγεβσκαγια, Ἐλάγκιν καί Μερκούλοφ κατηγοροῦσαν ἀστήρικτα τόν Ὀλντενμπόργκερ γιά τεχνικές βλάβες τοῦ ὑδραγωγείου καί ὅτι δέν φέρονταν καλά οἱ ὑπάλληλοι στόν κομματικό πυρήνα. Ὅλα αὐτά δέν μποροῦσαν παρά νά ἐπιδράσουν στήν ψυχική κατάσταση τοῦ μακαρίτη. Ἡ ἐπιτροπή θεώρησε ἀπαράδεκτη τήν παραμονή τοῦ Μακάροφ-Ζεμλιάνσκι ὄχι μόνο στήν ὑπηρεσία τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, ἀλλά καί γενικά σέ σοβιετική ὑπηρεσία σάν πρόσωπο πού παρεισέφρησε στή σοβιετική ἐξουσία, σάν ραδιοῦργο καί ἄνθρωπο, πού οἱ ὑπάλληλοι καί οἱ ἐργάτες τῶν ὑδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων τόν θεωροῦν ἄτιμο. Ἡ ἐπιτροπή θεώρησε ἐπίσης ἀπαράδεκτη τήν παραμονή τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ τῆς ΕΑΕ Σεμιόνοφ στήν ὑπηρεσία τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης καί νά ἔχει ὁποιαδήποτε σχέση μέ τό ὑδραγωγεῖο τῆς Μόσχας, ἐπίσης θεώρησε ἀπαραίτητη τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τό ὑδραγωγεῖο τοῦ Ἐλάγκιν καί τοῦ Μερκούλοφ καί τή μετάθεσή τους σέ ἄλλη ἐπιχείρηση». Γι' αὐτό βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 354-355. — *350.*

144 Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά δημιουργία ἐπιτροπῆς πού θά ἐξέταζε καί θά ἀνανέωνε τά καθοδηγητικά στελέχη τῶν συνδικάτων προκλήθηκε ἀπό τό γεγονός ὅτι παραγέμισαν τά συνδικάτα ἀπό πρόσωπα προερχόμενα ἀπό μενσεβίκους καί ἐσέρους, καθώς ἐπίσης καί ἀπό τήν ἀνάγκη νά ἀνεβεῖ ἡ κομματική ἡλικία τῶν καθοδηγητικῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς XI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ). «Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ δυναμώματος τοῦ Κόμματος σέ σύνδεση μέ τήν πείρα τοῦ ἐλέγχου τῆς σύνθεσης τῶν μελῶν του» (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 596).

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στίς 20 τοῦ Γενάρη 1922 δημιουργήθηκε ἐπιτροπή, ἀποτελούμενη ἀπό τόν Μ. Π. Τόμσκι, Α. Α. Ἀντρέγεφ καί τόν Σ. Ι. Σίρτσοφ. Τό Πολιτικό Γραφεῖο, ἀφοῦ ἄκουσε στίς 23 τοῦ Φλεβάρη ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς, πρότεινε στήν ἐπιτροπή «νά συνεχίσει τή δουλιά καί νά κάνει ὑποχρεωτικά ἔκθεση στό XI συνέδριο (ἀφοῦ προηγούμενα, ὕστερα ἀπό δυό βδομάδες, κάνει ἔκθεση στό Πολιτικό Γραφεῖο)». Γιά τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς της ἡ ἐπιτροπή ἔκανε ἔκθεση στό XI συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) (βλ.

«Τό Ἑνδέκατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στενογραφημένα πρακτικά», 1961, σελ. 246-252).

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν στό Πολιτικό Γραφεῖο γιά τόν ἔλεγχο καί τήν ἀνανέωση τῶν καθοδηγητικῶν στελεχῶν τῶν συνδικάτων πρωτοδημοσιεύτηκε μέ τόν τίτλο «Ὑστερόγραφο στίς θέσεις» στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 311. — *353.*

145 Τά σχέδια ἀποφάσεων πού ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκαν στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 5 τοῦ Γενάρη 1922. Ἡ ὑπόθεση τῆς αὐτοκτονίας τοῦ Β. Β. Ὀλντενμπόργκερ ἐξετάστηκε στό Ἀνώτατο Δικαστήριο τῆς ΠΚΕΕ στίς 8-14 τοῦ Μάρτη 1922. Τό δικαστήριο καταδίκασε τούς ὑπαίτιους μέ διάφορες ποινές. — *355.*

146 Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται δυό παραλλαγές τοῦ λενινιστικοῦ σχεδίου ὁδηγιῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική: τό χειρόγραφο πού δημοσιεύτηκε στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 429-430 καί τό δακτυλογραφημένο πάνω σέ ἔντυπο τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀντίγραφο τοῦ γράμματος πρός τούς Α. Ντ. Τσιουρούπα καί Λ. Μπ. Κάμενεφ, πού πάρθηκε τηλεφωνικά στίς 9 τοῦ Γενάρη 1922 καί τό ὁποῖο δημοσιεύτηκε στόν 33ο τόμο τῆς 4ης ρωσικῆς ἔκδοσης. Στήν πρώτη παραλλαγή δέν ὑπάρχουν οἱ ὁδηγίες γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν, πού διατυπώθηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἀργότερα ἀπό τίς 9 τοῦ Γενάρη στό γράμμα πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ. «Προτείνω — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν — νά προστεθεῖ εἰδική φράση γιά τίς ὁδηγίες στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν... Γιά νά γράψω τίς ὁδηγίες αὐτές βασίζομαι σέ συγκεκριμένα στοιχεῖα πού ἔχω ὑπόψη μου, ὅτι στίς κρατικές ἐπιτροπές τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν γίνεται τέτια φλυαρία, πού παρόμοια μπορεῖ νά γίνει μόνο στίς λέσχες συζητήσεων» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο ἡ προσθήκη γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν ὑπάρχει.

Τό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική ἐξετάστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 12 τοῦ Γενάρη καί ψηφίστηκε σάν βάση· ἐγκρίθηκε τελικά στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου στίς 16 τοῦ Γενάρη 1922. — *356.*

147 Πρόκειται γιά τήν XI Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ). — *356.*

148 Τό ζήτημα τῆς αὔξησης τῶν πιστώσεων γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ραδιοφωνίας ἐξετάστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 20 τοῦ Γενάρη 1922. Τό Πολιτικό Γραφεῖο, ἀφοῦ συμφώνησε μέ τήν πρόταση τοῦ Λένιν, ἐνέκρινε τήν ἀπόφαση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν πάνω στό ζήτημα αὐτό. — *358.*

149 Τό χαιρετιστήριο τοῦ Β. Ι. Λένιν *«Πρός τούς ἐργαζόμενους τοῦ Νταγκεστάν»* στάλθηκε σάν ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τοῦ Ντα-

γκεστάν σύντρ. Καρκμάσοφ πού πληροφοροῦσε ὅτι ἄρχισε ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου. Τά δυό πούτια ὑδραργύρου πού ἐξορύχθηκαν, στάλθηκαν στόν Λένιν σάν παραγωγικό δῶρο. — *359.*

150 Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται δυό παραλλαγές τοῦ ντοκουμέντου αὐτοῦ: ἡ πρωταρχική ἐγγραφή πού ἔκανε μέ ὑπαγόρευση ὁ διευθυντής τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ Ν. Π. Γκορμπουνόφ στίς 17 τοῦ Γενάρη 1922 καί ἡ βασική ἐγγραφή πού ἔκανε ὁ ἴδιος μέ μορφή ὁδηγιῶν γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας, ὅπου ἀνῆκε τόν καιρό ἐκεῖνο τό τμῆμα φωτοκινηματογραφίας. Ἡ πρώτη παραλλαγή δημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο τοῦ Γκ. Μπολτιάνσκι «Ὁ Λένιν καί ὁ κινηματογράφος». Ἡ δεύτερη παραλλαγή δημοσιεύτηκε τόν ἴδιο χρόνο στό περιοδικό «Κινονεντέλια», τεῦχ. 4. Αὐτή ἡ παραλλαγή πού εἶναι πιό πλήρης δημοσιεύεται καί σέ τοῦτο τόν τόμο.

Ἐξονόματος τοῦ διευθυντῆ τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ τό ντοκουμέντο στίς 27 τοῦ Γενάρη 1922 στάλθηκε πρός τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας. Σ' αὐτό ἀναφερόταν: «Σᾶς κοινοποιῶ γιά καθοδήγηση τίς ὁδηγίες τοῦ Βλαντίμιρ Ἰλίτς γιά τήν κινηματογραφία». Στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας πρότειναν: «1) Μέ βάση τίς ὁδηγίες αὐτές νά καταρτιστεῖ ἕνα πρόγραμμα δράσης καί νά τό γνωστοποιήσετε ἀμέσως στή Διεύθυνση ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά ὑποβολή στόν Βλαντίμιρ Ἰλίτς. 2) Ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα νά ὑποβάλετε ἔκθεση στή Διεύθυνση ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου θά ἀναφέρετε τί ἔγινε πραγματικά γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν ὁδηγιῶν αὐτῶν καί τί ἀποτελέσματα πετύχατε. 3) Νά ἀναφέρετε ἀμέσως ποιά καθήκοντα παρέμειναν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας μετά τήν ἔκδοση τῆς τελευταίας ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ γιά τήν κινηματογραφία καί ποιός καθοδηγεῖ ἄμεσα τήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν καθηκόντων» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ὁ Β. Ι. Λένιν, σέ συζήτηση μέ τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι τό Φλεβάρη τοῦ 1922, «ὑπογράμμισε γιά μιά ἀκόμη φορά τήν ἀνάγκη νά καθοριστεῖ μιά ὁρισμένη ἀναλογία ἀνάμεσα στά συναρπαστικά κινηματογραφικά ἔργα καί τά ἐπιστημονικά ἔργα». Ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς, γράφει στίς ἀναμνήσεις του ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι, μοῦ εἶπε ὅτι ἡ παραγωγή νέων ἔργων, διαποτισμένων μέ τά κομμουνιστικά ἰδανικά, πού νά ἀντανακλοῦν τή σοβιετική πραγματικότητα, πρέπει νά ἀρχίσει ἀπό τά χρονικά, ὅτι κατά τή γνώμη του ἴσως νά μήν ἦρθε ἀκόμη ὁ καιρός τῆς παραγωγῆς τέτιων ἔργων. «Ἄν θά ἔχετε καλά χρονικά, σοβαρά καί διαφωτιστικά ἔργα, δέν ἔχει καί πολλή σημασία ἄν γιά τήν προσέλκυση τοῦ κοινοῦ θά προβληθεῖ καμιά ταινία χωρίς ὄφελος, λίγο πολύ συνηθισμένου τύπου. Φυσικά ἡ λογοκρισία παρόλα αὐτά χρειάζεται. Ἔργα ἀντεπαναστατικά καί ἀνήθικα δέν πρέπει νά προβάλλονται». Καί πρόσθεσε σ' αὐτό ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς: «Στό βαθμό πού θά ὀρθοποδήσετε χάρη στήν καλά ὀργανωμένη οἰκονομία, μπορεῖ ἴσως μέ τή γενική καλυτέρευση τῆς κατάστασης στή χώρα νά πάρετε ὁρισμένο δάνειο γιά τή δουλιά αὐτή, ἐσεῖς ὅμως πρέπει νά ὀργανώσετε τήν παραγωγή ἔργων πιό πλατιά, καί ἰδιαίτερα νά μεταφέρετε τόν ὑγιή κινηματογράφο στίς μάζες, στήν πόλη καί ἀκόμη πιό πολύ στό χωριό... Πρέπει νά θυμᾶστε καλά ὅτι ἀπ' ὅλες τίς τέχνες ἡ πιό σπουδαία γιά μᾶς εἶναι ὁ κινηματογράφος» («Σοβιέτσκογε Κινό», τεῦχ. 1-2, 1933, σελ. 10). — *360.*

151 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 17 τοῦ Γενάρη 1922 συζητήθηκε στή συνεδρίαση τῆς 20 τοῦ Γενάρη. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀποφάσισε νά λυθεῖ όριστικά τό ζήτημα γιά τήν παροχή ἐκχώρησης στόν Στάινμπεργκ στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων (βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 251). — *362.*

152 Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἐγκρίθηκε τήν ἴδια κιόλας μέρα στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στίς 24 τοῦ Γενάρη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐνέκρινε στή βάση του τό σχέδιο καταστατικοῦ τῆς «Μετοχικῆς ἑταιρίας τοῦ ἐσωτερικοῦ καί ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου ἀκατέργαστων δερμάτων» («Κοζσιργιό»), πού ἱδρυτές της ἦταν τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, τό ΑΣΛΟ, ἡ Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν, καθώς ἐπίσης καί οἱ καπιταλιστές Π. Μπ. Στάινμπεργκ καί Β. Ι. Τόμινγκας. Τήν 1 τοῦ Φλεβάρη τό καταστατικό τῆς ἑταιρίας καί ἡ συμφωνία ἀνάμεσα στούς ἱδρυτές της ἐγκρίθηκαν στό ΣΕΑ. — *363.*

153 Τήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἀνακοίνωση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τή δουλιά τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα, ἀποφάσισε νά ἐγκρίνει τήν τοποθέτησή του στό ἀξίωμα τοῦ δεύτερου ἀντιπροέδρου τοῦ ΣΕΑ καί στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη μέ ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου διορίστηκε ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

Τό πέρασμα τῆς χώρας στήν εἰρηνική οἰκονομική οἰκοδόμηση ἀπαίτησε τήν τελειοποίηση καί τήν ἀναδιοργάνωση τῆς δουλιᾶς ὅλου τοῦ σοβιετικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Πρόγραμμα μιᾶς τέτιας ἀναδιοργάνωσης εἶναι τά γράμματα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα. Στό γράμμα πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ τῆς 3 τοῦ Μάρτη 1922 ὁ Λένιν ἔγραφε: «Ἔτσι πρέπει νά ἀλλάξει ἡ δουλιά καί τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ (ἐγώ ἤδη ἔγραψα στόν Τσιουρούπα καί ἐπεξεργάστηκα ἕνα σχέδιο ἀντίστοιχων ὁδηγιῶν) *καί τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου»* (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 430). Στό γράμμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τό σχέδιο πολιτικῆς εἰσήγησης στό XI συνέδριο ὁ Λένιν συμβούλευε «νά μιλήσουμε γιά τό ρόλο τῶν δυό ἀντιπροέδρων τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ· γιά τήν ἀλληλογραφία μου γύρω ἀπ' αὐτό μέ τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα ἀπό τά τέλη τοῦ Γενάρη 1922» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 224). Γι' αὐτό ἐπίσης ὁ Λένιν ἔγραψε στό «Σχέδιο πολιτικῆς εἰσήγησης στό XI συνέδριο τοῦ Κόμματος» (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII, σελ. 14) καί στό «Σχέδιο λόγου γιά τίς 27.III.1922», ὅπου ἀναφέρεται: «ΣΛΕ καί ΣΕΑ. Οἱ ἀναπληρωτές μου... ἀλληλογραφία ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1922. Ἔλεγχος ἐκτέλεσης, περισσότερη δραστηριότητα, *ἐκκαθάριση ἀπό τά πάνω...* 6. Τό Μικρό ΣΛΕ. Νά ἀπαλλαγεῖ ἐπίσης ἀπό τίς μικροδουλιές. Σχέδιο ὁδηγιῶν (μέ ἐντολή τῆς ΚΕ) θά ὑποβληθεῖ» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 527). — *364.*

154 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε σέ σύνδεση μέ τό γράμμα τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα, πού πληροφοροῦσε γιά τίς ἀδυναμίες τῆς δουλιᾶς τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ. Τώρα, ἔγραφε ὁ Α. Ντ. Τσιουρούπα, τό Μικρό ΣΛΕ ἀποτελεῖται ἀπό 22 ἄτομα, ἀπ' αὐτούς οἱ 15 εἶναι ἐκπρόσωποι ὑπηρεσιῶν καί 7 ἐξωυπηρεσιακά μέλη. Ἀπό ἐπιτροπή τοῦ ΣΛΕ μετατράπηκε σέ αὐτοτελές ἵδρυμα μέ δικές

του συνεδριάσεις δλομελειών καί συνεδριάσεις γιά τρέχοντα ζητήματα, μέ τίς ἐπιτροπές του, μέ τίς κλήσεις τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων γιά γενικές ἀναφορές κτλ.

Ὁ Α. Ντ. Τσιουρούπα πρότεινε νά ἐλαττωθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ μέχρι 5 ἄτομα: ὁ πρόεδρος καί τέσσερις ἐκπρόσωποι ἀπό τίς ὑπηρεσίες (τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν, τοῦ ΑΣΛΟ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης). Ὅλα τά ζητήματα πού ἀφοροῦν τή χορήγηση κονδυλίων, τά ὁποῖα προβλέπονται ἀπό τόν κρατικό προϋπολογισμό, μεταβιβάζονται στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν, μπαίνουν αὐτά στό Μικρό ΣΛΕ μόνο στήν περίπτωση ἔνστασης κατά τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν. Τό Μικρό ΣΛΕ ἐξετάζει τά ζητήματα πού προβλέπονται ἀπό τήν ἐντολή. — *366.*

155 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τό Μικρό ΣΛΕ, πού ξαναδουλεύτηκε ἀπό τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα, σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες τοῦ Β. Ι. Λένιν στό γράμμα του τῆς 15 τοῦ Φλεβάρη 1922.

Στό σημείωμα τῆς 20 τοῦ Φλεβάρη ὁ Α. Ντ. Τσιουρούπα ἔγραφε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι τό σχέδιο ὁδηγιῶν ὑπολογίζει νά τό ὑποβάλει γιά ἔγκριση στό Πολιτικό Γραφεῖο τήν Πέμπτη. Τό ζήτημα τῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ μπῆκε στό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 4 τοῦ Μάρτη 1922, ἡ λήψη ἀπόφασης ὅμως γιά τό ζήτημα αὐτό ἀναβλήθηκε (βλ. σημείωση 156). — *368.*

156 Πρόκειται γιά τίς ἀντιρήσεις τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα σχετικά μέ τίς προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν στό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τό Μικρό ΣΛΕ (βλ. τό προηγούμενο ντοκουμέντο). Σέ ἀπάντηση στήν πρόταση αὐτή τοῦ Β. Ι. Λένιν ὁ Α. Ντ. Τσιουρούπα ἔγραφε: «Βλαντίμιρ Ἰλίτς! Μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ τροποποίηση (προσθήκη) Σας στό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τό Μικρό ΣΛΕ ἐκμηδενίζει αὐτό πού σκεφτήκαμε. Ἄν τοῦ ἀνατεθεῖ ἡ αὐστηρή παρακολούθηση τῆς τήρησης τῶν νόμων ἀπό τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα καί ὁ ἔλεγχος τῆς νομιμότητας, τῆς σκοπιμότητας καί τῆς ταχύτητας τῶν ἐνεργειῶν τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων, τότε αὐτό θά βάλει τροχοπέδη σέ ὅλους, θά τά κάνει ὅλα ἄνω κάτω καί θά συμβάλει ὁπωσδήποτε στό σταμάτημα ὅλης τῆς δουλιᾶς. Σκεφτεῖτε πόσα ἐρωτήματα θά στείλει, πόσες θά ἀπαιτήσει ἀπαντήσεις, εἰσηγήσεις καί ἐκθέσεις κτλ.! Αὐτό τοῦ ἀνοίγει ἀπεριόριστο «πεδίο δράσης». Νομίζω ὅτι ὅλο τό σοβιετικό μηχανισμό (πού δουλεύει καί χωρίς αὐτό ἄσχημα) θά τόν κάνει νά δουλεύει στό κενό. Παρακολούθηση καί ἔλεγχος πρέπει νά γίνεται, ὄχι ὅμως μέσω τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ». Οἱ ὑποδείξεις τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ ἀποτέλεσαν τή βάση τοῦ νέου κανονισμοῦ γιά τό Μικρό ΣΛΕ, πού ἐγκρίθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Μεγάλου ΣΛΕ τῆς 31 τοῦ Ὀχτώβρη 1922. — *368.*

157 Πρόκειται γιά τό ραδιοτηλεγράφημα τοῦ προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἰταλίας Μπονόμι τῆς 13 τοῦ Γενάρη 1922, στό ὁποῖο, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Ἀντάντ, πού συνῆλθε στήν πόλη Κάννες στίς 6-13 τοῦ Γενάρη, καλοῦσε ἐξονόματος τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου νά σταλεῖ ἀντιπροσωπεία

τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά νά πάρει μέρος στή διεθνή οἰκονομική καί δημοσιονομική συνδιάσκεψη πού συγκαλοῦνταν στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη 1922 στή Γένουα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σημείωση 161). Στό τηλεγράφημα ἐπισυναπτόταν τό κείμενο τῆς ἀπόφασης γιά τούς βασικούς ὅρους πού ἦταν ἀπαραίτητοι κατά τή γνώμη τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου γιά τήν ἐπιτυχία τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης, τό ὁποῖο ψηφίστηκε στίς Κάννες στίς 6 τοῦ Γενάρη. Τό πρῶτο σημεῖο τῶν ὅρων αὐτῶν ἀναγόταν στό παρακάτω: ὁρισμένα ἔθνη δέν μποροῦν νά ὑπαγορεύουν στά ἄλλα τίς ἀρχές, μέ βάση τίς ὁποῖες αὐτά πρέπει νά ὀργανώσουν τό σύστημα ἰδιοκτησίας, τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καί τοῦ τρόπου διακυβέρνησής τους. Ἡ κάθε χώρα ἔχει δικαίωμα νά διαλέξει γιά τόν ἑαυτό της τό σύστημα πού αὐτή προτιμᾶ. Στούς ὅρους προβλέπονταν ἐγγυήσεις στό ξένο κεφάλαιο γιά τό ἀπαραβίαστό του καί τά κέρδη του, ὅταν αὐτό δίνει βοήθεια σέ μιά ὁποιαδήποτε χώρα, ἡ ἀναγνώριση ὅλων τῶν χρεῶν καί τῶν ὑποχρεώσεων πού ἀνέλαβαν ἤ πού θά ἀναλάβουν, ἤ εἶναι ἐγγυημένα ἀπό τίς κυβερνήσεις τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης χώρας, ἡ ἀναγνώριση τῆς ὑποχρέωσης νά ἐπιστρέψουν, νά ἀποκαταστήσουν ἤ νά ἀποζημιώσουν ὅλες τίς ἀπώλειες καί τίς ζημιές πού προξενήθηκαν στά ξένα συμφέροντα μέ τή δήμευση ἤ τήν ἐπίταξη τῆς περιουσίας, προσδιοριζόταν ἡ ὑποχρέωση τῶν ἐθνῶν νά ἀποφύγουν νά κάνουν προπαγάνδα πού ἀποβλέπει στήν ἀνατροπή τῆς τάξης καί τοῦ πολιτικοῦ συστήματος τῶν ἄλλων χωρῶν καί νά διαπράξουν ἐχθρικές ἐνέργειες ἐνάντια σέ συμμαχικά κράτη. Στό τέλος οἱ σύμμαχες χῶρες δήλωναν ὅτι μποροῦν νά ἀναγνωρίσουν τή Σοβιετική κυβέρνηση μόνο ἀφοῦ δεχτεῖ ὅλους αὐτούς τούς ὅρους.

Στή διάρκεια τῆς προετοιμασίας τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας οἱ καθοδηγητικοί κύκλοι τῆς Γαλλίας καί ὁ ἄγγλος πρωθυπουργός Λόυντ Τζώρτζ ἐπιδίωκαν νά ἐξαρτηθεῖ ἡ πρόσκληση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας ἀπό τήν προκαταρκτική ἀναγνώριση τῆς ἀπόφασης πού ψηφίστηκε στίς Κάννες. Βλ. γι' αὐτό ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 394. — *371.*

158 Στό κείμενο τοῦ πρώτου σημείου τῆς ἀπόφασης τῶν Καννῶν πού δημοσιεύτηκε στό σοβιετικό Τύπο ἀναφερόταν: «Κανένα κράτος δέν μπορεῖ νά σφετεριστεῖ τό δικαίωμα νά ὑπαγορεύσει σέ ἄλλο κράτος τίς ἀρχές, πάνω στίς ὁποῖες πρέπει νά ρυθμίσει τό σύστημα τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καί τῆς διακυβέρνησής του» («Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 6,10 τοῦ Γενάρη 1922). Τό κείμενο αὐτό ἀντιστοιχοῦσε στό κείμενο τῆς ἀπόφασης, πού δημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Γενάρη στήν ἐφημερίδα «Petit Parisien», ἀρ. φύλ. 16385. Στίς 26 τοῦ Γενάρη ὁ Γκ. Β. Τσιτσέριν, στέλνοντας στόν Λένιν τήν «Petit Parisien», ἔγραφε: «Σᾶς στέλνω τήν «Petit Parisien» μέ τήν ἀπόφαση τῶν Καννῶν καί ἀντίγραφο τοῦ Μπονόμι. Ὁ τελευταῖος ἐξέδοσε τό «Système de propriété»» («σύστημα ἰδιοκτησίας»).

Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στή διατύπωση τῆς § 1 τῶν ὅρων τῶν Καννῶν, θεωρώντας τήν παράγραφο αὐτή σάν ἔμμεση ἀναγνώριση τῆς χρεοκοπίας τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος ἰδιοκτησίας καί τῆς ἀναπόφευκτης συνύπαρξης δίπλα σ' αὐτό τοῦ κομμουνιστικοῦ συστήματος ἰδιοκτησίας. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι οἱ ἄλλοι παράγραφοι τῶν ὅρων τῶν Καννῶν, πού ἀποβλέπουν στήν ὑποδούλωση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπό τό ξένο κεφά-

λαιο, ἔρχονται ἀνοιχτά σέ ἀντίθεση μέ τήν πρώτη παράγραφο (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 319-320). — *371.*

159 Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν περιοδεία τοῦ Μ. Ι. Καλίνιν στήν Οὐκρανία ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 28 τοῦ Γενάρη. Ὁ Μ. Ι. Καλίνιν ἔκανε περιοδεία στίς 7-8 τοῦ Φλεβάρη καί στίς 5-18 τοῦ Μάρτη 1922 μέ τό ειδικό τραῖνο διαφώτισης «Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση» στό δρομολόγιο: Πολτάβα — Μίργκοροντ — Κίεβο — Μπέλαγια Τσέρκοβ — Κρεμεντσούκ — Ὀδησσός — Ζμέρινκα — Κάμενετς-Ποντόλσκ — Βίννιτσα — Μπερντίτσεφ — Ζιτομίρ. — *372.*

160 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο «Τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ καί ἡ ἀγροτιά», πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» τῆς 27 τοῦ Γενάρη 1922 μέ τήν ὑπογραφή «Ἐξωκομματικός». Ὁ ἀρθρογράφος ἐξέθετε ἕνα σχέδιο ἐκλαΐκευσης ἀνάμεσα στούς ἀγρότες τῶν ἀποφάσεων τοῦ IX Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ πάνω στά ἀγροτικά ζητήματα. Τό σχέδιο πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 28 τοῦ Γενάρη 1922. — *373.*

161 *Ἡ Διεθνής οἰκονομική καί δημοσιονομική συνδιάσκεψη* ἔγινε στή Γένουα (Ἰταλία). Ἡ πρωτοβουλία τῆς σύγκλησης τῆς συνδιάσκεψης, πού θά ἐξέταζε ὅλα τά ζητήματα τῆς ἀποκατάστασης τῆς εἰρήνης καί τῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας στήν Εὐρώπη, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ ζητήματος τῶν ρωσικῶν χρεῶν, ἀνῆκε στή Σοβιετική κυβέρνηση, ἡ ὁποία στίς 28 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 ἐπέδοσε διακοίνωση στήν Ἀγγλία, Ἰταλία, ΕΠΑ, Γαλλία καί Ἰαπωνία σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 185-188). Ἀπόφαση γιά τή σύγκληση τῆς συνδιάσκεψης πῆρε τό Ἀνώτατο Συμβούλιο τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ στίς 6 τοῦ Γενάρη 1922 στή συνδιάσκεψη στήν πόλη Κάννες (Γαλλία).

Οἱ σύμμαχες χῶρες, παίρνοντας ἀπόφαση νά καλέσουν στή συνδιάσκεψη τή Σοβιετική Ρωσία, ἔλπιζαν νά ἀναγκάσουν τή Σοβιετική κυβέρνηση νά κάνει μιά σειρά πολιτικές καί οἰκονομικές ὑποχωρήσεις καί ταυτόχρονα νά ἀποκαταστήσουν οἰκονομικές σχέσεις μέ τή Σοβιετική Ρωσία.

Στίς 27 τοῦ Γενάρη στήν Ἔκτακτη συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ ἐκλέχτηκε ἡ σοβιετική ἀντιπροσωπεία γιά τή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας. Πρόεδρος τῆς ἀντιπροσωπείας ὁρίστηκε ὁ Β. Ι. Λένιν, ἀναπληρωτής του ὁ Γκ. Β. Τσιτσέριν «μέ ὅλα τά δικαιώματα τοῦ προέδρου, σέ περίπτωση πού οἱ συνθῆκες ἀποκλείσουν τή δυνατότητα νά πάει ὁ σύντρ. Λένιν στή συνδιάσκεψη». Στή σύνθεση τῆς ἐπιτροπῆς μπῆκαν οἱ Λ. Μπ. Κράσιν, Μ. Μ. Λιτβίνοφ, Ν. Ν. Ναριμάνοφ, Β. Β. Βορόβσκι, Γ. Ε. Ρουτζουτάκ κ.ἄ. Τό ζήτημα τοῦ ἄν θά πάει ὁ Β. Ι. Λένιν στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας συζητήθηκε πλατιά ἀπό τούς ἐργαζόμενους τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν. Σέ πολυάριθμα γράμματα ἔκφραζαν τήν ἀνησυχία γιά τήν ἀσφάλεια καί τή ζωή τοῦ Λένιν καί ἐκφάζονταν κατά τοῦ ταξιδιοῦ του. Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ψήφισε ειδική ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα αὐτό, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὁ Β. Ι. Λένιν παραχώρησε τήν πληρεξουσιότητα τοῦ προέδρου τῆς ἀντιπροσωπείας στόν Γκ. Β. Τσιτσέριν.

Ὁ Λένιν καθοδηγοῦσε τίς ἐργασίες τῆς ἀντιπροσωπείας, ἐπεξεργάστη-

κε όδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος γιά τή σοβιετική ἀντιπροσωπεία καί ἄλλα σπουδαιότατα ντοκουμέντα, πού εἶχαν σχέση μέ τή συμμετοχή τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 380, 382-384, 385-386, 394, 406-408, 409 καί Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 45ος).

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Γένουας ἔγινε ἀπό τίς 10 τοῦ Ἀπρίλη ὥς τίς 19 τοῦ Μάη 1922. Σ' αὐτή πῆραν μέρος ἐκπρόσωποι 29 χωρῶν. Στή συνδιάσκεψη ἡ σοβιετική ἀντιπροσωπεία διακήρυξε ξανά τήν ἀνάγκη τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης τῶν κρατῶν μέ διαφορετικά κοινωνικο-οικονομικά συστήματα. Στή δήλωσή της, πού ἐγκρίθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν καί ἐπικυρώθηκε ἀπό τό ΣΛΕ, ἀναφερόταν: «Ἡ Ρωσική ἀντιπροσωπεία, ἐμμένοντας στήν ἄποψη τῶν ἀρχῶν τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀναγνωρίζει ὅτι στή σημερινή ἱστορική ἐποχή, πού κάνει δυνατή τήν παράλληλη ὕπαρξη τοῦ παλιοῦ καί τοῦ νέου κοινωνικοῦ συστήματος πού γεννιέται, ἡ οἰκονομική συνεργασία ἀνάμεσα στά κράτη, τά ὁποῖα ἐκπροσωποῦν τά δυό αὐτά συστήματα ἰδιοκτησίας, εἶναι ἐπιτακτικά ἀναγκαία γιά τή γενική οἰκονομική ἀνόρθωση» («Ὑλικά τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας. Πλήρη στενογραφημένα πρακτικά». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1922, σελ. 78).

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Γένουας δέν ἔλυσε τά ζητήματα πού ἔβαλε μπροστά της. Ἡ σοβιετική ἀντιπροσωπεία ἀπόκρουσε ἀποφασιστικά τίς προσπάθειες τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν νά ἐπιβάλουν στή χώρα μας ἀποικιακό καθεστώς (καθιέρωση ἐλέγχου στά σοβιετικά δημοσιοοικονομικά κτλ.). Ἡ σοβιετική ἀντιπροσωπεία, προτείνοντας στά μέλη τῆς συνδιάσκεψης νά συζητήσουν τό ζήτημα τῆς γενικῆς ἐλάττωσης τῶν ἐξοπλισμῶν καί τῆς ἀπαγόρευσης τῶν πιό βάρβαρων μέσων πάλης (δηλητηριωδῶν ἀερίων, στρατιωτικῆς ἀεροπορίας), ἔδειξε σέ ὅλο τόν κόσμο τό φιλειρηνικό χαρακτήρα τῆς λενινιστικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ. — *374.*

162 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν πολιτική μερικῶν παραχωρήσεων, πού ἐφάρμοζε στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1920-1930 ἡ ἀγγλική κυβέρνηση μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λόυντ Τζώρτζ, μέ σκοπό τήν κατάπνιξη τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος στήν Ἰρλανδία καί τήν Αἴγυπτο.

Τό ἀγγλο-ιρλανδικό σύμφωνο ὑπογράφηκε στίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1920 σάν ἀποτέλεσμα μακρόχρονης καί ἐπίμονης πάλης τοῦ ἰρλανδικοῦ λαοῦ γιά τήν ἐθνική ἀνεξαρτησία. Τό σύμφωνο πρόβλεπε τή δημιουργία τῆς αὐτοκυβέρνητης κτήσης «Ἰρλανδικό ἐλεύθερο κράτος» στά πλαίσια τῆς Βρετανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἔξι βορειοανατολικές κομητεῖες (Ὥλστερ), πού ἦταν τό πιό ἀναπτυγμένο ἀπό βιομηχανική ἄποψη τμῆμα τῆς Ἰρλανδίας, ἀποσπάστηκαν ἀπ' αὐτή καί ἔμειναν στά πλαίσια τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Ἡ ἀγγλική κυβέρνηση, ἀφοῦ κατάπνιξε τό Δεκέμβρη τοῦ 1921 τήν ἐξέγερση τοῦ αἰγυπτιακοῦ λαοῦ ἐνάντια στήν ἀγγλική κυριαρχία, ἀναγκάστηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1922 νά καταργήσει τό προτεκτοράτο στήν Αἴγυπτο καί νά κηρύξει τήν Αἴγυπτο «ἀνεξάρτητο βασίλειο». Ὡστόσο, ἡ «ἀνεξαρτησία» τῆς Αἰγύπτου ἦταν τυπική, γιατί διατηροῦνταν ἡ ἀγγλική κατοχή ὅλης τῆς Αἰγύπτου, ὁ ἀγγλικός ἔλεγχος στή διώρυγα τοῦ Σουέζ, ἡ κυριαρχία τῆς Ἀγγλίας στό Ἀγγλο-Αἰγυπτιακό Σουδάν κ.ἄ. — *376.*

163 Πρόκειται γιά τή σχεδιαζόμενη συνδιάσκεψη τῶν τριῶν Διεθνῶν (ΙΙ, ΙΙ ½ καί ΙΙΙ Διεθνοῦς).

Ἡ δραστήρια πάλη τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τή δημιουργία ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου κατά τῆς ἐπίθεσης τῆς ἀστικῆς τάξης καί ὁ πόθος τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν γιά ἑνότητα δράσης, ἀνάγκασαν τήν καθοδήγηση τῆς II 1/2 Διεθνοῦς νά στείλει στίς 19 τοῦ Γενάρη 1922 πρόταση στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τή σύγκληση τήν ἄνοιξη τοῦ 1922 διεθνοῦς συνδιάσκεψης γιά τήν ἐξέταση τῶν προβλημάτων τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης στήν Εὐρώπη καί τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στήν ἐπίθεση τῆς ἀντίδρασης. Μέ σκοπό τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς σύγκλησης παγκόσμιου συνεδρίου τῶν Ἐργατικῶν κομμάτων ἀπό τίς 2 ὥς τίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1922 ἔγινε στό Βερολίνο συνδιάσκεψη ἐκπροσώπων τῶν Ἐκτελεστικῶν Ἐπιτροπῶν τῶν τριῶν Διεθνῶν.

Στή συνδιάσκεψη ἔγινε σφοδρή πάλη ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους τῆς II καί τῆς II 1/2 Διεθνοῦς, ἀπό τή μιά μεριά, καί τούς ἐκπροσώπους τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἀπό τήν ἄλλη. Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πρότεινε νά συγκληθεῖ παγκόσμιο συνέδριο μέ τή συμμετοχή τῶν συνδικάτων καί ἄλλων ὀργανώσεων τῶν ἐργατῶν γιά τή συζήτηση τῶν ζητημάτων τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου, ἐνάντια στήν ἀντίδραση, ἐνάντια στήν προετοιμασία νέων ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων, γιά τή βοήθεια στήν ἀνόρθωση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, γιά τό σύμφωνο τῶν Βερσαλλιῶν καί τήν ἀνόρθωση τῶν καταστραμένων περιοχῶν. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς II Διεθνοῦς, μέ τήν οὐσιαστική ὑποστήριξη τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς II 1/2 Διεθνοῦς, προσπάθησαν νά ἀναγκάσουν τήν ἀντιπροσωπεία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς νά δεχτεῖ ἀπαράδεκτους ὅρους: τόν ἀποχωρισμό τῆς Γεωργίας ἀπό τό Σοβιετικό κράτος, τήν ἄρνηση δημιουργίας κομμουνιστικῶν πυρήνων στίς μαζικές ἐργατικές ὀργανώσεις, τήν ἀπελευθέρωση τῶν πολιτικῶν ἐγκληματιῶν. Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (Ν. Ι. Μπουχάριν, Κ. Ράντεκ, Κ. Τσέτκιν) μέ σκοπό τήν ἐπίτευξη συμφωνίας γιά ἑνότητα δράσης ἔκανε μιά σειρά σοβαρές ὑποχωρήσεις, συμφωνώντας νά μήν ἐφαρμόσει ἡ Σοβιετική ἐξουσία τή θανατική καταδίκη στήν ὑπόθεση τῶν δεξιῶν ἐσέρων καί νά ἐπιτρέψει σέ ἐκπροσώπους τῆς II καί II 1/2 Διεθνοῦς νά παρευρεθοῦν στό δικαστήριο. Στό ἄρθρο του «Τό πληρώσαμε πολύ ἀκριβά» ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε αὐστηρή κριτική στίς ὑποχωρήσεις τῶν ἐκπροσώπων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή συνδιάσκεψη τοῦ Βερολίνου, θεωρώντας τες λαθεμένες (βλ. Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 294-298).

Στή συνδιάσκεψη ψηφίστηκε γενική διακήρυξη πού ἀναγνώριζε ὅτι ὑπάρχει δυνατότητα διεξαγωγῆς κοινῶν συσκέψεων καί γενικῶν ἐκδηλώσεων σέ συγκεκριμένα ζητήματα. Ἡ διακήρυξη καλοῦσε ὅλους τούς ἐργαζόμενους σέ μαζικές διαδηλώσεις στή διάρκεια τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας μέ συνθήματα πάλης γιά ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα, κατά τῆς ἀνεργίας, πάλης τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου, ὑπεράσπισης τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, βοήθειας στούς πεινασμένους τῆς Ρωσίας, ἀποκατάστασης τῶν πολιτικῶν καί οἰκονομικῶν σχέσεων ὅλων τῶν κρατῶν μέ τή Σοβιετική Ρωσία, ἀποκατάσταση τοῦ ἑνιαίου προλεταριακοῦ μετώπου σέ ὅλες τίς χῶρες σέ ἐθνική καί διεθνή κλίμακα. Ἡ συνδιάσκεψη ἀποφάνθηκε, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά συγκληθεῖ τό γρηγορότερο παγκόσμιο συνέδριο καί δημιούργησε ὀργανωτική ἐπιτροπή ἀπό 9 ἄτομα (τρεῖς ἐκπρόσωποι ἀπό τήν κάθε Διεθνή) γιά τήν προετοιμασία τῶν μελλοντικῶν

συνδιασκέψεων καί συνεδρίων. Ὡστόσο, ἡ ρεφορμιστική καθοδήγηση τῆς ΙΙ καί ΙΙ 1/2 Διεθνοῦς, ἡ ὁποία συμφώνησε νά ὑπογράψει τή συμφωνία αὐτή κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν πλατιῶν μαζῶν τῶν ἐργαζομένων, σαμποτάρισε καί ματαίωσε τήν ἑνιαία πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στίς 21 τοῦ Μάη 1922 μιά σειρά κόμματα τῆς ΙΙ καί ΙΙ 1/2 Διεθνοῦς πῆραν ἀπόφαση νά συγκαλέσουν στή Χάγη παγκόσμιο συνέδριο χωρίς τούς κομμουνιστές. Ἔτσι οἱ ρεφορμιστές ἡγέτες ματαίωσαν τήν πάλη γιά τό ἑνιαῖο ἐργατικό μέτωπο. Γιά τό λόγο αὐτό στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐννέα στίς 23 τοῦ Μάη 1922 στό Βερολίνο ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς δήλωσε ὅτι ἀποχωρεῖ ἀπό τήν ἐπιτροπή. — *377.*

164 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό παρακάτω τηλεγράφημα πού δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες «Πράβντα» καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», τῆς 3 τοῦ Φλεβάρη 1922: «Ἀννόβερο, 31 τοῦ Γενάρη (Ράδιο). Ἡ Διεθνής Ἕνωση μεταλλουργῶν ἔκανε πρόταση στήν ἐπιτροπή σύγκλησης τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ συνεδρίου, πού πρόκειται νά συνέλθει στή Ρώμη στίς 21 τοῦ Ἀπρίλη, νά κηρύξει γενική ἀπεργία τῶν ὀργανωμένων ἐργατικῶν μαζῶν σέ περίπτωση πολέμου. Ἡ Ἕνωση μεταλλουργῶν ἐξέλεξε ειδική ἐπιτροπή γιά τή δραστήρια προπαγάνδιση τῆς πρότασής της». Ἡ ἀπόφαση αὐτή ψηφίστηκε στή συνδιάσκεψη τῆς Βιέννης τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Διεθνοῦς Ἕνωσης μεταλλουργῶν, πού ἀνῆκε στή ρεφορμιστική διεθνή τῶν συνδικάτων τοῦ Ἄμστερνταμ, ἡ ὁποία ὑπῆρχε ἀπό τό 1919 μέχρι τό 1945. — *379.*

165 *«Σμένα Βέχ»* («Ἀλλαγή Προσανατολισμοῦ») — ἑβδομαδιαῖο περιοδικό· ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό μιά ὁμάδα διανοουμένων τῆς λευκοφρουρίτικης ἐμιγκράτσιας ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1921 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1922. Ἡ ἴδια αὐτή ὁμάδα τόν Ἰούλη τοῦ 1921 ἔβγαλε στήν Πράγα τή συλλογή «Σμένα Βέχ». Γύρω ἀπό τή συλλογή καί τό περιοδικό διαμορφώθηκε ἕνα κοινωνικοπολιτικό ρεῦμα, πού πῆρε τήν ὀνομασία σμενοβεχοβισμός (θεωρητικοί του ἦταν οἱ Γ. Β. Γκλιούτσνικοφ, Ν. Β. Οὐστριάλοφ, Σ. Σ. Λιουκιάνοφ, Α. Β. Μπόμπριστσεφ-Πούσκιν, Σ. Σ. Τσαχότιν, Γ. Ν. Ποτέχιν κ.ἄ.). Κοινωνική βάση τοῦ σμενοβεχοβισμοῦ ἀποτέλεσε ἡ μερική ἀναζωογόνηση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων στή Σοβιετική Δημοκρατία μέ τήν ἐφαρμογή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Οἱ σμενοβεχοβιστές, ἀφοῦ πείστηκαν ὅτι δέν ὑπάρχει καμιά ἐλπίδα γιά ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ τήν ξένη στρατιωτική ἐπέμβαση, τάχθηκαν ὑπέρ τῆς συνεργασίας μέ τή Σοβιετική ἐξουσία, ὑπολογίζοντας στήν ἀστική μεταμόρφωση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Τό πέρασμα στή νέα οἰκονομική πολιτική οἱ σμενοβεχοβιστές τό θεωροῦσαν σάν ἀνέλιξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πρός τήν πλευρά τῆς ἀποκατάστασης τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἕνα μέρος τῶν σμενοβεχοβιστῶν ἔκφρασε τήν ἐπιθυμία νά συνεργαστεῖ τίμια μέ τή Σοβιετική ἐξουσία καί νά συμβάλει στήν οἰκονομική ἀναγέννηση τῆς χώρας.

Ξεκινώντας ἀπό τό ὅτι ἀνάμεσα στή σμενοβεχοβική διανόηση σημειώθηκε διαφοροποίηση, ἡ XII Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ) (4-7 τοῦ Αὐγούστου 1922) στήν ἀπόφαση «Γιά τά ἀντισοβιετικά κόμματα καί τά ρεύματα» σημείωσε: «Τό λεγόμενο σμενοβεχοβικό ρεῦμα ὥς τώρα ἔπαιξε καί ἀκόμη μπορεῖ νά παίξει ἀντικειμενικά προοδευτικό ρόλο. Αὐτό συσπείρωνε καί συσπειρώνει ἐκεῖνες τίς ὁμάδες τῆς ἐμιγκράτσιας καί τῆς ρωσικῆς διανόησης πού «συμβιβάστηκαν» μέ τή Σοβιετική ἐξουσία καί εἶναι ἕτοιμες

νά δουλέψουν μ' αὐτήν γιά τήν ἀναγέννηση τῆς χώρας. *Γι' αὐτό* καί ἡ σμενοβεχοβική κατεύθυνση ἄξιζε καί ἀξίζει θετικά νά ἐκτιμηθεῖ. Ταυτόχρονα ὅμως δέν πρέπει οὔτε λεπτό νά ξεχνᾶμε ὅτι στό σμενοβεχοβικό ρεῦμα εἶναι ἰσχυρές οἱ τάσεις γιά παλινόρθωση τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅτι οἱ σμενοβεχοβιστές ἐλπίζουν, τό ἴδιο ὅπως καί οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, πώς μετά τίς οἰκονομικές ὑποχωρήσεις θά ἀκολουθήσουν οἱ πολιτικές ὑποχωρήσεις πρός τήν πλευρά τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας κτλ.» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος I, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 671). Ἡ πλειοψηφία τῶν σμενοβεχοβιστῶν ἀργότερα πέρασε σέ ἀνοιχτές ἀντεπαναστατικές θέσεις. Χαρακτηρισμό τοῦ σμενοβεχοβισμοῦ ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδοσε στήν ἔκθεση στό XI συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 256-257). — *380.*

166 Τό σημείωμα πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γράφτηκε γιατί στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1922 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» δημοσιεύτηκε ἕνα τηλεγράφημα ἀπό τή Βαρσοβία στό ὁποῖο ἀναφερόταν τό περιεχόμενο τῆς μπροσούρας τοῦ Πάρβους «Ὁ δρόμος τῆς οἰκονομικῆς σωτηρίας».Σ' αὐτή ὁ Πάρβους ὑποστήριζε τά κατακτητικά σχέδια τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στήν Ἀνατολή, τά σχέδια τῆς ἀποικιακῆς ὑποδούλωσης τῶν λαῶν τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἐκεῖ, στήν Ἀνατολική Εὐρώπη, ἔγραφε ὁ Πάρβους, «εἶναι ἀνοιχτός ὁ δρόμος γιά τή γερμανική ἐπέκταση, γιά τή γερμανική ἰσχύ, γιά τή γερμανική οἰκονομική σύνεση».

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στίς 8 τοῦ Φλεβάρη. Μετά τήν ἔρευνα τό Πολιτικό Γραφεῖο ψήφισε τήν ἀπόφαση τῆς 11 τοῦ Μάρτη 1922 (βλ. τό ἑπόμενο ντοκουμέντο). — *381.*

167 Οἱ προσθῆκες στίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ στήν ἀντιπροσωπεία στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας, πού περιέχονται σέ τοῦτο τό ντοκουμέντο, ψηφίστηκαν ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 8 τοῦ Φλεβάρη 1922. — *382.*

168 Στό γράμμα πρός τόν Β. Ι. Λένιν ὁ Γκ. Β. Τσιτσέριν ἔκφρασε μιά σειρά φόβους γιά τήν ἐπιτυχία τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας καί τή δυνατότητα νά κλειστοῦν συμφωνίες σ' αὐτή μέ καπιταλιστικούς κύκλους. — *385.*

169 *«Κοοπερατίβνογε Ντιέλο»* («Συνεταιριστική ὑπόθεση») — καθημερινή κοινωνικο-οικονομική, συνεταιριστική καί ἐμπορική ἐφημερίδα· ὄργανο τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν. Ἀρχισυντάκτης τῆς «Κοοπερατίβνογε Ντιέλο» ἦταν ὁ Ν. Λ. Μεστσεριακόφ. Ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε ἀπό τήν 1 τοῦ Φλεβάρη μέχρι τά μέσα τοῦ Μάη 1922, ὁπότε μετατράπηκε σέ ἑβδομαδιαία.

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τό κλείσιμο τῆς ἐφημερίδας ἐξετάστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 9 τοῦ Φλεβάρη, ὅμως ἐπειδή δέν παρουσιάστηκε ὁ Ν. Λ. Μεστσεριακόφ ἀποφασίστηκε νά ἀναβληθεῖ τό ζήτημα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 390-391). — *387.*

170 Τό *«Γράμμα πρός τόν Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ τῆς Γεωργίας»* γράφτηκε στίς παραμονές τοῦ I συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς Γεωργίας, πού ἔγινε στίς 25 τοῦ Φλεβάρη-3 τοῦ Μάρτη 1922.

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ τῆς Γεωργίας ὑπαγορεύτηκε ἀπό τήν ἐπιθετική στάση τῶν ἄγγλων ἰμπεριαλιστῶν, ἀπό τή συκοφαντική ἐκστρατεία πού ξεσήκωσε ὁ ἀντιδραστικός ἰμπεριαλιστικός Τύπος μαζί μέ τούς ἡγέτες τῆς ΙΙ καί ΙΙ ½ Διεθνῶν καί μέ τούς γεωργιανούς μενσεβίκους ἐνάντια στή Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ. Μέ σκοπό νά ἀποσπάσουν τή Γεωργία ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία καί νά τήν ὑποδουλώσουν στούς ξένους ἰμπεριαλιστές ἀπαιτοῦσαν νά φύγει ὁ Κόκκινος Στρατός ἀπό τή Γεωργία.

Τό Ι συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς Γεωργίας ψήφισε ἔκκληση «Γιά τόν Κόκκινο Στρατό», στήν ὁποία ἔβαλε σάν βασικό καθῆκον νά ἐνισχυθεῖ ὁ πυρήνας τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ τῆς Γεωργίας πού ὑπάρχει καί παρακάλεσε τήν κυβέρνηση τῆς ἀδελφικῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας νά μήν ἀποσύρει τά στρατεύματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἀπό τό ἔδαφος τῆς Γεωργίας.

Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ τῆς Γεωργίας ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1922. — *388.*

171 Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἔγραψε τό παρακάτω ὑστερόγραφο: «Δέν ἔχω νά προσθέσω τίποτε σ' αὐτά πού εἶπε ὁ σύντρ. Λένιν. Ὁ Σέργκο καί ἡ ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γεωργίας νομίζω ὅτι θά κατανοήσουν τήν ἀναγκαιότητα τῶν μέτρων πού προτείνει ὁ σύντρ. Λένιν. Σχετικά μέ τήν «στρατιωτικο-τεχνική» πλευρά τοῦ ζητήματος, ἐσεῖς τήν ξέρετε καλύτερα ἀπό μένα καί τούς ἄλλους μοσχοβίτες». — *388.*

172 Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἐξετάστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 15 τοῦ Φλεβάρη 1922. Ψηφίστηκε ἡ παρακάτω ἀπόφαση: «Νά γίνει πρόταση στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Κοοπερατίβνογε Ντιέλο» νά ὑποβάλει στό Πολιτικό Γραφεῖο μέσα σέ τρεῖς μέρες γραπτές ἐξηγήσεις σχετικά μέ τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας «Κοοπερατίβνογε Ντιέλο», τό χαρακτήρα της, τή σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί τῶν συνεργατῶν». (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Γιά δεύτερη φορά τό ζήτημα ἐξετάστηκε στίς 22 τοῦ Φλεβάρη: ἀποφασίστηκε νά ἀναβληθεῖ τό κλείσιμο τῆς ἐφημερίδας γιά δυό ἑβδομάδες. Ὁριστικά τό ζήτημα λύθηκε τό Μάη: ἡ ἐφημερίδα «Κοοπερατίβνογε Ντιέλο» μετατράπηκε σέ ἑβδομαδιαία. — *391.*

173 Πρόκειται γιά τήν Πανρωσική ἀπογραφή τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἔγινε στίς ἀρχές τοῦ 1922. Ἡ ἀπογραφή εἶχε σκοπό τήν ὁλόπλευρη διασαφήνιση τῆς σύνθεσης τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τήν ἀκριβῆ καταγραφή τους. Στή Μόσχα ἡ ἀπογραφή ἔγινε στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1922. Τό ἐρωτηματολόγιο πού συμπλήρωσε ὁ Β. Ι. Λένιν τόν καιρό τῆς Πανρωσικῆς ἀπογραφῆς τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ (μπ) βλ. στό «Παράρτημα» αὐτοῦ τοῦ τόμου (σελ. 509-514).

Ἡ ἀπογραφή τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν πού ἀναφέρεται στό γράμμα ἔγινε τόν Ἰούλη τοῦ 1921 μέ σκοπό νά καθοριστεῖ ἡ ποσοτική καί ἡ ποιοτική σύνθεση τοῦ καθοδηγητικοῦ τμήματος τοῦ Κόμματος στά κέντρα

τῶν κυβερνείων καί τῶν νομῶν, ἡ κατά τόπους κατανομή τους καί ἡ κατάλληλη χρησιμοποίησή τους. — *392.*

174 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε τεράστια κρατική σημασία στίς ἐργασίες τοῦ τράστ βρώμης τοῦ Σατίλοβο γιά τή βελτίωση τῆς καλλιέργειας τῶν φυτῶν, θεωρώντας ὅτι αὐτά θά ἀποτελέσουν ἕνα ἀπό τά μέτρα γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Μέ βάση τίς προτάσεις τοῦ Λένιν τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1922 ἐπανεξέτασε τό ζήτημα τῆς χορήγησης μακροπρόθεσμου δανείου στόν Κρατικό σταθμό καλλιέργειας σπόρων (τράστ βρώμης τοῦ Σατίλοβο) καί ψήφισε ἀπόφαση γιά οἰκονομική βοήθεια τοῦ τράστ. Μέ ἀπόφαση τῆς 4 τοῦ Μάρτη τό Πολιτικό Γραφεῖο ὑποχρέωσε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν νά χορηγήσει κονδύλια στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας γιά τόν Κρατικό σταθμό καλλιέργειας σπόρων.

Τό τράστ σχηματίστηκε στή βάση τοῦ ἀγροτικοῦ πειραματικοῦ σταθμοῦ τοῦ Σατίλοβο, πού δημιουργήθηκε τό 1896. Σήμερα εἶναι ὁ Κρατικός πειραματικός σταθμός τοῦ Ὀριόλ — ἐπιστημονικό-ἐρευνητικό ἵδρυμα τοῦ Ὑπουργείου Ἀγροτικῆς Οἰκονομίας τῆς ΣΟΣΔΡ. — *395.*

175 Στή 2η - 3η καί στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν δημοσιεύεται ἕνα μέρος τοῦ γράμματος αὐτοῦ μέ τόν τίτλο: «Σημείωμα στόν Ντ. Ι. Κούρσκι». Σέ τούτη τήν ἔκδοση τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά ὁλόκληρο. — *396.*

176 Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1922 ἐνέκρινε τήν πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν, καί στίς 30 τοῦ Μάρτη ψήφισε ἀπόφαση χορήγησης συμπληρωματικῶν κονδυλίων γιά τήν ἀποστολή τοῦ Λ. Κ. Ραμζίν. — *403.*

177 Ἡ πρώτη πλατιά ὁλομέλεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἔγινε στή Μόσχα στίς 21 τοῦ Φλεβάρη-4 τοῦ Μάρτη 1922. Στίς ἐργασίες τῆς ὁλομέλειας πῆραν μέρος 105 ἀντιπρόσωποι ἀπό 36 χῶρες. Κεντρικό ζήτημα πού συζητήθηκε στήν ὁλομέλεια, ἦταν τό ζήτημα τῆς τακτικῆς τοῦ ἑνιαίου μετώπου. Ἐκτός ἀπ' αὐτό στήν ὁλομέλεια ἔγινε συζήτηση γιά τήν κατάσταση στά διάφορα τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς κ.ἄ.

Ἡ ὁλομέλεια ψήφισε τίς θέσεις γιά τήν πάλη κατά τοῦ πολέμου καί τοῦ κινδύνου πολέμου, τίς θέσεις γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική, τήν ἀπόφαση γιά τήν τακτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου, τήν ἀπόφαση γιά τή συμμετοχή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή σχεδιαζόμενη συνδιάσκεψη τῶν τριῶν Διεθνῶν καί μιά σειρά ἄλλα ντοκουμέντα.

Ὁ Λένιν δέν πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τῆς ὁλομέλειας λόγω ἀσθένειας. Ὡστόσο πῆρε δραστήρια μέρος στήν προετοιμασία τῆς ὁλομέλειας, ἐπεξεργάστηκε τήν τακτική τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή συνδιάσκεψη τῶν τριῶν Διεθνῶν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 377-378).

Οἱ προτάσεις τοῦ Λένιν γιά τίς ἀλλαγές στό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στή συνδιάσκεψη τῶν τριῶν Διεθνῶν

ψηφίστηκαν στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 23 τοῦ Φλεβάρη 1922.

Ἡ ἀπόφαση γιά τή συμμετοχή στή συνδιάσκεψη τῶν τριῶν Διεθνῶν ψηφίστηκε στήν πρώτη πλατιά ὁλομέλεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στίς 4 τοῦ Μάρτη 1922. — *404.*

[178] Τό σχέδιο ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 28 τοῦ Φλεβάρη 1922 μέ τήν παρακάτω προσθήκη τοῦ Ι. Β. Στάλιν: «1. Τό ζήτημα τῆς *ἀναγνώρισης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας* νά μπεῖ ὄχι στήν ἀρχή, ἀλλά στό τέλος τῆς συνδιάσκεψης (ἀφοῦ γίνουν προσπάθειες γιά οἰκονομικές συμφωνίες) καί, μετά, νά μή γίνει τελεσίγραφο· 2) Νά μήν παρουσιάζουμε νομικά πρόσωπα (πού κλείνουν τίς συμφωνίες) στή συνδιάσκεψη ἀπομέρους τῆς Ρωσίας τήν *Κεντρική Ἕνωση Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν, τούς ἀγροτικούς συνεταιρισμούς* κ.ἄ. (ὅπως κάνει ὁ Κράσιν), ἀλλά νά ἔχουμε ὑπόψη ἕνα νομικό πρόσωπο — τό κράτος τῆς Ρωσίας» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *406.*

[179] Τήν ἴδια κιόλας μέρα τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ψήφισε τήν πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν καί ὁ Γκ. Β. Τσιτσέριν ἔστειλε στόν ὑπουργό Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας ραδιοτηλεγράφημα σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς προθεσμίας σύγκλησης τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 47 τῆς 28 τοῦ Φλεβάρη 1922). — *409.*

[180] Πρόκειται γιά τήν πληρωμή χρημάτων στήν Τουρκία, πού ἦταν νά γίνει στίς 16 τοῦ Μάρτη 1922 ὅπως καθόριζε τό σύμφωνο. Στίς 27 τοῦ Φλεβάρη τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ψήφισε τήν πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν πληρωμή στήν Τουρκία τοῦ παραπάνω ποσοῦ στό καθορισμένο χρονικό διάστημα. — *410.*

[181] Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη τήν πρότασή του πού ψήφισε τό Πολιτικό Γραφεῖο, ὅτι ὁ ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς ἀντιπροσωπείας στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας Γκ. Β. Τσιτσέριν ἔχει ὅλα τά δικαιώματα τοῦ προέδρου τῆς ἀντιπροσωπείας καί ὅτι στήν περίπτωση ἀρώστιας τοῦ Τσιτσέριν τά δικαιώματά του μεταβιβάζονται μέ τή σειρά σέ μιά ἀπό τίς δυό τριάδες: α) Λιτβίνοφ, Κράσιν, Ρακόβσκι· β) Λιτβίνοφ, Ἰόφφε, Βορόβσκι (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 406). — *410.*

[182] Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ γιά τά καθήκοντα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς πάρθηκαν ὑπόψη στήν τελική σύνταξη τῆς ἀπόφασης αὐτῆς (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ, ἀρ. φύλ. 67 τῆς 24 τοῦ Μάρτη 1922). Τήν ἀλληλογραφία τοῦ Β. Ι. Λένιν σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ ἐλέγχου τῆς δράσης τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπό τήν ΕΑΕ βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 324-329 . — *413.*

[183] Τό ἄρθρο *«Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου. Ἡ ἀνάβαση στά ψηλά βουνά, ἡ*

ζημιά πού φέρνει ή άπογοήτευση, ή χρησιμότητα τοῦ ἐμπορίου, ἡ στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους κτλ.» δέν ὁλοκληρώθηκε. — *415.*

184 Ἡ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 2 τοῦ Μάρτη 1922.

Ὁ ἀστικός κώδικας τῆς ΣΟΣΔΡ (συλλογή νόμων πού ρυθμίζουν τίς περιουσιακές σχέσεις) ψηφίστηκε στήν IV σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς IX περιόδου τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1922 καί μπῆκε σέ ἰσχύ ἀπό τήν 1η τοῦ Γενάρη 1923. Γιά τόν ἀστικό κώδικα βλ. τό λόγο τοῦ Β. Ι. Λένιν στήν IV σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς IX περιόδου στίς 31 τοῦ Ὀχτώβρη 1922 (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 353-358). — *424.*

185 Τό γράμμα αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν μέ τήν εὐκαιρία τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος γιά τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, πού γινόταν στούς ἡγετικούς κύκλους τοῦ Κόμματος στά τέλη τοῦ 1921 καί στή διάρκεια ὅλου τοῦ 1922.

Τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, πού καθιερώθηκε μέ διάταγμα τοῦ ΣΛΕ τῆς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1918, ἐπανειλημμένα ἐπικυρωνόταν μέ ἀποφάσεις τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης. Τό πέρασμα στή νέα οἰκονομική πολιτική καί ἡ διεύρυνση τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μέ τό ἐξωτερικό προκάλεσαν τήν ἀνάγκη νά γίνουν ὁρισμένες συμπληρώσεις στή νομοθεσία γιά τό ἐξωτερικό ἐμπόριο. Στίς «Θέσεις γιά τό ἐξωτερικό ἐμπόριο», πού ἑτοίμασε μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Α. Μ. Λεβάζα, ὑπογραμμιζόταν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά δυναμώσει τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί καθορίζονταν οἱ ὅροι ἐξαγωγῆς καί εἰσαγωγῆς ἐμπορευμάτων στίς νέες συνθῆκες. Οἱ θέσεις ἐγκρίθηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν καί στίς 4 τοῦ Γενάρη 1922 ψηφίστηκαν ἀπό τήν Ἀνώτατη Οἰκονομική ἐπιτροπή τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Κατά τῆς διατήρησης τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τάχθηκαν οἱ Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ, Ν. Ι. Μπουχάριν, Γκ. Λ. Πιατακόφ. Ὁ Σοκόλνικοφ πρότεινε νά καταργηθεῖ τό ἀπόλυτο μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί νά ἀντικατασταθεῖ μέ τό σύστημα τῶν ἐμπορικῶν ἐκχωρήσεων. Ὑπέρ τῆς ἐξασθένισης τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τάχθηκαν οἱ Ι. Β. Στάλιν, Π. Ε. Ζηνόβιεφ καί Λ. Μπ. Κάμενεφ.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 4 τοῦ Μάρτη 1922 ψήφισε μέ μερικές τροποποιήσεις τίς ἐγκριμένες ἀπό τόν Λένιν, «Θέσεις γιά τό ἐξωτερικό ἐμπόριο». Στήν τελική τους μορφή οἱ Θέσεις ἐγκρίθηκαν στίς 10 τοῦ Μάρτη. Μέ βάση τίς Θέσεις αὐτές τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ στίς 13 τοῦ Μάρτη ψήφισε τήν ἀπόφαση «Γιά τό ἐξωτερικό ἐμπόριο», πού δημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ Μάρτη 1922, στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 60.

Παρά την ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς 4 καί 10 τοῦ Μάρτη ὁ Σοκόλνικοφ πρόβαλε καί πάλι τό σχέδιο: νά ἐπιτραπεῖ στά τράστ, στούς συνεταιρισμούς κ.ἄ. ἡ ἀγορά τροφίμων ἀπό τό ἐξωτερικό· ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Φρούμκιν τάχθηκε ἐπίσης ὑπέρ τῆς ἐξασθένισης τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, προτείνοντας νά παραμείνει στά χέρια τοῦ κράτους, στή βάση τοῦ σταθεροῦ μονοπωλίου, μόνο τό χοντρικό ἐμπόριο 4-5 εἰδῶν ἐμπορευμάτων.Ἡ ἐσωκομματική

πάλη πάνω στό ζήτημα τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἐπιδροῦσε ἀρνητικά στίς ἐμπορικές διαπραγματεύσεις μέ τούς καπιταλιστές τοῦ ἐξωτερικοῦ. Σέ σχέση μ' αὐτό στίς 15 τοῦ Μάη 1922 ὁ Λένιν πρότεινε τίς παρακάτω ὁδηγίες γιά τό Πολιτικό Γραφεῖο, πού ψηφίστηκαν στίς 22 τοῦ Μάη: «Ἡ ΚΕ ἐπικυρώνει τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί ἀποφασίζει νά σταματήσει παντοῦ ἡ ἐπεξεργασία καί ἡ προετοιμασία τοῦ ζητήματος τῆς συγχώνευσης τοῦ ΑΣΛΟ μέ τό ΛΕΕΕ». (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 484).

Ὅμως ἡ πάλη δέν σταμάτησε. Στίς 6 τοῦ Ὀχτώβρη 1922 ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅταν ἀπουσίαζε ὁ Λένιν λόγω τῆς ἀρώστιας του, μέ πρόταση τοῦ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ ψήφισε μέ βάση τίς θέσεις τοῦ Σοκόλνικοφ ἀπόφαση μέ τήν ὁποία ἐπιτρέπεται ἐλεύθερα ἡ εἰσαγωγή καί ἐξαγωγή ὁρισμένων κατηγοριῶν ἐμπορευμάτων, ἤ μέσα σέ ὁρισμένα ὅρια. Στίς 11 τοῦ Ὀχτώβρη ὁ Λ. Μπ. Κράσιν ἔστειλε στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) παράκληση γιά τήν ἀκύρωση τῆς ἀπόφασης τῆς 6 τοῦ Ὀχτώβρη καί τίς «Θέσεις τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου», στίς ὁποῖες ἔδειχνε σέ τί μπορεῖ νά ὁδηγήσει τό ἐλεύθερο ἐμπόριο ὁρισμένων κατηγοριῶν ἐμπορευμάτων ἤ μέσα σέ ὁρισμένα ὅρια. Ὁ Λένιν ὑποστήριξε τόν Κράσιν καί διαμαρτυρήθηκε κατά τῆς ἀπόφασης τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ, τονίζοντας ὅτι αὐτή ἀποτελεῖ στήν πράξη κατάργηση τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί πρότεινε νά ἀναβληθεῖ ἡ λύση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ μέχρι τήν ἐρχόμενη ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τό Δεκέμβρη τοῦ 1922 (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 338-341). Ἀντίρηση στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν καί στίς θέσεις τοῦ Λ. Μπ. Κράσιν εἶχε ὁ Ν. Ι. Μπουχάριν.

Ὁ Λένιν, δίνοντας τεράστια σημασία στό ζήτημα τοῦ σταθεροῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί μή ἔχοντας τή δυνατότητα λόγω τῆς ἀρώστιας νά πάρει μέρος στίς ἐργασίες τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ, πού ἔγινε στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1922, στίς 13 τοῦ Δεκέμβρη ἀπευθύνθηκε μέ γράμμα στήν ὁλομέλεια, καταδικάζοντας ἔντονα τή στάση τοῦ Μπουχάριν. Ὁ Ι. Β. Στάλιν, παίρνοντας ὑπόψη τίς ἐπίμονες ἀπαιτήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τίς ἀποφάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, ἀναγκάστηκε νά ἀρνηθεῖ τή δική του λαθεμένη ἄποψη. Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ, ἀφοῦ καταδίκασε τή στάση τοῦ Μπουχάριν καί τοῦ Σοκόλνικοφ, ἀκύρωσε τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τῆς 6 τοῦ Ὀχτώβρη καί ἐπικύρωσε τήν ἀπόλυτη ἀνάγκη διατήρησης τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, μή ἐπιτρέποντας καμιά ὑποχώρηση ἀπ' αὐτή. Τό XII συνέδριο τοῦ Κόμματος πού ἔγινε στίς 17-25 τοῦ Ἀπρίλη 1923, στίς ἐργασίες τοῦ ὁποίου ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπίσης δέν μπόρεσε νά πάρει μέρος λόγω τῆς ἀρώστιας του, ἀποφάσισε: «Τό συνέδριο κατηγορηματικά ἐπικυρώνει τό ἀπαραβίαστο τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί τό ἀπαράδεκτο κάθε εἴδους παράκαμψής του, ἤ ταλάντευσης κατά τήν ἐφαρμογή του καί ἀναθέτει στή νέα ΚΕ νά πάρει συστηματικά μέτρα γιά τό δυνάμωμα καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ καθεστῶτος τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 682). — *427*.

186 Τό ζήτημα τῆς χρηματοδότησης τῆς βιομηχανίας συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 9 καί 13 τοῦ Μάρτη

1922. Τό Πολιτικό Γραφεῖο πρότεινε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν νά ἐξασφαλίσει τό ΑΣΛΟ μέ τά ἀπαραίτητα μέσα γιά τίς ἀνάγκες τῆς βιομηχανίας. — *431.*

187 Τό σημείωμα γράφτηκε πάνω στό γράμμα τοῦ Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ, πού ἦταν ἀπάντηση στό σημείωμα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 28 τοῦ Φλεβάρη (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 438 καί σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 427-430).

Στό γράμμα του ὁ Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ πρότεινε νά ἐπιτραπεῖ στά τράστ, στούς συνεταιρισμούς κ.ἄ. νά ἀγοράζουν τρόφιμα ἀπό τό ἐξωτερικό. Ἐγγύηση τοῦ ὅτι δέν θά ἐξαχθοῦν περισσευούμενα πολύτιμα πράγματα καί ἀντί αὐτῶν θά εἰσαχθοῦν τρόφιμα καί ὄχι ἄλλα ἐμπορεύματα, ἦταν κατά τή γνώμη τοῦ Σοκόλνικοφ, οἱ τεράστιες ἀνάγκες τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν σέ τρόφιμα καί ὁ ἔλεγχος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί τῆς Κρατικῆς τράπεζας, ἀπ' ὅπου πρέπει νά περνᾶνε ὅλοι οἱ λογαριασμοί. — *432.*

188 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε πάνω στό φάκελλο στόν ὁποῖο τήν 1 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Κ. Μπ. Ράντεκ ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν τό σχέδιο θέσεων γιά τήν τακτική, πού ἡ ἐπεξεργασία του ἔγινε μέ ἐντολή τῆς Ρωσικῆς ἀντιπροσωπείας μαζί μέ τίς τροποποιήσεις, οἱ ὁποῖες ἔγιναν σ' αὐτό μέ πρόταση τοῦ Α. Ταλχάιμερ καί τοῦ Μπ. Κούν, καί τίς θέσεις πού ἔγραψαν οἱ Ταλχάιμερ καί Κούν. — *435.*

189 Τό ἄρθρο, ὅπως φαίνεται, δέν γράφτηκε. — *454.*

190 Ἐδῶ πρόκειται προφανῶς γιά τυπογραφικό λάθος. Κάνοντας κριτική στή στάση τοῦ Μπ. Σμέραλ καί τοῦ Α. Κρέιμπιχ στήν περίοδο τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ὁ Β. Ι. Λένιν συμβούλευε τόν Σμέραλ νά κάνει τρία βήματα πρός τά ἀριστερά καί τόν Κρέιμπιχ ἕνα βῆμα δεξιά. — *454.*

191 Ἡ μπροσούρα, ὅπως φαίνεται, δέν γράφτηκε.

«Γράμμα «τοῦ θεμελιωτῆ»» — πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Γ. Χ. Λουτοβίνοφ («θεμελιωτῆ τῆς ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης», ὅπως ὀνόμαζε τόν ἑαυτό του) πρός τόν Β. Ι. Λένιν στίς 20 τοῦ Μάη 1921. Τήν ἀπάντηση τοῦ Β. Ι. Λένιν στό γράμμα του βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 246-250. — *459.*

192 Τίς σημειώσεις τίς ἔγραψε ὁ Λένιν στά περιθώρια τῆς ἐφημερίδας «Γιούζνι Μεταλλούργκ» (τῆς πόλης Ἐνακίεβο), ἀρ. φύλ. 1 τῆς 11 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. Στήν ἀριστερή ἐπάνω γωνία τῆς ἐφημερίδας ὑπάρχει ἡ ἐπισημείωση τοῦ Λένιν: «ἕνα μέρος στό ἐργοστάσιο τοῦ Γιούζοβο, ἕνα μέρος στό ἐργοστάσιο τοῦ Ντεμπάλτσεβο». — *461.*

193 Ἡ συνομιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τόν Α. Μ. Γκόρκι πού ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς

Ἐπιτροπῆς γιά τή βελτίωση τῶν συνθηκῶν ζωῆς τῶν ἐπιστημόνων, ἀφοροῦσε τήν ἔκδοση τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐπιστημόνων τῆς Πετρούπολης.

Ἡ ἐγγραφή γιά 1 ἑκατ. δολλάρια ἔχει σχέση μέ τόν Τζέρον Ντέβις, πού ἔπαιρνε δραστήριο μέρος στή συγκέντρωση τροφίμων καί χρημάτων στίς ΕΠΑ γιά τούς λιμοκτονοῦντες τῆς περιοχῆς Βόλγα. Ὁ Νζ. Ντέβις ἦρθε στήν Πετρούπολη γιά τίς ὑποθέσεις τῶν λιμοκτονούντων καί συναντήθηκε μέ τόν Α. Μ. Γκόρκι λίγο πρίν τή συνομιλία του μέ τόν Β. Ι. Λένιν.

Ὁ Α. Π. Πινκέβιτς ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή βελτίωση τῶν συνθηκῶν ζωῆς τῶν ἐπιστημόνων μετά τήν ἀναχώρηση τοῦ Α. Μ. Γκόρκι στό ἐξωτερικό. Στό ἡμερολόγιο τῶν σημειώσεων τῶν γραμματέων ὑπάρχει ἡ σημείωση ὅτι ὁ Πινκέβιτς ἔγινε δεκτός στίς 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 γιά τό ζήτημα τῆς κατάστασης τῶν ἀνώτερων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων τῆς Πετρούπολης. — *466.*

194 Ἄρθρο μέ τέτιο τίτλο δέν γράφτηκε. — *473.*

195 Δέν στάθηκε δυνατό νά ἀποκρυπτογραφηθοῦν οἱ ἀριθμοί αὐτοί. — *474.*

196 Μερικές θέσεις τοῦ πρώτου προσχεδίου μπῆκαν στό σχέδιο καί ἀναπτύχθηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στήν εἰσήγηση στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 155-175). Τά θέματα τοῦ δεύτερου προσχεδίου βρῆκαν τήν πιό πλήρη ἀντανάκλασή τους στό ἄρθρο «Ἡ σημασία τοῦ χρυσοῦ τώρα καί ὕστερα ἀπό τήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 221-229). — *475.*

197 Τίς θέσεις «Γιά τήν οἰκονομική πολιτική» τίς ἔγραψε ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ Ι. Τ. Σμίλγκα καί προορίζονταν, ὅπως φαίνεται ἀπό τό συνοδευτικό γράμμα πρός τόν Β. Ι. Λένιν, γιά συζήτηση ἀπό τά στελέχη τοῦ ΑΣΛΟ, τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου, τῆς ΠΚΕΕ καί τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν. Στό ντοκουμέντο ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «σ. Σμίλγκα! Στέλνω τίς παρατηρήσεις μου. Τίς διάβασα στά πεταχτά. Στεῖλτε τες στόν Λ. Μπ. Κάμενεφ γιά νά μοῦ τίς ἐπιστρέψει» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 275). — *477.*

198 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση τῆς Χ συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Γιά τήν οἰκονομική πολιτική» ὅπου ἀναφερόταν: «Διεύρυνση τῆς αὐτοτέλειας καί τῆς πρωτοβουλίας κάθε μεγάλης ἐπιχείρησης στόν τομέα τῆς διαχείρισης τῶν οἰκονομικῶν μέσων καί τῶν ὑλικῶν πηγῶν. Ὑποβολή ἀντίστοιχης ἀκριβολογημένης ἀπόφασης γιά ἔγκριση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων».

Σέ ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας ψήφισε στίς 12 Αὐγούστου τοῦ 1921 τήν ἀπόφαση: «Βασικές θέσεις γιά τά μέτρα ἀνόρθωσης τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ἀνεβάσματος καί ἀνάπτυξης τῆς παραγωγῆς». Σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση αὐτή οἱ πιό μεγάλες, τεχνικά ἐξοπλισμένες καί κατάλληλα τοποθετημένες, ἐπιχειρήσεις ὀργανώνονται σέ ἰδιαίτερες ἑνώσεις πάνω στήν ἀρχή τῆς οἰκονομικῆς ἰδιοσυντήρησης. Πάνω στήν ἴδια ἀρχή ξεχωρίζονταν καί μερικές μεγάλες ἐπιχειρήσεις. Στίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη, στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 199, δημοσιεύτηκε τό

διάταγμα τοῦ ΣΛΕ «Γιά τή διεύρυνση τῶν δικαιωμάτων τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων στόν τομέα τῆς χρηματοδότησης καί τῆς διαχείρισης τῶν ὑλικῶν πηγῶν». — *477.*

199 Πρόκειται ἴσως γιά τήν ἀπόφαση τῆς IV συνόδου τοῦ Συμβουλίου τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν (15-21 τοῦ Νοέμβρη 1921): «Γιά τήν ὀργανωτική συγκρότηση, τή δράση στόν τομέα συγκέντρωσης εἰδῶν καί τήν οἰκονομική κατάσταση τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν» (βλ. «Ἡ IV σύνοδος τοῦ Συμβουλίου τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν. (Στενογραφημένα πρακτικά)», Μόσχα, 1921). — *481.*

200 Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς χρησιμοποίησης τῶν ὑλικῶν πηγῶν τοῦ ΣΕΑ Λ. Ν. Κρίτσμαν στήν ἔκθεσή του ἀνάφερε δυό παραλλαγές ἀναδιοργάνωσης τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς: 1) νά μεταβιβαστεῖ στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου καί 2) νά μεταβιβαστεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν.

Στήν § 2 ἀναφερόταν ὅτι δέν μπορεῖ νά μεταβιβαστεῖ ἡ Ἐπιτροπή χρησιμοποίησης στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου, γιατί ἡ «Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου εἶναι ὄργανο συμβουλευτικό καί δέν μπορεῖ νά πάρει ὁριστικές ἀποφάσεις (καί δέν πρέπει)».

Ἡ τελευταία φράση πού εἶναι σέ παρένθεση, ἀνήκει στή δεύτερη παραλλαγή ἀναδιοργάνωσης τῆς Ἐπιτροπῆς (μεταβίβασή της στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν) βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 267 καί στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 243-244). — *482.*

201 Οἱ *«Τροποποιήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς XI συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό δυνάμωμα τοῦ Κόμματος»*, εἶναι ὅπως φαίνεται τό προσχέδιο τῶν «Παρατηρήσεων στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς XI συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 285-286). — *483.*

202 Πρόκειται γιά τήν ἔκθεση τοῦ VIII συνεδρίου τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν. Ἡ ἔκθεση ἐκδόθηκε μέ τή θεώρηση τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. — *491.*

203 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ μηχανικοῦ Β. Λεβί «Ὁ ἐφοδιασμός τῆς Ρωσίας μέ ἠλεκτρενέργεια (Γενική ἐπισκόπηση)», πού δημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1921 στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 276. Στό ἄρθρο δίνεται χαρακτηρισμός στόν ἐφοδιασμό τῆς Ρωσίας μέ ἠλεκτρενέργεια στήν περίοδο ἀπό τό 1917 μέχρι τά μέσα τοῦ 1921. Τά σχέδια τοῦ ἄρθρου τά χρησιμοποίησε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν ἔκθεσή του στό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. — *491.*

204 Ἐπειδή τό ἄρθρο «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου» δέν ὁλοκληρώθηκε (γράφτηκαν μόνο τρία κεφάλαια), τά σχέδια τοῦ ἄρθρου δέν χρησιμοποιήθηκαν πλήρως κατά τό γράψιμό του. Ἕνα μεγάλο μέρος τῶν σχεδίων αὐτῶν ὁ Β. Ι. Λένιν τό χρησιμοποίησε στήν ἔκθεσή του στό XI συνέδριο τοῦ Κόμματος. Ὁρισμένες θέσεις μπῆκαν στό ἄρθρο «Γιά τή σημασία τοῦ

μαχόμενου ὑλισμοῦ» (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 235-276, 208-210). — *501*.

[205] Πρόκειται γιά τό βιβλίο τοῦ Α. Τοντόρσκι «Ἕνας χρόνος πάλης μέ τό ὅπλο καί τό ἀλέτρι» (Βεσιεγκόνσκ, 1918). Περικοπή ἀπό τό βιβλίο αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν παραθέτει στό ἄρθρο «Μιά μικρή εἰκόνα γιά τήν ἀποσαφήνιση μεγάλων ζητημάτων» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 408). — *501*.

[206] Οἱ ἀριθμοί στίς παρενθέσεις δείχνουν τίς σελίδες τοῦ χειρογράφου τοῦ ἄρθρου. — *502*.

[207] Πιθανό, πρόκειται γιά τόν Μ. Ι. Γκόλντμαν. — *503*.

[208] Τό σοβιετικό ρούβλι τόν καιρό ἐκεῖνο δέν ἦταν σταθερό· ὁ μισθός ἐργασίας τότε ὑπολογιζόταν σέ τεράστιους ἀριθμούς: ὁ ἐργάτης βιομηχανίας ἔπαιρνε κατά μέσο ὅρο 3 ἑκατ. 421 χιλιάδες ρούβλια τό μήνα. — *511*.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΓΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΙ Ή ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΟΥΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

* — 'Ενωτικό Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας. *Σημ. μετ.*

---

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά βιβλία, οἱ ἐφημερίδες, τά ἄρθρα καί τά ντοκουμέντα πού ἔχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί φυλάγονται στό Κεντρ. Κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

τα», Μόσχα, 1921, ἀρ. φύλ. 249, 4 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1. Μέ τό γεν. τίτλο: Ἡ κομματική συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου Μόσχας. — *214-219.*

Τό Σύνταγμα (Βασικός νόμος) τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμόσπονδης Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας. Δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 151 τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς» στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1918. Μόσχα, Κρ. ἐκδ., 1919. 16 σελ. (ΣΟΣΔΡ). — *333.*

Σχέδιο ἀκύρωσης τῶν χρεῶν. — «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ τῶν Σοβιέτ τῶν Ἐργατῶν, Ἀγροτῶν, Κοζάκων καί Κόκκινων Στρατ. Βουλευτῶν καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν Ἐργατῶν καί Κόκκινων Στρατιωτῶν Βουλευτῶν», 1921, ἀρ. φύλ. 283 (1426), 16 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1, στή στήλη: Στό ἐξωτερικό. Μέ τό γεν. τίτλο: Ἀντάντ. — *295.*

* *Τό σχέδιο γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς ΣΟΣΔΡ.* Εἰσήγηση τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς Ρωσίας στό 8ο συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Μόσχα, Κρατικό τεχνικό ἐκδοτικό, 1920. 669 σελ. διάφορες· 14 φύλλα σχήματα καί χάρτες. (ΣΟΣΔΡ. Ἐπιστημονικοτεχνικό τμῆμα τοῦ ΑΣΛΟ). — *9, 135, 280.*

Σχετικά μέ τήν αὐτοκτονία τοῦ μηχανικοῦ Ὀλντενμπόργκερ. — «Πράβντα», Μόσχα, 1922, ἀρ. φύλ. 2, 3 τοῦ Γενάρη, σελ. 4, στή στήλη: Χρονικά. — *350, 354.*

* *Τοντόρσκι, Α. Ἕνας χρόνος πάλης μέ τό ὅπλο καί τό ἀλέτρι.* 1917 (7 τοῦ Νοέμβρη / 25 τοῦ Ὀχτώβρη) 1918. Βεσιεγκόνσκ, Ἐκτελ. ἐπιτροπή τοῦ Βεσιεγκόνσκ, 1918. 79 σελ. — *501, 504.*

Τό Τρίτο Παγκόσμιο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στενογραφημένα πρακτικά. Πετρούπολη, Κρατικό ἐκδοτικό, 1922. 500 σελ. — *16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30-31, 32, 37, 435-451, 452-453.*

Ὑποψήφιοι γιά τήν ἐξουσία. (Κύριοι ἄρθρο). «Ποσλέντνιγε Νόβοστι», Παρίσι, 1921, ἀρ. φύλ. 273, 11 τοῦ Μάρτη, σελ. 1, — *11, 53.*

Χιντσούκ, Λ. Καταναλωτικός συνεταιρισμός. (Σχετικά μέ τίς θέσεις τῆς εἰσήγησης). — «Σογιούζ Ποτρεμπίτελεϊ, Μόσχα, 1921, ἀρ. φύλ. 25-26, 20 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 3-4. — *488.*

Τά χρήματα σέ κίνδυνο! — «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ τῶν Σοβιέτ τῶν Ἐργατῶν, Ἀγροτῶν, Κοζάκων καί Κόκκινων Στρατιωτῶν Βουλευτῶν καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν Ἐργατῶν καί Κόκκινων Στρατιωτῶν Βουλευτῶν», 1921, ἀρ. φύλ. 285 (1428), 18 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2. Μέ τό γεν. τίτλο: Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Οὐάσιγκτον. — *295.*

***Abänderungsvorschläge der deutschen, österreichischen und italienischen Delegation zu den von der russischen Delegation vorgelegten Thesen über die Taktik.* — «Moskau», 1921, Nr. 30, 1. Juli, S. 4. — *23—33, 97.*

Amendements proposés par les délégations allemande, autrichienne et italienne aux thèses de la délégation Russe sur la tactique. — «Moscou», 1921, N 33, 5 juillet, p. 4. — *97.*

«Avanti!», Milano, 1920, N. 244, 12 ottobre, p. 1—2. — *16.*

Ballod, K. Der Zukunftstaat. Produktion und Konsum im Sozialstaat. 2. vollst. umgearb. Aufl. Stuttgart, Dietz, 1919. 240 S. — *51.*

Clausewitz, K. Hinterlassene Werke über Krieg und Kriegführung. Bd. 1, T. 1. Vom Kriege. Berlin, Dümmler, 1832. XXVIII, 371 S. — *60, 456, 463, 471, 475.*

Compere-Morel. La question agraire et le socialisme en France. Paris, Rivière, 1912. 455 p. — *279—280.*

Il Congresso socialista di Reggio Emilia. Vigorosa affermazione dei «centristi» contro il massimalismo. — «Corriera della Sera», Milano, 1920, N. 245, 12 ottobre, p. 1—2. Подпись: C. S. — *16.*

Il Convegno di Reggio Emilia. La concentrazione socialista in cerca di un programma. — «Avanti!», Milano, 1920, N. 244, 12 ottobre, p. 1—2. — *16.*

«Corriera della Sera», Milano. — *16.*

— 1920, N. 244, 11 ottobre, p. 1. — *16.*

— 1920, N. 245, 12 ottobre, p. 1—2. — *16.*

Il XVII Congresso del Partito socialista italiano... [Резолюция об отношении к III Интернационалу, принятая на XVII съезде Итальянской социалистической партии]. — В кн.: Resoconto stenografico del XVII Congresso Nazionale del Partito Socialista Italiano. Livorno 15—16—17—18—19—20 gennaio 1921. Roma, 1921, p. 294—295. (Direzione del Partito Socialista Italiano). — *422.*

**Engels, F. Politisches Vermächtnis.* Aus unveröffentlichten Briefen. Mit einem Bild. Hrsg. vom Exekutivkomitee der Kommunistischen Jugendinternationale. Berlin, Jugendinternationale, 1920. 30 S. (Internationale Jugendbibliothek. Nr. 12). — *11—12.*

[Die Erklärung der Redaktion der Zeitschrift «Unser Weg (Sowjet)»]. — «Unser Weg (Sowjet)», Berlin, 1921, Hft. 6, 15. Juli, S. 165. — *94—95.*

Frossard, L.-O. Les Congrès de Moscou. — «L'Internationale», Paris, 1921, N 61, 8 juin, p. 1. — *18, 447, 452.*

Guesde, J. En garde! Contre les Contrefaçons, les Mirages et la Fausse Monnaie des Réformes bourgeoises. Polémiques. Paris, Rouff, 1911. 477 p. — *277—278.*

«L'Internationale», Paris, 1921, N 61, 8 juin, p. 1. — *18, 447, 452.*

Keynes, J. M. The Economic Consequences of the Peace. London, Macmillan, 1920. VII, 279 p. — *294—295, 375.*

**Der Kongreß der tschechischen Linken.* Der Beitritt zur Dritten Internationale mit 562 gegen 7 Stimmen beschlossen. — Ein Referat Šmerals gegen die Dritte Internationale. — «Vorwärts», Reichenberg, 1921, Nr. 114, 17. Mai. Abendsausgabe. Beilage zu Nr. 114, S. 1—4. — *45, 55.*

Lansing, R. The Peace Negotiations. A personal Narrative. With Illustrations. Boston and New York, Mifflin, 1921. 328 p. — *375.*

Lénine, V. I. L'impôt alimentaire. (La nouvelle politique, sa nature et ses conditions). Pg., Internationale Communiste, 1921. 56 p. Πάνω ἀπό τόν τίτλο τό ὄνομα τοῦ συγγρ.: N. Lénine. — *34.*

*— *Die Naturalsteuer.* (Die Bedeutung der neuen Politik und ihre Vorbedingungen). M., Kommunistische Internationale, 1921. 37 S. Πάνω ἀπό τόν τίτλο τό ὄνομα τοῦ συγγρ.: N. Lenin. — *34.*

**Levi, P. Unser Weg.* Wider den Putschismus. Mit einem Artikel von K. Radek als Anhang. Berlin, Seehof, 1921. 56 S. — *92.*

*— *Was ist das Verbrechen?* Die Märzaktion oder die Kritik daran? Rede auf der Sitzung des Zentralausschusses der VKPD am 4. Mai 1921. Berlin, Seehof, 1921. 45 S. — *92—93.*

Lysis. Contre l'Oligarchie financière en France. Préf. de J. Finot. 5-me ed. Paris. «La Revue», 1908. XI, 260 p. — *281.*

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Außerordentlichen Internationalen Sozialistenkongreß zu Basel]. — In.: Außerordentlicher Internationaler Sozialistenkongreß zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1912, S. 23—27. — *89, 150, 378, 379, 417.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

Β

στημῶν, τοῦ Ἰνστιτούτου ραδίου καί μιᾶς σειρᾶς ἄλλων ἐπιστημονικῶν ἐπιτροπῶν καί ἱδρυμάτων. Ἔβαλε τίς βάσεις τῆς γενετικῆς κατεύθυνσης στήν ὀρυκτολογία, ἦταν ἕνας ἀπό τούς θεμελιωτές τῆς γεωχημείας καί ἑνός κλάδου, τῆς βιογεωχημείας. — *466.*

Βοεβόντιν, Π. Ι. (1884-1964) — μέλος τοῦ ΚΚΣΕ ἀπό τό 1899. Ἔκανε κομματική δουλιά στή Σαμάρα, στό Ὄμσκ, στό Ζλατοούστ καί σέ ἄλλες πόλεις. Τόν καιρό τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἦταν πρόεδρος τοῦ Ἐπισιτιστικοῦ Συμβουλίου τῆς περιοχῆς Δυτικῆς Σιβηρίας καί Οὐραλίων, ἔπειτα πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας τῆς Δυτικῆς Σιβηρίας. Στά 1919-1920 ἀσχολήθηκε μέ στρατιωτικοπολιτική καί φιλολογική δουλιά. Τό 1921 ἦταν στή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας τῆς ΣΟΣΔΡ· διηύθυνε τό φωτοκινηματογραφικό τμῆμα. Ἀπό τό 1922 ὥς τό 1939 σέ φιλολογική-ἐκδοτική δουλιά καί σέ δουλιά στίς βιβλιοθῆκες. — *270-271.*

Βορόβσκι, Β. Β. (1871-1923) — ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης, ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος, διαπρεπής σοβιετικός διπλωμάτης, δημοσιολόγος καί φιλολογικός κριτικός. Ἄρχισε τήν ἐπαναστατική του δράση τό 1890. Τό 1902 ἔγινε συνεργάτης τῆς λενινιστικῆς «Ἴσκρα». Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ — μπολσεβίκος. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν πρεσβευτής τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στίς σκανδιναβικές χῶρες (1917-1919), στήν Ἰταλία (1921-1923). Πῆρε μέρος στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας καί τῆς Λωζάνης. Δολοφονήθηκε στή Λωζάνη στίς 10 τοῦ Μάη 1923 ἀπό λευκοφρουρίτη. — *406.*

Βράνγκελ, Π. Ν. (1878-1928) — στρατηγός τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, βαρῶνος, φανατικός μοναρχικός. Στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἐγκάθετος τῶν ἀγγλογάλλων καί τῶν ἀμερικανῶν ἰμπεριαλιστῶν· ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς ἀντεπανάστασης στό Νότο τῆς Ρωσίας. Τόν Ἀπρίλη-Νοέμβρη τοῦ 1920 ἦταν ἀνώτατος διοικητής τῶν λευκοφρουρίτικων «ἐνόπλων δυνάμεων τοῦ Νότου τῆς Ρωσίας»· μετά τή συντριβή τους ἀπό τόν Κόκκινο Στρατό κατέφυγε στό ἐξωτερικό. — *103, 162, 163, 203, 228, 234, 276.*

Γ

Γιακοβένκο, Β. Γκ. (1889-1938) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1917. Ἀπό τό 1918 ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ παρτιζάνικου κινήματος στή Σιβηρία, πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τοῦ παρτιζάνικου μετώπου τοῦ Βόρειου Κάνσκ, πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ νομοῦ Κάνσκ, μετά πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Κρασνογιάρσκ. Στά 1922-1923 Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας τῆς ΣΟΣΔΡ· ἀπό τό 1923 ὥς τό 1926 Λαϊκός ἐπίτροπος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων. Ἀπό τό 1928 δούλευε στό γραφεῖο ἀκροάσεων τοῦ Μ. Ι. Καλίνιν, στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου τῆς ΕΣΣΔ καί ἀπό τό 1935 στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας τῆς ΕΣΣΔ. — *373.*

Γιαροσλάβσκι, Ε. Μ. (1878-1943), — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Κομμουνι-

Ε

Ζ

Πετρούπολης, μετά ἐπίτροπος τῆς δημοτικῆς οἰκονομίας τῆς Πετρούπολης. Ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1919 Πρόεδρος τῆς ΠΚΕΕ, ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1922 Πρόεδρος τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ, ἀπό τό 1938 Πρόεδρος τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνωτάτου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ. Ἀπό τό 1919 μέλος τῆς ΚΕ, ἀπό τό 1926 μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). — *312, 333, 372, 488.*

Κάμενεφ (Ρόζενφελντ), Λ. Μπ. (1883-1936) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1901.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔγινε πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἦταν μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ. Ἐπανειλημμένα τάχθηκε ἐνάντια στή λενινιστική πολιτική τοῦ Κόμματος: μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 τάχθηκε ἐνάντια στή λενινιστική γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὀπαδός τῆς δημιουργίας κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, τό 1925 ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς «νέας ἀντιπολίτευσης», τό 1926 ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ ἀντικομματικοῦ τροτσκιστικο-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ. Τό 1927 τό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ (μπ) τόν διέγραψε ἀπό τό Κόμμα σάν δραστήριο παράγοντα τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης. Τό 1928 δήλωσε ὅτι ἀναγνωρίζει τά σφάλματά του καί ἀποκαταστάθηκε στό Κόμμα, ὡστόσο δέν σταμάτησε τήν ἀντικομματική του δράση καί τό 1932 διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό ΠΚΚ(μπ). Ἀποκαταστάθηκε ξανά τό 1933. Τό 1934 γιά τήν ἀντικομματική του δράση διαγράφηκε γιά τρίτη φορά ἀπό τό Κόμμα. — *73, 189, 251, 260, 366, 410, 427-430, 488.*

Κάουτσκι (Kautsky), *Κάρλ* (1854-1938) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς II Διεθνοῦς, ἀρχικά μαρξιστής, ἀργότερα ἀποστάτης τοῦ μαρξισμοῦ, θεωρητικός τῆς πιό ἐπικίνδυνης καί βλαβερῆς παραλλαγῆς τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, τοῦ κεντρισμοῦ (καουτσκισμοῦ). Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὁ Κάουτσκι κρατοῦσε κεντριστική στάση, καλύπτοντας τό σοσιαλσωβινισμό του μέ διεθνιστική φρασεολογία. Εἶναι ὁ δημιουργός τῆς ἀντιδραστικῆς θεωρίας τοῦ ὑπεριμπεριαλισμοῦ. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τάχθηκε ἀνοιχτά κατά τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης καί τῆς δικτατορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος. — *46, 52, 89, 147, 421.*

Καρπίνσκι, Β. Α. (1880-1965) — ἀπό τά πιό παλιά στελέχη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, διαπρεπής δημοσιολόγος καί προπαγανδιστής τοῦ Κόμματος. Μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1898. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔκανε ὑπεύθυνη διοικητική καί κομματική δουλιά· μέλος τῆς ΠΚΕΕ ἀρκετῶν περιόδων. Τό 1918 διηύθυνε τό τμῆμα ζύμωσης καί ὀργάνωσης τῆς ΠΚΕΕ. Στά 1918-1927 μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», διευθυντής (μέ διαλείμματα) τῆς ἐφημερίδας «Μπεντνοτά», μέλος τῶν Συντακτικῶν ἐπιτροπῶν μιᾶς σειρᾶς ἄλλων ἐφημερίδων καί περιοδικῶν. Στά 1936-1937 δούλευε στό μηχανισμό τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Ἀπό τό 1937 ἀσχολήθηκε μέ ἐπιστημονική καί προπαγανδιστική δουλιά. Δόκτορας οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν. Ἔγραψε μιά σειρά βιβλία γιά τόν Β. Ι. Λένιν, τό λενινισμό καί γιά ἄλλα ζητήματα. — *268-269.*

Καρότι, (Caroti), *Άρτοῦρο* (1875-1931) — ἐξουσιοδοτημένος ἀντιπρόσωπος τῆς ἰταλικῆς κινηματογραφικῆς φίρμας Τσίτο-Τσινέμα. — *270.*

Κέινς (Keynes), *Τζών Μέιναρντ* (1883-1946) — ἄγγλος χυδαῖος ἀστός, οἰκονομολόγος, ἀπολογητής τοῦ κρατικοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ. Ἀπό τό 1915 ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν τῆς Ἀγγλίας. Τό 1919 πῆρε μέρος στή συνδιάσκεψη εἰρήνης τοῦ Παρισιοῦ. Ἀφοῦ παραιτήθηκε τόν Ἰούνη τοῦ 1919 σέ μιά σειρά ἐργασίες του ἐπέκρινε δριμύτατα τήν οἰκονομική ἀνεδαφικότητα τοῦ συστήματος τῆς εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν. Ἀπό τό 1921 χρημάτισε πρόεδρος μιᾶς μεγάλης ἀγγλικῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας. Στά 1930-1940 ἔγινε ὁ θεμελιωτής μιᾶς ἀπό τίς ἀπολογητικές κατευθύνσεις τῆς ἀστικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας (πού ἀπό τό ὄνομά του ὀνομάστηκε «κεϊνσιανισμός»), σύμφωνα μέ τήν ὁποία τό ἀστικό κράτος εἶναι δῆθεν ἱκανό νά «ρυθμίσει» τόν καπιταλισμό καί νά «ἐξασφαλίσει» μέσα στά πλαίσιά του σχεδιασμένη οἰκονομία χωρίς κρίσεις καί ἀνεργία. — *294-295, 375, 407.*

Κέρενσκι, Α. Φ. (1881-1970) — ἐσέρος. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν φανατικός σοσιαλσωβινιστής. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ὑπουργός Δικαιοσύνης, ὑπουργός Στρατιωτικῶν καί Ναυτικῶν καί στή συνέχεια πρωθυπουργός τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί ἀρχιστράτηγος. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πάλευε ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό 1918 κατέφυγε στό ἐξωτερικό. Στήν ἐμιγκράτσια ἔκανε ἀντισοβιετική προπαγάνδα. — *297-298, 310.*

Κιόνεν (Koenen), *Βίλχελμ* (1886-1963) — παράγοντας τοῦ γερμανικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος. Στό ἐπαναστατικό κίνημα συμμετεῖχε ἀπό τή δεκαετία 1900-1910. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν καθοδηγητής περιφερειακῶν ὀργανώσεων, στήν ἀρχή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος καί ὕστερα τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας· πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918. Τό 1919 μέλος τῆς ΚΕ καί ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ ΑΣΔΚΓ· μαζί μέ τόν Ἔρνστ Ταίλμαν καί ἄλλους ἐπαναστάτες ἡγέτες τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης πάλεψε γιά τήν προσχώρηση στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί τή συνένωση μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας. Ἀπό τό 1920 μέλος τοῦ ΚΚΓ· ἦταν ἀντιπρόσωπος στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Μέχρι τό 1933 ἦταν βουλευτής τοῦ Ράιχσταγκ. Τόν καιρό τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου ἦταν ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ ἀντιπολεμικοῦ καί τοῦ ἀντιφασιστικοῦ κινήματος τοῦ ἐξωτερικοῦ. Μετά τή συντριβή τοῦ χιτλερικοῦ φασιμοῦ ἔκανε κομματική καί κρατική καθοδηγητική δουλιά στή Γερμανική Λαοκρατική Δημοκρατία. — *56, 446, 447.*

Κιρπίτσνικοφ, Β. Ντ. (1881-1940) — μηχανικός-τεχνολόγος. Ἀπό τό 1907 δούλευε στόν 1ο ἠλεκτροσταθμό τῆς Μόσχας. Ἀπό τό 1918 ἦταν μέλος τοῦ ἠλεκτροτεχνικοῦ συμβουλίου τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς Δημοσίων ἔργων τοῦ ΑΣΛΟ καί ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ Γραφείου σχεδίασης τῶν κρατικῶν περιφερειακῶν ἠλεκτροσταθμῶν μέ τύρφη· πῆρε ἄμεσα μέρος στήν ἐπεξεργασία τῶν σχεδίων τῶν ἠλεκτροσταθμῶν τῆς Σατούρα καί ἄλλων ἠλεκτροσταθμῶν τῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς Μόσχας· στά 1920-1924 ἦταν ἀναπληρωτής τοῦ ὑπεύθυνου καθοδηγητῆ τῆς Διεύθυνσης ὑδροτύρφης τοῦ ΑΣΛΟ. Εἶναι ἐφευρέτης (μαζί

κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ (ἀργότερα τῆς ἐπιτροπῆς περιοχῆς Ἰβάνοβο) τοῦ ΠΚΚ (μπ). — *139.*

Κολτσάκ, Α. Β. (1873-1920) — ναύαρχος τοῦ τσαρικοῦ στόλου, μοναρχικός. Στά 1918-1919 ἕνας ἀπό τούς κύριους καθοδηγητές τῆς ρωσικῆς ἀντεπανάστασης, ἐγκάθετος τῆς Ἀντάντ. Μέ τήν ὑποστήριξη τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῶν ΕΠΑ, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας αὐτοανακηρύχτηκε ὕπατος κυβερνήτης τῆς Ρωσίας καί μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῆς στρατιωτικῆς ἀστικοτσιφλικάδικης δικτατορίας στά Οὐράλια, στή Σιβηρία, καί στήν Ἄπω Ἀνατολή. Τά χτυπήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ παρτιζάνικου κινήματος ὁδήγησαν στήν ἐκμηδένιση τῶν κολτσακικῶν. Ὁ Κολτσάκ πιάστηκε αἰχμάλωτος καί στίς 7 τοῦ Φλεβάρη 1920, μέ ἀπόφαση τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰρκούτσκ, τουφεκίστηκε. — *159, 162, 163, 203, 205, 228, 234, 276, 299.*

Κομπέρ-Μορέλ (Compère-Morel), *Ἀντεοντάτ Κοντάν Ἀντόλφ* (γεν. τό 1872) — γάλλος σοσιαλιστής, δημοσιολόγος, Ἦταν διευθυντής καί δραστήριος συνεργάτης πολλῶν γαλλικῶν σοσιαλιστικῶν ἐφημερίδων καί περιοδικῶν. Ἀπό τό 1909 μέλος τοῦ κοινοβουλίου τῆς Γαλλίας. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κρατοῦσε σοσιαλσωβινιστική στάση. Ἀπό τό 1933 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ὁμάδας τῶν δεξιῶν (τῶν ὀνομαζόμενων νεοσοσιαλιστῶν), πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα. — *279.*

Κοσιόρ, Σ. Β. (1889-1939) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1907. Ἔκανε κομματική δουλιά στό Ντονμπάς, στό Χάρκοβο, στό Κίεβο καί στή Μόσχα. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 σέ κομματική δουλιά στήν Πετρούπολη· ἦταν μέλος τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης (τῶν μπολσεβίκων). Στά 1918-1920 γραμματέας τῆς παράνομης Ἐπιτροπῆς περιοχῆς τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δνείπερου, μετά γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς Οὐκρανίας. Στά 1921-1922 δούλευε στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, στήν ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς Οὐκρανίας. Ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1922 γραμματέας τοῦ Γραφείου Σιβηρίας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ἀπό τό 1925 γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ἀπό τό 1927 ἀναπληρωματικό μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. Ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1938 ἀντιπρόεδρος τοῦ ΣΛΕ τῆς ΕΣΣΔ. — *459.*

Κράσιν, Λ. Μπ. (1870-1926) — ἐπιφανής σοβιετικός κρατικός παράγοντας. Στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα πῆρε μέρος ἀπό τή δεκαετία 1890-1900, μπολσεβίκος.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ἦταν μέλος τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας, Λαϊκός ἐπίτροπος Συγκοινωνιῶν. Ἀπό τό 1919 σέ διπλωματική ὑπηρεσία. Ἀπό τό 1920 Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί ταυτόχρονα τό 1921-1923 ἦταν πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος στό Λονδίνο, πῆρε μέρος στίς συνδιασκέψεις τῆς Γένουας καί τῆς Χάγης. Ἀπό τό 1924 πρεσβευτής τῆς ΕΣΣΔ στή Γαλλία. Ἀπό τό 1925 πρεσβευτής στήν Ἀγγλία. — *190, 313, 339, 340, 385, 394, 406, 409, 427.*

Κούιμπισεφ, Β. Β. (1888-1935) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Κομμουνιστι-

κοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1904. Ἔκανε κομματική δουλιά στό Ὄμσκ, στήν Πετρούπολη, στό Τόμσκ, στό Χάρκοβο, στή Σαμάρα καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς Ρωσίας. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ὀργανωτής τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης στή Σαμάρα. Στά 1918-1919 ἦταν ἐπίτροπος καί μέλος τῆς Ἐπαναστατικῆς Στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Νότιας ὁμάδας τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου καί μετά ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ ΣΛΕ τῆς ΣΟΣΔΡ καί τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Τουρκεστάν· τό 1920 πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος τῆς ΣΟΣΔΡ στήν κυβέρνηση τῆς Μπουχαρά· ἀργότερα μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΠΚΣΣ. Τό Μάη τοῦ 1921 ἔγινε μέλος τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ καί διορίστηκε διευθυντής τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἠλεκτροτεχνικῆς βιομηχανίας. Ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1922 γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στά 1923-1926 πρόεδρος τῆς ΚΕΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ), Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ. Ἀπό τό 1926 πρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ. Ἀπό τό 1927 μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Ἀπό τό 1930 πρόεδρος τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου. Ἀπό τό 1934 πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς σοβιετικοῦ ἐλέγχου τοῦ ΣΛΕ, πρῶτος ἀναπληρωτής τοῦ Προέδρου τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ τῆς ΕΣΣΔ. — *125-126, 177-178.*

Κούν (Kun), *Μπέλα* (1886-1939) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ οὐγγρικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές καί καθοδηγητές τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Οὐγγαρίας. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου στό Τόμσκ, ὅπου βρισκόταν σάν αἰχμάλωτος πολέμου, ἔκανε ἐπαναστατική προπαγάνδα ἀνάμεσα στούς αἰχμαλώτους. Τό 1916 συνδέθηκε μέ τήν τοπική ὀργάνωση τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) καί μπῆκε στό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Τό 1918 ἦταν πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν ξένων ὁμάδων τοῦ ΚΚΡ (μπ). Τό φθινόπωρο τοῦ 1918 γύρισε στήν Οὐγγαρία. Στήν οὐγγρική Σοβιετική Δημοκρατία πού εἶχε σχηματιστεῖ τό Μάρτη τοῦ 1919 ὁ Κούν ἦταν ὁ οὐσιαστικός καθοδηγητής τῆς σοβιετικῆς κυβέρνησης, κατέχοντας σ' αὐτή τά ἐπίσημα ἀξιώματα τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν καί τοῦ μέλους τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Στρατιωτικῶν. Μετά τήν κατάπνιξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Οὐγγαρία ἔφυγε στήν Αὐστρία, ἔπειτα στή Ρωσία. Τό 1920 ἦταν μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ Νότιου Μετώπου, ἀργότερα πρόεδρος τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Κριμαίας. Ἀπό τό 1921 ἔκανε καθοδηγητική κομματική δουλιά στά Οὐράλια, ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ, πληρεξούσιος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στήν ΚΕ τῆς Κομμουνιστικῆς Ἕνωσης Νεολαίας τῆς Ρωσίας. Μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *450, 451, 456.*

Κούουσινεν, Ο. Β. (1881-1964) — διαπρεπής παράγοντας τοῦ φιλλανδικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Φιλλανδίας (1918), πῆρε μέρος σέ ὅλα τά συνέδρια τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (ἐκτός ἀπό τό ΙΙ). Στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐκλέχτηκε μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς· ἀπό τό 1921 ὥς τό 1939 ἦταν ἕνας ἀπό τούς γραμματεῖς τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀπό τό 1940 βουλευτής τοῦ Ἀνώτατου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ. Ἦταν πρόεδρος τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνωτάτου Σοβιέτ τῆς ΣΣΔ τῆς Καρελο-Φιλλανδίας. Μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ ἀπό τό 1941. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1957

γραμματέας καί μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ. Τό 1958 ἐκλέχτηκε μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ. Ἔγραψε μιά σειρά ἐργασίες γιά ζητήματα τῆς ἱστορίας τοῦ ΚΚΣΕ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. — *13, 56.*

Κούρσκι, Ντ. Ι. (1874-1932) — διαπρεπής κομματικός καί κρατικός παράγοντας. Μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1904. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη 1905 στή Μόσχα. Ἀπό τό 1906 ἦταν μέλος τοῦ Γραφείου περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν στό μέτωπο τῆς Ρουμανίας· τίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Στρατιωτικῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ὀδησσοῦ. Στά 1919-1920 μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας, ἐπίτροπος τοῦ Γενικοῦ Πανρωσικοῦ Ἐπιτελείου καί τοῦ Ἐπιτελείου ἐπιχειρήσεων τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ἀπό τό 1918 ὥς τό 1928 Λαϊκός ἐπίτροπος Δικαιοσύνης τῆς ΣΟΣΔΡ· ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ καί τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ, πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς καί μετά μέλος τῆς ΚΕΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Ἀπό τό 1928 σέ διπλωματική ὑπηρεσία. — *118, 354, 396-400, 401, 411-412.*

Κρασνοστσέκοφ, Α. Μ. (1880-1937) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1917. Στά 1920-1921 μέλος τοῦ Γραφείου τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὑπουργός Ἐξωτερικῶν καί πρόεδρος τῆς κυβέρνησης τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Ἀπό τό 1922 ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν, ὕστερα διοικητής τῆς Βιομηχανικῆς τράπεζας τῆς ΕΣΣΔ. Ἀπό τό 1929 δούλευε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας τῆς ΕΣΣΔ. — *425.*

Κρέιμπιχ (Kreibich), *Κάρελ* (1883-1966) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος. Πῆρε μέρος στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα ἀπό τό 1902· ἀκολουθοῦσε τήν ἀριστερή του πτέρυγα. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἵδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Τσεχοσλοβακίας. Ἀντιπρόσωπος στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· τήν περίοδο αὐτή εἶχε «ἀριστερές» ἀπόψεις. Τό 1922, 1924 καί τό 1925 ἦταν μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀργότερα διηύθυνε τό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ». Στά 1950-1952 πρεσβευτής τῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Τσεχοσλοβακίας στή Μόσχα. — *60, 436, 437, 454.*

Κρεστίνσκι, Ν. Ν. (1883-1938) — σοβιετικός κρατικός παράγοντας. Στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα ἔπαιρνε μέρος ἀπό τό 1903, μπολσεβίκος. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905. Στήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης καί στά χρόνια τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου δούλευε στόν μπολσεβίκικο Τύπο. Τό 1917 ἦταν ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Αἰκατερινμπούργκ καί μετά πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Οὐραλίων τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Τό 1918-1921 Λαϊκός ἐπίτροπος Οἰκονομικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ, ἦταν γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) (ἀπό τό 1919). Τό 1918 μαζί μέ τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» ἦταν ἐνάντια στό κλείσιμο τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Στή συζήτηση μέ τά συνδικάτα (1920-1921) ἦταν ὀπαδός τῆς πλατφόρμας τοῦ Τρότσκι. Τό 1921-1930 σοβιετικός πρεσβευτής στή Γερμανία, μετά ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν τῆς ΕΣΣΔ. Ἐκλεγόταν μέλος τῆς ΚΕΕ

τῆς ΕΣΣΔ ὅλων τῶν περιόδων, μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος στό VI, VII, VIII καί στό IX συνέδριο. — *403.*

Κρζιζανόβσκι, Γκ. Μ. (1872-1959) — ἀπό τά πιό παλιά στελέχη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, γνωστός σοβιετικός ἐπιστήμονας, μηχανικός στόν τομέα τῆς ἐνεργειακῆς. Τό 1920 ὁ Κρζιζανόβσκι μέ ἐντολή τοῦ Λένιν μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας (ΓΚΟΕΛΡΟ). Στά 1921-1930 καθοδηγοῦσε τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου, ἀπό τό 1930 ὥς τό 1932 ἦταν πρόεδρος τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἐνεργειακῆς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Βιομηχανίας καυσίμων. Στά 1932-1936 πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνώτερης ἐκπαίδευσης τῆς ΠΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ καί ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Παιδείας τῆς ΣΟΣΔΡ. Ἐκλέχτηκε ἐπανειλημμένα μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ) καί τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. Τό 1929 ἐκλέχτηκε μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ, ἀπό τό 1929 ὥς τό 1939 ἦταν ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ, μόνιμος διευθυντής τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐνεργειακῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ πού τό εἶχε δημιουργήσει ὁ ἴδιος· ἔγραψε πολλά ἐπιστημονικά ἔργα στόν τομέα τῆς ἐνεργειακῆς. — *316, 317, 387, 402, 491.*

Κρούμιν, Γκ. Ἰ. (1894-1943) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1909. Ἔκανε κομματική δουλιά στή Ρίγα, στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση σέ ὑπεύθυνη συγγραφική-ἐκδοτική δουλιά: τό 1918 διευθυντής τοῦ περιοδικοῦ «Ναρόντνογε Χοζιάιστβο», ἀπό τό 1919 ὥς τό 1929 ὑπεύθυνος συντάκτης τῆς ἐφημερίδας «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν». Ἀπό τό 1935 δούλευε ἀναπληρωτής τοῦ διευθυντῆ τῆς Μεγάλης σοβιετικῆς ἐγκυκλοπαίδειας καί ὑπεύθυνος συντάκτης τοῦ περιοδικοῦ «Προμπλέμι Ἐκονόμικι». — *184.*

Λ

Λάνσινγκ (Lansing), *Ρόμπερτ* (1864-1928) — ἀμερικανός διπλωμάτης, εἰδικός τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Στά 1915-1920 ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν ΕΠΑ· πῆρε ἐνεργό μέρος στήν προετοιμασία τῆς εἰσόδου τῶν ΕΠΑ στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο στό πλευρό τῆς Ἀντάντ, ἀκολουθοῦσε πολιτική ἐπέμβασης ἀπέναντι στίς χῶρες τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, πῆρε μέρος στή συνδιάσκεψη εἰρήνης τοῦ Παρισιοῦ (1919-1920). Μετά τήν παραίτησή του ἀπό τό ἀξίωμα τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν ἀσχολήθηκε μέ τή δικηγορική. Τό 1921 δημοσίευσε τά ἀπομνημονεύματά του «The peace negotiations» («Οἱ διαπραγματεύσεις εἰρήνης»), «The Big Four and Others» («Ἡ μεγάλη τετράδα καί οἱ ἄλλοι»). — *375.*

Λάριν, Γ. (Λουριέ, Μ. Α.) (1882-1932) — σοβιετικό στέλεχος. Στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα πῆρε μέρος ἀπό τό 1901, μενσεβίκος. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας τῶν μενσεβίκων-διεθνιστῶν. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1917 ἔγινε δεκτός στό Μπολσεβίκικο κόμμα. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐργαζόταν σέ διοικητικές καί οἰκονομικές ὑπηρεσίες. — *214.*

Λάτζαρι (Lazzari), *Κονσταντίνο* (1857-1927) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ

τό 1914. Στά 1918-1920 πρόεδρος τοῦ Τμήματος ἐπισιτισμοῦ τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, ἔπειτα μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου καί ἔκτακτος πληρεξούσιος γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀνατολικοῦ Μετώπου. Ἀπό τό 1920 ὥς τό 1922 ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ Γραφείου βιομηχανίας τῶν Οὐραλίων τοῦ ΑΣΛΟ, ὕστερα ἀναπληρωτής τοῦ διευθυντῆ τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας τοῦ Ντονμπάς. Ἀργότερα πρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ τῆς Οὐκρανίας, μέλος τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ τῆς ΕΣΣΔ, ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐμπορίου τῆς ΕΣΣΔ. — *142.*

Μάρξ (Marx), *Κάρλ* (1818-1883) — θεμελιωτής τοῦ ἐπιστημονικοῦ κομμουνισμοῦ, μεγαλοφυής στοχαστής, ἀρχηγός καί δάσκαλος τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Κάρλ Μάρξ (Σύντομη βιογραφική σκιαγραφία μέ ἔκθεση τοῦ μαρξισμοῦ)». Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 26ος, σελ. 43-91). — *228, 277, 278.*

Μάρτενς, Λ. Κ. (1875-1948) — διακεκριμένο σοβιετικό οἰκονομικό στέλεχος, ἐπιστήμονας στόν τομέα τῶν μηχανοκατασκευῶν καί τῆς θερμοτεχνικῆς. Μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1893. Πῆρε μέρος στήν «Ἕνωση ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης» τῆς Πετρούπολης. Τό 1899 ἀπελάθηκε στή Γερμανία καί μετά ἐκπατρίστηκε στήν Ἀγγλία.

Ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1919 ἐκπρόσωπος τῆς ΣΟΣΔΡ στίς ΕΠΑ: ὕστερα ἀπό ἀνεπιτυχεῖς ἀπόπειρες ρύθμισης τῶν σχέσεων μέ τίς ΕΠΑ, οἱ ὁποῖες ἀποκρούστηκαν ἀπό τήν ἀμερικανική κυβέρνηση, τό 1921 ἀπελάθηκε ἀπό τήν Ἀμερική. Μετά τήν ἐπιστροφή του στή Σοβιετική Ρωσία ἦταν σέ ὑπεύθυνη οἰκονομική καί ἐπιστημονική δουλιά. Μέλος τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, πρόεδρος τῆς Γενικῆς διεύθυνσης μεταλλουργικῆς βιομηχανίας, πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς εὑρεσιτεχνίας τοῦ ΑΣΛΟ, διευθυντής τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐρευνητικοῦ Ἰνστιτούτου μηχανῶν ντῆζελ, καθηγητής τοῦ Μηχανολογικοῦ Ἰνστιτούτου Μόσχας «Μ. Β. Λομονόσοφ» — *142, 183.*

Μάρτοφ, Λ. (Τσεντερμπάουμ, Γ. Ο.) (1873-1923) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ μενσεβικισμοῦ. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου λικβινταριστής. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις. Τό 1917 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας τῶν μενσεβίκων-διεθνιστῶν. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τασσόταν κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό 1920 κατέφυγε στή Γερμανία καί ἔβγαζε στό Βερολίνο τό ἀντεπαναστατικό μενσεβίκικο περιοδικό «Σοτσιαλιστίτσεσκι Βέστνικ». — *80, 103, 147, 446, 447, 502, 503.*

Μαρχλέβσκι (Marchlewski), *Γιουλιάν* (1866-1925) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ πολωνικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί καθοδηγητές τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας. Ἀπό τό 1909 ἔκανε δουλιά κυρίως στή γερμανική σοσιαλδημοκρατία. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου μαζί μέ τόν Κ. Λῆμπκνεχτ καί τήν Ρ. Λούξεμπουργκ συμμετεῖχε στήν ἵδρυση τῆς «Ἕνωσης Σπάρτακου». Πιάστηκε.

Τό 1918 μέ ἀπαίτηση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης ἀπελευθερώθηκε ἀπό τό γερμανικό στρατόπεδο συγκέντρωσης καί ἦρθε στή Σοβιετική Ρωσία· ἐκλέχτηκε στήν ΠΚΕΕ καί παρέμεινε μέλος της ὥς τό τέλος τῆς ζωῆς του. Τό 1919 μπῆκε στήν ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Πῆρε μέρος στήν

1920 πῆρε μέρος στήν ὀργάνωση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρετανίας· ὥς τό 1929 ἦταν μέλος τῆς ΚΕ του καί τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου. Ἀντιπρόσωπος στό ΙΙΙ, VI, καί VII συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στά 1921-1922 καί στά 1926-1928 ἦταν ἀντιπρόσωπος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρετανίας στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στό VI συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (1928) ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΕΕΚΔ. Στά 1930-1931 ἦταν πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου τῶν φίλων τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης στήν Ἀγγλία. Ἀπό τό 1936 ὥς τό 1939 ἔκανε ὑπεύθυνη δουλιά στή Διεθνή Ἐργατική Βοήθεια. — *85-87.*

Μπελόφ, Α. Α. — διευθυντής τοῦ Μεγάλου Κρατικοῦ Ἐμπορικοῦ Καταστήματος. Τόν Ἀπρίλη ὥς τό Νοέμβρη τοῦ 1922 ἦταν μέλος τῆς διεύθυνσης τοῦ Κεντρικοῦ ἐμπορικοῦ τμήματος τοῦ ΑΣΛΟ. — *362, 366.*

Μπέμπελ (Bebel), *Ἄουγκουστ* (1840-1913) — ἕνας ἀπό τούς πιό ἐπιφανεῖς παράγοντες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. Τό 1869 μαζί μέ τόν Β. Λῆμπκνεχτ ἵδρυσε τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Γερμανίας («άϊζεναχικοί»)· ἐκλέχτηκε ἐπανειλημμένα βουλευτής τοῦ Ράιχσταγκ. Στά 1890-1900 καί στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1900-1910 πάλευε κατά τοῦ ρεφορμισμοῦ καί τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ μέσα στίς γραμμές τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν θεωροῦσε τούς λόγους τοῦ Μπέμπελ κατά τῶν μπερνσταϊνικῶν «σάν ὑπόδειγμα ὑπεράσπισης τῶν μαρξιστικῶν ἀπόψεων καί πάλης γιά τόν πραγματικό σοσιαλιστικό χαρακτήρα τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 369-370). — *11-12, 52, 222.*

Μπέρνσταϊν (Bernstein), *Ἔντουαρντ* (1850-1932) — ἡγέτης τῆς ἄκρας ὀπορτουνιστικῆς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, θεωρητικός τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ καί τοῦ ρεφορμισμοῦ. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κρατοῦσε κεντριστική στάση, καλύπτοντας τό σοσιαλσωβινισμό μέ διεθνιστικές φράσεις. Στά ἑπόμενα χρόνια ὁ Μπέρνσταϊν συνέχιζε νά ὑποστηρίζει τήν πολιτική τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, τάχθηκε ἐνάντια στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί στό σοβιετικό κράτος. — *16.*

Μπογκντάνοφ, Α. (Μαλινόβσκι, Α. Α.) (1873-1928) — σοσιαλδημοκράτης, φιλόσοφος, κοινωνιολόγος, οἰκονομολόγος, γιατρός. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῶν ὀτζοβιστῶν, ἦταν ἡγέτης τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας «Βπεριόντ». Στά ζητήματα τῆς φιλοσοφίας προσπάθησε νά δημιουργήσει ἕνα δικό του σύστημα — τόν «ἐμπειριομονισμό», μιά παραλλαγή τῆς ὑποκειμενικῆς ἰδεαλιστικῆς μαχιστικῆς φιλοσοφίας, πού τό ἐπέκρινε δριμύτατα ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἔργο του «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός». Στή συνεδρίαση τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι», τόν Ἰούνη τοῦ 1909, ὁ Μπογκντάνοφ διαγράφηκε ἀπό τίς γραμμές τῶν μπολσεβίκων. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί καθοδηγητές τῆς «Προλετκούλτ». Ἀπό τό 1926 διευθυντής τοῦ Ἰνστιτούτου μετάγγισης αἵματος πού ἵδρυσε ὁ ἴδιος. — *266.*

Μπογκντάνοφ, Π. Α. (1882-1939) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος

προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΛΕ τῆς ΕΣΣΔ γιά τόν καθορισμό τοῦ ἐπιπέδου τῆς συγκομιδῆς. Στό XV καί στό XVI συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλέχτηκε ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). — *368, 460.*

Ν

Νικόλαος Β΄ (Ρομάνοφ) (1868-1918) — ὁ τελευταῖος ρῶσος αὐτοκράτορας· ἦταν τσάρος ἀπό τό 1894 ὥς τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917. Στίς 17 τοῦ Ἰούλη 1918 τουφεκίστηκε στό Αἰκατερινμπούργκ (Σβερντλόβσκ) μέ ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ Οὐραλίων τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. — *162.*

Νόγκι, Μαριαζοῦκε Κίτεν (1849-1912) — ἰάπωνας στρατηγός, πῆρε μέρος στόν ἰαπωνοκινεζικό πόλεμο τοῦ 1894-1895. Τό 1896 ἦταν γενικός διοικητής τοῦ νησιοῦ Ταϊβάν (Φορμόζας). Τό 1904, στίς ἀρχές τοῦ ρωσοϊαπωνικοῦ πολέμου, ἀνέλαβε τή διοίκηση τῆς 3ης στρατιᾶς καί διηύθυνε τήν πολιορκία τοῦ Πόρτ-Ἀρθούρ. Μετά τήν κατάληψη τῆς πόλης πῆρε μέρος στίς μάχες τοῦ Μοῦκδεν. — *195, 470.*

Νόσκε (Noske), *Γκούσταβ* (1868-1946) — ἕνας ἀπό τούς ὀπορτουνιστές ἡγέτες τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. Τό 1918, τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη στή Γερμανία, ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς κατάπνιξης τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῶν ναυτῶν στό Κίελο. Στά 1919-1920 χρημάτισε ὑπουργός Στρατιωτικῶν· ὀργανωτής τῆς σφαγῆς τῶν ἐργατῶν τοῦ Βερολίνου καί τῆς δολοφονίας τοῦ Κ. Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ, γι' αὐτό καί πῆρε τό παρατσούκλι «ματοβαμένος σκύλος». Ἀργότερα ἦταν πρόεδρος τῆς πρωσικῆς ἐπαρχίας τοῦ Ἀννόβερου. Στά χρόνια τῆς φασιστικῆς δικτατορίας ἔπαιρνε κρατική σύνταξη ἀπό τήν κυβέρνηση τοῦ Χίτλερ. Ὁ Β. Ι. Λένιν ὀνόμαζε τόν Νόσκε ἕναν ἀπό τούς «πιό ἀπαίσιους δήμιους πού προέρχονταν ἀπό τίς γραμμές τῶν ἐργατῶν καί μπῆκαν στήν ὑπηρεσία τῆς μοναρχίας καί τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 305). — *88-89.*

Νουλάνς (Noulens), *Ζοζέφ* (1864-1939) — γάλλος πολιτικός παράγοντας καί διπλωμάτης. Στά 1913-1914 ἦταν ὑπουργός Στρατιωτικῶν, στά 1914-1915 ὑπουργός Οἰκονομικῶν. Στά 1917-1918 πρεσβευτής στή Ρωσία. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἕνας ἀπό τούς ἄμεσους ὀργανωτές τῆς ἐπέμβασης τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ καί τῶν ἀντεπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων μέσα στή χώρα: τῆς ἐξέγερσης τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ σώματος τό 1918, τῆς ἐξέγερσης τῶν ἐσέρων στό Γιαροσλάβλ, τῆς συνωμοσίας τοῦ Λόκκαρτ στή Μόσχα κ.ἄ. Μετά τήν ἀναχώρησή του ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία ἔγινε δραστήριο μέλος διαφόρων ἀντισοβιετικῶν ὀργανώσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ. — *116.*

Ντάβιντ (David), *Ἔντουαρντ* (1863-1930) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἀναθεωρητής, οἰκονομολόγος. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σοσιαλσωβινιστής. Τό 1919 μπῆκε στήν πρώτη κυβέρνηση συνασπισμοῦ τῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας, στά 1919-1920 χρημάτισε ὑπουργός Ἐσωτερικῶν, στά 1922-1927 ἦταν κυβερ-

Ο

Όσάντσι, Π. Σ. (1866-1943) — σοβιετικός ειδικός στόν τομέα τῆς ήλεκτροτεχνικῆς. Μέ τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τό Ἠλεκτροτεχνικό Ἰνστιτοῦτο τῆς Πετρούπολης τό 1890 δούλευε σ' αὐτό καθηγητής καί μετά πρύτανης. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τῆς ΣΟΣΔΡ καί τῆς ΕΣΣΔ καί ταυτόχρονα πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ ἠλεκτροτεχνικοῦ συμβουλίου τοῦ ΑΣΛΟ τῆς ΕΣΣΔ, ἐπικεφαλῆς τοῦ τεχνικοῦ συμβουλίου τοῦ Ντνιεπροστρόι, καί παρέδιδε σχετικά μαθήματα. Τό 1931 καταδικάστηκε γιά τήν ὑπόθεση τοῦ Βιομηχανικοῦ κόμματος σέ δέκα χρόνια φυλάκιση. Μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ στίς 21 τοῦ Αὐγούστου 1935 ἀποφυλακίστηκε πρίν τή λήξη τῆς ποινῆς του καί τό 1937 κηρύχτηκε ἀθῶος. — *466.*

Όσίνσκι, Ν. (Ὀμπολένσκι, Β. Β.) (1887-1938) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1907. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔγινε διοικητής τῆς Κρατικῆς τράπεζας τῆς ΣΟΣΔΡ, πρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ. Τό 1918 ἦταν ἕνας ἀπό τούς δημιουργούς τῆς πλατφόρμας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν». Στά 1918-1919 δούλευε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» καί στό τμῆμα προπαγάνδας τῆς ΠΚΕΕ. Στά 1920-1921 πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἀντικομματική ὁμάδα τοῦ «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ». Ἀργότερα προσχώρησε στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση. Στά 1921-1923 ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας καί τό 1925 μέλος τοῦ προεδρείου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τῆς ΕΣΣΔ. Στό Χ, XIV-XVII συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλέχθηκε ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Στά 1926-1928 διευθυντής τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς τῆς ΕΣΣΔ. Τό 1929 ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ ΑΣΛΟ τῆς ΕΣΣΔ. Στά ἑπόμενα χρόνια ἔκανε καθοδηγητική κομματική καί διοικητικοοικονομική δουλιά. — *258, 395, 488.*

«Ὀσνοβοπολόζνικ» — *βλ.* Λουτοβίνοφ, Γ. Χ.

Οὔνγκερν φόν Στέρνμπεργκ, Ρόμαν (1887-1921) — βαρῶνος, ἀπόγονος τῶν γερμανῶν «σκύλων-ἱπποτῶν», πρώην ἐσαούλ * τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, φανατικός μοναρχικός. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί τούς ἀρχηγούς τῆς πιό μαύρης ἀντεπανάστασης στήν Ἄπω Ἀνατολή· ἐγκάθετος τῶν ἰαπώνων ἰμπεριαλιστῶν. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1921 πιάστηκε αἰχμάλωτος καί σέ λίγο μέ ἀπόφαση τοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοδικείου Σιβηρίας τουφεκίστηκε. — *110.*

Οὔρκαρτ, Λέσλι (1874-1933) — ἄγγλος χρηματιστής καί βιομήχανος, μεταλλειολόγος. Ἦταν μέλος τῆς διοίκησης πολλῶν μεγάλων ἀγγλικῶν ἑταιριῶν καί πρόεδρος τῆς Ρωσο-ἀσιατικῆς ἑνωμένης ἑταιρίας, πού ἐκμεταλλευόταν τόν πληθυσμό καί τόν τεράστιο πλοῦτο τῆς Ρωσίας. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης κατά τῆς Ρωσίας. — *407.*

* Στρατιωτικός βαθμός στά κοζάκικα στρατεύματα τῆς προεπαναστατικῆς Ρωσίας, πού ἀντιστοιχοῦσε στό βαθμό τοῦ λοχαγοῦ στό πεζικό. *Σημ. μετ.*

Π

Πιλσούδσκι, (Pilsudski), *Γιοῦζεφ* (1867-1935) — ἀντιδραστικός κρατικός παράγοντας τῆς ἀστοτσιφλικάδικης Πολωνίας· φασίστας δικτάτορας. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου διοικοῦσε τούς πολωνούς στρατιωτικούς σχηματισμούς, πού δροῦσαν στό πλευρό τῆς Γερμανίας. Στά 1918-1922 ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ Πολωνικοῦ κράτους, καταδίωκε σκληρά τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἐργαζομένων. Τό 1920 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ πολέμου τῆς Πολωνίας τῶν λευκῶν πάνων ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος. Τό Μάη τοῦ 1926 ἔκανε πολιτικό πραξικόπημα καί ἐγκαθίδρυσε καθεστώς φασιστικῆς δικτατορίας. Τό 1934 σύναψε συμμαχία μέ τή χιτλερική Γερμανία. — *159, 228, 276.*

Πινκέβιτς, Α. Π. (1883-1937) — στέλεχος τῆς σοβιετικῆς ἀνώτατης Παιδείας. Στά 1903-1908 ἦταν μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), στά 1917-1919 προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Στά 1919-1921 ἀναπληρωτής καί μετά πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν καλυτέρευση τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν τῶν ἐπιστημόνων. Ἀπό τό 1923 μέλος τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ἀπό τό 1924 δούλευε καθηγητής στό 2ο Κρατικό Πανεπιστήμιο τῆς Μόσχας, μετά στό Κρατικό Παιδαγωγικό Ἰνστιτοῦτο τῆς Μόσχας (σήμερα «Β. Ι. Λένιν»). — *466.*

Πλεχάνοφ, Γκ. Β. (1856-1918) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, ὁ πρῶτος προπαγανδιστής τοῦ μαρξισμοῦ στή Ρωσία. Τό 1883 δημιούργησε στή Γενεύη τήν πρώτη ρωσική μαρξιστική ὀργάνωση, τήν ὁμάδα «Ἀπελευθέρωση τῆς δουλιᾶς». Ὁ Πλεχάνοφ πάλευε ἐνάντια στό ναροντνικισμό, καταπολεμοῦσε τόν ἀναθεωρητισμό στό διεθνές ἐργατικό κίνημα. Στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1900-1910 ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Ἴσκρα» καί τοῦ περιοδικοῦ «Ζαριά».

Ἀπό τό 1883 ὥς τό 1903 ὁ Πλεχάνοφ ἔγραψε πολλά ἔργα, πού ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στήν ὑπεράσπιση καί στήν προπαγάνδιση τῆς ὑλιστικῆς κοσμοθεωρίας. Ὡστόσο καί τότε ἀκόμη ἔκανε σοβαρά λάθη, πού ἀποτέλεσαν τό ἔμβρυο τῶν μελλοντικῶν μενσεβίκικων ἀπόψεών του. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ὁ Πλεχάνοφ ἀκολούθησε τή θέση τοῦ συμφιλιωτισμοῦ μέ τόν ὀπορτουνισμό καί σέ συνέχεια προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Στήν περίοδο τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης, σέ ὅλα τά βασικά ζητήματα, ἀκολουθοῦσε μενσεβίκικες θέσεις. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου τάχθηκε ἐνάντια στήν ἀναθεώρηση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τόν Μάχ καί ἐνάντια στό λικβινταρισμό, ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας τῶν κομματικῶν μενσεβίκων. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πέρασε στίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ. Ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 γύρισε στή Ρωσία καί μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῆς ἄκρας δεξιᾶς ὁμάδας τῶν μενσεβίκων-ἀμυνιτῶν «Γεντίνστβο», τάχθηκε ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ἐνάντια στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, θεωρώντας ὅτι ἡ Ρωσία δέν ὡρίμασε γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό. Ἡ στάση του στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἀρνητική, ὅμως δέν πῆρε μέρος στήν πάλη κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Ὁ Λένιν ἐκτιμοῦσε πολύ τά φιλοσοφικά ἔργα τοῦ Πλεχάνοφ καί τό ρόλο του στή διάδοση τοῦ μαρξισμοῦ στή Ρωσία· ταυτόχρονα ὅμως ἔκανε αὐστηρή κριτική στόν Πλεχάνοφ γιά τίς παρεκκλίσεις του ἀπό τό μαρξισμό καί γιά τά μεγάλα λάθη στήν πολιτική του δράση. — *421.*

Πόσσε, Β. Α. (1864-1940) — δημοσιογράφος καί κοινωνικός παράγοντας φιλελευθεροαστικῆς κατεύθυνσης. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀσχολήθηκε μέ φιλολογικές ἐργασίες. Ἀπό τό 1922 ἦταν συνεργάτης τῆς

Ρ

Σ

Τ

σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν πρόεδρος τῆς Πανρωσικῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση καί στό σαμποτάζ (ΒΕΤΣΕΚΑ). Στίς ἀρχές τοῦ 1918 κράτησε λαθεμένη στάση στό ζήτημα τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Τό 1921 διορίστηκε Λαϊκός ἐπίτροπος Συγκοινωνιῶν, παραμένοντας ταυτόχρονα στά ἀξιώματα τοῦ προέδρου τῆς ΠΕΕ (ΒΕΤΣΕΚΑ) καί τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν· ἀπό τό 1924 πρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1924 ἀναπληρωματικό μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί μέλος τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). — *84, 268-269.*

Τζουγκασβίλι, Ι. Β. — *βλ.* Στάλιν, Ι. Β.

Τόμσκι, Μ. Π. (1880-1936) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1904. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων Μόσχας. Ἀπό τό 1919 πρόεδρος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΠΚΣΣ. Ἀπό τό VIII συνέδριο τοῦ Κόμματος μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἀπό τό XI συνέδριο τοῦ Κόμματος μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Τάχθηκε ἐπανειλημμένα ἐνάντια στή λενινιστική πολιτική τοῦ Κόμματος· ὑποστήριζε τούς «ντετσίστες» *, ὑπεράσπιζε τή λεγόμενη «ἀνεξαρτησία» τῶν συνδικάτων ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Κόμματος. Στά 1928-1929 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιᾶς ὀπορτουνιστικῆς παρέκκλισης στό ΠΚΚ (μπ). — *459.*

Τονκόφ, Β. Ν. (1872-1954) — ἐπιφανής σοβιετικός ἐπιστήμονας, ἀνατόμος. Μέλος τοῦ ΚΚΣΕ ἀπό τό 1932. Ἀπό τό 1900 καθηγητής. Στά 1917-1925 διοικητής τῆς Στρατιωτικῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας, ἐπανειλημμένα ἔγινε δεκτός ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γιά τά ζητήματα βελτίωσης τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν τῶν ἐπιστημόνων. Ἀπό τό 1944 τακτικό μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἰατρικῶν Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ. — *466.*

Τοντόρσκι, Α. Ι. (1894-1965) — μέλος τοῦ ΚΚΣΕ ἀπό τό 1918. Στά 1918-1919 μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ νομοῦ Βεσιεγκόνσκ τοῦ κυβερνείου Τβέρ, ἦταν διευθυντής τῶν ἐφημερίδων «Ἰζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ τῶν Βουλευτῶν Βεσιεγκόνσκ» καί «Κράσνι Βεσιεγκόνσκ», συγγραφέας τοῦ βιβλίου «Ἕνας χρόνος πάλης μέ τό ὅπλο καί τό ἀλέτρι», πού τό ἐκτίμησε πολύ ὁ Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 407-411). Πῆρε ἐνεργό μέρος στόν ἐμφύλιο πόλεμο σάν διοικητής ταξιαρχίας καί μεραρχίας. Στά ἑπόμενα χρόνια κατεῖχε ἀνώτερες διοικητικές θέσεις σέ μιά σειρά στρατιωτικά ἱδρύματα. Ἀπό τό 1955 ἀντιστράτηγος τοῦ Σοβιετικοῦ Στρατοῦ σέ ἀποστρατεία· ἀσχολήθηκε μέ τή φιλολογία. — *501, 504.*

Τουράτι (Turati), *Φιλίππο* (1857-1932) — παράγοντας τοῦ ἰταλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἡγέτης τῆς δεξιᾶς, ρεφορμιστικῆς πτέρυγάς του. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις. Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση. Μετά τή διάσπαση τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος (1922) ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ

* — ντετσίστες — μέλη τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας τοῦ «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ». *Σημ. μετ.*

Φ

Χ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

(22 τοῦ Ἰούνη 1921—5 τοῦ Μάρτη 1922)

1921

Νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Λένιν προετοιμάζεται γιά τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς: γράφει τίς θέσεις τῆς εἰσήγησης γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ (μπ)· σάν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν προετοιμασία τῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου γνωρίζεται μέ τά σχέδια τῶν σπουδαιότερων ἀποφάσεων καί κάνει παρατηρήσεις πάνω σ' αὐτά· συμμετέχει καί ἐκφωνεῖ λόγους στίς συνεδριάσεις τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς κατά τή συζήτηση τῶν σχεδίων ἀποφάσεων τῶν σχετικῶν μέ τό συνέδριο καί τῆς κατάστασης στά διάφορα Κομμουνιστικά κόμματα· ἔχει συναντήσεις καί συνομιλίες μέ τούς ἀντιπροσώπους πού ἔχουν ἔρθει γιά τό συνέδριο.

Ἰούνης, 22. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς Σιβηρίας Σ. Ε. Τσουτσκάγεφ γιά τήν ἐφαρμογή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς στή Σιβηρία καί τοῦ προτείνει νά γράψει λεπτομερειακά γιά τίς συγκεκριμένες περιπτώσεις κωλυσιεργείας τῶν ὑποθέσεων τῆς Σιβηρίας ἀπό τίς κεντρικές ὑπηρεσίες.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς σύγκλησης περιφερειακῆς οἰκονομικῆς σύσκεψης στά κυβερνεῖα Ἀρχάνγκελσκ, Βόλογκντα καί Σέβερο-Ντβίνσκ, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τά μέτρα ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας ἅλατος, τό ζήτημα τῆς ἀγορᾶς τροφίμων ἀπό τό ἐξωτερικό καί ἄλλα.

Στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ὁ Λένιν ἐκλέγεται ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου.

Ἰούνης, 23. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Α. Μ. Γκόρκι γιά τήν ἐπιτροπή ἐμπειρογνωμόνων, πού καθορίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο

τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν ἀγορά καί πώληση στό ἐξωτερικό παλιῶν πολύτιμων ἀντικειμένων καί καλλιτεχνικῶν ἔργων.

Ἰούνης, 24 Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς καταπολέμησης τοῦ μαυραγοριτισμοῦ, τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ κάρβουνο τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἀρχάνγκελσκ, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ὀργάνωση τῆς ραδιοφωνίας κ. ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στήν ὁποία συζητεῖται τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή συλλογική μισθοδοσία τῶν ὑπαλλήλων στά σοβιετικά ἱδρύματα καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν πρόεδρο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν ὀρυχείων Ἀρτιόμ (Φ. Α. Σεργκέγεφ).

Ἰούνης, 25 Ὁ Λένιν ὑπογράφει ἔγγραφο πρός τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργασίας γιά τά μέτρα ἐξασφάλισης τῶν ἔργων τῆς Κασίρα μέ ἐργατική δύναμη.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ὅπου συζητιοῦνται ἡ εἰσήγηση τοῦ Ι. Α. Τεοντορόβιτς γιά τή λήψη μέτρων ἀντιμετώπισης τῆς σιτοδείας στήν Κάτω καί Μέση περιοχή τοῦ Βόλγα, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος, τό ζήτημα τῆς ἀγορᾶς σιτηρῶν κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ἐξετάζει τήν ὕλη σχολικοῦ ἄτλαντα τῆς Ρωσίας, κάνει συμπληρώσεις καί γράφει γράμμα πρός τόν πρόεδρο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἄτλαντα Β. Ντ. Καϊσάροφ καί πρός τόν Ι. Ι. Ἰόνοφ μέ τήν παράκληση νά τοῦ ἀνακοινώσουν πότε θά τελειώσει ἡ δουλιά τοῦ ἄτλαντα καί τί καταμερισμός δουλιᾶς ὑπάρχει ἀνάμεσα στά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ἐπίσης νά τοῦ στείλουν τό κείμενο καί τούς χάρτες τοῦ ἄτλαντα πρίν παραδόσουν τήν ὕλη γιά ἐκτύπωση.

Ἰούνης, 28. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης τῆς ἐπιτροπῆς πού εἶχε καθορίσει τό ΣΛΕ στίς 24 Ἰούνη 1921 σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς συλλογικῆς μισθοδοσίας τῶν ὑπαλλήλων στίς σοβιετικές ὑπηρεσίες, παίρνονται σάν βάση οἱ προτάσεις τοῦ Λένιν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τοῦ τιμολογίου τῶν σιδηροδρόμων

γιά τή μεταφορά ἰδιωτικῶν φορτίων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή φθινοπωρινή σπορά τῶν ἀγρῶν, καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν στή διάρκεια τῆς ὁμιλίας τοῦ Κ. Λάτζαρι στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γράφει σημειώσεις καί τό σχέδιο λόγου του σχετικά μέ τό ἰταλικό ζήτημα, μετά ἐκφωνεῖ λόγο γιά τό ἰταλικό ζήτημα.

Ἰούνης, 29. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν πρωϊνή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ὅπου συζητοῦνταν τό ζήτημα τῶν ἀναρχικῶν, τῆς Γενικῆς διεύθυνσης ἐκκένωσης κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ ὅπου ἐγκρίνεται ἡ «Ἐντολή τοῦ ΣΕΑ (Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας) πρός τίς τοπικές σοβιετικές ὑπηρεσίες».

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή βραδυνή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὅπου συζητοῦνταν ἡ εἰσήγηση τοῦ Λ. Ντ. Τρότσκι γιά τά τμήματα ειδικῆς ἀποστολῆς, ἡ πρόταση τοῦ Α. Μ. Γκόρκι γιά τήν Πανρωσική Ἐπιτροπή Βοήθειας πρός τούς λιμοκτονοῦντες κ.ἄ.

Ἰούνης, 30. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν ἐμπορικό ἀντιπρόσωπο τῆς ΣΟΣΔΡ στή Γερμανία Μπ. Σ. Στομονιάκοφ μέ τήν παράκληση νά βοηθήσει μέ κάθε τρόπο, ἰδιαίτερα μέ χρήματα, τόν ἀρχιμηχανικό τῶν ἔργων κατασκευῆς τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τήν ἀγορά στό Βερολίνο τοῦ ἀπαιτούμενου τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ γιά τήν οἰκοδόμησή του.

Ἰούνης. Ὁ Λένιν κάνει τό «Σχέδιο τῆς μπροσούρας γιά τήν «ἀποταξικοποίηση»».

Ἰούλης, 1. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ὑπερασπίζοντας τήν τακτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τοῦ τακτικοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργοστασίων, τῶν ἐργαζομένων στίς μεταφορές, τό σχέδιο διατάγματος γιά τή φθινοπωρινή σπορά τῶν ἀγρῶν στίς περιοχές τῆς ΣΟΣΔΡ, πού ὑποφέρουν ἀπό τή σιτοδεία καί ἄλλα ζητήματα.

Ἰούλης, 2. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι μέ κρίσεις του γιά τήν πρώτη παραλλαγή τοῦ ἄρθρου του «Στούς κριτικούς μας» καί μέ προτάσεις του πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι στό ΣΕΑ γιά τή δουλιά τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος ὅπου ἐγκρίνεται τό νέο μισθολόγιο τῶν ὑπευθύνων ὑπαλλήλων, συζητεῖται τό ζήτημα τῶν ἐκχωρήσεων στόν ἐμπορικό οἶκο Λέσλυ Οὔρκαρτ καί ἄλλα ζητήματα.

Ἰούλης, 3 Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα τοῦ ΣΕΑ καί τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πρός τίς ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων Τούλας, Ὀριόλ, Κούρσκ καί ἄλλων μέ κατευθυντήριες ὁδηγίες γιά τήν ἔγκαιρη διενέργεια τῆς καμπάνιας τῆς εἴσπραξης τοῦ φόρου σέ εἶδος λόγω τῆς σιτοδείας στά παραγωγικά κυβερνεῖα.

Ἰούλης, 4. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι: «Σκέψεις σχετικά μέ τό «σχέδιο» τῆς κρατικῆς οἰκονομίας».

Ἰούλης, 5. Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στή συνεδρ'αση τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ἰούλης, 6. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν τακτική, ὅπου διατυπώνονται οἱ θέσεις γιά τήν τακτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν τακτική καί ἐκφωνεῖ λόγο γιά τό τσεχοσλοβακικό ζήτημα.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα τοῦ ΣΕΑ πρός τόν Μ. Κ. Βλαντίμιροφ, Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τῆς Οὐκρανίας στό Χάρκοβο, γιά τόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα τοῦ Ντονμπάς.

Ἰούλης, 7. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τῆς συνεδρίασης τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν τακτική, ζητώντας συγγνώμη γιά τό δριμύτατο λόγο του ἐνάντια στούς ἀριστερούς οὔγγρους συντρόφους.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ διορισμοῦ μιᾶς πεντάδας γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος, ἡ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν πάλη ἐνάντια στό συμμοριτισμό, τό θέμα τῆς ρευστοποίησης τοῦ χρυσοῦ κ.ἄ.

Ἰούλης, 8. Ὁ Λένιν γράφει προτάσεις στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος γιά τήν πριμοδότηση τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν ἱδρυμάτων πού δέν ἔχουν ἔλλειμμα στή διαχείριση τῶν οἰκονομικῶν τους.

Ὁ Λένιν ὑποβάλλει αἴτηση πρός τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν παράκληση νά τοῦ ἐγκρίνουν, λόγω ἀσθενείας, ἕνα μήνα ἄδεια καί νά ἔρχεται δυό-τρεῖς φορές τήν ἑβδομάδα στίς συνεδριάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας· κρατάει σημειώσεις ἀπό τήν εἰσήγηση τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι γιά τή δουλιά τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου, γράφει τό προσχέδιο τῆς ὁμιλίας του πάνω σ' αὐτό τό θέμα. Στή συνεδρίαση ἐπίσης συζητεῖται τό ζήτημα τῆς ἀποστολῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΕΑ στό Μπακού καί στό Ντονμπάς.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητεῖται ἡ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς πού εἶχε καθοριστεῖ ἀπό τό ΣΛΕ στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1921 γιά τό ζήτημα τῆς συλλογικῆς μισθοδοσίας τῶν ὑπαλλήλων στά σοβιετικά ἱδρύματα, τά θέματα τῆς ἐπεξεργασίας ὁδηγιῶν σχετικά μέ τόν τρόπο σύναψης συμφωνιῶν μέ τίς ἐπιχειρήσεις γιά τό συλλογικό ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν, τό ζήτημα γιά τή συγκέντρωση τῆς ἐπεξεργασίας θεμάτων δημοσιονομικοῦ χαρακτήρα σέ ἕνα ὄργανο κ.ἄ.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 9 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Λένιν γράφει προτάσεις στό σχέδιο τῶν «Θέσεων γιά τό ζήτημα τῆς τακτικῆς» τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ὁ Λένιν γράφει σημειώσεις γιά τά μέτρα πάλης ἐνάντια στήν πείνα καί γιά τό δυνάμωμα τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς.

Ἰούλης, 9. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ο. Β. Κούουσινεν καί στόν Β. Κιόνεν (σέ γερμανική γλώσσα) σχετικά μέ τό καινούργιο τους σχέδιο θέσεων γιά τό ὀργανωτικό πρό-

	βλημα στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί προτείνει συμπληρώσεις στό σχέδιο.
	Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)) ὑπέρ τῆς λήψης ἀπόφασης νά τοῦ δοθεῖ ἄδεια γιά ἕνα μήνα μέ δικαίωμα νά παρευρίσκεται μόνο στίς συνεδριάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.
	Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ δυναμώματος τῆς ἐπισιτιστικῆς δουλιᾶς, τῆς ἐγκυκλίου τῆς ΚΕ γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος κ.ἄ.
Ἰούλης, 10.	Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ γιά τόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης.
	Ὁ Λένιν κάνει διορθώσεις στίς θέσεις τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν ἐφαρμογή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς στή ΣΟΣΔΡ.
Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 11 τοῦ Ἰούλη.	Ὁ Λένιν γράφει σημειώσεις γιά τό ἄρθρο σχετικά μέ τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.
Ἰούλης, 11.	Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγους στίς συσκέψεις τῶν μελῶν τῆς γερμανικῆς, πολωνικῆς, τσεχοσλοβακικῆς, οὐγγρικῆς καί ἰταλικῆς ἀντιπροσωπείας στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί κρατάει σημειώσεις στή διάρκεια τῆς σύσκεψης.
	Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τηλεφωνικά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)) ὑπέρ τῆς λήψης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τήν πρόταση τοῦ Φ. Νάνσεν γιά τόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα τῶν κατοίκων τῆς Πετρούπολης καί γιά ἄλλα ζητήματα.
Ἰούλης, 12.	Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα γιά τά μέτρα σχετικά μέ τή διεξαγωγή τῆς φθινοπωρινῆς σπορᾶς στήν περιοχή τοῦ Βόλγα.
	Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα γιά τούς ἀναρχικούς, γιά τήν Ἐπιτροπή βοήθειας τῶν λιμοκτονούντων κ.ἄ.
	Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου

Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητεῖται ἡ εἰσήγηση τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου γιά τήν κατανομή 20 ἑκατ. χρυσῶν ρουβλιῶν γιά ἀγορές ἀπό τό ἐξωτερικό σύμφωνα μέ τίς αἰτήσεις τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τή διεύρυνση τῶν δικαιωμάτων τῶν μεγάλων κρατικῶν ἐπιχειρήσεων, τό ζήτημα τῶν μέτρων ἐλέγχου γιά τήν πραγματική χρησιμοποίηση τῶν εἰσαγόμενων ἀπό τό ἐξωτερικό προϊόντων κ.ἄ.

Ἰούλης, 13. Ὁ Λένιν φεύγει μέ ἄδεια στό Γκόρκι.

Ἰούλης, 15. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ ΙΧ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, τῆς τακτικῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ, τῆς Ἐπιτροπῆς βοήθειας τῶν λιμοκτονούντων κ. ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητεῖται ἡ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς, πού καθορίστηκε ἀπό τό ΣΕΑ στίς 12 Ἰούλη 1921, γιά τήν ἐξέταση τοῦ σχεδίου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου σχετικά μέ τήν κατανομή τοῦ χρυσοῦ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τήν εἰσήγηση τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν γιά τήν ἐνίσχυση τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐμπορευμάτων. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό θέμα τῆς ἀγορᾶς σιτηρῶν ἀπό τή Μαντζουρία κ. ἄ.

Ἰούλης, 16. Ὁ Λένιν γράφει τό χαιρετιστήριο πρός τό συνέδριο τῶν ἐξουσιοδοτημένων ἀντιπροσώπων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ διορισμοῦ πρεσβευτῆ στό Βερολίνο, τῆς σύσκεψης τῶν συνεταιριστῶν, τῶν θέσεων τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν οἰκονομική πολιτική κ. ἄ.

Ἰούλης, 17. Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογραφήματα πρός τόν Λ. Μπ. Κράσιν καί τόν Γκ. Ντ. Τσιουρούπα σχετικά μέ τήν προμήθεια ἀπό τή Γερμανία τῶν ἀναγκαίων ὑλικῶν γιά τά ἔργα τῆς Κασίρα.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἔκκληση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς «Γιά νέα δουλιά, γιά νέες μάχες. Πρός τούς ἐργάτες καί ἐργάτριες ὅλων τῶν χωρῶν».

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Φ. Χέκκερτ γιά τό πρόβλημα τῆς συνένωσης τῶν κομμουνιστικῶν στελεχῶν καί ὁμάδων πού διαγράφηκαν ἀπό τά γερμανικά συνδικάτα.

Ἰούλης, 18. Ὁ Λένιν γράφει χαιρετιστήριο πρός τό Ι Διεθνές συνέδριο τῶν ἐπαναστατικῶν ἐπαγγελματικῶν καί παραγωγικῶν Ἑνώσεων.

Ἰούλης, 19. Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τόν Μ. Ι. Καλίνιν καί τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ γιά βοήθεια τῶν λιμοκτονούντων τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα τῶν μέτρων γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας καυσίμων κ.ἄ.

Ἰούλης, 20. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Σ. Σαΐντ-Γκαλίεφ γιά τό ζήτημα τῶν αὐτόνομων Δημοκρατιῶν τῆς ΣΟΣΔΡ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα (στή γερμανική γλώσσα) πρός τά μέλη τῆς γερμανικῆς ἀντιπροσωπείας στό Ι Διεθνές συνέδριο τῶν ἐπαγγελματικῶν καί παραγωγικῶν ἑνώσεων Ρ. Μύλλερ καί Γκ. Μάλτσαν σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου γιά τά συνδικάτα στή Γερμανία.

Ἰούλης, 21. Ὁ Λένιν μέ σημείωμά του πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ προτείνει διορθώσεις στό προσχέδιό του τῶν θέσεων τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐφαρμογή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Ἰούλης, 22. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τή Γενική Διεύθυνση ἀνθρακοβιομηχανίας γιά τήν ἀγορά σκαπτικῶν μηχανῶν ἀπό τό ἐξωτερικό.

Ἰούλης, 23. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τή χορήγηση 12 ἑκατομμυρίων χρυσῶν ρουβλιῶν μέ σκοπό τήν

προμήθεια σπόρων γιά τά λιμοκτονοῦντα κυβερνεῖα καί γιά ἄλλα ζητήματα.

Ἰούλης, 25. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τηλεφωνικά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚΡ (μπ)) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν «Ἔκκληση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΙΙ Διεθνοῦς σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς Γεωργίας».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν μέ τήν πρόταση νά ψηφίσει τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀπόφαση γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς προετοιμασίας ἐπιφυλλίδας καί τή λήψη ἄλλων μέτρων ξεσκεπάσματος τῶν γεωργιανῶν μενσεβίκων.

Ἰούλης, 26. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν κατανομή σιτηρῶν ἀνάμεσα στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη κ. ἄ.

Ἰούλης, 27. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τήν Κ. Τσέτκιν πρίν τήν ἀναχώρησή της στή Γερμανία σχετικά μέ τά ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί γιά τούς τρόπους ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεών του στή Γερμανία.

Ἰούλης, 28. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ γιά τή συζήτησή του μέ τήν Κ. Τσέτκιν καί ἐκφράζεται ὑπέρ τῆς ὑποστήριξης ἀπό τούς κομμουνιστές τῆς ἕνωσης ὅλων τῶν ἐργατῶν τῆς Γερμανίας στόν ἀγώνα τους ἐνάντια στήν ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου.

Ὁ Λένιν γράφει πρόταση στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ὑποστηριχτοῦν οἱ θέσεις τοῦ Γραφείου Σιβηρίας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Σιβηρίας «Γιά τίς μορφές ὀργάνωσης τῶν σοβιετικῶν ὀργάνων τῆς Σιβηρίας καί τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων Σιβηρίας», στίς ὁποῖες τεκμηριωνόταν ἡ ἀνάγκη τῆς ὕπαρξης περιφερειακῶν κέντρων (διοικητικῶν καί κομματικῶν) συγκροτημένων μέ βάση τήν ἀρχή τοῦ διορισμοῦ.

Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἀκύρωση τοῦ διορισμοῦ τοῦ Λ. Ντ. Τρότσκι στή δουλιά τοῦ ἐπισιτισμοῦ στήν

Οὐκρανία καί γιά τή χρησιμοποίηση τοῦ στρατοῦ σέ οἰκονομικές δουλιές.

Ἰούλης, 29. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ ΠΓ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν παράδοση τοῦ φόρου σέ εἶδος στήν Οὐκρανία.

Αὔγουστος, 1. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Ι. Μιάσνικοφ σχετικά μέ τήν ὕπαρξη μιᾶς σειρᾶς ἐσφαλμένων θέσεων στό ἄρθρο του «Φλέγοντα ζητήματα», ἐκφράζει τήν ἐπιθυμία νά συζητήσει μαζί του καί τόν παρακαλεῖ, ἐπειδή στό ἄρθρο δέν εἶναι ξεκαθαρισμένο ποιά «ἐλευθερία Τύπου» ζητάει ὁ Μιάσνικοφ, νά τοῦ γράψει γι' αὐτό.

Αὔγουστος, 2. Ὁ Λένιν γράφει ἔκκληση πρός τό παγκόσμιο προλεταριάτο νά βοηθήσει τόν λιμοκτονούντα λόγω τῆς σιτοδείας πληθυσμό τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Ὁ Λένιν γράφει ἔκκληση πρός τούς ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας νά βοηθήσουν τούς λιμοκτονοῦντες ἐργάτες καί ἀγρότες τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λ. Κ. Μάρτενς, μέ τό ὁποῖο προτείνει τό κείμενο τηλεγραφήματος πρός τόν ἀμερικανικό «Σύλλογο Τεχνικῆς βοήθειας στή Σοβιετική Ρωσία».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Β. Ἀντοράτσκι μέ τό ὁποῖο τοῦ δίνει συμβουλές σχετικά μέ τή δουλιά τῆς προετοιμασίας γιά τήν ἔκδοση τῆς συλλογῆς: Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. «Γράμματα. Θεωρία καί πολιτική στήν ἀλληλογραφία τοῦ Μάρξ καί Ἔνγκελς».

Αὔγουστος, 3. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητεῖται τό θέμα γιά τόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα ὥς τή νέα ἐσοδεία κ. ἄ.

Αὔγουστος, 5. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Ι. Μιάσνικοφ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 7 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Λένιν συζητάει μέ τό μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπιτροπῆς δημοσίων ἔργων μηχανικό Γκ. Ντ. Τσιουρούπα γιά τήν κατάσταση πραγμάτων στήν ἐπιτροπή.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν πρόεδρο τῆς ΚΕ τοῦ

συνδικάτου οἰκοδόμων Τ. Β. Σαπρόνοφ γιά τήν ἀνάγκη παροχῆς βοήθειας στή δουλιά τοῦ μέλους τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπιτροπῆς δημοσίων ἔργων μηχανικό Γκ. Ντ. Τσιουρούπα.

Αὔγουστος, 8. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν πρωϊνή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται ἡ πρόταση τοῦ Χ. Γκ. Ρακόβσκι γιά τήν αὔξηση τῆς ποσότητας τῶν νομισμάτων στήν Οὐκρανία, τά ζητήματα παραβίασης τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τό μέλος τῆς ΚΕ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ, τῶν σχέσεων μέ τή Ρουμανία κ. ἄ.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή βραδυνή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ὁ Λένιν, στή συζήτηση τοῦ θέματος σχετικά μέ τά μέτρα πάλης ἐνάντια στήν πείνα καί τό φόρο σέ εἶδος, γράφει πρόταση γιά τήν ἀνάγκη νά ὀργανωθεῖ σύσκεψη στρατιωτικῶν στελεχῶν — μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, πού βρίσκονται στή Μόσχα, γιά νά πάρουν μέτρα σχετικά μέ τήν πάλη ἐνάντια στήν πείνα· κάνει ὑπολογισμούς γιά τήν εἴσπραξη τοῦ φόρου σέ εἶδος στήν Οὐκρανία. Ὁ Λένιν γράφει προτάσεις στά συμπεράσματα τοῦ Φ. Ε. Τζερζίνσκι γιά τήν κατάσταση στίς συγκοινωνίες. Στή συνεδρίαση ἐπίσης συζητοῦνται τά θέματα γιά τήν ἀποστολή τοῦ Μ. Ι. Καλίνιν στά λιμοκτονοῦντα κυβερνεῖα, γιά τή σύνθεση τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) κ.ἄ.

Αὔγουστος, 9. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι μέ τό ὁποῖο τόν προτρέπει νά συμφωνήσει νά πάει γιά θεραπεία στό ἐξωτερικό.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν κοινή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· μιλάει πάνω στό θέμα γιά τίς παραβάσεις τῆς κομματικῆς πειθαρχίας τοῦ μέλους τῆς ΚΕ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ, προτείνει τή διαγραφή τοῦ Σλιάπνικοφ ἀπό τήν ΚΕ καί ἀπό τό Κόμμα.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν πρωϊνή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται «Οἱ θέσεις γιά τήν ἐφαρμογή τῶν ἀρχῶν τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς».

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή βραδυνή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου ἐγκρίνεται ἡ πρόταση τοῦ Λένιν σχετικά μέ τή δουλιά τοῦ Λ. Ντ. Τρότσκι. Στήν ὁλομέλεια συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς κατάστασης τοῦ στρατοῦ, τά οὐκρανικά ζητήματα, τό θέμα σχετικά μέ τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» κ. ἄ. Ἡ ὁλομέ-

λεια, ἀφοῦ συζήτησε τή δήλωση τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν νά ἀπαγορευτεῖ στόν Β. Ι. Λένιν νά δουλεύει ἐντατικά λόγω τῆς ἀρώστιας του, παίρνει ἀπόφαση: «Ὑποχρεώνεται ὁ σύντρ. Λένιν νά συνεχίσει τήν ἄδειά του ἀκριβῶς μέχρι τότε καί μέ τούς ὅρους πού θά τούς καθορίσει ὁ γιατρός (καθηγητής Γκετιέ) καί νά παίρνει μέρος σέ ἐκεῖνες τίς συνεδριάσεις (κρατικές ἤ κομματικές), καθώς ἐπίσης καί σέ ἐκείνη τή δουλιά, πού ἀπό τά πρίν θά ὑπάρχει ἐπίσης ἔγκριση τῆς γραμματείας τῆς ΚΕ».

Αὔγουστος, 12. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα πρός τά καθοδηγητικά ὄργανα τῆς Σιβηρίας γιά τήν κανονική ἀποστολή δρομολογίων μέ σιτηρά στή Μόσχα.

Αὔγουστος, 13. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Τόμας Μπέλλ, ἀντιπρόσωπο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἀγγλίας στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Αὔγουστος, 14. Ὁ Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τούς γερμανούς κομμουνιστές».

Αὔγουστος, 16. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν διευθυντή τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς Π. Ι. Ποπόφ γιά τήν ὀργάνωση τῆς τρέχουσας βιομηχανικῆς καί ἀγροτικῆς στατιστικῆς.

Αὔγουστος, 20. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Νέοι καιροί, παλιά λάθη μέ νέα μορφή».

Αὔγουστος, 22. Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ μέ τήν παράκληση νά ἀναζητήσει στήν Πετρούπολη τόν πρόλογο πού ἔχει στείλει γιά τό βιβλίο του στή γερμανική γλώσσα «Ὁ ἰμπεριαλισμός ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ», τονίζει τήν ἀνάγκη πλατιᾶς προπαγάνδισης στόν Τύπο τοῦ ἐξωτερικοῦ καί κυρίως στόν κομμουνιστικό τῆς βοήθειας πρός τούς λιμοκτονοῦντες τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Αὔγουστος, 23. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν ἑνώσεων ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν τῶν κυβερνείων καί σχετικά μέ ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 24. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τή δουλιά τοῦ Τμήματος διαφώτισης τῆς ΚΕ καί γιά τή συγκρότηση οἰκονομικοῦ γραφείου τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 24, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 28 Αὐγούστου. Ὁ Λένιν διαβάζει τό τυπογραφικό δοκίμιο τοῦ ἄρθρου του «Νέοι καιροί, παλιά λάθη μέ νέες μορφές», κάνει διορθώσεις καί δίνει ἐντολή νά σταλεῖ ἐπειγόντως στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα».

Αὔγουστος, 25. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος.

Αὔγουστος, 26. Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν παραπομπή τοῦ βαρώνου Οὔνγκερν στό στρατοδικεῖο.

Αὔγουστος, 27. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Μικρό ΣΛΕ γιά τήν ἀνάγκη νά συγκροτηθεῖ ἐπιτροπή ἐπεξεργασίας τοῦ ζητήματος μή χειροτέρευσης τῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν ὅταν ἐφαρμοστεῖ ἡ πληρωμή γιά τήν ἐξυπηρέτηση.

Αὔγουστος, 31. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τή Γενική Διεύθυνση ὑδροτύρφης στόν μηχανικό Ρ. Ε. Κλασσόν γιά τήν ἀνάγκη ἐλέγχου τῆς ἐφεύρεσης πού ἀφορᾶ τήν ἀποξήρανση τῆς τύρφης μέ ἐργοστασιακό τρόπο.

Σεπτέμβρης, 1. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν διευθυντή τῆς ΚΔΣ Π. Ι. Ποπόφ μέ ὁδηγίες γιά τήν ὀργάνωση τῆς τρέχουσας στατιστικῆς.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» γιά τά βασικά καθήκοντα τῆς ἐφημερίδας σάν ὀργάνου τοῦ ΣΕΑ στό φώτισμα τῶν διαφόρων προβλημάτων οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας.

Ὁ Λένιν παίρνει δῶρο ἀπό πέρσες βιοτέχνες δυό πορτραῖτα του, πού ὕφανε ἕνας πέρσης βιοτέχνης, κομμουνιστής, γράφει σημείωμα μέ τό ὁποῖο ἐπιβεβαιώνει τή λήψη τοῦ δώρου καί τό στέλνει στόν Α. Σ. Ἐνουκίτζε μέ τήν παράκληση νά τό προωθήσει ἐκεῖ πού χρειάζεται.

Νωρίτερα ἀπό τίς 2 Σεπτέμβρη.	Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ γιά τό ζήτημα τῆς κατασκευῆς καί δοκιμῆς μεγαφώνων καί ραδιοφώνων.
Σεπτέμβρης, 2.	Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων Β. Σ. Ντοβγκαλέβσκι μέ τήν παράκληση νά παρουσιάσει στοιχεῖα γιά τή δουλιά τοῦ ραδιοσταθμοῦ τῆς Μόσχας καί γιά τήν κατάσταση πού ἐπικρατεῖ στήν παραγωγή ραδιοφώνων καί μεγαφώνων.
	Στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ψηφίζεται σχέδιο ἀπόφασης γραμμένο ἀπό τόν Λένιν σχετικά μέ τήν ὀργάνωση ἀπολογισμοῦ τῶν ἐράνων πού κάνουν οἱ ἐργάτες τῆς Εὐρώπης γιά βοήθεια τῶν λιμοκτονούντων τῆς Ρωσίας.
Σεπτέμβρης, 3.	Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ μέ τήν παράκληση νά τόν ἐνημερώνουν καί νά τοῦ ἀνακοινώνουν συστηματικά γιά τήν πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς ἐξαγωγῶν τοῦ ΣΕΑ, καθώς ἐπίσης καί τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑδροτύρφης, δίνει ἐντολή γιά τή σωστή ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς τῆς Διεύθυνσης ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ.
	Ὁ Λένιν γράφει πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι γιά τά μέτρα καταπολέμησης τῆς γραφειοκρατίας.
	Ὁ Λένιν στέλνει γράμμα πρός τόν γραμματέα τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μέ τήν παράκληση νά τοῦ κάνουν γνωστά τά στοιχεῖα τῆς πορείας τοῦ ἐράνου τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ γιά τή βοήθεια τῶν λιμοκτονούντων τῆς Ρωσίας.
Σεπτέμβρης, 4.	Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀπ' ἀφορμή τήν ἀξίωση τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς βοήθειας τῶν λιμοκτονούντων τῆς Ρωσίας μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ζ. Νουλάνς νά καθιερωθεῖ ἔλεγχος ἀπό εἰδική ἐπιτροπή γιά τή διανομή τῶν τροφίμων.
Σεπτέμβρης, 5.	Ὁ Λένιν μέ γράμμα του πρός τό Τμῆμα στατιστικῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) δίνει ἐντολή νά ὀργανωθεῖ ἀπογραφή τῶν καθοδηγητικῶν στελεχῶν τοῦ Κόμματος πού δουλεύουν στό διοικητικό μηχανισμό.
	Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ

τῆς ψήφισης σχεδίων ἀποφάσεων τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν ἱκανοποίηση τῆς αἴτησης τοῦ Γραφείου Σιβηρίας νά ἀφήσουν τόν βαρῶνο Οὔνγκερν στή Σιβηρία γιά ἀνακρίσεις καί τήν παραπομπή του στό δικαστήριο καί γιά τό ζήτημα σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τῆς ὁμάδας τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς συνδιάσκεψης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑνιαίου Συνδικάτου ἐργαζομένων στίς σιδηροδρομικές καί ὑδάτινες μεταφορές κ. ἄ.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Π. Ι. Ποπόφ γιά τή δουλιά τῆς ΚΔΣ στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Σεπτέμβρης, 5 ἤ 6. Ὁ Λένιν γράφει συμπληρώσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τίς ὁδηγίες στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ σχετικά μέ τήν ἐλάττωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων πού ἐφοδιάζονται ἀπό τό κράτος καί γιά τή δημιουργία ἀποθεμάτων σιτηρῶν.

Σεπτέμβρης, 6. Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τή Γενική Διεύθυνση καυσίμων γιά τόν ἐφοδιασμό μέ κάρβουνο τῶν ἔργων τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα.

Σεπτέμβρης, 7. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό ἀπόθεμα χρυσοῦ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα πρός τό ἐργοστάσιο τῆς Κολόμνα σχετικά μέ τήν ἔκτακτη ἐκτέλεση ὅλων τῶν παραγγελιῶν γιά ἔργα τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς σχετικά μέ τή Γενική Διεύθυνση ὑδροτύρφης.

Σεπτέμβρης, 8. Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τό προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν ἔργων τοῦ Βόλχοφ μέ χρηματικά μέσα.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ἔγκρισης ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή βελτίωση τῆς ἐσωτερικῆς ὀργάνωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν κ. ἄ.

Σεπτέμβρης, 10. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα πρός τήν ΚΕΕ τῆς Δημοκρατίας τῆς Κιργιζίας μέ τήν ἐντολή νά μή σταματή-

σουν οἱ ἐργασίες στά ὀρυχεῖα τοῦ Ρίντερ μέχρι νεότερης διαταγῆς τοῦ ΑΣΛΟ.

Ἀνάμεσα στίς 11 καί 17 Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν διευθυντή τῶν ὀρυχείων τοῦ Ρίντερ Ε. Φ. Ντομνένκο γιά τήν πορεία τῶν ἀνορθωτικῶν ἐργασιῶν τῶν ὀρυχείων.

Σεπτέμβρης, 12. Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ἔργων τῆς Κασίρα μέ σιτηρά γιά ζωοτροφές.

Ὁ Λένιν γράφει ἐντολή πρός τόν διευθυντή τοῦ ἠλεκτρολογικοῦ τμήματος τοῦ ΑΣΛΟ Ν. Ν. Βάσκοφ γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ἔργων τῆς Κασίρα μέ ἠλεκτροτεχνικά ὑλικά.

Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο τηλεγραφήματος πρός ὅλες τίς οἰκονομικές συσκέψεις τῶν περιοχῶν καί κυβερνείων γιά τήν ἀνάγκη ἐλάττωσης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων καί ἱδρυμάτων πού ἐφοδιάζονται ἀπό τό κράτος.

Σεπτέμβρης, 13. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐλεύθερη πώληση τῶν βιβλίων πού φυλάγονται στίς ἀποθῆκες τῆς Μόσχας.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ὑγιεινῆς Ν. Α. Σεμάσκο μέ τήν παράκληση νά τοῦ δόσει στοιχεῖα γιά τήν κατάσταση στίς λουτροπόλεις τῆς Κριμαίας καί τοῦ Καυκάσου καί νά τοῦ ἀνακοινώσει γιά τούς τρόπους ἐλέγχου τῆς κατάστασης πραγμάτων στίς λουτροπόλεις αὐτές.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Κατά τή συζήτηση, ἀναφορικά μέ τήν κατάσταση στή Διεύθυνση Βιοτεχνίας τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας, κάνει πρόταση νά ὑπογραφεῖ σύμβαση ἀνάμεσα στό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο καί στό προεδρεῖο τοῦ Σοβιέτ Μόσχας πού γίνεται δεκτή ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά θέματα τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους, τῆς προσεχοῦς συνδιάσκεψης τοῦ Κόμματος, τῆς ἑπόμενης ὁλομέλειας τῆς ΚΕ, οἱ ὑποθέσεις τοῦ Τουρκεστάν, τό ζήτημα τῆς ἐπιχορήγησης χρυσοῦ νομίσματος γιά τίς παραγγελίες ἀπό τό ἐξωτερικό τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑδροτύρφης, τοῦ χρυσοῦ ἀποθέματος κ. ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Α. Ἰόφφε, ὁ ὁποῖος στάλθηκε στό Τουρκεστάν, μέ βάση τήν ἀπόφαση τῆς 3 Αὐγούστου 1921 τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, μέ ὁδηγίες γιά τήν εἰσήγησή του στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς πολιτικῆς στό Τουρκεστάν καί μέ τήν παράκληση νά δόσει ἰδιαίτερη προσοχή στό ζήτημα τῆς ὑπεράσπισης τῶν συμφερόντων τῶν τοπικῶν ἐθνοτήτων καί τῆς ἀπόκτησης τῆς ἐμπιστοσύνης τους, πράγμα πού ἔχει διεθνή σημασία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνταν ἡ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς πού καθορίστηκε ἀπό τό ΣΛΕ στίς 9 τοῦ Σεπτέμβρη 1921 σχετικά μέ τήν ἐκχώρηση τοῦ Οὔρκαρτ, τό θέμα γιά τήν τροποποίηση τῶν ἄρθρων 8 καί 9 τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ ἀπό τίς 23 Αὐγούστου 1921 σχετικά μέ τό μονοπώλιο τοῦ ἅλατος, οἱ θέσεις γιά τή μισθολογική πολιτική καί ἄλλα ζητήματα.

Σεπτέμβρης, 14. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ἀνακοινώνει τήν πρόταση γιά νά συγκροτηθεῖ τράστ ὀρυχείων τοῦ Ρίντερ, τοῦ Ἐκιμπαστούζ καί ἄλλων καί γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα αὐτό καί γιά τό ζήτημα τοῦ χρυσοῦ ἀποθέματος. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς Κρατικῆς τράπεζας, τῆς Κρατικῆς Ὑπηρεσίας ἐνσήμων καί χαρτονομίσματος κ. ἄ.

Σεπτέμβρης, 15. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) Β. Μ. Μόλοτοφ, ὅπου προτείνει νά δημοσιευτεῖ σχέδιο ἐγκυκλίου τῆς ΚΕ γιά τόν τρόπο χορήγησης συστατικῶν γραμμάτων ἀπ' ἀφορμή τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ἀναφορικά μέ τήν πρόταση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν γιά τήν ἀναβολή τῶν διαπραγματεύσεων σχετικά μέ τά ἐξωτερικά χρέη.

Σεπτέμβρης, 16. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα γιά τίς συνεδριάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, γιά τό χρυσό ἀπόθεμα, τό σχέδιο συμφωνίας τῆς ΚΔΣ τῆς ΣΟΣΔΡ μέ τό ΚΓΣ τῆς Οὐκρανίας κ. ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας· κάνει εἰσήγηση γιά τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισης τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κρατικοῦ Θησαυροφυλακείου σάν ἐξαιρετικά ἐπειγόντων καί ἄμεσης προτεραιότητας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό ζήτημα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὁμαδικοῦ ἐφοδιασμοῦ, ἡ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς πού καθορίστηκε ἀπό τό ΣΛΕ γιά τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῆς ἐκδοτικῆς δουλιᾶς, ἡ εἰσήγηση τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης καυσίμων γιά τήν κατάσταση τῆς βιομηχανίας γαιανθράκων στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία καί σχετικά μέ τά μέτρα γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς κάρβουνου, τά ζητήματα τῶν ἔργων τοῦ Βόλχοφ, τῆς ὀργάνωσης τῆς κοινωνικῆς δουλιᾶς σχετικά μέ τά καύσιμα γιά τούς λιμοκτονοῦντες τῆς περιοχῆς Βόλγα.

Σεπτέμβρης, 17. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος σέ σύσκεψη ἀντιπροσώπων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν γιά τό ζήτημα τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων καί κρατάει σημειώσεις.

Σεπτέμβρης, 19. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ἀπ' ἀφορμή τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τόν τρόπο ἐλάττωσης τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί γιά ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ ἀντιπροσώπους ὁμάδας ἀμερικανῶν ἐργατῶν πού ἦρθαν στή Ρωσία, κρατάει σημειώσεις τῆς συζήτησης καί γράφει γράμμα πρός τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) Β. Β. Κούιμπισεφ, σχετικά μέ τήν ὀργάνωση παραγωγικῆς παροικίας γιά τούς ἐργάτες αὐτούς στό Κουζμπάς.

Σεπτέμβρης, 20. Ὁ Λένιν γράφει κύριο ἄρθρο γιά τήν ἐφημερίδα «Πράβντα» — «Ἡ ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος».

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Νόβγκοροντ Β. Ρ. Πάκουν γιά τήν ἐπισιτιστική κατάσταση στό κυβερνεῖο, γιά τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας, γιά τή λουτρόπολη Σταρορούσκι.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τό ζήτημα τῆς κατάστασης στήν κομματική ὀργάνωση Πετρούπολης.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, ὅπου συζητεῖται ἡ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς πού καθορίστηκε ἀπό τό ΣΛΕ στίς 3 τοῦ Ἰούλη 1921 γιά τήν ἐξέταση τῶν ζητημάτων τῆς γενικῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς, τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς δημιουργίας ἐφεδρικοῦ ἐπισιτιστικοῦ ἀποθέματος καί ἄλλα ζητήματα.

Σεπτέμβρης, 21. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), μπαίνει στήν ἐπιτροπή γιά τό ζήτημα τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό πολωνικό ζήτημα, τό ζήτημα τῆς ἔκδοσης ἐξωκομματικῆς γαλλικῆς ἐφημερίδας στή Μόσχα κ. ἄ.

Σεπτέμβρης, 22. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ὑποχρεώσεων τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν πού ἔρχονται στή Ρωσία.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τό ζήτημα τῆς ἀποστράτευσης τοῦ στρατοῦ κ. ἄ.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Α. Μ. Γκόρκι γιά τήν ἔκδοση ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν τῶν ἐπιστημόνων τῆς Πετρούπολης καί κρατάει σημειώσεις.

Σεπτέμβρης, 23. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ἐπικύρωσης ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τό ζήτημα τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης κ. ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Ντ. Μπ. Ριαζάνοφ, πού βρίσκεται στή Γερμανία, μέ τό ὁποῖο ὑποστηρίζει τήν παράκληση τοῦ Β. Β. Ἀντοράτσκι γιά τή συγκέντρωση ὅλων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης Β. Α. Ἀβανέσοφ γιά τήν ἀναβλητικότητα καί τόν μή κανονικό ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα τῶν ἔργων τῆς Κασίρα καί προτείνει νά γίνουν ἀνακρίσεις καί νά ἀσκηθεῖ δίωξη κατά τῶν ὑπαιτίων.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ Π. Α. Μπογκντάνοφ σχετικά μέ τίς ἀμερικανικές μηχανές γιά τή γρήγορη κατασκευή τῶν δημοσίων ὁδῶν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, όπου συζητεῖται τό ζήτημα τοῦ τρόπου ἐπισιτιστικοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς πολιτοφυλακῆς, τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τό κρατικό δάνειο σιτηρῶν, τά ζητήματα τῆς μεταφορᾶς τῶν ἀποστρατευμένων, τῶν τμημάτων ἐργασίας, τῆς ἄρδευσης τῆς στέππας τοῦ Μουγκάνσκ κ. ἄ.

Σεπτέμβρης, 24. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν πρόεδρο τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ Α. Σ. Κισελιόφ, τόν ἐπιστήμονα-γεωγράφο Ν. Ν. Μπαράνσκι, τόν ἐπιστήμονα-φυσιολόγο Α. Π. Πινκέβιτς καί μέ ἄλλα πρόσωπα.

Νωρίτερα ἀπό τίς 26 Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν ἀναθέτει στόν διευθυντή Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ Ν. Π. Γκορμπουνόφ τήν παρακολούθηση τῆς πορείας τῶν ἐργασιῶν γιά τήν ἐπισκευή καί ἀνακαίνιση τοῦ κτιρίου τοῦ Μεγάλου θεάτρου τῆς Μόσχας.

Σεπτέμβρης, 26. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε μέ τήν παράκληση νά καλέσει σύσκεψη γιά τό ζήτημα τοῦ αὐτοτελοῦς ἐμπορίου τῆς βιομηχανίας πετρελαίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν (Ἀζ-νέφτ) μέ τό ἐξωτερικό καί νά ὑποβάλει τίς προτάσεις του στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ στίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1921.

Σεπτέμβρης, 27. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν προϊστάμενο τῆς διεύθυνσης ΚΔΕ (Κεντρική Διεύθυνση ἐφοδιασμοῦ) τοῦ ΑΣΛΟ Ι. Κ. Ἐζόφ γιά τά μέτρα βελτίωσης τῆς κατάστασης στόν τομέα τῶν ἀποθηκῶν καί τῆς πάλης ἐνάντια στίς καταχρήσεις καί στή γραφειοκρατία.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ι. Β. Στάλιν «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν καθηκόντων τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, τῆς κατανόησής τους καί τῆς ἐκπλήρωσής τους».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, όπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή μεταβίβαση στή δικαιοδοσία τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνιῶν τῶν τεχνικῶν ἔργων τῆς διώρυγας Βόλγα-Κασπίας, τό ζήτημα γιά τόν τρόπο καί τό χρόνο πού θά μπεῖ σέ κυκλοφορία τό νέο ρούβλι καί γιά τή σχετική δημοσίευση κ. ἄ.

Σεπτέμβρης, 28. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου

Ἐργασίας καί Ἄμυνας. Κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνδικάτου τῶν ἐργαζομένων στή βιομηχανία καυσίμων γιά τήν κατάσταση στόν τομέα τῶν καυσίμων στούς σιδηροδρόμους, ἀποφασίζεται νά συγκληθεῖ σύσκεψη μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν γιά τήν ἐπεξεργασία μέτρων βελτίωσης τῆς δουλιᾶς στόν τομέα τῶν καυσίμων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό ζήτημα τῆς κατάργησης τῶν προκαταρκτικῶν ἐπιθεωρήσεων τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας καί τῆς κυκλοφορίας ὑλικῶν, οἱ εἰσηγήσεις τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου γιά τό ἐτήσιο σχέδιο ἐπισιτισμοῦ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τό κρατικό σχέδιο ἐφοδιασμοῦ κ. ἄ.

Σεπτέμβρης, 29. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), δπου ἐγκρίνεται τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό δυνάμωμα τῆς δουλιᾶς τῶν ἐξαγωγῶν, συζητεῖται τό ζήτημα τοῦ διπλωματικοῦ ἀρχείου κ. ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ γιά τή θεμελιακή καί πρακτική σημασία τῆς ὑποδειγματικῆς δουλιᾶς μιᾶς σειρᾶς σοβχόζ πού ὑπάγονται στή Γενική Διεύθυνση ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν καί βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Δημοκρατίας καί γιά τήν ἀνάγκη ἐπείγουσας προετοιμασίας τοῦ ζητήματος παροχῆς βοήθειας πρός αὐτά.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι γιά τό ζήτημα τῆς παροχῆς βοήθειας πρός τά λιμοκτονοῦντα κυβερνεῖα.

Σεπτέμβρης, 30. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς πού καθορίστηκε ἀπό τό ΣΕΑ γιά τό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν σιδηροδρόμων μέ καύσιμα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, δπου συζητοῦνται: τό σχέδιο κατανομῆς τῶν ἀποθεμάτων σιτηρῶν (σιταριοῦ καί ἀλεύρων) γιά τό 1921-1922, ἡ εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΕΑ γιά τά μέτρα συγκρότησης καί ἀνόρθωσης τῆς πετρελαιοβιομηχανίας τοῦ Μπακοῦ, τοῦ Γκρόζνι καί τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας τοῦ Ντονιέτσκ, ἡ εἰσήγηση τοῦ Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε γιά τό ζήτημα τῆς ὑπογραφῆς συμφωνίας ἐκχώρησης τῶν δασῶν τοῦ Μπζίμπ, ἡ εἰσήγηση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης Ἀγροτικῆς Οἰκονομίας τοῦ ΑΣΛΟ γιά τά ἐγγειοβελτιωτικά ἔργα στά σοβχόζ τοῦ κυβερνείου Μόσχας καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Ἐπιτροπή ξένης φιλο-

λογίας τοῦ ΣΛΕ γιά τή συγκέντρωση σέ είδικές βιβλιοθήκες ὅλων τῶν νεότατων τεχνικῶν καί ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν καί βιβλίων τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς περιόδου 1914-1921 καί τήν ὀργάνωση τῆς κανονικῆς παραλαβῆς ὅλων τῶν περιοδικῶν ἐκδόσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ὀχτώβρης, 3. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα τῆς ἡμέρας τῶν συνεδριάσεων τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) κ. ἄ.

Ὀχτώβρης, 4. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τήν ΚΔΣ στόν Π. Ι. Ποπόφ σχετικά μέ τήν ἔκδοση γιά πλατιά κυκλοφορία τῶν προκαταρκτικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ΣΟΣΔΡ σέ σύγκριση μέ τήν προπολεμική Ρωσία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται ἡ εἰσήγηση τῆς Δημοσιονομικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΛΕ γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, τό σχέδιο διατάγματος τοῦ ΣΛΕ καί τῆς ΠΚΕΕ γιά τήν ἵδρυση Κρατικῆς τράπεζας τῆς ΣΟΣΔΡ κ. ἄ.

Ὀχτώβρης, 7. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς Διεύθυνσης καυσίμων Μόσχας μέ τρόφιμα, ζωοτροφές καί χαρτονομίσματα, ἡ εἰσήγηση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνιῶν τοῦ ΑΣΛΟ, γιά τά μέτρα αὔξησης τῆς παραγωγῆς πυρίμαχων πλίνθων, τό ζήτημα γιά τόν τρόπο διάθεσης τοῦ χρυσοῦ ἀποθέματος κ. ἄ.

Ὀχτώβρης, 8. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό προεδρεῖο τοῦ VIII Πανρωσικοῦ συνεδρίου ἠλεκτροτεχνίας.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στήν πρωϊνή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τῆς δημοσιονομικῆς κατάστασης τῆς πόλης Μόσχας, οἱ θέσεις τῶν Λ. Μ. Χιντσούκ, Μ. Ι. Φρούμκιν καί Ε. Α. Πρεομπραζένσκι γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί τό συνεταιρισμό, ἡ εἰσήγηση τοῦ Ε. Α. Πρεομπραζένσκι καί τοῦ Ν. Ν. Κρεστίνσκι γιά τή δημοσιονομική πολιτική, τό ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἀριθμητικῆς σύνθεσης τοῦ στρατοῦ κ. ἄ.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή βραδυνή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὑποβάλλει πρόταση

πάνω στό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τήν εἰσήγηση τοῦ Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τήν καταγραφή τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν καί τόν τρόπο κατανομῆς τους, ἡ ὁποία ἔγινε δεκτή ἀπό τήν ὁλομέλεια. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: ἡ εἰσήγηση τοῦ Π. Α. Ζαλούτσκι καί τοῦ Τ. Σ. Κριλόφ γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος, ἡ πληροφοριακή ἔκθεση γιά τήν Κομμουνιστική Διεθνή, τά ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς κατάστασης, τῆς Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τῶν συνδικάτων, τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ κ. ἄ.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), παίρνει πέντε φορές τό λόγο κατά τή συζήτηση τῶν προτάσεων τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν σχετικά μέ τή Δημοκρατία τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς (ΔΑΑ), γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἀνάθεση στόν Τσιτσέριν τῆς ἐπεξεργασίας ὁδηγιῶν τῆς ΔΑΑ.

Ὀχτώβρης, 10. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ Α. Σ. Κισελιόφ γιά τήν ἀνάγκη νά ἱκανοποιηθεῖ ἡ αἴτηση τοῦ οἰκονομικοῦ συμβουλίου τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοσνεσένσκ νά τούς προεξασφαλιστοῦν 40 χιλιάδες σιτηρέσια, παίρνοντας ὑπόψη τή σπουδαιότατη οἰκονομική καί πολιτική σημασία τῆς μεγάλης βιομηχανίας αὐτοῦ τοῦ κυβερνείου.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου ἐπικυρώνονται οἱ προτάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν κομματική ὀργάνωση Πετρούπολης· γράφει σχέδιο ὁδηγιῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τά ζητήματα τῆς παραχώρησης γαιῶν γιά καλλιέργεια ζαχαρότευτλων στήν Οὐκρανία, ἐπίσης σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἀσφάλιση τῶν ἐργατῶν, πού ἐγκρίνονται ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τοῦ ἀποθέματος ἐξαγωγῶν τῆς Οὐκρανίας, τῆς μετάβασης τοῦ Λ. Γκ. Ντέιτς στό ἐξωτερικό γιά τή διαλογή τοῦ ἀρχείου τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ κ. ἄ.

Ὀχτώβρης, 11. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν πρόταση νά λυθεῖ ἐπειγόντως τό ζήτημα τοῦ διορισμοῦ ἀντιπροσώπων γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ τήν Κίνα καί γιά τή συνδιάσκεψη τῆς ΔΑΑ καί τῆς Ἰαπωνίας.

Ὁ Λένιν γράφει πρόταση σχετικά μέ τό σχηματισμό ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐπείγουσα ἐξέταση τῆς πρότασης τῶν ἰταλικῶν τραπεζῶν νά χορηγήσουν στή Σοβιετική Ρωσία χρηματικό δάνειο καί γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν γενικῶν ἀρχῶν ἐγγυήσεων τῶν ἐξωτερικῶν δανείων.

Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τίς προτάσεις τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν πού πῆρε (γιά νά ψηφιστοῦν μέ τηλεφωνική συγκατάθεση) γιά τό ζήτημα τῶν διαπραγματεύσεων μέ τή Ρουμανία καί δηλώνει πώς εἶναι σύμφωνος μέ τίς προτάσεις αὐτές.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν τρόπο διάθεσης τοῦ χρυσοῦ ἀποθέματος, ἡ κατάσταση στό Μικρό ΣΛΕ καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀργότερα ἀπό τίς 11 Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν γράφει σημειώσεις στό περιθώριο τῆς ἐφημερίδας «Γιούζνι Μεταλλούργκ» τῆς 11 τοῦ Ὀχτώβρη 1921 σχετικά μέ τό Γιουγκοστάλ.

Ὀχτώβρης, 12. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ μέ σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό ζήτημα τῶν προτάσεων τοῦ Σ. Ροῦτγκερς.

Ἀνάμεσα στίς 12 καί 15 Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τοῦ ΣΛΕ σχετικά μέ τίς προτάσεις τοῦ Σ. Ροῦτγκερς.

Ὀχτώβρης, 13. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν πρόεδρο τῆς Ρωσοαμερικανικῆς βιομηχανικῆς συντεχνίας Σύντνεϋ Χίλμαν γιά τή βοήθεια τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν στήν οἰκονομική ἀνασυγκρότηση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Νωρίτερα ἀπό τίς 14 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο τοῦ ἄρθρου «Στήν τέταρτη ἐπέτειο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης».

Ὀχτώβρης, 14. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό διορισμό τοῦ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τοῦ Τουρκεστάν, ἡ ἔκθεση τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί τό συνεταιρισμό κ. ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Στήν τέταρτη ἐπέτειο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου

Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται ἡ εἰσήγηση τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου γιά τήν ἀνθρακοβιομηχανία τῶν Οὐραλίων καί Σιβηρίας, ἡ εἰσήγηση τῆς βασικῆς Ἐπιτροπῆς μεταφορῶν γιά τόν Ἰούνη-Αὔγουστο τοῦ 1921, ἡ εἰσήγηση γιά τήν πορεία ἐξαγωγῆς τροφίμων ἀπό τήν Οὐκρανία, ἡ εἰσήγηση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης καυσίμων σχετικά μέ τήν ἐξόρμηση τριῶν ἑβδομάδων γιά τά καύσιμα καί ἄλλα ζητήματα.

Ὀχτώβρης, 15.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)) ὑπέρ τῆς ψήφισης τοῦ σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν κομματική ὀργάνωση Πετρούπολης.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς φραξιονιστικῆς πάλης στό Μπακού καί στό Ἀζερμπαϊτζάν γράφει προτάσεις, οἱ ὁποῖες συμπεριλήφθηκαν στήν ἀπόφαση πού πῆρε τό Πολιτικό Γραφεῖο σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά ζητήματα τῆς ἀπάντησης στήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης Βρυξελλῶν, πού ἀπαιτοῦσε νά ἀναγνωρίσει ἡ Σοβιετική Ρωσία τά χρέη τῆς τσαρικῆς καί Προσωρινῆς κυβέρνησης, τῆς ἐλάττωσης τοῦ στόλου κ. ἄ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη.

Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο λόγου του στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης μέ θέμα: «Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική καί τά καθήκοντα τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης».

Ὀχτώβρης, 17.

Ὁ Λένιν γράφει γράμματα πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι σχετικά μέ τά πλεονεκτήματα τοῦ καλαμποκιοῦ καί τήν ἐξασφάλιση σπόρων καλαμποκιοῦ γιά τήν ἀνοιξιάτικη σπορά τοῦ 1922.

Ὁ Λένιν γροφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Οἰκονομικῶν Ν. Ν. Κρεστίνσκι μέ ὁδηγίες γιά τήν προετοιμασία καί τήν ἐφαρμογή τῆς νομισματικῆς μεταρύθμισης.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης μέ θέμα: «Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική καί τά καθήκοντα τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης».

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· κάνει ἀνακοίνωση γιά τήν ἀποσυμφόρηση τῆς Μόσχας· γράφει σχέδιο ἀπόφασης

γιά τίς ἐκχωρήσεις πού γίνεται ἀποδεκτό ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τοῦ Καυκάσου κ. ἄ.

Ὀχτώβρης, 18. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), μέ τό ὁποῖο ἐκφράζει τήν ἀντίθεσή του στίς προτάσεις τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν νά δηλώσει ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ὅτι ἀναγνωρίζει τά χρέη τῆς τσαρικῆς Ρωσίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητεῖται τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΕΑ γιά τή χρησιμοποίηση τῶν προϊόντων τῶν σοβιετικῶν καί ὁμαδικῶν νοικοκυριῶν πού ἐκπληρώνουν κρατικές παραγγελίες καί ἄλλα ζητήματα.

Ὀχτώβρης, 19. Ὁ Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τούς πολωνούς κομμουνιστές». Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό ζήτημα τῆς συμφωνίας μέ τήν ὁμάδα τοῦ Σ. Ροῦτγκερς καί τό στέλνει στόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), Β. Μ. Μιχάηλοφ μέ τήν παράκληση νά τό κοινοποιήσει σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν ἔγκριση τοῦ σχεδίου συμφωνίας μέ τήν ΑΡΑ (Διεύθυνση Ἀμερικανικῆς Βοήθειας) ἀναφορικά μέ τήν ὀργάνωση δεμάτων μέ τρόφιμα στή Ρωσία.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ μέ τήν πρόταση νά τοῦ στείλουν ἀμέσως στοιχεῖα καί τά ὑλικά σχετικά μέ τήν κατασκευή τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ (στή λίμνη τοῦ Ρούμπσκ).

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης γιά τή βελτίωση τῶν ὅρων διαβίωσης τῶν ἐπιστημόνων Α. Π. Πινκέβιτς σχετικά μέ τά ἀνώτερα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα τῆς Πετρούπολης καί γιά τήν ἔκδοση τῶν ἔργων τῶν ἐπιστημόνων τῆς Πετρούπολης.

Ὀχτώβρης, 20. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· κάνει πρόταση σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς συμφωνίας μέ τήν ὁμάδα τοῦ Σ. Ροῦτγκερς· κάνει εἰσήγηση γιά τό ζήτημα τῆς ὑπογραφῆς σύμ-

βασης ἐκχωρήσεων μέ τή φίρμα ΣΚΦ, παίρνει τό λόγο κατά τή συζήτηση τῶν ζητημάτων τῆς παράτασης τῆς ἄδειας τοῦ Φ. Ε. Τζερζίνσκι καί τῆς ἕνωσης τῶν ἐπιχειρήσεων βαμβακουργίας· γράφει σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τή συζήτηση τῆς αἴτησης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν νά συμπεριληφθοῦν ἀντιπρόσωποί του στό ΣΕΑ, στά περιφερειακά οἰκονομικά ὄργανα καί στά ὄργανα τῶν κυβερνείων μέ θετική ψῆφο. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισης τῶν χρεῶν κ. ἄ.

Ὀχτώβρης, 21. Ὁ Λένιν προετοιμάζει εἰσήγηση γιά τή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ σχετικά μέ τό σύστημα ὑποβολῆς ἀπολογισμῶν καί διαγραμμάτων γιά τό ΣΕΑ· γράφει προσχέδιο συλλογῆς διαγραμμάτων γιά τό ΣΕΑ.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· προτείνει νά δοθεῖ ἄδεια στούς Γ. Ε. Ρουτζουτάκ καί Ι. Τ. Σμίλγκα. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης ἡ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς σχετικά μέ τίς προτάσεις τῶν καπιταλιστῶν οὐδέτερων χωρῶν γιά ἐκχωρήσεις, τό ζήτημα γιά τήν ὀργάνωση διεύθυνσης βαμβακοβιομηχανίας κ. ἄ.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Γκ. Ντ. Τσουρούπα σχετικά μέ τήν ἔγγραφη ἀναφορά του γιά τό χρόνο ἔναρξης τῆς λειτουργίας τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας· ὑποβάλλει σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τά ἄροτρα «Φάουλερ»· κάνει εἰσήγηση σχετικά μέ τό σύστημα ὑποβολῆς ἀπολογισμῶν καί διαγραμμάτων γιά τό ΣΕΑ, ὕστερα ἀπό τήν ὁποία ψηφίζεται ἡ ἀπόφαση πού εἶχε γράψει ὁ ἴδιος. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα σχετικά μέ τήν ἀγορά ἀπό τό ἐξωτερικό τρακτέρ γιά τήν καλλιέργεια τῶν γαιῶν στίς λιμοκτονοῦσες περιοχές, γιά τήν παροχή ὑλικῶν καί μέσων γιά ἐγγειοβελτιωτικά ἔργα στό Μουγκάνι (στό Ἀζερμπαϊτζάν) κ. ἄ.

Ὀχτώβρης, 22. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγραφήματα πρός τόν Μπ. Σ. Στομονιάκοφ στό Βερολίνο ἀναφορικά μέ τίς προθεσμίες ἀποστολῆς ὑλικῶν γιά τόν ἠλεκτροσταθμό τῆς Κασίρα.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τοῦ διορισμοῦ ἀντιπροσώπου στόν Καναδά, ἡ αἴτηση τῶν Ν. Ὀσίνσκι καί Φ. Β. Λένγκνικ σχετικά μέ τή χορήγηση συναλλάγματος γιά τήν ἀγορά ἐργαλειομηχανῶν καί πριονιῶν γιά τό σοβχόζ «Λεσνίε πολιάνι» καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν δέχεται: τόν ἀντιπρόσωπο τῆς Ἀμερικανικῆς ἑνωμένης ἑταιρίας φαρμάκων καί χημικῶν παρασκευασμάτων Α. Γ. Χάμμερ· τόν πρόεδρο τῆς διεύθυνσης Γιουγκοστάλ Ι. Ι. Μεζλάουκ· τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων Β. Σ. Ντοβγκαλιέβσκι· τόν ἀντιπρόσωπο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Γκ. Γκ. Γιάγκοντα καί τόν πρόεδρο τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης βιομηχανίας τύρφης Ι. Ι. Ράντσενκο.

Ὁ Λένιν μέ τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια, τήν Μ. Ι. Οὐλιάνοβα καί τόν Μ. Ι. Καλίνιν παρακολουθοῦν τίς δοκιμές ἠλεκτρικοῦ ἀρότρου στόν πειραματικό σταθμό τοῦ Ἀνώτατου ζωοτεχνικοῦ ἰνστιτούτου Μόσχας (στό χωριό Μπουτίρσκ).

Ὀχτώβρης, 24. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ν. Α. Σεμάσκο μέ τήν παράκληση νά τοῦ ἀνακοινώσει τά ἀποτελέσματα τῆς ὀργάνωσης ἑβδομάδας ἐξυγίανσης τῶν κατοικιῶν καί ἀπαιτεῖ νά ἐπιτευχθεῖ ὑποδειγματική καθαριότητα στή Μόσχα.

Ὁ Λένιν γνωρίζεται μέ τό σχέδιο τῆς δήλωσης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης σέ ἀπάντηση τῆς ἀπόφασης τῆς συνδιάσκεψης τῶν Βρυξελλῶν, πού ἀπαιτοῦσε νά ἀναγνωρίσει ἡ Σοβιετική Ρωσία τά χρέη τῆς τσαρικῆς καί τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, κάνει σ' αὐτό διορθώσεις καί τίς στέλνει μέ σημείωμά του στόν Γκ. Β. Τσιτσέριν.

Ὀχτώβρης, 25. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι γιά τό ζήτημα τῆς ἐκμίσθωσης καί τῆς ἐκχώρησης στή γεωργία.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀνακριτή τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης Π. Ι. Ρόιζμαν γιά τήν πορεία τῶν ἀνακρίσεων σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τῆς μή ἐκπλήρωσης τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ γιά τά βενζινάροτρα «Φάουλερ».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τή στέρηση τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, γιά τήν ἐλεύθερη πώληση προϊόντων ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις πού δέν ἐφοδιάζονται ἀπό τό κράτος, ἡ εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τό σύστημα τῶν κρατικῶν συγκεντρώσεων πρώτων ὑλῶν, τό σχέδιο κανονισμοῦ τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου τῆς ΕΑΕ καί ἄλλα ζητήματα.

Ὀχτώβρης, 26. Ὁ Λένιν δέχεται: τόν πληρεξούσιο τοῦ ΣΛΕ γιά τίς

σιδηροδρομικές παραγγελίες ἀπό τό ἐξωτερικό Γ. Β. Λομονόσοφ· τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης ἀνθρακοβιομηχανίας στό Ντονμπάς Ν. Μπίτκερ.

Ὀχτώβρης, 27. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή διεύθυνση τῆς βαμβακοβιομηχανίας.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· κάνει ἀνακοίνωση γιά τή συμπληρωματική ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν ἐκχωρήσεων στήν ΣΚΦ. Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισης τῶν χρεῶν τῆς τσαρικῆς καί τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀποδέχεται τό σχέδιο ἀπόφασης πού ὑπέβαλε ὁ Γκ. Β. Τσιτσέριν μέ τίς τροποποιήσεις τοῦ Λένιν. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς σύγκλησης τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ κ. ἄ.

Ὀχτώβρης, 28. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) Β. Μ. Μιχάηλοφ μέ σχέδιο τηλεγραφήματος πρός τόν Λ. Μπ. Κράσιν στό Λονδίνο γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ τήν ἀμερικανική ἑταιρία οἰκοδομῶν «Φαουντέισον κόμπανι».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, δπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς παραγγελίας δεξαμενῶν στό ἐξωτερικό, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐνίσχυση τῆς παραγωγῆς γεωργικῶν μηχανῶν στό ἐργοστάσιο τοῦ Μπριάνσκ, ἡ εἰσήγηση τοῦ Ν. Ὀσίνσκι γιά τό σχέδιο σπορᾶς στίς περιοχές πού δέν εἶχαν καλή σοδειά, ἡ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐξασφάλιση τροφίμων, πρώτων ὑλῶν καί καυσίμων στά ἐργοστάσια πρωταρχικῆς σημασίας κ. ἄ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 29 Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο εἰσήγησης σχετικά μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική γιά τήν VII συνδιάσκεψη τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τοῦ κυβερνείου Μόσχας.

Ὀχτώβρης, 29. Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στήν VII συνδιάσκεψη τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τοῦ κυβερνείου Μόσχας «Ἡ νέα οἰκονομική πολιτική», κρατάει σημειώσεις ἀπό τίς δμιλίες, συντάσσει δελτίο τῶν σημειωμάτων πού ὑποβλήθηκαν, ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο.

Όχτώβρης, 30. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τή συμφωνία ἀνάμεσα στήν Ἐπιτροπή βοήθειας στούς λιμοκτονοῦντες τῆς ΠΚΕΕ καί τῆς Διεθνοῦς τῶν συνδικάτων τοῦ Ἄμστερνταμ.

Νοέμβρης, 1. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα σχετικά μέ τή σύσταση ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΕΑ γιά τή ρύθμιση τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου κ. ἄ.

Νοέμβρης, 2. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Ντ. Τσιουρούπα ὅπως ληφθοῦν μέτρα γιά τήν ἔγκαιρη παραλαβή ἀπό τό ἐξωτερικό ἐξοπλισμοῦ γιά τά ἔργα τῆς Κασίρα.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Φ. Πλάττεν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τήν ὑποβολή ἀπό ὅλες τίς ὑπηρεσίες μηνιαίων στατιστικῶν στοιχείων καί διαγραμμάτων γιά τό ΣΕΑ καί τό ζήτημα τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας.

Νοέμβρης, 3. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου ἐπικυρώνεται ἡ ἀπόφαση γιά τό γερμανικό ζήτημα, συζητεῖται τό σχέδιο κανονισμοῦ τῆς διεύθυνσης βαμβακοβιομηχανίας καί ἄλλα ζητήματα.

Νοέμβρης, 4. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι μέ τήν παράκληση νά τοῦ κάνει γνωστό πῶς διεξάγεται ἡ πάλη ἐνάντια στήν κωλυσιεργία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, κάνει ἀριθμητικούς ὑπολογισμούς γιά τή συγκέντρωση ξυλείας τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης βασικῆς βιομηχανίας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ εἰσήγηση τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου σχετικά μέ τίς ἐργασίες τοῦ τμήματος γιά τήν περιφερειακή διαίρεση τῆς Ρωσίας, ζητήματα εἰσαγωγῆς ἀτμομηχανῶν ἀπό τή Γερμανία καί Σουηδία, σχετικά μέ τήν παραγγελία στροβίλων γιά τά ἔργα τοῦ Βόλχοφ, γιά τήν ἀποστολή τοῦ Κάρσκ κ. ἄ.

Νοέμβρης, 5. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ σημασία τοῦ χρυσοῦ τώρα καί μετά τήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ».

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τήν ἀντιπροσωπεία τῆς Μογγολίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει προτάσεις στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό δημοσιονομικό πρόγραμμα καί τό πρόγραμμα ἔκδοσης χαρτονομισμάτων καί ἐνσήμων γιά τό 1922, πού συμπεριλαμβάνονται στήν ἀπόφαση πού ψήφισε τό ΣΛΕ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά ζητήματα τῆς πορείας ἐξαγωγῆς τροφίμων ἀπό τήν Οὐκρανία, γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν δρόμων τῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας μέ ὀρυκτά καύσιμα κ. ἄ.

Νοέμβρης, 6. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν τοῦ ὑφαντουργείου Πρόχοροφ, τήν ἀφιερωμένη στό γιορτασμό τῆς τέταρτης ἐπετείου τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης.

Νοέμβρης, 7. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν, ἐργατριῶν, κόκκινων στρατιωτῶν καί τῆς νεολαίας τῆς συνοικίας Χαμοβνίτσεσκι, τήν ἀφιερωμένη στό γιορτασμό τῆς τέταρτης ἐπετείου τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου «Ἐλεκτροσίλα» «Νο 3» (πρώην «Ντινάμο») (σήμερα «Ντινάμο» Σ. Μ. Κίροφ), τήν ἀφιερωμένη στό γιορτασμό τῆς τέταρτης ἐπετείου τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης, κάνει συζήτηση μέ τούς ἐργάτες καί τούς καθοδηγητές τοῦ ἐργοστασίου.

Νοέμβρης, 8. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ὑποχρεώνει τήν Ἐπιτροπή χρυσοῦ ἀποθέματος νά ὑποβάλλει στό Πολιτικό Γραφεῖο τακτικά συνοπτικά στοιχεῖα γιά τό χρυσό ἀπόθεμα.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν Τμημάτων πολιτισμοῦ τῶν συνδικάτων καί τῶν Ἐπιτροπῶν πολιτικῆς διαφώτισης, πού ψηφίζεται ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: ἡ εἰσήγηση τοῦ προέδρου τῆς ΠΚΕΕ Μ. Ι. Καλίνιν γιά τόν ἔλεγχο τοῦ Γραφείου ἐξυπηρέτησης τῶν ξένων πολιτῶν, τά ζητήματα τῆς ἐπιχορήγησης ἀργύρου στή Μογγολία, τῆς Διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας

μετάλλου, τῶν διαπραγματεύσεων μέ τούς ἐκδοχεῖς τῆς μαγνητικῆς ἀνωμαλίας τοῦ Κούρσκ, τό μισθολογικό ζήτημα κ. ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ ὁμαδικοῦ ἐφοδιασμοῦ, τῆς αὔξησης τοῦ ποσοῦ τῶν σπόρων πού δίνει τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας κ. ἄ.

Νοέμβρης, 9. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή σημασία τῆς καθολικῆς εἴσπραξης τοῦ φόρου σέ εἶδος στήν Οὐκρανία καί γιά τή λήψη δραστικῶν μέτρων πρός ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ καί στέλνει τό σχέδιο στόν Β. Μ. Μιχάηλοφ γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Νοέμβρης, 10. Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἀγρότες ἀπό τό χωριό Μπεκέτοβο τῆς ἐπαρχίας Μπουλγκατόβσκαγια τοῦ νομοῦ Οὐφά τοῦ κυβερνείου Οὐφά· κρατάει σημειώσεις τῆς συζήτησης μαζί τους.

Ὁ Λένιν δέχεται τόν Β. Πήκ καί τόν Φ. Χέκκερτ καί συζητᾶ μαζί τους γιά τήν κατάσταση στό Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς βελτίωσης τῶν ὅρων διαβίωσης τῶν ἐπιστημόνων, τῆς μισθολογικῆς πολιτικῆς κ. ἄ.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τά ζητήματα τῆς ἔκδοσης ἀπό τήν ΠΕΕ «Ἐπισκόπησης Τύπου τοῦ ἐξωτερικοῦ», τῆς δουλιᾶς γιά τόν ἐπισιτισμό στήν Οὐκρανία κ. ἄ.

Νοέμβρης, 11. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τά ζητήματα τοῦ πιστωτικοῦ συνεταιρισμοῦ, τῆς ἵδρυσης συνεταιριστικῆς τράπεζας καί γιά νά ἐπιτραπεῖ ἡ ἐπίσημη διατίμηση τοῦ χρυσοῦ στό χρηματιστήριο τῆς Μόσχας.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ

Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), κάνει ἀνακοίνωση γιά τό ζήτημα τῆς Περσίας. Κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης τῆς Ἐπιτροπῆς χρυσοῦ ἀποθέματος ὁ Λένιν προτείνει τύπο βασικοῦ πίνακα ὑποβολῆς στοιχείων στό Πολιτικό Γραφεῖο, πού ἐγκρίθηκε. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς βοήθειας στήν οἰκογένεια τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος κ. ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, εἰσηγεῖται τό θέμα γιά τόν τρόπο ὑποβολῆς συμπληρώσεων καί ἀλλαγῶν στήν ἡμερήσια διάταξη τῶν συνεδριάσεων τοῦ ΣΕΑ· γράφει σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τήν εἰσήγηση τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντος τῆς παραγωγῆς ἠλεκτροαρότρων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά ζητήματα τῆς χορήγησης δελτίων τροφίμων στή Λευκορωσία καί συμπληρωματικῶν δελτίων τροφίμων στούς ἐργάτες καί ὑπαλλήλους τῶν μεταφορῶν, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν ἐφοδιασμό μέ καύσιμα τῆς Πετρούπολης, τό σχέδιο παραλαβῆς καί κατανομῆς κρέατος, ψαριῶν καί λιπῶν γιά τό 1921-1922 κ. ἄ.

Νοέμβρης, 12. Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα πρός ὅλα τά οἰκονομικά ὄργανα μέ τήν ἀπαίτηση νά στείλουν ἔγκαιρα ἀπολογισμούς στό ΣΕΑ.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τό φιλλανδό σοσιαλδημοκράτη Γ. Σίρολα.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν πολιτικό πρόσφυγα Μ. Λέβιν γιά τή Βαυαρική Σοβιετική Δημοκρατία τοῦ 1919, γιά τήν πολιτική τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος στήν περίοδο ἐκείνη, ἰδιαίτερα ἀπέναντι στούς ἀγρότες καί γιά ἄλλα ζητήματα.

Νοέμβρης, 14. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ, ὅπου τονίζει τίς ἐλλείψεις τῆς ἐγκυκλίου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 16 τοῦ Ἰούνη 1921 γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν κομματικῶν καί δικαστικο-ἀνακριτικῶν ὀργάνων.

Ἀνάμεσα στίς 14 καί 24 Νοέμβρη. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης μέ προτάσεις σχετικές μέ τήν αὔξηση τοῦ μεγέθους τῶν τιμωριῶν γιά ψευδεῖς καταγγελίες. Οἱ προτάσεις συμπεριλήφθηκαν στό ἀντίστοιχο διάταγμα τοῦ ΣΛΕ.

Νοέμβρης, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν

Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν, τῆς συνέχισης τῶν διαπραγματεύσεων μέ τή φίρμα ΣΚΦ γιά τήν ὑπογραφή συμφωνίας ἐκχωρήσεων, τῆς συγκέντρωσης ὅλων τῶν ὑποθέσεων τῶν ἐκχωρήσεων σέ εἰδική ἐπιτροπή, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀσφάλιση τῶν ἐργασιῶν κ. ἄ.

Νοέμβρης, 17. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τοῦ Τουρκεστάν, ἡ ἀπόφαση τοῦ Γραφείου Καυκάσου γιά τήν ἵδρυση Ὁμοσπονδίας Ὑπερκαυκασίας, ἡ ἔκθεση τοῦ Π. Α. Ζαλούτσκι γιά τήν πορεία τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος κ. ἄ.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 17 Νοέμβρη. Ὁ Λένιν στέλνει χαιρετιστήριο τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν Ν. Ν. Ναριμάνοφ μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τῆς Κρατικῆς τράπεζας τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 18 Νοέμβρη. Ὁ Λένιν κάνει συζητήσεις μέ τόν ἀντιπρόσωπο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) Οὐκρανίας Μ. Πόλοζ γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος τῆς Οὐκρανίας, γιά τούς μποροτμπιστές καί γιά ἄλλα ζητήματα.

Νοέμβρης, 18. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς Πανρωσικῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης, τῆς φύλαξης τῶν βορειοδυτικῶν συνόρων, ἡ εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς χρυσοῦ ἀποθέματος, τά ζητήματα τῶν μερίδων τροφίμων γιά τά παιδιά τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης, τοῦ διεθνοῦς δανείου κ. ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητεῖται ἡ εἰσήγηση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τήν κατάσταση τοῦ ἐφεδρικοῦ ἀποθέματος, ἐγκρίνεται ἡ Ἐπιτροπή παραλαβῆς τῆς κρατικοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα, συζητοῦνται τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τόν ὑπολογισμό τῆς πείρας τῶν πληρεξουσίων τῆς ΠΚΕΕ σχετικά μέ τή διεξαγωγή τῆς ἐξόρμησης γιά τό φόρο σέ εἶδος στό 1921 καί γιά τό πέρασμα τῆς βιομηχανίας πετρελαίου σέ οἰκονομική ἰδιοσυντήρηση καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος

τοῦ οἰκονομικοῦ σχεδίου καί τοῦ σχεδίου ἔκδοσης χαρτονομίσματος γιά τό 1922 ὑποβάλλει συμπληρώσεις στό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό, πού συμπεριλήφθηκαν στήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τίς ἀγοραπωλησίες σέ ξένο συνάλλαγμα καί πολύτιμα μέταλλα κ.ἄ.

Νοέμβρης, 19. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τή διαβίβαση τοῦ ζητήματος τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν κομματικῶν καί δικαστικο-ἀνακριτικῶν ὀργάνων, σάν ζήτημα πολιτικό, στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ), προτείνοντας νά προβλεφθεῖ καί νά μπεῖ σέ ἀντίστοιχη ἐγκύκλιο τῆς ΚΕ τό ζήτημα τοῦ δυναμώματος τῆς δικαστικῆς εὐθύνης τῶν κομμουνιστῶν.

Νοέμβρης, 20. Ὁ Λένιν διαβάζει, κρατάει σημειώσεις καί γράφει τή γνώμη του γιά τήν μπροσούρα τοῦ Γ. Ρεμέικο «Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Χ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ), τά συνδικάτα καί οἱ ἐργάτες τοῦ Ντονμπάς».

Νοέμβρης, 21. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν ἡμερήσια διάταξη τῆς ΧΙ Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) κ. ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει σύσταση στό Κόμμα γιά τόν Γ. Σ. Γκανέτσκι.

Ὁ Λένιν δέχεται τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ Οὐκρανίας Φ. Γ. Κόν, τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας Ν. Ὀσίνσκι, τόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ Π. Α. Μπογκντάνοφ.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν βοηθό τοῦ διοικητῆ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων Β. Ι. Ζόφ, τό μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Συμβουλίου τοῦ στόλου τῆς Μαύρης θάλασσας Α. Β. Μπαράνοφ καί μέ τό γενικό διοικητή καί ἐπίτροπο τῶν στρατιωτικῶν λιμανιῶν τῆς Μαύρης καί Ἀζοφικῆς θάλασσας Ν. Φ. Ἰζμάιλοφ γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ στόλου καί τό δυνάμωμα τῶν πολεμικῶν ναυτικῶν δυνάμεων στό Νότο τῆς χώρας.

Νοέμβρης, 22. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 263 δημοσιεύεται τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Βιβλίο γραμμένο μέ ταλέντο».

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτι-

κοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης ἀπόφασης γιά τίς ὀργανώσεις Προλετκούλτ κ. ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ι. Β. Στάλιν γιά τά μέτρα πάλης ἐνάντια στή διαρπαγή τῆς δημόσιας περιουσίας ἀπό τούς ἰδιῶτες ἐνοικιαστές.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἔκδοση ἑνός πλακάτ πού ἐξηγεῖ τήν οὐσία τοῦ φόρου ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας στίς μεταφορές μέ κάρα. Στή συνεδρίαση ἐξετάζεται ἐπίσης ἡ εἰσήγηση τῆς Δημοσιονομικῆς ἐπιτροπῆς γιά τόν ἔλεγχο τῶν προβλεπόμενων ἐξόδων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καί ἄλλα ζητήματα.

Νοέμβρης, 23. Ὁ Λένιν μέ γράμμα του πρός τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου τονίζει τήν ἀνάγκη ἐπεξεργασίας προγράμματος οἰκοδομικῶν καί ὑδροτυρφικῶν ἔργων γιά τόν ἐπαρχιακό ἠλεκτροσταθμό τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ (στή λίμνη τοῦ Ρούμπσκ) καί σχεδίου κρατικῶν ἠλεκτρικῶν ἔργων γιά τό 1922.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Οἰκονομική ἐπιτροπή τοῦ ΣΛΕ στόν Λ. Μπ. Κάμενεφ γιά τό σύμφωνο ἐκχωρήσεων μέ τόν Π. Μπ. Στέινμπεργκ.

Ὁ Λένιν δέχεται: τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Γεωργίας Σ. Π. Σερεντά· τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Νορβηγίας Ο. Λιάν, Μ. Τράνμελ, Χ. Ὄλσεν, Ο. Σέφφλο κ. ἄ.

Νοέμβρης, 24. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· ὑποβάλλει πρόταση γιά τή χορήγηση ἄδειας στόν Α. Σ. Κισελιόφ. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἡ πρόταση τοῦ Λένιν σχετικά μέ τήν ἀπόφαση γιά τίς ὀργανώσεις Προλετκούλτ, κάνει ἀνακοίνωση γιά τή σύνθεση τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκχωρήσεων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν διοικητικο-δικαστικῶν ὀργάνων μέ τίς κομματικές ἐπιτροπές, γιά τίς ἀποστολές στό ἐξωτερικό, τῆς ἐπανεξέτασης τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Διεύθυνσης Στρατοῦ, τῆς χρηματοδότησης τῆς Οὐκρανίας κ. ἄ.

Νοέμβρης, 25. Ὁ Λένιν δέχεται: τό μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) Οὐκρανίας Ε. Ι. Κβίρινγκ, τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τῆς Οὐκρανίας Μ. Κ. Βλαντίμιροφ καί τόν καθοδηγητή τῆς «Διεθνοῦς Λαϊκῆς Βοήθειας» Β. Μύντσενμπεργκ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: ἡ εἰσήγηση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἐξορυκτικῆς βιομηχανίας καί βιομηχανίας χρυσοῦ καί πλατίνας, τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τόν τρόπο ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων τοῦ λεκανοπεδίου Μόσχας καί τῶν ὀρυχείων Τσελιάμπινσκ, τό ζήτημα τῆς ἐξαγωγῆς σιτηρῶν ἀπό τήν Οὐκρανία κ. ἄ.

Νοέμβρης, 26. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ κρατικοῦ σχεδίου ὑλικοῦ καί χρηματικοῦ ἐφοδιασμοῦ, τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος κ. ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει ἐντολή πρός τόν φρούραρχο τοῦ Κρεμλίνου γιά τήν ἁπλοποίηση τοῦ τρόπου χορήγησης ἀδειῶν στούς ἐπισκέπτες τοῦ ΣΛΕ.

Νοέμβρης, 27. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ μέ προτάσεις στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀντιπρόσωπο τοῦ ἀστικοῦ Ἐργατοαγροτικοῦ κόμματος τῶν ΕΠΑ Π. Π. Χρίστενσεν.

Ὁ Λένιν γράφει τήν πρωταρχική παραλλαγή τῆς πρότασης γιά τήν ἵδρυση Ὁμοσπονδίας τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας.

Ὁ Λένιν ἀπαντάει στήν τροποποίηση πού ἔκανε ὁ Ι. Β. Στάλιν στό σχέδιο πρότασης τοῦ Λένιν γιά τήν ἵδρυση Ὁμοσπονδίας τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας.

Ὁ Λένιν γράφει τήν τελική παραλλαγή τοῦ σχεδίου πρότασης γιά τήν ἵδρυση τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας.

Νοέμβρης, 28. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα, ὅπου ἀναπτύσσει σχέδιο ἐργασίας τῶν ἀναπληρωτῶν τοῦ προέδρου τοῦ ΣΛΕ καί ΣΕΑ.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῶν προτάσεων τοῦ ΠΚΣΣ γιά τό ζήτημα τῆς δουλιᾶς τῶν συνδικάτων.

Ὁ Λένιν γιά δεύτερη φορά δέχεται τόν Π. Π. Χρίστενσεν

(παραβρίσκονται ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν Μπ. Ι. Ρέινστεϊν καί ὁ προϊστάμενος τοῦ Τμήματος κινηματογραφίας τῆς Γενικῆς διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας Π. Ι. Βοεβόντιν). Στή διάρκεια τῆς συζήτησης ὁ όπερατέρ κινηματογράφου Α. Α. Λεβίτσκι κινηματογραφεῖ τόν Λένιν.

Ὁ Λένιν δέχεται κορεάτες κομμουνιστές, τόν γεωλόγο ἐπιστήμονα Ι. Β. Μουσκέτοφ κ. ἄ.

Νοέμβρης, 29. Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις στίς θέσεις τοῦ ΑΣΛΟ «Ἡ οἰκονομική πολιτική» καί τίς στέλνει μέ σημείωμά του στόν Ι. Τ. Σμίλγκα.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης τοῦ σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἵδρυσης Ὁμοσπονδίας τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: ἡ εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς κατανομῆς τοῦ χαρτονομίσματος γιά τό Δεκέμβρη, ἡ εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξέτασης καί βελτίωσης τῶν ὅρων διαβίωσης τῶν ἐπιστημόνων καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Ιο ἀγροτικό συνέδριο τοῦ κυβερνείου Μόσχας.

Νοέμβρης, 30. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ἔγκρισης ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τό ζήτημα τῆς μείωσης τῶν ποσοστῶν τοῦ ἐφοδιασμοῦ.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τό μέλος τῆς ΠΚΕΕ, ἐξωκομματικό ἀγρότη Ι. Α. Πετρούσκιν, πού ἐπέστρεψε ἀπό τήν ὑπηρεσιακή περιοδεία στά κυβερνεῖα Βλαντίμιρ, Τσεραποβέτσκ, Ρίμπινσκ καί ἄλλα.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Λ. Ν. Κρίτσμαν γιά τήν Ἐπιτροπή ἐκμετάλλευσης τῶν ὑλικῶν πηγῶν τοῦ ΣΕΑ, διαβάζει τήν εἰσήγησή του γιά τήν ὑπαγωγή τῆς Ἐπιτροπῆς στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν καί γράφει παρατηρήσεις στήν εἰσήγηση.

Δεκέμβρης, 1. Ὁ Λένιν γράφει σημειώσεις γιά τήν ἱστορία τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί μέ σημείωμά του τίς στέλνει στόν Ν. Ι. Μπουχάριν.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν πρωϊνή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν τακτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων. Στή συνεδρίαση ἐξετάζονται ἐπίσης τά ζητήματα τῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στούς κομμουνιστές τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, τῆς συγκρότησης Ἀνώτατης Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς κατάστασης τῆς στρατιωτικῆς βιομηχανίας κ. ἄ.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή βραδυνή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· γράφει προσχέδιο τοῦ σχεδίου ἀπόφασης γιά τήν ΠΕΕ, κάνει ἀνακοίνωση γιά τίς σοβιετικές ἐφημερίδες στό ἐξωτερικό καί γιά τή δουλιά τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ΣΟΣΔΡ καί τῆς ΣΣΔ Οὐκρ. στήν Πολωνία, γιά τίς ἐκχωρήσεις κ. ἄ.

Δεκέμβρης, 2. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν ἀντικομματική καί ἀντισοβιετική πλατφόρμα «Ἐμεῖς εἴμαστε κολλεκτιβιστές».

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν χημικό ἐπιστήμονα Β. Ν. Ἰπάγεφ γιά τήν ἀνόρθωση τοῦ Ντονμπάς καί μέ τόν διευθυντή τοῦ Τμήματος ἐσωτερικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν Π. Π. Γκορμπουνόφ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Ἐπιτροπή ξένης φιλολογίας γιά τήν ἀνάγκη ἐξασφάλισης τῆς Κεντρικῆς διεύθυνσης βιομηχανίας γαιανθράκων τῆς περιοχῆς Ντονιέτσκ μέ ξένη φιλολογία σχετικά μέ τήν ὀρυκτολογία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας· γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά ἐπανεξέταση τοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκμετάλλευσης τῶν ὑλικῶν πηγῶν τοῦ ΣΕΑ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: ἡ εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή συνένωση τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων πλατίνας, τό ζήτημα τῆς βιομηχανίας ζάχαρης, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή χρησιμοποίηση τοῦ 1 ἑκατομ. πουτιῶν σιτηρῶν πού παραλήφθηκαν μέ βάση τή συμφωνία πού ὑπογράφτηκε μέ τόν Α. Γ. Χάμμερ, τό ζήτημα τῆς ἀγορᾶς κατεψυγμένης πατάτας κ. ἄ.

Δεκέμβρης, 3. Ὁ Λένιν συμπληρώνει καί ὑπογράφει τό γράμμα πού

ἔγραψε μέ ἐντολή του ὁ Α. Ντιβιλκόβσκι πρός τούς Α. Σ. Ἐνουκίτζε, Β. Α. Καρπίνσκι, Φ. Ε. Τζερζίνσκι, Π. Α. Ζαλούτσκι, Β. Μ. Μιχάηλοφ καί Β. Μ. Μόλοτοφ «Γιά τήν ἐφαρμογή «ζωντανῆς σύνδεσης»».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Ἐπιτροπή ἐλέγχου καί ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος τοῦ κυβερνείου Μόσχας γιά τήν ἀντικανονική διαγραφή ἀπό τό Κόμμα τοῦ πρώην μενσεβίκου Λ. Γκ. Σαπίρο.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀποδέχεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τηλεφωνικά) τήν πρόταση τοῦ Λένιν νά ἐκδοθεῖ μπροσούρα γιά τό ξεσκέπαμα τῆς πλατφόρμας «Ἐμεῖς εἴμαστε κολλεκτιβιστές» καί παίρνει ἀπόφαση νά δοθεῖ στόν Λένιν δεκαήμερη ἄδεια στήν περίοδο ἀπό 2 ἕως 17 τοῦ Δεκέμβρη 1921.

Ὁ Λένιν δέχεται: τόν Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ, τόν Π. Ι. Βοεβόντιν, τόν ὀπερατέρ κινηματογράφου Α. Α. Λεβίτσκι, τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἀμερικῆς στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς Ρ. Μάινορ καί Λ. Κάττερφελντ, τήν ἀμερικανίδα δημοσιογράφο Μπ. Μπίττι.

Δεκέμβρης, 5. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα (στήν ἀγγλική γλώσσα) πρός τούς Ρ. Μάινορ (Ντ. Μπάλλιστερ) καί Λ. Κάττερφελντ (Ντ. Κάρρ) μέ τήν παράκληση νά τοῦ ἀνακοινώσουν τή γνώμη τους σχετικά μέ τό βιβλίο του «Νέα στοιχεῖα γιά τούς νόμους ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ στή γεωργία. Ἔκδ. Ι. Ὁ καπιταλισμός καί ἡ γεωργία στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς» καί τούς παρακαλεῖ νά τοῦ στείλουν ἐπίσημες ἐκδόσεις μέ στοιχεῖα ἀπό τήν ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ΕΠΑ τοῦ 1920.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν, στό ΑΣΛΟ καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας μέ τήν ἐντολή νά ἐξετάσουν τήν πρόταση τῆς ἰταλικῆς κινηματογραφικῆς ἑταιρίας «Τσίτο Τσινέμα» σχετικά μέ ἐκχωρήσεις γιά κινηματογράφηση καί ἀγορά φίλμ στή Ρωσία καί νά συντάξουν σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· γράφει πρόταση στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἀφαίρεση τῶν ἀλευρόμυλων ἀπό τή δικαιοδοσία τοῦ ΑΣΛΟ καί τήν ὑπαγωγή τους στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς Καρελίας, τῆς πρότασης τοῦ μουσουλμανικοῦ κλήρου γιά βοήθεια στούς λιμοκτονοῦντες κ. ἄ.

Ὁ Λένιν δέχεται: τόν ἰταλό κομμουνιστή, μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΕΕΚΔ Ε. Τζεννάρι· τούς ἀναπληρωτές τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Μ. Ι. Φρούμκιν καί Ν. Π. Μπριουχάνοφ.

Δεκέμβρης, 6. Ὁ Λένιν μέ γράμμα του πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι τόν παρακαλεῖ νά ἀπευθυνθεῖ στόν Μπέρναρντ Σόου καί στόν Ἐρβέρτο Οὐέλλς μέ τήν ἔκκληση νά συμμετάσχουν στήν ὀργάνωση ἐράνου γιά τή βοήθεια τῶν λιμοκτονούντων τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Ὁ Λένιν γνωρίζεται μέ τίς θέσεις τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς σχετικά μέ τό ἑνιαῖο μέτωπο καί γράφει τίς παρατηρήσεις του.

Δεκέμβρης, 6-13 Γενάρης 1922. Ὁ Λένιν ζεῖ στό Γκόρκι (ἔξω ἀπό τή Μόσχα).

Δεκέμβρης, 7. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (όταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίων ἀποφάσεων τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τά ζητήματα τῶν ἀποστολῶν στό ἐξωτερικό, τῶν διαπραγματεύσεων μέ τήν κυβέρνηση τῆς Δανίας κ. ἄ.

Δεκέμβρης, 8. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), τονίζοντας τήν ἀνάγκη νά συζητηθεῖ ἀκόμη μιά φορά τό ζήτημα σχετικά μέ τήν Κεντρική ἐπιτροπή βελτίωσης τῆς διαβίωσης τῶν ἐργατῶν σέ σύνδεση μέ τή νέα οἰκονομική πολιτική.

Δεκέμβρης, 11. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Οἱ θέσεις τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γαλλίας γιά τό ἀγροτικό ζήτημα».

Δεκέμβρης, 12. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν πρόταση νά πάρουν ἀπόφαση γιά τή θεραπεία στό ἐξωτερικό τοῦ Α. Μ. Γκόρκι μέ ἔξοδα τοῦ Κόμματος ἤ τοῦ κράτους.

Δεκέμβρης, 13. Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τούς Β. Α. Ἀβανέσοφ, Μ. Ι. Κούρσκι καί Α. Ντ. Τσιουρούπα μέ τήν παράκληση νά μιλήσουν στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ ἐνάντια στήν κατάργηση τῆς ἀπόφασης σχετικά μέ τήν τιμωρία τῶν ὑπεύθυνων γιά κωλυσιεργία στήν κατασκευή τῶν ἀρότρων «Φάουλερ».

Ὁ Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τίς προτάσεις τοῦ Τ. Β. Σαπρόνοφ σχετικά μέ τό δυνάμωμα τῶν ὀργάνων κρατικῆς ἐξουσίας, γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ μέ τήν παράκληση νά ἐνημερώσει μέ αὐτές ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί νά θέσει τό ζήτημα αὐτό στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ, στήν ΧΙ κομματική συνδιάσκεψη καί στό ΙΧ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Δεκέμβρης, 14. Ὁ Λένιν συμπληρώνει τό δελτίο ἀντιπροσώπων τῆς ΧΙ Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Δεκέμβρης, 16. Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος μέ τήν παράκληση νά τοῦ παρατείνουν γιά δυό ἑβδομάδες τήν ἄδεια σύμφωνα μέ τή γνωμάτευση τοῦ γιατροῦ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Παιδείας Σ. Α. Λίτκενς, ἀναθέτει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας νά συγκροτήσει ἐπιτροπή γιά νά μελετήσει τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῆς κινηματογραφίας στή Σοβιετική Ρωσία.

Δεκέμβρης, 17. Ὁ Λένιν ἀρχίζει νά προετοιμάζει τόν ἀπολογισμό τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ στό ΙΧ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ζητᾶ ἀπό τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα νά τοῦ ὑποβάλουν συνοπτικά στοιχεῖα γιά τή δουλιά τους.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 17 Δεκέμβρη. Ὁ Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τό Συμβούλιο προπαγάνδας καί δράσης τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς».

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 17, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 23 Δεκέμβρη. Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο εἰσήγησης στό ΙΧ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ «Σχετικά μέ τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς Δημοκρατίας».

Δεκέμβρης, 18. Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος ἐγκρίνει νά κάνει ὁ Λένιν τόν ἀπολογισμό δουλιᾶς τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ στό ΙΧ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ καί νά εἶναι μέλος τοῦ γραφείου τῆς ὁμάδας τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό συνέδριο.

Δεκέμβρης, 19. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος καί γιά τούς ὅρους πρόσληψης στό Κόμμα.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ μέ τήν παράκληση νά θέσει στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τό ζήτημα τῶν μέτρων πάλης ἐνάντια στίς λευκοφιλλανδικές συμμορίες στήν Καρελία καί τονίζει τήν ἀνάγκη ἐνίσχυσης τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 19 Δεκέμβρη. Ὁ Λένιν γνωρίζεται μέ τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό δυνάμωμα τοῦ Κόμματος καί κάνει διορθώσεις στό σχέδιο.

Δεκέμβρης, 21. Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) (δταν ρωτήθηκαν τηλεφωνικά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου) ἀποφασίζει νά παρατείνει τήν ἄδεια τοῦ Λένιν λόγω ἀσθενείας.

Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στόν διευθυντή ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ νά ἀπευθυνθεῖ στόν Μ. Ι. Καλίνιν μέ τήν παράκληση νά ἐγκριθεῖ ἀπό τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ καί νά μπεῖ γιά ἔγκριση στό ΙΧ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἡ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 21 τοῦ Δεκέμβρη 1921 γιά τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας.

Δεκέμβρης, 22. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τοῦ ΙΧ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά τή διεθνή κατάσταση. Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) (δταν ρωτήθηκαν τηλεφωνικά τά μέλη τοῦ ΠΓ) ἀποδέχεται τήν πρόταση τοῦ Λένιν σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς εἰδικῆς ἀπόφασης τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ἐνάντια στήν τυχοδιωκτική πολιτική τῆς Πολωνίας, Φιλλανδίας καί Ρουμανίας.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τίς παρατηρήσεις του στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΧΙ συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος.

Ὁ Λένιν συνδιαλέγεται τηλεφωνικά μέ τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ι. Σβιντέρσκι γιά τήν πορεία συγκέντρωσης τῶν σιτηρῶν.

Δεκέμβρης, 23. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Π. Α. Μπογκντάνοφ γιά τήν ὑπόθεση τῆς κωλυσιεργίας στό ζήτημα τῆς κατασκευῆς τῶν ἀρότρων «Φάουλερ» καί ζητᾶ νά ἐκδικαστεῖ ἡ ὑπόθεση αὐτή δημόσια.

Ὁ Λένιν εἰσηγεῖται τήν ἔκθεση δράσης τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ

ΣΛΕ στό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ «Σχετικά μέ τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς Δημοκρατίας».

Δεκέμβρης, 25. Ὁ Λένιν διαβάζει τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ IX Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, κάνει διορθώσεις καί μέ σημείωμά του πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γράφει πώς εἶναι σύμφωνος μέ τό σχέδιο.

Ὁ Λένιν γράφει τήν «Ἐντολή σχετικά μέ τά ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς».

Δεκέμβρης, 26. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή σύσκεψη τῶν ἐξωκομματικῶν ἀντιπροσώπων τοῦ IX Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ· γράφει τίς δμιλίες καί τίς προτάσεις τῶν ἀντιπροσώπων· παίρνει τό λόγο στήν πορεία τῆς συζήτησης τῶν ζητημάτων καί ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο στή σύσκεψη.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐγκρίνει (δταν ρωτήθηκαν τηλεφωνικά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου) τήν πρόταση τοῦ Λένιν νά ἀνακληθεῖ ὁ Β. Γκ. Γιακοβένκο ἀπό τή Σιβηρία στή Μόσχα, λόγω τοῦ διορισμοῦ του σάν Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας, καί τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ IX Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ πού ἔγραψε ὁ Λένιν γιά τήν οἰκονομική δουλιά τῶν σοβιετικῶν ὀργανισμῶν.

Δεκέμβρης, 27. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Σχετικά μέ τήν πολιτική τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος».

Δεκέμβρης, 28. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν πρωϊνή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), δπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς σύνθεσης τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ κ. ἄ.

Στό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ψηφίζεται ἡ «Ἐντολή σχετικά μέ τά ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς» πού εἶχε γράψει ὁ Λένιν.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή βραδυνή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), κάνει πρόταση γιά τό χρόνο λήξης τῶν ἐργασιῶν τῆς ὁλομέλειας καί γιά τή χορήγηση ἄδειας στόν Χ. Γκ. Ρακόβσκι. Μέ τήν εὐκαιρία τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος τῶν συνδικάτων ὁ Λένιν μπαίνει στήν ἐπιτροπή ἐξέτασης τῶν θέσεων τοῦ Γ. Ε.

Ρουτζουτάκ καί Α. Α. 'Αντρέγεφ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: τῆς διένεξης στό Ντονμπάς, τοῦ ἀγροτικοῦ συνεταιρισμοῦ, τῆς ἀγορᾶς σπόρων ἀπό τό ἐξωτερικό, ἡ ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τό ζήτημα τῆς κατάστασης στό στρατό, τά ζητήματα γιά τούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους, τῆς ἐξασφάλισης τῆς ἐξόρμησης τῆς σπορᾶς στήν Οὐκρανία κ. ἄ.

Δεκέμβρης, 28-30. 'Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο τῶν θέσεων «'Ο ρόλος καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς».

Νωρίτερα ἀπό τίς 29 Δεκέμβρη. 'Ο Λένιν γράφει παρατήρηση στή «Δήλωση» τῶν διεθνιστῶν τῆς Γαλλίας, 'Ελβετίας, Πολωνίας, Γερμανίας, καί Σουηδίας, πού εἶχε δημοσιευτεῖ στό πρῶτο μέρος τοῦ XIV τόμου τῶν 'Απάντων του.

'Ο Λένιν διαβάζει τό πρῶτο μέρος τοῦ XIV τόμου τῶν 'Απάντων του, πού ἐκδόθηκε ἀπό τό Κρατικό ἐκδοτικό τό 1921, κάνει διορθώσεις καί ἐπισημειώσεις.

Δεκέμβρης, 30 Γενάρης, 4. 'Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) «'Ο ρόλος καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς».

Δεκέμβρης, 31. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου ψηφίζεται ἡ ἀπόφαση: «Νά χορηγηθεῖ στόν Β. Ι. Λένιν ἄδεια 6 ἑβδομάδων ἀπό τήν 1η τοῦ Γενάρη 1922, νά τοῦ ἀπαγορευθεῖ ὁ ἐρχομός του στή Μόσχα γιά δουλιά χωρίς τήν ἔγκριση τῆς Γραμματείας τῆς ΚΕ. 'Υποχρεωτικά νά καθοριστεῖ μιά ὁρισμένη ὥρα τήν ἡμέρα τηλεφωνικῶν συνδιαλέξεων γιά τά σπουδαιότερα ζητήματα». Στή συνεδρίαση ὁ Λένιν προτείνει νά παρακαλέσουν τήν ΚΕΕ νά ἐπανασυνδεθεῖ στό Κόμμα ὁ Γιουντόβσκι καί γράφει γιά τό ζήτημα αὐτό σχέδιο ἀπόφασης, πού γίνεται ἀποδεκτό. Στή συνεδρίαση ἐπίσης συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ στόλου, τοῦ Γραφείου τοῦ Τουρκεστάν κ. ἄ.

Τέλη Δεκέμβρη. 'Ο Λένιν ἐξετάζει τό δεύτερο μέρος τοῦ XIV τόμου τῶν 'Απάντων του, κάνει σ' αὐτό σημειώσεις καί ἐπισημειώσεις.

Δεκέμβρης. 'Ο Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τά χειρόγραφα τοῦ βιβλίου τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι «Τά οἰκονομικά προβλήματα

τῆς ΣΟΣΔΡ καί ἡ δουλιά τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς γενικοῦ σχεδίου (Γκοσπλάν)» (βιβλ. 1), γράφει πρός τόν Κρζιζανόβσκι γράμμα μέ τό ὁποῖο ἐπιδοκιμάζει τό βιβλίο καί τοῦ προτείνει νά κάνει συμπληρώσεις γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική.

Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο γράμματος πρός τούς καθοδηγητές τῶν κεντρικῶν διοικητικῶν ὀργανισμῶν γιά τό ξερίζωμα τῆς γραφειοκρατίας.

Τέλος τοῦ χρόνου. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τό συντάκτη τῆς ἐφημερίδας «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» Γκ. Ι. Κρούμιν, πού τονίζει, ὅτι ἡ συλλογή καί ἀνάλυση τῶν στοιχείων τῆς δουλιᾶς τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν τοπικῶν ὀργάνων ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα καθήκοντα τῆς ἐφημερίδας.

1921. Ὁ Λένιν διαβάζει τό βιβλίο τοῦ Ἐρβέρτου Οὐέλλς «Russia in the chadows» («Ἡ Ρωσία στό σκοτάδι») πού ἐκδόθηκε στό Λονδίνο τό 1920 καί κάνει σ' αὐτό ἐπισημειώσεις.

1922

Ἀρχή τοῦ χρόνου. Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στόν προϊστάμενο τοῦ Τμήματος μετάλλου τοῦ ΑΣΛΟ Λ. Κ. Μάρτενς νά ἐξακριβώσει ἐπί τόπου τί εἶναι ἡ μαγνητική ἀνωμαλία τοῦ Κούρσκ καί ποιά ἡ σημασία της.

Γενάρης, 4. Ὁ Λένιν γράφει ὑστερόγραφο στίς θέσεις «Ὁ ρόλος καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς», ὅπου προτείνει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τή συγκρότηση ειδικῆς ἐπιτροπῆς γιά τόν ἔλεγχο καί τήν ἀνανέωση τῶν καθοδηγητικῶν στελεχῶν-κομμουνιστῶν στά συνδικάτα καί τήν προετοιμασία τῆς εἰσήγησης στό XI συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τήν αὐτοκτονία τοῦ μηχανικοῦ Β. Β. Ὀλντενμπόργκερ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἔκδοσης μπροσούρας πού νά χαρακτηρίζει τήν κατάσταση τῆς

σοβιετικῆς οἰκονομίας καί νά χρησιμοποιηθοῦν στή δουλιά αὐτή ὁ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι καί ὁ Σ. Γκ. Στρουμίλιν.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 4, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 12 Γενάρη. Ὁ Λένιν γνωρίζεται μέ τίς παρατηρήσεις τῶν Α. Α. Ἀντρέγεφ, Λ. Μπ. Κάμενεφ, Γ. Ε. Ρουτζουτάκ καί Λ. Ντ. Τρότσκι πού ἔκαναν στίς θέσεις του «Ὁ ρόλος καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς» καί σημειώνει τίς συμπληρώσεις πού ἔκαναν στίς θέσεις.

Γενάρης 9. Ὁ Λένιν μέ τηλεφωνογράφημα πρός τόν γραμματέα τῆς ΠΚΕΕ Α. Σ. Ἐνουκίτζε καί τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ, παρακαλεῖ νά βοηθήσουν τούς ἀγρότες τοῦ χωριοῦ Ἀλακάγεβκα τοῦ κυβερνείου Σαμάρας στόν ἐφοδιασμό τους μέ τρόφιμα καί σπόρους γιά τήν ἐαρινή σπορά.

Ἀνάμεσα στίς 9 καί 12 Γενάρη. Ὁ Λένιν γράφει τό «Σχέδιο ὁδηγιῶν τοῦ ΠΓ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή νέα οἰκονομική πολιτική».

Γενάρης, 12. Ὁ Λένιν κάνει πρόταση στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή χρηματοδότηση τοῦ ραδιοεργαστηρίου τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ.

Ὁ Λένιν γράφει τό χαιρετιστήριο «Πρός τούς ἐργαζόμενους τοῦ Νταγκεστάν».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τό διορισμό εἰδικοῦ ἀνθρώπου γιά νά παρακολουθεῖ πῶς ἐκπληρώνουν οἱ ἄρωστοι σύντροφοι τίς ἐντολές τοῦ γιατροῦ.

Ὁ Λένιν μέ τηλεφωνογράφημα ἀνακοινώνει στόν Ι. Β. Στάλιν, ὅτι συμφωνεῖ μέ τό σχέδιο ἐγκυκλίου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τά καθήκοντα τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Τουρκεστάν στόν τομέα τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς στίς συνθῆκες τῆς ΝΕΠ.

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος ἀποδέχεται τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε ὁ Λένιν «Ὁ ρόλος καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στίς συνθῆκες τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς».

Γενάρης, 13. Ὁ Λένιν δέχεται τόν Ι. Χ. Λαλαγιάντς καί γράφει σημείωμα πρός τήν Λ. Α. Φότιεβα ὅτι πρέπει νά τοῦ δοθεῖ βοήθεια.

Γενάρης, 17. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν ἐκχώρηση στόν Π. Μπ. Στάινμπεργκ.

Ὁ Λένιν γράφει ὁδηγίες στήν ΚΔΣ σχετικά μέ τή σύνταξη διαγραμμάτων ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας γιά τό ΣΕΑ καί γιά τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στόν Β. Μ. Μόλοτοφ μέ τήν παράκληση νά σταλεῖ ἡ κόρη τῆς Μ. Β. Φοφάνοβα γιά θεραπεία σέ σανατόριο στή Ρίγα, καθώς ἐπίσης νά τακτοποιηθεῖ σέ ὑποδειγματικό σχολεῖο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας ἡ κόρη τοῦ παλιοῦ μπολσεβίκου Ι. Α. Σάμμερ.

Ὁ Λένιν ὑπαγορεύει στόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ ὁδηγίες γιά τά ζητήματα τῆς κινηματογραφίας καί δίνει ἐντολή νά σταλοῦν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν κωλυσιεργία.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα τοῦ ΣΛΕ καί τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πρός τούς προέδρους τῶν Ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν κυβερνείων γιά τήν ἀποστολή σπόρων σιτηρῶν στά λιμοκτονοῦντα κυβερνεῖα.

Γενάρης, 17 — Μάρτης, 1. Ὁ Λένιν ζεῖ σέ σοβχόζ κοντά στό χωριό Κόστινο (ἔξω ἀπό τή Μόσχα).

Γενάρης, 19. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ι. Β. Στάλιν μέ σχέδιο τηλεγραφήματος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πρός τόν Λ. Μπ. Κράσιν στό Λονδίνο γιά τήν ἔγκαιρη ἀγορά σιτηρῶν ἀπό τό ἐξωτερικό.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λ. Μπ. Κράσιν στό Λονδίνο, ἐπικρίνοντας τή δουλιά τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί μέ τήν παράκληση νά ἐπιταχύνει τήν ἀγορά σιτηρῶν ἀπό τό ἐξωτερικό.

Γενάρης, 20. Στή συνεδρίαση τοῦ ΠΓ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γίνεται ἀποδεκτή ἡ πρόταση τοῦ Λένιν σχετικά μέ τή συγκρότηση εἰδικῆς ἐπιτροπῆς γιά τόν ἔλεγχο καί τήν ἀνανέωση τῶν καθοδηγητικῶν στελεχῶν στά συνδικάτα.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τή μετάβαση τοῦ Β. Β. Βορόβσκι στή Ρώμη.

Γενάρης, 21. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τό πρόγραμμα δουλιᾶς του ὕστερα ἀπό τή θεραπεία του.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λ. Ντ. Τρότσκι γιά τήν ἀνάγκη δυναμώματος τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀντισοβιετική προπαγάνδα τῶν μενσεβίκων σχετικά μέ τά ζητήματα τῆς ΝΕΠ καί γιά τήν πρόθεσή του νά γράψει ἄρθρο σχετικά μέ τόν κρατικό καπιταλισμό.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τή δημιουργία τῆς ΑΣΣΔ τῆς Γιακουτίας κ.ἄ.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 21 Γενάρη. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ ὁμάδα ἀντιπροσώπων τοῦ Ιου συνεδρίου τῶν ἐργαζομένων τῶν χωρῶν τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς.

Γενάρης, 22. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ γιά τή δουλειά τοῦ Κρατικοῦ θησαυροφυλακίου καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν.

Γενάρης, 23. Ὁ Λένιν ἐκφράζεται (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, τηλεφωνικά) ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίων ἀποφάσεων τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σχετικά μέ τά ζητήματα τῶν ἐκχωρήσεων στόν Π. Μπ. Στάινμπεργκ, τῶν ἐσέρων καί τῶν ἀναρχικῶν, τῆς ΠΕΕ κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ὅπου ἐκφράζεται ἐνάντια στήν πρόταση τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τροποποιήσεις στό Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ.

Ὁ Λένιν ἐκλέγεται μέλος τοῦ Σοβιέτ Μόσχας ἀπό τούς ἐργάτες καί ὑπαλλήλους τοῦ ὑφαντουργείου Προχορόβσκαγια (σήμερα Τριοχγκόρναγια μανιφακτούρα «Φ.Ε. Τζερζίνσκι»).

Γενάρης, 24. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα μέ

τό όποῖο δίνει όδηγίες γιά τή νέα όργάνωση τῆς δουλιᾶς τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ, στρέφει τήν προσοχή στήν άνάγκη ρύθμισης τοῦ ἐλέγχου τῆς ἐκτέλεσης.

Γενάρης, 25. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ καί τόν Ι. Β. Στάλιν γιά τίς παραβιάσεις τῶν όδηγιῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τόν τρόπο ἐξέτασης τῶν ζητημάτων τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς καί κάνει κριτική τῆς δουλιᾶς τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ΚΕ.

Γενάρης, 26. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ μέ τήν παράκληση νά διατυπώσει τίς προτάσεις του γιά τήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τοῦ χρυσοῦ.

Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ τοῦ άνακοινώνει ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά κάνει εἰσήγηση γιά τό ἑνιαῖο μέτωπο στήν όλομέλεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί ὅτι εἶναι σύμφωνος νά ἑτοιμάσει θέσεις σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει γράμμα πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Α. Μ. Λεζάβα σχετικά μέ τήν ἐπιτάχυνση τῆς παραγγελίας στροβίλων γιά τά ἔργα τοῦ Βόλχοφ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν ἀπ' ἀφορμή τήν πρόταση πού ἔκανε ὁ πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἰταλίας Ι. Μπονόμι ἐξονόματος τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου τῆς Ἀντάντ πρός τή Σοβιετική κυβέρνηση νά πάρει μέρος στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα μέ τήν πρόταση νά γνωριστεῖ μέ τίς ἐργασίες τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σ. Σ. Πιλιάβσκι γιά τή διαπίστωση τοῦ μεγέθους τῶν ἀνταπαιτήσεών μας πρός τήν Ἀντάντ στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν μέ τό όποῖο θέλει νά μάθει γιά τό γράμμα τοῦ Σούν Γιάτ-σέν τῆς 28 τοῦ Αὐγούστου 1921 πρός τόν Τσιτσέριν.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν γραμματέα τοῦ ΣΛΕ Μ. Ι. Γκλιάσσερ μέ τήν ἐντολή νά τοῦ στείλει ἔγκαιρα ὅλα τά πρακτικά τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι μέ

τήν παράκληση νά τοῦ ἀνακοινώσει τόν ἀριθμό τῶν ἐπιστολῶν, πού ἔχει πάρει ἡ ἐφημερίδα «Μπεντνοτά» ἀπό τούς ἀγρότες καί τί σοβαρό καί νέο αὐτές περιέχουν.

Γενάρης, 27. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν πρόταση νά σταλεῖ ὁ Μ. Ι. Καλίνιν στά πιό σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα τῆς Οὐκρανίας γιά τή συγκέντρωση τροφίμων πρός ἐνίσχυση τῶν λιμοκτονούντων.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό σχηματισμό Ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασίας σχεδίου ἐκλαΐκευσης τῶν ἀποφάσεων τοῦ IX Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ σχετικά μέ τά ἀγροτικά ζητήματα.

Ὁ Λένιν ὑπαγορεύει τηλεφωνογράφημα πρός τόν Γ. Β. Λομονόσοφ μέ τήν παράκληση νά συννενοηθεῖ μέ τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου, τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν καί τό Ἰνστιτοῦτο Θερμοτεχνικῆς σχετικά μέ τούς ὅρους διαγωνισμοῦ γιά ἀτμομηχανές ντῆζελ.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου) ἀποδέχεται τήν πρόταση τοῦ Λένιν νά μπεῖ στή σύνθεση τῆς διεθνοῦς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας ὁ Γ. Σ. Ρουτζουτάκ καί νά σταλεῖ ὁ Μ. Ι. Καλίνιν στά σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα τῆς Οὐκρανίας.

Ἡ ἔκτακτη σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ τῆς IX περιόδου ὁρίζει τόν Λένιν πρόεδρο τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Γενάρης, 28. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι μέ τίς παρατηρήσεις του στήν μπροσούρα τοῦ Α. Α. Γκόριεφ «Ὁ ἐξηλεκτρισμός τῆς Γαλλίας» (1922).

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ γιά τήν ἐνίσχυση τῆς δουλιᾶς τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης Πολιτοφυλακῆς (ΓΔΠ).

Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου) ἐγκρίνει τήν πρόταση τοῦ Λένιν γιά τήν ἐκλαΐκευση τῶν ἀποφάσεων τοῦ IX Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ σχετικά μέ τά ἀγροτικά ζητήματα.

Γενάρης, 29. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ

γιά τήν ἀνάγκη παρακολούθησης τῆς ὑπόθεσης συλλογῆς στοιχείων γιά τίς ἀτμομηχανές ντῆζελ.

Γενάρης, 31. Ὁ Λένιν γράφει σημειώσεις γιά τή συγκέντρωση καί τήν κατανομή τῶν σιτηρῶν.

Γενάρης. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τοῦ ἐμπορίου πετρελαίου.

Γενάρης-Φλεβάρης. Ὁ Λένιν γράφει τήν ἀρχική καί τήν τελική παραλλαγή τοῦ σχεδίου τοῦ ἄρθρου «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου».

Φλεβάρης, 1. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ὁδηγιῶν πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου καί πρός ὅλα τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Γένουας.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ν. Ι. Μπουχάριν καί τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ γιά τήν προετοιμασία τῆς κοινῆς συνδιάσκεψης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μέ τή ΙΙ καί ΙΙ $^1/_2$ Διεθνή.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Οἰκονομικῶν Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ γιά τήν ἀνάγκη ἐλέγχου καί ἐπιθεώρησης ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν τῆς δράσης τῶν τράστ καί τῶν ἐπιχειρήσεων πού δουλεύουν μέ τό σύστημα τῆς οἰκονομικῆς ἰδιοσυντήρησης.

Φλεβάρης, 2. Ὁ Λένιν γράφει πρός τόν Ν. Ι. Μπουχάριν καί δεύτερο γράμμα γιά τήν προετοιμασία τῆς κοινῆς συνδιάσκεψης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μέ τή ΙΙ καί ΙΙ $^1/_2$ Διεθνή.

Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπάντησης στόν Φ. Ρ. Μακντόναλντ (συνδιευθυντή μιᾶς ἀγγλικῆς τράπεζας) γιά τίς ἐκχωρήσεις.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), μέ τό ὁποῖο κάνει γνωστό ὅτι γιά λόγους ὑγείας δέν μπορεῖ νά εἰσηγηθεῖ τό ζήτημα τῆς ΝΕΠ στήν πλατιά συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στίς 12 τοῦ Φλεβάρη 1922.

Ὁ Λένιν παίρνει ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν τῆς ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά νά λάβει γνώση ὅτι ἔχει χρεωθεῖ νά εἰσηγηθεῖ τήν πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ στό ΧΙ συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 3 ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 8 Φλεβάρη.

Ὁ Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τήν εἰσήγηση γιά τήν ἐφαρμογή πριμοδοτικοῦ συστήματος ἀμοιβῆς τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων τῶν σοβχόζ, τῶν τεχνικῶν ἔργων τῆς Κασίρα, προτείνει νά δημοσιευτεῖ ἡ εἰσήγηση στόν Τύπο καί νά συζητηθεῖ στό ΣΕΑ τό ζήτημα τῆς ἀπονομῆς πρόσθετων ἀμοιβῶν γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ συστήματος αὐτοῦ.

Φλεβάρης, 4.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στόν πόλεμο».

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν ἄσκηση δίωξης τῶν προσώπων πού εὐθύνονται γιά τή δημοσίευση στό σοβιετικό Τύπο τοῦ περιεχομένου τῆς μπροσούρας τοῦ Πάρβους.

Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Φλεβάρης, 6.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή δημοσίευση στίς ἐφημερίδες «Πράβντα» καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» ὑλικοῦ σχετικοῦ μέ τήν προετοιμασία τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας.

Ὁ Λένιν σέ τηλεφωνογράφημά του πρός τόν προϊστάμενο τῆς Διεύθυνσης ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ Ν. Π. Γκορμπουνόφ δίνει ἐντολή νά ξεκαθαριστεῖ τό ζήτημα ὕπαρξης μεγάλου ἀριθμοῦ ἰδιωτικῶν ἐκδοτικῶν οἴκων στή Μόσχα.

Ὁ Λένιν γράφει συμπληρώσεις στίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἀντιπροσωπεία στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ μέ τό κείμενο τηλεγραφήματος πρός ὅλες τίς Ἐπιτροπές κυβερνείων τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἀποστολή στοιχείων σχετικά μέ τά διακεκριμένα στελέχη τῆς λαϊκῆς ἐκπαίδευσης γιά νά χρησιμοποιηθοῦν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας.

Φλεβάρης, 7.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τήν ἀνάγκη ἐφαρμογῆς πολιτικῆς ἀρχῶν καί ἑλιγμῶν στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Φλεβάρης, 9. Ὁ Λένιν στέλνει χαιρετιστήριο τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τῆς Ρωσο-Ἀμερικανικῆς βιομηχανικῆς ἑταιρίας Σ. Χίλμαν.

Φλεβάρης, 10. Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) (ὅταν ρωτήθηκαν τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τηλεφωνικά) ἐγκρίνει τίς προτάσεις τοῦ Λένιν «Ὁδηγίες στήν «Ἰζβέστιγια» ἀπ' ἀφορμή τίς προτάσεις τοῦ Ἀρτούρ Χέντερσον».

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ γιά τήν ἀνάγκη παροχῆς βοήθειας στή Διεύθυνση Ὑδροτύρφης.

Φλεβάρης, 11. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ μέ τό ὁποῖο τονίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά τιμωρηθοῦν οἱ ὑπαίτιοι γιά τήν κωλυσιεργία στήν παροχή βοήθειας πρός τή Γενική Διεύθυνση Πολιτοφυλακῆς, σχετικά μέ τίς θέσεις ὅσοναφορᾶ τό ἐξωτερικό ἐμπόριο, τή δουλιά τῶν τράστ πού δουλεύουν μέ τό σύστημα τῆς οἰκονομικῆς ἰδιοσυντήρησης καί γιά τόν ἔλεγχο τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ μέ τήν πρόταση γιά δεύτερη φορά νά συζητηθεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τό ζήτημα τοῦ ἑνιαίου φόρου σιτηρῶν καί τοῦ κλεισίματος τῆς ἐφημερίδας «Κοοπερατίβνογε Ντιέλο».

Φλεβάρης, 13. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε γιά τό δυνάμωμα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ τῆς Γεωργίας.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι μέ τήν παράκληση νά τοῦ γνωστοποιήσει τόν ὑπεύθυνο πού παρακολουθεῖ καί χειρίζεται τίς ἀστικές ὑποθέσεις τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας στό ἐξωτερικό.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Σ. Ἐνουκίτζε σχετικά μέ τή δουλιά τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ.

Ὁ Λένιν συμπληρώνει τό δελτίο τῆς Πανρωσικῆς ἀπογραφῆς τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Φλεβάρης, 14. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι μέ τήν παράκληση νά τόν ἐνημερώσει γιά τά δικαιώματα τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης στόν τομέα τοῦ ἐλέγχου τῆς δράσης τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τήν ἄσχημη κατάσταση στόν τομέα τῆς τήρησης τῆς στατιστικῆς στά Τμήματα Στατιστικῆς καί προσωπικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Λένιν κάνει ἐπισημειώσεις στό γράμμα τοῦ Ν. Λ. Μεστσεριακόφ γιά τήν ἐφημερίδα «Κοοπερατίβνογε Ντιέλο» καί γράφει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἀντικατάσταση τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς μέ ἑβδομαδιαῖο περιοδικό.

Ὁ Λένιν στέλνει στά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) δικό του σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τό χαρακτήρα τῶν δημοσιευμάτων στόν Τύπο γιά τά ζητήματα τῆς διεθνοῦς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας.

Φλεβάρης, 15. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Γεωργίας Β. Γκ. Γιακοβένκο γιά τό ζήτημα τῆς ἀνοικοκύρευτης διαχείρισης τῶν κινητήρων πού παραδόθηκαν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας ἀπό τίς στρατιωτικές ὑπηρεσίες.

Ὁ Λένιν στέλνει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι μέ τήν πρόταση νά προβλεφθεῖ στό σχέδιο διατάγματος γιά τίς συναλλαγματικές καί τίς ἀστικές ὑποχρεώσεις ἡ πλήρης ἐγγύηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους γιά τήν ἀκύρωσή τους.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τήν ἀνάγκη νά συγκεντρωθοῦν ὅλα τά ὑλικά σχετικά μέ τούς ὅρους πρόσκλησης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα μέ παρατηρήσεις στό σχέδιο κανονισμοῦ τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι καί τόν πληροφορεῖ ὅτι πῆρε τά στοιχεῖα ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης γιά τά δικαιώματα τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης στόν τομέα ἐλέγχου τῆς δράσης τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Οἰκονομικῶν Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ Τμήματος ἐμπορίου τῆς Κρατικῆς τράπεζας καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν.

Ὁ Λένιν ἐκφράζεται ὑπέρ τῆς ψήφισης σχεδίου ἀπόφασης

τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν προβολή τοῦ συνθήματος ἐξάλειψης τῆς ἀγραμματοσύνης σάν ἕνα ἀπό τά κυριότερα συνθήματα τῆς Πρωτομαγιᾶς τοῦ 1922.

Φλεβάρης, 16. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ε. Α. Λίτκενς σχετικά μέ τήν παραχώρηση στήν Ἀνώτατη Τεχνική σχολή τῆς Μόσχας χώρου γιά τήν Ἠλεκτροτεχνική σχολή καί γιά τό Ἰνστιτοῦτο Ἠλεκτροτεχνίας.

Φλεβάρης, 17. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τή χορήγηση πίστωσης στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας γιά τό τράστ βρώμης στό Σατίλοβο.

Φλεβάρης, 18. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τήν ἀνάγκη σύνδεσης τῆς Κρατικῆς τράπεζας μέ τό ἐμπόριο στίς συνθῆκες τῆς ΝΕΠ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή γιά τήν ἀπονομή εἰδικῶν πρόσθετων ἀμοιβῶν γιά τήν ἔγκαιρη ἐκπλήρωση τῶν παραγγελιῶν ἀπό τό ἐξωτερικό γιά τή Διεύθυνση Ὑδροτύρφης.

Φλεβάρης, 20. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι γιά τά καθήκοντα τῶν ὀργάνων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης στίς συνθῆκες τῆς ΝΕΠ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τό πρόγραμμα δουλιᾶς κατά καινούργιο τρόπο τοῦ ΣΛΕ, τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τόν τρόπο καί τήν προθεσμία ἐπεξεργασίας τῶν στοιχείων τῆς ἀπογραφῆς τῶν ὑπεύθυνων κομματικῶν στελεχῶν.

Φλεβάρης, 20-21. Ὁ Λένιν γράφει πρόταση στό σχέδιο ὁδηγιῶν πρός τό Μικρό (ΣΛΕ).

Φλεβάρης, 21. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα σχετικά μέ τό σχέδιο ὁδηγιῶν πρός τό Μικρό ΣΛΕ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Διευθυντή ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ Ν. Π. Γκορμπουνόφ μέ τήν πρόταση νά ἐξασφαλίσει τό πόρισμα τοῦ ΑΣΛΟ καί τῆς Κρατικῆς

Ἐπιτροπῆς σχεδίου σχετικά μέ τήν ἐκχώρηση τοῦ Ρίντερ καί τή γνώμη τῆς ἐπιτροπῆς πού εἶχε πάει ἐκεῖ.

Φλεβάρης, 22. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι γιά τήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τόν ἀστικό κώδικα τῆς ΣΟΣΔΡ.

Στή συνεδρίαση τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γίνεται ἀποδεκτή ἡ πρόταση τοῦ Λένιν, πού τήν ὑπόβαλε ὁ Α. Ντ. Τσιουρούπα κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου ἀναδιοργάνωσης τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

Φλεβάρης, 22 καί 28. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν στόν Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ κρατικοῦ ἐμπορίου.

Φλεβάρης, 23. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), προτείνοντας μιά σειρά ἀλλαγές στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς «Ἡ συμμετοχή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στήν προβλεπόμενη συνδιάσκεψη ὅλων τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων τοῦ κόσμου».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ σχετικά μέ τή χορήγηση μέσων στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου γιά τήν ἀποστολή στό ἐξωτερικό τοῦ καθηγητῆ Λ. Κ. Ραμζίν καί προτείνει σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀναφορικά μέ τό ζήτημα αὐτό.

Φλεβάρης, 24. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τά καθήκοντα καί τήν τακτική τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα γιά τά μέλη τοῦ ΠΓ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν ἐπίδοση διακοίνωσης στήν Ἰταλία σχετικά μέ τήν παραβίαση ἀπομέρους της τοῦ χρόνου σύγκλησης τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας.

Φλεβάρης, 25. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τούς Ι. Β. Στάλιν καί Λ.

Μπ. Κάμενεφ ἀπ' ἀφορμή τή δήλωση τῆς Ἰταλίας γιά τήν ἀναβολή τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γένουας.

Στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐγκρίνεται ἡ πρόταση τοῦ Λένιν γιά τό δυνάμωμα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ τῆς Γεωργίας.

Φλεβάρης, 27. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ὁδηγιῶν σχετικά μέ τή δουλιά τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ ΣΛΕ, καθώς ἐπίσης καί τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τή σοσιαλιστική Ἀκαδημία μέ τήν παράκληση νά μήν τόν συμπεριλάβουν στούς καταλόγους τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεφωνογράφημα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τή Διεύθυνση Ὑδροτύρφης.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα, ἐκφράζοντας μομφή σέ μιά σειρά πρόσωπα γιά κωλυσιεργία στήν ὑπόθεση τῆς Διεύθυνσης Ὑδροτύρφης καί μέ τήν ἐντολή νά συγκληθεῖ εἰδική σύσκεψη μέ τή συμμετοχή Λαϊκῶν ἐπιτρόπων γιά τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ τῆς 30 τοῦ Ὀχτώβρη 1920 σχετικά μέ τή Διεύθυνση Ὑδροτύρφης.

Φλεβάρης, 28. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι γιά τήν ἀνάγκη νά προβλεφθεῖ στόν ἀστικό κώδικα τῆς ΣΟΣΔΡ ἡ διεύρυνση τῆς κρατικῆς ἐπέμβασης κατά τήν ἐξέταση τῶν ἀστικῶν ὑποθέσεων.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ὁδηγιῶν τῆς ΚΕ πρός τά μέλη τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας στή συνδιάσκεψη τῆς Γένουας.

Ἀνάμεσα στίς 28 Φλεβάρη καί 16 Μάρτη. Ὁ Λένιν κάνει σημειώσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης καί γράφει γράμμα πρός τόν Ι. Β. Στάλιν μέ παρατηρήσεις στό σχέδιο καί γιά τήν ἀνάγκη νά γίνουν ἀλλαγές.

Τέλη τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου».

Ὁ Λένιν γράφει παρατήρηση στό ἄρθρο του «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου».

Φλεβάρης. Ὁ Λένιν γράφει διορθώσεις καί παρατηρήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό Μικρό ΣΛΕ.

Μάρτης, 1. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τό μέλος τῆς διεύθυνσης τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν Β. Α. Τιχομίροφ γιά τήν κατάσταση τοῦ συνεταιρισμοῦ καί τό ρόλο του στίς συνθῆκες τῆς ΝΕΠ.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης λεπτομερειακῆς ἐπεξεργασίας τοῦ ἀστικοῦ κώδικα.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τό μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς ΠΕΕ Γ. Χ. Πέτερς γιά τήν ἀνάγκη ἔντασης τῆς πάλης ἐνάντια στή δωροδοκία.

Μάρτης, 2. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τούς «Συντρόφους πού δουλεύουν στή Διεύθυνση Ὑδροτύρφης» γιά τήν ἀνάγκη νά κατορθώσουν νά ἀποδείξουν τήν πρακτική οἰκονομική ὠφελιμότητα τῆς νέας μεθόδου ἐξόρυξης τύρφης.

Στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐγκρίνεται ἡ πρόταση τοῦ Λένιν γιά τόν ἀστικό κώδικα.

Μάρτης, 3. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ παρατηρήσεις στίς θέσεις τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν, πού περιέχουν τίς βασικές θέσεις τοῦ δημοσιονομικοῦ προγράμματος.

Ὁ Λένιν σέ γράμμα πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) προτείνει ἐπειγόντως νά θέσει στό Πολιτικό Γραφεῖο τό ζήτημα χρηματοδότησης τῆς βιομηχανίας.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λ. Μπ. Κράσιν ἤ τόν Α. Μ. Λεζάβα γιά τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ γιά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν ἑδραίωση τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου.

Μάρτης, 4. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στό φρούραρχο τοῦ Κρεμλίνου Ρ. Α. Πέτερσον, ἐκφράζοντας μομφή γιά τή μή ἱκανοποιητική

ἐκπλήρωση τῆς ἐντολῆς τοῦ προέδρου τοῦ ΣΕΑ σχετικά μέ τήν ἀκριβῆ καί σαφή ἐπεξήγηση στούς σκοπούς τῆς φρουρᾶς τῶν ὑποχρεώσεών τους.

Μάρτης, 5. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἐπικρίνοντας τίς προτάσεις τοῦ Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ γιά τό ἐξωτερικό ἐμπόριο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ τίτλοι πού ἔβαλε τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

——

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1983
σέ 5 000 ἀντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα $47^1/_2$

ΛΕΝΙΝ
•
ΑΠΑΝΤΑ

44